Uhohug Na Namaratu Gafu Te Hesus Kristu

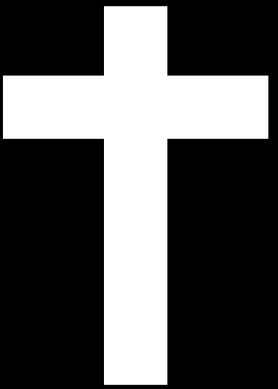

New Testament in Agta, Central Cagayan

Uhohug Na Namaratu Gafu Te Hesus Kristu
New Testament in Agta, Central Cagayan

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Central Cagayan Agta (Agta, Central Cagayan)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Agta, Central Cagayan

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 26 Apr 2025
160f023e-5fca-509f-ab59-e136848ce2f4

Contents

Matyu 1
Markus 91
Lukas 144
Hwan 237
Turin Kiden . . . 306
Roma 393
1 Korinto 433
2 Korinto 472
Galasya 497
Efeso 512
Pilipos 526
Kolosas 536
1 Tesalonika . . . 546
2 Tesalonika . . . 554
1 Timotyo 559
2 Timotyo 570
Tito 578
Pilimon 583
Hebreyu 585
Santiago 616
1 Pedru 626
2 Pedru 637
1 Hwan 644
2 Hwan 653
3 Hwan 655
Hudas 657
Nagmatakar . . . 661

Ya Nesurat Ni Matyu Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta kaarawan ni Hesus Kristu ta lutakin a ya lugar na kagitta na kiden Hudyo ya iturayan na dakalen ari nga taga Roma, a yen ta itta hapa ya suddalu na kiden ta lugar na Hudyo kiden, petta taronan da ya lutaken nga ginubatan da.

A pake mazigatan hapa ya Hudyo kiden, te napersa kid nga magpaga ta bwis da ta gubyernu nga taga Roma. Ammi ya agsingir ta bwis da a kagitta da en hala nga Hudyo, a yen ta ikatupag da hapa, aglalo te padakalan na para ya bwis da petta isirak na ya kadwan. A i Matyu ya takday agsingir ta bwis ta nepagsimmu ni Hesus tentu (itam Mt 9:9), ammi ta nepagpadagdag ni Hesus tentu a alistu imikkat, a nagtugutan na ya pagpagan na tolay kiden ta bwis da tentu, a dumagdag na te Hesus. A intu hapa ya takday na mafulu duwa kiden nga pinili ni Hesus petta mesaad ta turin na nga ange mangipadangag ta damag ni Hesus.

A kanayun nehulhulun i Matyu teg Hesus ikid na kadwan kiden turin na addet ta pasi ni Hesus ikid na netattullu na en ta langit, a yen ta pake amu na ya ngamin binida ni Hesus ikid na ngamin tinarabaku na. A yen hapa ya pakkamun tam ta kakurugan ya nesurat ni Matyu. A ya surat na en gafu te Hesus a intu yan:

Ya Gingginafu Ni Hesus (Lk 3:23-38)

1 A ya ngagan na ngamin kiden gingginafu ni Hesus Kristu nga simsima ni mina Dabid ikid ni mina Abraham a ikid yan:

2 Mamegafu te mina Abraham a intu ya dama ni mina Isak,
a i mina Isak ya dama ni mina Hakob,
a i mina Hakob ya dama nig mina Huda ikid na kabagis na kiden.
3 A i mina Huda ya dama nig mina Pares ikid ni Zira nga neanak ni Tamar,
a i mina Pares ya dama ni mina Esron,
a i mina Esron ya dama ni mina Aram,
4 a i mina Aram ya dama ni mina Aminadab,
a i mina Aminadab ya dama ni mina Naason,
a i mina Naason ya dama ni mina Salmon,
5 a i mina Salmon ya dama ni mina Boas nga neanak ni Rahab,
a i mina Boas ya dama ni mina Obed nga neanak ni Rut,
a i mina Obed ya dama ni mina Dyesi,
6 a i mina Dyesi ya dama ni Ari en Dabid.

A i mina Dabid ya dama
ni mina Solomun nga
neanak na dana en
atawa ni Urias,
7 a i mina Solomun ya dama
ni mina Roboam,
a i mina Roboam ya dama
ni mina Abias,
a i mina Abias ya dama ni
mina Asa,
8 a i mina Asa ya dama ni
mina Yusafat,
a i mina Yusafat ya dama ni
Yuram,
a i mina Yuram ya dama ni
mina Osyas,
9 a i mina Osyas ya dama ni
mina Hwatam,
a i mina Hwatam ya dama
ni mina Akas,
a i mina Akas ya dama ni
mina Ezikias,
10 a i mina Ezikias ya dama
ni mina Manasa,
a i mina Manasa ya dama
ni mina Amos,
a i mina Amos ya dama ni
mina Yosias,
11 a i mina Yosias ya dama
ni mina Yekonias ikid
na kabagis na kiden
nga sakā nehulun ta
Istralita kiden tekiden
nealit petta mafukuk kid
ta lugar na Babilonya.
12 A ta nepagyan ni Yeko-
nias ta lugar na Ba-
bilonya a nagbalin hapa
ta dama ni Salatila,
a i mina Salatila ya dama ni
mina Zorubabel,
13 a i mina Zorubabel ya
dama ni mina Abiyud,
a i mina Abiyud ya dama ni
mina Eliakim,
a i mina Eliakim ya dama
ni mina Azor,
14 a i mina Azor ya dama ni
mina Saduk,
a i mina Saduk ya dama ni
mina Akim,
a i mina Akim ya dama ni
mina Eliyud,
15 a i mina Eliyud ya dama
ni mina Elezar,
a i mina Elezar ya dama ni
mina Matan,
a i mina Matan ya dama ni
mina Hakob,
16 a i mina Hakob ya dama
ni mina Hose,
a i Hose ya atawa ni
Mariya,
a Mariya ya hina ni
Hesus nga nagngagan
hapa ta Kristu nga
Mangikerutan.

17 A itta mantu ya mafulu appat na simsima ni Hesus addet te mina Abraham addet te mina Dabid. A itta hapa ya mafulu appat na simsima na addet te mina Dabid addet ta nekafukuk na taga Istralita kiden ta lugar na Babilonya. A itta hapa ya mafulu appat na simsima na addet ta nekafukuk na Istralita kiden addet te Hesus Kristu.

Ya Nekeanak Ni Hesus
(Lk 1:26-35; 2:1-7)

18 A ya pakabida na pakeanak ni Hesusen a intu yan: Te dana nagbabidan da ya pagatawa nig Mariya ikid ni Hose, ammi ta aweda para la pagdorug a dana matarun na i Mariya gafu ta nehuga na Kahalwa na Namaratu ta matarun.

19 Ammi te Hose a pahig na ta nakikadallaw i Mariya en, a yen ta ikayat na idarum petta pagtalekudan na mina

ya nagbabidan da en. Ammi gafu ta maallak hapa i Hose en a awena ikayat ta mamatan ya babbayen, a nakanonot mantu tatakday ta awena mina idarum, te pagurayān na la.

20 A tentu en para la nagnononot ta kumanin a nakatarinap hapa tentu nasidug, a nakipaita kan ya anghel na Namaratu tentu ta tarinap na.

"Hose O," kunna kan na anghelen tentu, "Awem pahig ta dulay am alapam i Mariya ta atawam, te ya Kahalwa na Namaratu ya nangihuga ta nekatarun na.

21 A am maganak sangaw ya atawam ta lalaki a ingagan muy sangaw te Hesus, te intu sangaw ya mangikaru ta liwat na ikattolay muy kiden petta mekerutan kid," kun na anghelen tentu.

22-25 A tentu en nahukal a kinurug ni Hose ya uhohug na anghelen tentu. Inalap na i Mariya ta bali na en petta atawa na, ammi aweda bit nagdodorug abat ta nekeanak na abbingen, a nengagan da hapa te Hesus. A uray yen na Namaratu petta magdulot ya nepeuhohug na ta aglavunen ta idi, te ya nebar na a

"**Matarun sangaw ya balatang nga awan para la ta nakidorugan na ta lalaki, a maganak hala sangaw ta lalaki, a ya ibar da sangaw ta ngagan na abbingen a Imanwel,**" kun na surat na aglavunen.

A ya ikayat na uhohugan na ngagan na en '**Imanwel**' a '**Ittan ya Namaratu tekitam**,' kunna.

2

Ya Ange Kiden Magapag Ta Abbingen Hesus

1 A ta nepaganak ni Mariya te Hesus a itta kid ta ili na Betlihem ta lugar na Hudeya. A i Heruden hapa ya ari na Hudyo kiden. A ta nekeanak ni Hesusen a itta ya lālāki kiden nga dumabilbig ta bitwan nga nagafu ta pake adayu ta daya na Hudeya, a nagdulot kid hapa ta ili na Herusalem,

2 te pohutan da ta tolay kiden am had agyan na bagu en ari na Hudyo kiden

"Te naita min ya lattog na bitwanen nga mangibar ta nekeanak na, a yen ta itta kamin sin te emmi hapa dayawan," kunda.

3 A ta nepakadamag ni Ari en Herud ta ittan ya takwan na ari nga neanak ta lugar na en a nagburung na hapa, yaga nagburung hapa ya tolay na kiden ta ili na Herusalem.

4 A pinagkakampat na mantu ya padi kiden nga Hudyo ikid na mangituldu kiden ta relisyon da, a pinohutan na tekid am had sin na lugar ya kinankanna na aglavunen ta keanakan na Ari en Kristu nga nebar na Namaratu.

5 A ya uhohug da hapa a
"Yo ten, ili kan na
Betlihem ya keanakan na,"
kunda, "te ya uhohug na
surat na aglavunen a
6 '**Maski am ili na Betlihem ya kaassangan na ili ta lugar na Hudeya**
a pake madaydayawan sangaw ammi ta ngamin kiden ili ta lugar na Hudeya,
te yen sangaw ya pagafun na Akkimohayan nga magtaron ta tolay ku kiden nga Istralita,' kunna."
7 A ta nepakadangag ni
Herud ta uhohug na padi
kiden ikid na mangituldu
kiden a pinaayagan na hapa
ya dumabilbig kiden ta
bitwan, petta kabida na kid
ta melemad, te damagan
na tekid am kanu na araw
ikid na hulan ya nelattog na
bitwanen nga pakaitan da ta
pakeanak na abbingen,
8 a sangaw pinagdulot na
kid hala ta ili na Betlihem.
"E kanan ta iten Betlihem, te yen kan sangaw ya pakaitan muy ta abbingen. A sangaw am maita muy a emmuy hapa sangaw ibar ya agyan na en teyak, te e yak hapa sangaw magdayaw tentu," kunna kampon tekid.
9 A ta nekabalin da nagdangag te Herud a nagtugut kid
na nga umange ta ili na Betlihem. A mappya la te netuldu
na kid hapa na bitwanen nga
naita da ta lattog na en, a yen
ya aanungan da ta angen da
abat ta nagimmang ta utun
na bali en nga pagyanan na
abbingen.
10 A ta pakaita dan ta nagimmang ya bitwanen a pake
timoltollok ya nonot da ta talak da.
11 A sangaw simarok kid
hapa ta umag na bali en, a
naita da hala ya abbingen
Hesus ikid na hina na en
Mariya. A alistu kid namalentud ta atubang ni Hesus
nga nagdayaw tentu, kapye
da inukadan ya kaha na agitunan da ta balituk ikid na
mangina na bangog, a neuhet
da ya iatad da tentu.
12 A sangaw ta hiklam tekid
nagkakāsidug a nakatarinap
kid, a tinarinap da kan ta
aweda kan mina magtoli te
Herud, te itta kan ya dulay. A gafu ta kumanen a
nagtatugut kid ha, ammi linillikan da ya agyan ni Ari
Herud, a dumatang kid hala
ta agyan da en.

Ya Pangitammang Ni Hose Teg Hesus

13 A ta gafan na dumabilbig
kiden ta bitwan a nakatarinap hapa i Hose, a nakipaita
kan ya anghel na Namaratu
tentu.
"Imivwat kanan, Hose,"
kunna kan na anghelen, "te
itammang mu ya abbingina ikid na hina na ina, te
iangem kid ta iten lugar na
Egipto. A magyan kam la
ten abat ta pakauhohug ku
teko, te paapag ni Herud
ya abbingina petta papasin
na," kunna kan.

14 A imivwat kid na ta tangngan na hiklam, a umange kid
na ta lugar na Egipto.
15-18 Ammi ya Ari en
Herud a pake nakaporay
na ta dumabilbig kiden ta
bitwan gafu ta aweda nagtoli
tentu petta ibar da ya agyan
na abbingen. A gafu ta
pangayayyaw da tentu a
negakkad na ta mapapasi ya
ngamin kiden abbing ta ili na
Betlihem ikid na paglelehut
na en, talo am mesipat hapa
mapapasi i Hesusen. A
yen ta dinob na ya suddalu
na kiden, a sa pinapasi da
ya ngamin kiden lālāki na
abbing nga tagdwa darun
kontodu ngamin kaassangan
da kiden, te nekwenta ni
Herud ta ittan ya duwa na
darun addet ta lalattog na
bitwanen nga binida na
dumabilbig kiden. A gafu
ta pangpapasi da ta abbing
kiden a nagdulot hapa ya ku-
man na binida na aglavunen
mina Heremyas ta palungu
araw, te ya uhohug na ta
surat na en a

"**Pake masitang sangaw ya ngahal da ta ili na Rama,**
te magtatangit ya simsima ni Rakel ta anak da kiden.
A awena matabtabang na damdam da te awan na haman ya anak da kiden," kunna.

Ammi teg Hose a nagyan
kid la ta lugar na Egipto
abat ta pasi ni Ari en Herud,
kapye na kid pinatugut na
Namaratu. Te yen ya uray
na tekid petta magdulot
sangaw ya nepeuhohug na
ta aglavunen, te ya nebar na
a

"**Pinatugut ku ya anak ken ta lugar na Egipto,**" kunna.

Ya Pagtoli Nig Hose Ta Lugar Na Istralita

19 A ta nepasi ni Ari en
Herud a nagtarinap ha i Hose
en ta iten Egipto, a naguho-
hug ha ya anghel na Nama-
ratu tentu.

"Imivwat kanan," kunna,

20 "te dumatang kanan
hala ta agyan muy ten Is-
tralita, te nasin ya nangi-
gakkad ta pasi na abbingina,"
kunna kan.
21 A imivwat kid na, a netugut
ni Hose ya abbingen ikid na
hina na en, a dumatang kid ta
lugar na Istralita kiden.
22 Ammi ta datang da ta iten
a nadamag ni Hose ta intun
magari i Arkelaw nga anak ni
mina Heruden. A gafu ta nag-
talaw hapa ig Hose ta bagu
en ari a aweda nagdulot ta
nagyanan da en. A tinarinap
na ha ta magdulot kid ta lu-
gar na Galileya.
23 A yen mantu ya nagdu-
lotan da, a nagyan kid ta ili
na Nasaret, a yen hapa ya
dumakalan ni Hesus. A gafu
ta kumanen a nagdulot hapa
ya uhohug na aglavun kiden
gafu tentu, te ya uhohug da ta
surat da kiden a

"**Ingagan da sangaw ta Taga Nasaret,**" kunda.

3

Ya Nepadangag Ni Hwan
(Mk 1:1-8; Lk 3:2-17; Jn 1:6-8,19-28)

1 A ta nepagpasa na addu
na darun a itta ya tak-
day lalaki nga nagngagan
te Hwan, a intu hala ya
nangzigut ta tolay kiden gafu
ta liwat da kiden. A naglattog
hapa i Hwan ta kawanan na
babali ta lugar na Hudeya, te
kinasaba na ya tolay kiden
nga nagtalib.

2 "Ulin muy ya gagan-
gay muy, te ittan ya dafu
tam nga nekari na Nama-
ratu ta magturay tekitam,"
pakakin tekid,

3 I Hwanen ya dana binida
na aglavunen mina Isayas ta
mapolu bit dumatang ammi
te Afu Hesus, petta dana
iparan an ya tolay kiden ta
ange na. Te ya uhohug ni
Isayas a intu yan:

"**Itta sangaw ya
makipaita ta kawanan
na babali,**
**a iayayag na sangaw ya
pangtabarang na ta
tolay kiden,**
**petta meparan kid
mina ta datang
na Dafu tamen,
petta malogon
mina ya iange na
tekid,**" kunna.

4 A ya gagangay ni Hwan a
nagbarawasi ta pinadday da
en nga nagafu ta dutdut na
kamelo, a sebarekas hapa ta
la-las. A intu la kanan na ya
dudun ikid na tahu na kal-
aba.

5 A umange tentu ya
addu na tolay nga taga
ili na Herusalem, ikid na
ngamin kiden ili ta lu-
gar na Hudeya, ikid na
naggwadamdammang na
karayan na Hurdan.

6 A dana nebosag da ya li-
wat da kiden, kapye na kid
zinigut ta karayanen.

Ya Pangaskasaba Ni Hwan

7 A ta nepakaita ni Hwan
ta umange hapa magpazigut
ya addu na Pariseyu ikid na
Saduseyu nga mangituldu ta
relisyon na Hudyo kiden a
pake nagsasitangan na kid
hapa.

"Kuga magimmamappya
kam ta pagzigut muy. Awe-
muy mina pahig ta melil-
lik kam sangaw ta pama-
gang na Namaratu gafu ta
pagzigut muy,

8 te dana ipaita muy
mina ta naulin ya nonot muy,
kapye muy magzigut.

9 A awemuy pahig ta
melillik kam sangaw gafu
ta simsima kam ni mina
Abraham, te ibar ku tekamuy
ta itta ya pakapangwa na
Namaratu nga magpabalin
ta batu kidin ta simsima ni
mina Abrahamen.

10 Kuman kanan na kayu
nga tokadan na Namaratu
ewan, te dana neparan na
ya watay na en, a awena la
mabayag a tokadan na ya
kayu kiden ta agyan na ra-
mut da kiden. Te ya ngamin
kiden kayu nga awan mag-
mayan ta mappya a tokadan
na kid kapye na kid iwarad ta
afuy.

11 “A yen ta itta yak
sin nga mangzigut teka-
muy ta danumin, petta
mepasikkal ta nauli muy
ya gagangay muy. Ammi
itta sangaw ya ange ta
gafan ku nga pake dak-
dakal ya pakapangwa na
ammi teyak, te maski
la awek megitta nga
makitagabu tentu nga
mangubad ta sapatos na
kiden. A intu sangaw ya
mangpasinap tekamuy ta
Kahalwa na Namaratu.
Ammi ya awan kiden
magbabawi a pa-gangan
na kid sangaw ta afuy,
12 te itta ya kuman na
pagsap na ta tolay, a am na-
balin magsap a uknudan na
sangaw ya semayan, ammi
apangan na sangaw ya ku-
pat,” kunna tekid.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mk 1:9-11; Lk 3:21,22)

13 A ta ye-yen kid na araw
a nagganwat hapa i Hesus
ta agyan na en ten Galileya,
a dumatang ta karayan na
Hurdan, te umange hapa
pazigut te Hwan.
14 Ammi mamat haman i
Hwan nga mangzigut tentu,
“Te anu haman pazigut
ka teyak bakawa iyak mina
ya zigutam?” kunna te
Hesus.
15 Ammi ya tabbag hapa ni
Hesus tentu a
“Awem la igamma ya ku-
manin, te mappya ta sa idu-
lot ta ya ngamin pakkwa na
Namaratu tekita,” kunna.
A malologon mantu i Hwan
nga nangzigut tentu.
16 A insigida lumattog i Hesus
ta danumen, a kuman na bi-
mangrit na hapa ya langit, a
naita na ya Kahalwa na Na-
maratu nga nagsunak ta ku-
man na kalapati, a nagpotun
na tentu.
17 A nepagka-ma na hapa ya
naguhohug ta langit.
“Ye ye-yan ya Anak ku
nga matakit ta nonot ku.
Pake matalakanak tentu,”
kunna.

4

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mk 1:12,13; Lk 4:1-13)

1 A ta nekabalin ni Hesus
nagzigut a pinagtugut na
Kahalwa na Namaratu petta
ange tatakday ta bagbagetay
kiden nga adayu ta tolay, te
mappya ta attaman na hapa
ya pangparuba ni Satanas
tentu.
2 A nagyan la ten abat
ta appatafulu araw ikid na
hiklam, ammi awena pulus
nangnangan, a sangaw pake
nelunus.
3 A yen hapa ya neange ni
Satanas tentu, petta paruban
na.
“Bakkan ka hud ta Anak
na Namaratu ewan? A
maguhohug ka mantu ta
batu kidin, petta magbalin
kid ta pan, petta mangan
ka,” kun ni Satanas tentu.
4 Ammi ya tabbag hapa ni
Hesus te Satanas a,
“Awek O, te ya uhohug
na Namaratu ta lebru na en
a
‘**Bakkan la ta kanan
muy ya pagafun na**

katolay muy am awa ngamin kiden uhohug nga ibar na Dyos muy,' kunna."

5 A gafu ta kumanen a takwan ha ya nepangparuba ni Satanas tentu, te neange na ta ili na Herusalem ta agyan na Simbaanen, a pinatayuk na ta pingit na atap na Simbaanen. A ya nebar na ha tentu a

6 "Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maglattu kan mantu ta lutakewan, te nesurat hapa ta lebru na en ta doban na kan sangaw ya anghel na kiden nga magtaron teko, a ta-mawan da ka kan sangaw petta awem matakitan ta batu kiden," kunna.

7 A ya tabbag ha ni Hesus tentu,

"Awek maglattu, te ya uhohug na takday surat na Namaratu a

'**Awemuy sangaw paruban ya pangkenga na Dafu muy Namaratu tekamuy,**' kunna."

8 A gafu ta kumanen a neange na ha i Hesus ta pake atata-nang na bagetay, a nesaned na nepaita ya ngamin kiden lugar ta paglelehutin kontodu tolay da kiden, a

"Itam ya kalalaki na lugar kidina ikid na gubyernu da," kunna te Hesus.

9 "A ya ngamin nepaitak teko a kwam na sangaw am makidafu ka teyak," kunna.

10 "Atsii, umadayu kan teyak, Satanas, te ya nesurat ta lebru na Namaratu a

'**Namaratu la ya dayawan muy, a intu la tatakday ya pakidafun muy,**' kunna."

11 A ta nepagtugut ni Satanas, a umange hapa ya anghel kiden nga manguffun te Hesus nga mangpasikan tentu.

Ya Pamegafu Na Tarabaku Ni Hesus
(Mk 1:14,15; Lk 4:14,15; Jn 4:43-45)

12 A ta nekabalin na kumanen a nadamag ni Hesus ta nebalud dan i Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden. A yen ta nagtugut hapa i Hesus ta lugar na Hudeya, te nagtoli ta agyan na en ta iten Galileya.

13 A pa nagyan bit ta ili na Nasaret, kapye na umalit hapa ta ili na Kapernayum.

A ya ili na Kapernayum a nesaad ta pingit na Alug na Galileya ta lutaken nga nebingay ta tribu na Zebulun ikid na Naptali ta palungu na araw.

14 A yen hala ya nagyanan ni Hesus abat ta mabayag, te sinaned na ya ngamin kiden lugar na Hudyo kiden pase Hentil kiden ta lugar na Galileya. A uray hapa yen na Namaratu petta magdulot ya inuhohug na aglavunen mina Isayas, te ya uhohug na en a

15-16 "**Ya Hentil kiden nga taga Zebulun ikid na Naptali a magyan kid ta sugiram ikid na ngarab na pasi, ammi nadakaran kid na, te**

naita dan ya masikan na zilag," kunna.

17 A ta neaange ni Hesus ta ili na Kapernayum a pinegafwanan na ya mangipadangag ta damag na pagturay na Namaratu ta tolay kiden, a ya nebar na hapa ta tolay kiden a

"Ulin muy ya gagangay muy,
te ittan ya Dafu muy nga nekari na Namaratu ta magturay tekamuy," pakakin.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11; Jn 1:40-42)

18 A tentu en nagtugtugut ta pingit na Alug na Galileya a nesimmun na ya duwa na magkabagis, ig Simon nga magngagan hapa te Pedru, ikid ni Andres. A magtahukul kid na ta alugen te dumatahukul kid ta ikan, a binaran na kid.

19 "Dumagdag kanan hala teyak, te ituldu ta kam petta dumatahukul kam sangaw ta tolay," kunna tekid,

20 a insigida newagak da ya tahukul da a dumagdag kid na.

21 A tekiden nagdulot nagtugtugut ta ba-naden a naita ni Hesus ya duwa ha na magkabagis, ig Santiago ikid ni Hwan, a nehulun kid hapa ta dama da en Zibadeyu ta barangay na en, a magpakappya kid ta tahukul da kiden.

22 A binaran ni Hesus ya duwa kiden magkabagis, a insigida newagak da ya dama da en ta barangayen, a dumagdag kid na hapa.

23 A sa nahahulun kid ni Hesus nga nagsaned ta ngamin kiden ili ta lugar na Galileya, te mangituldu hapa i Hesus ta kapilya na Hudyo kiden. A nepadangag na hapa ya damag na pangikerutan na Namaratu, yaga pinagmappya na hapa ya magtatākit kiden ta magdaduma na takit ikid na pagzigātān.

24 A alistu kumalay ya damag na pakapangwa ni Hesus addet ta lugar na Siriya ta amyanan na Galileya, a enda hapa nekarad ya ngamin kiden nagtatākit tentu. Itta ya nagtakit ta magdaduma na takit, ikid na ut-ut, ikid na seanitu, ikid na magkissiw, ikid na awan makahehit, a sa pinagmappya na kid ngamin.

25 A maski am had ya eyan ni Hesus a dumadagdag hapa ya awan bababang na tolay nga taga Galileya, ikid na lugar na Dikapolis, ikid na ili na Herusalem, ikid na lugar na Hudeya, ikid na dammang na karayan na Hurdan.

5

Ya Netuldu Ni Hesus Ta Utun Na Bagetay
(Lk 6:20-30)

1 A gafu ta dumadagdag hapa ya pake addu na tolay teg Hesus a gimon kid hapa ta bagetay. A ta nepagtuttud ni Hesus a enna hapa kinalihung na ituldu na kiden petta dangagan da ya ituldu na.

2 A ya netuldu na tekid a
intu yan:
3 "Ya ngamin kiden
makkamu ta itta ya
pagkurangan da a
nagāsāt kid, te Namaratu
sangaw ya makkamu
tekid," kunna.
4 A ya magdamdam hapa
gafu ta dulayen ta pa-
glelehutin a nagāsāt kid
hapa, te Namaratu san-
gaw ya manabtabang ta
damdam da.
5 A nagāsāt hapa ya ngamin
kiden masippat, te yen
kid sangaw ya makaalap
ta ngamin lutakin nga
pinadday na Namaratu
ewan.
6 A nagāsāt hapa ya ngamin
kiden iminam ta mappya
na gagangay, te uffunan
na kid hapa sangaw na
Namaratu.
7 A ya ngamin kiden
makipagrikna ikid na
mangikallak a nagāsāt
kid hapa, te ikid hapa
ya ikallak na Namaratu
ewan.
8 A nagāsāt hapa ya tolay
kiden nga matunung ya
agnonotan da, te maita
da sangaw ya Namaratu.
9 A nagāsāt hapa ya ngamin
kiden mangpakappya ta
magtatapil, te yen kid
ya ikwenta na Namaratu
ta anak na nga megitta
tentu.
10 A ikamuy hapa nga
tapangan da gafu ta
matunung ya gagangay
muy a nagāsāt kam hapa,
te Namaratu sangaw ya
makkamu tekamuy.
11 "A am angarigan
mantu ta amāmatan da
kam, ikid na tapangan da
kam, ikid na padpadu-
layan da kam gafu ta
pangurug muy teyak a
nonotan muy ta nagāsāt
kanan.
12 A mappya ta maga-
yayat kanan, te pake dakal
sangaw ya isagolyat na Na-
maratu tekamuy. A awemuy
la magdamdam, te nonotan
muy mina ya aglavun kiden
na Namaratu ta palungu na
araw, te kagitta muy kid hapa
nga natapangan."

*Ya Keangarigan Na Man-
gurug*

13 A ya netuldu na para
tekid a
"Ikamuy nga mangurug
teyak a kuman kam na
asin nga mekikkihu ta
awan kiden mangurug,
te ikamuy mina ya man-
gatad ta pagkappyanan
da. Ammi nonotan muy
mina ya gagangayen asin,
te am imawan ya apgad
na a awan sangaw ta kap-
kappyan na, a mewarad
sangaw ta dalan, petta
kelubegan na tolay kiden.
14 "A ya takday para pan-
giangarigan ku tekamuy
a ikamuy hapa ya kuman
na zilag nga magpadakar
ta tolay kiden. A mappya
mantu ta awemuy ilingad
ya pagdakar muy, petta
pake maita ta kuman na ili
nga napatayuk ta toktok na
bagetay.
15 A am itta ya nagpa-
gatang ta zilag na ta bali na

a enna hud itagu ta umag
na kalamba awa itun na
haman ta kabagawan na,
petta madakaran ya ngamin
umag na bali en.
16 A kumanen hapa
mina tekamuy, te mappya ta
awemuy ikamat ya pagdakar
muy ta ikattolay muy kiden,
petta maita da hapa ya kap-
pyanan na tarabaku muy,
a ikayat da hapa sangaw
dayawan ya Namaratu ta
kuman na ikamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ikid Na Lintigen

17 "A awemuy mina
pahig ta yen ya neangek
sin petta azin ku ya lintig
na Namaratu ikid na
nesurat na aglavun kiden,
te awek kid azin awa pake
ipaitak hud la ya ikayat da
uhohugan,
18 te ya pake ibar ku
tekamuy a mapmappya ta
lumitap ya langitewan pase
lutakin ammi ta maazi ya
maski kaassangan na letra ta
lintig na en, te mappya ta sa
magdulot ya ngamin nesurat
ta lintig na en.
19 Am itta sangaw ya
magsoysoy ta maski kaas-
sangan na uhohung ta linteg
na en, anna sanatan na
hapa ya kadwan tolay petta
magsoysoy kid hapa, a awena
sangaw mesipat ta iturayan
na Namaratu ewan. Ammi
ya kanayun mangidulot ikid
na mangituldu ta lintig na
en a yen kid sangaw ya igitta
na Namaratu ta kaispotan na
tolay na kiden.
20 Te ya pake ibar ku
tekamuy a mapmappya mina
ta magsurok ya kappya
muy ammi ta kappya na
Pariseyu kiden nga kampon
la mappya ya tarabakun
da, te am awan a awemuy
sangaw mesipat ta iturayan
na Namaratu ewan.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Mag-poray

21 "Dana nadangag muy
hapa ya netuldu da ta
popolu kiden dadagkal
muy ta
'Awemuy mamapasi ta
tolay, te maski am inya
sangaw ya mamapasi
a medarum sangaw ta
atubang na mangpa-
gang ta makaliwat,'
kunda tekid.
22 Ammi ya uhohug ku
tekamuy ta ayanin a maski
am magporay kam ta
ikattolay muy a medarum
kam sangaw ta atubang
na Namaratu ewan. Te
am '**Awan ka ta kapkap-
pyan,**' kummuy ta ikatto-
lay muy a medarum kam
ta atubang na mangpa-
gang ta makaliwat, a
mewarad kam sangaw ta
pangtaguhali na Namaratu
ewan.
23 A am angarigan mantu ta
itta ka ta bali na Namaratu
nga makimallak, a manonot
mu ya liwat mu ta kagittam
tolay,
24 a e ka bit makikoma
tentu, kapyem ange ha maki-
mallak.
25 A am itta ya mangi-
darum teko gafu ta liwat mu
tentu a mappya ta alistu ka

makikoma tentu ta awena
para la nepangidarum teko.
Te am nedarum na kan ta
kwes a igawat na ka sangaw
na kwes ta polis petta ibalud
da ka.
26 A talaga ta awem sangaw
makauhet abat ta nabalin na
ya pangikarum ta ngamin li-
wat mu.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Mag-
atattug
(Mk 10:11; Lk 16:18)

27 "A dana nadangag
muy hapa ya netuldu ni
mina Moses ta idi ta '**Awem**
mangadallaw,' kunna.

28 Ammi ya uhohug ku
tekamuy ta ayanin a maski
am inya ya mangit-ita ta
babbay gafu ta pagattugān
na a nekwenta hala ta
mangadallaw ya nonot na en.

29 A yen ta ibar ku ta
tagtakday tekamuy ta am
magliwat ka mina gafu ta
sanatan na ka na takday
matam a mappya ta kilotam
ya matamen petta iwarad
mu, te mapmappya ta
mewarad ya takday la na
matam ammi ta sa mewarad
sangaw ya ngamin barim ta
pangtaguhali na Namaratu
ewan.

30 A am masanat ka
magliwat gafu ta takday
kamat mu a mappya ta gap-
pakam ya kamat men petta
iwarad mu, te mapmappya
ta awan ya takday kamat
mu ammi ta sa mewarad
sangaw ya ngamin barim ta
pangtaguhali na Namaratu.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta
Makigungay

31 "A ya netuldu hapa ni
Moses ta idi a

'Maski am inya ya
makigungay ta atawa na
a mappya ta atadan na ta
papel na pakigungay na
tentu,' kunna.

32 Ammi ya uhohug ku
tekamuy ta ayanin a
maski am inya na lalaki
ya makigungay ta atawa
na a ya lalaki en san-
gaw ya makaliwat am
makiatawa ha ya negun-
gay na en, te kuman na
napersa nakikadallaw,
ammi awan bale am apolu
nakikadallaw ya babbayen
kapye na igungay na lalaki
en. A maski am inya ya
mangatawa ta negungay
na en a nekwenta hala ta
mangadallaw.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Mag-
pagasingan

33 "A dana nadangag
muy hapa ya netuldu ta
dadagkal muy kiden gafu
ta pagpagasing muy, te ya
nebar ni mina Moses a

'Am itta ya ikarim
nga ipagasingam ta
Namaratu ewan a awem
mantu mangilogot, te
idulot mu ya nekari
men,' kunna.

34 Ammi ya uhohug ku
tekamuy a awemuy malat
magpagasingan ta maski
am anu ya ngagan na, te
makaliwat kam. '**Ampade**
mahunnak sangaw ya
langit am tulad ya ikari
kin teko,' awemuy kumin,
te pagyanan na Namaratu
ya langitina.

35 ‘**Ampade lumitap ya lutakin am awek idulot ya kinan ken,**’ awemuy hapa kumin, te ya lutakin ya pagkasoyadan na takki na Namaratu ewan. A awemuy hapa ikabat ya ili na Herusalem, te yen sangaw ya pagyanan na Ari en nga pagtogkokan na Namaratu.
36 A awemuy hapa ikabat ya huk na ulu muy, te awan haman ta makkwa muy ta huk muy petta mauli mina.
37 Am itta ya onan muy a ‘**On,**’ kummuy la ten. A am itta ya aweyan muy a ‘**Awek,**’ kummuy la ten. Te am magpagasingan kam para a yen ya tarabaku ni Satanas.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Mangibalat

38 “A ya takday ha nadangag muy nga netuldu ni mina Moses a
‘Am itta ya mangbattak ta matam a battakam hapa ya mata na. A am pakkan na ya ngipam a pakkam hapa ya ngipan na,’ kunna.
39 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta ayanin am itta ya mangwa ta dulay tekamuy a awemuy la ibalat. Am lappagan na ya pahingil mu a itayam hala tentu ya taakub.
40 A am idarum na ka petta alapan na ya barawasim a iatad mu hala kontodu kamasitam.
41 A am persan na ka mehulun tentu abat ta takday kilumetru a hulunam la maski abat ta duwa na kilumetru.
42 Am itta ya adangan na ono gubatan na teko a iatad mu la.

Ya Gagangay Na Mangidduk
(Lk 6:31-36)

43 “A ya takday ha nga nadangag muy nga netuldu da ta idi a
‘Iddukam ya makikofun teko, ammi ya makitapil teko a awem la ikallak,’ kunda.
44 Ammi ya uhohug ku tekamuy a iddukan muy ya makitapil tekamuy, a pakimallak muy hapa ya mangigaged tekamuy,
45 pettam megitta kam ta Dama muyewan Namaratu. Te ya gagangay na Dama muyewan a paglattogan na ya bilag na en ta ngamin tolay, dulay am dulay ikid na mappya am mappya, yaga pagudanān na hapa ya agyan na magliwat pase awan magliwat.
46 A mappya ta kunna ten ya tarabakun muy, te am intu la iddukan muy ya mangidduk tekamuy a itta hud sangaw ya pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te awan haman ta pagdaduman muy na magdarogas kiden nga mangidduk ta mangidduken tekid.
47 A am intu la pagdulotan muy ta bali muy ya kahulun muy kiden a had kukunna mantu imaddu na tarabaku muy ammi ta tarabaku na awan kiden makkamu ta Dyos muy.
48 Mappya mantu ta awan ta taliban muy ta pangidduk

muy petta megitta kam ta
Dama muyewan Namaratu,
te awan ta idaduma na ta
ngamin tekamuy.”

6

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Manglimut

1 A ya ituldu para ni Hesus
tekid a
“Itan muy ta ipabuya
muy ya kappya muy ta
atubang na tolay petta
dayawan da kam, te am
kunna ten ya tarabakun
muy a awan sangaw ta
pangsagolyat na Dama
muyewan tekamuy.
2 A am angarigan mantu
ta manglimut kam a awemuy
ipadangag ya panglimut muy
ta kuman na gagangay na
magimmamappya kiden,
te intu la pangatad da am
itta kid ta umag na pag-
gagimungan ikid na dapun,
petta pahig na tolay kiden ta
masikan ya pangidulot da ta
lintig na Namaratu. Ammi
ya pake ibar ku tekamuy a
naalap dan ya sagolyat da ta
pangdayaw na tolay kiden
tekid.
3 A am angarigan mantu
ta manglimut kam a awe-
muy la ibabar maski ta pake
abikanen nga kofun muy,
4 te mangatad kam hud
la am awan ta makaita, a ya
Dama muyewan nga makaita
ta ngamin ya mangsagolyat
sangaw tekamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Makimallak
(Lk 11:1-13)

5 “A kumanen hapa
am makimallak kam ta
Namaratu a awemuy la
parigan ya magimmamap-
pya kiden nga ape la
magdayaw ta Namaratu.
Te am makimallak yen
kid a ikayat da ipaita ya
pakimallak da ta umag
na kapilya da ikid na
ang-angen na tolay, petta
pahig na tolay kiden ta
abikan kid ta Namaratu,
ammi naalap dan malat ya
sagolyat da ta pangdayaw
na tolay kiden tekid.
6 A am itta mantu ya
mayat makimallak a ange
mina tatakday ta awan ta
totolay nga makaita ikid
na makadangag tentu. A
ya Dama na ewan nga
awan maita a intu hapa la
sangaw ya makaita ikid na
mangsagolyat tentu.
7 “A kumanen hapa am
makimallak kam tentu a
awemuy totolin uhohugan
ya takday la ta kuman na
akkimallak na Hentil kiden
ta dyos da kiden. Parig da
ta dangagan na kid na dyos
da gafu ta kaddu na uho-
hugan da,
8 ammi awemuy parigan
ya akkimallak da, te ya Dama
muy ta langitewan a dana
amu na am anu ya masapul
muy maski awemuy para la
inadang tentu.
9 “A mappya mantu ta
kumanin ya pakimallak
muy:
‘Ay, Afu, nga Dama mi
ta langit, ampade
nonotan na ka mina na

ngamin tolay sin,
petta sa ikamat da ya ngagam,
10 ikid na makituray kid teko,
petta kanayun magdulot hapa ya ngamin ikayat mu ta lutakin ta kuman na tarabakun da ta langitina.
11 A atadan na kami haen, Afu, ta kanan mi ta kinanghahaw.
12 A pakoman na kami hapa ta liwat mi kiden teko, te napakoma min hapa ya nagliwat tekami.
13 A awena kami doban ta pagliwatan mi, am awa ikerutan na kami hud la ta pangparuba ni Satanas tekami. Amen.'
14 "A mappya ta dana pakoman muy ya nagliwat tekamuy kapye muy makipakoma ta Dama muyewan, petta pakoman na kam hapa.
15 Te am awemuy pakoman ya ikattolay muy nga nagliwat tekamuy a awena kam mantu pakoman na Dama muyewan ta liwat muy.
16 "A am ngilinan muy ya arawen nga aweda pangan gafu ta damdam muy ikid na pakimallak muy a awemuy ipaita ya damdam muy ikid na bisin muy ta kuman na magimmamappya kiden nga ape magdamdam, te dana tunan da ya ulu da ikid na mukat da ta lafu, petta maita na tolay kiden ta aweda pulus mangmangan. Ammi naalap dan malat ya sagolyat da ta pangdayaw na tolay kiden tekid.
17 A am awemuy mantu mangan a magamwas kam ikid na magtagetay kam ta kuman na gagangay muyen hala,
18 petta bakkan ta tolay ya makaita ta awemuy pangan am awa Dama muyewan nga awemuy maita, a intu hapa la ya makkamu ta damdam muy ikid na mangsagolyat tekamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Maginggum

19 "A mappya hapa ta awemuy maguknud ta pagba-nang muy ta lutakin, te perdin na sangaw na ulolag ikid na duping, yaga sarokan na sangaw na tulisan petta takawan na.
20 Mapmappya hud la ta isaned muy ya sobra na kwa muy, petta magserbi ta kappyanan na ikattolay muy kiden. Te am kunna ten ya tarabakun muy a itta sangaw ta Namaratu ewan ya pagba-nangan muy nga awan maperdi, a awena masi-ged na tulisan.
21 Te am itta la ta Namaratu ewan ya pake kengan muy a yen la ya agyan na nonot muy.
22 "Ya mata muy kidina ya mangatad mina ta dakar na bari muy, a am mappya ya mata muy a

sa madakaran ya ngamin
bari muy.
23 Ammi am dulay ya
mata muy a sugiram hapa
sangaw ya ngamin bari muy.
A am sugiram mantu ya mag-
dakar mina ta bari muy a
pake sugiram kanan.
24 A yen ta ibar ku hapa
tekamuy ta awena mabalin
ta duwa ya dafu muy, te am
pake ikayat muy ya takday
a kuman na ikatupag muy
ya takdayen, a am sa idulot
muy ya ikayat na takday a ku-
man na aweyan muy ya tak-
dayen. A yen ta awemuy ma-
paggindan manonot ya Na-
maratu ikid na pagba-nang
muy hapa.
25 "A ya pake ibar ku
mantu tekamuy a awemuy
mina burungan ya pagka-
tolay muy am anu sangaw
ya kanan muy ikid na inu-
man muy. A awemuy hapa
burungan am anu sangaw
ya pagbarawasi muy, te
Namaratu haman ya nan-
gatad ta bari muy ikid na
angat muy, a awena hud
iatad ya magserbi ta angat
muy ikid na bari muy?
26 Intu mina pagnono-
tan muy ya mamanuk ki-
den, te aweda haman mag-
mula ikid na maggapas, yaga
aweda haman maguknud ta
kanan da, ammi mangan kid
hala, te ya Dama muyewan
ya makkamu ta kanan da.
Ammi tekamuy a pake mes-
asita kam tentu ammi ta ma-
manuk.
27 A maski am magbu-
rung kam mina a itta hud ya
medagga ta pagkatolay muy
maski ta takday la na oras
gafu ta pagburung muy?
28 A annun muy hapa
burungan ya pagbarawasi
muy? Itan muy la ya lappaw
kiden awa aweda haman
magbannag magdaget ta
kuman na barawasi da,
ammi magispot kid hala.
29 Pake is-ispot kid ammi
ta Ari en mina Solomun, te
awena haman negitta na
kalalaki na nepagbarawasi
na ta kalalaki na lappaw
kiden.
30 A am kumanen mantu
ya kalalaki na pabarawasi
na Namaratu ta kaddat ki-
den nga makalimagan kapye
da matongradan a awan hud
ta pangkenga na tekamuy ta
pagbarawasi muy?
"Anu haman ta assang
la ya pangikatalak muy
tentu?
31 Awemuy mantu bu-
rungan am had ya pangala-
pan muy sangaw ta kanan
muy ikid na inuman muy ikid
na pagbarawasi muy,
32 petta awemuy megitta
ta awan kiden makkamu
ta Dyos muy, te yen kid
ya kuga mafulotan nga
magburung ta pagkatolay da.
Ammi ya Dama muyewan
ya makkamu ta ngamin
masapul muy,
33 a am intu apolu kara-
gatan muy ya ikayat na Na-
maratu ikid na patarabaku
na tekamuy a sa medagga
hapa sangaw ya ngamin mas-
apul muy.
34 A awemuy mantu bu-
rungan ya masapul muy san-

gaw ta lakwat, te awemuy
para la amu am anu ya du-
matang ta lakwat. A awe-
muy mina daggan ya burung
muy, te gustun ya burung
muy para ayanin na araw."

7

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Mangpaliwat
(Lk 6:37-42)

1 A ya ituldu para ni Hesus
tekid a
"Awemuy ka-ma la
palpaliwatan ya ikattolay
muy, talo am paliwatan na
kam sangaw na Namaratu
ewan.
2 Te am anu ya pangi-
tan muy ta kadwan a kuma-
nen hapa sangaw ya pangi-
tan na Namaratu tekamuy. A
ya pangikwenta muy ta ikat-
tolay muy a kumanen hapa
sangaw ya pangikwenta na
Namaratu tekamuy.
3 Ya ibar ku ta tagtak-
day tekamuy a anu haman
ta ihuyam ya salasangkap ta
mata na ikattolay mu, am
awem maamu ta itta hapa ya
tarosu ta matam.
4 A pa-pa-num maazi ya
salasangkap na am itta para
la ya tarosu ta matam?
5 Kuga magimmamap-
pya ka. Azim bit ta apolu ya
tarosu ta matam, a sangaw
magdakar ya pakaitam, pet-
tam maazim ya salasangkap
ta mata na ikattolay mu.
6 "A am ikayat muy bidan
ya mappya nga netuldu na
Namaratu tekamuy a itan
muy ta awemuy bidan ta
kuman na atu kiden nga
malogon magporay, talo
am tapilan da kam sangaw.
A awemuy hapa iwarad ya
mapateg teko ta atubang
na awan kiden makanonot
talo am ilublubeg da la
sangaw ta kuman na
bahuy kiden.

Ya Sagolyat Na Makimal-lak
(Lk 11:1-13)

7-8 "A am itta ya masapul
muy a adangan muy la ta
Namaratu, te iatad na hala
tekamuy, te am kanayun
apagan muy ya ikayat muy
tentu a maapagan muy
hala, a am magtoktok kam
tentu a hukatan na kam.
9 Te maski am ikamuy ya
pagadangan na anak muy ta
kanan na a batu hud ya iatad
muy tentu?
10 A am dalag ya adangan
na a ulag hud ya iatad muy?
11 A yen mina ya
pagnonotan muy, te maski
am seliwat kam a amu
muy haman mangatad ta
kappyanan ta anak muy
kiden. A kontimas mantu ta
mangatad i Dama muyewan
ta kappyanan ta magadang
tentu.
12 "A am anu ya ikayat
muy ta ipaita na ikatto-
lay muy tekamuy a map-
pya ta kumanen hapa ya
ipaita muy tekid, te yen ya
fun na ngamin patarabaku
na Namaratu tekamuy nga
nesurat ta lintig na en ikid
na lebru na aglavun kiden.

Ya Duwa Na Dalan

13 "A am ikayat muy
simarok ta pagtolayan

muy a mappya ta angen muy ya mailaten sasarokan, te maski am malmalogon ya dalan ta agyan na alawa en sasarokan a yen haman ya ange ta kaperdin na kahalwa muy, a addu hapa ya kahulun muy, te yen ya angen na addu na tolay.

14 Ammi assang la na tolay ya makadatang ta agyan na pagtolayan, te ilat ya sasarokan na, yaga mazigat hapa ya dalan na en.

Ya Pakaitan Ta Kakurugan Na Mangurug

15 "A itan muy hapa ta maayayyaw na kam sangaw na ape mangipadangag ta uhohug na Namaratu, te am e kid tekamuy a igitta da ya bari da ta kuman na mangurug, ammi ya nonot da ya kuman na nonot na atu en nga magkalong.

16 A ya gagangay da ya pakaitan muy ta kaladdud da, te awena haman negitta ta uhohugan da. Am maita muy ya lanut na mawini a yen hud ya pakaitan muy ta mayan na patani? A am ambabanga a yen hud ya pakaitan muy ta mayan na anyog?

17-18 A kumanen hapa ta kompormi na kayu, te am mappya ya fun a magmayan hud sangaw ta dulay awa mappya haman. Ammi am dulay ya fun a magmayan hud ta mappya awa dulay hapa ya mayan na en.

19-20 "A kumanen hapa ta ange kiden mangituldu tekamuy, te ya tarabaku da ya pakkamun muy tekid am mappya kid ono am matulad kid. A ya ngamin kiden fun nga awan magmayan ta mappya a matukad kid hala sangaw petta mewarad kid ta afuy.

21 A maski am ibar da ta iyak ya dafu da a bakkan ta yen kid sangaw ya pasarokan ku ta agyan na Namaratu ewan, te intu la sangaw makasarok ya mangidulot ta ikayat ni Damakewan.

22 "A sangaw ta araw na pama-gang na ta awan kiden mangurug a addu sangaw ya makikekallak teyak, te

'Afu, Afu, ikallak na kami, te ikami paen ya nangipadangag ta ngagam, a ya ngagam hapa ya nepagpatugut mi ta anitu, a addu hapa ya pinadpadatu mi, Afu, gafu ta kalalaki na ngagam,' kunda sangaw teyak.

23 Ammi ya ibar ku sangaw tekid a

'Umadayu kanan teyak, ikamuy nga magtarabaku ta awan kustu, te bakkan haman teyak ya nangidob tekamuy,' kunku sangaw tekid.

Ya Keangarigan Na Magbali

24 "A am pake nonotan muy ya ngamin kiden netulduk tekamuy petta yen

kid ya tarabakun muy a
megitta kam hapa ta ku-
man na nakanonoten nga
nagbali ta maladda na bali.
Te ya nakanonoten nag-
bali a dana nagpili ta mal-
adda na arigi, kapye na kid
nekali ta adalam.

25 A tentu en nagkawan
ta agyan na bali na en a pirmi
ya sikan na paddaden ikid
na udanen addet ta naglayus,
ammi awena hala natukalit
na bali na en te maladda
haman ya arigi na kiden yaga
adalam hapa ya kali da.

26 Ammi ya awan kiden
mangdangag ta uhohug ku
kiden a megitta kid ta ku-
man na awanen nakanonot
nga nagbali ta malogon
matukalit. Te ya awanen
nakanonot a nangalap ta
magdalikompormi na arigi,
yaga netunglak na kid ta
assang la.

27 A tentu en nagkawan
a pirmi ha ya sikan na pad-
daden ikid na udan ikid na
layus ta agyan na bali na en,
a piga la ya katukalit na, a sa
nakutukutet hapa."

28 A yen bit la ya addet na
netuldu ni Hesus ta tolay ki-
den, ammi nepagpaka-lat da
hapa ya gagangay na pangit-
uldu na,

29 te nangituldu ta kuman
na intu ya makkamu ta
ngamin, a bakkan ta kuman
na gagangay kiden nangit-
uldu tekid.

8

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Naggalis
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-15)

1 A gafu ta nabalin na
i Hesus nangituldu a du-
magut na ta bagetayen, a
dimadagdag hapa ya pake
addu na tolay.

2 A ka-ma la itta ya takday
lalaki nga naggalis, a umange
namalentud ta atubang ni
Hesus.

"Ay Afu, ikallak nak
haen, te amuk ta maurum
ya tabbit kin am ikayat
mu," kunna.

3 A ya uhohug ni Hesus ta
nepangisi-ged na ta lalaki en,
a "**Ikayat ku hapa, a itam
awa malinis na ya tabbit
mina,**" kunna. A ka-ma la
imawan ya galis na en.

4 A ya uhohug para ni Hesus
tentu a

"Itam ta awan ta pan-
gibibidam ta isin, ammi em
ipaita ya barim ta padi en
ta simbaanen petta maita
na ta awan na ya galis
men, a iatad mu hapa tentu
ya iatang na ta kuman na
nebar ni Moses ta lintigen,
te yen sangaw ya mangi-
pasikkal ta tolay kiden ta
nagmappya kan," kunna.

A sangaw nagdulot hapa i
Hesus ta ili na Kapernayum.

Ya Pakimallak Na Suddalu En Te Hesus
(Lk 7:1-10)

5 A tentu en simarok ta ili
en a itta hapa ya kapitan na
suddalu nga taga Roma, a
umange nangdafung tentu.

6 "Ikallak nak haen,
Afu, te itta ya tagabuk ta
bali nga awan makahehit,

a pake mazigatan na,”
kunna te Hesus.
7 “A entanan mantu ta
balim petta pagmappyan
ku,” kunna hapa ni Hesus.
8 Ammi ya uhohug na hapa te
Hesus a
“Maski awem la ange ta
bali, Afu, te awek megitta
ta kappyam. A ibar mu
la ya kakustun na pagmap-
pya na a amuk ta magmap-
pya hala,
9 te maski iyak, Afu, a itta
ya mangituray teyak, yaga
itta hapa ya suddalu nga itu-
rayan ku. A am ‘**E ka ten,**’
kunku ta takday a ange hala
ten. A am ‘**E ka sin,**’ kunku
para ta takday a ange hala
teyak. A am ‘**Kwam yan,**’
kunku ta tagabu ken a kwan
na hala. A kontimas mantu
ta makkwa hapa ya ngamin
uhohugam,” kunna.

10 A pake nepagpaka-lat ni
Hesus ya inuhohug na kapi-
tanen, a dinayawan na hapa
ta atubang na tolay kiden nga
dumagdag tentu.
“Pake masmasikan
haman ya pangikatalak
na kapitanen ammi ta
Istralita kiden. Te maski
am ikid ya pinili na Na-
maratu ta tolay na a awan
para la ta naitak tekid
nga mangikatalak tentu
ta kuman na kapitanin,”
kunna tekid.
11 “A pake ibar ku hapa
tekamuy ta pake addu para
sangaw ya mangurug nga
taga ngamin kiden lugar
ta paglelehutin. A maski
am bakkan ta Istralita kid
a mesipat kid hala sangaw
teg mina Abraham ikid
ni mina Isak ikid ni mina
Hakob ta pangikerutan na
Namaratu ewan.
12 Ammi ya Istralita
kiden nga apolu pinili na
a melogot sangaw ya pake
addu tekid, te meabbang kid
sangaw ta agyan sugiram, a
magyan kid la ten makatang-
tangit ikid na magngahitam,”
kunna tekid.
13 A ya nebar na hapa ta kap-
itanen a
“Dumatang kan la ta
balim, te nabalin na ya
inadang men teyak ta
kuman na nekatalak mu,”
kunna.
A negindan hapa ya
nepagmappya na tagabu
na en ta nepaguhohug ni
Hesusen.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

14 A ta nepagtugut nig Hes-
usen a kumin kid ta bali ni
Pedru. A ta datang da ta
bali na en a neddatangan da
ya katahungan ni Pedru nga
babbay nga umaidda, te nag-
patu.
15 A enna sini-ged ni Hesus
ya kamat na en, a yen hapa ya
nepagkamag na patu na en.
A sangaw nagtayuk hapa, a
enna nepagafuy ig Hesusen.
16 A sangaw ta hiklam a
itta ya nagdadatang ta bali da
en nga ange mangikahad ta
addu na seanitu ikid na mag-
tatākit. A pinatugut ni Hesus
ya anitu na seanitu kiden
ta kasikan na uhohugan na,
yaga pinagmappya na hapa
ya ngamin kiden nagtatākit.

17 A gafu ta kumanen a nag-
dulot hapa ya inuhohug na
aglavunen mina Isayas, te ya
uhohug na en a

"**Intu ya nangazi ta pagkafuy tam ikid na nagpamappya ta takit tam kiden,**" kunna.

Ya Tabarang Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu
(Lk 9:57-62)

18 A ta takday ha na araw
a itta kid ta pingit na alug, a
umange hapa kumalihung ya
pake addu na tolay. Ammi
ya uhohug ni Hesus ta it-
uldu na kiden a "**Entanan ta dammangewan,**" kunna.

19 A ka-ma la umabikan
hapa tentu ya takday mangit-
uldu ta lintig na Namaratu, a

"O, Mistro," kunna te Hesus, "Dumagdagak hapa teko, te maski had sin ya eyam," kunna.

20 "A pake kakallak ka sangaw am dumagdag ka teyak, te maski am iyak ya Tolayen nga Taga Langit a awan haman ta datangan ku ta pagibannagan ku mina. A mapmappya haman ya kasasaad na mungaw ikid na mamanuk kiden, te itta haman ya pagyanan da," kun ni Hesus tentu.

21 A sangaw pehulun hapa
ya takday para na ituldu na,
te

"Dumagdagak hapa sangaw teko, Afu, ammi indagan ku bit ya pasi ni damaken, te itanam ku," kunna.

22 Ammi ya uhohug ni Hesus
tentu a

"Bay-am la, te ya awan kiden matolay ta Namaratu a yen kid mina ya makkamu mangitanam ta kahulun da kiden nasi, ammi teko a dumagdag kan teyak," kunna.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 A ta nepaglugan ni Hesus
ta selayagen a dumagdag
hapa ya ituldu na kiden.

24 A tekid para la dumakit
ta alugen a nasidug na i
Hesus ta selayagen, a ka-ma
la nagsikan na ya paddaden
ta kuman na kawan, a lima-
nug na ya danum na alugen
ta umag na selayag da en.

25 A gafu ta nagburung na
ya kahulun na kiden a enda
hapa hinukal i Hesus.

"Ay Afu, ikerutan na kami, te lumammad kitanan," kunda.

26 "A anu haman ta mag-
burung kam? Kuga assang
la ya pangikatalak muy,"
kunna hapa tekid.

A tentu en nagtayuk
a "**Magimmang kanan,**"
kunna ta paddaden ikid na
palung kiden, a nagimmang
kid na, a nagsimpan ya
danumen.

27 A pake nagpaka-lat hapa
ya kahulun na kiden tentu, a

"Anu panaw ya katolay na tolayin yan, te maski ya paddad ikid na palung a kurugan da hala ya uhohug na," kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Seanitu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

28 A tekiden nakadatang ta dammang na alugen a itta kid na ta lugar na Gadareno kiden, a nepagka-ma ni Hesus ya duwa na lalaki nga pinagguyung na anitu da kiden, te bagu nagafu kid ta agyan na tanam kiden. Pake maporay kid kan ta idi addet ta magtalaw ya tolay kiden nga magtalib ta agyan da.
29 A ta nepakaita da te Hesus a naggihawa kid tentu,
"Iko kad ya Anak na Namaratu ewan, ammi anu itta ka sin tekami? Awena kami haen pakākāllakan, te awan para la ya araw mi en," kunda te Hesus.
30 A gafu ta itta hapa ya addu na bahuy nga magdukdukit ta sang adayu tekid,
31 a inadang na anitu da kiden ta yen kid ya pangidoban ni Hesus tekid.
"Am patugutan na kami ta lalaki kidin a doban na kami mantu ta bahuy kidewan," kunda.
32 "**A e kanan mantu,**" kun ni Hesus ta anitu da kiden, a nagtugutan da ya lalaki kiden, kapye da simarok ta bahuy kiden. A ka-ma la nagadukal ya bahuy kiden bumilag, a sa nagurdak kid ta gatab na bagetayen kapye da nagkahunnak ta alugen, a sa nagkalimat kid na.
33 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden a nagbabilag kid na hapa nga ange ta ili, a nedanug da hapa ya ngamin naita da ta nepagpamappya ni Hesus ta duwa kiden lalaki.
34 A magananwan la a imuhet ya ngamin kiden tolay ta ili, te enda itan i Hesus. Ammi ta datang da tentu a aweda haman pinagdulot awa nebar da hud la ta umadayu ta agyan da.

9

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

1 A naglalugan mantu ha ig Hesus ta selayag da en, a nagtoli kid ha ta nagafun da en ta dammang, a dumatang kid na ta ili na en.
2 Awena la nabayag a itta ya enda nekahad nga awan makahehit ta bali en nga nagyanan ni Hesus, a nesarok da ta bali en nga umaidda para la ta pagiddan na en. Naita ni Hesus ta itta ya pangikatalak da tentu a naguhohug hapa ta awanen makahehit.
"Matalak ka la, Aleng, te pakoman kun ya liwat mu kiden ta Namaratu," kunna.
3 Ammi ya kadwan kiden nga mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden nga gituttudan hapa ta umag na bali a linibakan da hapa ya inuhohug ni Hesus ta nonot da hapa la.
"Dulay mantu yan na tolay te ugtulān na haman ya turay na Namaratu," kun na nonot da.
4 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a
"Anu haman ta libakan muy ya inuhohug ken?

5 Had sin hud ya mal-
malogon, am pakoman
ku ya liwat na kiden ono
am pagmappyan ku petta
makatugut?
6 Ammi itta ha ya ibar ku
ta awanin makahehit, petta
amu muy ta itta ya turay
na Tolayen taga Langit nga
mangpakoma ta liwat na to-
lay kiden," kunna tekid.
A ya nebar na en ta awanen
makahehit a
"Imivwat kan, Aleng, te
alapam na ya pagiddamina
a dumatang kan ta balim,"
kunna.
7 A imivwat kad, kapye na
magtugut, a nagdulot hapa ta
bali na.
8 A ta nepakaita na tolay ki-
den ta nagmappyan ya lalaki
en a nahigalan kid na, otturu
dinayawan da ya Namaratu
gafu ta inatadan na ya tolay
ta kuman na turay na en.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Matyu
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 A ta nepagtugut nig Hesus
ta iten a nasimmu na hapa ya
takday agsingir ta bwis nga
imatuttud ta lugar na pagpa-
gan na tolay kiden ta bwis
da, a i Matyu ya ngagan na
agsingiren. A ya uhohug ni
Hesus ta pagtalib na tentu a
"Dumagdag kan teyak
petta ituldu ta ka," kunna
tentu,
a imikkat hala nga dumagdag
tentu, a sa nagdulot kid ta
bali ni Matyu.
10 A ta datang da ta bali
na en a sa magkakan kid.
A sakā makikkanan hapa ya
addu na agsingir ta bwis ikid
na dulay kiden na tolay teg
Hesus ikid na ituldu na kiden.
11 A ta nepakaita na
Pariseyu kiden te Hesus ta
makikkanan hapa ta bali ni
Matyu a linibakan da hapa,
ammi ya ituldu na kiden ya
nangibaran da;
"Anu haman ta makikkanan
ya mistro muy ta agsingir
kiden ta bwis ikid na dulay
na tolay?" kunda.
12 Ammi nedangagan na kid
ni Hesus, a intu ya tumabbag
tekid:
"A on ay, te gagangay
haman ta ange ya man-
guru en ta agyan na mag-
takit kiden, te yen haman
ya makaapag tentu.
13 A mappya hapa ta
pake nonotan muy am anu
ya ikayat na Namaratu, te ya
uhohug na ta suraten a
'**Bakkan ta intu ikayat
ku ya pangatang muy
teyak, te mapmap-
pya ta ikallak muy
ya ikattolay muy
kiden,**' kunna.
A bakkan ta yen ya umeyan
ku sin petta padagdagan ku
ya awanen ta liwat am awa
seliwat kiden," kunna ha
tekid.

Ya Mangpohut Te Hesus Gafu Ta Ngilinan Da
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-37)

14 A ta nekabalin na ku-
manen a dumatang hapa ya
iduldu kiden ni Hwan, te itta
ya ipohut da te Hesus.
"Anu kawagan na, Afu,
ta awena ngilinan na itul-
dum kiden ya arawen nga

aweda pangan, te ikami
ikid na Pariseyu kiden
a ngilinan mi haman?”
kunda.
15 A ya tabbag hapa ni Hesus
tekid a
“Mabalin hud ta mag-
damdam ya makiboda
kiden am itta para la
tekid ya magboda en?
Itta la sangaw ya araw
am metugut tekid, a yen
sangaw ya pagngilin da ta
arawen nga aweda pangan
gafu ta damdam da tentu,”
kunna.
16 A ya nebar na hapa tekid,
a kuman na keangarigan,
“Bagu yan kid na araw,”
kunna. “A am parigan tam
ya awan kiden mangan a
igitta tam ya agangwa tam
ta kuman na magpissang
ta bagu na ga-gamit petta
itta ya itakup na ta dana
en barawasi. A sangaw am
kumbat ya bagu en takup
a mapissang ha ya dana en
barawasi.
17 “A kumanen hapa ta
mamadday kiden ta basi,
te aweda haman ikarga ya
bagu na basi ta dana na
abyat, te am bumlad ya
basi en a mabattak ya aby-
aten, otturu meburud hapa
ya basi en. Mapmappya ta
mekarga ya bagu na basi
ta bagu na abyat petta azo
mabayag kid,” kunna ha
tekid.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Abbingen Nasi
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-55)

18 A tentu en para la
naguhohug tekid a itta
ya takday pinakadakal na
Hudyo kiden nga umange
namalentud ta atubang na en
ta pagadang na tentu.
“Ay Afu, bagu nasi ya
anak ken nga balatang,
ammi em haen isi-ged
ya kamat mu tentu petta
matolay,” kunna.
19 A imivwat hapa i Hesus
petta dumagdag ta lalaki en,
a sakā dumagdag hapa ya it-
uldu na kiden.
20 A tekid para la nakatug-
tugut ta dalan a itta ya bab-
bay nga sumalsal ta talekud
ni Hesus, te enna si-gedan
ya barawasi ni Hesusen gafu
kan ta pakataktakit na, te
nakadagdaga abat ta mafulu
duwa na darun.
21 Te ya itta ta nonot na a
“Maski la am masi-ged
ku ya barawasi na en a
magmappya yak sangaw,”
kunna kan na nonot na.
22 A ta nepakkamu ni
Hesus ta itta ya nangsi-ged
ta barawasi na a nagbalittag
hapa, a
“Matalak ka la, Aboy, te
ya pangikatalak mu teyak
ya nagmappyam,” kunna.
A ye-yen hapa na oras ya
nepagmappya na.
23 A ta datang nig Hesus
ta bali na makāanaken a
neddatangan da ya addu
na tolay nga masitang ikid
na magtatangit ikid na
magmusiko, ammi nehuya
na kid ni Hesus.
24 “Imuhet kanan ta isin,
te awena haman nasi na
abbingen awa masidug
la,” kunna tekid, ammi
nekakatawa da hapa.

25 A tekid na nakauhet a
simarok i Hesus ta agyan na
abbingen a inibbalan na ya
kamat na en, a imivwat na.
26 A nepadamag da hapa
ya iningwa ni Hesus addet
ta ngamin paglelehut na lu-
garin yen.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Daram

27 A ta nepagtugut nig
Hesus ta iten a tinaliban
da ya duwa na lalaki nga
nagdaram, ammi dumagdag
kid hapa nga nagayayag te
Hesus.
"O, Afu, Anak ni mina
Dabid, Ikallak na kami O,
Afu," pakakin kid.
28 A ta nesarok nig Hesus
ta pagyanan na en bali a du-
magdag hapa tentu ya daram
kiden, a yen ya nepaguhohug
ni Hesus tekid.
"Ikatalak muy hud ta ma-
balin ku hala ya adangan
muy teyak?" kunna hapa
tekid, a
"On, Afu," kunda hapa.
29 "A nabalin na mantu
gafu ta pangurug muy,"
kunna ha tekid, otturu sini-
ged na hapa ya mata da
kiden.
30 A yen na hapa ya
pakaita da. A pake nebar ni
Hesus tekid ta aweda sangaw
ibabar ya pagpamappya na
tekid.
31 Ammi tekiden nag-
tugut a enda haman
nepadangag ya kalalaki
ni Hesus addet ta ngamin
paglelehut na lugarin yen.
32 A ta nepagtugut na duwa
kiden a itta hapa ya takday
lalaki nga neange da te
Hesus, te umal gafu ta anitu
na.
33 A pinatugut ni Hesus ya
anitu na en, a nakasitang na
ya lalaki en. A ya uhohug na
tolay kiden ta pagpaka-lat da
te Hesusen a
"Pake nabayag kitam
haman nga Istralita a awan
para la ta naita tam ta
kumanin awa ayanin la,"
kunda.
34 Ammi ya uhohug na
Pariseyu kiden a
"Namaratu hud ya na-
gafun na pakapangwa na
awa patugutan na ya anitu
gafu ta itta tentu ya dafu na
anitu kiden," kunda hud la.

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

35 A ta kabalin na kumanen
a sinaned nig Hesus ya
ngamin kiden ili ikid na
babali ta lugar na Istralita
kiden, petta mangituldu
hapa ta umag na kapilya
da. A nepadangag na hapa
ya damag na pangikerutan
na Namaratu tekid, otturu
pinagmappya na hapa ya
ngamin kiden takit da ikid na
zigat na bari da.
36 A tentu en nakaita ta
pake addu ya tolay kiden
nga umange nagdangag
tentu a pake timalin ya
allak na tekid, te kuman
na kimongkong kid ikid na
nakutukutet kid ta kuman na
kalneru kiden nga awan ta
mangtaron tekid.
37 A yen hapa ya nepan-
gibar na ta ituldu na kiden ta

"Kuga alawa ya paggatabanin yan, ammi assang la garay ya maggatab.

38 A te awemuy haman ibar ta Makkamu en magpagatab, petta doban na kam hapa nga manguffun maggatab?" kunna tekid.

10

1 A gafu ta kumanen a pinaabikan ni Hesus ya mafulu duwa kiden ituldu na nga kanayun dumagdag tentu, a pinasinapan na kid ta pakapangwa na, petta itta ya mabalin da nga magpatugut ta anitu na seanitu kiden, anna magpamappya ta magtatākit anna mazigatan ta bari da.

2 A ya ngagan na mafulu duwa kiden a i Simon ya patudunan da, ammi Pedru ya agngilinan da tentu,
a i Andres nga kabagis ni Simon,
ikid ni Santiago nga anak ni Zibadeyu,
ikid ni Hwan nga kabagis ni Santiago,
3 ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
ikid ni Tomas
ikid ni Matyu nga nagsingir ta bwis ta idi,
a takdayen Santiago nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Tadyo,
4 a ya takdayen Simon nga kahulun na nakitapil ta gubyernu ta idi,
ikid ni Hudas Iskaryote nga mangitalaba sangaw te Hesus.

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 A ya uhohug ni Hesus ta mafulu duwa kidin a

"Awemuy sangaw ange ta agyan na Hentil kiden ikid na Samariyano kiden,

6 te yen la sangaw eyan muy ya lugar na sakā Istralita muy kiden, te kimongkong kid na ta kuman na awan ta magtaron tekid.

7 A maski am had ya pagdulotān muy a ipadangag muy ya pangikerutan na Namaratu tekid.

'Ayanin ya araw na pangikerutan na Namaratu tekamuy,' kummuy sangaw tekid.

8 "A pagmappyan muy hapa ya magtatākit, ikid na tolayan muy ya nagpasi, ikid na pagmappyan muy ya maggalis, a patugutan muy ya anitu na seanitu kiden. Te ya neatad ken tekamuy a awemuy haman pinagan, a yen hapa ya iatad muy, a awemuy papaga.

9-10 A awemuy hapa magbalun ta pirak, ikid na tali na barawasi muy, ikid na tali na sapatos muy, ikid na kanan muy, te am itta ya masapul muy a gagangay ta ikallak na kam hapa sangaw na ikallak muy kiden.

11 "A maski am had sin sangaw na ili ikid na fugu ya eyan muy, a magita kam bit ta mappya na tolay, a yen sangaw ya pagdulotān muy. A magyan kam hapa tentu addet ta magtugut kam.

12 A am gimon kam sangaw ta bali na en a '**Namaratu ya makkamu tekamuy,**' kummuy sangaw ta makābali kiden.

13 A am kakurugan ta mappya kid a mapadatang hala ya inuhohug muy tekid. Ammi am aweda megitta ta bendisyon muy tekid a awena mantu mapadatang.

14 A am awan pulus ta magpadulot tekamuy ikid na magdangag ta uhohug muy a pagtugutān muy kid mantu, a azin muy ya lafu na agyan da ta takki muy kiden.

15 A kustu hapa ya uhohugan ku ta pake mepallat sangaw ya pama-gang na Namaratu ta isina kid ammi ta tolay kiden nga taga Sodom ikid na Gomora nga awan nagbabawi ta idi.

16-17 "A pake magpalan kam, te doban ta kanan nga ange mangipadangag ta agyan na mangikatupag sangaw tekamuy. A mappya mantu ta masippat kam, a pake imugudan muy ya tolay kiden ta eyan muy, te gafutan da kam sangaw petta idarum da kam. A paligatan da kam hapa sangaw maski ta umag na kapilya da.

18 A idarum da kam hapa sangaw ta atubang na gubernador da kiden ikid na ari da kiden, te ikabkabat da kam sangaw ta pangikatupagan da teyak. Ammi uray hapa yen na Namaratu petta madangag da ya ipadangag muy tekid, kumanen hapa ta Hentil kiden nga awan para nakadangag.

19 A sangaw am idarum da kam a awemuy la burungan ya uhohugan muy, te sangaw am ittan ya kustu na paguhohug muy a yen na sangaw ya datang na uhohugan muy,

20 te bakkan sangaw ta ikamuy ya maguhohug, te ya Kahalwa na Namaratu sangaw ya makisagapil tekamuy.

21 "A am itta sangaw ya mangurug ta ipadangag muy a sakā mazigatan hapa sangaw ya kadwan, te papapasi na kid hala na kabagis da. A mapapasi para sangaw ya kadwan kiden gafu ta dadagkal da. A mazigatan hapa sangaw ya kadwan gafu ta anak da kiden, a papapasi da kid hapa.

22 A ikatupag na kam sangaw na tolay kiden ta ngamin kiden lugar gafu ta pangurug muy teyak. Ammi ya ngamin kiden maketurad abat ta pagaddetan na pagzigātān da a yen kid sangaw ya mekerutan.

23 A am tapangan da kam ta takday lugar a umalit kam mantu ta takday na lugar, te pake ibar ku tekamuy ta awemuy sangaw mesaned ya ngamin kiden ili ta lugar na Istralita addet ta dumatang ya Tolayin nga taga Langit.

24 "A awemuy hapa pahig ta mapmappya kam ammi ta dafu muy, te am

anu ya kwan da ta mistro
muy ikid na dafu muy a
kumanen hapa la sangaw
ya kwan da tekamuy,

25 te gagangay ta meka-
bat ya metuldu ta nangituldu
en tentu, a mekabat hapa
ya daddoban ta nangidoben
en tentu. A am Satanas ya
nangingaganan da teyak a
pake dulay hapa sangaw ya
pamadakat da tekamuy.

26 Ammi awemuy san-
gaw magtalaw tekid, te maski
am anu ya pamadakat da
tekamuy a mepasikkal hala
sangaw ya katunung muy, te
Namaratu sangaw ya mang-
palattog ta ngamin melemad
ikid na natappanan.

27 A ya ngamin ibar ku
tekamuy ta paghahulun tam
a yen sangaw ya uhohugan
muy ta ngamin tolay. A ya
ngamin nadangag muy teyak
a yen hapa ya ipadangag muy
ta ngamin.

28 (a) "A awemuy sangaw
magtalaw ta makapapasi
ta bari muy, te aweda
haman mapapasi ya ka-
halwa muy.

29 Intu mina pagnono-
tan muy ya malamamanuk
kiden, te maski am malo-
gon ya paga da ta dapun a
awan ta makapapasi tekid,
maski ta takday la, am awena
ipalubus na Dama muyewan
Namaratu.

30 Ammi tekamuy a
dakdakal ya pangkenga na
tekamuy ammi ta malama-
manuk, te dana nabilang na
ya ngamin kiden huk muy, a
awan sangaw ta maazi maski
ta tālabāg la am bakkan ta
uray na.

31 A awemuy mantu
la magtalaw ikid na mag-
burung ta dumatang teka-
muy, te pake mataktakit
kam ta Namaratu ammi ta
addu na malamamanuk.
A mapmappya hud la ta
burungan muy ya pagliwat
muy tentu, (v 28b) te intu
haman ya makapapasi ta
bari muy pase kahalwa muy
ta pangtaguhali na tekamuy.
A yen mina ya italaw muy.

32 "A maski am inya san-
gaw ya mangibosag ta pan-
gurug na teyak a yen hapa
sangaw ya ibosag ku te
Damakewan.

33 Ammi ya mangilemad
ta pangurug na teyak a
ilemad ku hapa sangaw te
Damakewan.

34 A awemuy mina pahig
ta iyak sangaw ya gafu na
kaam-ammungan na tolay ki-
den, te iyak hala sangaw ya
gafu na pagkakattwayan da.

35 Te ya awan mangu-
rug a ikatupag na sangaw ya
kahulun na en mangurug, te
ikatupag na takday ya dama
na en, a ikatupag na takday
para ya hina na, a ya takday
para a ikatupag na sangaw ya
katahungan na en.

36 A intu sangaw katapil
da ya kahulun da kiden nga
awan mangurug.

37 Ammi am dakdakal ya
pangidduk da ta dadagkal da
kiden, ikid na ānāk da kiden
ammi teyak a aweda mantu
megitta teyak.

38 A ya awanen makaat-
tam ta zigat na pangdagdag

na teyak maski abat ta paka-
papasi na a awena mantu
megitta teyak.
39 Te am kengan na mina
ya angat na a mawakay hala.
Ammi ya mangisagapil ta
angat na gafu ta dumagdag
teyak a yen sangaw ya
matolay nga magnayun.
40 “A maski am inya san-
gaw ya magpadulot teka-
muy a mekwenta ta iyak
hapa ya pagdulotan na. A
gafu ta pagdulotan nak a
mekwenta ta pagdulotan
na hapa i Damakewan nga
nangidob teyak.
41 Te ya magpadulot ta
dinob na Namaratu ewan
gafu ta Namaratu ya nangi-
dob tentu a pagsipatān na
sangaw ya itandan na Na-
maratu ta dinob na en. A ya
magpadulot ta matunung na
tolay gafu ta katunung na en
a sakā mesipat hapa sangaw
ta itandan na Namaratu ta
matunungen tolay.
42 A am itta sangaw ya
mangatad maski ta masanaw
na inuman ta kompormi
na mangurug teyak gafu ta
ikallak na ya mangurug a itta
hala sangaw ya itandan na
Namaratu tentu,” kunna.
A yen ya addet na inuhohug
ni Hesus ta nepangidob na ta
turin na kiden.

11

*Ya Dinob Ni Hwan Ta Mag-
pohut Te Hesus
(Lk 7:18-35)*

1 A ta nekabalin ni Hesus
nangituldu ta mafulu duwa
kiden ituldu na a dinob na
kid ta eyan da, kapye na
nagtugut hapa, te umange
hapa tatakday nga mangit-
uldu ikid na mangipadangag
ta kadwan kiden ili.
2 A ta kabalud para la ni
Hwan a nadamag na hapa ya
ngamin kiden tinarabaku ni
Hesus, a yen ta dinob na hapa
ya kadwan kiden ituldu na
petta magpohut kid te Hesus.
3 A ya nebar da tentu a
“Damagan mi kan am
iko ya Mangikerutanen
nga nekari na Namaratu
ewan nga indagan mi? O
itta para la ya takwan nga
indagan mi?” kunda tentu.
4 A ta pagtabbag ni Hesus
tekid a intu netabbag na ya
nesurat ni mina Isayas tentu
en nanglavun ta iange na
Mangikerutanen. A ya nebar
na mantu tekid a
“Magtoli kanan te Hwan
a bidan muy tentu ya
ngamin nadangag muy
ikid na naita muy teyak,
5 te makaita haman ya
daram, a makatugut hapa
ya pilay, a nagmappyan ya
nagkangaw, a makadangag
ya bangngag, a natolay ya
nagpasi, a mepadangag hapa
ya mappya na damag ta po-
bre kiden. A yen kid mina ya
pakkamun na teyak.
6 A ibar muy hapa tentu
ta nagāsāt hapa ya awan
magtabeng gafu teyak,”
kunna tekid.
7 A ta nepagtugut dan a
naguhohug i Hesus ta tolay
kiden nga kimalihung para la
tentu magdangag, te binida

na tekid ya kasasaad ni Hwanen nga nangidob ta nagpohut kiden tentu.

"A tekamuyen umange nangita te Hwan ta kalafukanen ta idi a anu hud ya naita muy? Intu de naita muy ya awanen ta turad ta kuman na kulang na sikal nga malogon mapakkul ta paddad? Bakkan.

8 Ono intu de naita muy ya malapat na tolay nga mapenam magbarawasi ta kuman na maba-nang? Bakkan haman, te itta haman ta bali na ari ya magbarawasi ta ispot ikid na mangina.

9 A anu mantu ya pangitan muy tentu? Nalasin muy de ta intu ya takday aglavun nga paguhohugan na Namaratu ewan? A kakurugan ta aglavun na Namaratu, ammi pake ibar ku tekamuy ta pake malmalalaki para i Hwan ammi ta gagangayen aglavun,

10 te intu hala ya nebar na Namaratu nga mapmapolu ammi teyak, te ya uhohug na ta suraten a

'**Itta sangaw ya doban ku nga mapmapolu ammi teko, a intu sangaw ya mangipadangag ta iangem,**' kunna.

11-14 A am kurugan muy ta intu ya dinob na Namaratu tekamuy a amu muy mina ta intu hala ya kagitta ni mina Eliyasen nga linavun da ta iange na. A kakurugan hapa ya ibar ku tekamuy ta awan para la ta neanak nga megitta ta kalalaki ni Hwan. Ammi ya pake alalinnaken ta ngamin kiden iturayan na Namaratu a pake malmalalaki para ammi tentu.

"A ta palungu na araw addet na neange ni Hwan a nagattam hapa ya tolay kiden nga magindag ta araw na pagturay na Namaratu ta lutakin, te dana nepasikkal na ta lebru na lintigen ikid na surat na aglavun kiden. Ammi ta neange ni Hwanen nga mangipasikkal ta pagturayan na Namaratu a ittan hapa ya masikan makitapil addet ta ayanin, te ikayat da ugtulān ya turay na en.

15 A am itta ya bangbang muy a mappya mantu ta pake dangagan muy ya inuhohug kin tekamuy.

16 "Ammi ya pangigittan ku hapa ta magsoysoy kiden ta tarabaku na Namaratu a negitta kid haman ta kuman na anak kiden nga magalikkad ta sakā ānāk da kiden, te ya kuman na alikkad na ānāk kiden a ikayat da matubtubbat. Ammi gafu ta takwan ya nonot na kadwan a

17 'Anu awemuy haman magtalip am maggasa kami?' kun na kadwan.

'A am masi kami pon awemuy haman magtangit,' kunda hapa.

18 "A kumanen hapa ya

nonot na kadwan kiden tolay ta ayanin, te matupag kid gafu ta aweda ikayat ya gagangay na sakā tolay da kiden, te intu nonotan muy i Hwan, te awena haman uminum ta binarayang, yaga ngilinan na hapa ya arawen nga aweda pangan, a ibar da haman ta maguyung.

19 Ammi gafu ta uminum ya Tolayin taga Langit ikid na awena ngilinan ya arawen nga aweda pangan a ibar da haman ta mellaw ikid na madugal. A ibar da para ta iyak ya kahulun na magsingir kiden nga magdarogas ikid na dulay na tolay. Ammi maski padpadulayan da kami duwa a ya kappya na tarabaku mi ya mangipasikkal ta katunung na gagangay mi," kunna.

Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Awan Magbabawi
(Lk 10:12-15)

20 A tentun nabalin nagbida ta tolay kiden a pinegafwanan na paliwatan ya tolay kiden ta kadwan kiden lugar, te maski am naita da ya kalalaki na pakapangwa na a aweda la nagbabawi ta gagangay da.

21 "Mapa-gang kam sangaw, ikamuy Hudyo nga taga Korazin ikid na Betsayda, te maski am naita muy ya tarabaku na Namaratu a awemuy haman nagbabawi ta pagliwat muy. Ammi am naita mina na Hentil kiden nga taga Tiro ikid na Sidon ya kuman na naita muy a nagbarawasi kid na hapa ta kustal gafu ta pagbabawi da.

22 A yen ta pake kakallak kam sangaw ammi tekid ta araw na pangpa-gang na Namaratu tekamuy.

23 "A ikamuy hapa nga taga Kapernayum, a pahig muy ta dayawan na kam na Namaratu, ammi mewarad kam sangaw ta pangtaguhali na tekamuy, te awemuy haman magbabawi. Te am naita mina na taga Sodom kiden ya kuman na naita muy a itta la mina ya ili da abat ta ayanin.

24 Ammi kustu hala ya ibar ku tekamuy nga taga Kapernayum ta pake kakallak kam sangaw ammi ta tolay kiden taga Sodom ta araw na pangpa-gang na Namaratu tekamuy," kunna tekid.

Ya Pagagagay Ni Hesus Ta Umalinnak
(Lk 10:21,22)

25 A tentu en nabalin naguhohug ta kumanen tekid a nakimallak hapa ta Namaratu.

"Matalakak teko, Amang, te iko ya makākwa ta ngamin langitina ikid na lutakin. A mappya hapa te nelemad mu ya gagangay na pangikerutam ta malalaki kiden ikid na seadal, ammi yen ya inukadam ta kuman na abbing kiden, petta maawatan da.

26 A mappya hapa ta kunna ten, Amang, petta

magdulot ya ikayat men
nga kappyanan," kunna ta
pakimallak na.
27 A ya uhohug na ha ta to-
lay kiden a
"Ya ngamin kiden amu ni
Damakewan a nepakamu
na hapa teyak. A awan
hapa ta makkamu ta
amukin am awa i Damake-
wan la, a awan hapa
ta makkamu ta amu ni
Damak am awa iyak la
nga anak na, ikid na
tolay kiden nga ikayat ku
pangipakamun tentu.
28 A e kanan mantu
teyak, ikamuy ngamin
nga mazigatan ikid na
nadammatan, te atadan ta
kam ta pakabannayan muy.
29 A itun muy mina ya
sangul kin ta bari muy, a
petuldu kam teyak, petta
maapagan muy ya pakaban-
nayan na nonot muy,
30 te masippatak hala,
a awek magparayag. A
awemuy sangaw mazigatan
ta sangul kin, te malampaw
hapa ya paagtu kin teka-
muy," kunna tekid.

12

Ya Makitapil Te Hesus
Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

1 A sangaw ta araw na
agimmang a magtugtugut ig
Hesus ikid na ituldu na kiden
ta tātangngan na kamaitan.
A gafu ta mabisin ya ituldu
na kiden a nagpusit kid na ta
mait a kinan dan.
2 Ammi gafu ta naita na
kid na Pariseyu kiden a nepe-
huya da kid hapa te Hesus.
"Itam ya ituldum kidina,
anu awem kid ihuya, te
magtarabaku kid haman
ta araw na agimmang,"
kunda tentu.
3 A ya tabbag na hapa tekid a
"Annun ku kid ihuya,
te intu la kwan da ya
kuman na iningwa ni mina
Dabiden ikid na kahulun
na kiden ta kawan na
kanan da,
4 te simarok kid ta bali
na Namaratu, a inalap da
ya pan kiden nga nedasar
ta atubang na Namaratu
nga mehangat mina tekid, te
kanan hala na padi kiden.
Ammi maski kunna ten a
bakkan haman ta nakali-
watan da yen.
5 "A intu mina pagnono-
tan muy ya gagangay na
padi kiden, te gagangay
ta magtarabaku kid ta
kada araw na agimmang, a
maski am aweda kurugan
ya lintigen nga mangi-
hangat ta pagtarabaku na
tolay ta araw na agimmang
a awan ta liwat da, te
intu pagtarabakun da ya
bali na Namaratu ewan,
a dakdakal mantu ya
pangdayaw da ta bali na
Namaratu ammi ta araw
na agimmang.
6 Ammi ya ibar ku teka-
muy a dakdakal ya dayaw na
itta in sin nga maguhohug
tekamuy ammi ta bali na Na-
maratu,
7-8 a intu mantu ya
makkamu ta araw na agim-
mang.

"A ya takday para a awemuy mina paliwatan ya awanen ta liwat am dana naawatan muy mina ya ikayat na uhohugan na Namaratu, te ya uhohug na ta takday surat a

'**Bakkan ta intu ikayat ku ya pangatang muy teyak, te mapmappya ta ikallak muy ya ikattolay muy kiden,**' kunna."

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 A ta kabalinan na kumanen a nagtatugut ig Hesusen, te e kid na ta kapilya, a simarok kid.
10 A gafu ta itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na, a ape pinohutan na Pariseyu kiden te Hesus am mepalubus ta magpamappya ta tolay ta araw na agimmang. Ammi pangayayyaw da la tentu talo am itta sangaw ya pangidaruman da tentu.
11 A ya tabbag na hapa tekid a

"Anu hapa ya uray muy, te am angarigan ta itta ya kalding muy nga neavut ta araw na agimmang a awemuy hud iagon?

12 A awena hud mesasita na tolay ammi ta kalakalding? A mabalin mantu ta tarabakun tam ya mappya maski am araw na agimmang," kunna tekid.
13 A ya uhohug na hapa ta pilayen ta kamat a

"Uyadam la ya kamat mina," kunna.

A tentu en nanguyad a negitta hapa ta takdayen kamat na nga mappya.
14 A gafu ta kumanen a imuhet na ya Pariseyu kiden ta kapilya en, a nagtatahatun da am had kunna mina na pangpapasi da te Hesus.
15 A narikna hapa ni Hesus ta dulay ya igakkad da tentu a nagtugut hapa.

A tentu en nagtugut a addu hapa ya dumagdag tentu nga nagtatākit, a sa pinagmappya na kid ngamin,
16 ammi ya pake nebar na tekid a

"Awedak sangaw bibidan," kunna.

17 A uray hapa yen na Namaratu petta magdulot ya uhohug na en nga linavun ni mina Isayasen ta idi, te ya nebar na a

18 "**Itan muy ya daddoban ken nga nesaad ku, te intu ya pake iddukan ku ikid na ikayat ku.**

A intu hapa ya pasinapān ku ta Kahalwak, te ipadangag na ya lintig ku ta Hentil kiden nga awan makkamu teyak.

19 **A awena sangaw makitapil ikid na masitang makidibati ta kaddun na tolay.**

20 **A am itta ya natakitan a awena dahangan, a am itta ya makafuy a awena uyoyungan.**

Te intu la ipaita na ya mappya addet ta pake metunglak ya lintig na Namaratu ta lutakin.
21 **A intu sangaw ya ikatalak na ngamin tolay,**" kunna.

Ya Pamadakat Da Te Hesus
(Mk 3:20-27; Lk 11:14-23)

22 A ta takday ha na araw a itta ya neange da te Hesus nga nagdaram ikid na umal gafu ta anitu na, a pinagmappya ni Hesus petta makaita ikid na makasitang.
23 A ya tolay kiden nga naggihaw a pake nepagpaka-lat da ya iningwa ni Hesus.
"Mabalin de ta intu ya nebar da en nga simsima ni mina Dabid nga itun na Namaratu ta pinakadama tam," kunda.
24 Ammi nedangagan na Pariseyu kiden ya uhohugan da, a linibakan da i Hesus ta tolay kiden.
"Namaratu hud ya pangalapan na tolayina ta pakapangwa na am awa Satanas, te itta tentu i Belzibub nga mayor na anitu kiden," kunda.
25-26 Ammi dana naamu ni Hesus ta kunna ten ya nonot da a tinabbag na hapa ya nesaned da ta tolay kiden.
"Had hud kun na nonot muy, te am Satanas mina ya nangatad ta pakapatugut ku ta sakā anitu na kiden a nakikattway na mantu ya dafu da en tekid, a naperdin mina ya patarabaku na en tekid. Te am makikattway mina ya tolay kiden nga makitapil ta gubyernu a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da? A kumanen hapa am makikattway mina ya makipagyan kiden ta takday na bali, te maperdi hapa ya pagkakahulun da. A yen ya addet na tarabakun da.
27 "A am uray muy ta Satanas ya nangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu a had sin mantu ya nangalapan na ituldu my kiden ta pakapatugut da? Ikid mantu sangaw ya mangipasikkal ta pagkilluyan na nonot muy.
28-29 Te awan haman ta makagubat ta ibbalan ni Satanas am bakkan la ta masmasikanen ammi tentu, te yen sangaw ya mangabak tentu petta gubatan na ya ibbalan na en. A bakkan mantu ta kuman na inuhohug muyen, te ya kakurugan a ya Kahalwa na Namaratu ya pangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu, a yen mina ya pakkamun muy ta ittan tekamuy ya nesaad na Namaratu nga magturay ta ngamin.
30 A ya awan makikahulun teyak a mekwenta ta ikatupag nak, a ya awan makipaguknud teyak a mekwenta ta mangkutkutet.
31 "A gafu ta nepagsil muy ya dafu na anitu ta Kahalwa na Namaratu nga magyan teyak, itta mantu ya ibar ku tekamuy: Te

maski am anu ya liwat na
tolay ikid na pamadpadu-
lay na ta ikattolay na kiden
a mabalin ta mapakoma.
Ammi ya mangipagsil
ta dulay ta Kahalwa na
Namaratu a awena pulus
mapakoma.
32 A maski am inya
mantu ya mamadpadulay
ta Tolayin taga Langit a
mapakoma, ammi ya ma-
madpadulay ta Kahalwa na
Namaratu a awena pulus
mapakoma maski am kanu,
te magnayun ya liwat na
addet ta addet.
33 "A am gagangay mantu
ta mappya ya mayan na
kayu awemuy mina ibar ta
dulay ya kayu en, a am
madi ya mayan na a awe-
muy mina ibar ta mappya
ya kayu en, te ya mayan
na ya mangibar am anu ya
kasasaad na fun na en.
34 Negitta kam haman
ta kuman na ulag, a had
kukummuy mantu maguho-
hug ta mappya am dulay ya
nonot muy, te am anu ya
magyan ta nonot na tolay a
yen ya iuhohug na.
35 A am mappya ya tolay
a uknudan na hapa ya map-
pya na nonot, a mappya hapa
sangaw ya iuhet na ta sakā to-
lay na kiden. Ammi am dulay
ya tolay a intu sangaw iuhet
na ya dulayen nga nauknud
na ta nonot na.
36 "A pake ibar ku teka-
muy ta am ittan sangaw
ya araw na pangpa-gang
na Namaratu ta tolay ki-
den a ibalat na sangaw ya
ngamin kiden inuhohug da
nga awan ta kapkappyan.
37 Te am anu ya inuho-
hug da a yen ta pa-gangan na
kid, ono sagappyan na tekid,"
kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Te Mina Honas
(Lk 11:29-36)

38 A ta nekabalin na nag-
bida tekid a naguhohug hapa
ya kadwan kiden Pariseyu
nga mangituldu ta relisyon
na Hudyo kiden.
"Mistro," kunda tentu,
"mappya ta itta ya ipaitam
ta pakapangwam petta
pakaitan mi ta Namaratu
ya nangidob teko," kunda.
39 A ya tabbag hapa ni Hesus
tekid a
"Kuga awan ta kapkap-
pyan na tolay kidin nga
awan mangurug gafu ta
awan ta maita da. Pake
adayu kanan para la ta
Namaratu, a awan sangaw
ta ipaitak tekamuy am
bakkan la ta kuman na
nepaita na Namaratu gafu
te mina Honasen nga
pinaglavun na ta nabayag
na araw.
40 Te ya kuman na neka-
fukuk ni mina Honasen ta
sirat na dakalen ikan ta las-
ud na talluhaw ikid na tallu
hiklaman a kumanen hapa
sangaw ta Tolayen taga Lan-
git, te mafukukak hapa san-
gaw ta umag na lutak addet
ta talluhaw ikid na tallu hik-
laman.
41 "A am ittan sangaw
ya araw na pama-gang
na Namaratu a ya taga
Ninaba kiden nga kinasaba
ni mina Honas ya mang-
paliwat sangaw tekamuy,

te nagbabawi kid haman
gafu ta nepadangag ni
mina Honas tekid. Ammi
ya itta in sin nga mangi-
padangag tekamuy a mal-
malalaki haman ammi te
mina Honas a awemuy
haman kurugan am awan
ta ipaita na tekamuy.

42 A ya takday para san-
gaw nga mangpaliwat teka-
muy a intu hala ya babbayen
ari ta lugar na Syiba, te na-
gafu ta pake adayu na lugar
petta enna dangagan ya amu
ni mina Ari en Solomun nga
neatad na Namaratu tentu,
ammi ya itta in sin tekamuy
a malmalalaki haman ammi
te mina Solomun a awemuy
la kurugan.

43 "Ammi makkwa hala
sangaw tekamuy ya ku-
man nakkwa ta takdayen
tolay nga seanitu, te ya
anitu na en a nagtugut bit,
a immange nakakalkalay
ta bagbagetay kiden nga
magapag ta pagyanan na.
Ammi gafu ta awan ta
maapagan na a

44 '**Asakay, paruban ku
la magtoli ta nagtugutan
ken,**' kunna. A tentu en
nakaita ta nagmappyan ya
tolayen ikid na awan ta
mangihangat tentu,

45 a nagtugut ha ya an-
itu en, te immange bit nan-
galap ta pitu ta sakā anitu
na kiden nga pake duldulay
ammi tentu, a sa simarok
kid na, petta magyan kid ta
tolayen. A pake nagduld-
dulay ya kasasaad na tolayen ta
pagyan na pitu kiden anitu
ammi ta ketta para la na tak-
dayen. A kumanen hapa san-
gaw tekamuy ikid na kagitta
muy kiden nagdupal," kunna
tekid.

*Ya Pangikwenta Ni Hesus
Ta Hina Na Ikid Na Kabagis
Na*
(Mk 8:31-35; Lk 8:19-21)

46 A tentu para la naguho-
hug ta tolay kiden a du-
matang hapa ya hina na en
ikid na kabagis na kiden, te
ikayat da magbida tentu. A
magindag kid ta bagaw na
bali en, te itta ya umange
nangbar tentu.

47 "Itta kan ta bagaw
ig hinam ikid na kabagis
mu kiden, a ikayat da kan
makibida teko," kunna te
Hesus.

48 Ammi ya uhohug ni Hesus
tentu a

"On ay, ammi inya hud ig
hinak ikid na kabagis ku ki-
den am awa yen kid hapa,"
kunna.

49 A nesaned na netuldu ya
kahulun na kiden ta umag na
bali.

"Ye yan kid hapa ig hinak
ikid na kabagis ku,

50 te maski am inya
ya mangidulot ta ikayat ni
Damakewan a yen kid ya
kabagis ku ikid ni hinak,"
kunna.

13

*Ya Keangarigan Na Mag-
purwak*
(Mk 4:1-20; Lk 8:4-15)

1 A sangaw ta medyo furab
a imuhet i Hesus ta bali en,
a umange ta pingit na alu-
gen kapye na nagtuttud petta
mangituldu ta tolay kiden.

2 A magananwan la a pake
imaddu ya tolay kiden nga
kumalihung tentu. A gafu ta
pake imaddu kid na a gimon
i Hesus ta selayag kapye na
ha nagtuttud, a nagyan hapa
ya tolay kiden ta pingit nga
magdangag.
3 A addu hapa ya netuldu ni
Hesus tekid ta keangarigan.
"Itta ya umange nagpur-
wak," kunna.
4 "A nehunnak ya kad-
wan kiden hukal ta dalan,
ammi enna kid inafut na ma-
manuk kiden.
5 A nehunnak hapa ya
kadwan kiden ta kabatunen
nga nebagbagtu ya lutak na,
a alistu kid nagtatuhu gafu ta
awan ta pake gimafutan na
ramut da.
6 A ta kasikan na bilagen
a nagladdag kid, te awan ta
nagramutan da, a nagkatang
kid na.
7 A ya kadwan para
hukal a nehunnak kid ta
natungradanen gahut. A
ta pagtuhu na hukal kiden
a negindan hapa ya gahut
kiden, a tinappanan na ya
tuhu na hukal kiden, a yen
ta awedan nakapagmayan.
8 A ya kadwan kiden
hukal a nehunnak kid ta
mappya na lutak, a yen kid
ya pake dumakal ikid na
nakapagmayan, te itta ya
nagdawa ta magatut, a ya
kadwan ta annamafulu ikid
na tallufulu.
9 "A am kakurugan ta itta
ya bangbang muy a map-
pya mantu ta pake dan-
gagan muy ya nabidakin
tekamuy," kunna.

Ya Gafu Na Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 A tentu nabalin nagbida
a umabikan hapa ya ituldu
na kiden tentu, a pinohutan
da ya gafu na pagbida na ta
keangarigan ta tolay kiden. A
ya tabbag na tekid a
11 "A on ay," kunna, "te
ikamuy la bit ya nekallak
na Namaratu petta amu
muy ya gagangay na
pangikerutan na ta tolay
kiden, ammi ta kadwan
kiden a melemad la tekid.
12 Te am itta ya man-
gurug ta nadangag na en a
madaggan hapa sangaw ya
amu na petta addu. Ammi
ya awanen mangurug a
maazyanan hapa ya amu na
en.
13 A yen ta nagbida
yak tekid ta keangarigan,
te maski am itta ya mata
da a aweda haman maita
ya mepaita tekid, a maski
am itta ya bangbang da a
aweda pake madangag ya
mepadangag tekid, a yen ta
aweda maawatan ya mebida
tekid.
14 A ikid mantu ya pag-
dulotān na uhohug na Na-
maratu nga linavun ni mina
Isayasen, te ya uhohug na en
gafu tekid a
'**Kanayun madangag
muy ya mebar teka-
muy, ammi awemuy
haman maawatan
ya madangag muy, a
kanayun maita muy
hapa ya mepaita
tekamuy, ammi awe-
muy haman amu am**

anu ya maita muy.
15 **A on te kuman na nagbanad na ya nonot muy, a awemuy pake ukadan ya bangbang muy ikid na mata muy petta awemuy pake makadangag ikid na makaita.**
A yen ta awemuy maawatan, ikid na awemuy magbabawi petta pagmappyan ta kam mina,' kunna.
16 "Ammi tekamuy nga petuldu teyak a nagāsāt kanan, te amu muy ya maita muy ikid na madangag muy.
17 A pake ibar ku tekamuy ta itta ya addu na aglavun ikid na mappya na tolay ta idi nga nagkaragāt makaita ikid na makadangag ta kuman na maita muy ikid na madangag muy ta ayanin ammi nelogot kid, te aweda nadatang ya araw na.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)
18 "A dangagan muy mantu ya pagbalinan na keangarigan na magpurwak.
19 Te ya hukal kiden nga nehunnak ta dalan a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na pangikerutan na Namaratu, ammi gafu ta awena itug ya madangag na a ange i Satanas tentu a tabtabangan na ya nadangag na en petta kaliwatan na.
20 "A ya hukal kiden nga nehunnak ta kabatunen a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu a ialistu na hapa ikatalak,
21 ammi gafu ta awena pake itug ya madangag na en a awena la mabayag na pangikatalak na, te am itta sangaw ya pagzigātān na ono mangikatupag tentu gafu ta uhohugen nga nekatalak na a alistu hapa magtabeng, te kuman na ikazigman na ya nekatalak na en.
22 "A ya hukal kiden nga nehunnak ta dana natungradanen gahut a yen hapa ya keangarigan na makadangag ta uhohug, ammi gafu ta addu hapa ya burungan da ta magmagannud, ikid na pakolangan da ya pagba-nang da a yen kid na nonot ya mangiduyat ta uhohugen, a awan na ta pagbalinan na uhohugen petta magserbi ta kappyanan da.
23 "A ya hukal kiden nga nehunnak ta mappya na lutak a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, a itug na hapa ya madangag na, a yen mantu ya kuman na ammay nga makapagmayan ta pake addu, a ta kadwan a makapagmayan kid ta kustu, a ta kadwan medyo makurang la," kunna.

Ya Keangarigan Na Ammay Ikid Na Gahut
(Mk 4:26-29)

24 A ya takday para na
keangarigan nga binida na
tekid a intu yan:
"Ya gagangay na
pangikerutan na Nama-
ratu a meangarig hapa
ta uma nga namulan ta
mappya na ammay.
25 Ammi ta pakasidug
na makāuma en ta hiklam a
umange ya katapil na en, a
minulan na ha ya uma na en
ta gahut ta lemad, kapye na
nagbilag.
26 A naggagindan mantu
nagtatuhu ya ammayen ikid
na gahuten, ammi ta pag-
dawa na ammayen a mapilin
hapa ya gahuten,
27 a enna hapa nedanug
na tagabu na makāuma en,
'O Afu, anu napannun
ya umamen ta gahut? A
te mapmappya hama-
nen ta nepagmulamen
ta ammay?' kunda kan
tentu.
28 'Kuga uyoyungan
nak mantu na katapil
ken,' kunna kan hapa na
makāuma en.
'A ikayat mu de ta
emmi hantudan ya
gahut kiden?' kunna kan
tentu.
29 'Awemuy la, te mesi-
pat hapa mahantud ya
ammay.
30 A azo padakalan
muy ya ammay ikid na
gahut. Mappya yen ta maka-
paghuku bit ya gahuten a
malogon na mapili, te ibar ku
sangaw ta maggagatab kiden
ta pilin da ya gahut apolu
kapye da sangaw gataban ya
ammay, te babbadan da hapa
ya gahut kiden petta iwarad
da ta afuy, a sangaw alapan
da hapa ya ammay ta gitad
ken,' kunna kan na makāuma
en."

Ya Kadwan Para Na Keangarigan
(Mk 4:30-32; Lk 13:18,19)

31 A ya takday ha na keangarigan nga binida ni Hesus a intu yan:
"A ya keangarigan na tolay kiden nga iturayan na Namaratu a kuman kid na kaassangan na hukal nga nemula ta lutak,
32 te sangaw am dakal na a nagbalin ta kadakalan na ngamin kiden mula, te magge kuman na kayu, petta yen ya eyan na mamanuk kiden pagumukan," kunna.
33 "A meangarig hapa ya tolay kiden na Namaratu ta kuman na tāpirit na asin nga mekihu ta lappa, a yen ta sa maasinan ya ngamin lappa," kunna.

Ya Kebalinan Na Keangarigan Na Gahut

34 A ya gagangay mantu ni Hesus tentu en mangituldu ta addu na tolay a intu la binida na ya keangarigan, te awan ta netuldu na tekid am awa keangarigan la.
35 A kunna ten ya gagangay na, te yen haman ya dana linavun na aglavunen gafu tentu.
"**Magbida yak sangaw ta keangarigan, te bidan ku sangaw ya nelemad na Namaratu addet ta**

nekapadday na paglelehutin,” kunna.

36 A tentu en nabalin nangituldu ta tolay kiden a nagtugutan na kid, a umange ta bali, a dumadagdag hapa ya ituldu na kiden. A ya uhohug da hapa tentu ta bali en a

“Ipalawag mu haen, Afu, ya keangarigan na gahut kiden nga nemula ta uma en,” kunda.

37 “A ya nagmula en ta mappya na ammay,” kunna, “a intu hala ya Tolayin taga Langit.

38 A ya uma en nga namulan ta ammayen a yen ya keangarigan na ngamin paglelehutin, a ya ammay kiden ya tolay kiden na Namaratu, a ya gahut kiden ya tolay ni Satanas,

39 te Satanas haman ya nangimula tekid. A ya araw na gatab a yen ya pagaddetan na arawin yan, a ya anghel kiden sangaw ya kuman na maggagatab kiden.

40 A ya pangbadbad da en hapa ta gahut kiden petta mewarad kid ta afuy, a kumanen hapa sangaw ya makkwa ta tolay kiden ta pagaddetan na arawin yan,

41 te doban ku sangaw ya anghel ku kiden, a hantudan da sangaw ya ngamin kiden mazigman ikid na mangwa ta dulay ta lugar na tolay ku kiden,

42 a iabbang da kid sangaw ta lugar na pangiapangan, a yen sangaw ya pagzigātān da.

43 A am sa maazi sangaw ya ngamin dulay a pake magdakar sangaw ya kalalaki na mappya kiden tolay nga mesipat ta lugar na Dama da ewan Namaratu.

“A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta pake dangagan muy ya nabidakin tekamuy,” kunna.

Ya Kadwan Kiden Keangarigan Ni Hesus

44 A ya kadwan kiden keangarigan nga netuldu ni Hesus a intu yan:

“Ya gagangay na pangikerutan na Namaratu a meangarig hapa ta addu na balituk nga nabayag nekali ta bangkag. Ammi itta hapa ya umange nagaradu ta bangkagen a nearadun hapa ya balituken. A gafu ta talak na ta gāsāt na en a tinappanan na ha bit ya balituken, te umange bit maglaku ta ngamin kiden kwa na petta itta sangaw ya igatang na ta bangkagen, petta kwa nan hapa ya balituken.

45 “A ya takday ha na pangiangarigan ku ta pangikerutan na Namaratu a kuman na takday tolay nga maguknud ta magindumohuma na batu nga ispot.

46 A tentu en nakaita ta takday na batu nga pake mangina a enna hapa nelaku ya ngamin kiden kwa na petta itta ya igatang na ta batu en.

47 “A ya takday para na pangiangarigan ku ta

pangikerutan na Namaratu a kuman na sigay nga nehuklad da ta danum, a nakaalap kid hapa ta pake addu na magdaduma na ikan.

48 A gafu ta pake napannu ya sigay da en a enda ginerger ta pingit, kapye da nagtuttud nagpili ta ikan kiden, te ya ikan kiden nga mappya a inuknud da, ammi newarad da hala ya madi.

49 A kumanen hapa sangaw ya makkwa ta tolay kiden ta pagaddetan na arawin yan, te ange sangaw ya anghel kiden a igungay da sangaw ya dulay kiden tolay ta mappya kiden,

50 a iwarad da kid sangaw ta pangiapangan, a yen sangaw ya pagzigātān da," kunna.

51 A sangaw pinohutan ni Hesus ta ituldu na kiden am naawatan da ya ngamin binida na tekid, a "**On,**" kunda hapa.

52 "Am itta mantu ya makkamu ta lintig na Namaratu otturu metuldu hapa ta gagangay na pangikerutan na Namaratu a imaddun mantu ya amu na petta itta ya ituldu na nga dan ikid na bagu." kunna tekid.

Ya Pagpaka-lat Da Ta Ituldu Ni Hesus
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 A tentu en nabalin nangituldu ta keangarigan kiden a nagtugut ha, te ange ta lugar na en hapa la.

54 A tentu en dumatang ta ili na en a umange hapa nangituldu ta kapilya. A pake nepagpaka-lat da hapa, te kalugarān da haman a papanun na makkamu mangituldu, a yen ta nagimpopohut kid na ta pagpaka-lat da tentu.

"Inya hud ya nangalapan na ta kumanin na bida?," kun na takday.

"A anu hud ya ikayat na uhohugan?" kunna hapa na takday.

"A anu kawagan na ta itta ya pakapangwa na?" kunna para na takday.

55-57 A gafu ta kalugarān da ikid na kagitta da en napanglaw a aweda kinurug, a nedadula da.

"Bakkan hud ta anak na kalapintero ikid ni Mariya en nga kagitta tam napanglaw? Yaga kagitta tam hapa ya kabagis na kiden Santiago ikid ni Hose, ikid ni Simon, ikid ni Hudas, ikid na wāgi na kiden nga babay nga magyan sin. A inya mantu ya nangalapan na ta ituldu na ikid na pakapangwa na?" kunda.

Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a

"Kakurugan ta madayawan ya aglavun na Namaratu ta ngamin kiden lugar, ammi fwera la ta lugar na en hapa la ikid na bali na," kunna.

58 A gafu ta aweda kinurug a assang la ya nepaita na ta pakapangwa na ta agyan da.

14

Ya Pasi Ni Hwan En Nga Nangzigut Ta Tolay
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

1 A gafu ta ngamin kiden tinarabaku ni Hesus
a simaned hapa ya damag
na addet ta addu na lugar.
A ta nepakadamag ni Gubernador Herud ta ngamin
tinarabaku na a pahig na
ta intu hala i Hwanen nga
pinapasi na ta idi otturu
natolay hala.

2 "Intu malat i Hwanen
nga nangzigut ta tolay kiden, a yen ta itta ya pakapangwa na, te natolay hala
ta pasi na en," kunna kan ta
magyan kiden tentu.

3-5 A ya gafu na nepangpapasi ni Heruden te Hwan
ta idi a nangadallaw i Heruden, te inatawa na ya ipag
na en nga atawa na kabagis
na en Felipe. A yen ta natotoli hapa i Hwan te Heruden
petta ihuya na ya tinarabaku
na en.

"Nakaliwat kan ta Namaratu te ginubatam haman
ya atawa na kabagis men,"
kunna te Herud.

A gafu ta pangihuya ni Hwan
tentu a ikayat ni Herud ta papasin na mina, ammi nagtalaw hapa ta tolay kiden, te
nekwenta da i Hwan ta mappya na tolay nga dinob na
Namaratu. Ammi te Herodias hapa, (intu hala ya ipag
ni Herud nga inatawa na,)
a pake nekatupag na hapa i
Hwan gafu ta pangihuya na
tekid, a yen ta nepagafut ni
Herud nepabalud petta matappag hapa ya atawa na en
Herodias.

6 A ta nekabalud para la ni
Hwan a magayayat ig Herud
ta araw na nekeanak na en ta
idi, a umange hapa ya anak
ni Herodias nga balatang, a
nangayaw hapa ta atubang
na sangaili kiden.

7 A gafu ta pake natalakan
i Herud ta pangayaw na balatangen a

"Pagasingan ta Dyos,
Aboy, am awek iatad teko
ya kompormi na adangam
teyak," kunna tentu.

8 A gafu ta pangsanat na hina
na en tentu a

"Iatad mu mantu teyak
ya ulu ni Hwan, te
pedatang mu sin nga
melātuk," kunna.

9-10 A nadamdam hapa i
Herud ta inadang na en,
ammi gafu ta nekari na en
tentu ikid na amat na hapa ta
sangaili na kiden a dinob na
ya ange mangputul te Hwan
ta pagbaludanen, a nebilin
na ta meatad ya ulu na ta
balatangen.

11 A magananwan la a itta ya
nangidatang ta ulu na en nga
nelātuk da, a negawat da ta
balatangen, otturu negawat
na hapa te hina na en.

12 A ya ituldu kiden ni Hwan
a enda hapa inalap ya bari
na, a netanam da kapye da
nedanug te Hesus.

Ya Pagtugut Ni Hesus Ikid Na Pagpakan Na Ta Limaribu
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

13 A ta nepakadangag ni
Hesus ta pasi ni Hwan a
naglugan kid ha na ituldu
na kiden ta selayag da en
petta umadayu kid ta lugar ni
Herud, a umange kid ta awan
ta totolay ta dammang na
alugen. Ammi kadulayan na
te nadamag na kadwan kiden
tolay ya eyan da a inakkawan
da kid, te inange da ya pingit
na alugen.
14 A ta datang nig Hesus ta
datangan da en a itta hala ten
ya tolay kiden nga nagapag
tentu. A ta nepakaita na ta
kaddu da a timalin hapa ya
allak na tekid, a pinagmap-
pya na hapa ya nagtatākit
tekid.
15 A tentu en marimat a
nagburung na ya ituldu na
kiden gafu ta tolay kiden, a
enda nebar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta
patugutam ya tolay kidin,
petta e kid gumatang ta
pamuhab da ta babali kide-
wan, te furab na a awan
haman ta pangalapan ta
isin," kunda.
16 "Maski aweda mina
magtugut, te ikamuy mina
ya mangatad ta kanan da,"
kunna hapa tekid.
17 "A on ay, ammi intu la
itta sin ya lima na pan ikid
na dwahukal na dalag,"
kunda hapa.
18 "A alapan muy kid
mantu sin," kunna ha,
19 otturu pinagtuttud na ya
tolay kiden ta kakaddatanen.
A tentu en nanggawat ta lima
kiden pan ikid na duwa ki-
den ikan a tumangad hapa ta
langit petta pakimallak na ya
kanan da.
A sangaw ginadgadwa na
ya pan kiden ikid na ikan ki-
den, kapye na kid negawat ta
ituldu na kiden petta ikid ya
mangisaned ta tolay kiden.
20 A sa nagkakan kid abat
ta nabattug kid. A tekid na
nabalin nagkakan a pinannu
da ya mafulu duwa na la-ba
ta huna na tolay kiden.
21 A ya kaddu na nagkakan
kiden a limaribu kid na lālāki
fwera ta bābāy ikid na ānāk.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

22 A sangaw pinaglugan ni
Hesus ya ituldu na kiden ta
selayag da en, petta mapolu
kid ta dammang, te mapozan
la bit petta patugutan na
hapa ya tolay kiden.
23 A tentun nakapatugut
tekid a gimon hapa tatakday
ta bagetay, te ange makimal-
lak. A nagyan la ten tatakday
nakimallak abat ta hiklam.
24 Ammi ya ituldu na kiden
a nakatangngan kid na ta alu-
gen, a sisikbatan na kid na
palung, te atubangan na kid
hapa na paddad.
25 A tentu en nagkarawan
a umange i Hesus tekid nga
nagpapa-yat ta danumen.
26 A ta pakaita da tentu
nga magpapa-yat ta danum a
nagtalaw kid na, te pahig da
ta datay, a kumahkahaw kid
na.
27 Ammi alistu hapa i Hesus
nagayag tekid,
"Awemuy la magtalaw te
iyakin yan," kunna.

28 “A am kakurugan ta
iko, Afu, a ayagan nak hapa
sina, te magpa-yatak hapa
ta danum,” kunna hapa ni
Pedru.
29 “On, e ka mantu sin,”
kunna ha ni Hesus tentu.
A dumagut mantu i Pedru
ta selayagen, a nagpapa-yat
hapa ta danum kumin te
Hesus.
30 Ammi gafu ta nagliplipay
hapa ta kasikan na paddad
a kima-ma la nagtalaw a
namegafu lumammad, a
nagayag na, “**Ikerutan nak
O, Afu,**” kunna.
31 A alistu tina-mak ni Hesus
ta kamat na en.
“Kuga assang la
ya pangikatalak mu.
Anu haman ta pinag-
duwaduwam ya nonot
mu,” kunna hapa tentu.
32 A tentu nangitoli ta selaya-
gen a nagimmang hapa ya
paddad.
33 A ya kadwan kiden hapa ta
selayagen a pake dinayawan
da i Hesus.
“Kakurugan kad, Afu, ta
iko ya Anak na Namaratu
ewan,” kunda.
34 A ta nepakadakit dan a
itta kid na ta lugar na Gene-
saret,
35 a nalasin na kid hapa na
tolay kiden, a nagbabilag kid
ta babali kiden, te enda in-
alap ya ngamin kiden nag-
tatākit, a nedatang da kid te
Hesus.
36 A nakimemallak kid ta si-
gedan da la ya kayadan na
barawasi na en, a nagmap-
pya hapa ya ngamin kiden
nakasi-ged tentu.

15

*Ya Pagzigmanan Na Tolay
(Mk 7:1-23)*

1 A ta takday ha na araw
a umange te Hesus ya kad-
wan kiden Pariseyu nga taga
Herusalem, ikid na mangit-
uldu ta relisyon na Hudyo
kiden, a imbestigaran da i
Hesus gafu ta ituldu na kiden.
A ya nebar da tentu a
2 “Anu awena haman du-
magdag na ituldum kiden
ta netuldu na dadagkal tam
kiden, te am kada mangan
kid a aweda bit magbag-
gaw ta kamat da?” kunda
tentu.
3 “A itta hapa ya pohutan
ku tekamuy,” kunna,
“te anu kawagan na ta
soysoyan muy ya lintig na
Namaratu petta itali muy
ya ituldu muy?
4 Te ya nebar na Nama-
ratu tekitam a
“‘**Nonotan muy ig
dama muy ikid na hina
muy,**’ kunna. ‘**A mappya
ta mapapasi hapa ya
maguhohug ta dulay
tekid,**’ kunna ha.
5 Ammi tekamuy a ugtulān
muy haman ya uhohug na en,
te ya ituldu muy ta tolay ki-
den a
‘Dana mangatad kam
bit ta simbaan na Na-
maratu, a am awan
na sangaw ta iuffun
muy ta dadagkal muy
a ibar muy tekid ta
dana neatad muy na
ta Namaratu,’ kummuy
haman.
6 A gafu ta kumanen a awe-
muy ipalubus ta kurugan da

ya nebar na Namaratu gafu
ta dadagkal da kiden. A lib-
libangan muy mantu ya uho-
hug na Namaratu petta idulot
da ya ituldu muy.
7 Ammi kuga magimmamap-
pya kam, a kustu hapa ya
nepeuhohug na Namaratu ta
aglavunen Isayas gafu teka-
muy, te
8 ‘**Dayawan nak na tolay**
kidin ta simuk da,
ammi adayu garay ya
nonot da teyak.
9 **Awan mantu ta kapkap-**
pyan na pangdayaw
da teyak, te igitta da
haman ya ituldu da
ta itulduk,’ kunna.”
10 A ta nepaguhohug
ni Hesus ta isin a pake
pinaabikan na hapa ya
kadwan kiden tolay tentu
petta madangag da hapa ya
ibar na.
“Pake dangagan muy ya
uhohug ku tekamuy petta
maawatan muy:
11 Bakkan ta intu ikazig-
man na Namaratu ya awan
magbaggaw kapye na man-
gan, baka ikazigman na hud
ya itun muy ta simuk muy
awa intu hud la ikazigman na
ya dulay nga nagafu ta simuk
muy,” kunna tekid.
12 A ta magananwan la a
itta hapa ya ibar na ituldu na
kiden tentu.
“Awem de amu, Afu, ta
pake ikatupag na ka na
Pariseyu kiden gafu ta in-
uhohug mu tekid?” kunda.
13-14 “Bay-an muy la yana
kid, te ya awan kiden nem-
ula ni Damakewan a map-
pya ta mahantud kid, te
daram kid haman. A am
daram ya mangituldu ta
kagitta na en daram a azo
meavut kid duwa,” kunna
tekid.
15 A ya uhohug hapa ni Pedru
a
“Mappya, Afu, ta pake
ipasikkal mu ya ikayat mu
uhohugan ta ikazigman
na Namaratu, te awemi
maawatan,” kunna.
16 “Anu awemuy hapa
metug ya inuhohug ken?
17 A awemuy hud
manonot ta maski am itta
ya duping nga mehulun ta
kanan na tolay a ange hala
ta sirat na kapye na sangaw
mewarad.
18 Ammi ya imuhet ta
simuk na tolay a magafu hala
ta nonot na, a yen ya man-
gatad ta pagzigmanan na.
19 Te ya magafu ta nonot
na tolay a dulay na nonot,
ikid na pangpapasi na ta ikat-
tolay na kiden, ikid na pan-
gadallaw na, ikid na pag-
takaw na, ikid na pagladdud
na, ikid na pamadpadulay
na.
20 Yen kid ya mangatad
ta pagzigmanan na tolay,
ammi ta awemen pagbaggaw
a awan bale,” kunna.

Ya Gagangay Na Masikan Mangikatalak
(Mk 7:24-30)

21 A ta nekabalin na kuma-
nen a nagtatugut ha ig Hesus
ta nagyanan da en, te ange
kid ta tagad ta lugar na Tiro
ikid na Sidon.
22 A tekid para la nagyan
ten a umange hapa ya

takday babbay nga Hentil
taga Kanaan, a binaran na i
Hesus,
"Anak ni Dabid," kunna,
"Ikallak nak O, Afu, te pake
mazigatan ya anak ken nga
babbay gafu ta anitu na,"
kunna.
23 Ammi awena pulus nagsi-
tang ni Hesusen. A gafu
ta pakolangan na la na bab-
bayen a mahulat na ya ituldu
na kiden.
"Pagustum mina, Afu,
petta magtugut, te kuga
masitang ya babbayin
nga dumagdag tekitam,"
kunda.
24 Ammi ya tabbag hapa ni
Hesus tekid a
"Awek haman nedob ta
isina kid na tolay, te yen
la ya umeyan ku sin petta
makaapagak ta Istralita ki-
den nga netawag ta Dyos
da," kunna.
25 Ammi umabikan hapa ya
babbayen, a namalentud ta
atubang ni Hesus, a
"Uffunan nak kad, Afu,"
kunna.
26 "On ay, ammi dulay
am meatad ta atu ya kanan
na anak kidin," kunna
hapa ni Hesus tentu.
27 "Kakurugan, Afu,
ya uhohug mina, ammi
awena hud mangan na
atu kiden ta hugta na dafu
na en nga nahunnak ta
lutak?" kunna hapa na
babbayen.
28 A gafu ta uhohug na bab-
bayen a
"Kakurugan ta masikan
ya pangikatalak mu, Aboy,
magdulot hala ya kuman
na inadang mu teyak," kun
ni Hesus tentu.
A ye-yen hala na oras ya
nepagmappya na anak na en.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Kadwan Nagtakit
(Mk 7:31-37)

29 A ta nekabalin nig Hes-
usen ta iten a nagtatugut kid
ha, a inange da ya pingit na
Alug na Galileya, kapye da gi-
mon ta bagetay, a nagtuttud i
Hesus petta magibannag.
30 A tentu para la nagtut-
tud a dumatang ya pake addu
na tolay nga mangikahad ta
pilay, ikid na pukul, ikid na
daram, ikid na umal, ikid na
addu para. A ta nepangitab-
nak da tekid ta atubang ni
Hesus a sa pinagmappya na
kid hapa.
31 A ta nepakaita na to-
lay kiden ta sa nagmappyan
ya ngamin kiden neange da
tentu a pake dinayawan da
hapa ya Dyos na Istralita ki-
den.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Appataribu
(Mk 8:1-9)

32 A ta nekabalin ni Hesus
nagpamappya ta neange da
kiden tentu a pinaabikan
na ya ituldu na kiden petta
madangag da ha ya bida na
tekid.
"Kuga timalin ya allak ku
ta tolay kidin, te tallu araw
kid na teyak, a naafut na ya
balun da. A am padatan-
gan ku kid mina ta bali da a
magkafuy kid ta dalan gafu
ta bisin da," kunna.
33 "A onay, ammi baba-
bang kid, Afu, a had ya

pangalapan tam ta isin na
lugar ta ipakan tam tekid,
te adayu haman yan ta ba-
bali," kunda hapa tentu.
34 "A awan hud ta huna
muy nga pan?" kunna ha
tekid.
"A itta ay, ammi pitpitu
hukal la, ikid na assang
kid la na daldalag," kunda
hapa.
35 A gafu ta kumanen a pinag-
tuttud na ya tolay kiden ta
lutak,
36 a ginawat na hapa ya pan
kiden kontodu daldalag ki-
den, kapye na kid nepakimal-
lak. A sangaw ginadgadwa
na kid hapa, kapye na kid
negawat ta ituldu na kiden,
petta isaned da kid hapa ta
tolay kiden.
37 A sa nagkakan kid abat
ta nabattug kid, a sangaw
inuknud da hapa ya pitu na
la-ba ta nehuna na tolay ki-
den.
38 A ya kaddu na nagkakan ki-
den a appataribu kid na lālāki
fwera ta bābāy ikid na ānāk.
39 A sangaw pinatugut ni
Hesus ya tolay kiden, kapye
na naglugan hapa ta selayag
kontodu ituldu na kiden,
te ange kid na ta lugar na
Magadan.

16

Ya Pangparuba Na Pariseyu Ikid Na Saduseyu Te Hesus
(Mk 8:11-21)

1 A ta ketta para la nig
Hesus ta lugar na Magadan
a umange ha tentu ya kad-
wan kiden Pariseyu ikid na
Saduseyu, petta paruban da.
"Mistro," kunda, "map-
pya ta itta ya ipaitam
ta pakapangwam petta
pakaitan mi ta Namaratu
ya nangidob teko," kunda
tentu.
2-3 A ya tabbag na en hapa
tekid a
"Gafu ta itta ya pakaitan
ta langit a amu muy am
magbilag ta lakwat ono am
magudan. A anu kawagan
na mantu ta awemuy
malasin ya pakapangwa
na Namaratu am itta ya
pakaitan na?
4 Kuga awan ta kapkap-
pyan na awan mangurug
gafu ta awan ta mepaita
tentu. Ammi awan sangaw
ta mepaita tekamuy, te intu
mina pagnonotan muy ya
nakkwa ta aglavunen mina
Honas," kunna tekid,
a nagtugutan na kid. A
naghahulun ha ig Hesus ikid
na ituldu na kiden nga ange
ta dammang na alugen.
5 A ta pakadatang da ta
dammang a awan ta kanan
da ta tangngan na araw, te
naliwatan na ituldu na kiden
ya nagbalun ta pan.
6 A ya uhohug ni Hesus
tekid a
"Mappya ta palanan
muy ya beking* na
Pariseyu kiden ikid na
Saduseyu kiden, te dulay,"
kunna.
7 A nagbabidan da am anu ya
ikayat na uhohugan, te pahig

* **16:6** Ya beking ya ikihu da ta arena en am mamadday kid ta pan petta bumlad ya panen am malutu.

na kadwan ta tabarangan na
kid gafu ta naliwatan da ya
magbalun ta pan.
8-10 Ammi ta nepakarikna ni
Hesus ta bida da a
"Anu kuga pagbabidan
muy ya kawan na kanan
tam? Kuman na awemuy
maawatan ya inuhohug
ken, yaga assang la ya
pangikatalak muy, te nali-
watan muy de ya lima ki-
den pan nga nakabattugan
na limaribu kiden, ikid na
pitu kiden pan nga naka-
battugan na appataribu
kiden? A naliwatan muy
hapa de am piga na la-ba ya
nauknud muy ta nekabalin
na limaribu kiden ikid na
appataribu kiden?
11 Anu awemuy haman
maawatan ya inuhohug ken
nga '**Palanan muy mina
ya beking na Pariseyu
kiden ikid na Saduseyu
kiden?**' Pake nonotan muy,
te bakkan ta intu bidan ku ya
kanan tam," kunna.
12 A gafu ta inuhohug na
en a yen ya nepakanonot
da ta intu papalan na tekid
ya ituldu na Pariseyu kiden
ikid na Saduseyu kiden, te
bakkan ta kanan ya ikayat na
uhohugan.

*Ya Pangpohut Ni Hesus Ta
Pangitan Da Tentu
(Mk 8:27-29; Lk 9:18-27)*

13 A tekiden umabikan ta
ili na Sesariya Pilipo a itta ya
pinohutan ni Hesus ta ituldu
na kiden;
"Anu kan ya pangitan na
tolay kiden teyak am inya
yak?" kunna tekid.
14 "A pahig na kadwan
ta iko i mina Hwanen nga
nangzigut ta tolay kiden
ta idi, te ibar da ta nato-
lay hala. Ammi ta kad-
wan a pahig da ta iko ya
aglavunen Eliyas nga mag-
toli kan ta lutakin. A ta kad-
wan para a pahig da ta iko
ya aglavunen mina Here-
myas," kunda.
15 "A ikamuy ay, anu
hapa ya pangitan muy
teyak?" kunna ha tekid.
16 A i Simon Pedru ya alistu
tumabbag;
"A iko ya Mangikerutanen nga netun na Namaratu ta pinakadama mi, te Anak ka na sigatolay na Dyos," kunna.
17 "Pake nagāsāt kan, Simon, te awem mina amu am inya yak am awa netuldu na ka ni Damakewan.
18 A gafu ta Pedru† hapa
ya ngagam a iko ya kuman
na pundasyon na batu, te iko
ya pamepegafwanan ku ta to-
lay ku kiden nga pagyanan
ku ta lutakin, a awan sangaw
ta makaperdi ta pagyanan ku
maski ta pasi.
19 A iko hapa ya
itunglak ku ta makkamu ta
pangikerutan na Namaratu
ta lutakin, petta intu sangaw
ihangat mu ta lutakin ya
dana nehangat na Namaratu,
a intu sangaw ipalubus mu
ta lutakin ya dana nepalubus

† **16:18** Ya ngagan na "Pedru" ta agsitang da en a "Batu" tekitam Agta.

na Namaratu," kunna.
20 A sangaw pake nebar ni
Hesus ta aweda mina bibidan
ta intu ya pinakadama da nga
nekari na Namaratu.

Ya Pangilavun Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mk 8:31–9:1; Lk 9:22-27)

21 A ta nekabalin na en a
namegafun hapa i Hesus nga
mangipadangag ta pasi na
tekid.
"Mappya ta e yak sangaw
ta ili na Herusalem, petta
pakākāllakan nak sangaw
na pinakadakal na Hudyo
kiden kapye dak sangaw
papapasi, ammi matolayak
hala sangaw am nagpasan
ya talluhaw," kunna.
22 Ammi ta nepaguhohug ni
Hesus ta isin a sang neadayu
ni Pedru, kapye na nehuya;
"Awem mina ibar ta ma-
papasi ka, Afu, te Nama-
ratu ya makkamu teko,"
kunna.
23 A nagbalittag hapa i Hesus
nga nangatubang te Pedru, a
"Umadayu kan teyak,
te itta ya Satanas teko, te
sanatan nak nga magliwat,
te bakkan ta uray na
Namaratu ya ibar mu
teyak awa uray hud la na
tolay," kunna tentu.
24 A tentu en ha naguhohug
ta ituldu na kiden a kumanin
ya nebar na tekid:
"Am itta ya mayat du-
magdag teyak a mappya ta
pagtalekudan na ya bari
na, a attaman na ya zi-
gat na pangurug na teyak,
petta makadagdag teyak.
25 Te maski am inya ya
mangkenga ta angat na a
masi hala sangaw ta mag-
nayun. Ammi ya mangis-
agapil ta angat na gafu ta
pangurug na teyak a matolay
hala sangaw nga magnayun.
26 Te maski am itta mina
ya nakaalap ta ngamin kiden
magmagannud ta paglele-
hutin a itta hud sangaw
ya kappyanan na tentu am
nawakay ya kahalwa na ta
pasi na? A itta hud sangaw
ya pangsaka na ta kahalwa
na petta matolay mina?
27 A yen mina ya nonotan
muy, te gagangay ta magtoli
sangaw sin ya Tolayin taga
Langit kontodu anghel na ki-
den a mehulun hapa tentu
ya ngamin pakapangwa na
Namaratu, a yen sangaw ya
pangatad na ta tagtakday to-
lay ta megitta ta tinarabaku
na.
28 Ammi kustu hapa ya
ibar ku tekamuy ta mato-
lay la ya kadwan kiden teka-
muy petta maita muy san-
gaw ya Tolayen taga Langit
sekadakar na en ta kuman
na intu am ange sangaw sin
magtogkok ta pagariyan na
en," kunna.

17

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mk 9:2-8; Lk 9:28-36)

1 A ta nepagpasa na annam
na araw a inalap ni Hesus
ig Pedru, ikid na magkabagis
kiden Santiago ikid ni Hwan,
a sa naghahulun kid nga gi-
mon ta ata-nang na bagetay.
2 A ta datang da ta utun a
ka-ma la nanguli ya mukat ni

Hesus, te nagdakar ta kuman
na dakar na bilag, a pake nag-
furaw hapa ya barawasi na
en ta kuman na kadakar na
zilag.
3 A nepagka-ma da hapa ya
lalattog ni mina Moses ikid
ni Eliyas, a nagbida kid te
Hesus. A ya uhohug hapa ni
Pedru a
4 "Mappya, Afu, te itta
kamin sin, te am ikayat mu
a mamaddayak na ta tallu
na monyumento, petta tag-
takday kam ni Moses ikid
ni Eliyas ta monyumento,"
kunna.
5 Ammi ta paguhohug para
la ni Pedru a imakban ya
pake furaw na kulam a tinap-
panan na kid, a nadangag da
ya maguhohug tekid ta umag
na kulamen:
"Ye-yan ya Anak kin nga
pake iddukan ku, a mata-
lakanak hapa tentu. Map-
pya ta dangagan muy ya it-
uldu na tekamuy," kunna.
6 A alistu nagtakab ya ituldu
kiden ni Hesus, te pake nagta-
law kid na ta pakadangag da
ta naguhohugen tekid.
7 Ammi enna kid sini-ged ni
Hesus, a
"Imivwat kanan, a awe-
muy la magtalaw," kunna
tekid.
8 A tekid na tumangad a intu
la naita da i Hesusen.

9 A tekiden dumadagut ta
bagetayen a nebar ni Hesus
tekid ta aweda la bit bibidan
ya naita da,
"te mappya ta apolu
masi ya Tolayin taga Langit
kapye na sangaw matolay,
a yen sangaw ya pangi-
padangag muy," kunna.
10 A ya uhohug da hapa tentu,
"A am gagangay ta
kunna ten sangaw ya
kasasaad mu, Afu, ta
iangem ta lutakin a anu
mantu ya ikayat na uho-
hugan na mangituldu
kiden? Te ibar da haman ta
apolu maglattog ha i mina
Eliyasen kapye na umange
ya Mangikerutanen nga
nekari na Namaratu.
Ammi ikon haman ya
napolu," kunda.
11 "Kustu hala ya nebar
da," kunna hapa ni Hesus,
"te kakurugan ta apolu
maglattog i mina Eliyas,
petta dana iparan na ya
tolay kiden.
12 Ammi ya ibar ku teka-
muy a nabayag na haman ya
nelalattog ni Eliyas, a aweda
amu ta intu, a yen ta tina-
pangan na pinakadakal tam,
a kumanen hapa sangaw ya
tarabakun da teyak nga To-
layin taga Langit," kunna.
13 A gafu ta nebar na en tekid
a yen ya nakkamun da ta intu
binida na tekid i mina Hwa-
nen nga nangzigut ta tolay ki-
den.

Ya Pagpamappya Ni Hesus
Ta Abbingen Seanitu
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

14 A tekiden nakadagut ta
agyan na kadwan kiden it-
uldu na ta akban na bage-
tayen a pake umaddun ya to-
lay kiden nga nagindag tentu.
A umange hapa ya takday
nga namalentud ta atubang

ni Hesus, a nakimemallak tentu.

15 “Ikallak mu haen ya anak kin, Afu, te magkiskissiw, a pake mazigatan, te mahunnak ta afuy yaga danum.

16 Neangek apolu ta ituldum kidin, ammi aweda haman mapagmappya,” kunna.

17 “Kuga awan ta kapkappyan na tolay kidin yan nga awan maketug ta pangurug da. Bababang ya kabayag na pagyan ku tekamuy nga mangitultuldu, ammi awemuy para la netug. Iange muy mantu sin ya abbingina,” kunna.

18 A ta nepangihuya ni Hesus ta anitu na abbingen a nealistu na nagtugutan, a yen ya nepagmappya na abbingen.

19 A sangaw ta awan ta nakibidan te Hesus a umange tentu ya ituldu na kiden, a

“Anu awemi napatugut ya anitu na en?” kunda tentu.

20 “A on ay te awemuy pake nekatalak ta makkwa na Namaratu ya ibar muy,” kunna hapa. “Te pake ibar ku tekamuy ta am itta ya pangikatalak muy tentu maski la ta kuman na kaassangan na hukal a mabalin ta ibar muy ta bagetayin, ‘**Umalit ka ta lugarewan,**’ a umalit hala, te awan sangaw ta awemuy makkwa am kustu ya pangikatalak muy.

21 Ammi ya kuman na anitu en nga pinatugut ku ta ayanen a awena magtugut am awemuy bit pagpasān ya pangan muy ta pakimallak muy,” kunna.

22 A ta takday ha na araw tekiden nagkakampat ta iten Galileya a itta hapa i Hesus tekid, a binida na ha ya pasi na tekid.

“Papasin da hala sangaw ya Tolayin taga Langit, te itta sangaw ya mangitalaba teyak, a yen sangaw ya panggafut da teyak.

23 Ammi maski am papasin dak a matolayak hala sangaw ta mekatallu na araw,” kunna.

A pake nagdamdam kid na ta inuhohug na en tekid.

Ya Pakaapag Ni Pedru Ta Pirak Ta Simuk Na Ikan

24 A tekiden dumatang ta ili na Kapernayum a nesimmun da ya magtuki kiden ta bwis na Simbaan. A pinohutan da hapa te Pedru am magpaga i Hesus ta bwis.

“Anu, awena de magpaga na mistro muy ta bwis na Simbaan?” kunda tentu.

25 “Haan man,” kunna hapa ni Pedru.

Ammi ta datang ni Pedru ta bali a nepagka-ma na hapa ya pohut ni Hesus tentu.

“Anu ya uray mu, Simon, ta gagangay na ari kiden ta lutakin am had sin na tolay ya pagpagan da ta bwis? Intu de pagpagan da ya kagitta da kiden ono taga kadwan kiden lugar?” kunna tentu.

26 “A intu pagpagan da ya
taga kadwan kiden lugar,”
kun ni Pedru.
“A ta kumanen awena
mantu magpaga na kagitta
da kiden,” kun ni Hesus.
27 “Ammi mappya ta
magpaga kita hala petta
awan ta bida. Ara, mangalap
ka mantu ta banwit, a em
iparuba ta alugewan, te ya
imunnan na maalap mu a
itam sangaw ya pirak ta
simuk na en, a yen sangaw
ya iangem ta simbaanen, te
kustu hala ta pagpaga ta ta
bwis ta,” kunna.

18

Ya Bida Na Umalinnak
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-50)

1 A ta pagyan da para la ten
a itta ya ikayat na ituldu na
kiden ta pohutan da te Hesus,
“Afu, inya hud sangaw
tekami ya pake kadakalan
na makipagturay teko ta
pagariyan na Namaratu
ewan?” kunda.
2 A pinaabikan bit ni Hesus
ya takday abbing, kapye na
pinatayuk ta nagtatangngan
da,
3 a sangaw tinabbag na hapa
ya pohut da.
“Ya pake ibar ku teka-
muy a am awemuy mauli
petta negitta kam ta ku-
man na abbing a awe-
muy sangaw mesipat ta
pagariyan na Namaratu.
4 Te maski am inya san-
gaw ya imalinnak ta nonot
na ta kuman na abbingin
yan a yen sangaw ya pake
kadakalan na ngamin kiden
tolay na Namaratu,” kunna.
5 A ya uhohug na para tekid a
“Maski am inya hapa ya
mangtagop ta abbing nga
kumanin gafu ta pangu-
rug na teyak a mekwenta
ta iyak hapa ya pinagdulot
na.
6 Ammi am itta ya
mangituldu ta dulay ta maski
takday la na kaassangan
kiden nga mangurug teyak
a pake kakallak sangaw. A
mapmappya mina en ta dana
nakaddangan ya lig na en
ta dappug na batu kapye
na newarad ta bebay, petta
awena mina nakaliwat.
7 Kakallak ya tolay
kiden gafu ta ketta na
pakaayayyawan da ta pagli-
wat da, ammi pake kakallak
para ya tolayen nga man-
gayayyaw tekid.
8 “A yen mina ya
pagnonotan muy ta bari
muy, te am angarigan ta
kamat mu ono takkim
ya gafu na pagliwat mu
a awem hud gappakan
kapyem iwarad, petta
awem sangaw melogot? Te
mapmappya ta napukulan
ka mina nga magdulot ta
magnayun na pagtolayam
ammi ta mewarad ka ta
afuyen nga awan maazap
gafu ta awemen inazi.
9 A kumanen hapa ta
matam, te am angarigan ta
matam ya gafu na pagliwat
mu a awem hud kilotan
kapyem iwarad, petta awem
melogot? Te mapmappya
ta bulding ka mina nga
magdulot ta magnayun

na pagtolayam ammi ta
mewarad ka ta afuyen gafu
ta awemen inazi.
10 "A ya ibar ku hapa
tekamuy ngamin a itan
muy ta idadula muy ya
maski takday la na kaas-
sangan na mangurug ki-
den teyak, te itta ya anghel
da nga mangtaron tekid, a
mangidarum kid hapa ta
atubang na Damakewan.
11-14 A intu mina
pagnonotan muy ya mag-
taron ta kalneru. Te am
angarigan ta itta ya mag-
atut na kalneru na ammi
metawag hapa ya takday,
a awena hud isirak ya
siyamafulu siyam kiden ta
panganan da kapye na ange
magapag ta takdayen nga
netawag? A am naapagan
nan a yen ya pake ikatalak
na ammi ta awan kiden
netawag. A kumanen hapa te
Damakewan, te awena ikayat
ta itta ya metawag maski
ta takday la na kaassangan
kiden nga mangurug teyak,
te yen ta umange ya Tolayin
taga Langit ta lutakin petta
ikerutan na ya netawag,"
kunna.

Ya Kwan Tam Mina Gafu Ta Nagliwat Tekitam

15 A ya takday para na bida
ni Hesus tekid a
"Am angarigan ta itta ya
liwat na takday kabagis
mu teko a e ka mantu
tatakday makibida tentu, a
tabarangam. Am ikayat na
dangagan ya itabarang mu
tentu a awan kad mappya,
te nagmappya kanan,"
kunna.
16 "Ammi am angarigan
ta awena ikayat kurugan ya
uhohug mu tentu a mangalap
ka mantu ta takday ono
maski duwa na manguffun
teko nga mangtabarang,
kapye muy ha sangaw ange
maguhohug tentu, pettam
kumanen itta hapa san-
gaw ya duwa ono tallu na
mangipasikkal ta ngamin
uhohugan muy.
17 A am awena kid hapa
kurugan a mappya mantu
ta mebida ya liwat na ta
atubang na maggagimung
kiden. A am awena hapa
ikayat dangagan ya tabarang
na maggagimung a ikwenta
muy mantu ta kuman na
dulay na tolay nga awan
mangurug, a awemuy na
sangaw pagdulotan.
18 "A ya pake ibar ku
ha tekamuy a intu sangaw
ihangat muy ta lutakin ya
dana nehangat na Nama-
ratu ewan. A intu sangaw
ipalubus muy ta lutakin ya
dana nepalubus na Nama-
ratu ewan.
19 A ya uhohug ku para
tekamuy a maski am itta
ya duduwa la tekamuy nga
makimallak ta Namaratu
ewan, ikid na tatakday la ya
nonot muy ta adangan muy
tentu a kwan na hala ya ibar
muy tentu.
20 Te maski am had sin
na lugar ya agyan na duduwa
ono taltallu la na maggimung
gafu ta pangurug da teyak a
itta yak hapa ta hebing da,"
kunna.

Ya Bida Na Awanen Nangpakoma

21 A tentu en nabalin nagbida a umabikan hapa i Pedru nga mangpohut tentu.
"A am pagliwatan nak na kabagis ku, Afu, a mamempiga mina ya pagpakomak tentu am inaman nak? Gustu de ya mamempitu?" kunna.
22 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Awek ibar ta gustu ya mamempitu, te maski abat ta mamempitu fulu pitu," kunna,
23 "te am ikayat muy mesipat ta iturayan na Nạmaratu ewan a intu mina pagnonotan muy ya keangarigan na takday ari nga nagsingir ta gagatut na tagabu na kiden.
24 Te ya takdayen tagabu na a niribribu ta pesuk ya gatut na,
25 ammi awan garay ta pagpaga na ta gatut na kiden. A gafu ta awena mapagan ya gatut na kiden a nebar na ari en ta melaku ya lalaki en, a kumanen hapa ta atawa na en kontodu ngamin kiden anak na ikid na ngamin kwa na, petta mapagan ya gatut na kiden.
26 Ammi alistu namalentud hapa ya lalaki en ta ari en, te nakimemallak tentu.
'Ay afu, indagam para haen ya pagpagak, te sa pagan ku ngamin gatut ku,' kunna.
27 A gafu ta ikallak na ari en a sa inazi na ya ngamin gatut na, a pinatugut na.
28 A tentu en nagtugut a nesimmun na ya sakā tagabu na en nga nakagatut tentu ta mafulu la ta idi, ammi awena para la napagan ya gatut na en. A ka-ma la ginafut na ya hul na en pattalan, a '**Pagam na ya gatut mu,**' kunna tentu.
29 A alistu namalentud hapa ya segatuten nga nakimemallak tentu,
'Ay indagam la bit, Kofun, petta makaapagak, te pagan ku sangaw ngamin,' kunna.
30 Ammi awena haman nekallak na takdayen awa enna hud la nedarum, petta mebalud abat ta pakapaga na mina ta ngamin gatut na.
31 A gafu ta kumanen a nagdamdam hapa ya kadwan kiden sakā tagabu na, te naita da ya iningwa na awanen nangikallak, a enda nedanug ta ari da en.
32 A ta nepangpaalap na ari en tentu a
'Kuga magdupal kan na tagabu. Inazik haman ya ngamin gatut mu teyak gafu ta pakimallak mu teyak,
33 a kumanen mina ya pinarigam ta sakā tagabu men ta pakimallak na en teko,' kunna.
34 "A gafu ta pake nagporay ya ari en tentu a pinatoli na hala ya gatut na kiden, a nepebalud na hapa petta mapa-gang abat ta pakapaga na hapa ta ngamin kiden gatut na.
35 A yen mina ya pagnonotan muy, te kuma-

nen hapa sangaw ya kwan
ni Damakewan tekamuy am
awemuy hapa pakoman ta
mappya ya nagliwat teka-
muy.”

19

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Magatawa Kiden
(Mk 10:2-12)

1 A ta nekabalin ni Hesus
nagbida a sa nagtatugut kid
na ituldu na kiden ta lugar na
Galileya, te ange kid ta lugar
na Hudeya ta dammang na
karayan na Hurdan.
2 Ammi dumadagdag hapa
ya awan bababang na tolay
abat ta eyan da, a pinagmap-
pya ni Hesus ya nagtatākit
tekid.
3 A umange hapa tentu ya
kadwan kiden Pariseyu, te
itta ya pinohutan da tentu ta
pangparuba da tentu.
“Mistro, had kun na
pangawatam ta lintigen
nga netuldu ni Moses gafu
ta magatawa kiden, te
mepalubus de ta igungay
na lalaki ya atawa na ta
kompormi la na razon?”
kunda tentu.
4 A ya tabbag na hapa a
“Intu mina nonotan muy
ya uhohug na surat na en,
te
‘**Pinadday na Nama-
ratu ya napopolu
kiden tolay petta
itta ya lalaki ikid na
babbay.**
5 **A yen ta makigun-
gay ya lalaki ta
dadagkal na kiden,
te makidagga ta
atawa na en,
a ikwenta na Dyos
ya duwa kiden ta
tatakday la na to-
lay,**’ kunna paen.
6 A bakkan kid na mantu ta
duwa na tolay, te tatakday
kid na. A madi mantu
am paggungayan tam ya
pinagdagga na Namaratu
ewan,” kun ni Hesus tekid.
7 A ya pohut da ha tentu a
“Anu kawagan na mantu
ta nepalubus ni Moses ta
makigungay ya lalaki ta
atawa na am iatad na tentu
ya papel na pakigungay
na?” kunda.
8 “A nepalubus na ay,
gafu ta pagbanad na nonot
muy, ammi addet ta nepa-
gatawa na napopolu kiden
a bakkan ta kunna ten ya
uray na Namaratu.
9 A yen ta ibar ku
hapa tekamuy ta am itta
ya makigungay ta atawa
na otturu mangatawa ha ta
takwan a mekwenta hala ta
mangadallaw, ammi awan
bale am atawa na en ya apolu
nakikadallaw ta takwan na
lalaki,” kunna ha tekid.
10 A ya uhohug hapa na it-
uldu na kiden tentu a
“A am gagangay ta
kunna ten a mapmappya
mantu ta awan ta man-
gatawa,” kunda.
11 Ammi ya uhohug na hapa
tekid a
“On ay, ammi bakkan
haman ta ngamin tolay
ya makaattam nga awan
magatawa fwera la ta
maatadan kiden ta pakaat-
tam da.
12 Te itta ya kadwan ki-
den nga awan mangatawa

gafu ta dana nakapun kid ta
nekeanak da. A itta hapa ya
kadwan nga kinapun na sakā
tolay da, a itta hapa ya kad-
wan nga awan mangatawa
petta awan ta manabtabang
ta pangidulot da ta tarabaku
na Namaratu. A am itta ya
makaattam nga awan man-
gatawa a mappya hapa am
attaman na," kunna.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus
Ta Abbing
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

13 A sangaw itta ya man-
giange ta anak da kiden te
Hesus petta ipotun na ya ka-
mat na tekid, te ikayat da ta
pakimallak na kid. Ammi ne-
huya na kid hapa na ituldu na
kiden.
14 Ammi ya uhohug ni
Hesus tekid a
"Awemuy la gamman ya
anak kidin, petta e kid la
teyak, te ya ngamin kiden
makigitta ta abbing a yen
kid ya iturayan na Nama-
ratu ewan," kunna.
15 A nepotun na ya kamat na
tekid, a nepakimallak na kid,
a sangaw nagtugut kontodu
ituldu na kiden.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta
Naba-nang
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 A magananwan la a itta
ya umange nangpohut te
Hesus.
"Mistro, ibar mu haen
teyak am anu mina ya
tarabakuk nga mappya
petta itta sangaw ya angat
ku nga magnayun," kunna.
17 Ammi ya tabbag ni Hesus
tentu a
"Anu haman ta iyak ya
pangpohutam ta mappya
na tarabaku, te tatakday la
ya makkamu ta mappya. A
am ikayat mu maatadan ta
magnayun na angat a map-
pya ta kurugam ya lintig na
kiden," kunna hapa.
18 "A onay ammi had sin
hud na lintig ya kurugan
ku?" kunna ha na lalaki en.
"A amum haman ya
lintig na kiden ta awem
mamapasi ta tolay, awem
mangadallaw, awem mag-
takaw, ikid na awem
magladdud.
19 A dayawam hapa ig
damam ikid ni hinam, a id-
dukam hapa ya kagittam to-
lay ta kuman na pangidduk
mu hala ta barim," kunna
hapa ni Hesus tentu.
20 Ammi ya tabbag ha na
lalaki en,
"A onay ammi kanayun
kinurug ku yana kid na
lintig abat ta kaabbing ku,
a anu para ya pagkurangan
ku?" kunna.
21 "A am ikayat mu ta
awan pulus ta pagku-
rangam a em mantu ilaku
ya ngamin kiden kwam,
a mangatad ka ta pobre
kiden, petta itta sangaw
ya pagba-nangam nga
mauknud ta agyan na
Namaratu ewan. A am
mabalin kan a magtoli ka
sangaw petta dumagdag
kan teyak," kun ni Hesus
tentu.
22 Ammi ta pakadangag na
lalaki en ta inuhohug ni
Hesus tentu a nagtugut hapa
nagdamdam, te pake addu ya

kwa na.
23 A ta nepagtugut na lalaki
en a nagbida ha i Hesus ta
ituldu na kiden:
"Kakurugan ya uhohug
ku tekamuy ta pake mazi-
gat ya isassarok na maba-
nang ta pangikerutan na
Namaratu.
24 A pake ibar ku para
tekamuy ta malmalogon
ya isassarok na anwang ta
hubu na dagum ammi ta
isassarok na maba-nang ta
pangikerutan na Namaratu,"
kunna tekid.
25 A pake nepagpaka-lat da
hapa ya inuhohug na tekid, a
"Am gagangay ta kunna
ten, Afu, a itta hud para ya
mekerutan?" kunda.
26 A nesaned na bit ya mata
na tekid kapye na tumabbag.
"Awan pulus ta makkwa
na tolay petta mekerutan
mina, ammi itta ya
makkwa na Namaratu, te
intu ya makapangwa ta
ngamin," kunna.
27 A ya pohut hapa ni Pedru
tentu a
"Anu mantu ya maalap
mi, Afu? Te amum ta
sa newasa min ya ngamin
kwa mi petta dumagdag
kami teko," kunna.
28 A ya tabbag hapa ni Hesus
tentu a
"Kakurugan ya uhohug
ku tekamuy ta sangaw am
ittan ya bagu en paglele-
hut a yen hapa sangaw ya
pagtogkok na Tolayin taga
Langit ta pagariyan na en.
A ikamuy hapa nga na-
gattam dumagdag teyak a
maatadan kam hapa san-
gaw ta turay muy, petta
makkamu kam ta mafulu
duwa kiden tribu na Is-
tralita kiden.
29 A ya ngamin kiden
nagtugut ta bali da, ikid na
kabagis da, ikid na dadagkal
da kiden, ikid na lutak da,
ikid na anak da kiden gafu
ta pakesipat da teyak a
maatadan kid hala sangaw
ta minagmagatut ta kuman
na nagtugutan da kiden, yaga
maatadan kid hapa sangaw
ta magnayun na angat.
30 Ammi ya kadwan
kiden nga magimpapolu ta
ayanin a mapozan kid san-
gaw, a ya kadwan kiden nga
magimpapozan ta ayanin a
mapolu kid sangaw," kunna
tekid.

20

*Ya Gagangay Na Panan-
dan Na Namaratu*

1 A ya uhohug ha ni Hesus
ta ituldu na kiden a
"Ya pangiangarigan
ku ta pangsagolyat na
Namaratu ta tolay na kiden
a kuman na tolayen nga
itta ya alawa na uma na,
a naggabgabi ta lalakwat,
te ange magapag ta mayat
mangallu ta uma na en.
2 A ya nagtatulagan da a
tandanan na kid sangaw ta
kuman na mekustu ta tan-
gagaw, a dinob na kid ange
manguma.
3 A sangaw ta medyo alas
nwebe a umange ha ta agyan
na dapunen a nasimmu na
hapa ya kadwan para na to-
lay nga imatuttud la, te awan
ta tarabaku da.

4 ‘E kanan hapa mag-
tarabaku ta umaken, te
tandanan ta kam sangaw
ta kuman na mekustu ta
oras muy,’ kunna tekid, a
umange kid hapa.
5 A kumanen ha ta alas dose,
ikid na alas tres, te pinidwa
na ha ya umange ta dapunen,
a nangidob ha ta ange mag-
tarabaku.
6 A sangaw ta alas singko a
umange ha ta dapunen a itta
para la ya kadwan nga awan
naghehit, a
‘Annun muy haman
magmalmalem ta
isin nga awan mag-
tarabaku?’ kunna tekid.
7 ‘A on ay te awan
haman ta magpatarabaku
tekami,’ kunda hapa.
‘A e kanan mantu mag-
tarabaku ta umaken, te
tandanan ta kam hapa,’
kunna tekid.
8 “A sangaw ta marimat
na a dinob na makāuma en
ya kapatas na en petta aya-
gan na ya magtarabaku ki-
den.
‘Em kid ayagan, te
atadam kid na ta tandan
da, ammi intu pangiga-
fum ya napozan kiden,’
kunna tentu.
9 “A ta datang na
napozan kiden nga
umange nagtarabaku ta
alas singko a inatadan na
kid ta kuman na metandan
ta nagmalmalem.
10 A ta datang na
imunnan kiden nagtarabaku
a pahig da ta ad-addu sangaw
ya tandan da ammi ta napolu
kiden natandanan, ammi
kagitta hala na metandan ta
napolu kiden,
11-12 a nagsasitangan da
hapa ya nagpauma en.
‘Anu haman ta igittam
tekami ya napozan
kiden nga nagtarabaku
awa nakaoras kid la,
ammi tekami a nagmal-
malem kami haman nga
nagattam ta patu na
bilag,’ kunda tentu.
13 A ya uhohug na hapa ta
takday tekid a
‘Anu hud ya liwat ku
teko, Kofun? Awek hud
netandan teko ya kuman
na nagtulagan ta en?
14 Alapam la ya tan-
dam a dumatang kan ta
balim. Am ikayat ku iatad ta
napozan kiden ya kagitta na
iatad ku teko a
15 awan hud ta katu-
nungan ku petta igastuk ya
pirak ku ta kuman na ikayat
ku? Mappya hud ta pumassil
ka gafu ta nasurok ya neatad
ku ta kadwan?’ kunna.
16 A yen ta nebar ku tekamuy
ta mapozan sangaw ya napa-
polu ta ayanin, a ya napozan
ta ayanin a yen sangaw ya
mapolu,” kun ni Hesus ta it-
uldu na kiden.

Ya Ange Nig Hesus Ta Ili Na Herusalem
(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

17 A ta nekabalin na ten a
magduldulot para la ig Hesus
ikid na ituldu na kiden ta ili
na Herusalem, a sang nea-
dayu na bit ya mafulu duwa
kiden ta kadwan kiden to-
lay ta dalan, petta ikid la ya
makadangag ta ibar na.

18 “A ta ayanin a mag-
dulot kitanan ta ili na
Herusalem,” kunna, “a yen
sangaw ya panggafutan
da ta Tolayin taga Lan-
git, petta idarum dak ta
atubang na padi kiden ikid
na mangituldu kiden ta
lintig kiden, a sa ikayat da
sangaw ta masi yak.

19 A am negawat dak na
ta Hentil kiden nga mangib-
bal tekitam a amāmatan dak
hapa, yaga paligatan dak
kapye da sangaw pagappan
ta krus. Ammi matolayak
hala sangaw ta mekatallu na
araw,” kunna.

20 A tekid na nagdulot ta
dalan a himebing te Hesus
ya hina nig Santiago ikid
ni Hwan, a namalentud ta
atubang na en ta pagadang
na tentu.

21 “Anu ya ikayat mu,
Ina?” kun ni Hesus tentu.

“A te ya ikayat na duwa
kidin anak ku a ikid kan
mina ya mesaad sangaw ta
hebing mu am makatogkok
kan sangaw ta pagariyam
ta lutakin,” kunna hapa.

22 “Ahu, awemuy de amu
ya zigat na adangan muy,”
kun ni Hesus tekid.

“Makkwa muy hud
sangaw ya magattam
ta kagitta na neatad na
Namaratu teyak ta zigat
kin?” kunna.

“A on ay, makkwa mi
hapa,” kunda.

23 “A kakurugan ta
maparuba muy sangaw ya
kagitta na zigat kin, ammi
maski kunna ten a bakkan
hala teyak ya magpili ta
magyan ta hebing ku, te i
Damakewan ya makkamu
magpili,” kunna.

24 A ta pakadangag na
kadwan kiden ta inadang
na duwa kiden te Hesus a
nalussaw kid hapa tekid.

25 Ammi sa pinaabikan na
kid ni Hesus petta madangag
da ya ibar na tekid.

“Amu muy ya gagangay
na Hentil kiden ta ikwenta
da ya iturayan da kiden ta
kuman na tagabu da. A ya
mayat magmayor ta kahu-
lun da kiden a pagzigatan
na kid.

26 Ammi awemuy mina
parigan yen kid, te ya mayat
madayawan tekamuy a
maguray mina makitagabu
ta kadwan.

27 A ya mayat metun ta
mayor na ngamin a maguray
hapa makitagabu tekid.

28 Te maski ya Tolayin
nga taga Langit a bakkan ta
yen ya umeyan ku ta isin
petta makitagabu ya tolay ki-
den teyak, awa iyak ya mak-
itagabu tekid, a isagapil ku
hapa ya angat ku tekid, petta
addu hapa ya masaka tekid,”
kunna tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus
Ta Duwa Na Nagdaram
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

29 A tekiden nagtalib ta ili
na Heriku a dumadagdag
hapa tekid ya pake addu na
tolay.

30 A itta hapa ya duwa na
nagdaram nga imatuttud ta
pingit na kalsada en. A ta
pakadangag da ta magtalib

na i Hesusen a nagayayag kid na,

"Ay Afu, Simsima ni mina Dabid, ikallak na kami haen, Afu," pakakin kid.

31 Ammi nehuya na kid na tolay kiden petta aweda mina magsitang. Ammi nepasikan da para ya iayag da,

"Ay, Afu, Simsima ni mina Dabid, ikallak na kami haen, Afu," kunda.

32 A nagtayuk hapa i Hesus, a binaran na kid;

"Anu hapa ya pakkwa muy teyak?" kunna tekid.

33 "Ay, Afu, ipaita mi ya awemi in pakaita," kunda hapa.

34 A gafu ta allak ni Hesus tekid a sini-ged na ya mata da kiden, a yen hapa ya nepakaita da, a dumagdag kid na hapa.

21

Ya Pagpaari Na Tolay Kiden Te Hesus

(Mk 11:1-10; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 A tekiden nakaabikan ta ili na Herusalem a pa nagimmang kid bit ta bikat na babali kiden ta Beffage ta Bagetay na Olibo, te pinaunnan ni Hesus ya duwa na ituldu na kiden.

2 "Magdulot kanan ta babali kidewan, a maita muy sangaw ya takday kabayu nga negalut ikid na urbun na en. Ubadan muy kid te idatang muy kid hapa sin.

3 A am itta sangaw ya mangpohut ta pangubad muy tekid '**A te masapul na kid la bit ni Afu,**' kummuy tentu, a ipalubus na hala tekamuy," kunna tekid, a umange kid.

4-7 A inalap da hala ya kabayu kiden ta kuman na nebar ni Hesus tekid. A ta nepangidatang da tekid a nehuklad da ya ga-gamit da ta kabayu kiden a nagtakayan ni Hesus ya urbunen. A uray hapa yen na Namaratu petta magdulot ya uhohug na en ta aglavunen, te

"**Ibar mu ta taga Herusalem kiden ta ittan ya ari da, te dumatang na magtakay ta urbun na kabayu,**" kunna.

8 A ta nepagtakay ni Hesusen a imunnan hapa ya addu na tolay nga nangihuklad ta ulolat da kiden ta angen na en ta pangdayaw da tentu. A nangalap hapa ya kadwan ta kuman na don na anaw, a nehuklad da hapa ta angen na en.

9 A ya tolay kiden nga imunnan tentu ikid na itta kiden ta gafan na a nagayayag kid na.

"Madaydayaw ya simsima ni mina Ari en Dabid. Bendisyonam, Afu, ya umange in sin nga pinakabarim. Madaydayaw ya Namaratu ewan," kunda ta pagayayag da.

10 A ta nepakasarok nig Hesus ta ili na Herusalem a pake masitang na ya tolay kiden ta pagpaka-lat da tentu, te

"Inya hud ya tolayin yan?" kukunda.

11 "A i Hesus yan, ya
aglavunen taga Nasaret ta
iten Galileya," kunna hapa
na tolay kiden nga nakihu-
lun te Hesus.

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Maglaku Kiden
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48)

12 A ta datang ni Hesus ta
ili na Herusalem a simarok
hapa ta simbaan na Nama-
ratu. A tentu nakaita ta
naglaku kiden ikid na gu-
matang kiden a sa pinohet na
kid, yaga pinagsikig na hapa
ya lamesa na nagtali kiden ta
pirak, ikid na pagtuttudan na
naglaku kiden ta kalapati.

13 "Anu awemuy haman
manonot ya uhohug na Na-
maratu ta suraten, te
'**Gagangay ta balikin
yan ya eyan na tolay
kiden nga pakimal-
lakan,**' kunna haman,
ammi pinagbalin muy
garay ta pagkakam-
patan na magdarogas
ikid na magswitik,"
kunna tekid.

14 A sangaw umange hapa
te Hesus ya nagdaram kiden
ikid na napilay kiden ta umag
na simbaanen, a pinagmap-
pya na kid.

15 A nagayayag na ya anak
kiden ta pangdayaw da tentu.

"Madaydayaw ya sim-
sima ni mina Dabiden,"
pakakin kid.

A ta nepakaita na padi ki-
den ikid na mangituldu ki-
den ta iningwa ni Hesus ikid
na anak kiden nga magayag a
nagporay kid na.

16 "Awem hud madangag
ya uhohugan na anak ki-
den?" kunda hapa te Hesus
ta pagporay da.

"A onay, a awemuy
hud nabasa ya uhohug na
suraten ta maski abbing
ikid na asitay ya netuldu na
Namaratu ta pangdayaw
da tentu?" kunna tekid.

17 A sangaw nagtugutan na
kid, a imuhet ta ili en kapye
na nagdulot ta babali kiden
ta Betanya.

Ya Pangigaged Ni Hesus Ta Kayu
(Mk 11:12-14,20-25)

18 A ta lalakwat a nagtoli kid
na ituldu na kiden ta ili na
Herusalem, ammi nabisinan
i Hesus ta dalan.

19 A tentu en nakaita ta kayu
na higos ta bikat na dalan,
a umange mina nagpusit ta
mayan na, te negindan mina
ya mayan na ta don na ki-
den, ammi awan haman ta
mayan na. A gafu ta kuma-
nen a "**Maski awem na san-
gaw magmayan,**" kunna ta
kayu en. A awena la nabayag
a namegafu magkatang ya
kayu en.

20 A ta nepakaita na ituldu
na kiden ta kayu en a "**Anu
alistu nagkatang ya kayu
in?**" kunda ta pagpaka-lat
da.

21 A ya uhohug ni Hesus tekid
a

"Kakurugan ya uho-
hug ku tekamuy, ta am
pake ikatalak muy ya
Namaratu ikid na awemuy
pagduwaduwan ya nonot
muy a makkwa muy hala
ya kuman na nakkwak ta

kayu in. A maski am ibar
muy sangaw ta bagetayin
‘**Umalit kan te maglattu
kan ta bebay,**’ kummuy,
a Namaratu ya makkamu
petta makkwa hala ya
nebar muy.
22 Te maski am anu ya
adangan muy ta pakimallak
muy a meatad hala tekamuy
am kakurugan ta ikatalak
muy ya pangatad na teka-
muy,” kunna.

*Ya Pangpohut Da Ta Turay
Ni Hesus
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)*

23 A ta datang da ha ta ili na
Herusalem a kuga simarok
kid ha ta simbaanen, a nan-
gituldu hapa i Hesus ta to-
lay kiden. A sangaw um-
abikan hapa tentu ya padi
kiden ikid na kadwan kiden
pinakadakal na tolay kiden,
a pinohutan da ya gafu na
tarabaku na.
“Inya hud ya nangatad ta
turay mu petta maguray ka
la ta ngamin tinarabakum
ta isin?” kunda.
24 “A itta hapa ya pohut
ku tekamuy,” kunna hapa
tekid, “te am matabbag
muy ya pohut ken a ibar ku
hapa tekamuy ya gafu na
turay ku ta tarabaku kin.
25 A ya pohut kin teka-
muy a inya hud ya nangatad
ta turay ni mina Hwanen
petta mangzigut ta tolay, te
ibar muy teyak am Nama-
ratu, ono tolay la ya nangatad
ta turay na?” kunna tekid.
A gafu ta napopoyung kid
na ta saludsud na en tekid
a dana nagbabidan da bit ta
melemad am anu mina ya
tabbag da tentu;
“A anu mina ya tabbag
tam tentu, te am ibar tam
ta Namaratu ya nangatad
tentu a ‘**Anu kawagan na
mantu ta awemuy kinu-
rug,**’ kunna sangaw teki-
tam.
26 Ammi am ‘**Tolay la ya
nangatad,**’ kun tam a ikatu-
pag na kitam sangaw na to-
lay kiden, te pake ipasikkal
da haman ta Namaratu ya
nangidob tentu,” kunda.
27 A ya tabbag da mantu te
Hesus a
“Awemi haman amu,”
kunda.
“A am awemuy mantu
matabbag ya pohut ken
tekamuy a awek hapa
ibar tekamuy am had sin
ya gafu na turay kin ta
tarabaku kin,” kunna hapa
tekid.
28 A ya uhohug na para tekid
a
“Nonotan muy mina ya
keangarigan kin: Itta ya
duwa na lalaki nga nagk-
abagis. A ya uhohug na
dama da ta takdayen a
‘Aleng, e ka mag-
tarabaku ta uma ta
arawin,’ kunna tentu.
29 ‘O, awek ikayat O,’
kunna hapa.
Ammi sangaw a nagbabawi,
a umange hala.
30 Ammi dana umangen hapa
ya dama da en ta takdayen,
a nebar na hapa tentu ya ku-
man na nebar na ta napolu
en. A ‘**On, Amang, eyak,**’
kunna hapa, ammi awena
haman umange.

31-32 A had sin mantu ta duwa
kiden ya nangurug ta dama
da en?" kun ni Hesus tekid.
"A ya napolu en ay,"
kunda hapa.
"A yen mina ya pagnonotan muy, te ta neange ni Hwanen nga nangipadangag ta katunungan tekamuy a awemuy haman kinurug. Ammi ya nagdarogas kiden nga nagsingir ta bwis ikid na nakisweldu ta pakidallaw da a kinurug da a nagbabawi kid. A maski am naita muy ya panguli na gagangay da, a usut kam la nga awan nagbabawi. A yen ta ikid sangaw ya mesipat ta pangikerutan na Namaratu, ammi tekamuy a melogot kam," kunna.

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-18)

33 "A dangagan muy ha
ya takday para na keangarigan," kunna ha. "Itta
ya takday ha na tolay nga
nagmula ta addu na unas,
a inaladan na hapa ya kaunasan na en. A sangaw namadday hapa ta agdapilan
na ikid na ba-bali en nga
pagyanan na magtaron kiden. A sangaw nepaābāng
na hapa ya kaunasan na en
ta kadwan, te ange bit ta
takwan na lugar.

34 A ta kaarawan na pagapit da a dinob na ya tagabu
na kiden ta nangābāng kiden, petta alapan da mina ya
ābāng na.

35 Ammi ginafut na
kid na nangābāng kiden, a
pinalpaluk da ya takday, a
pinapasi da hapa ya takday,
yaga pinapasi da ya takday ta
warad.

36 A gafu ta kumanen a
nangidob ha ya makāunasen
ta addu para na tagabu na,
ammi tinapangan da kid ha.

37 A sangaw dinob na
tekid ya anak na en, te nonotan na ta '**Mamat kid sangaw ta anak kin,**' kunna.

38 Ammi ta nepakaita na
nangabang kiden ta anak na
en a
'Gagangay ta ye-yan
sangaw ya makaalap
ta ngamin kwa na
makāunasen, a mappya
mantu ta papasin tam
hapa ya anak na in
petta awan sangaw ta
mangalap ta lutak na in,
a kwa tanan sangaw,'
kunda.

39 A ginafut da mantu ya anak
na en, a neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi.

40 "A ta kuman na uray
muy, a anu sangaw ya
uray na makāunasen ta
nangābāng kiden am dumatang sangaw tekid?"
kunna.

41 A ya tabbag da hapa a
"Sa papasin na kid
mina ay, te nagdupal kid,
a ipaābāng na mina ya
kaunasan na ta kadwan
kiden nga makanonot ikid
na mangatad tentu ta lugar
na ābāng na," kunda.

42-43 A ya uhohug ni Hesus
tekid,
"A kustu hapa ya tabbag muyen, te kakurugan
ta azin na kam sangaw na

Namaratu ta pangikerutan
na en, a takwan na tolay
sangaw ya itali na teka-
muy nga mangatad tentu
ta lugar na kwa na. Awe-
muy mantu naawatan ya
binasa muyen ta surat na
aglavunen, te
‘**Newarad na magbali**
kiden ya arigi en nga
nepapatayuk na Na-
maratu tekid.
Ammi netoli na
hala,
a nagbalin ta kasikanan
na arigi ta ngamin
bali,
te Namaratu ya
nakkamu tentu,
a dayawan tam
hapa ya kalalaki
na,’ kunna.
44 A maski am inya sangaw
ya medumpar ta arigi na Na-
maratu a intu hapa la sangaw
ya matakitan, a pake naham-
mek na sangaw am igsilan na
arigi en,” kun ni Hesus tekid.
45 A ta nepakadangag na
padi kiden ikid na Pariseyu
kiden ta keangarigan kiden
ni Hesus a naawatan da ta
ikid hapa la ya pagbalinan na
ta kuman na nangābāng ki-
den ta keangarigan na kiden.
46 A yen ta ikayat da gafu-
tan petta idarum da, ammi
pinalanan da hapa ya kaddu
na tolay kiden, te amu da ta
intu ya aglavun nga dinob na
Namaratu.

22

Ya Keangarigan Na Ari En
Nga Nagpamakan
(Lk 14:15-24)

1 A ya takday para na kean-
garigan nga binida ni Hesus
tekid a intu yan:
2 “Ya pangiangarigan ku
ta pangikerutan na Nama-
ratu ta tolay a kuman na
takday na ari nga nagpa-
makan ta boda na anak na
en,” kunna.
3 “A dinob na ari en ya
tagabu na kiden, petta enda
alapan ya ginawi na kiden
ta pagpamakan na en, ammi
aweda ikayat ange.
4 A sangaw nangidob ha
ya ari en ta kadwan para
tagabu na, a nebar na hapa
tekid ya bidan da;
‘Ibar muy sangaw
ta ginawik kiden ta
dumatang kid na ta
pagpamakan kin, te
nabalin na haman ya
pagparti mi ta baka
kiden, a sa neparan na
ya ngamin kanan da,’
kunna tekid, a umange
kid na.
5 “Ammi ya enda ki-
den inalap a aweda kan
matagop, te umange ya
takday ta uma na en, a
umange hapa ya takday ta
tyenda na en.
6 A ya kadwan kiden
para a ginafut da haman ya
tagabu kiden na ari en, a
pinakakallak da kid kapye da
kid pinapasi.
7 A pirmi hapa ya po-
ray na ari en, te dinob na
ya suddalu na kiden, a enda
pinapasi ya namapasi kiden
ta tagabu na kiden, yaga tin-
ungradan da hapa ya ili da.
8 A sangaw nangidob ha

ya ari en ta kadwan para tagabu na. A ya uhohug na tekid a

‘Sa neparan ya ngamin makan, ammi awena haman megitta na ginawik kiden.

9 A emmuy mantu sanedan ya kalsada kiden, a gawin muy sangaw ya ngamin maita muy, petta e kid mangan,’ kunna tekid, a umange kid hapa.

10 “A sinaned da ya ngamin kiden kalsada ikid na dalan, a pinagkakampat da ya ngamin naita da nga dulay pase mappya na tolay, a napannu kid ta pagbodan na en.

11 “A sangaw simarok hapa ya ari en, te ange hapa makikumusta ta sangaili na kiden. Ammi neitan na hapa ya takday tolay nga awan nagbarawasi ta barawasi na magboda,

12 a

‘Hoy’, kunna tentu, ‘had kukum nakasarok ta isin nga awan magbarawasi ta pakibodam?’ kun na ari en tentu.

“Ammi awan ta matabbag na.

13 A inayagan na ari en ya tagabu na kiden petta pohetan da ya tolayen.

‘A pake galutan muy ta mappya a iwarad muy ta agyan na sugiram, petta magyan la ten makatangtangit ta pagagayoy na,’ kunna.

14 “A yen mina ya pagnonotan muy, te maski am addu ya ayagan na Namaratu ewan a addu hapa ya umawe, a assang la mantu ya mapili,” kun ni Hesus tekid.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mk 12:13-17; Lk 20:19-26)

15 A ta nepakadangag na Pariseyu kiden ta bida kiden ni Hesus a nagbabidan da am had kunna mina na pangsikwat da tentu gafu ta uhohug na, petta itta mina ya pangidaruman da tentu.

16 A ya iningwa da a dinob da tentu ya kadwan kiden ituldu da ikid na kahulun kiden ni Herud petta paruban da i Hesus. A ya uhohug da hapa te Hesus a

“Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu mi ta matunung ka na tolay, a matunung hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku na Namaratu tekitam, te awem la burungan am anu ya uray na tolay, ikid na awan ta idadumam.

17 A dangagan mi haen teko am ipalubus na lintig ni Moses ya pagpaga tam ta bwis ta Ari na taga Roma kiden,” kunda.

18 Ammi dana narikna ni Hesus ta itta ya dulay ta nonot da, a

“Kuga magimmamappya kam na tolay, te parparuban dak la.

19 Itan ku bit ya piraken nga ipaga muy ta bwis muy,” kunna.

A negawat dan hapa ya piraken tentu.

20 “A inya hud ya
makāmukat ikid na
makāngagan ta pirakin
yan?” kunna tekid.
21 “A sinang mukat na Ari
en,” kunda hapa.
“A ipaita muy mantu
ta gubyernu na Ari en ya
mekustu ta pangurug muy
tentu, a ipaita muy hapa
ta Namaratu ya mekustu
ta pangurug muy tentu,”
kunna tekid.
22 A gafu ta pake nepagpaka-
lat da ya tabbag na en, a
awedan pakolangan, a nag-
tatugut kid na.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 A ta arawin yen para
la a umange hapa te Hesus
ya Saduseyu kiden. A itta
hapa ya pohut da tentu gafu
ta aweda kurugan ta mato-
lay hala sangaw ya nagpasi
kiden.
24 “Itta hapa ya pohut
mi, Mistro, gafu ta lintig
ni Moses,” kunda, “te am
masi kan mina ya lalaki
nga awan ta anak na, a
mappya kan ta kabagis na
en ya mangatawa ta kabal-
wan na en petta itta san-
gaw ya anak da nga lalaki
nga mekwenta ta anak na
nasi en.
25 A ta idi ta lugar mi
a itta ya pitu na lālāki nga
nagkakabagis, a nangatawa
hapa ya imunnanen, ammi
nasi hala ta aweda para la
paganak. A gafu ta netuldu ni
Mosesen a ya kabagis na en
ya nangatawa ta nabalu en,
ammi nasi hala yen ta aweda
para la paganak.
26 A kumanen hapa ta
mekatallu en ikid na mekap-
paten addet ta mekapitu en.
27 A ta kabalinan na pasi
na mekapitu en a nasi hapa
ya babbayen.
28 A am kakurugan ta
matolay hala sangaw ya nag-
pasi kiden a had sin hud ta
pitu kiden ya atawa sangaw
na babbayen, te sa inatawa
da haman?” kunda te Hesus.
29 A ya tabbag ni Hesus
tekid a
“Kuga magamaman-
gaw kanan, te awemuy
maawatan ya ikayat na
uhohugan na surat kiden,
yaga awemuy hapa amu
ya pakapangwa na Nama-
ratu.
30 Te am matolay sangaw
ya nagpasi kiden a megitta
kid sangaw ta anghel kiden ta
langit, a yen ta awedan san-
gaw mangatawa.
31 A am pahig muy ta
awena sangaw matolay na
nagpasi kiden a had kunna
mantu na pangawatan muy
ta takdayen uhohug na Na-
maratu, te ya nebar na a
32 ‘**Iyak ya Dyos nga
dayawan ni Abra-
ham, ikid ni Isak,
ikid ni Hakob,**’
kunna.
“A gagangay mantu ta
matolay la yen kid, te
bakkan haman ta nasi
ya magdayaw ta Dyos, te
ya matolay ya magdayaw
tentu,” kunna tekid.
33 A ta pakadangag na
tolay kiden ta tabbag ni

Hesus ta Saduseyu kiden a
nepagpaka-lat da hapa ya
kalalaki na netuldu na en
tekid.

Ya Kadakalan Na Lintig
(Mk 12:28-34)

34 A ta nepakadangag
na Pariseyu kiden ta
nepangabak ni Hesus ta
Saduseyu kiden a naghahu-
lun kid ha nga ange nagpohut
te Hesus.
35 A ya takday tekid nga
abugadu a intu ya nagpohut
te Hesus ta pangparuba na
tentu.
36 "Mistro, dangagan
mi haen teko am had sin
ya kadakalan na lintig ta
ngamin kiden lintig na
Namaratu," kunna.
37-38 A ya tabbag hapa ni
Hesus tentu a
"Ya kadakalan na
ngamin kiden lintig na a
intu yan:
'**Iddukam ya Da-
fumewan Nama-
ratu ta ngamin
nonot mu ikid na
ngamin kasikanan
na barim,**' kunna.
39 A ya dagga hapa na linti-
gin yen a
'**Iddukam ya kagittam
tolay ta kuman na
pangidduk mu hala
ta barim,**' kunna
hapa.
40 "Te ya duwa kidin
lintig ya fun na ngamin
kidin lintig na Namaratu
nga netuldu ni mina Moses
ikid na aglavun kiden ta
idi," kun ni Hesus tentu.

(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

41 A ta pagkakampat para
la na Pariseyu kiden a itta
hapa ya pinohutan ni Hesus
tekid.
42 "Anu hapa ya uray
muy ta Mangikerutanen
nga nekari na Namaratu
tekamuy? Inya hud ya
gingginafu na?" kunna
tekid.
"A intu gingginafu na i
mina ari en Dabid," kunda
hapa.
43 "A ta kumanen mantu
a intu hala ya simsima ni
mina Dabid. Ammi anu
kawagan na ta nekwenta
hapa ni Dabid ta dafu na, te
ya nesurat ni Dabid gafu ta
Kahalwa na Namaratu a
44 '**Itta ya nebar na Na-
maratu ta dafu ken,
te
E ka sin magtogkok
ta kanawan
kin, te ikita
ya mangabak
ta katapil mu
kiden, petta
iko sangaw ya
makkamu ta
ngamin,**' kunna.
45 "A am nengagan na
mantu ni mina Dabid ta
'**Dafu ken,**' kunna, a had
kukunna mantu magbalin
ta simsima na para?" kun
ni Hesus tekid,
46 ammi awan ta amu da ta
itabbag da tentu, a ye-yen na
araw ya addet na pakidibati
da tentu, te naabak kid na.

23

Ya Pangpaliwat Ni Hesus
Ta Pariseyu Kiden
(Mk 12:38-40; Lk 11:37-54)

1 A sangaw, nagbida
ha i Hesus ta tolay kiden
nangkalihung tentu kontodu
ituldu na kiden gafu ta
Pariseyu kiden.

2-3 “Mappya ta kurugan
muy ya ituldu na Pariseyu
kiden ikid na mangituldu
kiden ta linteg ni mina
Moses, te ikid ya nesaad
nga mangituldu ta lintig
kiden netuldu ni Moses.
Ammi awemuy parigan
ya gagangay da, te aweda
haman idulot ya ituldu da
tekamuy,

4 yaga addu hapa ya
idagga da ta linteg kiden nga
mazigat makkwa. Ammi
tekid a aweda haman kwan
ya pakkwa da ta kadwan,
maski ta assang la.

5 A addu hapa ya
tarabakun da petta pahig
na kadwan ta masikan ya
pangurug da ta Namaratu. Te
mamadday kid ta ibārungut
da ta mukat da nga na-
suratan ta lintig kiden na
Namaratu, yaga ipatāpāt da
kid hapa ta kamat da kiden,
a sangaw pake paispotan da
ya gayadan na barawasi da
ta kuman na padi kiden.

6 A am itta ya pabuya
ono gimung a pilin da para
ya pake kaispotan na agtut-
tudan.

7 am itta kid ta lugar na
addu na tolay a ikayat da dan-
gagan ya pangdayaw na tolay
kiden tekid, aglalo am ‘**Ser
Mistro**’ itta ya kumin tekid.

8 “Ammi tekamuy a
awemuy mina pagdad-
uman ya kabagis muy
kiden, petta ‘**Ser,**’ kummuy
ta kadwan, ono ‘Mistro,’
kummuy ta kadwan, te
sa magkakabagis kam
haman, a tatakday la ya
mistro muy.

9 A awemuy mina ik-
wenta ya ikattolay muy
ta pinakadama muy, te
tatakday la ya Dama muy ta
langitewan.

10 A awemuy hapa pa-
dayaw ta ‘**Afu,**’ te ya Ari en
Kristu ya dana nesaad na
Namaratu ta dafu muy nga
makkamu tekamuy.

11 A am inya ya mangu-
ffun tekamuy ta kuman na
tagabu a yen ya mekwenta ta
kadakalan muy,

12 te maski am inya
sangaw ya mangpātā-nāng
ta bari na a mapaākban
sangaw, ammi ya imunnan
magpaakban ta bari na a
yen sangaw ya mapātā-nāng,”
kunna.

13 A ya uhohug ni Hesus ta
Pariseyu kiden ikid na man-
gituldu kiden ta lintig a

“Kakallak kam sangaw
nga magimmamappya, te
tabtabangan muy garay
ya isasarok na tolay ki-
den ta pangikerutan na
Namaratu. Gafu ta awe-
muy ikayat mangurug a
tabtabangan muy hapa ya
mayat kinden mangurug.

14 A kakallak kam hapa
sangaw, te sisteman muy ya
babay kiden nabalu, petta
magubatan muy ya bali da.
A ikayat muy hapa pādanukan
ya paklimallak muy, petta
pahig na tolay kiden ta

abikan kam ta Namaratu
ewan, ammi pake padakalan
na hapa sangaw ya pama-
gang na tekamuy.
15 A kakallak kam san-
gaw, ikamuy nga Pariseyu
ikid na mangituldu, te
magimmamappya kam. Te
pakolangan muy ya maski
takday la na tolay petta
ikayat na simarok tekamuy.
Ammi am abalin na netuldu
a nagbalin ta pake magim-
mamappya ammi tekmauy.
16 "Kakallak kam san-
gaw, te killu kam na
mangituldu, te am itta
ya magpagasingan ta
ngagan na simbaan na
Namaratu a ibar muy
ta awena mekwenta na
pagpagasingan na, ammi
am magpagasingan ta
ngagan na balituken ta
simbaanen a ibar muy ta
liwat na am awena idulot
ya nekari na en.
17 Killu mantu ya nonot
muy, te pahig muy ta dak-
dakal ya balituken ammi ta
simbaanen, ammi ya simbaa-
nen haman ya mangatad ta
kwenta na balituken.
18 A ta kuman na takday
para uhohugan muy a
'Ya magpagasingan ta
ngagan na angiatanga-
nen a awena mekwenta,'
kummuy. 'Ammi ya
magpagasingan ta nga-
gan na neatang na en a
liwat na,' kummuy, 'am
awena idulot ya nekari
na en.'
19 Kuga killu ha ya
nonot muy! Te awan mina
ta kwenta na neatangen
am bakkan haman ta an-
giatanganen ya mangatad ta
kwenta na.
20 A am itta mantu ya
magpagasingan ta ngagan
na angiatanganen a mesipat
hapa ya ngamin neatang na
ten.
21 A am itta ya magpa-
gasingan ta ngagan na sim-
baanen a mesipat hapa ya
ngagan na Namaratu ewan,
te pagyanan na haman.
22 A am itta ya magp-
gasingan ta langitewan a
Namaratu ewan hapa ya
makkamu, te ya langitewan
ya pagyanan na.
(Lk 13:31-35)
23 "Kakallak kam san-
gaw, ikamuy Pariseyu ikid
na mangituldu te magim-
mamappya kam. Te am
iatad muy ya mekamafulu
en ta Namaratu ewan a
pake sukatan muy ta map-
pya petta awena nasurok
ono makurang. Ammi
ya pake mesasita en nga
patarabaku na tekamuy a
yen kid haman ya taliban
muy. Mapmappya ta yen
kid mina ya pake nedulot
muy kontodu pangiatad
muy ta mekamafulu ta kwa
muy.
24 Ammi killu kam
haman na mangituldu, te
intu masamgad muy ya
alaassangen, ammi ta dappu-
gen a awemuy masamgad.
25 "A pake kakallak kam
sangaw, ikamuy magim-
mamappya, te baggawan
muy ya liwan na pinggan
ikid na paginuman, ammi
napannu para la ya uma-

gen ta paginggum muy ikid
na pagattug muy.
26 Daram kam mantu na
Pariseyu. Dana pakappyan
muy mina ya nonot muy nga
awena maita na tolay, petta
ispot hapa sangaw ya maita
da ta bari muy.
27 "A pake kakallak
kam sangaw, ikamuy
nga Pariseyu ikid na
mangituldu, te kuman
kam na tanam kiden na
semyento nga pinintoran
da ta furaw petta ispot.
Ammi napannu haman
ta tulang na nasi ikid na
kompormi na matapang.
28 A ta kuman na maita
na tolay tekamuy a mappya
kam, ammi napannu ya
nonot muy ya ngamin dulay
ikid na pagimmamappya
muy.
29-33 "A kakallak kam
sangaw, ikamuy Pariseyu
ikid na mangituldu, te
ibosag muy ta anak na
kam na dadagkal muy
kiden nga namapasi ta
aglavun kiden to idi. Ammi
ape madamdam kanan ta
pasi na aglavun kden, a
yen ta pakappyanan muy
ya tanan da kiden, anna
tunan muy kid hapa ta
magmagannud na ispot,
kapye muy ape itangit ya
pagdamdam muy.
*"'Ay, am natolay kami
mina ta araw na dadagkal
mi kiden awemi nekabat
tekid nga namapasi ta
aglavun kiden,'* kummuy.
A yen mantu ya mangibar
ta pakaliwat muy hapa,
te ibosag muy hala ta
anak kam na namapasi
kiden ta aglavun kiden.
Had kukummuy mantu
makalillik ta pama-gang
na Namaratu tekamuy,
te anak kam haman na
madagat.
"Aran, idulot muy la
ya pinegafwanan na
dadagkal muy kiden,
34 te itta para sangaw
ya doban ku tekamuy ta
aglavun ikid na mangituldu
ikid na malalaki magnonot, a
amuk ta itta sangaw tekid ya
papasin muy ikid na pagap-
pan muy ikid na paligatan
muy. A dadagdagan muy ya
kadwan abat ta kompormi na
lugar nga pagbilagan da.
35 A yen ta ikamuy nga
magimmamappya ya mehu-
lun sangaw ta dadagkal muy
kiden nga pa-gangan na Na-
maratu, te sa makaliwat kam
ta pasi na mappya kiden to-
lay nga napapasi addet te
mina Abelen nga awan nagli-
wat, addet te mina Zikaraya
en nga anak ni Barakiya. Intu
ya pinapasi muy ta hahat na
simbaanen ikid na angiatan-
ganen.
36 A kakurugan ya uho-
hug ku tekamuy ta ikamuy
ngamin ya pangibalatān na
Namaratu ta pasi na inin kid
na tolay."

*Ya Pagdamdam Ni
Hesus Ta Tolay Kiden Taga
Herusalem*
(Lk 13:34,35)

37 A gafu ta damdam ni
Hesus ta sakā tolay na kiden
a tinangitan na kid;

"Ay, anak ku taga Herusalem; mamempiga yak mina nga nangikerutan tekamuy ta kuman na manuken nga mangukup ta piyak na kiden, ammi awemuy ikayat, awa pinapasin muy hud la ya aglavun kiden nga dinob na Namaratu ta mangaskasaba tekamuy.

38 A ta ayanin a iwagak na kanan na Namaratu.

39 A ibar ku tekamuy ta awedak sangaw maita am awemuy ulin ya nonot muy, petta dayawan muy ya dinob na Namaratu nga pinakabari na tekamuy," kunna.

24

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mk 13:1-36; Lk 21:5-19)

1 A ta neuhet ni Hesus ta simbaanen a nagtugut mina, ammi dinadagdag hapa na ituldu na kiden, te enda bit ipaita tentu ya ngamin kalalaki na simbaanen.

2 A ya uhohug hapa ni Hesus tekid a

"Pake dayawan muy ya kapadday na simbaanin, ammi ibar ku tekamuy ta sa marabba sangaw ya batu na kiden abat ta awan pulus ta mesalnuk ta maski takday la na batu," kunna tekid.

3 A tekiden nakadatang ta utun na bagetay na Olibo, a nagtuttud i Hesusen. A umange ha tentu ya ituldu na kiden, a pinohutan da ya nebar na en tekid.

"Afu, dangagan mi haen am kanu sangaw na araw ya nebar men nga kaperdi na simbaanen. A am magtugut kan sangaw a anu hapa sangaw ya pakaitan mi ta pagtolim sangaw sin ikid na pagaddetan na arawin yan?" kunda.

4 A ya tabbag na en tekid a

"Mangalwad kam ta maayayyaw kam sangaw," kunna,

5 "te addu sangaw ya umange nga magingagan ta ngagan kin, te '**Iyak ya Kristu nga Mangikerutan tekamuy,**' kunda sangaw, a addu sangaw ya mapadagdag da ta pangayayyaw da tekid.

6 A itta hapa sangaw ya gubat ta agyan muy, pase adayu na lugar, ammi awemuy la malalang ta isin kid, te gagangay ta dumatang ya kumanin, kapye na idatang na pagaddetan na arawin yan.

7 Te pagka-ma makigubat ya takday gubyernu ta takwan, a pagka-ma magkāgubgubat ya kadwan kiden tribu, yaga magkakattway hapa ya kadwan kiden tolay nga maginggubgubat, a dumatang hapa sangaw ya addu na agbabisin ikid na lunig ta magdaduma na lugar.

8 Ammi ye-yen kid na zigat ya pamegafwanan la na kadakalan na pagzigātān.

9 "A gafutan da kam hapa sangaw petta iange da kam ta mangpa-gang tekamuy.

A papasin da sangaw ya
kadwan tekamuy, te ikatu-
pag na kam sangaw na to-
lay kiden ta ngamin ki-
den lugar gafu ta pangurug
muy teyak.
10 A gafu ta pagzigātān
a addu hapa sangaw ya
magtalekud ta pangurug
da teyak, a ikatupag da
sangaw ya kahulun da kiden
mangurug, a italaba da kid.
11 "A imitta hapa san-
gaw ya addu na matulad na
aglavun, a addu sangaw na
tolay ya mapadagdag da ta
pangayayyaw da tekid.
12 A gafu ta dumakal
la dumakal ya kadulayan a
addu sangaw ya magsanaw
ta pangidduk da ta Nama-
ratu.
13 Ammi ya maketurad
sangaw abat ta kabalin na a
yen sangaw ya mekerutan.
14 A mepadangag
sangaw ya damag na
pangikerutan na Namaratu
abat ta ngamin kiden lugar ta
paglelehutin petta madangag
na ngamin tolay. A am
nabalin na mepadangag ta
ngamin tolay a yen sangaw
ya pagaddetan na arawin
yan.

Ya Dulayen Nga Ikatupag Na Namaratu
(Mk 13:14-19; Lk 21:20-24)

15 "Amu muy hapa ya
nelavun na aglavunen
mina Danyel, (aglalo ika-
muy nga nakabasa ta surat
ni Danyel) gafu ta ketta na
sangaw na pake dulyen
nga manggubat sangaw
ta simbaan na Namartu
te isin Herusalem. A am
maita muy yen,
16 a yen mina ya pag-
babakwit na tolay kiden ta
Hudeya petta umahat kid
mina ta bagetay kiden.
17 A ya itta en ta lawan
na bali na en a awena mina
nonotan ya kwa na kiden ta
umag na bali.
18 A ya magtarabaku ta
uma awena mina tolin ya
barawasi na en nga netabnak
na ta lutak.
19 Ammi kakallak san-
gaw ya matarun ikid na mag-
pasusu ta isina kid na araw,
te matalantan kid sangaw
gafu ta pagdammatan da.
20 A dana pakimallak
muy hapa ta bakkan ta agirid
ikid na araw na agimmang ya
datang na dulayen, talo am
mazigatan kam ta pagbakwit
muy.
21 "A am ittan sangaw
ya dulayen nga ikatupag
na Namaratu a yen san-
gaw ya ketta na dakal
na pagzigātān nga pake
dakdakal ammi ta ngamin
kiden pagzigātān abat ta
nekapadday na lutak abat
ta ayanin. A am nagpasan
a awan na ha sangaw ta
kumanen maski am kanu.
22 A am mabayag mina
ya araw na pagzigātānen a
awan mina ta makalillik ta
zigaten, ammi paāssangan
na sangaw na Namaratu ya
kabayag na petta mekerutan
ya tolay na kiden nga pinili
na.
23 "A am madangag muy
sangaw ya '**O itan muy,
itta in ya Kristu nga**

mangikerutan tekitam,’
kumin, ono am ‘**Yo, itta**
tewan,’ kumin, a awemuy
malat kurugan,
24 te kurug ta addu
hala sangaw ya matulad na
mangikerutan ikid na addu
na matulad na aglavun. A
am itta kid na a mangwa kid
hapa ta dakal na pakaitan
ikid na pagpaka-latan na
tolay kiden, te pangayayyaw
da tekid talo am itta hapa
ya mapadagdag da ta maski
tolay kiden na Namaratu.
25 A mappya ta awemuy
sangaw kaliwatan yan, te
dana nebar kun haman
tekamuy.
26 A am ibar da mantu
sangaw ta itta yak na ta talun,
a awemuy malat magalit. A
am magtagu yak kan ta umag
na bali, a awemuy malat ku-
rugan,
27-28 te yen hapa sangaw
ya pagdulot na bida da en ta
‘Kompormi ya agyan na mal-
ogon maayayaw a yen hapa
ya eyan na mangayayaw
tekid,’ kunda. Ammi am
dumatang sangaw ya Tolayin
taga Langit, a ka-ma la
sangaw ya iange na kuman
na kilaten nga magdangang.

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-33)

29 “A am nabalin na san-
gaw ye-yen na pagzigātān
a mavit hapa ya pagsugi-
ram na bilag ikid na hulan,
yaga makutukutet sangaw
ya bitwan kiden ta langit, a
magkāhunnak kid.
30 A yen sangaw ya paga-
gayoy na ngamin kiden tolay
nga awan mangurug gafu ta
liwat da ta Tolayin nga taga
Langit, te maita da sangaw
ya lattog na en ta langite-
wan, te dumagut sangaw nga
imatogkok ta kulam kiden,
a mehulun sangaw tentu ya
ngamin kasikanan ikid na
kalalaki na Namaratu ewan.
31 A doban na hapa
sangaw ya anghel na kiden
ta pagsitang na masikan na
amaryung petta uknudan da
ya ngamin kiden napili na
taga ngamin paglelehutin.
32 “A intu mina pagnono-
tan muy ya keangarigan na
taggaten, te am lumattog
na ya lappaw na kiden a
yen ya pakaitan ta darun
na.
33 A kumanen hapa
sangaw am dumatang na
ya ngamin kiden nabidak
tekamuy ta ayanin, te yen
kid sangaw ya pakaitan ta
tanagay na ya pagtolik.
34 A kakurugan ya ibar
ku tekamuy ta mamegafu
magdulot ya ngamin kidin
nabidak tekamuy ta awena
para la pagpasan na araw
kidin yan.
35 Te gagangay ta
umawan sangaw ya ngamin
langitewan ikid na lutakin,
ammi awena mauli na
ngamin inuhohug ku teka-
muy.

Ya Maalap Ikid Na Mesirak
(Mk 13:32-37; Lk 21:34-36)

36 “Ammi am kanu
sangaw na araw ikid na

oras ya pagtolik ta lutakin
a awan ta makkamu, maski
ta anghel kiden, a maski
teyak, te intu la makkamu
i Damakewan.
37 Ammi addu sangaw ya
awan nakaparan ta datang
ku, te pagka-ma da sangaw
ya datang ku ta kuman na
nepagka-ma na tolay kiden
ta layusen ta araw ni mina
Nowe en,
38 te aweda kurugan ta
itta ya dulay awa pangākan
da la, a iafura da la ya man-
gatawa, ikid na magboda
abat ta araw na layusen. A
nagkealud kid na ta danu-
men nga nagkalimat.
39 Ammi teg Nowe ikid
nga mamattama a dana
simarok kid na ta bapor na
en nga dana pinadday na,
te pake dakal ya layusen
abat ta nalintab ya ngamin
kiden kayu ikid na bagetay.
A kumanen hapa sangaw
ya kelogot na kadwan kiden
ta datang na Tolayin taga
Langit,
40 te maghebing sangaw
ya duwa na lalaki nga mag-
tarabaku ta uma, a ka-ma la
sangaw maalap ya takday, a
mesirak ya takdayen.
41 A magkaalsud hapa
sangaw ya duwa na babbay
nga magbayu, a ka-ma la
sangaw maalap ya takday a
mesirak ya takdayen.
42 “A mappya mantu ta if-
ifunan muy ya bari muy,
te awemuy amu am kanu
sangaw na araw ya pagtoli
na dafu muy.
43 A itan muy ta parigan
muy sangaw ya natulisanen
ta bali na, te am dana amu
na mina ya oras na iange
na tulisan a awena mina
nasidug, te inifunan ya bali
na en, petta awena natulisan.
44 A mappya ta dana
magparan kanan hapa ta
datang ku, te am pahig muy
sangaw ta awek para la du-
matang, a yen hala sangaw
ya datang ku,” kunna.

Ya Keangarigan Na Awan Mekatalak
(Lk 12:42-46)

45 A ya takday para na
keangarigan nga binida ni
Hesus tekid a intu yan:
“Ya mekwenta ta
mekatalak ikid na
makanonot a intu hala
ya kuman na tagabu en
nga awan mangilogot ta
dafu na en, te idulot na la
ya magpakan ta anak na
kiden ta kuman na nebar
na dafu na en tentu.
46 A pake magāsāt hapa
sangaw yen am datangān na
dafu na en,
47 te intu sangaw ya pag-
taronan na ta ngamin kiden
kwa na.
48 Ammi ya tagabu
en nga awan makanonot,
a pahig na ta ‘**Oh, pake
mabayag para ya datang
na dafu ken,**’ kunna,
49 a palpalukan na ya
sakā tagabu na kiden, ikid na
sakā makipaginum ikid na
makipangan ta magkellaw
kiden.
50 Ammi pagka-ma na
sangaw ya datang na dafu na
en gafu ta awena amu ya oras
na datang na.

51 A kattaban na sangaw
na dafu na en, kapye na pe-
hulun ta magimmamappya
kiden ta lugar nga pagzigātān
da ikid na pagtatangitan da,”
kunna.

25

*Ya Nakanonot Ikid Na Na-
papawang Ta Nonot*

1 A sangaw binida ha ni
Hesus ya takwan na kean-
garigan tekid;

“Am magdulot sangaw
ya pangikerutan na Na-
maratu ta pagaddetan na
arawin yan a datangan na
sangaw ya tolay kiden ta
kuman na mafulu kiden
babbalatang nga umange
nakibodan ta hiklam.
Tagtakday ya balatang
kiden ta zilag da tekiden
umange dimafung ta lalaki
en nangatawa.

2 A ya lima na balatang
kiden a napāpāwang ya nonot
da,

3 te aweda haman
nanonot ya nagbalun ta gās
na hilag da,

4 ammi ya nakanonot ki-
den a dana neparan da gās
da, a nehulun da hapa ta agzi-
lag da.

5 A gafu ta nagtalantan
ya lalaki en nangatawa a sa
nakakasidug ya babbalatang
kiden.

6 Ammi sangaw ta tangn-
gan na hiklam a itta ya
nagayag, ‘**Ittan ya lalaki
en, emmuy na dafungan**,’
kunda.

7 A alistu imivwat ya bab-
balatang kiden, a padakalan
da ya gatang na hilag da ki-
den, ammi dulay te maazap
hala ya hilag na napāpāwang
kiden, a magadang kid hapa
ta kadwan kiden.

8 ‘Ay mangatad kam bit
ta gās na hilag muy O,
te naazap ya hilag mi ki-
den,’ kunda.

9 ‘A mappya ta alistu
kanan ange ta maglaku
kiden petta gumatang
kam talo am awena
sangaw makalannat na
gās na hilag mi,’ kunna
hapa na nakanonot
kiden.

10 “A tekid na umange
gumatang a dumatang na
hapa ya lalaki en, a ya
nakanonot kiden nga dana
nakaparan a nehulun kid
na tentu nga simarok ta
bali en nga pagbabodan da,
a nelitup ya bali en.

11 A ta pagtoli na kadwan
kiden balatang nga umange
gumatang ta gās da a baran
da hapa ya lalaki en ta umag
na bali, ‘**Afu, ihukatan na
kamin O,**’ kunda.

12 Ammi netabbag na ta
‘**Aweta kam aamu,**’ kunna
la tekid.

13 “A yen mina ya
pagnonotan muy petta
awemuy sangaw melogot
awa dana nakaparan kam
mina, te awemuy hapa
amu am kanu ya datang na
Dafu muy,” kun ni Hesus
tekid.

*Ya Magpataron Ta Pagba-
nang Na
(Lk 19:11-27)*

14 “A ya takday
para keangarigan na

pangikerutan na Nama-
ratu ta tolay, a kuman na
takday tolay nga umange
nagpasyar ta adayu na
lugar. Te dana inayagan na
ya tagabu na kiden, petta
isaned na ya pirak na tekid
petta taronan da mina ya
paganak na pirak na en.
15 A ya takdayen ya
inatadan na ta limaribu, a ya
mekaduwa en ya inatadan
na hapa ta dwaribu, a ya
mekatallu en ya inatadan na
ta maribu la, te intu neatad
na tekid ya kustu la en nga
mataronan na tagtakday
tekid, a sangaw nagtugut.
16 A ya naatadan ta li-
maribu a alistu ange maga-
pag ta pagatutan na ta pirak
na en, a naba-bayag ta assang
a nadaggan hapa ta limaribu
ha.
17 Kumanen hapa ta
naatadanen ta dwaribu,
nadaggan hapa ya pirak na
en ta dwaribu ha.
18 Ammi ya mekatallu en
nga naatadan ta maribu la a
enna haman nekali ya pirak
na dafu na en, a netagu na
haman ta umag na lutak.
19 "A ta nepagpasa na
addu na araw a dumatang
hapa ya dafu na tagabu ki-
den, a inayagan na kid ha
petta tukin na kid ta kwa
na.
20 Umange ya takdayen
nga inatadan na ta limaribu,
a
'Limaribu ya neatad
mu teyak, Afu. Ye,
nadaggan kun hapa ta
limaribu te mafuluribun
ngamin,' kunna.
21 'A mappya ka mantu
na tagabu te awenak nel-
ogot. A gafu ta mekata-
lak ka nga magtaron ta
assang a paturinan ta ka
hapa petta makaibbal ka
ta addu. A mesipat kan
mantu ta pagayayatan
na dafum,' kunna hapa
na dafu na en tentu.
22 A sangaw umange hapa ya
naatadan ta dwaribu, a
'Dwaribu ya neatad
mu teyak, Afu, te nadag-
gan kun hapa ta dwaribu
te appataribun ngamin,'
kunna.
23 'A mappya ka mantu
na tagabu te awenak
hapa nelogot. A gafu
ta mekatalak ka nga
magtaron ta assang a
paturinan ta ka hapa
petta makaibbal ka ta
addu. A mesipat kan
mantu ta pagayayatan
na dafum,' kunna hapa
na dafu na en tentu.
24-25 A sangaw umange hapa
ya naatadan ta maribu la. A
ya uhohug na hapa a
'Ay, Afu, awek na-
padakal ya pirak men
te nagburungak ta
maabakak, a yen ta
enku nekali ta lutak
petta itta hala sangaw
ya itolik teko ta datang
mu, te amuk ta masis-
tema ka na tolay nga
makapakaddu ta maski
assang la na pirak, te
yaga magba-nang ka ta
banbannag na kadwan.
A yeh, alapam na ha,
te itta ya ngamin kwam
sina,' kunna.

26-27 Ammi pake nagporay ya
dafu na en, a
‘Kuga dupal ye-yan
na tagabu nga mata-
lakag. Am amum mantu
ta magba-nangak ta
banbannag na kadwan
a anu awem mantu
nepagatut ya pirak ku
ta gumatut kiden petta
madaggan mina ya pirak
ku?’ kunna hapa na dafu
na en tentu.
28 ‘Azin muy mantu ya
maribu en tentu a iatad
muy ta magibbalen ta
mafuluribu,’ kunna.
29 “A yen mina ya
pagnonotan muy, te kunna
ten sangaw ta iturayan na
Namaratu ewan. Te ya
mekatalak magtaron ta
neatad tentu a madaggan
sangaw ya kwa na petta
addu, ammi ya awan
mekatalak a maazi sangaw
ya dana neatad tentu.
30 A ya kuman na tagabu
en nga awan ta serbi na a iab-
bang da sangaw ta agyan na
sugiram, petta yen sangaw ya
pakatangtangitan na ta takit
na,” kun ni Hesus tekid.

Ya Bida Na Kalneru Ikid Na Kalding

31 A ya takday para na
keangarigan nga binida ni
Hesus a intu yan:
“Am magtoli hala san-
gaw ya Tolayin taga Langit
a pake mepaita ya ngamin
kalalaki na, a mehulun
hapa tentu ya ngamin
na anghel na kiden. A
am nakatogkok na ta
agtuttudan na pagturay na,
32 a sa pagkakampatan
na hapa sangaw ya ngamin
tolay ta atubang na en. A
am sa nagkakampat kid na a
paggungayan na kid sangaw
ta kuman na magtaronen nga
magpagungay ta kalneru ikid
na kalding.
33 A ya kuman na
kalneru kiden a itun na kid
ta kanawan na en, a ya
kuman na kalding kiden a
yen sangaw ya itun na ta
kanigid na en.
34 A ya uhohug sangaw
na Ari en ta itta kiden ta
kanawan na en a
‘Ikamuy ya pasinapān
ni Damakewan, a mag-
dulot kanan mantu
teyak, te mesipat kanan
ta pangikerutan na
Namaratu, te yen ya
neparan na tekamuy
abat ta nekapadday na
lutakin.
35 Te ikamuy ya nan-
gatad ta kanan ku teyaken
nabisin, a teyaken gimtang a
ikamuy ya nangatad ta inu-
man ku, a teyaken nakipagsil
tekamuy a ikamuy hala ya
nagpadulot teyak,
36 yaga inatadan dak
hapa ta barawasi teyaken
awan ta nepagbarawasi, a
kinahadan dak ta nepagtakit
ken, a pinasyar dak hapa
ta nekabalud ken,’ kunna
sangaw na Ari en tekid.
37 Ammi pagpaka-lat da hapa
sangaw ya ibar na tekid, a
‘Kanu huden ya
nepangpakan mi teko,
Afu, ikid na nepang-
penum mi teko?

38 A kanu huden
ya nepagpadulot mi ta
nepakipagsil mu tekami
ikid na nepangatad mi ta
pagbarawasim?
39 A kanu huden ya
nepagpasyar mi ta nepag-
takit mu pase nekabalud
mu?' kunda sangaw.
40 'A kakurugan ta
kunna ten, te teka-
muyen nangikallak ta
kaāassangan na kabagis
ku kiden sin a mek-
wenta ta yen hapa
ya nepangikallak muy
teyak,' kunna hapa
sangaw na Ari en tekid.
41 "A ya uhohug sangaw
na Ari en ta itta kiden ta
kanigid na en a
'Umadayu kanan
teyak, te mataguhali
kanan, a mekabat kanan
ta afuyen nga awan
maazap nga neparan na
Namaratu teg Satanas
ikid na anitu na kiden.
42 Te maski nabisinak
a awedak inatadan ta kanan,
a teyaken gimtang a awedak
haman pinenum.
43 A teyaken nagdulot
tekamuy a awedak pinag-
dulot, a teyaken awan ta
barawasi a awedak inatadan
ta pagbarawasik. A nag-
takitak, a nabaludak, ammi
awedak tinagop kinahadan,'
kunna sangaw tekid.
44 A pagpaka-lat da hapa san-
gaw ya uhohug na tekid, a
'Kanu huden, Afu,
ya nekabisim ta
awemi nepangikallak
teko? A kanu hud
ya nepakainum mu ta
awemi nepangpenum
teko? A kanu hud ya
nepagdulot mu tekami
ta awemi nepagpadulot
teko? A kanu huden
ya awemi nepangatad
teko ta kawan na nepag-
barawasim, ikid na
nepagtakit mu, ikid na
nekabalud mu?' kunda
sangaw tentu.
45 'A kakurugan ta
kunna ten, te tekamuyen
awan nangikallak ta
kaāassangan na kabagis
ku kidin a mekwenta
hapa yen ta awemuyen
nepangikallak teyak,'
kunna sangaw tekid.
46 A gafu ta kumanen a
medob sangaw ye-yen kid ta
magnayun na kapa-gangan
da, ammi ya mangurug kiden
a yen kid sangaw ya mesipat
ta magnayun na pagtolayan,"
kun ni Hesus tekid.

26

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-6)

1 A ta nekabalin ni Hesus
nangituldu ta keangarigan
kiden ta ituldu na kiden a
takwan na ya nebar na tekid;
2 "Amu muy ta dwanga-
gaw para la abat ta pyesta
na Simana tam, a yen
sangaw ya panggafut da
teyak petta pagappan dak
papasin," kunna tekid.
3 A ta pagbida na para la
tekid a itta hapa ya miting na
ngamin kiden pinakadakal
na Hudyo kiden ta bali ni
Kaypas nga kadakalan na
padi,

4 te pagbabidan da am had
kunna mina na panggafut da
te Hesus ta awena pakkamu
na tolay kiden, petta papasin
da.
5 “Ammi awetam mina
gafutan ta ketta para la na
pyesta en, talo am magtat-
apil ya tolay kiden,” kunda.
6 A sangaw umange ig
Hesus ikid na ituldu na kiden
ta iten Betanya ta bali ni
Simonen nga nagkangaw ta
idi.
7 A tekid para la nangnan-
gan a itta hapa ya babbay nga
himebing te Hesus, a ibbalan
na hapa ya botelya na ban-
gog nga pake mangina am
melaku, a neburud na ta ulu
ni Hesus.
8 Ammi nagporay hapa ya
ituldu na kiden ta babbayen,
a nehuya da.
“Anu haman ta isayang
mu ya bangogina?
9 Pade awa mangina
mina am melaku, petta
meatad mina ya paga na ta
pobre kiden,” kunda.
10 A ta pakadangag ni Hesus
ta uhohug da tentu a nehuya
na kid hapa.
“Annun muy haman
ihuya ya babbayin? Awa
mappya haman ya iningwa
na teyak.
11 Sigida itta haman teka-
muy ya pobre kiden, ammi
teyak a awek sangaw sigida
tekamuy.
12 A neburud na ya ban-
gogin ta barikin petta dana
meparan ya barikin ta ke-
tanam na.
13 A kakurugan hapa
ya uhohug ku tekamuy ta
maski am had sin na lugar ya
pakepadangagan na damag
ku ta ngamin paglelehutin a
megindan hapa mebida ya
iningwa na babbayin yan, te
panadamdaman da sangaw
tentu,” kunna tekid.
14 A ta nekabalin na en
a nagtugut hapa i Hudas
Iskaryote nga takday ituldu
ni Hesus, te umange nakitu-
lag ta padi kiden.
15 A ta datang na tekid a
“Piga hud sangaw ya
iatad muy teyak am uffu-
nan ta kam manggafut te
Hesus?” kunna tekid.
A nagtatulagan da ya tallu-
fulu hukal na pirak.
16 A yen hapa ya pamegafu ni
Hudas nga magapag ta map-
pya na araw ta pangitalaba
na te Hesus.

Ya Pangitalaba Ni Hudas Te Hesus
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-23; Jn 13:21-30)

17 A ta napolu en araw ta
pyesta na Simana na Hudyo
kiden am mangan kid la ta
panen nga awan bumlad a
umange ya ituldu na kiden
tentu, a pinohutan da am had
sin na lugar ya pangiparanan
da ta pamurab da ta Simana.
A nebar na tekid ta
18 “E kam ta ili ta bali
na kofun ken, a ‘**Dinob na
kami na Mistro mi en,**’
kummuy sangaw tentu, ‘**te
mangan kami kan ta pa-
murab mi ta Simana ta
bali min, te abikan na ya
pasi na,**’ kummuy sangaw
tentu,” kunna.

19 A enda ibalin ya nebar na
en tekid, a neparan da ya pa-
murab da ta Simana.

(Mk 14:17-21; Lk 22:14-22;
Jn 13:1-30)

20 A ta furab a nakikkanan
ig Hesus ikid na mafulu duwa
kiden ituldu na.
21 A tekid para la nagkakan
a naguhohug hapa i Hesus.

"Kakurugan ta itta teka-
muy ya mangitalaba san-
gaw teyak," kunna.

22 A gafu ta nebar na en a
nagdadamdam kid na, a ya
tagtakday kid hapa ya nagpo-
hut tentu,

"Iyak hud ya kinamen,
Afu?" kun na tagtakday
tekid.

23 "Intu sangaw mangita-
laba teyak ya nakipagkam-
mat teyak ta pingganin.

24 A gagangay ta mama-
pasi sangaw ya Tolayin taga
Langit ta kuman na nesurat
na aglavunen, ammi pake
kakallak sangaw ya makali-
waten manigtalaba teyak, te
mapmappya ta awena mina
neanak," kunna tekid.

25 A yen hapa ya nepagpohut
ni Hudasen nga manggakkad
mangitalaba tentu.

"A iyak hud, Afu, ya
kinamen nga mangitalaba
teko?" kunna.

"Maski iko," kunna hapa
ni Hesus tentu.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta
Ituldu Na Kiden

(Mk 14:22-25; Lk 22:19-24)

26 A tekid para la nagkakan
inibalan ni Hesus ya pan nga
itta ta lamesa en kapye na
nepakimallak, kapye na hapa
ginadgadwa, a sangaw ne-
saned na ta ituldu na kiden.

"Yeh, kanan muy yan te
megitta ta barikin," kunna.

27 A sangaw inalap na hapa
ya basu na inuman da en
kapye na ha nepakimallak,
a sangaw negawat na hapa
tekid,

"Yeh, sa uminum kam ta
isin,

28 te megitta ta dagak nga
magarut sangaw, te yen san-
gaw ya mangipasikkal ta pak-
itulagan na Namaratu, petta
mapakoma na ya liwat na
addu na tolay.

29 Ammi ibar ku hapa
tekamuy ta awek sangaw
makipaginum tekamuy abat
ta panginum tam sangaw
ta bagu na inuman ta pan-
gayayat tam ta pagariyan ni
Damakewan," kunna.

30 A ta nekabalin da
uminum a nagkakansyon
kid nga nangdayaw ta Na-
maratu, kapye da umange ta
Bagetay na Olibo.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta
Pangiwagak Da Tentu

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

31 A ya takday ha na uho-
hug ni Hesus tekid a

"Amuk ta pakigungayān
dak sangaw ta hiklamin
yan ta kuman na nesurat
na aglavunen ta palungu
araw, te ya uhohug na
aglavunen a

'**Papapasi sangaw na
Namaratu ya mag-
taron a makutkutet
sangaw ya kalneru
kiden,**' kunna ta surat
na en.

32 Ammi sangaw am mato-
layak a mapa-polu yak san-
gaw ammi tekamuy nga ange
ta iten Galileya," kunna.
33 "O maski pakigun-
gayān na ka na kadwan,
Afu, aweta ka sangaw
pakigungayān," kunna
hapa ni Pedru tentu.
34 "Maski ilemad nak
hala sangaw ta mamillu
ta hiklamin yan ta awena
para la pagtareknay na
manuk," kunna hapa ni
Hesus tentu.
35 "Ay awan, Afu, maski
ikabat dak sangaw teko pa-
pasin a aweta ka sangaw
ilemad," kunna ha ni Pe-
dru.
A kumanen hapa ya
nepasikkal na kadwan kiden
ituldu na.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Lugar Na Getsimani
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 A ta datang da ta Bagetay
na Olibo a nagdulot kid ta lu-
garen nga nagngagan ta Get-
simani, a ya uhohug ni Hesus
tekid a
"Magtuttud kanan ta isin
te eyak bit yo tewan maki-
mallak," kunna.
37 Ammi nehulun na hapa ig
Pedru ikid na duwa kiden
anak ni Zibadeyu. A sangaw
nepagka-ma na hapa ya pag-
damdam na, a pake nagbu-
rung na.
38 "Kuga ipasik de ya
sikan na damdam kin.
Magyan kam la sin a awe-
muy la masidug," kunna
tekid,
39 a sang imadayu tekid
kapye na nagtakab ta lutak
nga nakimallak.
"Ikallak nak, Amang, te
am mabalin mina a ilillik
nak haen ta pagzigātān kin
nga nekarim teyak. Ammi
maski kunku a bakkan
mina ta yen ya magdulot,
te mappya ta ikayat men
ya idulot ku," kunna ta
pakimallak na.
40 A tentu en nagtoli teg Pe-
dru a masidug kid na, a
"Anu hud, awemuy
hud maattaman ya awan
masidug ta maski takday la
na oras?
41 Awemuy la masidug,
te makimallak kam mina
petta awemuy mina
maayayyaw, te maski am
malogon ya nonot muy
a makafuy ya bari muy,"
kunna.
42 A umange ha nakimallak ta
kuman na intu en.
"Am uray mu, Amang, ta
awek melillik ta iatad men
teyak nga pagzigātān ku a
mappya mantu ta yen ya
magdulot," kunna.
43 A sangaw nagtoli ha ta it-
uldu na kiden, a masidug kid
ha, te awena makaladdang
na mata da.
44 A gafu ta kumanen a nag-
tugut ha ange nakimallak, a
pamillun na hala ya kuman
na nepakimallak na en.
45 A ta nepagtoli na ha ta
ituldu na kiden masidug a
"Ayanin hud ya
agkakasidug ikid na ag-
ibannag? Itan muy ya
oras awa ayanin ya ange
na mangitalaba ta Tolayin

taga Langit petta igawat
nak ta awan kiden mangu-
rug ta Namaratu.
46 Imivwat kanan, te en-
tanan, te ittan ya mangital-
aba teyak," kunna tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-55;
Jn 18:1-11)

47 A ta pagbida para la ni
Hesus ta ituldu na kiden a
dumatang na i Hudasen, a
nehulun hapa tentu ya awan
bababang na tolay nga di-
nob na pinakadakal da kiden
ikid na padi kiden, a nagibbal
kid hapa ta kampilan ikid na
paluk.
48 A dana nebar na man-
gitalaba en ya pagsenyas na
sangaw ta kahulun na kiden
petta amu da ya gafutan da.
"Ya amuyan ku sangaw a
yen ya gafutan muy, te intu
yen," kunna.
49 A gafu ta kumanen a nag-
daretyo i Hudas te Hesus a
"Itta yak O, Afu," kunna
tentu, kapye na inamu.
50 "A iko mantu, Ko-
fun," kun ni Hesus tentu,
"Aran, ialistum mantu ya
neangem sin," kunna hapa
tentu.
A umabikan hapa ya kadwan
kiden tolay, a ginafut da i
Hesus.
51 Ammi ka-ma la sinukkut
na takday kahulun ni Hesus
ya kampilan na en, a kinattab
na ya takday tekid ta bang-
bang na en a newasik na.
Intu kinattab na ya tagabu na
kadakalan na padi.
52 Ammi ginamman hapa ni
Hesus ya nangkattaben,
"Ialag mun ya kampil-
amina, te am inya ya imu-
nan mangkattab a masi
hapa sangaw ta kattab.
53 Am awek mina maga-
fut a awek hud magadang te
Damakewan, a alistu mangi-
dob ta nasurok ta limafulu
ribu na anghel petta ikerutan
dak mina.
54 Ammi am kunna ten
a had kukunna sangaw mag-
dulot na uhohug na surat ki-
den?" kunna tentu.
55 A sangaw naguhohug
hapa i Hesus ta tolay kiden
nga nanggafut tentu.
"Anu dulayak hud na
tolay, petta endak gafu-
tan konsu kampilan ikid
na paluk ta kuman na
panggafut muy ta tulisan?
Kinanghahawak haman
imatuttud ta simbaanen
nga nangituldu, a anu
bakkan ta yen ya nang-
gafutan muy teyak?
56 Ammi gagangay ta
kunna sin ya tinarabaku muy
petta magdulot ya nesurat na
aglavun kiden," kunna.
A yen hapa ya nepangiwagak
na ituldu na kiden tentu, te
nagbabilag kid na.

Ya Pangidarum Da Te
Hesus
(Mk 14:53-65)

57 A ya nanggafut kiden te
Hesus a neange da ta bali
ni Kaypas nga kadakalan
na padi, te yen ya nagaam-
mungan na mangituldu
kiden ikid na pinakadakal na
tolay kiden.
58 Ammi te Pedru a tinul-
tulitul na kid hapa abat ta

bagaw na bali en. A tentun nakasarok ta bagawen a nakipagtuttud hapa ta maggwardya kiden, petta itan na am anu ya pagbalinān na pangidarum da te Hesus.

59 A ya padi kiden ikid na ngamin kiden nagkonsihal a apagan da ya pangipasikkal da ta liwat ni Hesus petta pangpapasin da mina tentu.

60 Ammi awan ta naapagan da, te maski am addu ya nagtayuk nga nagtulad a nagimpagsil haman ya inuhohug da. A ta kapozyanan na a nagtayuk ya duwa na mangipasikkal ta tulad da,

61 a ya uhohug da hapa a

"Ya kuman na nadangag mi ta uhohug na inin a itta kan ya pakapangwa na nga mangkutkutet ta simbaan na Namaratu kapye na ha patayukan ta las-ud na talluhaw," kunda.

62 A sangaw nagtayuk hapa ya kadakalan na padi, kapye na naguhohug te Hesus.

"Awan hud ta tabbag mu? Anu mantu ya uhohugam ta ipaliwat na duwa kiden teko?" kunna.

63 Ammi awena la nagasitang ni Hesusen. A nagsitang ha ya padi en ta

"Magsitang kan, a magpagasingan ka ta sigatolay na Dyos. Ibar mu mantu am iko ya Ari en nga Anak na Namaratu ewan," kunna.

64 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a

"A iko haman ya nangibar, ammi ibar ku hapa tekamuy ta makipaita sangaw ya Tolayin taga Langit nga makipagtuttud ta agtuttudan na Seppakapangwa ta Ngamin, te magtoli hala sangaw sin nga imatuttud ta kulam kiden," kunna.

65 "**Agayaya!**" kun na hapa na kadakalan na padi ta pakadangag na ta uhohug ni Hesus, kapye na pinissang ya salnuk na pagpadi na gafu ta katupag na en ta inuhohug ni Hesus.

"Dulay ya uhohug na in, te igitta na haman ya bari na ta Namaratu ewan," kunna. "A masapul hud para ya mangipasikkal ta liwat na awa ikitanan hapa la ya nakadangag ta uhohug na.

66 Anu mantu ya uray muy tentu?" kunna ha.

"A mappya ta mapapasi!" kunda.

67 A sangaw inuparan da ya mukat na en, yaga pinalpaluk da. A linaplappag na hapa na kadwan, kapye da ibar ta

68 "O Kristu, ibar mu am inya ya naglappag teko, te malalaki ka haman maglavun," kunda.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mk 14:65-72; Lk 22:56-62; Jn 18:25-27)

69 A ta pagimbestigar da para la te Hesus a itta la i Pedru ta bagaw na bali en, te imatuttud la ten. A sangaw imabikan te Pedru ya takday babbay nga tagabu, a

"Maski iko hapa ya takday kahulun ni Hesusen nga taga Galileya," kunna tentu.
70 Ammi nelemad na ta atubang na ngamin kiden nakadangag,
"Amuk hud am anu ya ikayat mu uhohugan teyak," kunna,
71 kapye na sang umadayu tagad ta sasarokanen. Ammi itta hapa ten ya takday ha na babbay nga nakelasin tentu, a netuldu na i Pedru ta katayukan na kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun ni Hesusen taga Nasaret ta iten Galileya," kunna tekid.
72 Ammi nelemad na ha,
"Pagasingan ta Dyos am amuk ya tolayina," kunna.
73 Awena para la nabayag a umabikan tentu ya kadwan kiden imatayuk ta iten, a
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun na te italaba na ka na agbalikas mu," kunda tentu.
74 "Atsi O, pagasingan ta Dyos am tulad ya uhohug ku, awek malat amu ya tolayina," kunna ha naglemad.

A ka-ma la nagtareknay ya manuk,
75 a yen hapa ya nepakanonot ni Pedru ta uhohug ni Hesus tentu, te "**Mamillu ka mangilemad teyak ta awena para la pagtareknay na manuk,**" kunna. A insigida nagtugut i Pedru en, a masikan nagtangit.

27

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Hesus Ikid Na Pasi Ni Hudas
(Mk 15:1-5; Lk 23:1-12; Jn 18:28-38)

1 A tentun araw a nagkakampat para la ya padi kiden ikid na pinakadakal na tolay kiden, a nagtatulagan da ya pasi ni Hesus.
2 A sangaw ginalutan da kapye da neuhet, te enda idarum ta atubang ni Pilato nga gubernador nga taga Roma.
3 A ta pakkamu ni Hudasen ta papasin da i Hesus a nebabawi na ya nepangitalaba na tentu, a netoli na ya piraken nga neatad na padi kiden ikid na pinakadakal kiden.
4 "Nakaliwatak, te netalabak haman ya awanen ta liwat," kunna tekid.
"A nekabat kami hud ta iningwam? Problemam yana," kunda hapa tentu.
5 A gafu ta kumanen a enna newarad ya pirak kiden ta umag na simbaanen, otturu enna ginalutan ya hul na en kapye na nagbesin.
6 A ta nepakaakut dan ta pirak kiden a inalap na padi kiden, a
"Anu mina ya pagserbi na inin? Te madi am metun ta pundo na simbaanin, te paga na daga na tolay," kunda.
7 A tekid na nabalin nagbabida ta pangusar da ta piraken a enda negatang ta lutak na magdammili, petta itta ya ketanaman na tolay kiden

nga taga adayu na lugar nga
nasi ta ili na Herusalem.
8 A gafu ta piraken nga
negatang da ta lutaken a
“**Lutak na Daga**” ya nangin-
gaganan da ta lutaken.
9 A kumanen nagdulot hapa
ya nesurat na aglavunen
mina Heremyas, te ya uho-
hug na en a

> “**Inalap da ya tallu-
> fulu hukal na pirak
> nga nagtatulagan
> na Hudyo kiden ta
> gatad na angat na en,**
> 10 **a negatang da ta lu-
> tak na magdammili
> en,**
> **te kumanen ya
> uray na Nama-
> ratu,**” kunna.

11 A i Hesusen hapa a
pinagtayuk da ta atubang
na gubernadoren, petta
imbestigaran na.

> “Anu, iko hud ya nebar
> da en nga Ari na Hudyo ki-
> den?” kunna te Hesus,
> “A kompormi ya ibar
> mu,” kunna hud la ni Hesus
> tentu.

12 A addu hapa ya nepali-
wat na padi kiden tentu ta
gubernadoren, ammi awena
pulus nagsitang ni Hesus ta
pangpaliwat da tentu. A ya
uhohug na gubernadoren te
Hesus a

> 13 “Anu awem hud
> madangag ya ngamin
> ipasikkal da ta liwat mu?”
> kunna hapa ni Pilato tentu.

14 Ammi awena kad tumab-
bag maski ta takday la na
uhohug, a pake nepagpaka-
lat na gubernadoren.

*(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25;
Jn 18:39—19:16)*

15 A ya gagangay na guber-
nadoren ta idi am araw na
mayor na pyesta na Hudyo
kiden a pohetan na ya takday
mabalud nga pinili na tolay
kiden.
16 A ta nepangidarum da te
Hesus a dana ittan ya takday
nabalud nga magngagan te
Barabas, a malalaki hapa na-
madday ta dulay ta idi.
17 A gafu ta nagaammung
na ya tolay kiden a pinohutan
ni Pilato tekid am inya ya
ikayat da mapohet.

> “Had sin mina ta duwa
> kidin ya ikayat muy ta
> pohetan ku? I Barabas ya
> ikayat muy, ono i Hesus
> nga magngagan hapa ta
> Kristu?” kunna.

18 A yen ya nebar na ta
tolay kiden nga nagaam-
mung, petta damagan na
tekid am inya ya ikayat da,
te dana amu na ta nedarum
na pinakadakal da kiden i
Hesusen gafu ta katupag da
tentu.
19 A tentu en para la
imatuttud nga magindag ta
uray da a itta hapa ya enna
nepadamag na atawa na en
tentu.

> “Awem la mekabkabat ta
> panggakkad da ta tolayina
> nga awan ta liwat, te pake
> nazigatanak ta hiklamen
> gafu ta tarinap ku tentu,”
> kunna kan.

20 Ammi ya padi kiden
ikid na pinakadakal kiden
a sinansanat da ya tolay
kiden petta ipasikkal da ya
pakauhet ni Barabas, petta i
Hesus mina ya papasin da.

21 A sangaw pinidwa ni Pilato
ya pohut na ta tolay kiden,
"A anu ya uray muy
ta duwa kidin, had sin
mina tekid ya pohetan ku?"
kunna ha tekid.
"I Barabas!" kunda hapa.
22 "A anu mantu ya uray
muy te Hesusin nga magn-
gagan te Kristu?" kunna ha
ni Pilato tekid.
A giaggayan kid na ta "**Pa-
gappam ta kayu,**" pakakin
kid.
23 "Te anu hud, anu hud
ya liwat na?" kunna hapa.
Ammi pake giaggayan kid ha
ta masikan ta "**Pagappam ta
kayu, pagappam ta kayu,**"
pagkin kid ha.
24 A gafu ta awena mapag-
immang ni Pilato ya tolay ki-
den, te yaga magtatapil kid
na a nagpaalap ta palang-
gana na danum, kapye na bi-
naggawan ya kamat na kiden
ta atubang na tolay kiden.
"Itan muy na, nabag-
gawan kun ya kamat ku
kidin, petta amu muy ta
awan ta liwat ku ta pasi na
tolayin yan. Ikamuy hapa
la ya makkamu tentu,"
kunna tekid.
25 "Onay, ikami ikid
na anak mi kiden ya
makkamu ta pasi na,"
kunda.
26 A gafu ta kumanen a pino-
het na i Barabasen, a nepa-
paligat na i Hesus, kapye na
negawat ta suddalu na kiden,
petta enda pagappan ta kayu.

*Ya Pamābānglu Na Suddalu
Kiden Te Hesus
(Mk 15:16-20)*

27 A ta nepanggawat na
suddalu kiden te Hesus a
neange da bit ta umag na
bali na gubernadoren, a
sa nangkalihung hapa ya
ngamin batalyon da.
28 A inazi da ya salnuk ni
Hesusen, kapye da nesalnuk
tentu ya darag na ga-gamit
nga kuman na salnuk na ari.
29 A sangaw nangwa kid
hapa ta sangngat na sit kapye
da nesangngat ta ulu na en,
yaga nepaibbal da tentu ya
kulang na biraw petta kuman
na baston na. A namalentud
kid na ta atubang na en ta
pamābānglu da tentu, a
"Ihi, malalaki ya Ari na
Hudyo kiden," kun na kam-
pon na dayaw da tentu.
30 A ta nekabalin da en a in-
uparan da hapa, kapye da in-
alap ya biraw na en, a nepal-
paluk da ta ulu na en.
31 A tekid na nabalin a in-
azi da ya salnuk na en darag,
kapye da ha netoli ya dana en
salnuk na, a neuhet dan petta
pagappan da.

*Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mk 15:21-31; Lk 23:26-43;
Jn 19:17-27)*

32 A tekiden nakauhet ta ir-
wangan na ili a nesimmun
da ya takday tolay nga nag-
ngagan te Simon nga taga
Sirene, a intun ya kinalbatan
da nga pinagagtu ta pagap-
pan ni Hesus.
33 A ta datang da ta nenga-
gan da en Golgota (intu hala
kettayan na Balontok),
34 a pinenum da i Hesusen
ta binarayang nga kinihun

da ta apdu, ammi tentu en
nakakakkap a inawenan.

35 A ta nekabalin na nepag-
paappa da tentu a nagbabin-
unutan na suddalu kiden ya
barawasi na kiden,
36 a nagtuttud kid na nga
naggwardya tentu.
37 Itta hapa ya nesurat da
ta utun na ulu na en petta
mebasa ya pangpapasin da
tentu, "**Ye-yan i Hesus nga
Ari na Hudyo kiden,**" kun
na surat da,
38 te itta hapa ya duwa na
tulisan nga pinagappa da ta
dwaakub ni Hesus.
39 A kada itta ya nagtalib ta
nagappan ni Hesus a nelutab
da ya pangidadula da tentu.
40 "Agu ta itta ya paka-
pangwam nga mangku-
tukutet ta simbaanen
kapyem ha patayukan
ta las-ud na talluhaw?"
kunda. "A ikerutam mantu
ya barim ta pakapang-
wamina," kun na kadwan.
"A am gagangay ta iko
ya Anak na Namaratu a
dumagut kan mantu ta
krusina," kunna hapa na
kadwan.
41 Tumubbat hapa mangi-
dadula tentu ya padi ki-
den ikid na mangituldu
kiden ikid na kadwan kiden
pinakadakal na tolay kiden.
42 "Intu kan ya nangikerutan
ta kadwan, ammi awena
mekerutan ya bari na en,"
kun na kadwan.
"Intu pon ya Ari na
Istralita kiden, a mappya
mantu ta dumagut na ta
krus, petta itta mina ya
pangurugan tam tentu,"
kunna hapa na kadwan.
43 "Nekatalak na kan ya
Namaratu. A am itta ya
pangkenga na Namaratu
tentu a ikerutan nan mina,
te '**Iyak ya Anak na
Namaratu,**' kunna paen,"
kunna para na kadwan.
44 A kumanen hapa ya
pangidadula na tulisan kiden
tentu nga pinagappa da ta
dwaakub ni Hesus.

Ya Pasi Ni Hesus
*(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49;
Jn 19:28-30)*

45 A tentun pagtangnganan
na araw a nagsugiram na ya
ngamin na paglelehut da en
ta kuman na hiklam abat ta
tallu na oras.
46 A ta mekatallu en na
oras a nagayag i Hesus ta
masikan, "**Ilay, Ilay, lama
sabaktani,**" kunna ta agsi-
tang na Hudyo kiden. A ya
ikayat na uhohugan na ayag
na en a "**Dyos ku, Dyos ku,
anu haman ta nagtaleku-
dan nak,**" kunna.
47 "**Anu, ayagan na de i
Eliyas?**" kunna hapa na
kadwan kiden nga nagbuya
tentu.
48 A alistu nagbilag ya tak-
day tekid nga ange nangalap
ta kuman na ga-gamit, kapye
na tinunan ta suka, a sangaw
nesukil na ta ud na biraw te
Hesus petta inuman na mina.
49 Ammi ya nebar na kad-
wan kiden a
"Awem bit la, te itan tam
la bit am enna sangaw
ikerutan ni Eliyasen,"
kunda.

50 A sangaw nagayag ha i
Hesus ta masikan, a yen hapa
ya nepakasukkut na kahalwa
na.
51 A negindan hapa napis-
sang ya zingzingen nga ga-
gamit ta umag na simbaan
en. Namegafu napissang ta
utun abat ta akban. A naglu-
nig hapa ya lutak abat ta
nakassib ya batu kiden,
52 yaga nahukatan hapa ya
tanam kiden, te natolay hala
ya addu na nagpasi kiden
nga nangurug ta Namaratu ta
palungu araw, a imuhet kid
ta tanam da kiden.
53 A sangaw ta nekatolay
hapa ni Hesus a umange
kid ta ili na Herusalem, a
nakipaita kid ta addu na tolay
ten.
54 Ammi ta nepasi ni Hesus
ta nagappan na en a itta
hapa ya takday kapitan ikid
na sakā suddalu na kiden
nga nagtaron ta pasi na. A
tekid na hapa nakaita ta lu-
nigen, ikid na ngamin kiden
napadatang, a pake nagtalaw
kid na, "**Kakurugan kad ta
Anak na Namaratu yan,**"
kunda.

*(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56;
Jn 19:38-42)*

55 A ta medyo adayu ta na-
gappan ni Hesus a itta hapa
ya addu na babay nga man-
gita tentu, te ikid ya dana
kahulun na kiden tentu en
nagafu ta lugar na Galileya,
te inuffunan da.
56 A nehulun hapa tekid i
Mariya Magdalena, ikid ni
Mariya nga hina nig Santiago
ikid ni Hose, ikid na atawa ni
Zibadeyu.
57 A itta hapa ya takday it-
uldu ni Hesus nga naba-nang
nga nagngagan te Hose, a
taga ili na Arimateya.
58 A ta furab ta nepasi ni
Hesusen a umange i Hose ta
bali ni Gubernador Pilato, a
inadang na ya bari ni Hesus
petta itanam na, a nebar ni
Pilato ta meatad hala tentu.
59 A inalap na mantu ya
bari na en, a finutefutan na ta
bagu na furaw na ga-gamit,
60 otturu enna netanam
ta kababagu na tanam nga
nakali ta batu ta kuman na
kweba. A sangaw nadokalig
na ya dakal na batu ta
irwangan na tanamen petta
namunitan, a sangaw nag-
tugut.
61 Ammi pa nasirak bit ten
ig Mariya Magdalena ikid na
takdayen Mariya, te umatut-
tud kid ta bikat na tanamen.
62 A ta lalakwat ta Sabadu
a umange ya padi kiden ikid
na Pariseyu kiden ta bali ni
Pilato gafu ta ibar da tentu.
63 "Itta ya nanonot mi,
Ser, te ya takday para na
tulad na nagtuladen ta ka-
tolay na para la en, a '**Ma-
tolayak hala sangaw ta
kabalinan na talluhaw,**'
kunna kan.
64 A mappya mantu
ta mangidob ka mina ta
maggwardya ta tanam na en
abat ta mekatallu araw, petta
awena sangaw makaange
na ituldu na kiden nga
magtakaw ta bari na en. Te
am '**Natolay hala ya nasi
en,**' kunda sangaw ta tolay
kiden a pake dulay sangaw
ya tulad da ammi ta tulad na

dafu da en," kunda tentu.

65 "A aran ay, mangalap kam mantu ta suddalu kiden, a paggwardyan muy kid ta kustu na paggwardya," kun ni Pilato tekid.

66 A ta nepangalap da ta suddalu kiden a umange kid ta agyan na tanamen, a dinirkatan da ya nelitupen batu ta tanamen, petta maita sangaw am maazi ya batu en, a nesirak da hapa ya suddalu kiden nga maggwardya.

28

Ya Pagtolay Hala Ni Hesus (Mk 16:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 A ta nekabalin na araw na agimmang na Hudyo kiden ta pagkarawan ta Liggu a umange ig Mariya Magdalena ikid na takdayen Mariya ta tanam ni Hesusen.

2 Ammi dana itta ya masikan na lunig, te umangen ya takday na anghel na Namaratu nga nagafu ta langit, a dinokalig na ya batu en nga nelitup ta tanamen kapye na nagtuttudan.

3 Kuman na kaitan na kilat ya bari na anghelen, a awan ta pangiduman na furaw na barawasi na en.

4 A ya suddalu kiden hapa nga nanggwardya a nagapilpilpig kid hapa ta talaw da en ta anghelen, a nagkapedda kid na ta kuman na pagpasi da.

5 A ta datang na babay kiden a itta para la ya anghelen a

"Awemuy la magtalaw," kunna, "te amuk ta apagan muy i Hesusen nga pinagappa da,

6 ammi awan na sin, te natolay hala ta kuman na nebar na en tekamuy. Maski e kanan sin, te itan muy ya nagiddan na bari na en.

7 A alistu kam sangaw magtoli ta ituldu na kiden, te ibar muy sangaw tekid ta natolay hala ya nasi en, a maita da sangaw ten Galileya, te mapmapolu ammi tekid. Aranan, te yen la ya ibar ku tekamuy," kunna tekid.

8 A alistu kid na nagtugut ta tanamen ta talaw da en, ammi nekihu hapa ya dakal na talak da. A nagbilag kid na ange nangipadamag ta ituldu na kiden,

9 ammi ka-ma la itta i Hesus ta atubang da, te nesimmun na kid ta dalanen.

"O ey, itta kanan," kunna tekid.

A enda inahakupan ya takki na kiden, a dinayawan da. A ya uhohug na hapa tekid a

10 "Awemuy la magtalaw, te emmuy ibar ta kabagis ku kiden ta e kid mina ta iten Galileya, te maita dak sangaw ten," kunna hapa tekid.

Ya Pagreport Na Naggwardya Kiden

11 A ta nepagtugut na babay kiden a nagtolin hapa ya kadwan kiden naggwardya ta ili, te enda nedanug ta padi kiden ya naita da ta agyan

na tanamen tekiden nagg-
wardya.
12 A gafu ta kumanen
a nagkakampat ha ya
pinakadakal na Hudyo kiden
kontodu naggwardya kiden,
a nagbabidan da ya uray
da. A nagtatulagan da ta
maatadan ya naggwardya
kiden ta pirak petta magtulad
kid. A nebar da tekid ya
bidan da sangaw ta tolay
kiden.
13 “ ‘Umange ya ituldu na
kiden ta hiklam, a netam-
mang da ya bari ni Hesus
tekami en nagkasidug,’
kummuy tekid.
14 “A am angarigan
ta madamag sangaw na
gubernador ta nasidug
kam ta nepaggwardya muy
a ikami hala sangaw ya
makkamu magbida tentu,
petta awan sangaw ta
dulay tekamuy,” kunda
tekid.
15 A inalap da mantu ya pi-
raken a enda nepadangag ya
kuman na netuldu na padi
kiden tekid. A ye-yen na bida
ya isansaned na Hudyo ki-
den ta ngamin kiden lugar na
sakā Hudyo da kiden maski
abat ta ayanin.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

16 A ya mafulu takday ki-
den na ituldu ni Hesus a
umange kid hala ta lugar
na Galileya ta nebar na en
bagetay nga pangdafungan
na tekid.
17 A tekiden nakaita tentu a
namalentud kid na nga nang-
dayaw tentu. Ammi ta kad-
wan a aweda kurugan ta intu
in yen.
18 A ya uhohug ni Hesus
tekid a
“Iyak ya nagitunan
na Namaratu ta ngamin
makkwa ta langit ikid na
lutak.
19 A ta ayanin a doban
ta kanan, te e kam sangaw
ta ngamin tolay ta ngamin
paglelehutin petta magalap
kam ta dagga na itulduk
kidin. Zigutan muy sangaw
ya mangurug petta mesipat
kid tekami ni Damakewan
ikid na Kahalwa na en.
20 A sage ituldu muy kid
hapa petta kurugan da hapa
ya ngamin nepatarabakuk
tekamuy. A nonotan muy
yan: sigida itta yak la teka-
muy nga mehulhulun abat ta
pagaddetan na arawin yan,”
kunna.

Ya Nesurat Ni Markus Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Markus. A ta ketta ni Hesus ta lutakin a medyo babagu para la i Markus, ammi tentu en dakal, nadamag na ya ngamin kiden tarabaku ni Hesus ikid na ituldu na ta awena para la napagappa ta kayu. I Markus hapa ya takday kauffun nig Pablo tekid umange nangipadanag ta damag ni Hesus ta magdaduma na lugar. Magge naggitta ya surat ni Matyu ikid ni Markus, ammi ya surat ni Markus ya kaassangan na. Gagangay la na tolay ig Matyu ikid ni Markus, ammi addu ya mangipasikkal ta Namaratu ya nangpili te Matyu pase Markus, petta isurat da ya ngamin iningwa ni Hesus. I Lukas ikid ni Hwan ya duwa para nga nagisurat ta katolay ikid na pasi ni Hesus. A ya nesurat ni Markus gafu te Hesus a intu yan:

Ya Nepadamag Ni Hwan Ta Tolay Kiden

(Mt 3:1-12; Lk 3:2-17; Jn 1:6-8,19-28)

1-2 Ya fun na Bida ni Hesus Kristu nga Anak na Namaratu ewan a intu yan ta kuman na nesurat na aglavunen mina Isayas:

"Ya uhohug na Namaratu ta Anak na en a
'Dangagam, Anak ku, te itta sangaw ya doban ku nga mapmapolu ammi teko,
te intu sangaw ya mangipadangag ta iangem,' kunna.
3 **Te ya nebar na en mapmapolu a makipaita sangaw ta kawanan na babali,**
a iayayag na sangaw ya tabarang na ta tolay kiden,
petta makaparan kid mina ta datang na Dafu tamen, petta malogon mina ya iange na tekid," kun na surat ni Isayas.

4 A gafu ta kumanen a nakipaita hala ya binida ni Isayasen ta kawanan na babali, a intu hala i Hwan nga nangzigut ta tolay kiden, a kinasaba na kid.

"Ulin muy ya gagangay muy a zigutan ta kanan, petta pakoman na Namaratu ya liwat muy kiden," kunna.

5 A umange tentu ya addu na tolay taga ili na Herusalem, ikid na ngamin kiden lugar ta Hudeya. A dana nebosag da ya liwat da kiden, kapye na kid zinigut ta karayan na Hurdan.

6 A ya gagangay ni Hwan a nagbarawasi ta pinadday na en nga nagafu ta dutdut na

kamelo, a sebarekas hapa ta
la-las. A intu la kanan na ya
dudun ikid na tahu na kal-
aba.
7 A ya nepadangag na para a
"Itta sangaw ya ange
ta gafan ku nga pake
malmalalaki ammi teyak,
te maski la awek megitta
makitagabu tentu nga
mangubad ta sapatos na
kiden.
8 Te maski zinigut ta kam
ta danumin, a intu sangaw ya
mangpasinap tekamuy ta Ka-
halwa na Namaratu," kunna.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mt 3:13-17; Lk 3:21,22)

9 A ta arawin yen hapa la
a nagganwat hapa i Hesus ta
agyan na en ten Nasaret ta lu-
gar na Galileya, a dumatang
hapa ta karayan na Hurdan,
te umange hapa pazigut te
Hwan.
10 A ta nepakagon ni Hesus
ta danumen a naita na ta
bimangrit ya langit, a nag-
sunak ya Kahalwa na Nama-
ratu ta kuman na kalapati, a
nagpotun na tentu.
11 A nepagka-ma na hapa
kan ya naguhohug tentu ta
langit:
"Iko ya Anak ku nga
matakit ta nonot ku. Pake
matalakanak teko," kunna
kan.

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mt 4:1-11; Lk 4:1-13)

12 A ta nekabalin ni Hesus
nagzigut a pinagtugut na Ka-
halwa na Namaratu, petta
ange tatakday ta bagbagetay
kiden nga adayu ta tolay.
13 A nagyan la ten abat ta
appatafulu araw, a nekihk-
ihu ta magdaduma na ayam
nga simaron ikid na mapo-
ray. A yen hapa ya neange ni
Satanas tentu, petta paruban
na, ammi ta nekabalin ni Sa-
tanas tentu a umange hapa
ya anghel kiden nga mangu-
ffun te Hesus petta magsikan.

Ya Pamegafu Ni Hesus Ta Tarabaku Na
(Mt 4:12-17; Lk 4:14,15; Jn 4:43-45)

14 A sangaw ta nekebalud
ni Hwanen a dumatang ha
i Hesus ta agyan na ta iten
Galileya petta mangipadan-
gag ta damag na Namaratu;
15 "Ayanin ya pamegafu
na pangikerutan nga
binida na aglavun kiden,
te ittan ya dafu muy nga
nekari na Namaratu. Ulin
muy mantu ya gagangay
muy, a kurugan muy na
ya ipadangag kun tekamuy
nga mappya," pakakin.

Ya Pagpehulun Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11; Jn 1:40-42)

16 A tentu en nagtugtugut ta
pingit na Alug na Galileya a
nesimmun na ig Simon ikid
na kabagis na en Andres, a
magtahukul kid na ta alugen
te dumatahukul kid ta ikan.
17 "Dumagdag kanan
hala teyak, te ituldu ta kam
petta dumatahukul kam
sangaw ta tolay," kun ni
Hesus tekid,
18 a insigida newagak da ya
tahukul da, a dumagdag kid
na.

19 A tekiden nagdulot nag-
tugtugut ta ba-naden a naita
ni Hesus ig Santiago ikid
na kabagis na en Hwan
nga anak ni Zibadeyu ta
barangay da en, a magpakap-
pya kid ta tahukul da kiden.
20 A insigida inayagan na kid,
a newagak da ya dama da en
kontodu tagabu na kiden ta
barangayen, a dumagdag kid
na hapa, a sa nagdulot kid na
ta ili na Kapernayum.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Lk 4:31-37)

21 A tentu en araw na
agimmang a umange kid
nakigimung ta kapilya en, a
nangituldu hapa i Hesus.
22 Ammi nakagtut hapa
ya tolay kiden ta gagangay
na pangituldu na, te awena
pinarigan ya mangituldu
kiden ta relisyon da awa
nangituldu ta kuman na intu
ya makkamu ta ngamin.
23-24 A tentu para la nan-
gituldu a ka-ma la kimahal-
wan hapa ya takday lalaki ta
umag na kapilya en gafu ta
anitu na en;

"O, Hesus taga Nasaret,
anu itta ka sin tekami?
Amu ta ka, te iko ya kagitta
na Namaratu ewan. Yen
hud ya umeyam sin petta
pakākāllakan na kami?"
kunna.

25 Ammi nehuya ni Hesus ya
anitu na en ta

"Awem la magsitang, a
pagtugutām na ya tolay-
ina," kunna.

26 A nagganwatan na anitu
en ya lalaki en pinagbalyad,
kapye na hapa kimahalwan
ta pagtugut na tentu.
27 A pake nakagtut ha ya tolay
kiden ta iningwa ni Hesus, a

"Anu panaw ye-yan O?
Takwan ya ituldu na inin,
te mangituldu seturay,
yaga kurugan na anitu
kiden am patugutan na
kid," kunda.

28 A gafu ta kumanen a in-
sigida sumaned ya damag ni
Hesus abat ta ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit Kiden
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

29 A ta nepagtugut nig
Hesus ta kapilya en a umange
kid ta bali nig Simon ikid ni
Andres, a dumagdag hapa ig
Santiago ikid ni Hwan.
30 A ta datang da ta bali
na en a neddatangan da
ya katahungan ni Simon
nga babbay nga imaidda, te
nagpatu, a nebar da hapa te
Hesus.
31 A enna ginafut ni Hesus
ya kamat na en pinatayuk, a
yen hapa ya nepagkamag na
patu na en, a enna kid hapa
nepagafuy.
32 A ta marimaten a itta
hapa ya nagdadatang ta bali
da en nga ange nangikahad
ta seanitu ikid na magtatākit.
33 A sa kumalihung ya
ngamin kiden umili ta lugar
na irwangan na bali en.
34 A addu ya pinagmappya
ni Hesus ta magdaduma na
takit, yaga pinatugut na hapa
ya addu na anitu na seanitu
kiden, ammi sinanat na kid

nga maguhohug, te amu da ta
intu ya Anak na Namaratu.

Ya Pagapag Nig Simon Te Hesus
(Lk 4:42-44)

35 A ta lalakwat a
nagkarawan i Hesus nga
imivwat, a umange la tatak-
day ta awan ta totolay, a pa
nagyan ten nakimallak.
36 A ta nekahukal nig Si-
mon a awan i Hesusen, a
enda inapag.
37 A tekid na nakaapag
tentu a
"Anu itta ka sin, Afu?
Itta haman ya addu na to-
lay makaapag teko," kunda
tentu.
38 A ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi magdulot
kitanan ta kadwan kiden
babali, te mappya ta yen
kid hapa na lugar ya pangi-
padangagan ku, te yen ya
gafu na umeyan ku ta isin,"
kunna.
39 A gafu ta kumanen a
sinaned da ya ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya,
a nangipadangag i Hesus
ta kapilya da kiden, yaga
pinatugut na hapa ya anitu
na seanitu kiden.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Naggalisen
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 A sangaw itta ya takday
lalaki nga naggalis, a umange
namalentud ta atubang ni
Hesus;
"Ay, Afu, ikallak nak
haen, te amuk ta maurum
ya tabbit kin am ikayat
mu," kunna.
41 A gafu ta timalin ya allak ni
Hesus tentu a neuyad na ya
kamat na en nesi-ged ta lalaki
en, a
"Ikayat ku hapa, itam
awa malinis na ya tabbit
mina," kun ni Hesus tentu.
42 A ka-ma la imawan ya galis
na en, a pake nalinis na ya
tabbit na en.
43 A ta nepagpatugut ni Hesus
tentu a pake nebar na ta
awena sangaw bidan.
44 "Itam ta awan ta
pangibibidam ta isin,
ammi em ipaita ya barim
ta padi en ta simbaanen
petta maita na ta awan
ya galis men, a iatad mu
hapa tentu ya iatang na ta
kuman na nebar ni Moses
ta lintigen, te yen sangaw
ya mangipasikkal ta tolay
kiden ta pagmappyam,"
kunna.
45 Ammi tentu en nagtugut
a pinegafwanan na hala
nepadangag ya pagpamap-
pya ni Hesus tentu, a yen ta
awenan nakasarok ni Hesus
ta ili kiden gafu ta kaddu na
tolay kiden. A nagyan mantu
la ta adayu ta babali kiden,
ammi umange hala tentu ya
tolay kiden nga taga ngamin
kiden lugar.

2

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

1 A naba-bayag ta assang a
dumatang ha ig Hesus ta ili
na Kapernayum, a nadamag
na tolay kiden ta ittan ha ta
nagyanan na en bali.
2 A ta magananwan la
a pake umaddun ya tolay
kiden nga nagaammung ta

umag na bali en abat ta awan
ta ketunan na kadwan kiden
maski ta bikat na irwangan,
a nepadangag ni Hesus ya
uhohug na Namaratu tekid.
3 A itta hapa ya enda neka-
had tentu nga awan makahe-
hit nga inisaw na appat na
lalaki,
4 ammi aweda garay
neabikan te Hesus gafu ta
kaddu na tolay, a yen ta
negon da ta addanen nga
ange ta atap na bali en. A
sangaw inazi da ya assang
la ta atapen ta annung ni
Hesus, kapye da neuhiyay ya
awanen makahehit ta umag
na bali, a netabnak da ta
bikat ni Hesusen.
5 A ta nepakaita ni Hesus
ta pangikatalak da tentu a
naguhohug hapa ta awanen
makahehit;
"Aleng, pakoman kun ya
liwat mu kiden ta Nama-
ratu," kunna.
6 Ammi ya kadwan kiden nga
mangituldu ta relisyon na
Hudyo kiden nga gituttudan
hapa ta umag na bali a lini-
bakan da hapa ya inuhohug
ni Hesus ta nonot da hapa la.
7 "Anu haman ta uho-
hugan na ya kumanen
bakawa Namaratu hud.
Dulay mantu yan te ug-
tulān na haman ya turay na
Namaratu," kun na nonot
da.
8 Ammi narikna ni Hesus ya
nonot da, a
"Anu haman ta libakan
muy ya inuhohug ken?
9 Had sin hud ya mal-
malogon, am pakoman ku
ya liwat na kiden, ono
am pagmappyan ku petta
makatugut?
10 Ammi itta hapa ya
ibar ku ta awanin makahehit
petta itta sangaw ya pakaitan
muy ta itta hapa ya turay
na Tolayin taga Langit nga
mangpakoma ta liwat na
tolay kiden," kunna tekid,
11 otturu naguhohug ha ta
awanen makahehit;
"Imivwat kan, Aleng, te
alapam na ya pagiddamina
a dumatang kan ta balim,"
kunna.
12 A imivwat kad, a inalap na
ya dapan na en kapye na nag-
tugut ta atubang da ngamin.
A pake nagpaka-lat hapa ya
tolay kiden ta pagmappya na,
otturu dinayawan da ya Na-
maratu.
"Nabayag kitanan sin a
ayanin la ya pakaita tam ta
kumanin," kunda.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Lebi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 A sangaw ta mittan a
umange i Hesus ta pingit na
alugen, a dumadagdag hapa
ya pake addu na tolay nga
mangkalihung tentu, a ne-
tuldu na kid hapa.
14 A tentu nabalin nan-
gituldu a nagtugut ha, a
nasimmu na hapa ya takday
agsingir ta bwis nga imatut-
tud ta lugar na pagpagan na
tolay kiden ta bwis da. I Lebi
anak ni Alfeyo ya ngagan na.
A ta pagtalib ni Hesus tentu a
"Dumagdag kan teyak,
petta magbalin ka ta
itulduk," kunna tentu,
a imikkat hala nga dumagdag
tentu.

15 A sangaw itta kid na
ta bali ni Lebi en, a sa
magkakan kid. A itta hapa
ya addu na agsingir ta bwis
ikid na dulay na tolay, a
sakā makikkanan kid hapa
teg Hesus kontodu ituldu
na kiden, te addu kid nga
imanghulun tentu.
16 A ta pakaita na Pariseyu
kiden ta nakikkanan hapa i
Hesus ta agsingir ta bwis ikid
na dulay na tolay, a linibakan
da hapa, ammi ya ituldu na
kiden ya nangibaran da;
"Anu makikkanan hapa
ya mistro muy ta agsingir
kiden ta bwis ikid na dulay
na tolay?" kunda.
17 Ammi nedangagan na kid
ni Hesus, a intu ya tumabbag
tekid:
"On ay, te gagangay
haman ta ange ya man-
guru en ta agyan na
magtakit kiden, te yen
haman ya makaapag tentu.
A bakkan ta yen ya umeyan
ku sin petta padagdagan
ku ya awanen ta liwat am
awa seliwat kiden talo am
magbabawi kid," kunna
tekid.

Ya Pohut Da Te Hesus Gafu Ta Ngilinan Da
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 A sangaw itta ya umange
nangpohut te Hesus gafu
ta ituldu na kiden. "Anu
kawagan na, Afu, ta awena
ngilinan na ituldum kiden
ya araw na awan pangan ta
kuman na Pariseyu kiden
ikid na ituldu kiden ni
Hwan," kunda.
19 A ya tabbag hapa ni
Hesus tekid a
"Mabalin hud ta mag-
damdam ya makiboda
kiden am itta para la tekid
ya magboda en? Gagangay
ta makikkanan kid la tentu
ta ketta na en para la tekid.
20 Itta la sangaw ya araw
am metugut tekid, a yen san-
gaw ya pagngilin da ta araw
nga aweda pangan gafu ta
damdam da tentu," kunna.
A nebar na hapa ya kuman
na keangarigan tekid petta
aweda mina pagdadaggan ya
dana kiden gagangay da ikid
na ituldu na.
21 "Am angarigan ta
napispissang ya dana en
barawasi muy a awemuy
haman pissangan ya bagu
en ga-gamit petta itta
ya itakup muy ta dana
en, te kenga sangaw ya
bagu en, otturu mapissang
ha sangaw ya dana en
barawasi muy am kumbat
ya takup na en," kunna.
22 "A kumanen hapa
ta basi muy, te awemuy
haman ikarga ya bagu na
basi ta dana na abyat, te
am bumlad ya basi en
a mabattak ya abyaten,
otturu meburud hapa ya
basi en. Mapmappya ta
mekarga ya bagu na basi
ta bagu na abyat petta azo
mabayag kid," kunna ha.

Ya Pakitapil Da Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 A sangaw ta mittan a
magtugtugut ig Hesus ikid na
ituldu na kiden ta tātangngan

na kamaitan ta araw na agimmang, a nagpusit hapa ya ituldu na kiden ta angen da.
24 Ammi gafu ta naita na kid hapa na Pariseyu kiden a ipahuya da kid hapa te Hesus.
"Itam ya ituldum kidina, anu awem kid ihuya, te magtarabaku kid haman ta araw na agimmang," kunda tentu.
25 A ya tabbag na hapa tekid a
"Annun ku kid ihuya, te intu la kwan da ya kuman na iningwa ni mina Dabiden ikid na kahulun na kiden ta kawan na kanan da,
26 te simarok kid ta bali na Namaratu ta nepagpadi ni mina Abyatar, a inalap da hapa ya pan kiden nga nedasar ta atubang na Namaratu nga mehangat mina tekid, te kanan hala na padi kiden. Ammi maski kunna ten a bakkan haman ta nakaliwatan da yen.
27 A ya takday para ibar ku tekamuy a netunglak na Namaratu ya araw na agimmang petta magserbi ta tolay, te bakkan ta tolay ya magserbi ta araw na agimmang.
28 A ya Tolayin nga taga Langit ya makkamu ta araw na agimmang," kunna.

3

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

1 A sangaw ta mittan a umange i Hesus nakigimung ta kapilya na Hudyo kiden ta araw na agimmang. A gafu ta itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na,
2 a aitan da bit i Hesus talo am pagmappyan na ya kamat na en, te am pagmappyan na ta araw na agimmang a yen sangaw ya pangidaruman da tentu.
3 A ya uhohug ni Hesus ta lalaki en a "**Magtayuk kan ta tangnganina,**" kunna,
4 kapye na naguhohug hapa ta nagilalap kiden tentu;
"A anu hapa ya uray muy ta ipalubus na Namaratu ta araw na agimmang? Intu ipalubus na ya mappya ono dulay? Mappya panaw ta magpamappya kitam ono magpapasi kitam?" kunna tekid.
Ammi aweda la nagasitang.
5 A init-ita na kid la ta pagporay na tekid, te madamdam hapa gafu ta pagtuyag na nonot da, otturu naguhohug ha ta lalaki en. "**Uyadam la ya kamat mina,**" kunna, a tentu en nanguyad a negitta ta takdayen kamat na nga mappya.
6 A gafu ta kumanen a alistu imuhet ya Pariseyu kiden ta kapilya en, te umange kid nakibidan teg Herud, petta pagtatahatun da am had kunna mina na pangpapasi da te Hesus.
7 A gafu ta kumanen a nagtugut hapa i Hesus kontodu ituldu na kiden, a umange kid ta tagad ta alugen, a dinadagdag na kid hapa na pake addu na tolay nga taga Galileya.

8 Umange hapa tentu ya
awan bababang na tolay
taga Hudeya, ikid na ili na
Herusalem, ikid na Idumeya,
ikid na dammang na karayan
na Hurdan, ikid na lugar
na Tiro ikid na Sidon, te
nadamag da ya ngamin
tinarabaku na.
9 A gafu ta kaddu na to-
lay kiden nga umab-abikan
te Hesus a
"Iparan muy bit ya
barangayen talo am malip-
itak ta tolay kiden," kunna
ta ituldu na kiden.
10 te kuga addu na tolay ya
pinagmappya na, a addu
para ya nagtatākit nga simal-
sal tentu petta si-gedan da ya
bari na en.
11 A ya seanitu kiden hapa
a ka-ma kid la nagtakab ta
atubang na en nga kimahal-
wan, "**Iko ya Anak na Na-
maratu,**" kunda.
12 Ammi nehuya na hapa ya
anitu da kiden petta aweda
ipakamu ya ngagan na.

*Ya Pagpili Ni Hesus Ta
Turin Na Kiden
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)*

13 A sangaw gimon i Hesus
ta agyan na bagetay kiden,
a pinahulun na hapa ya
kadwan kiden tolay nga
ikayat na ta kahulun na, a
dumagdag kid.
14 A pinili na ya mafulu
duwa tekid, petta kanayun
magyan kid tentu, a yen
kid hapa ya dinob na ange
mangipadangag ta uhohug
na.
15 A pinasinapan na kid
hapa ta pakapangwa na petta
itta ya mabalin da nga mag-
patugut ta anitu na seanitu
kiden.
16 A ya ngagan na mafulu
duwa kiden a i Simon
nga nengagan na te Pe-
dru,
17 a ig Santiago ikid ni
Hwan nga anak ni
Zibadeyu, ammi Bwan-
ergis ya nangingaganan
na tekid, te ikayat na
uhohugan ta kuman kid
na dalak.
18 A itta hapa i Andres,
ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
ikid ni Matyu, (intu hala i
Lebi),
a i Tomas,
ikid na takday Santiago
nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Tadyo,
ikid ni Simon nga kahu-
lun na nakitapil kiden ta
gubyernu na taga Roma
kiden,
19 a i Hudas Iskaryote nga
mangitalaba sangaw te
Hesus.

*Ya Pamadakat Da Te
Hesus
(Mt 12:22-45; Lk 11:14-23)*

20 A ta nekabalin na kuma-
nen a dumatang ha ig Hesus
ta nagyanan na en bali, a
imaddu ha ya tolay kiden nga
nagaammung ta bali addet ta
awena matagop nig Hesus ya
mangan.
21 A ta pakadangag nig hina
ni Hesus ta pakolangan na la
ya mangituldu a naggagan-
wat kid nga ange tentu, petta
gamman da mina, te pahig da
ta magamamangaw.

22 A ya uhohug na mangituldu kiden hapa nga taga Herusalem a
"Itta malat ya Satanas tentu nga mayor na anitu kiden, a yen ta itta ya mabalinan na nga magpatugut ta anitu," kunda.
23 Ammi pinaabikan na kid ni Hesus hapa petta pake madangag da ya tabbag na ta uhohug da.
"Mabalin hud ta Satanas ya magpatugut ta sakā anitu na kiden?" kunna tekid, otturu nepasikkal na para ta keangarigan.
24 "Am angarigan mina ta makikattway ya tolay kiden nga makitapil ta gubyernu a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da?
25 A am makikattway ya makipagyan kiden ta takday na bali a maperdi hapa ya pagkakahulun da.
26 A kumanen hapa te Satanas, te am patugutan na ya sakā anitu na kiden a nakikattway kid na, a naperdin ya patarabaku na en tekid, te yen la ya pagaddetan na.
27 Killu mantu ya nonot muy, te ya kakurugan a awan ta makagubat ta ibbalan ni Satanas am bakkan la ta masmasikanen ammi tentu, te yen na sangaw ya mangabak tentu petta gubatan na ya ibbalan na en," kunna tekid.
28-30 A gafu ta nepagsil da ya mayor na anitu kiden ta Kahalwa na Namaratu a pake nepasikkal na ya liwat da;
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta maski am anu ya liwat na tolay ikid na pamadpadulay na ta sakā tolay na kiden a mabalin mapakoma, ammi ya mamadpadulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma, te nakaliwat ta magnayun na liwat," kunna.

Ya Pangikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

31 A ta datang nig hina na en ikid na kabagis na kiden a nagindag kid ta bagawen, te nangidob kid ta ange magayag tentu.
32 A gafu ta addu ya kumalihung kiden tentu a nebar da hapa tentu;
"Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na kabagis mu kiden, te apagan da ka kan," kunda.
33 Ammi ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi inya hud ig hinak ikid na kabagis ku kiden am bakkan ta isin kid hapa," kunna,
34 a nesaned na netuldu ya kahulun na kiden ta umag na bali,
"Yeyan kid hapa ig hinak ikid na kabagis ku,
35 te maski am inya ya mangidulot ta ikayat na Namaratu ewan a yen ya kabagis ku ikid ni hinak," kunna.

4

Ya Keangarigan Na Magpurwak
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 A sangaw ha ta mittan a namegafu i Hesus mangituldu ta pingit na alugen, a magananwan la a itta ya pake addu na tolay kumalihung tentu. A gafu ta kaddu da a gimon na ta selayag kapye na ha nagtuttud, a nagyan hapa ya tolay kiden ta pingit na alugen magdangag.

2 A addu hapa ya netuldu na tekid ta keangarigan, a kumanin ya takday netuldu na:

3 "Dangagan muy yan," kunna, "Itta ya umange nagpurwak,

4 a nehunnak ya kadwan kiden hukal ta dalan, ammi enna kid inafut na mamanuk kiden.

5 A nehunnak hapa ya kadwan kiden ta kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na, a alistu kid nagtatuhu gafu ta awan ta pake gimafutan na ramut da.

6 A sangaw ta kasikan na bilag a nagladdag kid te awan ta nagramutan da, a nagkatang kid na.

7 A ya kadwan para hukal a nehunnak kid natungradanen gahut, a negindan ya hukal kiden ta pagtuhu na gahut kiden, ammi tinappanan na gahut kiden ya tuhu na hukal kiden pettam kumanen awedan makapagmayan.

8 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak kid ta mappya na lutak, a yen kid ya pake dumakal ikid na nakapagmayan, te itta ya nagdawa ta magatut, a itta hapa ya nagdawa ta annamafulu, a nagdawa hapa ya kadwan ta tallufulu.

9 "A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta pake dangagan muy ya bidan kin tekamuy," kunna.

Ya Gafu Na Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 A tentu en tatakday a umange tentu ya kadwan kiden ituldu na nga nehulun ta mafulu duwa kiden, te enda pinohutan am anu ya ikayat na uhohugan ta keangarigan na en.

11 A ya nebar na tekid a

"Mappya te ikamuy ya pinili na Namaratu petta amu muy ya gagangay na pangikerutan na ta tolay kiden, ammi ta kadwan kiden a nelemad na tekid petta intu la madangag da ya keangarigan.

12 A yen ta nagbida yak tekid ta keangarigan, te maski am itta ya mata da a aweda haman maita ya mepaita tekid, a maski am itta ya bangbang da a aweda pake maawatan ya mepadangag tekid, te am maawatan da mina a magbabawi kid mina petta pakoman na kid na Namaratu," kunna tekid.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mt 13:18-25; Lk 8:11-15)

13 A ya nebar na para tekid a

"Am awemuy mantu amu ya ikayat na uhohugan na keangarigan na nagpurwak a pake

ipasikkal ku petta amu
muy sangaw ya pagbali-
nan na kadwan kiden
keangarigan nga mebida
sangaw tekamuy.

14 A ya umange en
nagpurwak a yen ya mangi-
padangag ta uhohug na
Namaratu.

15 A ya dalanen nga ne-
hunnakan na kadwan kiden
hukal a yen ya keangarigan
na makadangag ta uhohug
na Namaratu, ammi gafu ta
aweda itug ya madangag da a
ange i Satanas tekid a tabta-
bangan na ya nadangag da en
petta kaliwatan da.

16 A ya kabatunen nga
nagtuhun na kadwan kiden
hukal a yen ya keangarigan
na makadangag ta uhohug
na Namaratu, a alistu kid
hapa mangurug ta talak da.

17 Ammi gafu ta aweda
pake itug ya madangag da
en a awena la mabayag na
pangikatalak da, te sangaw
am itta ya pagzigātān da ono
mangikatupag tekid gafu ta
uhohugen nga nekatalak da
a alistu kid hapa magtabeng,
te kuman na ikazigman da ya
nekatalak da en.

18 "A ya natungradanen
gahut nga nehunnakan na
kadwan kiden hukal a yen
hapa ya keangarigan na
makadangag ta uhohug,

19 ammi gafu ta addu
hapa ya burungan da ta mag-
magannud, ikid na pakolan-
gan da ya pagba-nang da,
ikid na addu ya ingguman
da a yen kid na nonot ya
mangiduyat ta uhohugen, a
awan na ta pagbalinān na
uhohugen petta magserbi ta
kappyanan da.

20 A ya mappya en
lutak nga nehunnakan na
kadwan kiden hukal a yen ya
keangarigan na makadangag
ta uhohug na Namaratu, a
itug da hapa ya madangag
da, a yen mantu ya kuman na
ammay nga makapagmayan
ta pake addu, ikid na maka-
pagmayan ta kustu, ikid na
makapagmayan ta medyo
makurang la," kunna.

Ya Kadwan Para Na Keangarigan

21-22 A ya kadwan kiden
keangarigan nga binida ni
Hesus tekid a intu yan:

"A ta ayanin kuman
na napagatangan na ya
hilag ta nonot muy gafu
ta keangarigan ken, a
awemuy mantu ilingad
ya hilag muy awa itun
muy hud la ta pakaitan na
kadwan kiden tolay. Te
maski am anu ya melemad
ta ayanin a mappya ta
mepalawag ta ngamin.

23 A am kakurugan ta itta
ya bangbang muy a mappya
ta pake dangagan muy ya
uhohug kin tekamuy.

24 A pake itug muy
hapa ya nadangag muy, te
ya kaddu na metug muy
a kumanen hapa sangaw
ya kaddu na amu muy, a
madaggan para.

25 Te ya mangitug ta
madangag na a itta para san-
gaw ya medagga ta amu na,
ammi ya awanen mangitug

a imawan hapa sangaw ya
dana en amu na,” kunna.
26 “A ya gagangay na
pangikerutan na Nama-
ratu ta tolay kiden,” kunna
ha ni Hesus, “a meangarig
ta hukal kiden nga nepur-
wak na tolay ta uma na en.
27 Te am nabalin na nag-
purwak a awena la bit bu-
rungan ya nepurwak na ki-
den, te ange magtarabaku ta
kadwan kiden tarabaku na
am ahaw, a am hiklam a
masidug. A ya nepurwak
na kiden a magtatuhu kid la,
ammi awena haman amu am
had kun na pagtuhu da ikid
na idakal da,
28 te ya lutaken hala ya
magpatuhu, a sangaw lumat-
tog ya don na kiden, kapye
na sangaw magdawa ikid na
magmayan ta addu.
29 A sangaw am nagtuyag
na ya dawa na kiden a ange
hapa maggatab ya nagmula
en, te dumatang na ya araw
na kagatab na. A kumanen
hapa sangaw ta mesipat ki-
den ta pangikerutan na Na-
maratu.
30 “A anu mina ya takday
para keangarigan na tolay
kiden nga iturayan na Na-
maratu petta amu muy?
31 A kuman kid na kaas-
sangan na hukal nga imula
na tolay,
32 te sangaw am dakal
na ya mula na en a intu
ya kadakalan na ngamin
kiden mula, te magge kuman
na kayu, petta yen ya eyan
na mamanuk kiden pagu-
mukan,” kunna.
33 A addu para ya binida ni
Hesus tekid ta kumanin na
keangarigan, te yen ya naat-
taman da dangagan.
34 A awan ta takwan na
binida na tekid am bakkan
ta keangarigan, ammi am ik-
ikid la na ituldu na kiden a
sa nepalawag na ya ngamin
tekid.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 A sangaw ta marimat
a “**Entanan ta dammange-
wan,**” kunna.
36 A nagtugutan da ya
kaddu na tolay kiden ta ba-
nad na alugen, te naglalugan
kid na ta selayagen nga
nagtuttudan ni Hesus tentu
en nangituldu ta tolay kiden.
Ammi ya kadwan kiden tolay
a dumadagdag kid ta selayag
da kiden hala.
37-38 A nagyan la i Hesus ta
huli na selayagen, a masidug
na ta fungan. A tentu en
nasidug ta mappya a kima-
ma la umange ya masikan na
paddad. A pake nagpalung
na ya danumen, a lima-nug
na ta umag na selayag da
en addet ta tanagay kid na
lumammad. A gafu ta bu-
rung da a enda hinukal i
Hesus,
“Magpasi kitam O, Afu,
anu awan haman ta
pangkengam,” kunda.
39 A tentu nahukal a nehuya
na ya paddad, a “**Magintak
kan,**” kunna hapa ta danu-
men, a nagimmang na, a
nagsimpan ya danumen. A
ya uhohug na hapa ta ituldu
na kiden a

40 “Anu haman ta mag-
burung kam? Awan hud
ta pangikatalak muy?”
kunna hapa tekid.
41 A pake nahigalan kid na
tentu, a
“Anu panaw ya katolay
na tolayin yan, te maski ya
paddad ikid na palung a
kurugan da hala ya uho-
hug na,” kunda.

5

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 A tekiden nakadatang ta
dammang na alugen a itta kid
na ta lugar na Gadareno ki-
den, a dumagut na i Hesus ta
selayagen.
2 A tentun dimmagut a
nepagka-ma na ya takday
lalaki nga pinagguyung na
anitu na kiden.
3-5 Te bagu nagafu ta agyan
na tanam kiden, te yen
hala ya nagyanan na. A
ya gagangay na hapa ta
idi a pakpakataraw ikid na
paghuhuklaw gimihgihawa
ikid na nakakalkalasig ta
agtatanamanen ikid na
bagbagetay kiden, yaga
kulkulsangan na ya barbari
na ta batu. Namengaddu
nagalutan ta idi ta kawad
ta kamat na pase takki na
kiden, ammi awena haman
nagamman, te gasgasātan
na hala ya kawad ta kamat
na kiden, a pakpakkan
na ya kawad ta takki na
kiden, a awan ta tolay nga
nakagamma tentu.
6 Ammi tentu en nakaita te
Hesus ta adayu a bumilag na
hapa nga ange namalentud
tentu.
7-8 “O Hesus, Anak na Na-
maratu,” kunna,
ammi ginamman ni Hesus ya
anitu na en;
“Pagtugutām na ya tolay-
ina,” kunna.
A pake pinaggihawa na anitu
en,
“Anu hud ya aamum
teyak? Magpagasingan
ka ta Dyos ta awenak
pakākāllakan,” kunna.
9 “Anu hud ya ngagam?”
kunna ha ni Hesus ta anitu
na en.
“Armado ya ngagan ku te
adaddu kami sin,” kunna
hapa.
10 A nakikekallak para la
te Hesus ta awena kid
patugutan ta adayu na lugar.
11-12 “Doban kami haen
ta bahuy kidewan petta
magyan kami la tekid,”
kunna,
te abikan hapa ya addu na
bahuy nga magdukdukit ta
hukeb na bagetay.
13 “E kanan mantu,” kun
ni Hesus ta anitu kiden,
a nagtugutan da ya lalaki
en, kapye da simarok ta
bahuy kiden, a ka-ma la
nagadukal ya bahuy kiden
bumilag, a sa nagurdak kid
ta gatab na bagetayen, kapye
da nagkahunnak ta alugen.
Dwaribu kid, a sa nagkalimat
kid ta danumen.
14 A ya nagtahon kiden ta
bahuy kiden a nagbabilag kid
na hapa kumin ta ili, a ne-
saned da nedanug ya ngamin
iningwa ni Hesus, a umange

hapa ya tolay kiden, te enda
inita ya makkwa.
15 A ta datang da ta agyan
ni Hesus, a nagtalaw kid na
hapa, te naita dan ya lalaki
en nga nagyanan na anitu ki-
den, ammi awan na ya uyung
na en, te nagbarawasin, a
imatuttud la ten.
16 A binida hapa na nagta-
hon kiden ya ngamin naita
da ta naguyungen ikid na
bahuy kiden.
17 A yen ya gafu na ta
pinatugut da i Hesus, te
aweda ikayat ta magdulot ta
lugar da.
18 A nagtoli mantu ta se-
layagen nga nagluganan da,
a paalap hapa ya lalaki en
nga nagyanan na anitu kiden
petta dumagdag hapa tentu,
19 ammi awena nepalubus
ni Hesus.
"Awem la ange, te du-
matang kan mina ta balim
ikid na kahulum kiden,
te ipadangag mu sangaw
tekid ya ngamin kallak na
Namaratu teko," kunna
tentu.
20 A nagtugut mantu ya lalaki
en, a enna nepadangag ya
kallak ni Hesus tentu abat
ta ngamin paglelehut na ma-
fulu kiden ili. A nepagpaka-
lat da hapa ya binida na
tekid.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Nasi
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 A ta nepakadakit nig
Hesus ta dammang na alugen
a enna kid kinalihung na
addu na tolay ta bikat na
alugen.
22 A nehulun hapa tekid
ya takday pinakadakal ta
kapilya na Hudyo kiden
nga nagngagan te Hayrus.
A tentu nakaita te Hesus
a umange namalentud ta
atubang na nga makimallak
tentu.
23 "Masi ya anak ken,
Afu. Em haen isi-ged
ya kamat mu tentu petta
matolay," kunna.
24 A dumagdag mantu i Hesus
tentu nga ange ta agyan na
anak na en masi. A sakā
dumadagdag hapa ya maga-
magaddu na tolay nga ange
mangiil-ilat te Hesus.
25 A nehulun hapa tekid ya
takday babbay nga makatak-
takit, te makadagdaga kan
abat ta mafulu duwa na
darun.
26 A sa inafut na kan ya
ngamin katolayan na nga ne-
tandan na ta addu na man-
guru, yaga addu hapa ya inat-
taman na ta nepanguru da
tentu, ammi awena haman
nagmappya awa nagkehal la.
27 A mappya hapa, te
nadamag na ya pakapangwa
ni Hesus gafu ta bida na tolay
kiden, a yen ta sumalsal ta
talekud ni Hesus, petta si-
gedan na ya barawasi na en.
28 "Maski la am masi-ged
ku ya barawasi na en a
magmappya yak," kunna
kan na nonot na.
29 A tentun nakasi-ged ta
barawasi na a yen hapa ya
nepagimmang na daga na en,
te narikna na kan ta awan na
ya takit na en.
30 Ammi narikna hapa ni
Hesus ya imuhet ta bari na

en nga nagpamappya ta mag-
takit, a alistu nagbalittag, a
"Inya ya nangsi-ged ta
barawasikin?" kunna,
31 "A maitam haman
ya kaddu na tolay kiden
nga magitaptapal nagsi-
ged teko, a annum para
ibar am inya ya nangsi-
ged teko," kunna hapa na
ituldu na kiden tentu.
32 Ammi nakaliplipay para la,
te apagan na ya takdayen nga
nangsi-ged tentu.
33 A gafu ta narikna na bab-
bayen ya pagkamag na takit
na en a umange hapa nama-
lentud ta atubang ni Hesus, te
yaga nagtalaw hapa tentu, a
sa binida na ya ngamin tentu.
A ya nebar ni Hesus tentu a
34 "Itam awa nagmappya
kan, Aboy, te ya pangikata-
lak mu teyak ya nagmap-
pyam. Awem la sangaw
magburung, te awena san-
gaw magtoli na takit men,"
kunna hapa ni Hesus tentu.
35 A tentu para la naguho-
hug ta babbayen a itta ya
umange mangidanug tekid
nga nagafu ta bali ni Hayrus.
"Maski awem na pagdu-
lotan ya Mistro ta bali, te
nasin ya anak men," kunna
te Hayrus.
36 Ammi nedangagan hapa
ni Hesus ya inuhohug na, a
nebar na te Hayrus ta
"Awem la magburung, te
itug mu la ya pangikatalak
mu," kunna tentu.
37 A gafu ta kumanen a nag-
dulot kid la ta bali na en,
ammi nehangat ni Hesus ta
dumagdag ya addu na tolay
tekid, te ikid la inalap na ig
Pedru, ikid ni Santiago, ikid
na kabagis na en Hwan, kon-
todu dama na abbingen.
38 A ta pakadatang da ta
bali ni Hayrusen a neddatan-
gan da ya tolay kiden nga gisi-
tangan ikid na gitangitan ta
masikan.
39 Ammi tekiden gimon ta
bali a
"Anu masitang kam gi-
tangitan? Nasi hud ya ab-
bingina awa masidug la,"
kun ni Hesus tekid.
40 A nekakatawa da hapa,
ammi pinohet na kid ta bali
en, kapye na inalap ya dama
na abbingen ikid na tallu ki-
den kahulun na, a simarok
kid ta agyan na abbingen.
41 A inibbalan na ya kamat na
en kapye na binaran, "**Talita
kumi,**" kunna la ta agsitang
na Hudyo kiden. Ammi ya
ikayat na uhohugan a "**Aboy,
imivwat kan,**" kunna.
42 A alistu kad imivwat ya ab-
bingen, a nagpapa-yat hapa
ta umag na bali en, te dakal
hapa na abbing, te itta kan
mafulu duwa darun na. A
pake nafulotan ya pagpaka-
lat nig dama na en.
43 "**Pakanan muy na,**"
kunna hapa ni Hesus tekid,
otturu pake nebar na tekid ta
aweda la ibabar ya iningwa
na ta anak da en.

6

*Ya Pagpaka-lat Da Ta It-
uldu Ni Hesus
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)*

1 A ta nekabalin ni Hesus
ta iten a nagtatugut kid na

ituldu na kiden, te umange
kid ta lugar na en hapa la.
2 A sangaw ta araw na
agimmang a umange kid
nakigimung ta kapilya, a
nangituldu hapa i Hesus
ta addu na tolay. A pake
nepagpaka-lat da hapa, te
kalugaran da haman, a papa-
nun na makkamu mangit-
uldu, a yen ta nagimpopohut
kid na ta pagpaka-lat da
tentu.
"Inya hud ya nangalapan
na ta kumanin na bida?"
kun na takday.
"A anu hud ya ikayat na
uhohugan?" kunna hapa
na takday.
"A anu kawagan na ta
itta ya pakapangwa na?"
kunna para na takday.
3 A gafu ta kalugaran da ikid
na kagitta da en napanglaw
a aweda kinurug, a nedadula
da.
"Bakkan hud ta anak
la na kalapintero ikid ni
Mariya en nga kagitta tam
napanglaw? Yaga kagitta
tam hapa ya kabagis na
kiden Santiago, ikid ni
Hose, ikid ni Simon, ikid
ni Hudas, ikid na wāgi
na kiden nga babay nga
magyan tekitam sin,"
kunda.
4 Ammi ya uhohug ni Hesus
tekid a
"Kakurugan ta ma-
dayawan ya paguhohugan
na Namaratu ta ngamin
kiden lugar ammi fwera la
ta lugar na en hapa la ikid
na kahulun na kiden ta bali
na," kunna.
5-6 A pake nepagpaka-lat na
hapa ya kawan na pangu-
rug da tentu, a yen ta as-
sang la ya nepaita na ta paka-
pangwa na tekid, te assang la
ya pinagmappya na ta mag-
takit nga sini-ged na ta kamat
na. A sangaw sinaned na ya
kadwan kiden lugar na ba-
bali petta mangituldu ta tolay
kiden.

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:5-42; Lk 9:1-6)

7 A sangaw pinagammung
ni Hesus ya mafulu duwa ki-
den ituldu na, a pinasinapan
na kid ta pakapangwa na,
petta itta ya mabalin da nga
magpatugut ta anitu na sean-
itu kiden, a sinagduwa na kid
nga ange mangipadangag.
8-9 "Awemuy ihulun ya
gamgamak muy, fwera
la ta sarukud muy ikid
na pagsapatos muy. A
awemuy hapa magbalun
ta kanan muy ikid na
pirak muy ikid na tali na
barawasi muy.
10 A maski am inya san-
gaw ya magpadulot tekamuy
ta bali da a magyan kam ten
abat ta magtugut kam.
11 A am awan pulus ta
magpadulot tekamuy ikid na
magdangag ta uhohug muy a
pagtugutān muy kid mantu, a
azin muy ya lafu na agyan da
ta takki muy kiden," kunna
tekid.
12 A nagtatugut kid na nga
ange mangipadangag, a
nepadangag da ta mag-
babawi mina ya tolay kiden
ta pagliwat da.

13 A addu hapa ya pinatugut
da nga anitu ta seanitu kiden,
a addu hapa na magtatākit
ya linugudan da ta denu a
nagmappya kid.

Ya Bida Na Pasi Ni Hwan
en Nga Nangzigut Ta Tolay
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 A sangaw nadamag ni
Ari en Herud ya ngamin ki-
den tarabaku ni Hesus, te
sigida bibidan na tolay kiden
ya ngagan na, a lavlavunan
da am inya ya katolay na.

"Intu hala i Hwanen nga
nangzigut ta tolay kiden, a
yen ta itta ya pakapangwa
na, te natolay hala ta pasi
na en," kun na kadwan.

15 Ammi ya uray kadwan a

"Intu hala ya aglavunen
Eliyas, te nagtoli hala ta lu-
takin," kunda.

A ta kadwan para a

"Kakurugan ta aglavun
ta kuman na aglavun kiden
ta palungu araw," kunda.

16 Ammi ta nepakadamag ni
Herud tentu a

"Intu malat i Hwanen
nga pinaputulan ku ta kwa
en sina, a natolay hala,"
kunna.

17-20 A kunna ten ya nebar na
te ta katolay para la ni Hwan
a nangadallaw i Herud, te
ginubatan na i Herodias nga
atawa na kabagis na en Fe-
lipe. A yen ta natotoli i
Hwan tentu petta ihuya na ya
tinarabaku na en.

"Nakaliwat kan ta Na-
maratu ewan te ginu-
batam haman ya atawa
na kabagis men," kunna te
Herud.

A yen ta masikan hapa ya
pangikatupag ni Herodias
te Hwan, a ikayat na ta
napapasi mina. Ammi awan
ta nabalin na, te nagtalaw
i Herud nga mangpapasi
tentu, te yaga amu na ta
mappya na tolay na Na-
maratu nga awan ta liwat.
A yen ta kengan ni Herud
ya angat na, a nepebalud
na la gafu ta atawa na en.
A kanayun nagpatotoli ta
agyan na kabaludan na en
petta dangagan na ya bida
na, ammi napopoyung hala
ya nonot ni Herud gafu ta
bida ni Hwan tentu.

21 A sangaw ta neka-
balud para la ni Hwan
a dumatang ya araw na
panadamdaman ni Herud
ta araw na nekeanak na
en, a namadday hapa ta
pagpamakan na ta opisyales
na kiden ikid na suddalu na
kiden pase naba-nang kiden
tolay nga taga Galileya.

22 A ye-yen hapa na araw
ya pakagāsāt na babbayen
petta papapasi na i Hwan, te
umange nagsala ya anak na
en nga balatang ta atubang ni
Heruden ikid na sangaili na
kiden, a pake natalakan kid
ta pagsala na. A ya uhohug ni
Herud tentu a,

"Maski am anu ya ikayat
mu, Aboy, a adangam la
teyak te iatad ku hala teko.

23 A pagasingan ta Dyos
am awek iatad teko ya
ngamin adangam teyak
maski abat ta gadwa na
ngamin pagariyan ku,"
kunna.

24 A nagtugut la bit ya bala-
tangen, te enna pinohutan te
hina na en am anu mina ya
adangan na. A ya uhohug na
hina na en tentu a
"Maski intu la adangam
ya ulu ni Hwan en," kunna
tentu.
25 A alistu mantu nagtoli ya
balatangen ta agyan na ari
en, a
"Iatad mu mantu teyak
ya ulu ni Hwan en, te pe-
datang mun ta isin nga
melātuk," kunna.
26 A pake nagdamdam hapa
ya ari en ta inadang na en,
ammi awena ikayat ilogot ya
balatangen gafu ta kari na en
tentu, yaga amat na hapa ta
sangaili na kiden.
27 A dinob na mantu ya sud-
dalu en naggwardya petta
enna papasin i Hwan, yaga
nebar na ta idatang na hapa
ya ulu na en. Enna mantu
pinutulan ta agyan na ag-
baludanen,
28 a magananwan la a ne-
datang nan ya ulu na en nga
nelātuk, a negawat da ta bal-
atangen, otturu negawat na
hapa te hina na en.
29 A ta nepakadamag na it-
uldu kiden ni Hwan ta pang-
papasi da tentu a enda inalap
ya bari na en, kapye da ne-
tanam.

Ya Pagtugut Ni Hesus Ikid Na Pagpakan Na Ta Limaribu
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

30 A sangaw ta pagtoli na
turin kiden ni Hesus nga di-
nob na ange mangipadangag,
a binida da tentu ya ngamin
tinarabaku da ikid na ne-
tuldu da.
31 A gafu ta kanayun
timahud ya addu na tolay
tekid a aweda matagop ya
mangan, a
"Mappya ta limillik ki-
tam bit ta isin petta ik-
ikitam la bit, te magiban-
nag kitam," kun ni Hesus ta
turin na kiden.
32 A naglalugan kid mantu ta
selayag, te ange kid mina ta
awan ta totolay ta dammang
na alugen.
33 Ammi kadulayan na te nei-
tan na kid na kadwan kiden
tolay ta nepagtugut da en. A
gafu ta amu da kid a enda
kid inakkawan ta lehut na
alugen, a naghahulun hapa
tekid ya addu na tolay nga
taga ili kiden nga tinaliban
da. A naunnanan da ig Hesus
ta datangan da en.
34 A ta datang nig Hesus a
dana ittan hala ten ya to-
lay kiden nga nagapag tentu.
A ta nepakaita ni Hesus ta
kaddu da a timalin hapa ya
allak na tekid, te kimongkong
kid ta kuman na awan ta
magtaron tekid. A namegafu
ha nangituldu tekid ta addu.
35-36 A ta furab a nagbu-
rung ya ituldu na kiden ta
tolay kiden, a enda nebar te
Hesus,
"Mappya, Afu, ta
patugutam ya tolay kidin,
petta e kid gumatang ta
pamuhab da ta babali kide-
wan, te furab na a awan
haman ta pangalapan ta
isin," kunda.
37 "A ikamuy na mina
ya mangatad ta kanan da,"

kunna hapa tekid.
"A had mantu ya pangalapan mi ta awan bababang na pirak, petta igatang mi ta ipakan mi tekid?" kunda hapa.
38 "A emmuy mantu itan am piga ya binalun na tolay kiden," kunna ha tekid, a umange kid.
A ta pagtoli dan a
"Intu la itta sin ya lima na pan ikid na dwahukal na ikan," kunda hapa.
39 "A pagammungan muy mantu ya tolay kiden, a pagtuttudan muy kid ta kaddat kidina," kunna ha tekid.
40 A gafu ta kumanen a gituttudan kid nga naammungan ta taglimafulu ikid na tagmagatut,
41 a inalap ni Hesus ya lima kiden na pan ikid na dwahukal na ikan, kapye na tumangad makimallak. A sangaw ginadgadwa na ya pan kiden ikid na ikan kiden, kapye na kid negawat ta ituldu na kiden petta ikid ya mangisaned ta tolay kiden.
42 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid.
43 A tekid na nabalin nagkakan a pinannu da ya mafulu duwa na la-ba ta huna na tolay kiden.
44 A ya kaddu na nagkakan kiden a limaribu kid na lālāki fwera ta bābāy ikid na anak.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum
(Mt 14:22-36; Jn 6:15-21)

45 A tekiden nabalin a pinapolu ni Hesus ya ituldu na kiden ta selayag, petta mapolu kid ta dammang ta ili na Betsayda, te mapozan la bit petta patugutan na ya tolay kiden.
46 A tentun nakapatugut tekid a gimon hapa tatakday ta bagetay petta makimallak.
47 A sangaw ta hiklam a nakatangngan ya barangay na ituldu na kiden ta alugen, a tatakday la i Hesus ta bagetayen.
48 Ammi naita na ta nazigatan kid nagtagwan, te atubangan na kid hapa na paddad. A tentu nagkarawan a umange i Hesus tekid nga nagpapa-yat ta danumen. A taliban na kid mina,
49 ammi ta nepakaita da tentu nga magpapa-yat ta danum en a pahig da ta datay, a kumahkahaw kid na,
50 te sa ikid nga nakaita tentu a gisatalaw kid na. Ammi alistu hapa i Hesus nga nagayag tekid, "**Awemuy la magtalaw te iyakin yan,**" kunna.
51 A tentu en hapa nakipaglugan tekid a kama la nagimmang na ya paddaden, a pake masikan ya pagpaka-lat da tentu.
52 Te maski am naita dan ya pagpakaddu na ta pan kiden a aweda para la naawatan ya pakapangwa na, te aweda netug ta nonot da.
53 A ta nepakadakit dan a itta kid na ta lutak na Genesaret, a negon da ya selayag da en.
54 A tekiden nakadagut ta selayagen a alistu nalasin na kid na lumugar kiden.

55 A nagbabilag na ya tolay kiden ta babali kiden, te
enda inalap ya ngamin kiden
nagtatākit, a nedatang da kid
giiddan ta dapan da kiden ta
nagyanan ni Hesus.
56 A maski had sin na ili
ikid na lugar ya umeyan na a
enda nekahad tentu ya nag-
tatākit kiden, a maski netab-
nak da kid la ta tātangngan
na dapun kiden petta maita
na kid. A nakimemallak kid
ta si-gedan da la ya gayadan
na barawasi na en. A sa
nagmappya hapa ya ngamin
kiden nakasi-ged tentu.

7

Ya Katapang Na Tolay
(Mt 15:1-11)

1 A ta takday ha na araw
a nakikkanan i Hesus ikid
na kadwan kiden Pariseyu
ikid na mangituldu nga taga
Herusalem,
2 a neitan da hapa ya kad-
wan kiden ituldu na ta aweda
nagbaggaw kapye da nan-
gan.
3 Ammi tekid, kontodu
ngamin kiden Hudyo a
aweda bit makakan am
aweda apolu makapagbag-
gaw ta kamat da ta kuman
na agangwa na dadagkal da
kiden.
4 A maski am bagu nagafu
kid ta dapun a aweda bit
makakan am dana aweda
warsin ya bari da. A
addu para ya parigan da
ta agangwa na dadagkal da
kiden, te padeletan da ya
magbaggaw ta ngamin banga
da ikid na pinggan da ikid na
paginuman da kiden.
5 A yen ta nebar da te Hesus
ta
"Anu awena dumagdag
na ituldum kiden ta ne-
tuldu na dadagkal tam ki-
den? Te mangan kid hala
maski aweda bit magbag-
gaw," kunda tentu.
6 A ya tabbag hapa ni Hesus
tekid a
"Kuga magimmamappya
kam, kustu hala ya nebar
na Namaratu ta aglavunen
Isayas gafu tekamuy, te ya
nebar na a
'**Dayawan nak na tolay
kidin ta simuk da,
ammi adayu garay ya
nonot da teyak.**
7 **Awan mantu ta kap-
kappyan na pang-
dayaw da teyak,
te igitta da haman
ya ituldu da ta it-
ulduk,**' kunna,
8 "On, te baybay-an muy
hapa ya lintig na Namaratu, a
intu idulot muy ya gagangay
na tolay.
9 Malalaki mantu ya sis-
tema muy, te takwan ya
ipagsil muy ta lintig na
Namaratu petta idulot muy
la ya agangwa muy.
10 Te ya lintig na Namaratu
nga netuldu ni mina Moses a
'**Nonotan muy ig dama
muy ikid na hina
muy,**' kunna.
'**A mappya ta
mapapasi ya
maguhohug ta
dulay tekid,**'
kunna ha.
11 Ammi tekamuy a ugtulān
muy haman ya uhohug na en,
te ya ituldu muy tekid a

‘Dana mangatad kam bit ta simbaan na Namaratu, a am awan na sangaw ta iuffun muy ta dadagkal muy kiden a ibar muy tekid ta dana neatad muy na ta Namaratu,’ kummuy.

12 A gafu ta kumanen a awemuy ipalubus ta kurugan da ya nebar na Namaratu gafu ta dadagkal da kiden.

13 A liblibangan muy mantu ya uhohug na Namaratu petta idulot da ya ituldu muy, yaga addu para ya ituldu muy ta gagangay muy,” kunna tekid.

14 A sangaw pinaabikan ni Hesus ya tolay kiden tentu, a nebar tekid ta

“Pake dangagan muy ya uhohug ku tekamuy petta maawatan muy:

15 Bakkan ta intu ikazigman na Namaratu ya awan magbaggaw kapye na mangan, baka ikazigman na hud ya itun muy ta simuk muy? Intu hud la ikazigman na ya dulay nga nagafu ta simuk muy.

16 “A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta dangagan muy ya bidan kin tekamuy,” kunna tekid, kapye na kid nagtugutan.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Ikazigman Na Namaratu
(Mt 15:12-20)

17 A ta datang nig Hesus ikid na ituldu na kiden ta bali a pinohutan da tentu am anu ya ikayat na uhohugan ta ikazigman na Namaratu. A ya nebar na tekid a

18 “Anu awemuy hapa metug ya inuhohug ken? Awemuy hud manonot ta maski am anu ya mehulun ta kanan na tolay a bakkan haman ta yen ya mangatad ta pagzigmanan na,

19 te awena haman ange ta nonot na awa ange hala ta sirat na kapye na sangaw mewarad,” kunna tekid.
A gafu ta uhohug na en a nepasikkal na ta mepalubus makan ya kompormi na kanan.

20 A ya uhohug na para tekid a

“Ya imuhet ta simuk na tolay ya mangatad ta pagzigmanan na, te magafu hala ta nonot na.

21 Te ya dulay na nonot, ikid na magtakaw, ikid na mangpapasi, ikid na mangadallaw,

22 ikid na maginggum, ikid na mangikatupag, ikid na magladdud, ikid na awan mangiguwad ta dulay na nonot, ikid na pumassil ikid na mamadpadulay, ikid na magparayag, ikid na manguyoyung,

23 a yen kid na tarabaku ya magafu ta nonot na tolay a mangatad kid ta pagzigmanan na,” kunna.

Ya Pangikallak Ni Hesus Ta Hentil Na Babbay
(Mt 15:21-28)

24 A tekiden nagtatugut ta iten na lugar a umange kid ta tagad ta lugar na Tiro ikid na Sidon. A nagyan kid ta

takday bali ten petta awan
ta makkamu ta pagyanan da.
Ammi maski kunna ten a
aweda haman nakatagu,
25 te magananwan la a
itta ya takday babbay nga
nakadangag ta itta la ten i
Hesus, a umange nagtakab
ta atubang na en gafu ta bal-
atang na en nga pagzigātan
na anitu.
26 Bakkan ta Hudyo ya bab-
bayen, te Giregu nga taga
Funisya, a ya uhohug na te
Hesus a
"Ikallak nak, Afu, te
patugutam mina ya anitu
na anak ken nga babbay,"
kunna.
27 Ammi ya tabbag ni Hesus
tentu a
"Mappya ta apolu man-
gan ya kagittak kiden, te
dulay am meatad ta atu
ya kanan na anak kidin,"
kunna.
28 "A kakurugan, Afu, ya
kinamina, ammi awena
hud mangan na atu kiden
ta hugta na anak kiden
nga nahunnak ta lutak?"
kunna hapa na babbayen.
29 "A kustu hapa ya
inuhohug mu, Aboy, du-
matang kan mantu ta
balim, te nagtugut na ya
anitu na anak men," kun
ni Hesus tentu.
30 A nagtugut mantu ya bab-
bayen, a dinatangan na hala
ya anak na en nga imaidda, a
awan na ya anitu na en.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Bangngag Ikid Na Umal (Mt 15:29-31)

31 A ta nekabalin da ta iten
a nagtatugut kid ha, a inange
da ya ili na Sidon ikid na
lugar na Dikapolis addet ta
Alug na Galileya.
32 A sangaw neange da
tentu ya takday lalaki nga
bangngag ikid na umal, a
nakimemallak kid tentu ta
isi-ged na ya kamat na tentu.
33 A sang neadayu bit ni
Hesus ya lalaki en ta kaddun
na tolay kiden petta ik-ikid
la, a netulpat na ya guramay
na ta duwa kiden bangbang
na lalaki en, kapye na hapa
naglutab. A sangaw netul-
paw na hapa ya guramay na
ta zila na lalaki en.
34 A tumangad i Hesus ta
langit, a manalasigak hapa
kapye na naguhohug ta lalaki
en, "**Efata,**" kunna ta agsi-
tang na Hudyo. "**Maukadan
kan,**" kunna.
35 A nakadangag na ya
lalaki en, yaga nalukay hapa
ya zila na en, a mappya hapa
ya pakauhohug na.
36 A pake nebar ni Hesus
ta tolay kiden ta aweda mina
bibidan ya naita da. Ammi
aweda garay dinangdangag
ya nebar na tekid awa pake
nepadangag da hud la.
37 A pake nafulotan ya
pagpaka-lat na ngamin kiden
nakadangag ta bida da en.
"Mappya kad ya ngamin
ya tarabaku na, te
atadan na ya bangngag ta
pakadangag na, ikid na
umal ta pakauhohug na,"
kunda.

8

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta

Appataribu
(Mt 15:32-39)

1 A sangaw ha ta mittan a
nagaammung ya pake addu
na tolay, a gafu ta awan ta
kanan da a pinaabikan ni
Hesus ya ituldu na kiden
petta ibar na tekid.
2 "Kuga timalin ya allak
ku ta tolay kidin, te tallu
araw kid na teyak, a naafut
na ya balun da.
3 A am padatangan ku
kid mina ta bali da a magka-
fuy kid sangaw ta dalan gafu
ta bisin da, pade awa pake
adayu ya bali na kadwan,"
kunna.
4 "Ahu, had ya pangala-
pan tam ta isin na lugar ta
ipakan tam tekid, te adayu
haman yan ta babali?"
kunda hapa tentu.
5 "A piga hud ya nehuna
muy nga pan?" kunna ha,
"A pitpitu hukal la,"
kunda hapa.
6 A gafu ta kumanen a pinag-
tuttud na ya tolay kiden ta
lutak, a ginawat na hapa ya
pitu kiden pan kapye na kid
nepakimallak, a sangaw gi-
nadgadwa na kid kapye na
kid negawat ta ituldu na ki-
den, a nesaned da kid hapa ta
tolay kiden.
7 Itta hapa ya assang la na
ikan da, a nepakimallak na
kid hapa kapye na kid nepe-
saned.
8 A sa nagkakan kid abat
ta nabattug kid. A sangaw
pinannu da hapa ya pitu na
la-ba ta nehuna na tolay ki-
den.
9 A ya kaddu na nagkakan ki-
den a nasurok ta appataribu
kid, a sangaw pinadatang na
kid ta bali da.
10 A tekid na nagtugut a
naglugan hapa i Hesus ta
barangay kontodu ituldu na
kiden, a umange kid ta lugar
na Dalmanuta.

Ya Pangparuba Na
Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mt 16:1-10)

11 A sangaw umange te
Hesus ya kadwan kiden
Pariseyu, a nakidibati kid
tentu.
"Mappya ta itta ya
ipaitam ta pakapangwam,
petta pakaitan mi ta Na-
maratu ya nangidob teko,"
kunda ta pangparuba da
tentu.
12 A nanalasigak hapa i Hesus
ta pagdamdam na tekid, a
"Anu ya kuga pagdaram
na tolay kidin yan ta
kanayun adangan da ya
ipaitak tekid? Kakurugan
ya uhohug ku tekamuy ta
awan sangaw ta ipaitak
tekamuy," kunna tekid,
13 a nagtugutan na kid.
A nagbarangay ig Hesus ikid
na ituldu na kiden petta e kid
ta dammang na alugen.
14 A ta nepaglugan da ta
barangayen a naliwatan na
ituldu na kiden ya nagbalun
ta kanan da, te tatakday
la na pan ya huna da ta
barangayen.
15 A ya uhohug ni Hesus
tekid a

* **8:15** Ya beking ya ikihu da ta arena en am mamadday kid ta pan petta bumlad.

"Mappya ta palanan muy ya beking* na Pariseyu kiden ikid na beking na kahulun ni Herud, te dulay," kunna.
16 A nagbabidan da am anu ya ikayat na uhohugan;
"Ay On, te naliwatan tam ya nagbalun ta pan," kunda.
17 Ammi ta nepakarikna ni Hesus ta bida da a
"Anu kuga pagbabidan muy ya kawan na kanan tam?" kunna. "Awemuy hud para maawatan ya ikayat ku uhohugan tekamuy. Nagbanad hud ya nonot muy?
18 Itta haman ya mata muy, a anu awemuy haman makaita. A itta hapa ya bangbang muy, a anu awemuy makadangag?
19 Naliwatan muy de ya lima kiden pan nga nepakan ku ta limaribu kiden. A piga hud na la-ba ya pinannu muy ta huna da kiden?" kunna tekid.
"A mafulu duwa," kunda hapa.
20 "A ta pitu kiden pan nga nepakan ku ta appataribu kiden, a piga hapa na la-ba ya pinannu muy ten ta huna da kiden?" kunna ha.
"A pitu hapa," kunda.
21 "Ay, awemuy para la de maawatan ya ikayat ken uhohugan tekamuy ta
'Palanan muy mina ya beking na Pariseyu kiden ikid nig Herud?' " kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagdaram

22 A ta pakadatang da ha ta ili na Betsayda a itta ya umange nangidafung ta nagdaram te Hesus, a nebar da ta
"Maski la isi-ged mu ya kamat mu tentu petta makaita," kunda tentu.
23 A inibbalan ni Hesus ya kamat na nagdaramen, kapye na ginemidan neuhet ta ababayu ta babali kiden. A sangaw linutaban na ya mata na kiden kapye na kid hapa siniged ta kamat na.
"Itta de ya maitam?" kunna tentu.
24 A nesaned na hapa ya mata na kiden, a
"Maitak de ya tolay kiden nga magpapa-yat, ammi awan ta pagdaduman da ikid na kayu kiden," kunna hapa.
25 A gafu ta kumanen a siniged na ha ya mata na kiden, a tentu ha pake nagladdang a nagmappyan ya mata na kiden, a pake madakar na ya pakaita na ta ngamin.
26 A pinadatang ni Hesus ta bali na, ammi dana nebar na ta
"Awem la magsibsibal ta kadwan kiden babali," kunna hapa tentu.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 A tekiden nagduldulot ta ili na Sesariya Pilipo a itta ya pinohutan ni Hesus ta ituldu na kiden;

"Anu kan ya pangitan na tolay kiden teyak am inya yak?" kunna tekid.

28 "A pahig na kadwan ta iko i mina Hwan nga nangzigut ta tolay nga napapasi ta kwa en sina. Ammi ta kadwan a pahig da ta iko ya aglavunen Eliyas nga magtoli kan ta lutakin. A ta kadwan para a pahig da ta iko ya takday na aglavun nga nasi ta palungu araw," kunda.

29 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan muy teyak?" kunna ha tekid.

A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;

"A iko ya Mangikerutanen nga netun na Namaratu ta pinakadama mi," kunna.

30 A sangaw pake nebar ni Hesus ta aweda mina bibidan yen ta kadwan kiden tolay.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi na
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 A ta nekabalin na en a namegafun hapa i Hesus nga mangipadangag ta pasi na tekid.

"Mappya ta pakākāllakan da sangaw ya Tolayin taga Langit, te ya kalalaklakayan kiden ikid na padi kiden ikid na mangituldu kiden, a aweyan dak sangaw, kapye dak sangaw papapasi, ammi matolayak hala sangaw am nagpasan ya talluhaw," kunna,

te awena nelemad awa pake nebar na tekid.

32 Ammi ginamid ni Pedru ta sang adayu, a

"Awem mina ibar ta mapapasi ka, Afu, te Namaratu ya makkamu teko," kunna.

33 A nagbalittag hapa i Hesus nga nangita ta kadwan kiden ituldu na kapye na nehuya i Pedru,

"Umadayu kan teyak, te itta Satanas teko, te bakkan ta uray na Namaratu ya patarabakum teyak awa uray hud la na tolay," kunna tentu.

34 A sangaw pinaabikan na ya ituldu na kiden ikid na kadwan kiden tolay nga nangkalihung tentu petta madangag da ya ibar na tekid.

"Am itta ya mayat dumagdag teyak a mappya ta pagtalekudan na ya bari na, a attaman na ya zigat na pangurug na teyak, petta makadagdag teyak.

35 Te maski am inya ya mangkenga ta angat na a masi hala sangaw ta magnayun, ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta pangurug na teyak ikid na damag ku a matolay hala sangaw nga magnayun.

36 Te maski am itta mina ya nakaalap ta ngamin kiden magmagannud ta paglelehutin a itta hud sangaw ya kappyanan na tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi na.

37 A itta hud sangaw ya pangsaka na ta kahalwa na petta matolay?

38 A maski am inya

sangaw ya mamat mangi-
bosag teyak ikid na uhohug
ku ta atubang na awan
kiden mangurug a yen hapa
sangaw ya pagtalekudan ku
am magtoli yak sangaw ta
lutakin nga mangihulun ta
pakapangwa ni Damakewan
ikid na anghel na kiden,”
kunna.

9

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mt 17:1-8; Lk 9:28-36)

1 A ya uhohug na para tekid a
“Kustu hapa ya ibar ku
tekamuy ta matolay la ya
kadwan kiden tekamuy
petta maita muy sangaw
ya Tolayen taga Langit
sekadakar na en ta ku-
man na intu am ange
sangaw sin magtogkok ta
pagariyan na en,” kunna.

2 A ta nepagpasa na annam
na araw a inalap na ig Pedru,
ikid ni Santiago ikid ni Hwan,
a sa naghahulun kid gimon
ta ata-nang na bagetay, petta
ik-ikid la. A sangaw nanguli
hapa ya bari ni Hesus en,
3 a pake nagfuraw ya
barawasi na kiden, te awan
ta kagitta na kafuraw na, te
pake makatulang hapa ya
dakar na en.
4 A nepagka-ma da hapa ya
lalattog ni mina Moses ikid
ni Eliyas, a nagbida kid te
Hesus. A ya uhohug ni Pedru
a
5 “Mappya, Afu, te itta
kamin sin, te mamadday
kami mina ta tallu na
monyumento, petta tag-
takday kam ni Moses ikid
ni Eliyas ta monyumento,”
kunna.
6 Ammi pagtaranyag na yen
gafu ta talaw na en, te sa nag-
talaw kid.
7 A kima-ma la hapa ya pake
furaw na kulam nga imak-
ban tekid, a tinappanan na
kid, a nadangag da hapa ya
maguhohug tekid ta umag na
kulamen,
“Ye-yan ya Anak kin nga
pake iddukan ku. A map-
pya ta intu ya dangagan
muy ta ituldu na tekamuy,”
kunna.
8 A tekiden naglipay a awan
na ta naita da am awa i Hes-
usen la.
9 A tekiden dumadagut ta
bagetayen a nebar ni Hesus
tekid ta aweda la bit bibidan
ya naita da,
“te mappya ta apolu
masi ya Tolayin taga Langit
kapye na sangaw matolay,
a yen sangaw ya pangi-
padangag muy,” kunna.
10 Aweda mantu binibida,
ammi nagbabidan da am
anu ya ikayat na uhohugan
ta uhohug na en nga ‘**masi
kapye na sangaw matolay**’.
11 A ya pohut da en hapa
tentu a
“Am gagangay ta kuma-
nen sangaw ya kasasaad
mu, Afu, ta iangem ta
lutakin a anu mantu ya
ikayat na uhohugan na
mangituldu kiden, te ibar
da haman ta apolu maglat-
tog i Eliyasen kapye na
umange ya Mangikeruta-
nen nga nekari na Nama-

ratu?" kunda.

12-13 "A kustu hala ya nebar da," kunna hapa ni Hesus, "te kakurugan ta apolu maglattog i Eliyas, petta dana iparan na ya tolay kiden. Ammi ya ibar ku tekamuy a nabayag na haman ya nelalattog ni Eliyas ta kuman na linavun da ta suraten, ammi aweda nalasin, a yen ta tinapangan da ta kuman na nekayat da. A mappya hapa ta magdulot ya uhohug na suraten gafu ta Tolayin taga Langit, te pakākāllakan da sangaw kapye da iwarad," kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)

14 A tekid na nakadagut ta agyan na kadwan kiden ituldu na ta akban na bagetayen a itta hapa ya addu na tolay. A ya kadwan kiden mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden a pakidibatin da ya ituldu na kiden.

15 A ta nepakaita na tolay kiden te Hesus a kuga nekawa kid tentu, a nagbabilag kid na nga ange magpadulot tentu. A ya nebar ni Hesus tekid a

16 "Anu hud ya nagtatabbagan muy ta ayanen?" kunna hapa tekid.

17 A ya tabbag na takdayen a

"Itta yak sin, Mistro, te neangek mina teko ya anak ken, te itta ya anitu na nga nagpaumal tentu.

18 A am pagkissiwan na a pagdangkakan na hapa ta lutak, kapye na pagtuyagan ya bari na en, otturu pagngahitaman na, a paglukbakan na para. A nepatugut ku ya anitu na en ta ituldum kidin sin, ammi aweda haman nabalinan," kunna.

19 "Kuga awan ta pangikatalak na tolay kidin yan. Bababang yen kabayag na pagyan ku tekamuy nga mangitulduldu, ammi awemuy para la netug. Iange muy mantu sin ya abbingina," kunna.

20 A neange da mantu tentu, ammi ta nepakaita na anitu na en te Hesus a ka-ma la pinagkissiw na ha ya abbingen, a pinagdangkak na ta lutak, a nagkakuyat, a naglukbak na hapa.

21 "Umanu hud ya kabayag na ta kumanin?" kun ni Hesus te dama na en, a

"Addet ta pake kaassang na ay," kunna.

22 "A ta kadwan a paglattun na ta afuy pase danum petta papasin na. Ammi am itta ya makkwam, Afu, ay ikallak kami, Afu," kunna ha.

23 "Annum hud ibar am itta ya makkwak? Makkwak ngamin am itta ya pangikatalak mu teyak," kunna hapa ni Hesus tentu.

24 "Ay, ikatalak ta ka, Afu, pagustum haen ya pagkurangan na pangikatalak ku," kunna hapa nagtangit.

25 A gafu ta nagbabilag na ya tolay kiden nga ange mag-

buya a dana nehuya ni Hesus
ya anitu na abbingen.
"Iko anitu nga nag-
paumal ikid na nagpa-
bangngag ta abbingina,
pagtugutām na, a awem na
sangaw magtoli," kunna.
26 A pinaggihawa na anitu
en ya abbingen kapye na ha
pinagkissiw ta masikan na
kissiw, a yen ya nepagtugut
na. A kuman na nasin ya
abbingen.
"Ay e, nasin," kun na kad-
wan kiden.
27 Ammi enna inibbalan ni
Hesus ya kamat na en kapye
na pinagivwat, a nagtayuk
na.
28 A sangaw ta bali ta
kawan na nakibidan te Hesus
a umange tentu ya ituldu na
kiden, a
"Anu awemi napatugut
ya anitu na en?" kunda
tentu.
29 A ya tabbag na hapa tekid a
"Awena mapatugut na
kumanin na anitu am
awemuy dana makimallak
petta uffunan na kam na
Namaratu ewan," kunna.
30 A ta nekabalin da ten a
nagpaabagatan kid ta lugar
na Galileya, ammi ikayat ni
Hesus ta awan ta makkamu
ta agyan da,
31 petta awan ta manabta-
bang ta pangituldu na ta it-
uldu na kiden. A ya uhohug
na tekid a
"Papasin da hala sangaw
ya Tolayin taga Langit, te
itta sangaw ya mangital-
aba tentu petta enda gafu-
tan na mangikatupag ki-
den tentu. Ammi maski am
papasin dak a matolayak
hala sangaw ta mekatallu
na araw," kunna.
32 Ammi aweda para la
naawatan ya ikayat na
uhohugan tekid, a mamat kid
nangibar.

Ya Bida Na Umalinnak
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 A ta nekabalin da ten a
nagdulot kid ta ili na Kaper-
nayum. A tekid na gimon
ta bali a pinohutan ni Hesus
tekid am anu ya nagbabidan
da ta dalan.
34 Ammi aweda nagasitang
gafu ta amat da, te intu nag-
babidan da am inya tekid ya
pinakadakal da.
35 A tentun hapa nakatut-
tud a pinaabikan na ya ma-
fulu duwa kiden, a netuldu
na kid.
"Am inya ya mayat
mapmapolu ammi ta
kahulun na kiden a map-
pya mantu ta intu ya
kapozyanan da petta mak-
itagabu tekid," kunna.
36 A ginamid na hapa ya tak-
day abbing ta tātangngan da,
kapye na sina-bil,
37 a sangaw netuldu na ta ma-
fulu duwa kiden.
"Maski am inya ya mang-
tagop ta kumanin na ab-
bing gafu ta pangurug na
teyak a mekwenta hapa ta
iyak ya tinagop na, a ya
mangtagop teyak a bakkan
la ta iyak ya tagopan na
am awa nangidoben teyak
hapa," kunna.
38 A ya uhohug hapa ni Hwan
tentu a
"Mistro, itta ya naita mi
nga magpatugut ta anitu

na seanitu kiden, ammi usaran na hapa ya ngagam.
A ginamman mi hapa te
awena mehulun tekitam,”
kunna.
39 “Awemuy mina gamman ya kumanen,” kunna
hapa ni Hesus tentu, “te
maski am inya mina ya
mangwa ta pagpaka-latan
gafu ta ngagan ku a awenak otturu padpadulayan.
40 Te ya awan mangikatupag tekitam a kahulun tam
kid hapa.
41 A kakurugan hapa ya
uhohug ku tekamuy ta maski
am inya ya mangatad ta inuman muy gafu ta kahulun ta
kam a itta hala sangaw ya isagolyat na Namaratu tentu,”
kunna.
42 “Ammi am inya ya
mangituldu ta dulay ta
maski takday la na kaassangan kiden nga mangurug teyak a pake kakallak
sangaw, a mapmappya
mina en ta dana nakaddangan ya lig na en ta
dappug na batu kapye na
newarad ta bebay, petta
awena mina nakaliwat.
43-46 A am angarigan ta
kamat mu ono takkim ya
gafu na pagliwat mu a awem
hud gappakan kapyem
iwarad petta awem sangaw
melogot? Te mapmappya ta
napukulan ka mina nga magdulot ta magnayun na pagtolayam ammi ta mewarad ka
ta afuyen nga awan maazap
gafu ta awemen inazi.
47 A kumanen hapa ta
matam, te am angarigan ta
matam ya gafu na pagliwat
mu a awem hud kilotan
kapyem iwarad petta awem
melogot? Te mapmappya
ta bulding ka mina nga
simarok ta pangikerutan na
Namaratu ammi ta mewarad
ka ta pangtaguhali na en gafu
ta awemen inazi.
48 Te ya ngamin kiden
magaddet ta iten a awena
sangaw masi na irat da kiden, yaga awena maazap na
afuyen,
49 te sa mapa-gang kid ta
afuy.
50 “Mappya mantu ta
parigan muy ya gagangay
na asin ta pagkahulun
muy, te ya gagangay na
asin a salsalinan na ya
maglabag.”

10

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Paggungay Na Nagatawa
(Mt 19:3-12)

1 A ta nepagtugut nig Hesus
ta nagyanan da en a umange
kid ta lugar na Hudeya ta
dammang na karayan na
Hurdan, a nagammung ha
tentu ya awan bababang na
tolay, a netuldu na kid ta
kuman na intu hala en.
2 A umange hapa tentu ya
kadwan kiden Pariseyu, te
itta ya pohut da ta pangparuba da tentu.
“Mistro, had kun na pangawatam ta lintig ni Moses
gafu ta magatawa kiden,
te mepalubus de ta igungay na lalaki ya atawa na?”
kunda.
3 A ya tabbag na hapa tekid a

"Anu hud ya nebar ni
mina Moses tekamuy?"
kunna.
4 "A nepalubus na ta
igungay na lalaki ya atawa
na, ammi mappya ta iatad
na tentu ya papel na
pakigungay na," kunda.
5 "A onay, gafu ta pag-
banad na nonot muy,
6 ammi addet ta nepa-
madday na Namaratu ta
napopolu kiden a bakkan
haman ta kunna ten, te ya
uhohug na suraten a
'**Pinadday na kid petta
itta ya lalaki ikid na
babbay.**
7 **A yen ta makigun-
gay ya lalaki ta
dakal na kiden,
te makidagga ta
atawa na en,**
8 **a ikwenta na Dyos
ya duwa kiden ta
tatakday la na to-
lay,**' kunna,
A bakkan kid na mantu ta
duwa na tolay, te tatakday
kid na.
9 A madi mantu am paggun-
gayan tam ya pinagdagga na
Namaratu," kunna tekid.
10 A ta datang nig Hesus
ikid na ituldu na kiden ta
bali a pabida da ha tentu ya
kasasaad na makigungay ta
atawa na.
11 A ya uhohug na tekid a
"Am makigungay ya
lalaki ta atawa na otturu
mangatawa ha ta takwan
a mekwenta hala ta man-
gadallaw.
12 A am makigungay
hapa ya babbay ta atawa na
otturu makiatawa ta takwan
a mekwenta hapa yen ta
makikadallaw," kunna.

*Ya Pagbendisyon Ni Hesus
Ta Abbing*
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)
13 A sangaw itta ya man-
giange ta anak da kiden te
Hesus petta ipotun na ya ka-
mat na tekid, ammi nehuya
na kid na ituldu na kiden.
14 Ammi te Hesus a nagpo-
rayan na hapa ya ituldu na
kiden.
"Awemuy la gamman ya
anak kiden, petta e kid la
teyak, te ya ngamin kiden
makigitta ta abbing a yen
kid ya iturayan na Nama-
ratu ewan," kunna.
15 "A kakurugan hapa
ya uhohug ku tekamuy
ta am awemuy ikatalak
ya pagtaron na Namaratu
ta kuman na abbing a
awemuy sangaw mesipat
tentu," kunna,
16 otturu sina-bil na ya tag-
takday abbing, a pinasina-
pan na kid ta nepangipotun
na ta kamat na tekid.

*Ya Ituldu Ni Hesus Ta
Naba-nang*
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)
17 A tentu en nagganwat
nga ange ha magpasyar ta
takwan na lugar a itta ya
nagbilag nga ange namalen-
tud ta atubang na en petta
nakimemallak tentu.
"Ay, Mistro, kakurugan
ta mappya ka na tolay, a
ibar mu haen teyak am
anu mina ya tarabakuk
nga mappya petta itta
sangaw ya angat ku nga
magnayun," kunna.

18 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Annum hud ibar ta mappya yak na tolay? Itta hud ya mappya am bakkan la ta Namaratu ewan," kunna.
19 "Ammi am ikayat mu maatadan ta magnayun na angat a amum haman ya lintig na kiden ta awem mamapasi, ikid na awem mangadallaw, ikid na awem magtakaw, a awem hapa magladdud, ikid na awem magdarogas, a dayawam hapa ig damam ikid ni hinam," kunna ha.
20 "Ay, kanayun kurugan ku yen kid na lintig abat ta kaabbing ku," kunna hapa.
21 A inaita la ni Hesus ta pangidduk na tentu, kapye na kinabida ta;
"Itta para la ya takday pagkurangam," kunna, "te em mina ilaku ya ngamin kiden kwam, a mangatad ka ta pobre kiden petta itta sangaw ya pagbanangam nga mauknud ta agyan na Namaratu. A am mabalin kan a magtoli ka sangaw petta dumagdag kan teyak," kunna.
22 A ta pakadangag na lalaki en ta inuhohug ni Hesus tentu a nagsugyab ya mukat na, a nagtugut hapa nagdamdam, te pake addu ya kwa na.
23 A sangaw nagliplipay i Hesus kapye na ha naguhohug ta ituldu na kiden:
"Kuga mazigat ya isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu," kunna.
24 A nepagpaka-lat da hapa ya inuhohug na, ammi pinidwa na ha tekid;
"Anak ku, kakurugan ta mazigat ya isassarok na tolay ta pangikerutan na Namaratu,
25 te malmalogon ya isassarok na anwang ta hubu na dagum ammi ta isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu," kunna tekid.
26 A pake nepagpaka-lat da ha ya inuhohug na;
"A am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta hud para ya mekerutan?" kunda.
27 A nangita bit tekid kapye na tumabbag.
"Awan pulus ta mabalin na tolay petta mekerutan mina, ammi itta ya mabalin na Namaratu, te intu ya makapangwa ta ngamin," kunna.
28 A ya uhohug ni Pedru tentu,
"A itan na kamin, Afu, te sa newasa min ya ngamin kwa mi petta dumagdag kami teko," kunna.
29-30 A ya tabbag hapa ni Hesus a
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta maski am inya ya mangiwagak ta bali na, ikid na kabagis na, ikid na dakal na kiden, ikid na lutak na, ikid na anak na, gafu ta pakesipat na teyak ikid na pangipadangag na ta damag ku a maatadan hala sangaw yen ta minagmagatut ta

katolay na sin ta kuman na
natugutan na kiden, ammi
medagga hapa sangaw ya
mangitapang tentu. A san-
gaw ta ketta na pangipa-
na na a maatadan hapa ta
magnayun na angat.
31 Ammi ya kadwan ki-
den nga mapa-polu ta ayanin
a mapozan kid sangaw, a ya
kadwan kiden nga mapozan
ta ayanin a mapolu kid san-
gaw," kunna tekid.

Ya Ange Nig Hesus Ta Ili Na Herusalem
(Mt 20:17-28; Lk 18:31-34)

32 A ta nekabalin na en a
magtugtugut kid na ange ta
ili na Herusalem, a malalang
ya mafulu duwa kiden te
Hesus gafu ta maaggut
imunnan tekid ta dalan, yaga
medyo magtalaw hapa ya
kadwan kiden tolay nga du-
magdag tekid. A pinaabikan
ni Hesus ya mafulu duwa
kiden tentu petta bidan na
tekid ya makkwa sangaw
tentu.
33 "Dangagan muy ya
ibar ku tekamuy, te mag-
dulot kitanan ta ili na
Herusalem, a yen sangaw
ya panggafutan da ta
Tolayin taga Langit, petta
idarum dak ta padi kiden
ikid na mangituldu kiden
ta lintigen, a sa ikayat da
sangaw ta masiyak.
34 A am negawat dak na
ta Hentil kiden nga man-
gibbal tekitam a amāmatan
dak hapa, yaga paligatan dak
kapye dak sangaw pagappan
ta krus. Ammi matolayak
hala sangaw ta mekatallu na
araw," kunna.
35 A pake himebing tentu ig
Santiago ikid ni Hwan nga
anak ni Zibadeyu, a
"Mistro, itta haen ya
adangan mi teko," kunda.
36 "A anu hud ya ikayat
muy?" kunna hapa.
37 "A te ikayat mi ta
makipagtogkok kami san-
gaw ta hebing mu am
makatogkok kan sangaw
ta pagariyam ta lutakin,"
kunda.
38 "Ahu, awemuy de amu
ya zigat na adangan muy.
Makkwa muy hud sangaw
ya magattam ta kagitta na
neatad na Namaratu teyak
ta zigat kin?" kunna.
39 "A on ay, makkwa mi,"
kunda hapa.
40 "A kakurugan ta
paruban muy sangaw ya
kagitta na zigat kin, ammi
maski kunna ten a bakkan
hala ta iyak ya magpili ta
magyan ta hebing ku, te i
Damakewan ya makkamu
magpili," kunna tekid.
41 A ta pakadangag na
kadwan kiden ta inadang
na duwa kiden te Hesus a
nalussaw kid hapa tekid,
42 ammi sa pinaabikan na
kid ni Hesus a tinabarangan
na kid.
"Amu muy ya gagangay
na Hentil kiden ta ikwenta
da ya iturayan da kiden ta
kuman na tagabu da,
43 ammi awemuy mina
makigitta ta isina kid, te ya
mayat madayawan tekamuy
a maguray mina makitagabu

ta kahulun na kiden.
44 A ya mayat metun ta
mayor na ngamin a maguray
hapa makitagabu tekid.
45 Te maski ya Tolayin
taga Langit a bakkan ta yen
ya umeyan ku ta isin petta
makitagabu ya tolay kiden
teyak, awa iyak ya magserbi
tekid, a isagapil ku hapa ya
angat ku tekid petta masaka
na kid," kunna tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Te Bartimeyo
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 A tekiden nagtalib ta ili
na Heriku a dumadagdag
hapa tekid ya pake addu
na tolay. A itta hapa ya
nagdaram nga imatuttud
ta pingit na kalsada en;
Bartimeyo ya ngagan na nga
anak ni Timeyo.
47 A ta pakadangag na ta
magtalib na i Hesus taga
Nasaret a nagayayag na,
"Ay, Hesus, Simsima ni
mina Dabid, ikallak nak
haen, Afu," pakakin.
48 Ammi nehuya na kadwan
kiden tolay petta awena
magsitang, ammi nepasikan
na para ya iayag na,
"Ay, Simsima ni mina
Dabid, ikallak nak haen,
Afu," kunna.
49 A nagtayuk hapa i Hesus a
"Baran muy, petta ange
hala sin," kunna.
A binaran da.
"Awem la magburung, a
imivwat kan, te paayagan
na ka," kunda tentu.
50 A alistu timollok nangi-
wasa ta salnuk na en, a
umange te Hesus.
51 "A anu hapa ya
pakkwam teyak?" kun ni
Hesus tentu.
"Ay Afu, ipaitak ya
awekin pakaita," kunna
hapa.
52 A ya uhohug ni Hesus tentu
a
"Magdulot kan la ta
eyam, te nagmappya kan
gafu ta pangikatalak mu
teyak," kunna,
a yen hapa ya nepakaita na, a
dumagdag na hapa teg Hesus
ta dalan.

11

Ya Pagpaari Mina Na Tolay Kiden Te Hesus
(Mt 21:1-11; Lk 19:29-44; Jn 12:12-19)

1 A tekiden nakaabikan ta
ili na Herusalem a pa nagim-
mang kid bit ta bikat na ba-
bali kiden ta Beffage ikid na
Betanya ta Bagetay na Olibo,
te pinaunnan ni Hesus ya
duwa na ituldu na kiden.
2 "Magdulot kanan ta
babali kidewan, a am
nakasarok kanan a maita
muy sangaw ten ya urbun
na kabayu nga megalut,
ammi awena para la
natakayan. A ubadan muy
hapa, te idatang muy hapa
sin.
3 A am itta sangaw ya
mangpohut ta pangubad
muy a '**Pa masapul na
bit la i Afu, te petoli na
hala sangaw ta ayanin,**'
kummuy."
4 Umange kid mantu, a naita
da hala ya kabayu en negalut
ta irwangan na bali ta pingit

na kalsada. A tekiden nangubad tentu a
5 “Annun muy hud ubadan ya urbunina?” kunna hapa na imatayuk kiden ten.
6 A nebar da hapa ya uhohug ni Hesus tekid, a nepalubus da hala.
7 A ta nepangidatang da tentu a nehuklad da ya ga-gamit da ta urbunen, a nagtakay na hapa i Hesus.
8 A tentu en nagtakay a imunnan hapa ya addu na tolay, a nehuklad da ya ulolat da kiden ta angen na en ta pangdayaw da tentu. A nangalap hapa ya kadwan ta kuman na don na anaw, a nehuklad da hapa ta angen na en.
9 A ya tolay kiden nga imunnan tentu ikid na itta kiden ta gafan na a nagayayag kid na,
“Madaydayaw ya Namaratu ewan. Bendisyonam, Afu, ya umange in sin nga pinakabarim.
10 “Bendisyonam, Afu, ya umange in nga magtogkok ta iturayan ni minakakayen Dabid.
“Madaydayaw ya Namaratu nga kata-nangan na Dyos,” kunda ta pagayayag da.

Ya Pangigaged Ni Hesus Ta Kayu Ikid Na Pangihuya Na Ta Maglaku Kiden
(Mt 21:18-22)

11 A ta datang ni Hesus ta ili na Herusalem a simarok hapa ta Simbaan na Namaratu. A tentun nabalin nangita ta ngamin ten a imuhet ha, a umange ta Betanya te furab na, a nehulun hapa ya ituldu na kiden.
12 A ta lalakwat tekiden ha nagtoli ta ili na Herusalem a nabisinan i Hesus ta dalan.
13 A tentu en nakaita ta kayu na higos ta sang adayu, a umange nagpusit ta mayan na en, te itta mina ya negindan ta don na kiden. Ammi awan haman ta mayan na, a awan para la ya kaarawan na mayor na pagmayan na.
14 A gafu ta kumanen a “**Maski awem na sangaw magmayan,**” kunna ta kayu en, a nedangagan na hapa na ituldu na kiden.
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48)

15 A ta datang da ta ili na Herusalem a simarok kid ha ta simbaanen a pinegafwanan ni Hesus pinohet ya naglaku kiden ikid na gumatang kiden, yaga pinagsikig na hapa ya lamesa na nagtali kiden ta pirak, ikid na pagtuttudan na naglaku kiden ta kalapati.
16 A am itta mina ya mangigadak ta agtun na ta bagaw na simbaanen a nehangat na hapa.
17 A pake nehuya na kid,
“Anu awemuy haman manonot ya uhohug na Namaratu ta suraten, te
‘**Gagangay ta balikin yan ya pakimallakan mina na ngamin tolay,**’ kunna haman,
ammi pinagbalin muy garay ta pagkakampatan na magdarogas ikid na magswitik,” kunna tekid.

18-19 A sangaw ta marimat
a nagtugut ha ikid na it-
uldu na kiden. Ammi ta
nepakadamag na padi kiden
ikid na mangituldu kiden ta
iningwa ni Hesus ta simbaa-
nen a nagbabidan da am had
kunna mina na pangpapasi
da tentu, te nagburung kid
tentu gafu ta pangdayaw na
tolay kiden ta ituldu na en
tekid.

20 A ta lalakwat ta pagtalib
nig Hesus ta kayu en nga ne-
gaged na a nakatang na ya
kayu en addet ta ramut na
kiden,
21 a nanonot ni Pedru ya
nebar ni Hesus ta kayu en,

"Itam yan, Afu, nakatang
kad na ya kayu in nga
negaged mu ta karabi,"
kunna.

22 A ya uhohug ni Hesus tekid
a

"Yen ta pake itug muy
mina ya pangikatalak muy
ta Namaratu,

23 te kakurugan ya
uhohug ku tekamuy ta am
ikatalak muy ya panguffun
na tekamuy a mabalin ta ibar
muy sangaw ta bagetayin
'**Umalit kan te maglattu
kan ta bebay,**' a Namaratu
mantu ya makkamu petta
makkwa hala ya nebar muy,
am kakurugan ta awemuy
pagduwaduwan ya nonot
muy.

24 "A yen ta ibar ku teka-
muy ta maski am anu ya
adangan muy ta pakimal-
lak muy a ikatalak muy la
ta neatad nan, a kwa muy
hala sangaw.

25 Ammi am kada maki-
mallak kam a mappya ta
pakoman muy ya nakaliwat
tekamuy, petta pakoman
na kam hapa na Dama
muyewan Namaratu.

26 Ammi am awemuy
pakoman ya nakaliwat teka-
muy a awena kam hapa
pakoman na Dama muye-
wan," kunna.

*Ya Pangpohut Da Ta Turay
Ni Hesus
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)*

27 A sangaw ta mittan
a nagtoli kid ha ta ili na
Herusalem a simarok kid ha
ta simbaanen. A ta pagpa-
toyan ni Hesus ta umag na
simbaanen a umange hapa
tentu ya padi kiden ikid na
kadwan kiden pinakadakal
na tolay kiden, a pinohutan
da ya gafu na tinarabaku na.

28 "Inya hud ya nan-
gatad ta turay mu petta
maguray ka la ta ngamin
tinarabakum ta isin?"
kunda.

29 "A itta hapa ya pohut
ku tekamuy," kunna hapa,
"te am matabbag muy ya
pohut ken a ibar ku hapa
tekamuy ya gafu na turay
ku ta tarabaku kin.

30 A ya pohut kin teka-
muy a inya hud ya nangatad
ta turay ni mina Hwanen
petta mangzigut ta tolay?
Ibar muy teyak am Nama-
ratu, ono tolay ya nangatad
ta turay na?" kunna tekid.

31 A gafu ta napopoyung kid
na ta saludsud na en tekid
a dana nagbabidan da bit ta

melemad am anu mina ya
tabbag da tentu;
"Am ibar tam ta Nama-
ratu ya nangatad tentu a
'**Anu kawagan na mantu
ta awemuy kinurug,**'
kunna sangaw tekitam.
32 Ammi am '**Tolay la
ya nangatad,**' kuntam a
ikatupag na kitam sangaw
na tolay kiden, te ipasikkal
da haman ta Namaratu ya
nangidob tentu," kunda.
33 A ya tabbag da mantu te
Hesus a
"Awemi haman amu,"
kunda.
"A am awemuy mantu
matabbag ya pohut ken
tekamuy a awek hapa
ibar tekamuy am had sin
ya gafu na turay kin ta
tarabaku kin," kunna hapa
tekid.

12

*Ya Keangarigan Na Nag-
mula Ta Unas
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

1 A nedulot na ya pagbida
na tekid ta keangarigan:
"Itta ya takday tolay nga
nagmula ta addu na unas,
a inaladan na hapa ya kau-
nasan na en. A sangaw na-
madday hapa ta agdapilan
ikid na ba-bali para mag-
taron kiden. A sangaw
nepaābāng na ya kaunasan
na en, te umange bit ta tak-
wan na lugar.
2 A ta kaarawan na
pagapit da a dinob na ya
tagabu na en ta nangabang
kiden petta alapan na mina
ya abang na en.
3 Ammi ginafut da, a
pinalpaluk da kapye da
pinatugut, a awan ta inalap
na.
4 A sangaw dinob na ha
ya takday para tagabu na, a
binigadan da ya ulu na yaga
inamāmat da.
5 A sangaw dinob na ha
ya takday para, a pinapasi
da. A addu para ya dinob na
tekid, ammi tinapangan da
ya kadwan, a pinapasi da ya
kadwan.
6 Itta para ya takday
doban na ammi anak na
en nga pake iddukan na, a
yen ya kapozyanan na dinob
na tekid, te nonotan na ta
'**Mamat kid sangaw ta anak
kin,**' kunna.
7 Ammi ta nepakaita na
nangabang kiden ta anak na
en a nagbabidan da ya pang-
papasi da tentu.
'Gagangay ta ye-yan
sangaw ya makaalap
ta ngamin kwa na
makāunasen, a mappya
mantu ta papasin tam
hapa ya anak na in
petta awan sangaw ta
mangalap ta lutak na in,
a kwa tanan sangaw,'
kunda.
8 A ginafut da mantu ya anak
na en, a neuhet da ta kau-
nasan kapye da pinapasi,"
kunna tekid.
9 A ya nebar ni Hesus ta kin-
abida na kiden a
"A anu sangaw ya uray
na makāunasen ta nanga-
bang kiden, awa enna kid
mantu papasin, a ipaabang
na sangaw ya kaunasan na
ta kadwan.
10 A yen ta nonotan

muy mina ya uhohug na
aglavunen ta surat na en, te
nebar na ta
‘**Newarad na magbali
kiden ya arigi en nga
nepapatayuk na Nama-
ratu tekid, ammi ne-
toli hala, a nagbalin ta
kasikanan na arigi ta
ngamin bali,**
11 **te Namaratu
ya makkamu tentu, a
dayawan tam hapa ya
kalalaki na,**’ kunna.”
12 A gafu ta uhohug ni
Hesus tekid a ginafut da
mina petta idarum da, te
naawatan da ta ikid hapa la
ya pagbalinan na ta kuman
na nangabang kiden ta
keangarigan na en, ammi
gafu ta talaw da hapa ta tolay
kiden a binaybay-an da la.

*Ya Pangayayyaw Na
Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)*

13 A ta nekabalin da ten a
nangidob ya Hudyo kiden ta
kadwan kiden Pariseyu ikid
na kahulun ni Herud, petta
paruban da mina i Hesus talo
am masikwatan da mina ta
uhohug na, petta itta mina ya
pangidaruman da tentu.
14 A ya uhohug da tentu a
“Mistro, itta ya pohut mi
teko, te amu mi ta matu-
nung ka na tolay, a matu-
nung hapa ya ngamin itul-
dum ta patarabaku na Na-
maratu tekitam, te awem
la burungan am anu ya
uray na tolay, ikid na awan
ta idadumam.
“A dangagan mi haen
teko am ipalubus na lintig
ni Moses ya pagpaga tam
ta bwis ta ari na taga Roma
kiden, petta amu mi am
magpaga kami mina ono
awan?” kunda.
15 Ammi dana narikna
ni Hesus ta yen ya pan-
gayayyaw da mina tentu, a
ya tabbag na tekid a
“Annun dak hud
paruban? Itan ku bit ya
piraken nga ipaga muy ta
bwis muy,” kunna.
16 A ta nepangigawat dan ta
piraken a
“A inya hud ya
makāmukat ikid na
makāngagan ta pirakin
yan?” kunna tekid.
“A sinang mukat na Ari
en,” kunda hapa.
17 “A iatad muy mantu
ta gubyernu na Ari en ya
mekustu ta pangurug muy
tentu, a iatad muy hapa
ta Namaratu ya mekustu
ta pangurug muy tentu,”
kunna tekid.
A nepagpaka-lat da hapa ya
tabbag na en.

*Ya Pangparuba Na
Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-38)*

18 A ta nekabalin na
Pariseyu kiden a umange
hapa tentu ya Saduseyu
kiden. A itta hapa ya pohut
da tentu gafu ta aweda
kurugan ta matolay hala
sangaw ya nagpasi kiden.
19 “Itta hapa ya pohut
mi, Mistro, gafu ta lintig
ni Moses,” kunda, “te ya
kinan na a am masi kan
mina ya lalaki nga awan
ta anak na a mappya

kan ta kabagis na en ya
mangatawa ta kabalwan
na en petta itta kan sangaw
ya anak da nga lalaki nga
mekwenta ta anak na nasi
en.
20 A ta idi ta lugar mi
a itta ya pitu na lalaki nga
nagkakabagis, a nangatawa
hapa ya imunnanen, ammi
nasi hala ta aweda para la
paganak.
21 A gafu ta netuldu ni
mina Mosesen a ya kabagis
na en ya nangatawa ta na-
balu en, ammi nasi hala yen
ta awena para la paganak na
babbayen. A kumanen hapa
ta mekatallu en.
22 A sa nagpasi ya pitu
kiden ta aweda para la pa-
ganak. A kabalinan na pasi
na mekapitu en a nasi hapa
ya babbayen.
23 A am kakurugan ta
matolay hala sangaw ya nag-
pasi kiden a had sin hud ta
pitu kiden ya atawa sangaw
na babbayen, te ikid ngamin
ya nangatawa tentu?" kunda
te Hesus.
24 A ya tabbag ni Hesus tekid
a
"Kuga magamaman-
gaw kanan te awemuy
maawatan ya ikayat na
uhohugan na surat kiden,
yaga awemuy hapa amu
ya pakapangwa na Nama-
ratu.
25 Te am matolay sangaw
ya nagpasi kiden a megitta
kid sangaw ta anghel kiden ta
langit, yen ta awedan sangaw
mangatawa.
26 A am awemuy ku-
rugan ta matolay hala san-
gaw ya nagpasi kiden a
had kunna mantu na pan-
gawatan muy ta uhohug na
Namaratu te Moses ta agyan
ta kalakayu en gumatgatang,
te ya nebar na tentu a
'**Iyak ya Dyos nga
dayawan ni Abra-
ham, ikid ni Isak,
ikid ni Hakob,**'
kunna.
27 Gagangay mantu ta mato-
lay la yana kid, te bakkan
haman ta nasi ya magdayaw
ta Dyos, te ya matolay ya
magdayaw tentu. A yen ta
killu ya nonot muy," kunna
tekid.

*Ya Fun Na Ngamin Kiden
Lintig Na Namaratu
(Mt 22:34-40)*

28 A ta pagintabtabbag
da para la ni Hesus ikid
na Saduseyu kiden, a ned-
datangan na kid na takday
mangituldu. A gafu ta
mappya ya tabbag ni Hesus
ta Saduseyu kiden a itta hapa
ya pinohutan na tentu.
"Mistro, ta kuman na it-
uldum a had sin hud ya fun
na ngamin kiden lintig na
Namaratu?" kunna.
29 A ya neuhohug mantu ni
Hesus tentu a
"Ya fun na ngamin lintig
na a intu yan:
'**Dangagan muy, ika-
muy nga Istralita,
Intu la dafu muy ya
Namaratu ewan, a
awan ta takwan.**
30 **A mappya mantu ta
iddukan muy ta ngamin
nonot muy ikid na ngamin**

kasikanan na bari muy.’ kunna.

Yen ya kadakalan na fun na ngamin lintig na Namaratu.

31 A ya mekaduwa na fun, a intu yan:

‘**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,**’ kunna.

A ya duwa kidin lintig ya fun na ngamin kiden lintig na Namaratu,” kunna.

32 “Kustu hapa ya tabbag mina, Mistro,” kunna hapa na takdayen, “te kakurugan ta tatakday la ya Dyos, a awan ta takwan,

33 a am iddukan tam ta ngamin nonot tam ikid na kasikanan na bari tam, ikid na iddukan tam ya sakā tolay tam ta kuman na pangidduk tam ta bari tam a pake mapmappya yen ammi ta ngamin kiden iatang tam,” kunna.

34 A ya uhohug hapa ni Hesus tentu gafu ta mappya ya inuhohug na a

“Kakurugan ta assang na la ya awena pakatolay teko na Namaratu,” kun ni Hesus tentu.

A yen hapa ya abat na pagpohut da tentu, te mamat kid na.

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 A ta pangituldu para la ni Hesus ta umag na simbaanen a itta hapa ya pinohutan na ta tolay kiden.

“Ya kuman na ituldu na mangituldu kiden a ibar da ta simsima ni mina Dabid ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu. A kakurugan hapa ya ibar da, ammi had kukunna simsima na?

36 Te ya nesurat ni Dabid nga nepaita na Kahalwa na Namaratu tentu a

‘**Itta ya nebar na Namaratu ta dafu ken, te**

“**E ka sin magtogkok ta kanawan kin, te ikita ya mangabak ta katapil mu kiden, petta iko sangaw ya makkamu ta ngamin,**” **kunna.**’

37 “A am ‘**Dafu ken,**’ kun ni mina Dabid ta pagtogkokan na Namaratu a had kukunna mantu magbalin ta simsima na para?” kun ni Hesus tekid.

A matalakan ya tolay kiden mangdangag ta ituldu na.

38 A ya kadwan kiden para netuldu na tekid a

“Itan muy ta awemuy parigan ya mangituldu kiden, te ikayat da itugtugut ya barawasi na pangituldu da petta dayawan na kid na tolay.

39 A am itta ya pabuya ikid na gimung a pilin da para ya pake kaispotan na agtuttudan petta malogon kid maita. Ammi magimmamappya kid la,

40 te ikid hala ya mangsistema ta babay kiden nabalu ta panguffun da tekid, petta magubat da ya bali da. A am itta kid ta paggagimungan a makimallak kid ta mabayag petta pahig

na kadwan kiden ta abikan
kid ta Namaratu. Ammi pake
dakdakal sangaw ya pama-
gang na Namaratu tekid
ammi ta kadwan," kunna.

Ya Nabalu en Nga Nan-
gatad Ta Pirak
(Lk 21:1-4)

41 A sangaw umange nag-
tuttud i Hesus ta batug na
agila-nugan na tolay kiden
ta pirak ta umag na simbaa-
nen, a itan na la ya ange
kiden mangila-nug ta pirak
da. Umange hapa ya addu na
naba-nang, a dakal hapa ya
nela-nug da.
42 A umange hapa ya tak-
day babbay nga napanglaw,
a intu la nela-nug na ya
duduwa la na sinsilyu, kustu
ta lugar na binting.
43 A binaran ni Hesus ya
ituldu na kiden petta madan-
gag da ya ibar na gafu ta bab-
bayen.
"Itan muy ya babbay
ewan, kakurugan ta ad-
addu ya nela-nug na ammi
ta pagdadaggan na ngamin
kiden nela-nug na kadwan
kiden,
44 te intu neatad da ya
sobra na pagba-nangan da,
ammi tentu a neatad na ya
magserbi mina tentu gafu ta
kapanglaw na, te sa neatad
na ya ngamin katolayan na,"
kunna tekid.

13

Ya Dumatang Ta Pagadde-
tan Na Arawin Yan
(Mt 24:1-14; Lk 21:5-19)

1 A ta neuhet nig Hesus ta
simbaanen a makibidan kid
na takday ituldu na, a
"Itam, Mistro, ya batu ki-
den nga nepadday da ta
simbaanin, awa ispot kid
kontodu ngamin bali in,"
kun na ituldu na en tentu,
te dappug kid na batu nga
nataga, a nasalsalnuk kid
abat ta utun. A ya tabbag
hapa ni Hesus tekid a
2 "Pake dayawan muy
ya kapadday na ta ayanin
simbaanin, ammi ya ibar
ku tekamuy a sa marabba
sangaw ya ngamin bali in
yan abat ta awan pulus ta
mesalnuk ta maski takday
la na batu," kunna.
3 A tentu en imatuttud ta
utun na bagetay na Olibo
ta batug na simbaanen a
umange tentu ig Pedru, ikid
ni Santiago, ikid ni Hwan,
ikid ni Andres, te itta ya
pohutan da tentu gafu ta
binida na ta simbaanen.
4 "Afu, damagan mi haen
am kanu sangaw na araw
ya nebar men nga kaperdi
na simbaanen. A awan hud
ta imunnan petta pakaitan
mi ta tanagay na ya datang
na?" kunda tentu.
5 A ya tabbag na en tekid a
"Pake itan muy ta awe-
muy sangaw maayayyaw,"
kunna,
6 "te addu sangaw ya
ange nga magingagan ta nga-
gan kin, te '**Iyak ya Kristu**
nga Mangikerutan teka-
muy,' kunda sangaw, a addu
sangaw ya mapadagdag da ta
pangayayyaw da tekid.
7 A am itta sangaw ya

madamag muy ta gubat ta
agyan muy ikid na gubat ta
adayu a awemuy la malalang
ta isin kid, te gagangay ta
dumatang ya kumanin kapye
na idatang na pagaddetan na
arawin yan.
8 Te pagka-ma makigu-
bat ya takday gubyernu
ta takwan, a pagka-ma
magkāgubgubat ya kad-
wan kiden tribu, yaga
magkakattway hapa ya kad-
wan kiden tolay nga maging-
gubgubat, a dumatang hapa
sangaw ya addu na agbabisin
ikid na lunig ta magdaduma
na lugar. Ammi ye-yen kid
na zigat ya pamegafwanan la
na kadakalan na pagzigātān.
9 "A pake imugudan muy
sangaw, te gafutan da
kam sangaw petta idarum
da kam ta mangpa-gang
tekamuy gafu ta pangurug
muy teyak, a palpalukan
da kam sangaw ta atubang
na tolay kiden ta kapilya,
a mepaatubang kam hapa
sangaw ta gubernador da
kiden ikid na ari da kiden,
petta ipasikkal muy tekid
ya gafu na tarabaku muy.
10 Te mappya ta
mepadangag ya damag na
pangikerutan na Namaratu
ta ngamin tolay ta ngamin
kiden lugar ta paglelehutin
kapye na idatang na pagad-
detan na arawin yan.
11 A am idarum da kam
sangaw a awemuy la burun-
gan ya uhohugan muy, te
am ittan sangaw ya kustu
na paguhohug muy a yen na
sangaw ya datang na uho-
hugan muy, te bakkan ta ika-
muy ya maguhohug, te ya Ka-
halwa na Namaratu sangaw
ya makisagapil tekamuy.
12 "A am itta sangaw ya
mangurug ta ipadangag
muy a mazigatan hapa
sangaw ya kadwan, te
papapasi na kid na kabagis
da. A papapasi na kadwan
ya anak da kiden nga
mangurug, a papapasi na
kadwan para ya dadagkal
da kiden.
13 A ikatupag na kam
sangaw na tolay kiden ta
ngamin kiden lugar gafu ta
pangurug muy teyak. Ammi
ya ngamin kiden maketu-
rad abat ta pagaddetan na
pagzigātān da a yen kid
sangaw ya mekerutan.

Ya Dulayen Nga Ikatupag
Na Namaratu
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 "A am maita muy hapa
sangaw ta ipatayuk dan ya
pake dulayen nga ikatu-
pag na Namaratu ta umag
na simbaanen, (te yen ya
nesurat ni mina Danyelen),
a yen mina ya pagbabak-
wit na itta kiden ta Hudeya
petta umahat kid mina ta
bagetay kiden.
15 A ya itta en ta bagaw
na bali na en a awena mina
nonotan ya kwa na kiden ta
umag na bali.
16 A ya magtarabaku ta
uma awena mina tolin ya
barawasi na en nga netabnak
na ta lutak.
17 Ammi kakallak san-
gaw ya matarun ikid na mag-
pasusu ta isina kid na araw,

te matalantan kid sangaw
gafu ta pagdammatan da.
18 A mappya mantu ta
dana makimallak kam ta
bakkan ta agirid ya datang na
dulayen, talo am mazigatan
kam ta pagbakwit muy.
19 Te am dumatang san-
gaw ye-yen na araw a yen
sangaw ya ketta na dakal
na pagzigātān nga pake dak-
dakal ammi ta ngamin kiden
pagzigātān abat ta nekapad-
day na lutak abat ta ayanin.
A am nagpasan a awan na ha
sangaw ta kumanen maski
am kanu.
20 A am mabayag mina
ya araw na pagzigātānen a
awan mina ta makalillik ta
zigaten, ammi paāssangan
sangaw na Namaratu ya
kabayag na petta mekerutan
ya tolay na kiden nga pinili
na.
21 "A am madangag muy
sangaw ya '**O itan muy,
itta in ya Kristu nga
mangikerutan tekitam,**'
kumin, ono am '**Yo, itta
tewan,**' kunna, a awemuy
malat kurugan,
22 te itta hala sangaw ya
matulad na mangikerutan
ikid na matulad na aglavun.
A am itta kid na a mangwa
kid hapa ta dakal na pakaitan
ikid na pagpaka-latan na
tolay kiden, te pangayayyaw
da tekid talo am itta hapa
ya mapadagdag da ta maski
tolay kiden na Namaratu.
23 A mappya ta awemuy
sangaw kaliwatan yan, te
dana nebar kun haman
tekamuy," kunna.

*Ya Imunnan Ta Datang Na
Tolayin Taga Langit
(Mt 24:29-35; Lk 21:25-33)*

24 "A am nabalin na san-
gaw ye-yen na pagzigātān a
mavit hapa ya pagsugiram
na bilag ikid na hulan,
25 yaga makutukutet
hapa sangaw ya bitwan ki-
den ta langit, a magkāhunnak
kid.
26 A yen sangaw ya
pakaita na ngamin tolay ta
lattog na Tolayin taga Langit,
te dumagut sangaw nga
imatogkok ta kulam kiden,
a mehulun sangaw tentu
ya ngamin kasikanan ikid
na kalalakin na Namaratu
ewan.
27 A doban na hapa
sangaw ya anghel na kiden
petta uknudan da ya ngamin
tolay na kiden nga mangurug
tentu ta ngamin paglele-
hutin.
28 "A intu mina pagnono-
tan muy ya keangarigan na
taggaten, te am lumattog
na ya lappaw na kiden a
yen ya pakaitan ta darun
na.
29 A kumanen hapa
sangaw am dumatang na ya
ngamin kiden nabidak teka-
muy ta ayanin, te yen sangaw
ya pakaitan ta tanagay na ya
pagtolik.
30 A kakurugan hapa ya
ibar ku tekamuy ta mato-
lay para la ya kadwan kiden
tekamuy am mamegafun ya
ngamin nabidak tekamuy ta
ayanin.
31 Te gagangay ta
imawan sangaw ya ngamin
langitewan ikid na lutakin,

ammi awena mauli na
ngamin inuhohug ku teka-
muy.
32 “Ammi am kanu
sangaw na araw ikid na
oras ya pagtolik ta lutakin
a awan ta makkamu, maski
ta anghel kiden, a maski
teyak, te intu la makkamu
i Damakewan.
33 Mappya mantu ta
imugudan muy petta dana
nakaparan kanan, te awe-
muy amu am kanu sangaw
ya araw na.
34 Nonotan muy ya kean-
garigan na nagpataron ta
bali na en ta tagabu na kiden,
te umange magpasyar ta
adayu na lugar, a dana nebar
na ya ngamin tarabaku
da, yaga nebar na hapa ta
imugudan ya maggwardya
en ta irwangan, a sangaw
nagtugut.
35 A mappya mantu ta
imugudan muy, te awemuy
amu am kanu sangaw ya
datang na makābali en,
te mabalin ta furab, ono
tangngan na hiklam, ono
magkarawan, ono lalakwat.
36 A imugudan muy
talo am datangan ta kam
masidug.
37 A ya ngamin nabidak
tekamuy ta ayanin a ibar ku
hapa ta ngamin tolay, imugu-
dan muy,” kunna.

14

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mt 26:1-5,14-16; Lk 22:1-6)

1 A ta nekabalin ni Hesus
nangituldu ta ituldu na ki-
den a itta para la ya dwanga-
gaw abat ta pyesta na Simana
na Hudyo kiden am mangan
kid ta pan nga awan bum-
lad. A nagmamiting hapa ya
padi kiden ikid na mangit-
uldu kiden, te pagbabidan da
am had kunna mina na pang-
gafut da te Hesus ta awena
pakkamu na tolay kiden, pet-
tam papasin da.
2 “Ammi awetam mina
gafutan ta ketta na pyesta
en, talo am magtatapil ya
tolay kiden,” kunda.
3 A sangaw umange ig
Hesus ikid na ituldu na kiden
ta iten Betanya ta bali ni
Simonen nga nagkangaw ta
idi. A tekid para la nagkakan
a itta hapa ya babbay nga
himebing te Hesus, a ibbalan
na hapa ya botelya na ban-
gog nga pake mangina am
melaku, a tinappok na ya hul
na en kapye na neburud ya
mayan na en ta ulu ni Hesus.
4 Ammi nagporay ya kad-
wan kiden ta babbayen, a ne-
huya da.
“Anu haman ta isayang
mu ya bangogen?
5 Pade awa mangina
mina am melaku, petta
meatad mina ya paga na ta
pobre kiden,” kunda.
6 Ammi nehuya na kid hapa
ni Hesus;
“Bay-an muy, annun
muy hud ihuya ya bab-
bayin? awa mappya
haman ya iningwa na
teyak.
7 Sigida itta haman

tekamuy ya pobre kiden,
petta mauffunan muy kid
am ikayat muy, ammi teyak
a awek sangaw sigida teka-
muy.
8 A iningwa na babbayin
ya mabalin na te linuggudan
na ya barikin ta bangogin,
petta dana meparan ta ke-
tanam na.
9 A kakurugan hapa
ya uhohug ku tekamuy ta
maski am had sin na lugar ya
pakepadangagan na damag
ku ta ngamin paglelehutin a
megindan hapa mebida ya
iningwa na babbayin yan, te
panadamdaman da sangaw
tentu," kunna.
10 A ta nekabalin na ku-
manen a nagtugut i Hudas
Iskaryote nga takday ituldu
ni Hesus, te umange naki-
tulag ta padi kiden, petta
italaba na i Hesus tekid.
11 A natalakan kid hapa ta
bida na tekid, a nekari da
tentu ya pirak. A yen hapa
ya pamegafu ni Hudas nga
magapag ta mappya na araw
ta pangitalaba na te Hesus.

Ya Mangitalaba Te Hesus
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-18)

12 A ta napolu en araw ta
pyesta na Simana na Hudyo
kiden a mangan kid la ta
panen nga awan bumlad,
ikid na mangiatang kid ta
kalneru, te panadamdaman
da ta araw na nepangilillik
na Namaratu ta gingginafu
da kiden. A umange hapa ya
ituldu kiden ni Hesus tentu,
te pohutan da am had sin
na lugar ya pangiparanan
da mina ta pamurab da ta
Simana.
13 A dinob na ya duwa la
tekid,
"E kam ta ili, te
masimmu muy sangaw ya
magtattun ta tākalamba na
danum, a dagdagan muy
la.
14 A sangaw am
nakasarok kanan ta bali a
ibar muy ta makābali en,
'**Dinob na kami ni Mistro,
te itan mi kan ya lugar na
panganan mi ta pamurab
mi ta Simana in ta bali
min,**' kummuy,
15 a ituldu na sangaw
ya dakal na silid ta utun, a
yen sangaw ya pangiparanan
muy ta pamurab tam," kun ni
Hesus tekid.
16 A umange kid a naita da
hala ya bali en nga nebar ni
Hesus tekid, a neparan da ya
pamurab da ta Simana.

*(Mt 26:20-25; Lk 22:14-22;
Jn 13:1-30)*

17 A ta furab a dumatang ig
Hesus ikid na mafulu duwa
kiden ituldu na ta bali en.
18 A tekid para la nagkakan
a naguhohug i Hesus tekid.
"Kakurugan ta takday
tekamuy ya mangitalaba
sangaw teyak," kunna
tekid.
19 A nagdamdam kid na hapa
ta nebar na en, a ya tagtakday
kid hapa ya nagpohut tentu;
"Iyak hud ya kinamen,
Afu?" kunda.
20 "Intu sangaw mangi-
talaba teyak ya itta sin nga
makipagkammat teyak ta
pingganin," kunna hapa
tekid.

21 “A gagangay ta masi
sangaw ya Tolayin taga
Langit ta kuman na
nesurat na aglavunen,
ammi maski kunna ten
a kakallak hala sangaw
ya mangitalaba teyak, te
nagasgasat mina ta awena
neanak,” kunna ha tekid.

Ya Kapozyanan Na Pa-
murab Nig Hesus
(Mt 26:26-30; Lk 22:19-24)

22 A tekid para la nagkakan
a nangalap i Hesus ta pan
kapye na nepakimallak,
kapye na hapa ginadgadwa, a
sangaw nesaned na ta ituldu
na kiden.
“Yeh, kanan muy yan
te yeyan ya megitta ta
barikin,” kunna.
23 A sangaw inalap na hapa
ya basu na binarayangen
kapye na ha nepakimallak,
a
24 “Yeyan hapa ya me-
gitta ta dagak nga mangi-
pasikkal ta pakitulagan na
Namaratu, te mapagarut
sangaw ya dagakin petta
mapakoma ya liwat na
addu na tolay.
25 Ammi ibar ku hapa
tekamuy ta awek sangaw
makipaginum tekamuy ta
kumanin abat ta panginum
tam sangaw ta bagu na
inuman ta pangayayat tam ta
pagariyan ni Damakewan,”
kunna.
A negawat na hapa tekid, a sa
uminum kid hapa.
26 A ta nekabalin da uminum
a nagkakansyon kid, kapye
da umange ta Bagetay na
Olibo.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta
Pangiwagak Da Tentu
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34)

27 A ya uhohug ni Hesus
tekiden nagtugtugut ta dalan
a
“Amuk ta pakigungayān
dak sangaw, te yen ya
nesurat na aglavunen;
‘**Papapasi sangaw na
Namaratu ya mag-
taron a makutkutet
sangaw ya kalneru
kiden,**’ kunna ta surat
na en.
28 Ammi am matolayak hala
sangaw a mapa-polu yak san-
gaw ammi tekamuy nga ange
ta iten Galileya,” kunna.
29 “O maski pakigun-
gayān na ka na kadwan,
Afu, aweta ka sangaw
pakigungayān,” kunna
hapa ni Pedru tentu. Ammi
ya uhohug ni Hesus tentu
a.
30 “Maski ilemad nak
hala sangaw ta mamillu
ta hiklamin yan ta awena
para la pagtareknay na
manuk ta kapidwa na
pagtareknay na,” kunna.
31 Ammi pake nepapilit na ha
ni Pedru,
“Ay awan, Afu, maski ik-
abat dak sangaw teko pa-
pasin a aweta ka sangaw
ilemad,” kunna ha.
A kumanen hapa ya nebar na
kadwan kiden ituldu na.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta
Lugar Na Getsimani
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 A ta datang da ta bage-
tayen a nagdulot kid ta lu-
garen nga nagngagan ta Get-

simani, a ya uhohug ni Hesus tekid a
"Magtuttud kanan ta isin te eyak bit yo tewan maki-mallak," kunna.
33 Ammi nehulun na hapa ig Pedru ikid ni Santiago ikid ni Hwan. A sangaw nepagka-ma na hapa ya pagdamdam na, a pake nagburung na.
34 "Kuga ipasik de ya sikan na damdam kin. Magyan kam la sin, a imugudan muy," kunna tekid.
35 A sang imadayu tekid kapye na nagtakab ta lutak, a nepakimallak na ta pagpasan na Namaratu ya zigat na pasi na am mabalin mina.
36 "Amang, amuk ta mabalin ya ngamin teko, a azim haen ya zigatin yan. Ammi maski kunku a bakkan mina ta yen ya magdulot, te mappya ta ikayat men ya idulot ku," kunna ta pakimallak na.
37 A tentu en nagtoli teg Pedru a masidug kid na, te hiklam, a
"Anu masidug kan, Si-mon, awem hud maatta-man ya awan masidug ta maski takday la na oras?
38 Awemuy la masidug, te makimallak kam mina petta awemuy mina maayayyaw, te maski am malogon ya nonot muy a makafuy ya bari muy," kunna.
39 A umange ha nakimallak ta kuman na intu en.
40 A sangaw nagtoli ha ta it-uldu na kiden, a masidug kid ha, te awena makaladdang na mata da. A mamat kid hapa magsitang.
41 A ta mekatallu na neange na tekid a
"Aranan, awan bale am masidug kam la ta ban-nag muy, te ittan ya ange na mangitalaba ta Tolayin taga Langit petta igawat na ta awan kiden mangurug ta Namaratu.
42 Imivwat kanan, te en-tanan, te ittan ya mangital-aba teyak," kunna tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mt 26:36-56; Lk 22:47-53; Jn 18:1-11)

43 A ta pagbida para la ni Hesus tekid a dumatang na i Hudasen, a nehulun hapa tentu ya addu na tolay nga di-nob na pinakadakal da kiden ikid na padi kiden, a nagibbal kid hapa ta kampilan ikid na paluk.
44 A dana nebar na man-gitalaba en ya pagsenyas na sangaw ta kahulun na kiden petta amu da ya gafutan da.
"Ya amuyan ku sangaw a yen ya gafutan muy, te intu yen, a appiyan muy ya panggafut muy tentu," kunna tekid.
45 A nagdaretyo i Hudas te Hesus a
"Itta yak O, Afu," kunna tentu, kapye na inamu.
46 A yen hapa ya nepanggafut da tentu.
47 Ammi ka-ma la sinukkut na takday kahulun ni Hesus ya kampilan na en, a kinattab na ya takday tekid ta bang-bang na en a newasik na. Intu kinattab na ya tagabu na kadakalan na padi.

48 A ya uhohug ni Hesus ta
tolay kiden nanggafut tentu a
"Anu dulayak hud na
tolay, petta endak gafutan
konsu kampilan ikid na
paluk ta kuman na pang-
gafut muy ta tulisan?
49 Kinanghahaw itta
yak haman tekamuy ta
simbaanen nga nangitul-
tuldu, anu bakkan ta yen
ya nanggafutan muy teyak?
Ammi gagangay ta kunna
sin ya tarabaku muy petta
magdulot ya nesurat na
aglavun kiden," kunna.
50 A yen hapa ya nepangiwa-
gak na ituldu na kiden tentu,
a nagbabilag kid.

Ya Pangidarum Da Te Hesus
(Mt 26:57-68; Lk 22:54; Jn 18:12-14,19-25)

51 A ta nepangitugut da te
Hesus a dumagdag hapa ya
takday babagu nga nagsal-
nuk para la ta ulolat na en, a
nepagka-ma da hapa ginafut,
52 ammi newasik na ya ulo-
lat na en, a nakabilag nauha-
gan.
53 A ya nanggafut kiden te
Hesus a neange da ta bali na
kadakalan na padi, te yen ya
nagaammungan na padi ki-
den ikid na mangituldu ki-
den ikid na pinakadakal na
tolay kiden.
54 Ammi te Pedru a dana
tinultulitul na kid hapa
abat ta bagaw na bali en, a
nakipagtuttud hapa ta magg-
wardya kiden, te maggukup
hapa ta afuy da en.
55 A ya padi kiden ikid na
ngamin kiden nagkonsihal a
apagan da ya mangipasikkal
ta liwat ni Hesus petta
itta mina ya pangpapasin
da tentu, ammi awan ta
naapagan da,
56 te maski am addu ya
nagtayuk nga nagtulad tentu
a nagimpagsil haman ya in-
uhohug da.
57 A ta kapozyanan na a
nagtayuk ya kadwan mangi-
pasikkal ta tulad da, a ya uho-
hug da hapa a
58 "Ya kuman na nadan-
gag mi ta uhohug na inin a
itta kan ya pakapangwa na
nga mangkutkutet ta sim-
baanen nga pinadday na
tolay, te takwan kan ya
patayukan na ta las-ud na
talluhaw nga awena pad-
dayan na tolay," kunda.
59 Ammi maski kunna ten a
nagimpagsil hala ya inuho-
hug da.
60 A nagtayuk hapa ya
kadakalan na padi, kapye na
hapa nagpohut te Hesus.
"Awan hud ta tabbag
mu? Anu mantu ya
uhohugam ta ipaliwat na
inin kid teko?" kunna.
61 Ammi awena la nagasitang
ni Hesusen. A nagsitang ha
ya padi en,
"Ibar mu mantu am iko
ya Ari en nga Anak na Na-
maratu ewan," kunna.
A ya tabbag hapa ni Hesus
tentu
62 "A iyak ay, a ibar
ku hapa tekamuy ta
makipaita sangaw ya
Tolayin taga Langit nga
makipagtuttud ta agtut-
tudan na Seppakapangwa
ta Ngamin, te magtoli hala

sangaw sin nga imatogkok
ta kulam kiden," kunna.
63 "**Agayaya!**" kun na hapa
na kadakalan na padi ta
pakadangag na ta uhohug ni
Hesus, kapye na pinissang ya
salnuk na pagpadi na gafu ta
katupag na en ta inuhohug ni
Hesus.
"Dulay ya nauhohug na
tolayin yan, te igitta na ya
bari na ta Namaratu ewan.
64 A masapul hud para
ya mangipasikkal ta liwat
na awa ikitanan hapa la
ya nakadangag ta uhohug
na. Anu mantu ya uray
muy tentu?" kunna hapa ta
kahulun na kiden.
A sa ikayat da ta mapapasi.
65 A inuparan na hapa na
kadwan kiden, otturu tinap-
panan da hapa ya mukat na
kapye da sinilsiltuk.
"O, ibar mu am inya ya
nagsiltuk teko, te malalaki
ka haman maglavun,"
kunda.
A sinilsiltuk da hapa na mag-
gwardya kiden.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mt 26:69-75; Lk 22:55-62; Jn 18:15-18,25-27)

66 A ta pagimbestigar da
para la te Hesus a itta la i
Pedru ta bagaw na bali en.
67 A ta pagtalib na tak-
day babbay nga tagabu na
kadakalan na padi a naita
na i Pedru nga maggukup ta
afuyen, a naguhohug tentu;
"Maski iko hapa ya tak-
day kahulun ni Hesusen
nga taga Nasaret," kunna
tentu.
68 "Amuk hud am anu
ya ikayat mu uhohugan
teyak," kunna hapa,
kapye na sang umadayu ta
tagad ta sasarokanen.
69 Ammi nalasin na hapa na
takday ha na babbay, a ne-
tuldu na i Pedru ta katayukan
na kiden.
"Yeyan hapa ya takday
kahulun na," kunna tekid.
70 Ammi nelemad na ha.
Awena para la nabayag a
nepasikkal da ha na kadwan
kiden nga imatayuk ta iten;
"Talaga ta iko hapa ya
takday kahulun na, te taga
Galileya ka," kunda tentu.
71 "Atsi O, pagasingan ta
Dyos am tulad ya uhohug
ku, awek malat amu ya to-
layina," kunna ha nagle-
mad.
A nagtareknay ha ya manuk
ta pidwa na,
72 a yen hapa ya nepakanonot
ni Pedru ta uhohug ni
Hesus tentu, te '**Mamillu
ka mangilemad teyak ta
awena para pagtareknay
na manuk ta kapidwa na,**'
kunna. A insigida nagtangit i
Pedru en.

15

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Hesus
(Mt 27:1-26; Lk 23:3-25; Jn 18:29-40)

1 A tentun araw a
nagkakampat para la ya padi
kiden ikid na pinakadakal na
tolay kiden, a nagtatulagan
da ta masi mina i Hesus. A
sangaw ginalutan da kapye
da neuhet, te enda nedarum

ta atubang ni Pilato nga
gubernador taga Roma.
2 A ta nepagpatayuk dan
tentu ta atubang na guber-
nadoren a nagpohut hapa i
Pilato tentu;
"Anu, iko hud ya nebar
da en nga ari na Hudyo ki-
den?" kunna te Hesus.
"Iko mina ya mangibar,"
kunna hud la ni Hesus
tentu.
3 A addu hapa ya nepaliwat
na padi kiden tentu ta guber-
nadoren, ammi awena pulus
nagsitang ni Hesus.
4 "Awan hud ta tabbag
mu, awem hud madangag
ya ngamin ipasikkal da ta
liwat mu?" kunna hapa ni
Pilato tentu.
5 Ammi awena kad tumabbag
ta maski takday la na uho-
hug, a pake nepagpaka-lat na
gubernadoren.
6 A ya gagangay na guber-
nadoren ta idi am araw na
mayor na pyesta na Hudyo
kiden a pohetan na ya takday
mabalud nga pinili na tolay
kiden.
7 A ta nepangidarum da
te Hesus a dana ittan ya na-
balud kiden nga nakapapasi
ta pakitapil da ta gubyernu
na taga Roma kiden, a i
Barabas ya ngagan na takday
tekid.
8 A gafu ta nagaammung
na ya tolay kiden a inadang
da te Pilato ta pohetan na ya
takday nabalud ta kuman na
gagangay na en ta idi. A ya
uhohug ni Pilato tekid a
9 "Ikayat muy mantu ta
pohetan ku ya ari muy in
Hesus?" kunna tekid,
10 te dana amu na ta nedarum
na pinakadakal da kiden
gafu ta katupag da tentu.
11 Ammi ya padi kiden ikid na
pinakadakal na tolay kiden a
sinansanat da ya tolay kiden
petta adangan da ya pangpo-
het na te Barabas.
12 A sangaw pinidwa ni Pilato
ya pohut na ta tolay kiden,
"A anu mantu ya uray
muy ta kinan muyin nga
ari na Hudyo kiden?"
kunna.
13 A giaggayan kid na ta "**Pa-
gappam ta kayu,**" pakakin
kid.
14 "Te anu hud, anu hud
ya liwat na?" kunna hapa.
Ammi pake giaggayan kid ha
ta masikan; "**Pagappam ta
kayu, pagappam ta kayu,**"
pakakin kid.
15 A gafu ta ikayat ni Pi-
lato nga pagustun ya tolay
kiden a pinohet na mantu i
Barabas, a nepapaligat na i
Hesus, kapye na negawat ta
suddalu kiden petta pagap-
pan da.

*Ya Pamābānglu Na Suddalu
Kiden Te Hesus
(Mt 27:27-31; Jn 19:2,3)*

16 A ta nepanggawat na
suddalu kiden tentu a neange
da bit ta umag na bali na gu-
bernadoren, a sa pinagkali-
hung da tentu ya ngamin
batalyon da.
17 A inazi da ya salnuk na
en, kapye da nesalnuk tentu
ya darag na ga-gamit nga
kuman na salnuk na ari, a
nangwa kid hapa ta sangngat
na sit kapye da nesangngat ta
ulu na en.

18 A sangaw daydayawan
da kampon ta
"Ihi, malalaki ya Ari na
Hudyo kiden," kunda.
19 A pinalpaluk da hapa ya
ulu na en ta biraw kapye da
inuparan. A namalentud kid
hapa ta atubang na en nga
ape mangdayaw tentu.
20 A tekid na nabalin a in-
azi da ya salnuk na en darag,
kapye da ha netoli ya dana en
salnuk na, a neuhet dan petta
pagappan da.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mt 27:32-44; Lk 23:32-43;
Jn 19:17-24)

21 A nesimmun da hapa ya
takday tolay nga nagngagan
ta Simon nga taga Sirene, a
intu hala ya dama ni Alehan-
dru ikid ni Rufo. A nagtalib
mina, te bagu nagafu ta
lawan a simarok mina ta
ili, ammi kinalbatan da nga
pinagagtu ta pagappan ni
Hesus.
22 A ta datang da ta nenga-
gan da en Golgota (intu hala
kettayan na Balontok),
23 a pinenum da mina i Hes-
usen ta binarayang nga kini-
hun da ta apdu, ammi in-
awena.
24 A ta nekabalin na nepag-
paappa da tentu a nagbabi-
nunutan da ya barawasi na
kiden.
25 Alas nwebe ta lalakwat
ya nepagpaappa da tentu,
26 a itta hapa ya nesurat da
ta utun na ulu na en petta
mebasa ya pangpapasin da
tentu. "**Ye-yan ya Ari na**
Hudyo kiden," kun na surat
da.
27 Itta hapa ya duwa na
tulisan nga pinagappa da ta
dwaakub ni Hesus,
28 petta magdulot ya dana
nebar na aglavunen ta surat
na en, te "**Isipat da sangaw**
ta dulay kiden na tolay,"
kunna.
29 A kada itta ya nagtalib ta
nagappan ni Hesus a nelutab
da ya pangidadula da tentu.
"Agu ta itta ya pakapang-
wam nga mangkutukutet
ta simbaanen kapyem ha
patayukan ta las-ud na tal-
luhaw?
30 Ikerutam mantu ya
barim ta pakapangwamina,
a dumagut kan ta krusina,"
kunda.
31 Tumubbat hapa ya padi ki-
den ikid na mangituldu ki-
den;
"Intu kan ya nangikerutan
ta kadwan tolay, ammi
awena mekerutan ya bari
na en," kunda.
32 "Intu pon ya Mangikerutan
nga Ari na Istralita kiden, a
mappya mantu ta dumagut
na ta krus, petta itta mina
ya pangurugan tam tentu,"
kunna hapa na kadwan.
A kumanen hapa ya pangi-
dadula na tulisan kiden
tentu nga pinagappa da ta
dwaakub na en.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mt 27:45-61; Lk 23:44-56;
Jn 19:28-42)

33 A tentun pagtangnganan
na araw a nagsugiram na ya
ngamin na paglelehut da en
ta kuman na hiklam abat ta
tallu na oras.
34 A ta alas tres ta furab a
nagayag i Hesus ta masikan,

"**Ilay, Ilay, lama sabaktani,**" kunna ta agsitang na Hudyo kiden. A ya ikayat na uhohugan na ayag na en a "**Dyos ku, Dyos ku, anu haman ta nagtalekudan nak,**" kunna.

35 "Anu, ayagan na de i Eliyas?" kunna hapa na kadwan kiden nga nagbuya tentu.

36 A nagbilag hapa ya takday tekid nga ange nangalap ta kuman na ga-gamit kapye na tinunan ta suka, a sangaw nesukil na ta ud na biraw te Hesus petta inuman na mina, a

"Itan tam bit la am enna sangaw ikerutan ni Eliyasen," kunna.

37 A tentu en ha nagayag ta masikan a yen hapa ya nepakasukkut na kahalwa na en.

38 A negindan hapa napissang ya zingzingen nga ga-gamit ta umag na Simbaan na Namaratu. Namegafu napissang ta utun abat ta akban.

39 A ta atubang na nagappan na en a itta ya kapitan na suddalu kiden, a tentu en nakaita ta nepagaswang ni Hesus ta pasi na a "**Kakurugan kad ta Anak na Namaratu yan,**" kunna.

40 A ta medyo adayu ta nagappan ni Hesus a itta hapa ya addu na babay nga nangita tentu, a nehulun hapa tekid i Mariya Magdalena, ikid ni Mariya nga hina nig Santiago assang ikid ni Hose, ikid ni Salome,

41 te ikid hapa ya kanayun nehulhulun nga nanguffun te Hesus ta idi ta lugar na Galileya. A addu kid para na babay nga dumadagdag te Hesus tentu en dumatang ta ili na Herusalem.

42-43 A itta hapa ya takday lalaki nga naba-nang nga konsihal na Hudyo kiden, intu ngagan na i Hose nga taga ili na Arimateya. A nabayag na hapa nangipapana ta araw na pangikerutan na Namaratu. A gafu ta furab na ta kaatubangan na araw na agimmang a neturad ni Hose ya ange ta bali ni Gubernador Pilato, petta adangan na ya bari ni Hesus, petta itanam na.

44 Ammi ta pakadangag ni Pilato ta nasin a nepagpakalat na hapa, te pahig na ta awena para la nasi. A pinaayagan na mantu ya kapitan na suddalu, petta damagan na am kurug ta nasin i Hesus.

45 A ta nepakadamag nan ta nasin a nepalubus na hala ta alapan ni Hose ya bari na en.

46 A ta nepangidagut nan ta bari na en a finutefutan na ta bagu na furaw na ga-gamit nga ginatang na, a enna netanam ta kababagu na tanam nga nakali ta batu ta kuman na kweba. A sangaw nadokalig na ya dakal na batu ta irwangan na tanamen petta namunitan.

47 A ig Mariya Magdalena ikid ni Mariya nga hina na takday Hose a dana nehulun kid hapa, petta itan da ya pangitanaman na tentu.

16

Ya Pagtolay Hala Ni Hesus
(Mt 28:1-10; Lk 24:1-11; Jn 20:1-18)

1 A ta nekabalin na araw na
agimmang a ig Mariya Mag-
dalena ikid ni Mariya nga
hina ni Santiago ikid ni Sa-
lome a umange kid gumatang
ta bangog, petta iluggud da
mina ta bari ni Hesus.
2 A tentu nagkarawan ta
Liggu a naggaganwat kid, a
dumatang kid ta agyan na
tanam en ta lalattog na bila-
gen.
3-4 Ammi ya uhohug da
hapa ta pakatugtugut da para
la ta dalan a
"Inya hud sangaw ya
manguffun tekitam nga
mangazi ta batu en nga
nelitup da ta tanamen?"
kunda,
te dappug haman na batu.
Ammi ta datang da a dana
naazin, a simarok kid.
5 A ta nepakasarok dan a
neitan da ya takday babagu
nga nagbarawasi ta furaw a
imatuttud ta bikat na irwan-
ganen, a nakagtut kid.
6 "Awemuy la magtalaw,
te amuk ta apagan muy
i Hesus taga Nasaret nga
pinagappa da, ammi awan
na sin, te natolay hala.
Maski itan muy ya nagid-
dan na bari na en," kunna.
7 "Ammi alalag muy
magtoli ta ituldu na kiden,
aglalo te Pedru, te ibar
muy sangaw tekid ta
imunnan i Hesus tekid ta
iten Galileya.
'Maita muy kan hala
sangaw ten ta kuman na
nebar na en tekamuy,'
kummuy sangaw tekid,"
kunna.
8 A tekiden nakauhet ta tana-
men a bumilag kid na ta ta-
law da en, ammi awan ta
nakibidan da ta dalan, te
kuga nagtalaw kid.

9 A kumanen natolay hala i
Hesus ta pake nagkarawanen
ta araw na Liggu, a intu apolu
nakipaitan na i Mariya Mag-
dalena nga nagpatugutan na
ta pitu na anitu ta idi.
10 A intu ya umange nangi-
padangag ta kadwan kiden
kahulun ni Hesus. Nagtatan-
git kid para la ta pagdamdam
da,
11 a tekiden nakadangag
ta natolay hala i Hesus, te
nakipaita hapa te Mariya, a
aweda kurugan.

12 A ta nekabalin na kuma-
nen a nakipaita ha i Hesus
ta duwa para na ituldu na
tekiden nagtugtugut ta dalan,
ammi aweda bit la nalasin ta
damo, te kuman na takwan
ya mukat na.
13 A tekiden hapa nagtoli ta
kadwan kiden kahulun da a
nebar da hapa tekid, ammi
aweda hapa kurugan.

14 A sangaw nakipaita hapa
i Hesus ta mafulu takday
kiden ituldu na tekiden
nagkakan, a pake nehuya
na kid hapa ta kawan na
pangurug da ikid na katuyag
na nonot da, gafu ta aweda
kinurug ya uhohug na
nakaita kiden tentu.
15 A ya takday para na uho-
hug nga nesirak na tekid a
intu yan:

"E kam sangaw ta ngamin kiden lugar ta paglelehutin, te ipadangag muy ya damag na Namaratu ta ngamin tolay.

16 A ya mangurug sangaw ta ipadangag muy ikid na magzigut a mekerutan kid, ammi ya awan kiden mangurug a mekabat kid sangaw ta pangtaguhali na Namaratu.

17 A ya mangurug kiden sangaw teyak a mehulun hapa sangaw tekid ya pakapangwa na Namaratu petta itta ya mangipasikkal ta ipadangag da, te patugutan da sangaw ya anitu na seanitu kiden, a makauhohug kid hapa sangaw ta takwan kid na agsitang nga aweda inadal.

18 A maski am keibbalan da sangaw ya madagat, ono am keinuman da ya tamay a awan sangaw ta makkwa tekid. A isi-ged da hapa sangaw ya kamat da ta magtatākit, a magmappya kid hapa," kunna tekid.

19 A ta nekabalin na naguhohug tekid a kama la timullu ta langit, a nakipagtogkok ta hebing na Namaratu ewan.

20 A ya dinob na kiden a umange kid hapa nangipadangag ta ngamin kiden lugar, a nepehulun na Namaratu ya pakapangwa na tekid petta mangipasikkal ta ipadangag da.

Ya Nesurat Ni Lukas Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Lukas.

A ya ngagan na nagsuratan ni Lukas a Teyopilo. Intu de ya takday kofun ni Lukas nga mayat de magdangag ta bida ni Hesus. A yen ta pake sinanedan ni Lukas ya addu na nakkamu te Hesus ikid na nakadangag tentu, petta pake dangagan na ta mappya ya ngamin netuldu na ikid na tinarabaku na, a yen kid ya nesurat na te Teyopilo. A ya nesurat ni Lukas gafu te Hesus a intu yan:

Ya Gafu Na Pagsurat Na

1-4 Kofun ku, Teyopilo.

Yen ta nagsuratak teko petta amum ya kakurugan gafu te Hesus Kristu, Addu hapa ya kadwan kiden nga nagimbestigar ta naknakkwa ta agyan tamin ta ayanen na araw, a nelista da ya ngamin nepadangag na kadwan kiden nakaita ikid na nanguffun te Hesus ta ketta na en. A gafu ta pake naimbestigar ku hapa ya ngamin naknakkwa gafu te Hesus a nesurat ku ngamin ta isin petta amum ta kurug ya ngamin netuldu teko.

Ya Nalavun Gafu Ta Pakeanak ni Hwan

5 A ta idi ta nepagari para la ni Herud ta lugar na Hudeya a itta ya padi na relisyon na Hudyo kiden nga nagngagan te Zikaraya, a nedagga hapa ta padi kiden ni Abias. A intu hapa atawa na i Lisabet nga simsima ni mina Aron.

6 A amu hapa na Dyos ta matunung ya duwa kiden, te kanayun kurugan da ya ngamin kiden lintig na Namaratu, a awan ta pakehuyan da.

7 Ammi intu dulay te awan ta anak da, te awena magāānak na babbayen, te yaga bakbakat na hapa, a laklakay na hapa ya atawa na en.

8 A ta datang na araw na pagtarabaku na padi kiden ni Abias ta simbaan na Namaratu a nehulun hapa i Zikaraya,

9 a intu ya napili nga simarok tatakday ta pake umag na simbaanen petta apangan na ya bangogen ta kuman na gagangay na tarabaku na padi kiden.

10 A ta oras na pangiapang na ta bangogen a nagyan ya tolay kiden ta bagaw na simbaanen, a nakimalmallak kid la.

11 A sangaw nepagka-ma ni Zikaraya ya anghel na Namaratu nga nagmatakar ta kanawan na pangiapangan na en,

12 a nakagtut i Zikaraya en ta talaw na en. Ammi ya uhohug na anghelen tentu a

13 “Awem la magtalaw,” kunna, “te itta yak sin gafu ta dinangag na Namaratu ya pakimallak muy ikid na atawam. A pasinapān

na kanan, petta maganak
kam hala sangaw ta lalaki,
a Hwan sangaw ingagan
muy tentu.
14 “A bakkan la teko ya
pake matalakan ta keanak
na, te sakā matalak hapa
sangaw ya addu na tolay,
15 te maita da sangaw
ta pake malalaki na tolay
na Dyos. A awena sangaw
uminum ta binarayang ono
kompormi na madagat na
inuman. A mapasinapān
sangaw ta Kahalwa na Na-
maratu ta maski pagyan na
para la ta sirat na hina na en.
16 “A addu hapa sangaw
ya patolin na nga Istralita
kiden ta dafu da ewan Na-
maratu,
17 te mapsinapan sangaw
ta kagitta na nonot ikid na
pakapangwa ni Eliyas. A
intu sangaw ya mapmapolu
ammi ta Dafu tamen, petta
pagnonotan na ya dadagkal
kiden ta kuman na nonot na
abbing.
“A pagbabawin na san-
gaw ya masoysoy kiden
petta magtunung ya nonot
da, petta dana makaparan
ya tolay kiden ta datang
na dafu da en,” kunna kan
hapa na anghelen tentu.
18 A ya uhohug hapa ni
Zikaraya a
“Anu hud ya pakkamun
ku ta dumatang hala ya ku-
man na nebar men teyak,
te laklakayak haman, a
pake bakbakat hapa ya
atawak?” kunna.
19 A ya tabbag hapa na
anghelen a
“Amum hala sangaw,
te iyak i Gabriyel nga
kanayun magyan ta
atubang na Namaratu
ewan. A intu hala ya nangi-
dob teyak petta ipadangag
ku teko ya kuman na nebar
ken ta ayanin.
20 A magdulot hala san-
gaw ta arawen nga nekari
na Namaratu, ammi gafu ta
awem kinurug ya inuhohug
ken a magumal kan sangaw,
a awem na sangaw maka-
sitang addet ta nagdulot na
ya kuman na inuhohug ken
teko,” kunna.
21 A gafu ta pake nabayag i
Zikaraya ta umag na simbaa-
nen a nagburung na ya tolay
kiden nga nagaindag tentu, a
pahig da ta anu ya dulay.
22 Ammi tentu en nakauhet
a awena nakauhohug tekid,
a yen ya nakkamun da ta
itta ya nagmatakar tentu
ta umag na simbaanen. A
gafu ta awena nakasitang a
nagsenyas la tekid.
23 A ta nagaddetan na araw
na pagtarabaku na ta sim-
baanen a dumatang hala ta
bali na en.
24-25 A ta nekabalin na en a
natarun hala ya atawa na en
Lisabet. A ya uhohug na en
hapa a
“Mappya mantu la ya
Namaratu, te nekallak nak
hala ta kumanin, petta
awek na sangaw mamat
ta sakā tolay ku kiden,”
kunna kan na nonot na.

Ya Nalavun Gafu Ta Pakeanak ni Hesus

26-27 A ta kaarawan na
katarun ni Lisabet a itta ya
takday balatang nga nagn-
gagan te Mariya, a nagyan
ta ili na Nasaret ta lugar na
Galileya. A dana nakiatawa
hapa ta takday simsima ni
mina Ari en Dabid nga nag-
ngagan ta Hose taga Nasaret
hapa, ammi aweda para la
nagdorug. A ta mekānnamen
hulan na katarun ni Lisa-
beten a nagmatakar hapa ya
anghelen Gabriyel te Mariya,
te dinob na Namaratu tentu.
28 A tentu en nakipaita te
Mariya a
"Namaratu ya makkamu
teko, Aboy, a itta hapa ya
pangdayawan na teko, te
iko ya pinili na," kunna
tentu.
29 A nagburung hapa i
Mariya en gafu ta uhohug na
en, a "**Anu panaw ya ikayat
na uhohugan teyak**?"
kunna kan na nonot na. A ya
uhohug ha na anghelen tentu
a
30 "Awem la magburung,
Mariya, te dayawan na ka
na Namaratu ewan,
31 te matarun ka sangaw,
a maganak ka sangaw ta
lalaki, a ingagan muy sangaw
te Hesus.
32 "A am dakal na san-
gaw ya anak mu a pake
malalaki na tolay, a amu
sangaw na ngamin tolay ta
intu hala ya Anak na Na-
maratu ewan. A intu hapa
sangaw ya pagbalinan na
Namaratu ta ari, te intu
ya ari muyen nga nekari
na Namaratu nga metali ta
minakakay na en Dabid.
33 "A awan sangaw ta
addet na pagari na, te intu
hala sangaw ya makkamu
ta ngamin kiden tolay na
Namaratu addet ta addet,"
kunna ha na anghelen
tentu.
34 A ya uhohug hapa ni
Mariya a
"Onay, ammi had kun na
katarun ku, te awek para
la nakidorug ta lalaki?"
kunna.
35 "A maski, te ange san-
gaw teko ya Kahalwa na
Namaratu, a ihuga na san-
gaw ta matarun ka. A
pake dayawan da sangaw
ya anak men, te ibar da
sangaw ta awan ta pake-
huyan na, te kagitta hala
na Namaratu ewan.
36 "A em sangaw itan ya
Anti men Lisabet nga awan
nagan-anak ta idi, te maski
am bakbakat na a ittan ya
annam na hulan ta katarun
na,
37 te maski am anu ya
ngagan na a awan ta awa
makkwa na Namaratu awa
makkwa na ya ngamin,"
kunna ha na anghelen tentu.
38 "A kwa nak mantu la
na Dafu tamewan, petta
dumatang hala ya kuman
na inuhohug mu teyak,"
kunna hapa ni Mariya.
A ta nepaguhohug nan ta ku-
manen a nagtugut hapa ya
anghelen.

*Ya Pagpasyar Ni Mariya Te
Lisabet*

39 A ta nekabalin na anghe-
len a nahukal hapa i Mariya
ta pake lalakwat, a imalistu

umange ta takday ili ta lugar
na Hudeya,
40 a nagdulot ta bali na Anti
na en Lisabet. A tentu en
simarok ta bali na a "**Na-
maratu ya makkamu teko,
Anti**," kun ni Mariya tentu.
41 A ta nepakadangag ni
Lisabet ta uhohug na en
a timollok kan hapa ya
asitayen ta umag na sirat
na, a ka-ma la napasinapān
i Lisabet ta Kahalwa na
Namaratu,
42 a nagsitang hapa ta
masikan;
"Iko, Mariya, ya pake
nagāsāt ammi ta ngamin
kiden bābāy, a Dyos hapa
ya mangbendisyon ta anak
mina.
43 Ammi anu hud ya
pangdayawan na Namaratu
teyak ta doban na teyak ya
magbalin ta hina na Dafu
kewan?
44 On, Aboy, amuk na
ta iko sangaw ya maganak
tentu, te teyaken nakadan-
gag ta inuhohug men teyak
ta ayanen a timollok hapa ya
asitay kin ta talak na ta umag
na sirat kin.
45 A yen ta nagāsāt kan
hapa, Aboy, te kinurug mu
ya uhohug na Namaratu
nga nepepadangag na teko,"
kunna.

Ya Pagnot Ni Mariya

46 A gafu ta matalak hapa
i Mariya a ka-ma la magnot
hapa:
"Napannu ya nonot ku
ta pangdayaw ku te Afu.
47 A magayayatak ta Dyos
nga mangikerutan teyak,
48 te maski pobre yak a pinili
nak.
A ta ngamin kiden tolay
nga meanak sangaw,
a awan sangaw ta awa
makanonot
ta iyak ya nagāsāt
ta bendisyon na Dyos.
49 Te ya Namaratu ewan
nga seppakapangwa na
Dyos
a nekallak nak hala
ta dakal na bendisyon.
Madaydayawan mantu ya
Dafu tamewan,
50 te ikallak na ikallak
ya ngamin mamat tentu,
a kumanen hapa ta simsima
da kiden.
51 Ammi ta ngamin kiden
magparayag a
nepaita na ya kasikan na
kamat na,
te kinutkutet na kid
gafu ta pagparayag da.
52 A ya masikan kiden magtu-
ray a
pinaakban na kid,
ammi pinautun na hapa
ya alinnak kiden.
53 A pake binattug na hapa
ya mabisin kiden,
ammi nagtalekudan na la
ya naba-nang kiden.
54 A pinagdulot na la ya
nekari na en
ta gingginafu tam kiden,
te nedulot na ya panguffun
na
ta tolay na kiden,
55 te nanonot na i mina Abra-
ham
ikid na simsima na kiden
addet ta addet," kunna.
56 A nagyan i Mariya te Anti
na en Lisabet addet ta tallu
hulan kapye na dimmatang
ta agyan na.

Ya Keanak Ni Hwan Nga Mangzigut Ta Tolay

57 A ta datang na paganak
ni Lisabet a naganak hala ta
lalaki,
58 a enda hapa itan na
kahulun na kiden ikid na
karuba na kiden gafu ta
kallak na Namaratu tentu, a
nekokolu da hapa ya anak na
en.
59 A ta mekawalu en araw
a nagaammung kid ha gafu
ta banggitan ni Zikaraya ya
anak da en, te yen ya gagan-
gay na Hudyo ta pagbunyag
da. A ikayat na kahulun
na kiden ta makikanāgān
ya asitayen ta dama na en
Zikaraya,
60 ammi ya uhohug na hina
na abbingen a "**Bakkan,
te Hwan ya ngagan na**,"
kunna.
61 "A anu haman ta
Hwan, bakawa itta hud
ya kumanen na ngagan
ta kadwan kiden kahulun
muy?" kunda hapa.
62 Otturu nagsenyas kid hapa
ta dama na abbingen am anu
ya ikayat na ta ngagan na.
63 A nagpaalap i Zikaraya ta
pagsuratan na petta isurat na
ya ngagan na, a ya nesurat
na a "**Hwan ya ngagan na**,"
kunna. A pake nepagpaka-lat
na kahulun da kiden.
64 Ammi ta nepakasurat ni
Zikaraya ta ngagan na anak
na en a ka-ma la nakasitang
na hapa, a dinayawan na ya
Namaratu.
65 A gafu ta kumanen a
nahigalan hapa ya ngamin
kiden karuba da, a kanayun
bibidan da ya dumatang ta
agyan da addet ta sumaned
ta ngamin kiden tolay taga
Hudeya.
66 A ya ngamin kiden
nakadangag ta pakabidan
da ta abbingen a pake netug
da hapa ta nonot da, a "**Anu
panaw ya pagbalinā**n **na
abbingin yan**?" kunda,
te yaga naita da ta itta ya
bendisyon na Namaratu
tentu.

Ya Panglavun Ni Zikaraya

67 A ta nepakasitang ni
Zikaraya en a napasinapān
hapa ta Kahalwa na Nama-
ratu, otturu naglavun;
68 "Madaydayawan ya Nama-
ratu ewan
nga Dafu na Istralita ki-
den,
te nanonot na ya tolay na ki-
den
nga nagtalekudan na ta
idi,
petta ikerutan na kid ta zigat
da.
69-70 A kustu hapa ya uhohug
na aglavun kiden
nga nepeuhohug na Nama-
ratu tekid
ta palungu araw,
te patayukan nan tekitam
ya mangikerutan nga
meanak ta simsima ni
mina Dabid,
71 petta mekerutan kitam
ta mangikatupag kiden
nga mangpazigat teki-
tam.
72 A nekallak na kitam hapa
ta kuman na nekari na
ta dadagkal tam kiden,
73 te nanonot na ya tulag na
en
nga nepagasingan na
ta gingginafu tamen
Abraham.

74 Te intu nebar na ta ikerutan na
kitam ta mangikatupag tekitam,
petta awan na sangaw ta talaw tam,
am awa idulot tam la
ya pangurug tam tentu,
75 petta meduma kitam hapa
gafu ta matunung ya nonot tam
ikid na gagangay tam
addet ta awetam pasi," kunna.
A ya uhohug hapa ni Zikaraya ta anak na en nga bagu neanak a
76 "Iko sangaw, Aleng, ya mapmapolu ammi ta Dafu tam, te paguhohugan na na ka sangaw na Namaratu ewan,
petta iparam ya ange na tekitam.
77 Te ipadangag mu ya pangikerutan na
ta tolay na kiden,
ikid na pagpakoma na
ta liwat da kiden.
78 A gafu ta allak na Namaratu tam, ikid na idduk na tekitam,
a palattogan na ya dakar na tekitam nga nagafu ta langit.
79 Te madakaran ya itta kiden ta sugiram,
ikid na itta kiden ta ngahab na pasi.
A ituldu na kitam ta dalan na kappyanan tam," kunna.
A yen ya addet na lavun na.
80 A dumakal la dumakal ya anak nig Zikaraya, a nagsikan hapa ya nonot na. Ammi tentu en dakal a kanayun nagyan ta kawanan na babali addet ta makipaita sangaw ta kagitta na kiden nga Istralita.

2

Ya Paganak Ni Mariya Te Hesus

1 A ta kaarawan na nekeanak ni Hwan a ya ari en nga taga Roma a namadday hapa ta bagu na lintig, petta melista ya ngamin kiden tolay nga magyan ta ngamin kiden lugar ta pagariyan na en.
2 A ye-yan hapa ya napolu en pakelista na tolay kiden nga negindan ta pagguber-nador ni Kirinu.
3 A gafu ta sa melista kid mina ta lugar na gingginafu da kiden
4 a masapul ta magtugut bit hapa ig Hose en ikid na atawa na en Mariya ta ili na Nasaret ta iten Galileya, te ange kid ta ili na Betlihem ta lugar na Hudeya, te yen ya ili na gingginafu da en mina Dabid ta idi.
5 A yen ya umeyan da nga pakelistan, ammi tanagay na hapa ya araw na paganak ni Mariya en.
6 A ta datang da ta ili na Betlihem a napannu ya ili en ta tolay kiden nga ange magpalista, a awan ta pagammakan nig Hose en.
7 A gafu ta nadatangan i Mariya ta paganak na a umange kid ta agsigongan na baka ikid na kabayu. A yen mantu ya naganakan na ta napopolu en anak na. A dana binabbad da ta kuman

na gagangay da, kapye da
nepaidda la bit ta anganan
na baka.

Ya Bida Na Anghelen Ta Mangipastu Kiden Ta Kalneru

8 A sangaw ta hiklam ta
nekeanak na abbingen a
itta hapa ya lālāki kiden nga
mangipastu ta kalneru da
kiden ta bikat na ili en,
9 a ka-ma la nagmatakar ya
anghel na Namaratu tekid, a
nadakaran na kid na dakar
na Namaratu, a pake nagta-
law kid na. A ya uhohug na
anghelen tekid a,
10 "Awemuy la magtalaw
O, te mappya ya ipadangag
ku tekamuy. A pakata-
lakan hapa sangaw na
ngamin tolay,
11 te ittan ya mangikerutan
tekamuy nga bagu neanak ta
ayanin ta ili na Betlihem. A
intu hala ya ari muyen Kristu
nga nekari na Namaratu
tekamuy.
12 "A itan muy sangaw
awa kustu ya uhohug ku
tekamuy, te am e kam
ta ili ewan a maita muy
hala sangaw ya bagu
neanak nga nepaidda da
ta anganan na baka, a
bagu para la ya babbad na
kiden," kunna hapa.
13 A ta nekabalin na anghe-
len a ka-ma la umaddu ya
sakā anghel na kiden ta lan-
git, a gisakansyon kid hapa
nga nagdayaw ta Namaratu
ewan.
14 "Madaydayawan ya Nama-
ratu ewan,
nga mangikallak ta tolay
na kiden,
te ittan ya dinob na en
nga mangpakappya
tekid,"
kun na kansyon da.
A sangaw limitap kid ha ta
langitewan.
15 A ya uhohug hapa na
mangipastu kiden ta nepag-
tugut na anghel kiden a
"Entanan mantu ta ili
ewan, te entam itan ya
abbingen nga nepadangag
na Dafu tamen tekitam,"
kunda.
A alistu kid hapa umange.
16 A naita da hala ig Mariya
ikid ni Hose, a itta hala ya
asitayen nga imaidda ta an-
ganan na baka.
17 A binida da hapa tekid ya
uhohug na anghelen gafu ta
abbingen. A sangaw nesaned
da hapa ya damag da en ta
kadwan kiden tolay ta ili,
18 a nagpaka-lat kid hapa
gafu ta bida na lālāki kiden
tekid.
19 Ammi te Mariya a awena
la nagsitsitang, te netatug na
la ya ngamin nadangag na
ikid na dumatang tentu.
20 A ta nepagtatugut na
manaron kiden ta kalneru,
a nagtoli kid ta agyan
na kalneru da kiden, a
nagkakansyon kid ta dala-
nen nga nagdaydayaw ta
Namaratu gafu ta ngamin
nadangag da ikid na naita da,
te kustu ya ngamin inuhohug
na anghelen tekid.

Ya Pagbunyag Da Te Hesus

21 A ta nepagpasa na
waluhaw a binanggit da hapa
ya asitayen, te yen haman ya
gagangay na Hudyo kiden. A

nengagan da hapa te Hesus,
te yen ya nebar na anghelen
te Mariya ta awena en para
la natarun.
22 A gafu ta lintigen nga
netuldu ni Moses ta Hudyo
kiden a mehangat ya bagu
naganak nga simarok ta sim-
baan na Namaratu, te itta
kan ya pagzigmanan na ad-
det ta appatafulu araw. A
ta nekabaggaw ni Mariya ta
pagzigmanan na a inalap da
i Hesus ta ili na Herusalem
petta igawat da ta Namaratu,
23 te ya takday lintig na Na-
maratu tekid a kwa na kan ya
napolu en neanak na tagtak-
day pagatawan.
24 A enda hapa peatang ya
duwa na lummun ono duwa
na kalapati, te yen hapa ya
nebar na Namaratu ta lintig
na en tekid.
25 A itta hapa ten
Herusalem ya takday lak-
lakay nga nagngagan te
Simyon. A pake matunung
hapa na tolay nga mamat
ta Namaratu, te nabayag
na hapa nagaindag ta
pangikerutan na Namaratu
ta Istralita kiden. A gafu
ta napasinapān hapa ta
Kahalwa na Namaratu,
26 a dana nepakkamu na
Namaratu tentu ta awena
para la masi addet ta maita
na bit apolu ya Ari en Kristu
nga nekari na Namaratu.
27 A gafu ta pangwalwag na
Kahalwa na Namaratu tentu
a umange ta simbaanen, a
yen ta dana ittan ten ta pangi-
datang nig Mariya te Hesus
petta idulot da ya kuman na
gagangay na lintig da en.
28 A ta nepakaita ni Simyon
ta asitayen a enna pegawat,
a inahakupan na hapa nga
nedayaw ta Namaratu.
29 “Ay, Afu, maski masi
yak na ta kuman na inuho-
hug mu teyak,
30 te naitak na ya dinob
min nga mangikerutan, a
matalakanak na.
31 Te ye-yan na abbing ya
nekari men nga umange sin,
petta ikaru na ya liwat na
ngamin tolay.
32 “A ye-yan mantu, Afu,
ya mangpadakar ta Hentil
kiden hapa, petta amu da
ya kakurugan na Dyos, a
intu hapa sangaw ya man-
gatad ta pakadayaw na to-
lay mu kiden nga Istralita,”
kunna.
33 A pake nakagtut hapa
ig Hose en ikid ni Mariya
ta uhohug ni Simyon gafu ta
anak da en, a nepakimallak
na kid hapa.
34-35 A ya uhohug na para ta
hina na abbingen a
“Dangagam, Aboy, ya
ibar kin teko, te palattogan
sangaw na Namaratu ya
itta ta nonot na ngamin
tolay gafu ta abbingin yan,
a mapaakban hapa sangaw
ya addu na Istralita gafu
tentu, ikid na addu hapa
sangaw ya mapātā-nāng. A
maski am intu ya pakaitan
ta ketta na Namaratu
tekitam a addu sangaw ya
magsoysoy tentu. A gafu ta
ikatupag da sangaw a pake
matakitan hapa sangaw
ya nonot mu ta kuman
na takit na amuku nga

mekaddug," kunna tentu.

36-38 A ta pagbida para la
ni Simyon tekid a itta hapa
ya pake bakbakat na aglavun
nga nakasimmu tekid. A ya
ngagan na hapa a Ana, a anak
hapa ni Fanwel nga takday
simsima ta tribu ni Aser. A
walufulu appat ya darun na,
ammi nabalun, te pitu darun
bit ya pagatawa na, kapye na
nasi na la-laay na en. A sigida
nagyan la ya bakbakaten ta
simbaanen ta araw pase hik-
lam, te awena bit nonotan ya
mangan gafu ta pakimallak
na. A ta nepakaita na hapa
ta abbingen a nedayaw na
hapa ta Namaratu, a binida
na hapa ta kadwan kiden, te
sakā indagan da hapa ya pan-
guffun na Namaratu ta taga
Herusalem kiden.

39 A gafu ta nedulot nig
Mariya ikid ni Hose ya
ngamin nebar na Namaratu
ta lintig na en gafu ta anak
da en a dumatang kid hala
ta ili na Nasaret ta lugar na
Galileya,

40 a yen hala ya dumakalan
ni Hesusen. A nagsikan hapa
ya bari na ikid na nonot na,
a umaddu ya adal na ikid na
kalalaki na, a kanayun inuf-
funan na Namaratu.

Ya Pakasirak Ni Hesus Ta Ili Na Herusalem

41 A ta kaassang para la
ni Hesus a nagpatotoli ya
dadagkal na kiden ta ili na
Herusalem ta kada darun,
te e kid makipagayayat ta
pyesta na Hudyo kiden gafu
ta panadamdaman da ta
araw na nepangilillik na
Namaratu ta gingginafu da
kiden ta lutak na Egipto.

42 A ta mekamafulu duwa
na darun ni Hesus a umange
kid ha ta pyesta en ta kuman
na gagangay da en, a nehulun
da hapa i Hesus.

43 A ta kabalinan na pyesta
en a nagtugut kid ha, te
dumatang kid ta agyan da.
Ammi intu dulay, te aweda
amu nig Mariya ta nasirak i
Hesus ta ili en,

44 te pahig da la ta sakā nag-
tugut hapa nga nakihulun ta
kadwan kiden kahulun da. A
tekid na nakatugtugut addet
ta takday araw a apagan dan
i Hesusen ta kahkahulun da
kiden ikid na kofun da kiden,
ammi awan na, aweda naa-
pagan.

45 A gafu ta kumanen a
tinoli dan apagan ta gafan da
en abat ta ili na Herusalem.

46 A ta mekatallu en araw a
naita da ta umag na simbaa-
nen, ammi nehulun haman
ta mangituldu kiden nga gi-
togkokan nakibibida tekid.

47 A dinayawan da hapa ya
pagtabbag na ikid na kalalaki
na nonot na.

48 A ta nepakaita nig
Mariya tentu a nagpaka-lat
kid tentu, a nehuya na hapa
na hina na en;

"Aleng, anu haman
ta nasirak ka ta isin, te
pake nagburung kami ni
Damam nga nagapag teko,"
kunna.

49 "A annun dak haman
burungan? Dana amu muy
mina ta itta yak ta bali
ni Damakin," kunna hapa
tekid.

50 Ammi aweda amu ya
ikayat na uhohugan tekid.
51 A ta nekabalin da ten a
himulun na i Hesus tekid, te
nagtatugut kid ha nga ange ta
agyan da en ta ili na Nasaret.
A malologon hapa i Hesus ta
ngamin patarabaku da tentu.
Ammi te Mariya a netatug na
la ta nonot na ya ngamin du-
matang tekid gafu te Hesus.
52 A dumakal la i Hesus ad-
det ta nagtuyag na hapa ya
bari na ikid na nonot na, a
mappya la mappya ya gagan-
gay na ta kuman na ikayat na
Namaratu, a kumanen hapa
ta tolay kiden.

3

Ya Nepadamag Ni Hwan Nga Nangzigut Ta Tolay
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:6-8,19-28)

1 A ta nepagpasa na addu
na darun a i Sisar Tiberyo ya
ari ta ngamin pagturayan na
taga Roma kiden, a ittan ya
mafulu lima darun na pag-
turay na. A i Ponsyo Pi-
lato hapa ya gubernador ta
lugar na Hudeya, a i Herud
hapa ya magibbal ta lugar na
Galileya, a ya kabagis na en
Felipe ya magibbal ta lugar
na Itureya ikid na lugar na
Tarakonita. A i Lisanyas ya
magibbal ta lugar na Abilena.
2 A ya kadakalan na padi ki-
den ta ili na Herusalem a i An-
nas, a sangaw ya manuhang
na en Kaifas.
A ta kaarawan na inin kid
a napasinapān i Hwanen
nga anak ni Zikaraya ta
uhohug na Namaratu tentu
en nagyan ta kalafukanen.
3 A sinaned na hapa
ya ngamin kiden lugar ta
naggwadamdammang na
Karayan na Hurdan, a ki-
nasaba na ya tolay kiden.
"Ulin muy ya gagangay
muy, a zigutan ta kanan,
petta pakoman na kam
hapa na Namaratu ta liwat
muy," pakakin tekid.
4 A gafu ta ange ni Hwan
a nagdulot ya nesurat na
aglavunen mina Isayas, te ya
uhohug na en a
"**Itta sangaw ya
makipaita nga ma-
gayayag ta kala-
fukanen, te intu
sangaw iayayag na
ya tabarang na ta
tolay kiden, petta
magparan kid mina
ta datang na Dafu
tamen, petta malo-
gon mina ya ange na
tekid.**
5 **Te mapā**tā-nāng **san-
gaw ya alinnak, ikid
na mapaakban ya
ata-nang, a map-
atunung ya killu,
ikid na maazi ya
ketumpapan.**
6 **A maita sangaw
na ngamin tolay
ya pangikerutan
na Namaratu**,"
kunna ta surat na
en.

Ya Pangkasaba Ni Hwan Ta Tolay Kiden
(Mt 3:7-10)

7 A ya nekasaba ni Hwan ta
umange kiden pazigut tentu
a
“Anu kuga magim-
mamappya kanan ta
pagzigut muy. Pahig
muy hud ta melillik kam
sangaw ta pama-gang na
Namaratu gafu ta pagzigut
muy?
8 Dana ipaita muy mina
ta naulin ya nonot muy,
kapye muy magzigut. A
awemuy pahig ta melillik
kam sangaw gafu ta simsima
kam ni mina Abrahamen, te
ibar ku tekamuy ta itta ya
pakapangwa na Namaratu
nga magpabalin ta batu kidin
ta simsima ni mina Abraham.
9 “Negitta kanan ta kayu
nga tokadan na Namaratu
ewan, te dana neparan nan
ya watay na en, a awena
la mabayag a tokadan na
ya kayu kiden ta agyan
na ramut da kiden. Te
ya ngamin kiden kayu
nga awan magmayan ta
mappya a tokadan na kid
kapye na kid iwarad ta
afuy,” kunna tekid.
10 A ya pohut da hapa tentu
a
“A anu mina ya
tarabakun mi petta
mekerutan kami mina?”
kunda.
11 A ya tabbag na hapa
tekid a
“Am itta ya duwa na
barawasi muy a iatad muy
ya takday ta awanen ta
barawasi. A ya nasurok
ta kanan na a isipat na
hapa ya awanen ta kanan,”
kunna.
12 A umange hapa pazigut
tentu ya magsingir kiden ta
bwis na tolay kiden nga ne-
saad na gubyernu na taga
Roma, a pinohutan da hapa
ta
“Anu mina ya tarabakun
mi petta makaparan kamin
hapa?” kunda hapa.
13 A ya tabbag na hapa
tekid a
“Awemuy pagsurokan
ya singiran muy,” kunna.
14 Yaga suddalu hapa ya
umange pazigut, a pinohutan
da hapa ya tarabakun da
mina, a ya tabbag na tekid
a
“Awemuy persan ya to-
lay kiden petta atadan da
kam ta pirak, a awemuy
kid hapa tātālawan, te mat-
appag kanan mina ta tan-
dan muyen,” kunna.
15 A gafu ta ketta ni Hwan
nga mangaskasaba ta tolay
kiden a nekatalak da ta tana-
gay na de ya mangikerutanen
nga nekari na Namaratu ta
dadagkal da kiden, a nonotan
da am intu hala i Hwanen.
16 Ammi ya uhohug ni
Hwan tekid a
“Itta yak sin nga
mangzigut tekamuy ta
danumin gafu ta liwat muy
kiden, ammi itta sangaw
ya umange ta gafan ku
nga pake dakdakal ya
pakapangwa na ammi
teyak, te maski la awek
megitta makitagabu tentu
ikid na mangubad ta
sapatos na kiden. A intu
sangaw ya mangpasinap
tekamuy ta Kahalwa na
Namaratu. Ammi ya awan

kiden magbabawi a pagangan na kid sangaw ta afuy,
17 te itta ya kuman na pagsap na ta tolay, a am nabalin na magsap a uknudan na sangaw ya semayan, ammi apangan na sangaw ya kupat na kiden," kunna tekid.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

18 A* ta nekabalin na tolay kiden nagzazigut a umange hapa i Hesus nga pazigut te Hwan. A tentu en hapa nakazigut a nakimallak, a kuman na bimangrit na ya langit,
19 a nagsunak ya Kahalwa na Namaratu nagpotun tentu ta kuman na kalapati, a nepagka-ma na hapa ya naguhohug tentu ta langit;
"Iko ya Anak ku nga matakit ta nonot ku. Pake matalakanak teko," kunna.
20 A addu para ya nekasaba ni Hwan ta netabarang na tentu en nangipadangag ta tolay kiden.
21-22 Ammi te Gubernador Herud a ginubatan na ya atawa na kabagis na en, a awena dangdangagan ya tabarang ni Hwan tentu awa dinaggan na hud la ya liwat na, te nepebalud na i Hwan gafu ta pangihuya ni Hwan tentu.

Ya Ngagan Na Gingginafu Kiden Ni Hesus
(Mt 1:1-17)

23 A ta nepangrugi ni Hesus ta tarabaku na en a ittan ya tallufulu darun na. A kumanin hapa ya ngagan na dadagkal na kiden:
I Hose en nga atawa ni Mariya a intu ya mekwenta ta dama ni Hesus.
A ya dama ni Hose a Heli nga anak ni Matat.
24 A i Matat ya anak ni Lebi,
A i Lebi ya anak ni Melki,
a i Melki ya anak ni Hanni,
25 a i Hanni ya anak ni Hose nga anak ni Matatiyas,
a i Matatiyas ya anak ni Amos,
a i Amos ya anak ni Nahum,
a i Nahum ya anak ni Esli,
a i Esli ya anak ni Nage,
26 a i Nage ya anak ni Maat,
a i Maat ya anak ni Matatiyas nga anak ni Semi,
a i Semi ya anak ni Hose nga anak ni Huda,
27 a i Huda ya anak ni Hwanan,
a i Hwanan ya anak ni Resa,
a i Resa ya anak ni Zorubabel,
a i Zorubabel ya anak ni Saltiyel,
a i Saltiyel ya anak ni Neri,
28 a i Neri ya anak ni Melki nga anak ni Adi,
a i Adi ya anak ni Kosam,
a i Kosam ya anak ni Elmadam,
a i Elmadam ya anak ni Er,
29 a i Er ya anak ni Hoswe,
a i Hoswe ya anak ni Elizer,
a I Elizer ya anak ni Horim,

* **3:18** Ya katunud na bersikulo 18 addet ta 22 ta kadwan kiden Bibliya a 21, 22, 18, 19, 20.

a i Horim ya anak ni Matat
nga anak ni Lebi nga
anak ni Simyon,
30 a i Simyon ya anak ni
Hudas,
a I Hudas ya anak ni Hose
nga anak ni Honan,
a i Honan ya anak ni Eli-
akim,
31 a i Eliakim ya anak ni
Meleya,
a i Meleya ya anak ni
Menna,
a i Menna ya anak ni
Matata,
a i Matata ya anak ni
Natan,
a i Natan ya anak ni Dabid,
32 a i Dabid ya anak ni
Dyesi,
a i Dyesi ya anak ni Obed,
a i Obed ya anak ni Bowas,
a i Bowas ya anak ni Sala,
a i Sala ya anak ni Nasyon,
33 a i Nasyon ya anak ni
Aminadab,
a i Aminadab ya anak ni
Admin,
a i Admin ya anak ni Arni,
a i Arni ya anak ni Esron,
a i Esron ya anak ni Peres,
a i Peres ya anak ni Huda,
34 a i Huda ya anak ni
Hakob,
a i Hakob ya anak ni Isak,
a i Isak ya anak ni Abra-
ham,
a i Abraham ya anak ni
Tera,
a i Tera ya anak ni Nakor,
35 a i Nakor ya anak ni
Serug,
a i Serug ya anak ni Ragaw,
a i Ragaw ya anak ni Peleg,
a i Peleg ya anak ni Heber,
a i Heber ya anak ni Selar,
36 a i Selar ya anak ni Kay-
nan,
a i Kaynan ya anak ni
Arpaksad,
a i Arpaksad ya anak ni
Sem,
a i Sem ya anak ni Nowe,
a i Nowe ya anak ni Lamek,
37 a i Lamek ya anak ni Ma-
tusalem,
a i Matusalem ya anak ni
Enok,
a i Enok ya anak ni Hared,
a i Hared ya anak ni Maha-
lalel,
a i Mahalalel ya anak ni
Kaynan nga anak ni
Enos,
38 a i Enos ya anak ni Set,
a i Set ya anak ni Adan,
a i Adan ya napopolu en
tolay nga anak na Nama-
ratu.

4

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mt 4:1-11; Mk 1:12,13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut ta karayan na Hurdan a napasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu. A tentu en nagtugut a dumatang na mina ta agyan na, ammi pinagdulot na Kahalwa en ta bagbagetay kiden, a itta ten addet ta appatafulu araw petta attaman na hapa ya pangparuba ni Satanas tentu.
2 A awena pulus nangnangan addet ta appatafulu araw.
3 A tentu en pake melunus a yen hapa ya neange ni Satanas tentu, petta paruban na. A ya uhohug ni Satanas tentu a

"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maguhohug ka mantu ta batu kidin petta magbalin kid ta pan petta mangan ka," kunna tentu.

4 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tentu a

"Awek kurugan ya ibar men, te ya uhohug na surat na Namaratu a

'**Bakkan la ta kanan muy ya pagafun na katolayan muy**,' kunna."

5 A gafu ta kumanen a neange na i Hesus ta pake atata-nang na lugar, a ta las-ud na takday minutos a nepaita na tentu ya ngamin kiden lugar ta paglelehutin kontodu tolay da kiden,

6-7 a ya uhohug ha ni Satanas tentu a

"Itam ya kalalaki na lugar kidina ikid na gubyernu da, te ya ngamin kiden nepaitak teko a kwam na sangaw am makidafu ka teyak, te neatad yan kid teyak, a iatad ku hapa ta kompormi na ikayat ku," kunna.

8 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a

"Iko hud ya pakidafun ku, te ya uhohug na suraten a

'**Namaratu la ya dayawan muy, a intu la tatakday ya pakidafun muy**,' kunna."

9 A sangaw a takwan ha ya nepangparuba ni Satanas tentu, te neange na i Hesus ta ili na Herusalem ta agyan na simbaanen, a pinatayuk na ta pingit na atap na simbaanen. A ya uhohug na ha tentu a

"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maglattu kan mantu ta lutakewan,

10 te intu la nonotam ya nesurat ta lebru na Namaratu, te

'**Doban na ya anghel na kiden nga magtaron teko,**

11 **a ta-mawan da ka sangaw petta awem matakitan ta batu kiden,**' kunna haman." kun ni Satanas tentu.

12 A ya tabbag ha ni Hesus tentu a

"Awek maglattu, te ya uhohug na takday surat na Namaratu a

'**Awemuy sangaw paruban ya pangkenga na Dafu muy Namaratu tekamuy**,' kunna."

13 A ta nekabalin ni Satanas nga nangparuba tentu a nagtugutan na addet la ta takwan na araw.

14 A nagtoli hapa i Hesus ta lugar na Galileya, a napasinapān hapa ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu. A sumaned hapa ya damag na pakapangwa na addet ta ngamin kiden lugar ta lehut na Galileya.

15 A nangituldu hapa ta umag na kapilya na Hudyo kiden, a dinayawan na ngamin tolay.

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Lugar Na Dumakalan Na en
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 A ta datang ni Hesus ta ili na Nasaret nga dimmakalan na, a umange hapa nakigimung ta kapilya ta araw na agimmang da ta

kuman na gagangay na en ta
idi. A gafu ta intu ya pinili da
nga mangibasa ta arawin yen
a nagtayuk hapa ta atubang
na tolay kiden.
17 A negawat da hapa tentu
ya lebru nga nesurat na
aglavunen mina Isayas. A
tentu en nangukad ta lebru
en a apagan na ya lugar na
ibasa na, a ya uhohug ni mina
Isayas nga nebasa na tekid a
intu yan:
18 **“Itta teyak ya Kahalwa
na Dafu tamen, te
pinasinapan nak nga
ange mangipadan-
gag ta mappya na
damag ta napanglaw
kiden.
A dinob nak hapa nga
ange mangipadan-
gag ta pakaubad na
negalut kiden, ikid
na pakaladdang na
daram kiden, ikid
na pakabannayan na
mazigatan kiden,**
19 **a petta ipadangag
ku hapa ya araw na
pangikallak na Dafu
tamen**,” kunna.
20 A tentu nabalin nan-
gibasa a kinalaban na ya
lebru en kapye na netoli
ta nanggawaten tentu, a
sangaw nagtuttud hapa
petta mangituldu. Ammi sa
gahgahalangan da hapa, te
indagan da ya ituldu na. A ya
nebar na tekid a intu yan:
21 “Ya suratin yan nga
nebasak tekamuy a nagdu-
lot na hala ta ayanin na
araw ta pakadangag muy
teyak,” kunna.
22 A dinayawan da ya
nepagbasa na en, ammi
napopoyung kid gafu ta bari
na en ya negitta na ta binasa
na.
“Pa-pa-nun na hud
makauhohug ta kumanin
bakawa sakā tolay tam
haman la nga anak ni
Hose,” kunda,
23 A ya uhohug para ni
Hesus tekid a
“Gagangay ta kummuy
nga maguhohug teyak ta
‘Awem mina igitta
ya barim ta doktor am
awem bit urun ya barim-
ina hapa la. A ya kuman
na tinarabakum kan
ta ili na Kapernayum,
a ipaitam hapa ta isin
lugar mi, petta itta hapa
ya pangurugan mi teko,’
kummuy teyak.
24 Ammi kakurugan ya ibar
ku tekamuy ta am itta ya
doban na Namaratu nga
paguhohugan na a dayawan
da hapa ta ngamin kiden
lugar ammi fwera la ta lugar
na en hapa la.
25 A kumanen hapa te
Eliyasen ta idi, te intu ya
dinob na Namaratu nga
magtabarang ta Istralita
kiden ta idi, ammi gafu
ta magsoysoy kid a awena
nepalubus na Namaratu
ta magudan addet ta tallu
darun a gadwa, petta mapa-
gang kid. A gafu ta agbabisi-
nen ta ngamin kiden lugar a
pake nazigatan ya addu na
kagitta muy nga babbalu.
26 Ammi maski Istralita kid
a awan ta nepaita ni Eliyas

ta pakapangwa na Namaratu
tekid, awa intu hud la nangi-
doban na Namaratu tentu ya
babbayen nabalu ta ili na
Sarepta ta lugar na Hentil ki-
den taga Sidon.
27 "A kumanen hapa
ta kaarawan ni mina
Eliseyo, te addu hapa
ya nagkangaw ta kagitta
muy kiden Istralita ta
ketta ni Eliseyo, ammi
bakkan ta isina kid ya
enna pinagmappya, te intu
hud la pinagmappya na i
Naaman nga kapitan na
Hentil kiden taga Siriya,"
kunna.
A yen hapa ya addet na
binida ni Hesus tekid.
28 A gafu ta inuhohug na en
a nagporay kid na tentu,
29 a gisatayuk kid ange
nanggafut tentu. A ginerger
da ta lawan na ili, te enda
itulud ta ngahab na gatab nga
nagyanan na ili da en, petta
itu-bang da mina ta akban.
30 Ammi awena mabalin ta
itu-bang da, te nagpapa-yat la
ta hahat da, a nagtugut.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Mk 1:21-28)

31 A nagtoli mantu i Hesus
ta ili na Kapernayum ta iten
Galileya. A ta araw na agim-
mang a umange nakigimung
ta kapilya da en, a nangituldu
hapa.
32 Ammi nakagtut ya tolay
kiden ta gagangay na pangit-
uldu na, te naguhohug ta ku-
man na intu ya makkamu ta
ngamin.
33 A ka-ma la kimahalwan
hapa ya takday lalaki ta
umag na kapilya en gafu ta
anitu na en.
34 "O Hesus taga Nasaret,
Amu ta ka, te iko ya kagitta
na Namaratu ewan. Yen
hud ya umeyam sin petta
pakākāllakan na kami?"
kunna.
35 Ammi nehuya ni Hesus ya
anitu en ta
"Awem la magsitang, a
pagtugutām na ya tolay-
ina," kunna.
A nagganwatan na anitu en
pinagbalyad ya lalaki en,
kapye na nagtugutan, ammi
awan ta nakaan-anun na
lalaki en.
36 Pake nagpaka-lat ya tolay
kiden ta iningwa ni Hesus a
"Anu masikan hapa ya
uhohug na inin? Te sep-
pakapangwa ya paguho-
hug na ta anitu kiden, a
magtugut kid la," kunda.
37 A gafu ta kumanen a in-
sigida sumaned ya damag ni
Hesus abat ta ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit Kiden
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 A ta nepagtugut ni Hesus
ta kapilya en a nagdulot ta
bali ni Simon nga takday it-
uldu na. A nagtakit hapa
ya katahungan ni Simon nga
babbay gafu ta nagpatu a
nebar da te Hesus.
39 A umange i Hesus ta
pagiddan na en, a nehuya na
ya patu na, a yen hapa ya
nepagkamag na patu na en. A
alistu imivwat kapye na ange
nagafuy petta mangan kid.

40 A sangaw ta marimat
a addu ya nagdadatang ta
bali, te enda nekahad ya mag-
tatākit kiden ta magdaduma
na takit. A nepotun ni Hesus
ya kamat na ta tagtakday
tekid, a pinagmappya na kid.
41 A pinatugut na hapa ya
anitu na addu na seanitu
kiden, a nagtugut kid kima-
halwan, "**Iko kad ya Anak
na Namaratu ewan**," kun
na ayag da. Ammi nehuya
na kid nga maguhohug, te
amu da ta intu ya Kristu
nga Mangikerutan, a awena
ikayat ta ikid ya mangi-
padangag tentu.

Ya Pagapag Da Te Hesus
(Mk 1:35-39)

42 A ta lalakwat a nagtugut
ha i Hesus, te ikayat na
ange tatakday ta awan ta
totolay. Ammi magananwan
la a enna inapag na tolay
kiden, te aweda ikayat ta
pagtugutan na kid.
43 Ammi ya uhohug na
tekid a

"Mappya ta magdulotak
ta kadwan kiden ili, petta
madangag da hapa ya
damag na pangikerutan
na Namaratu tekid, te yen
ya gafu na nepangidob na
teyak," kunna.

44 A gafu ta kumanen a
sinaned na ya ngamin kiden
babali ta lugar na Hudeya,
a nangipadangag hapa ta
umag na kapilya da kiden.

5

*Ya Pangpadagdag Ni
Hesus Ta Imunnan Kiden
Ituldu Na*
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

1 A sangaw ta mittan a
imatayuk la i Hesus ta pingit
na Alugen Genesaret, a pake
imabikan ya pake addu na
tolay petta dangagan da ya
uhohug na Namaratu.
2 A naita ni Hesus ya duwa
na selayag nga negalut ta pin-
git. Awan ta totolay da te itta
kid ta danumen nga magbag-
gaw ta tahukul da kiden.
3 A gimon mantu ta tak-
dayen nga selayag ni Simon,
a nebar na te Simon ta itu-
bang na bit ta sang adayu
ta pingit, a sangaw nagtuttud
hapa petta mangituldu ta to-
lay kiden.
4 A tentu en nabalin nangi-
tuldu a nebar na te Simon ta

"Entam bit ta adalame-
wan, te ihunnak muy
ya tahukul kiden petta
makaalap kam," kunna.

5 "Onay, ammi paghuhuk-
law kami haman, Afu, nag-
tahukul, a awan haman ta
naalap mi. Ammi gafu ta
inuhohug mu a paruban
mi ay," kunna hapa ni
Simon.

6 A ta nepangihunnak da
ta tahukul da kiden a "**Awe**",
ta kaddu na ikan kiden ay
nga nagkapannu ta tahukul
kiden, a namegafu nagasāt
ya tahukul kiden ta dammat
da.
7 Pinaypayan da ya kahu-
lun da kiden ta takdayen
selayag petta e kid hapa
manguffun, a pinannu da ya
duwa kiden selayag ta ikan
abat ta magge lumammad
kid na.

8 A ta nepakaita ni Simon
Pedru ta kaddu na naalap
da a ka-ma la nagtakab ta
atubang ni Hesus.
"Ay, Afu, umadayu kan
mina teyak, te pake du-
layak na tolay," kunna gafu
ta amat na tentu.
9 A sa nakagtut kid ta kaddu
na naalap da,
10 kumanen hapa teg Santi-
ago ikid ni Hwan nga anak
kid ni Zibadeyu, te ikid hapa
ya kahulun ni Simon. A ya
uhohug ni Hesus te Simon a
"Awem la mamat, te it-
uldu ta ka sangaw petta
dumatahukul ka sangaw ta
tolay, petta dumagdag kid
teyak," kunna.
11 A tekiden nakadatang ta
ba-nad na alugen a sa newa-
gak da ya ngamin kiden kwa
da, a dumagdag kid na te
Hesus.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Takday Naggalis
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 A sangaw ha ta mittan
a itta ig Hesus ta takday
ha na ili, a itta ya takday
lalaki nga naggalis. A ta
nepakaita na lalaki en te
Hesus a umange namalen-
tud ta atubang na en nga
nakimemallak tentu.
"Ay, Afu, ikallak nak
haen, te amuk ta maurum
ya tabbit kin am ikayat
mu," kunna.
13 A neuyad na ya kamat na
en nesi-ged ta lalaki en, a
"Ikayat ku hapa, itam
awa malinis na ya tabbit
mina," kun ni Hesus tentu.
A ka-ma la imawan ya galis
na en, a pake nalinis na ya
tabbit na en.
14 A pake nebar ni Hesus ta
awena bibidan ya nakkwa
tentu,
"te em ipaita ya barim ta
padi en ta simbaanen petta
maita na ta awan ya galis
men, a iatad mu hapa tentu
ya iatang na ta kuman na
nebar ni Moses ta lintig
kiden, te yen sangaw ya
mangipasikkal ta tolay
kiden ta pagmappyam,"
kunna.
15 Ammi maski kunna ten
a pake sumaned para ya
damag ni Hesus abat ta pake
imaddu ya tolay kiden nga
umange magdangag tentu,
petta pagmappyan na mina
ya takit da kiden.
16 Ammi kanayun nagtugut
hapa i Hesus, te ange ta
adayu ta babali kiden petta
makimallak.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 A naba-bayag ta assang
a mangituldu ha i Hesus
ta takday ha na lugar, a
itta hapa ya kadwan kiden
Pariseyu ikid na mangituldu
ta relisyon na Hudyo kiden
nga taga ngamin kiden lugar
ta Galileya ikid na Hudeya
kontodu ili na Herusalem.
A nakituttudan kid hapa
magdangag. A napasinapān
hapa i Hesus ta pakapangwa
na Namaratu petta maka-
pagmappya ta nagtatākit
kiden.

18 A sangaw ta maganan-
wan a itta hapa ya enda neka-
had nga awena makahehit, te
imaidda la ta pang-isawan da
en tentu, te iange da mina
itabnak ta atubang ni Hesus.
19 Ammi aweda garay ne-
abikan tentu gafu ta kaddu
na tolay, a yen ta negon da
ta addanen nga ange ta atap
na bali en. A sangaw in-
azi da ya assang la ta at-
apen ta annung ni Hesus,
kapye da neuriyay ya awa-
nen makahehit ta umag na
bali, a netabnak da ta bikat ni
Hesus.
20 A ta nepakaita ni Hesus
ta pangikatalak da tentu a
naguhohug ta awanen maka-
hehit,

"Aleng, pakoman kun ya
liwat mu kiden ta Nama-
ratu," kunna.

21 Ammi ya Pariseyu kiden
ikid na mangituldu kiden nga
gituttudan hapa ta umag na
bali a linibakan da hapa ya
inuhohug ni Hesus ta nonot
da hapa la.

"Annun na haman
uhohugan ya kumanen
bakawa Namaratu hud.
Dulay mantu yan, te ug-
tulān na ya Namaratu,"
kun na nonot da.

22 Ammi narikna ni Hesus ya
nonot da, a

"Anu haman ta libakan
muy ya inuhohug ken ta
nonot muy?

23 Had sin hud ya
malmalogon, am pakoman
ku ya liwat na kiden, ono
am pagmappyan ku petta
makatugut?

24 Ammi itta hapa ya
ibar ku ta awanin makahehit
petta itta sangaw ya pakaitan
muy ta itta hapa ya turay
na Tolayin taga Langit nga
mangpakoma ta liwat na
tolay," kunna,
otturu naguhohug ha ta awa-
nen makahehit;

"Imivwat kan, Aleng, te
alapam na ya pagiddamina
a dumatang kan ta balim,"
kunna.

25 A alistu kad imivwat, ta
atubang na ngamin kiden
imatuttud, a inakkat na ya
nagiddan na en kapye na
nagtugut, a kumin ta bali
na nga nagdaydayaw ta
Namaratu.
26 A nafulotan hapa ya
pagpaka-lat na ngamin kiden
nakaita, a pake dinayawan
da ya Namaratu gafu ta
nahigalan kid tentu.

"Kakurugan ta takwan
ya naita tam ta arawin
yan," kunda hapa.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Lebi
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 A ta nekabalin da ten a
nagtugut ig Hesus, a nesim-
mun da ya takday agsingir ta
bwis nga nagngagan te Lebi,
a imatuttud hapa ta lugar na
pagpagan na tolay kiden ta
bwis da. A ya uhohug ni
Hesus tentu a

"Dumagdag kan teyak
petta ituldu ta ka," kunna.

28 A imikkat hapa, a nag-
tugutan na ya nagtarabakun
na en, petta dumagdag tentu.
29 A tekiden nagtugut a ina-
gagay na kid ni Lebi ta bali na
en, te namadday ta dakal na

pagpamakan ta pangdayaw
na te Hesus, a dumadagdag
hapa ya addu na agsingir ta
bwis, ikid na kadwan kiden
tolay nga nakikkanan hapa
tekid.
30 A ya Pariseyu kiden
ikid na kahulun da kiden
nga mangituldu a naita
da ta umange ig Hesus
nakikkanan ta bali ni Lebi, a
nehuya da ya ituldu na kiden.
"Anu makikkanan kam
ta agsingir kiden ta bwis
ikid na dulay na tolay?"
kunda.
31 A ya tabbag hapa ni
Hesus a
"On ay, te gagangay
haman ta ange ya man-
guru en ta agyan na mag-
takit kiden, te yen haman
ya makaapag tentu.
32 A bakkan ta yen
ya umeyan ku sin petta
padagdagan ku ya ape awa-
nen ta liwat am awa seliwat
kiden talo am magbabawi
kid," kunna.

Ya Pagpohut Da Te Hesus
Gafu Ta Awan Pangan
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 A sangaw itta ya umange
nagpohut te Hesus gafu ta
gagangay na ituldu na kiden;
"Anu kawagan na, Afu,
ta awena ngilinan na it-
uldum kiden ya araw na
awan pangan, ammi ta it-
uldu na Pariseyu kiden ikid
na ituldu kiden ni Hwan a
kanayun ngilinan da petta
makimallak kid?" kunda.
34 A ya tabbag hapa ni
Hesus tekid a
"Mabalin hud ta mag-
damdam ya makiboda
kiden am itta para la tekid
ya magboda en?
35 Itta la sangaw ya araw
am metugut ya magboda en
tekid, a yen sangaw ya pag-
damdam da ikid na pagngilin
da ta araw na awan pangan,"
kunna.
36 A sangaw binida na hapa
ya kuman na keangarigan
tekid petta aweda mina
pagdadaggan ya dana kiden
gagangay da ikid na ituldu
na.
"Am angarigan ta
napispissang ya dana en
barawasi muy a pissangan
muy hud ya bagu en
ga-gamit petta itta ya
itakup muy ta dana en, te
kenga sangaw ya bagu en
barawasi, yaga meduma
hapa ya dana en ta bagu
en.
37 "A kumanen hapa
ta basi muy, te awemuy
haman ikarga ya bagu na
basi ta dana na abyat, te
sangaw am bumlad ya basi
en a mabattak ya abyaten
otturu meburud hapa ya
basi en.
38 Mapmappya hud la ta
mekarga ya bagu na basi ta
bagu na abyat.
39 "Ammi am napenam
na ya tolay ta baak na basi
a gagangay ta awena ikayat
paruban ya bagu, te
'Kustu ya singat na
baaken,' kunna."
A yen ya addet na bida na
tekid.

6

Ya Pakitapil Da Gafu Ta

Araw Na Agimmang
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

1 A sangaw ta mittan a mag-
tugtugut ig Hesus ikid na it-
uldu na kiden ta tātangngan
na kamaitan ta araw na ag-
immang, a nagpusit hapa ya
ituldu na kiden, a inusakan
da kapye da kinān.
2 Ammi gafu ta naita na kid
hapa na Pariseyu kiden a ne-
huya da kid.
"Anu haman ta tarabakun
muy ya mehangat ta araw
na agimmang?" kunda.
3 A netabbag hapa ni Hesus ta
"Dulay hud ya iningwa
da en? Intu mina pagnono-
tan muy ya iningwa ni
mina Dabid ikid na kahu-
lun na kiden ta kawan na
kanan da,
4 te simarok kid la ta
bali na Namaratu, a inalap
da hapa ya pan kiden nga
nedasar ta atubang na
Namaratu nga mehangat
mina tekid, te kanan hala
na padi kiden. A maski
nangan kid na kahulun na
kiden a bakkan haman ta
nakaliwatan da yen," kunna.
5 A ya takday para nebar na
tekid a
"Ya Tolayin taga Langit
ya makkamu ta araw na ag-
immang," kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 A ta takday ha na araw
na agimmang a mangituldu
i Hesus ta kapilya na Hudyo
kiden, a itta ya takday lalaki
nga pake nagpilay ya takday
kamat na.
7 A ya Pariseyu kiden ikid
na mangituldu kiden a pake
aitan da hapa i Hesus talo
am pagmappyan na ya kamat
na en, te am pagmappyan na
ta araw na agimmang a yen
sangaw ya pangidaruman da
tentu.
8 Ammi dana amu ni Hesus
ya nonotan da, a yen ta bi-
naran na hapa ya nagpilay ta
kamat,
"E ka bit sin, te magtayuk
kan ta pagtatangnganin,"
kunna,
9 otturu pinohutan na hapa ta
nagilalap kiden tentu;
"Anu hapa ya uray muy
ta ipalubus na Namaratu ta
araw na agimmang? Intu
ipalubus na ya mappya
ono dulay? Mappya panaw
ta magpamappya kitam
ono magpapasi kitam?"
kunna tekid.
10 A inaita na kid la kapye na
naguhohug ha ta lalaki en.
"Uyadam la ya kamat
mina," kunna.
A tentu en nanguyad a ne-
gitta hapa ta takdayen kamat
na nga mappya.
11 Ammi ya Pariseyu kiden
a nafulotan ya pagporay da
tentu, a nagbabidan da am
anu mina ya pangpa-gang da
te Hesus.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

12 A sangaw gimon i Hesus
ta agyan na bagetay kiden, a
paghuhuklaw hapa nga naki-
malmallak ta Namaratu.
13 A ta lalakwat a
pinaabikan na ya ituldu na
kiden, a nagpili ta mafulu

duwa la tekid, petta yen
kid ya turin na nga ange
mangipadangag.
14 Itta i Simon nga nenga-
gan na ta Pedru,
ikid na kabagis na en An-
dres,
ikid ni Santiago,
ikid ni Hwan,
ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
15 ikid ni Matyu, (intu hala i
Lebi),
ikid ni Tomas,
ikid na takday Santiago
nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Simon nga nakitapil
ta gubyernu nga taga
Roma,
16 ikid ni Hudas nga anak ni
Santiago,
ikid ni Hudas Iskaryote nga
mangitalaba sangaw te
Hesus.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Addu Na Tolay

17 A tentu nabalin nagpili
tekid a sa dumagut kid
ta bagetayen, kapye da
nagimmang ta palanada.
Pake addu ya ituldu kiden
ni Hesus, yaga dumadagdag
hapa ya addu na tolay
nga taga Herusalem ikid
na kompormi na lugar ta
Hudeya, ikid na ili na Tiro
ikid na Sidon ta bikat na
bebayen dakal, te umange
kid magdangag ikid na
magpauru ta takit da kiden.
18 A ya pinagzigat na anitu
da kiden a pinagmappya na
kid hapa.
19 A sa ikayat da ya pasi-ged
tentu, te itta ya pakapangwa
na nga magpamappya tekid
ngamin.

Ya Binida Ni Hesus Nga Nagāsāt
(Mt 5:1-12)

20 A sangaw imatubang
i Hesus ta ituldu na kiden
petta ituldu na kid, a ya
binida na tekid a intu yan:
"Ikamuy nga napanglaw a
nagāsāt kanan, te Nama-
ratu ya makkamu teka-
muy.
21 A ikamuy nga mabisin ta
ayanin a nagāsāt kanan
hapa,
te matappag kam hala san-
gaw.
A ikamuy nga mag-
damdam ta ayanin a
nagāsāt kanan sangaw,
te magayayat kam sangaw.
22 A maski am ikatupag na
kam na ikattolay muy,
ikid na dugiman da kam,
ikid na amāmatan da
kam, ikid na padpadu-
layan da kam gafu ta
ituldu ta kam
a nagāsāt kam la.
23 "A magayayat kanan
mina am dumatang san-
gaw ya kumanin na zigat
tekamuy, a timollok kam
mina setalak, te pake dakal
sangaw ya sagolyat muy ta
langitewan. A awemuy la
magdamdam, te nonotan
muy mina ya aglavun
kiden na Namaratu ta
palungu na araw, te kagitta
muy kid hapa nga nekatu-
pag.
24 "Ammi ikamuy nga
maba-nang a kakallak
kam sangaw,

te am maafut na sangaw ya
kaba-nang muy a awan
sangaw ta talak muy.
25 A ikamuy nga magbattug
ta ayanin a kakallak kam
sangaw,
te mabisin kam.
A ikamuy nga magayayat
ta ayanin a magtangit
kam sangaw ta damdam
muy.
26 A kakallak kam hapa
sangaw am mappya la ya
bibidan na ngamin tolay
gafu tekamuy,
te negitta kanan hala ta
matulad kiden aglavun
nga dinayawan na tolay
kiden ta idi.
A mehulun kam sangaw
tekid ta pama-gang na
Namaratu.
27 "A am madangag
muy ya uhohugan ku
tekamuy a iddukan muy ya
mangikatupag tekamuy, a
uffunan muy kid.
28 A am igaged da kam
a bendisyonan muy kid, a
pakimallak muy ya manguy-
oyung tekamuy.
29 A am linappongan na
ya pahingil muy a itayan muy
hala tentu ya taakub. A am
gubatan na ya barawasi muy
a idagga muy hapa ya kama-
sita muy.
30 A maski am anu ya
adangan na ono gubatan na
tekamuy a iatad muy la a
awemuy petoli.

*Ya Gagangay Na Mangid-
duk*
(Mt 5:43-48)

31 "A kumanen hapa am
anu ya ikayat muy ta ipaita
na ikattolay muy tekamuy
a mappya ta kumanen
hapa ya ipaita muy tekid.
32 Te am intu la iddukan
muy ya mangidduk teka-
muy a anu hud sangaw ya
pangsagolyat na Namaratu
tekamuy, te maski ya awan
kiden mangurug a iddukan
da hala ya mangidduk tekid.
33 A am intu la uffunan
muy ya manguffun teka-
muy a anu hud sangaw ya
pangsagolyat na Namaratu
tekamuy, te awan haman ta
pagdaduman muy ta awan
kiden mangurug.
34 A am intu la pagatutan
muy ya amu muy nga mag-
pagatut tekamuy a anu hud
sangaw ya pangsagolyat na
Namaratu tekamuy, te maski
ya awan kiden mangurug a
pagatutan da hala ya kagitta
da kiden nga awan mangu-
rug petta paggatutan da kid
hapa.
35 "Ammi bakkan mina
ta kunna ten tekamuy, te
iddukan muy hud la ya
mangikatupag tekamuy, a
uffunan muy kid anna pa-
gatutan muy kid, a awe-
muy nonotan ya pagsupa-
pak da tekamuy, te am
kunna ten ya tarabakun
muy a dakal sangaw ya
sagolyat muy, a megitta
kam ta Namaratu ewan, te
maallak hapa ya Namaratu
ta dulay kiden na tolay nga
awan matalak tentu.
36 Mappya mantu ta pari-
gan muy ya pangikallak na
Dama muyewan."

Ya Itabarang Ni Hesus Ta

Mamadpadulay
(Mt 7:1-5)

37 “A ya ibar ku para
tekamuy a awemuy ka-ma
la paliwatan ya ikattolay
muy talo am paliwatan na
kam hapa na Namaratu
ewan. A awemuy hapa
mangigaged talo am igaged
na kam hapa. Mappya
hud la ta pakoman muy ya
magliwat tekamuy, te am
pakoman muy a pakoman
na kam hapa na Namaratu
ewan.
38 “A am mappya ya
iatad muy ta ikattolay muy
a mappya hapa sangaw
ya iatad na Namaratu
tekamuy, te pannun na ya
sabok muy, a sadsadan na,
kapye na ha surokān. Te
am anu ya pangsukat muy
ta kadwan a kumanen hala
sangaw ya pangsukat na
Namaratu tekamuy.
39 “A* kumanen hapa
am itta ya pagkurangan
na kabagis mu ta kuman
na salasangkap ta mata
na tolay a anu kawagan
na ta ihuyam ta awem
haman amu ta itta ya
pagkurangam nga kuman
na tarosu?
40 A am awem maita ya
kuman na tarosu ta matam
a annum hud ibar ta kabagis
men ta
‘O, kabagis, azin ku
bit ya salasangkap ta
matam.’
Kuga magimmamappya
ka. Azim bit apolu ya
kuman na tarosu en
ta matam, a sangaw
magdakar ya pakaitam,
pettam maazim hapa ya
salasangkap ta mata na
kabagis mu.
41 Te am daram ya tolay a
mabalin hud ta itulud na ya
sakā daram na en awa azo
metawag kid nga meavut.
42 A yen mina ya pagnono-
tan muy, te maski am inya
ya metuldu a assang la ya
amu na ammi ta mangituldu
tentu, a am nabalin na
metuldu a megitta hala ta
mangituldu en tentu.
43 “A nonotan muy para
ya gagangay na kayu: te
am kakurugan ta mappya
ya fun na kayu en a mag-
mayan hud sangaw ta du-
lay awa mappya haman. A
am dulay ya fun a mag-
mayan hud ta mappya awa
dulay hapa ya mayan na
en.
44 Te ya mayan na kayu
ya pakaitan am mappya ono
dulay ya fun na en. A bakkan
mantu ta patani ya mayan na
lanut na mawini. A bakkan
hapa ta anyog ya mayan na
fun na ambabanga
45 A kumanen hapa ta to-
lay, te am mappya ya tolay a
mappya hapa ya pohetan na
ta nonot na, a am dulay ya to-
lay a dulay hapa ya pohetan
na ta nonot na. Te am anu ya
nauknud na tolay ta nonot na
a yen sangaw ya iuhohug na.
46 “Ibar muy haman ta
iyak ya dafu muy, ammi

* **6:39** Ya katunud na bersikulo 39 addet ta 42 ta kadwan kiden Bibliya a 41, 42, 39, 40, ammi nauli ya katunud na bersikulo kiden ta isin petta matarus ya bida.

anu kawagan na ta awe-
muy idulot ya patarabakuk
tekamuy?
47 Ammi ya ngamin ki-
den ange teyak ikid na mang-
dangag ta uhohug ku ikid na
mangidulot ta madangag da
a ibar ku tekamuy ya kean-
garigan da,
48 te meangarig kid ta
magbali ta maladda na arigi
a ikali na kid ta pake adalam.
A sangaw am dumatang ya
layus ikid na kasikanan na
arut a awena matukalit na
bali na en, te pake maladda
na bali.
49 "Ammi ya awanen
mangurug ta uhohug ku
a meangarig ta magbali
nga awan mekali ya arigi
na kiden, te am dumatang
ya kasikanan na arut a
matukalit ya bali na en, a
mekutukutet na ta aruten,"
kunna.

7

*Ya Pakimallak Na Suddalu
en Te Hesus
(Mt 8:5-13)*

1 A ta nekabalin ni Hesus
nga nangituldu ta tolay ki-
den a nagdulot hapa ta ili na
Kapernayum.
2 A itta hapa ten ya kapitan
na suddalu kiden nga taga
Roma, a tanagay na kan masi
ya tagabu na en nga pake
mesasita tentu, te pake nag-
takit.
3 A ta nepakadamag na
kapitanen te Hesus a dinob
na tentu ya kadwan kiden
kalalaklakayan na Hudyo
kiden, petta alapan da mina
i Hesus ta bali na, petta
pagmappyan na hapa ya
tagabu na en.
4 A ta pakadatang da te
Hesus a pake nakimemallak
kid tentu gafu ta kapitanen;
"Mappya, Afu, ta ikallak
mu ya kapitanen te map-
pya hapa na tolay,
5 te maski bakkan ta
kagitta tam Hudyo a iddukan
na kitam hala, te intu ya
nagpapadday ta kapilya tam
sin," kunda te Hesus.
A dumagdag mantu i Hesus
tekid.
6 A tekid na nakaabikan ta
bali na kapitanen a dinob na
ya kofun na kiden nga nage
mangdafung te Hesus, petta
aweda pagdulotan ta bali.
"Maski awem kan la
magdulot ta bali na kap-
itan, Afu, te mamat kan
teko,
7 a yen kan ta takwan ya
dinob na nga umange teko.
Ammi ibar mu kan hala ya
kakustun na pagmappya na
tagabu na, a ikatalak na kan
ta magmappya hala.
8 Te ya uhohug na hapa a
'Itta ya mangituray
teyak, yaga itta hapa ya
suddalu nga iturayan ku,
te am ibar ku ta takday,
"**E ka ten**," kunku, a
ange hala ten, a am "**E
ka sin**," kunku para
ta takday a ange hala
teyak. A am "**Kwam
yan**", kunku ta tagabu
ken a kwan na hala,'
kunna.
A am gagangay kan ta kunna
ten gafu ta itta ya turay na
a kontimas mantu kan ta
makkwa hapa ya ngamin

uhohugam," kunda te Hesus.
9 A ta pakadangag ni Hesus
ta bida da en tentu a pake
dinayawan na hapa ya kapi-
tanen ta tolay kiden nga du-
magdag tentu.
"Ibar ku tekamuy ta
pake masmasikan ya
pangikatalak na kapitanen
ammi ta Istralita kiden.
Gagangay ta ikid mina ya
masmasikan, te tolay na
kid haman na Namaratu
ewan, ammi awan para
la ta naitak tekid ta mas-
masikan mangikatalak
ta kuman na kapitanin,"
kunna.
10 A ta pagtoli na dinob na
kapitanen ta bali a naita
dan ta nagmappyan hapa ya
tagabu na en.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Anak Na Balu

11 A ta takday ha na araw a
umange i Hesus ta ili na Nain,
a dumadagdag hapa ya it-
uldu na kiden kontodu addu
na tolay.
12 A tekiden nakaabikan ta
sasarokan na ili a nesimmun
da ya addu na tolay nga ange
mangitanam, te enda itanam
ya babagu en nasi nga me-
mentu en anak na babbayen
nabalu.
13 A ta nepakaita ni Hesus
ta nabalu en a maallakan
hapa tentu, a "**Awem la mag-
tangit, Ina,**" kunna tentu,
14 otturu umabikan ta lun-
gunen, a sini-ged na petta
magimmang ya mangisaw ki-
den. "**Aleng, imivwat kan,**"
kunna hapa ta nasi en,
15 a natolay hala, a nag-
togkok, yaga namegafu hapa
nagbida. A kumanen ne-
gawat ni Hesus te hina na en.
16 A sa nakagtut ya to-
lay kiden nga nakaita, a
dinayawan da hapa ya
Namaratu;
"Mappya te ninonot na
Namaratu ya tolay na ki-
den, te dinob na ya turin
na en tekitam nga pake
malalaki," kunda.
17 A nepadamag da ya in-
ingwa ni Hesus ta lehut na
lugar na Hudeya abat ta kad-
wan kiden lugar ta bikat na
Hudeya.

Ya Dinob Ni Hwan Ta Mangpohut Te Hesus
(Mt 11:2-19)

18 A ta kabalud para la
ni Hwanen nga nangzigut
ta tolay kiden a kanayun
umange tentu ya ituldu na
kiden, te ipadamag da tentu
ya ngamin kiden tinarabaku
ni Hesus.
19 A yen ta dinob ni Hwan
ya duwa na ituldu na petta
ange kid magpohut te Hesus.
A ya nebar na tekid a
"Damagan muy am intu
hala ya Mangikerutanen
nga nekari na Namaratu
ewan ono mappya ta mag-
indag kami ta takwan,"
kun ni Hwan tekid, a
umange kid.
20-21 A dinatangan da i Hesus
nga magpamappya para la
ta addu na magtatākit, te
pinatugut na ya anitu na
seanitu kiden, a pinagmap-
pya na hapa ya mata na addu
na nagdaram. A sangaw
nebar da hapa ya neange da
tentu;

"Yen ta itta kamin, Afu, te dinob na kami ni Hwan, te damagan na kan am iko ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu, ono itta para la ya takwan nga indagan mi?" kunda.

22 A ya uhohug ni Hesus tekid a

"Magtoli kanan te Hwan a bidan muy tentu ya ngamin nadangag muy ikid na naita muy ta ayanin, te makaita ya daram kiden, ikid na makatugut ya pilay kiden, a nagmappyan ya naggalis kiden, ikid na makadangag ya bangag kiden, a natolay hapa ya nagpasi kiden, a mepadangag hapa ya mappya na damag ta pobre kiden. A yen kid mina ya pakkamun na teyak.

23 A ibar muy hapa tentu ta magāsāt ya tolay nga awan magtabeng gafu teyak," kunna.

24 A ta nepagtugut na duwa kiden a naguhohug i Hesus ta tolay kiden nga kumalihung tentu, te bidan na tekid ya kasasaad ni Hwanen nga nangidob ta nagpohut kiden tentu.

"A tekamuyen umange nangita te Hwan ta kalafukanen ta idi a anu hud ya naita muy? Intu de naita muy ya awanen ta turad ta kuman na kulang na sikal nga malogon mapakkul ta paddad? Bakkan.

25 Ono intu de naita muy ya malapat na tolay nga mapenam magbarawasi ta kuman na maba-nang? Bakkan haman, te itta haman ta bali na ari ya magbarawasi ta ispot ikid na mangina.

26 A anu mantu ya pangitan muy tentu? Nalasin muy de ta intu ya takday aglavun nga paguhohugan na Namaratu ewan? A kakurugan ta aglavun na Namaratu, ammi pake ibar ku tekamuy ta pake malmalalaki para i Hwan ammi ta gagangayen aglavun,

27 te intu hala ya nebar na Namaratu nga mapmapolu ammi teyak, te ya uhohug na ta suraten a

'**Itta sangaw ya doban ku nga mapmapolu ammi teko, a intu sangaw ya mangipadangag ta iangem,**' kunna.

28 "A kakurugan hapa ya ibar ku tekamuy ta awan para la ta neanak nga megitta ta kalalaki ni Hwan. Ammi ya pake alalinnaken ta ngamin kiden iturayan na Namaratu a pake malmalalaki para ammi tentu."

29 A ya ngamin kiden nakadangag ta damag ni Hwan ta awena en para la nebalud a kinurug da ya nebar na, petta magdulot ya uray na Namaratu tekid, a yen ta nagbabawi kid ta liwat da kapye da pazigut te Hwan, kumanen hapa ta nagswitik kiden nga nagsingir ta bwis.

30 Ammi ya Pariseyu kiden ikid na kahulun da ki-

den nga mangituldu a nag-
talekudan da ya uray na
Namaratu tekid, te aweda
ikayat pazigut te Hwan.
31-32 "A anu mina ya igit-
tak ta tolay kiden nga man-
gawe ta uray na Namara-
tu? A kuman kid na anak
kiden nga magalikkad ta
sakā anak da kiden. Te ya
kuman na alikkad na anak
kiden a ikayat da matub-
tubbat. Ammi gafu ta tak-
wan ya nonot na kadwan a
'Anu awemuy haman
magtalip am maggasa
kami,' kunda.
'A am masi kami pon
awemuy haman magtan-
git,' kunda ha.
33 "A kumanen hapa ya
nonot na kadwan kiden to-
lay ta ayanin, te matupag
kid gafu ta aweda ikayat
ya gagangay na sakā to-
lay da kiden. Ta kuman
ni Hwan ta idi a awena
haman uminum ta bina-
rayang, yaga ngilinan na
hapa ya araw na awan pan-
gan, a ibar da haman ta
maguyung.
34 Ammi gafu ta uminum
ya Tolayin taga Langit ikid
na awena ngilinan ya araw
na awan pangan a ibar da
haman ta mellaw ikid na
madugal. A ibar da para ta
iyak ya kahulun na magsin-
gir kiden nga magdarogas
ikid na dulay na tolay.
35 Ammi maski padpadu-
layan da kami ni Hwan a ya
kappya na tarabaku mi ya
mangipasikkal ta katunung
na gagangay mi," kunna.

Ya Pagpakoma Ni Hesus Ta Babbayen Nga Nakikadallaw

36 A sangaw ta mittan a
itta ya takday Pariseyu nga
nangagagay te Hesus ta bali
na petta makikkanan kid. A
umange hala i Hesus ta bali
na en, a nagidda kid nagsikig
ta anganan da ta kuman na
gagangay da en.
37 A namegafu kid para
la nangnangan, a nepagka-
ma da ya takday babbay nga
umatayuk ta bikat na takki
ni Hesus, a magtangit. A
dulay kan hapa na babbay,
te madi kan ya tarabaku na
ta agyan na ili da, ammi
tentu en nakadangag ta ittan
i Hesus ta bali na Pariseyu en
a umange hapa, a nehulun
na hapa ya botelya na pake
mangina na bangog.
38 A tentu para la nakatang-
tangit a namegafu nagbag-
gaw ta takki ni Hesus ta zigu
na mata na kiden, a sangaw
finunatan na ya takki na ki-
den ta huk na, kapye na in-
amu, a sangaw linuggudan
na kid ta bangogen.
39 A ta nepakaita na
Pariseyu en ta iningwa na
babbayen a linibakan na i
Hesus ta nonot na en hapa
la.
"Am kakurugan mina ta
aglavun na Namaratu ya
tolayin yan a amu na mina
ya gagangay na babbayin
nga mangsi-ged tentu, te
dulay haman na babbay,"
kun na nonot na.
40 Ammi tinabbag hala ni
Hesus ya itta en ta nonot na

Pariseyu en, te ya nebar na a
"Simon, itta haen ya ibar ku teko," kunna tentu.
"A anu yen, Afu?" kunna hapa.
41 "A ta idi itta ya nagpagatut ta duwa na tolay, a ya gatut na takday a limagatut, ammi limafulu la ya gatut na takdayen.
42 Ammi kadulayan na te aweda makapaga ta gatut da, ikid duwa. A gafu ta aweda mapagan ya gatut da kiden a inazi na nagpagatuten gafu ta allak na tekid. A ta kuman na uray mu, Simon, a had sin ta duwa kiden ya pake matal-talak ta nagpagatuten tekid?" kunna ha ni Hesus.
43 A ya tabbag hapa ni Simon a
"Ya dakdakalen de ta gatut ya pake matalak tentu," kunna hapa.
"A kustu kad ya tabbag mina," kun ni Hesus tentu.
44 A sangaw linipay ni Hesus ya babbayen kapye na ha naguhohug te Simon.
"Itam ya iningwa na babbayin, Simon, te addet ta nesarok ku ta balimin a awan haman ta nedasar mu ta pagbaggawan ku ta takkik kiden, ammi tentu a binaggawan na ya takkik kiden ta zigu na mata na, a finunatan na kid ta huk na.
45 A teyaken simarok ta bali min a awan haman ta pangamum teyak ta pagpadulot mu teyak, ammi tentu a awena nagimmang nangammu ta takkik kidin.
46 Awan hapa ta neluggud mu ta ulu kin, ammi tentu a linuggudan na ya takkik kidin ta bangog na en.
47 "A yen ta ibar ku teko, Simon, ta pake dakdakal ya talak na babbayen teyak ammi teko, te amu na ta dakal ya liwat na kiden nga nepakoma na Namaratu tentu. Ammi am pahig na tolay ta assang la ya liwat na nga nepakoma tentu a assang mantu la ya pangayat na ta nangpakoma en tentu," kunna.
48 A ya uhohug ha ni Hesus ta babbayen, a
"Mappya, Aboy, te pinakoma na Namaratu ya liwat mu kiden," kunna.
49 Ammi ya kadwan kiden nga nakiatubang ta panganan da a linibakan da ya uhohug ni Hesus ta babbayen.
"Anu hud ya uray na tolayin yan, bakawa itta hud ya turay na nga mangpakoma ta liwat na tolay?" kunda.
50 A ya uhohug para ni Hesus ta babbayen a
"Nekerutan kan, Aboy, gafu ta pangikatalak mu teyak. Dumatang kan la ta bali, a Namaratu ya makkamu teko," kunna.

8

Ya Bābāy Kiden Nga Nanguffun Te Hesus

1 A ta nekabalin na en a sinaned nig Hesus ikid na mafulu duwa kiden ituldu na ya ngamin kiden ili ikid na lugar na babali, a nepadangag na ya damag na

pangikerutan na Namaratu
ta tagtakday lugar.
2 A dumadagdag hapa
tentu ya kadwan kiden bābāy
nga pinatugut na ya anitu da
ikid na takit da. Itta i Mariya
Magdalena nga nagtugutan
na pitu na anitu,
3 ikid ni Hwana nga atawa
ni Kusa nga nagtaron ta
bali ni Ari en Herud, ikid
ni Susana, ikid na addu
para. A yen kid na bābāy ya
makkamu ange gumatang ta
ngamin masapul nig Hesus
ikid na ituldu na kiden.

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mt 13:1-23; Mk 4:1-20)

4 A sangaw nagaammung
ya pake addu na tolay nga
nagafu ta tagtakday ili a nag-
bida i Hesus tekid.
5 "Itta ya umange nag-
purwak," kunna, "a ne-
hunnak ya kadwan kiden
hukal ta matuyag na dalan
a enna kid inafut na
mamanuk kiden.
6 A nehunnak hapa ya
kadwan kiden ta kabatunen
nga nebagbagtu ya lutak na.
Ammi tekid na nagtatuhu a
nagkatang kid, te awan ta
danum ta nagtuhun da en.
7 A ya kadwan kiden
hukal a nehunnak kid ta
natungradanen gahut, a
negindan ya hukal kiden
ta pagtuhu na gahut kiden,
ammi tinappanan na gahut
kiden ya tuhu na hukal kiden
pettam kumanen awedan
makapagmayan.
8 A ya kadwan kiden
hukal a nehunnak kid ta
mappya na lutak, a yen kid
ya pake dumakal ikid na
nakapagmayan maski abat
ta magatut.
"A am kakurugan ta itta
ya bangbang muy a map-
pya ta pake dangagan muy
ya nabidakin tekamuy,"
kunna.
9 A sangaw umange tentu
ya ituldu na kiden, te po-
hutan da am anu ya ikayat na
uhohugan ta keangarigan na
en.
10 A ya uhohug na tekid a
"Mappya te nekallak na
kam na Namaratu petta
amu muy ya gagangay na
pangikerutan na ta tolay
kiden, ammi ta kadwan
kiden a nelemad tekid, te
keangarigan la ya madan-
gag da, petta maski am itta
ya mata da a aweda maita
ya mepaita tekid. A maski
am itta ya bangbang da a
aweda pake maawatan ya
madangag da.
11 "A dangagan muy
mantu ya pagbalinan na
keangarigan ken: Ya hukal
kiden nga nepurwak a
yen kid ya uhohug na
Namaratu.
12 A ya itta kiden ta dala-
nen a yen ya keangarigan
na makadangag ta uhohug
na Namaratu, ammi gafu ta
aweda itug ya madangag da a
ange i Satanas tekid a tabta-
bangan na ya nadangag da en
petta aweda kurugan, petta
aweda hapa mekerutan.
13 A ya itta kiden ta ka-
batunen a yen ya keangari-
gan na makadangag ta uho-
hug na Namaratu a alistu

kid hapa mangurug ta talak da, ammi gafu ta aweda pake itug ya madangag da en a awena la mabayag na pangikatalak da, te sangaw am itta ya pagzigātān da a magtabeng kid.

14 A ya itta kiden ta natungradanen gahut a yen hapa ya keangarigan na makadangag ta uhohug, ammi addu hapa sangaw ya burungan da ta magmagannud, ikid na pagba-nang da, ikid na ingguman da a yen kid na nonot ya mangiduyat ta uhohugen.

15 A ya itta kiden ta mappya en lutak a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, a itug da hapa ya madangag da, te mappya ikid na matunung ya nonot da, a yen kid mantu ya kuman na ammay nga makapagmayan, te idulot da la idulot ya pangurug da," kunna.

Ya Kadwan Para Na Keangarigan
(Mk 4:21-25)

16 "A ta ayanin kuman na napagatangan na ya hilag ta nonot muy gafu ta keangarigan ken, a awemuy mantu ilingad ya hilag muy awa itun muy hud la ta pakaitan na kadwan kiden tolay. Te maski am anu ya melemad ta ayanin a mappya ta mepalawag ta ngamin.

17 A kumanen hapa mina ta keangarigan kiden, te maski am kuman na melemad ya ikayat da uhohugan a mappya ta mepalawag kid.

18 A pake itug muy mantu ya nadangag muy, te ya kaddu na metug muy a kumanen hapa sangaw ya kaddu na amu muy, otturu madaggan para. Ammi ya awanen mangitug ta netulduken tentu a maazi hala sangaw ya pahig na en ta amu na," kunna.

Ya Ikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na
(Mt 12:46-50; Mk 8:31-35)

19 A ta pagbida na para la a dumatang na hapa ig hina ni Hesus ikid na kabagis na kiden, ammi aweda nakaabikan tentu gafu ta kaddu na tolay kiden.

20 A yen kid hapa ya nangibar tentu;

"Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na kabagis mu kiden, te apagan da ka kan," kunda.

21 Ammi ya tabbag na tekid a

"On ay, ammi intu hapa ig hinak ikid na kabagis ku ya mangdangag ta uhohug na Namaratu petta kurugan da," kunna.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 A sangaw ta mittan a binaran ni Hesus ya ituldu na kiden, "**Entanan ta dammangewan,**" kunna tekid, a naglalugan kid na ta selayag da en, a nagtugut kid.

23 A ta pagtugtugut na selayag da en ta danumen a nasidug i Hesus. A kimama la umange ya masikan na

paddad, a pake nagpalung na
ya danumen abat ta lima-nug
na ta umag na selayag da en,
a tanagay kid na lumammad.
24 A gafu ta burung da a
enda hinukal i Hesus. “**Afu,**
Afu, malimat kitam O,”
kunda.
A ta nekahukal ni Hesus
a nehuya na ya paddad ikid
na danumen nga pake nag-
palung na, a nagimmang kid
na, a nagsimpan ya danu-
men.
25 “**Anu awan haman ta**
pangikatalak muy,” kunna
hapa tekid.
A pake nagtalaw kid na. A
ya uhohug da hapa gafu ta
pagpaka-lat da tentu a
“Anu panaw ya katolay
na tolayin yan, te maguho-
hug haman ta paddad ikid
na palung, a kurugan da
hala ya uhohug na,” kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus
Ta Seanitu
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 A tekiden nakadatang ta
dammang na alugen a itta kid
na ta lugar na Geraseno ki-
den ta batug na Galileya.
27-29 A ta nedagut ni Hesus
ta barangayen a nepagka-ma
na ya takday lalaki taga ili,
ammi nauhagan, te awena
pulus nagbarbarawasi gafu
ta pinaguyung na anitu na ki-
den. A awena kan nagyan ta
bali, te nagyan la ta agyan na
tanam kiden. A kankanayun
pagkagtutan na kan na anitu
na kiden petta papasin da. A
yen ta ginalutan na kadwan
kiden ya kamat na kiden ikid
na takki na kiden ta kawad
petta mataronan da, ammi
gasgasatan na hala ya kawad
kiden, a pagbilagan na anitu
na kiden, petta ange ta awan
ta totolay. Ammi tentu en
nakaita te Hesus a pake gim-
ihgihawa, kapye na umange
nagtakab ta atubang na en,
ammi ginamman ni Hesus ya
anitu na en;
“Pagtugutām na ya tolay-
ina,” kunna.
A ka-ma la nagayag hapa ya
lalaki en ta masikan;
“Anu hud ya aamum
teyak, Hesus, te iko ya
Anak na Namaratu ewan.
Ikallak nak kad, te awenak
haen pakākāllakan,” kunna.
30 “A anu hud ya
ngagam,” kunna ha ni
Hesus tentu.
“Ay, Armado ya nga-
gan ku,” kunna hapa, te
adaddu kan ya anitu na.
31 A nakimemallak kid hapa
te Hesus ta awena kid doban
ta agyan na avuten nga pake
adadalam.
32 “Doban na kami haen
ta bahuy kidewan petta
magyan kami la tekid,”
kunda,
te abikan hapa ya addu na
bahuy nga magdukdukit ta
hukeb na bagetay.
33 “A e kanan mantu,”
kun ni Hesus tekid.
A nagtugutan da ya lalaki
en kapye da simarok ta
bahuy kiden. A ka-ma la
nagadukal ya bahuy kiden
bumilag. A sa nagurdak kid
ta gatab na bagetayen kapye
da nagkahunnak ta alugen, a
nagkalimat kid ta danumen.
34 A ya nagtahon kiden ta
bahuy kiden a nagbabilag kid

na hapa nga umange ta ili,
a nesaned da ya ngamin in-
ingwa ni Hesus.
35 A umange hapa ya
tolay kiden, te enda itan
ya nakkwa. A ta datang
da te Hesus a itta hapa ya
lalaki en nga nagtugutan
na anitu kiden, a imatuttud
hapa ta bikat ni Hesus nga
sebarawasi, a awan na ya
uyung na en. A nagtalaw
hapa ya tolay kiden.
36 A ya nagtahon kiden
ta bahuy nga nakaita ta
iningwa ni Hesus a binida da
ha ya nepagpamappya na ta
nagyanan na anitu kiden.
37 A gafu ta nafulotan ya ta-
law na ngamin kiden tolay ta
lugar na Geraseno a nebar da
te Hesus ta awena mina mag-
dulot ta lugar da. A nagtoli
mantu ta barangayen naglu-
ganan da.
38 A paalap hapa ya lalaki
en nga pinagmappya na ta
anitu kiden, petta dumagdag
mina tentu, ammi awena
nepalubus ni Hesus.
39 "Mappya ta dumatang
kan mina ta balim, te
ipadangag mu sangaw ta
kahulum kiden ya ngamin
kallak na Namaratu teko,"
kunna tentu.
A nagtugut mantu ya lalaki
en, a enna nepadangag ya
kallak ni Hesus tentu ta
ngamin na ili.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Nasi
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 A ta nepakadakit nig
Hesus ta dammang na alugen
a enna pinagdulot na addu
na tolay, te indagan da ya
pagtoli na.
41 A nehulun hapa tekid ya
takday lalaki nga magngagan
te Hayrus nga pinakadakal
ta kapilya na Hudyo kiden.
A umange namalentud
ta atubang ni Hesus nga
nakimemallak tentu, petta
ange mina i Hesus ta bali na,
42 te ya anak na en bala-
tang a mementu en anak na,
a masin. A nehulun mantu
i Hesus tentu, a naghahulun
hapa ya magamagaddu na to-
lay nga ange mangiil-ilat te
Hesus.
43 A nekihu hapa tekid ya
takday babbay nga makatak-
takit, te makadagdaga kan
abat ta mafulu duwa na
darun. A maski addu ya
nanguru tentu a awena garay
nagmappya.
44 A simalsal hapa ta
talekud ni Hesus, a sini-ged
na ya kayadan na salnuk na
en, a yen hapa ya nepagka-
mag na pagdaga na.
45 Ammi tentu en nangsi-
ged tentu a nagtayuk hapa i
Hesus, a nebar na ta
"Inya hud ya nangsi-ged
teyak," kunna,
"Bakkan teyak," kunna
hapa na ngamin kiden ku-
malihung tentu.
A ya uhohug hapa ni Pedru
tentu a,
"Addu haman, Afu, ya
magitaptapal nagsi-ged
teko," kunna.
46 "Awan, te itta ya
takday nangsi-ged teyak,
te nariknak ya nagafu ta
barikin nga nagpamappya
ta nagtakit," kunna hapa.

47 A gafu ta awena
nakatagu na babbayen a
umange hapa namalentud
ta atubang ni Hesus a na-
gapilpilpig hapa. A sa binida
na ya ngamin nepagtakit na
ikid na nepagmappya na ta
nepangsi-ged na ta barawasi
ni Hesus. A ya uhohug ni
Hesus tentu a
48 "Mappya, Aboy, te
nekatalak nak, te yen ya
nagmappyam. Dumatang
kan la ta bali, a awem
la sangaw magburung,"
kunna.
49 A tentu para la naguho-
hug ta babbayen a itta ya
umange nangdafung tekid
nga nagafu ta bali ni Hayrus.
"Maski awem na pag-
dulotan ya Mistro ta bali,
te nasin haman ya anak
men," kunna te Hayrus.
50 Ammi nedangagan hapa ni
Hesus ya inuhohug na, a ya
nebar na tentu a
"Awem la magburung, te
itug mu la ya pangikatalak
mu a magmappya hala san-
gaw ya anak men," kunna
te Hayrus.
51 A ta datang da ta bali
a nehangat ni Hesus ta
simarok ya kadwan kiden
tekid, te intu la inalap na ig
Pedru, ikid ni Hwan, ikid ni
Santiago, kontodu dadagkal
na abbingen.
52 A dinatangan da ya tolay
kiden nga gisitangan ikid na
gitangitan ta masikan gafu ta
abbingen nasi. A ya uhohug
ni Hesus tekid a
"Awemuy mina mag-
tangit, te nasi hud ya
abbingina awa masidug
la," kunna.
53 A nekakatawa da hapa,
te amu da haman ta nasin.
54 Ammi inibbalan na ya
kamat na abbingen kapye
na binaran; "**Aboy, imivwat
kan,**" kunna.
55 A natolay hala ya abbin-
gen, a mavit kad la imivwat.
"**Pakanan muy na,**" kunna
hapa ni Hesus tekid,
56 a pake nepagpaka-lat na
dakal na kiden ya katolay na
anak da en, ammi pake nebar
ni Hesus ta aweda ibabar ya
nepagpamappya na ta anak
da en.

9

*Ya Pangidob Ni Hesus Ta
Turin Na Kiden
(Mt 10:5-42; Mk 6:7-13)*

1 A ta takday araw a
pinagammung ni Hesus ya
mafulu duwa kiden ituldu
na, a pinasinapan na kid
ta pakapangwa na, petta
itta ya mabalinan da nga
magpamappya ta takit ikid
na magpatugut ta anitu na
tolay kiden seanitu.
2 A dinob na kid hapa,
petta e kid mangipadangag ta
pangikerutan na Namaratu,
ikid na magpamappya ta
nagtatākit kiden.
3 A ya nebar na tekid a
"Awemuy pulus mag-
balun ta kanan muy
ikid na pirak muy. A
awemuy hapa mangihu-
lun ta sarukud ikid na
pagsapatos, ikid na tali na
barawasi muy.

4 A maski am inya sangaw ya magpadulot tekamuy
ta bali da a magyan kam ten
abat ta pagtugut muy.
5 Ammi am awan pulus
ta magpadulot tekamuy a
pagtugutān muy kid mantu,
a azin muy hapa ya lafu
na agyan da ta takki muy,”
kunna tekid.
6 A nagtatugut kid mantu,
a sinaned da ya ngamin
kiden babali, a nepadangag
da ya damag ni Hesus,
yaga pinagmappya da ya
nagtatākit ta ngamin kiden
lugar.

Ya Kapopoyung Ni Ari en Herud
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 A ta nepakadamag ni Ari
en Herud ta itta ya malalaki
magpamappya ta nagtatākit
kiden, a napopoyung hapa
am inya na tolay ya gafu
na, te ya binida na kad-
wan a natolay hala i mina
Hwanen nga nepapapasi
ni Herud, a yen kan ta
itta ya pakapangwa na nga
magpamappya ta tolay.
8 Ammi ta bida na kadwan
a nagtoli kan ya aglavunen
Eliyas. A ta bida na kadwan
para a natolay hala kan ya
takday aglavun nga nasi ta
palungu araw.
9 Ammi ya uhohug ni
Herud hapa a

“Pinaputulan ku haman
i Hwan, ammi inya
panaw ya tolayin yan
nga madamdamag ku?”
kunna.

A yen ta ikayat na kan itan
am inya yen.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Limaribu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-13)

10 A ta nepagtoli na turin
kiden ni Hesus nga dinob na
mangipadangag a binida da
tentu ya ngamin tarabaku da.
A sangaw inalap na kid ta ili
na Betsayda.
11 Ammi nadamag na tolay
kiden ta nagtugut kid, a
dinadagdag da kid hapa.
A ta nepakaita ni Hesus
ta tolay kiden a nehulun
na kid hapa, a netuldu na
kid hapa ta gagangay na
pangikerutan na Namaratu,
yaga pinagmappya na hapa
ya nagtatākit tekid.

12 A ta furab a nagburung
ya ituldu na kiden ta tolay
kiden, a enda nebar te Hesus.

“Mappya, Afu, ta
patugutam ya tolay kidin,
petta e kid magammak ikid
na gumatang ta pamuhab
da ta babali kidewan, te
awan haman ta pangala-
pan ta isin,” kunda.

13 “A ikamuy na mina
ya mangatad ta kanan da,”
kunna hapa tekid.

“A itta hud ya ipakan
mi tekid bakawa lilima
haman la na pan ikid na
duduwa la na ikan ya itta.
Ikayat mu hud ta e kami
gumatang ta ipakan mi ta
ngamin tolay kidin yan?”
kunda hapa,

14 te itta de ya limaribu na
lalaki fwera ta bābāy ikid na
anak. A ya uhohug ha ni
Hesus tekid a

"Pagammungan muy mantu ya tolay kiden ta taglimafulu, a pagtuttudan muy kid," kunna.

15 A gafu ta kumanen a pinagtuttud da kid,

16 a inalap ni Hesus ya lima kiden na pan ikid na dwahukal na ikan, a yen kid ya netangad na nepakimallak. A sangaw ginadgadwa na ya pan kiden ikid na ikan kiden, kapye na kid negawat ta ituldu na kiden petta ikid ya mangisaned ta tolay kiden.

17 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid. A tekid na nabalin nagkakan a pinannu da ya mafulu duwa na la-ba ta huna na tolay kiden.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 16:13-20; Mk 8:27-29)

18 A ta takday araw a tatakday la i Hesus ta sang abikan ta ituldu na kiden, a itta ya pinohutan na tekid.

"Anu kan ya pangitan na tolay kiden teyak am inya yak?" kunna tekid.

19 "A pahig na kadwan ta iko i Hwanen nga nangzigut ta tolay nga pinapasi da ta kwa en sina. Ammi ta kadwan a pahig da ta iko ya aglavunen Eliyas nga magtoli kan ta lutakin. A pahig na kadwan para ta iko ya takday aglavun nga nasi ta palungu araw," kunda.

20 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan muy teyak?" kunna ha tekid. A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;

"Iko ya Mangikerutanen nga netun na Namaratu ta pinakadama mi," kunna.

21 A pake nebar ni Hesus tekid ta aweda mina bibidan yen ta kadwan kiden tolay, kapye na nebar ta

22 "Mappya ta pakākāllakan da sangaw ya Tolayin taga Langit, te idadula da sangaw na kalalaklakayan kiden ikid na padi kiden ikid na mangituldu kiden, kapye da sangaw papasin, ammi matolayak hala sangaw am nagpasa ya talluhaw," kunna.

23 A ya uhohug na para tekid a

"Am itta ya mayat dumagdag teyak a mappya ta pagtalekudan na ya bari na. A am kada magganwat ta lalakwat a dana itug na mina ya pagattam na ta zigat na pangurug na teyak, petta dumagdag la teyak.

24 Te maski am inya ya mangkenga ta angat na a masi hala sangaw ta magnayun. Ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta pangurug na teyak a matolay hala sangaw nga magnayun.

25 Te maski am itta mina ya tolay nga nakaalap ta ngamin kiden magmagannud ta paglelehutin a itta hud sangaw ya kappyanan na tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi na?

26 A maski am inya sangaw ya mamat mangibosag teyak ikid na uhohug ku a

yen hapa sangaw ya ikamat
ku am magtoli yak sangaw
ta lutakin nga mangihulun ta
pakapangwa ni Damakewan
ikid na anghel na kiden.
27 A kustu hapa ya ibar
ku tekamuy ta matolay la
ya kadwan kiden tekamuy
addet ta maita da sangaw
ya pakaitan na pagariyan na
Namaratu," kunna.

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

28 A ta nepagpasa na magge
walu araw a inalap na ig Pe-
dru, ikid ni Hwan ikid ni San-
tiago, te umange kid ta ata-
nang na bagetay petta maki-
mallak kid.
29 A tentu en nakimallak a
nanguli hapa ya bari na en,
a pake nagfuraw ya barawasi
na en, te nagdakar ta kuman
na kadakar na bilag.
30-32 Dana nasidug ig Pe-
dru ikid na kahulun na ki-
den, ammi nagadukal kid,
a nepagka-ma da hapa ya
kalalaki ni Hesus. A itta hapa
ya duwa na tolay nga nag-
bida tentu, ig mina Moses,
ikid ni Eliyas, te nagmatakar
kid hapa nga sedakar. A intu
bidan da ya pasi ni Hesus
nga magdulot sangaw ta ili
na Herusalem.
33 A ta pagganwat na duwa
kiden magtugut te Hesus a
nagsitang hapa i Pedru;
"Ay Afu, mappya te itta
kamin sin, te mamadday
kami mina ta tallu na mon-
umento, petta tagtakday
kam ni Moses ikid ni Eliyas
ta monumento," kunna.
Ammi kuman na nagali-
manga i Pedru, te ka-ma la
naguhohug.
34 A kima-ma la hapa ya ku-
lamen nga imakban tekid, a
tinappanan na kid, a sa nag-
talaw ig Pedru.
35 A nadangag da hapa ya
maguhohug tekid ta umag na
kulamen,
"Ye ye-yan ya Anak kin
nga pake iddukan ku. Map-
pya ta dangagan muy ya it-
uldu na tekamuy," kunna.
36 A ta nekabalin na
naguhohug tekid a intu la
naita da i Hesusen, te limitap
ya duwa kiden. A sangaw
nelemad da ya naita da ta
kadwan kiden kahulun da, a
aweda pulus binibida addet
ta mabayag.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mt 17:14-21; Mk 9:14-27)

37 A ta lalakwat tekid na
nakadagut ta bagetayen a
enna kid dinafung na addu
na tolay.
38 A ya takday lalaki tekid a
binaran na i Hesus;
"Mistro, ikallak mu haen
ya anak kin nga mementu
in anak ku,
39 te itta garay ya anitu
na. A am pagkagtutan na
anitu na en a gimihawa. A
sangaw am pagkissiwan na, a
pagdangkakan na hapa ta lu-
tak, a paglukbakan na para, a
awena ibbatan.
40 'Patugutan muy
haen ya anitu na in,'
kunku ta ituldum kidin
sin, ammi aweda haman
nabalinan," kunna.

41 A ya uhohug hapa ni Hesus a
"Kuga awan ta kapkappyan na tolay kidin yan nga awan mangikatalak. Bababang ya kabayag ku tekamuy nga mangitultuldu, ammi awemuy para la netug. Iangem mantu sin ya anak men," kunna ta lalaki en.
42 A tentu en nangiange ta anak na en tentu a ka-ma la pinagkissiw na anitu na en. Ammi ginamman ni Hesus ya anitu en a nagmappyan ya abbingen, a "**Yeh, alapam na,**" kunna te dama na en.
43 A sa nagpaka-lat ya tolay kiden ta kalalaki na pakapangwa na Namaratu.

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Paketalaba Na
(Mt 17:22,23; Mk 9:30-32)

A ta pagbabida para la na tolay kiden ta pagpaka-lat da ta iningwa ni Hesus a naguhohug hapa i Hesus ta ituldu na kiden.
44 "Dangagan muy ya uhohugan na tolay kiden gafu teyak, te itta sangaw ya mangitalaba ta Tolayin taga Langit, petta gafutan na mangikatupag kiden tentu," kunna tekid,
45 ammi aweda naawatan ya ikayat na uhohugan, te nelemad para la tekid, a mamat kid mangibar.

Ya Pakidibati Na Ituldu Kiden Ni Hesus
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 A sangaw nakidibati ya ituldu na kiden, te pagtatabbagan da am inya tekid ya pinakadakal da.
47 Ammi amu ni Hesus ya itta ta nonot da, a pinahebing na tentu ya takday abbing, kapye na hapa naguhohug ta ituldu na kiden.
48 "Maski am inya ya mangtagop ta kumanin na abbing gafu ta pangurug na teyak a mekwenta ta iyak hapa ya tinagop na, a ya mangtagop teyak a bakkan la ta iyak ya tagopan na am awa nangidoben hapa teyak. Intu mantu pinakadakal muy ya imalinnak ta nonot na ta kuman na abbing," kunna.
49 A sangaw nanonot hapa ni Hwan ya ibar na te Hesus,
"Afu, itta ya naita mi nga magpatugut ta anitu na seanitu kiden, ammi ngaganan na hapa ya ngagam, ammi ginamman mi te awena haman mehulun tekitam," kunna.
50 "Awemuy mina gamman ya kumanen, te ya awan mangikatupag tekitam a kahulun tam hapa," kun ni Hesus tekid.

Ya Pangawe Na Taga Samariya Kiden Te Hesus

51 A gafu ta tanagay na ya araw na pagtoli ni Hesus ta langit a sarukusukan na ya magdulot ta ili na Herusalem.
52 A dinob na ya imunnan ta lugar na Samariya, petta iparan da mina ya pagammakan da.

53 Ammi ya tolay kiden ten
a aweda ikayat pagdulotan i
Hesus ta agyan da, te amu da
ta ili na Herusalem ya pake
datangan na.
54 A ta pakadangag nig San-
tiago ikid ni Hwan ta nebar
na taga Samariya kiden a
nagporay kid, a nebar da te
Hesus,
"Am ikayat mu, Afu,
a makimallak kami ta
Namaratu petta ihunnak
na mina ya afuy ta agyan
da petta maapang kid,"
kunda,
55-56 ammi ginamman na kid.
A nagdulot kid na ta takwan
na lugar.

Ya Tabarang Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu
(Mt 8:19-22)

57 A tekiden nagtugtugut
ta dalanen a umabikan hapa
tentu ya takday tolay, a bina-
ran na i Hesus;
"O, Mistro, dumagdagak
hapa teko, te maski am had
ya eyam," kunna.
58 "A kakallak ka sangaw
am dumagdag ka teyak, te
mapmappya ya kasasaad
ni mungaw ikid na ma-
manuk ammi teyak, te itta
ya pagsigongan da, ammi
teyak nga Tolayin taga Lan-
git a awan garay ta datan-
gan ku ta pagibannagan ku
mina," kun ni Hesus tentu.
59 A sangaw naita ni Hesus
ya takday a "**Dumagdag
kan teyak,**" kunna tentu.
Ammi ya tabbag na hapa a
"**Indagan ku bit ya pasi ni
damaken te itanam ku,**"
kunna.
60 Ammi ya uhohug ni
Hesus tentu a,
"Bay-am la, te ya awan
kiden matolay ta Nama-
ratu ya makkamu man-
gitanam ta nasi, ammi
teko a dumagdag kan
teyak, petta ipadangag
mu ya pangikerutan na
Namaratu," kunna.
61 A umange ha ya takday
para, a
"Dumagdagak hapa, Afu,
ammi eyak mina bit ibar ta
kahulun ku kiden ta bali,"
kunna.
62 A ya tabbag hapa ni
Hesus tentu a
"Am namegafu kan na-
garadu otturu magsagali-
pay ka ta gafam a awem
megitta ta iturayan na Na-
maratu," kunna.

10

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Pitufulu Duwa

1 A ta takday ha na araw
a nagpili i Hesus ta pitu-
fulu duwa na lalaki, te
doban na ya sagduwa, petta
mapmapolu kid ammi tentu
nga ange mangipadangag ta
uhohug na Namaratu petta
dana meparan ya tagtakday
lugar nga angeyan na hapa
sangaw.
2 A ya nebar na en tekid a
"Addu para ya awan
nakadangag ta damag na
Namaratu, te kuman kid
na alawa na kāmmayān nga
awan para la nagataban,
ammi assang la garay ya
ange maggatab. A doban
ta kanan mantu, ammi ma-
gadang kam hapa ta Dafu

na paggatabanen petta
daggan na para ya ange
maggatab ta paggataban
na en.
3 A imugudan muy hapa,
te doban ta kanan nga ange
mangipadangag ta agyan na
mangikatupag tekamuy.
4 A awemuy magbalun
ta pirak, a awemuy hapa
mangihulun ta tali na sap-
atos muy ono kompormi na
ibbalan muy. A awemuy
hapa magtalantan ta dalan
nga makibidan ta maski inya
na tolay.
5 "A am gimon kam ta
bali na pagdulotan muy
a '**Namaratu ya mang-
bendisyon tekamuy,**'
kummuy tekid.
6 A am itta ya mayat nga
mekerutan tekid a masirak
hala ya bendisyon na Nama-
ratu tentu. Ammi ya awan
kiden mayat a awan mantu ta
masirak muy tekid.
7 A maski am had sin
na bali ya pagdulotan muy
ta tagtakday lugar a awe-
muy magal-alit ta kadwan
kiden bali, te magyan kam
la ten nga mangan ikid na
uminum ta iatubang da teka-
muy, te gagangay ta yen ya
kuman na tandan muy gafu
ta tarabaku muy nga mangi-
padangag tekid.
8 A kumanen hapa ta tag-
takday lugar nga eyan muy,
te am had sin na bali ya
pagyanan muy a kanan muy
la ya iatubang da tekamuy.
9 A am itta ya magtatākit
ta lugar da a pagmappyan
muy kid, a ipadangag muy ya
pangikerutan na Namaratu
tekid petta mesipat kid hapa.
10 "Ammi am angari-
gan ta simarok kam ta
takday na lugar, a awan
ta magpadulot tekamuy
a pagtugutan muy kid
mantu, a ibar muy tekid,
11 'Azin mi mantu
ya lafu na lugar muy
ta takki mi kiden gafu
ta awemuy dangagan,
petta amu muy ta li-
wat muy hapa la am
pa-gangan na kam
na Namaratu. Ammi
amu muy mina ta intu
nagtalekudan muy ya
pangikerutan na Nama-
ratu tekamuy,' kummuy
sangaw tekid.
12 Te kakurugan ta dakdakal
sangaw ya pangpa-gang na
Namaratu tekid ammi ta to-
lay kiden nga taga Sodom nga
kanayun namadday ta awan
ta kapkappyan ta idi," kun ni
Hesus tekid.
13 A ya uhohug na para
tekid a
"Mapa-gang sangaw ya
Hudyo kiden nga taga
Korazin ikid na Betsayda,
te maski naita da ya
tarabaku na Namaratu a
aweda haman nagbabawi
ta pagliwat da. Ammi
am kumanen mina ya
naita na Hentil kiden nga
taga Tiro ikid na Sidon
ta idi a nagtuttud kid
mina ta kalafukan nga
nagbarawasi ta kustal gafu
ta pagbabawi da.
14 A yen ta pake kakallak
sangaw ya Hudyo kidina
ammi ta Hentil kiden nga

taga Tiro ikid na Sidon ta
araw na pangpa-gang na
Namaratu.
15 Kumanen hapa san-
gaw ta Hudyo kiden nga taga
Kapernayum, te pahig da ta
dayawan na kid sangaw na
Namaratu, ammi mewarad
kid sangaw ta pangtaguhali
na en, te aweda haman mag-
babawi.
16 "A kumanen hapa
sangaw ta eyan muy kiden
nga lugar, te ya mayat
mangdangag tekamuy
a mekwenta ta iyak ya
dangagan na, ammi ya
mangawe tekamuy a mek-
wenta ta iyak ya inawe
na. A ya mangawe teyak
a mekwenta ta inawe na
hapa ya nangidob teyak,"
kunna tekid, a sangaw
nagtatugut kid.

Ya Pagtoli Na Pitufulu Duwa Kiden

17 A ta pagtoli na pitufulu
duwa kiden nga dinob ni
Hesus a pake matalakan kid.
"O, Afu," kunda tentu,
"Magtalaw hapa ya an-
itu kiden tekami am
patugutan mi kid ta
pakapangwa na ngagam,"
kunda.
18 A ya uhohug na hapa
tekid a
"Naitak hapa ya pag-
tukalit na dafu da en
Satanas ta kuman na
pagsunak na kilat gafu
ta pagpatugut muy ta
daddoban na kidina.
19 A yen mina ya
pagnonotan muy, te neatad
kun tekamuy ya paka-
pangwa muy, petta maabak
muy ya ulag ikid na mang-
gagama, ikid na ngamin
kasikanan na katapil tam,
a awan ta makkwa na teka-
muy.
20 Ammi maski kunna
ten a bakkan mina ta yen
ya pakatalakan muy, te
intu mina ikatalak muy ya
pakesurat na ngagan muy ta
agyan na Namaratu ewan,"
kunna.
21 A ta nepaguhohug ni
Hesus ta kumanen a pa naki-
mallak hapa ta Namaratu,
te natalakan hapa gafu ta
Kahalwa na Namaratu tentu.
"Matalakak hapa teko,
Amang, nga makkamu
ta ngamin langit ikid na
lutak, te nelemad mu ya
pakapangwam ta masirib
kiden ikid na seadal kiden,
a nepaitam ta kuman na
abbing kidin. A mappya
hapa yen, Amang, te
nagdulot hala ya ikayat
men," kunna.
22 A ya uhohug na hapa ta
tolay kiden nga nagdangag a
"Nekatalak nak ni
Damakewan petta iyak ya
makkamu ta ngamin, a
awan ta makkamu teyak
am bakkan la te Damake-
wan. A awan hapa ta
makkamu te Damakewan
am bakkan la ta iyak ikid
na ikayat ku pangipakka-
mun tentu," kunna.
23 A sangaw tinubbat na
ha ya ituldu na kiden nga
kinabida petta ikid la ya
makadangag ta ibar na,
"Dakal ya gāsāt muy
gafu ta ngamin kiden naita
muy.

24 Te ya ari kiden ikid na
aglavun kiden ta idi a pake
karagatan da itan ya maita
muy ta ayanin, a karagatan
da hapa dangagan ya madan-
gag muy, ammi nelogot kid
gafu ta aweda nadatang ya
araw na," kunna.

Ya Bida Na Nangikallak Taga Samariya

25 A ta takday ha na araw a
nagtayuk ya takday abugadu
nga mangpohut te Hesus
petta paruban na.
"Mistro, ibar mu haen
am anu mina ya tarabakuk
petta maatadanak sangaw
ta magnayun na angat,"
kunna.
26 A ya uhohug hapa ni
Hesus tentu a
"A amum haman ya
lintig na Namaratu, a
imanu hud ya binasam?"
kunna.
27 "A ya kuman na
binasak a iddukan ku
kan mina ya Dafu tam
Namaratu ta ngamin nonot
ku ikid na ngamin kasikan
na barik. A iddukan ku
kan hapa ya kagittak tolay
ta kuman na pangidduk
ku ta barik," kunna ha na
abugadu en.
28 "A kustu kad ya tab-
bag mina, te am yen kid
ya tarabakum a matolay ka
hala sangaw," kunna hapa
ni Hesus tentu.
29 "A onay, ammi inya
hud ya kagittak tolay?"
kunna ha na abugadu en,
te ial-aliki na ya awena
pangidduk.
30 A gafu ta kumanen a tak-
wan ya binida ni Hesus tentu:
"Itta ta idi ya takday
lalaki nga taga ili na
Herusalem," kunna. "A
umange mina magpasyar
ta ili na Heriku. Ammi
kadulayan na te nelakap
na tulisan kiden ta dalan,
a pinalpaluk da abat ta
magge nasi, kapye da
ginubatan ya ngamin kwa
na, kontodu barawasi na, a
newagak da.
31 "A sangaw nagtalib
hapa ya takday padi nga
kalugaran na lalaki en.
Ammi tentu en nakaita
ta lalaki en nga imaidda
ta dalan a linillikan na
haman, a nagdulot ta eyan
na en.
32 A kumanen hapa ta
takday manguffun ta padi en,
te timunud ta padi en. A
tentu nakaita ta lalaki en a
linillikan na hapa.
33 A sangaw a timunud
hapa ya mekatallu na tolay,
ammi nagafu ta takwan na
lugar, te taga Samariya.
"A tentu en nakaita ta
lalaki en ta kakallak hapa a
maallakan hapa tentu,
34 a enna inurun ya bigad
na kiden, kapye na kid bin-
abbad. A sangaw netakay na
hapa ta kabayu na en, kapye
na nedatang ta agyan na tak-
day agpadulotan, a tinaro-
nan na ta hiklamin yen.
35 A sangaw ta lalakwat
a nesirak na ya pirak ta
makākwa ta agpadulotanen
petta taronan na bit ya lalaki
en.
'Taronam bit haen ya

tolayin yan, a am magkurang sangaw ya neatad
kina a iko sangaw ya
makkamu ta maapag na,
te pagan ku hapa sangaw
teko am manoli yak sin,'
kunna.
36 "A ta kuman na uray
mu ta tallu kiden nga
nakaita ta Hudyo en a
inya tekid ya nangikwenta
tentu ta kagitta na?" kun ni
Hesus ta abugadu en.
37 "A ya nangikallaken
tentu nga taga Samariya,"
kunna hapa.
"A yen hapa ya parigam,
a matolay ka sangaw,"
kunna ha ni Hesus tentu.

Ya Pagpasyar Ni Hesus Ta Bali Ni Marta

38 A ta nekabalin na ten a
nagdulot ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta takday lugar
na babali, a nagimmang kid
ta bali na takday babbay nga
nagngagan ta Marta, a pinagdulot na kid ta bali.
39 Itta hapa ya kabagis ni
Marta nga babbay hapa, a
Mariya ya ngagan na. A
ikayat ni Mariya ya imatuttud la ta bikat ni Hesus petta
dangagan ya ituldu na.
40 Ammi te Marta a awena
pake tinagop ya magdangag
gafu ta addu ya kapopoyungan na ta tarabaku na en magafuy. A sangaw nebar na te
Hesus,
"Anu awenak ikallak,
Afu, ta uffunan nak mina
na kabagis kina, te tatakdayak na nga magafuy ikid
na maglutu," kunna.
41 A ya tabbag hapa ni
Hesus tentu a
"Kuga addu ya burungam, Marta, ikid na
kapopoyungam,
42 ammi tatakday la ya
mesasita, a pinili ni Mariya
ya kappyanan nga awan sangaw maazi tentu," kunna.

11

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Pakimallak Da
(Mt 6:9-13; 7:7-11)

1 A ta takday ha na araw
a makimallak i Hesus ta takday lugar, a tentun nagimmang a umange hapa ya takday ituldu na tentu nga magpetuldu ta pakimallak na;
"Mappya hapa, Afu, am
ituldu na kami nga makimallak ta kuman na nepangituldu ni mina Hwanen ta
ituldu na kiden," kunna.
2 A ya nebar ni Hesus tekid a
"Am makimallak kam ta
Namaratu a kumanin ya
uhohugan muy:
'Ay, Afu, nga Dama mi
ta langit, ampade madaydayawan ya ngagan
to ngamin kiden lugar,
petta sa ikamat da ya
ngagam, ikid na makituray kid teko.
3 A ikallak na kami
hapa, te atadan na
kami ta kanan mi ta
kinanghahaw.
4 A pakoman na kami
haen ta liwat mi kiden,
te pakoman mi hapa ya
makaliwat tekami.
A awena kami doban
ta pagliwatan mi.
Amen,' " kunna.

5 A ya netulfu na hapa ta
netuldu na en nga pakimal-
lak da a intu yan:
"Am angarigan ta itta
ya sangaili na takday
tekamuy nga dumatang
ta tangngan na hiklam,
ikid na awan ta ipakan na
tentu, a awena hud ange
gumatut ta karuba na en?
6 Te ya ibar na sangaw
tentu a
'O, kofun, pagatutan
nak haen ta tallu supa
la, te itta ya sangailik
nga bagu dumatang, a
awan ta ipakan ku tentu,'
awena hud kumin tentu?
7-8 A am tabbagan na hapa
ta
'O awenak tabtaban-
gan O, te nelitup ya bali
in. Awek makaatad ta
ayanin, te makakasidug
kamin na anak kiden,'
am kunna,
a awena hud pakolangan
na magadangen gafu ta
magkofun kid? A maski
am awena ikayat imivwat
gafu ta pagkofun da,
am pakolangan na la a
imivwat hala sangaw petta
iatad na ya masapul na
gafu ta awena magimmang
na magadangen.
9 Ammi bakkan ta kunna
ten na gagangay na Nama-
ratu, te am itta ya masapul
muy a adangan muy mantu
la tentu, a iatad na hala teka-
muy. Te am pake apagan
muy ya ikayat muyen tentu
a ituldu na hala tekamuy. A
am intu ya pake baran muy a
tabbagan na kam hapa.
10 Te ya magadang tentu a
yen ya atadan na, a ya maga-
pag tentu a yen ya ituldu na,
a ya mangbar tentu a yen ya
tabbagan na hapa.
11 "Te am angarigan
mina ta magadang ya anak
muy ta daldalag a ulag hud
ya iatad muy?
12 A am iplug ya adan-
gan na a manggagama hud ya
iatad muy?
13 A yen mina ya
pagnonotan muy, te ikamuy
nga seliwat a amu muy
haman ya mangatad ta
kappyanan ta anak muy.
A pake mekatalak para ya
Dama muyewan Namaratu
nga mangatad ta mappya
ta ngamin kiden magadang
tentu, te doban na ya Ka-
halwa na en nga manguffun
tekamuy."

Ya Pamadakat Da Te Hesus
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

14 A ta takday ha na araw a
patugutan ni Hesus ya anitu
nga nagpaumal ta seanitu en.
A ta nepagtugut na anitu en a
nakauhohug na ya umalen, a
pake nakagtut hapa ya tolay
kiden gafu ta pakapangwa ni
Hesus.
15 Ammi ya uhohug na kad-
wan kiden a
"Itta malat ya Satanas
tentu nga mayor na an-
itu kiden, a yen ta itta
ya mabalinan na nga mag-
patugut ta anitu," kunda.*
16 (-)

* **11:15** Ya bersikulo 16 a netulfu ta 29 petta matarus ya bida.

17-18 Ammi dana amu ni
Hesus ya nonot da, a tinab-
bag na ya uhohug da;
"Am kakurugan mina
ta Satanas ya nangatad ta
pakapatugut ku ta sakā an-
itu na kiden a nakikattway
mantu ya dafu da en
tekid, a naperdin mina
ya patarabaku na tekid.
Te maski am had sin na
gubyernu am makikattway
ya tolay na kiden nga
magtatāpil a awena hud
sangaw maperdi na guby-
ernu da? Kumanen hapa
am makikattway mina
ya makipagyan kiden ta
takday na bali a maperdi
hapa ya pagkakahulun da.
19 A am uray muy ta Sa-
tanas ya pangalapan ku ta
pakapatugut ku ta anitu a
had sin mantu ya pangala-
pan na kagitta muy kiden ta
pakapatugut da? Ikid mantu
sangaw ya mangipasikkal ta
pagkilluyan na razon muy.
20 "Ammi ta kakurugan
a patugutan ku ya anitu
gafu ta pakapangwa na
Namaratu, a yen mina ya
pakkamun muy ta ittan
tekamuy ya nesaad na
Namaratu nga magturay ta
ngamin.
21-23 "A yen mina ya
pagnonotan muy, te ya
awan makikahulun teyak a
mekwenta ta ikatupag nak,
a ya awan makipagam-
mung teyak a mekwenta
ta mangkutkutet. A am
itta ya nakagubat ta bali
na takday gafu ta ibbalan
na kiden a awena sangaw
burungan ya nagubat na
en bali. Ammi am ange ya
masmasikan ammi tentu
a perdin na ya ibbalan
na kiden nga nekatalak
na kapye na patugutan ya
nanggubaten, a itoli na ya
bali ta makabali en.

*Ya Bida Na Pagtoli Na An-
itu*
(Mt 12:43-45)

24 "A am angarigan ta
itta ya nagtugutan na anitu
a nonotan muy mina ya
uray na anitu en, te ange
makakalkalay ta bagbage-
tay kiden nga magapag ta
pagyanan na, ammi gafu
ta awan ta maapagan na
a '**Asakay, paruban ku
la magtoli ta nagtugutan
ken,**' kunna.
25 A am maita na ta
nagmappyan ya tolayen, ikid
na awan ta mangihangat
tentu
26 a ange bit mangalap
ta pitu ta sakā anitu na
kiden nga pake duldulay
ammi tentu, a sa simarok
kid na petta magyan kid ta
tolayen. A pake nagduldulay
ya kasasaad na tolayen ta
pagyan na pitu kiden anitu
ammi ta ketta para la na
takdayen," kunna.
27 A ta nepaguhohug nan
ta isin a ka-ma la nagsitang
hapa ya takday babbay nga
nekihu ta tolay kiden nag-
dangag;
"Nagāsāt kad i hinam,
Aleng, nga naganak teko
ikid na nagpasusu teko,"
kunna.
28 A ya tabbag hapa ni Hesus
a

"Kustu ya uhohug mina, Ina, ammi pake nagāsāt para ya mangdangag ikid na mangitug ta uhohug na Namaratu," kunna.

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Magadang Ta Pakaitan
(Mt 12:38-42)

29 (v 16,29) A ya uhohug hapa na kadwan kiden te Hesus a

"Itta mina ya ipaitam tekami ta pakapangwam, petta pakaitan mi am Namaratu ya nangidob teko," kunda,

te pangparuba da tentu. A pake imaddun hapa ya tolay kiden ange magdangag tentu. A ya netabbag na tekid a

"Kuga nagdupal ya tolay kidin ta ayanin nga kanayun magadang ta pakaitan da. Ammi awan sangaw ta mepaita tekamuy, te mappya ta intu pagnonotan muy ya nakkwa te mina Honasen.

30-32 Te linintuk bit na ikanen kapye na neadwa ta mekatallu araw a natolay hala i mina Honasen, a yen ya nakaitan na taga Ninaba kiden ta Namaratu ya nangidob tentu, a nagbabawi kid hapa gafu ta nepadangag ni mina Honas tekid. Ammi ya itta in sin nga mangipadangag tekamuy a pake malmalalaki para ammi te mina Honasen, a soysoyan muy haman ya uhohug na tekamuy. Ammi am nasin sangaw ya Tolayin taga Langit a matolay hala sangaw ta kuman ni mina Honasen, a yen sangaw ya pakaitan muy ta Namaratu ya nagafun na. A sangaw ta araw na pangpa-gang na Namaratu a ya taga Ninaba kiden ya mangpaliwat tekamuy gafu ta awemuy nangurug.

"A yen para sangaw ya takday mangpaliwat tekamuy ya babbayen ari ta lugar na Syiba, te nagafu haman ta pake adayu na lugar, petta dangagan na ya amu ni mina Ari en Solomun nga neatad na Namaratu tentu, ammi ya itta in sin tekamuy a pake malmalalaki para ya amu na ammi te mina Solomun, a awemuy haman kurugan.

33 "Ya inuhohug ku takamuy ta ayanin a kuman na zilag nga pinagatangan ku, a gustu ya dakar na petta maita muy ya ikayat na uhohugan.

34 A ya mata muy kidina ya mangatad mina ta dakar na bari muy, a am mappya ya mata muy a sa madakaran ya ngamin bari muy. Ammi am dulay ya mata muy a sugiram hapa sangaw ya ngamin bari muy.

35 A imugudan muy mantu, te am kakurugan ta masugiram ya pahig muy ta madakar a melogot kam.

36 Te am mappya la ya ngamin nonot muy petta awan pulus ta sugiram na a kanayun madadakkaran kam ta kuman na pangdakar na zilag ta bari muy," kunna.

Ya Pangtabarang Ni Hesus

Ta Pariseyu Kiden
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

37 A ta nekabalin ni
Hesus nagbida a itta ya
takday Pariseyu nga nan-
gagagay tentu ta bali na
en petta makikkanan kid,
a umange mantu i Hesus
nga nakiatubang ta kadwan
kiden.
38 Ammi nakagtut hapa ya
Pariseyu en te Hesusen gafu
ta awena nagbaggaw ta ku-
man na gagangay na Hudyo
kiden kapye na mangan. A
gafu ta nakagtut ya Pariseyu
en a itta ya nebar ni Hesus
tentu;
39 "A ta kuman na
ikamuy nga Pariseyu a
pakappyan muy ya bari
muy petta ispot ya maita
na tolay, ammi ilemad muy
haman ya itta ta nonot muy
nga paginggum muy ikid
na kompormi na dulay.
40 Kuman na awan ta
nonot muy, te ya namadday
ta bari tam a pinadday na
hapa ya nonot tam. A am
pabaggaw na ya bari muy
a awena hud pabaggaw ya
nonot muy hapa?
41 Mapmappya mantu
ta dana baggawan muy ya
nonot muy a sakā mabag-
gawan hapa sangaw ya
ngamin barbari muy.
42 "Ammi mapa-gang
kam sangaw nga Pariseyu,
te am iatad muy ya meka-
mafulu en ta Namaratu
ewan a pake sukatan muy
ta mappya petta awena
nasurok ikid na awena
makurang. Ammi ya
pake mesasita en nga
patarabaku na tekamuy
nga matunung ikid na
mangidduk tentu a yen
kid haman ya taliban muy.
Mapmappya ta yen kid
mina ya pake nedulot muy
kontodu pangiatad muy ta
mekamafulu ta kwa muy.
43 "A mapa-gang kam
para nga Pariseyu, te
am makigimung kam a
pilin muy ya kaispotan
na pagtuttudan, a am itta
kam ta kaddun na tolay
a karagatan muy hapa ya
pangdayaw na tolay kiden
tekamuy.
44 A mapa-gang kam para
sangaw, te kuman kam na
malabag nga awena maita
na tolay kiden, a matapan-
gan kid gafu ta pakihulun da
tekamuy, te aweda maita ya
pakatapangan da," kunna.
45 A gafu ta inuhohug ni
Hesus a tumabbag hapa ya
takdayen mangituldu ta lintí-
gen nga kahulun na Pariseyu
kiden.
"Namatan kami hapa,
Mistro, gafu ta inuhohug
mu ta Pariseyu kidin,"
kunna.
46 "Mapa-gang kam hapa
sangaw nga mangituldu,"
kunna hapa ni Hesus tentu,
"te addu ya patarabaku
muy ta awena mabalinan
na tolay kiden, a awemuy
kid hapa uffunan ta maski
assang la.
47-48 A mapa-gang kam
para sangaw, te daggan muy
ya liwat na dadagkal muy ki-
den nga namapasi ta aglavun
kiden na Namaratu, te am

appiyan muy ya tatānam na
aglavun kiden a tunan muy
kid hapa ta magmagannud
na ispot, te ape madamdam
kam tekid. A mekabat
kam mantu ta pagliwat na
dadagkal muy kiden, te tulad
la ya pagdamdam na nonot
muy tekid.

49 A gafu ta kumanen
nonotan muy ya ibar na Na-
maratu ewan: a

‘**Mangidobak sangaw
ta kadwan para na
aglavun ikid na turin
ku, ammi papasin
da hala sangaw ya
kadwan tekid, a
pagzigā**tan **da hapa
ya kadwan,**’ kunna.

50 “A yen ta ikamuy nga
itta ta ayanin ya datangan
na kadakalan na pangpa-
gang na Namaratu gafu ta
pasi na aglavun na kiden
addet ta nekaparatu na lu-
takin.

51 Kakurugan ta ikamuy
ngamin nga itta ta ayanin
ya pa-gangan na Namaratu
gafu ta ngamin kiden pina-
pasi na dadagkal muy kiden
namegafu te mina Abel addet
te mina Zikaraya nga pina-
pasi muy ta hahat na pan-
giatangan ikid na kapilya.

52 Mapa-gang kam san-
gaw ikamuy mangituldu
ta lintig na Namaratu, te
newarad muy haman ya
ikayat na uhohugan na lintig
na en gafu ta awemuy ikayat
mesipat ta nekari na en, a
nelogot hapa ya mayat kiden
mesipat gafu tekamuy,”
kunna.

53 A ta nepagtugut ni Hesus
ta bali en a sakā nehulun
hapa ya Pariseyu kiden ikid
na mangituldu kiden, te
pasikkalan da ya pagpohut
da tentu,

54 talo am itta sangaw ya
ibar na nga pangidaruman
da mina tentu.

12

*Ya Pangituldu Ni Hesus Ta
Rinibribu Na Tolay*

1 A ta pagbabida da para
la ta dalan a kimalihung te
Hesus ya rinibribu na tolay
addet ta naginglublubeg kid,
te ikayat da dangagan ya it-
uldu na. Ammi dana naguho-
hug bit i Hesus ta ituldu na
kiden nga nekihu tekid.

“Mappya ta palanan
muy ya gagangay na
Pariseyu kiden te magim-
mamappya kid la.

2 Ammi maski am tap-
panan da ya kadulay da ta
ayanin a sa maukadan hala
sangaw, a mepakamu hala
sangaw ya ngamin nelemad
da.

3 A mappya mantu ta
appiyan muy hapa ya uho-
hugan muy, te maski am anu
ya nean-anisat muy ta agyan
na sugiram ikid na umag
na bali muy a mepadangag
hala sangaw ta dakar petta sa
madangag na ngamin tolay.

4 “A maski am itta ya
mayat mamapasi tekamuy
gafu ta gagangay muy
a awemuy la magtalaw
tekid, te maski am papasin
da kam a awan ta makkwa
da ta kahalwa muy.

5-7 Intu mina pagnonotan
muy ya passik kiden, te
maski am malogon ya paga
da ta dapun a awena kid
kaliwatan na Namaratu
maski ta takday la. Ammi
pake mesasita kam para
tentu ammi ta addu na
passik, te dana nabilang nan
ya ngamin kiden huk muy.
Awemuy mantu magtalaw
ta dumatang tekamuy, te
mapmappya hud la ta burun-
gan muy ya pagliwat muy ta
Namaratu, te intu haman ya
makapapasi ta bari muy pase
makewarad ta kahalwa muy
ta pangtaguhali na tekamuy,
a yen mina ya italaw muy.

8 "A ya uhohug ku para
tekamuy a maski am inya
ya mangibosag ta pangu-
rug na teyak ta atubang na
tolay a yen hapa sangaw
ya ibosag ku ta atubang na
anghel kiden na Namaratu.

9 Ammi ya mangilemad
teyak ta atubang na tolay a
ilemad ku hapa ta atubang na
anghel kiden.

10 A maski am itta ya
maglibak ta Tolayin taga
Langit a mabalin mapakoma,
ammi ya mamadpadulay
ta tarabaku na Kahalwa na
Namaratu a awena mabalin
mapakoma.

11 A am angarigan ta itta
ya mangpaliwat tekamuy
ta umag na kapilya da, ono
atubang na dafu da, ono
gubernador da, a awemuy la
burungan ya tabbag muy,

12 te sangaw am ittan ya
kustu na paguhohug muy a
ituldu na kam na Kahalwa
na Namaratu ta uhohugan
muy," kunna.

Ya Itabarang Ni Hesus Ta Pumassil Ikid Na Maginggum

13 A ta pangituldu para la ni
Hesus a itta ya takday lalaki
nga nangbar tentu.

"Mistro, ibar mu haen te
kakaken ta ibingayan nak
mina ta nesirak ni mina-
maken," kunna.

14 Ammi ya tabbag ni Hesus
tentu a

"Iyak hud ya ne-
saad ta lugar na kwes?
Bakkan haman ta iyak ya
makkamu am piga mina ya
kwam," kunna.

15 A ya uhohug na para
tekid ngamin nga magdan-
gag a

"Pake imugudan muy
ta awemuy maginggum
ta pagba-nang muy, te
maski am piga ya kaddu na
kwa muy a bakkan ta yen
ya mangatad ta pagkap-
pyanan muy," kunna,

16 otturu binida na tekid ya
keangarigan na takday naba-
nang.

"Itta ya takday naba-
nang ta idi, a nagsurok
ya naalap na ta mula na
kiden.

17 A ya uhohug na ta
nonot na en hapa la a

'Asakay, anu mina ya
kwan ku ta kaddu na
apit ku, te awan haman
ta pangiappiyan ku,'
kunna.

18 'Mappya ta pasatsat
ku ya gitad ku kiden, te mag-
papaddayak ta kadakalan
na kamarin, petta gustun
sangaw pangiappiyan ku

ta ngamin irik ku ikid na
kadwan kiden kwak.
19 A awek na sangaw
magburung, te itta haman ya
ngamin teyak maski abat ta
addu na darun. A mappya te
awek na sangaw magbannag
magtarabaku, te manganak
la ikid na magidda yak ta ta-
lak ku,' kunna ha na nonot
na.
20 "Ammi tumubbat
hapa ya Namaratu nga
naguhohug tentu.
'Iko ya awan ta nonot,
te masi kan sangaw ta
hiklamin yan, a amum
para sangaw am inya
ya makākwa ta ngamin
neappiyam,' kunna.
21 A kumanen hapa sangaw
ta maguknud ta pagba-nang
na ta katolay na sin am awan
ta pagba-nang na ta Nama-
ratu," kun ni Hesus tekid.

Ya Kadwan Para Netuldu Na Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 6:25-34)

22 A sangaw nedulot ni
Hesus ya uhohugan na ta
ituldu na kiden;
"Yen ya uhohugan ku
tekamuy ta awemuy mina
burungan ya pagkatolay
muy am anu sangaw ya
kanan muy ikid na inuman
muy, a awemuy mina
burungan am anu sangaw
ya pagbarawasi muy.
23 Te Namaratu haman
ya nangatad ta bari muy ikid
na angat muy, a awena hud
iatad ya magserbi ta angat
muy ikid na bari muy?
24 Intu mina pagnonotan
muy ya mamanuk kiden, te
aweda haman magmula ikid
na maggapas, yaga aweda
haman maguknud ta kanan
da. Ammi mangan kid hala,
te Namaratu ya makkamu ta
kanan da. Ammi tekamuy
a pake mesasita kam tentu
ammi ta mamanuk.
25 A maski am mag-
burung kam a itta hud ya
medagga ta pagkatolay muy
maski ta takday oras gafu ta
pagburung muy?
26 A am awan ta medagga
muy maski ta assang la ta
pagkatolay muy a annun
muy mantu burungan ya
dakdakal para?
27 Itan muy hapa
ya lappaw kiden awa
aweda haman magbannag
magdaget ta kuman na
barawasi da, ammi magispot
kid hala. Te pake is-ispot
kid ammi te Ari en mina
Solomun, te awena haman
negitta na kalalaki na pag-
barawasi na ta kalalaki na
lappaw kiden.
28 A am kumanen mantu
ya kalalaki na pabarawasi
na Namaratu ta kaddat ki-
den nga makalimagan kapye
da matongradan a awan hud
ta pangkenga na tekamuy ta
pagbarawasi muy?
"Anu haman ta assang
la ya pangikatalak muy
tentu?
29 Awemuy mina burun-
gan am had ya pangalapan
muy sangaw ta kanan muy
ikid na inuman muy,
30 petta awemuy megitta
ta awan kiden makkamu
ta Dyos muy, te yen kid
ya kuga mafulotan nga
magburung ta pagkatolay da.

Ammi ya Dama muy ewan
ya makkamu ta ngamin
masapul muy,
31 a mappya mantu ta
karagatan muy ya ikayat na
en tekamuy, a sa medagga
hala sangaw ya ngamin mas-
apul muy.
32 "Awemuy mantu mag-
burung, te ikamuy ya ku-
man na pastorān na Dama
muyewan, a ikayat na ta
ikamuy ya mesipat tentu
nga magturay ta ngamin.
33 A mappya ta ilaku muy
ya kadwan kiden kwa muy
petta itta sangaw ya iuffun
muy ta napanglaw kiden. Te
am kunna ten ya tarabakun
muy a mauknud ya ba-nang
muy ta langitewan nga awan
magdan ikid na awan maazi
tekamuy, te awan ta mag-
takaw ten ikid na awan ta
ulolag nga magkan ta kwa
muy.
34 A mappya ta kunna
ten, te am itta la ta Namaratu
ewan ya pake kengan muy a
yen la ya nonotan muy.
35-36 "A kumanen hapa
a mappya ta makigitta
kam ta tagabu kiden nga
awan masidug, te sigida
makaparan kid talo am ka-
ma la dumatang ya dafu da
en nga umange nakipyesta.
A dana nagpagatang kid
hapa, petta alistun da
ihukat.
37 A nagāsāt sangaw ya
awan kiden mangikasidug ta
datang na dafu da, te pagtut-
tudan na kid hapa sangaw ta
lamesa na en, kapye na kid
pakanan.
38 A maski am awena
dumatang abat ta tangngan
na hiklam ono nagkarawan
a pake magāsāt kid para
am dana nakaparan kid ta
datang na.
39 "A itan muy hapa ta
awemuy sangaw parigan
ya natulisan ta bali na, te
am dana amu na mina ya
oras ya iange na tulisan a
awena mina nasidug, petta
awena mina natulisan na
bali na en.
40 A yen mina ya nono-
tan muy petta dana naka-
paran kanan ta datang ku,
te am pahig muy sangaw ta
awek para la dumatang a yen
hala sangaw ya datang ku,"
kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Pagtoli Na

41 A gafu ta uhohug ni
Hesus a nagpohut hapa i
Pedru tentu,
"Afu, ikami la de ya pan-
gibaram ta keangarigan
kidin, ono isipat mu hapa
ya ngamin kidin kimali-
hung ta isin?" kunna.
42 "A maski am inya
na tolay nga makanonot
ikid na mekatalak," kunna
hapa ni Hesus, "te yen
sangaw ya patudunan na
dafu na en petta magturay
ta kadwan kiden tagabu na
ta bali, a intu hapa sangaw
ya makkamu ta kanan da.
43 A am mekatalak hapa
ya pinatudunan na en a pake
magāsāt para,
44 te intu sangaw ya pa-
turinan na nga manaron ta

ngamin kiden pagba-nangan na.
45 Ammi am pahig na
tagabu en ta mabayag para
ya pagtoli na dafu na en,
a intu la tarabakun na ya
mangan ikid na uminum ikid
na magillaw, ikid na mag-
palpaluk ta kadwan kiden
tagabu.
46 A kakallak hapa san-
gaw am pagka-ma na ya
datang na dafu na en gafu
ta awena nakaparan. A pa-
gangan na sangaw na dafu na
en, petta mesipat mapa-gang
ta awan kiden mekatalak.
47-48 "A am itta mantu ya
makkamu ta patarabaku
na dafu na en ta awena
idulot a dakdakal sangaw
ya pangpa-gang na dafu
na en ammi ta awanen
makkamu. Te ya naatadan
ta addu a masapul ta
ad-addu sangaw ya itoli
na, ammi ya naatadan ta
medyo assang la a assang
hapa ya itoli na," kunna.

Ya Pagkakattway Na Tolay Kiden Gafu Te Hesus

49 A ya netuldu para ni
Hesus tekid a intu yan:
"Yen ya umeyan ku ta
lutakin petta ipurwak ku
ya afuy ku ta ngamin pa-
glelehuten, a ampade gu-
matang na mina.
50 Ammi mappya ta dana
attaman ku bit ya takwan na
zigat, a mabanta yak na ad-
det ta awena pakabalin.
51 A gafu ta neangek ta
isin a pahig muy de ta iyak
sangaw ya kaam-ammungan
na ngamin tolay, ammi
bakkan, te iyak sangaw ya
kakatkattwayan da,
52 te mamegafu ta ayanin
am itta ya lima na tolay ta
takday bali a maghahulun ya
kadwan nga makikattway ta
kadwan kiden,
53 te ya lalaki en a
makikattway sangaw ta anak
na en lalaki. A ya babbay
hapa a makikattway sangaw
ta anak na en babbay. A
ya katahungan na takday a
makikattway hapa sangaw ta
manuhang na en," kunna.
54 A ya uhohug na hapa ta
kaddun na tolay kiden a
"Am maita muy ta
magkulam na a '**Magudan
na sangaw O,**' kummuy, a
kustu magudan.
55 A am nagafu ta aba-
gatan ya paddaden a '**Ma-
patu sangaw O,**' kummuy
hapa, a kustu magpatu.
56 Ammi ape malalaki
kam, te amu muy lavunan ya
dumatang gafu ta pakaitan ta
langit ikid na lutak, ammi ya
ipaita na Namaratu tekamuy
ta ayanin a awemuy haman
malasin.
57 "Mappya mantu ta ulin
muy ya nonot muy, petta
mangnonot kam ta matu-
nung na nonot.
58 Te am medarum
ka sangaw ta atubang na
kwes a mapmappya ta
dana makikappya ka mina
ta mangidarumen teko ta
awem para nakadatang ta
kwes, te am nedarum na kan
a paalap na ka na kwes ta
mangbalud teko,
59 a kakurugan ya ibar

ku teko ta awem sangaw
makauhet addet ta awem
pakekaru ta ngamin liwat
mu," kunna.

13

Ya Pangipapilit Ni Hesus Ta Pagbabawi Na Tolay

1 A ta pangituldu para la
ni Hesus a itta ya ange kiden
nangidanug tentu, te bidan
da ya taga Galileya kiden nga
pinapasi na suddalu kiden ni
Gubernador Pilato.

"Kakallak ya nangatang
kiden, te dinatangan na kid
na suddalu kiden tekiden
mangatang, a nagkakihu
ya daga da ta daga na atang
da kiden," kunda tentu.

2 A ya tabbag ni Hesus tekid
a

"Pahig muy de ta pake
dulay ya pinapasi da ki-
den ammi ta kadwan kiden
nga taga Galileya, a yen ta
nepalubus na Namaratu ya
pasi da?

3 Ammi bakkan ta kunna
ten, te am awemuy mag-
babawi ta gagangay muy
ta ketta para na angat muy
a megitta kam sangaw ta
napapsi kiden.

4 A nonotan muy hapa
ya mafulu walu kiden nga
inigsilan na bali en ta iten
Silowam, te pahig muy de ta
nasi kid gafu ta pake dulay
kid ammi ta kadwan kiden
taga Herusalem,

5 ammi bakkan haman ta
kunna ten, te am awemuy
magbabawi ta gagangay muy
ta ketta na para na angat muy
a megitta kam hapa sangaw
tekid," kunna.

6 A sangaw binida na hapa
ya takday keangarigan ta
pangipasikkal na tekid.

"Itta kan ya nagpamula
ta fun na higos ta lutak
na en, a ta pagdakal na
higosen a enna mina
alapan ya mayan na kiden,
ammi awan haman ta
mayan na. A kumanen
la kumanen abat ta tallu
darun.

7 A ya uhohug na ta man-
aronen ta mula na kiden a

'Nekatalak ku haman
ta magmayan ya higosin
abat ta tallu darun,
ammi awan haman.
Mapmappya ta tukadam
na, te afutan na la ya taba
na lutakin,' kunna kan.

8 Ammi ya tabbag kan na
manaronen tentu a

'Awem la bit, Afu, te
indagam mina abat ta
takday para darun, te
lehutan ku kalin kapyek
tunan ta abuno na.

9 A am magmayan san-
gaw ta takday darun a awan
kad mappya, ammi am awan
a tukadan ta,' kunna kan.

A mappya ta yen hapa ya
pagnonotan muy," kun ni
Hesus tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Babbayen Nagkavub

10 A ta takday ha na araw
na agimmang a nangituldu
ha i Hesus ta umag na kapilya
da,

11 a itta hapa ten ya takday
babbay nga pake nagkavub,
a awena nauyad ya addag na
en, te itta ya anitu na nga
nangpakavub tentu abat ta
mafulu walu darun.

12 A ta nepakaita ni Hesus
tentu a binaran na.
"Ina, itam awa naubadan
kan ta pagkavub mu,"
kunna,
13 otturu nesi-ged na hapa ya
kamat na tentu, a alistu nag-
tunung ya addag na en, a di-
nayawan na ya Namaratu.
14 Ammi ya presidente na
kapilya en a nakaporay na te
Hesus, te awena kan nginilin
ya araw na agimmang awa
nagtarabaku kan ta nepag-
pamappya na ta babbayen,
ammi ya tolay kiden ya ne-
huya na.
"Itta haman ya annam
na araw ta pagtarabaku
tam, a yen kid mina na
araw ya iange muy ta isin
am ikayat muy magpauru
ta takit muy, a bakkan
mina ta araw na agim-
mang," kunna.
15 Ammi tinabbag hapa ni
Hesus ya uhohug na en ta
"Kuga magimmamappya
kam, te am ikamuy haman
a awemuy hud ubadan
ya anwang muy ikid na
kabayu muy ta araw na
agimmang, petta emmuy
kid penuman.
16 A kumanen dulay hud
am araw na agimmang ya
nekaubad na kagitta muyin
tolay nga nagalutan ni Sa-
tanas abat ta mafulu walu
darun?" kunna.
17 A gafu ta inuhohug na
en a namatan na hapa ya
nakitapil kiden tentu. Ammi
pake natalakan ya kadwan
kiden te Hesus, te malalaki ya
ngamin tinarabaku na.

Ya Keangarigan Na Pangikerutan Na Namaratu
(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)

18 "Anu mina ya pangigit-
tan ku ta iturayan na Na-
maratu, a anu mina ya
keangarigan na?" kun ni
Hesus.
19 "A meangarig ta pake
kaassangan na hukal nga
imula na tolay, te sangaw
am dakal na ya mula na en
a nagbalin ta kadakalan na
ngamin kiden mula, te magge
kuman na kayu, petta yen
ya eyan na mamanuk kiden
pagumukan," kunna.
20-21 "A meangarig para
ya iturayan na ta kuman na
tāpirit na asin nga mekihu
ta lappa, te gafu ta asinen
a sa maasinan ya ngamin
lappa," kunna.

Ya Bida Na Awan Ma-pasarok Ta Pangikerutan Na Namaratu
(Mt 7:13,14,21-23)

22 A ta nekabalin ni Hesus
ta iten a nagtugut, te mag-
dulot ta ili na Herusalem, a
nangituldu hapa ta kadwan
kiden ili ikid na babali nga
sinaned na ta inange na en.
23 A itta hapa ya takday nga
umange nagpohut tentu;
"Afu, assang la hud
sangaw ya mekerutan ta
pangpa-gang na Nama-
ratu?" kunna.
24 A ya uhohug na hapa a
"Addu sangaw ya mayat
simarok ta pangikerutan
na Namaratu, ammi melo-
got kid sangaw, te nailat ya
sasarokan na en. Mappya

mantu ta afuran muy ya simarok,
25 te am indagan muy ya kelitup na sasarokanen kapye muy mina simarok a '**Afu, Afu, hukatan kami O,**' kummuy sangaw, ammi itabbag na sangaw ta '**Aweta kam amu am inya kam,**' kunna.
26 'Atsi O, Atsi O,' kummuy hapa sangaw, 'awa ikami haman ya kahulum kiden nga nakikkanan teko ikid na nakipaginum teko, a ume ka haman nangituldu ta lugar mi,' kummuy hapa sangaw.
27 Ammi ya uhohug na sangaw tekamuy a
'Maski kunna ten aweta kam haman amu am inya kam. Umadayu kanan mantu teyak, te dulay ya tarabaku muy,' kunna hapa sangaw tekamuy.
28 A am maita muy sangaw ta madugiman kam mehulun teg Abraham ikid ni Isaac ikid ni Hakob ikid na aglavun kiden ta agyan na iturayan na Namaratu a magtatangit kam sangaw anna magngaritam ya ngipan muy ta zigat muy.
29 Ammi addu sangaw ya makasarok ta Hentil kiden nga magafu ta ngamin paglelehutin, a makikkanan kid ta kadwan kiden ta pagariyan na Namaratu, ammi tekamuy a madugiman kam.
30 Te ya awan kiden mina makasarok ta uray muy a yen kid sangaw ya simarok, a ya makasarok kiden mina ta uray muy a yen kid sangaw ya madugiman," kunna.

Ya Pagdamdam Ni Hesus Ta Taga Herusalem Kiden
(Mt 23:37-39)

31 Awena pake nabayag a umange ya kadwan kiden Pariseyu nga mangibar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta umadayu kan ta isin, te doban kan ni Ari en Herud ya mamapasi teko," kunda.
32 Ammi ya uhohug na hapa tekid a
"Kuga mangayayyaw ya ari ina. Magtoli kanan tentu a ibar muy ta awek magbilag, te idulot ku la ya tarabakuk ta isin nga magpatugut ta anitu ikid na magpamappya ta magtatākit kiden, kapyek ibalin ya gafu na umeyan ku ta isin.
33 Yen sangaw ya ibar muy tentu, te maski am anu ya panatalaw na teyak a mappya ta idulot ku la ya umange ta ili na Herusalem. Te gagangay ta yen ya pangpapasin da ta aglavun na Namaratu," kunna tekid,
34 otturu nanalasigak hapa gafu ta damdam na ta taga Herusalem kiden.
"Ay, anak ku taga Herusalem; Mamengpiga yak mina nga nangikerutan tekamuy ta kuman na manuken nga mangukup ta piyak na kiden, ammi awemuy ikayat, awa papasin muy hud la ya aglavun kiden

na Namaratu nga dinob na
tekamuy.
35 A makkamu kanan
mantu ta lugar muy, te pagu-
rayan na kam na Namaratu.
A ibar ku tekamuy ta awedak
sangaw maita am awemuy
ulin ya nonot muy, petta
dayawan muy ya dinob na
Namaratu ta pinakabari na
tekamuy," kunna.

14

Ya Pagpamappya Ha Ni Hesus Ta Araw Na Agimmang

1 A ta takday ha na araw
na agimmang a umange i
Hesus nakikkanan ta bali na
Pariseyu en nga presidente
na kapilya. A ya kadwan
kiden Pariseyu nga kahulun
na makābali en a aitan da
am anu sangaw ya kwan ni
Hesus,
2 te itta hapa ten ya takday
lalaki nga pake nagbagbaga
ya kamat na kiden ikid na
takki na kiden, a umatayuk ta
atubang ni Hesus.
3 A gafu ta kumanen a itta
ya pinohutan ni Hesus ta
Pariseyu kiden ikid na man-
gituldu kiden nga mangaita
tentu,
"Anu ya uray muy, kustu
am pagmappyan ku ya to-
lay ta araw na agimmang
ono awan?" kunna.
4 Ammi aweda haman nagsi-
tang. A sini-ged na mantu
ya lalaki en pinagmappya,
kapye na pinatugut.
5 A ya uhohug ni Hesus ta
nangaita kiden tentu a
"Am angarigan mina ta
neavut ya anwang muy
ono kabayu muy, a had
sin hud tekamuy ya awan
mangigon tentu maski
ta araw na agimmang?"
kunna tekid.
6 Ammi awan hapa ta metab-
bag da tentu.

7 A sangaw pake itan ni
Hesus ya gagangay na tolay
kiden nga ginawi na Pariseyu
en ta bali na, te alistu kid
magpili ta agtogkokan ta
bikat na magpamakanen. A
yen ta tinabarangan na kid ni
Hesus ta takday keangarigan.
8 "Am angarigan ta itta
ya manggawi tekamuy ta
pagpamakan na magboda,
a awemuy mina pagtut-
tudan ya kaispotan na
lugar talo am yen ya dana
neparan ta mapmappya en
ammi tekamuy.
9 Te awemuy amu am
ange sangaw ya nanggawi en
a
'O, kofun, awem la bit
magtuttud ta isin, te yan
ya neparan ta sangaili
tamin,' kunna sangaw
tekamuy,
a namatan kam sangaw,
gafu ta neakban kam.
10 Mapmappya mina ta
intu pilin muy ya pake naak-
akban, te am maita na kam
sangaw na magboda en a
mabalin ta baran na kam
sangaw.
'O, kofun, anu haman
ta magtuttud ka ta isina
nga adayu teyak? E ka
sin, te mappya ta maki-
hebing ka teyak,' kunna
sangaw tekamuy,
a madayawan kanan sangaw
ta atubang na ngamin.

11 Te ya ngamin kiden mang-
pautun ta bari da a mapaak-
ban kid sangaw, a ya mang-
paakban ta bari na a yen san-
gaw ya mapautun,” kunna
tekid.
12 A ya uhohug na hapa ta
nanggawi en tekid a
“Am mamadday ka
sangaw ta pagpamakan
a bakkan mina ta kofum
kiden, ikid na kahulum
kiden, ikid na naba-nang
kiden ya gawim, talo am
itubbat da ka sangaw
gawin ta pagpamakan da, a
metoli hala teko ya kuman
na nagastum tekid.
13 Mapmappya mina ta
intu sangaw gawim ya na-
panglaw kiden, ikid na pilay,
ikid na pukul, ikid na nag-
daram,
14 pettam kumanen a
pake magāsāt ka sangaw. Te
am awan ta pagsupapak da
teko a Namaratu sangaw ya
makkamu nga mangsagolyat
teko ta araw na pangtolay na
ta matunung kiden,” kunna
tentu.

Ya Bida Na Kadakalan Na Pagpamakan
(Mt 22:1-10)

15 A ta nepakadangag na
takdayen kahebing ni Hesus
ta binida na en a
“Umpa, magāsāt sangaw
ya makikkanan ta pagpa-
makan na Namaratu ta
pagtogkok na Dafu tamen,”
kunna.
16 Ammi ya uhohug ni
Hesus tentu a
“Itta hapa ya takday nag-
pamakan ta idi,” kunna, “a
naggawi hapa ta pake addu
na tolay.
17 A ta araw na pagpa-
makan na en a dinob na ya
ange mangalap ta ginawi na
kiden.
‘Em alapan ya ginawik
kiden, te neparan na
ya ngamin kanan da,’
kunna tentu, a umangen.
18 Ammi intu dulay te nag-
pambar haman ya ngamin
kiden nagawi;
‘Gummatangak garay
ta lutak, a mappya bit ta
eyak itan, a dispensaran
nak na la,’ kun na takday.
19 A ya uhohug ha na tak-
day a
‘Gummatangak garay
ta lima paris na baka, a
mappya bit ta eyak kid
paruban pagaradu talo
mayat kid, a dispensaran
nak na la,’ kunna hapa.
20 A ya uhohug na takday
para a
‘Bagu nabalinak nag-
boda, a yen ta awek
makaange,’ kunna.
21 “A gafu ta kumanen la
kumanen ya pagpambar
da a nagtoli ya dinob na
nagpamakanen, a nebar
na ya ngamin pambar da
tentu, a nagporay hapa ya
nagpamakanen.
‘Alistum mantu ange
ta kalsada kiden ikid
na dalan kiden ta ili, te
apam sin ya napanglaw
kiden, ikid na pilay kiden
ikid na daram kiden,’
kunna, a umangen ha ya
daddoban na en.
22 Nepagtoli nan a

‘Afu, nebalin kun ya nepangidob mu teyak, ammi addu para la ya pagyanan,’ kunna ta dafu na en.
23 A ya uhohug na hapa tentu a
‘E kan mantu ta nahughugtuk kiden babali, a persam ya tolay kiden nga ange sin, petta mapannu ya bali kin,
24 te ibar ku la tekamuy ngamin ta awena sangaw mesipat na palungu kiden ginawik ta neparan kin,’ kunna.”
A yen ya addet na bida ni Hesus tekid.

Ya Ipasikkal Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu

25 A tentu en nagtugtugut ta dalan a mehulhulun hapa tentu ya pake addu na tolay. A nagtayuk bit i Hesus, kapye na nagbalittag nagbida tekid.
26 “Am itta tekamuy ya mayat magbalin ta itulduk a mappya ta iyak ya pake ikayat na ammi ta dama na, ikid na hina na, ikid na atawa na, ikid na anak na kiden, ikid na kabagis na kiden, a maski ta angat na, te am awan a awena makapagbalin ta itulduk.
27 A maski am inya mina ya dumagdag teyak am awena iwasa ya pasi na a awena mantu makapagbalin ta itulduk,” kunna tekid.
28 Otturu netulfu na hapa ya duwa na keangarigan, te ye-yen ya mangipasikkal ta nebar na en tekid.
“Am itta mina ya magbali ta dakal,” kunna, “a dana bilangan na bit ya pirak na kiden petta amu na am makalannat addet ta kabalin na bali na en.
29 Te am intu la sangaw mabalin ya arigi na kiden kapye na maafut ya pirak na kiden a awena mantu sa mabalin na ngamin bali na, a ikakatawa na sangaw na tolay kiden.
30 ‘Itan muy ya parayag na magbali en mina ta dakal awa awena haman mebalin ya negafu na en,’ kunda sangaw.
31 “A kumanen hapa ta ari en nga ange mina makigubat, te am angarigan ta pake ad-addu ya suddalu na katapil na en ammi ta suddalu na kiden a dana itan na bit ta malmalalaki ya suddalu na kiden nga makigubat.
32 Te am awan ta turad da ikid na kalalaki da nga mangabak ta pake ad-addu ammi tekid a magtalaw kid na sangaw mangidulot ta pakigubat da, a masapul ta timuluk ya dafu da en ta katapil na en.
33 A kumanen hapa teyak, te dana ibar ku tekamuy ta awemuy makapagbalin ta itulduk kiden am awemuy dana iwasa ya ngamin itta tekamuy, petta awek sangaw melogot gafu ta talaw muy.
34 “Mappya mantu ta kuman na asin ya dumagdagen teyak, te mappya haman ya asin. Ammi am mangilogot sangaw ya dumagdagen teyak a

nagbalin mantu ta kuman
na asinen nga imawan ya
apgad na en, A am awan ta
apgad na a itta hud sangaw
ya serserbi na?
35 Mapmappya hud la
ya attay, te mabalin ta
meabuno. Ammi ya asinen
nga awan ta apgad na a
gagangay ta mewarad. A
am kakurugan ta itta ya
bangbang muy a mappya ta
dangagan muy ya bidan kin
tekamuy," kunna.

15

Ya Bida Na Nawakay Nga Naapagan Hala

1 A ta takday ha na araw
itta ya addu na tolay umange
magdangag ta ituldu ni
Hesus, a mehulun tekid ya
agsingir kiden to bwis ikid na
kadwan kiden minagliwat.
2 A sakā umange hapa
nagdangag ya kadwan kiden
Pariseyu ikid na mangituldu
kiden ta lintig, ammi linib-
libakan da i Hesus ta kahulun
da kiden.
"Anu haman ta pagdu-
lotan na ya dulay kiden na
tolay, yaga kaatubang na
kid mangan?" kunda.
3 A gafu ta libakan da ya
gagangay ni Hesus a nagbida
hapa tekid ta tallu na kean-
garigan:

Ya Kalneru en Nga Netawag

4 "Am angarigan mina
ta itta ya takday tekamuy
nga magtaron ta magatut
na kalneru ta metawag ya
takday, a awena hud isirak
ya siyamafulu siyam, petta
enna apagan ya takdayen?
5 A am naapagan nan a
kokolun na hapa, a sa-bilan
na abat ta bali.
6 A am nedatang nan
ta bali a awena hud baran
ya kofun na kiden ikid na
karuba na kiden?
'O ey, magragsak ki-
tanan, te naapagan kun
ya kalneruken,' awena
hud kumin?
7 A kumanen hapa ta
Namaratu ewan ikid na
anghel na kiden, te am itta
ya magbabawi maski ta
takday la na magliwat a
dakdakal ya talak da tentu
ammi ta siyamafulu siyam
kiden nga awan ta liwat,"
kunna tekid.

Ya Babbayen Nga Nag-wakay Ta Aritut Na

8 "A kumanen hapa
ta takday babbay am
mawakay ya takday aritut
na ta bali na, a awena
hud magpagatang ta hilag
kapye na apagan ya aritut
na en ta ngamin umag na
bali en abat ta naapagan
nan?
9 A am naapagan nan a
baran na hapa ya kofun na ki-
den ikid na karuba na kiden,
'O ey, magragsak ki-
tanan, te naapagan kun
ya aritut ken,' kunna.
10 A kumanen hapa ta Na-
maratu ikid na anghel na
kiden, te dakal hapa ya pa-
gragsak da ta pagbabawi
na maski takday nagliwat,"
kunna.

Ya Anak Na Laklakayen

11 A ya takday para keangarigan na a
“Itta ta idi ya laklakay nga duwa ya anak na a azo lālāki kid.
12 A umange hapa ya assangen te dama na en gafu ta adangan na tentu.
‘Amang, mappya ta iatad mun ya lugar na iatad mu teyak, te magtugutak na,’ kunna.
A ginadwa na mantu ya ngamin pagtolayan na ta duwa kiden anak na.
13 A ta nepagpasa na assang la na araw a inalap na assangen ya ngamin bingay na en, kapye na nagtugut, a sa nehulun na hapa ya ngamin pirak na en. A gafu ta kumanen a umange nagpasyar ta pake adayu na lugar, a sa ginasto na ya ngamin pirak na ta awan ta pakait-itan.
14 A sangaw ta nekaafut na pirak na kiden a nazigatan hapa, te dinatangan na agbabisin ta lugaren nga umeyan na.
15 A gafu ta kumanen a umange nangallu ta takday tolay ten, a dinob na hapa nga ange magtaron ta bahuy na kiden.
16 A tentu nagtaron ta bahuy kiden a tagasingatan na hapa ya magbasug ta kanan na bahuy kiden, te awan haman ta nangatad ta kanan na.
17 A sangaw nakanonot hapa, a
‘Asakay, mapmappya haman ya pagyan na mangallu kiden te damaken. Aweda haman maafut ya ipakan na tekid, ammi teyak a masi yak na ta bisin,’ kun na nonot na.
18 ‘Atsi, magtugutak na sin, te dumatangak te damaken, te makipakoma yak sangaw tentu. A “Amang,” kunku sangaw, “nakaliwatak na mantu teko ikid na Namaratu,
19 a awena mabalin ta anak nak, ammi alapan nak la ta kuman na magyan la teko mangallu,” kunku sangaw tentu,’ kunna.
20 “A gafu ta kumanen a nagganwat nagtugut ya lalaki en, a dumatang ta lugar na dama na en. A tentu para la sang adayu ta bali na en a neitan ni dama na en ta dumatang na, a timalin ya allak na tentu, a bimilag hapa ya laklakayen nga ange nangdafung tentu, a inahakupan na hapa inamu.
21 ‘Amang,’ kun na abbingen, ‘pake nakaliwatak teko ikid na Namaratu, a awena ta mekwenta ta anak nak,’ kunna.
22 Ammi nagayag na i dama na en ta tagabu na kiden:
‘Ibilag muy sin ya kaispotan na barawasi, te pagbarawasi na anak kin, a pangalap muy hapa ta sakalang na ikid na sapatos na.
23 A emmuy hapa partin ya mataba en urbun, te gagangay ta ayayatan tanan ya anak kin,
24 te agu ta nasin, aya

natolay hala. Imawan biten
teyak, ammi mappya te ittan,'
kunna. A namegafu kid na
nagayayat.
25 "A tekiden para la na-
gayayat a itta para la ta
uma ya kadakalan na en
nga magtarabaku. A tentu
en hapa dumatang ta furab
a dadangagan na ya mag-
tatokar ikid na magsasala,
a pahig na ta anu ya kwan
da.
26 A pinohutan na ta tak-
day na mangallu kiden am
anu ya pagayayat da.
27 'A te nanoli ya wagi
men, a nepagparti nig
damam ta urbunen, te
pangikatalak da ta du-
matang ta kaskasikanan
na bari na,' kun na man-
gallu en tentu.
28 "A gafu ta kumanen
a naglussaw ya kadakala-
nen, a awenan ikayat mag-
dulot ta umag na bali. A
yen ta imuhet ya dama na
en petta pagdulotan na ta
bali.
29 Ammi ya uhohug na
hapa a
'Itan nak, Ama, awa
bababang na darun ya
pagtarabakuk teko ta
kuman na tagabum, a
awek la sinoysoy ya
ngamin nangidobam
teyak, ammi awan para
la ta neatad mu teyak,
maski la ta kalakalding,
petta pagayayat mi hapa
ikid na kofun ku kiden.
30 Ammi ta pagtoli na
anak mina nga nangafut ta
pagtolayam ta nakikadallaw
kiden a pagpartim haman ta
urbunen,' kunna.
31 "A ya uhohug na dama
na en tentu a
'Awem la kumin,
Aleng, te kwam haman
ya ngamin kwak, te
sigida magyan ka teyak,
32 ammi gagangay
haman ta ayayatan tam mina
ya wagi men, te kuman na
nasi tekitam, ammi natolay
hala, te imawan biten teki-
tam, ammi mappya te ittan
hala,' kunna."

16

Ya Bida Na Masistema Na Magtaron

1 A ya takday hapa na bida
ni Hesus ta ituldu na kiden a
intu yan:
"Itta ta idi ya magtaron ta
pagba-nang na dafu na en,
ammi itta hapa ya umange
nangidanug tentu gafu ta
afutan na ya ba-nang na;
'Awem hud amu ta
afutan na pinagtaromen
ya ngamin kiden kwam?'
kunna kan ta naba-
nangen.
2 A gafu ta kumanen a
pinaayagan na ya pinag-
taron na en, a
'Dulay haman ya
nadangag kun gafu ta
pagtarom. A mappya
mantu ta iatad mun
sangaw teyak ya lista
na gatut na ngamin
kiden nakagatut teyak,
te awem na sangaw
magtaron,' kunna kan
tentu.
3 A nagburung na hapa ya
magtaronen,

‘Ahu, dulay yan,’ kunna. ‘Am azin nak sangaw na dafu ken a had para sangaw pagapagan ku, te makafuyak haman magtarabaku ta madammat, a mamatak hapa makilimlimut,’ kunna kan.

4 ‘Atsi, amuk na mantu ya kwan ku O, petta ikallak nak sangaw na nakagatut kiden am azin nak sangaw ta pagtaronan kin,’ kunna kan na nonot na.

5 “A pinaayagan na mantu ya ngamin kiden pinagatutan na ta pirak na dafu na en, ammi tinagtakday na kid. A ya nebar na kan ta imunnanen a

‘Amum am piga ya gatut mu ta dafuken nga nelista ta isin?’ kunna kan tentu.

6 ‘A ya amuk a magatut na lata na denu,’ kunna kan hapa.

‘Yeh, alapam mantu ya pinermam a ulim ya gatut mu ta limafulu la, a alag mu hapa,’ kunna kan na magtaronen tentu.

7 “A sangaw dumatang hapa ya takday a

‘Amum am piga ya gatut mu ta dafuken nga nelista ta isin?’ kunna kan tentu.

‘A amuk ay, te magatut na kaban na irik,’ kunna kan hapa.

‘Yeh, alapam mantu ya pinermam a ulim ya gatut mu ta walufulu la,’ kunna kan ha na magtaronen.

8 “A sangaw neatad na ya lista na gatut kiden ta dafu na en, kapye na nagtugut. A ta nepakkamu na nabanangen ta sistema na magtaronen a

‘Asakay, kuga masistema ya magtaronen O, petta itta sangaw ya mangikallak tentu am awan ta pagapagan na.’ kunna kan.

A yen mina ya pagnonotan muy,” kun ni Hesus ta magdangag kiden, “te ya gagangay na awan kiden mangurug ta Namaratu a kakurugan ta pake masistema kid ammi ta mangurug kiden.

9 Ammi ya ibar ku tekamuy a mappya hud ta kunna ten ya tarabakun muy petta itta sangaw ya mangikallak tekamuy? A itta hud sangaw ya magpadulot tekamuy ta magnayun na pagyanan gafu ta pagswitik muy?

10 “Am kakurugan ta mekatalak kam nga magtaron ta assang la a gagangay ta mekatalak kam hapa sangaw magtaron ta addu. Ammi am madi ya pagtaron muy ta assang la a gagangay ta madi hapa sangaw ya pagtaron muy ta addu.

11 A am awemuy mekatalak nga magtaron ta gagangayen kaba-nang ta lutakin a itta hud sangaw ya ipataron na Namaratu tekamuy ta magnayunen na kaba-nang muy.

12 A am awemuy hapa mekatalak nga magtaron ta

nepataron na tekamuy a itta
hud sangaw ya iatad na teka-
muy ta kabukodan na kwa
muy.
13 A yen ta awemuy
makapagserbi ta Namaratu
pase pagba-nang muy hapa,
te am duwa mina ya dafu
muy a ikayat muy ya takday,
a kuman na ikatupag muy ya
takdayen, a am idulot muy
ya ikayat na takday a aweyan
muy ya takdayen," kunna.
14 A ya Pariseyu kiden hapa
a nedangagan da ya binida
ni Hesus ta ituldu na kiden
a nedadula da, te pake kara-
gatan da ya pagba-nang da.
15 Ammi ya uhohug ni
Hesus tekid a

"Ikamuy ya mangsagap-
pya ta bari muy ta atubang
na tolay, ammi amu na Na-
maratu ta dupal ya nonot
muy, te ya pagkaragāt muy
ta pagba-nang muy a ikatu-
pag na Namaratu," kunna
tekid.*
16-18 (-)

*Ya Bida Na Pasi Na Naba-
nang*

19 A ya uhohug para ni
Hesus tekid a intu yan:

"Itta ta idi ya naba-nang
na lalaki nga kanayun nag-
barawasi ta pake mang-
ina na ga-gamit, a nesi-
pat na ya kuman na kanan
na magbaboda ta kinang-
hahaw.
20 A itta hapa ya na-
panglaw nga nagngagan te
Lasaru nga netabnak da ta
irwangan na gibaw na naba-
nangen petta makilimlimut,
te napilay.
21 A tagasingatan na
hapa ya magbasug ta hugta
na naba-nangen, a umange
hapa ya atu kiden mangzilzil
ta gurid na kiden.
22 A sangaw a nasi hapa
ya napanglawen, a inalap na
anghel kiden ta hebing na
gingginafu na en Abraham ta
agyan na magpyesta kiden ta
langit. A sangaw nasi hapa ya
naba-nangen, a netanam da.
23 Ammi pake nazigatan
ta pangtaguhalin na Nama-
ratu. A tentu en naglipay
a nebatad na hapa ya ging-
ginafu na en Abraham ta
adayu, a itta kad i Lasaru ta
hebing na en.
24 A nagayag mantu ya
naba-nangen te Abrahamen,

'Kakay Abraham,
ikallak nak O, Kakay, te
dobam haen sin i Lasaru,
petta pasamnayan na ya
zilakin ta danum, te kuga
mazigatanak ta patu in,'
kunna.
25 'A yen mina ya nono-
tam, anak ku,' kun ni
Abraham tentu, 'te dana
naalap mun ya mappya
na kwam ta katolay men,
ammi te Lasaru a intu la
naalap na ya dulay. A ta
ayanin a newasa nan, a
ikon ya mazigatan.
26 A ya medagga para
ta isin a itta ya dakal na avut
ta naghahatan tam petta ku-
manen a maski am itta ya

* **16:15** Ya bersikulo 16 addet ta 18 a netulfu ta bersikulo 31 petta matarus ya bida.

mayat a awan ta makakalasig
tekitam,' kunna hapa.
27 A ya tabbag na naba-
nangen hapa a
'Am kunna ten mantu,
Kakay, a iko bit ya
makkamu nga mangi-
dob te Lasaru ta bali ni
damaken,
28 te itta ya lima na
kabagis ku, a ipasikkal na
mina tekid, petta aweda san-
gaw makaange ta isin agyan
na pagzigātān kin,' kunna.
29 Ammi ya tabbag ha ni
Abraham a
'Itta haman tekid ya
uhohug na Namaratu
nga nesurat nig Moses
ikid na aglavun kiden, a
yen mina ya pagnonotan
da,' kunna.
30 'On ay, ammi aweda
haman dangagan yen
kid na surat, ammi am
itta mina ya umange
tekid nga nagafu ta nag-
pasi kiden a magbabawi
kid hala sangaw,' kunna
ha na naba-nangen.
31 A ya napozan na uhohug
ni Abraham tentu a
'Am aweda mantu
dangagan ya surat nig
Moses ikid na aglavun
kiden a gagangay mantu
ta aweda sangaw man-
gurug maski am itta
ya matolay ta nagpasi
kiden,' kunna.
(v 16) "Takwan hapa
ya nebar ni Hesus ta
Pariseyu kiden, Addet ta
idi a ya lintig kiden ikid
na surat na aglavun kiden
ya mangibar ta datang na
sangaw na pangikerutan
na Namaratu. Ammi
ta neange ni Hwan nga
nangzigut ta tolay kiden
a nepadangag na ta ittan
ya araw na pangikerutan
na, a ipapilit na ngamin
tolay ta mesipat kid na
maski aweda kurugan ya
lintig na kiden. (v 17)
Ammi awena mabalin, te
mapmappya ta lumitap ya
langitewan pase lutakin
ammi ta awena pa-gangan
na Namaratu ya ngamin
kiden nakaliwat ta maski
takday la na lintig na
kiden. (v 18) A yen ta ibar
ku tekamuy ta am maki-
gungay ya lalaki ta atawa
na en otturu mangatawa
ha ta takwan a nakaliwat
ta lintig na Namaratu,
te mangadallaw haman.
Kumanen hapa am atawān
na lalaki ya negungay
na takdayen a nakaliwat
hapa yen ta lintig na en,
te kadallawan na hapa,"
kunna.

17

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Mamagliwat

1 A ya kadwan para ituldu
ni Hesus ta ituldu na kiden a
intu yan:
"Gagangay ta itta la itta
ya mamagliwat ta tolay,
ammi pake mapa-gang
sangaw ya mamagliwat
tekid,
2 te mapmappya mina ta
dana nakaddangan ya lig na
en ta dappug na batu kapye
na newarad ta bebayen,
pettam awena sangaw mapa-
gang gafu ta pamagliwat na

ta ikattolay na. A mappya
mantu ta imugudan muy
petta awemuy magliwat.
3 “A am angarigan ta
pagliwatān na ka na kagit-
tam tolay a ihuyam, a am
magbabawi a pakomam
hapa.
4 A maski am inaman na
ka otturu makipakoma teko
abat ta mamempitu ta tanga-
gaw a mappya ta pakomam
la,” kunna.
5 A ya uhohug hapa na
turin na kiden nga mafulu
duwa a
“Mappya, Afu, ta
padakalam ya pangurug
mi ta Namaratu, te kuman
na assang,” kunda.
6 “A maski am alaassang
la ya pangurug muy ta
kuman na kaassangan na
hukal kiden, a gustu yen
pettam pahantud muy ya
kayu gafu ta uhohugan
muy, a mewarad ta umag
na bebay,” kunna.
7 A ya uhohug na para tekid
a
“Am ikayat muy ta du-
makal ya pangurug muy a
intu mina nonotan muy ya
gagangay na tagabu. Te am
dumatang na ta bali nga
nagafu ta nagtarabakun na
en, a pahig na hud ta intu
ya mapmapolu mangan
ammi ta dafu na en awa
mapolu ya dafu na en, te
ibar na ta
8 ‘E kan magafuy te
mangan kamin. Dana
tunnadān na kami
kapyem sangaw man-
gan,’ kunna haman
tentu.
9 A am nabalin na nagitunnād
a pahig na hud ta magya-
man ya dafu na en tentu awa
awan haman.
10 A kumanen hapa am ikayat
muy ta dumakal ya pangurug
muy a mappya ta umalinnak
kam. A am nebalin muy ya
nepatarabaku na Namaratu
tekamuy a awemuy la pa-
dayaw ya bari muy, te tagabu
kam la, a intu la iningwa muy
ya gagangayen tarabaku na
tagabu,” kunna.

Ya Bida Na Mafulu Kiden Naggalis

11 A ta nekabalin na en
a nagdulot hala i Hesus ta
dalanen nga ange ta ili na
Herusalem, a inange na ya
takday ili ta nagdulunan na
Samariya ikid na Galileya.
12 A magtalib mina, ammi
tentu para la imatakkun a
enna dinafung na mafulu na
lalaki nga naggalis ta ngamin
barbari da,
13 ammi nagyan kid ta ada-
dayu nagbar tentu.
“Afu Hesus, ikallak na
kami haen, te pagmappyan
na kami,” kunda.
14 A inita na kid bit kapye na
naguhohug tekid.
“Emmuy mantu ipaita
ya pagmappya na bari
muy ta padi kiden, petta
pasikkalan da ya pagmap-
pya muy,” kunna.
A tekid para la umange
ta padi kiden a yen ya
nepagmappya da.
15-16 Sa Hudyo kid ngamin
fwera la ta takdayen, te
taga Samariya yen. A ta
nepakaita na taga Samariya

en ta nagmappyan a awenan bit nagdulot ta padi kiden, te alistu hud la nagtoli te Hesus, a "**Haleluya, Pres da Lord, Pres da Lord,**" kunna ta masikan. A datang na te Hesus a namalentud ta atubang na en, a "**Matalakak teko, Afu, te pinagmappya nak,**" kunna.

17-18 A ya uhohug hapa ni Hesus ta nagtayuk kiden nag-giraw a

"Itan muy yan, mafulu paen ya nagmappya, ammi intu la matalak ta Namaratu ya awanen ikattolay da. Anu awena makanonot na siyam kiden?" kunna.

19 A ya uhohug na hapa ta lalaki en nagtoli a "Magtayuk kan, a magdulot kan, te nagmappya kan gafu ta pangikatalak mu teyak," kunna.

Ya Datang Na Ari en Nga Nekari Na Namaratu

20 A ya Pariseyu kiden hapa a pinohutan da te Hesus am kanu sangaw ya pagtogkok na ari en nga nekari na Namaratu. A ya nebar ni Hesus tekid a

"Awemuy mina pahig ta itta ya pakaitan ta iange na,

21 anna awemuy mina lavlavunan am had sin na lugar ya lattogan na, te ittan haman tekamuy, a awemuy haman amu," kun ni Hesus tekid.

22 A sangaw naguhohug hapa ta ituldu na kiden;

"Sangaw am ittan ya araw na pagzigātān a '**Ampade ta ittan ya Tolayin taga Langit maski ta takday la na araw**', kummuy, ammi awanak para la.

23 A am ibar da sangaw ta itta yak na yo ten a awemuy malat umange. A am ibar da sangaw ta itta yak na ye sin a awemuy la dumagdag tekid,

24 te pagka-ma muy la sangaw ya pagtolik ta kuman na pagdangāng na kilaten.

25 Ammi mappya ta dana attaman ku bit ya addu na zigat, te papasin nak sangaw na kagittak kidin tolay.

26 "A am magtoli yak sangaw ta lutakin a addu sangaw ya awan nakaparan, te intu la sangaw nonotan da ya kuman na tolay kiden nga nalayus ta ketta ni mina Nowe en.

27 Te ya kalugarān ni Nowe a pangākan da la, ikid na keaatawa kid, yaga kebaboda kid abat ta araw na nesarok nig Nowe ta umag na baporen, a dinatangan na kid na layusen, a sa nagkalimat kid.

28 "A kumanen hapa ta kalugaran ni mina Lot ta idi, te pangākan da la hapa, ikid na keainum kid, ikid na kegagatang kid, ikid na kelalaku kid, kemamula kid, kebabali kid.

29 Ammi ta neuhet nig mina Lot ta ili na Sodom a naudanan ya nasirak kiden ta afuy ikid na burbura, a sa nagkaapang kid.

30 "A kumanen hapa sangaw am magtoli ya Tolayin taga Langit ta pakaita na tolay kiden.

31 Te am ittan sangaw
ya araw na en a ya itta en
ta lawan na bali na en a
awena mina nonotan ya kwa
na kiden ta umag na bali.
A ya magtarabaku ta uma a
awena mina nonotan ya ange
ta bali na en,
32 te nonotan muy ya
atawa ni Lot nga nagbalin ta
sinang tolay na asin.
33 A ya mangkenga ta an-
gat na ikid na katolay na
ta lutakin a yen sangaw ya
melogot, ammi ya awanen
mangkenga ta angat na ikid
na katolay na a yen sangaw
ya magnayun.
34 A ya ibar ku para teka-
muy a masidug sangaw ya
duwa na tolay ta takday agid-
dan, a maalap ya takday, a
masirak ya takdayen.
35 A magkaalsud hapa
sangaw ya duwa na babbay
nga magbayu, a ka-ma la
sangaw maalap ya takday a
masirak ya takdayen.
36 A maghebing sangaw
magtarabaku ya duwa na
lalaki ta uma, a maalap
ya takday a masirak ya
takdayen," kunna tekid.
37 A tentu nabalin nagbida
tekid a pinohutan da am had
sin na lugar ya pagdulotan na
sangaw ta araw na pagtoli na.
A ya nebar na tekid a

"Maski am had sin ya
agyan na nasi en nalabag
a yen hapa ya datangan
na magkakan tekid. Te
am pake nagdulay na ya
tarabaku na tolay kiden ta
lutakin a yen sangaw ya
datang na pangpa-gang na
Namaratu tekid," kunna.

18

*Ya Keangarigan Na Maki-
mallak*

1 A sangaw nagbida i Hesus
ta takday para keangarigan
tekid, petta yen mina ya
pagnonotan da ta aweda
mahulat makimallak.
2 "Itta ya kwes ta takday
na lugar nga awan mamat
ta Namaratu, yaga awan
ta pangkenga na ta tolay,"
kunna.
3 "A itta hapa ten ya
nabalu nga babbay, a so-
gawan na hapa ya kwesen
nga nakimemallakan gafu ta
katapil na en.

'Uffunan nak haen nga
magapag ta pakaitan ta
kwak gafu ta gubatan na
katapil ken,' kunna kan.

4-5 A awena bit la
nekaskasu na kwesen,
ammi gafu ta nagpatotoli
ya nabalu en a nahulat na
ya kwesen.

'Kuga popoyungan
nak na babbayin yan O.
A maski awek mamat ta
Namaratu pase tolay a
mappya ta uffunan ku ya
babbayin petta awenak
sangaw ulangan,' kun na
nonot na kwesen.

6 "A nonotan muy mantu
ya inuhohug na kwesen,"
kun ni Hesus, "te am kunna
ten ya uray na killu na
kwes
7 a awena hud uffunan
na Namaratu ya matakit
tentu nga magayayag tentu
ta araw pase hiklam?

8 Ibar ku tekamuy ta
alistu sangaw ya panguffun
na tekid. Ammi maski ibar
ku yan tekamuy a awek
amu am itta la sangaw ya
madatangan ku ta mekatalak
nga makimallak am magtoli
yak sangaw ta lutakin,"
kunna.

Ya Keangarigan Na Ikatalak Na Namaratu

9 A itta hapa ya binida ni
Hesus ta kadwan kiden nga
mangiparayag ta kappya na
bari da ikid na mangidadula
ta kadwan.
10 "Itta ya duwa na tolay nga umange makimallak ta agyan na simbaanen," kunna. "Pariseyu ya takday, a ya takdayen ya magsingir ta bwis.
11 A imatayuk la ya
Pariseyu en nga tumangad
ta utun, a
'Matalakak teko, Afu Dyos, ta bakkanak ta kuman na kadwan kiden tolay nga magswitik, ikid na magkillu, ikid na mangadallaw. A matalakak hapa ta bakkanak ta kuman na magsingirin ta bwis,
12 te mamidwa yak
magpasa ta pangan ku ta
kada lawas ta pakimallak
ku teko, yaga itolik teko
ya mekamafulu na ngamin
maapagan ku,' kunna.
13 Ammi ya nagsingiren ta
bwis a imatayuk ta ada-
dayu nga imatumag, te
mamat mangiadang, a
tinarmig na ya radang na
ta pagdamdam na.
'Ay, Afu, pakoman nak haen, te amuk ta dulayak na tolay,' kunna hapa.
14 "A pake ibar ku teka-
muy ta intu nekwenta na
Namaratu ta matunung
ya nagsingiren ta bwis,
a awena dinangag ya
takdayen, te ya ngamin
mangpātā-nāng ta bari
da a paakbanan na kid
na Namaratu, ammi ya
magpaakban ta bari na
a yen ya pātā-nāngan na
Namaratu," kun ni Hesus
tekid.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 A sangaw itta ya man-
giange ta asitay da kiden te
Hesus petta ipotun na ya ka-
mat na tekid, ammi nehuya
na kid na ituldu na kiden.
16 Ammi pinaabikan na kid
hala ni Hesus,
"Awemuy la gamman ya anak kidin, petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan na Namaratu ewan.
17 A kakurugan hapa ya
uhohug ku tekamuy ta am
awemuy ikatalak ya pag-
taron na Namaratu ta kuman
na abbing a awemuy sangaw
mesipat tentu," kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 A sangaw itta ya tak-
day pinadakal na Hudyo ki-
den nga umange nagpohut te
Hesus;

"Ay, Mistro, kakurugan ta mappya ka na tolay, a ibar mu haen am anu mina ya tarabakuk petta itta sangaw ya angat ku nga magnayun," kunna.

19 A ya tabbag ni Hesus tentu a

"Annum hud ibar ta mappya yak na tolay? Itta hud ya mappya am bakkan la ta Namaratu ewan," kunna.

20 "Ammi am ikayat mu maatadan ta angaten nga magnayun a amum haman ya lintig kiden ta awem mina mangadallaw, ikid na awem mamapasi, ikid na awem magtakaw, anna awem magladdud. A dayawam ig damam ikid ni hinam," kunna ha.

21 "Ay, kanayun kurugan ku yen kid na lintig abat ta kaabbing ku," kunna hapa.

22 "On ay, ammi itta para la ya takday pagkurangam," kun ni Hesus, "te em mina ilaku ya ngamin kiden kwam, a mangatad ka ta pobre kiden petta itta sangaw ya pagba-nang mu nga mauknud ta agyan na Namaratu, a magtoli ka sangaw dumagdag teyak," kunna.

23 A ta pakadangag na lalaki en ta inuhohug ni Hesus tentu a nagsugyab ya mukat na ta pagdamdam na, te pake dakal ya pagba-nang na.

24 A tentu en nagtugut a pake inaita ni Hesus kapye na nedulot ya ibar na ta ituldu na kiden;

"Kuga mazigat ya isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu,

25 te malmalogon ya isassarok na anwang ta hubu na dagum ammi ta isassarok na maba-nang ta pangikerutan na Namaratu," kunna.

26 A ya tabbag hapa na nakadangag kiden tentu

"A am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta hud para ya mekerutan?" kunda.

27 "A maski am awena mabalin gafu ta tolay a mabalin hala gafu ta Namaratu," kunna.

28 A ya uhohug ni Pedru tentu

"A anu ya uray mu tekami, Afu, te sa newasa min ya ngamin bali mi petta dumagdag kami teko," kunna.

29 "A am itta ya nagtugut ta bali na, ikid na kabagis na kiden, ikid na dakal na kiden, ikid na lutak na, ikid na anak na kiden, gafu ta pangidulot na ta tarabaku na Namaratu

30 a maatadan hala sangaw yen ta minagmagatut ta katolay na sin ta kuman na nagtugutan na kiden. A sangaw am mapabagu ya araw a maatadan hapa ta magnayun na angat," kun ni Hesus tentu.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi Na

(Mt 20:17-28; Mk 10:32-34)

31 A ta nekabalin na ten a binaran ni Hesus ya mafulu duwa kiden turin na, a sang

neadayu na kid petta ikid la
ya makadangag ta ibar na.
"Dangagan muy ya
ibar ku tekamuy, te mag-
dulot kitanan ta ili na
Herusalem, a yen sangaw
ya pagdulotān na ngamin
kiden nesurat na aglavun
kiden gafu ta Tolayin taga
Langit,
32 te gafutan da sangaw
petta igawat da ta Hentil ki-
den nga magibbal tekitam. A
amāmatan da hapa,
33 te uparan da, ikid na
paligatan da kapye da san-
gaw papasin, ammi matolay
hala sangaw ta mekatallu na
araw," kunna tekid.
34 Ammi pake napopoyung
kid ta ngamin inuhohug na
tekid, te aweda manonot
am had kunna, a aweda
naawatan.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagdaram
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 A tekiden umabikan ta ili
na Heriku a itta hapa ya nag-
daram nga imatuttud nakil-
imlimut ta pingit na kalsada
en.
36 A ta pakadangag na ta
magtalib ya addu na tolay a
pinohutan na ta kahebing na
kiden am anu ya dulay.
37 "A te magtalib na i
Hesusen nga taga Nasaret,"
kunda hapa tentu.
38 A gafu ta kumanen a na-
gayayag na hapa ya nagdara-
men,
"Ay, Hesus, Simsima ni
mina Dabid, ikallak nak
haen, Afu," pakakin.
39 Ammi nehuya na kadwan
kiden tolay petta awena
mina magsitang, ammi
nepasikan na para ya iayag
na,
"Ay, Simsima ni mina
Dabid, ikallak nak haen,
Afu," kunna.
40 A nagtayuk na hapa i
Hesus, a pinaayagan na ya
nagdaramen. Datang na ta
atubang na a
41 "Anu hapa ya
pakkwam teyak?" kunna
tentu.
"Ay, Afu, ipaitak teko ya
awekin pakaita," kunna
hapa.
42 "Ara on, makaita kan
mantu, te nagmappya kan
gafu ta pangikatalak mu
teyak," kun ni Hesus tentu.
43 A yen hapa ya nepakaita
na, a dumagdag na hapa
teg Hesus ta dalan, a nag-
daydayaw ta Namaratu. A
nehulun hapa nagdayaw
ya ngamin kiden nakaita ta
tarabaku ni Hesus.

19

Ya Pagpasyar Ni Hesus Ta Bali Ni Sakyo

1 A ta nesarok nig Hesus
ta ili na Heriku a taliban da
mina,
2-3 ammi itta ten ya takday
lalaki nga mayat makaita am
inya i Hesus. Sakyo ya nga-
gan na, a naba-nang hapa, te
intu ya netun na taga Roma
kiden ta agsingir ta bwis na
Hudyo kiden, a yen hapa ya
nangikatupagan da tentu. A
ta pagtalib ni Hesusen a apa-
gan ni Sakyo ya panggirawan
na tentu, ammi awan ta naa-
pagan na gafu ta kaddu na

tolay kiden, te alinnak hapa
ya bari na en.
4 A gafu ta kumanen a bu-
milag i Sakyo ta unnan na
angen ni Hesus, a imunek ta
kayu, petta maidungan na i
Hesus ta pagtalib na.
5 A ta pakadatang ni Hesus
ta agyan na kayu en a nag-
tayuk, a tinangad na i Sakyo,
a binaran na.
"Sakyo, alag mu, te du-
magut kan, te mappya ta
magdulotak ta bali men ta
arawin," kunna.
6 A alistu hapa dumagut i
Sakyo, a matalak hapa ta pag-
dulot ni Hesus ta bali na en.
7 Ammi ya kadwan kiden
tolay nga nangita a linibakan
da i Hesus, gafu ta umange
nagdulot ta bali na dulay na
tolay.
8 A ta pagbida nig Hesus
ikid ni Sakyo ta bali na en a
nagtayuk i Sakyo, a nebosag
na hapa ya pagbabawi na.
"Afu, igadwak sangaw ta
ayanin ya pobre kiden ta
ngamin kwak. A am itta ya
dinarogas ku ta pagpaga da
ta bwis da a itolik hala san-
gaw tekid ya mamengap-
pat ta kaddu na napasurok
ku ta bwis da," kunna te
Hesus.
9 A ya tabbag hapa ni Hesus
tentu a
"Iko mantu ya takday
kagitta ni mina Abraham,
te mangurug kan, a ayanin
mantu ya pakesipat muy
ikid na anak muy kiden
ta pangikerutan na Nama-
ratu.
10 Te yen hapa ya imeyan
ku ta isin petta apagan ku ya
metawag, petta ikerutan ku,"
kunna hapa ni Hesus tentu.

*Ya Nagpataron Ta Pagba-
nangan Na*
(Mt 25:14-30)

11 A gafu ta bida ni Hesus
te Sakyo a pahig na kadwan
kiden nakadangag ta tanagay
na ya pagpatayuk ni Hesus ta
pagariyan na Namaratu ta ili
na Herusalem, te abikan na
ya ili en, a amu da ta yen pag-
dulotan ni Hesusen. A yen
ta nagbida i Hesus ta takwan
na keangarigan tekid, petta
pake amu da mina ya du-
matang.
12 "Itta ta idi ya naba-
nang na tolay," kunna, "a
negakkad na ange ta adayu
na lugar, te yen ya enna
pagadangan ta pagsaad na
ta agyan na en, kapye na
sangaw dumatang.
13 A gafu ta medyo
mabayag sangaw a inayagan
na ya mafulu ta tagabu na
kiden, a nepataron na tekid
ya kadwan kiden pirak na.
'Pagatut muy yan petta
maganak, te alapan ku
sangaw am dumatan-
gak,' kunna kan tekid,
kapye na nagtugut.
14 "Ammi ya kalugaran
na kiden a nekatupag da,
a pinadagdag da hapa ya
kadwan kiden kahulun da
ta enna en pagadangan ta
saad na petta awena mina
mesaad, te aweda ikayat ta
intu ya magibbal tekid.
15 Ammi maski kunna
ten a nesaad hala, a nagtoli
ta lugar na en. A sangaw
pinaayagan na ya pinagtaron

na kiden ta pirak na kiden,
petta madangag na am piga
ya naapagan da.
16 A ta datang na napolu
en a
‘Mappya, Afu, te ya
nepataromteyak a
imaddu ta mamengfulu,’
kunna kan.
17 ‘A mappya ka mantu
na tagabu te awenak nel-
ogot. A gafu ta mekata-
lak ka nga magtaron ta
assang a paturinan ta
ka hapa petta magibbal
ka hapa ta mafulu na
ili,’ kunna kan na ari en
tentu.
18 “A sangaw umange
hapa ya mekaduwa en
tagabu na a
‘Mappya, Afu, te
ya nepataromteyak
a imaddu ta ma-
menglima,’ kunna.
19 ‘A iko mantu sangaw
ya magibbal ta lima na
ili,’ kunna hapa na ari en
tentu.
20 “A sangaw umange
hapa ya takday, a
‘Yeh, Afu, ya nepataromteyak. Pake neappiyak ta
umag na panyaw kin,
21 te amuk ta maporay
ka na tolay, te pangalapam
haman ya awem pagmulan,
yaga magba-nang ka ta ban-
bannag na kadwan, a nag-
talawak ta pagporayan nak
sangaw,’ kunna.
22 ‘Kuga dupal ya
tagabu in yan,’ kunna
hapa na ari en tentu.
‘Ya uhohug mu hapa
la ya pangpa-gang ku
teko. Am pahig mu
ta maporayak na tolay
nga magba-nang ta
banbannag na kadwan
23 a anu awem mantu
nepagatut ya pirak ku ta gu-
matut kiden petta itta mina
ya nadatangan ku ta naapa-
gan na kwak?’ kunna hapa
na dafu na en tentu.
24 “A ya nebar na para ta
gitayukan kiden a
‘Azin muy mantu ya
nepataron ku tentu
a iatad muy ta nag-
pakaddu en ta mameng-
fulu,’ kunna.
25 ‘Ammi pake addun
sangaw ya kwa na, Afu,
te ittan haman tentu ya
imaddu ta mamengfulu,’
kunda.
26 ‘A maski ay,’ kunna
hapa, ‘te kakurugan ya
uhohugan ku tekamuy
ta madaggan sangaw
ya kwa na makākwa en
petta imad-addu ya kwa
na, ammi ta awanen
nagpakaddu ta kwa na
a maazi hapa sangaw ya
dana neatad tentu.
27 A ya mangikatu-
pag kiden nga awan
makidafu teyak, a ala-
pan muy kid sin, te
papasin muy kid ta
atubang ku,’ kunna.”

Ya Pagpaari Na Tolay Kiden Te Hesus
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-10; Jn 12:12-19)

28 A ta nekabalin ni Hesus
nangibida ta keangarigan na
en a nagdulot kid kontodu
ituldu na kiden ta ili na
Herusalem, ammi napa-polu
i Hesus ta dalan.

29 A tekiden nakadatang ta
Bagetay na Olibo ta bikat na
babali kiden ta Beffage ikid
na Batanya a pinaunnan ni
Hesus ya duwa na ituldu na.
30 “Magdulot kanan ta
babali kidewan, a am
nakadatang kanan ta bikat
da a maita muy sangaw
ya urbun na kabayu nga
awan para la natakayan, a
negalut. Ubadan muy, te
idatang muy hapa sin.
31 A am itta sangaw ya
mangpohut ta pangubad
muy a ‘**Pa masapul na bit la
i Afu,**’ kummuy,” a umange
kid.
32 Naita da hala ya kabayu
en ta kuman na nebar ni
Hesus tekid,
33 a tekiden nangubad
tentu a
“Annun muy hud
ubadan ya urbunina?”
kunna hapa na makākwa
en.
34 “A te masapul na kan
na dafu tamen,” kunda
hapa.
35 A ta nepangidatang da
tentu a neimmak da ya ulolat
da ta urbunen, a inuffunan
da i Hesusen nagtakay.
36 A tentu en nakatakay a
imunnan hapa ya addu na to-
lay, a nehuklad da ya ulolat
da kiden ta angen na ta pang-
dayaw da tentu.
37 Pakadatang da ta
dadagutan na bagetayen
a sa gimihawa ya ituldu
na kiden, a neayag da ya
pangdayaw da ta Namaratu
gafu ta ngamin kiden naita
da ta pakapangwa ni Hesus.
38 “Bendisyonam, Afu, ya
Ari in nga pinakabarim,
petta mappya ta lutakin ta
kuman na langitina, a ku-
manen ka hapa,” kunda.
39 A ya uhohug na kadwan
kiden Pariseyu nga nehulun
ta tolay kiden a
“Anu awem ihuya ya it-
uldum kiden, te igitta da
ka ta Namaratu,” kunda te
Hesus.
40 “Am awena mina
magsitang na inin kid
a ibar ku tekamuy ta
magsitang hud la ya batu
kidin,” kunna hapa tekid.

*Ya Pagtangit Ni Hesus
Gafu Ta Ili Na Herusalem*

41 A tentu en nakaabikan
ta ili na Herusalem a pake
itan na, a nagtangit hapa ta
damdam na ta tolay na kiden.
42 “Ampade amu muy
mina ya mangatad ta
kappyanan muy, ammi
gagangay ta awemuy
manonot,
43 te pagka-ma muy san-
gaw ya iange na katapil muy
kiden, a seran da sangaw
ya ngamin kiden dalan muy
petta awemuy makauhet.
44 A rakrakan da sangaw
ya alad muy ikid na ngamin
kiden bali muy, a idangkak
da kam sangaw ta lutak kon-
todu anak muy kiden. A
awan sangaw ta mesalnuk
maski ta takday la na batu
ta bali muy kiden, te awe-
muy garay amu ya neange
na mangikerutan mina teka-
muy,” kunna.

Ya Pangahugu Ni Hesus Ta Simbaanen
(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19)

45 A ta datang da ta ili
na Herusalem a simarok
i Hesus ta simbaanen a
pinegafwanan na pinohet ya
naglaku kiden.
46 "Anu awemuy haman
manonot ya uhohug na Na-
maratu ta suraten, te
'**Balikin yan ya paki-
mallakan mina na
ngamin tolay,**' kunna
haman,
ammi pinagbalin muy garay
ta pagkakampatan na mag-
darogas ikid na magswitik,"
kunna tekid.
47 A kinanghahaw umange
i Hesus ta simbaanen petta
mangituldu ta tolay kiden,
ammi ya padi kiden ikid
na mangituldu kiden ta
lintig ikid na kadwan kiden
opisyales ta ili a apagan
da am had kunna mina na
pangpapasi da tentu.
48 Ammi awan ta makkwa
da tentu, te pake ikayat na
tolay kiden ya magdangag
tentu.

20

Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

1 A ta takday ha na araw a
itta ha i Hesus ta simbaanen
nga mangituldu ta tolay ki-
den, ikid na mangipadangag
ta damag na Namaratu tekid.
A umange hapa tentu ya padi
kiden, ikid na mangituldu ki-
den ta lintig, ikid na kadwan
kiden pinakadakal na tolay
kiden, te pinohutan da ya
gafu na tarabaku na.
2 "Inya hud ya nan-
gatad ta turay mu petta
maguray ka la ta ngamin
tinarabakum ta isin?"
kunda.
3-4 "A itta hapa ya pohut
ku tekamuy, te ibar muy
teyak am inya ya nangatad
ta turay ni mina Hwanen
nga mangzigut ta tolay?
Namaratu, ono nonot la na
tolay ya nangatad ta turay
na?" kunna tekid.
5 A gafu ta napopoyung kid
ta nebar na en tekid a nag-
babidan da bit ta melemad
am anu mina ya tabbag da.
"Am ibar tam ta Nama-
ratu ya nangatad tentu a
'**Anu kawagan na mantu
ta awemuy kinurug,**'
kunna sangaw tekitam.
6 Ammi am '**Tolay la ya
nangdob tentu,**' kuntam a
papasin na kitam na tolay ki-
den, te kurugan da haman ta
Namaratu ya nagpauhohug
tentu," kunda.
7 A ya tabbag da mantu te
Hesus a
"Awemi haman amu,"
kunda.
8 "A am awemuy mantu
matabbag ya pohutan ken
tekamuy a awek hapa
ibar tekamuy am had sin
ya gafu na turay kin ta
tarabaku kin," kunna hapa
tekid.

*Ya Keangarigan Na Nag-
mula Ta Unas*
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 A gafu ta kumanen a
namegafu nagbida i Hesus
ta tolay kiden nga umange
hapa magdangag, ammi

keangarigan ya binida na tekid:

"Itta ya takday tolay nga nagmula ta addu na unas, a sangaw nepaābāng na ya kaunasan na ta kadwan, te umange nagpasyar ta takwan na lugar.

10 A sangaw ta kaarawan na pagapit da a dinob na ya tagabu na en ta nangābāng kiden petta alapan na mina ya abang na en. Ammi ginafut da, a pinalpaluk da, kapye da pinatugut, a awan ta inalap na.

11 A sangaw dinob na makāunasen ya takday para tagabu na, a pinalpaluk da hapa yen, yaga inamāmat da, kapye da pinatugut awan ta inalap.

12 A sangaw dinob na ha ya takday para, a binigadan da hapa kapye da pinatugut.

13 'Asakay, anu panaw ya kwan ku?' kunna kan na makāunasen.

'Mappya ta idob ku tekid ya anak kin talo am mamat kid sangaw tentu gafu ta pake abikan teyak,' kunna kan na nonot na.

14 "Ammi ta nepakaita na nangabang kiden ta anak na en a nagbabidan da ya pangpapasi da tentu;

'Gagangay ta ye-yan sangaw ya makaalap ta ngamin kwa na makāunasen. A mappya mantu ta papasin tam petta ikitanan sangaw ya makākwa,' kunda kan.

15 "A ginafut da mantu ya anak na en, a neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi."

A ya uhohug ni Hesus ta kinabida na kiden a

"Anu hud sangaw ya uray na makāunasen ta nangabang kiden,

16 awa enna kid sangaw papasin, a ipaabang na sangaw ya kaunasan na ta kadwan," kunna.

A gafu ta naawatan da ya kebalinan na keangarigan na en a

"Bakkan mina ta kunna ten," kunda.

17 A pake inita na kid ni Hesus, a

"Am pahig muy ta awena sangaw pa-gangan na Namaratu ya pinagtaron na kiden ta kwa na a intu mina pagnonotan muy ya nesurat na aglavunen, te

'**Newarad na magbali kiden ya arigi en nga nepapatayuk na Namaratu tekid.**

Ammi netoli na hala a yen ya pinagbalin na ta kasikanan na arigi ta ngamin bali,' kunna.

18 "A maski am inya sangaw ya medumpar ta arigi in yen a intu hapa la sangaw ya matakitan, a pake nahammek na sangaw am igsilan na arigi en," kun ni Hesus tekid.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

19 A ya padi kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig a naawatan da ta ikid hapa la ya pagbalinan ni Hesus ta

kuman na nangabang kiden
ta keangarigan na en, a yen
ta ginafut da mina, ammi
aweda nagafut gafu ta talaw
da ta tolay kiden nga mayat
tentu.
20 A yen ta ilalapan da la,
yaga dinob da ya kadwan
kiden kahulun da tentu, petta
ape makitabarang kid tentu,
talo am itta ya madangag da
ta pangidaruman da tentu
ta gubernadoren nga taga
Roma.
21 A ya nebar da tentu a
"Mistro, itta ya pohut mi
teko, te amu mi ta matu-
nung ka na tolay, a matu-
nung hapa ya ngamin itul-
dum ta patarabaku na Na-
maratu tekitam, te awem
la panunnutan am anu ya
uray na tolay, ikid na awan
ta idadumam.
22 "A dangagan mi haen
teko am ipalubus na lintig
ni Moses ta magpaga kitam
ta bwis ta Ari na taga Roma
kiden?" kunda.
23 Ammi narikna ni Hesus
ta yen ya pangsikwat da
tentu,
24 a ya tabbag na tekid a
"Itan ku bit ya piraken
nga ipaga muy ta bwis
muy," kunna.
A ta nepangigawat da tentu a
"Inya hud ya makāmukat
ikid na makāngagan ta pi-
rakin yan?" kunna tekid.
"A sinang mukat na Ari
en," kunda hapa.
25 "Ipaita muy mantu
ta gubyernu na Ari en ya
mekustu ta pangurug muy
tentu, a ipaita muy hapa
ta Namaratu ya mekustu
ta pangurug muy tentu,"
kunna tekid.
26 A gafu ta itta ya addu
na tolay nga nakadangag ta
tabbag ni Hesus tekid a awan
ta nabalinan da ta pangpali-
watan da tentu, yaga aweda
hapa nakasitang ta pagpaka-
lat da tentu.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 A ta nekabalin na
Pariseyu kiden a umange
hapa tentu ya Saduseyu
kiden. A itta hapa ya pohut
da tentu gafu ta aweda
kurugan ta matolay hala
sangaw ya nagpasi kiden.
28 "Itta hapa ya pohut
mi, Mistro, gafu ta lintig ni
Moses," kunda.
"Te am masi kan mina ya
lalaki nga awan ta anak na
a mappya kan ta kabagis
na en ya mangatawa ta
kabalwan na en petta itta
kan sangaw ya anak da
nga lalaki nga mekwenta ta
anak na nasi en.
29 A ta idi ta lugar mi itta
ya pitu na lālāki nga nagkak-
abagis, a nangatawa hapa ya
imunnanen, ammi nasi hala
ta aweda para la paganak.
30-31 A gafu ta lintigen a
inatawa na mekaduwa en ya
atawa na en, a sangaw timub-
bat ya mekatallu en, a ku-
manen hapa abat ta meka-
pitu en, te sa nagpasi kid ta
pangatawa da ta babbayen,
ammi awan pulus ta nesirak
da ta anak da.

32 A kabalinan na pasi na
mekapitu en a nasi hapa ya
babbayen.
33 A am kakurugan ta sa
matolay kid hala sangaw ta
araw na pagtolay na nagpasi
kiden a had sin hud ta pitu
kiden ya atawa sangaw na
babbayen, te ikid ngamin ya
nangatawa tentu," kunda.
34 A ya tabbag ni Hesus
tekid a
"Gagangay ta mag-
aatawa ya tolay kiden ta
katolay da sin,
35 ammi ya nagpasi ki-
den nga gagangay matolay ta
araw na pangtolay na Nama-
ratu a awedan sangaw man-
gatawa,
36 a awedan sangaw
masi, te am tolayan na
kid sangaw na Namaratu
a kagitta na kid sangaw
na anghel kiden ikid na
Namaratu.
37 A maski am awemuy
kurugan ta matolay hala san-
gaw ya nagpasi kiden a yen
hala ya nepasikkal ni mina
Moses ta surat na en gafu ta
uhohug na Namaratu tentu
ta agyan ta kalakayu en nga
umagātang, te ya uhohug na
en te Moses a
'**Iyak ya Dyos nga
dayawan ni Abra-
ham, ikid ni Isak,
ikid ni Hakob,**'
kunna.
38 A gagangay mantu ta
matolay hala yen kid, te
bakkan haman ta nasi ya
mangdayaw ta Dyos, te ya
matolay ya mangdayaw
tentu," kunna tekid.
39 "**Mappya hapa ya tab-
bag mina,**" kunna hapa na
kadwan kiden mangituldu ta
lintig,
40 a awan na ta nagpohut
tentu talo am maabak kid
hapa.

*Ya Pangpohut Ni Hesus Ta
Tolay Kiden
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

41 A ta nekabalin na pagpo-
hut da a itta hapa ya pino-
hutan ni Hesus ta tolay kiden.
"Ya kuman na ituldu
na mangituldu kiden
ta lintig a ibar da ta
simsima ni mina Dabid
ya Mangikerutanen nga
nekari na Namaratu. A
kakurugan hapa ya ibar
da, ammi had kukunna
simsima na?
42 Te ya nesurat ni mina
Dabid ta lebru na Kansyon
Kiden a
43 '**Itta ya nebar na Na-
maratu ta dafu ken,
te**
"**E ka sin mag-
togkok ta
kanawan kin,
te ikita ya
mangabak ta
ya katapil mu
kiden, petta
iko sangaw ya
makkamu ta
ngamin,**" kunna.'
44 A am '**Dafu ken,**' kun
ni mina Dabid ta Makkamu
en, a had kukunna mantu
magbalin ta simsima na
para?" kun ni Hesus tekid.

*Ya Pangpaliwat Ni Hesus
Ta Mangituldu Kiden
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)*

45 A ta pagdangag para la
na tolay kiden a itta ya nebar
ni Hesus ta ituldu na kiden.
46 “Itan muy ta awemuy
parigan ya mangituldu
kiden ta lintig, te ikayat
da itugtugut ya barawasi
na pangituldu da petta
dayawan na kid na tolay.
A am itta ya pabuya ikid na
gimung a pilin da para ya
kaispotan na agtuttudan
petta malogon kid maita.
47 Ammi magimmamap-
pya kid la, te ikid hala
ya mangayayyaw ta bābāy
kiden nabalu ta panguffun
da tekid petta magubat da ya
bali da. A am itta kid ta pag-
gagimungan a makimallak
kid ta mabayag petta pahig
na kadwan kiden ta abikan
kid ta Namaratu. Ammi pake
dakdakal sangaw ya pangpa-
gang na Namaratu tekid
ammi ta kadwan,” kunna.

21

*Ya Nabalu en Nga Nan-
gatad Ta Pirak
(Mk 12:41-44)*

1 A ta pangituldu para la
ni Hesus ta simbaanen a itan
na ya naba-nang kiden nga
umange mangila-nug ta pi-
rak da ta agyan na agila-
nugan na tolay kiden.
2 A sangaw umange hapa
ya napanglaw na babbay, a
nela-nug na ya duduwa la na
sinsilyu, kustu ta lugar na
binting.
3 A ya uhohug ni Hesus ta
ituldu na kiden a
“Itan muy ya babbay
ewan, kakurugan ta ad-
addu ya nela-nug na ammi
ta pagdadaggan na ngamin
kiden nela-nug na kadwan
kiden,
4 te intu neatad da ya
sobra na kaba-nang da,
ammi tentu a neatad na ya
magserbi mina tentu gafu
ta kapanglaw na, te neatad
na ya ngamin katolayan na,”
kunna tekid.

*Ya Dumatang Ta Pagadde-
tan Na Arawin Yan
(Mt 24:1-14; Mk 13:1-36)*

5 A ta pagbabida na kad-
wan kiden a dayawan da
ya kalalaki na simbaanen,
te dappug haman ya batu
na kiden nga nataga, ikid
na addu ya neatad na tolay
kiden ta pamaispot da ta
simbaanen.
6 A ya uhohug ni Hesus
tekid a
“Kakurugan ya ibar ku
tekamuy ta sa marabba
sangaw ya ngamin bali in
yan abat ta awan pulus ta
mesalnuk ta maski takday
la na batu,” kunna.
7 A ya pohut da hapa tentu
a
“Kanu sangaw na araw
ya kaperdi na simbaanen,
a anu sangaw ya pakaitan
mi ta datang na,” kunda.
8 A ya tabbag na en hapa
tekid a
“Pake itan muy ta
maayayyaw kam sangaw,”
kunna, “te addu sangaw ya
umange nga mangingagan
ta ngagan kin, te
‘Iyak ya Kristu nga
Mangikerutan tekamuy,

te dimmatang na ya
araw na pangikerutan
na Namaratu tekamuy,'
kunda sangaw,
ammi awemuy kid kurku-
rugan.
9 A am itta sangaw ya
madamag muy ta gubat ta
agyan muy ikid na gubat ta
adayu a awemuy la malalang
ta isin kid, te gagangay ta
dumatang ya kumanin kapye
na idatang na pagaddetan na
arawin yan.
10 Te pagka-ma magkāgubgubat
ya kadwan kiden tribu,
yaga magkakattway hapa
ya kadwan kiden tolay nga
maginggubgubat.
11 A dumatang hapa ya
addu na lunig ikid na ag-
babisin, ikid na takit ta
magdaduma na lugar. A
maita muy hapa sangaw ya
kattatalawan na pakaitan ta
langit.
12 "Ammi ta awena para
la dumatang na inin kid
na zigat a dana gafutan da
kam sangaw, petta idarum
da kam ta atubang na to-
lay kiden ta kapilya, kapye
da kam ibalud. A iatubang
da kam hapa sangaw ta gu-
bernador da kiden ikid na
ari da kiden gafu ta pangu-
rug muy teyak,
13 petta ipasikkal muy
tekid ya gafu na tarabakun
muy.
14 A mappya mantu ta
dana itug muy ta nonot muy
ta awemuy sangaw burun-
gan am anu ya itabbag muy
tekid,
15 te am ittan sangaw
ya kustu na paguhohug muy
a iyak sangaw ya mangatad
tekamuy ta uhohugan muy
ikid na pangrazonan muy.
A maabak muy hapa san-
gaw ya katapil muy kiden, te
aweda sangaw matabbag ya
uhohugan muy.
16 A ya kadwan kiden
tekamuy a italaba na kam
na dakal muy kiden ikid na
kabagis muy ikid na kahulun
muy kiden pase kofun muy
kiden, a papasin da ya kad-
wan tekamuy.
17 Te ikatupag na kam
sangaw na ngamin tolay gafu
ta pangurug muy teyak.
18 Ammi maski kunna
ten awan pulus ta mawakay
maski ta takday la na huk
muy,
19 te am attaman muy la
ya ngamin makkwa tekamuy
a maatadan kam hala san-
gaw ta magnayun na angat."

Ya Kaperdi Na Herusalem
Ikid Na Pagtoli Ni Hesus
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 "A kumanen hapa
am maita muy sangaw
ya armado na suddalu
kiden nga manglehut ta
ili na Herusalem a yen ya
pakkamu muy ta tanagay
na ya kaperdi na.
21 A yen mina ya pag-
babakwit na itta kiden ta
Hudeya petta umahat kid
mina ta bagetay kiden. A
kumanen hapa ta itta kiden
ta umag na ili. A ya itta kiden
ta lawan na ili a aweda mina
simarok,
22 te yen sangaw ya
araw na pangpa-gang na

Namaratu petta magdulot
ya ngamin kiden linavun na
aglavun kiden ta surat kiden.
23 Ammi kakallak san-
gaw ya matarun ikid na mag-
pasusu ta isina kid na araw te
pake mazigatan kid nga mag-
bakwit, te yen ya datang na
dakal na pagzigātān ikid na
pangpa-gang na Namaratu ta
tolay kiden.
24 A mapapasi ya kad-
wan, ikid na magafut ya
kadwan petta metugut kid
mebalud ta kadwan kiden
lugar ta paglelehutin. A
mapannu sangaw ya ili na
Herusalem ta suddalu na
Hentil kiden addet ta kabalin
na araw na Hentil kiden."

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 "A am nabalin sangaw
yen kid na zigat a itta san-
gaw ya takwan na pakaitan
ta bilag ikid na hulan ikid
na bitwan kiden ta langit, a
pake magtalaw sangaw ya
tolay kiden gafu ta simik-
sikan sangaw ya palung ki-
den ta bebay.
26 A pake kumafuy
sangaw ya nonot na tolay
kiden gafu ta talaw da ta
dumatang ta paglelehutin,
te makutukutet hapa sangaw
ya bitwan kiden ta langit.
27 A yen sangaw ya
pakaitan na ngamin tolay ta
lattog na Tolayin taga Langit
ta langitewan, te dumagut
sangaw nga imatogkok ta
kulam kiden, a mehulun
sangaw tentu ya ngamin
kasikanan ikid na kalalakin
na Namaratu.
28 A am maita muy san-
gaw ta namegafun yan kid na
pakaitan a awemuy gituma-
gan awa matalak kanan, te
tanagay na ya pangikerutan
na Namaratu tekamuy."
29 A sangaw binida ni
Hesus ya takwan na kean-
garigan tekid.
"Nonotan muy ya kean-
garigan na taggaten, ikid
na kadwan kiden kayu,
30 te am lumattog na ya
bagu kiden don da a yen ya
pakaitan ta darun na.
31 A kumanen hapa
sangaw am dumatang na ya
ngamin kiden nabidak teka-
muy ta ayanin, te yen sangaw
ya pakaitan ta tanagay na ya
pagpatogkok na Namaratu ta
dafu muy.
32 A kakurugan hapa
ya ibar ku tekamuy ta
mamegafu magdulot ya
ngamin kidin nabidak teka-
muy ta awena para la masi
na tolay kiden ta ayanin.
33 Te gagangay ta
imawan sangaw ya ngamin
langitewan pase lutakin,
ammi awena sangaw mauli
na ngamin inuhohug ku
tekamuy.
34 "A mappya mantu ta
imugudan muy, petta awe-
muy maayayyaw gafu ta
madugal kam ikid na mag-
illaw kam ikid na magbu-
rung kam ta katolay muy.
A sigida makaparan kam,
ikid na awemuy sangaw
masikwatan ta araw na zi-
gat,

35 te dumatang la du-
matang ye-yen na araw ta
ngamin kiden tolay ta utun
na lutak.
36 A mappya mantu ta
hutunān muy, a sigida maki-
mallak kam, petta itta ya
pagsikan muy nga magattam
ta ngamin kiden dumatang,
petta awemuy sangaw ma-
mat am mapaatubang kam
sangaw ta Tolayin taga
Langit ta datang na," kunna.
37 A kinanghahaw nangit-
uldu i Hesus ta umag na sim-
baanen, ammi ta hiklam a
umange nagammak ta bage-
tay na Olibo.
38 A kada lalakwat a
naggabi hapa ya tolay kiden
nga ange ta simbaanen, petta
dangagan da ya ituldu na.

22

*Ya Pagtatulag Na Mangpa-
pasi Kiden Te Hesus
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2)*

1 A ta tanagay na ya pyesta
na pan nga awan bumlad,
2 a nagmamiting ya padi ki-
den ikid na mangituldu ki-
den petta pagbabidan da am
had kunna mina na pangpa-
pasi da te Hesus gafu ta tolay
kiden nga dumagdag tentu.
3 A tekiden para la nagmit-
ing a itta hapa ig Hesus ikid
na ituldu na kiden ta takwan
na lugar, a yen hapa ya nesas-
sarok ni Satanas ta nonot ni
Hudas Iskaryote petta italaba
na i Hesus, te intu ya takday
na mafulu duwa kiden kahu-
lun ni Hesus.
4 A umange mantu i Hu-
dasen nakitulag ta padi kiden
ikid na maggwardya kiden ta
simbaanen, petta italaba na i
Hesus.
5 A natalakan kid hapa ta
bida na tekid, a nekari da
tentu ya pirak.
6 Mayat hapa i Hudas ta tu-
lag da a yen ya pamegafu na
nga magapag ta pangitalaba
na te Hesus ta kawan na addu
na tolay.

*Ya Pangiparan Da Ta
Pyesta Na Simana
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21;
Jn 13:21-30)*

7 A ta araw na pangan da
ta panen nga awan bumlad,
a yen hapa ya pangiatang da
ta kalneru, te pagnonotan da
ta araw na nepangililik na
Namaratu ta gingginafu da
kiden.
8 A dinob ni Hesus ig Pe-
dru ikid ni Hwan petta enda
iparan ya panganan da ta
kalneru da.
9 "A had sin mina ya
pangiparanan mi?" kunda
hapa tentu.
10 "E kam ta ili, te
masimmu muy sangaw ya
magtattun ta tākalamba na
danum, a dagdagan muy
la. A sangaw am nakasarok
kanan ta bali a ibar muy ta
makābali en,
11 '**Dinob na kami ni
Mistro, te itan mi kan ya
lugar na panganan mi ta
pamurab mi ta Simana in,**'
kummuy,
12 a ituldu na sangaw
ya dakal na silid ta utun, a
yen sangaw ya pangiparanan
muy ta pamurab tam," kun ni
Hesus tekid.
13 A umange kid, a naita da
hala ya kuman na nebar ni

Hesus tekid, a neparan da ya
pamurab da ta Simana.
14 A sangaw ta nekaparan
na ngamin a nakiatubang ig
Hesus ikid na mafulu duwa
kiden ituldu na.
15 A tekid para la nagkakan
a naguhohug i Hesus.
"Pake ikayat ku ta mag-
aatubang kitam ta ayanin,
te awena para la dumatang
na zigat kin.
16 Ammi awek na san-
gaw makiatubang tekamuy
ta isin na pamurab addet
ta nakompleto ngamin ta
pagariyan na Namaratu,"
kunna.
17 A sangaw nagibbal ta
paginuman na binarayang
kapye na nakimallak, a
sangaw negawat na ta ituldu
na kiden.
"Ye, sa uminum kanan ta
isin,
18 ammi teyak, awek
sangaw uminum ta ku-
manin abat ta pagayayat
tam sangaw ta pagariyan na
Namaratu ewan," kunna.
19 Kabalinan na kumanen
a nagibbal hapa ta tāhukal na
pan kapye na nakimallak ha.
A sangaw ginadgadwa na ya
pan en, a nesaned na tekid.
"Kanan muy yan, te
panadamdaman muy
teyak, te ye-yan ya negitta
ta barikin nga isagapil ku
gafu tekamuy," kunna.
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21;
Jn 13:1-30)
20 A ta nekabalin na
nepamuhab da a inibbalan
na ha ya paginuman na
binarayang kapye na neatad
tekid,
"Ye-yan ya panadamdaman
muy ta bagu en tulag na
Namaratu tekamuy gafu
ta dagak nga magarut
sangaw ta gafu tekamuy.
21 A itta hapa ta lamesa
in ya mangitalaba sangaw
teyak,
22 te mappya ta mapa-
pasi ya Tolayin taga Langit
ta kuman na nekari na Na-
maratu ewan, ammi kakallak
sangaw ya mangitalaba in
tentu," kunna.
23 A nagimpopohutan da
hapa am inya panaw tekid ya
mangitalaba sangaw tentu.

Ya Pagingfulfulatan Na It-
uldu Na Kiden Ta Pinakadakal
Da
24 A sangaw nakidibati
hapa ya ituldu kiden ni
Hesus, te nagingfulfulatan da
am inya tekid ya pinakadakal
da.
25 Ammi nedangagan na
kid ni Hesus, a pake tin-
abarangan na kid.
"Amu muy ya gagangay
na ari na Hentil kiden ta
ikwenta da ya iturayan da
kiden ta kuman na tagabu
da, a ingagan da hapa ya
bari da ta mangikerutan.
26 Ammi awemuy mina
parigan yen kid, te ya
kadakalan muy a magbalin
mina ta kaassangan muy ikid
na magserbi en tekamuy.
27 Ta kuman na uray
na tolay a intu dakdakal ya
imatuttuden mangan ammi
ta mangiatubang ta kanan
na. Ammi mappya ta iyak
ya parigan muy te itta yak

sin tekamuy ta kuman na
mangiatubang ta kanan.
28 “Mappya te ikamuy
ya kanayun nehulhulun
teyak ta ngamin kiden
zigat ken.
29 A ya neatad ni
Damakewan teyak ta itu-
rayan ku a yen hapa ya isipat
ku tekamuy,
30 petta ikamuy hapa
sangaw ya makiatubang
teyak ta lamesaken ta lu-
gar na pagariyan ku. A
magtogkok hapa sangaw ya
tagtakday tekamuy ta kuman
na agtogkokan na ari, petta
magibbal kam hapa sangaw
ta mafulu duwa kiden tribu
na Istralita kiden.
31 “A iko hapa Simon, a
dangagam ya ibar ku teko,
te pake ikayat ni Satanas
ya mangalap tekamuy
ngamin, petta paruban na
kam sangaw ta kuman na
magsap ta aggik,
32 ammi iko Simon ya
pake nepakimallak ku petta
awena mawakay na pangu-
rug mu teyak. Ammi sangaw
am nagbabawi kan ta pag-
talekud mu teyak a uffunam
hapa ya kabagis mu kiden,
petta magsikan hapa ya pan-
gurug da,” kun ni Hesus te
Pedru.
33 “Ay, Afu, aweta ka pag-
talekudan maski mehulu-
nak teko mebalud ikid na
mapapasi,” kunna hapa.
34 “Itam sangaw awa
kustu ya uhohug ku teko,
Pedru,” kunna ha ni Hesus
tentu, “te maski ta awena
para la pagtareknay na
manuk ta hiklamin yan
a mamillu ka sangaw
mangilemad ta pakkamum
teyak,” kunna.
35 A sangaw nagbida ha i
Hesus tekid ngamin,
“Tekamuyen immange
nangipadangag ta idi ta
awemuyen nepagbalun a
itta de ya nagkurangan
muy?” kunna.
“Awan O, Afu” kunda
hapa.
36-37 “A onay. Ammi
bakkan sangaw ta kunna
ten, te ya uhohug na
aglavunen gafu teyak a
‘**Isipat da sangaw ta du-
lay kiden na tolay**’, kunna
ta surat na en. A gafu ta
magdulot hala sangaw ya
nesurat na en a ikatupag
da kam hapa sangaw gafu
teyak. A mappya mantu ta
ikamuy hapa la sangaw ya
makkamu ta ngamin mas-
apul muy nga pirak ikid
na ga-gamit muy kiden. A
gafu ta zigat muy sangaw
a pake karkaragatan muy
ya kampilan ammi ta ulat
muyen,” kunna.
38 “A itam, Afu, duwa
haman ya kampilan mi,”
kunda hapa.
“Bay-an muy na ya ku-
manina na bida,” kunna
hapa tekid.

*Ya Pakimallak Ni Hesus Ta
Bagetay Na Olibo
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)*

39 A ta kabalin na en a
imuhet kid ni Hesus ta bali,
a umange kid ta Bagetayen
Olibo ta kuman na gagangay
ni Hesus ta idi.

40 A ta datang da ta lugaren
nga kanayun nakimallakan
na a
"Magyan kanan la sin, a
makimallak kanan ta awe-
muy timuluk ta mamah-
pahuba en tekamuy," kun
ni Hesus tekid,
41 kapye na sang imadayu
tekid. A sangaw namalentud
ta lutak, a nakimallak.
42 "Amang, am mappya
ta uray mu a azim haen ya
zigatin yan. Ammi maski
kunku a bakkan mina ta
yen ya magdulot, te map-
pya ta ikayat men ya idulot
ku," kunna ta pakimallak
na.
43 A lumattog hapa ya
anghel na Namaratu nga
nangpasikan tentu.
44 A gafu ta pake nazigatan
a pinasikan na para ya paki-
mallak na addet ta neugang
ya daga na en, a nagsaddu ta
lutak.
45 A tentu en imivwat ta
nakimallakan na en a nag-
toli ta ituldu na kiden, ammi
nakakasidug kid na gafu ta
pake nabannag kid na ta pag-
damdam da tentu.
46 "Anu masidug kanan?
Imivwat kanan, a maki-
mallak kam petta awemuy
mina maayayyaw," kunna
hapa tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50;
Jn 18:1-11)

47 A ta paguhohug para la
ni Hesus tekid a dumatang na
i Hudasen, a nehulun hapa
tentu ya addu na tolay. A
umange i Hudas te Hesus
petta amuyan na mina,
48 ammi ya uhohug ni
Hesus tentu a
"Anu haman ta amuyam,
Hudas, ya Tolayin taga
Langit ta pangitalabam
tentu?" kunna.
49 A ta nepakaita na kahu-
lun ni Hesus ta gafutan da a
"Mappya de, Afu, ta
katkattaban mi kid na?"
kunda.
50 A ka-ma la kinattab na
takdayen ya tagabu na
kadakalanen padi, a newasik
na ya takday bangbang na.
51 "Awemuy na!" kunna
hapa ni Hesus tekid,
otturu sini-ged na ya bang-
bang na kinattab da en, a
nagmappyan.
52 A sangaw naguhohug hapa
i Hesus ta ange kiden nangga-
fut tentu.
"Anu, dulayak hud na
tolay, petta endak gafutan
konsu kampilan ikid na
paluk ta kuman na pang-
gafut muy ta tulisan?
53 Kinanghahaw itta yak
haman tekamuy ta simbaa-
nen nga nangitultuldu, anu
bakkan ta yen ya nanggafu-
tan muy teyak? Ammi gagan-
gay ta ayanin ya oras muy te
sugiram ya oras na mamad-
day ta dulay," kunna tekid.
54 A ta nepakagafut dan
tentu a netugut da neange ta
bali na kadakalan na padi, a
tinultulitul na kid ni Pedru.
55 Datang da ta bagaw na
bali en a naghatung kid ta
paggukupan da, a nakipag-
tuttud hapa i Pedru tekid.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te
Hesus
(Mt 26:69-75; Mk 14:66-72;

Jn 18:25-27)

56 A ta pagtuttud para la
ni Pedru ta dakar na afuyen
a nagtalib ya babbayen
tagabu, a pake inita na ta
mappya kapye na netuldu ta
kadwan kiden.
"Yeyan hapa ya takday
kahulun na ginafut da en,"
kunna.
57 Ammi nelemad ni Pedru.
"Awek amu yen O,"
kunna.
58 Ammi sangaw ta maga-
nanwan a itta hapa ya takday
nga nakalasin tentu a
"Maski iko hapa ya tak-
day," kunna.
"O iyak hud O," kunna ha
ni Pedru.
59 A sangaw ta pagtalib na
kuman na takday oras a pake
nepapilit para na takday ta
intu.
"Talaga ta iko hapa ya
takday kahulun na, te taga
Galileya ka," kunna.
60 "Atsi O, awek para la
aamu yen O!" kunna ha na-
glemad,
a ka-ma la nagtareknay ya
manuk.
61 A nagbalittag na hapa i
Hesus nga imatubang tentu,
a yen hapa ya nepakanonot
ni Pedru ta uhohug ni
Hesus tentu ta "**Mamillu
ka mangilemad teyak ta
awena para la pagtarek-
nay na manuk,**" kunna.
62 A insigida nagtugut i Pe-
dru, a masikan nagtangit.

*Ya Pangpabanglu Da Te
Hesus
(Mt 26:67,68; Mk 14:65)*

63-64 A ya tolay kiden nga
naggwardya te Hesus a
pināb̄ānglu da, te tinappanan
da ya mata na kiden kapye da
pinalpaluk,
"O, ibar mu am inya ya
nagpaluk teko, te malalaki
ka haman maglavun,"
kunda.
65 A addu para ya inuhohug
da tentu ta pamadpadulay da
tentu.
66 A ta magkarawanen a
nagkakampat ya padi kiden
ikid na abugado kiden ikid
na ngamin kiden kalalak-
lakayan, a neange da i Hesus
ta atubang na ngamin kiden
konsihal petta idarum da. A
ya uhohug da te Hesus a
67 "Am kakurugan ta iko
ya Ari en Kristu nga nekari
na Namaratu, a ibar mun,"
kunda tentu.
Ammi ya tabbag na en
tekid a
"Am ibar ku mina teka-
muy a awemuy haman ku-
rugan,
68 a am itta ya pohut ku
tekamuy a awemuy hapa tab-
bagan.
69 Ammi awena la
mabayag a makipagtuttud
ya Tolayin taga Langit ta
kanawan na Namaratu
ewan nga Makapangwa ta
Ngamin," kunna tekid.
70 "A ta kuman na ikayat
mu uhohugan a iko ya
Anak na Namaratu ewan?"
kunda.
"Kakurugan ta iyakin
yen," kunna hapa.
71 "Itan muy yen, mas-
apul hud para ya mangi-
pasikkal ta liwat na, te iki-
tanan hapa la ya nakadan-
gag ta uhohug na," kunda.

23

Ya Pangidarum Da Te Hesus Ta Gubernadoren Taga Roma
(Mt 27:1,2,11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

1 A ta nekabalin dan a sa nagtayuk kid, a enda nedarum i Hesus te Gubernador Pilato.

2 "Ginafut min ya tolayin yan, te sansanatan na ya tolay kiden petta makitapil kid ta gubyernu. A ibar na hapa ta aweda mina pagan ya bwis da ta gubyernu na Ari muyen Sisar, yaga ipapilit na hapa ta intu ya netun na Namaratu ta ari mi," kunda.

3 A gafu ta kumanen a pinohutan hapa ni Pilato,

"Kurug de ta iko ya ari na Hudyo kiden?" kunna.

"Itta la teko," kunna hapa ni Hesus.

4 A sangaw naguhohug i Pilato ta Hudyo kiden nga ange nangidarum,

"Ta kuman na uray ku a awan ta gafu na pangidarum muy tentu," kunna.

5 Ammi nepapilit da ya nepangidarum da tentu.

"Ye-yan na tolay ya mangituldu ta ngamin paglelehutin abat ta lugar na Galileya abat ta isin Hudeya, a sansanatan na ya tolay kiden petta makitapil kid mina ta gubyernu," kunda.

6 A gafu ta kumanen a pinohutan ni Pilato tekid am taga Galileya i Hesus, a "**On,**" kunda.

7 "A alapan muy mantu, te iange muy te Gubernador Herud, te intu haman ya makkamu ta tolay kiden taga Galileya," kun ni Pilato tekid,

te itta hapa i Gubernador Herud ta ili na Herusalem ta arawin yen.

8 A ta nepangidatang da tentu te Herud a matalakan hapa i Herud, te addu ya nadangdangag na te Hesus ta idi, a ikayat na hapa itan, talo am itta ya ipaita ni Hesus tentu ta pakapangwa na.

9 A addu hapa ya pinohutan na te Hesus, ammi awena pulus tumabbag ni Hesus.

10 A ya pinakadakal na Hudyo kiden a addu hapa ya binida da ta pangidaruman da tentu, ammi awan hapa ta netabbag ni Hesus tekid.

11 A gafu ta awena tumabbag a inuyoyungan ni Herud ikid na suddalu na kiden, a tinapangan da ta addu na uhohug. A sangaw pinagbarawasi da ta kuman na ari kapye da hala pinatoli te Pilato.

12 Ta idi a nagkākatupag ig Herud ikid ni Pilato, ammi mappya kid na ta arawin yen gafu ta azo matupag kid na te Hesus.

Ya Pangipalubus Ni Pilato Ta Pasi Ni Hesus
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39—19:16)

13 A ta nepangitoli dan te Hesus te Pilato en a pinagkakampat na ya pinakadakal na Hudyo kiden petta magbida tekid.

14 “Ye-yan na tolay ya
neange muy teyak, te ibar
muy haman ta sanatan
na ya kagitta muy kiden
petta makitapil kid mina
ta gubyernu. Ammi
pinohutan ku ta mappya
ta atubang muy, a awan
haman ta nadangag ku ta
kuman na pangidaruman
muy tentu.
15 Kumanen hapa te Gu-
bernador Herud, awan kan
ta liwat na, a yen ta pinatoli
na teyak. Maita muy mantu
ta awan haman ta pangpa-
pasin mi tentu.
16 A mappya mantu ta
papaligat ku la kapyek ib-
batan,” kun ni Pilato tekid.
17 A ya gagangay da ta
idi a pohetan da ya takday
mabalud ta kada Pyesta
na Panadamdaman, petta
matalakan mina ya Hudyo
kiden ta gubyernu ni Ari en
Sisar. A yen ta nebar ni Pilato
ta pohetan na mina i Hesus,
18 ammi bakkan te Hesus
ya ikayat da.
“Papasim yana, te
Barabas mina ya po-
hetam,” kunda,
19 te ya kinan da en Barabas
a nabayag hapa nabalud gafu
ta sinanat na ya tolay kiden
petta makitapil kid ta guby-
ernu, yaga namapasi hapa ta
tolay ta idi.
20 A gafu ta kumanen a
nakibida ha i Pilato tekid,
pettam onan da mina ya
pangpohet na te Hesus,
21 ammi nafulotan kid na-
gayag:
“Papasim, pagappam na
ta krus,” kun na ayag da.
22 “Annun ku hud pa-
pasin? Anu hud ya li-
wat na? Awan haman
ta amuk ta pakapapasi na.
A mapmappya ta papali-
gat ku la kapyek pohetan,”
kunna ha ni Pilato tekid.
23 Ammi kuga nafulotan ha
ya tolay kiden nga nagayayag
ta masikan, te ipapilit da ya
pasi ni Hesus.
24-25 A gafu ta kumanen a
timuluk i Pilato ta nebar da
en, a pinohet na ya nabalu-
den nga namapasi ikid na
nakitapil ta gubyernu ta idi,
a negawat na i Hesus ta to-
lay kiden petta kwan da ya
ikayat da kwan tentu.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32;
Jn 19:17-27)

26 A ta nepangalap dan te
Hesus a neuhet da ta ili, petta
pagappan da ta krus. A
tekiden dumayum ta agyan
na pagpaappan da tentu a
nasimmu da ya takday lalaki
nga nagngagan ta Simon nga
taga Sirene, te bagu nagafu ta
takday na bariyo. A simarok
mina ta ili, ammi kinalbatan
da nga pinagagtu ta krus ni
Hesus.
27 A dumadagdag hapa ya
pake addu na tolay kontodu
bābāy nga nakatangtangit ta
pagdamdam da te Hesus.
28 A yen ta nagbalittag i
Hesus nga naguhohug tekid.
“Ikamuy bābāy, bakkan
mina ta iyak ya tangitān
muy, te intu mina tangitan
muy ya bari muy ikid na
anak muy.

29 Te dumatang sangaw
ya pake dulay na araw, a
ibar da sangaw ta nagāsāt ya
bābāy kiden nga awan na-
ganak ikid na awan kiden ta
pasusu.
30 Te sangaw am du-
matang na ye-yen na araw
a magayag ya tolay kiden
ta bagetay kiden, petta
tappanan da kid mina,
31 te am kumanin ya du-
matang ta awanen ta liwat a
pake duldulay para sangaw
ya dumatang ta seliwat ki-
den," kunna.
32 A nepehulun da hapa ya
duwa na pake dulay na to-
lay te Hesus, petta igindan da
i Hesus papasin ta duwa ki-
den.
33 A tekiden nakadatang ta
agyan na kinan da en Banga
na Ulu, a yen ya nagpaap-
pan na suddalu kiden tekid ta
tallu na krus, a netunglak da
ya kayu en nga nagappan ni
Hesus ta naghatan na duwa
kiden nga pake dulay.
34 A ta nepagpaappa da te
Hesus a nepakimallak na kid
"**Amang, pakomam kid te
aweda amu ya kwan da,**"
kunna. A ya suddalu kiden
hapa a nagbabinunutan da
ya ga-gamit kiden ni Hesus.
35 A ya kadwan kiden tolay
a umatayuk kid la naggiraw
ta pinagappa da kiden, ammi
ya pinakadakal da kiden a in-
uyoyungan da la i Hesus,
"Agu ta intu mina ya
mangikerutan ta ikattolay
na kiden, ammi ikerutan
nan mina ya bari na
en am kurug ta intu ya
netun na Namaratu ta
mangikerutan," kunda.
36 A sangaw tumubbat
hapa ya suddalu kiden
nanguyoyung tentu, te enda
negawat ya suka ta inuman
na, otturu nebar ta
37 "Ikerutam mina ya
barim, te Ari ka haman
na Hudyo kiden," kunda
hapa,
38 te dana netun da ya surat
ta utun na ulu na en, a "**Ari
na Hudyo kiden,**" kun na
suraten.
39 A ya takdayen nga pina-
gappa da ta hebing ni Hesus
a medyo nakaporay hapa te
Hesus;
"Agu ta iko haman
ya netun na Namaratu
ta mangikerutan? A
ikerutam mantu ya barim
ikid na bari mi," kunna
tentu.
40 Ammi ya takdayen ta
taakub ni Hesus a nagsa-
sitangan na hapa ya napolu
en,
"Anu awem haman ma-
mat ta Namaratu maski ta
pasim?
41 Gustu hala ya pagpa-
pasi da tekita, te inatadan da
kita ta kuman na nagliwatan
ta, ammi awan haman ta li-
wat na tolayin yan," kunna
tentu.
42 A sangaw nakimallak
hapa te Hesus;
"Ay Hesus, nonotan nak
haen, Afu, am nakatogkok
kan ta pagariyam," kunna.
43 "Kakurugan ya uho-
hugan ku teko ta mehulun
ka hapa sangaw teyak ta
arawin yan ta pake ispot na
lugar," kun ni Hesus tentu.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 A ta tangngan na araw a
nagsugiram na ya ngamin na
paglelehut da en ta kuman na
hiklam abat ta tallu na oras,
te nagsugiram ya bilag.
45 A ka-ma la napissang
hapa ya zingzingen nga ga-
gamit ta umag na simbaan
en.
46 A ta kuman na alas tres
ta furab a nagayag i Hesus
ta masikan, "**Amang, ikon
la ya makkamu ta kahal-
wakin,**" kunna. A yen ya
nepasi na.
47 A ya kapitan na suddalu
nga naggwardya ta pina-
gappa da kiden a dinayawan
na hapa ya Namaratu gafu
ta naita na en. "**Kakurugan
kad ta mappya na tolay
yan,**" kunna.
48 A ya tolay kiden nga
umange naggiraw, a nag-
damdam kid hapa ta naita
da, a napopoyung kid na
nagtugut magtoli ta bali da.
49 A ya kofun kiden ni
Hesus kontodu bābāy kiden
taga Galileya nga dumagdag
tentu ta idi a umatayuk kid la
ta sang adayu, a itan da la ya
ngamin nakkwa tentu.

Ya Pangitanam Da Te Hesus
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

50-52 A ta nekabalin na pasi
ni Hesus a itta ya takday
lalaki nga umange te Pilato,
petta adangan na ya bari ni
Hesusen. I Hose ya ngagan
na, a taga Arimateya ta
lugar na Hudeya. Mappya
hapa na tolay, te kurugan
na ya ngamin lintig na
Hudyo kiden, yaga nabayag
na hapa nangipapa-na ta
Mangikerutanen nga nekari
na Namaratu. Intu hapa ya
takday konsihal na Hudyo
kiden, ammi awena kum-
abkabat ta nepangpapasi da
te Hesus.
53 A ta nepangidagut ni
Hose ta bari ni Hesus a
inulolatan na ta furaw na
ulat, kapye na neange ta
pangitanaman na tentu. A
netanam na ta kababagu
na tanam nga kinobkob
da ta batu ta kuman na
kweba, ammi awan para la
ta netanam.
54 Furab ta Byernis ya
nepangitanam na tentu,
a yen hapa ya pamegafu
na araw na agimmang na
Hudyo kiden.
55 A ya bābāy kiden nga du-
madagdag te Hesus tentu en
nagtugut ta lugar na Galileya
a naita da hapa ya tanam na
ikid na nepangpaidda na ta
bari na en.
56 A sangaw nagtugut kid
hapa nga dumatang ta bali
da, petta mangiparan kid ta
bangog, te iluggud da sangaw
ta bari ni Hesus. Ammi nag-
immang kid bit ta araw na
agimmang, te pangurug da ta
lintigen.

24

Ya Bida Na Katolay Ni Hesus
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

1 A ta nagkahawan ta Liggu
a naggabi ya bābāy kiden nga
ange ta agyan na tanamen, te
nehulun da ya bangogen nga
neparan da ta bari ni Hesus.
2 Ammi ta datang da ta
tanamen a dana naazin ya
batu en nga nesalin ta sasa-
hokan na tanamen.
3 A simarok kid, ammi
awan na ya bari ni Hesusen!
4 A gafu ta mapopoyung ya
nonot da a umatayuk kid bit
la ten, a ka-ma la itta ya duwa
na lalaki nga pake magdakar
ya barawasi da, a nagtayuk
kid ta hebing ta bābāy kiden.
5 Alistu nagtakab ya bābāy
kiden ta talaw da tekid, a san-
gaw naguhohug ya duwa ki-
den tekid,
"Anu haman ta apagan
muy ya natolay ta tanamin,
6 Awemuy de manonot
ya nebar na en tekamuy ta
nepagyan na en tekamuy ta
iten Galileya?
7 'Mappya ta megawat
ya Tolayin taga Langit ta
awan kiden mangurug
ta Namaratu petta pa-
gappan da ta krus, ammi
matolay hala sangaw
ta mekatallu en araw,'
kunna paen tekamuy,"
kunda tekid.
8 A yen hapa ya nepakanonot
na bābāy kiden ta uhohug ni
Hesus.
9 A gafu ta kumanen a nag-
tugut kid, a enda nepadangag
ya naita da ikid na nadan-
gag da ta mafulu takday turin
ni Hesus kontodu kadwan ki-
den ituldu na.
10 I Mariya taga Magdala,
ikid ni Yohana, ikid ni Mariya
nga hina ni Santiago, ikid na
kadwan kiden sakā bābāy da,
a yen kid ya umange nan-
gibar ta turin kiden.
11 Ammi aweda haman kin-
urug ya uhohug na bābāy ki-
den, te pahig da ta tulad.
12 Ammi te Pedru a alistu
imikkat, a bumilag ta agyan
na tanamen. Datang na ta
tanamen a simisirib ta umag,
a naita na ya ga-gamit ki-
den nga nefutefut ta bari ni
Hesusen, ammi awan ya bari
na en. A sangaw nagtugut
hapa nga dumatang ta bali
na, te napopoyung hapa gafu
ta awan na ya bari ni Hesus.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Duwa Kiden
(Mk 16:12,13)

13 A ta araw na katolay ni
Hesus a gimanwat hapa ya
duwa na ituldu na ta ili na
Herusalem, te ange kid ta
iten Emawas, a kuman na
mafulu takday kilumetru ya
kadayu na.
14 A nakatugtugut kid la
nagbida, te bibidan da ya
nakkwa te Hesus ta ili na
Herusalem.
15 A tekid para la nakatug-
tugut nagbida ikid na nagim-
popohut a nepagka-ma da ya
nakihebing tekid ta dalanen,
16 a naita da ammi aweda
nelasin am inya yen.
17 "Anu hud ya kuga
bidan muy ta pakatugtugut
muy ta dalanin," kunna
tekid.
A nagtayuk kid la ten nag-
damdam.
18 Klopas ya ngagan na tak-
dayen, a intu ya tumabbag ta
nebar na tolayen.

"Anu, iko la tatakday ya
awan para la nakadangag
ta iningwa da en ta ili na
Herusalem ta takdayen
araw?" kunna tentu.
19 "Anu hud ya iningwa
da?" kunna hapa na to-
layen tekid.
"A ya iningwa da en te
Hesus nga taga Nasaret,"
kunda ha, "te amu haman
na Namaratu ikid na
ngamin tolay ta intu ya
kasikanan na aglavun,
te masikan ya ngamin
tarabaku na ikid na uho-
hug na.
20 Ammi kadulayan na
te ya pinakadakal tam ki-
den a nepagafut da haman, a
sangaw nedarum da ta taga
Roma kiden nga mangibbal
tekitam, petta papasin da, a
pinagappa da ta kayu.
21 Nekatalak mi ta intu
ya mangikerutan tekitam
nga Istralita, ammi awan
na, te arawin yan haman ya
mekatallu araw abat ta pasi
na en.
22 "Ammi kuman na
nakagtut kami hapa gafu
ta bida na kadwan kiden
kahulun mi nga bābāy, te
umange kid kan ta tanam
na en ta nagkarawanen,
23 a awan kan na ya bari
na en. Ammi intu kan naita
da ya anghel kiden na Nama-
ratu, a nebar kan na anghe-
len ta natolay hala i Hesusen.
24 A yen ta umange ya
kadwan kiden kahulun mi
nga lalaki ta tanam na en,
petta pasikkalan da mina ya
uhohug na bābāy kiden. A
kustu kad ya uhohug da, te
aweda kan naita ya bari na
en," kunda.
25 A ya uhohug hapa na to-
layen tekid a,
"Anu kuga makilavun
kam? A anu hapa ya
kabakka na nonot muy
ta awemuy kurugan ya
nesurat na aglavun kiden?
26 Te gagangay haman ta
neattam na Mangikerutanen
ya nepagpapasi da tentu
kapye na hala matolay, petta
mesaad ta pagariyan na,"
kunna tekid.
27 A sangaw pake nepasikkal
na tekid ya ngamin nesurat
nig mina Moses ikid na
aglavun kiden ta palungu na
araw, a netuldu na tekid ya
uhohug na aglavun kiden, te
dana linavun da ya ngamin
dumatang tentu ta awena en
para la pakeanak.
28 A sangaw nakaabikan
kid na ta babali kiden nga
datangan na duwa kiden, a
kuman na magtalib mina ya
tolayen,
29 ammi ginamman na
duwa kiden.
"Magyan ka la bit tekami
te furab na, magge hiklam
na," kunda tentu.
A gafu ta kumanen a sakā ne-
hulun hapa tekid ta nagdu-
lotan da en.
30 A tekiden nagaatubang
ta pamurab da a nangalap
ya tolayen ta pan kapye
na nepakimallak, a sangaw
ginadgadwa na hapa ta duwa
kiden.
31 A ta nepangigawat na ta
pan tekid a nagdakar ya mata
da, a nelasin da ta intu hala

i Hesus, ammi ta nepakaita
da tentu a limitap hapa, a
awedan naita.
32 “Anggem ta kuman na
naglampaw ya nonot ta
tentu en naguhohug tekita
ta dalanen ta nepagsaned
na ta surat kiden,” kunda.
33 A gafu ta kumanen a
imikkat kid ta namuraban da
en, a nagtugut kid, te manoli
kid na ta ili na Herusalem.
A ta datang da ten a na-
datangan da nagaammung
ya mafulu takday ituldu ni
Hesus ikid na kadwan kiden
nedagga tekid.
34 A tekiden simarok ta
agyan na kahulun da kiden
nagaammung a
“O, matolay kad i Afu, a
nakipaita kan te Simonin,”
kun na nagaammung ki-
den tekid.
35 A yen hapa ya nepangibida
na duwa kiden ta naita dan
hapa ta dalanen;
“A tentu en nanggadwa
ta panen a naita min ta
intu,” kunda.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23)

36 A tekid para la nag-
babida a ka-ma la nakipaita
i Hesus ta tātangngan da a
nakikumusta hapa tekid,
37 ammi sa nakagtut kid ta
talaw da tentu te pahig da ta
datay.
38 “Anu haman ta magta-
law kam? Kuman na awe-
muy ikayat mangurug ta
matolayak.
39 Itan muy haman ya
kamat ku kidin ikid na takkik
kidin awa iyaken hala yan.
Maski si-gedan dak petta
amu muy, te awan haman ta
bilsag ikid na tulang na datay
ta kuman na barikin,” kunna
tekid.
40 A pake nepaita na ya
gafan na lansa kiden ta ka-
mat na kiden ikid na takki na
kiden.
41 A matalak kid mina ta
matolay, ammi intu nonotan
da am had kunna matolay,
a yen ta aweda para la pake
kurugan. A gafu ta kumanen
a nagadang i Hesus ta kanan
na tekid;
“Awan hud ta kanan
muy sin? te manganak
mina,” kunna.
42 A inatadan da mantu ta bil-
sag na ikan nga inasal da,
43 a kinan na hapa ta na-
gaatubangan da.
44 A sangaw nagbida ha tekid,
“Dana nebar ku haman
tekamuy ta magdulot hala
sangaw teyak ya ngamin
kiden nabida da ta lebru
na kansyon kiden ikid na
surat kiden ni Moses ikid
na aglavun kiden,” kunna.
45 A pake netuldu na ya surat
kiden tekid, petta maawatan
da.
46 “Kumanen ya nesurat
ta palungu araw petta
amu muy mina ta mazi-
gatan ikid na mapapasi
ya Mangikerutanen teka-
muy, kapye na matolay ta
mekatallu na araw.
47 Yaga nesurat da hapa
ta mepadangag mina ya
ngagan na en ta ngamin
tolay, petta magbabawi
kid mina ta liwat da, a
pakoman na kid hapa na

Namaratu. A mappya mantu
ta yen ya ipadangag muy
ta ili na Herusalem, kapye
muy ipadangag ta ngamin
kiden lugar abat ta ngamin
paglelehutin.
48 A ikamuy hapa ya
makkamu mangipasikkal ta
isin na damag,
49 te doban ku hala
sangaw ya Kahalwa na
Namaratu tekamuy ta ku-
man na nekari ni Damaken
tekamuy, petta mapasinapān
kam ta kasikan na Kahalwa
na en. Ammi mappya ta
magyan kam la bit ta ili in
yan nga magindag ta iange
na," kunna tekid.

Ya Netattullu Ni Hesus Ta Langit
(Mk 16:19-20; Tur 1:9-11)

50 A ta nekabalin na en a
pinohet na kid bit ni Hesus ta
ili en. A tekid nakadatang ta
ili na Betanya a neta-gay na
ya kamat na kiden, a pinasi-
napan na kid.
51 A tentu en nabalin nang-
pasinap tekid a yen hapa ya
nepagtugut na en tekid, te
timullu ta langit,
52 a namalentud kid hapa
nangdayaw tentu. A gafu
ta kumanen a nagtugut kid
hapa setalak, a nagtoli kid ta
ili na Herusalem.
53 A kanayun itta kid ta
umag na simbaan na Hudyo
kiden nga makimalmallak
ikid na magdaydayaw ta
Namaratu.

Ya Nesurat Ni Hwan Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Hwan nga anak ni Zibadeyu.

I Hwan ya pake abikan te Hesus, te maski awena netun ya ngagan na ta surat na in a kanayun ibar na ta intu ya pake iddukan ni Hesus. A ya nesurat mantu ni Hwan gafu te Hesus a intu yan:

Ya Uhohugen Nga Negitta Ta Tolay

1 A ta kawan para la na ngamin kiden napadday a ittan ya naggitta ta Namaratu nga magngagan ta Uhohug, a itta la itta ta atubang na Namaratu
2 abat ta gafgafu na ngamin.
3 Intu hapa la ya agpadday na Namaratu ta ngamin kiden napadday, te awan mina ta napadday am bakkan ta intu ya namadday tekid. A ya ngamin kiden seangat
4 a natolay kid gafu ta angat na en tekid. A ya angat na en ya kuman na zilag ta nonot na tolay kiden petta amu da ya kakurugan,
5 te magyan kid la ta sugiram. A magdakar la magdakar ya zilagen ta agyan na sugiram, te awena magamma na sugiram.
6 A ta tanagay pakipaita na zilagen ta paglelehuten a itta ya takday tolay nga dinob na Namaratu petta ange mangipasikkal ta zilagen. I Hwan ya ngagan na,
7 a yen ta dinob na Namaratu nga ange manipasikkal, petta mangurug mina ya tolay kiden ta zilagen gafu ta pangipasikkal na.
8 Bakkan ta intu nepasikkal ni Hwan ya bari na en hapa la, am awa zilagen nga kakurugan,
9 te ye-yen na zilag ya magpadakar ta ngamin tolay, a tanagay na lumattog ta paglelehuten.
10 Ammi dana ittan ta paglelehutin, te intu haman ya namaddayen ta ngamin, kontodu tolay kiden. Ammi maski kunna ten a aweda haman amu ya namaddayen tekid.
11 A tentu en dumatang ta agyan na tolay na kiden a aweda haman pinagdulot.
12 Ammi ya kadwan kiden nga nagpadulot tentu a yen kid ya pinagbalin na Namaratu ta ānāk na kiden gafu ta pangikatalak da tentu,
13 te nangurug kid ta intu ya nepeanak na Namaratu petta megitta ta tolay. A bakkan mantu ta daga na tolay ikid na uray na tolay ya gafu na nekeanak na.
14 A gafu ta kumanen a nagbalin ta tolay ya nagngagan ta Uhohug, a nakipagyan tekitam tolay nga malalaki nangikallak ikid na mangituldu ta kakurugan. Naita mi mantu ya kalalaki na, a yen ya nangilasinan mi ta intu ya

Anak na Namaratu ewan, te
itta ya kalalaki na nga ne-
gitta ta kalalaki na Namaratu
ewan.
15 A intu hala en ya netuldu
ni Hwan ta tolay kiden, te ya
pake neayag na tekid a
"Ye ye-yan ya nabidaken
tekamuy nga umange
sangaw ta gafan ku, te
pumatalin sangaw teyak.
A pake atata-nang ammi
teyak, te dana ittan ta
aweken para la nekeanak",
kunna.
16 A gafu ta pake dakal ya
allak na tekitam tolay a sa na-
pasinapan kitam ta addu na
bendisyon nga nagafu tentu,
te daggan na la daggan ya al-
lak na tekitam.
17 Ta idi a amu tam ya uray
na Namarrtu gafu ta lintig na
kiden nga nesirak na te mina
Moses. Ammi ta ayanin a
amu tam ya allak na tekitam
ikid na ngamin kakurugan
gafu ta ange ni Hesus Kristu.
18 Te addet ta ayanin a
awan pulus ta tolay nga
nakaita ta Namaratu ewan,
ammi ya mementu en anak
na nga negitta tentu a intu
ya nangipakamu ta Dama na
ewan tekitam, te pake abikan
tentu.

Ya Nepadangag Ni Hwan Gafu Te Hesus Kristu

19 A gafu ta pangipadangag
ni Hwan a nangidob hapa ya
Hudyo kiden taga Herusalem
ta kadwan kiden padi da ikid
na kauffunan da kiden nga
magLebi, petta imbestigaran
da i Hwan. A ya uhohug da
tentu a
"Ikayat mi damagan am
anu ya katolay mu, iko
de ya Mangikerutan nga
dana nebar na Namaratu
ewan?" kunda tentu.
20 A awena nelemad, te pake
nebar na ta "**Bakkan ta iyak
ya Mangikerutan,**" kunna.
21 "A anu mantu ya ka-
tolay mu? Iko de i mina
Eliyasen nga magtoli kan ta
lutakin," kunda ha.
A "Bakkan," kunna hapa.
"A iko mantu de ya
takdayen paguhohugan na
Namaratu nga nebar ni
mina Moses?" kunda,
a "Bakkan," kunna ha.
22 "A ibar mu mantu am
inya ka, petta itta ya itab-
bag mi ta nangidob kiden
tekami. Anu hud ya kato-
lay mu?" kunda.
23 "Ta kuman na nesurat
ni mina Isayasen a iyak
ya makangahal nga maga-
yayag ta tolay kiden,
'**Patunungan muy ya
dalan nga adayu ta
ili, petta meparan ta
iange na Dafu tamen,**'"
kunna.
24 A ya kadwan kiden ne-
dob tentu a Pariseyu kid.
25 A ya pohut da en hapa
tentu a
"Am bakkan ta iko ya
Mangikerutan, ikid na
Eliyas, ikid na paguho-
hugan na Namaratu nga
binida ni mina Moses a
anu kawagan na mantu
ta mangzigut ka ta tolay
kidin?" kunda.
26 A ya tabbag ni Hwan a
"Iyak ya mangzigut
tekamuy ta danum, petta

meparan kam mina ta
angen na awemuy para la
amu.
27 Intu hala ya kinan
ken nga pumatalin teyak.
A awek hapa megitta nga
makitagabu tentu, te pake
atata-nang ammi teyak,"
kunna.
28 A nakkwa ye-yen ta lugar
na Betanya ta dammang na
karayan na Hurdan, te yen ya
nangzigutan ni Hwan ta tolay
kiden.

Ya Kalneru Na Namaratu Nga Meatang Ta Liwat

29 A ta pagtalib na araw
a naita ni Hwan i Hesus
nga umab-abikan tentu, a
netuldu na hapa ta tolay
kiden;
"Itan muy, ye-yan na to-
lay ya iatang na Namaratu
ta kuman na kalneru muy
kiden, te intu hala san-
gaw mangikaru ta liwat na
ngamin tolay ta paglele-
hutin.
30 A intu hala ya
nabidaken tekamuy, te
'Itta sangaw ya
umange ta gafan ku nga
pumatalin teyak. A pake
atata-nang ammi teyak,
te dana ittan ta aweken
para la nekeanak,'
kunku.
31 Ammi ta kuman na
iyak ta idi a awek para la
pake amu ya pumatalinen
teyak, ammi immange yak
ta isin nga mangzigut ta
tolay kidin nga Istralita, te
iparan ku kid ta ange na,
petta am ittan a amu da
sangaw," kunna.
32 A pake nepasikkal para
ni Hwan ya naita na,
"Naitak ya Kahalwa na
Namaratu nga umakban
tentu ta nepangzigut ku
tentu, te nagafu haman ta
langitewan ta kuman na
pagsunak na kalapati, a
nagintak la tentu.
33 A awek mina amu ta
intu ya Mangikerutan nga
dana nebar na Namaratu ta
dadagkal tam kiden, ammi
nanonot ku ya uhohug na Na-
maratu ta pangidob na en
teyak, te ya nebar na a
'**Maitam sangaw
ya takday tolay nga
pagintakān na Kahal-
wakin, a intu sangaw
ya mangpasinap ta
tolay kiden ta Kahalwa
na Namaratu,**' kunna
teyak.
34 A gafu ta naitak ya nebar
na en teyak a napasikkal
kun ta intu hala ya Anak na
Namaratu ewan," kunna.

Ya Napolu Kiden Ituldu Ni Hesus

35 A ta pagtalib ha na araw
a gitayukan la ig Hwan ikid
na duwa na ituldu na kiden,
36 a naita na i Hesus ta pag-
talib na en tekid, a netuldu na
tekid.
"Yo ewan ya Kalneru na
Namaratu nga mesagapil
sangaw ta tolay kiden,"
kunna ta kahebing na
kiden.
37 A ta pakadangag na
duwa kiden ta nebar na en
a nagtugutan da i Hwan, te
dumagdag kid na te Hesus.

38 A ta nepaglipay ni Hesus
a naita na ya duwa kiden du-
magdag tentu, a kinabida na
kid.
"Itta de ya ikayat muy
teyak?" kunna tekid.
"Mistro, ikayat mi la
dangagan am had ya
pagyanam," kunda.
39 "A mehulun kanan
mantu petta itan muy,"
kunna hapa.
A nehulun kid mantu
tentu, a naita da ya pagyanan
na, a nagammak kid hapa
tentu, te kuman na alas
kwatro ta furab.
40 Andres ya ngagan na tak-
day na duwa kiden, a itta
hapa ya kabagis na en Simon,
ammi Pedru ya agngilinan da
tentu.
41 A enna mantu inapag ni
Andres. A ta nepakaapag na
tentu a
"O, Simon, ittan hala
ya Messayasen nga dana
nebar na Namaratu teki-
tam, te nesimmun min,"
kunna.
(Ya ikayat na uhohugan na
"Messayas" nga kinan na, a
"Mangikerutan".)
42 A enna mantu netulud i
Simon ta agyan ni Hesus. A
pake aitan na bit ni Hesus
kapye na kinabida.
"Iko mantu i Simon
nga anak ni Hwan, ammi
magngagan ka sangaw te
Sepas," kunna.
(A ya ngagan na en Sepas a
intu hala Pedru ta aguhohug
na Giregu, ammi ya ikayat na
uhohugan tekitam a "Batu".)

*Ya Pagpadagdag Ni Hesus
Teg Felipe Ikid Ni Natanyel*

43 A ta pagtalib ha na araw
a nakanonot i Hesus nga ange
ta lugar na Galileya, a nes-
immun na hapa i Felipe ta
dalan. A inagagay ni Hesus
petta dumagdag tentu.
44 Intu lugar ni Felipe ya
ili na Betsayda ta lugar na
Galileya, a yen hapa ya naga-
fun ni Andres ikid ni Pedru.
45 A sangaw enna inapag ni
Felipe i Natanyel.
"O Natanyel, ittan hala
ya Messayasen nga binida
nig mina Moses ta lintig
na kiden ikid na aglavun
kiden na Namaratu ta
surat da kiden, te naita
min. Intu hala i Hesus
taga ili na Nasaret, a anak
hapa ni Hose en," kunna te
Natanyel.
46 Ammi ya tabbag ni
Natanyel a
"Taga Nasaret? Itta
hud ya nagafu ten nga
kappyanan tam?" kunna.
"A em la itan," kunna ha
ni Felipe tentu.
47 A ta nepakaita ni Hesus
teg Natanyel nga umab-
abikan tentu a
"Itta mantu in ya Istralita
nga kakurugan; awan kad
ta pakaladdudan na," kun
ni Hesus te Natanyel.
48 "Anu hud ya pakka-
mum teyak?" kunna hapa.
"On, te ta awena para la
nepagayag ni Felipe teko a
dana naita ta ka ta balimen
nga imatuttud ta addun na
kayu na higos," kunna ha
ni Hesus.
49 "Ay, Afu, kakurugan
mantu ta iko ya Anak na
Namaratu ewan, talaga ta

iko ya Ari na Istralita kiden
nga indagan mi," kunna
hapa tentu.
50 A ya tabbag ni Hesus
tentu a
"Anu? Alistu kan de
mangurug gafu ta inuho-
hug ken la teko nga naita
ta ka ta addun na kayu na
higos? Pake dakdakal san-
gaw ya maitam ammi ta
isin.
51 A ya pake ibar ku teka-
muy ngamin a maita muy
sangaw ta nahukatan na ya
langitewan gafu ta Tolayin
Taga Langit, te iyak hapa
la ya addanen nga tinari-
nap ni mina Hakoben nga
imunekan na anghel kiden
ta agyan na Namaratu, ikid
na dimagutan da ta lutakin,"
kunna.

2

Ya Boda Ta Ili Na Kana

1 A ta nepagpasa na dwan-
gagaw itta ya boda ta ili na
Kana ta lugar na Galileya.
Dana ittan ten ya hina ni
Hesus,
2 a sangaw nagawi hapa ig
Hesus ikid na ituldu na kiden
ta boda en.
3 A ta nekaafut na inu-
man na nakibodan kiden a
umange ya hina ni Hesus
tentu, a nebar na,
"Aleng, manguffun ka
haen, te awan na ta inu-
man da nga binarayang,"
kunna.
4 "Mappya, Ina, ta awe-
nak la ituldu ta tarabakuk,
te awan hud para ya
araw na pakkamuk ta
patarabaku ni Damake-
wan teyak?" kunna.
5 A gafu ta kumanen
umange maguhohug i hina
na en ta tagabu kiden nga
mangiparan ta kanan,
"Am itta ya ibar na san-
gaw tekamuy a kwan muy
la," kunna tekid.
6 A dana netabnak da ten
ya annam na angāng nga
magserbi ta Hudyo kiden
ta pangbaggaw da. A ya
makarga na tagtakday a
dwafulu na galon, ammi ta
kadwan a tallufulu na galon.
7 A ya uhohug ni Hesus ta
tagabu kiden a
"**Pannun muy ya
angā**ng **kidina ta
danum,**" kunna, a
pinannu da kid abat ta
bibig da.
8 "Aran, takday tekamuy
ya magsiruk, te em bit
pakakkap ta dafu na boda
in," kunna ha ni Hesus.

A ta nepagsiruk na takday
a enna nepakakkap.
9 A ta nepakakakkap na
dafu na boda en a kuman
na basi na uba, te nagbalin
ya danumen ta basi. Ammi
awena amu am had ya naga-
fun na, te intu la nakkamu
ya nangiparan kiden. A gafu
ta kumanen a inayagan na ya
lalaki en magboda, te pahig
na ta intu ya nangiuhet ta
basi en.
10 "Anu haman ta neap-
piyam ya mappya en
basi abat ta ayanin? Te
gagangay ta meunnan
bit mina ya mappya en,
a sangaw am nakainum
na ya tolay kiden a yen
mina ya pangiuhet muy ta

matabeng," kunna.

11 A ye-yen ya napolu
en pakaitan nga nehuga
ni Hesus ta neange na en
ta ili na Kana ta lugar na
Galileya, petta maita da ya
pakapangwa na. A pake
nangurug na hapa ya ituldu
na kiden tentu.
12 A ta kabalinan na boda
en a nagtatugut ig Hesus kon-
todu hina na, ikid na wāgi
na kiden, ikid na ituldu na
kiden, te kumin kid ta ili na
Kapernayum, a yen bit la ya
nagyanan da ta manganan-
wan.

Ya Pagporay Ni Hesus Ta Naglaku Kiden

13 A sangaw tanagay na
hapa ya Pyesta na Simana
na Hudyo kiden ta ili na
Herusalem, a umange hapa
ig Hesus.
14 A ta datang da ta ili
en a simarok hapa i Hesus
ta nagingumag na bagaw na
simbaanen, a neddatangan
na ya addu na maglaku ta
baka ikid na kalneru ikid na
kalapati, te yen kid ya iatang
na tolay kiden ta simbaanen.
A itta hapa ya magitali ki-
den ta pirak nga gitogkokan
ta nagitalin da.
15 A nangalap mantu i
Hesus ta lubid kapye na
pinadday ta pagpaligat na,
a yen ya nepangpohet na
tekid ngamin ta bagaw na
simbaanen kontodu ilaku da
kiden. A pinagsikig na para
ya lamesa na nagitali kiden ta
pirak petta meburud ya pirak
da kiden.
16 A ya uhohug na ta
naglaku kiden ta kalapati a

"Iuhet muy yeyan kid, te
awemuy la igitta ya bali ni
Damakewan ta kuman na
aglakun," kunna.

17 A gafu ta poray na en
ta naglaku kiden a yen ya
nakanonotan na ituldu na ki-
den ta takday uhohug nga
dana nesurat ta Bibliya na
Hudyo kiden, te ya uhohug
na suraten a

"**Pekavut nak san-
gaw, Afu, na pan-
gahuguk ta balimen,**"
kunna.

18 Ammi ya uhohug na
pinakadakal na Hudyo kiden
tentu a

"Itta hud ya mabalim
nga neatad na Namaratu ta
tinarabakum ta isin? Am
kumanin ya kwam a itan
mi mantu ya pakapang-
wam petta mepasikkal
hala ya mabalim ta isin,"
kunda.

19 A ya tabbag na hapa
tekid a

"Maski am perdin muy
ye-yan na bali na Nama-
ratu a patayukan ku hala
sangaw ta las-ud na tal-
luhaw," kunna.

20 "A had kukum hud
mapatayuk ta talluhaw,
bakawa appatafulu annam
na darun ya nepakap-
atayuk na ta idi?" kunda
hapa.

21 Ammi takwan ya ikayat na
uhohugan ni Hesus, te ya ki-
nan na en bali a bari na en
hapa la, te kurug ta pinapasi
da,
22 ammi natolay hala ta
mekatallu na araw. A yen

hapa ya nepakanonot na ituldu na kiden ta isin na uhohug ni Hesus ta umag na simbaanen. A yen ya nangurugan da ta intu hala ya nebida ta Bibliya na Hudyo kiden.

Ya Bida Ni Hesus Ikid Ni Nikodemu

23 A ta ketta para la ni Hesus ta ili na Herusalem ta Pyesta en a nangurug kan ya addu na tolay tentu gafu ta naita da ya pakapangwa na nga nehuga na ta kadwan kiden tolay.

24 Ammi te Hesus, a awena nekatalak ya nangurug tentu, te dana amu na ya nonot da.

25 A maski awan ta mangibar tentu ta tolay a dana amu na hala ya ngamin kiden nonot na tolay.

3

1 A itta hapa ten ya takday laklakay nga nagngagan ta Nikodemu, a intu hapa ya takday Pariseyu nga pinakadakal na Hudyo kiden.

2 A umange hapa ya laklakayen ta agyan ni Hesus ta hiklam, te makibida tentu. A ya nebar na a

"Mistro, amu mi ta iko ya mangituldu nga dinob na Namaratu ewan, te awan mina ta pakapangwam ta kuman na naita mi en teko am bakkan ta Namaratu ya manguffun teko," kunna.

3 Ammi tinabtabang ni Hesus ya paguhohug na,

"Pake ibar ku teko ta awan sangaw ta mesipat ta pangikerutan na Namaratu ewan am awena bit mauli meanak," kunna.

4 "Asakay, had kukunna meanak na tolay am laklakay na? Makatoli hud para ta sirat na hina na en petta mapidwa meanak?" kunna hapa ni Nikodemu tentu.

5 A ya tabbag ha ni Hesus a

"Pake ibar ku hala teko ta awan pulus ta mesipat ta pangikerutan na Namaratu ewan am awena bit mauli meanak gafu ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu ta pagzigut na ta danum.

6 Te ya neanak na tolay a mesigud la tentu ya gagangay na tolay, ammi ya nauli neanak ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu a megitta hapa ta gagangay na Kahalwa en.

7 A awem mina pahig am had kukunna makkwa na nebar ken teko nga mauli ka mina meanak, te intu mina pagnonotam ya angarigan na paddad.

8 Te ya gagangay na paddad a ange hala ta gagangay eyan na, a awem amu am had ya namegafwanan na ikid na pagdulotan na, ammi madangag mu hala. A kumanen hapa ta tolayen nga nauli neanak ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu," kunna.

9 "Onay, ammi awek para manonot am had kukunna makkwa," kunna hapa ni Nikodemu.

10 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a

"Anu iko haman ya kadakalanen na mangituldu nga Istralita, a awem amu ya inuhohug ken teko?

11 Pake ibar ku ha teko ta intu la bidan mi tekamuy ya amu mi ikid na naita mi, ammi awemuy haman dangdangagan ya pasikkal mi tekamuy.

12 A am awemuy la kurugan ya nabidak tekamuy nga malogon maita ta lutakin a had kukummuy mantu mangurug am intu sangaw bidan ku tekamuy ya awemuy maita ta langitewan?

13 A gafu ta awan ta nakaange ta langitewan ikid na nakaita ta makkwa ten a awan mantu ta takwan na makabida ta makkwa ten am bakkan la ta nagafu en ta langit. A intu hala ya Tolayin Taga Langit,

14 ammi mappya ta mebesin hapa sangaw ta kayu ta kuman na sinang ulagen nga nebesin ni mina Mosesen ta kayu ta agyan na kalafukanen,

15 petta maski am inya sangaw ya mangikatalak tentu a maatadan sangaw ta magnayun na angat gafu tentu." kunna.

Ya Gafu Na Ange Na Anak Na Namaratu

16 A kakurugan ta dakal ya idduk na Namaratu ewan ta ngamin kiden tolay ta paglelehutin, te netuluk na ta masi ya mementu en anak na gafu ta liwat tam kiden, petta am ikatalak tam a awetam sangaw melogot am awa maatadan kitam hud la ta magnayun na angat.

17 A bakkan mantu ta yen ya nepangidob na ta Anak na petta ipasikkal na ya pamagang na ta tolay kiden, am awa petta mekerutan kid hud la gafu ta pasi na Anak na en.

18 A maski am inya mantu ya mangikatalak tentu a awena sangaw medarum ta atubang na Namaratu ewan, ammi ta awanen mangikatalak tentu a dana nekari ya pakedarum na, gafu ta awena haman nekatalak ya mementu en Anak na.

19 A yen ya gafu na pakedaruman na tolay te lumattog na ya negitta en ta zilag nga mangpadakar ta nonot na tolay kiden, ammi nekatupag da haman, te pake nekayat da hud la ya sugiram ammi ta dakaren, te dulay haman ya tarabaku da.

20 Te ya ngamin kiden mangwa ta dulay a ikatupag da ya dakar, a palanan da la, te aweda ikayat ta maita ya tarabakun da talo am mapaliwatan ya nonot da.

21 Ammi ya mangwa ta katunungan a sarukusukan na la ya dakar, petta mepasikkal ya pangurug na ta pakkwa na Namaratu tentu.

Ya Nagingunnan La Te Hesus

22 A ta nekabalin nig Hesus ikid ni Nikodemu nga nagbida a nagtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden, te

umange kid ta kadwan kiden
babali ta lugar na Hudeya. A
medyo nabayag kid hapa ten
nga mangzigut ta nagbabawi
kiden ta liwat da.
23-24 Ammi te Hwan, ta
awena en para la nekebalud,
a itta para la ta iten Enon nga
abikan ta Salim, te nangzigut
ta umange kiden tentu, te
alawa hapa ya danum ten.

25 A sangaw itta ya takday
Hudyo nga nakidibati ta it-
uldu kiden ni Hwan, te intu
nakidibatin da am had sin ya
mapmappya ta pangzigut ni
Hwan ikid nig Hesus.
26 A yen ta nagtoli ya ituldu
na kiden tentu, te pohutan da
hapa tentu.

"Mistro," kunda te
Hwan, "Anu hud ya uray
mu ta umangen nag-
pazigut teko ta dammang
na Karayan na Hurdan?
Iko paen ya nangipasikkal
tentu, a ta ayanin intun
ya mangzigut, a intu hapa
ya eyan na ngamin tolay,"
kunda.

27 A ya tabbag ni Hwan
tekid a

"Bay-an muy la, te
bakkan mina ta intu ya
eyan na tolay kiden am
awena uray na Namaratu.

28 Ikamuy haman ya
nakadangag ta inuhohug
ken, te '**Bakkan la ta iyak
ya Mangikerutan,**' kunku
haman, te iyak la ya pinapolu
na Namaratu nga ange
nangipadangag tentu.
29 A intu mina pagnono-
tan muy ya keangarigan na
magboda, te ya lalaki en ya
ange mangalap ta babbayen.
Ammi ya kahulun na en nga
nangpili ta atawa na a inda-
gan na la ya pangdayaw na
lalaki en ta atawa na en,
a pake matalakan hapa am
madangag na. A kumanen
hapa teyak, te nagdulot na ya
talak ku,
30 te mappya ta intu ya
imutun a iyak ya imakban,"
kunna.

I Hesus Ya Nagafu Ta Utun

31 A ya taga langit ewan
ya pake seturay ammi ta
ngamin, ammi ya taga lu-
takin a intu la amu na bidan
ya makkwa ta lutakin, te
nafukuk ta lutakin. Ya taga
langitewan mantu ya pake
atata-nang ammi ta ngamin,
32 a intu bidan na ya naita
na ikid na nadangag na ta Na-
maratu ewan. Ammi maski
kunna ten a kuman na awan
ta mangurug ta ipadangag
na.
33 Ammi am itta ya man-
gurug tentu a ipasikkal na
ta kakurugan ya Namaratu
ewan,
34 te ya taga langitewan nga
dinob na Namaratu a iuho-
hug na ya uhohug na Nama-
ratu, te awan ta kurang na
Kahalwa na Namaratu tentu.
35 Namaratu hapa la ya
Dama na dinob na en, a pake
iddukan na, te Anak na. A
pinatudunan na petta intu
hala ya makkamu ta ngamin.
36 A ya mangurug mantu
ta Anak na Namaratu ewan
a ittan ya angat na nga
magnayun. Ammi ya awa-
nen mangurug ta Anak na
a awena sangaw mesipat

ta angat na, te itta para la
ya pagporay na Namaratu
tentu.

4

Ya Babbayen Taga Samariya Nga Nesimmu Ni Hesus

1 A ta pagyan nig Hesus
ta agyan na Hudeya, a pake
imaddun ya umange te Hesus
ammi ta umange kiden te
Hwan. A ya Pariseyo ki-
den nga nakitapil te Hwan a
nadamag da ta ad-addu ya
zinigut nig Hesus ammi te
Hwan, a malalang kid.
2 Ammi bakkan te Hesus ya
nangzigut ta umange kiden
tentu am awa ituldu na ki-
den.
3 A gafu ta Pariseyo kiden a
nagganwat nig Hesus ta lugar
na Hudeya a nagtoli kid a lu-
gar na Galileya,
4 ammi mappya ta angen
da ya lutak na Samariya.
5 A nakatugtugut kid la
nakatugtugut addet ta pingit
na ili na Sikar, a nagimmang
kid na ta bikat na lutaken
nga neatad ni mina Hakob ta
anak na en Hose ta palungu
na araw.
6 A gafu ta nabannag na
i Hesus ta inange da en, te
tangnganan na araw hapa, a
nagibannag hapa ta bibig na
huhunen nga kinali ni mina
Hakoben.
7-8 A ta pagibannag ni
Hesus a nagdulot hala ya
ituldu na kiden ta umag na
ili petta gumatang kid ta
kanan da. A ta kawan da
para la a itta ya babbay nga
taga Samariya nga umange
nanagab ta huhunen. A ya
uhohug ni Hesus tentu a

"Ikwa nak haen ta danu-
mina," kunna.

9 Ammi nagpaka-lat ya bab-
bayen ta uhohug ni Hesus, a

"Anum hud magadang
ta danum teyak, bakawa
Hudyo ka, a Samariyano
yak nga babbay?" kunna.

Te ya gagangay kan na
Hudyo kiden a aweda kan
uminum ta paginumān na
Samariyano.

10 A ya tabbag ni Hesus hapa
a

"Awem garay amu ta
itta ya iatad na Namaratu
ewan teko, a awem amu
am inya ya nagadang teko
ta inuman, te am amu
nak mina a iyak mina ya
nagadangam ta inumam,
a inatadan ta ka mina
ta matolay na danum,"
kunna.

11 "Awan haman ta
pagsiruk mu, Ser, ta
huhunin, yaga pake nau-
mag ya danum na in. A had
kukum mantu makaalap
ta matolay na danum nga
iatad mu teyak?

12 Dakdakal hud ya
amum ammi te mina
Hakoben nga nangisirak ta
huhunin tekami, te maski
intu hapa ya kanayun im-
minum ta danum na in,
kontodu anak na kiden ikid
na ayam na kiden," kunna ha
na babbayen.

13 A ya uhohug ha ni Hesus
tentu a

"Onay, ammi gumtang
hala sangaw ya ngamin
kiden uminum ta isin na
danum.

14 Ammi ya uminum ta
iatad kin na danum a awena
sangaw gumtang, te ya dan-
umin nga iatad ku a mag-
balin sangaw ta kuman na
huhun ta umag na en, a ku-
man na sigida tumuhayuk
tentu petta magnayun ya an-
gat na," kunna.

15 "A atadan nak mantu,
Ser, ta kinamina danum,
petta awek na sangaw
gumtang ikid na ange
managab ta isin," kun na
babbayen.

16 "A em bit ayagan ya
atawamen, te dumatang
kanan sangaw ta isin,"
kunna hapa ni Hesus.

17 "Ay awanak haman ta
atawa," kunna ha.

Ammi ya uhohug ni Hesus
tentu a

"Kustu ya uhohug men ta
awan ka ta atawa,

18 te nakigungay kan
haman ta lima na atawa,
a bakkan hapa ta atawam
ya pakidaggam ta ayanin,"
kunna.

19 A gafu ta nagpaka-lat
ya babbayen ta uhohug ni
Hesus a takwan ha ya nebar
na;

"Ser, ya kuman na marik-
nak teko a iko hala ya tak-
day aglavun nga paguho-
hugan na Namaratu ewan.

20 A itta mantu ya dama-
gan ku teko, te ya gagangay
na gingginafu mi kiden ta
pangdayaw da ta Namaratu
a kanayun nakigimung kid
kan ta bagetayewan. Ammi
ya kagittam kiden nga Hudyo
a ibar da ta awan mina ta
takwan na pangdayawan
tam tentu am bakkan ta ili
na Herusalem. A had sin
mantu ya kakurugan na
pangdayawan tam?" kunna.

21-22 A kunna sin hapa ya
tabbag ni Hesus ta nebar na
en:

"Mappya, Aboy, ta ku-
rugam ya uhohug ku teko,
te ikamuy Samariyano
a dayawan muy hala ya
Namaratu, ammi awemuy
pake amu ya dayawan
muy. Ammi ikami Hudyo
a amu mi ya dayawan
mi, te ikami ya nangi-
pakkamun na Namaratu ta
mangikerutan ta ngamin
tolay. A yen ta ibar ku teko
ta mauli sangaw ya pang-
dayaw muy, te bakkan la
sangaw ta bagetayewan
ono ili na Herusalem ya
pangdayawan muy ta
Namaratu.

23 Te ya kakurugan na
mangdayaw a dayawan na
ya Namaratu ta nonot na
hapa la ta kakurugan na
pangdayaw, te yen ya apagan
na Namaratu ta mangdayaw
tentu.

24 Te ya kasasaad na Na-
maratu a awem maita, te ku-
man na paddad. A map-
pya mantu ta dayawan muy
ta kakurugan ta nonot muy
hapa la," kunna.

25 A ya uhohug na bab-
bayen hapa a

"Intu la amuk ta ange
sangaw ya kinan da en
Kristu Mangikerutan, a
intu sangaw ya mangi-
pakamu ta ngamin teki-
tam," kunna.

26 "Intu hala ya makiuho-
hugan teko, Aboy, te iyak
haman yen," kun ni Hesus
tentu.
27 A ta paguhohug na para
la ta babbayen a nagtoli
hapa ya ituldu na kiden,
a nalangga kid hapa tentu
gafu ta kabida na ya babbay,
ammi aweda pinohutan
tentu am anu ya bidan da ikid
na ikayat na ta babbayen.
28 A yen hapa ya nepangi-
wagak na babbayen ta
kalamba na en nga netabnak
ta huhunen, te alistu nagtoli
ta umag na ili, a nagayayag
na ta tolay kiden.
29 "E kanan sin, e kanan
sin, te emmuy itan ya tolay
nga nangibar ta ngamin
kiden iningwak. Intu de
ya Mangikerutanen nga
linavun na popolu kiden
aglavun," kunna.
30 A matutunudan kid na
mantu imuhet ta ili en nga
dumadayum te Hesus.

*Ya Keangarigan Na Ag-
gatab*

31 A ta ang-ange para la
na tolay kiden te Hesus a
agagayan na ituldu na kiden,
petta mangan ta inalap da en
ta ili.
"E ka sin, Mistro, te man-
gan kitanan," kunda.
32 Ammi ya tabbag na en
hapa tekid a
"Itta in ya kanan ku nga
awemuy amu," kunna.
33 A yen ta nagimpopohut kid
na.
"Itta hud ya nangitulud
ta kanan na?" kunda.
34 A gafu ta kumanen a
nepasikkal ni Hesus ya ikayat
na uhohugan tekid;
"Intu hala kanan ku ya
pangidulot ku ta ikayat na
nangidoben teyak petta
ibalin ku ya patarabaku na
en teyak.
35 Ikamuy ya mangibar
ta itta para la ya appat na
hulan kapye na idatang na
aggagatab. Ammi ya ibar ku
tekamuy a maglipay kanan,
te maita muy hapa ya takwan
na agtalunan, a nalutun hapa
ya kuman na dawa da kiden
te makigatab na.
36 Ya ange maggatab ta
isin na aggataban a magatab
na ya magbalin ta magnayun
na angat. A takwan hapa
ya tandan na, te matalakan
sangaw mehulun ta nagmula
en gafu ta pangisaned da ta
magnayun na angat.
37-38 A iyak paen ya
nangidob tekamuy petta
maggatab kam ta awemuyen
nagbannagan, te takwan
ya nagbanbannag. Ammi
ikamuy hapa ya mesipat
ta nagbanbannagan da. A
yen hapa ya nagdulotan na
dana en bida nga '**Takday
ya magmula, a takwan ya
maggatab,**' kunna."
39 A ya Samariyano kiden
nga taga ili na Sikar a addu
kid hapa nangurug te Hesus
gafu ta bida na babbayen, te,
"**Nebar na haman teyak ya
ngamin kiden iningwak,**"
kunna tekid.
40 A ta datang da mantu
te Hesus a inagagay da petta
magdulot ta babali da kiden,

a pa nagyan mantu i Hesus
tekid abat ta dwangagaw.
41 A imaddu para ya man-
gurug tentu gafu ta nepadan-
gag na en tekid.
42 A ya uhohug da hapa ta
babbayen a
"Dana nangurug kami
gafu ta uhohug mu tekami,
ammi ta ayanin a mismo
tekami ya nakadangag
tentu a pake gustu ya amu
mi ta intu ya Mangikerutan
ta ngamin tolay," kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Anak Na Opisyal

43 A ta nepagpasa na dwan-
gagaw a sa nagtatugut ha ig
Hesus ikid na ituldu na kiden,
te dumatang kid na ta lugar
da en ten Galileya.
44 Ta idi a nepapilit ni
Hesus ta madaydayawan ya
aglavun ta ngamin kiden
lugar fwera la ta agyan na en
hapa la.
45 Ammi tentu en dim-
matang ta lugar na en
Galileya a pinagdulot na hala
na kalugaran na kiden, te
naita da ya ngamin kiden
tinarabaku na ta ili na
Herusalem, te umange kid
hapa ta pyesta en ten.
46 A sangaw nagdulot ig
Hesus ta ili na Kana. Yen hala
ya lugar na boda en tentu en
nangihuga ta danumen petta
nagbalin ta basi. A ta datang
da ta ili na Kana a itta hapa ya
takday opisyal nga nagtakit
ya anak na ta ili na Kaper-
nayum.
47 A tentu en nakadangag
ta dumatang na i Hesus
nga nagafu ten Hudeya a
umange hapa nakikekallak
tentu, petta enna mina
pagmappyan ya anak na en,
te tagtakday na ya angat na.
48 A ya uhohug ni Hesus
tentu
"A te awemuy ikayat
mangurug teyak am awan
ta ipaitak ta pakapangwak
tekamuy," kunna.
49 Ammi pake persan na
para na lalaki en;
"Ser, em haen itan ya
anak ken petta awena san-
gaw masi," kunna te Hesus.
50 "Dumatang kan mantu
ta balim, te matolay hala ya
anak men," kun ni Hesus
tentu.
Kinurug na ya uhohug ni
Hesus tentu, a sangaw nag-
tugut kumin ta bali na.
51 A tentu en para la ta
dalan a nesimmun na hala ya
tagabu na kiden nga umange
nangdafung tentu, a nebar
da hapa ya anak na en;
"Matolay hala ya anak
men," kunda tentu.
52 "A kanu hud na oras ya
nepagmappya na?" kunna
hapa tekid.
"A ala una ta furaben
ya nepagkamag na patu na
en," kunda.
53 A nanonot na hapa ta ye-
yen na oras ya nepangibar ni
Hesus tentu ta matolay hala
ya anak na en. A yen ta pake
netug na ya pangurug na, ku-
manen hapa ta ngamin kiden
makipagyan tentu.
54 A ye-yen mantu ya
mekaduwa na pakaitan
nga nehuga ni Hesus tentu
en dimmatang ta lugar

na Galileya nga nagafu ta
Hudeya.

5

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Pilay

1 A ta nepagpasan na piga
na araw a itta ha ya pyesta na
Hudyo kiden, a umange hapa
i Hesus nakipyesta ta ili na
Herusalem.
2 A ta hebing na kinan da
en '**Sasarokan na Kalneru**'
ta ili en a itta ya takday
agzigutan na tolay kiden
nga nalehutan ta lima na
pagsigongan, a Betsata ya
ngagan na ta agsitang na
Hudyo kiden.
3 A ta agyan na pagsigongan
kiden a giiddan ya addu
na nagtatākit, te itta ya
nagdaram, ikid na pilay,
ikid na awan nakahehit. A
indagan da kan ya paghehit
na danumen,
4 te itta kan ya anghel
na Namaratu nga umange
la umange mangpahehit ta
danumen. A ya imunnanen
kan nga sumabbung ta
nepaghehit na danumen a
yen kan ya magmappya ta
takit na.
5 A itta hapa ya takday
lalaki nga nekihu ta nag-
tatākit kiden, te nabayag
na nagtakit hapa abat ta
tallufulu walu na darun.
6 A ta pagtalib ni Hesus
a naita na ya lalaki en, a
nadamag na ta nabayag
na imaidda ta takit na en.
"**Ikayat mu hud magmap-
pya?**" kunna tentu.
7 "A onay, Ser," kunna
hapa, "ammi awan haman
ta manguffun teyak,
petta ibilag nak mina ta
agzigutanen am maghehit
ya danumen. Te am
ang-ange yak para la
tatakday a takwan haman
ya imunnan teyak nga
dumagut ta danumen,"
kunna.
8 "Magtayuk kan mantu,
a alapam hapa ya dapam-
ina, a magtugut kan," kun
ni Hesus tentu.
9 A ka-ma la nagmappyan, a
inalap na mantu ya dapan na
en, kapye na nagtugut.

10 A gafu ta araw na
agimmang ya nepagmappya
na lalaki en a ginamman na
Hudyo kiden ya pangagtu na
ta dapan na.
"Arawin haman ya agim-
mang tam a mehangat ya
pangagtum ta dapamina,"
kunda.
11 "Onay, ammi ya nang-
pamappya en teyak ya
nangpaalap teyak," kunna
tekid, te " '**Alapam ya
dapamina a magtugut
kan,**' kunna haman teyak,"
kunna tekid.
12 "A inya mantu ya nan-
gibar teko ta pangalap mu
ta dapam ikid na pagtugut
mu?" kunda ha.

13 Ammi intu dulay, te
awena amu ya ngagan na
nangpamappya en tentu, te
dana nagtugut na i Hesus
gafu ta kaddun na tolay
kiden.
14 A sangaw ha ta mittan a
nesimmun ni Hesus ya lalaki
en ta umag na dakalen sim-
baan, a

"Itam, nagmappya kan. Awem na sangaw magliwat talo am datangan na ka sangaw na pake dulay ammi ta takit men," kun ni Hesus tentu.

15 A nagtugut ya lalaki en, a enna nepadamag ya ngagan ni Hesus ta Hudyo kiden nga nangpohut tentu.

16 A yen na hapa ya nangtapilan na Hudyo kiden te Hesus, te nagtarabaku kan ta araw na agimmang tentu en nagpamappya ta lalaki en.

17 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid

"A te magtarabaku para la i Damakewan, a yen ta magtarabaku yak hapa," kunna.

18 A gafu ta uhohug na en a pake negakkad dan ya pangpapasi da tentu, te duwa kan ya liwat na, te awena kan kinurug ya lintig na araw na agimmang da, yaga nakigitta kan hapa ta Namaratu ewan, te nebar na ta Namaratu ya Dama na.

Ya Pagafun Na Pakapangwa Ni Hesus

19 A ya tabbag ni Hesus ta maggakkad kiden tentu a

"Dangagan muy ya ibar ku tekamuy: Awan ta mabalin ku am magurayak la tatakday, te am anu ya mariknak ta uray ni Damak a mappya ta yen ya idulot ku,

20 te ya gagangay ni Damak a iddukan nak, a ituldu nak hapa ta ngamin tarabakun na. A ituldu nak sangaw ta pake masmasikan para ammi ta nepaitak tekamuy, petta pake magpaka-lat kam.

21 A gafu ta itta ya pakapangwa ni Damakewan nga mangtolay ta nagpasi kiden a kumanen hapa teyak, te tolayan ku hapa ya ngamin ikayat ku.

22 Te bakkan na te Damakewan ya mangnonot ta tolay kiden am awa iyak, te gafu ta Anak nak a pinatudunan nak, petta iyak ya mangnonot tekid.

23 A iyak mantu ya makkamu ta tolay, petta dayawan nak na ngamin tolay maski ta kuman na pangdayaw da te Damakewan. Ammi ya awan kiden mangdayaw ta Anak na Namaratu a mekwenta mantu ta aweda dayawan ya Dama na en nga nangidob tentu.

24 A yen ta dangagan muy mina ya uhohug kin tekamuy: ya mangdangag ta uhohug ku ikid na mangurug ta nangidoben teyak a ittan ya angat na nga magnayun. A awena sangaw medarum ta atubang na Namaratu ewan, te nelillik na ta pasi na petta matolay la.

25 "A ya takday para na ibar ku tekamuy a mamegafu ta ayanin ya araw na pakadangag na nagpasi kiden ta ngahal na Anak na Namaratu ewan, a matolay ya makadangag.

26 Te pinasinapan nak ni Damakewan petta itta ya angat ku nga mesigud teyak ta kuman na itta hapa tentu.

27 A gafu ta iyak ya Tolay
Taga Langit a pinatudunan
nak para nga mangnonot ta
tolay kiden.
28 A awemuy mina
malangga ta nebar kin, te
itta hala sangaw ya araw
am maayagan ya ngamin
kiden nagpasi, a madangag
da sangaw ya ngahal ku,
29 a sa imuhet kid ta
tanam da kiden. Te ya
nangwa ta katunungan ta
katolay da en a maatadan
kid sangaw ta magnayun na
angat. Ammi ya nangwa
ta awan ta kapkappyan a
medarum kid sangaw ta
atubang na Namaratu ewan.
30 Ammi maski am iyak
ya mangnonot ta tolay ki-
den a awek haman magu-
ray, te dangagan ku bit ya
uray ni Damakewan. A am
anu mantu ya nonot ku a
matunung hapa, te bakkan ta
ikayat kin ya nonotan ku am
awa ikayat na nangidoben
teyak.
31 "A kumanen hapa am
iyak hapa la ya mangtistigu
ta barik a amuk ta awan ta
kwenta na, te tatakdayak
la.
32 Ammi itta para ya tak-
day, te i Damakewan hapa ya
mangtistigu teyak. A amuk ta
matunung ya pangtistigu na.
33 A kumanen hapa te
Hwan, te ikamuy haman ya
nangidob ta ange kiden nag-
imbestigar tentu, a kakuru-
gan kad ya nebosag na ne-
gafu teyak.
34-35 Ammi maski kunna
ten a bakkan ta intu ikatalak
ku ya pangtistigu na tolay. A
ibar ku la yen tekamuy petta
mekerutan kam mina, te ku-
man na zilag hapa I Hwan,
nga nangpadakar bit teka-
muy, a kuman na pa mata-
lak kam bit nga timoltollok ta
dakar na en.
36 "Ammi itta ya takwan
na mangtistigu teyak nga
pake dakdakal ammi te
Hwan, te ya ngamin kiden
tarabakuk nga nepatudun
ni Damakewan teyak a
yen kid para la ya idulot
ku. A yen kid hapa ya
mangtistigu teyak, petta
amu muy ta awan ta
takwan na pagafun ku am
bakkan la te Damakewan
Namaratu, te intu ya
namatudun teyak.
37 Addet ta ayanin a awe-
muy la nadangag ya ngahal
ni Damakewan nga nangi-
dob teyak, a awan hapa ta
nakaitan muy tentu, ammi
maski kunna ten itta hala ya
pangtistigu na teyak.
38 A awemuy la netug ya
uhohug na en, te awemuy ku-
rugan ya dinob na en.
39 Pake sinanedan muy
haman ya surat kiden ta Bib-
liya te yen kid ya ikatalak
muy nga mangatad ta mag-
nayun na angat.
40 Ammi iyak haman ya
bidan da, a awemuy haman
magadang teyak petta itta
mina ya angat muy nga
magnayun.
41 "A bakkan ta intu apa-
gan ku ya pangdayaw na
tolay teyak,
42 ammi amuk ya awe-

muy pangurug teyak, a te
awemuy iddukan ya Nama-
ratu.
43 Imange yak la teka-
muy ta ngagan ni Damake-
wan, ammi awedak haman
kurugan. Ammi am takwan
ya umange tekamuy ta nga-
gan na en hapa la a yen hud
la ya ikayat muy kurugan.
44 Had kukummuy
mantu mangurug, bakawa
intu pakolangan muy ya
pangdayaw na kagitta
muyen tolay tekamuy, a
awemuy la nonotan ya ikayat
na Namaratu petta intu mina
ya mangdayaw tekamuy.
45 A maski am awemuy la
mangurug a awemuy pahig
ta iyak sangaw ya mangi-
darum tekamuy ta atubang
ni Damakewan, te dana ittan
ya mangidarum tekamuy. Te
ya lintig kiden ni mina Moses
nga ikatalak muy, a yen kid
ya mangipasikkal ta liwat
muy.
46 Te am kinurug muy
mina ya nebar ni mina Moses
a kinurug dak hapa, te iyak
haman ya binida na ta surat
na kiden.
47 Ammi am awemuy ku-
rugan ya surat na kiden a
had kummuy mantu mangu-
rug ta uhohug ku kiden teka-
muy," kunna, a yen bit la ya
addet na pagbida na tekid.

6

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Lima Ribu Na Tolay

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a nagganwat ig Hesus,
te ange kid ta dammang na
alugen.
2 A dumadagdag hapa
ya pake addu na tolay
tekid, te ikayat da itan ya
pakapangwa ni Hesus am
pagmappyan na ya nagtatākit
kiden.
3 A ta datang nig Hesus
ta dammang a gimon kid
ta bagetayen, a sangaw
nagibannag kid.
4 Tanagay na hapa ya
araw na Simana na Hudyo
kiden am mangan kid ta
panadamdaman da ta araw
na nepangilillik na Nama-
ratu ta gingginafu da kiden.
5 A ta nepaglipay ni Hesus
a naita na ya awan bababang
na tolay nga dumadagdag
tekid, te umabikan kid na
tentu. A ya uhohug na te
Felipe a

"Felipe, mappya ta man-
gan ya tolay kiden nga
dumagdag tekitam, ammi
anu hud ya ialap tam ta
kanan da?" kunna tentu.

6 Ammi pangparuba na yen
te Felipe, te dana nanonot na
ya kwan na.
7 A ya tabbag ni Felipe hapa a

"Maski am itta mina
tekitam ya pirak na matan-
danan ta lugar na annam
na hulan a makalannat
hud ya igatang na ta kanan
petta makakakkap mina ya
tagtakday tekid?" kunna.

8 A i Andres hapa nga
kabagis ni Pedru a nebar na
te Hesus ya takday babagu
nga nehulun ta tolay kiden.

9 "Itta hala ya balun
na babagu in ta lima na

pan ikid na duwa na ikan,
ammi makalannat hud
yen kid ta kaddu na tolay
kidin?" kunna.
10 "A pagtuttudan muy
mantu ya tolay kidin," kun
ni Hesus.

A gafu ta kakaddatan hapa
ye-yen na lugar a gituttudan
kid na. A ya bilang na lalaki
kiden la a itta de lima ribu
kid.
11 A sangaw ginawat ni
Hesus ya pan na babagu
en, kapye na nepakimallak.
A sangaw nepesaned na
ta tolay kiden gituttudan,
kumanen hapa ta ikan kiden.
A sa nakakakan kid ta kaddu
na nekayat da.

12 A tekiden nabattug a
"Uknudan muy ya
nahuna kiden, petta aweda
makenga," kun ni Hesus ta
ituldu na kiden.
13 A inuknud da kid, a
pinannu da ya mafulu duwa
na la-ba ta nehuna na
nagkakan kiden nehuna na
nagkakan kiden.
14 A ta nepakaita na tolay ki-
den ta pakapangwa ni Hes-
usen a
"Talaga ta ye-yan na to-
lay ya kinan da en aglavun
na Namaratu nga ange kan
ta lutakin," kun na kadwan
kiden tekid.
15 A narikna ni Hesus ta
tanagay enda gafutan, petta
pagbalinan da ta ari da, a yen
ta nagtugutan na kid, a nag-
toli tatakday ta utun na bage-
tayen.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum Na Alugen

16 A sangaw ta marimat a
imunnan ya ituldu na kiden
nga dumagut ta alugen.
17 A ta datang da ta
barangay da en a gimon kid
hapa, te gumanwat kid na
dimakit, te dumatang kid na
ta ili na Kapernayum. Ammi
tentu en nagsugiram a awena
para la dumatang ni Hesus
tekid.
18 A sangaw gafu ta
nagsikan na ya paddaden a
namegafun magpalung ya
danumen, a magtagwan kid
na mantu petta makatangn-
gan kid ta alugen.
19 A tekid na nakatagwan
abat ta lima ono annam na
kilumetru a neitan da ya
magpapa-yat ta danumen, te
umab-abikan ta barangay da
en, a pake nakatalaw kid na
hapa.
20 Ammi intu hala i Hesus,
a nagayag hapa tekid,
"Awemuy la magtalaw,
te iyakin yan," kunna.
21 A gafu ta intu a mayat kid
na mangitakay tentu. A ten-
tun nakatakay a alistu kid na
nakadatang ta lutaken nga
datangan da.

*Ya Pagapag Na Tolay Ki-
den Te Hesus*

22-23 A ya tolay kiden nga
pinakan ni Hesus a itta kid
para la ta dammang na alu-
gen. A ta pagtalib na araw
a dumatang hapa ya kad-
wan kiden barangay nga taga
Tiberyas ta nanganan na to-
lay kiden ta pan kiden nga
nepakimallak ni Hesus. A ta
nepakkamu na tolay kiden ta
awan na i Hesusen, a amu da

ta awena nehulun ta ituldu
na kiden, te ikid la ya nakalu-
gan ta barangay, a tatakday
la ya barangay da.
24 A gafu ta awan ig
Hesus ikid na ituldu na
kiden a naglalugan kid na
ta barangay kiden nga bagu
dumatang, te umange kid
hapa ta ili na Kapernayum,
te enda apagan i Hesus.

Ya Bida Na Kanan Nga Mangtolay

25 A ta datang da ta
dammangen a naapagan da
hala, a binaran da;
"Mistro, kanu hud ya
datang mu ta isin?" kunda
tentu.
26 A ya uhohug na en tekid
a
"Kustu ya uhohug ku
tekamuy ta nagbannag
kam mangapag teyak
gafu ta nabattug kam ta
nepakakan muy ta pan ki-
den, ammi maski am naita
muy ya pakapangwak a
awemuy para la maawatan
ya naita muy.
27 Intu para apagan
muy teyak ya kanan nga
mewarad sangaw ta lutak,
ammi bakkan mina ta yen
ya pagbannagan muy am
awa kanan nga mangatad
ta magnayun na angat, te
ye-yen na kanan ya iatad
ku tekamuy, te iyak hala
ya Tolayen Taga Langit nga
pinasinapan ni Damakewan
Namaratu ta pakapangwa na
en," kunna.
28 "A am mappya ta yen
ya pagbannagan mi a anu
mantu ya patarabaku na
Namaratu tekami petta
maatadan kami ta mag-
nayun na pagtolayan nga
kinam?" kunda hapa.
29 "Awan ta patarabaku
na Namaratu tekamuy am
bakkan la ta pangurug
muy ta dinob na en, petta
intu la ya ikatalak muy,"
kunna ha ni Hesus.
30 A gafu ta uhohug na en
tekid a nangibar kid na ta
pakaitan.
"Mappya mantu ta ma-
madday ka ta pakaitan
mi ta pakapangwam ta
kuman na iningwa ni
mina Moses, petta itta ya
pangurugan mi teko.
31 Te ya uhohug na Bib-
liya en a '**Inatadan na kid
ta kanan nga nagafu ta lan-
git,**' kunna. A intu hala ya
'Mana en' nga nagtolayan na
gingginafu tam kiden ta kala-
fukanen abat ta appatafulu
na darun," kunda.
32 A ya uhohug ni Hesus
tekid hapa a
"Kustu hala ya ibar ku
tekamuy ta bakkan haman
te mina Moses ya nangatad
ta kanan nga nagafu ta lan-
git am awa Damakewan. A
ta ayanin intu hapa la ya
mangatad ta kakurugan na
kanan nga nagafu ta langit.
33 Te ya kanan nga iatad
na Namaratu ewan a intu
hala ya Tolayen Taga Lan-
git nga umakban ta lutakin,
a yen ya mangatad ta mag-
nayun na angat ta ngamin to-
lay ta paglelehutin," kunna.
34 "Mappya mantu, Ser,
ta kanayun atadan na kami

ta kinamen nga kanan ta
kinghahaw," kunda tentu.

I Hesusen Hapa La Ya Kanan Nga Mangtolay

35 A ya uhohug ni Hesus ta
nagadang kiden tentu a
"Iyak hapa la ya kanan
nga mangtolay. A ya ange
mantu mangan teyak a
awenan sangaw mabisin.
A am ikatalak nak a awe-
nan sangaw gimtang.
36 Ammi ta kuman na
uhohug ku tekamuy ta idi
a naita muy ya tarabakuk a
awedak haman ikatalak.
37 Ammi ya ngamin ki-
den iatad ni Damakewan ta
kwak a yen kid sangaw ya
magdulot teyak. A maski am
inya sangaw ya ange teyak a
pagdulotan ku hapa.
38 Te yen ta nagtugutak ta
langitewan ikid na dumagut
ta isin petta idulot ku la ya
ikayat na nangidoben teyak,
te bakkan ta ikayat kin ya
tarabakun ku.
39 A uray na hapa ta
awan sangaw ta mawakay ku
ta ngamin kiden neatad na
ta kwak, te tolayan ku kid ta
pagaddetan na arawin yan.
40 Te ya uray ni Damake-
wan ta ngamin kiden bum-
abilbig ta Anak na en ikid
na mangikatalak tentu a
maatadan kid sangaw ta
magnayun na angat, te
tolayan ku kid sangaw ta
pagaddetan na arawin yan,"
kunna.

Ya Paglibak Na Hudyo Kiden Te Hesus

41 A gafu ta '**Iyak ya kanan
nga nagafu ta langitewan,**'
kunna a yen ta linibakan na
Hudyo kiden.
42 "Bakkan hud te Hesus
yan nga anak ni Hose en?
Amu tam haman ya dama
na ikid na hina na, a had
kukunna mantu nagafu ta
langit?" kunda.

43 Ammi ya uhohug ni
Hesus tekid a
"Awemuy mina mag-
intabtabbag gafu ta inuho-
hug ken,
44 te maski am anu ya
uray muy awan ta makaange
teyak am awena gamidan ni
Damakewan nga nangidob
teyak. A iyak hapa sangaw
ya mangtolay tentu ta pagad-
detan na arawin yan.
45 A dana nesurat hala
yen ta lebru na pinaguhohug
na en, te ya nebar na a '**Na-
maratu sangaw ya mangi-
tuldu tekid,**' kunna. A ya
magdangag ikid na mangi-
tug ta ituldu ni Damakewan
a yen kid mantu ya umange
teyak.
46 Ammi maski kunna
ten a awan para la ta nakaita
te Damakewan am bakkan
la ta Anak na en nga nagafu
tentu, a iyak la mantu ya
nakaita tentu.
47 "A pake ibar ku ha
yan tekamuy, ya mangu-
rug teyak, ittan ya angat na
nga magnayun,
48 te iyak ya kanan nga
mangtolay tentu.
49 Ammi ta kuman na
gingginafu muy kiden ta
kalafukanen, a maski sigida
nangan kid ta Mana en nga
netabnak ta lutak a aweda

hala magnayun ta kinān da en, te sa nagpasi kid hala.

50 Ammi ya kanan nga magafu ta langit a yen ya mangatad ta magnayun na angat, petta maski am inya ya mangan tentu a awena sangaw pake masi.

51 A iyak hapa la ya kanan nga mangtolay nga nagafu ta langit, a am itta ya mangan ta isin na kanan a matolay sangaw magnayun. A ya kanan nga iatad ku, intu hala ya barikin, petta matolay mina ya ngamin tolay ta paglelehutin," kunna.

Ya Bari Ikid Na Daga Ni Hesus

52 A gafu ta uhohug ni Hesus a yen ya nagtatapilan na Hudyo kiden, te nagtatabbagan da am had kukunna iatad ya bari na tekid petta kanan da.

53 A yen ta nagbida ha i Hesus tekid.

"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta am awemuy mangan ta bari na Tolayin Taga Langit ikid na uminum ta daga na en a awemuy mesipat ta angat na.

54 Ammi ya mangan ta barik ikid na uminum ta dagak a ittan ya angat na nga magnayun, a iyak sangaw ya mangtolay tentu ta pagaddetan na arawin yan.

55 Te ya barikin ya kakurugan na kanan, a ya dagak ya kakurugan na inuman.

56 A ya mangan mantu ta barik ikid na uminum ta dagak a yen ya mesipat teyak, a iyak hapa ya mesipat tentu.

57 Ya Damakewan nga awan sangaw masi ya nangidob teyak, a matolayak hapa gafu tentu. A kumanen hapa ta manganen teyak, te matolay hapa gafu teyak.

58 A ya kanan mantu nga bidan ku tekamuy a nagafu hala ta langit, ammi bakkan ta kuman na kanan na gingginafu muy kiden, te maski nangan kid a sa nagpasi kid hala. Ammi ya mangan ta iatad kin nga kanan a matolay hala sangaw nga magnayun," kunna.

59 A ye-yen na bida ya nepadangag ni Hesus ta umag na kapilya na Hudyo kiden tentu en nangituldu ta ili na Kapernayum.

Ya Nagtalekud Te Hesus Gafu Ta Bida Na en

60 A ya tolay kiden nga dumagdag te Hesus ikid na nakadangag ta netuldu na en a addu tekid ya malussaw ta bida na en.

"Kuga mazigat ye-yan na bida. Itta hud ya mayat magdangag ta kumanin?" kunda.

61 A maski awan ta nangibar te Hesus a amu na hala ta libakan da ya binida na en tekid, a yen ta naguhohug ha tekid.

"Anu? Matampa de ya pangurug muy teyak gafu ta nabidaken tekamuy?

62 A anu sangaw ya pangawatan muy ta inuhohug ken am maita dak sangaw nga timullu ta langitewan ta dana nagyanan ken?

63 Awemuy mina pahig ta
matolay kam magnayun gafu
ta gagangay na kanan, te intu
la mangtolay ya kanan nga
sekahalwa. A ya inuhohug
ku tekamuy ta ayanin a yen
kid ya kanan nga sekahalwa
ikid na seangat.
64-65 Ammi ya kadwan
kiden tekamuy a awemuy
kurugan ya inuhohug ku
tekamuy. A yen ta nebar ku
tekamuy ta awan sangaw ta
makaange teyak am awena
uffunan ni Damakewan,"
kunna.
A yen ya nebar na tekid,
te addet ta nepamegafu da
en nga dumagdag tentu a
dana amu na ya awan kiden
mangurug tentu, ikid na am
inya sangaw ya mangitalaba
tentu.
66 A gafu ta kumanen a
nagtalekud na ya addu na
dumagdag kiden tentu, te
awedan nakihulun tentu.
67 Ammi itta la ya mafulu
duwa kiden nga sigida itul-
tuldu na. A ya nebar na tekid
a

"Anu hapa ya uray muy?
Ikayat muy hapa de mag-
tugut teyak?" kunna.

68 A ya tabbag ni Pedru a

"A itta hud ya takwan
na eyan mi, Afu, petta yen
hud ya dagdagan mi? Te
iko la ya pakadangagan mi
ta uhohug kiden nga man-
gatad ta magnayun na an-
gat.

69 A nangurug kamin
teko, te amu min ta iko ya
kagitta na Namaratu ewan
nga nagafu tentu," kunna.

70 A ya uhohug ni Hesus
tekid ngamin a

"Nonotan muy ta iyak
hapa la ya nangpili teka-
muy petta mafulu duwa
kam, ammi amuk ta kahu-
lun ni Satanas ya takday
tekamuy," kunna.

71 A intu binida na i Hudas
nga anak ni Simon Iskaryote,
te maski nebilang ta mafulu
duwa kiden a intu hala san-
gaw ya mangitalaba te Hesus.

7

Ya Pagsoysoy Na Kabagis Kiden Ni Hesus

1 A ta nekabalin na en
a awena nekayat ni Hesus
magayn ta lugar na Hudeya
gafu ta Hudyo kiden nga
mangigakkad ta pasi na. A
yen ta pinasyaran na ya
kadwan kiden babali ta lugar
na Galileya.
2-3 Ammi sangaw ta
kaatubangan na Pyesta na
Ba-bali Kiden ta iten Hudeya,
a nepapilit na kabagis na
kiden ta ange mina i Hesus
ta pyesta en.

"Mappya ta awem maga-
agyan ta isin, te e ka mina
ta iten Hudeya, petta maita
na ituldum kiden ya paka-
pangwam.

4 Te anum haman ilemad
ya tarabakum? Am malalaki
ya tarabakum a mappya ta
ipaitam mina ta ngamin to-
lay," kunda.
5 A yen ya inuhohug da tentu,
te maski kabagis na kid a
aweda mangurug tentu.

6 A ya tabbag na hapa tekid
a

"Awek para umange, te bakkan para la ta araw ku. Ammi tekamuy a sigida itta ya araw muy,

7 te awena kam ikatupag na tolay kiden. Iyak ya ikatupag da, gafu ta iyak ya mangipasikkal ta kadulay na tarabakun da.

8 Mappya mantu ta ikamuy na ya ange ta pyesta en, te awek ange, te bakkan para la ta pake araw ku," kunna.

9 A yen ta nasirak la i Hesus ta lugar na Galileya.

Ya Ange Ni Hesus Ta Pyesta Na Ba-bali Kiden

10 Ammi ta nepakagon na kabagis na kiden ta agyan na pyesta en a gimon na hala i Hesus, ammi awena nakihulun ta addu na tolay, petta awan ta mangibar tentu ta makipyesta kiden.

11 Ammi ya pinakadakal na Hudyo kiden a apagan da hala i Hesus, te ikatalak da ta umange, a yen ta pinohutan da ta tolay kiden am naita da.

12 A addu hapa ya neananisat na tolay kiden gafu tentu.

"Mappya na tolay yen O," kun na kadwan.

Ammi ta kadwan a

"Mappya hud yeyana, te mangitawag ta tolay kiden," kunda.

13 Ammi gafu ta talaw da ta pinakadakal da kiden a aweda pake bibidan i Hesus ta kaddun na tolay.

14 A ta mekappat na araw na pyesta en a gimon i Hesus ta agyan na simbaanen, a namegafu nangituldu ta tolay kiden ten.

15 A pake nepagpaka-lat da hapa na pinakadakal na Hudyo kiden.

"Anu itta ya amu na inin, bakawa awena haman nagadal ta mistro tam kiden?" kunda.

16 Ammi ya tabbag ni Hesus ta uhohug da en a intu yan:

"Maski awek nagadal ta mistro muy kiden a bakkan hala ta iyak ya nagafun na itulduk tekamuy, te ya Namaratu ewan nga nangidob teyak ya nagafun na.

17 A maski am inya ya mayat nga mangidulot ta patarabaku na Namaratu ewan tentu a melasin na hala am Namaratu ya pagafun na itulduk, ono am magurayak la maguhohug ta kabukodan na nonot ku.

18 Te ya maguray maguhohug ta kabukodan na nonot na a awan ta takwan na padayaw na am bakkan ta bari na hapa la. Ammi ya mangipadayaw ta nangidoben tentu a yen ya mekatalak nga mangituldu, te awan ta pagkilluyan na.

19 Pake dayawan muy hala i mina Mosesen gafu ta intu ya nangisirak ta lintig kiden tekamuy. Ammi maski kunna ten awan haman tekamuy ta mangitug ta nesirak na en tekamuy, te igakkad dak haman papasin maski am awan ta pangpapasin muy teyak," kunna.

20 A ya tabbag na tolay kiden hapa a

"Itta hud ya manggakkad mamapapasi teko? Itta

de ya anitum nga nag-
paguyung teko," kunda.
21 A ya tabbag na en hapa a
"Maski kustu hala ya
inuhohug ken, te ka-ma
kam la nakaporay gafu ta
takday la na tarabakuk ta
araw na agimmang.
22 Ammi sigida mag-
tarabaku kam hapa ta araw
na agimmang, te yen haman
ya pagbanggit muy ta may-
aten mesipat tekamuy. A yen
ya idulot muy gafu ta lintig
na agbanggit nga nesirak
ni mina Mosesen tekamuy.
Ammi maski kunna ten a
bakkan haman te Mosesen
ya nagafun na am awa
gingginafu muy kiden nga
napopolu ammi tentu.
23 A am ituluk muy
mantu ta mabanggit ya tolay
ta araw na agimmang petta
awemuy makaliwat ta lintig
ni Moses a anu haman ta
magporay kam teyak ta
pagpamappyak ta napilay ta
araw na agimmang?
24 Mappya ta awemuy
hamhama ya pangnonot
muy, te mangnonot kam
mina ta katunungan na
nonot," kunna tekid.

Ya Pagbida Ni Hesus Ta Nagafun Na

25 A gafu ta tabbag ni Hesus
a tumubbat hapa naguhohug
ya kadwan kiden tolay taga
ili na Herusalem.
"Talaga ta ye-yan na to-
lay ya ikayat da en pa-
pasin," kunda.
26 "Ammi itan muy awa
itta in magbida ta tolay kidin,
a awena haman magtalaw,
yaga aweda hapa pakidi-
batin na pinakadakal tam
kiden. Nelasin dan de ta intu
hala ya Mangikerutan nga
ange kan tekitam?" kunda
hapa.
27 Ammi ya uhohug na kad-
wan a
"Awan, te am makipaita
sangaw ya Mangikerutan a
awan kan ta makkamu am
had ya pagafun na, ammi
amu tam haman ya naga-
fun na inin," kunda.
28-29 A gafu ta mangituldu
para la i Hesus ta umag na
simbaanen a neayag na ya
tabbag na ta bida na tolay ki-
den tentu.
"Maski am amu muy
ya ngagan kin ikid na
lugaren nga nagafun ku a
awemuy haman amu ya
nangidoben teyak, ammi
iyak ya makkamu tentu, te
awek mina umange sin am
awenak dinob. Awemuy
amu ya nangidob teyak, te
intu ya kettayan na ngamin
kakurugan, a naggafuyak
tentu," kunna.
30 A gafu ta uhohug na en a
ginafut da mina ammi awan
ta nakagafut tentu, te bakkan
para la ta araw na en.
31 Ammi ta kadwan kiden
tolay nga nakadangag tentu
a addu hapa ya nangurug ta
intu hala ya Mangikerutan
nga dana nebar na Nama-
ratu, te ya uhohug da a
"Talaga ta intu hala ya
Mangikerutanen, te am
bakkan, a awan mina ta
pakapangwa na ta kuman
na nepaita na tekitam,"
kunda.

Ya Pangidob Da Ta Manggafut Te Hesus

32 A ya Pariseyu kiden hapa
a nedangagan da ya neananisat na tolay kiden gafu te
Hesus, a yen ta umange kid
nakibidan ta kadwan kiden
padi na Hudyo, a nagbabidan
da ya pangidob da ta polis ki-
den, petta gafutan da i Hesus.
33 A ta datang na polis ki-
den a magbida para la i Hesus
ta tolay kiden.
"Assang na la ya kettakin
tekamuy, kapyek sangaw
magtoli ta nangidoben
teyak.
34 A apagan muy sangaw
ya Mangikerutan tekamuy,
ammi awemuy sangaw maa-
pagan, te awemuy makaange
ta datangan ku," kunna.
35 A nagimpopohutan na
Hudyo kiden ya ikayat na
uhohugan.
"Had hud para ya eyan
na en nga awetam sangaw
maapagan?" kun na kad-
wan.
"Ikayat na panaw ange
ta Hudyo kiden nga ne-
sansaned ta lugar na
Giregu kiden petta man-
gituldu hapa tekid ikid na
Giregu kiden?" kun na
kadwan para.
36 A ta kadwan para a
"Anu hud ya ikayat na
uhohugan ta apagan tam
sangaw, ammi awe tam
sangaw maapagan? A had
kukun na uhohug na en ta
awe tam makaange ta eyan
na en?" kunda.
37 A ta kapozyanan na araw
na pyesta en a sa magkakam-
pat ya ngamin tolay ta sim-
baanen, a nagtayuk i Hesus
kapye na nagayag tekid ta
masikan.
"Am itta ya makainum
a ange mina teyak petta
uminum.
38 Te ya mangikatalak
teyak a Itta hala sangaw
ya kuman na karayan na
danum nga magarut ta umag
na en nga mangtolay tentu, te
yen ya nesurat ta Bibliya en,"
kunna.
39 Ammi intu bidan na
ya Kahalwa na Namaratu
nga iatad na sangaw ta
ngamin kiden mangurug
tentu. Ammi awena la bit
nedob tekid te awena para
la madayawan ni Hesus ta
langitewan.
40 A ta nepakadangag na to-
lay kiden ta uhohug ni Hesus
a nebar na kadwan ta
"Talaga ta intu hala ya
paguhohugan na Nama-
ratu nga binida ni mina
Mosesen," kunda.
41 A ya uhohug na kadwan
a
"Maski intu hala ya
Mangikerutan," kunda.
Ammi awena nangurug na
kadwan, te
"Taga Galileya hud san-
gaw ya Mangikerutan teki-
tam?
42 Te ya nesurat ta Bibliya
a intu sangaw ya pangpanga
ni mina Dabiden, a meanak
sangaw ta ili na Betlihem, te
yen haman ya lugar ni mina
Dabiden," kunda.
43 A nagkakattway mantu ya
nonot na tolay kiden gafu
tentu,

44 te ikayat na kadwan ta
gafutan da mina, ammi
maski kunna ten a awan
haman ta nangsi-ged tentu.
45 A ta pagtoli na polis ki-
den ta padi kiden ikid na
Pariseyu kiden nga nangidob
tekid a
"Anu hud ta awemuy in-
alap?" kunda tekid.
46 "A awemi ginafut, te
awan ta takwan na amu
mi nga makauhohug ta ku-
man na nadangag mi en
tentu," kunda.
47 "Anu kuga naayayyaw
kam hapa ta laddud na.
48 Itta hud ya nangurug
tentu ta pinakadakal muy
ono Pariseyu?" kunna hapa
na Pariseyu kiden tekid.
49 "Pa-gangan na Nama-
ratu ye-yan kid na tolay nga
awan makkamu ta lintig na
kiden," kunda ha.
50-51 Ammi ya uhohug ni
Nikodemu ta sakā Pariseyu
na kiden a
"Ta kuman na uhohug
na lintig tam kiden a
mehangat kitam mangpa-
gang ta tolay am dana
awetam bit dangagan ya
bida na, petta amu tam ya
liwat na," kunna.
I Nikodemu ya umange
nakibidan te Hesus ta hik-
lam.
52 A ya tabbag na kadwan
kiden tentu a
"Anu? Taga Galileya
ka hapa, petta ikerutam
ya kagittam. Pake
basam mina ya surat na
pinaguhohug kiden na
Namaratu, te maitam
sangaw ta bakkan ta
Galileya ya pagafun na
paguhohugan na en nga
nebar na tekitam," kunda.
53 A sangaw naggagungay
kid, te immange ya tagtakday
tekid ta bali da.

8

Ya Babbayen Nga Nakikadallaw

1 A ta nekabalin na kuma-
nen a nagammak i Hesus ta
Bagetay na Olibo nga itta ta
bikat na ili na Herusalem.
2 A ta magkakarawan a du-
magut ha, a nagtoli ta sim-
baanen. A gafu ta enna ha
kinalihung na tolay kiden a
nagtuttud hapa, petta mangi-
tuldu tekid.
3 A tentu para la nangit-
uldu a simarok hapa ya kad-
wan kiden Pariseyu ikid na
Abugadu nga mangituldu ta
lintig ni Moses. A nehulun da
hapa ya takday babbay nga
ginafut da ta pakikadallaw
na en, a pinatayuk da ta pag-
tatangnganan na tolay kiden
kapye da nebar te Hesus.
4 "Mistro, neddatangan
mi ye-yan na babbay ta
pakikadallaw na.
5 A ta lintig ni Moses a
nebar na ta mapatur ya ku-
manin addet ta masi, ammi
damagan mi hapa ya uray
mu tentu." kunda.
6 Ammi inuhohug da yen
te Hesus te pangparuba da
tentu, talo am itta ya ibar na
nga pangidaruman da san-
gaw tentu. Ammi te Hesus a
nagtumag la nagkurkurnit ta
lutak ta guramay na en.
7 A gafu ta netotoli da ya po-
hut da en tentu a nagtayuk

hapa ta atubang da kapye na
hapa naguhohug tekid.
"Am itta ya awan seli-
wat tekamuy a yen mina
ya imunnan mangpatur ta
babbayina," kunna,
8 kapye na nagtumag ha
nagkurkurnit ta lutak.
9 Ammi ta nepakadangag
da ta inuhohug na en tekid a
nasesenut kid na nagtatugut
namegafu ta kalalaklakayan,
a intu la nasirak i Hesus ikid
na babbayen nga imatayuk ta
atubang na en.
10 A sangaw nagtayuk ha i
Hesus kapye na naguhohug
ta babbayen.
"Anu awan kid? Awan
hud ta nasirak nga
mangpa-gang teko?"
kunna.
11 "Awan kad, Afu,"
kunna hapa.
"A maski teyak, bakkan
ta iyak ya mangpa-gang
teko, a e kan mantu,
ammi awem na sangaw
magliwat," kun ni Hesus
tentu.

Ya Zilag Na Namaratu Nga Mangpadakar Ta Tolay

12 A sangaw ta pagbida ha
ni Hesus ta Pariseyu kiden a
"Iyak ya magserbi ta ku-
man na zilag ta tolay ki-
den," kunna. "Am itta ya
dumagdag teyak a awena
sangaw magtugtugut ta su-
giram, te itta tentu ya zila-
gen nga mangtolay tentu,"
kunna.
13 Ammi ya tabbag da hapa
tentu a
"Awan haman ta kwenta
na pangtistigum, te iko la
tatakday ya mangtistigu ta
barim," kunda.
14 A ya bida ni Hesus tekid
a
"Maski am iyak hapa la
ya mangtistigu ta barik a
kakurugan hala ya pangtis-
tiguk, te amuk haman ya
nagafun ken ikid na datan-
gan ku. Ammi tekamuy
a awemuy haman amu ya
nagafun ken ikid na datan-
gan ku.
15 Am ikamuy ya
mangnonot ta kwenta na
tolay a intu la nonot muy ya
gagangayen nonot na tolay,
ammi teyak a awek haman
nonotan am anu ya kwenta
na tolay.
16 Ammi maski am
iyak mina ya mangnonot
tekid a matunung hala ya
pangikwentak tekid, te awek
maguray mangnonot am awa
duwa kami ni Damakewan
nga nangidob teyak.
17 Intu mina pagnonotan
muy ya ibar na lintigen te yen
ya ikatalak muy, a am nag-
gitta kan ya pangtistigu na
duwa na tolay a matunung
kan ya pangtistigu da.
18 A matunung mantu ya
pangtistigu mi ni Damake-
wan, te ya pangtistiguk ta
barikin a kumanen hala ya
pangtistigu ni Damakewan
teyak," kunna tekid.
19 A gafu ta nekabat na ya
dama na en a nebar da ta
"Had sin mantu ya
damam nga kinam, petta
dangagan mi ya pangtis-
tigu na teko," kunda tentu.
"Awemuy amu i Damak
gafu ta awemuy amu am

inya iyak. Te am amu dak mina a amu muy hapa i Damakewan," kun ni Hesus tekid.

20 A ta nepaguhohug na ta kumanen tekid a itta kid ngamin ta umag na simbaanen ta bikat na nangilanugan na tolay kiden ta kontribisyon da kiden, te yen ya nagyanan na tentu en nangituldu ta tolay kiden. Ammi maski inuhohug na yen tekid a awan ta nanggafut tentu, te bakkan para la ta araw na en.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi Na

21 A gafu ta kumanen a nedulot na ya paguhohug na tekid.

"Awanak sangaw tekamuy, te pagtugutān ta kam, a '**Ampade ittan ya Mangikerutanen,**' kummuy sangaw. Ammi masi kam hala sangaw seliwat, a awemuy sangaw makaange ta eyan ku," kunna.

22 A gimpopohut kid ta

"Anu hud ya ikayat na uhohugan ta awetam sangaw makaange ta eyan na? Papasin na de sangaw ya bari na?" kunda.

23 A ya tabbag na hapa tekid a

"Killu ya agnonot muy ta kuman na kadwan kiden tolay taga lutakin. Bakkan ta kunna ten na agnonot ku, te iyak ya taga utunewan.

24 A yen ta nebar ku tekamuy ta masi kam hala sangaw seliwat, te am awemuy mangurug ta iyak hala ya pakaitan na Namaratu ewan a kurug ta masi kam sangaw seliwat," kunna.

25-26 "Agay! Parig mu hud ta iko ya kagitta na ngina-ganamina?" kunda tentu.

A ya tabbag na hapa a

"Mabalin hapa ta addu ya mauhohug ku ta pangihuyak tekamuy, ammi annun ta kam para kabida maski ta assang la. Te ya nangidoben teyak ya kettayan na ngamin kakurugan, a intu la ipadangag ku ta tolay kidin ya kuman na nadangag ku tentu," kunna.

27 Aweda naawatan ta intu nabida na tekid ya Dama na en nga nangidob tentu,

28 a yen ta pake nebar na tekid.

"Sangaw am pinagappa dak a yen sangaw ya pakkamu muy ta iyak hala ya Tolayin Taga Langit. A amu muy hapa sangaw ta awek naguray ta paguhohug ku tekamuy, te intu la uhohugan ku ya netuldu ni Damakewan teyak.

29 A maski am intu ya nangidob teyak a nehulun hala teyak, a awenak sangaw pagurayān, te kanayun kwan ku ya makamamallak tentu," kunna.

30 A ta nepakauhohug ni Hesus ta isin tekid a addu hapa ya nangibar ta mangurug kid na tentu.

Ya Pangparuba Ni Hesus Ta Mangurug Kiden Tentu

31 Ammi ya uhohug ni
Hesus ta mangurug kiden
tentu nga Hudyo a
"Am pake itug muy ya
uhohug ku tekamuy a
megitta kam sangaw ta
kakurugan na metuldu nga
awan mangilogot.
32 A am pake netug
muy na ya kakurugan a
maubadan kam hapa ta
pagtagabu muy gafu ta
kakurugan nga amu muy,"
kunna.
33 "A te Hudyo kami nga
pangpanga ni mina Abra-
ham, a addet ta ayanin
awan kad ta nakitagabun
mi. A anu mantu ya
ikayat mu uhohugan ta
maubadan kami sangaw ta
pagtagabu mi?" kunda.
34 A ya uhohug ni Hesus
tekid a
"Pake ibar ku tekamuy
ta maski am inya tekamuy
ya iminam magliwat a ku-
man na makitagabu mantu
ta mamagliwaten tentu.
35 A amu muy haman ta
awan ta tawidan na tagabu
ta kwa na dafu na en. Ammi
ya anak na makābali en a
yen sangaw ya makkamu ta
ngamin kwa na dama na en.
36 A am Anak na Na-
maratu mantu ya mangubad
tekamuy ta pagliwat muy a
kurug ta maubadan kam ta
mappya.
37 Amuk ta ikamuy
Hudyo ya pangpanga ni
Abrahamen, ammi awemuy
haman megitta tentu, te
igakkad muy haman ya
mamapasi teyak. A yen ta
papasin dak gafu ta awan
ta ketugan na uhohug ku
tekamuy.
38 Ammi awan ta in-
uhohug ku tekamuy am
bakkan la ta kuman na
naitak te Damakewan, a intu
la tarabakun muy hapa ya
kuman na nadangag muy ta
dama muy," kunna.
39 A ya tabbag da hapa ta
inuhohug ni Hesus a
"Awan ta takwan na
dama mi am bakkan la te
mina Abraham," kunda.
"A am kakurugan ta ānāk
kam mina ni Abrahamen
a gagangay ta tarabakun
muy mina ya kuman na
gagangay na en.
40 Ammi ta kuman na
ikamuy a ikayat muy hud la
papasin ya nangipadangag ta
kakurugan nga nadangag na
ta Namaratu ewan. Kunna
hud ten ya tarabaku ni mina
Abraham?
41 Takwan mantu ya
dama muy a yen ya parigan
muy," kunna hapa tekid.
"Atsi O, awena kami
igitta ta kuman na anak na
nakikadallaw, te takday la
ya dama mi, a intu hala ya
Namaratu ewan," kunda.
42 A ya uhohug ni Hesus
tekid a
"Am Namaratu mina ya
dama muy a gagangay ta
iddukan dak mina, te Na-
maratu hapa la ya naga-
fun ku. A yen ta itta yak
sin, te awek haman nagu-
ray umange am awa intu
hud la ya nangidob teyak.
43 Ammi awemuy garay
maawatan ya ikayat ku uho-
hugan tekamuy, te awemuy

ikayat dangagan ya ibar ku tekamuy.

44 Ikamuy hala ya ānāk ni Satanas, a am anu ya ikayat na dama muy a yen hapa ya tagasingatan muy. Intu hala ya minagpapasi abat ta gafu na en, a awena amu magbida ta kakurugan, te intu la gagangay na ya pagkilluyan. A am magladdud a ipaita na hala ya gagangay na, te kanayun magladdud, yaga intu hapa la ya namepegafu ta laddud.

45 Ammi teyak a kanayun uhohugan ku ya kakurugan, ammi gafu ta kakurugan a awemuy haman kurugan, te intu la ikayat muy ya laddud.

46 Itta hud tekamuy ya makapasikkal ta pagliwat ku? A am kakurugan ya uhohugan ku tekamuy anu kawagan na mantu ta awedak kurugan?

47 Am makidama ya tolay ta Namaratu a dangagan na mantu ya ibar na Namaratu tentu, ammi yen ta awemuy dangagan ya uhohug na te bakkan ta intu ya dama muy," kunna.

48 A gafu ta uhohug ni Hesus ta Hudyo kiden a tinabbag da hapa.

"Kustu hala ya uhohug mi en ta kagitta na ka na Samaritan kiden, te itta malat ya anitum nga nagpaguyung teko," kunda.

49 "Itta hud ya anituk, bakawa padayaw ku haman ya Damakewan. Ammi tekamuy a padpadulayan muy ya mangpadayaw tentu.

50 Awena ta padayaw ku ya barik tekamuy, ammi itta hala ya mangpadayaw teyak, a intu hala ya makkamu ta ngamin dumatang teyak," kunna.

51 A ya takday para na bida na tekid a

"Pake ibar ku tekamuy ta maski am inya ya mangitug ta uhohug ku a awena sangaw masi," kunna.

52 "Asakay, kuga maguyung kan malat O, te pake netug ni mina Abrahamen ya uhohug na Namaratu, ammi nasi hala, a kumanen hapa ta kadwan kiden pinaguhohug na. Ammi ibar mu haman ta awena sangaw masi na mangitug ta uhohug mu.

53 Dakdakal ka hud ammi te mina Abraham ikid na pinaguhohug kiden na Namaratu nga sa nagpasi? Inya hud ya pangigittam ta barim?" kunda tentu.

54 A ya uhohug na ha tekid a

"Am angarigan ta iyak ya mangdayaw ta barik a awan ta kwenta na pangdayaw ku, ammi ya Damakewan ya mangdayaw teyak, a intu hala ya ibar muyen ta Namaratu muy,

55 ammi ta kakurugan a awemuy haman amu. Iyak hala ya makkamu tentu, a am awek mina ibosag ya pakkamuk tentu a kagitta dak mina nga magladdud. Ammi amuk

haman, a itug ku hapa ya
uhohug na.
56 A ya gingginafu muyen
Abraham nga kinan muy a
pake matalak hapa gafu ta
uhohug na Namaratu tentu
ta maita na sangaw ya araw
ku. A kuman na naita nak
hapa gafu ta pangikatalak na
en teyak, a pake natalakan
hapa," kunna.
57 "Asakay, pake nabayag
na haman ya nepasi ni
Abrahamen a awem para
la laklakay. Mabalin hud
mantu ta nagkāita kam?"
kunda hapa tentu.
58 "Kakurugan hala
ya uhohug ku tekamuy
ta dana itta yak na ta
kawan para la ni mina
Abrahamen," kunna ha
tekid.
59 A gafu ta pake nekatupag
da ya uhohug na tekid a nan-
galap kid na ta batu, te pang-
papasi da tentu, ammi nel-
ogot kid te nalingadan na
tentu en imuhet ta simbaa-
nen.

9

Ya Bida Na Nagdaram Ta Nekeanak Na

1 A sangaw ta pagtugtugut
nig Hesus ikid na ituldu na
kiden ta dalan a nesimmun
da ya takday lalaki nga nag-
daram ta nekeanak na en.
2 A napopoyung hapa ya
nonot na kahulun na kiden ni
Hesus ta nagdaramen, te ya
uhohug da te Hesus a
"Mistro, Inya hud ya
nagliwat tekid na daramin
ono dadagkal na kiden,
petta daram ta nekeanak
na?" kunda.
3 "Bakkan ta liwat na ya
nepagdaram na," kun ni
Hesus, "a bakkan hapa ta li-
wat na dadagkal na kiden,
am awa neanak nagdaram
petta intu sangaw ya pakai-
tan na pakapangwa na Na-
maratu ewan gafu ta pag-
pamappyak tentu.
4 A mappya mantu ta
idulot tam ya patarabaku
na nangidoben teyak ta
ketta para la na araw tam,
te dumatang sangaw ya
kuman na hiklam ta awetam
pakatarabaku.
5 Ammi ta kettak para
la ta paglelehutin a iyak ya
mangpadakar ta sugiram na
tolay kiden," kunna.
6 A tentun nakauhohug
ta isin a naglutab ta lutak,
kapye na nelagum ya lutak
ta lutab na en. A sangaw
nedirkat na ya fuyaken ta
mata na daramen kapye na
dinob nga ange magamwas.
7 "Aran, E kan mag-
amwas ta kinan da en
'**Agzigutan na Siluwam**',"
kunna ta daramen.
(A ya ikayat na uhohugan na
Siluwam a 'Nedob', kunna.)
Umange mantu nagamwas,
a tentu en dimmatang ta bali
na en a makaitan.
8 A ta nepakaita na karuba
na kiden tentu a
"Intu hala de ya nakilim-
limuten," kunda.
A kumanen hapa ya uhohug
na nakaita kiden tentu ta
nepakilimlimut na en.
9 "**Intu kad hala,**" kun na
kadwan, ammi ta kadwan a

"**Bakkan ta intu, am awa kagitta la na bari na en,**" kunda. Ammi ya uhohug na daramen tekid a "**Maski iyak haman,**" kunna.

10 A ya uhohug da mantu tentu a

"Had kukunna mantu na nepakaladdang mu?" kunda.

11 "A te ya nagngagan te Hesus a namadday ta fuyak, kapye na nedirkat ya fuyaken ta matak kiden. A '**E kan magamwas ta iten Siluwam,**' kunna teyak.

"A umange yak mantu nagamwas, a sangaw nakaita yak na," kunna.

12 "A had agyan na kinamen Hesus ta ayanin?" kunda ha tentu, ammi awena kan amu.

Ya Pagimbestigar Da Ta Daramen

13-14 A ta nepamadday ni Hesus ta fuyaken ikid na nepagpaladdang na ta mata na daramen a araw na agimmang na Hudyo kiden. A sangaw itta ya umange nangalap ta lalaki en, petta iange da ta Pariseyu kiden,

15 te imbestigaran da am had kukun na nepakaladdang na mata na kiden. A ya uhohug na en tekid a

"Nedirkat na ya fuyak ta matak kiden, kapyek umange nagamwas, a ta ayanin a makaita yak na," kunna tekid.

16 "On ay, ammi yeyen na tolay nga kinam a bakkan ta kahulun na Namaratu, te awena haman ngilinan ya araw na agimmang," kun na kadwan kiden Pariseyu.

"A am kakurugan mina ta dulay na tolay a itta hud ya mabalin na ta daram petta makaita?" kunna para na kadwan.

A nagkakattway mantu ya nonot da gafu tentu.

17 A gafu ta kumanen a pinohutan da ha ta lalaki en.

"Iko haman ya pinaladdang na ta mata, anu mantu ya uray mu tentu?" kunda.

"A talaga ta paguhohugan na Namaratu," kunna.

18 Ammi ya pinakadakal na Hudyo kiden nga nangikatupag te Hesus a aweda kurkurugan ya nepagdaram na lalaki en ikid na nepakaladdang na mata na kiden, a yen ta pinaayagan da bit ya dadagkal na kiden petta pohutan da tekid.

19 "Ye-yan hud ya anak muyen nga kinan muy nagdaram ta nekeanak na? A am '**On,**' kummuy a ipasikkal muy mantu am had kukunna makaita ta ayanin," kunda.

20 A ya tabbag da hapa a

"Amu mi ta intu hala ya anak mi, a amu mi hapa ta daram ta nekeanak na en,

21 ammi awemi haman amu am anu ya gafu na pakaita na ta ayanin, ikid na am inya ya nangpaladdang ta mata na kiden. Mappya ta intu mina ya pangpohutan muy, petta intu hapa la ya

pakadangagan muy, te intu
hapa la ya makkamu ta bari
na," kunda.
22 A yen ya tabbag da en gafu
ta talaw da ta Hudyo kiden
nga nangpohut tekid, te dana
nagbabidan na pinakadakal
da kiden ta am itta ya mangi-
bosag te Hesus ta intu hala ya
Mangikerutan nga dinob na
Namaratu a mehangat san-
gaw makigimung ta kapilya
da.
23 A yen ya gafu na nepagtab-
bag da ta "**Intu mina ya
pangpohutan muy, te intu
hapa la ya makkamu ta
bari na,**" pagkin.

24 A gafu ta kumanen a
pinaayagan da ha ya lalaki
en nga nagmappya ta nepag-
daram na en, a pake tin-
abarangan da.

"Awem na mina mag-
tulad ta atubang na Na-
maratu ewan, te ibosag
mu hala ya kakurugan, te
amu mi haman ta dulay
na tolay ya kinamen nga
nangidirkat ta fuyak ta
matam kidina," kunda
tentu.

25 "A awek haman amu
am dulay na tolay yen,
ono awan. Intu la amuk
ya nepagdaram ken, a ta
ayanin a makaita yak na,"
kunna hapa tekid.

26 "A anu mantu ya
iningwa na teko? Had
kukunna hud na nepag-
paladdang na ta matam
kidina?" kunda ha tentu.

27 "Asakay, nebar kun
paen tekamuy, a awemuy
haman dinangag. Anu
haman ta damagan muy
ya iningwa na teyak?
Ikayat muy hud medagga
ta ituldu na kiden?" kunna.

28 Ammi pake nagsasitan-
gan da ya lalaki en.

"Iko ya ituldu na tolayin
yana, ammi ikami ya it-
uldu ni mina Moses.

29 Amu mi ta itta ya ne-
tuldu na Namaratu te mina
Moses, ammi ta tolayin yana
a awemi haman amu am had
ya nagafun na," kunna hapa
na tabbag da tentu.

30 "Ama! Kuga ma-
mallaw kanan, te maski
itta ya nakapaladdang ta
matak kiden a ibar muy
para ta awemuy amu am
had ya nagafun na.

31 Amu haman na
ngamin tolay ta awena
dangagan na Namaratu ya
pakimallak na minagliwat
ta lintig na kiden, te intu la
dangagan na ya mamat tentu
ikid na mangidulot ta ikayat
na en.

32 A maski abat ta
nepamegafu na paglelehutin
itta hud ya nadamag nga
makapaladdang ta mata na
tolay nga neanak nagdaram
am bakkan la ta ayanen.

33 Am bakkan mina ta
kahulun na Namaratu ye-yen
na tolay a itta hud mantu ya
pakapangwa na nga mang-
paladdang ta matak kidin,"
kunna tekid.

34 "Oh, iko hud ya
makkamu mangituldu
tekami, bakawa nekihu ya
liwat mu ta nepaghukal
mu," kunda hapa tentu,
kapye da newarad ta
lawan.

Ya Pakasimmu Ni Hesus Ta Nagdaramen

35 A sangaw nadamag ni Hesus ta dinugiman da ya nagdaramen ta kapilya da en. A tekid ha nagkasimmu a

"Anu hapa ya uray mu ta Tolayen Taga Langit? Mangurug kan de tentu?" kun ni Hesus tentu.

36 "A inya hud yen, Ser? Ibar mu haen teyak, petta kurugan ku hapa," kunna.

37 "A naitam na haman, a maski intun ya makiuhohugan teko," kun ni Hesus tentu.

38 "Ay, mangurugak mantu, Afu," kunna, kapye na namalentud hapa ta atubang ni Hesus nga nangdayaw tentu.

39 A ya pasikkal ni Hesus ta iningwa na en ta nagdaramen a

"Yen ta umange yak ta paglelehutin, petta melasin ya mangurug ikid na awan mangurug gafu teyak, pettam kumanen a makaita ya nagdaram kiden, ikid na magdaram ya makaita," kunna.

40 A gafu ta nedangagan da hapa na kadwan kiden Pariseyu a

"Anu hud ya ikayat mu uhohugan? Ikami de hapa ya kuman na nagdaram?" kunda te Hesus.

41 "Am kurug mina ta magdaram kam a awan mina ta liwat muy gafu ta awemuy maita ya itta ta atubang muy. Ammi gafu ta 'Ikami hud ya kuman na nagdaram,' kummuy a itta la ya liwat muy, te awemuy kurugan ya maita muy," kun ni Hesus tekid.

10

Ya Keangarigan Na Manaron Ta Kalneru Na Kiden

1 "A pake nonotan muy mina ya takday para uhohug ku tekamuy," kun ni Hesus tekid. "Am itta ya simarok ta agiafunan na kalneru kiden, ammi awena simarok ta agyan na irwangan, te apagan na ya takwan na unekan na, a talaga ta tulisan yen nga ange magtakaw ta kalneru kiden.

2 Ammi ya simarok hala ta agyan na irwangan a amu tam ta intu hala ya dafu na kalneru kiden nga magtaron tekid,

3 te intu hapa la ya ihukat na maggwardya en ta irwangan. A mengahalan da hapa na kalneru na kiden, te am iuhet na kid a baran na kid ta ngagan da.

4 A sangaw am sa nelattog na kid na a intu ya imunnan, te enna kid itulud ta agyan na pangipastun na tekid. A dumadagdag kid hapa, te intu ya mengahalan da.

5 Aweda hapa dumagdag ta aweda en amu am awa pagbilagān da hud la, te aweda mengahalan ya bakkanen ta dafu da," kunna.

6 Yen hala ya addet na keangarigan ni Hesus ta Hudyo kiden, ammi aweda nanonot am anu ya ikayat na uhohugan tekid.

7 A gafu ta aweda manonot
a pake nepasikkal na ha
tekid.
"Pake ibar ku mantu ya
kustu tekamuy ta iyak ya
manaron ta kalneru kiden.
8 A ya ngamin kiden
napopolu ammi teyak nga
ape magtaron ta tolay kiden,
a kuman kid na tulisan nga
magtakaw ta kalneru kiden,
te matulad kid na magtaron.
A yen ta aweda kid dinangag
na kalneruk kiden.
9 Iyak hapa ya kuman
na irwangan, a maski am
inya ya mayat simarok
teyak a mekerutan hala,
a alawa hapa sangaw ya
pagbalabalittagan na petta
makaapag ta magserbi tentu.
10 Ammi ya kuman na
tulisan a ikayat na la ange
magtakaw ikid na mamapa-
pasi ikid na mangikutkutet.
Ammi teyak a yen ta itta yak
ta paglelehutin petta matolay
la ya kuman na kalneruk ki-
den gafu teyak, te iatad ku
la tekid ya angaten nga awan
pulus ta pagaddetan.
11 "A iyak para ya ku-
man na mappya na man-
aron ta kalneru kiden, te ya
mappya na manaron a is-
agapil na hala ya angat na
ta taronan na kiden, petta
mekerutan kid.
12 Ammi ya gagangay na
mangallu en magtaron, a am
maita na ya kuman na mapo-
ray na atu nga ange mama-
pasi ta kalneru kiden a paki-
mohayan na hala ya kalneru
kiden, te pagbilagān na kid,
te bakkan ta intu ya makākwa
tekid. A malogon sangaw ya
panggafut na atu en tekid, a
mekutukutet kid na.
13 A pagbilagān na kid
hala na mangallu en, te awan
ta pangkenga na ta kalneru
kiden, te bakkan ta intu ya
makākwa.
14-15 Ammi teyak hapa
la a mappya yak na man-
aron, te magkākofun kami na
ngamin kwak ta kuman na
pagkākofun mi ni Damake-
wan. A isagapil ku hapa san-
gaw ya angat ku tekid, petta
mekerutan kid.
16 "A itta para ya kad-
wan kiden kalneruk nga
awan nedagga ta agiafu-
nanin yan, a mappya ta
yen kid hapa ya padagdag
ku. A dumadagdag kid hala
sangaw am madangag da
ya ngahal ku, pettam ku-
manen a sa magdadagga
sangaw ya ngamin kiden
kalneruk, a iyak la tatak-
day ya dafu da nga mag-
taron tekid.
17 A yen ta iddukan nak
ni Damakewan te isagapil ku
hala ya angat ku tekid, ammi
metoli hala sangaw teyak.
18 Awan ta makapapasi
teyak am bakkan la ta iyak
ya makāuray, te itta ya paka-
pangwak nga mangisagapil
ta angat ku, yaga itta hapa
ya pakapangwak nga mang-
tolay ta barikin hapa la, te
yen hala ya nepatudun ni
Damakewan teyak," kunna.
19 A gafu ta binida ni Hesus
ta Hudyo kiden a yen ya
nagkakattwayan na nonot da
tentu.
20 "Annun tam hud
dangdangagan ya tolayin

yan. Itta malat ya anitu na
nga mangpaguyung tentu,”
kun na kadwan.
21 Ammi ta kadwan a
“Bakkan ta kumanin ya
uhohug na seanitu, te yaga
makapaladdang hud ya an-
itu ta mata na daram?”
kunda.

Ya Pangpohut Na Hudyo Kiden Te Hesus

22 A sangaw ta kaarawan
na agirid a itta hapa ya pyesta
ta ili na Herusalem nga man-
gaganan ta Pyesta na Pangi-
gawat.
23 A nagpapa-yat la i Hesus
ta pagsigonganen nga nepa-
padday ni mina Ari en Solo-
mun ta agyan na simbaanen.
24 A tentu en nagpapa-
yat a enna kinalihung na
pinakadakal na Hudyo kiden
a ya nebar da tentu a
“Annun na kami biga
popoyungan? Am kakuru-
gan ta iko ya Mangikerutan
nga dinob na Namaratu
ewan a mappya ta pake
ibar mu mina tekami,”
kunda.
25 “A nebar kun paen
tekamuy, ammi awemuy
garay mangurug,” kunna.
“Te ya ngamin kiden
tinarabakuk gafu ta paka-
pangwa ni Damakewan
a yen kid hala ya mangi-
pasikkal teyak.
26 Ammi gagangay ta
awemuy mangurug te awe-
muy negitta ta kalneruk
kiden.
27 Te ya tolay kiden nga
negitta ta kalneruk a amu
da ya ngahal ku, a kanayun
dagdagan dak, te kofun dak.
28 A aweda hapa sangaw
melogot ta pasi da, te iyak
hapa ya mangiatad ta mag-
nayun na angat da. A awan
sangaw ta makagubat tekid
ta kamat ku.
29 Te ya Damakewan ya
nangipaibbal tekid teyak a
masmasikan haman ammi ta
ngamin, a itta hud ya mak-
agubat tekid ta kamat na,
30 te ikami ni Damak a
tatakday kami,” kunna.

Ya Pangpator Da Mina Te Hesus

31 A ta pakadangag na
Hudyo kiden ta uhohug ni
Hesus a nagakut kid na ta
batu, te pangpapasi da mina
tentu gafu ta inuhohug na en.
Ammi ya uhohug ha ni Hesus
tekid a
32 “Addu haman ya ne-
paitak tekamuy nga map-
pya gafu ta pakapangwa
ni Damakewan, a had sin
mantu tekid ya gafu na
pangpapasin muy teyak?”
kunna hapa tekid.
33 “Bakkan ta mappya
na tarabaku ya gafu na
pangpapasin mi teko am
awa panadakat mu ta
Namaratu ewan, te maski
tolay ka a igittam haman
ya barim ta Namaratu,”
kunda.
34 “A te awemuy de
manonot ya uhohug na
Namaratu ta lebru na lintig
na kiden, te ya uhohug na
a
‘**Nebar ku paen ta
kagitta na kam na
Namaratu, te anak**

kam ngamin na Katanangan na Dyos,’ kunna.
35 A am nengagan na mantu
ta Dyos ya dadagkal tam ki-
den nga pinasinapan na ta
uhohug na, anna awena ma-
balin ta mauli ya uhohug na
en,
36 a panadakat ku hud am
ibar ku ta Anak nak na Na-
maratu ewan, bakawa iyak
haman ya pinasinapan na
ikid na pinakabari na nga ne-
dob na ta paglelehutin.
37 A am awek mina
tarabakun ya kagitta na
tarabaku na Namaratu a
awedak mina kurugan,
38 ammi gafu ta yen hala ya
tarabakun ku a yen mina
ya pangurugan muy teyak
maski am awemuy kurugan
ya uhohug ku tekamuy, pet-
tam kumanen a amu muy
ikid na mapasikkal muy ta
itta ya Namaratu teyak, anna
intu hala ya pagtolayan ku,”
kunna.
39 A gafu ta uhohug na en
a negakkad da la gafutan,
ammi nakalillik hala tekid.
40 A umange ha ta
dammang na Karayan
na Hurdan ta agyan na
nangzigutan ni Hwan ta tolay
kiden ta palungu, a nagyan
bit la ten,
41 a umange hapa sangaw
ya addu na tolay tentu. A ya
uhohug na kadwan ta kahu-
lun da kiden a

“Maski am awan ta in-
ingwa ni Hwan ta masikan
na pakaitan a kakurugan
hala ya ngamin binida na
ta tolayin yan,” kunda.
42 A addu para ya nangurug
te Hesus ta iten na lugar.

11

Ya Bida Na Pasi Ni Lasaru

1 A medyo nabayag ta as-
sang a itta ya takday lalaki
nga taga ili na Betanya nga
nagtakit. I Lasaru ya ngagan
na, a kabagis hapa ni Mariya
ikid ni Marta.
2 I Mariya hapa ya bab-
bayen nga nangiluggud ta
bangog ta takki kiden ni
Hesus kapye na nepuhid ya
huk na en tekid.
3 A gafu ta takit na kabagis
da en Lasaru a nangidob kid
ta ange mangibar te Hesus. A
ya nebar na dinob da en a

“Afu, pake nagtakit kan
ya kofumen,” kunna.
4 Ammi ta pakadangag ni
Hesus ta damag na en a

“Bakkan ta pasi na ya
takit na ina, am awa
pakaitan na sangaw na
pakapangwa na Namaratu
ewan, petta maita hapa
sangaw ya pakapangwa na
Anak na Namaratu gafu
tentu,” kunna.
5 A pake inidduk ni Hesus
ig Lasaru ikid na kabagis na
kiden Marta ikid ni Mariya,
6-7 ammi tentu en nakadan-
gag ta takit ni Lasaru a
nagyan hala ta nagyanan na
en abat ta dwangagaw. A
sangaw binaran ya ituldu
na kiden petta mehulun kid
tentu nga ange ha ta iten
Hudeya.
8 Ammi ya uhohug da hapa
tentu a

“Anu haman ta magtoli
kan ta iten, Afu, bakawa

awena para la nabayag
addet ta nepangpator da
mina teko na kagittam
kiden nga Hudyo," kunda
hapa tentu.

9 A ya netabbag na hapa a
"Awena hud kustu na
oras kiden ta araw tam,
petta am maghehit ya tolay
ta ketta para la na araw
a awena sangaw melogot,
te malogon makaita ta
dakaren.

10 Ammi am indagan na
ya hiklam kapye na maghehit
a malogon sangaw melogot,
te awan ta dakar na," kunna.

11 Nepaguhohug na ta ku-
manen a
"Nasidug na ya kofun
tamen Lasaru, ammi e yak
na hukalan," kunna ha.

12 "A am makakasidug
na, Afu, a mappya yen, te
magmappyan hala sangaw
ta takit na en," kunda hapa
otturu.

13 Te pahig da ta ikayat na
uhohugan ya pakasidug na ta
kuman na mabannag, ammi
ta kakurugan a ikayat na
uhohugan ya pasi ni Lasaru.

14 A gafu ta kumanen a
pake nebar na ta mappya
tekid:
"Nasin haman i Lasaru,

15 a maski am awanak
tentu ta nepagtakit na en
a matalakak hala gafu teka-
muy, petta itta sangaw ya
maita muy nga mangpasikan
ta pangurug muy teyak. A
aranan, te entanan la tentu,"
kunna.

16 A ya uhohug hapa ni
Tomas ta kadwan kiden
kahulun na a
"Entanan mantu hulu-
nan, petta sa mahahulun
kitam magpasi," kunna.

Ya Ange Nig Hesus Ta Agyan Nig Lasaru

17 A ta datang nig Hesus
ta iten Betanya a nadangag
na ta nabalin na netanam i
Lasaru abat ta appat na araw.

18-19 A gafu ta abikan ya
lugar na Betanya ta ili na
Herusalem a umange hapa
kumahad ya addu na Hudyo
taga Herusalem teg Marta
ikid ni Mariya, te petta
tabtabangan da ya damdam
na babay kiden ta kabagis da
en nasi.

20 A ta pakadangag ni
Marta ta dumatang na hapa i
Hesus a enna hapa dinafung,
ammi nasirak hala i Mariya
ta bali da en nga imatogkok.

21 A ya uhohug ni Marta ta
pagdafung na en te Hesus a
"Ay, Afu, am dana itta
kan mina sin a awena mina
nasi na kabagis ken.

22 Ammi maski kunna
ten a amuk ta maski am anu
ya adangam ta Namaratu a
iatad na hala teko," kunna ha.

23 "Matolay hala sangaw
ya kabagis men," kunna
hapa ni Hesus tentu.

24 "A amuk hala yen, Afu,
te matolay kan hala san-
gaw ya ngamin kiden nag-
pasi ta araw na angtolay
ta pagaddetan na arawin
yan," kunna ha ni Marta.

25 A ya uhohug para ni
Hesus tentu a
"Iyak hapa la ya agtolay,
te iyak la ya pagafun na an-
gat. A maski am masi ya

mangurugen teyak a matolay hala.
26 A ya ngamin kiden matolay gafu ta pangurug da teyak a aweda sangaw mapidwa masi maski am kanu, te ittan ya angat da nga magnayun. Kurugam na de ya uhohug kin, Marta,” kunna.
27 “A kurugan ku ay, Afu, te iyak la takday a dana nangurugak na ta iko ya Anak na Namaratu ewan, ikid na Mangikerutan nga umange kan ta lutakin,” kunna.
28 A ta kabalin na nepangtabbag na en a nagtoli ta bali na, a nagan-anisat ta kabagis na en Mariya.
“Ittan ya Mistro en, a paayagan na ka hapa,” kunna tentu.
29 A alistu imikkat i Mariya, a umange hapa te Hesus.
30 Ammi awena para la nakadulot ig Hesus ta agyan na babali kiden, te itta kid para la ta nangdafungan ni Marta tentu.
31 A ta nepagtugut ni Mariya ta bali a dumadagdag hapa ya tolay kiden nga umange manabtabang ta damdam na en, te naita da tentu en imikkat, ammi pahig da ta ange ta agyan na tanamen magtangit.
32 A ta datang ni Mariya ta agyan ni Hesus a pa itan na bit kapye na umange nagtakab ta takki na kiden nagtangit.
“Ay, Afu, am dana itta kan mina sin a awena mina nasi na kabagis ken,” kunna hapa tentu.
33 A ta nepakaita ni Hesus ta pagtangit na en ikid na dumadagdag kiden hapa a nanalasigak ta damdam na nonot na en hapa. A ya uhohug na hapa a
34 “Had mantu ya nangitanaman muy tentu,” kunna hapa tekid, a
“E ka hala sin, Afu, te itam,” kunda.
35 A nagtangit na hapa i Hesus.
36 “Itan muy awa dakal hapa ya idduk na ta nasi en,” kun na Hudyo kiden.
37 Ammi ya uhohug na kadwan tekid a
“Intu hala ya nakapaladdang ta mata na daramen, a anu kawagan na mantu ta awena kinahadan i Lasaru petta awena mina nasi?” kunda.

Ya Ange Ni Hesus Ta Tanam Ni Lasaru

38 A ya lugar na nangitanaman da te Lasaru a kuman na kweba, a namunitan hapa ta dakal na batu. A ta datang da ta agyan na tanam na en a nanalasigak ha i Hesus, kapye na naguhohug.
39 “Azin muy haen ya batu ina,” kunna.
Ammi nehangat na mina ni Marta,
“Dulay de, Afu, am maazi, te pake mahuyuk na de, te mekappat na araw na,” kunna.
40 “Awek hud nebar teko ta maitam hala sangaw ya pakapangwa na Namaratu

ewan am mangurug ka?”
kunna hapa ni Hesus tentu.
41 A inazi da mantu ya batu
en.
Nekaazi na batu en a tu-
mangad hapa i Hesus naki-
mallak.
“Amang, matalakak teko
te dana dinangag nak.
42 A amuk hapa ta
kanayun dangagan nak,
ammi inuhohug ku yen petta
madangag da hapa na tolay
kidin mangkalihung ta isin,
petta pangurugan da mina ta
iko ya nangidob teyak,” kun
na pakimallak na en.
43 A tentun nakauhohug ta
kumanen a pake nagayag ta
masikan.
“Lasaru, imuhet kan,”
kunna.
44 A limattog hala ya nasi en,
ammi nafutfutan para la ta
ga-gamit ta ulu na en abat
ta takki na kiden, a nabad-
badan hapa ya simid na ta
panyaw.
“Azin muy na ya
nefutefut kiden, petta
makatugut,” kunna hapa
ni Hesus.

Ya Pangigakkad Da Ta Pasi Ni Hesus

45 A ya Hudyo kiden nga
nakihulun teg Mariya a man-
gurug kid na hapa te Hesus
gafu ta iningwa na ta nasi en
nga naita da.
46 Ammi ya kadwan tekid
a umange kid ta Pariseyu ki-
den petta ipadamag da ya in-
ingwa ni Hesusen.
47 A ta nepakadamag
na Pariseyu kiden a sa
nagmamiting kid na padi
kiden ikid na kadwan kiden
pinakadakal na Hudyo ki-
den. A ya bida da hapa a
“Anu awan haman ta
kwan tam, te addu para
ya kwan na tolayin yan
nga pagpaka-latan na tolay
kiden.
48 A am awetam pagim-
mangan ya tarabaku na in
a sa mangurug sangaw ya
ngamin tolay ta intu ya ari da,
a magribelde kid na sangaw
ta gubyernu na taga Roma ki-
den. A yen sangaw ya ange
na suddalu kiden taga Roma
petta kutkutetan da ya lugar
na pangdayawan tam ta Na-
maratu kontodu tolay tam ki-
den,” kunda.
49 A sangaw naguhohug
hapa i Kaypas tekid, te intu
ya kadakalan na padi kiden
ta darunin yen.
50 “Kuga makilavun
kanan ta isin, te awemuy
para manonot ta kap-
pyanan tam ta takday la
mina ya masi nga metali ta
tolay kiden, petta bakkan
ta sa ikitam ya mapapasi,”
kunna.
51 Ammi awena amu ta itta
hapa ya takwan na kebalinan
na inuhohug na en. A gafu ta
intu ya kadakalan na padi ki-
den ta darunin yen a uray na
Namaratu ta linavun na ya
pasi ni Hesus nga mangikaru
ta liwat na ngamin kiden
Hudyo.
52 Ammi bakkan la ta liwat
na Hudyo kiden ya ikaru na
am awa liwat na ngamin ki-
den tolay hapa nga bakkan
ta Hudyo, petta mapatatak-
day ya ngamin kiden anak

na Namaratu nga nesaned ta
ngamin paglelehutin.
53 A gafu ta uhohug na
kadakalan da en nga padi ta
nagkakampat kiden a yen ta
nagbabidan da ya pangpa-
pasi da te Hesus.
54 A yen ta awenan nakipa-
paita ni Hesus nga nakik-
ihkihu ta Hudyo kiden, a
nagtugut kid na ituldu na
kiden ta lugar na Hudeya,
te umange kid na ta ili na
Eparim nga abikan ta alawa
na kalafukan. A yen hala bit
ya nagyanan da.
55 A sangaw tanagay na
hapa ya Pyesta na Simana na
Hudyo kiden, a naggagabi ya
addu na Hudyo nga nagafu ta
kadwan kiden babali, te ange
kid na ta ili na Herusalem,
petta dana baggawan da ya
dulayen tekid ta kuman na
pakkwa na lintigen kapye da
makipyesta.
56 A tekid gitayukan ta
umag na simbaanen a
angzen kid ta itan te Hesusen.
"Anu ya uray muy,
umange panaw i Hesus
ta pyesta in?" kunda ta
kahebing da kiden.
57 Yen ya uhohug da, te ya
padi kiden ikid na Pariseyu
kiden a dana nangibar kid ta
am itta ya makkamu ta agyan
ni Hesus a ipakamu da mina
tekid, petta enda gafutan.

12

Ya Pangluggud Ni Mariya Te Hesus

1 A ta mekannam na araw
ta kaatubangan na Pyesta na
Simana na Hudyo kiden a du-
matang ha ig Hesus ta iten
Betanya nga lugar ni Lasaru
en nga tinolay na ta pasi na
en.
2 A gafu ta datang ni
Hesusen a nangiparan ya
kadwan kiden tolay ta
dakal na pagpamakan ta
pangdayaw da tentu. I
Marta ya nangiparan ta
kanan, a i Lasaru ya takday
nakiatubang te Hesus.
3 A tekiden nagkakan a
nangalap i Mariya ta garapon
na pake mangina na bangog
nga dipuru nardu. A enna
neluggud ya bangogen ta
takki kiden ni Hesus, a
sangaw pinuhidan na kid
ta huk na en. A nesaned
hapa ya bangogen ta ngamin
lagum na bali en.
4-5 Ammi i Hudas Iskaryote
nga takday ituldu ni Hesus a
nehuya na i Mariya.
"Anu awena nelaku ya
bangogina, petta meatad
ya paga na ta pobre kiden
nga mazigatan? Pade awa
magamid na ya lugar na
tandan ta tādarun," kunna.
Intu hala sangaw ya man-
gitalaba te Hesus.
6 A awan haman ta
pangkenga na ta pobre kiden,
ammi inuhohug na yen, te
intu hala ya mangifun ta
sufuten nga aggiappiyan
da ta pirak da en, a gafu
ta mangtakaw a kanayun
nangalap ta nesufut da en.
7 Ammi ya uhohug ni Hesus
tentu a
"Awem la ihuya ya bab-
bayin, te dana neappiya
na yen petta iluggud na

ta barikin nga meparan ta
araw na ketanam ku.
8 Sigida itta haman ya
pobre kiden tekamuy, ammi
teyak a awek mabayag teka-
muy," kunna.

Ya Pangigakkad Da Ta Pasi Ni Lasaru

9 A gafu ta pyesta en ta ili
na Herusalem a pake addu
ya Hudyo kiden nga umange,
a nadamag da ta ittan ha i
Hesus ta iten Betanya. A yen
ta umange kid hapa ten, te
enda itan i Hesus. Ammi
bakkan la te Hesus ya enda
itan am awa Lasaru hapa nga
tinolay ni Hesus ta pasi na en.
10 A gafu ta kumanen a
nagtatulag ya padi kiden nga
mamapasi hapa te Lasaru,
11 te i Lasaru ya gafu
na pagtalekud na addu na
Hudyo kiden ta padi kiden
petta mangurug kid na te
Hesus.

Ya Pangdayaw Na Tolay Kiden Te Hesus

12 A ta pagtalib na araw a
itta para la ya pake addu na
tolay nga umange nakipyesta
ta ili na Herusalem, a nadan-
gag da ta ange hapa i Hesus ta
pyesta en.
13 A nangalap kid mantu ta
addu na don na kuman na
anyog, a enda kid nepaypay
te Hesus ta pangdayaw da
tentu. A nagayayag kid na
hapa.

"Madaydayaw ya Nama-
ratu ewan. Bendisyonam,
Afu, ya umange in sin ta
ngagam. Bendisyonam
ya Ari na Istralita kiden,"
pakakin kid.

14 A nagtakay hapa i Hesus
ta urbun na kabayu nga
nepaalap na. A yen ya
nagdulotan na dana en
uhohug ta Bibliya gafu tentu,
te ya uhohug na suraten a

15 "**Awemuy na mag-
burung, ikamuy taga
Herusalem, te itan
muy, dumatang na ya
ari muy nga magtakay
ta urbun na kabayu,**"
kunna.

16 Ammi ta ituldu kiden ni
Hesus a aweda bit nanonot
ya suraten addet ta pag-
toli ni Hesus ta langit, a
yen ya nepakanonot da ta
itta ya dana en surat nga
nangilavun ta pagtakay ni
Hesus ta kalakabayu en.
17 A ya tolay kiden nga
nakaita te Hesus tentu en
nangtolay te Lazaru, a
nepadpadangag da hapa ya
naita da.
18 A yen ta umange ya addu
na tolay nga nangdafung
te Hesus, te nadamag dan
ya pakapangwa na gafu te
Lasaru.
19 A yen ta nagburung na
hapa ya Pariseyu kiden.

"Itan muy awa awan
haman ta mabalin tam, te
sa dumadagdag ya ngamin
tolay tentu," kunda ta sakā
Pariseyu da kiden.

Ya Pagapag Na Kadwan Kiden Tolay Te Hesus

20 A ta neange na Hudyo
kiden ta pyesta en nga maki-
mallak ta simbaan na Nama-
ratu a nekihkihu hapa tekid
ya kadwan kiden Giregu nga
dana simarok ta relisyon na
Hudyo kiden.

21 A gafu ta ikayat da hapa
makkamu te Hesus a enda bit
nebar te Felipe;
"Ser, ikayat mi haen
makibidan ta dafu muyen
Hesus," kunda te Felipe,
te intu ya takday ituldu ni
Hesus nga taga Betsayda ta
lugar na Galileya.
22 A enna kid mantu nebar te
Andres, a ig Andres ikid ni
Felipe ya umange nangitulud
ta Giregu kiden te Hesus, a
nebar da kid tentu.
23 A ya tabbag ni Hesus tekid
a
"Ittan mantu ya araw
na pakepaita na pake-
dayawan na Tolayin Taga
Langit,
24 te ya ibar ku tekamuy
a mappya ta metanamak san-
gaw ta lutak ta kuman na
mait. Te am awena memula
na maiten ta lutak a awena
sangaw lumattog na angat na
en, ammi am memula a mag-
mayan hapa sangaw ta addu,
a kumanen hapa teyak.
25 A kumanen hapa
tekamuy, te am kengan muy
mina ya katolay muy sin
a mawakay mantu sangaw
ya katolay muy nga mag-
nayun. Ammi am awemuy
la nonotan ya katolay muy ta
paglelehutin yan a meappiya
hala ya katolay muy nga
magnayun.
26 A am itta tekamuy
ya mayat makidafu teyak
a mappya ta kanayun du-
magdag hala teyak, petta
maski am had ya eyan ku
a yen hapa ya agyan na.
A maski am inya tekamuy
ya makidafu teyak a ya
Damakewan Namaratu ya
makkamu mangpadayaw
tentu," kunna tekid.

Ya Pangipakkamu Ni Hesus Ta Pasi Na

27 A ya uhohug na para
tekid a
"Kuga mapopoyung na
ya nonot kin, te kuman
na makimallakak mina
te Damakewan petta
ikerutan nak mina ta
zigatin nga dumatang
teyak. Ammi awek la, te
yen haman ya gafu na
neangek ta lutakin petta
idulot ku la ya magattam
ta zigatin yan," kunna.
A sangaw nakimallak hapa ta
28 "Amang, kompormi
la ya dumatang teyak
petta mepaitam hapa ya
pakedayawam gafu teyak,"
kunna.
A ka-ma la itta ya nagsitang ta
langit,
"Dana nepaitak na ya
pakedayawan ku teko, a
pidwan ku hala sangaw,"
kunna.
29 A ya tolay kiden gi-
tayukan ta bikat nig Hesus
a nedangagan da hapa ya
nagsitangen, a pahig na
kadwan ta nagdalak, ammi
ta kadwan a "**Naguhohug
de ya anghel na Namaratu
tentu,**" kunda.
30 Ammi ya uhohug ni
Hesus tekid a
"Awemuy la pahig ta
iyak la ya kauhohugan
na nagsitangen am awa
ikamuy hapa.
31 A tanagay na hapa ya
pangpa-gang na Namaratu
ta liwat na tolay kiden. A

megindan hapa ya pangabak
ku ta akkimohayanen nga
makkamu ta ngamin dulay
ta paglelehutin.
32 Te sangaw am pina-
gappa dak ta kayu, a yen
sangaw ya panggamid ku ta
ngamin tolay petta mangu-
rug kid teyak," kunna.
33 A inuhohug na ye-yen, te
dana pangibar na tekid am
had kunna sangaw na pasi
na.
34 Ammi tumubbat hapa
ya tolay kiden nga magpohut
tentu.
"Annum haman ibar ta
magappa sangaw ya To-
layen Taga Langit ta kayu?
Te ya nadangag mi ta Bib-
liya a magnayun hala san-
gaw ya idob na Namaratu
nga Mangikerutan. A am
iko hala yen a inya mantu
ya Tolayen Taga Langit?"
kunda.
35 A ya tabbag hapa ni Hesus
tekid a
"Assang para la ya ketta
na dakar tekamuy kapye
na limitap. Mappya mantu
ta yen ya dagdagan muy
petta awena kam madatan-
gan na sugiram. Te ya mag-
tugut ta sugiram a awena
amu am had ya eyan na.
36 Mappya ta ikatalak
muy ya dakaren ta ketta
na en para la tekamuy,
petta magbalin kam hapa ta
kuman na anak na dakar,"
kunna.
37-43 (-)

*Ya Kadwan Para Na Ne-
tuldu Ni Hesus*

44 A ta nepangkasaba
ni Hesus ta tolay kiden a
pinasikan na ye-yan na
uhohug tekid:
"Am itta ya mangurug
teyak a bakkan la ta iyak ya
kurugan na am awa nangi-
doben teyak hapa.
45 A ya nakaita teyak a
naita na hapa i Damak.
46 Iyak hala ya kuman
na dakar nga lumattog ta pa-
glelehutin, petta am itta ya
mangurug teyak a awenan
sangaw magdanang ta sugi-
ram na en.
47 Ammi ya makadangag
ta uhohug ku otturu baybay-
an na la gafu ta awena itug
a melogot hala sangaw ta
pakapa-gangan na. Ammi
bakkan ta iyak ya mangpa-
gang tentu, te bakkan ta
yen ya neangek isin petta
mangpa-gangak ta tolay, te
iyak hala ya mangikerutan
tekid.
48 Ammi ya awanen
mangpadulot teyak gafu ta
aweyan na ya uhohug ku a
mapa-gang hala sangaw ta
pagaddetan na arawin yan
gafu ta inuhohug ken nga
awena kinurug.
49 Te bakkan haman ta
uhohug ku ya neuhohug ku
tekamuy am awa uhohug ni
Damakewan nga nangidob
teyak, te intu hapa la ya
nangibar teyak ta ngamin
uhohugan ku ikid na bidan
ku tekamuy.
50 A amuk hapa ta itta
ya pakapangwa na uhohug
na kiden nga mangtolay teka-
muy petta magnayun kam,
am mangurug kam. A awan
mantu ta uhohugan ku teka-

muy am bakkan la ta kuman na nepeuhohug ni Damakewan teyak," kunna.
A tentun nakauhohug ta kumanen a nagtugutan na kid, a nagtagun na kid.

Ya Gafu Na Awena Pangurug Na Hudyo Kiden

(v 37) A maski addu ya iningwa ni Hesus nga pakaitan na pakapangwa na en ta atubang na Hudyo kiden a aweda la kurkurugan. (v 38) A gafu ta aweda nangurug a yen ya pagdulot na uhohug ni mina Isayasen nga nepesurat na Namaratu tentu, te ya uhohug na a

"**Awan haman ta mangurug, Afu, ta nepadangag mi tekid. A maski naita da ya pakapangwam a aweda la netug,**" kunna.

(v 39) Ammi awena mabalin ta mangurug ya Hudyo kiden, te ya uhohug ni mina Isayasen ta takday ha na surat a

(v 40) "**Kuman na pinagdaram na Namaratu ya mata da petta aweda makaita.**

A pinagtuyag na ya nonot da petta aweda makanonot ikid na magbabawi ta liwat da.

Te am magbabawi kid mina a gagangay kan ta pagmappyan na kid," kunna.

(v 41) A yen ya nesurat ni mina Isayasen, te gaititan na ya pakedayawan ni Hesus, a intu hala ya binida na. (v 42) Ammi maski kunna ten a addu hala ya nangurug ta pinakadakal na Hudyo kiden, ammi aweda la nebosag gafu ta talaw da ta Pariseyu kiden, te aweda ikayat ya madugiman ta kapilya da en, (v 43) te intu hud la ikaykayat da ya pangdayaw na tolay tekid ammi ta pangdayaw na Namaratu.

13

Ya Pangipaita Ni Hesus Ta Alinnak Na Nonot

1-3 A ta kaatubangan na Pyesta na Simana na Hudyo kiden a narikna ni Hesus ta tanagay na ya pagtugut na ta lutakin petta magtoli ta agyan na Dama na ewan Namaratu. A gafu ta pinagpatu ni Satanas i Judas Iskaryote a dana negakkad na ya pangitalaba na te Hesus petta enna gafutan na Hudyo kiden. A amu hapa ni Hesus ta intu ya pinaguray na Dama na en ta ngamin dumatang tentu, anna tanagay na magtoli te Dama na en nga naggafun na ta idi. A yen ta pinagammung na ya ituldu na kiden petta makikkanan kid ta pamurab na pyesta. Pake inidduk ni Hesus ya ituldu na kiden nga masirak ta paglelehuten, a ikayat na ipasikkal ya idduk na tekid kapye na gafutan na Hudyo kiden.

4 A yen ta imikkat ta namuhaban da en kapye na inazi ya salnuk na en, kapye na hapa nehakkat ya tuwalya.

5 A sangaw tinunan na ya palanggana ta danum, a

pinegafwanan binaggawan
ya takki na ituldu na kiden,
otturu pinuhidan na kid
hapa ta tuwalya en nga
nehakkat na.
6 A tentu namegafu nang-
baggaw ta takki kiden ni Pe-
dru a awena ikayat;
"Atsi O, Afu, iko hud
mina ya mangbaggaw ta
takkik kidin," kunna.
7 "Awem para la amu,
Pedru, ya gafu na pang-
baggaw ku ta takkim ki-
den, ammi amum hala san-
gaw," kun ni Hesus tentu.
8 "Atsi O, Afu, awek
pabaggaw ya takkik kidin
teko," kunna ha.
"A am awem kid pabag-
gaw teyak a awan sangaw
ta kesipatam teyak," kunna
ha ni Hesus tentu.
9 "A bakkan mantu la
ta takkik, Afu, am awa
ngamin kamat ku hapa,
kontodu uluk," kunna.
10 A ya uhohug ha ni Hesus
tentu a
"Am dana nabalin kan
nagzigut a awem na
pidwan ya pazigut, te
nabaggawan na ya ngamin
barim. Ammi mappya ta
mabaggawan ha ya takkim
kiden, te matapangan kid
ta dalan. A mappya te
sa nabaggawan kanan,
ammi fwera ta takday la
tekamuy," kunna,
11 te dana amu ni Hesus am
inya sangaw ya mangitalaba
tentu, a yen ta "**fwera ta tak-
day la tekamuy,**" kunna.
12 A ta kabalin na nang-
baggaw ta takki da kiden a
nagsalnuk ha, kapye na nag-
toli ta angnganan da en. A
pake nepasikkal na ya ne-
paita na tekid;
"Amu muy panaw ya
gafu na pangbaggaw ku ta
takki muy kidina?
13 Ikamuy nga itulduk a
ingagan dak ta '**Mistro,**' ikid
na '**Afu,**' a kustu hapa, te
kakurugan haman.
14 A am dafu muy ikid na
mistro muy ya nangbaggaw
ta takki muy kiden a mappya
ta magimbaggaw kam hapa
ta takki muy kiden.
15 Te kuman na keangari-
gan ya nepaitak tekamuy,
petta umalinnak ya nonot
muy ta kuman na nepaitak
tekamuy.
16 A pake ibar ku mantu
tekamuy ta awemuy mina
pahig ta malmalalaki kam
ammi ta dafu muyen nga
nangidob tekamuy.
17 Am amu muy ya ikayat
ku uhohugan tekamuy, a
matalakan kam sangaw am
yen ya idulot muy.
18 "Ammi itta hala ya
takday tekamuy nga awan
mesipat ta bidan ken
tekamuy, a maski am intu
ya takday nepadagdag ku
a dana amuk ta takwan
hala ya nonot na. Ammi
mappya ta kunna ten petta
magdulot hala sangaw
teyak ya kuman na nesurat
ta Bibliya, te ya uhohug na
suraten a '**Nekuyat nak
na nakikkanan teyak,**'
kunna.
19 "A dana nebar kun yan
tekamuy ta awena para la

magdulot, petta sangaw am nabalin na a mangurug kam ta iyak hala ya binida na suraten.

20 A pake ibar ku para tekamuy ta maski am inya sangaw ya magpadulot tekamuy gafu ta doban ta kam a mekwenta ta iyak hapa ya pagdulotan na. Kumanen hapa ta magpadulot teyak a mekwenta ta pagdulotan na ya nangidoben teyak," kunna.

Ya Mangitalaba en Te Hesus

21 A ta nepakauhohug ni Hesus ta isin a nagkarbaw hapa, kapye na pake nepasikkal ya dumatang tentu.

"Kakurugan hala ya ibar ku tekamuy ta takday sangaw tekamuy ya mangitalaba teyak," kunna.

22 A gingit-ita la ya ituldu na kiden, te aweda amu am inya tekid ya ikayat na uhohugan.

23-24 A gafu ta kahebing ni Hesus ya takdayen ituldu na nga pake kofun na a yen ya pinaypayan ni Pedru.

"Ibar mu bit tentu am inya tekitam ya ikayat na uhohugan," kunna tentu.

25 Nagtahelig mantu ta radang ni Hesus ya kahebing na en, a nebar na ta

"Afu, inya hud tekami ya ikayat mu uhohugan?" kunna tentu.

26 "Intu hala ya pangigawatan ku ta tāhukal na panin yan am nesawsaw kun ta zigu in," kun ni Hesus.

A ta nepangisawsaw na ta panen a negawat na hala te Hudas Iskaryote.

27 A ta nekabalin ni Hudas nga nanggawat ta panen a yen hapa ya nesarok ni Satanas tentu. A ya uhohug hapa ni Hesus tentu a

"Tarabakum na ya ikayat mu tarabakun," kunna.

28-30 A alistu mantu imuhet i Hudas ta bali en ta hiklam para la. Ammi ta kadwan kiden nga nasirak ta lamesa en a aweda amu am anu ya ikayat na uhohugan ni Hesus tentu. Ammi gafu te Hudas ya mangibbal ta sufut na pirak da kiden a pahig na kadwan ta intu ya dinob ni Hesus nga ange gumatang ta magserbi tekid ta pyesta en, ono ange mangatad ta pobre kiden mazigatan.

Ya Bagu Na Bilin Ni Hesus

31-32 A ta nepagtugut ni Hudasen a nagbida ha i Hesus.

"Sangaw ta ayanin a mepasikkal ya kalalaki na Tolayen Taga Langit, a kumanen hapa ta kalalaki na Namaratu ewan. Te Namaratu ya mangipasikklal ta intu kalalaki na Anak na en ya kagitta na kalalaki na en hapa la, a tanagay na ya pangipasikkal na.

33 "A ya ibarku mantu tekamuy, ānāk ku, a manganan-wanak la tekamuy kapyek magtugut. A apagan dak hapa sangaw, ammi ibar ku tekamuy ya kuman na inuhohug ku ta pinakadakal na Hudyo kiden ta awemuy makaange ta eyan ku.

34 A gafu ta awedak sangaw
maita a itta mantu ya bagu na
bilin ku tekamuy, te ya ibilin
ku tekamuy a magkaid-idduk
kam ta kuman. Ta kuman na
nepangidduk ku tekamuy.
35 Te am sigida magkaid-
idduk kam a yen sangaw ya
pakaitan na ngamin tolay
ta iyak ya dagdagan muy,”
kunna.
36 A ya pohut hapa ni Pedru
tentu a
“Had mantu ya eyam,
Afu?” kunna.
“Awem la pahig ta mehu-
lun ka, Pedru, te awem
para la makaange ta eyan
ku, ammi dumagdag ka
hala sangaw,” kun ni Hesus
tentu.
37 “Anu awek mehulun
teko maski ta ayanin, Afu,
te maski isagapil ku hala ya
angat ku teko,” kunna ha.
38 “Pahig mu hud ta
itta ya turad mu nga
mangisagapil ta angat
mu teyak? Pake ibar ku
teko ta mamentallu ka
sangaw nga mangilemad
ta pakkamum teyak ta
awena para la pagtareknay
na manuk,” kunna hapa ni
Hesus tentu.

14

Ya Pangpasikan Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

1 A ya uhohug para ni
Hesus ta ituldu na kiden a
“Awemuy mina pag-
popoyungan ya nonot
muy gafu ta pagtugut ku
tekamuy, te ikatalak muy
la ya Namaratu, a kuman
en hapa teyak.
2 Te maski magtugutak
a eyak mangiparan ta
pagyanan rnuy ta bali ni
Damakewan, te addu hapa
ya pagyanan ta bali na en, a
awek mina nebar tekamuy
am awa kustu.
3 A gafu ta eyak mangi-
paran ta pagyanan rnuy a
tolin ta kam hapa sangaw, te
alapan ta kam sangaw teyak,
petta magyan kam hapa la
teyak.
4 A mappya hapa, te amu
muy hala ya eyan ku ikid na
dalan,” kunna.
5 Ammi ya uhohug hapa ni
Tomas a
“Pa-pa-nun mi hud
makkamu ta dalanina, Afu,
bakawa awemi haman
amu ya lugarina nga
eyam,” kunna.
6 A ya tabbag ni Hesus a
“Maski dumagdag kam
teyak, te iyak ya kuman
na dalan muy. Awan ta
makadulot te Damakewan
am awena dumagdag
teyak, te iyak ya pagyanan
na kakurugan ikid na
pangalapn muy ta angat
muy.
7 A am kurug ta amu dak
a amu muy mantu i Damake-
wan, a mamegafu ta ayanin a
amu muy, te naita muy na,”
kunna.
8 A ya uhohug hapa ni Fe-
lipe tentu a
“Afu, pake ipaitam ya
Damam tekami a matap-
pag kamin,” kunna.
9 “Anu nabayagak na
haman tekamuy, Felipe,
a awem para la amu am
inya yak. Ya nakaita teyak

a naita na hapa i Damak.
Annum mantu ibar ta
ipaitak i Damak tekamuy?
10 Awem hud mangurug,
Felipe, ta itta i Damakewan
teyak, a intu hala ya pag-
tolayan ku? A maski ya
ngamin inuhohug ku teka-
muy a awek haman neuroray
neuhohug, te i Damakewan
ya itta teyak, a ya tarabakuk
a tarabaku na hapa.
11 A mappya ta kurugan
muy ya uhohug ken ta itta
i Damakewan teyak ikid na
intu hapa ya pagtolayan ku,
ammi am mazigat ya mangu-
rug ta uhohug ken tekamuy a
ya tinarabakuk mina ya pan-
gurugan muy.
12 "A pake ibar ku para
tekamuy ta maski am inya
tekamuy ya mangurug
teyak a makkwa na hapa
sangaw ya kuman na
tinarabakuk. A maski
dakdakal para ya makkwa
na ammi ta iningwak, te
itta yak sangaw ta agyan
ni Damakewan,
13 petta maski am anu
ya adangan muy ta lugar
na ngagan ku a iyak hala
sangaw ya makkamu ta
inadang muyen, petta maita
hapa ya pakedayawan ni
Damakewan gafu teyak.
14 Pidwan ku: maski am
anu ya adangan muy ta lugar
na ngagan ku a iyak hala san-
gaw ya makkamu," kunna.

Ya Manguffunen Nga Kagitta Ni Hesus

15 "A am kurug ta id-
dukan dak a itug muy
mantu ya pakkwak teka-
muy,
16 a magadangak hapa
sangaw te Damakewan petta
idob na sangaw tekamuy ya
takday Manguffun nga me-
gitta teyak, petta magnayun
hala sangaw tekamuy.
17 A intu sangaw Kauffu-
nan muy ya Kahalwa na Na-
maratu nga mangipakamu ta
kakurugan tekamuy. Ammi
ya awan kiden mangurug
teyak a aweda ikatalak ya
mangipakamu ta kakurugan
tekamuy, te aweda manonot,
a awan ta pakkamu da tentu.
Ammi itta ya pakkamu muy
tentu, te mehebing tekamuy
ta ayanin, ammi itta hala
sangaw ta umag na bari muy.
18-19 "Ya ikayat ku uho-
hugan tekamuy a aweta
kam iwarad, te itta yak san-
gaw tekamuy. Mavit la ta
awenak sangaw maita na
kadwan kiden tolay ta pa-
glelehutin, ammi ikamuy
sangaw ya makaita teyak,
te matolayak sangaw, a
matolay kam hapa gafu ta
angat ku tekamuy.
20 A sangaw am ittan
ya arawin yen a yen ya
pakkamu muy ta itta i
Damakewan teyak, anna itta
yak hapa tekamuy.
21 A ya mangitug ikid
na mangidulot ta ngamin
patarabakuk tekamuy a intu
hala ya mangipasikkal ta
pangidduk na teyak. A intu
hapa ya pangipaitan mi ni
Damakewan ta pangidduk
mi tentu, a ukadan ku hapa
ya nonot na petta pake amu

nak,” kunna.

22 A ya takdayen Hudas nga
bakkan ta mangitalaba en a
nangpohut hapa te Hesus.

“Anu kawagan na, Afu,
ta ikami la sangaw ya
pangipakamum ta barim,
ammi awem isipat ya
ngamin tolay?” kunna.

23 A ya tabbag ni Hesus
tentu a

“Maski am inya na to-
lay ya mangidduk teyak
ikid na mangitug ta uho-
hug ku a yen ya iddukan ni
Damakewan, a yen hapa ya
emmi pakipagyanan.

24 Ammi ya awan
mangidduk teyak a awena
ikayat itug ya uhohug ku.
Ammi bakkan haman ta
uhohug ku ya madangag
muy am awa uhohug ni
Damakewan nga nangidob
teyak.

25 “A ye-yen kid na uho-
hug ya isirak ku tekamuy
ta awek para la pagtugut
tekamuy.

26 Ammi ya Kahalwa
na Namaratu ya Manguffun
sangaw tekamuy, te intu
sangaw ya pinakabarik nga
doban ni Damakewan, a
ituldu na kam sangaw ta
ngamin magserbi tekamuy,
te pagnonotan na kam ta
ngamin inuhohug ku teka-
muy,” kunna.

Ya Pangbendisyon Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

27 “A ta ayanin a isirak
ku hapa tekamuy ya
pagintak na nonot muy,
ammi bakkan ta kuman
na pagintak na awan
kiden makkamu teyak, te
mesipat kanan ta pagintak
na nonot ku. Awemuy
mantu pagpopoyungan
ikid na pagtalawan ya
nonot muy.

28 Nadangag muy paen
ya uhohug ku tekamuy
ta ‘**Pagtugutā**n **ta kanan,
ammi pagtolin ta kam hala
sangaw,**’ kunku paen. A
am kurug ta iddukan dak a
awemuy mina magdamdam
am awa makipagayayat kam
mina teyak te dumatangak te
Damakewan petta isipat nak
ta pagturay na en.

29 A nebar kun mantu
yen tekamuy ta awena para
la magdulot, petta sangaw
am nabalin na a idulot muy la
ya pangurug muy.

30 A awek na makapag-
bayag maguhohug tekamuy,
te dumatang na ya mamad-
dayen ta ngamin dulay ta pa-
glelehutin, petta pagzigātan
nak.

31 A maski awan ta mak-
makkwa na teyak a ituluk ku
hala ya barik tentu ta kuman
na pakkwa ni Damakewan
teyak, petta amu na ngamin
tolay ta iddukan ku i Damak.
Imikkat kanan mantu, te en-
tanan,” kunna.

15

Ya Fun Ikid Na Pangpanga Na Kiden

1 A sangaw netuldu ni
Hesus ya pangituldu na tekid.

“Iyak hapa la ya kaku-
rugan na fun na kayu nga
taronan ni Damakewan.

2 Te ya ngamin kiden
pangpangak nga awan mag-
mayan a iwasik na kid,
ammi ta pangpanga kiden
magmayan a palpaltungān
na kid petta umaddu para ya
mayan da.
3 A ikamuy hapa ya ku-
man na pangpangak kiden,
a kuman na nabalin kanan
napaltungan gafu ta pangu-
rug muy ta uhohug ku kiden
tekamuy.
4 A mappya mantu ta
kanayun medagga kam
teyak, petta itta la itta ya
angat muy nga nagafu teyak,
te ya gagangay na pangpanga
kiden na kayu a aweda
makapagmayan am aweda
mekamit ta fun da en nga
mesipat ta angat na. A
kumanen hapa tekamuy, te
awemuy sangaw makapag-
mayan ta kuman na ikayat
ni Damakewan am awemuy
medagga teyak.
5 "Iyak mantu ya kuman
na fun, a ikamuy ya ku-
man na pangpangak kiden.
A ya sigida medagga teyak
petta itta la itta ya angat
na nga nagafu teyak a yen
ya makapagmayan ta addu
ta kuman na gagangay na
pangpanga kiden ta kayu.
Ammi am megungay kam
teyak a awan sangaw ta
mabalin muy nga maka-
mamallak te Damakewan.
6 A am itta ya awan
medagga teyak a mewarad
sangaw yen ta kuman
na panga na kayu nga
awan magmayan ikid na
makatang. A mauknud
sangaw ya pangpanga kiden
nagkatang petta mewarad
kid ta afuy, a maapang kid
na.
7 Ammi am medagga
kam la teyak ikid na itug muy
la ya uhohugan ku tekamuy
a magadang kam mantu ta
kompormi ya ikayat muy,
a dumatang hala sangaw
tekamuy.
8 Te am kunna ten ya
tarabakun muy a kuman
na magmayan kam sangaw
ta addu, a yen sangaw ya
pakaitan na pakapangwa
ni Damakewan tekamuy,
a magbalin kanan hapa ta
itulduk kiden nga megitta
teyak.

*Ya Gagangay Na Mangid-
duk*

9 "A ya kuman na pangid-
duk ni Damakewan teyak a
kumanen hapa ya pangid-
duk ku tekamuy. A map-
pya ta magintak kam la ta
pangidduk ku tekamuy.
10 Te am itug muy la ya
ngamin pakkwak tekamuy
a makaintak kam mantu
ta pangidduk ku tekamuy
ta kuman na iyak hapa, te
gafu ta netug kun ya ngamin
pakkwa ni Damakewan
teyak a nakaintakak na hapa
ta pangidduk na en teyak.
11 A ye-yen ya inuhohug
ku tekamuy, pettam kuma-
nen am kurugan muy a mesi-
pat kam hapa ta talak kin, a
pake matappag kam sangaw
ta talak muy.
12 "A ya pakkwak teka-
muy ta ayanin a magkaid-

idduk kam ta kuman na
pangidduk ku tekamuy.
13 A ya pake mangidduk
ta kadakalan na pangidduk a
isagapil na ya angat na petta
matolay ya kofun na kiden.
14 A ikamuy hala ya ko-
fun ku kiden am idulot muy
ya pakkwak tekamuy.
15 Awek na sangaw ibar
ta tagabu ta kam, te kofun
ta kanan. Te ya gagangay
na tagabu a idulot na la ya
mebar tentu, ammi awena
pake ibar na dafu na en ya
nonot na en tentu. Ammi
gafu ta kofun ta kanan a
netulduk hala tekamuy ya
ngamin nadangag ku te
Damakewan.
16 A bakkan ta ikamuy
ya nangpili teyak am awa
iyak hud la ya nangpili
tekamuy. A pinatudunan ta
kam ange mangipadangag,
petta kuman na magmayan
kam hapa sangaw ta kuman
na pangpanga kiden, a
petta magnayun hapa ya
pagbalinan na pagmayan
muy. A am anu mantu ya
adangan muy te Damakewan
ta gafu teyak a iatad na hala
tekamuy.

Ya Zigat Na Mangurug Te Hesus

17 "A ta kuman na
nebar ku paen tekamuy a
magkaid-idduk kanan.
18 A am ikatupag na
kam sangaw na awan kiden
makkamu teyak a nonotan
muy ta iyak ya napolu
nekatupag da.
19 Te am negitta kam
mina tekid a kofunan da
kam, ammi awemuy na
negitta tekid gafu ta pinili
ta kam petta meduma kam
tekid, a yen ta ikatupag da
kam.
20 Nonotan muy mantu
ya uhohug ken tekamuy ta
'**Awemuy mina pahig ta
malmalalaki ya medob
ammi ta nangidoben
tentu,**' kunku paen, te am
negaged dak a igaged da kam
hapa sangaw. Ammi am
netug da mina ya uhohug
ku tekid a itug da hapa ya
uhohug muy.
21 A yen sangaw ya
kwan da tekamuy gafu ta
pangikatupag da teyak, te
yaga aweda amu ya nangi-
doben teyak.
22 "Am awek mina
umange sin mangipasikkal
ta uhohug na Namaratu
tekid a awan mina ta liwat
da, ammi ta ayanen gafu ta
aweda mangurug a awan
ta pambar da ta liwat da.
23 Te ya mangikatupag
teyak a ikatupag nan mantu i
Damakewan.
24 A am awek mina
nepaita tekid ya awena
makkwa na kadwan kiden
tolay a awan mina ta liwat
da. Ammi ta ayanen a naita
dan, a ikatupag da kamin hud
la ni Damakewan.
25 Ammi gagangay ta
kunna ten petta magdulot
teyak ya kuman na dana
nesurat ta lintig kiden nga
neatad na Namaratu tekid,
te ya uhohug na a
'**Nekatupag dak maski
awan ta liwat ku nga
pangikatupagan da**

mina,' kunna.
26 Ammi maski kunna ten
a pedob ku hala sangaw
ya manguffun tekamuy nga
magafu te Damakewan.
Intu hala ya Kahalwa na
Namaratu nga makkamu
ta ngamin kakurugan, a
intu sangaw ya doban na
Namaratu tekamuy, petta
am ipadangag dak sangaw
ta tolay kiden a intu hapa ya
mangipasikkal ta ipadangag
muyen tekid.
27 Ammi ikamuy para ya
mangipasikkal, te dana
nehulun kam teyak addet ta
nepamegafu tamen.

16

1 "Ye-yen kid na bida ya
isirak ku tekamuy, petta
awemuy sangaw mag-
babawi gafu ta dumatang
tekamuy,
2 te ya makigimung ki-
den ta kapilya kiden a dugi-
man da kam sangaw gafu ta
pangikatupag da tekamuy. A
bakkan la ta yen, te papasin
da kam para sangaw, te pahig
da ta yen ya ikakayat na Na-
maratu.
3 A yen sangaw ya kwan
da tekamuy gafu ta aweda
amu ya Namaratu kontodu
iyak.
4a Ammi dana nebar
kun yen tekamuy, petta
am magdulot sangaw a
dana nakaparan kanan, te
nanonot muy na ya inuho-
hug kin tekamuy ta ayanin.

Ya Tarabaku Na Kahalwa Na Namaratu

4b "Ta idi a awek binida
ya pangikatupag da san-
gaw tekamuy, te itta yak
para la tekamuy,
5 ammi ta ayanin a
magtugutak na, petta magtoli
yak ta nangidoben teyak.
A dana nadangag muy ta
magtugutak, ammi awan
haman ta nangibar teyak am
had ya eyan ku,
6 am awa nagdamdam
kanan hud la gafu ta
nabidakin tekamuy.
7 Ammi maski kunna ten
a ibar ku ya kakurugan teka-
muy, te pagkappyanan muy
ta magtugutak, te am awek
mina magtugut a awena san-
gaw timulyat na Manguffu-
nen tekamuy. Ammi am
magtugutak a doban ku hala
sangaw tekamuy.
8 A am ittan sangaw
tekamuy a intu ya makkamu
mangipasikkal ta liwat na
tolay kiden tekid, ikid na
katunungan, ikid na pangpa-
gang na Namaratu ewan.
9 Ipasikkal na ta itta ya
liwat da gafu ta aweda man-
gurug teyak.
10 A ipasikkal na hapa
tekid ya katunungan, te itta
yak na te Damakewan, a
awedak sangaw maita.
11 A ipasikkal na para
ya pangpa-gang na Nama-
ratu tekid, te dana nekari na
ya pangpa-gang na ta dafu da
en nga mamadday ta ngamin
dulay ta paglelehutin, a mek-
abat kid hapa sangaw tentu.
12 "A addu para mina
ya itulduk tekamuy, ammi
awemuy para la metug ta

ayanin.

13 Ammi am ittan sangaw
ya Kahalwa en nga makkamu
ta ngamin kakurugan, a intu
ya timubbat nga mangituldu
ta ngamin kakurugan teka-
muy. A awena sangaw magu-
ray maguhohug tekamuy, te
dangagan na bit ya peuho-
hug ni Damakewan, a yen
sangaw ya iuhohug na teka-
muy, yaga ipakamu na hapa
tekamuy ya dumatang san-
gaw ta paglelehutin.

14 A maita muy hapa
sangaw ya pakedayawan ku
gafu tentu, te ya ngamin amu
na teyak, a yen sangaw ya
ipakamu na tekamuy.

15 Te ya ngamin paka-
pangwa ni Damakewan a
pakapangwak hapa. A yen
ya nebar ku ta ipakamu na
sangaw tekamuy ya ngamin
amu na teyak," kun ni Hesus
tekid.

Ya Kapopoyung Da Ta Bida Ni Hesus

16 A ya uhohug na para
tekid a

"Mangananwan la a
awetam bit magkait-
ita. Ammi awek pake
mabayag nga awan teka-
muy, kapyek ha makipaita
tekamuy," kunna.

17 A gafu ta nebar na en
tekid a yen ta nagimpopo-
hutan na kadwan kiden it-
uldu na, te aweda amu ya
ikayat na uhohugan tekid.

"Anu panaw ya ikayat na
uhohugan, te '**Mangananwan la a awetam sangaw magkait-ita, ammi awek pake mabayag kapyek ha makipaita tekamuy,**'
kunna. A annun na
haman ibar, '**te eyak na te Damakewan**'?" kunda.

18 "A mazigat hapa
maawatan ya uhohug na
en nga '**Mangananwan la,**'
te awetam haman amu,"
kunna para na kadwan.

19 A narikna ni Hesus ta
ikayat da pohutan tentu, a
dana nebar na tekid.

"Anu? Magimpopo-
hutan kanan de gafu ta
uhohug ken tekamuy ta
'**Mangananwan la a awe-
tam sangaw magkait-
ita?**' ikid na '**Awek pake
mabayag kapyek ha
makipaita tekamuy**'?

20 A pake ibar ku mantu
tekamuy ta magtatangit
kanan sangaw ta pag-
damdam muy teyak, ammi
timoltollok la ya kadwan
kiden nga awan mangurug.
Ammi maski am madamdam
kam a pimatalin hala sangaw
ya talak muy ta damdam
muyen.

21 Intu mina nonotan
muy ya gagangay na bab-
bayen maganak, te am tana-
gay na ya paganak na a pake
mazigatan, te nadatangan
na ya paganak na. Ammi
am nakaanak na a awenan
manonot ya zigat na en am
awa matalakan hud la gafu
ta limattog na ya anak na en.

22 "A kumanen hapa
tekamuy, te madamdam
kanan ta ayanin, ammi
matalakan hala sangaw
ya nonot muy, te magkait-
ita kitam hala sangaw, a
awan ta makatampa ta

talak muy.
23 A am dumatang na
sangaw ye-yen a awan na
sangaw ta pohutan muy
teyak. A pake ibar ku para
tekamuy ta maski am anu
ya adangan muy sangaw te
Damakewan ta gafu teyak a
iatad na hala tekamuy.
24 Addet ta ayanin a
awan para la ta inadang
muy tentu ta gafu teyak.
A magadang kanan mantu,
petta maatadan kam, a
madatangan sangaw ya talak
muy," kunna.

*Ya Kapozyanan Na Uho-
hug Ni Hesus Tekid*

25 A ya uhohug para ni
Hesus tekid a
"Kuman na keangari-
gan ya nabidak tekamuy
ta ayanin, ammi awek
na sangaw maguhohug
ta keangarigan, te pake
ipadangag ku sangaw
i Damakewan tekamuy
petta malogon ya pakkamu
muy.
26 A am itta sangaw ya
ikayat muy adangan tentu a
adangan muy hala ta gafu
teyak, te maski bakkan ta
iyak ya mangibar ta adangan
muyen tentu,
27 te iddukan na kam
hapa la gafu ta iddukan dak
ikid na kurugan muy ta intu
hala ya nagafun ken.
28 Ya Damakewan ya na-
gafun ken teyaken lumattog
ta lutakin. A ta ayanin a mag-
toli yak hala tentu, te mag-
tugutak na ta isin," kunna.
29 "Ay, nalawag kad na,
Afu, ye-yen na inuhohug
mun, te bakkan na ta kean-
garigan.
30 A ayanin para la ya
pakkamu mi ta maski am
awan ta mangibar teko a
dana amum ya ikayat na
pohutan teko. Yen mantu
ya pangurugan min ta Na-
maratu hala ya nagafum,"
kunda.
31 A ya tabbag na hapa tekid a
"Mangurug kam ta
ayanin,
32 ammi awena la
mabayag a iwagak dak petta
tatakdayak la, te sa magba-
bilag kam nga dumatang ta
bali muy. Ammi maski am
iwagak dak a awek tatakday,
te itta la i Damakewan teyak.
33 "A yen ta inuhohug
ku ye-yen kid na uhohug
tekamuy, petta am ikata-
lak dak a awena sangaw
makulkulaw na nonot muy
am awa magintak kid la.
A gafu ta ketta muy ta pa-
glelehutin a itta la sangaw
ya mangpazigat tekamuy,
ammi itug muy la ya tu-
rad muy, te naabak kun ya
ngamin kidin zigat ta pa-
glelehutin," kunna.

17

*Ya Pakimallak Ni Hesus Ta
Namaratu ewan*

1 A ta nekabalin ni Hesus
nga nangituldu ta ituldu na
kiden a tumangad na ta lan-
git kapye na nakimallak ta
Namaratu ewan:
"Amang, ittan ya oras na
zigat kin, a atadan nak ta
pagattam ku, petta maita
ya kalalakim gafu teyak.

2 A mappya ta kunna ten,
Amang, te uray mu haman ta
iyak ya makkamu ta ngamin
tolay, petta atadan ku hapa
ya ngamin kiden neatad mu
teyak ta magnayun na angat.
3 A ittan ya angat da nga
magnayun te amu da ta iko
hapa la ya kakurugan na
Dyos, a iyak ya pinakabarim
nga dinob mu ta paglele-
hutin.
4 "A ta kettakin ta
lutakin a kanayun
nepasikkal ku ya pake-
dayawam, a nebalin kun
ya ngamin tarabakuk nga
nepakkwam teyak.
5 A ta ayanin, Amang,
a padatangan nak haen
ta hebing mina, petta
maatadanak ta kalalakik
nga megitta ta kalalakiken
ta idi ta kawan para na
paglelehutin.
6 "A ya lalaki kiden nga
neatad mu teyak a netul-
duk kid ta ngamin nonot
mu ikid na gagangay mu,
te yen kid ya pinilim petta
mesina kid ta kadwan ki-
den tolay ta paglelehutin.
A netug da hapa ya ngamin
kiden uhohug mu nga ne-
tulduk tekid.
7 A ta ayanin a amu dan
ta iko hala ya pake nagafun
na ngamin kiden neatad mu
teyak.
8 Te ya ngamin nepeuho-
hug mu teyak a yen hala ya
neuhohug ku tekid, a kinu-
rug da hapa. A pake amu
dan ta iko ya nagafun ken,
a mangurug kid na ta iko ya
nangidob teyak.
9 "A yen ta makimallakak
teko, Amang, te pakimal-
lak ku kid hapa. Awek bit
pakimallak ya kadwan ki-
den tolay ta paglelehutin,
te intu bit la pakimallak ku
ya neatad mu kiden teyak.
A pakimallak ku kid, te
anak mu kid.
10 Te ya ngamin tolay mu
a tolay ku kid hapa, a tolay
mu hapa ya ngamin tolay ku,
a madayawanak hapa gafu ta
pangurug da teyak.
11 Awanak na sangaw ta
paglelehutin, te dumatangak
na teko. Ammi sigida itta
yan kid ta paglelehutin, a yen
ta pakimallak ku kid teko,
Amang, te iko la ya katu-
nunganen na Dyos. A sigida
pagdadaggam kid la teko nga
neatad mu teyak, petta mag-
tatakday kid ngamin ta ku-
man na pagtatakday ta.
12 Ta kettakin para
la tekid a iyak hala ya
nangpadagga tekid teko, a
nekerutan ku kid hapa, te
awan ta nelogot tekid fwera
ta takdayen la nga nekari
nelogot, petta magdulot ya
uhohug na suraten.
13 "Ammi pagtugutān
ku kid na, Amang, te
dumatangak na teko, a
uhohugan ku yan ta kettak
para la ta paglelehutin
petta madangag da hapa,
petta magdulot hapa tekid
ya kuman na talak na
nonot kin.
14 Nesirak kun ya uho-
hug mu tekid, a yen ya
pangikatupagan na awan
kiden mangurug tekid gafu

ta aweda negitta tekid, te
kumanen hapa teyak.
15 Awek ibar ta padayum
kid ta awan kiden mangu-
rug, ammi ikayat ku ta ilil-
lik mu kid ta pangayayyaw
ni Satanas tekid, petta aweda
mangwa ta dulay,
16 te aweda megitta ta
kadwan kiden tolay ta pa-
glelehutin, te kumanen hapa
teyak.
17 Ikayat ku hapa,
Amang, ta pagtatakdayam
ya nonot na gintatakdayan
tekid, petta kanayun kwan
da ya megitta ta uhohug mu,
te ya uhohug men hapa la
ya pakkamun da ta ngamin
kakurugan.
18 A ta kuman na
nepangidob mu teyak ta
paglelehutin a doban ku kid
hapa.
19 A gafu ta itulduk kid
a pagtatakdayan ku hapa ya
nonot ku ta patarabakum
teyak, petta parigan dak
hapa sangaw nga mag-
patatakday ta nonot da ta
kakurugan.
20 "A bakkan la ta isin
kid ya pakimallak ku, te
isipat ku hapa ya mangu-
rug sangaw teyak gafu ta
pangipadangag na inin kid
teyak,
21 petta sa magtatakday
kid ngamin nga megitta
tekita ta kuman na pag-
tatakday ta, a petta mesipat
kid hapa ta pagtatakday
ta, pettam kumanen a yen
sangaw ya pangurugan na
kadwan kiden tolay ta iko ya
nangidob teyak.
22 A ya pakedayawam
nga nesipat mu teyak a yen
hapa ya nesipat ku tekid,
petta magtatakday kid nga
megitta tekita.
23 Itta yak tekid, a itta ka
hapa teyak, petta pake mag-
tatakday kid ta mappya, pet-
tam kumanen a yen sangaw
ya pakkamun na kadwan ki-
den tolay ta iko ya nangi-
dob teyak ikid na mangidduk
tekid ta kuman na pangidduk
mu teyak.
24 "Ikayat ku para,
Amang, ta dumagdag
hapa sangaw teyak ya
ngamin kiden mangurug
nga neatad mu teyak, petta
pake maita da hapa ya
kadakalan na dakar na
pakedayawan ken nga
neatad mu teyak ta kawan
para la na lutakin gafu ta
pangidduk mu teyak.
25-26 Iko la, Amang, ya
lugar na ngamin katunun-
gan, ammi awena ka amu na
tolay kiden nga itta ta pa-
glelehutin. Ammi iyak ya
makkamu teko, a nepakamu
ta ka hapa ta itulduk kidin,
a amu dan ta iko ya nangi-
dob teyak. A ipakamu ta ka
para tekid petta mesipat kid
hapa ta pangidduk mu teyak
gafu ta itta yak hapa tekid,"
kunna. A yen ya addet na
pakimallak na en.

18

Ya Panggafut Da Te Hesus

1 A ta nekabalin ni Hesus
nga nakimallak a sa nag-
tatugut kid na ituldu na
kiden, a umange kid ta

dammang na Wer na Ki-
daron, te magdulot kid ta
agyan na kakayunen nga
kanayun eyan da.
2 Awan tekid i Hudas
nga mangitalaba te Hesus,
ammi dana amu na ya lugar
na kakayunen, te yen ya
kanayun katotolin nig Hesus
ikid na ituldu na kiden nga
pagaammungan.
3 A gafu ta kumanen a
nangihulun i Hudas ta addu
na suddalu ikid na polis
nga dinob na padi kiden
nga Hudyo ikid na Pariseyu
kiden, te enna kid netulud ta
agyan ni Hesus, a nagibbal
kid hapa ta hilag ikid na
kampilan.
4 A datang da ta agyan na
kakayunen a dana amu ni
Hesus ya ngamin dumatang
tentu, a enna kid mantu dina-
fung. A ya uhohug na tekid a
"Inya hud ya apagan
muy?" kunna tekid.
5 "A ya Hesusen taga
Nasaret," kunda.
"A iyak haman," kunna
hapa tekid.
A nakihebing hapa tekid
i Hudas nga nangitalaba
tentu.
6 A ta nepangtabbag
ni Hesus tekid ta "**Iyak
haman,**" nepagkin a sa
nagasusunsun kid na abat
ta napakayang kid, ammi
pinidwa ha ni Hesus ya nebar
na en tekid.
7 "A te inya hud ya apa-
gan muy?" kunna.
"I Hesus la nga taga
Nasaret," kunda ha.
8 "A te '**Iyak haman,**'
kunku paen. A am iyak
la ya apagan muy a
patugutan muy mantu ya
kahulun ku kidin sin,"
kunna.
9 A uray na Namaratu ye-
yen petta magdulot hala ya
inuhohug na en ta Nama-
ratu nga "**Awan ta nelogot
ta neatad mu kiden teyak,**"
kunna.
10 Ammi te Pedru a dana
nagibbal hapa ta kampilan
na en, a ka-ma la sinukkut
na kapye na nekattab ta tak-
dayen tekid, a newasik na ya
bangbang na en. I Malkus
ya ngagan na kinattab na en,
a intu ya takday tagabu na
kadakalan na padi kiden.
11 Ammi ta nepangkattab
na a ginamman ni Hesus,
"Ialag mun ya kampil-
amina. Pahig mu hud ta
awek ituluk ya barik ta
pakkwa ni Damakewan
teyak?" kunna.
12 A gafu ta kumanen a
timurad na mantu ya sud-
dalu kiden kontodu kapitan
da ikid na polis kiden, te enda
ginafut i Hesus kapye da gi-
nalutan.
13 A ta nepakagalut dan
tentu a neange da bit ta bali
ni Annas nga katahungan ni
Padi Kaypas nga kadakalan
na padi ta darumin yen.
14 I Kaypas ya dana nan-
gibar ta mapapasi mina,
petta bakkan ta ngamin tolay
ya mapapasi.

*Ya Pangilemad Ni Pedru
Ikid Na Pagimbestigar Da Te
Hesus*

15 A ig Pedru ikid na tak-
day para ituldu ni Hesus a

tinultulitul da ya nanggafut
kiden te Hesus. A gafu ta
amu na padi en kadakalan ya
kahulun ni Pedru a nehulun
hapa teg Hesus nga simarok
ta bagaw na bali na padi en,
ammi nagtayuk i Pedru ta
lawan na irwangan.
16 A gafu ta kumanen a nag-
toli ya kahulun na en ta ir-
wangan, petta ibar na i Pedru
ta babbayen nangalwad ta ir-
wangan, a pinasarok na hapa
ta bagawen.
17 Ammi dana itta ya pino-
hutan na babbayen te Pedru;
"Anu? Iko hapa de ya
takday ituldu na ginafut da
en?" kunna tentu.
"Ay, awan O," kunna
hapa.
18 A ta nepakasarok ni Pe-
dru a umange bit nakipag-
gukup ta afuy na tagabu ki-
den ikid na polis kiden, te
dana nagpagatang kid na ta
dungit gafu ta sanawen.
19 A ta umag na bali
na kadakalanen na padi a
imbestigaran na i Hesus, gafu
ta ituldu na kiden ikid na
netuldu na en tekid.
20 A ya tabbag ni Hesus
tentu a
"Sigida naguhohugak ta
pakaitan na ngamin tolay,
te awan haman ta ilemad
ku. A kanayun nangit-
uldu yak hapa ta kapilya na
Hudyo kiden ikid na sim-
baanen.
21 Annum mantu po-
hutan teyak am anu ya
netulduk? Kappyanan na ta
pohutam mina ta nakadan-
gag kiden teyak, te amu da
am anu ya inuhohug ku
tekid," kunna.
22 Ammi ta nepagtabbag na
ta kumanen a enna linap-
pag na takdayen polis nga
umatayuk ta bikat na en.
"Kunna hud sina ya itab-
bag mu ta kadakalan na
padi?" kunna tentu.
23 "A am dulay ya in-
uhohug ku a ipasikkal
mu mantu ya kadulay na.
Ammi am kustu a anu
haman ta lappagan nak?"
kunna hapa ni Hesus tentu.
24 A sangaw nepetulud ni An-
nas segalut te Kaypas, te intu
ya kadakalan na padi nga
magturay ta darunin yen.
25 A i Pedru hapa a
umatayuk para la nakipag-
gukup ta afuyen, a ka-ma la
nekabat da hapa;
"A te iko hapa de ya tak-
day ituldu na," kunda.
Ammi nelemad na ha, "**Awan
O,**" kunna.
26 Ammi ya takdayen
tagabu na kadakalan na
padi a intu hapa ya takday
kahulun na kinattab ni Pedru
ta bangbang na en, a nekabat
na hapa,
"Bakkan hud ta iko ya
naitak nga nehulun te
Hesus ta kakayunen?"
kunna.
27 Ammi nelemad na ha, a
yen na hapa ya nepagtarek-
nay na manuk nga nebar ni
Hesus.

*Ya Pangidarum Da Te
Hesus Ta Atubang Na Guber-
nador*

28 A sangaw ta magkahka-
hawan a netugut da ha i

Hesus ta bali ni Kaypas, te iange da ta Gubernadoren taga Roma petta ibar na mina ya pasi na. Ammi ta datang da ten a awena simarok na Hudyo kiden ta bali na en, petta aweda kan maalasigan ta dulay gafu ta awena negitta tekid, pettam kumanen a aweda kan sangaw mehangat nga makikkanan ta pamurab na simana da.

29 A gafu ta kumanen a imuhet na i Gubernador Pilato tekid, a pinohutan na tekid;

"Anu mantu ya nangidaruman muy ta tolayin yan?" kunna tekid.

30 "A te dulay na tolay, a neange mi hud teko am awan ta liwat na," kunda.

31 "Ay on, a alapan muy la mantu, te ikamuy na hapa la ya mangpa-gang tentu ta kuman na ibar na lintig muy kiden," kunna hapa na Gubernadoren tekid.

Ammi ya tabbag da hapa a

"Mappya ta ikamuy, te ihangat na kami na gubyernu nga mamapasi ta makaliwat," kunda ha.

32 A uray na Namaratu hala ye-yen petta magdulot hapa ya inuhohug ni Hesus ta idi, te dana kinankanna na ta magappa ta kayu ta pangpapasi da sangaw tentu.

33 A gafu ta kumanen a nagtoli i Pilato ta umag na bali na en, a pinaayagan na hapa i Hesus.

"Anu? Ipadangag mu hud ta iko ya Ari na Hudyo kiden?" kunna tentu.

34 Ammi ya pohut ni Hesus tentu a

"Anu, Iko hapa la ya nakanonot ta pohut mu teyak, ono yen ya papohut na kadwan kiden tolay teko?" kunna.

35 "Annun ku hud ipahig am ari ka, baka Hudyo yak hud. Ya kagittam kiden ikid na pinakadakal da kiden ya nangiange teko ta isin petta iyak mina ya mangibar ta pasim. Anu mantu ya iningwam?" kunna ha ni Pilato tentu.

36 "A itta hala ya pagariyan ku, ammi takwan ya pagarik, te awek parigan ya ari kiden ta paglelehutin yan. Te am kuman nak mina na inen kid a nakitapil mina ya tagabuk kiden, petta nekerutan dak mina ta Hudyo kiden, ammi awek parigan ya ari kiden ta lutakin," kunna.

37 "A ari ka mantu ay?" kun ni Pilato tentu.

"Iko ya mangibar ta ari yak, ammi ibar ku teko ya gafu na nekeanak ku, te umange yak ta lutakin petta ipasikkal ku ya kakurugan ta tolay kiden. A ya ngamin kiden mangidulot ta kakurugan a yen kid ya mayat mangdangag teyak," kunna hapa ni Hesus.

38 "Anu hud ya serbi na kakurugan?" kunna ha ni Pilato tentu, kapye na imuhet ha ta agyan na Hudyo kiden. A ya uhohug na tekid a

"Awan haman ta naapagan ku ta pangpapasin ku mina tentu,
39 ammi kada simana muy a gagangay ta ibbatan ku ya takday kagitta muy nga nabalud. A am ikayat muy a ibbatan ku hala i Hesusin nga Ari na Hudyo kiden," kunna tekid.
40 Ammi giaggayan kid na.
"Bakkan ta isina ya ibbatam am awa Barabas mina," kun na aggay da.
Te ya kinan da en Barabas a dana nabalud gafu ta tulisan ikid na nakapapasi.

19

Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te Hesus

1 A gafu ta kumanen a nepaalap ni Pilato i Hesus ta suddalu kiden, petta paligatan da ta dakal na paligat nga makabigad.
2 A nangwa kid hapa ta sangngat na sit kapye da nesangngat ta ulu ni Hesus, kapye da ha sinalnukan ta darag ta kuman na salnuk na ari, te pamābānglu da tentu.
3 A sangaw natubtubbat kid nangatubang nga nagdayaw kampon tentu.
"Ihi, kuga malalaki ya Ari na Hudyo kiden," kun na dayaw da, kapye da hapa linaplappag.
4 A ta nekabalin da en a nepohet ni Pilato ta agyan na tolay kiden.
"Itan muy, te iuhet kun ha tekamuy, petta amu muy mina ta awan ta naapagan ku ta pangpapasin ku tentu," kunna tekid.
5 A imuhet na i Hesus nasangngatan ta sit, ikid na nasalnukan ta kuman na ari.
"Ye, itan muy ya tolayin," kunna ha ni Pilato tekid.
6 A ta nepakaita na pinakadakal da kiden tentu a giaggayan kid ha.
"Pagappam na ta kayu en, pagappam na ta kayu en," kun na aggay da.
"Alapan muy mantu, te ikamuy na ya magpaappa tentu, ammi ikamuy hala sangaw ya makaliwat, te awan ta amuk ta liwat na," kun ni Pilato tekid.
7 "Onay, ammi nakaliwat ta lintig mi, te maski tolay la a negitta na ya bari na ta Anak na Namaratu ewan, a yen mina ya kapapasi na," kunda.
8 A gafu ta inuhohug da en a pake nagburung na i Pilato,
9 a inalap na ha i Hesus ta umag na bali en petta imbestigaran na para.
"Had hud ya nagafum?" kunna tentu, ammi awena tinabbag ni Hesus.
10 "Anu awem hud magsitang teyak? Awem hud amu ta iyak ya makkamu teko petta ibbatan ta ka ono pagappan ta ka?" kunna ha.
11 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awan mina ta pakapangwam teyak am awena neatad na Namaratu teko. Dakdakal mantu ya liwat na nangpetulud teyak teko,

te pepapasi na teko ya
awanen ta liwat," kunna.

Ya Uray Ni Pilato Te Hesus

12 A gafu ta uhohug ni
Hesus a ikayat na ibbatan ni
Pilato, ammi giaggayan ha ya
Hudyo kiden.

"Am ibbatam mina ye-
yana na tolay a awem na
mantu kofun na Ari men
Sisar, te igitta na haman ya
bari na ta ari, a igakkad
na mantu ya makigubat te
Ari en Sisar," kunna ha na
aggay da.

13 A gafu ta uhohug da en
a neuhet na ha i Hesus, a
sangaw nagtuttud i Pilato ta
kinan da en Lamesa Na Batu,
ammi '**Gabata**' ya ngagan na
ta Hudyo kiden, a yen ya
nangipadangagan na ta uray
na gafu te Hesus.

14 Alas seis ta lalakwat ya
nepagtuttud na ta araw na
Byernis ta simana na Hudyo
kiden. A ya nebar na tekid a

"Yeh, itan muy, itta in ya
ari muy," kunna tekid.

15 "Atsi, itugut mun,
itugut mun, te pagappam
na ta kayu en," kunna ha
na pagaggay da.

"Ikayat muy hud ta pa-
gappan mi ya ari muy?"
kunna ha tekid.

A ya tabbag na pinakadakal
da kiden nga padi a

"Awan ta ari mi am awa
Sisar," kunda.

16 A netuluk mantu ni Pi-
lato ta pagappan da i Hesus ta
kayu petta masi.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus

17 A enna mantu inalap na
suddalu kiden, a nepaagtu da
tentu ya kayu en nga pagap-
pan na. A enda netulud ta
lawan na ili na Herusalem,
te iange da ta kinan da en
'**Agyan na Tulang na Ulu**',
ammi '**Golgota**' ya ngagan na
ta Hudyo kiden.

18 A yen ya nagpaappan da
tentu, a nesipat da hapa ya
duwa para na tolay, a netun
da i Hesus ta nagtangnganan
na duwa kiden.

19 A nepesurat ni Pilato ya
ngagan ni Hesus, a nepetun
na ta nagappan na en ta utun
a ulu na en. "**Hesus Taga
Nasaret, Ari na Hudyo ki-
den,**" kun na surat na en.

20 A addu hapa ya nagbasa
ta suraten, te abikan hala
ya nagappan na en ta ili na
Herusalem, te yaga nesurat
ta aguhohug na Hudyo ikid
na Latin ikid na Giregu.

21 Ammi ya nebar na
pinakadakal na Hudyo kiden
nga padi te Pilato a

"Bakkan mina '**Ari na
Hudyo kiden**' am awa
'**Nebar na ta intu ya Ari
na Hudyo kiden,**'" kunda.

22 "Mesirak hala ya
nepesurat ku," kunna hud
la ni Pilato tekid.

Ya Pasi Ni Hesus

23 A ta nekabalin na sud-
dalu kiden nga nagpaappa
te Hesus a inalap da ya ga-
gamit na kiden nga inazi da,
a pinagappat da kid fwera
ta nagingumagen barawasi
na, petta tagtakday kid ta
bingay da, te appat kid nga
nagpaappa tentu. Ammi ta
nagingumagen barawasi na
a aweda ginadwa, te awan ta

daget na, te naglayun la ta
utun abat ta akban.
24 “Awetam pispissilan,
te pagbabinunutan tam la
talo am inya sangaw teki-
tam ya makākwa,” kunda.
A uray na Namaratu ta
kunna ten petta magdulot
hapa ya takday uhohug ta
Bibliya na Hudyo kiden, te
“**Nagbabingayan da
ya ga-gamit ku kiden, a
nagbabinunutan da ya
barawasi ken,**” kun na
suraten.
A yen mantu ya iningwa na
suddalu kiden te Hesus.
25 Ammi ta pagbabingay na
suddalu kiden a umatayuk
hapa ya appat na babay ta
bikat na nagappan ni Hesus.
Itta ya hina ni Hesus, ikid na
kabagis na en, ikid ni Mariya
nga atawa ni Klopas, ikid ni
Mariya nga taga Magdala.
26 A ta nepangiddung ni
Hesus ta hina na en ikid na
ituldu na en nga pake kofun
na nga naghebing tentu a
“Ina, ya nakihebingina
teko ya anak mun sangaw
nga metali teyak,” kunna
tentu.
27 A ya uhohug na hapa ta
ituldu na en gafu ta hina na
en a
“Aleng, ikwentam na
hapa sangaw te hinam,”
kunna.
A ye-yen hapa na araw ya
nepangalap ni Hwan ta hina
ni Hesus, petta makipagyan
ta bali na en.
28 A ta nekabalin na ku-
manen a amu ni Hesus ta
sa nabalin na ya ngamin
nepatarabaku na Dama na
en tentu, a “**Makainumak,**”
kunna, petta magdulot ya
takday hapa uhohug ta
Bibliya.
29 A nangalap mantu ya
suddalu kiden ta kuman na
kapas kapye da nesabbung ta
duyug na malsut nga nesag-
paw ta bikat da, a netullu da
ta simuk na en petta sappilan
na ya malsuten.
30 Nepakainum na a
“Nebalin kun ya
tarabakuken,” kunna,
kapye na nagtumag, a
netuluk na ya angat na.

Ya Pagkaddug Da Ta Bari Na

31 A ta kuman na lintig na
Hudyo kiden a awena mina
mesirak na bari na nasi ta
kayu addet ta Sabadu, te
araw na agimmang da. A
gafu ta Byernis ya araw na
nepangpaappa da te Hesus,
anna ye-yen na Sabadu ya
mayor na araw na simana
da, a yen ta umange ya
pinakadakal na Hudyo kiden
te Pilato, te inadang da ta
mapakka mina ya takki na
pinagappa na suddalu kiden,
petta alistu mina ya pasi da,
pettam kumanen a medagut
kid na mina ta nagappan da
en.
32 A nangidob mantu i
Pilato ta suddalu kiden, a
intu napolu pinakka da ya
takki na duwa kiden nga
nagdwaakub te Hesus.
33 Ammi ta pangitubbat da
mina te Hesus a dana nasin,
a aweda mantu pinakka ya
takki na kiden.
34 Ammi ya takdayen
suddalu a pinika na hala ya

hakbu na bari na en, a ka-ma
la imuhet ya daga na kiden
nga nekihu ta danum.
35-37 A uray na Namaratu
hapa ye-yen, petta magdulot
ya nesurat ta Bibliya en ta
"**Awan sangaw ta mapakka
ta tulang na kiden,**"
kunna.
Kumanen hapa ta takday
para nesurat, te ya uhohug
na a,
"**Tangadan da sangaw ya
kinaddug da en,**"
kunna.
A ya pake nakaita ya
nangisurat hapa ta isin,
petta kurugan muy. A
kakurugan hapa ya ipasikkal
ku tekamuy, te amuk ta
pake nakkwa ya bidan ku
tekamuy.

Ya Ketanam Ni Hesus

38 A ta nekabalin na kuma-
nen a umange i Hose taga Ari-
mateya te Pilato, te inadang
na ya bari ni Hesus, petta
itanam na. Intu hapa ya tak-
day ituldu ni Hesus, ammi
nelemad na gafu ta talaw na
ta pinakadakal na Hudyo ki-
den. A netuluk ni Pilato ya
bari na en, a enna mantu in-
alap ni Hose.
39 Intu hapa kahulun na
i Nikodemu nga umange
nakibidan te Hesus ta hiklam
ta idi. A nangihulun hapa
i Nikodemu ta limāfulu kilu
na bangog nga nekihu da, te
iluggud da sangaw ta bari
na nasi petta awena alistu
malabag.
40 A ta nepangidagut da ta
bari ni Hesus a finutefutan
da ta ga-gamit ikid na bangog
kiden, te yen ya gagangay na
Hudyo kiden am itanam da
ya nasi.
41-42 A gafu ta assang la
na oras addet ta pamegafu
na araw na agimmang da
a neange da ya bari na en
ta bagu na tanam nga dana
nakobkob ta hukeb ta agyan
na kakayunen, te abikan hala
ta nagappan na en. A yen ya
nangitanaman da tentu.

20

*Ya Bida Na Katolay Ni
Hesus*

1 A sangaw ta lalakwat ta
Liggu a umange i Mariya
taga Magdala ta tanam na en
ta magkahkahawan para la.
Ammi datang na ten a naita
na ta naukadan na, te naazin
ya batu en nga nemunit da ta
sasarokan na en.
2 A bumilag na mantu nga
ange ta agyan nig Pedru ikid
na kahulun na en nga pake
kofun ni Hesus, a nebar na
tekid.
"Itta ya umange nan-
galap ta bari na dafu
tamen, a awemi amu am
had ya nangikinan da
tentu," kunna.
3-4 A imikkat mantu ya
duwa kiden, a naggindan kid
nagbilag addet ta agyan na
tanamen, ammi naunnanan
na takdayen i Pedru, a intu
ya napolu nakadatang.
5 A tentu en simisihib ta
umag na tanamen a intu la
naita na ya nefufutefuten
ta bari ni Hesusen, ammi
awena simarok ta umag na
tanamen.
6 A ta datang ni Pedru
nga dumagdag ta takdayen

a nagdulot hala simarok,
a aitan na la ya ga-gamit
kiden nga nefufutefut ikid na
panyawen nga nebadbad ta
ulu na en,
7 a awena nehebing na pa-
nyawen ta ga-gamit kiden, te
nakappil nehugtuk.
8 A sangaw dumagdag
hapa simarok ya takdayen
nga imunnan tentu. A tentu
en nakaita ta ga-gamit kiden
a yen ya nangurugan na ta
natolay hala i Hesus,
9 te idi, aweda para la amu
ya ikayat na uhohugan na
surat kiden nga dana nan-
gibar ta pasi na ikid na kato-
lay na hala sangaw.

Ya Pakipaita Ni Hesus Te Mariya Taga Magdala

10 A tekid na nabalin ten a
dumatang kid na ta bali da.
11 Ammi te Mariya en nga
dumagdag hapa ta duwa ki-
den a nasirak la ta lawan na
tanamen nga nakatangtan-
git. A tentu para la nagtangit
a simisirib hapa ta umag na
tanamen,
12 a naita na ya duwa na
anghel nga nagbarawasi ta
furaw, te imatuttud kid la ta
nagiddan na bari ni Hesusen,
takday ta ulwanan na en, a
takday ta kasoyadan na en,
13 a "**Anu magtangit ka?**"
kunda tentu.

"A onay, te itta ya
umange nangalap ta dafu
ken, a awek amu am had
ya nangikinan da tentu,"
kunna.

14 Ammi tentun nakauhohug
ta isin a pa nagbalittag bit,
a naita na ya umatayuk ta
talekud na en, ammi awena
amu ta intu hala i Hesusen.
15 "Anu magtangit kan,
aboy? Inya hud ya apagam
ta isin?" kunna ta bab-
bayen.

Ammi pahig ni Mariya ta
intu hala ya magtaronen ta
kakayunen, a

"Ser, am iko ya nangi-
tugut ta bari na dafu ken
a ibar mu haen teyak am
had ya nangikinam tentu,
te enku sangaw alapan,"
kunna tentu.

16 A "**Mariya,**" kunna ha ni
Hesus tentu. A ta nepangn-
gagan na ta babbayen a pake
nagbalittag na nga gumafut
tentu, a

"Raboni, anu iko kad,"
kunna, (te Raboni ya
nangingaganan da ta
mistro da).

17 A ya uhohug ni Hesus
tentu a

"Awem na mina gafgafu-
tan ya barikin, te map-
pya ta timullu yak para
te Damakewan. A e kan
mantu ta kabagis ku kiden,
te ibar mu tekid ta eyak na
te Damakewan Namaratu,
a intu hala ya Dama muy
ikid na Namaratu muy,"
kunna.

18 A ta nepagtugut ni
Mariya en a enna nebar ya
katolay ni Hesus ta ituldu na
kiden.

"Naitak kad na ya Dafu
tamen O, ikamuy," kunna
tekid,

yaga nebar na hapa ya inuho-
hug ni Hesus tentu.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

19 A sangaw ta hiklam ta
ye-yen para na araw, araw
na Liggu, a itta ya ituldu na
kiden ta takday bali, a sa nal-
itupan ya ngamin irwangan
na bali en gafu ta talaw da
ta pinakadakal da kiden nga
Hudyo. Ammi ka-ma la ittan
i Hesus nga nagtayuk ta nag-
tatangnganan da en, a

"Namaratu ewan ya
makkamu tekamuy,"
kunna tekid.

20 A sangaw neuyad na ya
kamat na kiden tekid petta
maita da ya piglat na lansa ki-
den, otturu netuldu na hapa
ya piglat na pika en ta hakbu
na en. A tekiden nakaita ta
intu hala ya dafu da en Hesus
a pake nefulot ya talak da
tentu.

21 "Namaratu ewan
ya makkamu tekamuy,"
kunna ha tekid, "te doban
ta kam nga ange mangi-
padangag ta uhohug ku
ta kuman na nepangidob
ni Damakewan teyak,"
kunna, kapye na kid
inaswangan.

22 A tentu en nagaswang
tekid a

"Pagdulotan muy na ya
Kahalwa na Namaratu nga
manguffun tekamuy.

23 A ya ngamin kiden
pakoman muy ta liwat da
kiden gafu ta pangurug da
ta ipadangag muy a yen
kid hala ya pinakoman na
Namaratu ewan. Ammi ta
awemuy kiden pakoman
gafu ta aweda mangurug a
itta hala tekid ya liwat da
kiden," kunna.

Ya Awena Pangurug Ni Tomas

24 Ammi ta napolu en
nepakipaita ni Hesus ta
ituldu na kiden a awan i
Tomas tekid, ammi Siping ya
agngilinan da tentu.

25 A sangaw ta ketta na en
tekid a nebar da tentu,

"Naita min ya dafu
tamen," kunda tentu.

Ammi ya tabbag na tekid a

"Awek sangaw kurugan
ta intu am awek bit maita
ya gafan na lansa ta kamat
na kiden, te yaga iparubak
ya guramay kin ta piglat na
kiden ta kamat na kontodu
hakbu na en," kunna.

26 A sangaw ta takday Liggu
a nagkakampat ha ya ituldu
na kiden ta bali en, a nehulun
hapa i Tomas tekid. A nalitu-
pan da ha ya irwangan kiden
gafu ta talaw da en, ammi
ka-ma la nagtayuk i Hesus ta
nagtatangnganan da en, a

"Namaratu ya makkamu
tekamuy," kunna tekid.

27 A sangaw binaran na i
Tomas.

"E ka bit sin, Tomas,
te itam ya kamat ku
kidin. A iparubam hapa
ya guramay mu ta palad
ku kidin kontodu hakbu
kin, te awem mina parigan
ya awan mangurug am
awa mangurugen mina,"
kunna tentu.

28 "Ay, Afu, iko kad hala
ya dafuk ikid na Dyos ku,"
kunna hapa ni Tomas.

29 A ya uhohug ha ni Hesus
tentu a

"Mappya te mangurug
kan, Tomas, gafu ta naita
nak na. Ammi ta man-
gurugen nga awan para

la nakaita teyak a pake
nagāsgāsāt ammi teko,”
kunna.
30 A addu para ya nepaita
ni Hesus ta pakapangwa na
ta ituldu na kiden nga awan
nesurat ta lebru in yan.
31 Ammi yen ta nesurat
kun ya kadwan ta isin petta
yen kid ya pangurugan muy
ta intu hala ya Anak na
Namaratu ewan ikid na
Mangikerutanen nga nekari
na tekitam, pettam kumanen
am mangurug kam mina
tentu a ittan ya angat muy
nga magnayun gafu tentu.

21

Ya Pamillu Na Pakipaita Ni Hesus

1 A sangaw ta mittan a
nakipaita ha i Hesus ta ituldu
na kiden ta ihang na Alug
na Tiberyas, a kumanin ya
nepakipaita na tekid.
2 Sa nagdadagga ig Simon,
(intu hala i Pedru,) ikid
ni Tomas, ikid ni Natanyel
nga taga Kana ta lugar na
Galileya, ikid na duwa kiden
anak ni Zibadeyu, ikid na
duwa para na kahulun da.
A ya uhohug ni Pedru ta
kahulun na kiden a
3 “Asakay! E yak na
magsigay O, ta alugin,”
kunna.
“A mehulun kami mantu
ay O,” kunna hapa na kad-
wan kiden.
A nahahulun kid na nag-
barangay ta agyan na pagsi-
gayan da en. A tāhiklaman kid
ta alugen, ammi awan pulus
ta naalap da.
4 A tentun gumāgākād na
bilagen a sang adayu kid para
la ta ba-naden, a itta la i
Hesusen nga umatayuk ta ba-
naden, ammi aweda nelasin
ta intu.
5 A sangaw nagayag i Hesus
tekid,
“O ey, itta hud ya naalap
muy ta igupan tam?”
kunna.
“Awan O,” kunda hapa.
6 “A isaruwag muy
mantu ya sigay muy ta
ziwanan na barangay muy,
a itta hala sangaw ya
maalap muy,” kunna ha
tekid.
A nesaruwag da mantu ta ku-
man na nebar na en tekid, a
“**Awe! ta kaddu na ikan ki-
den,**” te awedan magamid ya
sigay da en gafu ta dammat
na en.
7 A yen ya nepakamu ni
Hwan ta nagayagen tekid, a
nebar na te Pedru.
“Intu hala ya dafu
tamen,” kunna.
A gafu ta kumanen a al-
istu nagbarawasi i Pedru, te
magge nauhagan, a nagsi-
lattuk na ta danumen nga
naglangoy tagad te Hesus.
8 Ammi nasirak ya kahulun
na kiden ta barangay da en
nga naggerger ta sigay da en,
te napannu ta ikan, a aweda
pake adayu ta ba-naden, te
kuman na magatut na metru.
9 A sangaw tekid na
nakadagut ta barangay da en
a dana ittan ten ya umagātang
na afuy nga keasalan na ikan,
a itta hapa ya pan.
10 “Alapan muy hapa sin
ya kadwan kidina ikan nga

naalap muy," kun ni Hesus tekid.

11 A nagla-nug mantu i Pedru ta barangayen, a inubadan na ya sigayen kapye da ginerger ta banaden. A mappya te awena napissang, te pake napannu ta dadagkal na ikan, magatut a limafulu tallu kid ngamin. A binaran na kid ha ni Hesus.

12 "E kanan sin, te maggub kitanan," kunna tekid. A pohutan da mina am pake intu, ammi mamat kid, te aitan da haman.

13 A ta nepangiagon ni Hesus ta ikan ta afuyen a enna negawat tekid, kumanen hapa ta pan.

14 A yen mantu ya pakapamillu na pakipaita ni Hesus ta ituldu na kiden tentu en natolay ta pasi na en.

Ya Tabarang Ni Hesus Te Pedru

15 A tekid na nakapaggub a itta ya netotoli nebar ni Hesus te Simon.

"Simon, damagan ku teko am pake ikaykayat nak ammi ta isin kid na kwam?" kunna tentu.

"On, Afu, te amum haman ta ikayat ta ka," kunna hapa.

"A makkamu kan mantu ta kanan na mangurug kiden teyak, te kuman kid na kalneruk kiden," kunna hapa ni Hesus tentu.

16 A sangaw ta mittan a pinidwa na ha ya nebar na en.

"Simon, damagan ku ha am iddukan nak?" kunna.

"On, Afu, te amum haman ta ikayat ta ka," kunna ha.

"Tahonam mantu ya tolay ku kiden nga kuman na kalneruk," kunna ha ni Hesus tentu.

17 A sangaw nepamillu na ha ya nebar na en.

"Simon, kurug mantu ta ikayat nak?" kunna.

A nagdamdam na i Pedru gafu ta mekatallu en nebar ni Hesus tentu, te "**Kurug mantu ta ikayat nak?**" kunna. A ya tabbag na en tentu

"Ay, Afu, iko ya makkamu ta ngamin, a amum ta ikayat ta ka," kunna.

A ya uhohug ni Hesus tentu a

"Makkamu kan mantu ta kalneruk kiden.

18 A ya pake ibar ku para teko a kanayun nagbarbarawasi kan ta kababagu men para la, kapyem umange nagpapasyar ta kompormi na ikayat men. Ammi sangaw am laklakay kan a magappa kan hapa, a takwan sangaw ya mangbarawasi teko ta galut, a iange da ka sangaw ta awem ikayat," kunna.

19 A ye-yen na uhohug ni Hesus ya pangipasikkal na ta pangpapasi da sangaw te Pedru petta Namaratu hapa sangaw ya madayawan gafu tentu. A ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a "**Dumagdag kan la teyak,**" kunna.

20 A sangaw naglipay i Pedru, a dumagdag hapa i Hwan nga takdayen ituldu

ni Hesus nga pake kofun
na. Intu hala ya kahebing ni
Hesus ta nepamurab da en
ikid na nangpohut tentu ta
nangitalaba en tentu.
21 A ta nepakaita ni Pe-
dru tentu a nebar na hapa te
Hesus.
"A anu sangaw ya
makkwa ta takdayin, Afu?"
kunna.
22 "A am ikayat ku ta ma-
tolay addet ta awek pag-
toli ta lutakin a anu hud ya
pakolangam? Intu la nono-
tam ya dumagdag teyak,"
kun ni Hesus tentu.
23 A gafu ta inuhohug ni
Hesusen a simaned hala
ya bida ta ngamin kiden
nagkakabagis ta awena
sangaw masi ni Hwan. Ammi
awena haman nebar ni
Hesus ta awena masi am awa
"**Anu hud ya pakolangam
am ikayat ku ta matolay
addet ta awek pagtoli ta
lutakin,**" kunna.

*Ya Pangipasikkal Na Kad-
wan Ta Nesurat Ni Hwan*

24 A iyak hala ya ituldu ni
Hesus nga nagsurat ta isin na
surat, te iyak hala ya nangi-
pasikkal ta tarabaku na en. A
amu na ngamin tolay sin ta
kakurugan ya nepasikkal ku
tekid.
25 A addu para ya iningwa
ni Hesus ta ketta na en ta isin,
ammi am sa nesurat mina
ya ngamin kiden iningwa na
a awan de ta ketunan na
ngamin kiden lebru.

Ya Tarabaku Na Turin Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta pagyan na para la ni Hesus ta lutakin a pake addu ya ituldu na kiden, ammi pinili na ya mafulu duwa tekid (Lk 6:12-16), petta ikid ya kanayun mehulhulun tentu, petta pake ituldu na kid ta mappya. A yen kid ya nengagan na ta Turin na kiden, te dinob na kid nga ange mangipadangag ta nepadamag na tekid, otturu pinasinapan na kid ta kagitta na pakapangwa na, petta itta ya makkwa da nga mangipasikkal ta ipadangag da en (Lk 9:1). A ya bida in nga timunud ta isin a intu hala ya nesurat ni Lukas ta takday tolay nga nagngagan te Teyopilo, te nesurat na ya tarabaku na kadwan kiden turin ni Hesus.

Ya Serbi Na Surat Ni Lukas

1 Nagsuratak ha teko, Teyopilo, te itta ya itulfuk ta napolu en surat ku teko. Intu la nabidak ta napolu en surat ku ya tinarabaku ni Hesus ikid na netuldu na en ta nepamegafu na en addet ta araw na netattullu na en ta langit.

2-3 A ta kuman na nesurat ken a natolay hala i Hesus ta kabalinan na nepamapasi da tentu, a kanayun nakipaita ta turin na kiden pinili na addet ta appatafulu na araw. A addu hapa ya nepaita na tekid nga mangipasikkal ta katolay na, yaga addu para ya netuldu na tekid ta gagangay na pangikerutan na Namaratu. A yen kid hapa ya pinatudunan na ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu, petta ange kid sangaw mangipadangag ta ngagan na.

4 A ta pagaammung nig Hesus ikid na turin na kiden a nagkakakan kid. A ya uhohug ni Hesus tekid a

> “Awemuy bit hama magtugut ta isin ili na Herusalem, te indagan muy bit ya Kahalwa na Namaratu nga dana nekari ni Damakewan tekamuy, te doban na hala sangaw tekamuy ta kuman na nepadangag ku tekamuy ta idi.

5 Te maski am zinigut na kanan ni Hwan a mapasinapān kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu, petta makustu ya pagzigut na en tekamuy,” kunna tekid.

Ya Tattullu Ni Hesus Ta Langit

6 A sangaw ta takday ha na araw a sa nagkakampat kid ta utun na bagetay na Olibo, a itta ya pinohutan da te Hesus.

> “Afu, damagan mi haen teko am arawin yan de ya pangpatugut mu ta taga Roma kiden nga nanggubat ta lugar tamin, petta ikitam hapa la nga Hudyo ya makkamu ta lugar tamin?” kunda.

7 A ya tabbag na en hapa tekid a

"Namaratu hapa la ya makkamu am kanu sangaw na darun ikid na araw, ammi awena haman mebar tekamuy.

8 Ammi am dumatang na sangaw ya Kahalwa na Namaratu tekamuy a mapasinapān kam hapa ta pakapangwa na en, petta itta ya turad muy nga mangipasikkal teyak ta tolay kiden. A mamegafu kam sangaw ta ili na Herusalem ikid na ngamin lehut na en ta lugar na Hudeya, kapye muy sangaw umange ta Samariya ikid na ngamin kiden lugar abat ta pagaddetan na lutakin," kunna hapa tekid.

9 A tentun nakauhohug ta isin a kima-ma la timullu ta langit, a tinatangad da la nga timullu abat ta limitap ta kulamen.

10 A tekid para la imatangad a dimmatu ya duwa na anghel ta hebing da en nga nagbarawasi ta furaw.

11 A ya uhohug na anghel kiden tekid a

"Anu umatayuk kam para la nga imatangad ta langit? Nagtugut na haman i Hesusen, te ittan ta langit ewan. Ammi magtoli hala sangaw, te dumagut hala sangaw ta lutakin ta kuman na nepakaita muy ta netattullu na en," kunna tekid.

Ya Ngagan Na Turin Kiden

12 A ta nekabalin na a dumagut ya turin na kiden ta bagetay na Olibo, te yen ya nangtugutan ni Hesus tekid, a nanoli kid na ta umag na ili na Herusalem, te abikan la, te kuman na takday kilumetru ya kadayu na abat ta bagetayen.

13 A ta datang da ta ili en a nagdulot kid hala ta bali en nga pagammakan da, a gimon kid hapa ta nagingutunen silid ta bali en. Itta i Pedru, ikid ni Hwan, a Santiago, ikid ni Andres, a Felipe, ikid nig Tomas, ikid ni Bartolome, a Matyu, ikid ni Santiago nga anak ni Alfeyo, ikid ni Simonen nga nakitapil ta idi ta gubyernu na taga Roma kiden, ikid ni Hudas nga anak na takday Santiago.

14 A sa nagyan kid ten makimalmallak ta Namaratu, kontodu hina ni Hesus ikid na kadwan kiden babay ikid na kabagis kiden ni Hesus, te nagdadagga hapa ya nonot da.

Ya Pangtali Da Te Hudas

15 A ta pagpasan na pigahaw a nagaammung ha ya magatut a dwafulu na mangurug, a nagtayuk hapa i Pedru ta nagtatangnganan da, te magbida tekid.

16-17 "Amu muy, kahkahulun ku, ya iningwa ni mina Hudasen, te intu bit ya takday kahulun tam nga nakikahulun te Hesus, a nesipat hapa ta tarabaku tamen. Ammi intu haman ya nangitalaba te Hesusen, te enna netulud ya nanggafut kiden tentu," kunna.

18 (Ammi ta nepakaita ni Hudas ta pinapasi dan

i Hesusen a nagbabawi,
a enna netoli ya netan-
dan na padi kiden tentu,
a sangaw enna hapa ne-
sagapil ya bari na en te
Hesus, te kinaddangan
na ya hul na, a nagbesin
na. A tentun bumlad a
nabattak ya sirat na en,
a nekutkutet na ta lutak.
Ammi ya piraken nga ne-
toli na ta padi kiden, a
yen ya negatang da ta lu-
tak, petta ketanaman na
takwan na tolay.

19 A ta nepakadamag na tolay kiden taga Herusalem ta lutaken nga ginatang da a '**Lutak na Daga**' ya nengagan da ta lutaken. Ammi ya ngagan na ta agsitang na Hudyo kiden a '**Akeldama**'.)

20 (v 16a,20) A ya tulfu na uhohug ni Pedru a intu yan:

"A mappya mantu,
kahkahulun, ta nagdulot
ya nebar na Kahalwa na
Namaratu gafu te mina
Hudasen, te nesurat na
haman ni mina Dabiden ta
lebru na Kansyon kiden, te
ya nebar na a

'**Mappya ta awan
sangaw ta matolay nga
masirak ta bali na en, a
takwan mina ya metali
tentu ta saad na en,**'
kunna.

21-22 A yen ya gafu na, kahkahulun ku, ta magpili kitam mina ta tali ni mina Hudasen, petta intu sangaw ya kahulun mi nga mangipasikkal ta katolay ni Hesusen. Ammi intu mina pilin tam ya takday
kahulun tam nga lalaki
nga dana dumagdag te
Hesusen namegafu ta
nepangzigut ni Hwan te
Hesus abat ta netattullu na
en ta langit ewan." kunna.

23 A gafu ta uhohug ni Pedru tekid a nebar da ya ngagan ni Matyas ikid ni Hose Husto, ammi Barsabas hapa ya takday ngagan ni Hose.

24 A sangaw nakimallak kid;

"Ay Afu, amum ta nag-
talekudan ni Hudas ya
saad na en, a ittan ta
lugaren nga dana neparam
tentu. A gafu ta iko la
ya makkamu ta nonot na
ngamin tolay a ituldum
mantu tekami am inya ya
pinilim ta duwa kidin,

25 petta metali mina te mina Hudasen anna makipagserbi ta kadwan kiden turim," kun na pakimallak da.

26 A sangaw pinagkihu da ya nakesuratan na ngagan na duwa kiden, kapye da sinukkut ya takday, a ya ngagan ni Matyas ya nesukkutan da, a intu mantu ya tali ni mina Hudasen, a nelista ya ngagan na ta kadwan kiden turin ni Hesus.

2

Ya Iange Na Kahalwa Na Namaratu

1 A sangaw ta kārawān na Pyesta na Pentikostes a sa nagkakampat ya mangurug kiden ta takday na bali.

2 A magananwan la a nepagka-ma da ya masikan na adug nga nagafu ta

langit ta kuman na masikan
na paddad, te simarok ya
adugen ta umag na bali en
nga nagyanan da,
3 yaga itta hapa ya sinang
afuy nga nagtabnak ta ulu na
tagtakday tekid.
4 A ka-ma la naggagindan
kid maguhohug ta magdad-
uma na agsitang, te sa na-
pasinapān kid na ta Kahalwa
na Namaratu, a inatadan na
ya tagtakday tekid ta uho-
hugan da.
5 A ta arawin yen hapa a
dana ittan ten Herusalem
ya pake addu na tolay nga
nagafu ta magdaduma na
lugar ta ngamin paglelehut,
te umange kid nakipyesta ta
sakā Hudyo da kiden, te dana
simarok kid na ta relisyon na
Hudyo kiden.
6 A nepagka-ma da hapa ya
sitang na naguhohug kiden
ta magdaduma na agsitang,
a enda kid pake dangagan.
A pake nepagpaka-lat da kid
hapa, te nadangag da ya ku-
man na tagtakday agsitang
da ta bida da en.
7-8 "Taga Galileya haman
ye-yan kid na tolay, a
pa-pa-nun da mantu
makauhohug ta dana agsi-
tang tam kidin?" kunda.
A pake nefulot ya pagpaka-
lat da nga mangdangag ta
uhohugan da.
9 A ya tolay kiden nga
nakadangag a itta ya taga
Partya, ikid na Medya, Elam,
Mesopotamya, Hudeya, Ka-
padosya, Pontu, ikid na Asya.
10 A ya kadwan kiden
ya taga Parigya, Pampiliya,
Egipto, ikid na kadwan kiden
lugar ta iten Libya ta bikat
na Sirene. A itta hapa ya
kadwan kiden taga Roma
nga Hudyo ikid na Hentil nga
dana simarok ta relisyon na
Hudyo kiden.
11 A ya kadwan kiden para
a taga Kareta kid ikid na
Arabya, a nagdaduma hapa
ya ngamin kiden agsitang da.
A yen ta nagpaka-lat kid nga
magdangag, te ya nebar da a
"Anu haman ta bidan
da ya pakapangwa na
Namaratu ta agsitang na
gintatakdayan tekitam?"
kunda.
12 A gafu ta napopoyung
kid na a nagimpopohutan
da para am anu ya gafu na
pakauhohug da ta takwan na
agsitang.
13 Ammi ya kadwan tekid a
nedadula da kid, te "**Mag-
ilellaw kid malat O,**" kunda.

*Ya Pangipadangag Ni Pe-
dru*

14 Ammi ta nepakadangag
ni Pedru ta inuhohug na to-
lay kiden a imatubang na
tekid, a pake pinasikan na ya
paguhohug na, petta danga-
gan da ya tabbag na ta in-
uhohug da en, a nakihebing
hapa tentu ya kagitta na ki-
den turin.
"Ikamuy, kahkahulun,
ikid na kagittak nga
Hudyo," kunna. "A dan-
gagan muy ya uhohug ku
tekamuy, kontodu ikamuy
nga magpasyar ta isin
Herusalem.
15 A awemuy mina pahig
ta nellaw kami na kahulun

ku kidin ta isin, te itta hud ya
mellaw am lalakwat para la.
16-17 Intu la nagdulot
tekami ya kuman na dana
binida ni mina Howel nga
aglavun na Namaratu ewan,
te ya uhohug na en ta
dadagkal tam kiden a

‘**Itta ya nepadangag na Namaratu ewan teyak,**’ kunna, ‘**te sangaw am tanagay na kan ya pagaddetan na arawin yan a pasinapā**n **na kan sangaw ya ngamin tolay ta Kahalwa na, a ya simsima muy kiden nga lā**l**ā**ki **ikid na babay a manglavun kid.**

A itta kan sangaw ya magmatakar ta lāl**ā**ki **muy kiden, a makatahinap kan sangaw ya kalalaklakayan muy kiden.**

18 **A ya ngamin kiden daddoban na Namaratu nga lalaki pase babbay a pasinapā**n **na kid kan sangaw ta Kahalwa na, petta manglavun kid,**’ kunna.

19 “A ya takday para uhohug ni mina Howel a

‘**Itta kan sangaw ya ipaita na Namaratu ta langitewan ikid na lutakin nga pagpakalatan na tolay kiden, te itta kan sangaw ya daga ikid na afuy ikid na makanag na asok.**

20 **A sangaw am magsugiram kan ya bilag, ikid na magdarag ya hulan ta kuman na daga, a yen kan sangaw ya kadakalan na araw na Dafu tam nga kahighigalan, te yen kan ya araw na pangpa-gang na ta ngamin kiden nakaliwat ta utun na lutakin.**

21 **Ammi maski am inya kan sangaw ya makimallak tentu a ikerutan na,**’ kunna paen ni mina Howel, kahkahulun.

22 “A dangagan muy mantu, kahkahulun, ya ibar ku para tekamuy, te ya lalaki en Hesus nga taga Nasaret, a nepasikkal na ta intu hala ya dinob na Namaratu ewan, te dana amu muy haman ya ngamin kiden iningwa na ta atubang tam nga nagpaka-latan tam ikid na nakaitan tam ta pakapangwa na en, a yen kid ya mangipasikkal ta itta ya Namaratu tentu.

23 Ammi gafu ta uray na Namaratu a ye-yen hala na tolay ya dinob na nga mangikaru ta liwat tam kiden, a nepalubus na mantu ta itta ya mangitalaba tentu petta idarum muy. A ye-yan na tolay ya nepapapasi muy, te emmuy haman netulud ta awan kiden makkamu ta Dyos petta pagappan da ta kayu.

24 Ammi maski kunna ten a natolay hala, te inubadan na Namaratu ya pasi na, te awena mabalin ta iguwad na pasi na en.

25 “A gagangay ta natolay
hala i Hesusen, kahkahu-
lun, te ya nesurat ni mina
Dabiden a nelavun na ya
uhohugan na sangaw ni
Hesus, te ya nebar na a

‘**Kanayun mariknak
ya pakihulhulun na
Dafu kin, a awek na
mantu magburung, te
itta la ya Namaratu ta
hebing ku.**

26 **A ikansyon ku
mantu ya talak na
nonot kin, te maski
am anu ya dumatang
teyak a itta ya ikatalak
ku ta matolayak hala.**

27 **Te amuk, Afu,
ta awem la isirak ya
kahalwakin ta agyan
na nagpasi kiden, ikid
na awem la ipalubus
ta malabag ya barikin
gafu ta takit na nonot
mu teyak.**

28 **Mappya hapa yen,
Afu, te netuldum teyak
ya dalan na katolay
ku, petta magayayatak
sangaw ta atubang
mu,**’ kun na surat ni
mina Dabiden.

29 “Ammi ya pake
ipasikkal ku para tekamuy,
kahkahulun, a bakkan
haman ta bari ni Dabiden
ya ikayat na uhohugan
na surat na en, te pake
nabayag na haman ya
nepasi na en, a itta la ya
tanam na en tekitam abat
ta ayanin.

30 Ammi gafu ta aglavun
i mina Dabiden a yen ya
linavun na te Hesusen, te
ninonot na ya nepagasingan
na Namaratu tentu ta pag-
balinan na sangaw ya tak-
day simsima na ta pake atata-
nang na ari nga makkamu ta
ngamin.

31 A kuman na aitan ni
mina Dabiden ya simsima
na en nga magbalin sangaw
ta Mangikerutan, kumanen
hapa ta pasi na ikid na ka-
tolay na en. A yen ta dana
inuhohug na ya uhohugan na
simsima na en ta awena san-
gaw masirak na kahalwa na
en ta agyan na nagpasi kiden,
ikid na awena sangaw mal-
abag na bari na en.

32 A awan mantu ta
takwan na binida ni mina
Dabiden am bakkan la te
Hesus, te intu hala ya tinolay
na Namaratu ewan, a ikami
hapa ya mangipasikkal ta
katolay na, te ikami ya
nakaita tentu.

33 “A gafu ta pinātā-nāng
na Namaratu ewan a intun
ya makkamu magturay ta
ngamin, a pinakimohayan
na Dama na en, petta intu
ya mangidob ta Kahalwa
na en nga dana nebar na
tekami. A i Hesus mantu
ya nagafun na naita muyen
tekami ikid na agsitang ki-
den nga nadangag muy.

34 A bakkan mantu ta
bari ni mina Dabiden ya
ikayat na uhohugan na surat
na en, te bakkan haman ta
intu ya timullu ta langitewan
am awa Dafu na en, te ya
uhohug ha ni Dabiden ta
takday para na surat a

‘**Nadangag ku ya
uhohug na Namaratu**

ta Dafu kin, te "E ka sin magtuttud ta ziwanan kin,

35 **te pagbalinan ku sangaw ya katapil mu kiden ta daddobam," kunna tentu.'**

36 "Mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ngamin nga Istralita ya pake makkamu ta iningwa na Namaratu ewan, te ya Hesusen nga pinagappa muy a intu hala ya pinagbalin na Namaratu ewan ta Dafu tam ikid na Mangikerutan tekitam," kunna.

A yen la ya abat na binida ni Pedru tekid.

37 A ta nepakadangag da ta uhohug ni Pedru a pake narikna dan ya liwat da, a pinohutan da teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin am anu mina ya kwan da petta mapakoma kid mina.

38 A ya tabbag ni Pedru tekid a

"Magbabawi kanan mina ta gagangay muy ikid na liwat muy, a pazigut kanan ta ngagan ni Hesus Kristu, petta pakoman na kam, a maatadan kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu.

39 Te yen ya nekari na Dafu tam Namaratu tekitam Hudyo ikid na anak tam kidin, kontodu ngamin kiden agagayan na nga taga adayu na lugar," kunna.

40 A addu para ya nedagga ni Pedru ta nepagtabarang na tekid.

"Ikerutan muy ya bari muy, petta awemuy mina mekabkabat ta kagitta muy kiden nga magnonot ta killu na nonot," kunna tekid.

Ya Gagangay Na Popolu Kiden Mangurug

41 A ya ngamin kiden nangurug ta inuhohug ni Pedru a pazigut kid hapa, a itta ya talluribu na tolay nga nedagga ta mangurug kiden ta arawin yen.

42 A kinanghahaw kid nga naggagimung, te pake ikayat da ya magdangag ta ituldu na turin kiden, ikid na makimallak, ikid na magkakan ta netuldu ni Hesus tekid ta panadamdaman da ta pasi na en.

43 A pake nahigalan ya ngamin tolay gafu ta mangurug kiden, aglalo teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin, te addu ya pinadpadatu da ta pakaitan ta pakapangwa na Namaratu tekid.

44 A ya gagangay hapa na mangurug kiden a sa naggagitta ya ngamin nonot da, te naginsipsipat kid ta ngamin kiden kwa da.

45 A am itta ya awan tekid a maglaku ya kadwan kiden ta lutak da ikid na kukwa da, otturu nesaned da ya naglakun da en ta awan kiden ta kwa.

46 A naghahulun kid hapa nakigimung ta simbaan na Namaratu ta kinanghahaw, kapye da nakipagkakan ta babali da kiden. A pake nagayayat kid,

47 te matalak kid nga magdayaw ta Namaratu ewan, a

pake nekamat da kid hapa na kadwan kiden tolay. A dumakal la dumakal ya kaddu na mangurug kiden, te kinanghahaw itta ya nedagga na Namaratu ta bagu kiden mangurug.

3

Ya Pagmappya Na Pilay

1 A sangaw ta takday na araw ta furab a umange ig Pedru ikid ni Hwan ta simbaanen, te yen ya oras na pakimallak na Hudyo kiden.

2 A tekid simarok ta kinan da en "**Ispot na Irwangan**" a itta ya pilay nga nagidda ta bikat na irwanganen, a nakilimlimut, te dana pilay kan abat ta nekeanak na en, a kada araw iange da ta irwangan na simbaanen, petta makilimlimut ta tolay kiden nga umange makimallak.

3 A ta nepakaita na teg Pedru ikid ni Hwan nga simarok ta simbaanen a nagadang hapa ta limut na tekid.

4 A itan da la bit, kapye na nebar ni Pedru ta "**Tangadan na kami bit ay,**" kunna tentu.

5 A tinangad na kid hapa, te matalak ta itta ya igawat da tentu.

6 Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a

"Awan haman ta pirak ku, ammi iatad ku hala teko ya itta teyak. Magtugut kan mantu gafu ta pakapangwa ni Hesusen nga Mangikerutanen taga Nasaret," kunna ta pilayen,

7 kapye na inibbalan ya kamat na en a pinatayuk na. A ka-ma la nagsikan ya nagtotopan na tulang na takki na kiden.

8 A timollok nagtayuk, a nagpapa-yat na. A sangaw himulun hapa teg Pedru nga simarok ta simbaanen, a netoltollok na hapa ya pakatugut na ikid na pagdayaw na ta Namaratu.

9 A ya kadwan kiden tolay ta umag na simbaanen, a dinadulangan da la ya lalaki en nga magpapa-yat magdayaw ta Namaratu,

10 a nabilbig da ta intu hala ya pilayen nga imatogkok nakilimlimut ta Ispot na Irwangan na simbaanen, a umagahalang kid la tentu, te anu kawagan na ta nakatugut na.

Ya Bida Ni Pedru Ta Simbaan

11 A tekiden imuhet a gimafut para la ya lalaki en teg Pedru, a alistu hapa ya tolay kiden nga ange nangkalihung tekid ta agyan na kinan da en Pagsigongan ni Solomun ta hebing na simbaanen, te pake nepagpaka-lat da ya pilayen nga nagtayuk.

12 A ta nepakaita ni Pedru ta tolay kiden nangkalihung a nagbida hapa tekid.

"Anu kawagan na, kahkahulun, ta pagpakalat muy ya pagmappya na lalaki in? A anu haman ta umagahalang kam tekami ta kuman na ikami ya namagmappya tentu? Itta hud ya pakapangwa mi

petta mapatugut mi ya pilayin?

13 Awan ta takwan na namagmappya ta tolayin yan am bakkan ta Namaratu ewan nga Dyos na gingginafu tam kiden Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob, te uray na ta mesipat ya ngagan na Anak na en Hesus ta pakedayawan na en petta makapagmappya ta pilayin.

"A intu hala ya emmuy netulud te Gubernadoren Pilato petta papapasi muy. A inibbatan na mina ni Pilato en ammi inawe muy haman.

14 Inawe muy mantu ya mappya na tolay nga negitta ta Namaratu ewan, a intu hud la pinalattog muy ya nabaluden nga namapasi ta tolay.

15 A ya mangataden mantu ta pagtolayan tam a yen haman ya nepapapasi muy. Ammi maski kunna ten a tinolay hala na Namaratu ewan, a ikami hapa ya nakaita ikid na mangipasikkal ta katolay na.

16 A gafu ta ngagan ni Hesusen ikid na pangikatalak mi tentu a pake mappyan ya bari na lalaki in yan, te maita muy haman, a dana amu muy hapa ta pilay ta idi, ammi masikan kad na magtugut.

17 "A maski am nepersa muy ya pasi ni Hesusen a amuk, kahkahulun, ta awemuy amu ya iningwa muy, a kumanen hapa ta pinakadakal muy kiden.

18 Ammi gafu ta pagkilluyan na nonot muy a nagdulot hala ya nabar na Namaratu ta aglavun kiden ta mazigatan ya dinob na en Mangikerutan.

19 A mappya mantu ta magbabawi kanan, a makipakoma kam tentu petta azin na ya liwat muy kiden, a paglampawan na sangaw ya pagzigātān muy.

20 A doban na ha sangaw i Hesus tekitam, te intu hala ya Mangikerutan nga dana nebar na ta dadagkal tam kiden.

21 Ammi mappya ta magyan la bit ta langitewan abat ta pangpabagu na Namaratu ta ngamin paglelehutin, te yen ya dana nebar na aglavun na kiden ta palungu na araw.

22 "Ya uhohug ni mina Mosesen ta dadagkal tam kiden a

'**Mangidob sangaw ya Namaratu ta takday aglavun ta kuman na nepangidob na teyak, ammi kagitta muy hala sangaw, a mappya ta dangagan muy ya ngamin ituldu na tekamuy.**

23 **Ammi ya awan sangaw mangdangag ta aglavunin yen a madugiman sangaw medagga ta tolay kiden na Namaratu a mapagang,**' kunna.

24 "A maski i mina Samwel ikid na kadwan kiden aglavun na Namaratu nga timunud tentu a sa ikid

haman ya dana nangibar ta dumatangen tekitam ta araw tam.

25 A ikitanan mantu ya nagdulotan na ngamin binida na aglavun kiden, a sa mesipat kitam hapa ta nakitahatun na Namaratu ta dadagkal tam kiden, te yen haman ya uhohug na te mina Abrahamen:

> ‘**Bendisyonan ku sangaw ya ngamin tolay ta paglelehutin gafu ta takday na simsimam nga magafu sangaw teko,**’ kunna haman te mina Abrahamen.

26 A yen ta ikitam Hudyo ya napolu nangidoban na Namaratu ta Anak na en Hesus, petta mabendisyonan kitam gafu tentu, petta pagtalekudan tam ya gagangay tam nga awan ta kapkappyan na,” kunna.

A yen ha ya addet na uhohug ni Pedru tekid.

4

Ya Pangimbestigar Da Teg Pedru Ikid Ni Hwan

1 A ta paguhohug da para la nig Pedru ta tolay kiden a neddatangan na kid na padi kiden, ikid na kapitanen ta simbaanen, ikid na Saduseyu kiden.

2 A nagporay kid na teg Pedru gafu ta ituldu da ya tolay kiden, yaga aweda ikayat ya netuldu da en ta matolay sangaw ya nagpasi kiden gafu ta katolay ni Hesusen.

3 A yen ta ginafut da kid, ammi gafu ta furab na a enda kid bit ibalud, petta idarum da kid sangaw ta lalakwat.

4 Ammi maski kunna ten a dana addun ya nangurug ta uhohug nig Pedru, a pake umaddun ya bilang na ngamin kiden mangurug te Hesus, te ya bilang na lālāki la a limaribu kid.

5 A sangaw ta lalakwat a nagkakampat ya ngamin kiden pinakadakal na Hudyo kiden ta ili na Herusalem.

6 A nehulun hapa ig Annas nga mayor na padi kiden, ikid ni Kaypas, a intu hapa kahulun da ya takday na Hwan, ikid ni Alehandru, ikid na kadwan kiden para kahulun ni Annas.

7 A sangaw nepaalap da ig Pedru ikid ni Hwan, a pinagtayuk da kid ta nagtatangnganan na nagkakampat kiden, kapye da kid inimbestigar.

> “Anu hud ya pakapangwa muy, ono inya hud ya nginaganan muy, petta magmappya ya pilayen?” kunda tekid.

8 A pake napasinapān i Pedru ta Kahalwa na Namaratu ta pagtabbag na tekid:

> 9 “Apo Kadadakalan,” kunna. “Am imbestigaran da kami gafu ta mappya na tarabaku nga iningwa mi ta pilayin

10 a ipadangag ku mantu ya gafu na tekamuy, kontodu ngamin kiden kagittak nga Istralita. Te ya pakapangwa na ngagan ni Hesus nga Mangikerutanen taga Nasaret a yen ya gafu na ta nagmappyan ye-yan na

lalaki, petta makatayuk ta
isin atubang muy.
11 “I Hesusen mantu ya
batu en nga dana nabida
ta surat na Kansyon kiden,
te intu hala ya neatad
na Namaratu tekamuy
petta isaad muy mina ta
kuman na kepundasyon na
bali, ammi newarad muy
haman. Ammi netoli hala
na Namaratu, a pinagbalin
na ta kadakalan na batu
ta bali na. Te maski am
pinagappa muy a tinolay
hala na Namaratu ewan.
12 A awan ta takwan na
mangikerutan am bakkan te
Hesus, te awan pulus ta tak-
wan na neatad na Namaratu
ewan ta ikatalak tam mina,
petta mekerutan kitam,” kun
ni Pedru tekid.
13 A ta nepakadangag na
padi kiden ta uhohug nig Pe-
dru ikid ni Hwan a
“Anu haman ta maturad
kid, bakawa gagangay kid
haman la na tolay nga
awan ta adal?” kunda.
A sangaw ninonot da ta mat-
urad kid gafu ta kahulun na
kid ni Hesus.
14 Ammi awan haman ta
pangihuyan da tekid, te aitan
da haman ya lalaki en ta
nagmappyan, a umatayuk
hapa ta hebing da en.
15 A gafu ta kumanen a pina-
dayu da kid bit ta assang, te
pagbabidan da bit am anu ya
uray da tekid.
16 “A anu mantu ya kwan
tam ta isin kid na tolay?
Awena haman melemad
ya nehuga da ta pilayen,
te amu haman na ngamin
tolay ta ngamin ili na
Herusalem?” kunda.
17 Ammi tekid na nakanonot
a
“Mappya ta pake
tātālawan tam kid, petta
awedan sangaw ipadangag
ya ngagan ni Hesus ta tolay
kiden, petta awenan san-
gaw dumakal na uhohug,”
kunda.
18 A sangaw pinaayagan da
ha ig Pedru, a pake nebar da
ta awedan sangaw ipadan-
gag ya ngagan ni Hesus.
19 Ammi ya tabbag nig Pe-
dru tekid a
“Mappya ta pake nono-
tan muy am anu ya ikayat
na Namaratu ewan, te
mapmappya hud ta ika-
muy ya kurugan mi ammi
tentu?
20 Ammi am ikami a
awena mabalin ta awemi
ipadangag ya naita mi ikid
na nadangag mi,” kunda.
21 A gafu ta kumanen a
pake tinatalaw da kid ha,
kapye da kid pinatugut, te
awan haman ta pambar da
nga mangpa-gang tekid gafu
ta tolay kiden,
22 te sa matalak ya ngamin
tolay, a dinayawan da ya Na-
maratu gafu ta iningwa nig
Pedru ta pilayen, te nasurok
ta appatafulu na darun ya
kapilay na en.

*Ya Pakimallak Na Mangu-
rug Kiden*

23 A ta nepakauhet nig Pe-
dru ikid ni Hwan a umange
kid ta agyan na kahulun da
kiden mangurug, a binida da
ya uhohug na padi kiden ikid
na kalalaklakayan na Hudyo
kiden tekid.

24 A gafu ta binida da en
tekid a sa nagdadagga kid
na nga makimallak ta Nama-
ratu:
"Ay Afu Namaratu, iko
hala ya Dyos mi nga na-
madday ta langit ikid na lu-
tak ikid na bebay ikid na
ngamin kiden matolay ta
paglelehutin.
25 A ta ayanin, Afu, nono-
tam ya nepeuhohug mu ta
tagabumen mina Dabid nga
pinasinapam ta Kahalwam,
te ya uhohug na en ta takday
na surat a
'**Anu haman ya pa-
gloko na Hentil kiden
ta ikatupag da ya Na-
maratu? Aweda hud
amu ta melogot kid?**
26 **Te mangiparan
haman ya ari da ki-
den ta gubat, petta
maghahulun kid nga
makitapil ta Namaratu
ikid na dinob na en nga
Mangikerutan,**' kunna.
27 A kakurugan, Afu, ya
inuhohug ni Dabiden, te
nagdulot hala ya kuman na
binida na en ta isin ili na
Herusalem, te i Ari en Herud,
ikid na Hudyo kiden, ikid
ni Gubernador Pilato, ikid
na Hentil kiden, a sa ikid
haman ya nangigakkad ta
pasi na anak men Hesus nga
netunglak mu ta dafu mi.
28 A maski aweda naamu a
nedulot da hala ya dana ne-
gakkad mu ta nonot mu hapa
la.
29 A ta ayanin, Afu, a nono-
tam ya panatalaw da tekami,
a atadan na kami hapa ta tu-
rad mi, petta awemi sangaw
magtalaw nga mangipadan-
gag ta uhohug mu, te ikami
ya daddobam.
30 A uyadam hapa ya kamat
mu, Afu, petta magmappya
ya magtatākit kiden, a mangi-
huga ka hapa ta pakaitan,
petta mehulun hapa ya paka-
pangwam ta pangipadangag
mi ta ngagan na anak men
Hesus, Amen," kun na paki-
mallak da.
31 A tekid nabalin nakimal-
lak a nawalwag hapa ya bali
en nga nagāmmungan da, a sa
napasinapān kid ta Kahalwa
na Namaratu, a pake natu-
rad kid nga nangipadangag
ta uhohug na Namaratu.

*Ya Pagtatakday Na Man-
gurug Kiden*

32 A ya ngamin kiden man-
gurug nga nagyan ta ili na
Herusalem a nagdadagga ya
ngamin nonot da, a awan ta
naginggum tekid am awa sa
kwa da ngamin ya kwa na
takday tekid.
33 A ya turin kiden hapa
a pake masikan ya pangi-
pasikkal da ta katolay ni
Hesus, a dakal hapa ya
panguffun na Namaratu
tekid ngamin.
34 A awan hapa ta kurang
na maski am takday la tekid,
te ya kadwan kiden nga
makākwa ta bali ono lutak a
nelaku da hapa ya kwa da,
35 a sangaw nedatang da ya
naglakun da en ta turin ki-
den, otturu nesaned da hapa
ta tagtakday tekid ta mekustu
ta masapul da.

36-37 Kumanen hapa ya iningwa ni Hose en nga taga Sipre, te nelaku na ya takday lutak na, a neange na hapa ya naglakun na en ta turin kiden petta isaned da. Ammi ya agngilinan da te Hose a Barnabas, gafu ta malalaki mangpaturad ta kahulun na kiden.

5

Ya Tulad Nig Ananayas Ikid Ni Sapira

1 A itta hapa ya magatawa, ig Ananayas ikid ni Sapira, nga naglaku hapa ta kadwan lutak da,

2 ammi nagbidan da ta magkontrabisyon kid hapa ta mazigatan kiden, ammi aweda sa ikontrabisyon ya ngamin naglakun da en, te isirak da ya kadwan. A sangaw nedatang ni Ananayas ya iatad da en ta turin kiden. A ya uhohug na tekid a

"Nelaku min hapa ya takday lutak mi, a itta in ya ngamin naglakun mi," kunna tekid.

3 Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a

"Ananayas, anu kawagan na ta iningwam ya nepanonot ni Satanas teko? Nagtuladam mantu ya Kahalwa na Namaratu, te nesirak mu haman ya kadwan naglakun muy ta lutak muyen.

4 Awemuy hud lutak ta awemuyen para la pangilaku? A maski nelaku muy a inya hud ya makākwa ta naglakun muyen am bakkan ta ikamuy hapa la? Anu kawagan na mantu ta nakanonot ka nga magtulad? Bakkan haman la ta tolay ya nagtuladam, te pahig mu ta melemad mu hapa ta Namaratu ewan," kunna tentu.

5-6 A ta pakadangag ni Ananayas ta uhohug ni Pedru a ka-ma la natukalit nasi. A enna inulolatan na babbagu kiden ya bari na en kapye da neuhet netanam. A pake nagtalaw na hapa ya ngamin kiden nakadangag ta pasi na.

7 A sangaw ta nepagpasa na kuman na tallu na oras a dumagdag hapa ya atawa na en Sapira ta agyan na turin kiden, ammi awena amu ta nasin ya atawa na en.

8 A ya uhohug hapa ni Pedru tentu a

"Ibar mu bit am ye-yan ya ngamin naglakun muy ta lutak muy?" kunna.

"A on ay, intu la yen," kunna hapa.

9 "Anu kawagan na ta nagbidan muy na atawam ta magtulad kam ta Kahalwa na Dafu tamewan? Itam awa dumatang na ya ume kiden nangitanam ta atawamen, a ikon hapa ya itubbat da itanam ta ayanin," kun ni Pedru tentu,

10 A ka-ma la natukalit hapa nasi.

A ta nesarok na babbagu kiden a neddatangan da ya babbayen nasi, a neuhet da hapa netanam ta hebing na atawa na en.

11 A gafu ta kumanen a pake nagtalaw na ya ngamin

kiden mangurug kontodu ngamin nakadangag ta isin.

Ya Kadwan Kiden Nehuga Na Turin Kiden

12-13 A ya gagangay na turin kiden a nagdadagga ya nonot da nga kanayun magkakampat ta Pagsigongan ni Solomun nga netulfu ta simbaanen. A pake dinayawan na kid hapa na tolay kiden nga umange nagdangag tekid, ammi ya kadwan kiden mangurug a aweda nesipat ta tarabaku da gafu ta talaw da. A addu hapa ya nehuga na turin kiden ta tolay kiden nga kimahad tekid.

14 A kinanghahaw umaddu la ya mangurug te Afu Hesus nga lālāki pase bābāy.

15 A gafu ta kumanen am kada magtalib i Pedru ta babali kiden nga ange ta agyan na simbaanen a alapan hapa na tolay kiden ya nagtatākit kiden ta bali da, a iange da kid itabnak kontodu agiddan da kiden ta aāngen ni Pedru petta masi-ged na kid na alinu na en am magtalib, talo am yen ya pagmappyān da.

16 Maski ya tolay kiden ta kadwan kiden lugar nga abikan ta ili na Herusalem a enda hapa nekahad tekid ya nagtatākit kiden ikid na pinagzigat na anitu, a sa nagmappya kid ngamin.

Ya Pangibalud Da Ta Turin Kiden

17 Ammi ya mayor na padi kiden ikid na kahulun na kiden nga Saduseyu a pake pumassil kid na ta turin kiden,

18 a yen ta enda kid nepagafut, a nepebalud da kid.

19 A sangaw ta hiklam a umange ya takday anghel na Namaratu ta agyan na kebaludan na turin kiden, a hinukatan na ya irwangan na en a pinohet na kid, ammi awena kid hapa narikna na naggwardya kiden.

20 A ya uhohug hapa na anghelen tekid a

> “Magtoli kam hala sangaw ta simbaanen, a idulot muy hala ituldu ya tolay kiden petta amu da hapa ya gagangay na bagu en katolay muy,” kun na anghelen tekid.

21 A ta nekabalin na anghelen maguhohug tekid a nagtugut kid na. A ta lalakwat a umange kid ha ta simbaanen, a nangituldu kid ha. A ya mayor na padi kiden hapa ikid na kahulun na kiden a dana pinagmamiting da ya konsihal kiden ikid na ngamin kiden kalalaklakayan na Hudyo kiden, petta imbestigaran da ya turin kiden, te parig da ta mabalud kid para la. A dinob da mantu ya ange mangalap tekid ta agyan na agbaludan.

22 Ammi ta datang na polis kiden ta agyan na agbaludanen a awan kid na haman, a nagtoli mantu ya polis kiden petta ibar da ta nagmamiting kiden.

23 “Datang mi ta agbaludanen, a itta hala ya naggwardya kiden, a nekan-

dado para la ya litup na ag-
baludan, ammi ta nepangi-
hukat mi a awan haman ya
nabalud kiden," kunda.
24 A pake naburungan na ya
magtaronen ta simbaanen
kontodu padi kiden, te nono-
tan da am anu ya makkwa
sangaw gafu ta nakauhet ya
turin kiden.
25 Ammi magananwan la a
itta ya takday umange nag-
damag tekid.
"Itta haman ya nebalud
muy kiden ta agyan na sim-
baanen, a mangituldu kid
ha," kunna.
26 A umange ha mantu ten
ya polis kiden kontodu kapi-
tan na simbaanen, a ginafut
da ha ya turin kiden. Ammi
aweda kid pinalpaluk, te nag-
talaw kid hapa ta tolay kiden
talo am mangwarad kid ta
batu.
27 Ta nepangidatang da
tekid ta agyan na nag-
mamiting kiden, a pinag-
tayuk da kid ta atubang
na pinakadakal da kiden,
a inimbestigar na kid na
mayor na padi kiden.
28 "Anu awemuy haman
dangdangagan ya nebar
mi tekamuy? Te nehangat
mi haman ta mangituldu
kam ta ngagan na tolayin
yen, ammi pake pinannu
muy hud la ya ili na
Herusalem ta netuldu
muyen tentu, yaga ipapilit
muy para ta itta ya liwat mi
gafu ta pasi na en," kunna
tekid.
29 A ya tabbag nig Pedru
tentu a
"Awena mabalin ta mag-
immang kami mangituldu,
te mapmappya ta Nama-
ratu ya pake kurugan mi
ammi ta sakā tolay mi,"
kunda.
A sangaw dinaggan ni Pedru
ya tabbag na:
30 "Nonotan muy mina
ya iningwa na Namaratu
ewan. Gafu ta intu hala ya
Dyos na dadagkal tam ki-
den a tinolay na hala i Hes-
usen nga pinagappa muy.
31 A intu para ya pinātā-
nāng na petta makipagtogkok
ta hebing na en, te pinag-
balin na ta Dafu tam ikid
na Mangikerutan tekitam. A
ta ayanin a ibar na ta mag-
babawi kitam petta pakoman
na kitam ta liwat tam kiden.
32 A ikami na kahulun
ku kidin ya mangipasikkal
ta ngamin nabidak tekamuy.
Ammi bakkan la ta ikami,
te nehulun hapa ya pangi-
pasikkal na Kahalwa na Na-
maratu nga neatad na tekami
kontodu ngamin kiden man-
gurug tentu," kun ni Pedru
tekid.
33 Ammi gafu ta inuhohug
na en tekid a pake nagpo-
ray kid na, a negakkad da
ya mamapasi tentu kontodu
kahulun na kiden.
34 Ammi nagtayuk hapa
naguhohug ya takday
Pariseyu nga nagngagan te
Gamaliyel nga pake dayawan
na tolay kiden, te malalaki
mangituldu ta lintig na
Hudyo kiden. A pinohet na
bit ya turin kiden, kapye na
naguhohug ta kahulun na
kiden nga magimbestigar.

35 “Mappya, kahkahulun, ta awetam mina gamman ye-yen kid na tolay talo am makaliwat kitam hapa.

36 A nonotan muy i mina Teyudasen ta kwa en sina, te pinātā-nāng na ya bari na, a pinadagdag na hapa ya appatagatut na lālāki. Ammi awena haman napagbalin ya gakkad na en, te pinapasi da hala, a sangaw nekutukutet hapa ya dumagdag kiden tentu.

37 A sangaw pumatalin hapa tentu i mina Hudasen nga taga Galileya ta araw na pagilista, a addu hapa ya pinadagdag na ta kahulun na. Ammi pinapasi da hapa yen, a nekutukutet hapa ya kahulun na kiden.

38-39 A kumanen hapa sangaw ta isin kid na tolay, te am nonot da hapa la ya pagafun na tarabaku da a melogot kid hala sangaw. Ammi am angarigan ta Namaratu ewan ya mangpaturad tekid a awemuy sangaw mapagkamag ya tarabaku da. A ya tabarang ku mantu tekamuy a pagurayan muy kid la, talo am Namaratu ya nangidob tekid, a mekwenta ta Namaratu ya tapilan muy,” kunna.

40 A gafu ta kumanen kinurug da ya tabarang na en. A ta nepangpatoli da ta turin kiden a nepapaligat da kid la, kapye da ha nebar ta awedan sangaw ipadangag ya ngagan ni Hesus, a sangaw pinatugut da kid.

41 A tekiden nagtatugut ta miting na pinakadakal kiden a nataltalakan kid hala gafu ta nekatalak na kid na Namaratu nga magattam ta keamamat da gafu ta ngagan ni Hesus.

42 A ta kinanghahaw nedulot da hala ya mangituldu ta simbaanen pase babali na tolay kiden, a nepadangag da la i Hesusen nga Mangikerutan.

6

Ya Problema Da Nga Mangisaned Ta Rasyon

1 A ta isin kid na araw a umaddu la umaddu ya mangurug te Hesus, ammi ya naguhohug kiden ta agsitang na Giregu a nagmamulmug kid ta naguhohug kiden ta agsitang na Hebreyu, te am kada mesaned ya rasyon na balu kiden nga bābāy ta kinanghahaw a nataliban garay ya balu kiden nga Giregu.

2 A yen ta pinagkakampat na turin kiden ya ngamin kiden mangurug ta ili na Herusalem, petta pagbabidan da ya problema da nga mangisaned ta rasyon. A ya uhohug da tekid a

“Dulay haman am ikami ya makkamu mangisaned ta rasyon na balu kiden, te awemi sangaw matagop ya pangipadangag mi ta uhohug na Namaratu.

3 A mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ya magpili ta pitu na lālāki nga kahulun muy, petta yen kid sangaw ya itun mi nga mangisaned ta rasyon.

Ammi mappya ta intu sangaw pilin muy ya napasikkal muyen ta makāutak ikid na napasinapān ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu,

4 te ikami a intu la tagopan mi ya makimallak ikid na mangipadangag ta uhohug na Namaratu," kunda.

5 A mayat hapa ya ngamin kiden mangurug ta nebar da. A ya ngagan na pinili da kiden a i Esteban nga masikan mangurug ikid na mapasinapān ta Kahalwa na Namaratu, a i Felipe para, ikid ni Parukor, ikid ni Nikanor, ikid ni Timon, ikid ni Parmenas, ikid ni Nikolas nga takday na Hentil taga Antiyoka nga negitta ta Hudyo.

6 A ya pitu kidin yan ya pinagtuttud da ta atubang na turin kiden, petta pakimallak da kid. A nesagpaw da hapa ya kamat da ta ulu da, petta pasinapān na kid na Namaratu.

7 A ta nekabalin da en a pake nesaned para ya uhohug na Namaratu addet ta pake dimmakal hapa ya kaddu na mangurug kiden ta ili na Herusalem. A nagbabawi hapa ya addu na padi kiden nga Hudyo, te mangurug kid na te Hesus.

Ya Pangikatupag Na Hudyo Kiden Te Esteban

8 A ya iningwa para ni Esteban hapa a addu ya nehuga na nga nagpaka-latan na tolay kiden gafu ta panguffun na Namaratu tentu, te pake mapasinapān ta pakapangwa na.

9 Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden nga makigimung ta kapilya na kinan da en Naubadan kiden, ikid na kadwan kiden nga taga Sirene, ikid na Alehandra a nakitapil kid hapa tentu. A itta hapa ya kahulun da nga taga Silisya ikid na Asya. A sa ikid ya nakidibati te Esteban,

10 ammi aweda maabak ya tabbag na en tekid gafu ta pakapangwa na en nga neatad na Kahalwa na Namaratu.

11 A gafu ta kumanen a nagita kid ta mamadpadulay tentu, a tinandanan da kid ta melemad, petta isaned da ya pamadpadulay da tentu. A ya inuhohug da nga nesaned da a

> "Pake nadangag mi ya nepadangag ni Esteban, a padpadulayan na haman ya ginafu tamen Moses pase Namaratu ewan," kunda.

12 A yen ta nagpatun hapa ya tolay kiden ikid na kalalaklakayan na Hudyo kiden, a enda mantu ginafut i Estebanen kapye da nedarum ta atubang na pinakadakal da kiden.

13 Ammi dana neparan da ya laddud kid na tistigu, petta padpadulayan da para i Estebanen. Te ya laddud da en a

> "Kanayun idadula na haman ya lintig na Namaratu kontodu simbaan na in ta isin Herusalem.

14 Te ya kinan na en Hesus nga taga Nasaret a intu kan sangaw ya

mangikutkutet ta simbaanin yan, yaga talin na kan sangaw ya gagangay tam kiden nga nebilin ni Moses tekitam," kun na laddud da.

15 A ya pinakadakal kiden nga magimbestigar tentu a nilaladdangan da ya mukat ni Esteban, te pake makillat ta kuman na mukat na anghel.

7

Ya Bida Ni Esteban

1 A ya pohut na mayor na padi kiden tentu a

"Kakurugan hud ya nabida da en teko ta ayanen?" kunna.

2 A ya tabbag hapa ni Esteban a intu yan:

"Kahkahulun ku ikid na am-amang ku, a attaman muy haen ya magdangag ta tabbag kin tekamuy, te ta palungu na araw a nakipaita kan ya Namaratu ewan nga seppakapangwa ta ginafu tamen Abraham ta iten Mesopotamya ta awena para la umalit ta iten Haran.

3 A ya uhohug na tentu a

'**Pagtugutā**n **muy na ya lugar muyin ikid na kahulun muy kidin, te umalit kanan ta takwan na lugar nga ipaitak sangaw teko,**' kunna kan na Namaratu tentu.

4 "A gafu ta kumanen a nagtugutan nig Abraham ikid nig dama na en ya lugar na kagitta da kiden taga Kaldeya, a pa nagyan kid bit ten Haran. Ammi ta pasi na dama na en a pinagdulot na Namaratu ig mina Abrahamen ta lugarin yan nga pagyanan tam ta ayanin.

5 Ammi awan para la ten ta neatad na Namaratu tentu ta lutak na maski ta assang la, ammi nekari na hala ta intu sangaw ya makākwa ta lutakin yan kontodu anak na kiden ikid na ngamin simsima na kiden, ammi awan para la ten ta anak na.

6 "A sangaw ta paguhohug ha na Namaratu tentu a nebar na ta

'**Pake umaddun sangaw ya simsimam kiden, ammi magyan kid sangaw ta takwan na lugar nga pake adayu ta isin, a pagzigā**tan **na kid sangaw na makā**lutak **kiden ten, te persan da kid sangaw nga magtagabu tekid abat ta appatagatut na darun.**

7 **Ammi am nagpasan ya appatagatut na darun a pa-gangan ku hapa ya magpatagabu kiden tekid, a makatugut hala sangaw ya simsimam kiden ta iten, petta dumatang kid hala sangaw ta isin na lugar, petta makidafu kid sangaw teyak ta isin,**' kunna kan na Namaratu tentu.

8 "A sangaw gafu ta pakitahatu na Namaratu te mina Abrahamen, a nebar

na ta mabanggit mina
kontodu ngamin kiden
anak na ikid na simsima
na nga lālāki, te yen kan
sangaw ya pagnonotān
da ta tulag na en tekid.
A ta nepaganak mantu
nig Abraham te Isak a
binanggit na mantu ta
mekawalu en araw na, a
kumanen hapa ya iningwa
ni Isak ta anak na en
Hakob, a kumanen hapa
ya iningwa ni Hakob ta
mafulu duwa kiden anak
na, te ikid ya napopolu
kiden dadagkal tam.

9 "Ammi tekiden dim-
madagkal a nekatupag da
ya wagi da en Hose gafu
ta passil da tentu, a yen ta
ginafut da, a nelaku da ta
kadwan kiden tolay, petta
alapan da ta iten Egipto.
Ammi nehulun hala ya
Namaratu tentu,

10 a nekerutan na hapa
ta ngamin nagzigatan na, a
inatadan na hapa ta malalaki
na nonot pettā amu na ya
dumatang. A ta pakkamu
na Ari na Egiptano kiden
ta pakapangwa ni Hose en,
a pinātā-nāng na hapa, te
pinagbalin na ta gubernador
ta ngamin lugar na Egipto,
yaga nepataron na tentu ya
ngamin kiden kwa na.

11 "A sangaw itta ya
dakalen bisin ta ngamin
na lugar na Egipto pase
nagyanan na gingginafu
tam kiden ta iten Kanaan,
a pake nepallat ya zigat na
tolay kiden, gafu ta awan
ta maapagan da ta kanan
da.

12 Ammi ta nepakadamag
ni mina Hakob ta itta ya
nauknud da nga kanan ta
lugar na Egipto, a dinob na
mantu ten ya anak na kiden,
petta gumātāng kid ta kanan
da, a yen ya gafu na neange
da ten.

13 A sangaw ta kapidwa
na neange da a nagginggi-
nafu i Hose tekid, a yen la
ya pakkamu da ta intu hala
ya wagi da en nga nelaku da
ta idi, ikid na pakkamu na
ari en ta kahulun na kiden ni
Hose.

14 A sangaw nepaalap ni
Hose ya dama na en ikid na
ngamin kiden kahulun na,
a dumatang kid hapa ten, a
pitufulu lima kid ngamin.

15 A sangaw ta kala-laay
ni Hakoben a nasi hapa ta
lugar na Egipto, a kumanen
hapa ta anak na kiden nga
gingginafu tam ta kala-laay
da.

16 Ammi neange da ya
bari da ta dana agyan da en ta
lugar na Kanaan, a netanam
da kid ta lugar na Sikam ta
kweba en nga ginatang ni
mina Abrahamen ta anak ni
Hamor ta idi.

17 "A ta kabalinan na
kumanen a imaddu la
imaddu ya gingginafu tam
kiden ta iten Egipto abat
ta magge nagpasan ya
appatagatut na darun nga
dana nebar na Namaratu
te mina Abrahamen.

18 Ammi intu dulay te
pumatalin ya takwan na ari
nga awan makkamu te Hose
en,

19 a inuyoyungan na ya
gingginafu tam kiden, petta

pake mazigatan kid, te pinersa na kid nga mangiwarad ta asitay da kiden, petta awan mina ta matolay ta anak da.

20 “A ye-yen hapa ya kaarawan na nekeanak ni Moses, a pake ispot na asitay. A mappya hapa te netagu na dadagkal na kiden ta umag na bali da abat ta tallu na hulan.

21 Ammi ta nepangitagu da tentu ta pingit na karayanen a neitan na anak na ari en nga babbay, a inalap na ta bali na, a pinadakal na hapa, te nekwenta na ta anak na.

22 A gafu ta kumanen a netuldu da i Moses ta ngamin kiden amu na Egiptano kiden, a nagbalin ta pake malalaki na tolay ta ngamin uhohugan na ikid na tarabaku na.

23 “A sangaw ta mekappatafulu darun na, a nanonot na ya ange ta kagitta na kiden nga Istralita, te ikerutan na kid mina gafu ta mazigatan kid.

24 A nesimmun na ya takday tekid, ammi talamanan na Egiptano, a yen ta pinapasi ni Moses ya Egiptano en, petta mekerutan ya kagitta na en nga Istralita,

25 te pahig na ta amu na kagitta na kiden ta intu ya mangikerutan tekid nga dinob na Namaratu ewan. Ammi intu dulay, te aweda haman amu,

26 a sangaw ta lalakwat a umange ha i Moses nakipaita ta kagitta na kiden, a neddatangan na ya duwa tekid nga nagtapil, a ginamman na kid.

‘**Anu haman ya kukwan muy O, kunna hud sina ya tarabaku na magkakahulun,**’ kunna kan tekid.

27 Ammi ya namepegafu en nakitapil ta takdayen a netubang na hapa i Moses, a

‘**Iko hud ya makkamu tekami,**

28 **o papasin nak de ta kuman na nepagpapasim ta Egiptano en ta karabi?**’ kunna hapa kan te Moses.

29 A gafu ta uhohug na en a nagburung na i Mosesen, te ittan mantu ya nakaita tentu, a yen ta nagtammang na ta pake adayu. A nagyan ta lugar na Midyan, a yen hapa ya nangatawan na, a naganak kid ta duwa na lalaki.

30 “A sangaw ta nepagpasa ha na appatafulu na darun ta iten Midyan a itta i Mosesen ta kalafukanen ta bikat na Bagetayen Sinay, a nakipaita kan ya anghel tentu ta agyan na kalakayu en nga umagātang.

31 A ta nepakaita na kan ta kalakayu en a nagpaka-lat kan hapa, te awena haman maapang na kayu en. A pake imabikan mantu, petta pake itan na ta mappya, a nadangag na kan ya ngahal na Namaratu nga maguhohug tentu.

32 ‘**Moses, iyak ya Dyos na gingginafum kiden mina Abraham ikid ni mina Isak, ikid ni mina Hakob,**’ kunna

kan tentu,
ammi nagpapilpig na i Moses
ta higal na, a awenan itan ya
afuyen gafu ta talaw na.
33 A ya uhohug kan na Nama-
ratu tentu a
‘**Moses, azim na ya
sapatos mina, te lugar
na Namaratu ya lu-
takin nga nagtayukam.**
34 **A dangagam
hapa ya ibar ku
teko, te naitak na ya
pagzigātān na tolay ku
kiden ta iten Egipto,
a nadangag kun hapa
ya panalasigak da, a
yen ta itta yak sin, te
ikerutan ku kid.**
**A magparan kan
mantu, te doban ta kan
tekid,**’ kunna kan ha na
Namaratu tentu.
35 “A maski i Moses ya
inawe na kagitta na kiden,
te ‘Iko hud ya makkamu
tekami,’ kunda, a intu hala
ya pinatoli na Namaratu
tekid, petta ikerutan na kid
ta lugar na dafu da. Te
yen ya uhohug na anghe-
len nga nakipaita te Moses
ta agyan na kalakayu en
nga gumatang.
36 A i mina Mosesen
mantu ya nangitugut ta
gingginafu tam kiden ta
lugar na Egiptano kiden gafu
ta pakapangwa na en, te
addu ya nehuga na ta agyan
da en, ikid na Bebayen Darag,
a sangaw ha ta kalafukanen
nga nagpalelehutan da abat
ta appatafulu na darun.
37 A intu hapa ya
nanglavun tekid, ta
‘**Itta sangaw ya
patudunan na Na-
maratu ta takwan
na paguhohugan na
tekamuy ta kuman
na nepagpatudun
na teyak, ammi
kagitta muy hala ya
patudunan na, a intu
hala sangaw ya kuru-
gan muy,**’ kunna kan
tekid.
38 “A ta nepagaammung
na gingginafu tam ki-
den ta fun na Bagetayen
Sinay ta kalafukanen a
i mina Moses hapa ya
pinakasimuk da ta anghe-
len, a kumanen hapa ta
tolay kiden, te nepadangag
na tekid ya uhohug kiden
mangtolay, petta ituldu na
kid hapa ta dadagkal tam
kiden kontodu ikitam nga
simsima da.
39 “Ammi gafu ta
kabayag ni Moses ta
utun na bagetayen nga
magdangag ta anghelen a
nagtalekudan na dadagkal
tam kiden, te sinoysoy da,
te tagasingatan da la ya
magyan ta lugar na Egipto.
40 A ya nebar da te Aron
nga kaka ni Mosesen a
‘**Mamadday ka ta
sinang dyos tam, petta
ituldu na kitam ta
angen tam, te awetam
haman amu am anu ya
nakkwa te Mosesen,**’
kunda tentu.
41 A ya dyos nga pinadday
da a sinang baka, a yen ya
atangan da, a pake nekata-
lak da ya pinadday da en.
42 A gafu ta nagtalekudan

da ya Namaratu ewan, a nagtalekudan na kid hapa, te pinaguray na kid nga magdayaw ta magmagannud kontodu bitwan kiden ta langit ewan. A ya uhohug na Namaratu ta nepangihuya na tekid a yen ya nesurat na aglavunen Amos ta kumanin:

> ‘**O, ikamuy nga Istralita, Iyak hud ya nangiatangan muy ta baka muy kiden tekamuyen nagyan ta kalafukanen,**
>
> 43 **te intu la nekatalak muy ikid na dinayawan muy ya sinang bali ni Moluk ikid na sinang bitwan ni Repan nga pinadday muy.**
>
> **A awek mantu ituluk ta pagyanan muy ya lutakin yan, te padayun ta kam sangaw ta taakub na Babilonya, petta mapa-gang kam,**’ kunna kan na Namaratu tekid.
>
> 44 “A ta kada umalit ya gingginafu tam kiden ta kalafukanen a nehulun da hapa ya tolda en nga nakipaitan na Namaratu tekid, te yen ya nepapadday na Namaratu tekid ta kuman na plano na en nga nepaita na te Moses ta utun na Bagetayen.

45 A sangaw tentu en nasi i Moses kontodu kadadagkalan na kiden a inalap na anak da kiden ya tolda na Namaratu, a netulud ni Hoswe ta lugarin yan nga pagyanan tam ta ayanin. A ginubatan da ya lutakin yan, te inuffunan na kid na Namaratu nga mangpatugut ta palungu kiden makākwa. A yen ta nedatang nig Hoswe ya tolda na en ta isin, a nagyan la sin abat ta araw na ginafu tamen Dabid.

46 A gafu ta talak na Namaratu te mina Dabiden a pinalubusan na nga magpapadday ta bagu na bali na Namaratu nga ispot nga pake maladda.

47 Ammi ya anak na en Solomun ya mayor na nangpatayuk ta bali na Namaratu ta kabalinan na pasi ni dama na en Dabid.

48 “Ammi maski kunna ten, kahkahulun, a awetam mina pahig ta pagyanan na Namaratu ewan ya pinadday na tolay, te dangagan muy ya uhohug na Namaratu nga nesurat na aglavun na en:

> 49 ‘**Ya langitin ya pagtuttudan ku, a ya lutak ya ilubeg na takkik kidin. A had kukummuy mantu mamadday ta bali nga pagyanan ku?**
>
> **A had sin para ya pangpaddayan muy ta pagiddan ku?**
>
> 50 **Te iyak haman ya namadday ta ngamin langit ikid na lutak ikid na ngamin magyan tekid,**’ kunna haman.
>
> 51 “Ammi ya dulayen tekamuy,” kun ni Esteban tekid “a maningbangngag kam garay ta uhohug na

en, te matuyag haman
ya ulu muy. A soysoyan
muy la ya Kahalwa na
Namaratu ta kuman na
dadagkal tam kiden.

52 Itta hud ya maski
takday na aglavun na Na-
maratu nga awena tinapil
na dadagkal tam kiden ta
idi, te dinugiman da kid
ngamin. Yaga pinapasi da
para ya kadwan nga dana
nangibar ta iange na Anak na
Namaratu, otturu intu hala
ya pinadadakat muy ta taga
Roma kiden petta papasin da.

53 Ikitam haman ya
inatadan na Namaratu ta
lintig na kiden nga nedagut
na anghel kiden ta dadagkal
tam kiden, ammi awemuy
garay netug ya nesirak da
tekitam," kun ni Esteban
tekid,
a nagimmang na hapa nag-
bida tekid.

*Ya Pangpapasi Da Te Este-
ban*

54 A ta pakadangag na
Hudyo kiden ta inuhohug
ni Estebanen tekid a pake
nagpatu ya nonot da, a
kuman na hattokan da gafu
ta poray da tentu.

55 Ammi gafu ta napasi-
napān ta Kahalwa na Nama-
ratu a tumangad la ta langit, a
naita na kan ya dakar na Na-
maratu ewan ikid ni Ḥesusen
nga umatayuk ta hebing na.

56 "Yo, itan muy," kunna,
"mahukatan na ya langit
ewan, a umatayuk kad
ya Tolayen Taga Langit
ta hebing na Namaratu
ewan," kunna.

57 Ammi pake giaggayan ya
tolay kiden, a tinappanan da
ya bangbang da, petta aweda
madangag ya uhohug na en.
A sa naggagindan kid nga
bumilag nga ange nanggafut
tentu,

58 a ginerger da ta lawan na
ili petta papasin da ta batu.
Ya nagladdud kiden tistigu
nga nangipapilit ta liwat na
a gagangay ta ikid ya mapolu
mangwarad tentu, a dana
inazi da mantu ya salnuk
na barawasi da, petta awena
magsalin na pangwarad da,
a nepaibbal da ya salnuk da
kiden ta takday kahulun da
nga nagngagan te Salu, kapye
da winarad i Esteban.

59 A tekid namegafu nang-
warad tentu a nakimallak
hapa.

"Ay Afu, alapam na ya
kahalwak," kunna,

60 kapye na hapa namalentud
ikid na nagayag ta masikan.

"Ay Afu, awem la nono-
tan ya liwat da in teyak,"
kunna, a nasin.

8

*Ya Pakitapil Ni Salu Ta
Mangurug Kiden*

1-3 A ta kabalinan na ku-
manen a umange ya kadwan
lalaki na Namaratu, a enda
inalap ya bari ni Esteban,
petta itanam da, a pake
tinangtāngitān da. Ammi
te Salu a pake natalakan
ta pasi na en, a yen hapa
ya gafu na pakitapil na ta
ngamin kiden mangurug, te
maski enna kid sarokan ta
bali da kiden, a gergeran

na kid iuhet, ngamin lālāki pase bābāy, a enna kid pebalud. A yen hapa ya nepagtatugut na mangurug kiden ta ili na Herusalem fwera ta turin kiden, te pake pagzigātan na kid ni Salu. A naggugungay kid abat ta ngamin paglelehut ta lugar na Hudeya ikid na Samariya.

Ya Pangipadangag Ni Felipe

4 A ya iningwa na mangurug kiden nagugungay a nepadangag da hala ya damag ni Hesus ta ngamin kiden lugar nga nagdulotan da.
5 A ya takdayen tekid nga nagngagan te Felipe a umange ta takday na ili ta lugar na Samariya, a nepadangag na ya damag ni Hesus nga Mangikerutan tekid.
6 A tekiden nakaita ta pakapangwa na Namaratu nga nepehuga na te Felipe a pake pakolangan da ya magdangag ta bida na en,
7 te pinatugut na ya addu na anitu ta seanitu kiden, a wawwayway da nagauhet. A pinagmappya na para ya addu na awan makahehit ikid na pilay.
8 A pake matalakan ya tolay kiden ta ili in yen.
9 Ammi dana itta hapa ten ya takday lalaki nga nagngagan te Simon, a neparparayag na ya amu na, te malalaki kan magmadyik. A pake nagpaka-lat hapa ya ngamin tolay taga Samariya ta madyik na en.
10 A sa mangurug bit ya ngamin pobre pase nabanang tentu, te

"Intu ya pakaitan ta Dyos nga seppakapangwa," kunda.

11 A pake pakolangan da ya mangdangag tentu, te addet ta nabayag na araw a kanayun mangipaita ta pagpaka-latan.
12 Ammi ta ange ni Felipe nga mangipadangag ta damag na pangikerutan na Namaratu ikid na ngagan ni Hesus Kristu, a addu hapa ya nagbabawi ta lālāki pase bābāy, a nazigut kid hapa gafu ta pangurug da te Hesus.
13 A nangurug kan hapa i Simon, a tentun nabalin nagzigut a nehulun hapa te Felipe, a pake nagpaka-lat hapa ta ngamin kiden nehuga ni Felipe ta tolay kiden.
14 A sangaw ta pakadangag na turin kiden nga nasirak ta ili na Herusalem ta mangurug na hapa ya taga Samariya kiden ta uhohug na Namaratu a dinob da hapa ig Pedru ikid ni Hwan, petta enda uffunan i Felipe.
15 A ta datang da ten a nepakimallak da ya bagu kiden mangurug, petta mapasinapān kid hapa ta Kahalwa na Namaratu,
16 te maski nabalin kid na nagzigut ta ngagan ni Afu Hesus a aweda para la mapasinapān ta Kahalwa na Namaratu.
17 A ta nepangisagpaw hapa nig Pedru ta kamat da tekid a mapasinapān kid

hapa.

18 A ta pakaita ni Simon
ta mapasinapān ya tolay ki-
den ta Kahalwa na Namaratu
gafu ta pakapangwa na turin
kiden, a passilan na hapa ya
kuman na pakapangwa da, a
enna hapa igawat ya pirak ta
pangibar na en tekid.

19 "Atadan dak haen ta
kuman na pakapangwa
muy, petta mapasinapān
hapa ya kesagpawan na
kamat ku ta Kahalwa na
Namaratu," kunna.

20 Ammi pake nehuya ni Pe-
dru:

"Pade la maapang ya
pirak mina nga mehulun
teko ta pangtaguhali na
Namaratu, te pahig mu
ta mapagam ya iatad na
Namaratu ewan.

21 Awan mantu ta kesi-
patam ta uhohug na Nama-
ratu, te awena haman me-
gitta na nonot mu tentu.

22 Magbabawi ka mantu
ta liwat mu, a makimallak ka
ta Namaratu ewan talo am
pakoman na ka ta negakkad
na nonot mu,

23 te maitak ta mefulot ya
passil na nonot mu, a mega-
lut ka para la ta pagliwatam,"
kunna tentu.

24 "Ay Apo, pakimallak
dak haen ta Namaratu
ewan, petta awena sangaw
magdulot na pangigaged
men teyak," kunna hapa ni
Simon.

Ya Pangidob Na Anghel Te Felipe

25 A ta nekabalin da ten
a pa nagyan bit ig Pedru
ta iten, te naghahulun kid
ni Hwan ikid ni Felipe nga
mangipadangag para ta
damag ni Hesus, ikid na
mangituldu ta uhohug na
Namaratu. A sangaw tekiden
nagtoli ta ili na Herusalem a
sage nagsibal kid ta babali na
Samariyano kiden ta inange
da en, petta ipadangag da ha
ya damag ni Hesus tekid.

26 A sangaw itta ya anghel
na Namaratu nga ange
maguhohug te Felipe;

"Umakkat kan Felipe, te
e kan ta kalsada en nga
magpaabagatan ta ili na
Gaza nga mangrugi ta ili
na Herusalem," kunna kan
tentu.

27 A kuman na awena
maaange na kalsada in yen,
ammi umakkat hala i Felipe
nga umange ta agyan na
kalsada en. A ta datang
na a itta hala ya takday
kalesa ta unnan na en nga
dumayum ta abagatan, a
itta ya lalaki nagtakay. Intu
kan ya magtaron ta ngamin
kaba-nang na babbayen ari
ta lugar na Etiyopya ta pake
abagatan para.

28 Ammi dana immangen
ta ili na Herusalem nga
nakigimung ta agyan na
simbaan na Hudyo kiden,
a magtolin hapa ta agyan
na en, ammi nagatākay la
nagbasa ta lebru ni mina
Isayasen nga takday aglavun
na Namaratu.

29 A ta nepakaita ni Felipe
ta kalesa en a naguhohug
hapa ya Kahalwa na Nama-
ratu tentu;

"Umabikan kan, Felipe,
ta kalesa ewan, a maki-

tunud ka la tentu,” kunna.
30-33 A nagbilag mantu i Felipe addet ta pake timunud ta kalesa en, a dadangagan na la ya lalaki en magbasa ta lebru ni mina Isayas. A ya uhohug kiden nga basan na a

“**Timuluk la tekid ta kuman na kalneru en nga alapan da ta agyan na pangpartin da en tentu.**

A parigan na para ya urbun na kalneru nga awan magsitang am usipan da ya dutdut na kiden.

A pake amāmatan **da para, te awan haman ta pake mangibar ta katunung na.**

A ta ikāttolay **na kiden awan haman ta pangkenga da tentu, te ituluk da la ta masi,**” kun na pagbasa na en.

A ya uhohug ni Felipe ta lalaki en a

“Amum de ya ikayat na uhohugan na binasam?” kunna.

“Awek haman amu am awan ta mangituldu teyak,” kun na hapa na lalaki en,

otturu pinagtakay na hapa i Felipe, petta ituldu na ya binasa na en.

34 “A inya hud na tolay ya bidan na nagsuraten, ya bari na en hapa la, ono takwan na tolay?” kunna ha te Felipe.

35 A pinegafwanan ni Felipe ya suraten binasa na, petta pake ipadangag na tentu.

“Ya nagsuraten ta binasamina a linavun na ya pasi ni Hesusen nga Anak na Namaratu ewan,” kunna,

otturu nepadangag na hapa ya katolay na en.

36 A tekiden para la nakatugtugut ta kalsada en a nadatang da ya wer, a

“Itam awa itta kad danum sin, awena de dulay am zigutan nak?” kun na lalaki en tentu.

37 “Awena dulay am pake itug mu ya pangurug mu,” kun ni Felipe.

“A mangurugak ay ta Anak hala na Namaratu i Hesusen nga Mangikerutan,” kunna hapa.

38 A sangaw pinagimmang na ya kalesa na en, a azo dumagut kid ta danumen, kapye na zinigut ni Felipe ya lalaki en.

39 A tekiden gimon a kama la limmitap i Felipe, te pinalitap na Kahalwa na Namaratu, a awenan naita na lalaki en. A nagtakay la ya lalaki en ta kalesa na en, a nagayayat la dumayum ta agyan na en.

40 Ammi te Felipe a nakipaita ha ta adayu ta ili na Azotu. A dumayum na hapa ta ili na Sesariya, ammi nedulot na la ya mangipadangag ta damag ni Hesus ta kadwan kiden ili ta inang-ange na.

9

Ya Pangurug Ni Salu

1 A ta nepaggugungay na mangurug kiden ta pasi ni Esteban a pake pagzigātan na

kid para la ni Salu, te ikayat
na kid papasin.
2 A yen ta umange nang-
pasurat ta mayor na padi
kiden, te petta itta ya ipaita
na ta makkamu kiden ta
kapilya na Hudyo kiden ta
ili na Damasku. Te am itta
ya makigimung tekid nga
mangurug te Hesus a gafutan
na kid, kompormi am lalaki
ono babbay, a idatang na kid
sangaw ta agbaludan ta ili na
Herusalem.
3 A ta nepakaalap na ta
surat na padi en a nagtugut
hapa nga dumayum ta ili na
Damasku kontodu kahulun
na kiden. Ammi tekid umab-
abikan ta ili a nepagka-ma ni
Salu ya pake masikan na kil-
lat ta bikat na en nga nagafu
ta langit, a nahunnak ta lu-
taken.
4 A sangaw nadangag na ya
nangbar tentu:
"Salu, Salu, anu haman
ta igakkad nak?" kunna.
5 "A inya ka, Afu?" kunna
hapa na tabbag na.
"I Hesusak, a iyak ya
igakkad mu.
6 Ammi magtayuk kan,
a magdulot ka hala ta ili,
a mebar sangaw teko ya
kwam," kunna tentu.
7 Dana nagimmang hapa ya
kahulun na kiden, a aweda
nakasitang gafu ta talaw da
ta naguhohugen, te awan
haman ta naita da ta tolay.
8 A nagtayuk mantu i Salu,
ammi tentu en limmaddang
a awenan haman makaita. A
ginemidan na mantu na tak-
day kahulun na, a nee da ta ili
na Damasku.
9 A nagyan la ten nagdaram
abat ta talluhaw, a awena
kad nangnangan ikid na
uminum.
10 A ta ili na Damasku a itta
hapa ya lalaki en mangurug
nga nagngagan te Ananayas,
a nagmatakar kan i Afu
Hesus tentu.
"Ananayas," kunna kan
tentu.
"Anu yen, Afu?" kunna
hapa kan.
11 "Umakkat kan, te e ka
ta kinan da en kalsada nga
matunung, a apagam ya
bali ni Hudas, a damagam
sangaw ya nagngagan te
Salu nga taga Tarsu, te itta
ten makimalmallak,
12 a naita nan ya alinum
nga imunnan ange mangis-
agpaw ta kamat mu ta ulu na,
petta makaita ha," kunna kan
ni Hesus te Ananayas.
13 "Ahu, pake dulay ye-
yana na tolay, Afu, te ya
nadamag ku tentu a pake
dulay kan ya iningwa na
ta tolay mu kiden ta ili na
Herusalem.
14 A yen kan ta umange
hapa sin, te dinob na kan
na mayor na padi kiden,
petta gafutan na kan ya
ngamin kiden makimallak
ta ngagam," kunna hapa na
tabbag ni Ananayas.
15 "Maski kumanen, a e
ka hala, te intu hala ya pini-
lik ta magserbi teyak, petta
ipadangag na sangaw ya
ngagan ku ta Hudyo kiden
ikid na Hentil kiden pase
ari da kiden.
16 A dana ipakamuk hapa
tentu ya ngamin attaman na

ta pangipadangag na ta ngagan ku," kunna kan ni Hesus tentu.

17 A gafu ta kumanen imangen i Ananayas, a tentu en nakasarok ta bali en nga nagyanan ni Salu, a enna nesagpaw ya kamat na ta ulu na en. A ya nebar na tentu a

"Kabagis Salu, yen ta itta yak sin, te i Afu Hesusen nga ange nakipaita teko ta angemen ta isin a dinob nak hapa teko, petta makaita kan ha, anna mapasinapān ka ta Kahalwa na Namaratu," kunna.

18 A ka-ma la narikna ni Salu ta itta ya nahunnak ta kuman na siksik na ikan ta mata na kiden, a nakaitan ha. A sangaw nagtayuk, te enna zinigut ni Ananayas.

19 A yen hapa ya nepangan na, a nagtolin ya pagsikan na bari na.

Ya Pangipadangag Ni Salu

A ta nekabalin na en a nedagga bit i Salu ta mangurug kiden ta ili na Damasku.

20 Ammi umange makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, te pake ipasikkal na tekid ta Anak na Namaratu i Hesusen.

21 A ta pakadangag da ta uhohug na en tekid a napopoyung kid na ta pagpaka-lat da tentu,

"Bakkan hud ta intu ya nangtapil ta makimallak kiden te Hesus ta iten Herusalem? A awena hud umange ta isin, petta gafutan na ya kahulun da kiden ta isin, petta iange na kid ta atubang na mayor na padi kiden?" kunda.

22 Ammi pake pinasikan na para ya pangipadangag na ta ngagan ni Hesus ta Hudyo kiden ta ili na Damasku, a awan hapa ta amu da ta itabbag da ta inuhohug na, te pake nepasikkal na i Hesus ta intu hala ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu ewan.

Ya Pagtoli Ni Salu Ta Herusalem

23 A ta nepagpasa na pigahaw a nagbabidan na Hudyo kiden ya pangpapasi da te Salu.

24 A sangaw nesaad da ya kadwan kiden nga mangilakap tentu ta irwangan kiden na ili en ta araw pase hiklam, petta papasin da am lumattog. Ammi mappya te nadamag na ya igakkad da tentu,

25 a enna mantu inalap na ituldu na kiden ta hiklam, a netun da ta umag na kuribut, kapye da neuhiyay ta lawan na batu en alad, a nakatammang na.

26 A tentu en dumatang ta ili na Herusalem a ikayat na ha makidagga ta mangurug kiden, ammi netalaw da, te aweda nekatalak ta negitta tekid nga mangurug te Hesus.

27 Ammi ya takday tekid nga nagngagan te Barnabas a nekallak na hala i Salu, a enna netulud ta agyan na turin kiden, a binida na tekid ya pakipaita ni Hesus te Salu ikid na paguhohug na tentu ta kalsada en. A

binida na para tekid ya turad
ni Salu nga mangipadangag
ta ngagan ni Hesus ta ili na
Damasku.
28 A gafu ta kumanen
a pake pinagdulot da, a
nakipagyan tekid. A maturad
la mangipadangag ta ngagan
ni Afu Hesus ta ngamin ili na
Herusalem.
29 A nakiuhohug otturu
nakitabbag hapa ta Hudyo
kiden nga maguhohug ta
agsitang na Giregu, ammi
igakkad da hapa papasin.
30 A ta nepakadangag na
kabagis kiden ta igakkad na
Hudyo kiden, a hinulun da
abat ta ili na Sesariya, a san-
gaw pinalugan da ta dakal na
selayag, petta magdulot ta ili
na Tarsu nga dana agyan na.
31 A gafu ta kumanen a
nagmappyan ya kasasaad na
mangurug kiden ta ngamin
lugar na Hudeya ikid na
Galileya ikid na Samariya, te
awan na ta burungan da. A
nagsikan la nagsikan ya pan-
gurug da, yaga pake imaddu
kid para ta panguffun na
Kahalwa na Namaratu tekid,
te kanayun lillikan da ya
ikatupag ni Afu Hesus.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Lida Ikid Na Hoppe

32 A ya tarabaku ni Pedru
hapa a umange magpasyar
ta mangurug kiden ta tagtak-
day lugar. A tentu en du-
matang ta mangurug kiden
ta ili na Lida
33 a nasimmun na ya tak-
day lalaki nga nagngagan te
Enas, ammi imaidda la ta da-
pan na en, te awena makahe-
hit abat ta walu darun.
34 A gafu ta kumanen a bi-
naran ni Pedru.
"Enas, pagmappyan
na ka ni Hesus Kristu,
magtayuk kan mantu, a
appiyam ya iddamina,"
kunna tentu,
a insigida nagtayuk.
35 A naita da hapa na ngamin
kiden limugar ta ili na Lida
ikid na Syaron, a yen na hapa
ya gafu na pangurug da te
Afu Hesus.
36 A ta ketta para la ni Pe-
dru ta ili na Lida a itta ya
takday mangurug nga bab-
bay ta ili na Hoppe, a Tabita
ya ngagan na, ammi Dorkas
ya pangingaganan na Giregu
kiden tentu. A mappya hapa
na babbay te kanayun ikallak
na ya mazigatan.
37 Ammi intu dulay te nag-
takit, a sangaw nasi. A ta
nekabalin da nangzigut ta
bari na en a negon da bit ta
nagingutun na silid, te ifunan
da bit la addet ta enda pangi-
tanam.
38 A gafu ta abikan hapa
ya ili na Lida, a nadamag da
ta itta para ten i Pedru, a
nangidob kid mantu ta duwa
na lalaki nga ange mangalap
tentu. A ta ange da en te
Pedru a nebar da tentu;
"Mangikallak ka kan, te
magalistu ka umange ta lu-
gar mi," kunda tentu.
39 A nagganwat na mantu, a
nehulun hapa tekid.
A ta datang da ta bali en a
pinagon da i Pedru ta agyan
na nasi en. Ammi dana itta

hapa ya balu kiden, te enda
hapa itan ya nasi en, a sa
nagtatangit kid hapa. A ne-
paita da hapa te Pedru ya
barawasi da kiden nga di-
naget ni Dorkas ta katolay na
en.
40 Ammi pinohet na kid
ngamin, kapye na namalen-
tud nakimallak. A sangaw
imatubang ta bari na nasi
en, a "**Tabita, imivwat
kan,**" kunna. A yen hapa
ya nepagladdang na. A
ta pakaita na te Pedru, a
imivwat na hapa.
41 A inibbalan ni Pedru ya
kamat na en, kapye na pinag-
tayuk. A sangaw inayagan
ni Pedru ya mangurug kiden
kontodu balu kiden, a ne-
paita na i Tabita en tekid, te
natolay.
42 A alistu nesaned ya
damag na katolay na en ta
ngamin ili na Hoppe, a addu
hapa ya mangurug te Afu
Hesus.
43 A nagyan bit hapa ten i
Pedru abat ta addu na araw,
ammi intu nagdulotan na ya
bali ni Simonen nga agpam-
aga ta la-las.

10

*Ya Pagmatakar Na Anghel
Te Kornelyu*

1 A ta ili na Sesariya hapa
a itta ya takday suddalu nga
nagngagan te Kornelyu nga
taga ili na Roma, a intu hapa
ya kapitan da ta kampo na
suddalu kiden taga Itali.
2 A maski bakkan ta Hudyo
a mamat hala ta Dafu da
ewan Namaratu, a kumanen
hapa ta kahulun na kiden. A
kanayun makimallak hapa i
Kornelyu ta Namaratu, ikid
na mangikallak ta Hudyo ki-
den nga mazigatan.
3 A sangaw ta takday araw
ta alas tres ta furab a maki-
mallak i Kornelyu ta bali na
en, a ka-ma la nagmatakar
kan ya anghel na Namaratu
tentu, a binaran na.
"Kornelyu," kunna kan
tentu.
4 A nakagayanggang i Kor-
nelyu ta talaw na en tentu, a
"Anu yen, Afu?" kunna.
"Pake nonotan na ka
na Namaratu ewan gafu
ta pakimallak mu tentu,
ikid na pangikallak mu ta
ikāttolay mu kiden.
5-6 A mangidob kan
mantu ta ange ta ili na
Hoppe ta bali ni Simonen
nga agpamaga ta la-las ta
pingit na bebay, te paayagam
ya nagngagan te Pedru, te
itta sangaw ya ibar na teko,"
kunna kan na anghel tentu.
7 A ta nepagtugut na anghe-
len a inayagan na mantu ya
duwa na tagabu na ikid na
daddoban na en suddalu nga
mamat hapa ta Namaratu,
8 a binida na tekid ya nag-
matakaren tentu, kapye na
kid dinob ta ili na Hoppe.

*Ya Pagmatakar Na Ulat Te
Pedru*

9 A ta takday araw tekid
para la medyo adayu ta ili
en, a itta la i Pedru ta ili na
Hoppe, a gimon hapa ta ag-
palanawan na bali ta tangn-
gan na araw, petta tatakday
la makimallak.

10 A sangaw nabisinan, a
ikayat na mangan. Ammi
tekid para la mangiparan ta
kanan na a netuggad na nag-
matakaren tarapal,
11 te kuman na sehahukat
kan ya langitewan, a nagaak-
akban kan ya kuman na
dakal na tarapal, a nagalutan
ya kadadugu na en.
12 A napannu kan ya tara-
palen ta magmagannud na
ayam kontodu ulag ikid na
mamanuk nga mehangat ta
Hudyo kiden.
13 A itta hapa ya nangbar
tentu.
"Pedru, magtayuk kan,
te magparti ka ta igupam,"
kunna kan.
14 "Atsi, awek O, Afu, te
maski abat ta kaabbing ku
awek para nangigup ta ku-
man na mehangat kidina,"
kun ni Pedru.
15 "Awem ibar ta
mehangat ya ituluk na
Namaratu," kunna kan ha
na ngahalen.
16 A namillu kan ya nepan-
gibar na ta kumanen, a san-
gaw timullu ha ya tarapalen
ta langit.
17 A pake napopoyung
i Pedru ta nagmatakaren
tentu, te awena para la
amu am anu ya ikayat na
uhohugan. Ammi tentu en
para la mangnonot a ittan
ya lālāki kiden nga dinob ni
Kornelyu, a nagtayuk kid na
ta irwangan na bali en,
18 a nangbar kid na.
"O, itta de i Pedru en
sin?" kunda.
19 A ta ketta para la ni Pe-
dru ta agpalanawan na bali
nga mangnonot a nepagka-
ma na ya uhohug na Kahalwa
na Namaratu tentu.
"Dumagut kan, Pedru, te
itta ya tallu na tolay nga
magapag teko,
20 a awem magtalaw
dumagdag tekid, te iyak ya
nangidob tekid," kunna kan.
21 Dimmagut mantu i Pe-
dru, a
"Iyak ya apagan muy.
Anu mantu ya ange muy
sin?" kunna tekid.
22 "A yen ta itta kami,
te ya dafu mi en Korne-
lyu a kapitan na suddalu,
ammi mappya hapa na to-
lay, te mamat ta Nama-
ratu, a dayawan da hapa
na kagittam kiden Hudyo.
A itta kan ya anghel na
Namaratu nga nagmatakar
tentu, a nebar na kan ta
paalap na ka kan ta bali na,
petta dangagan na kan ya
ibar mu tentu," kunda.
23 A pinagdulot na kid mantu
ni Pedru ta umag na bali,
petta magammak kid. A san-
gaw ta kalalakwatan na a
nagganwat i Pedru nga dim-
magdag tekid, a nehulun na
hapa ya kadwan kiden man-
gurug taga ili na Hoppe.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

24 A ta mekatallu en na
araw ta datang nig Pedru ta
ili na Sesariya a dana ginawi
ni Kornelyu ya kahulun na
kiden ikid na kofun na kiden
nga mappya tentu, te ikata-
lak na ta yen ya araw na
datang nig Pedru.

25 A ta isarok ni Pedru a
enna dinafung ni Kornelyu,
a namalentud ta atubang na
en ta kuman na mangdayaw
tentu.
26 Ammi pinatayuk na hala
ni Pedru.
"Awem mina mama-
lentud ta atubang ku, te
kagitta nak haman tolay,"
kunna.
27 A nagdulot kid na nag-
bida addet ta agyan na tolay
kiden naammung, pake addu
kid.
28 A sangaw naguhohug
hapa i Pedru tekid.
"Dana amu muy ya
gagangay mi nga Hudyo
ta mehangat kami nga
ange magpasyar ta bakkan
ta kagitta mi, ammi itta
ya nepaita na Namaratu
ewan teyak, petta amuk ta
awek na mina idaduma ya
tolay.
29 A yen ta awek nagta-
law umange ta isin tekiden
nangalap teyak. A dangagan
kun mantu am anu ya nan-
gayagan muy teyak," kunna
tekid.
30 A ya tabbag hapa ni Kor-
nelyu a
"Mekappat na araw ta
ayanin abat ta nepakimal-
lak ken ta alas tres ta furab
a pagka-mak la nga itta
ya nagtayuk nga lalaki ta
atubang ku, a makatulang
hapa ya barawasi na, a bi-
naran nak.
31 'Kornelyu,' kunna
hapa teyak, 'Pake nono-
tan na ka na Namaratu
ewan gafu ta paki-
mallak mu tentu, ikid
na pangikallak mu ta
ikāttolay mu kiden,'
kunna.
32 A ya uhohug na en para
teyak a
'Mangidob kan mantu
ta ange ta ili na Hoppe ta
bali ni Simonen nga ag-
pamaga ta la-las ta pin-
git na bebay, a paayagam
ya magngaganen ta Pe-
dru, te itta sangaw ya
ibar na teko,' kunna ha
na anghelen teyak.
33 A yen ta pinaalap ta ka ta
alistu, a mappya te umange
ka hapa. A dangagan
mi mantu am anu ya
peuhohug na Namaratu
teko, te intu ya kuman
na nagpakampat tekami,"
kunna.

Ya Bida Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

34 A ya bida ni Pedru tekid
a
"Kakurugan mantu ya
nepakamu na Namaratu
teyak ta awan ta idaduma
na ta tolay ta ngamin
paglelehut,
35 am awa pagdulotan na
ya ngamin mamat tentu ikid
na mangwa ta mappya, te
maski am anu ya katolay da.
36 A ya uhohug na en nga
nepepadangag na ta Istralita
kiden a pakoman na kid na
ta liwat da gafu ta pasi ni
Hesus Kristu, ammi bakkan
la ta liwat da, am awa liwat
na ngamin, te intu hala ya
pinagbalin na Namaratu ta
dafu na ngamin tolay.
37 Ammi dana amu muy
de ya ngamin dumatang
ta lugar na Hudyo kiden,

te intu bit napolu i mina
Hwanen nga nangipadangag
ta pangzigut na ta tolay
kiden.
38 A sangaw dumagdag
hapa i Hesusen nga taga ili
na Nasaret ta iten Galileya,
a pinasinapan na hapa na
Namaratu ta pakapangwa na
Kahalwa na en. A sinaned
na hapa ya ngamin kiden lu-
gar na Hudyo kiden, a map-
pya la ya ngamin tarabaku
na ten, te pinagmappya na ya
ngamin tolay nga pinagzigat
ni Satanas, gafu ta itta ya Na-
maratu tentu.
39 "A ikami hapa ya
mangipasikkal ta ngamin
tarabaku na, te nehulhu-
lun kami tentu abat ta ili
na Herusalem addet ta
ngamin kiden lugar na
Hudyo kiden. Ammi maski
kunna ten a pinagappa da
hala ta kayu, a nasi.
40 Ammi ta mekatallu en
ahaw a tinolay na hala na Na-
maratu ewan, a netuluk na
hapa ta makipaita tekami,
41 te bakkan ta ngamin
tolay ya nakipaitan na am
awa ikami la nga pinili na Na-
maratu, petta itta ya mangi-
pasikkal ta katolay na. A
kakurugan ta natolay hala, te
nakikkanan haman tekami
ta pagtolay na en.
42 A sangaw dinob na
kami hapa nga ange mangi-
padangag ta tolay kiden,
petta ipasikkal mi ta intu
hala ya pinatudunan na Na-
maratu nga magimbestigar
sangaw ta ngamin kiden
natolay ikid na ngamin kiden
nagpasi.
43 A intu hala ya dana
binida na aglavun kiden
na Namaratu ta palungu
na araw, te ya ngamin
kiden mangurug tentu a
mapakoma kan ya liwat
da kiden gafu ta intu ya
nangikaru," kun ni Pedru
tekid.

Napasinapān Ig Kornelyu Ta Kahalwa Na Namaratu

44-46 Ammi ta paguhohug
para la ni Pedru tekid a ka-
ma kid la maguhohug ta
magdaduma na agsitang ta
pangdayaw da ta Namaratu
ewan, te sa mapasinapān kid
na ta Kahalwa na Namaratu.
A ya mangurug kiden nga
Hudyo nga nehulun te Pedru
a pake nagpaka-lat kid hapa
ta pakadangag da ta paguho-
hug na magsitang kiden, a
"Anu maatadan hapa ya
Hentil kiden ta Kahalwa na
Namaratu?" kunda.
47 A ya uhohug hapa ni Pe-
dru ta kahulun na kiden a
"Itta hud ya makehangat
ta pagzigut na inin kid,
bakawa naatadan kid
haman ta Kahalwa na
Namaratu ta kuman na
ikitamen ta idi," kunna,
48 otturu nebar na hapa
teg Kornelyu.
"Mappya ta mazigut
kanan ta danum, petta
mepasikkal ya pakesipat
muy ta ngagan ni Hesus
Kristu," kunna.
A ya uhohug da hapa te Pedru
tekid na nabalin nagzigut a
"Mappya mina ta awe-
muy la bit magtugut, te
maski magyan kam la bit
sin," kunda tentu.

11

Ya Nepadamag Ni Pedru Ta Sakā Turin Na Kiden

1 A gafu ta pangurug nig Kornelyu ikid na sakā Hentil na kiden ta uhohug na Namaratu a nesaned ya damag na pangurug da addet ta ngamin kiden lugar na Hudyo. A yen hapa ya nepakadamag na turin kiden ikid na kadwan kiden kabagis ta iningwa ni Pedru.

2 A tentu en dimmatang tekid ta ili na Herusalem a medyo nakitapil ya mangurug kiden nga Hudyo tentu, a nehuya da.

3 "Anu haman ta nagtalekudam ya lintig tam, te simarok ka haman ta bali na Hentil nga awan nabanggit, yaga nakikkanan ka para tekid?" kunda tentu.

4 A yen hapa ya pake nepangipadangag na ta nakkwa tentu abat ta gafu na en, te ya uhohug na tekid a

5 "Dana itta yak haman ta ili na Hoppe, a makimalmallakak. A sangaw itta ya nagmatakar teyak nga kuman na dakal na tarapal, ammi nagaak-akban ta bikat ken, a nagalutan ya kadadugu na en.

6 A pake itan ku ta mappya, a napannu haman ta magmagannud na ayam kontodu ulag ikid na mamanuk.

7 A sangaw itta ya nangbar teyak,

'Pedru, magtayuk kan, a magparti ka ta igupam,' kunna haman teyak.

8 'Atsi, awek O, Afu, te maski abat ta kaabbing ku awek para nangigup ta mehangat teyak,' kunku hapa ay.

9 "Ammi ya tabbag hapa na nangbaren teyak a

'Awem ibar ta mehangat ya ituluk na Namaratum,' " kunna.

10 A namillu ya nepangibar na teyak, a sangaw timullu ha ya tarapalen ta langit.

11-12 "A ta netattullu na en a ittan hapa ya tallu na lālāki nga nagafu kan ta ili na Sesariya, Ammi negindan hapa ya uhohug na Kahalwa na Namaratu teyak ta awek mina magtalaw nga dumagdag tekid, te nedob kid kan nga mangalap teyak, ammi bakkan kid ta kagitta tam nga Hudyo. A dimmagdag kami mantu na annam kidin kahulun ku nga taga Hoppe, a nagdulot kami ta bali ni Kornelyu, te intu ya nangpaalap teyak.

13 A sangaw binida ni Kornelyu ya nagmatakar tentu nga anghel nga kima-ma nagtayuk ta umag na bali na en. A ya uhohug kan na anghelen a

'Mangidob ka ta umange ta ili na Hoppe, te paayagam ya magngagan te Pedru,

14 te ipadangag na sangaw ya kurugam, petta mekerutan ka, te kumanen hapa ta anak mu kiden, ikid na atawam,' kunna kan na anghelen tentu.

15 "A mamegafu yak para

la maguhohug tekid, a kama la pinasinapan na kid haman na Kahalwa na Namaratu ta kuman na ikitamen ta palungu.

16 A yen hapa ya nepakanonot ku ta uhohug ni Afu Hesus ta palungu, te

‘Maski zinigut na kanan ni Hwan a mapasinapān kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu, petta mekustu ya nepagzigut na tekamuy,’ kunna haman tekitam.

17 Ammi ta ayanen a pinasinapan na Namaratu ya Hentil kiden hapa ta kuman na iningwa na tekitam ta nepangurug tam te Afu Hesus. A am ikayat na mantu ya Hentil kiden a anu mabalin ku? Iyak hud ya manggamma ta Namaratu,” kun ni Pedru tekid.

18 A tekiden nakadangag ta bida na en a awan na ta metabbag da ta pangihuya da tentu, am awa dinayawan da hud la ya Namaratu.

“A am kunna mantu ten a talaga ta Hentil kiden hapa ya pagnonotan na Namaratu petta magbabawi kid, petta maatadan kid hapa ta magnayun angat,” kunda.

Ya Pangurug Na Hentil Kiden Ta Ili Na Antiyoka

19 A ta pasi ni Estebanen ta idi a pake mazigatan ya mangurug kiden ta ili na Herusalem, te pake mefulot ya makitapil kiden tekid. A yen ta nagkakattway ya mangurug kiden, a pake umadayu ya kadwan kiden abat ta lugar na Funisya ta pingit na bebay, a nagaddet ya kadwan para ta fugu na Sipre, a ya ili na Antiyoka ya nagaddetan na kadwan. A maski am had ya nagdulotan da a nepadangag da hapa ya damag ni Hesus, ammi intu la nangipadangagan da ya kagitta da kiden Hudyo.

20 Ammi ya kadwan kiden mangurug nga taga Sipre ikid na Sirene a umange kid hapa ta ili na Antiyoka nga pake dakal na ili, a nepadangag da hapa i Afu Hesus ta tolay kiden ten nga magge dipuru Hentil.

21 A nehulun hapa ya pakapangwa na Namaratu ta pangipadangag da, a mangurug hapa ya addu na Hentil, petta dumagdag kid na te Afu Hesus.

22-24 A gafu ta pangurug da a nadamag na mangurug kiden ta ili na Herusalem a yen ta dinob da i Barnabas ta ili na Antiyoka, petta pasikkalan na ya pangurug da, te mappya hapa na tolay, a dakal ya pangurug na, a mapasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu. A tentu en dimmatang a matalakan hapa, te naita na ya bendisyon na Namaratu tekid, ammi pake nebar na tekid ta idulot da la ya pangurug da te Afu Hesus, a pake imaddu para ya mangurug ta Dafu tamen ta ili da en.

25 A gafu ta imaddun ya

mangurug kiden ta lugar da a
yen ta enna apagan ni Barn-
abas i Salu ta ili na Tarsu,
petta itta sangaw ya kauffu-
nan na nga mangituldu ta
mangurug kiden.
26 A tentu en nakaita
tentu a nehulun na ta ili
na Antiyoka, a kanayun
makigimung kid ta man-
gurug kiden ten abat ta
takday darun, a netuldu da
ya pake addu na tolay. A
ya mangurug kiden te Hesus
Kristu ta ili na Antiyoka a ikid
ya popolu kiden managanan
ta Kristiano.

27 A ta pagyan para la nig
Barnabas ikid ni Salu ta ili
na Antiyoka a umange hapa
ya kadwan na pinaguho-
hug na Namaratu nga taga
Herusalem.
28 A ya takday tekid nga
nagngagan te Agabus, a
pinasinapan na Kahalwa na
Namaratu, petta lavunan na
ya dakal na bisin ta ngamin
na paglelehut. A dimmatang
hala ya linavun na en bisin ta
ketta ni Ari en Klawdyo.
29 A gafu ta mazigatan ya
mangurug kiden ta lugar
na Hudeya ta bisinin yen
a yen ta nakanonot ya
mangurug kiden ta Antiyoka
ta magpetulud kid ta iuffun
da tekid. A nangatad ya
tagtakday tekid ta kompormi
la na meatad da.
30 A ta nepakauknud da ta
ngamin iuffun da a neatad
da teg Barnabas ikid ni Salu,
petta ikid ya ange mangit-
ulud ta piraken ta kalalak-
lakayan na mangurug kiden.

12

Ya Pangpa-gang Ni Ari Herud Ta Mangurug Kiden

1 A ta araw na bisinen a
nepagafut ni Ari en Herud
ya kadwan kiden mangurug
petta pa-gangan na kid,
2 a pinaputulan na i Santi-
ago nga kabagis ni Hwan.
3 A gafu ta matalakan ya
Hudyo kiden ta pasi ni Santi-
ago, a netubbat na hapa pa-
gafut i Pedru ta kaatubangan
na Pyesta na Simana.
4 A ta nepakagafut dan
tentu a enda nebalud, a
matubtubbat ya tag-appat na
suddalu nga magtaron tentu.
Te ya uray na ari en a peuhet
na sangaw am nabalin na
ya Pyesta na Simana, petta
papasin da ta atubang na
tolay kiden.
5 Ammi ya kahulun na ki-
den nga mangurug ta ili na
Herusalem a pake nepaki-
mallak da hapa ta Namaratu.

Ya Pakauhet Ni Pedru Ta Agbaludan

6 A sangaw ta hiklam
ta kaatubangan na pang-
pohet da mina te Pedru a
masidug hapa sekakawad,
ammi nekering na duwa
kiden suddalu, a duwa
para na suddalu ya mag-
taron ta irwangan na
agbaludanen.
7 A ka-ma la lumattog ya
anghel na Namaratu, a pinag-
dakar na ya ngamin umag na
nakebaludan ni Pedru en. A
sini-ged na hapa ya hakbu ni
Pedru petta mahukal.

"Alag mu magtayuk," kunna kan na anghelen tentu,
a ka-ma la naubadan ya kawad na kiden.
8 "Aran magbarawasi kan, a magsapatos kan," kunna ha.
A ta nekabalin na nagsapatos a
"Magsalnuk kan, a dumagdag kan," kunna ha.
9 A imuhet na dumagdag ta anghelen, ammi kuman na awena kurugan ya iningwa na anghelen, te pahig na kan ta tarinap na yen.

10 A kumanen tinaliban da ya takdayen suddalu nga magtaron ikid na mekaduwa en ta mayor na irwangan, kapye da dimmatang ta irwangan na landuk ta batug na ili, a ka-ma la mahukatan ya irwanganen, a imuhet kid. A nagtugut kid abat ta takday na kalsada, a yen ya nangtugutan na anghelen tentu.
11 A yen la ya nepakamu ni Pedru ta bakkan ta tarinap na am awa kakurugan.
"Kakurugan mantu ta dinob na Namaratu ya anghel na en teyak, a nekerutan nak ta igakkad nig Herud ikid na Hudyo kiden teyak," kunna.

12 A ta pakarikna ni Pedru ta nakkwa tentu a umange ta bali ni Mariya nga hina ni Hwan Markus, ammi dana itta ten ya addu na tolay nga nagaammung makimallak.
13 A nagtoktok i Pedru ta irwangan na bali en, a enna nepa-na ni Roda nga takday na tagabu ta bali.
14 Nengahalan na i Pedru, ammi awena haman nehukat gafu ta talak na en, te alistu hud la nagtoli ta agyan na tolay kiden, petta ibar na ta itta hala i Pedru en nga imatayuk ta irwangan, ammi aweda hapa kinurug.
15 "Anu maguyung ka, awem hud amu ta mabalud," kunda,
ammi ipapilit na ta itta hala i Pedru ta irwangan. A ya uhohug da ha a
"Mabalin ta intu de ya anghel na en nga mangifun tentu?" kunda.
16 Ammi imatayuk para la ten i Pedru nga nakatotoktok. A tekiden nangihukat a intu kad, a pake masitang kid na ta talak da tentu.
17 A pinagkamag na kid hapa, petta pake madangag da ya ibar na, a binida na ya nepangiuhet na Namaratu tentu ta agbaludanen.
"Bidan muy hapa sangaw te Santiago ikid na kadwan kiden kahulun tam," kunna hapa,
kapye na nagtugut, te umange ta takwan na lugar.

18 A ta kalakwatan na a pake magburung na ya suddalu kiden nga magtaron, te awan haman i Pedru ta nakebaludan na en.
19 A nepaapag na hapa ni Heruden, ammi aweda naapagan. A pinohutan na hapa ta nagtaron kiden am had kunda nga awan nakarikna te Pedru. A gafu ta aweda amu a nebar na ta mapapasi

kid, a sangaw nagtugut hapa, te umange ta ili na Sesariya, a nagyan ta bali na en ten ta pigahahaw.

Ya Pasi Ni Ari en Herud

20 A ya tolay kiden nga taga Tiro ikid na Sidon a awan ta takwan na pangalapan da ta kanan da am bakkan ta lugar ni Herud. Ammi intu dulay te itta ya pangikatupagan na tekid, a yen ta nakanonot kid nga ange makikofun tentu, ammi pinolu da kinofun i Blasto, petta bidan na hapa ya pakikofun da ta ari en, te intu ya manaron ta bali na en.

21 A sangaw ta nagbabidan da en na araw a nagsalnuk i Herud ta salnuk na pagari na en, kapye na nagtuttud ta agtuttudan na en, a sangaw namegafu magbida ta tolay kiden.

22 A sa giaggayan hapa ya tolay kiden:

> "Bakkan ta tolay ya maguhohugina, te intu haman ya takday na dyos," kun na aggay da, te pangikin da la tentu.

23 A natalakan hapa, te negitta da ta dyos. Ammi gafu ta awena kid nehuya a yen ta pinaluk na anghel na Namaratu, a nairat hapa ya ngamin na barbari na, a nasin.

24 Ammi pake mesaned para ya uhohug na Namaratu, te awan na ta manggamma, a imaddu para ya mangurug ta uhohug na en.

25 A ig Barnabas ikid ni Salu nga umange mangisaned ta iuffun na mangurug kiden taga Antiyoka a nebalin da hapa ya pangisaned da. A sangaw inalap da i Hwan Markus ta kahulun da, kapye da nagtugut ta ili na Herusalem, te magtoli kid na ta ili na Antiyoka.

13

Ya Pagpatudun Na Namaratu Te Pablu Ikid Ni Barnabas

1 A ta mangurug kiden nga magaammung ta ili na Antiyoka a aglavun ya kadwan anna mangituldu ya kadwan. A ya ngagan na kadwan a i Barnabas, ikid ni Simyon nga magngagan hapa te Niger, ikid ni Lusyo nga taga Sirene, ikid ni Manaen nga pinadakal ni Gubernador Herud, ikid ni Salu nga magngagan hapa te Pablu.

2 A ta takday araw tekiden mangdayaw ta Namaratu a aweda hapa pagkakan, te intu la nonotan da ya pakimallak da. A itta hapa ya nepeuhohug na Kahalwa na Namaratu tekid.

> "Igungay muy ig Barnabas ikid ni Pablu, petta tarabakun da ya pangidoban ku tekid," kunna.

3 A aweda bit tagopan ya mangan, petta pakimallak da ig Barnabas ikid ni Pablu, a nesagpaw da hapa ya kamat da kiden ta ulu da, kapye da kid pinatugut.

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Fugu Na Sipre

4 A gafu ta Kahalwa na Namaratu ya mangituldu tekid

ta angen da a nagtugut kid
la, a dimmayum kid ta ili na
Selusya ta bikat na bebay,
kapye da nagbapor addet ta
fugu na Sipre.
5 A tekiden dimmagut ta ili
na Salamina a umange kid
makigimung ta kapilya na
Hudyo kiden, petta ipadan-
gag da ya uhohug na Nama-
ratu tekid, a intu hapa kahu-
lun da i Hwan Markus, te uf-
funan na kid hapa.
6-8 A sangaw nesaned da
ya uhohug na Namaratu ta
ngamin paglehut na fugu
en addet ta ili na Pafus, A
ya gubernador na fugu en
a nadamag na ya tarabaku
nig Barnabas ikid ni Pablu,
a ikayat na dangagan ya
uhohug na Namaratu nga
ipadangag da, a yen ta
pinaayagan na kid ta bali na.
Ammi itta hapa ten ya takday
Hudyo sengagan na Elimas
Baresus, a tabtabangan na
ya pagipadangag nig Pablu,
te ikayat na sansanatan ya
gubernadoren petta awena
kurugan ya uhohug nig
Pablu. Amu ni Elimas ya
magmadyik te tulad na
aglavun.
9 Ammi i Pablu a pake na-
pasinapān hapa ta Kahalwa
na Namaratu, a nagporay ya
mata na en te Elimas.
10 “Iko ya anak na Sa-
tanas, te ikatupag mu ya
ngamin katunungan. Intu
la amum ya magladdud
ikid na manguyoyung, te
awem haman magimmang
mangpakillu ta dalan na
Namaratu.
11 Ammi pa-gangan na
kan, te magdaram kan, a
awem sangaw maita ya
dakar addet ta mabayag,”
kun ni Pablu tentu.
A ka-ma la nagsugiram na
ya itan ni Elimas, a kamkam-
matan na ya pakigemidan
na.
12 A ta nepakaita na
gubernadoren ta iningwa
na Namaratu te Elimas a
mangurug na hapa, te pake
nagpaka-lat hapa ta netuldu
nig Pablu gafu te Afu Hesus.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Antiyoka Na Pisidya

13 A ta nekabalin da ta ili na
Pafus a nagtugut ha ig Pablu
ikid na kahulun na kiden, a
naglugan kid ha ta selayag
abat ta ili na Perga ta lugar na
Pampiliya, ammi yen hapa
ya nangtammangan ni Hwan
Markus tekid, te magtolin ta
ili na Herusalem.
14 A sangaw nagtugut hapa
ig Pablu ikid ni Barnabas ta
ili na Perga, te magdulot kid
na ta takwan na Antiyoka ta
lugar na Pisidya. A ta Sabadu
a umange kid makigimung ta
kapilya na Hudyo kiden, a
nagtuttud kid,
15 te dangagan da bit ya
mangibasa ta surat ni mina
Moses ikid na surat na kad-
wan kiden aglavun na Na-
maratu. A ta kabalin na
pangibasa na a itta ya di-
nob na pinakadakal kiden ta
ange mangibar teg Pablu ta
maguhohug kid hapa.
“Mappya, kahkahulun,
ta magbida kam hapa am
itta ya ibar muy ta tolay
kidin,” kunna.

16 A nagtayuk mantu i
Pablu, kapye na nagsenyas
tekid, petta dangagan da ya
ibar na.
"Ikamuy nga Istralita,
ikid na ikamuy Hentil
nga mamat ta Namaratu
ewan, a dangagan muy ya
mabidak tekamuy.
17 Dana amu muy haman
ya iningwa na Dafu tame-
wan Namaratu ta palungu
na araw, te pinili na ya
gingginafu tam kiden, petta
tolay na kid. A tekiden
nagyan ta lugar na Egipto a
pake pinakaddu na kid. A
sangaw pina-gang na hapa
ya nagpatagabu kiden tekid
ta pakapangwa na en, petta
patugutan da ya tolay na
kiden nga pagzigātan da. A
sangaw netugut na kid hapa
ta lugar na Egipto,
18 a inifunan na kid ta
kalafukanen addet ta appata-
fulu na darun.
19 A sangaw inuffunan
na kid nga mangabak ta
pitu na nasyon ta lugar na
Kanaan, kapye na neatad ya
lugarin yen tekid, petta kwa
da. A kumanen nagpasan ya
appatagatut a limafulu na
darun addet ta neange na
dadagkal da kiden ta lugar
na Egipto.
20 "A ta kabalinan na a
pinili na Namaratu ya tag-
takday manaron tekid ad-
det te Samwel, a intu hapa
ya napolu en aglavun na
Namaratu tekid.
21 A tentu en naglaklakay
a nagadang ya tolay kiden
ta ari da, a pinili na Na-
maratu i Salu nga anak ni
Kis, a simsima hapa ni mina
Bendyamin. A i Salu mantu
ya ari da abat ta appatafulu
na darun.
22 A ta nepangawe na Na-
maratu te Salu a pinili na i
mina Dabiden, petta intu ya
ari da, te ya uhohug na Na-
maratu tekid a
'**Intu la megitta ta
nonot ku i Dabid nga
anak ni Dyesi, te ku-
rugan na sangaw ya
ngamin patarabakuk
tentu,**' kunna.
23 "A ya simsima kiden
hapa ni mina Dabiden ya
nagafun na Mangikerutanen nga nekari na Namaratu tekitam, te intu hala i Hesus.
24 Ammi dana imunnan
bit tentu i mina Hwanen,
te nepadangag na ta mag-
babawi mina ya ngamin to-
lay nga Istralita ta liwat da
kiden, kapye na kid zigutan.
25 A ta tanagay pagadde-
tan na tarabaku ni Hwan a
dana nepadangag na ya ange
na Mangikerutan ta tolay ki-
den.
'Iyak hud ya Mangikerutan
nga doban na Nama-
ratu tekamuy, am awa
pumatalin hala sangaw
teyak. A pake atata-
nang ammi teyak, te
awek haman megitta
nga makitagabu tentu,'
kunna.
26 "A yen mina ya nono-
tan tam, kahkahulun,"
kun ni Pablu, "te ikitam
nga simsima ni mina
Abraham, ikid na ikamuy

Hentil nga mamat ta
Namaratu, a ikitam haman
ya nangipakkamun na
Namaratu te Hesusen nga
mangikerutan tekitam.

27 Te ya tolay kiden
ta ili na Herusalem ikid
na pinakadakal da kiden
a aweda haman amu ta
intu ya Mangikerutan nga
nekari na Namaratu teki-
tam, te pinapasi da haman.
Ammi aweda haman amu
ta dana nalavun ya pasi
na ta surat na nanglavun
kiden, te maski am kanayun
basan da ya surat da kiden
ta kada Sabadu a aweda
haman manonot ta ikid ya
nangidulot ta dana nalavun
ta surat kiden.

28 Te maski awan haman
ta napasikkal da ta liwat ni
Hesus a nepapilit da hala ya
pasi na te Gubernador Pilato.

29 A ta nepangpapasi dan
tentu a nabalin na hapa ya
ngamin nalavun tentu ta
surat kiden, te itta ya umange
nangidagut ta bari na en ta
kayu en nga nagappan na,
kapye da netanam.

30 Ammi tinolay hala na
Namaratu ewan,

31 a kanayun nakipaita
ta kahulun na kiden taga
Galileya addet ta addu na
araw, te dana nehulun kid
tentu ta ili na Herusalem, a
ikid na ya mangipasikkal ta
katolay na.

32-33 "A yen ta itta kamin
hapa sin, kahkahulun
ku, petta madangag muy
hapa ya ipadamag mi
tekamuy nga mappya.
Te ya Mangikerutan nga
nekari na Namaratu ewan
ta gingginafu tam kiden a
intu hala i Hesus nga dinob
nan tekitam. A gafu ta
kumanen a pake nagdulot
na te Hesus ya inuhohug
na Namaratu te mina
Dabiden nga nesurat na ta
mekaduwa en Kansyon na,
te ya uhohug na Namaratu
tentu a

'**Iko hala ya anak
ku, te nagbalinak na
ta kuman na damam,**'
kunna.

34 "A ya takday para uho-
hug na Namaratu ta ging-
ginafu tam kiden nga man-
gibar ta katolay ni Hesus,
petta awenan ha sangaw
masi, a intu yan:

'**Bendisyonan ta kam
hala sangaw ta mag-
nayun na pagariyan,
te awek ibabawi ya
nekarik te Dabid,**'
kunna.

35 "A ya uhohug hapa ni
Dabid ta takday para kan-
syon na ta Namaratu a

'**Mappya hapa yen,
Afu, te awem sangaw
ituluk ta malabag ya
ikatalak min,**' kunna.

36 "Ammi bakkan haman
ta bari ni Dabid ya nebar
na en nga awan malabag,
te kabalinan na nepagserbi
ni Dabid ta patarabaku
na Namaratu tentu a nasi
hapa, kapye da netanam
ta hebing na dadagkal na
kiden, a malabag haman.

37 Ammi i Hesusen ya
tinolay na Namaratu ewan, a
intu mantu ya nebar na en
nga awan malabag.

38 A yen mina ya
pagnonotan muy, kahkahu-
lun ku, te ye-yan na tolay nga
awan malabag a intu hala
ya gafu na pangpakoma na
Namaratu ta liwat tam kiden.
A intu ya mangikerutan nga
ipadangag mi tekamuy.
39 Ammi am ikatalak
muy ta mekerutan kam gafu
ta pangidulot muy ta lintig
kiden ni mina Mosesen a
melogot kam, te awemuy
kid haman sa idulot. Ammi
am intu ikatalak muy ya
nepangikaru ni Hesus ta
liwat muy kiden a mekerutan
kam.
40 A mappya mantu ta
pake nonotan muy yan,
kahkahulun, talo am mek-
abat kam hapa sangaw ta
pangpa-gang na Namaratu
nga nepadangag na aglavun
na en, te ya uhohug na
Namaratu ta mangidadula
kiden ta idi a

41 ‘**Ikamuy nga
mangidadula a pagka-
ma muy sangaw ya
dumatang tekamuy, a
yen hapa sangaw ya
pasin muy. Te itta san-
gaw ya padatangan ku
ta lugar muy nga awe-
muy kurugan maski
am dana nepadan-
gag mina tekamuy,**’
kunna.”

A yen ya addet na bida ni
Pablu tekid.
42 A ya nebar da teg Pablu
ta neuhet da ta kapilya en a

“E kam hala sangaw sin
mangipadangag ta takday
Sabadu, te pake dangagan
mi ha ta mappya,” kunna
na tolay kiden tekid, kapye
da hapa nagugungay.
43 Ammi ya Hudyo kiden
ikid na Hentil kiden nga
dana simarok ta relisyon na
Hudyo a addu kid hapa nga
himulun bit teg Pablu ikid ni
Barnabas, a pake nebar da
ta aweda mina pagtalekudan
ya allak Namaratu tekid.
44 A ta takday ha na Sabadu
a makipagammung hapa ya
magge ngamin kiden tolay
ta ili, te ikayat da dangagan
ya uhohug na Namaratu nga
ipadangag nig Pablu.
45 Ammi gafu ta itta ya pake
addu na Hentil a neahugu na
Hudyo kiden i Pablu, a yen
ta nakitapilan da ya inuho-
hug na en, yaga inamamat da
para.
46 Ammi pake nagturad
hapa ig Pablu nga mangtab-
bag tekid,

“Mappya ta uray na Na-
maratu ta ikamuy Hudyo
ya mapolu pangipadanga-
gan mi ta uhohug na, ammi
gafu ta iwarad muy, ikid
na dugiman muy ya bari
muy ta magnayun na angat
a e kami mantu ta Hentil
kiden.
47 Te ya pakkwa na Na-
maratu tekami nga nesurat
ni mina Isayas a

‘**Isaad ta kam sangaw
ta kuman na zilag
nga mangpadakar ta
Hentil kiden, petta
mekerutan mina ya
ngamin tolay addet
ta ngamin paglele-
hutin,**’ ” kunna.
48 A ta pakadangag na Hen-

til kiden ta nebar ni Pablu a
dinayawan da hapa ya uho-
hug na Namaratu, a pake na-
talakan kid na gafu ta isipat
na kid hapa. A nangurug
hapa ya ngamin kiden nekari
nga maatadan ta magnayun
na angat.
49 A gafu ta kumanen a
pake nesaned para ya uho-
hug na Namaratu addet ta
ngamin paglelehut da en.
50 Ammi ya magturay
kiden ta ili nga lālāki ikid na
naba-nang kiden babay nga
makipaggimung ta kapilya
da en a pinagporay na Hudyo
kiden ya nonot da, petta
ikatupag da ig Pablu, a yen
ta pinatugut da kid ta ili.
51 A gafu ta kumanen a in-
azi nig Pablu ya lafu na lutak
da ta takki da kiden gafu ta
awena kinurug na Hudyo ki-
den ya uhohug da, a nagdulot
kid na ta ili na Ikoniya.
52 Ammi ya mangurug ki-
den nga magyan ta ili en a
mapasinapān kid la ta Ka-
halwa na Namaratu, a pake
matalakan kid hapa.

14

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Ikoniya

1 A ta datang nig Pablu
ikid ni Barnabas ta ili na
Ikoniya a kuga umange
kid ha mangipadangag ta
kapilya na Hudyo kiden, a
nangurug hapa ya addu na
Hudyo pase Hentil gafu ta
kalalaki na paguhohug da.
2 Ammi ya Hudyo kiden
nga awan mangurug a pinag-
poray da ya nonot na kadwan
kiden Hentil, petta ikatupag
da ig Pablu.
3 Ammi maski ikatupag da
kid a mabayag kid la ten, te
maturad kid la mangipadan-
gag ta allak na Namaratu. A
pinasinapan na kid hapa ta
pakapangwa na, petta itta ya
ihuga da ta tolay kiden, a yen
ya nangipasikkal ta allak na
en nga nepadangag da tekid.
4 Ammi nagkakattway
garay ya nonot na tolay
kiden ta ili, te ya kadwan
a nakidagga kid ta Hudyo
kiden nga makitapil, a ya
kadwan tekid ya nakidagga
teg Pablu ikid ni Barnabas.
5 Ammi sangaw a na-
hahulun ya kadwan kiden
Hudyo ikid na Hentil kon-
todu pinakadakal da, petta
pa-gangan da ig Pablu, te
igakkad da ya mamapasi
tekid ta batu.
6-7 Ammi ta pakadamag
nig Pablu ta igakkad da en
tekid, a nagtammang kid. A
umange kid na mangipadan-
gag ta damag ni Hesus ta ili
na Listra ikid na Derbe ikid
na kadwan kiden ili ta lugar
na Likonya.

Ya Pangdayaw Da Teg Pablu Ta Ili Na Listra Ikid Na Derbe

8-9 A ta ange da en ta iten
Listra a itta ya lalaki nga
awan makatugut, te pilay
kan abat ta nekeanak na en, a
imatuttud la ten magdangag
ta bida ni Pablu. A pake
itan na hapa ni Pablu, a
narikna na ta ikatalak na ya
pagpamappya na Namaratu

tentu, a pake magayag na i
Pablu tentu.
10 “**Magtayuk kan sina,**”
kunna, a ka-ma la timollok
nagtayuk, a nagpapa-yat na
hapa.
11 A ta pakaita na tolay ki-
den ta iningwa ni Pablu a
naggihawa kid na:
“Dyos tam yan kid nga
nagbalin ta tolay,” kun na
girawa da en,
ammi awena naawatan nig
Pablu, te negirawa da haman
ta agsitang da hapa la nga
agsitang na Likonya.
12 A i Barnabas ya nengagan
da ta Ziyus, te Ziyus ya nga-
gan na takday dyos da. A
i Pablu kan ya dyos da en
Hermes, te intu ya mayor na
magbida.
13 A ya padi na dyos da en
Ziyus a nangalap hapa ta toro
na baka nga pinagsigal na ta
addu na sabong, a nedatang
na ya baka en ta agyan na
simbaan na tolay kiden ta
pingit na ili, petta iatang da
mina teg Pablu ikid ni Barn-
abas.
14 Ammi ta pakadangag nig
Pablu ta atangan na kid a pin-
ispissang da ya barawasi da
kiden ta pangikatupag da ta
pangatang da, a magbilag kid
na ta tangngan na tolay ki-
den, petta gamman da kid.
15 “An-anu haman yana
O? Bakkan kami ta dyos
muy, te kagitta da kami la
nga tolay,” kunda. “Yen ta
ipadangag mi ya damag
ni Hesus tekamuy petta
amu muy ya kakurugan
na Dyos nga namadday
ta ngamin kiden itta ta
langit pase paglelehutin.
Mappya mantu ta azin
muy ya mangatang ikid
na makimallak ta awan
manguffun tekamuy.
16 “Ta idi a pinagorayan
na Namaratu ikamuy nga
Hentil nga awan makkamu
tentu,
17 ammi maski kunna
ten itta hala ya neatad na
nga mangipasikkal tentu, te
intu haman ya mangatad
ta ngamin udan, ikid na
pagmayan na imula tam,
petta matalakan kitam ta
ngamin kanan tam,” kunda
hapa.
18 Ammi maski kunna ten ya
netabarang nig Pablu tekid a
magge aweda nagamma ya
pangatang da tekid.

Ya Pangwarad Da Te Pablu

19 A ta nepagpasan na
pigpigaaraw a dimmagdag
hapa ya Hudyo kiden taga
Antiyoka ikid na Ikoniya,
a pake pinadpadulay da i
Pablu ta tolay kiden, petta
ikatupag da, a winarad da
mantu ta batu. A sangaw
ginerger da ya bari na en
neuhet ta ili, a newagak dan,
te pahig da ta nasin.
20 A mappya la, te dim-
madagdag hapa ya kahulun
na kiden mangurug, a line-
hut da ya bari na en. A ta
mangananwan la a nagtayuk
hala i Pablu en, a nagtoli
hapa ikid na kahulun na ki-
den ta umag na ili. A ta lalak-
wat a nagtugut ha i Pablu ikid
ni Barnabas, te magdulot kid
na ta ili na Derbe.

21 A tekiden nangipadan-
gag ta damag ni Hesus ta
ili na Derbe a mangurug na
hapa ya addu na tolay ten.
A sangaw nagtoli ha ig Pablu
ikid ni Barnabas ta inange da
en, a sage nagsibal kid ha ta
ili na Listra ikid na Ikoniya
ikid na Antiyoka na Pisidya,
22 petta pagturadan da ya
mangurug kiden ta isin kid
na ili. A netuldu da kid
ta aweda mina kaliwatan ya
pangurug da.

"Am ikayat tam mesipat ta pangikerutan na Namaratu a mappya ta attaman tam hapa ya zigat na pangurug tam," kunda tekid.

23 A ya iningwa da para
ta tagtakday lugar a netun
da ya pinakadakal na man-
gurug kiden nga makkamu
magtaron tekid. A aweda
bit mangmangan, te intu la
tagopan da ya makimallak, te
ipataron da ya netun da ki-
den te Afu Hesus.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

24 A tekid na ha nagtugut
a ginadak da ya lugar na
Pisidya addet ta dumatang
kid na ta ili na Perga ta lugar
na Pampiliya.
25 A yen bit ha ya nangi-
padangagan da ta uhohug na
Namaratu, kapye da ha nag-
dulot ta ili na Ataliya.
26 A sangaw naglugan kid
ha ta selayag nga dumayum
ta ili na Antiyoka ta lugar
na Siriya, te nebalin dan ya
nepatarabaku na Namaratu
tekid. A dumatang kid na
ta ili na Antiyoka, te yen
ya nagganwatan da en ta
nepangidob na kahulun da
kiden tekid, petta idulot da
ya patarabaku na Namaratu
tekid.
27 A tekiden dimmatang
a pinagaammung da ya
mangurug kiden, a binida
da ya ngamin panguffun
na Namaratu tekid ikid na
nepanghukat na ta nonot na
Hentil kiden petta mangurug
kid.
28 A nakipagyan kid na ta
mangurug kiden ten abat ta
mabayag.

15

Ya Pagdibati Na Mangurug Kiden Ta Magpabanggit

1 A ta ketta para la nig
Pablu ikid ni Barnabas ta
mangurug kiden ta ili na An-
tiyoka a itta ya dimmatang
nga nagafu ta mangurug ki-
den ta Hudeya, a takwan ya
netuldu da ta mangurug ki-
den nga Hentil.

"Awena mabalin ta mekerutan kam am awemuy hapa mabanggit ta kuman na netuldu ni mina Moses," kunda tekid.

2 Ammi gafu ta awena ikayat
nig Pablu ikid ni Barnabas ya
netuldu da a makidibati kid
na abat ta medyo mabayag.
A gafu ta awan ta ituluk na
takday a yen ta napatudunan
ig Pablu ikid ni Barnabas
ikid na kadwan kiden man-
gurug, petta medob kid ta ili
na Herusalem ta agyan na
turin kiden ikid na kalalak-
lakayan na mangurug kiden
ten, petta enda pasikkalan
tekid am anu ya mappya.

3 A tekiden naggaganwat a
inatadan na kid na kadwan
kiden ta masapul da, a nag-
tatugut kid na. A sage nagsi-
bal kid hapa ta agyan na
mangurug kiden ta lugar na
Funisya ikid na Samariya.
A binida da hapa tekid ya
pangurug na Hentil kiden ta
inange nig Pablu ta kwa en
sina. A natalakan kid hapa ta
damag da en.
4 A ta pakadatang da ta
mangurug kiden ta ili na
Herusalem a pinagdulot da
kid hapa. A nepadangag
hapa nig Pablu ya iningwa na
Namaratu ta ngamin kiden
lugar nga nangipadangagan
da ta uhohug na en.

5 Ammi ya kadwan kiden
mangurug nga nedagga ta
Pariseyu kiden a nagtayuk
kid nga nakitabbag ta uho-
hug ni Pablu.

"Am mesipat hapa ya
Hentil kiden ta pangurug
tam a mappya ta mabang-
git kid, yaga idulot da mina
ya ngamin kiden lintig
nga nesirak ni mina Moses
tekitam Hudyo," kunda.

6 A gafu ta kumanen a
nagmamiting ya turin kiden
ikid na kalalaklakayan ki-
den, petta pagbabidan da am
anu ya uray na Namaratu ta
Hentil kiden nga mangurug.

7 A gafu ta nabayag kid
hapa nagintabtabbag a nag-
tayuk i Pedru nga naguhohug
tekid ta kunna sin na uho-
hug:

"Dana amu muy,
kahkahulun ku, ya nangi-
doban na Namaratu teyak
ta idi, te intu haman
ya makāuray ta iyak ya
umange mangipadangag
ta damag ni Hesus ta Hentil
kiden, petta mangurug kid
hapa.

8 A gafu ta intu ya
makkamu ta nonot na
ngamin tolay a nepaita na
ya pangikayat na ta Hentil
kiden, te pinasinapan na
kid hapa ta Kahalwa na en
ta kuman na iningwa na
tekitam Hudyo.

9 A maski am aweda
nabanggit a awena kid
haman neduma, am awa
binaggawan na hala ya nonot
da gafu ta pangurug da.

10 Am ipapilit tam mantu
ta idulot da para ya lintig
ni Moses a awetam hud
pagporayan ya Namaratu
ewan, te kuman na ipaagtu
tam haman tekid ya awetam
para la maagtu ikid na awena
maagtu na dadagkal tam
kiden.

11 A bakkan mina ta
kunna ten, kahkahulun,
te amu tam haman ta
mekerutan kitam gafu ta
pangikatalak tam ta allak
ni Afu Hesus tekitam, a
kumanen hapa ta Hentil
kiden. A yen la ya abat na
mabidak," kun ni Pedru.

12 A tentu en nabalin nag-
bida aweda hapa magasitang
am awa dadangagan da hapa
ya uhohug nig Barnabas ikid
ni Pablu, te binida da ha
ya pakapangwa na Nama-
ratu nga nepehuga na tekid
ta Hentil kiden.

13-14 A tekid hapa nabalin
nagbida a tumubbat hapa i

Santiago.

"Dangagan muy hapa ya ibar ku, kahkahulun," kunna. "Ta kuman na binida ni Simon Pedru tekitam ta ayanen a nepaita na Namaratu ya idduk na ta Hentil kiden, petta tolay na kid hapa.

15-16 Ammi yen haman ya dana binida na pinaguhohug na Namaratu ta palungu na araw, te ya uhohug na Namaratu tentu a

'**Sangaw am pagtolin ku ha ya tolay ku kiden a itta hapa sangaw ya patayukan ku nga bali ta kuman na pinatayuk ni Dabid nga natukalit.**

Te pakappyan ku sangaw ya naperdi a patayukan ku ha,

17 **petta itta hapa sangaw ya pagaammungan na kadwan kiden tolay nga magapag teyak, kontodu Hentil kiden nga makidafu teyak,**' kunna.

18 "A yen ya uhohug na Namaratu ewan, kahkahulun, te dana nepadangag na ta palungu na araw.

19 A ya uray kin mantu a awetam mina pagzigātan ya Hentil kiden nga mangurug ta Namaratu.

20 Ammi mappya ta magsurat kitam tekid ta lillikan da mina ya makikanan ta meatang, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa da, ikid na mangan ta daga kontodu bilsag nga sedaga.

21 Mappya ta aweda mekabat ta isin kid na tarabaku, petta awan sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden tekid, te amu muy haman ta yen kid na tarabaku ya ihangat na Hudyo kiden abat ta araw na dadagkal kiden, te pangurug da haman ta surat ni mina Moses nga mebasa tekid ta kada Sabadu ta ngamin na lugar," kunna.

A yen ya abat na uhohug ni Santiago.

Ya Uray Na Turin kiden Gafu Ta Hentil Kiden

22 A gafu ta inuhohug ni Santiago a nagdadagga ya ngamin nonot na turin kiden ikid na kalalaklakayan kiden kontodu ngamin kiden mangurug ta uray da en. A nakanonot kid nga magpili ta kadwan tekid nga pinakadakal da, petta medob ya pilin da kiden ta iten Antiyoka, te mehulun kid teg Pablu ikid ni Barnabas. A dinob da mantu ig Hudas Barsabas ikid ni Silas, petta enda itulud ya surat na uray da en tekid.

23 (v 23,30) A tekiden nakadatang ta ili na Antiyoka a pinagaammung da ya mangurug kiden kapye da negawat ya suraten tekid. A ya uhohug na surat da en a intu yan:

"Tekamuy mangurug taga ili na Antiyoka ikid na lugar na Siriya ikid na Silisya.

"Kumusta kam, kahkahulun.

"A ya nagsurat tekamuy, kabagis, a ikami nga turin

ikid na kalalaklakayan ta
isin Herusalem.
24 A yen ta nagsurat kami
tekamuy, kahkahulun, te
nadamag mi ta itta ya im-
mange nangituldu tekamuy
nga nagafu kan tekami, a
napopoyung kam kan gafu
ta netuldu da en tekamuy,
ammi bakkan ta ikami ya
nangidob tekid.
25 A yen ta nemiting mi
hapa ya nadamag mi, a nag-
gagitta ya nonot mi nga mag-
pili ta doban mi tekamuy,
petta ipadangag da ya uray
mi tekamuy, a nehulun kid
hapa ta pake kofun mi kiden
Barnabas ikid ni Pablu.
26 Ya duwa kidina ya
kakurugan nga nangisagapil
ta bari da ta nepangserbi
da ta dafu tamewan Hesus
Kristu.
27 A ig Hudas ikid ni Silas
ya dinob mi mantu tekamuy,
a ikid hapa la sangaw ya
mangipasikkal ta uray mi ta
kuman na nesurat min teka-
muy.
28 "A kumanen nakanonot
kami gafu ta Kahalwa
na Namaratu ta awan ta
idagga mi ta gagangay muy
fwera ta isin kid:
29 te mappya ta lil-
likan muy ya makikanan ta
meatang, ikid na makidorug
ta bakkan ta atawa muy,
ikid na mangan ta daga,
ikid na bilsagen nga sedaga.
Mappya ya pagbalinan muy
am awemuy si-gedan yen kid
nga mehangat tekamuy. A
yen la ya abat na mabida
mi tekamuy. Namaratu ya
makkamu tekamuy," kun na
surat da en.*
30 (-)
31 A tekiden nakabasa ta
suraten a natalakan kid hapa
ta netabarang tekid.
32 A ig Hudas ikid ni Silas
nga paguhohugan na Nama-
ratu a addu hapa ya nebar da
tekid ta mappya na uhohug
petta dumakal para ya pan-
gurug da.
33 A nagyan kid bit ta
kabagis kiden ten abat
ta medyo mabayag. A
sangaw ta pagpatugut na
kabagis kiden tekid a "Dyos
ya manghulun tekamuy,"
kunda tekid, a dimmatang
kid na ta nangdob kiden
tekid.
34-35 Ammi teg Pablu ikid ni
Barnabas a nagyan kid la ta
ili na Antiyoka, a inuffunan
na kid na kadwan kiden nga
mangituldu ikid na mangi-
padangag ta uhohug na Na-
maratu.

Ya Paggungay Ni Barnabas Ikid Ni Pablu

36 A ta nepagpasa na pigpi-
gaaraw a
"Enta pasyaran ya
kabagis tam kiden ta
ngamin immeyan ta en
nga nangipadangagan ta
ta uhohug na Namaratu, te
itan ta am imanu kid," kun
ni Pablu te Barnabas.
37 A mayat hapa i Barnabas,
ammi ikayat na ta ihulun da
i Hwan Markus.

* **15:29** Netulfu ya bersikulo 30 ta 23 ta utun petta matarus ya bida.

38 Ammi ta uray ni Pablu a dulay kan am ihulun da ya nagtammang tekid ta idi, te nagtugutan na kid ni Hwan tekiden immange ta Pampiliya, a awena nedulot ya manguffun ta tarabaku da.
39 A gafu ta awena nagdadagga na nonot da a pake nefulot ya pagkatabtabbag da, a yen ta naggungay kid na. A nehulun mantu i Hwan te Barnabas, a naglugan kid ta selayag ta fugu na Sipre.
40 Ammi te Pablu a pinili na i Silas ta kahulun na, a nepakimallak na kid na mangurug kiden kapye da nagtugut.
41 A sinaned da ya pagaammungan na mangurug kiden ta lugar na Siriya ikid na Silisya, a pinasikan da ya pangurug da.

16

Ya Pangihulun Ni Pablu Te Timotyo

1 A tekiden ha nagtugut a nagdulot kid ta ili na Derbe ikid na Listra. A ya ili na Listra ya nakasimmun da hapa ta takday mangurug nga nagngagan ta Timotyo. Hudyo ya hina na en nga mangurug hapa, ammi Hentil ya dama na.
2 A mappya kan na tolay i Timotyo, te yen ya binida na mangurug kiden taga ili na Listra ikid na Ikoniya.
3 A ikayat ni Pablu ta intu ya takday kahulun da, ammi dana binanggit na, petta awan sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden tentu, te amu da ta Hentil ya dama na en.
4 A sangaw nagtugut kid ha, sa ikid nig Pablu ikid ni Silas, ikid ni Timotyo, a sinaned da ya mangurug kiden ta kadwan kiden ili, a nepadamag da hapa tekid ya uray na turin kiden ikid na kalalaklakayan ta ili na Herusalem.
5 A gafu ta kumanen a nagsikan ya pangurug na tagtakday iglesya, a itta la itta ya medagga tekid ta kinanghahaw.

Ya Panggamma Na Namaratu Teg Pablu

6 A tekiden ha nagtugut a e kid mina mangipadangag ta lugar na Asya, ammi awena netuluk na Kahalwa na Namaratu, a yen ta nagpaamyanan kid ta lugar na Parigya ikid na Galasya.
7 A tekiden nakadatang ta lalassangan na lugar na Misya a magdulot kid mina ta lugar na Bitinya, ammi awena kid ha pinagdulot na Kahalwa ni Hesus.
8 A gafu ta kumanen a tinaliban da ya lugar na Misya, te magpalalammadan kid na, a nagdulot kid na ta ili na Troas ta pingit na bebay.

Ya Nagmatakar Te Pablu

9 A ta hiklam itta ya nagmatakar te Pablu, te imatubang kan tentu ya lalaki nga taga Masadonya nga nakimemallak tentu.

> "E kam haen ta isin Masadonya, te uffunan da kami," kunna kan na lalaki en.

10 A yen mantu ya nakkamun
da ta doban na kid na Nama-
ratu ta iten Masadonya, petta
ipadangag da ya uhohug na
ta tolay kiden ten. A naggan-
wat kamin mantu, te iyak,
Lukas, ya nehulun da hapa.
11 A ta nepakaapag min ta
pagluganan mi a nagtugut
kamin ta ili na Troas, a
dimmayum kamin ta fugu
na Samotrasya, a sangaw ta
lalakwat a nagdulot kami ta
ili na Neapolis.
12 A tekami en nagdisaag a
tinugut min abat ta ili na Pili-
pos nga mayor na ili ta lu-
gar na Masadonya. Ammi ya
taga Roma kiden ya magtu-
ray ta isin na ili. A yen hapa
ya nagyanan mi abat ta addu
na araw.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Filipos

13 A ta Sabadu a limattog
kami ta ili, a imange kami
ta pingit na karayan, te
emmi apagan ya lugar na
akimallakan na kagitta mi
kiden Hudyo, a neddatan-
gan mi ya kadwan kiden
bābāy nga maggagimung, a
nakipagtuttud kami hapa
nga nakibibidan tekid.
14 A ya takdayen babbay
nga nagdangag ta bida mi
a dana mangurug hapa ta
Namaratu, ammi tentu en
nakadangag ta damag ni
Hesus nga binida ni Pablu
a inukadan na Namaratu
ya nonot na, a pazigut hapa
ta ngagan ni Afu Hesus,
a nesipat hapa ya ngamin
kiden magyan tentu. Lidya
ya ngagan na, a taga ili na
Tiyatira, a maglaklaku hapa
ta ga-gamit.
15 A tentun nabalin nazigut
a pinagdulot na hapa ig Pablu
ta bali na.

"Am ikwenta dak na ta takday mangurug te Afu Hesus a awemuy hud magdulot ta balik?" kunna tekami,

a immange kami hapa, te
gafu ta itotoli na ibar tekami.

Ya Paggamma Ni Pablu Ta Seanitu

16 A ta takday na araw
a immange kami ha ta
akimallakanen, a itta ya
balatang nga seanitu nga
ange nangdafung tekami. A
malalaki hapa manglavun
gafu ta anitu na en. Ammi
intu hapa ya daddoban na
kadwan kiden tolay, a ikid ya
magba-nang gafu ta aglavun
na balatangen.
17 A dimmagdag la ya bal-
atangen tekami abat ta addu
na araw, a iayayag na kami ta
tolay kiden.

"Ye-yan kid na tolay ya daddoban na Kata-nangan na Dyos, a ipadamag da ya mangikerutan tekamuy," kun na ayag na en.

18 A pake nahulat na i Pablu
ta ayag na en, a nagbalittag
na nga imatubang ta balatan-
gen, kapye na nehuya ya an-
itu na en.

"Iyak ya turin ni Hesus Kristu, a pagtugutan ta ka ta balatang ina," kunna.

A alistu nagtugut hapa ya an-
itu na en.

Ya Kabalud Nig Pablu Ikid Ni Silas

19 A ta pakaita na dafu na
balatangen ta nagtugut na ya
anitu na en a nagporay kid na
teg Pablu, te pinerdi dan ya
pangalapan da ta pirak. A gi-
nafut da kid na, kapye da kid
ginergerger ta agyan na mu-
nasipyo, a nedarum da kid ta
atubang na pinakadakal da
kiden nga taga Roma.

20 "Hudyo yan kid, a ma-
madday kid na ta dulay ta
agyan tamin,

21 te takwan na ugali
ya pakkwa da tekitam nga
mekontra ta lintig tam te
Romano kitam haman, a
awena mabalin ta dagdagan
tam ya ugali da," kunda.

22 A kumabkabat hapa ya
tolay kiden nga mangpaliwat
tekid. A yen ta pinispissil
na pinakadakal da kiden ya
barawasi nig Pablu ikid ni
Silas, kapye da kid papaluk ta
kayu.

23 A tekid na nabalin nag-
paluk tekid ta addu na paluk
a nebalud da kid, a ya nebar
da ta maggwardya en ta ag-
baludan a

"Pake taronam ya
duwa kidin, petta aweda
makatammang," kunda.

24 A neange na kid mantu ta
nagingumag na silid ta ag-
baludan, kapye na dinamsit
ya takki da kiden ta duwa na
kayu.

*Ya Pangurug Na Magg-
wardya*

25 A ta hiklam a imaidda
la ig Pablu ikid ni Silas
nga makimalmallak ikid na
magkankansyon ta Nama-
ratu, a dadangagan na kid
hapa na sakā balud da kiden.

26 Ammi ta tangngan na
hiklam a ka-ma la itta ya
masikan na lunig, a pake
nawalwag ya pundasyon na
agbaludanen. A nahukatan
hapa la ya ngamin irwangan
kiden, yaga naubadan hapa
ya kawad na ngamin kiden
nabalud, kontodu kayu kiden
nga nangdamsit ta takki da
kiden.

27 A ta nekahukal na nag-
gwardya en a naita na ta
nahukatan ya irwangan ki-
den, a pahig na ta nakalattog
na ya nabalud kiden. A yen
ta sinikkut na ya kampilan
na en, te papasin na mina ya
bari na, te mamatan sangaw
ta atubang na dafu na en.

28 Ammi ta nepakaita ni
Pablu tentu a pake nagayag
tentu.

"Awem la, te itta kami la
ngamin sin," kunna.

29 A nagayag bit mantu ya
maggwardya en ta paghilag
na, a sangaw nagbilag na
simarok ta agyan na nabalud
kiden. A gafu ta nagpapilpig
na ta talaw na teg Pablu ikid
ni Silas a namalentud bit ta
atubang da, kapye na kid
neuhet.

30 A ya uhohug na hapa
tekid a

"Ibar muy haen, Ser, am
anu mina ya tarabakun ku
petta awek sangaw mesi-
pat ta pangpa-gang na Na-
maratu ewan," kunna.

31 "A mangurug kan
te Afu Hesus, te intu ya
makkamu mangikerutan

tekitam, a kumanen hapa tekamuy ngamin nga mamattama," kunda tentu.
32 Ammi pake nepadangag da hapa ya uhohug na Namaratu tentu ikid na ngamin kiden magyan tentu.
33 A sangaw inalap na hapa ig Pablu ikid ni Silas ta agyan na danum ta tangngan na hiklam para la, a binaggawan na ya bigad da kiden gafu ta paluk. A yen hapa ya nepagzigut da tentu ikid na magyan kiden tentu gafu ta pangurug da.
34 A sangaw pinagdulot na hapa ig Pablu ikid ni Silas ta bali na en, kapye na kid nepagafuy, a nagkakan kid hapa. A matalak hapa ya maggwardya en ikid na kahulun na kiden gafu ta mangurug kid na ta Namaratu.

Ya Pakauhet Nig Pablu Ta Agbaludan

35 A ta lalakwat a nangidob ya pinakadakal kiden ta polis da ta agyan na agbaludanen, te petta ilattog da mina ig Pablu.
36 A sangaw enna nebar na maggwardya en tekid.
"Pelattog na kam kan na pinakadakal mi kiden, a magtugut kanan mantu, a Dyos ya makkamu tekamuy," kunna tekid.
37 Ammi ya uhohug ni Pablu tentu a
"Ay, awena mabalin ta kunna ten, te maski am Hudyo kami a kagitta da kami haman nga mekamang ta gubyernu na taga Roma, a aweda haman panunnutan damagan tekami am anu ya liwat mi, am awa ka-ma la amāmatan da kami hud la ta paluk ta atubang na ngamin tolay, kapye da kami pebalud. A ta ayanin a ikayat da ilemad ya pagpatugut da tekami. Awan! Awemin mantu magtugut am bakkan ta pinakadakal mu kidina ya ange mangilattog tekami," kunna.
38 A nagtoli mantu ya polis kiden ta pinakadakal da kiden, a nebar da ya inuhohug ni Pablu tekid, a naburungan kid na hapa, te liwat da ta nepabalud ya awanen ta liwat.
39 A yen ta umange kid na nakipakoma teg Pablu, a sangaw nelattog da kid ta agbaludanen, kapye da kid pinatugut ta ili da.
40 A tekid na nagtugut ta agbaludan a nagsibal kid bit ta bali ni Lidya en, te pagturadan da bit ya mangurug kiden, a sangaw nagtugut kid hapa.

17

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Ili Na Tesalonika

1 A tekiden nagtugut a tinaliban da ya ili na Ampipolis ikid na Apolonya, kapye da dimmatang ta ili na Tesalonika. A gafu ta itta hapa ten ya kapilya na Hudyo kiden
2 a immange kid hapa makigimung, te yen hala ya

gagangay da. A nakiuho-huganan hapa i Pablu tekid ta tallu na Sabadu gafu ta surat kiden ta Bibliya da.

3 A netuldu na hapa tekid ya surat kiden nga dana nangibar ta iange na Mangikerutan, petta amu da ta dana nekari ya pasi na ikid na katolay na.

"A ya Hesusen nga ipadangag ku tekamuy a intu hala ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu ewan tekitam," kunna tekid.

4 A mangurug hapa ya kad-wan kiden Hudyo, ikid na Hentil nga dana mangurug ta Namaratu, a medagga kid na teg Pablu ikid ni Silas, a itta hapa ya addu na bābāy nga naba-nang.

5 Ammi ya Hudyo kiden nga awan mangurug ta nepadangag ni Pablu a mangahugu kid na gafu ta mangurug kiden. A yen ta nangalap kid ta kadwan kiden lālāki nga mangunung ta kanan da, kapye da sa mamadday ta dulay, petta burburungan da ya tolay ki-den ta ili. A sangaw simarok kid hapa ta bali ni Hason nga pagyanan nig Pablu ikid ni Silas, petta gafutan da kid mina, te idarum da kid mina ta atubang na tolay kiden.

6-7 Ammi mappya te dana nagkahan kid nagtugut, a aweda kid mantu nadatan-gan. A gafu ta kumanen a nekabkabat da ig Hason ginafut ikid na kadwan kiden mangurug, a ginerger da kid ta atubang na konsihal da kiden ta ili.

"Ye-yan kid ya kahulun na duwa kiden nga man-abtabang ta ngamin kiden lugar, te pinagdulot na kid ni Hason ta bali na. A sa makaliwat kid ta lintig na Ari en ta ili na Roma, te ipapilit da ya takwan na ari nga magngagan te Hesus," kun na ayag da en.

8 A magburung na hapa ya to-lay kiden ikid na konsihal da kiden tekiden nakadangag ta itta ya mangipapilit ta tak-wan na ari.

9 A pinagmulta da mantu ig Hason ikid na kahulun na ki-den, kapye da kid pinagtugut.

Ya Iange Nig Pablu Ta Ili Na Beriya

10 A ta hiklam a dinob na mangurug kiden ig Pablu ikid ni Silas ta ili na Beriya. A ta datang da ta iten Beriya a kuga immange kid ha ta kapilya na Hudyo kiden.

11 Ammi mapmappya ya agnonotan na Hudyo kiden taga Beriya ammi ta itta ki-den ta Tesalonika, te nefulot ya talak da nga magdangag ta inuhohug nig Pablu, a pake bilbigan da para ya Bibliya ta kinanghahaw, te pasikkalan da am kurug ya inuhohug nig Pablu tekid.

12 A gafu ta kumanen a mangurug hapa ya addu na Hudyo, ikid na addu hapa na baba-nang na Hentil na lālāki pase bābāy.

13 Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden taga Tesalonika a nadamag da ta itta ig Pablu

ta iten Beriya nga mangi-
padangag ha ta uhohug na
Namaratu, a dinagdag da
kid hapa. A sinansanat da
hapa ya tolay kiden ten, petta
ikatupag da mina i Pablu.
14-15 A yen ta nebar na man-
gurug kiden tentu ta alistu
mina magtugut, a enda ne-
tulud na kadwan kiden ad-
det ta ili na Atenas ta pingit
na bebay, ammi nasirak ig
Silas ikid ni Timotyo ta ili na
Beriya. A ya uhohug ni Pablu
ta nangitulud kiden tentu a

"Padagdagan muy san-
gaw ta mavit ig Silas ikid ni
Timotyo," kunna tekid,

kapye da nagtugut magtoli ta
ili na Beriya.

Ya Bida Ni Pablu Ta Taga Atenas Kiden

16 A ta pagindag ni Pablu
teg Silas ta ili na Atenas a
pake matupag ya nonot na
gafu ta napannu ya ili da ta
addu na sinang dyos.
17 A yen ta magpatotoli ta
agyan na pagkakampatan na
tolay kiden ta kinanghahaw,
te petta makiuhohuganan
tekid gafu ta sinang dyos
da kiden ikid na Namaratu.
Ammi am Sabadu a immange
ta kapilya na Hudyo kiden,
te makiuhohuganan hapa
tekid ikid na Hentil kiden nga
nedagga tekid.
18 A ya kadwan kiden mis-
tro ta eskwela ni Ipikuro ikid
na eskwela ni Zeno a nes-
immu da hapa i Pablu nga
makiuhohuganan ta itta ki-
den ta agyan na dapun da en.
A ya uhohug kadwan a

"Anu hud ya ikayat na
uhohugan na magtuladin,"
kunda.

"A kuman na ipadangag
na ya takwan na dyos,"
kunna hapa na kadwan,

te nadangag da ya pangi-
padangag na ta ngagan ni
Hesus ikid na pangtolay na
Namaratu ta nagpasi kiden.
19 A enda mantu binaran,
a neange da ta bagetay
na Areyopago, te yen ya
agimbestigaran na konsihal
da kiden ta tolay. A ya nebar
da tentu a

"Pake dangagan mi ta
mappya am anu ya itul-
dum, te kuman na takwan,

20 te bakkan ta kuman
na amu mi, a ikayat mi dan-
gagan am anu ya ikayat mu
uhohugan," kunda tentu.
21 Te ya tolay kiden taga Ate-
nas ikid na imme kiden mag-
pasyar ten, a intu la pakolan-
gan da ya mangibida ikid na
magdangag ta bagu na bida.

22 A gafu ta kumanen
a nagtayuk i Pablu ta
nagtātangnganan na konsihal
kiden. A ya binida na tekid a
intu yan:

"Ikamuy taga Atenas,
a ta kuman na mariknak
tekamuy a pake pakolan-
gan muy ya ngamin na
relisyon, te awemuy ikayat
ta itta ya taliban muy nga
dyos.

23 Te teyaken nagpa-
pasyar nga nagbuya ta
ngamin kiden pakimallakan
muy a naitak hapa ya takday
na pangiatangan muy, a ya
nesurat hapa tentu a

'Ye-yan ya Pangiatangan ta Dyos nga Awan Aamu', kunna.

"A ya Dyos nga awemuy amu a yen mantu na Dyos ya ipadangag ku tekamuy.

24 Te Namaratu ewan haman ya Dyos nga namadday ta lutakin kontodu ngamin na itta ta paglelehutin, a awena haman magyan ta bali nga pinadday na tolay, te intu haman ya dafu na ngamin lutak pase langit.

25 A masapul na hud ta itta ya mangatad tentu, bakawa intu haman ya mangatad ta angat tam ikid na ngamin magserbi tekitam.

26 Te ya napopolu en tolay nga pinadday na, a intu la tatakday ya nagafun na ngamin tolay maski am anu ya katolay da, petta magyan kid ta utun na lutakin. Ammi dana tinugnakan na ya lugar na pagyanan da ikid na kabayag na araw da,

27 pettam kumanen a apagan da mina ya Namaratu, talo am maapagan da, am manonot da. Ammi maski kunna ten awena haman adayu ta tagtakday tekitam, te ya kuman na inuhohug na kadwan kiden dadagkal muy a

28 'Intu ya makkamu ta angat tam, ikid na mangpahehit ikid na mangpanonot tekitam, a ikitam tolay ya anak na kiden,' kunda haman.

29 "A gafu ta ikitam tolay ya ānāk na Namaratu ewan a awetam mina igitta ya Namaratu ta balituk, ikid na pirak, ikid na batu nga pinadday na malalaki na tolay.

30 Ta idi a pinagorayan na Namaratu ya awemuy pakkamu tentu, ammi ta ayanin a ibar na ta magbabawi mina ya ngamin tolay,

31 te dana tinugnakan nan ya araw na pagimbestigar na ta ngamin tolay. A pinatudunan nan hapa ya matunung na lalaki nga magimbestigar tekid. A pake nepasikkal nan hapa ya pinatudunan na en, te tinolay nan ta pasi na en. A yen la ya abat na mabidak," kun ni Pablu tekid.

32 A ta pakadangag da ta itta ya tinolay na Namaratu ta pasi na a nekakātawa na kadwan, ammi nakanonot ya kadwan, te

"Dangagan mi ha sangaw ta mittan am anu ya ikayat mu uhohugan ta matolay ya nasi," kunda.

33-34 A ta nekabalin na kumanen a nagtugutan na kid ni Pablu, a nehulun bit hapa ya kadwan tentu, a mangurug kid hapa te Hesus. I konsihal Dyonisyo ya takday, a ya takday para ya babbayen nga nagngagan ta Damaris, a mehulun hapa ya kadwan tekid.

18

Ya Pagyan Nig Pablu Ta Ili Na Korinto

1 A ta nepagtugut ni Pablu
ta ili na Atenas a nagdulot ta
ili na Korinto,
2 a yen hapa ya nakasim-
mun na te Akila nga takday
na Hudyo nga neanak ta lu-
gar na Pontu. Ammi bagu
nagafu kid hapa na atawa na
en Persila ta lugar na Itali,
te pinatugut na kid ni Ari en
Klawdyo kontodu ngamin ki-
den Hudyo nga nagyan ta ili
na Roma, a ikid ya napnapolu
dimmatang ta ili na Korinto
ammi te Pablu.
3 A sangaw immange hapa
i Pablu magpasyar ta bali da,
a nakipagyan tekid nakipag-
tarabaku, te naggagitta kid
nga mamadday ta tolda.
4 A kada Sabadu a
makigimung hapa i Pablu
ta kapilya na Hudyo kiden,
a nakiuhohuganan tekid
pase Giregu kiden, talo am
mangurug kid hapa te Hesus.
5 A sangaw ta datang nig
Silas ikid ni Timotyo, te
nagafu kid ten Masadonya,
a nagimmang bit i Pablu nga
magtarabaku ta tolda, te intu
la kwan na ya mangipadan-
gag ta uhohug na Namaratu
ta Hudyo kiden, a pake
nepasikkal na i Hesus ta intu
ya Mangikerutanen nga dana
nekari na Namaratu tekid.
6 Ammi gafu ta masoysoy
kid ikid na mamadakat kid
tentu a nagtalekudan na kid
hapa. Te ya nebar na tekid a

"Ikamuy mantu la ya
makkamu ta liwat muy.
Am aweyan muy ya iatad
na Namaratu tekamuy a
anu para ya liwat ku. Eyak
na mantu mangipadangag
ta Hentil kiden," kunna
tekid.
7 A nagtugutan na kid, a
immalit ta bali ni Tikyo Husto
ta hebing na kapilya da en,
te Hentil i Tikyo, a mangurug
hapa ta Namaratu.
8 Ammi i Krispu nga pres-
idente na kapilya en a dim-
magdag hapa te Pablu, te sa
ikid mamattama ya mangu-
rug te Hesus gafu ta nepadan-
gag ni Pablu tekid. A addu
hapa ya mangurug nga Hen-
til kiden taga Korinto, a sa
nazigut kid hapa.
9 A sangaw ta takday na
hiklam a nagmatakar kan i
Afu Hesus te Pablu, a ya
nebar na tentu a

"Awem magtalaw,
Pablu, te idulot mu la ya
mangipadangag ta isin,
10 te itta yak hala teko, a
awan sangaw ta mangsi-ged
teko, te addu para ya man-
gurug teyak ta isin na ili,"
kunna kan tentu.
11 A nagyan mantu i Pablu ta
ili na Korinto abat ta tādaruṇ a
annam na hulan nga mangit-
uldu ta uhohug na Namaratu.
12 A ta pagyan para la nig
Pablu ta ili na Korinto a nag-
gubernador hapa i Galiyo ta
ngamin lugar na Akaya, a ya
arawin yen hapa ya nepag-
dadagga na Hudyo kiden nga
manggafut te Pablu, a nee
da ta atubang na gubernador
en, petta idarum da.
13 "Ye-yan ya man-
gayayyaw ta tolay kiden,
petta dagdagan da mina ya
takwan na pangurug nga

mehangat ta lintig tam,”
kunda.
14 A tanagay maguhohug
hapa i Pablu, ammi nap-
napolu ya gubernadoren nga
tumabbag tekid.
“Am angarigan ta itta
mina ya tinarabaku na nga
pake dulay a attaman ku la
ya magdangag tekamuy.
15 Ammi gafu ta intu la
pagtatāpilan muy ya uhohug
ikid na ngagan na tolay ikid
na lintig na Hudyo a map-
pya ta ikamuy hapa la ya
makkamu, awan ta amuk ta
problema muyina,” kunna.
16 A pinatugut na kid.
17 Ammi ka-ma la enna gina-
fut na Hentil kiden i Sostinu
nga bagu en presidente na
kapilya na Hudyo kiden, a
pinalpaluk da ta atubang
na gubernadoren, ammi
binaybay-an na kid hapa na
gubernadoren.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

18 A ta kabalinan na kuma-
nen a nagyan bit i Pablu ta
ili na Korinto abat ta medyo
mabayag. A gafu ta mabayag
mantu ten a “**Eyak na ha,
a makkamu kanan,**” kunna
ta mangurug kiden, kapye na
nagtugut, sa ikid nig Akila
ikid ni Persila.
A nabayag na hapa ya
awena nepagposip ni Pablu
gafu ta itta ya nekari na ta Na-
maratu, ammi tekiden naka-
datang ta ili na Senkareya a
yen ya nagposipan na ta huk
na en, te nabalin na ya nekari
na en. A sangaw naglugan
kid ta selayag nga ange ta
lugar na Siriya.
19 A gafu ta nagsibal hapa
ya selayagen ta ili na Efeso a
dimmagut bit i Pablu, petta
ange makigimung ta kapilya
na Hudyo kiden, a nakiuho-
huganan hapa tekid. A ya
uhohug da hapa tentu a
20 “Mappya am mabayag
ka mina tekami,” kunda
hapa tentu, ammi
“Awek la bit,
21 te am ituluk na Nama-
ratu ewan a magtoli yak hala
sangaw,” kunna tekid kapye
na nagtugut.
Ammi ig Akila ikid ni Persila
a nasirak kid ta ili na Efeso, a
naglugan ha i Pablu addet ta
lugar na Siriya.
22 A ta datang na naglu-
ganan na en selayag ta ili
na Sesariya a yen hapa ya
nagdisaagan ni Pablu, a
nagpapa-yat na addet ta ili
na Herusalem, te ange bit
magpasyar ta mangurug
kiden ten, kapye na magdulot
ta ili na Antiyoka, te yen ya
nagganwatan na en ta idi.
23 A medyo mabayag hapa
ten, kapye na ha nagtugut, te
magtoli ta mangurug kiden
ta ngamin inange da en ni
Silas ta lugar na Galasya ikid
na Parigya, petta pagsikanan
na ya pangurug da.

Ya Tarabaku Ni Apolo

24-26 A ta ketta para la
ni Pablu ta iten Galasya a
itta ya takday Hudyo nga
immange nagpasyar ta ili
na Efeso. Apolos ya ngagan
na, a taga ili na Alehandra
ta lugar na Egipto. A tentu

en immange makigimung
ta kapilya na Hudyo ki-
den a pake naturad hapa
magbida tekid, te malalaki
maguhohug, yaga awena
metawag ta surat kiden ta
Bibliya. A pake pinasikkal
na ya maguhohug, a awan
kad ta pagkilluyan na ituldu
na ta damag ni Hesus, te
kustu ngamin ya bidan
na, te pake naadal na ta
mappya ya ngamin netuldu
tentu gafu te Afu Hesus.
Intu la pagkurangan na ya
kazigut na en, te maski
dana nesipat ta pangzigut ni
mina Hwan a awena para la
nakompleto na kazigut na. A
ta nepakadangag nig Persila
ikid ni Akila tentu ta kapilya
en a nebar da tentu ta

"Magdulot ka hala ta bali mi, te magbida kitam," kunda tentu,

a pake netuldu da ya awena
en para amu nga dalan na
Namaratu.

27 A ta nekabalin da mag-
bida a ikayat ni Apolos mag-
tugut.

"Mappya ta eyak para ta iten Akaya ta dammang na bebay, petta mangituldu yak hapa ten," kunna.

A inuffunan da hapa na
mangurug kiden, te nagsurat
kid ta kahulun da kiden
mangurug ta dammang,
petta pagdulotan da hapa.
A ta datang ni Apolos ta
dammang ta ili na Korinto
a dakal hapa ya panguffun
na ta mangurug kiden ten
gafu ta pakapangwa na
Namaratu,

28 te masikan makidibati ta
Hudyo kiden ta lugar na pa-
gaammungan da, a inabak na
kid ta uhohug na Namaratu,
te pake nepasikkal na i Hesus
ta intu ya Mangikerutan nga
nekari na Namaratu tekid.

19

Ya Pagtoli Ni Pablu Ta Ili Na Efeso

1 A ta ketta ni Apolos ta ili
na Korinto a nagtugut hapa
i Pablu ta iten Parigya, a
inange na ya bagbagetay ki-
den addet ta nakadatang ta
ili na Efeso, a yen hapa ya
nakasimmun na ta kadwan
kiden mangurug.

2 A tentu en nakiuhohugan
tekid a pinohutan na ta

"Anu, awemuy hud na-
pasinapān ta Kahalwa na
Namaratu ta nepangurug
muy?" kunna tekid.

"Awan ay, te awemin para la nadangag am ittan ya Kahalwa na Namaratu," kunda hapa.

3 "A anu mantu ya kin-
urug muy petta nagzigut
kam?" kunna.

"A intu kinurug mi ya pangzigut ni mina Hwan ta danum," kunda.

4 A ya uhohug para ni Pablu
tekid a

"Zinigut ni Hwan ya tolay kiden gafu ta pagbabawi da ta liwat da kiden, ammi intu nepasikkal na tekid ya ngagan ni Hesus, te intu mina ya ikatalak da nga mangpasinap tekid ta Kahalwa na Namaratu," kunna.

5 A gafu ta uhohug ni Pablu
tekid a pazigut kid hapa ta
ngagan ni Afu Hesus.
6 A ta nepangisagpaw ni
Pablu ta kamat na ta ulu da a
mapasinapān kid hapa ta Ka-
halwa na Namaratu, a magsi-
tang kid na ta magdaduma na
aguhohug, ikid na maglavun
ta pepadangag na Namaratu
tekid.
7 Itta mafulu duwa kid
ngamin.
8 A ta kabalinan na ku-
manen a nagyan i Pablu
ta ili na Efeso abat ta tallu
hulan, ammi kada Sabadu
a immange ta kapilya na
Hudyo kiden, a naturad hapa
maguhohug tekid, te awena
mamat mangituldu am
awa pake nepasikkal na ya
pangikerutan na Namaratu
tekid.
9 Ammi pake masoysoy ya
kadwan, te aweda kurugan
ya ituldu na, am awa pinad-
padulay da hud la ta atubang
na magdangag kiden. A
yen ta nagtugutan na kid ni
Pablu, a netugut na hapa ya
mangurug kiden, a immalit
kid ta eskwela ni Tirano.
10 A nangituldu i Pablu ta
eskwela na en ta kinangha-
haw abat ta dwadarun, a ne-
saned hapa ya uhohug na Na-
maratu ta ngamin kiden lu-
gar na Hudyo pase Hentil ta
paglelehut na Asya.

Ya Pangtalama Na Seanitu Ta Anāk Ni Iskeba

11 A itta para la ya pake
masmasikan na nehuga na
Namaratu gafu ta bari ni
Pablu.
12 Te am itta ya magtakit a
ange mangalap ya kahulun
na en ta sangngat ni Pablu,
ono arikavwat na, a am
mesagpaw ya inalap na en
ta bari na magtakiten a
magmappya hapa. A maski
am seanitu a patugutan na
hapa ya anitu na en.
13 A itta hapa ya kadwan ki-
den Hudyo nga makapatugut
kan ta anitu, a nepangparuba
da hapa ya ngagan ni Hesus
ta seanitu kiden, te pasyaran
da ya seanitu kiden petta
patugutan da ya anitu da.

"Patugutan mi ka ta
ngagan ni Hesusen nga
ipadangag ni Pablu,"
kunda ta anitu da.

14 A ya pitu kiden ānāk ni
Iskeba nga mayor na padi
kiden a ikid hapa ya nangi-
paruba ta ngagan ni Hesus ta
takdayen seanitu.
15 Ammi ya tabbag na anitu
na en tekid a

"Amuk i Hesus ikid ni
Pablu, ammi inya kam hud
petta kurugan ta kam,"
kunna,

16 otturu dinukmaran na
kid na lalaki en gafu ta
poray na anitu na en, a pake
binigbigadan na kid ngamin
abat ta napispissil ya ngamin
barawasi da, a nauh-uhagan
kid nga nagbabilag.
17 A alistu nesaned hapa
ya damag na pitu kiden ta
ngamin kiden limugar ta ili
na Efeso, a pake nahigalan
ya ngamin Hudyo pase Hentil
gafu ta ngagan ni Afu Hesus.

"Kakurugan ta pake
masikan hapa ya ngagan

ni Hesus," kunda.

Ya Pangiapang Na Mangurug Kiden Ta Agmadyik Da

18 A gafu ta damag na kasikan na ngagan ni Hesus a umange ya addu na mangurug ta agyan na aggagimungan da en, a nebosag da ta pagtalekudan dan ya dana tarabaku da ta atubang na ngamin tolay, te managana kid, ammi nelemad da ta idi.

19 A ya kadwan kiden nga nagtalekud ta panaga-na da a nedatang da hapa ya lebru da kiden, petta sa mauknud kid ta atubang na ngamin tolay, kapye da kid neapang. Ammi dana nekwenta da am piga ya nepagpaga da ta ngamin kiden lebru da, a kustu limafulu ribu na pesuk.

20 A gafu ta kumanen a pake nesaned para ya uhohug na Namaratu addet ta addu na lugar, a awan ta nakatubang ta pakapangwa na uhohug na en.

21 A ta kabalinan na kumanen a nakanonot i Pablu nga ange magpasyar ta dammang na bebay ta lugar na Masadonya ikid na Akaya, kapye na sangaw magtoli ta ili na Herusalem.

"A sangaw am mabalinak na ten Herusalem a mappya ta e yak hapa ta ili na Roma ta lugar na Itali," kunna.

22 A dana pinapolu na mantu ya kauffunan na kiden nga Timotyo ikid ni Erasto ta iten Masadonya, ammi tentu a pa magyan bit ta ili na Efeso.

Ya Manabtabang Ta Ili Na Efeso

23 A ta ketta para la ni Pablu ta ili na Efeso a itta hapa ya masikan na manabtabang ta tolay kiden gafu ta dalan ni Hesus nga ipadangag ni Pablu tekid.

24 Te ya takday tolay nga magngagan te Dimitriyu a dana nakitulag ta tarabakun na kadwan kiden pandayān, te ikid ya mamadday ta sinang ba-bali na dyos da en Artemis, a addu hapa ya nelaku da ta pinadday da kiden. Ammi gafu ta ipadangag ni Pablu a umassang na ya gumatang ta pinadday da.

25 A yen ta pinagmamiting ni Dimitriyu ya pagalluyan na kiden ikid na kadwan kiden pandayān. A ya uhohug na tekid a

"Amu muy, kahkahulun, ta awan ta takwan na pangalapan tam ta magserbi tekitam am bakkan ta tarabaku tamin,

26 ammi maita muy haman, ikid na madangag muy ta addu ya naagagay ni Pablu nga kagitta tam kidin ta isin Efeso pase ngamin lugar na Asya, a pagtalekudan dan ya paddayan tam kidin, te ibar na haman ta bakkan ta dyos ya pinadday na tolay.

27 A kadulayan na sangaw, te awan sangaw ta kapkappyan na pagapagan tamin. Ammi bakkan la ta yen, te awan sangaw ta kapkappyan na simbaan na dyos tam Artemis, a awan na sangaw ta kwenta na pakimallakan na ngamin

tolay ta lugar na Asya ikid
na ngamin paglelehutin,”
kunna tekid.

28 A ta pakadangag da ta
uhohug ni Dimitriyu a pake
magporay kid na, a sa naggi-
hawa kid.

“Malalaki ya Artemis,
malalaki ya dyos na taga
Efeso kiden,” kun na
gihawa da, a tinotoli da la.

29 A gafu ta kumanen a sa
napopoyung na ya ngamin
tolay ta ili, a naggagindan kid
na nagbabilag nga immange
ta agyan na agbuyan da en,
a sakā ginerger da hapa ig
Gayus ikid ni Aristarku nga
taga Masadonya, te kahulun
kid ni Pablu.

30 A ange mina i Pablu ta
nagtātangnganan na tolay ki-
den petta maguhohug tekid,
ammi ginamman na kahulun
na kiden.

31 A maski ya kadwan kiden
pinakadakal na taga Efeso
kiden nga kofun ni Pablu
a nangidob kid hapa ta
maggamma hapa tentu.

“Awem la makipaita ta
tolay kidina, te dulay,”
kunna tentu.

32 A nagdaduma hapa ya gi-
hawa na tolay kiden, te pake
napopoyung kid na, a na-
galalimanga hapa ya kadwan
tekid, te aweda amu am anu
ya kauk-uknud da.

33 Pahig na kadwan ta intu
nakaliwat i Alehandru, te
intu ya netu-bang na Hudyo
kiden ta atubang na tolay
kiden.

34 Ammi tentu en
nagsenyas petta magbida
tekid a nabilbig da ta Hudyo,
a naggihawa kid ha.

“Malalaki ya Artemis,
malalaki ya dyos na taga
Efeso kiden,” kunda,

a tinotoli da la negihawa abat
ta dwaoras.

35 A ta nepagpakamag na
takdayen pinakadakal da
tekid a pake nehuya na kid.

“Ikamuy taga Efeso, anu
hud ya serbi na kasitang
muy? Itta hud sin ya awan
makkamu ta ikitam taga
Efeso ya manaron ta sim-
baan ni Artemis, ikid na
sinang bari na en batu nga
nagafu ta langit?

36 A gafu ta awena ma-
balin ta melemad yan a map-
pya mantu ta magimmang
kanan.

37 A awemuy hahama, te
awan haman ta liwat na tolay
kidina nga ginerger muy ta
isin. Awan haman ta inuho-
hug da ta dulay ta dyos tam, a
awan ta tinakkaw da ta sim-
baan na en.

38 A am itta mina ya
idarum nig Dimitriyu ikid
na kahulun na kiden a itta
haman ya munasipyo tam
ikid na kwes tam. Yen kid
mina ya eyan da pangidaru-
man.

39 Ammi am itta ya
takwan na problema muy
a mappya ta nonotan da
hala sangaw am araw na
pagaammung na imili,

40 te mabalin ta sa ikitam
sangaw ya medarum gafu ta
panabtabang tam ta arawin,
te awan haman ta razon tam
ta iningwa tamin,” kunna
tekid.

41 A ta nekabalin na naguhohug ta isin a pinatugut na ya tolay kiden.

20

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Masadonya

1 A ta pagimmang na panabtabang na tolay kiden a pinagaammung ni Pablu ya mangurug kiden, petta pagturadan na kid. A sangaw nagpakamu tekid, kapye na nagtugut.

2 A pinasyar na ya ngamin kiden lugar na mangurug ta lugar na Masadonya, a pinasikan na ya pangurug da ta addu na uhohug, kapye na nagdulot ta abagatan ta lugar na Giresya.

3 A nagyan hapa ten abat ta tallu hulan. A sangaw ikayat na magtoli ta lugar na Siriya, ammi tentu en nagganwat nga maglugan ta selayag a nadangag na ta anānigan na Hudyo kiden, a awenan mantu nagtakay ta selayagen, te nagtugut na ta dalan nga ange ta Masadonya.

4 Nehulun hapa tentu i Sopatro nga anak ni Piro taga Beriya, a ig Aristarku ikid ni Segundo taga Tesalonika, a i Gayus nga taga Derbe, ikid ni Timotyo, a ig Tikiku ikid ni Tropimo nga taga Asya.

5 A ta datang da ta ili na Pilipos ta lugar Masadonya a imunnan ya kahulun na kiden nga dimmakit ta bebay addet ta ili na Troas, te indagan da ta iten.

6 A iyak Lukas a nesibal nak hapa ni Pablu ta ili na Pilipos, ammi dana nginilin mi bit ya pyesta na Hudyo kiden am mangan kid ta pan nga awan bumlad, kapye mi nagtugut naglugan ta selayag. A ta mekalima en araw a yen ya datang mi ta ili na Troas ta agyan na magaindag kiden tekami. A pa nagyan kami hapa ten abat ta pitu araw.

Ya Pangituldu Ni Pablu Ta Ili Na Troas

7 A ta furab na Liggu a sa nagaammung kami, te yen ya pangan mi ta panen nga panadamdaman mi te Afu Hesus. Ammi napolu nagbida i Pablu tekami, te ikayat na magtugut ta lalakwat. Ammi awena haman nagimmang naguhohug abat ta tangngan na hiklam.

8 Dana napagatangan ya addu na hilag ta nagyanan mi en ta nagingutunen silid.

9 A ya takday na babagu, i Yutiku, a imatuttud hapa ta tawa en, a natangluk ta sikan na sidug na ta kabayag na pagbida ni Pablu, a nahunnak na ta lutak addet ta mekatallu en silid. Enda inakkat a nasin.

10 Alistu dimmagut hapa i Pablu, a nagtumagan na ya babagu en inahakupan, a

> “Awemuy la magburung te matolay hala,” kunna.

11 A tekamin ha gimon ta nagyanan mi en ta utun a nagkakan kamin, a nagbabida kid ha ni Pablu abat ta magkākārawan, a sangaw nagtugutan na kid.

12 A pake matalak kid hapa ta
pangidatang da ta babagu en
ta bali na, te natolay hala.
13 A ta kabalin min ten a
immunnan kami ha ammi
te Pablu, te naglayag kami
nga dumayum ta ili na Asos,
ammi te Pablu a nagtugut ta
dalan, te dana nanonot na
ta makilugan hapa sangaw ta
iten Asos.
14 A ta pakadafung mi en
ten a nelugan mi hapa, a sa
naglugan kami ngamin abat
ta ili na Mitilena.
15 A tekami en ha nag-
tatugut ta lalakwat a tinal-
iban mi ya fugu na Kiyos. A
ta tālakwatan a nagsibal kami
bit ta fugu na Samos, kapye
mi nagdulot ta ili na Miletu
ta mekatallu en na araw.
16 Awemi nagsibal ta ili
na Efeso, te awena ikayat ni
Pablu ta mabayag kami ta
lugar na Asya, te imaggut du-
matang ta ili na Herusalem,
petta dana ittan mina ten ta
kaarawan na Pentikostes.

Ya Tabarang Ni Pablu Ta Kalalaklakayan Kiden Taga Efeso

17 A ta datang mi ta ili na
Miletu a nangidob i Pablu ta
ili na Efeso petta maayagan
ya kalalaklakayan na iglesya.
18 A tekiden dimmatang te
Pablu a nagbida hapa tekid.
"Dana amu muy ya
gagangay ku tekamuy,
kahkahulun, addet ta
napolu en araw na datang
ku ta lugar na Asya.
19 Te awek haman
nagparayag tekamuy, te
immalinnakak hud la nga
nagtarabaku ta kuman na
daddoban ni Afu Hesus. A
addu hapa ya naattaman
ku nga damdam ku ikid
na pagzigātān ku gafu ta
pangigakkad na Hudyo kiden
teyak.
20 "A amu muy hapa ta
awan pulus ta nelemad ku
ta makauffun tekamuy, te
netuldu ta kam ta kapilya
muy pase babali muy ki-
den, a sa nepadangag ku ya
ngamin kappyanan muy.
21 A tinabarangan ku
para ya ngamin tolay nga
Hudyo pase Hentil ta mag-
babawi kid mina ta pagliwat
da ta Namaratu, te mangurug
kid na mina te Dafu tamewan
Hesus Kristu.
22 "A ta ayanin hapa
a eyak ha ta ili na
Herusalem, te imaggutak,
te kuman na itu-bang nak
na Kahalwa na Namaratu.
A awek hapa amu am anu
sangaw ya makkwa teyak
ta iten,
23 ammi teyaken sage
nagsibal ta kadwan kiden
lugar a itta ya iparikna na Ka-
halwa na en ta madatangan
ku sangaw ya mangbalud
teyak ta iten Herusalem, a
pagzigātan nak kan na Hudyo
kiden.
24 Ammi maski am pa-
pasin dak a awek haman ken-
gan ya angat ku, te awan
haman ta kappyanan na an-
gat ku am awek ibalin ya
ngamin patarabaku ni Afu
Hesus teyak. Te yen haman
ya nangidoban na teyak petta
ipadangag ku ya damag na al-

lak na Namaratu tekitam tolay.

25 “A ikamuy ngamin nga nangipadangagan ku ta pangikerutan na Namaratu a amuk na ta awedak sangaw maita.

26 A yen ta pake ibar kun tekamuy ta am awemuy mangurug a awan ta liwat ku tekamuy,

27 te awan ta tinaliban ku ta pangipadangag ku ta ngamin uray na Namaratu tekamuy.

28 A makkamu kam mantu nga magtaron ta bari muy ikid na ngamin kiden mangurug, te ikamuy haman ya netun na Kahalwa na Namaratu nga manaron ikid na mangituldu tekid, te tolay kid ni Afu Hesus nga sinaka na ta daga na en.

29 “A kumanen hapa a amuk ta itta sangaw ya matulad na mangituldu nga timulyat teyak, a pagkakattwayan da sangaw ya mangurug kiden.

30 A bakkan la ta yen, te magparayag hapa sangaw ya kadwan kahulun muy, a pagkilluyan da sangaw ya kakurugan nga netulduk tekamuy talo am itta hapa ya mapadagdag da.

31 A mappya mantu ta dana nonotan muy, petta awemuy sangaw maayayyaw, te intu nonotan muy ta netangtangit ku para ya nepangtabarang ku tekamuy ta araw pase hiklam abat ta tallu darun.

32-34 “A amu muy hapa ta awan ta inadang ku ta pirak muy ono gagamit muy, te iyak hapa la ya nakkamu nagapag ta ngamin magserbi tekami ikid na kahulun ku kiden,

35 petta iyak mina ya parigan muy. Te mappya ta magtarabaku kitam, petta itta hapa sangaw ya iuffun tam ta awan kiden makaapag ta magserbi tekid. Te nonotan tam mina ya uhohug ni Afu Hesus,

‘**Magasgasat sangaw ya mangatad ammi ta maguknud,**’ kunna.

“A ta ayanin a Namaratu ewan ya ikatalak ku nga makkamu tekamuy, a ya uhohug na allak na en tekitam ya mangpasikan ta pangurug muy, te yen ya mangibar ta itta ya iatad na tekamuy, petta mesipat kam ta ngamin kiden tolay na Namaratu. A yen la ya addet na mabidak tekamuy,” kunna.

36 A tentu en nabalin naguhohug ta isin a sa namalentud kid, a nakimallak kid na.

37 A nagtatangit kid hapa nga imahakup ikid na nangammu tentu,

38 te madamdam kid na gafu ta uhohug na en tekid ta aweda sangaw maita. A sangaw enda netulud ta pagluganan na en selayag.

21

Ya Ange Nig Pablu Ta Ili Na Herusalem

1 A tekami en naggagungay a naglugan kamin ha ni

Pablu abat ta ili na Koos. A ta kalakwatan na a nagdulot kami ta ili na Rodas. A tekami en nagtugut ten a dumatang kami ta ili na Patara.

2 A yen hapa ya nakaapagan mi ta takwan na selayag nga ange ta lugar na Funisya, a naglugan kami ha.

3 A tekami en nakaabikan ta fugu na Sipre a tinaliban mi ta abagatan na, a nagdulot kamin ta ili na Tiro ta lugar na Siriya, a yen ya nagdisaagan mi, te yen hapa ya pangidisaagan da ta karga na nagluganan mi en.

4 A tekami en nagdisaag a emmin hapa inapag ya agyan na mangurug kiden, a pa nakipagyan kami tekid abat ta tāliggwan. A ta pagyan mi en tekid a nakikekallak kid hapa te Pablu gafu ta Kahalwa na Namaratu ta awena mina ange ta ili na Herusalem.

5 Ammi tekami en nabalin nagpasyar tekid a nagganwat kami hala nga magtugut, te magdulot kami hala ta eyan mi. A gafu ta kumanen a enda kami hapa netulud abat ta lawan na ili, a nehulun hapa ya atawa da ikid na ānāk da kiden. A sangaw namalentud kami ngamin ta zigzig na bebayen, a nakimallak kami.

6 A ta kabalin mi en a nagimpakpakamu kami, kapye mi naglugan, a nagtoli hapa ya kadwan kiden ta bali da.

7 A tekami en nakadatang ta ili na Tolemayda a nagdisaag kami ha. A tekami en nagimpakpakamu ta mangurug kiden ten a nagammak kami hapa ta bali da ta tāhiklaman.

8 A ta lalakwat a nagtugut kami ha, ammi tinugut mi abat ta ili na Sesariya, a nagdulot kami ta bali ni Felipe. I Felipe ya takday na pitu kiden nga pinili da ta idi nga nangisaned ta rasyon na nabalu kiden, ikid na mangipadangag ta damag ni Hesus.

9 A itta hapa ya appat na ānāk na nga babbalatang, a aglavun kid hapa nga mangiuhohug ta ibar na Namaratu.

Ya Manglavun Ta Kedarum Ni Pablu

10 A ta pagyan mi para la ta bali ni Felipe a umange hapa ya takday aglavun na Namaratu nga magngagan te Agabus nga taga Hudeya.

11 A enna bit inazi ya hakkat ni Pablu, kapye na bit ginalutan ya kamat na kiden ikid na takki na kiden. A ya nebar na tekami a

> "Dangagan muy ya ibar na Kahalwa na Namaratu," kunna, "te kumanin kan sangaw ya kwan na Hudyo kiden taga Herusalem ta makākwa ta hakkatin yan, kapye da idarum ta Hentil kiden taga Roma," kunna.

12 A ta pakadangag mi ta uhohug na en a sa nakikekallak kami te Pablu ta awena mina ange ten Herusalem.

13 Ammi ya uhohug na en tekami a

> "Awedak tangitān, pettam awek hapa

madamdam, te dana naka-
paranak na am uray na
Namaratu ta mabaludak,
ono maski am papasin dak
para gafu ta pangurug ku
te Afu Hesus," kunna.
14 A gafu ta awena kami
dangagan a nagimmang
kami hapa, a
"Namaratu ewan mantu
la ya makāuray," kummi.
15 A ta nepagpasa na pig-
piga araw a neganwat mi ya
ngamin masapul mi kiden,
a nagdulot kamin ta ili na
Herusalem.
16 Ammi nehulun hapa ya
kadwan kiden mangurug
taga Sesariya, te enda kami
netulud ta pagdulotan mi nga
bali, bali ni Mason. Intu hapa
ya takday na popolu kiden
mangurug nga taga Sipre ta
idi.

Ya Tabarang Ni Santiago Te Pablu

17 A tekami en nakadatang
ta ili na Herusalem a matalak
hapa ya mangurug kiden nga
mangpadulot tekami.
18 A ta lalakwat a emmi
itan ig Santiago ikid na kad-
wan kiden kalalaklakayan na
mangurug kiden.
19 "**Umanu kam la,**" kun ni
Pablu tekid. A sangaw binida
na hapa tekid ya ngamin
nepaita na Namaratu ta
nepangipadangag na ta
uhohug na ta agyan na Hentil
kiden.
20 A tentu nabalin nagbida
tekid a dinayawan da hapa
ya Namaratu. Ammi ya
nebar da hapa te Pablu a
"Amum kabagis, ta rinib-
ribu ya kagittam kiden
Hudyo nga mangurug te
Afu Hesus, ammi pake
ipapilit da hapa ta awetam
mina pagtalekudan ya
lintig ni Moses.
21 Ammi intu dulay, te
itta kan ya nadamag da teko
ta takwan ya netuldum ta
Hudyo kiden ten ta lugar
na Hentil kiden. Te nebar
mu kan ta pagtalekudan
da mina ya lintig ni Moses,
te nehangat mu kan ya
dana gagangay da ikid na
pagbanggit da ta ānāk da
kiden nga lālāki.
22 "A anu mantu ya map-
pya? Te am madangag da
sangaw ta itta kan sin, a
magporay kid na sangaw.
23 Ibar mi mantu ya
kwam petta mappya, te
maski itta sin ya appat na
lālāki nga mayat mangidulot
ta nekari da ta Namaratu.
24 A mappya sina ta
mehulun ka sangaw tekid
ta simbaanen, ammi iko
hapa sangaw ya makkamu ta
ngamin magastu da ta sim-
baanen, pettam kumanen
mausipan hapa sangaw ya
huk da. A yen sangaw ya
mangipaita ta itta ka para
la ta lintig ni Moses, pettam
kumanen awena sangaw
kurugan na Hudyo kiden ya
nadamag da en teko.
25 Ammi ya Hentil kiden
nga mangurug hapa te Afu
Hesus a awemi ibar ta pari-
gan da mina ya Hudyo, ammi
dana nagsurat kamin tekid
ta lillikan da ya mangan ta
meatang, ikid na daga, ikid
na bilsagen nga sedaga, ikid

na makidorug ta bakkan ta
atawa da,” kunda.
26 A nehulun mantu i Pablu
ta appat kiden lālāki ta lalak-
wat, a neparan da ya bari da
kapye da umange ta simbaa-
nen, petta makipaita kid ta
padi en. A nebar da hapa
tentu am kanu na araw ya
addet na pangikari da, ikid
na pangigawat da ta iatad da
ta Namaratu.

Ya Panggafut Da Te Pablu

27-28 A ta magge pagpasa na
mekapitu en araw nga nebar
da a ittan ha i Pablu ta umag
na simbaanen, a neitan na
Hudyo kiden taga Asya, a
pinadpadulay da ta kadwan
kiden Hudyo, petta gafutan
da.

“Ikamuy Istralita, man-
guffun kam O, te ye-yan ya
mangisaned ta pangikatu-
pagan na tekitam Hudyo,
ikid na lintig tam, ikid
na simbaan tamin, yaga
tapangan na para ya
simbaanin, te nesarok na
ya Hentil nga mehangat ta
isin,” kunda.

29 A yen ya neayag da gafu
ta dana naita da ya Hen-
tilen Tropimo nga nehulun te
Pablu ta ili, a pahig da ta ne-
sarok ni Pablu ta simbaanen.
30 A gafu ta neayag da en
a nagadukal na ya ngamin
tolay ta ili, a nagbabilag kid
na nga immange ta agyan
na simbaanen, a ginafut da i
Pablu, kapye da ginerger ta
lawan na simbaanen, a in-
sigida nelitup ya irwangan
na kiden.
31 A papasin da mina
i Pablu, ammi itta ya e
nangidanug ta kumander na
suddalu kiden nga taga Roma
ta magtatapil na ya tolay
kiden.
32 A insigida nangalap
ya kumander ta addu na
suddalu kontodu kapitan da
kiden, a nagbabilag kid na
nga ange kumahad ta agyan
na nagtatapil kiden. A ta
nepakaita na tolay kiden ta
suddalu kiden a nagimmang
kid na magpaluk te Pablu.
33 A ginafut na kuman-
deren i Pablu, kapye na
nepagalut ta duwa na kawad.

“Inya hud ye-yan na to-
lay, a anu hud ya iningwa
na,” kunna ta tolay kiden.

34 Ammi nagdaduma haman
ya gihawa na tolay kiden,
a awena pake nadangag am
anu ya kakurugan, te yaga
masikan ya sitang na tolay
kiden. A inalap na mantu i
Pablu ta agyan na kampo na
suddalu kiden.
35 Ammi tekiden nakadatang
ta addanen nga dumayum ta
kampo da en a inakkat na
suddalu kiden i Pablu negon
gafu ta poray na tolay kiden,
36 te dumadagdag kid hapa
nga magayayag ta

“Papasin muy, papasin
muy,” pakakin kid na.

37 A ta pakadatang da ta
kampo a nesarok da mina i
Pablu, ammi naguhohug bit
ta kumanderen:

“Itta haen ya ibar ku
teko,” kunna.

38 “Anu amum maguho-
hug ta Giregu? Agu ta
iko ya Egiptano en nga
namepegafu ta magribelde

ta gubyernu, ikid na nang-
padagdag ta appataribu na
mamapasi ta lafuken nga
kadakalan?" kunna hapa
na kumanderen tentu.
39 "Bakkan, te Hudyo yak
haman taga kadakalan na
ili ta lugar na Silisya, te ili
na Tarsu. Ammi ikallak
nak haen, te maguhohugak
bit ta tolay kiden," kun ni
Pablu.
40 "A aran ay, maguho-
hug kan," kunna hapa.

A umatayuk i Pablu ta utun na addanen, a nagsenyas hapa ta tolay kiden petta magimmang kid. A tekid na nagimmang a maguhohug na tekid ta agsitang na Hebreyu, te yen hapa ya agsitang da.

22

Ya Bida Ni Pablu Ta Hudyo Kiden

1 "Am-amang ku ikid na
kahkahulun ku, dangagan
muy haen ya mabidak
tekamuy," kun ni Pablu.

2 A pake nagimmang kid na ta mappya, te naguhohug tekid ta agsitang da en. A sangaw nedulot na ya bida na en tekid.

3 "Hudyo yak, kahkahu-
lun ku, a neanakak ta
ili na Tarsu ta lugar na
Silisya. Ammi ya ili na
Herusalemin ya dim-
makalan ku, te nagbasa
yak hapa ta eskwela na
la-laayen Gamaliyel. A
netuldu nak ta mappya
ta ngamin kiden lintig na
dadagkal tam kiden. A
pake nepasikkal ku hapa
ya Namaratu ewan ta idi ta
kuman na ikamuy,

4 a yen ta negakkad ku ya mamapasi ta mangurug kiden te Hesus, a ginafut ku ya kadwan nga lālāki pase bābāy, petta mebalud kid.

5 Maski pabida muy sangaw ta mayor na padi kiden ikid na konsihal kiden, te ikid hapa la ya nagsurat ta kahulun muy kiden ta ili na Damasku, petta kurugan da ta iyak ya nedob nga manggafut ta mangurug kiden te Hesus. A enku kid mina gafutan, petta idatang ku kid mina sekakawad ta ili na Herusalem, pettam kumanen a mapa-gang kid mina.

6 "Ammi tekami en
magaab-abikan na kahu-
lun ku kiden ta ili na
Damasku a tangngan na
araw, a nepagka-mak ya
masikan na killat ta bikat
ku nga nagafu ta langit,

7 a nahunnakak ta lutak, a nadangag ku ya nangbar teyak.

'Salu, Salu, anu haman
ta igakkad nak,' kunna.

8 'Inya ka, Afu?' kunku
hapa.

'I Hesusak nga taga
Nasaret, a iyak ya
igakkad mu,' kunna
haman teyak.

9-10 'A anu mantu ya
pakkwam teyak, Afu,'
kunku hapa.

'A magtayuk kan, a
magdulot ka hala ta ili,
a mebar sangaw teko ya
ngamin patarabaku na
Namaratu teko,' kunna.

"A ya kahulun ku kiden a naita da hapa ya dakaren, ammi aweda pake nadangag ya uhohug na nakiuhohuganan teyak.

11 Ammi teyak a awek na garay nakaita, te pinagdaram nak na dakaren, a ginemidan nak na takday kahulun ku abat ta ili na Damasku.

12 "A itta hapa ten ya takday tolay nga nagngagan te Ananayas, a dayawan na ngamin Hudyo te kurugan na ya ngamin kiden lintig na Namaratu.

13 A umange hapa nagtayuk ta hebing ku. A '**Kabagis Salu, itan nak,**' kunna, a yen na ya nepakaladdang ku, te naitak na i Ananayas ta hebing ken.

14 A ya nebar na en teyak a

'Iko kabagis, ya pinili na Dyos na dadagkal tam kiden, petta amum ya ngamin uray na. A nakipaita i Hesus nga naguhohug teko, petta maitam ikid na madangag mu ya ngahal na,

15 te iko sangaw ya mangipakamu tentu ta ngamin tolay, petta amu da hapa ya naitam ikid na nadangag mu.

16 A awem na mantu magtalantan, te pazigut kan, a ayagam na ya ngagan ni Hesus, petta mabaggawan ya liwat mu kiden,' kunna hapa teyak.

17 "A teyaken nagtoli ta isin, ili na Herusalem, a itta yak ta simbaanen nga makimallak ta Namaratu, a nagmatakar i Afu Hesus teyak,

18 te naitak haman ta paguhohug na en teyak. A ya uhohug na teyak a

'Alalag mu magtugut ta ili in, te awena sangaw kurugan na Hudyo kidin ya bidam nga gafu teyak,' kunna.

19 "Ammi ya uhohug ku hapa a

'Kurugan dak de Afu, te dana amu da ta iyak ya immange nanggafut ta mangurug kiden teko ta agyan na kapilya kiden, petta pa-gangan ku kid.

20 A amu da ta iyak para ya takday kahulun na nangpapasi kiden te Esteban, te iyak ya nangibilin ta salnuk na barawasi da,' kunku tentu.

21 "Ammi awena ipalubus, te ya nebar na a

'Magtugut kan la, te doban ta ka ta adayu, petta mangipadangag ka ta Hentil kiden,' kunna haman teyak," kun ni Pablu.

Ya Pagporay Na Hudyo Kiden Te Pablu

22 A mayat kid nagdangag te Pablu addet ta nebar na ya Hentil kiden, a yen ya nagporayan da tentu, a giaggayan kid na.

"Papasin muy yanan, te dulay na tolay," kun na aggay da,

23 yaga newawadwad da ya ga-gamit da kiden ta pagag-

gay da, kapye da nangitap-
puhwak ta lafu ta utun.
24 A gafu ta kumanen a
pinasarok na kumanderen
i Pablu ta umag na baraks
da, a nebar na ta suddalu na
kiden ta paligatan da, petta
ibosag na mina am anu ya
pangikatupagan na Hudyo
kiden tentu.
25 Ammi tekiden nag-
paappa tentu petta paligatan
da a maguhohug na i Pablu
ta kapitanen nga magtayuk
ta bikat na en.
"Mepalubus hud ta
paligatan muy ya kagitta
muyen nga iturayan na
gubyernu na Roma am
awena para la mepasikkal
ya liwat na?" kunna.
26 A ta pakadangag na kap-
itan ta uhohug na a enna
nebar ta kumander na en.
"Am paligatan tam ya to-
layin yan a anu sangaw
ya razon tam, te kagitta
tam haman nga iturayan
na gubyernu," kunna.
27 A enna mantu pinasikkal
na kumander na en.
"Kakurugan hud ta itu-
rayan na ka na gubyernu
na Roma?" kunna.
"On," kunna hapa ni
Pablu.
28 "A nagpaga ka mantu
ta kuman na iyak, te addu
ya nepagpagak?" kunna ha
na kumanderen.
"Awan, awek nagpaga,
te neanakak ta pagturayan
na gubyernu gafu te mina-
maken," kun ni Pablu.
29 A insigida umadayu te
Pablu ya sepaligat kiden, te
magburung kid na, kontodu
kumander da en hapa, te
nakaliwat kid na gafu ta gina-
lutan da ya iturayan na guby-
ernu na Roma.

Ya Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

30 A ta lalakwat a inazi
na kumanderen ya kawad
ni Pablu, a neange na ta
atubang na pinakadakal
na Hudyo kiden, te dana
pinagkakampat na kid petta
pake pasikkalan na am anu
ya pangpaliwatan da te
Pablu.

23

1 A sinaned ni Pablu inita
ya nagkakampat kiden nga
magimbestigar tentu, kapye
na naguhohug tekid.
"Kustu la ya uhohug ku
tekamuy, kahkahulun ku,
ta kanayun nonotan ku am
anu ya ikayat na Namaratu
ewan, a addet ta ayanin
awan pulus ta amuk ta li-
wat ku tentu," kunna.
2 Ammi ya mayor na padi
kiden a ka-ma la nepalap-
pag na ya simuk ni Pablu ta
umatayuken ta hebing na.
3 Ammi ya uhohug hapa ni
Pablu ta padi en a
"Iko hapa sangaw ya
lappagan na Namaratu
ewan, te magingaappya
ka. Ape dagdagam ya
lintig na Namaratu ta
pagimbestigar mu teyak,
ammi makaliwat ka hala
ta lintig na en, te palappag
mu haman ya awem para
la napasikkal ta liwat na,"
kunna tentu.

4 “Amāmatam hud ya
mayor na padi na Nama-
ratu?” kunna hapa na
kadwan ta bikat ni Pablu.
5 “Ay, pahig ku ta takwan
nga bakkan ta mayor na
padi, te kustu ya uhohug
na Bibliya tam ta awetam
mina maguhohug ta du-
lay ta magturay tekitam,”
kunna ha ni Pablu.
6 Ammi tentu en nakalasin
ta itta hapa ya Pariseyu ki-
den nga nekihu ta Saduseyu
kiden a neayag na hapa ta
“Iyak hapa ya Pariseyu,
kahkahulun, a anak nak
para na Pariseyu, a yen ta
idarum dak te ikatalak ku
ya pangtolay na Namaratu
ta nagpasi kiden,” kunna.
7 A gafu ta inuhohug na
en a nagkakattway na ya
Saduseyu kiden ikid na
Pariseyu kiden, a namegafu
kid na nga nagtatapil.
8 Te ya Saduseyu kiden a
aweda mangurug ta matolay
hala sangaw ya nagpasi ki-
den, yaga aweda hapa man-
gurug ta itta ya anghel ikid
na anitu. Ammi ya Pariseyu
kiden a kurugan da ngamin.
9 A pake simikan ya
pagingay-ayag da addet ta
nagtayuk hapa ya kadwan
kiden Pariseyu nga abugadu,
te ipapilit da ta awan ta liwat
ni Pablu.
“Mabalin de ta itta
ya nakiuhohug tentu
ta anghel ono takwan
na turin na Namaratu,”
kunda.
10 Ammi nagkehal la ya pag-
tatapil da abat ta magburung
na hapa ya kumanderen te
Pablu, te magge mapilsat na
ya bari ni Pablu gafu ta pagk-
agubgubatan da. A nangi-
dob mantu ya kumanderen
ta ange mangiadayu tentu,
a negon da ha ta umag na
baraks da.
11 A sangaw ta hiklam a ka-
ma la nagtayuk i Afu Hesus ta
hebing ni Pablu, a
“Awem la magburung,
Pablu, te mappya ta iange
da ka sangaw ta ili na
Roma, petta ipasikkal mu
sangaw ya ngagan ku ta
itta kiden ten ta kuman na
nepangipasikkal mu ta ili
in yan,” kunna tentu.

Ya Nanggakkad Nga Mamapasi Te Pablu

12 A ta kalalakwatan na a
nagpagasingan ya kadwan
kiden Hudyo ta aweda
pagkakan ikid na uminum
abat ta aweda mapapasi i
Pablu.
13 Nasurok ta appatafulu
kid nga nagtulag ta pangpa-
pasi da tentu.
14 A sangaw enda nebar ya
pangigakkad da ta padi ki-
den ikid na pinakadakal da
kiden.
“Nagtatulag kamin ta
awemi pagkakan ikid na
uminum abat ta awemi
mapapasi i Pablu.
15 A mappya mantu ta
dana ibar muy ta kuman-
deren ta idagut na ha sangaw
i Pablu tekamuy, te ‘**Pake
imbestigaran mi ta map-
pya,**’ ape kummuy tentu,
te dana ilakap mi pettam
awena sangaw makadatang
tekamuy,” kunda tekid.

16 Ammi mappya la te dana
nadamag na panganakan
ni Pablu ya pangigakkad da
tentu, a enna nebar te Pablu
ta umag na baraks.
17 A sangaw binaran ni Pablu
ya takday kapitan na sud-
dalu,
"Hulunam haen ya
babagu in yan ta kuman-
der muyen, te itta kan ya
ibar na tentu," kunna ta
kapitanen.
18 A enna mantu netulud ta
kumanderen.
"Itta yak, Ser, te binaran
nak ni Pablu en, a '**Hulu-
nam haen ya babagu in
yan ta kumander muyen,
te itta kan ya ibar na
tentu,**' kunna teyak. A intu
in yan," kun na kapitanen.
19 A ginemidan na kumander
ya babagu en ta sang adayu
petta pohutan na ta mele-
mad.
"Anu mantu ya ibar mu
teyak, aleng," kunna.
20 "Nagtatulag, Ser, ya
Hudyo kiden ta pedagut da
sangaw i Utte ken Pablu
ta pagmamitingan na kon-
sihal kiden ta lakwat, te
ape imbestigaran da kan ta
mappya.
21 Ammi awem la ituluk,
Ser, te itta kan ya nasurok
ta appatafulu na lalaki nga
mangilakap sangaw tentu, te
nagpagasingan kid ta aweda
pagkakan ikid na uminum
abat ta aweda mapapasi ya
utte ken. Dana nakaparan
kid na ta ayanin, te inda-
gan da la ya pangidagut mu
tentu," kunna.
22 "A awem mantu la
ibarbar ya pakibidam
teyak," kun na kuman-
deren tentu, kapye na
pinatugut.

*Ya Pangpetammang Na
Kumander Te Pablu*

23 A sangaw inayagan na
kumander ya duwa na kapi-
tan na.
"Iparan muy ya dwa-
gatut na suddalu ikid na
pitufulu na magkabayu,
ikid na dwagatut na mag-
ibbal ta pika, te am alas
nwebe ta hiklamin a e kam
ta ili na Sesariya.
24 Pangalap muy hapa i
Pablu ta pagtakayan na, a
itan muy sangaw ta awan
ta makkwa tentu, te emmuy
itulud te Gubernador Pelis,"
kunna tekid.
25 A ya surat na kuman-
deren ta Gubernador Pelis a
intun yan:
26 "Apo Gubernador
Pelis:
"Umanu ka la, Apo?
27 "A yen ta nagsuratak
teko, Apo Gubernador, te
bidan ku ya tolayin yan
nga petulud ku teko. Intu
ya ginafut na Hudyo ki-
den ta ili na Herusalemin,
a pinapasi dan mina am
awemi kid neddatangan na
sakā suddaluk kiden. A
nekerutan mi hapa, te itu-
rayan hala na gubyernu na
Roma.
28 A nedagut ku hapa
ta pagmamitingan na
pinakadakal da kiden, te
dangagan ku mina am anu
ya pangpaliwatan da tentu.
29 Ammi awan haman ta
nadangag ku ta liwat na petta

mapapasi ono mabalud, te
intu la pangpaliwatan da
tentu ya pagtalekud na kan
ta lintig da.

30 "A teyaken nakadan-
gag ta itta ya mangigakkad
nga mamapasi tentu a yen
ta neayukkut ku nepetulud
teko, a ibar kun hapa ta
mangidarum kiden ta iko
mina ya enda pangidaru-
man tentu am anu ya pang-
paliwatan da tentu. A yen
la ya addet na isurat ku
teko, Apo Gubernador.

"Sedadayawak, Klawdyo
Lisiyas," kunna surat na
en.

31 A ta nepanggawat na
kapitan kiden ta suraten a in-
alap da i Pablu, a netugut da
ta hiklam abat ta ili na An-
tipatris.

32 A ta kalakwatan na a
nagtoli ya suddalu kiden
awan nagtakay ta ili na
Herusalem, a ya magkabayu
kiden la ya nangidulot te
Pablu abat ta ili na Sesariya.

33 Enda nepaita i Pablu
ta gubernadoren nga taga
Roma, a neatad da hapa ya
surat na kumanderen.

34 A ta kabalin na pagbasa
na ta suraten a "**Taga anu
ka,**" kunna te Pablu.

"Taga Silisya yak, Apo,"
kunna hapa ni Pablu.

35 "A dangagan ku san-
gaw ya uhohugam am du-
matang na ya mangidarum
kiden teko," kunna ha,

kapye na nepataron i Pablu
ta bali ni Ari en Herud nga
dafu na Hudyo kiden.

24

*Ya Kapidwa Na Pangi-
darum Na Hudyo Kiden Te
Pablu*

1 Ta nepagpasa na limāhaw
a dumatang na ig Ananayas
nga mayor na padi kiden ikid
na kadwan kiden kalalak-
lakayan na Hudyo kiden, a
nehulun da hapa ya abugadu
da en Tertulo. A umange
kid te Gubernador Pelis petta
ipadangag da ya pangidaru-
man da te Pablu.

2 A ta pangisarok dan te
Pablu a i Tertulo ya napolu
nagbida, a nepadangag na ya
pangidaruman na Hudyo ki-
den tentu:

"Apo Gubernador,"
kunna,

"Kakurugan ta itta ya
gatut mi ta mappya teko,
te awan ta dulay ta lugar
mi in gafu ta kappyanan
na paggubernador mu. A
addu hapa ya kesasipatan
mi nga mappya gafu ta
kallak mu tekami.

3 A kanayun matalak
kami nga manggawat ta isin
kid na kappyanan ta ngamin
kiden lugar mi.

4 Ammi awemi ikayat ta
matalantan ka, Apo, a yen
ta makikekallak kami teko ta
ayanin ta dangagam bit haen
ya ipadangag mi teko.

5 "Ta kuman na pan-
gitan mi ta tolayin yan
a kanayun mamadday
ta dulay, te sanatan na
haman ya Hudyo kiden
ta ngamin paglelehut,
petta magribelde kid. A

intu hapa ya takday dumugān na tolay kiden nga makikattway mangurug te Hesusen taga Nasaret.

6 A ikayat na para tapangan ya simbaan mi en ta ili na Herusalem, ammi ginafut mi. A ikami mina ya makkamu nagimbestigar tentu gafu ta lintig mi,

7 ammi immange garay ig kumander Lisiyas, a ginubatan da i Pablu tekami, a nebar na ta idarum mi sangaw ta atubang mu. A yen ta itta kamin sin,

8 te am imbestigaram hapa ye-yan na tolay a amum hapa sangaw am kustu ya pangidaruman mi tentu," kunna.

9 A nakigitta hapa ya Hudyo kiden ta ngamin binida ni Tertulo ta gubernadoren.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Katunung Na

10 A ta kabalin na pagbida na Hudyo kiden a nagsenyas hapa ya gubernador te Pablu petta maguhohug hapa.

"Apo Gubernador," kunna,

"Amuk ta nabayag na ya paggubernador mu ta lugar na Hudyo kiden, a yen ta matalakak nga mangipadangag ta katunung ku teko.

11 Am pasikkalam mina a amum ta awena para la nagpasa na mafulu duwa na araw abat ta neangek ta ili na Herusalem, te ume yak nakigimung ta simbaan mi en.

12 Ammi awan haman ta nakadangag teyak nga nakidibati ta tolay ta simbaanen, a awan haman ta nakaita teyak nga mangsanat ta tolay ta ili na Herusalem ikid na had sin na kapilya.

13 A awan pulus ta mepaita da ta ayanin nga mangipasikkal ta pangidaruman da teyak.

14 Ammi maski kunna ten itta hala ya takday nga ibosag ku teko, Apo, te ya nebar na en nga makikattway a kakurugan ta ye-yen na dalan ya pangdayawan ku ta Dyos na dadagkal mi kiden, a kurugan ku hapa ya ngamin nesurat ta lintig ni Moses ikid na lebru na pinaguhohug na Namaratu ewan.

15 A intu hala ikatalak ku ya ikatalak na Hudyo kiden ta isin, te mangurugak ta itta hala sangaw ya pangtolay na Namaratu ta ngamin kiden nagpasi nga mappya ikid na dulay, petta maatadan sangaw ya tagtakday ta megitta ta iningwa na ta katolay na en.

16 A yen ta kanayun magafura yak, petta sigida madakar ya nonot ku ta atubang na Namaratu ewan pase tolay kiden.

17 "Ammi ta kuman na iyaken a nabayagak nga awan dumatang ta ili na Herusalem, ammi ta nepagpasa na pigpigādarun a dumatangak na, te enku idatang ya piraken nga neatad na Hentil kiden ta kagittak kiden Hudyo nga

mazigatan.

18 A gafu ta eyak hapa mangdayaw ta simbaanen a dana nagpabaggawak ta padi kiden, kapyek simarok, petta ibalin ku hapa ya pangiatad ku ta Namaratu. A yen hapa ya nepakasimmu na Hudyo kiden teyak nga taga Asya ta umag na simbaanen. Ammi awan haman ta naita da ta tinabtabang ku, te awan haman ta addu na tolay teyak.

19 A gagangay ta ikid mina ya immange ta isin, petta idarum dak mina, am angarigan ta itta ya pangidaruman da teyak, ammi awan kid haman.

20 "A mappya mantu ta pohutam ta itta kidin sin, petta bidan da mina am anu ya napasikkal da ta liwat ku tekiden nagimbestigar teyak ta nagmamitingan na konsihal da kiden.

21 Ammi awan haman ta amuk ta pangpaliwatan da teyak am bakkan la ta inuhohug ken teyaken nagayag tekid, te ya neayag ku a

" 'Yen ta idarum dak te ikatalak ku ya pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden,' kunku la tekid," kun ni Pablu ta Gubernadoren.

22 A ta nepakadangag ni Gubernador Pelis ta bida ni Pablu a mapmappyan ya pakkamu na ta gagangay na mangurug kiden te Hesus, ammi awena bit nebar ya uray na ta mangidarum kiden, te

"Indagan ku bit ya datang ni Kumander Lisiyas, petta madangag ku hapa ya bida na," kunna.

23 A sangaw nepataron na i Pablu ta kapitanen, ammi nepalubus ta magpapasyar, a nepalubus hapa ya kofun na kiden nga umange mangatad ta magserbi tentu.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Pelis Ikid Ni Drusila

24 A ta nepagpasa na pigpiga araw a nagtoli ha ig Gubernador Pelis ikid ni Drusila nga bagu en atawa na nga Hudyo, a pinaayagan na i Pablu, te ikayat na dangagan am anu ya uhohugan na gafu ta pangurug na te Hesus.

25 A ya netabarang na tekid a ya tarabaku da mina ta katunungan, ikid na pangiguwad da mina ta bari da, ikid na pangpagang na Namaratu ta awan kiden mangurug. A gafu ta magburung na ya nonot ni Pelis ta inuhohug ni Pablu a

"Magtugut kan la bit, te paayagan ta ka ha sangaw am itta ya pakatagop ku," kunna tentu.

26 A namengaddu hapa ya nepangpaayag na tentu, petta makibidan kid, te ikatalak na ta mangatad i Pablu ta pirak petta lumattog.

27 A ta nepagpasa na dwādarun a itta ya pumatalin te Gubernador Pelis nga nagngagan te Porsyu Pestu, ammi ta awena para la nagtugut ni Pelis a nebar na ta masirak la i Pablu ta agbaludanen,

"petta itta ya panadamdaman na Hudyo kiden teyak," kunna.

25

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Pablu

1 A ta gafu na en nga maggubernador i Gubernador Porsyu Pestu a pa nagyan bit ta ili na Sesariya abat ta talluhaw, kapye na umange magpasyar ta ili na Herusalem.

2 A umange hapa tentu ya padi kiden nga Hudyo ikid na kadwan kiden kalalaklakayan da, a binida da hapa tentu ya pangidarum da te Pablu.

3 "A am ikallak na kami hapa a mappya ta mealit i Pablu ta isin, petta madangag mi hapa ya uray mu ta isin Herusalem," kunda tentu.

Ammi pangayayyaw da yen, te dana negakkad da ta ilakap da sangaw i Pablu ta dalan.

4 Ammi awena netuluk ni Pestu.

"Maski magyan la ten Sesariya, te mavitak hala dumatang ta iten.

5 A am itta ya pangidaruman muy tentu a mappya ta mehulun sangaw ya pinakadakal muy kiden, petta idarum da sangaw ta atubang ku ten," kunna tekid.

6 A nagyan para la i Pestu ta ili na Herusalem addet ta tāliggwan, kapye na nagtugut, petta dumatang na ta ili na Sesariya, a nehulun hapa ya Hudyo kiden nga mangidarum te Pablu.

A ta kalalakwatan na a umange nagtogkok i Pestu ta lugar na agimbestigaran en ta medarum, kapye na nepaalap i Pablu.

7 A ta nepangisarok da tentu a enna kinalihung na Hudyo kiden taga Herusalem, a addu ya nangidaruman da tentu ta dakal na liwat, ammi awan haman ta nepaita da ta liwat na.

8 A naguhohug hapa i Pablu, te pake ipasikkal na ya katunung na;

"Itta hud ya liwat ku ta lintig na Hudyo kiden, ikid na simbaan da en. A itta hud para ya liwat ku ta lintig na Ari en taga Roma," kunna.

9 Ammi gafu ta ikayat ni Pestu nga mangikallak ta Hudyo kiden a nebar na te Pablu ta

"Ikayat mu de metoli ta ili na Herusalem, petta yen sangaw ya pagimbestigaran ku teko?" kunna.

10 "Annun ku haman ange ta Herusalem? Itta hud ya liwat ku tekid? Itta yak na haman ta atubang na agimbestigaran ni Ari en Sisar taga Roma, a ye sin mina ya pagimbestigaram teyak.

11 Am angarigan ta itta mina ya liwat ku, petta mapapasi yak mina a awek mantu takitan ta masi yak, ammi am awan ta pakaitan na pangidaruman da teyak a awena mabalin ta mepersa yak nga medob tekid. A yen ta makikekallakak na ta Ari

en Sisar, petta intu sangaw
ya makkamu teyak," kun ni
Pablu.
12 A dangagan na bit ni Pestu
am anu ya uray na konsihal
na kiden, a sangaw nebar na
hapa te Pablu.

"Gafu ta makikekallak ka
te Ari en Sisar a medob ka
mantu tentu," kunna tentu.

Ya Pagpasyar Ni Ari Agripa Te Gubernador Pestu

13 A ta nepagpasa na pig-
piga araw a umange hapa ya
dafu na Hudyo kiden, i Herud
Agripa, ikid na atawa na en
Bernisa ta ili na Sesariya,
te magpasyar kid te Guber-
nador Pestu gafu ta bagu ne-
saad hapa.
14 A gafu ta medyo
mabayag kid tentu a binida
ni Pestu ya kabalud ni Pablu
tekid:

"Itta ya takday mabalud
ta isin nga nesirak ni Gu-
bernador Pelis.
15 A teyaken umange ta
ili na Herusalem a umange
hapa teyak ya padi na Hudyo
kiden ikid na kalalaklakayan
da, te idarum da ya mabalu-
den, a ikayat da ta pa-gangan
ku.
16 Ammi nebar ku hapa
tekid ya gagangay mi nga
taga Roma ta awemi hama
pa-gangan ya tolay am
awena para la makiatubang
ta mangidarum tentu, petta
itta hapa ya pakitabbag na ta
pangidaruman da tentu.
17 A tekiden umange ta
isin a awek nagtalantan, te
kala-watan na a nagtogkokak
na ta lugar na agimbesti-
garan ken, a pinaayagan ku
ya mabaluden.
18-19 "A pahig ku ta pake
dulay mina ya pangi-
daruman da tentu, ammi
awan haman, am awa
nagintabtabbagan da hud
la ya relisyon na Hudyo
kiden ikid na takday tolay
nga nagngagan kan te
Hesus. Te ya kinan da en
Hesus a nasi kan na, ammi
ipapilit ni Pablu ta matolay
hala.
20 A gafu ta napopoyun-
gak hapa ta pagintabtabbag
da, a awek haman amu am
had kukun na pagimbestigar
ku tentu, a yen ta pinohutan
ku te Pablu am ikayat na
medob ta ili na Herusalem
petta yen sangaw ya pag-
imbestigaran ku tentu.
21 Ammi awena haman
ikayat am awa nakikekallak
hud la te Ari Sisar, a pebalud
para la, te indagan na kan
ya uray ni Sisaren tentu. A
nepataron ku mantu abat ta
pangidob ku tentu ta Ari en,"
kunna.
22 A ya uhohug hapa ni
Agripa a

"Ikayat ku hapa danga-
gan ya uhohug na mabalu-
den," kunna.

"A mappya hapa. Dan-
gagam sangaw ta lakwat,"
kun ni Pestu tentu.

Ya Pangiatubang Da Te Pablu Te Ari Agripa

23 A ta kalalakwatan
na a umange ha ig Ari
Agripa ikid ni Bernisa, ammi
nepaggiraw da hapa ya
pagari da tekiden simarok

ta agimbestigaran na gubernadoren, a nehulun hapa ya kumander kiden ikid na banang kiden ta ili. A sangaw nangidob i Gubernador Pestu ta ange mangalap te Pablu. A ta nepangisarok dan tentu a nagbida bit ya gubernador en:

24 "Apo, Ari Agripa, ikid na ikamuy ngamin nga magkakampat," kunna.

"Ya tolayin yan nga maita muy ta atubang muy, a intu hala ya nedarum na ngamin kiden Hudyo ta iten Herusalem, kapye da ha nedarum ta isin Sesariya, a neayayag da para ta mapapasi mina.

25 Ammi awan haman ta nadangag ku ta pangpapasin ku mina tentu. A gafu ta pedob hapa te Ari Sisar a doban ku mantu tentu.

26 "Ammi intu dulay te awek haman amu am anu mina ya isurat ku gafu tentu. A yen ta pinaalap ku hapa ta atubang muy, aglalo ta atubang mu Apo, Ari Agripa, petta am nadangag tanan ya tabbag na ta pangpohut mu tentu a amuk na sangaw am anu ya isurat ku gafu tentu.

27 Te kuman na awan haman ta serbi na am doban ku sangaw ya mabalud ta Ari en am awek pake ibar ya liwat na," kunna.

26

Ya Bida Ni Pablu Te Ari Agripa

1 A ya uhohug hapa ni Ari Agripa te Pablu a

"Aran maguhohug kan, te dangagan ku hapa am anu ya razom," kunna.

A neta-gay ni Pablu ya lima na, kapye na hapa ipadangag ya katunung na.

2 "Apo, Ari Agripa, ikwentak ta gasat ku ta arawin yan gafu ta itta ka, petta madangag mu hapa ya tabbag ku ta ngamin pangidaruman na Hudyo kiden teyak.

3 A maski te dana amum ya gagangay na Hudyo kiden, ikid na ngamin pagintabtabbagan da. A ikallak nak mantu, Apo, te attamam la bit ya magdangag ta uhohugan ku teko.

4 "Amu haman na ngamin Hudyo ya dana gagangay ku addet ta kaabbing ken ta dana en lugar ken addet ta neangek ta ili na Herusalem.

5 A am aweda mina ilemad a mabida da hapa ta kanayun itug ku ta mappya ya ngamin kurugan na Hudyo kiden, te nekihu yak haman ta pinpinanga na Pariseyu kiden nga masikan mangipasikkal ta relisyon na Hudyo.

6 Ammi gafu ta ikatalak ku ya datang na Mangikerutan ikid na pangtolay na ta nagpasi kiden ta kuman na nekari na Namaratu ta dadagkal tam kiden, a yen ta itta yak sin nga medarum ta atubang mu.

7 "Ammi anu kawagan na ta idarum nak na Hudyo kiden gafu ta ikatalak kin, bakawa intu la

ikatalak ku ya ikatalak na
ngamin Hudyo ta ngamin
kiden lugar. A gafu ta
ikatalak da ya datang
na Mangikerutan ikid na
kesipat da ta pangtolay
na ta nagpasi kiden a yen
ta ikakinan da ya maki-
mallak ta Namaratu ta
araw pase hiklam. Ammi
gafu ta ipadangag kun ya
datang na ikatalak da en
nga Mangikerutan a anu
kawagan na, Apo Ari, ta
yen ya pangidaruman da
teyak.

8 A am kakurugan ta
tolayan na Namaratu ya
nagpasi kiden a anun muy
mantu pahig ta tulad ya
nepangtolay na te Hesusen?

9 "Kumanen hapa teyak
ta idi, te pahig ku haman
ta doban nak na Namaratu
nga manggamma ta man-
gurug kiden ta ngagan ni
Hesus.

10 A yen mantu ya
tinarabakuk ta ili na
Herusalem, a addu ya nepe-
balud ku tekid, te iyak ya
pinatudunan na padi kiden
nga manggafut tekid, a iyak
para ya takday makigitta ta
mamapasi kiden tekid.

11 A awek haman nakain-
tak nga mangsaned ta
kapilya na Hudyo kiden
talo am itta ya madatangan
ku ta mangurug tentu. A
nepapalpaluk ku kid para
ta atubang na umange
kiden nakigimung, petta
pagtalekudan da mina ya
pangurug da tentu. A gafu
ta masikan ya pangikatupag
ku tekid a en ku kid hapa
inapag addet ta adayu kiden
na lugar, petta pa-gangan ku
kid mina.

12 "Yen ta immange yak
hapa ta ili na Damasku, te
pinatudunan nak na padi
kiden nga ange manggafut
ta mangurug kiden.

13 Ammi tekami en
nagtugtugut ta kalsada en a
nepagka-mak, Apo, ya pake
masikan na killat nga nagafu
ta langitewan, a masmasikan
haman ammi ta bilagewan,
a linehut na kami ikid na
kahulun ku kiden.

14 A sa nahunnak kami ta
lutak, a nadangag ku hapa ya
mangbar teyak ta agsitang na
Hudyo:

'Salu, Salu, anu haman
ta igakkad nak? Iko hala
ya matakitan am ikuyat
mu ya muduk ku,' kunna
teyak.

15 'Inya ka hud, Afu,'
kunku hapa.

'I Hesusak, a iyak
haman ya igakkad mu,'
kunna.

16 'A magtayuk kan,
te yen ta nakipaita yak
teko petta magbalin ka
ta daddoban ku nga
mangipasikkal teyak, te
ipasikkal mu sangaw ya
nepaitak teko ta ayanen
ikid na ngamin ipaitak
sangaw teko.

17 A ililliik ta ka hapa
sangaw ta panggakkad
na kagittam kiden pase
Hentil kiden, te yen kid
ya pangidoban ku teko,

18 petta pagladdangam
ya mata da, petta pagtugutān

da ya sugiram nga iturayan
ni Satanas, a simarok kid ta
dakar nga iturayan na Nama-
ratu. Te am mangurug kid
teyak a mapakoman ya liwat
da, a mesipat kid hapa ta
tolay kiden nga binaggawan
na Namaratu,' kunna haman
teyak.

19 "A yen ya gafu na,
Apo Ari Agripa, ta awek
nagtalekudan ya nag-
matakaren teyak,

20 te namegafu yak
na mangipadangag ta ili
na Damasku, a sangaw ta
ili na Herusalem, ikid na
ngamin paglelehut na lugar
na Hudeya, kapyek hapa
umange ta agyan na Hentil
kiden. A pake nepadangag
ku ta magbabawi kid mina ta
pagliwat da, petta mangurug
kid na ta Namaratu ewan.
A pake nebar ku para ta
idulot da mina ya mappya
na tarabaku nga megitta ta
pagbabawi da.

21 "A yen hapa ya gafu
na, Apo, ta ginafut nak na
Hudyo kiden ta simbaanen
ta ili na Herusalem petta
papasin dak.

22 Ammi mappya la te
kanayun uffunan nak hala
na Namaratu ewan abat ta
ayanin. A yen ta itta yak
ta atubang muy nga mangi-
pasikkal ta ata-nang kiden
tekamuy pase alinnak kiden,
te awan haman ta takwan
na ipasikkal ku tekamuy
ngamin am bakkan la ta
kuman na linavun ni mina
Moses ikid na kadwan kiden
pinaguhohug na Namaratu
ewan.

23 Te yen kid haman ya
palungu nanglavun ta mapa-
pasi ya ange mangikerutan
tekitam, kapye na sangaw
matolay, petta intu ya
imunnan mangipasikkal ta
dakar ta kagitta na kiden
Hudyo pase Hentil kiden,"
kun ni Pablu.

24 Ammi tentu para la
naguhohug a tinabtabang ni
Gubernador Pestu:

"Maguyung ka, Pablu,
te paguyungan na ka na
kaddu na adal mu," kunna
ta pagayag na tentu.

25 "Maski awek maguyung,
Apo Gubernador, te kaku-
rugan ya ngamin uho-
hugan ku.

26 Maski pabidam te Ari
Agripa ina, te dana amu na
haman ya ngamin nabidak ta
ayanen. A yen ta awek ika-
mat ibida tentu, te dana amu
na, te awena haman nakkwa
ta nelemad," kun ni Pablu
tentu.

27 A ya uhohug na hapa te
Ari Agripa a

"Ibar mu haen, Apo,
am kurugam ya nesurat
na pinaguhohug kiden na
Namaratu? Ammi maski
awem ibar amuk haman ta
kurugam," kunna.

28 "Pahig mu hud ta alistu
yak mangurug te Hesus
gafu ta bidamina?" kun ni
Ari Agripa tentu.

29 "Maski am alistu ka
ono am awan, makimal-
lakak hala ta megitta
ka mina teyak fwera ta
kawaden ta kamat kin.
Kumanen hapa mina ta
ngamin kidin makadangag

teyak ta ayanin," kun ni
Pablu tentu.
30 A sangaw sa nagtayuk ya
ari en ikid ni Bernisa ikid na
gubernadoren ikid na kahe-
bing da kiden.
31 A tekid na nakauhet a
"Awan haman ta in-
ingwa na ta dulay nga
megitta ta kapapasi na ono
kabalud na," kukunda.
32 "Gagangay ta maib-
batan mina am awena
mina nakikekallak te Ari
en Sisar," kunna hapa ni
Ari Agripa te Pestu.

27

Ya Pangidob Da Te Pablu Ta Ili Na Roma

1 A ta nekari na en araw
nga pangidob ni Pestu te
Pablu ta ari na taga Roma ki-
den a inalap da ig Pablu ikid
na kadwan kiden nabalud, a
enda kid netulud te Huliyo,
te intu ya kapitan na suddalu
kiden nga magtaron tekid
addet ta ili na Roma.
2 A sa gimon kami nig Pablu
ikid na suddalu kiden ta tak-
day na selayag nga taga ili
na Adrumito, te magganwat
na magtugut, a sage magsibal
sangaw ta ili kiden ta pingit
na bebay ta lugar na Asya.
Intu hapa kahulun mi i Aris-
tarku taga Tesalonika ta lu-
gar na Masadonya. A kuma-
nen nagtugut kamin.
3 A ta kalakwatan na a
nagsibal kami ta ili na Sidon,
a nekallak ni Huliyo i Pablu,
petta dumagut bit nga ange
mangalap ta masapul na ki-
den ta bali na kofun na kiden.
4 A tekami en ha nagtugut
a atubangan na kami na pad-
dad, a yen ta nagpingit kami
ta lingad na fugu na Sipre.
5 A tekami en nakadakit ta
bebayen ta annung na lugar
na Silisya ikid na Pampiliya,
a nagdulot kamin ta ili na
Mira ta lugar na Lisya.
6 A yen bit ya nagdisaa-
gan mi, te umange nagapag
i kapitan Huliyo ta takwan
na pagluganan mi, a sangaw
pinaglugan na kami ta tak-
day selayag taga Alehandra,
te magdulot ta lugar na Itali.
7 Pake mabayag kami
nakatugtugut abat ta addu
na araw, a addu ya zigat mi
nga nakadatang ta annung
na ili na Nidu. A gafu
ta atubangan na kami na
paddad a nagpaabagatan
kamin, petta angen mi ya
lingad na fugu na Kareta.
8 A tekami en nagtalib ta
annung na Salmone a medyo
nazigatan kami hapa pumin-
git abat ta nakadatang kami
ta kinan da en Mappya na
Paglingadan nga abikan ta ili
na Laseya.
9 A gafu ta natalantanan
kamin ta paddaden a na-
datangan na kami na agirid
ikid na araw na kawan, a
mazigat na ya magtugut ta
paddaden, a netabarang ni
Pablu ta aweda bit mina
magdulot.
10 "Mariknak, Apo, ta
pake mazigatan kitam san-
gaw, a maperdi sangaw ya
selayagin kontodu karga
tam, yaga addu sangaw ya
masi tekitam," kunna.

11 Ammi takwan ya uray na piloto ikid na makāluganen, a yen kid ya kinurug ni Kapitan Huliyo ammi te Pablu.
12 A gafu ta medyo dulay kan hapa ye-yan na paglippadan ta agirid a addu ya nangibar ta imunnan kami talo am madatang mi ya lugar na Fenika tagad ta lod na fugu na Kareta, te itta kan ten ya mapmappya na paglingadan nga umatubang ta lod na abagatan ikid na lod na amyanan. A mapmappya kan ta yen ya pagpataliban mi ta araw na kawan, te malingadan kan ta paddad.

Ya Zigat Da Ta Kawan Ta Bebay

13 A sangaw gafu ta itta ya palapaddad nga nagafu ta abagatan a matalak kid na, te pahig da ta makkwa dan hala ya gakkad da en. A yen ta negon dan ya landuken nga kesodan na selayagen, a nagtugut kamin ha ta papapingit na fugu na Kareta.
14 Ammi awena la mabayag a netapal na kami na masikan na paddad nga nagafu ta amyanan.
15 A gafu ta awemi napaatubang ya selayagen ta paddaden, a netuluk mi mantu ta mepaddad.
16 A inange mi ya taakub na fugu na Kawda, petta malingadan kami ta paddaden, a magge awemi negon ya barangayen nga ginerger na selayagen, te igalut mi ta ngarab na en.
17 Ammi ta nepangigon min ta barangayen a ginalutan da hapa ya tangngan na selayagen ta dakal kiden na lubid, petta awena imangat na nagtotopan na en. A ta kabalin na panggalut da a nagburung kid na ta mepaddad ya lugan mi in ta dammang, a mesalsal ta kaassangan na danumen ta kinan da en Sirte. A yen ta neakban da ya dakalen layag na petta awena makaange ta kaassangan na danum, a netuluk da la ta mepaddad.
18 A gafu ta awena haman magimmang na sikan na paddad ikid na palung kiden a pake nakawanan kami addet ta lalakwat, a nepagiwarad dan ya karga ta danum petta malampaw ya selayagen.
19 A ta mekatallu en araw a magge malammad na ya selayagen, a sina-sat da ya kadwan kiden ramyenta na layag kiden, a nepagihunnak da kid ta bebay.
20 Ammi intu para dulay te awenan haman limattog na bilag ikid na bitwan kiden abat ta addu na araw gafu ta kasikan na kawanen, a awemin amu ya agyan mi, a awan na ta ikatalak mi ta matolay kami.
21 A gafu ta nabayag hapa ya nagtarabaku kiden nga awan nakatagop nangan, a enna kid hapa tinabarangan ni Pablu.

"Mapmappya mina en, kahkahulun, ta kinurug dak, petta awetam bit mina nagtugut ta fugu na Kareta,

te nalillikan tanan mina ya
zigatin yan ikid na kaperdi
na karga in.
22 Ammi awemuy na
magburung, te awan sangaw
ta masi tekitam, te ya paglu-
ganan tamin la ya maperdi.
23-24 Te umange nag-
tayuk ya anghel na Dyos
kewan Namaratu ta hebing
ken ta hiklamen, a nebar na
teyak:
‘Awem la magburung,
Pablu, te uray na Na-
maratu ta imatubang
ka sangaw te Ari en
Sisar. A dinangag na
ya pakimallak mu ta
kahulum kidina, petta
awan sangaw ta masi
tekid,’ kunna teyak.
25 “A awemuy mantu
magburung, kahkahulun,
te ikatalak ku ya Namaratu
ewan ta magdulot hala
sangaw ya kuman na
nebar na en teyak,
26 ammi mappya ta
mesalsal kitam sangaw ta
takday na fugu,” kun ni Pablu
tekid.
27 A kumanen nedodoyan
kami la ta bebay na Adriy-
atiko abat ta dwāliggwān. A ta
mekafulu appat na hiklam a
narikna na magibbal kiden ta
selayagen ta umabikan kami
ta lutak,
28 a ginukud da mantu ya
kadalam na danumen, a tal-
lufulu annam na metru ya
kadalam na. Magananwan la
a ginukud da ha a dwafulu
pitu metru.
29 A gafu ta nagburung kid
ta metumpap ya lugan ta ka-
batun a nehunnak da ya ap-
pat na kesodan na nga nega-
lut ta huli na en, a nakimallak
kid ta mavit mina ya araw.
30 Ammi intu para dulay, te
ya magibbal kiden a ikayat
da magtammang, a enda
neuhiyay ya balabarangayen
ta danum, petta pagluganan
da ta pagtammang da. Ammi
ape ihunnak da ya landuken
nga negalut ta mukat na
selayagen ta kuman na
nepagihunnak da kiden ta
huli na.
31 Ammi mappya la, te
neitan na kid ni Pablu, a
nedanug na kid ta kapitan na
suddalu kiden.
“Am awena masirak na
magibbal kiden ta lugan
awan sangaw ta matolay
tekitam ngamin,” kunna
tentu.
32 A gafu ta kumanen di-
nob na kapitanen ya ange
manggattat ta galut na
barangayen, petta mahun-
nak ta danum.
33 A tentu en tanagay
nagkarawan a pinagturad
ni Pablu ya tolay kiden ta
mangan kid mina.
“Awemuy haman nang-
nangan abat ta mafulu ap-
pat na araw gafu ta mabu-
rung kam la.
34 Mangan kanan mina,
petta magsikan sangaw ya
bari muy, te awan sangaw
ta masi tekitam maski takday
la,” kunna.
35 A intu ya napolu nangalap
ta pan, a nepakimallak na
ta Namaratu ta atubang na
ngamin, kapye na pinilsat, a
kinan na.

36 A gafu ta kumanen a naazi
hapa ya burung na nonot da,
a nangan kid na hapa.
37 Dwagatut pitufulu annam
kami ngamin nga nagyan ta
selayagen.
38 A tekiden nabattug ta
nepangan da a nepagihun-
nak da ta bebay ya irik kiden
petta pake maglampaw para
ya selayagen.

Ya Kaperdi Na Baporen Ta Batu

39 A tentun nagdakar a
aweda amu ya lugaren nga
agyan da, ammi naita da ta
itta ya sinang walawer na
ginat, a yen ya ikayat da en
pangisarokan ta selayagen
talo am mabalin.
40 A ginattat da mantu ya
galut na landuk kiden nga
nesod ta kabatunen ta huli
na selayagen, kapye da in-
ubadan ya galut na lapag na
en. A sangaw nepotun da ya
assangen layag ta ulu na, a
netu-bang na kamin na pad-
dad ta tagad ta ba-naden.
41 Ammi intu dulay, te
intu inange na selayagen ya
kauknudan na ginat kiden
ta pagdafungan na palung
kiden, a nelumlum, a awe-
nan nakaalit. A nakutukutet
hapa ya huli na ta kasikan na
palung kiden.
42 A ya uray na suddalu ki-
den a papasin da ya mabalud
kiden, petta awan sangaw ta
makatammang,
43 ammi ginamman na
kid na kapitan, te ikayat
na ikerutan i Pablu. A ya
makkamu kiden maglangoy
a pinaglattu na kid ta danu-
men petta imunnan kid ta ba-
naden.
44 A ta kadwan kiden a
nebar na ta gumafut kid ta
tabla ono kompormi na itta
nga naazi ta selayagen. A ku-
manen sa nakadatang kami
ngamin ta ba-naden, a awan
ta nakkwa ta dulay tekami.

28

Ya Pagyan Da Ta Fugu Na Malta

1-2 A tekami en nakagon ta
ba-naden a enna kami pinag-
dulot na limugar kiden ta
fugu en, a yen ya nepakadan-
gag mi ta Malta ya ngagan
na fugu en nga dimmatan-
gan mi. A addu hapa ya ne-
paita na tolay kiden ta kallak
da tekami, a naghatung kid
hapa ta paggukupan mi, te
nagudan na, a masanaw.
3 Umange hapa nangalap i
Pablu ta hangaw, ammi tentu
en nangitumpa ta hangaw ki-
den ta afuyen a imuhet ya
madagat gafu ta patu en, a
kinagat na ya kamat na en.
4 A ta nepakaita na tolay
kiden ta ulagen nga nagbesin
ta kamat ni Pablu a

> "Kakurugan ta amapasi
> ya tolayin yan, te maski
> nakadakit ta bebayen a
> awena mantu mabalin ta
> matolay gafu ta addu ya
> liwat na, te masi sangaw ta
> dagat na ulagina," kunda,

5 Ammi newadwad na hala
ya ulagen ta afuyen, a awan
ta nahikna na ta takit na.
6 Nepa-na na tolay kiden ya
pagbaga na bari na ikid na
pasi na, ammi gafu ta awan

ta naita da ta kabayag na
pangipa-na da a nauli ya
nonot da tentu, te nebar dan
ta intu ya takday na dyos.
7 A ta kabalinan na ku-
manen a umange kami ta
bali na mayor na fugu en,
bali ni Publiyo, te abikan ya
lutak na kiden ta ba-naden
dimmatangan mi, a pinag-
dulot na kami ta bali na, a
pinakpakan na kami ta tal-
luhaw.
8 Ammi nagtakit hapa ya
dama ni Publiyo, te nagpatu,
yaga nagatattay. A enna inita
ni Pablu, a nepakimallak na.
A ta nepangisagpaw ni Pablu
ta kamat na tentu a nagmap-
pyan.
9 A ta nepakedamag na
pagmappya na en ta kadwan
kiden tolay ta fugu en a
umange hapa ya nagtakit
kiden te Pablu, a nagmappya
kid hapa.
10-11 Nagyan kami ta fugu
in yen abat ta talluhulan, a
addu ya neatad na tolay ki-
den tekami ta pangikayat da
tekami.

Ya Pagdulot Da Ta Ili Na Roma

A ta kabalin na talluhu-
lan a nagganwat kami ha
nagtugut, te itta ya takday
na selayag nga naglingad ta
fugu en ta agiriden, a yen
ya pagluganan mi. Taga Ale-
handra hapa ya selayagen,
a Siping na Dyos ya ngagan
na. A tekami en naggan-
wat naglugan a pinagbalun
na kami hapa na tolay kiden
ta ngamin masapul mi ta an-
gen mi in.
12 A kumanen nagtugut
kami ha abat ta ili na Sirakut,
a nagyan kami ten ta tal-
luhaw, kapye mi ha nagtugut.
13 A sangaw nagsibal kami
hapa ta ili na Regiyo ta tanga-
gaw, te ipa-na mi ya paddad
nga magafu ta abagatan.

A ta mekaduwa en araw a
nagdulot kami ta ili na Pute-
oli, a nagdisaag kami.
14 A yen hapa ya nakasim-
mun mi ta kadwan kiden
mangurug, a inagagay da
kami hapa nga magyan tekid
abat ta pitu araw. A tekami
en ha nagtugut a tinugut mi
abat ta ili na Roma.
15 Ammi ya mangurug
kiden taga Roma a dana
nadamag da hapa ya datang
mi ta ili na Puteoli, a enda
kami dinafung ta Plasa na
Appio, a ya kadwan kiden
para a dinafung da kami ta
agyan na kinan da en Tallu
na Tyenda. A ta nepakaita ni
Pablu tekid a matalak hapa
ta Namaratu, a pinagturad
na ya nonot na.
16 A ta datang mi ta ili na
Roma a aweda pake nebalud
i Pablu ta agbaludan, te pagu-
rayan da la ta takday na bali,
ammi mehulhulun hapa ya
suddalu en nga nangtaron
tentu.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Ili Na Roma

17 A ta kabalinan na tal-
luhaw a pinaayagan ni Pablu
ya pinakadakal na Hudyo
kiden taga Roma ta bali en
nagyanan na. A tekiden
nagkakampat tentu a binida
na ya gafu na nepangpaayag
na tekid.

"Yen ta pinaayagan ta kam, kahkahulun, petta bidan ku tekamuy ya gafu na kabalud kin. Te maski am awan ta liwat ku ta kagittak kiden Hudyo ikid na gagangay tamen nga nesirak na dadagkal tam tekitam, a ginafut dak hala ta ili na Herusalem, a nedarum dak ta atubang na taga Roma kiden, petta mabaludak.

18 "A tekid na hapa nagimbestigar teyak a awan haman ta napasikkal da ta pangpapasin da teyak, a inibbatan dak mina, ammi awena haman nekayat na Hudyo kiden.

19 A gafu ta nepapilit da ta itta ya liwat ku a kapilitan ta nakikekallakak te Ari en Sisar, ammi awan haman ta idarum ku ta kagittak Hudyo.

20 A yen ya gafu na nepangpaayag ku tekamuy petta dangagan muy hapa ya mabidak, te nabaludak sekawad gafu ta pangikatalak ku ta mangikerutanen nga nekari na Namaratu ta dadagkal tam kiden," kunna.

21 A ya tabbag da hapa tentu a

"Awan haman ta nadamag mi gafu teko, te awan para la ta nesurat na taga Hudeya kiden tekami, a awan hapa ta binida na nagafu kiden ten.

22 Ammi ikayat mi sangaw dangagan teko am anu ya pake kurugam, te ya nadamag mi ta kahulum kiden nga makikattway ta pangurug na dadagkal tam kiden a dulay kan ya bidan da tekid ta ngamin kiden lugar," kunda te Pablu.

23 A nagbabidan da hapa ni Pablu ya araw na pagdangag da tentu. A ta lalakwat ta nagbabidan da en a nagdadatang hapa ya awan bababang na tolay ta pagyanan na en, a nagtangtangagaw nangipasikkal i Pablu ta pangikerutan na Namaratu tekid, a pake ipasikkal na para ya uhohug na Namaratu tekid nga nesurat ni mina Moses ikid na kadwan kiden pinaguhohug na Namaratu, petta mangurug kid mina te Hesus gafu ta intu ya nagdulotan na bida na surat kiden.

24 A nangurug hapa ya kadwan ta inuhohug na en, ammi nasoysoy ya kadwan.

25 A gafu ta nagkakattway ya nonot da a nagtatugut kid na, ammi dana naguhohug bit i Pablu ta takday para la na uhohug ta awan kiden nangurug:

26 "Kustu hala ya uhohug na Kahalwa na Namaratu ta dadagkal muy kiden, te ya uhohug na tekid gafu te mina Isayasen a

'**Pake dangagan muy ya uhohug na Namaratu, ammi awemuy haman maawatan.**

A maski pake bilbigan muy awemuy haman metug,

27 **te nagtuyag haman ya nonot muy,**

a maningbangngag kam,

a nagkigsap kam

para gafu ta awemuy ikayat makaita ikid na magdangag ikid na magnonot.

A yen ta awemuy magbabawi petta pagmappyan ta kam mina,' kunna tekid.

"A gafu ta parigan muy ya dadagkal muy kiden a

28 ibar ku tekamuy ta pagtalekudan na kanan na Namaratu, a ya Hentil kiden ya pangibaran na ta pangikerutan na tekid, te ikid na sangaw ya mangurug," kun ni Pablu tekid.

29 A ta nekabalin na naguhohug tekid a nagtatugut kid, a nagkapopohutan da ya inuhohug na tekid.

30 A nagyan hala i Pablu ta sinalda na en bali abat ta dwadarun, a pinagdulot na ya ngamin kiden umange magdangag tentu,

31 te mepalubus la mangipadangag ta ngagan ni Afu Hesus ikid na pangikerutan na Namaratu tekid.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Roma Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Roma ya ngagan na kadakalan na ili ta nasyon na Itali. A ya tolay kiden nga nesigud ten a addu ya dyos da ta idi, te aweda amu ya ngagan na Namaratu. Ammi ta nepagpasa na addu na darun a itta ya kadwan kiden Hudyo nga umalit ta iten. A gafu ta Hudyo kid a mangurug kid ta Namaratu a nesaned da hapa ya uhohug na ta kadwan kiden Roma, a itta hapa ya tagtakday Roma nga nakadangag a nagtalekudan da ya dyos da kiden nga nesigud tekid a nangurug kid na ta Namaratu. A sangaw ta pagpasa na addu para na darun a itta ya kadwan kiden Hudyo nga nangurug te Hesus, a umalit hapa ya kadwan tekid ta ili na Roma. A ye-yen kid hapa ya nangipadangag ta ngagan ni Hesus. A gafu ta kumanen a umitta ya tallu na relisyon ta ili na Roma: ya napolu kiden tolay ten a nangurug kid ta intu la dyos ya ari da en Sisar. A ya Hudyo kiden a magge dipuru kid nga nangurug ta Namaratu, ammi aweda mangurug te Hesus. A ya kadwan kiden Hudyo nga bagu dumatang ta iten a nepapilit da ya ngagan ni Hesus.

Gafu ta pangipadangag na mangurug kiden te Hesus a itta ya tagtakday Hudyo nga simipat tekid nga mangurug te Hesus. A kumanen hapa ta kadwan kiden Roma nga nesigud magyan ten. A gafu ta kumanen, am kada makigimung ya ngamin mangurug te Hesus, a itta ya dana taga Roma kiden, a itta hapa ya Hudyo. A ta nepakadamag ni Pablu ta itta ya mangurug te Hesus nga magyan ta ili na Roma, a nakanonot nga nagsurat tekid, petta padakalan da ya pakkamu da ta Namaratu ikid ni Hesus. A ya surat na en a intu yan:

(v 7) Tekamuy ngamin nga iddukan na Namaratu ikid na negitta na ta tolay na kiden ta ili na Roma.

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

1 A ya nagsuratin tekamuy a iyak, Pablu, nga daddoban ni Hesus Kristu. A yen ta inalap nak, petta isaad nak ta turin na en nga ange mangipadangag ta Mappya en Damag na Namaratu.

2-3 A awan mantu ta takwan na ipadangag ku am bakkan ta kuman na nebar na Namaratu ta idi ta lebru na en nga nesurat na aglavun kiden, te intu nesurat da ya ange na Anak na Namaratu ewan. A intu hala ya Dafu tamewan Hesus Kristu. A tentu en umange a negitta

tekitam tolay, te simsima ni
mina Dabiden.
4 Ammi maski am tolay
a nepasikkal hapa ta Anak
na Namaratu ewan nga
seppakapangwa, te maski
pinapasi da a natolay hala
gafu ta kahalwa na en nga
negitta ta Namaratu ewan.
5 A gafu ta kallak na en
teyak a nesaad nak ta turin
na en nga ange mangipadan-
gag ta damag ni Hesus Kristu
ta ngamin tolay ta ngamin ki-
den lugar, petta intu mina ya
madayawan gafu ta pangu-
rug da tentu.
6 A kumanen hapa teka-
muy nga taga Roma, te yen
ta inalap na kam hapa, petta
tolay kanan ni Hesus Kristu.
7 (-)

Ya Katalak Ni Pablu Ta Mangurug Kiden

8 A ikamuy hapa, kahkahu-
lun, ya gafu na talak ku ta
Namaratu ewan ikid ni Afu
Hesus, te bidan na kanan
hapa na ngamin tolay addet
ta ngamin paglelehutin gafu
ta pangurug muy, a yen ta
nadamag ta kam hapa.
9-10 A kanayun pakimallak
ta kam hapa ta Namaratu
ewan, a awek magimmang.
A gafu ta tatakday la ya
nonot ku nga magserbi
tentu a idulot ku la ya
mangipadangag ta damag
na Anak na en ta ngamin
kiden lugar. A Namaratu
hapa la ya mangipasikkal ta
am kada makimallakak tentu
a ibar ku hapa ta eyak mina
magpasyar tekamuy, am yen
ya uray na teyak.
11 A yen ta pake ikayat ku
magpasyar tekamuy, petta
isipat ku hapa tekamuy
ya iatad na Kahalwa na
Namaratu nga mangpasikan
ta pangurug muy,
12 pettam ikamuy hapa ya
mangpasikan ta pangurug
ku, te mappya ta magimpas-
pasikan kitam ta pangurug
na gintatakdayan tekitam.
13 Ammi awemuy pahig,
kahkahulun, ta ayanin la ya
pakanonot ku nga umange
tekamuy, te naming-addu
yak nga magganwat, ammi
kanayun neguguwadak abat
ta ayanin. Ammi ikayat ku
la umange tekamuy talo am
itta ya mapadagdag ku te
Hesus ta kagitta muy kidina
nga taga Roma ta kuman na
Hentil kiden nga napadagdag
ku ta kadwan kiden lugar.
14-15 A yen ta pake kara-
gatan ku ya mangipadangag
ta damag na pangikerutan
na Namaratu ta kagitta muy
kidina nga taga Roma, te li-
wat ku ta Namaratu am awek
ipadangag ya pangikerutan
na ta ngamin tolay, maski
am anu ya katolay da ikid na
amu da, petta madangag da
hapa.

Ya Damagen Nga Nepadangag Ni Pablu

16 A pake ikatalak ku para
ya damag na pangikerutan
na en, te am kada mepadan-
gag a mehulun hapa ya
pakapangwa na Namaratu
nga manguli ta nonot na
ngamin kiden mangurug,
petta matunung kid. Ikami

Hudyo ya napolu nangi-
padangagan na, a ta ayanin
a isipat na hapa ya Hentil
kiden.
17 A mabalin ta mapatu-
nung ya mangurug, te ya
damag na en ya pakkamun
tam ta ikwenta na kitam ta
matunung gafu ta pangurug
tam am idulot tam la ya
pangikatalak tam tentu
addet ta addet, te ya uhohug
na ta surat na Bibliya a
"**Intu sangaw matolay mag-
nayun ya ikwenta na
en ta matunung gafu
ta pangikatalak na
tentu,**" kunna.

Ya Kasasaad Na Awan Makkamu Ta Namaratu

18 A kakallak sangaw ya
awan kiden mangurug, te
pa-gangan na kan sangaw
ya ngamin kiden mangwa
ta dulay ikid na awan
makanonot tentu, te yen
hapa ya nepakamu na ta
damag na pangikerutan na
tekitam. Te maski am amu
da ya kakurugan a dulay la
ya tarabakun da.
19 A yen ta awan ta pambar
da, te dana amu da haman
ya malogon maamu ta Nama-
ratu, te nepaita na hala tekid.
20 Te addet ta nekaparatu
na ngamin paglelehutin a
pake nepasikkal ya awan
maita ta kasasaad na Nama-
ratu, te ya pakapangwa na
ikid na kadyos na a malogon
maita gafu ta pinadday na
kiden.
21 A yen ta awan ta pam-
bar da, te maski am amu da
ta itta ya Namaratu aweda
haman dinayawan ta kuman
na mekustu tentu, ikid na
aweda hapa ipaita ya talak
da tentu, te intu la nono-
tan da ya awan ta kapkap-
pyan. A kuman na nagsugi-
ram mantu ya nonot da gafu
ta aweda kurugan ya nepaita
na tekid.
22 Ibar da ta malalaki ya
amu da, ammi madi haman,
23 te negitta da ta Dyos
ya pinadday da kiden nga
sinang tolay, ikid na sinang
ayam, ikid na sinang ma-
manuk, ikid na sinang ulag.
24 A gafu ta intu la kara-
gatan da ya dulay a binaybay-
an na kid na Namaratu,
petta maguray kid la nga
magpadakat ta bari da ta
pangadallaw da ikid na
pagingatattug da,
25 te aweyan da haman ya
kustu en nga nepaita na Na-
maratu tekid, a kurugan da
hud la ya tulad, te bakkan
ta Namaratu ya dayawan da
ikid na pakidafun da am awa
pinadday na kiden. Ammi
Namaratu hala sangaw ya
madaydayawan addet ta ad-
det.
26 A binaybay-an na kid,
petta idulot da la ya ku-
man na ikayat da en nga
kāāmāmatān, te ya babay
kiden a aweyan da ya lalaki,
te makidorug kid hud la ta
sakā babbay da.
27 A kumanen hapa ta
lalaki kiden, te aweyan da ya
babbay, gafu ta sakā lalaki da
ya pagattugān da. A intu la
tarabakun da ya kāāmāmatān
ta sakā lalaki da. Ammi
naatadan kid hala ta pa-gang

da, te yen ya balat na dulayen
na tarabaku da.
28 A gafu ta aweda ikayat
nonotan ya Namaratu a
binaybay-an na kid nga
magnonot ta dupal na nonot,
petta kwan da la ya ikayat da
kwan nga awan ta kapkap-
pyan.
29 A pinannu da ya nonot
da ta ngamin magmagannud
na kadulayan, te kwan da la
ya maginggum, ikid na mag-
atattug, ikid na mangahugu,
ikid na mamapasi, ikid na
makitapil, ikid na magtulad,
ikid na mangikatupag, ikid
na mangisaned ta bida,
30 ikid na mamadpadulay,
ikid na mangikatupag ta
Dyos, ikid na magparayag.
A kanayun parparatun da
hapa ya bagu na dulay, a
aweda kurugan ya dadagkal
da kiden.
31 A kuman na awan kid ta
nonot, te aweda mekatalak,
ikid na aweda makipagrikna,
ikid na aweda mangikallak.
32 Dana amu da haman ya
nebar na Namaratu ta mapa-
gang sangaw ya ngamin
kiden mangwa ta kuman
na gagangay da en, ammi
maski kunna ten aweda
haman pagimmangan ya
gagangay da, yaga pagurayān
da para ya kadwan kiden
nga mangwa ta kuman na
gagangay da.

2

Ya Pagporay Na Namaratu Ta Hudyo Kiden

1-2 A dana amu tam haman
ta am pa-gangan na Na-
maratu ya ngamin kiden
mangwa ta kumanin kid na
pagliwatan a atadan na kid ta
mekustu tekid. Ammi maski
am inya ka na tolay, am iko
ya mangpaliwat ta kadwan
a awan ta pambar mu, te
parigam haman ya kuman na
tarabaku na paliwatamen,
a sakā ikabat mu mantu ya
barim ta pangpaliwat mu
tentu.
3 Anu hud ya uray mu?
Am kwam hapa ya dulay ta
kuman na paliwatamen a
parig mu hud ta melillik ka
ta pangpa-gang na Namaratu
teko?
4 A tagaassangam de ya na-
suroken nga allak na ikid na
pagattam na teko? Awem
hud amu ta nekallak na ka ta
idi petta itta ya pagnonotam
ta pagbabawim?
5 Ammi am awem mag-
babawi te patuyagam la
ya nonot mu a padakalam
mantu la ya pangpa-gang
na Namaratu teko, te yen
sangaw ya pake iparikna na
teko ta araw na pangpa-gang
na ta ngamin kiden nagliwat.
6 Te maski am anu ya
tinarabaku tam ta kato-
lay tamin a igitta na hala
ya pangpa-gang na ta
tinarabaku tamen.
7 A ya ngamin kiden
mangidulot ta mappya na
tarabaku gafu ta ikayat
da mesipat ta dakar na
Namaratu, ikid na dayaw
na, ikid na katolay na en
nga magnayun, a atadan na
kid sangaw ta magnayun na

angat.
8 Ammi ya masoysoy kiden
ikid na mangidadula ta kaku-
rugan a intu la sangaw kesi-
patan da ya pagporay na ikid
na pangpa-gang na tekid.
9 A dakal mantu sangaw
ya pagzigātān na ngamin ki-
den mangwa ta dulay, te intu
polun na ya Hudyo kiden,
kapye na isipat ya Hentil ki-
den.
10 Ammi ya ngamin kiden
mangwa ta mappya a awan
sangaw ta burungan da, te
mesipat kid sangaw ta dakar
na Namaratu, ikid na dayaw
na en, te intu ha polun na ya
Hudyo kiden kapye na isipat
ya Hentil kiden,
11 te awan sangaw ta idad-
uma na Namaratu tekid.
12-13 Te ya Hudyo kiden
nga nagliwat a pa-gangan
na kid gafu ta lintig na en
nga neatad na tekid, te maski
am kanayun dangagan da
ya lintig na en a aweda
haman idulot ya madangag
da. Ammi intu la ikwenta
na Namaratu ta matunung
ya mangidulot ta lintig na
en. A maski am awena amu
na Hentil kiden ya lintig na
en nga neatad na ta Hudyo
kiden a magliwat kid ta lintig
da en hapa la.
14 Te maski am aweda amu
ya lintigen nga neatad na Na-
maratu ta Hudyo kiden, am
megitta ya tarabaku da ta ku-
man na nebar na Namaratu
ta lintig na en, a yen ya ik-
wenta na Namaratu ta lintig
da.
15 A yen ya pakaitan ta
dana nesurat ya lintig na en
ta nonot da, te maski am anu
ya tarabakun da a dana amu
da haman am mappya ono
am dulay.
16 A am dumatang sangaw
i Afu Hesus ta pagaddetan
na arawin yan a intu sangaw
ya isaad na Namaratu nga
magimbestigar ta ngamin to-
lay, petta palattogan na san-
gaw ya ngamin nelemad da
ta nonot da nga aweda en
nepāssay, te yen sangaw ya
itan na am mappya ono du-
lay. A yen kid ya kanayun
ipadangag ku ta ngamin to-
lay.

Ya Liwat Na Hudyo Kiden

17 A ta kuman na ikamuy
nga Hudyo a iparayag muy
ya kaHudyo muy, te parig
muy ta matunung kam gafu
ta lintigen nga neatad na
Namaratu tekamuy, yaga
iparayag muy ya pakkamu
muy ta kakurugan na Dyos.
18 A gafu ta naadal muy
ya lintig na en a amu muy
mantu ya ngamin ikayat na,
a amu muy hapa ipasikkal ya
mappya.
19-20 A gafu ta lintig na en
a amu muy hapa ya ngamin
kakurugan, petta ituldu muy
ta kadwan kiden nga itta ta
sugiram, ikid na awan kiden
makaita, ikid na awan kiden
ta nonot, ikid na abbing ki-
den.
21 Ammi am ituldu muy ya
kadwan kiden anu kawagan
na ta awemuy ituldu ya bari
muy? Ibar muy ta awan mina
ta magtakaw, ammi awan
hud tekamuy ta magtakaw?

22 A "**Awan mina ta mangadallaw**," kummuy para, ammi awan hud tekamuy ta mangadallaw? Pake ikatupag muy para ya makimallak ta sinang tolay kiden ta agyan na pakimallakan na Hentil kiden, ammi awan hud tekamuy ta ange magtakaw ta pirak kiden nga neatang da ta sinang tolay da kiden?

23 Dayawan muy mantu ya lintigen nga neatad na Namaratu tekamuy, ammi ayayyawan muy haman ya Dyos gafu ta pagliwat muy ta lintig na en?

24 Kakurugan mantu ya uhohug na suraten ta Bibliya gafu tekamuy nga Hudyo, te ya nebar na a

"**Gafu ta dulay ya tarabaku muy a ibar na Hentil kiden ta dulay hapa ya Namaratu ewan,**" kunna.

25 Anu hud mantu ya kappyanan na nepagbanggit muy? Te ya kabanggit muy mina ya pakaitan ta nesipat kam ta netaratu na Namaratu te mina Abrahamen, ammi itta hud ya kapkappyan na nepagbanggit muy am awemuy idulot ya ibar na ta lintig na en? A gafu ta awemuy idulot a negitta kanan mantu ta Hentil kiden nga awan nabanggit.

26 Ammi maski am awena nabanggit na Hentil kiden, am kwan da hala ya kuman na nebar na Namaratu ta lintig na en a isipat na kid hapa ta netaratu na en te mina Abraham.

27 A ikid hapa la sangaw ya pakaitan ta nakaliwat kam, te maski am nabanggit kam a awemuy haman idulot ya ibar na lintigen nga neatad na Namaratu tekamuy.

28-29 Bakkan mantu ta pakagalgal na bari tam ya pakaitan ta tolay kitam na Namaratu, te bakkan haman ta yen ya kakurugan na pagbanggit. Te ya kakurugan na pagbanggit a itta haman ta nonot tam, petta naazi ya dulayen na nonot nga awan naazi ta pagbanggit na bari tam. A bakkan hapa ta uray na tolay ya nonotan tam am awa uray na Namaratu ewan.

3

Ya Kasasaad Na Hudyo Kiden

1 Am mabalin mantu ta mesipat hapa ya Hentil kiden ta netaratu na Namaratu te mina Abrahamen a anu hud ya kapkappyan na Hudyo ammi ta Hentil, a anu hud ya kappyanan na pagbanggit da?

2 A gagangay ta dakal mina ya kappyanan da, te ikid haman ya nekatalak na Namaratu nga mangidulot ta uhohug na kiden tekid.

3 Ammi intu dulay, te nangilogot ya kadwan kiden ta nekari na Namaratu tekid.

A anu mantu ya uray na Namaratu gafu ta pangilogot da? Mabalin hud ta awenan sangaw idulot ya nekari na en te mina Abrahamen?

4 Awena mabalin ta kunna ten, te maski am sa mangilogot mina ya ngamin tolay

a mekatalak hala ya Namaratu, a idulot na la idulot ya nekari na en te mina Abrahamen. Te ya uhohug ni mina Dabiden gafu ta Namaratu a

"**Maski am anu ya inuhohug mu, Afu, a mepasikkal hala sangaw ta awem nagtulad.**

A maski am pagbalinan da ya inuhohug mu ta tulad a mepaita hala sangaw ya katunung mu," kunna.

5 Maski am ilogot tam ya Namaratu ta tulag na tekitam, a mepaita hala ya katunung na en, te idulot na la idulot ya nekari na ta tulag na en. A gafu ta kunna ten a pahig na kadwan ta killu ya pangpa-gang na ta pangilogot tam, te bakkan ta pangilogot tam ya nangigamma ta pangidulot na ta nekari na en.

6 Madi ya kumanen na nonot te killu, te am kunna ten mina a awena mabalin ta magturay ya Namaratu ta ngamin paglelehutin.

7 A maski nelogot tam ya Namaratu a madaydayawan hala gafu ta pangidulot na ta nekari na en. Ammi pahig na kadwan ta dulay am pagangan na kitam ta pangilogot tam, te awena nagamma mangidulot nekari na en.

8 A gafu ta mepaita ya katunung na Namaratu ta pangpa-gang na tekitam, a ibar na kadwan ta "Mapmappya ta mangwa kitam ta dulay petta lumattog ya mappya," kunda. A ipapilit da para ta yen ya itulduk ta kadwan. Megitta ta pa-gang ya maguhohug ta kumanen.

9 A anu mantu ya uray tam ta Hudyo kiden? Mapmappya de ya kasasaad da ammi ta kadwan kiden tolay?

A bakkan ay, te ya kuman na inuhohug ken ta ayanin a awan haman ta pagduman na Hudyo kiden ikid na Hentil kiden, te sa nagliwat haman ya ngamin tolay,

10 te dangagan muy ya dana nesurat ta lebru na Namaratu;

"**Awan pulus ta awan magliwat, maski am takday la,**" kunna.

11 "**A awan ta makkamu ta Namaratu, ikid na awan hapa ta magapag tentu,**

12 **te sa nagtalekud ya ngamin tolay tentu, te sa nagdupal kid, a awan pulus ta mangwa ta mappya,**" kunna ha.

13 "**Napannu ya simuk da ta ngamin na kadulayan,**

te mahuyuk ya bida da ta kuman na tanam na nasi nga awan natappanan.

A tulad ya kadwan, a madagat para ya kadwan uhohugan da ta kuman na dagat na ulag.

14 **A napannu para ya simuk da ta panglibak da ikid na pamadpadulay da.**

15 **A malogon kid para mamapasi.**
16 **A maski am had ya eyan da a mangisirak kid ta dulay ikid na zigat,**
17 **te aweda amu ya mappya,**
18 **a awan ta amat da ikid na talaw da ta Namaratu,**" kunna.
19 A yen kid na uhohug ya pagnonotan tam mina, te am anu ya inuhohug na Namaratu ta isin kid na surat a nebar na haman ta Hudyo kiden, petta awan sangaw ta mauhohug da ta razon da, te ikid haman ya inatadan na ta lintig na en ta palungu. A mepasikkal mantu ta sa nakaliwat ya ngamin tolay ta ngaminin paglelehut, petta sa medarum kitam mina ta atubang na Namaratu ewan.
20 A maski am inya na tolay a awan pulus ta ikwenta na ta matunung gafu ta pangidulot na ta lintig na en, te ya lintig na en ya mangipasikkal ta liwat na.

Matunung Kitam Gafu Ta Pangikatalak Tam Te Hesus

21-22 A ta ayanin gafu ta ange ni Hesus Kristu a nepaita na Namaratu ya allak na tekitam, te maski am nakaliwat kitam ta lintig na en, a ikwenta na kitam ta matunung gafu ta pangikatalak tam ta nepangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden. A maski am ayanin la ya pakadangag tam ta allak na a dana binida ni Moses ta lintigen, a kumanen hapa ta surat na aglavun kiden.
23 A kompormi hapa ya mangurug, te awan haman ta idaduma na tekitam, te sa nagliwat kitam haman, ikid na pake adayu kitam para la ta kalalaki na Namaratu ewan.
24 Ammi gafu ta ikallak na kitam a sinaka na kitam ni Hesus, a ikwenta na kitam mantu ta matunung ta kuman na iatad na la ya katunung tam.
25 Te i Hesusen ya nekwenta na Namaratu ta atangen nga mangikaru ta liwat tam kiden, a yen ta pakoman na kitam am kurugan tam ikid na ikatalak tam ya pasi ni Hesusen gafu tekitam.

Ta idi a pinagtalib na Namaratu ya liwat na napopolu kiden tolay gafu ta nepagattam na tekid,
26 ammi ta ayanin a nepaita nan ta awenan tagorayan ya liwat tam, te nepekaru na kid hud la te Hesusen. A mappya hapa ta kunna ten petta ipasikkal na ya katunung na nonot na en, pase katunung tam gafu ta pangikatalak tam te Hesus.
27 A itta hud mantu ya meparayag tam, te bakkan haman ta katolay tam ikid na tarabaku tam ya gafu na katunung tam ta Namaratu am awa pangikatalak tam la te Hesus.
28 Te ya pake ipasikkal ku a maski am idulot tam la ya lintig na Namaratu a bakkan ta yen ya pakaitan na ta katunung tam, am awa pangikatalak tam la te Hesusen.

29 A anu mantu ya uray
tam? Intu hud la iddukan na
Namaratu ya Hudyo, ono id-
dukan na hapa de ya Hentil?
A bakkan la ta Hudyo ya id-
dukan na, te tatakday haman
la ya Dyos nga namadday ta
ngamin tolay.
30 A maski am nabanggit ki-
tam ono am awetam nabang-
git a ibar na ta sa matunung
kitam gafu ta pangikatalak
tam te Hesus.
31 Ammi maski am
ipasikkal ku ya pangikatalak
tam te Hesus a awemuy parig
ta newarad kun ya lintig na
Namaratu, te awek newarad
am awa pake nepasikkal kun
ya ikayat na uhohugan ta
lintig na en.

4

Ya Pangurug Ni Mina Abraham

1 A intu para pagnonotān
tam ya kasasaad ni mina
Abrahamen, te intu haman
ya pake nagafun tamen nga
Hudyo.
2 A am matunung mina i
Abrahamen gafu ta iningwa
na en ta mappya, a yen
mina ya pambar na nga
makidayaw ta Namaratu.
Ammi bakkan haman ta
kunna ten,
3 te ya uhohug na suraten
gafu tentu a
"**Kinurug ni mina Abra-
ham ya nebar na
Namaratu tentu, a
ya pangurug na en
ya nekwenta na Na-
maratu ta katunung
na,**" kunna.
4 A bakkan mantu ta ban-
nag ni Abrahamen ya nek-
wenta na Namaratu ta katu-
nung na, te am kakurugan
mina ta kunna ten a bakkan
mantu ta allak na yen am
awa isupapak na hud la ta
bannag na en.
5 Ammi ya mangikatalak ta
kallak na Namarartu fwera
ta magbannag, a yen ya ik-
wenta na Namaratu ta katu-
nung na.
6 A kumanen hapa ya in-
uhohug ni mina Dabiden, te
nebar na ta pake nagāsāt ya
awanen magbannag nga ik-
wenta na Namaratu ta matu-
nung.
7 "**Pake nagāsāt ya
pinakoma na Na-
maratu, te inazi na
ya liwat na kiden,**"
kunna.
8 "**A ya pake nagāsāt a intu
hala ya awena ik-
wenta na Namaratu
ya liwat na kiden,**"
kunna ha.
9 Ammi had sin hud na to-
lay ya ikayat na uhohugan ni
Dabiden nga nagāsāt? Intu
la de bidan na ya Hudyo ki-
den gafu ta pagbanggit da
en? O mabalin de ta nesipat
na hapa ya Hentil kiden nga
awan nabanggit?

A ya kasasaad ni mina
Abrahamen ya pagnonotan
tam mina, te intu haman ya
pake nepasikkal na Nama-
ratu ta matunung gafu ta
pangikatalak ni Abrahamen
tentu.
10 A dana nekwenta na
Namaratu ta matunung ta
awena en para la nabanggit,

te ya pangikatalak na ta Namaratu ya gafu na katunung na.
11 A gafu ta matunung na ta pakaitan na Namaratu a yen ta nabanggit hapa ta kuman na nebar na Namaratu tentu, petta yen ya mangipasikkal ta awan na ta liwat na ta maski awena en para la pagbanggit. A uray hapa na Namaratu ta kunna ten petta am itta ya mangurug tentu nga awan nabanggit a ikwenta na ta simsima kid hapa ni mina Abrahamen gafu ta makigitta kid ta pangurug na en ta awena en para la pagbanggit.
12 A kumanen hapa mina ta Hudyo kiden nga nabanggit, te maski am ikāttolay na kid hala ni mina Abraham a bakkan ta yen ya ikwenta na Namaratu, te ikwenta na kid ta simsima na kiden gafu ta makigitta kid hapa ta pangurug na en ta awena en para la nepagbanggit.

Ya Mangurug Kiden Ya Nangikarin Na Namaratu

13 A nonotan tam para ya nekari na Namaratu te mina Abrahamen, te nekari na ta intu kontodu simsima na kiden ya makākwa sangaw ta ngamin paglelehutin. Ammi ya gafu na nekari na en tentu a bakkan haman ta pangidulot na ta lintig na Namaratu, te awan para la ya lintig na en. Intu la gafu na ya katunung ni Abraham gafu ta pangikatalak na ta nebar na Namaratu tentu.
14 Te am kakurugan mina ta intu la nangikarin na ya mangidulot ta lintig na en a awan mantu ta serbi na pangikatalak tam tentu. A kenga hapa sangaw ya nekari na en, te awan haman tekitam ta mangidulot ta lintig na en.
15 A awan mantu ta iatad na lintig na en tekitam am bakkan la ta pangpa-gang na Namaratu tekitam, te am awan mina ya lintig na en a awan mina ta mangipasikkal ta liwat tam.
16 A gafu ta seliwat kitam a mappya mantu ta ikatalak tam la ya nepangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden, pettam kumanen a magdulot hapa sangaw ya nekari na en tekitam. Te ya uray na Namaratu a ya allak na en hapa la tekitam ya gafu na nekari na en, petta awan mina ta madugiman am awa sa mesipat ya ngamin kiden simsima ni mina Abraham. Te ya uray na Namaratu a bakkan la ta Hudyo kiden ya simsima na am awa Hentil kiden hapa nga kagitta na pangurug ni mina Abrahamen, te intu ya gingginafu na ngamin kiden mangikatalak ta uhohug na Namaratu.
17 Te ya uhohug na Namaratu tentu a

"**Iko ya pinatudunan ku, petta magbalin ka ta gingginafu na addu na tolay ta ngamin kiden lugar,**" kunna.

A ya uray mantu na Namaratu te mina Abrahamen a intu hala ya gingginafu na ngamin kiden tolay nga kagitta na pangurug na en,

te ya nekatalak ni mina
Abraham gafu ta Namaratu
ewan a tolayan hala ya nasin,
a palattogan na hapa ya
awan. Te ya uhohug na
Namaratu tentu a
18-19 "**Itam ya langitewan a
bilangam ya bitwan
kidina, te kumanen
sangaw ya kaddu na
simsimam nga mag-
afu teko,**" kunna.
Ammi ya darun ni mina
Abrahamen a magge maga-
tut, a pake nagkafuy na ya
bari na en, yaga addet ta
kasiksikan na bakbakat na
en a awena pulus nagaānāk.
Ammi maski awan ta nekata-
lak ni mina Abraham ta bari
na en a awena la nagkafuy
na pangikatalak na ta uho-
hug na Namaratu tentu, te
nekatalak na la ta itta sangaw
ya anak na nga pagafun na
ngamin kiden simsima na ta
ngamin kiden lugar.
20 A awena mantu la
nagduwaduwa na nonot
na ta nekari na Namaratu
tentu, te nagsiksikan hud
la ya pangikatalak na ta
pangibosag na ta kalalaki na
Namaratu,
21 te pake nekatalak na ta
makkwa sangaw na Nama-
ratu ya kuman na nekari na
en tentu.
22 A yen ya gafu na ta
nekwenta na Namaratu ya
pangikatalak na ta katunung
na.
23-24 Ammi ya uhohug na
suraten nga "**Nekwenta na
Namaratu ta katunung
na**," kunna, a yen ya pakka-
mun tam ta bakkan la te
mina Abrahamen ya ikwenta
na Namaratu ta matunung
am awa sa ikitam hapa nga
mangurug ta nepangtolay na
Namaratu te Afu Hesus.
25 Te yen ya nepasi ni Hesus
petta ikaru na ya liwat tam
kiden, ammi ya pangtolay
na Namaratu tentu ya pake
mangipasikkal ta kustu ya
nepangikaru na en, petta
ikwenta na kitam ta matu-
nung gafu ta pangikatalak
tam tentu.

5

*Ya Mehulun Ta Katunung
Tam*

1 A ta ayanin gafu ta matu-
nung kitanan ta pangikata-
lak tam ta Dafu tamewan
Hesus Kristu a kofun na ki-
tanan hapa na Namaratu, te
nekaru ni Hesus ya liwat tam
kiden,
2 a intu hala ya gafu na al-
lak na Namaratu tekitam nga
magnayun. A pake matalak
kitam hapa te itta ya ikata-
lak tam ta mesipat kitam san-
gaw ta kalalaki na Namaratu
ewan.
3 A maski am itta ya
pagzigātān tam a matalak
kitam la, te amu tam ta yen ya
mangatad ta pagattam tam.
4 A am maita na Nama-
ratu ya pagattam tam a pake
ikatalak na kitam hapa. A
gafu ta ikatalak na kitam a
yen ta itta hapa ya ikatalak
tam ta megitta kitam tentu.
5 A awetam sangaw melo-
got ta ikatalak tam, te pake
iparikna na Namaratu ya
pangidduk na ta nonot tam
gafu ta Kahalwa na en nga
magyan tekitam.

6 A ta idi ta awetam
para la nepangurug a awe-
tam haman nakkwa ya
patarabaku na Namaratu
tekitam. Ammi ta datang na
arawen nga dana pinili na a
dinob na i Hesus, petta ikaru
na ya liwat tam kiden.
7 A yen mina ya pake nono-
tan tam, te am tekitam mina
nga tolay a ikayat tam hud ya
sumagapil ta sakā tolay tam?
Ammi mabalin de ta itta teki-
tam ya maturad nga suma-
gapil ta pake mappya en na
tolay.
8 Ammi te Hesusen a suma-
gapil haman tekitam ta pagli-
wat tam para la tentu, a yen
ya pakaitan tam ta pake id-
dukan na kitam na Nama-
ratu.
9 A gafu ta nekarun ni
Hesus ya liwat tam kiden a
matunung kitanan mantu ta
pakaitan na Namaratu ewan.
A gafu ta matunung kitanan
a pake ililik na kitam hapa
sangaw ta pangpa-gang na ta
awan kiden mangurug.
10 Te maski itta ya
nangikatupagan na Nama-
ratu tekitam ta idi, a pinag-
balin na kitanan ta kofun
na kiden gafu ta pangikaru
na Anak na en ta liwat tam
kiden. A gafu ta kofun na
kitanan a ikerutan na kitam
hapa sangaw ta mekaduwa
na pasi, te nesipat na kitam
hapa ta katolay na en.
11 A maski am indagan tam
para la ya pangalap na teki-
tam a ittan hala ta ayanin ya
pagay-ayatan tam ta Nama-
ratu ewan gafu ta Dafu tame-
wan Hesus nga nangpakofun
tekitam.

Ya Gafu Na Pasi Tam Ikid Na Katolay Tam

12 Anu kawagan na mantu
ta ikitam tolay ya uminam
magliwat? Ono had ya na-
gafun na pagliwat tam? Te
awan haman ta awan magli-
wat.
A gagangay ta sa magliwat
kitam gafu ta tatakday la na
tolay, te i mina Adanen ya
gafu na liwat tam. A tentu en
nagliwat a dumagdag hapa
ya pasi na, a yen ta masi hapa
ya ngamin tolay gafu ta sa
nesipat kid ta liwat na gingg-
inafu da en Adan.
13 Ammi maski am dulay
hapa ya tinarabaku na
popolu kiden dadagkal a
awena haman nekwenta na
Namaratu ya liwat da, te
awan para la ya lintig na en
nga mangipasikkal ta liwat
da kiden.
14 Ammi maski am awena
nekwenta ya liwat da a sa
nagpasi hala ya ngamin to-
lay addet te mina Adan ad-
det ta nepangidagut ni mina
Mosesen ta lintig na Nama-
ratu. A maski am dulay
ya tinarabaku da a bakkan
haman ta kuman na liwat ni
mina Adanen, te i Adan a nag-
soysoy ta nebar na Namaratu
tentu, ammi ta kadwan kiden
a awan ta nagsoysoyan da,
te awan para la ya lintigen.
A yen mina ya pake nono-
tan muy, te maski am awan
ta nagsoysoyan da a nasi kid
hala, te ya uray na Namaratu
a dana nesipat kid ta liwat na
gingginafu da en Adan.

A gafu ta kumanen a kuman na itta ya paggagitta ni mina Adan ikid ni Afu Hesus gafu tekitam, te ikid duwa ya kuman na fun tam. Ammi itta hapa ya pagduman da,

15 te ya iatad ni Hesus tekitam a bakkan ta kuman na neatad na liwat ni Adan tekitam. Te ya uray na Namaratu a sa masi ya ngamin tolay gafu ta sa itta kitam ngamin ta bari ni Adanen nga nagliwat. Ammi maski kunna ten a pake dakdakal para ya uray na Namaratu ta pake ikallak na kitam gafu ta nesipat kitanan te Hesus. A yen ta ikwenta na kitam ta matunung petta matolay kitam.

16 A ya takday para pagduman da a maski am tatakday la ya liwat ni mina Adan a pake adaddu ya nesipat ta pangpa-gang na Namaratu tentu. Ammi gafu ta allak na Namaratu nga nepaita ni Hesus tekitam a sa pakoman na kitam, maski am pake addu ya liwat tam kiden, petta ibar na ta matunung kitam.

17 A gafu ta nagliwat i mina Adanen a sa maabak ya ngamin tolay gafu ta pasi da. Ammi gafu ta pake dakal ya allak na Namaratu nga nepaita ni Hesus tekitam a ibar na ta matunung ya ngamin kiden mangikatalak tentu. A awena kid sangaw maabak na pasi da, te ikid sangaw ya mangabak gafu ta nesipat kid na ta katolay ni Hesus Kristu.

18 Kuman na naggitta mantu i mina Adanen ikid ni Hesus, te maski am tatakday kid a pake addu na tolay ya nesipat ta tinarabaku na tagtakday tekid. Te ya nagbalinan na dulayen nga iningwa ni mina Adan a nekwenta na Namaratu ta liwat na ngamin tolay, a yen ta nesipat kid ta pangpa-gang na Namaratu te Adan. Ammi ya nagbalinan na mappya nga iningwa ni Hesus a nekwenta na Namaratu ta katunung na ngamin kiden tolay nga nesipat tentu, a yen ta matolay kid.

19 A gafu ta nagsoysoy ya takday a sa magliwat ya ngamin tolay, ammi gafu ta malogon ya takdayen a sa matunung hapa ya ngamin kiden nedagga tentu.

20-21 A ya lintigen hapa nga nedagut ni mina Moses ta dadagkal tam kiden a uray na Namaratu ta yen ya mangibar ta kadulay na tolay kiden, te ta kawan para la na lintig na en a aweda amu ta magliwat kid. A maski ta nepanggawat da ta lintig na Namaratu a aweda haman nedulot, a yen mantu ya mangipasikkal ta kanayun magsoysoy kid, a awan ta takwan na pagaddetan da am awa masi ya ngamin kahalwa da. Ammi maski pake nagliwat kitam gafu ta pagsoysoy tam ta lintig na en, a pake dakdakal para ya allak na Namaratu tekitam, te ya allak na en tekitam a yen ya mangibar ta matunung kitam gafu ta pangikatalak tam te Afu Hesus. A yen

hapa ya mangibar ta matolay
kitam nga magnayun.

6

Ya Pagzigut Tamen Ya Pasi Tam

1 A am dumakal mantu ya
allak na Namaratu gafu ta li-
wat tam kiden a anu mina
ya uray tam? Mappya de
am idulot tam la ya magliwat
petta pake dumakal para ya
allak na tekitam?
2 Awena mabalin, te had
kun tam hud magliwat
bakawa nasin haman ya
gagangayen nonot tam nga
uminam magliwat?
3 Awemuy panaw amu ta
ikitam ngamin nga nagzigut
ta pangurug tamen a nesipat
kitanan hapa te Hesus Kristu.
A gafu ta nesipat kitam tentu
a nesipat kitam hapa ta pasi
na en.
4 Te tekitamen nagzigut a
nekwenta ta netanam kitam,
petta mesipat kitam hapa ta
pasi na en. Ammi gafu ta
natolay hala i Hesus ta paka-
pangwa ni Dama na ewan a
nesipat kitam hapa ta kato-
lay na en, pettam kumanen a
mabalin kitam magnonot ta
mappya na nonot.
5 Te am nesipat kitanan ta
pasi na en a mesipat kitam
hapa ta katolay na en.
6 A tekitamen nagzigut
a nesipat mantu ya gagan-
gayen nonot tam ta pasi ni
Hesus tentu en nelansa ta
nagappan na en, pettam
kumanen a maperdi ya
pagliwat na bari tam, a
awetanan sangaw megalut ta
pagliwat tam.
7 Te am nasin ya tolay a
naubadan na ta pagliwat na.
8 Ammi gafu ta nasi ki-
tanan ta pakesipat tam te
Hesus a itta ya ikatalak tam
ta mesipat kitam hapa ta ka-
tolay na en.
9 A gafu ta natolay hala i
Hesus a amu tanan ta awe-
nan sangaw masi, te naabak
na haman ya pasi.
10 A tentu en nasi a inawe
na haman ya ikayat na bari
na en petta ikerutan na ki-
tam. A gafu ta inawe na ya
ikayat na bari na en a pake
negungay ta dulayen nga ma-
magliwat tentu. Ammi gafu
ta natolay hala a awan na
ta magsalin tentu, petta intu
la nonotan na ya Namaratu
ewan.
11 A kumanen mina ta
tagtakday tekamuy, te am
nesipat kam te Afu Hesus
a amu muy mina ta negitta
kanan hapa tentu petta
awemuy magliwat, te intu
la nonot muy ya kuman na
nonot na Namaratu ewan.
12 A mappya mantu ta awe-
muy pagturayan ya dulay ta
bari muy kidina, petta awe-
muy sangaw kurugan ya ina-
man da en nga dulay.
13 A kumanen hapa ta
ramyenta na bari muy, te
awemuy kid ituluk ta dulay,
te nekwenta ta nasi kanan
haman, a natolay kanan te
Hesus. A mapmappya hud
la ta iatad muy ya ngamin
bari muy ta Namaratu ewan,
petta magserbi kam ta katu-
nungan.
14 Te awenan mabalin ta
pagliwatan na kam na du-

layen, te negungay na kanan
na Namaratu ta lintig na en,
petta intu la ikatalak muy ya
allak na en nga mangpasikan
tekamuy.

15 Ammi am kakurugan ta
intu la ikatalak tam ya allak
na Namaratu tekitam a map-
pya hud am idulot tam la ya
magliwat petta pakoman na
kitam? Awena mabalin, te
bakkan mina ta kunna ten na
razon tam.
16 Te awemuy hud
manonot ta maski am anu
ya pangitulukan muy ta bari
muy a tagabu na kanan.
A am tagabu na kam na
dulay a iange na kam sangaw
ta pasi na kahalwa muy.
Ammi am Namaratu ewan
ya pakitagabun muy a ituldu
na kam ta matunung petta
matolay kam.

17-18 A pake matalakak
hapa ta Namaratu gafu
tekamuy, kahkahulun, te
maski am tagabu na kam
na dulay ta idi a negungay
kanan, te pake netug muy na
ya pangurug muy ta uhohug
na Namaratu nga netuldu
tekamuy, a nagbalin kanan
ta tagabu na katunungan ikid
na kappyanan.

19 A neangarig ta kam ta
kuman na tagabu ikid na ne-
gungay, te yen ya malogon
maawatan na tolay. Te ya
kuman na tarabaku muy ta
idi a nepatagabu muy la ya
bari muy ta awan ta kapkap-
pyan addet ta pake dumakal
ya tinarabaku muy ta dulay.
Ammi ta ayanin a mappya ta
patagabu muy ya bari muy
ta matunung petta pake map-
pya kam.

20 A tekamuyen nakitagabu
ta dulay a naguray kam la ta
ikayat muyen nga tarabakun,
ammi awemuy para la amu
ya mappya en.

21 Ammi awan haman ta
neatad na tarabaku muyen,
te awan sangaw ta pagbali-
nan na am bakkan la ta
pasi na kahalwa muy. A ta
ayanin a mamat kanan gafu
ta tinarabaku muy en.

22 Ammi gafu ta negungay
kanan ta dulay, anna tagabu
kanan na Namaratu ewan
a nabaggawan na ya nonot
muy, a yen sangaw ya pag-
balinan na ya magnayun na
angat.

23 A am angarigan mina
ta idulot tam la ya magliwat
a tandanan na kitam na li-
wat tam ta pasi na kahalwa
tam. Ammi am ituluk tam ya
bari tam ta Namaratu ewan
a sagolyatan na kitam san-
gaw ta magnayun na angat,
te yen ya iatad na ta ngamin
kiden nesipat ta Dafu tame-
wan Hesus Kristu.

7

*Ya Keangarigan Na Man-
gurug Ikid Na Lintigen*

1 A ta ayanin a itta ya
mabidak ta kagittak kiden
nga Hudyo gafu ta ikid ya
makkamu ta lintig na Nama-
ratu. Amu muy, kahkahulun,
ta negalut kitam ta lintig na
en addet ta masi kitam, ammi
am nasi kitanan a naubadan
kitanan ta lintig na en.

2 Ya pagnonotan muy mina
nga keangarigan a ya bab-
bayen nga nakiatawa, te ya
ibar na lintig na Namaratu
a megalut ya babbayen ta
atawa na en addet ta pasi na
lalaki en. Ammi am nasin
ya lalaki en a naubadan na
ya babbayen ta lintigen, a
mepalubus na ta makiatawa
ta takwan am yen ya ikayat
na.
3 Ammi am makidagga
mina ta takday na lalaki ta
ketta para la ya atawa na
en a makaliwat ta lintigen,
te makikadallaw na. Ammi
am nasin ya atawa na en
kapye na makiatawa ha, a
awan ta liwat na te awena
nakikadallaw.
4 A kumanen hapa tekitam
nga Hudyo nga mangikatalak
te Hesus Kristu. Te am
nesipat kitanan ta nasi en a
negungay kitanan mantu ta
lintig kiden, petta medagga
kitanan hapa ta matolayen,
pettam magserbi kitam ta
Namaratu ewan.
5 A tekitamen para la
mangidulot ta gagangayen
nonot tam ta idi a kuman
na sigida lumattog ya ikayat
tam nga dulay gafu ta lintig
na en, te ya ihangat na lintig
na en tekitam a yen haman
ya ikayat tam. A gafu ta
mehangat ya ikayat tamen
a kuman na masanat kitam
mantu nga magliwat, ammi
awan haman ta neatad na
tinarabaku tam am bakkan
la ta pasi na kahalwa tam.
6 Ammi ta ayanin a
naubadan kitanan ta lintigen
nga nekegalutan tam, te
nekwenta ta nasi kitanan ta
pakesipat tam te Hesus, petta
takwan na ya pakidafu tam
ta Namaratu. Te bakkan na
ta lintig na en nga dan ya
nonotan tam ta pakidafu tam
tentu, te ittan ya nonot tam
nga bagu gafu ta Kahalwa
na en nga mangpanonot
tekitam.
7 A gafu ta naubadan ki-
tanan ta lintig na en a anu ya
uray tam? Dulay de ya lintig
na en? Awan, awena dulay,
te am awan mina ya lintig na
en a awek mina narikna ta
itta liwat ku, te ya takday ibar
na ta lintig na en a "**Awem
passilan ya kwa na kagit-
tam tolay**," kunna. A yen
ya pakkamun ku ta dulay ya
pumassil.
8 Ammi gafu ta dana ikayat
ku ya ihangat na lintig na en
a kuman na lumattog mantu
ya dulayen nonot ku petta
passilan ku ya ngamin mag-
magannud. A am awan mina
ya lintig na en a awek mina
amu ta itta teyak ya uminam
magliwat.
9 A ta aweken para la
pakkamu ta lintig na en
a pahig ku ta mappya ya
katolay ku. Ammi teyaken
nakadangag ta lintigen a
lumattog na ya uminamen
magliwat, a yen ya pakka-
muk ta itta ya pasi teyak.
10 A ya neatad mantu na
Namaratu nga mangikari ta
pagtolayan tam a yen haman
ya mangipasikkal ta pasi na
kahalwak.
11 Te ya dulayen nonot ku
a kuman na inayayyaw nak
gafu ta lintig na en, a yen

ta nagliwatak, a nariknak ta
masi yak sangaw gafu ta li-
wat ku ta lintig na en.
12 A yen hapa ya pakkamun
tam ta mappya ya lintig
na en, te yen haman ya
mangibar ta liwat tam. A
bakkan mantu ta lintig na en
ya agyan na dulay, te mappya
haman, a matunung hapa ya
ngamin ibar na.
13 Ammi am kakurugan ta
mappya ya lintig na en a had
kunna mangatad ta pasi na
kahalwa tam?
On ay, te ya uminamen
magliwat ta barikin a sinanat
nak petta magliwatak ta
lintig na en nga mappya, a
yen mantu ya mangatad ta
pasi na kahalwak. Ammi
uray hala na Namaratu
ta kunna ten petta pake
ipasikkal na tekitam ya kadu-
lay na liwat tam. Te ya lintig
na en a pake palattogan na ya
dulay nga itta ta gagangayen
nonot tam.

Ya Zigat Na Pangurug Tam Ta Lintig

14 A ya maawatan tam
mantu ta lintig na Namaratu
a yen ya mangipakkamu ta
nonot na Namaratu ikidna
gagangay na. Ammi teyak a
awek garay megitta ta nonot
na, te kuman na pagtagabun
nak garay na uminamen
magliwat ta barikin.
15 A kuga napopoyungak ta
idi ta agangwa na barikin, te
maski am ikayat ku ya map-
pya awek haman makkwa, te
intu hud la kwan ku ya du-
layen nga ikatupag ku.
16 A gafu ta idulot ku la ya
awena ikayat na nonot ku, a
nalawag mantu ta sinagap-
pya na nonot kin ya lintig na
en.
17 A teyaken para la
nangikatalak ta lintigen ta
katunungan ku a bakkan
mantu ta iyak ya gafu na
liwat ku, te nagafu haman ta
dulayen nga magyan teyak,
18 te amuk ta awan pulus
ta mappya teyak, ta gagan-
gayen nonot ku. A maski
am ikayat ku ya mappya a
salinan nak na gagangayen
nonot ku petta awek makkwa
ya ikayat ken.
19 A awek mantu kwan ya
ikayat ken nga mappya, te
intu hud la kwan ku ya du-
layen nga awek ikayat.
20 A gafu ta kwan ku ya
aweken ikayat a bakkan
mantu ta iyak ya gafu na am
awa ya dulayen nga magyan
teyak.
21 Teyaken mantu nangikata-
lak ta lintigen ta katunungan
ku, am ikayat ku ya mangwa
ta mappya a abikan haman
ya dulayen nga manabta-
bang teyak.
22 Te matalakak mangidu-
lot ta lintig na Namaratu.
23 Ammi ya narikank ta
barikin a takwan ya lintig
na, a salinan na ya lintig na
nonot ku. A pagtagabun nak
hapa na dulayen nga kara-
gatan na barikin.
24-25 Ya pagbalinan na
mantu na pangikatalak ku
ta lintig na Namaratu a
sagappyan ku ya lintig na
ta nonot ku hapa la, ammi

gafu ta takwan ya inaman
na barikin a parigan ku
hud la ya makitagabu ta
dulay. Kakallakak mantu
na tolay. Awan hud ta
mangikerutan teyak, petta
awek mina timullu ta ina-
man na barikin? Matalakak
na ta Namaratu te amuk na ta
itta ya mangikerutan teyak.
Intu hala ya Dafukin Hesus
Kristu.

8

Ya Panguffun Na Kahalwa Na Namaratu

1 A ta ayanin gafu ta nesi-
pat kitanan ta pasi ni Hesus
Kristu ikid na katolay na en
ta nepagzigut tamen a awena
kitam maabak na mamagli-
waten tekitam.
2 Te ya naparubak hapa
gafu ta nesipatak na te Afu
Hesus a pake matolayak na
gafu ta Kahalwa na Nama-
ratu nga magyan teyak. A
gafu ta netuldu na en teyak
a naubadanak na ta lintigen
nga mangsanat ta pagliwat
ku ikid na pasik.
3 Te maski am lintig na
Namaratu a awena haman
magamma ya pagliwat tam
am awa masanat na kitam
hud la gafu ta makafuy ki-
tam garay nga mangidulot ta
ibar na en. A gafu ta awena
magamma ya pagliwat tam a
neatad na Namaratu ya mas-
masikan tekitam, te dinob na
ya Anak na en ta lutakin nga
pake negitta hala tekitam to-
lay fwera la ta pagliwat tam,
petta ikaru na ya liwat tam
kiden. A gafu ta nakisagapil
i Hesus tekitam a napa-gang
na ya pagliwat na bari tam
gafu ta bari na en, petta am
nesipat kitanan te Afu Hesus
a intun ya mangpasikan teki-
tam,
4 petta awetanan magliwat
am awa kwan tam hud la
ya mappya ta kuman na
ibar na lintig na en tekitam,
te bakkan na ta nesiguden
nonot tam ya dagdagan
tam am awa Kahalwa na
Namaratu nga mangituldu
tekitam.
5 Te ya dumagdag ta ne-
siguden nonot na a intu la
ikatalak na ya makkwa na en
hapa la, ammi ya dumagdag
ta ikayat na Kahalwa na Na-
maratu a yen hapa ya pake
ikatalak na ammi ta makkwa
na bari na en.
6 A am intu dagdagan tam
ya nesiguden nonot tam a
awan ta takwan na pagadde-
tan tam am bakkan ta pasi
na kahalwa tam, ammi am
intu dagdagan tam ya ikayat
na Kahalwa na Namaratu a
matolay kitam sangaw mag-
nayun, a awan na sangaw ta
burungan tam.
7 Te ya nesiguden nonot
tam a intu ikayat na ya ikatu-
pag na Namaratu, a awena
kurugan ya lintig na en, te
awena mabalin tentu.
8 Te ya mangikatalak la ta
nesiguden nonot na a awena
mabalin ta ikatalak na Nama-
ratu.
9 Ammi mappya tekamuy,
kahkahulun, te bakkan ta
kunna ten ya gagangay muy,
te ya Kahalwa na Namaratu
tekamuy a yen ya ikatalak
muy. Ammi ya awena en
pagyanan na Kahalwa na en

nga nehulun te Hesusen a
awan hapa tentu i Hesus.
10 A ikitam nga pagyanan
ni Hesus a kakurugan ta nag-
banad ya bari tam ta dulayen
tekitam, ammi ya Kahalwa
na Namaratu ya agyan na ka-
tolay tam, petta mangwa ki-
tam ta katunungan.
11 A gafu ta ittan tekitam ya
Kahalwa na Namaratu nga
nangtolay te Hesus ta pasi
na en a intu hapa la sangaw
ya mangatad ta angat na nga
mangtolay ta bari tam kiden
masi gafu ta Kahalwa na en
nga magyan tekitam.
12 A awemuy mantu pahig,
kahkahulun, ta nepersa kam
dumagdag ta nesiguden
nonot muy.
13 Te am intu ikatalak muy
ya nesiguden nonot muy ta
pagtolayān muy a kuman
na nasi kanan ta Namaratu.
Ammi am ikatalak muy
ya uffun na Kahalwa na
Namaratu ta panggamma
muy ta inaman na bari muy
a matolay kam.
14 Te ya ngamin kiden man-
gurug ta ituldu na Kahalwa
na Namaratu a yen kid ya
ānāk na Namaratu.
15 A yen ta awetam mina
italaw ta pagtagabun na
kitam na Kahalwa na en,
te ya Kahalwa na en nga
magyan tekitam a igitta na
kitam haman ta ānāk na
kiden.
16 A yen ta "**Amang,**"
kuntam, am makimallak
kitam tentu, te yen haman ya
iparikna na Kahalwa na en ta
nonot tam, petta amu tam ta
anak na kitam na Namaratu.
17 A gafu ta anak na ki-
tanan, a pagamid na hapa
tekitam ya ngamin kwa na, te
kahulun na kitam ni Hesusen
nga makipaggamid. Ammi
mappya ta makipagzigat ki-
tam te Hesus ta ayanin petta
mesipat kitam hapa sangaw
ta kalalaki na ikid na pake-
dayawan na.

Ya Zigat Tam Ikid Na Ikatalak Tam

18 A maski am mazigatan
kitam ta katolay tam sin, a
kuman na assang la ya zigat
tamin, te sangaw am isipat
na kitam na Namaratu ta
kalalaki ni Hesus a awetanan
manonot ya zigat tamen
gafu ta kalalaki tam nga
nesagolyat na tekitam.
19 Te maski ya ngamin ki-
den pinaratu na Namaratu
nga neduma tekitam tolay a
kuman na timoltollok kid nga
magindag ta araw na pangi-
pabuya na Namaratu ta ānāk
na kiden.
20-21 Te ikatalak da ta
mesipat kid hapa ta pake-
dayawan na ānāk na kiden
na Namaratu, te itta sangaw
ya araw nga aweda paglabag,
te sa pabagun na sangaw ya
ngamin kiden pinaratu na.
Te maski awan ta liwat da
ta idi a negaged na kid hala
na Namaratu gafu ta liwat ni
mina Adanen, petta awena
magdulot na dana en uray na
tekid. Ammi itta la ta uray na
ta sa mesipat kid hala sangaw
ta pakedayawan na ānāk na
kiden.
22 Ammi ta ayanin a kuman
na maaggutan mauli ya
ngamin kiden napadday,

petta awedan sangaw mag-
dan ikid na masi.
23 A maski tekitam tolay
a maaggutan kitam hapa
nga mauli, te gafu ta ittan
ya Kahalwa na Namaratu
tekitam a nakakkapan tanan
ya nepaunnan na en nga
bendisyon. A yen ta man-
alasigak hapa ya nonot
tam ta pagindag tam, te
maaggutan kitam nga mauli,
petta sa maazi ya ngamin
pagdakat na bari tam kidin,
gafu ta naamaw na kitam ta
anak na.
24 A tekitamen nekerutan
ta gafu na pangurug tamen
a yen hapa ya gafu na
pangikatalak tam ta itta para
la ya iatad na Namaratu
tekitam. Ammi awetam para
la maita ya ikatalak tam,
te am naita tanan mina a
awetanan indagan, te ittan.
25 Ammi am itta ya ikatalak
tam ta kwa tam sangaw ya
awetam maita, a gagangay ta
magattam kitam magindag.

*Ya Panguuffun Na Ka-
halwa Na Namaratu Tekitam*

26 A kumanen hapa uffu-
nan na kitam na Kahalwa na
Namaratu ta pagkafuy tam,
te awetam amu am anu mina
ya adangan tam ta kadwan
pakimallak tam, ammi ya
Kahalwa na en ya sumagapil
tekitam, te itta haman ta
nonot tam nga makimallak ta
pagahayan tam nga awetam
mepāssay.
27 A gafu ta Namaratu
ya makkamu ta nonot na
ngamin tolay a amu na
hapa am anu ya ikayat na
uhohugan na Kahalwa na en
ta nonot tam, te intu adangan
na ya kuman na ikayat na
Namaratu tekitam.
28 A ikitam nga mangid-
duk ta Namaratu a dana amu
tam ta maski am anu ya du-
matang tekitam a pagbalinan
na Namaratu ta kappyanan
tam, te yen ya nepangalap
na tekitam petta magdulot ya
uray na en tekitam.
29 Te maski ta pake gafgafu
na ngamin a dana amu na ya
ngamin kiden nga mangurug
sangaw tentu, a dana nekari
na hapa ta yen kid ya igitta
na ta Anak na en Hesus, petta
pake madayawan i Hesus
gafu ta kaddu na wāgi na
kiden nga negitta tentu.
30 A ya ngamin kiden
nekari na nga megitta te
Hesus a yen kid hapa ya
inalap na. A ya ngamin kiden
inalap na a yen kid hapa ya
nebar na ta matunung kid. A
ya ngamin kiden nebar na ta
matunung a nesipat na kid
hapa ta kalalaki na.

*Ya Pangidduk Na Nama-
ratu Tekitam*

31 A gafu ta yen ya uray
na Namaratu tekitam a anu
mina ya uray tam? Te am
Namaratu ya kahulun tam
a itta hud ya makkwa na
mangikatupag tekitam?
32 A gafu ta awena neituk
na Namaratu ya pake Anak
na en tekitam nga mangikaru
ta liwat tam a itta hud ya
awena iatad tekitam awa sa
iatad na ya ngamin.
33 A itta hud sangaw ya
makedarum tekitam ta Na-
maratu ewan, bakawa intu

haman ya nangpili tekitam,
a nebar na hapa ta awan ta
liwat tam.
34 A mabalin hud ta itta
sangaw ya pangpa-gang na
tekitam, te dana nekaru ni
Hesus ya liwat tam kiden. A
kustu hapa ya nepangikaru
na te natolay hala, a ta ayanin
intun ya pinakabari tam ta
hebing na Namaratu ewan, te
pakimallak na kitam.
35 A itta hud mantu
ya makeadayu tekitam ta
pangidduk ni Hesus? Te
maski am anu ya zigat tam,
ikid na kapopoyungan tam, a
awena kitam pagtalekudan.
A kumanen hapa am mabisin
kitam, ikid na awan ta
barawasi tam. A maski am
itta kitam ta ngahab na avut,
ono am itta ya makitapil
tekitam, a idulot na la ya
pangidduk na tekitam.
36 Naggagitta ya kad-
wan tekitam ta kuman na
napopolu kiden mangurug
nga binida da ta lebru na
Namaratu, te ya inuhohug da
gafu ta zigat da a

"**Kinanghahaw a papasin da kami, Afu, gafu ta pangurug mi teko. A mekwenta kami ta kuman na partin da ta dapun,**" kunda.

37 Ammi maski am anu ya
zigat tam nga mangtampa
mina tekitam a maabak tam
hala gafu te Hesusen nga
mangidduk tekitam.
38-39 Te maski am masi ki-
tam ono matolay kitam la, a
amuk ta awan ta makeadayu
tekitam ta pangidduk na Na-
maratu ikid na Dafu tame-
wan Hesus Kristu. Te maski
am anghel, ikid na kompormi
na magturay, ikid na kom-
pormi na dumatang, ikid na
awan para la dumatang, ikid
na anitu ta utun, ikid na anitu
ta akban, a maski am anu ya
napadday, a awan ta makea-
dayu tekitam ta pangidduk
na Namaratu tekitam.

9

Ya Damdam Ni Pablu Ta Hudyo kiden

1-2 A ta ayanin itta ya ibar
ku tekamuy gafu ta sakā
Hudyok kiden, a awek hapa
magtulad te tagabu nak ni
Hesus, a kustu ya uhohugan
ku ta kuman na neparikna
na Kahalwa na Namaratu
teyak. Te ya kuman na
mariknak ta nonot ku a
pake madamdamak, ikid na
kanayun matakit ya nonot ku
ta kagittak kiden, te melogot
kid sangaw gafu ta aweyan
da ya nesaad na Namaratu ta
dafu da.
3 A gafu ta kahulun ku kid,
ikid na kagittak kid nga Is-
tralita, a ikayat ku ta iyak
mina ya pa-gangan na Na-
maratu ikid na iwasik ni Afu
Hesus am mabalin mina ta
ikid ya ikerutan na.
4 Te ya Istralita kiden
ya napolu kiden nekwenta
na Namaratu ta anak na,
a ikid hapa ya nagyanan
na dakar na en, a ikid ha
ya nakitaratun na ikid na
inatadan na ta lintig na en
ikid na pangdayaw da tentu.
A ikid hala ya nangikarin na
ta mangikerutan tekid.

5 A gafu ta simsima kid nig
mina Abrahamen a gagangay
ta ikid mina ya mesipat ta
nekari na Namaratu teg mina
Abrahamen. A ikid hapa
ya nagafun ni Hesusen nga
magturay ta ngamin ikid na
mangikerutan ta ngamin to-
lay.

Ampade Namaratu ya ma-
daydayawan addet ta addet.

6 Ammi maski am aweda
ikayat mesipat ta nekari na
Namaratu teg mina Abraham
a awetam mina pahig ta
awena idulot na Namaratu
ya nekari na en, te maski
am sa nagafu kid te mina
Abraham a awena haman
pinaggagitta na Namaratu ta
sa Istralita kid.
7 A maski am sa nagafu kid
te mina Abrahamen a awena
pinaggagitta na Namaratu ta
sa simsima na kid. Te duwa
haman ya anak ni mina Abra-
ham, a ya uhohug na Nama-
ratu tentu a

"**Ikid sangaw mekwenta ta simsimam kiden ya meanak ta kuman na anak men Isak,**" kunna.

8 A ya ikayat na uhohugan
ta isin a bakkan ta simsima
na bari na en ya ikwenta
na Namaratu ta simsima
na, te intu la ikwenta na ya
ihuga na kiden ta kuman na
nepangihuga na te Isaken ta
idi.
9 Te ya nekari na Namaratu
teg Abraham ta kawan para
la ni Isaken a

"**Magtoli yak hala sangaw tekamuy ta kumanin na hulan ta takday darun, a yen sangaw ya paganak na atawamina Sara ta lalaki,**" kunna.

10 A itta hapa ya takday
para na mangipasikkal ta
uray na Namaratu, te ta
nepagatawa nig Isak ikid ni
Rebeka a natarun i Rebeka ta
siping na lalaki, i Hakob ikid
ni Esaw.
11-12 a ya uhohug hapa na
Namaratu te Rebeka a

"**Itta ya duwa na asitay ta sirat mina, a ya kapozyanan sangaw ya maturturay ammi ta imunnanen.**

A pake umaddu sangaw ya simsima da kiden, te magbalin kid sangaw ta duwa na tolay," kunna.

A ta aweda en para la
nekeanak, ikid na kawan
para la na iningwa da ta
mappya ikid na dulay a
dana pinili na Namaratu
ya takdayen, te bakkan ta
kuman na uray na tolay ya
nepangpili na, te uray na
hapa la.
13 A nepasikkal na para ya
gagangay na pangpili na, te
ya uhohug na ta takday surat
a

"**Pake iddukan ku ya simsima kiden ni Hakob ammi ta simsima kiden ni Esaw,**" kunna.

14 A anu mantu ya uray
tam? Killu de ya gagangay
na pangpili na Namaratu?
Bakkan,
15 te ya uhohug na en te
mina Moses ta idi a

"**Am itta ya ikayat ku pilin a pilin ku la, a am itta**

ya ikayat ku isipat ta kallak ku a isipat ku la," kunna.
16 Am itta mantu ya pilin na Namaratu a bakkan haman ta uray na pilin na en ikid na tarabaku na ya gafu na pangpili na Namaratu tentu, te ya pangikallak na en la ya gafu na pangpili na.
17 A nonotan muy para ya uhohug na Namaratu te Faraon nga Ari na Egiptano kiden, te ya uhohug na en tentu nga nesurat ta Bibliya a
"**Iyak ya makā**uray **ta magari ka, petta iko sangaw ya pakaitan na pakapangwak**
gafu ta pangabak ku sangaw teko,
a petta mepadangag hapa sangaw ya kalalaki na pakapangwak ta ngamin paglelehutin," kunna.
18 A am itta mantu ya ikayat na en ikallak, a ikallak na la, a am ikayat na patuyagan ya nonot na awan mangurug a patuyagan na la hapa. A gafu ta kunna ten a mabalin ta kummuy nga maguhohug teyak ta
19 "Anu kawagan na mantu ta padulayan na ya iningwa tam? Te maski am anu ya kwan tam a intu la kwan tam ya uray na tekitam?" kummuy de.
20 Ammi ya tabbag ku hapa a
"Tolay kam la haman, a itta hud ya amu muy petta ituldu muy ya Namaratu."
Te ikitam nga pinadday na en a mappya hud ta tagasoysoyan tam ya nangpaddayen tekitam.
"A te bakkan mina ta kunna sin ya nepamadday mu teyak," awetam mina kumin.
21 Te am angarigan ta itta ya paddayan na maginlala-ba a awena hud mabalin ta pagdaduman na ya paddayan na, petta itta ya pake ispot ikid na gagangayen la na laba? A kumanen hapa ta Namaratu ewan, te mabalin haman ta paddayan na ya ikayat na en paddayan?
22 A mappya para ta maawatan muy ya itta ta nonot na Namaratu, te maski am ikayat na ipaita ya pagporay na ikid na pakapangwa na ta gagangay kiden mapa-gang a awena la bit, te italantan na ya arawen nga pangpa-gang na tekid,
23-24 petta dana ipaita na ya kalalaki na allak na ta mayat kiden mekallak, te yen kid ya dana neparan na ikid na inagagay na, kontodu ikitam mangurug nga Hudyo pase Hentil.
25 A yen hapa ya dana nebar na ta surat ni mina Osyas:
"**A ya Hentil kiden nga awek pinili ta idi a yen kid hapa ya ikwentak ta tolay ku.**
Awek kid inidduk ta idi, ammi ta ayanin a iddukan ku kid na," kunna.
26 "**A ya awek kiden nekwenta ta tolay ku**

ta idi, a ya simsima da kiden sangaw ya magngagan ta ‘Anak na sigatolay na Dyos,’ ” kunna ha.
27 Ammi ya uhohug hapa na aglavun Isayas gafu ta Istralita kiden a
“**Maski am pake addu ya Istralita kiden ta kuman na kaddu na ginat kiden ta bebay**
a assang la sangaw ya magtoli ta Namaratu petta mekerutan kid,
28 **te am idatang na Namaratu ya pangpagang na ta lutakin a pake alistu ikid na masikan,**” kunna.
29 A ya uhohug na aglavun Isayas ta sakā Hudyo na kiden ta idi, a kumanen hapa sangaw ya makkwa tekid ta ayanin, te
“**Am awan mina ta nehuna na Namaratu tekitam ta anak tam**
a sa negitta kitam mina ta pinapasi na kiden ta ili na Sodom ikid na Gomora,” kunna.
30 A ya maawatan tam mantu gafu ta Hentil kiden ta idi, a aweda nakanonot nga makipakoma ta Namaratu, ammi ta ayanin a ya simsima da kiden ya ikwenta na ta matunung gafu ta pangikatalak da te Hesus.
31 Ammi ya Istralita kiden nga nagafura magpatunung ta bari da gafu ta lintig na en a awan ta mabalinan da.
32 “Te anu hud ta kunna ten?” kum.
A onay, te bakkan haman ta Namaratu ya nekatalak da ta katunung da, am awa pagbannag da hud la. A yen ta awan ta mabalinan da, te nekatupag da garay ya nesaad na Namaratu nga mangikerutan tekid.
33 A dumatang mantu tekid ya kuman na inuhohug na Namaratu nga nesurat ni Isayasen;
“**Itta sangaw ya isaad ku nga batu ta ili na Ziyon,**
petta magserbi mina ta kuman na pagpatayukān **na tolay kiden ta bali.**
Ammi takwan sangaw ya uray da ta batu en gafu ta aweda sangaw ikatalak,
a yen hapa sangaw ya kuman na ketumpapan da.
Ammi ya mangikatalak sangaw ta isaad ken a awena sangaw melogot,” kunna.

10

Ya Pagkurangan Na Istralita Kiden
1 A ya ibosag ku tekamuy, kahkahulun, a pake matakit ya nonot ku gafu ta kagittak kiden Istralita. A kanayun pakimallak ku kid petta mekerutan kid mina,
2 te amuk ta pake ikakinan da ya dumagdag ta lintig na Namaratu. Ammi intu dulay te killu garay ya pangawatan da,

3 te aweda haman amu
ya iatad na Namaratu tekid
petta matunung kid mina
tentu. A gafu ta aweda amu
a paruban da la ipasikkal ya
katunung na bari da gafu ta
pangdagdag da ta lintig na
en. A yen ta aweda ikatalak
ya iatad na Namaratu, petta
mekwenta mina ta katunung
da.
4 Ammi awan na haman ta
serbi na lintigen nga ikata-
lak da, te ya pasi ni Hesusen
ya addet na, a intun mina
ya ikatalak da, petta mek-
wenta kid ta matunung gafu
ta pangikatalak da tentu.
5 Intu mina pagnonotān da
ya nesurat ni mina Moses ta
idi, te ya uhohug na ta Is-
tralita kiden a

"**Am sigida idulot muy
ya ngamin kiden
nesurat ta lintig na
Namaratu
petta awemuy pulus
magliwat
a matolay kam sangaw
magnayun gafu ta
katunung muy,**"
kunna.

6 Ammi gafu ta seliwat ya
ngamin mangikatalak ta
lintigen a nebar hapa ni
Moses ta itta ya ikwenta na
Namaratu ta katunung tam
am ikatalak tam. A awena
masapul ta itta ya magafu ta
langit petta kurugan tam, te
dana dumagut na haman i
Hesusen.
7 A awena masapul ta itta ya
magafu ta agyan na nagpasi
kiden petta ibar na tekitam,
te nasi haman i Hesusen a
natolay hala.
8 Te ya ikwenta na Nama-
ratu ta katunung tam a dana
nepaita na haman ta bida
na surat kiden nga kanayun
basan tam ikid na nonotan
tam. A yen hapa ya kanayun
ipadpadangag mi ta ngamin
tolay petta kurugan da.
9 Te am kurugan tam ta tino-
lay na Namaratu i Afu Hesus
ta pasi na en, otturu ibosag
tam ta intu hala ya dafu na
ngamin a mekerutan kitam.
10 Te ya pangurug na nonot
tam ya ikwenta na Namaratu
ta katunung tam, a am yen
ya ibosag tam a ikerutan na
kitam.
11 A ya uhohug na hapa ta
takday para na surat a

"**Ya ngamin kiden mangikata-
lak tentu, a aweda
sangaw melogot,**"
kunna.

12 Te maski am Hudyo kitam
ono am Hentil kitam a awan
ta idaduma na Namaratu
tekitam am ikatalak tam i Afu
Hesus. Te ya Dafu na takday
a Dafu da ngamin, a malogon
mangatad ta ngamin kiden
makimallak tentu,
13 te ya uhohug na hapa ta
takday ha na surat a

"**Ya ngamin kiden maki-
mallak ta Dafu tam
ewan a ikerutan na
kid,**" kunna hapa.

14 Ammi anun da hud
makimallak ta aweda ikata-
lak? A had kukunda ikatalak
ya aweda en para la nadan-
gag? A had kukunda madan-
gag am awan ta umange
mangipadangag tekid?
15 A itta hud ya ange mangi-
padangag am awena medob?

Ammi nonotan tam ya nebar
ni mina Isayas ta surat na en:
"**Pake ispot ya umange
kiden mangipadan-
gag ta mappya en
damag,**" kunna.
16 A addu mantu ya nedob,
a ispot hapa ya nepadangag
da, ammi intu dulay te pake
addun ya awan mangurug
ta nepadangag da en. A
naggagitta kid mantu ta
dadagkal da kiden nga binida
ni mina Isayasen,
"**Ay Afu, manmano la
ya nangurug ta
nepadangag mi
tekid,**" kunna.
17 A ta kuman na inuho-
hug ken a awan ta mangu-
rug am awan ta nadangag na,
a awan ta madangag na am
awena mepadangag ya uho-
hug ni Hesus tentu.
18 Ammi ya takday para
saludsud ku gafu ta Istralita
kiden a awan hud ta nangi-
padangag tekid? Itta haman,
te
"**Madangag haman ya
ngahal da addet
ta ngamin paglele-
hutin.**
**A nepadangag ya uhohug
da kiden addet ta
ngamin kiden lugar
ta lutakin,**" kunna.
19 Ammi mabalin de ta awena
maawatan na Istralita kiden?
Ammi anu haman ta aweda
maawatan? Te ya uhohug na
Namaratu tekid a
"**Pangahugun ta kam san-
gaw gafu ta takwan
na tolay nga awan
para la makkamu
teyak,
a magtaratna kam sangaw
gafu ta pangurug da
teyak,**" kunna.
20 A ya takday para uhohug
na nga pake nepasikkal ni
Isayasen tekid a
"**Ya awan kiden nakanonot
teyak ta idi a amu
dak na, te maski
awedak inapag a
nakipakkamu yak
tekid,**" kunna.
21 Ammi ya uhohug na en
gafu ta Istralita kiden a
"**Pake nabayagak na nga
mangagagay ta ma-
soysoy na tolay,
ammi kanayun pag-
talekudan dak,**"
kunna.

11

Ya Kasasaad Na Istralita Kiden

1 Anu mantu ya uray na
Namaratu ta Istralita kiden?
Sa newarad na de ya ngamin
kiden tolay na nga pinili na
ta idi? Awan, te bakkan ta
yen ya ikayat ku uhohugan,
te Istralita yak haman, a awe-
nak haman newarad. Sim-
sima nak hapa ni mina Abra-
hamen, a neanakak ta tribu
ni mina Bendyamin.
2 A awemuy mantu pahig
ta sa newarad nan ya tolay
na kiden nga pinili na ta idi,
te nonotan muy ya tabbag
na Namaratu te mina Eliyas
tentu en nangpaliwat ta Is-
tralita kiden ta idi, te ya uho-
hug bit ni Eliyas a
3 "**Ay Afu, itam ya iningwa
na tolay mu kidin,
awa nagtalekudan
da ka, Afu,**

te pinapasi da haman ya dinob mu kiden nga nangipadangag tekid,
a pinerdi da hapa ya angiatangan mi kiden.
A iyak la tatakday ya awan nagtalekud teko, a yen ta apagan dak hapa petta papasin dak," kunna.
4 Ammi ya tabbag na Namaratu tentu a
"**Bakkan ta iko la ya awan nagtalekud teyak,**
te itta la ya pituribu na kagittam kiden nga awek newarad
gafu ta aweda makimallak ta sinang dyosen Baal," kunna.
5 A kumanen hapa ta ayanin, te itta la ya assang la na Istralita kiden nga awan nagsoysoy ta Namaratu, te dana pinili na kid gafu ta allak na en tekid.
6 A am pinili na kid gafu ta ikallak na kid a bakkan mantu ta tarabaku da ya gafu na pangpili na en tekid. Te am pahig tam ta itta para mina ya tarabakun tam petta pilin na kitam a awetam mantu ikatalak ya allak na tekitam.
7 A anu mantu ya nagbalinan na kadwan kiden Istralita? A ya nagbalinan da a aweda nagamid ya ikayat da en gamidan, te ikid la nakagamid ya pinili na kiden na Namaratu. Ammi ta kadwan kiden a pinagorayan na kid, petta magbanad la ya nonot da.
8 te yen haman ya nebar na suraten;
"**Kuman na aweda makaita ikid na aweda makadangag gafu ta pinagbanad na Namaratu ya nonot da ta idi addet ta ayanin,**" kunna.
9 A ya uhohug hapa ni mina Dabiden gafu tekid a
"**Ampade melogot kid gafu ta ikatalak da en, petta mapa-gang kid.**
10 **Ampade magdaram kid, petta aweda maita ya angen da,**
a mappya ta mazigatan kid gafu ta dammat na agtun da," kunna.

Ya Uray Na Namaratu Ta Istralita Kiden

11 A gafu ta nagamamangaw ya Istralita kiden a anu mantu ya uray na Namaratu tekid? Sa newarad na kid de petta awedan sangaw magtoli tentu? A bakkan ta yen ya uray na tekid, ammi gafu ta liwat da a uray na Namaratu ta mepadangag ya pangikerutan na ta Hentil kiden hapa, pettam pumassil hapa ya Istralita kiden gafu ta kallak na ta Hentil kiden.
12 Ammi am napasinapan ya Hentil kiden ta bendisyon na Namaratu gafu ta nesod ya nonot na Hudyo kiden a awan hud pake dakdakal para ya bendisyon na tekid am magbabawi ha ya Istralita kiden.
13 A ikamuy Hentil, a nonotan muy ya ibar kin tekamuy, te ikamuy ya nangidoban na Namaratu teyak petta madangag muy hapa ya

uhohug na. A pake ikakinan
ku ya tarabakuk tekamuy,
14 petta pumassil mina ya
sakā Hudyok kiden, talo am
mekerutan hapa sangaw ya
kadwan tekid.
15 A gafu ta nagtalekudan
na Namaratu ya Hudyo ki-
den a yen ta nakikofun na
tekamuy nga Hentil. Ammi
am pinagtoli nan sangaw ya
Hudyo kiden a meangarig kid
sangaw ta kuman na nasi en
nga natolay hala.
16 A gagangay hapa ta
kunna ten, te am kwa na Na-
maratu ig mina Abraham nga
napopolu nangurug tentu a
kumanen hapa ta simsima da
kiden nga matolay ta ayanin.
Te am kwa na Namaratu ya
fun na kayu, a kwa na hapa
ya panga na kiden.

17 Ammi gafu ta napakka
ya kadwan kiden panga na
kayu na en, a ikamuy Hentil
ya inalap na nga kuman na
panga na kayu en nga nagafu
ta talun, petta itulfu na kam
ta fun na kayu na en, petta
mesipat kam hapa ta angat
na kayu en.
18 Ammi awemuy mina
magparayag, te am parig
muy ta malmalalaki kam
ammi ta panga kiden nga na-
pakka a nonotan muy mina
ta fun na en ya pakesipatan
muy, te bakkan ta ikamuy ya
pakesipatan na fun na kayu
en.
19 “**Ay mappya te na-
pakka ya dana kiden panga
na petta ikami ya metulfu**,”
kummuy de.
20 A kakurugan hapa ta
kunna ten, ammi nonotan
muy ta newasik ya Hudyo
kiden gafu ta aweda nangu-
rug, a ta ayanin a ikamuy
ya netali na. Ammi awemuy
mina magparayag, te netulfu
kam la gafu ta pangurug muy
tentu. A mapmappya mantu
ta magtalaw kanan tentu,
petta awemuy hapa sangaw
melogot.
21 Te am awena kinenga na
Namaratu ya pangpanga ki-
den nga dan a kengan na kam
hud am awemuy idulot ya
pangurug muy tentu?
22 Nonotan muy mantu ya
allak na Namaratu tekamuy
ikid na poray na ta Hudyo
kiden, te nagporayan na kid
gafu ta nagtalekud kid tentu,
a ikamuy na ya ikallak na.
Ammi am awemuy idulot ya
pangikatalak muy ta allak na
en tekamuy a azin na kam
hapa.
23 A am angarigan ta mag-
babawi sangaw ya Hudyo ki-
den nga awan mangurug a
pakoman na kid hapa, petta
metulfu kid ha ta dana fun da
en hala. Te am mangurug kid
a itta ya pakapangwa na Na-
maratu nga mangitulfu tekid.
24 Te am amu na itulfu ya
panga kiden nga nagafu ta
talun a pake amu na mantu
itulfu ya dana kiden panga
na ta kayu na en ta kuman na
ikiden hala.
25 A ya pake ipasikkal
ku tekamuy, kahkahulun,
a awemuy pahig ta mal-
malalaki kam ammi ta
Hudyo kiden. Te ya nelemad

tekitam a kuman na pa
nagbanad bit ya nonot na
kadwan kiden Hudyo addet
la ta sa mangurug ya ngamin
kiden Hentil nga mayat
mangurug.
26 Ammi makanonot hala
sangaw ya Hudyo kiden petta
sa mekerutan kid hapa, te ya
uhohug na suraten ta lebru
na Namaratu a
"**Ange sangaw ya Mangikerutan
nga simsima ni mina
Hakoben,
a azin na sangaw ya du-
lay na nonot ta sakā
simsima na kiden.**
27 **A pakoman ku kid
sangaw ta liwat da
te dana netulag ku
tekid,**" kunna.
28 Ammi ta ayanin para la
a kuman na ikatupag na kid
na Namaratu gafu tekamuy
Hentil petta madangag muy
ya damag ni Hesus. Ammi
iddukan na kid hapa gafu ta
ikid ya pinili na ta palungu,
a idulot na hala sangaw ya
nekari na en ta dadagkal da
kiden,
29 te maski am anu ya
neatad na Namaratu ikid na
pinili na a awena mabalin ta
ibabawi na.
30 A ta kuman na ikamuy
Hentil ta idi a awemuy
nangurug ta Namaratu, a
ya Istralita kiden ya tolay
na. Ammi gafu ta nagsoysoy
kid tentu a ikamuy na ya
nekallak na petta magbalin
kam hapa ta tolay na.
31 Ammi maski am awena
mangurug na Hudyo kiden ta
ayanin a pumassil kid hapa
sangaw tekamuy Hentil, pet-
tam sakā ikallak na kid hapa.
32 Te maski am anu ya kato-
lay tam a sa pinaggagitta na
kitam na Namaratu ta nag-
soysoy tentu, pettam kuma-
nen a sa ikallak na kitam
hapa.

*Ya Pangdayaw Ni Pablu Ta
Sistema Na Namaratu*

33 Pake ispot mantu ya
allak na Namaratu tekitam
tolay, te awan ta addet na
amu na, a kumanen hapa
ta kalalaki na nonot na. A
itta hud ya makebar ta nonot
na Namaratu? A itta hud ya
makaparig ta nonot na?
34 Ta kuman na inuhohug
na aglavunen ta suraten a
"**Itta hud ya makkamu ta
nonot na Namaratu?
A itta hud ya makatabarang
tentu?
35 A itta hud ya masapul na
tekitam, petta intu
mina ya gumatut
tekitam.**" kunna.
36 A kakurugan hapa ya
nebar na aglavunen, te
Namaratu hapa la ya pa-
gafun na ngamin, ikid na
makkamu ta ngamin. A itta
hala tentu ya kappyanan
na ngamin. Ampade intu
ya madaydayawan addet ta
addet.

12

*Ya Pagkakahulun Na Man-
gurug*

1 Mappya mantu, kahkahu-
lun, ta pake nonotan muy ya
ngamin allak na Namaratu
tekamuy, te ya pake ipasikkal
ku tekamuy a igawat muy
mina ya bari muy tentu,

petta magserbi kam la tentu
ta kuman na sitatolay na
atang, te yen ya pake ikayat
na, petta kakurugan ya
pangdayaw muy tentu.
2 A awemuy mantu parigan
ya gagangay na awan kiden
mangurug, te pauli muy hud
la ya nonot muy petta bagu
ya gagangay muy, petta amu
muy hapa am anu ya uray na
Namaratu tekamuy, te yen ya
mappya ikid na kustu ikid na
mangpatalak tentu.

3 A gafu ta patarabaku na
Namaratu teyak a ibar ku
tekamuy ngamin ta awan
mina ta mangpātā-nāng ta
bari na, te mapmappya hud
la ta magnonot kam ta kustu
na nonot. Te am anu ya
amu na tagtakday tekamuy a
Namaratu hala ya nangatad,
petta yen la mina ya nonotan
muy ikid na idulot muy.
4 Intu mina pagnonotan
muy ya keangarigan na bari
tam, te amu tam ta addu ya
ramyenta na bari tam, ammi
magdaduma ya tarabaku da
ikid na pagserbi da.
5 A kumanen hapa tekitam
mangurug, te maski am addu
kitam a kuman na tatakday
kitam la na bari gafu ta
pagdadagga tam te Hesus
Kristu. A mappya mantu
ta maginguf-uffun kitam ta
kuman na ramyenta na bari
tam.
6 A gafu ta magdaduma
hapa ya amu tam ikid na
kalalaki tam nga neatad
na Namaratu tekitam a
tarabakun tam mantu ya
neatad na en nga amu tam.
A am intu neatad na ta
takday ya pangiuhohug
na ta ipakamu na Nama-
ratu tentu a yen mina ya
tarabakun na,
te awena mina ikamat.
7 A am intu neatad na ta
takday ya panguffun na
ta kadwan kiden
a yen mina ya tarabakun
na.
A ya makkamu mangituldu
a mangituldu la.
8 A ya makkamu mang-
paturad a mangpaturad
hapa la.
A ya makabalinen nga
mangatad a awena
mina iituk ya neatad na
Namaratu tentu.
A ya makkamu mangtaron
ta tarabaku na kadwan
kiden a ikakinan na
mina ya pangtaron na.
A ya mangikallak hapa ta
mazigatan a awena mina
igitta ya kallak na en ta
kuman na pagatut,
te malogon la mangikallak.
9 A mappya hapa ta sa
mangidduk kam ta kaku-
rugan na pangidduk,
te ikatupag muy mina ya
ngamin dulay a pake
itug muy ya mappya.
10 A magkaid-idduk kam
hapa ta kuman na
magkakabagis,
te nonotan muy apolu
ya kadwan kapye muy
nonotan ya bari muy.
11 A awemuy mina mata-
lakag ta patarabaku na
Namaratu tekamuy,
te malogon kam mina
gafu ta intu ya mag-
patarabaku tekamuy,

a ikakinan muy ya ngamin
tarabaku muy.
12 A awemuy magdamdam,
te kanayun matalak kam
la gafu ta pagtoli ni Afu
Hesus.
A maski am anu ya
pagzigātān muy a atta-
man muy la setalak,
a awemuy magimmang
makimallak.
13 A am mazigatan ya
kabagis muy kiden nga
mangurug gafu ta awan
tekid, a uffunan muy kid
hapa,
a pagdulotan muy hapa
ya ange kiden mag-
pasyar ta bali muy.
14 A kumanen hapa am itta
ya makitapil tekamuy a
"**Maski ikatupag nak a
mappya yak la teko**,"
kummuy,
te awemuy igaged, a paki-
mallak muy hapa.
15 A am itta ya matalak, a sa
sumipat kam ngamin ta
talak na en.
A am itta ya madamdam
a sa sumipat kam hapa
ta damdam na en.
16 A awemuy hapa idad-
uma ya ikattolay muy, te
igitta muy kid ta kuman
na bari muy.
A awemuy hapa pahig ta
mapmappya kam ammi
ta kadwan kiden tolay,
te makikofun kam la ta
ngamin tolay maski
am kuman na neduma
kid tekamuy.
17 A awemuy hapa isupa-
pak ya dulay ta dulayen,
te dana nonotan muy am
anu ya mappya ta uray
na kadwan kiden to-
lay.
18 A awemuy hapa mak-
itabtabbag ikid na maki-
tapil,
te paruban muy mina ya
makikofun ta ngamin
tolay.
19 A awemuy hapa mag-
balat, kahkahulun, awa
indagan muy hud la ya
pangbalat na Namaratu
ewan,
te yen ya uhohug na ta
surat na aglavunen:
"**Iyak sangaw ya mang-
balat, a iyak ya mag-
supapak,**" kunna.
20 A kumanen am mabisin
ya mangikatupag tekamuy
a pakanan muy. A am
makainum a penuman muy,
te am kunna ten ya isupapak
muy tentu a mamat na
sangaw.
21 Ammi am ibalat muy
mina ya dulayen tekamuy a
inabak na kanan mantu na
dulayen. Ammi mapmap-
pya ta ipaita muy ya mappya
petta ikamuy ya mangabak ta
dulayen.

13

*Tumuluk Kitam La Ta
Gubyernu*

1 A mappya hapa, kahkahu-
lun, ta sa makituray kitam
ta gubyernu, te yen ya man-
gibbal tekitam, te ya ngamin
kiden magturay a ipalubus
hala na Namaratu ewan. A
maski am inya ya magturay
tekitam a Namaratu hapa la
ya makāuray.
2 A am itta ya awan maki-
turay a mekwenta mantu ta

awena kurugan ya nepasaad
na Namaratu. A am inya ya
awan makituray a intu hapa
la ya gafu na pangpa-gang na
magturay kiden tentu.
3 Te bakkan haman ta map-
pya na tolay ya pa-gangan
na magturay am awa ya du-
layen. A am ikayat mu ta
awem magtalaw ta magturay
a idulot mu mantu ya map-
pya, te dayawan na ka hapa.
4 Te intu hala ya kuman
na daddoban na Namaratu
nga magserbi ta kappyanam.
Ammi am mangwa ka ta du-
lay a magtalaw kan sangaw,
te bakkan ta kampon la ya tu-
ray na en nga mangpa-gang
teko, te intu hapa ya turin na
Namaratu nga mangpa-gang
ta makaliwat.
5 A mappya mantu ta mak-
ituray kitam petta malillikan
tam hapa ya pangpa-gang
na Namaratu ewan, a awan
hapa ta pangpaliwatan na
nonot tam tekitam.
6 A yen ta nonotan tam
hapa ya pangiatad tam ta
gubyernu, te ya magturay ki-
den ya turin na Namaratu, a
awan ta takwan na pagapa-
gan da am bakkan ta pagtu-
ray da.
7 A mappya mantu ta awe-
tam italantan ya pagpaga
tam ta gatut tam tekid, te
yen haman ya magserbi tekid
ta tandan da. A pagan tam
mantu ya sedula tam am
sedula, ikid na bwis na lutak
tam am bwis. A ipaita tam
hapa ya amat tam ikid na
pangdayaw tam ta ngamin
kiden seturay,
8 te maski am anu ya gatut
tam a mappya ta awetam
italantan ya pagpaga tam.
Ammi itta ya takday gatut
tam nga awetam sa mapag-
pagan, intu hala ya gatut na
pagkaid-idduk tam.

Ya Kadakalan Na Gatut Tam

Am kanayun iddukan tam
ya ikattolay tam a nedulot
tanan ya ngamin pakkwa na
Namaratu ta lintig na en.
9 Te ya nagdadaggan na
ngamin kiden pakkwa na Na-
maratu ta lintig na en a intu
yan:
"**Iddukam ya kagittam
tolay ta kuman na
pangidduk mu hala
ta barim,**" kunna.
A am pake kurugan tam
ya tatakdayen ibar na a
awetanan mantu makaliwat
ta kadwan kiden ibar na,
te awetam sangaw man-
gadallaw, ikid na awetam
sangaw mamapasi, anna
awetam magtakaw, a awe-
tam maginggum.
10 Te ya mangidduk ta ikat-
tolay na kiden a awena kid
uyoyungan. A gafu ta pangid-
duk na ta ikattolay na kiden
a nedulot na ya ngamin lintig
na Namaratu.
11 A mappya ta idulot
muy ya ngamin nebar kin
tekamuy, te dana amu muy
haman ta tanagay na ya
datang na dafu tam, a pake
umab-abikan na ya araw
na pangikerutan na tekitam
ammi tekitamen dana nan-
gurug. A dulay hapa am
madatangan na kitam nga
awan nakaparan. A awetam

makigitta ta masidug, te
aghahukal na yan, a pake
nonotan tam mina ya kwan
tam,
12 te magge nagpasan ya
araw na dulay ikid na zi-
gat, a tanagay na ya araw
na pagimbestigar na Nama-
ratu tekitam. A iwarad muy
mantu ya tarabaku na sugi-
ram, a iparan muy ya bari
muy petta makkwa muy ya
mekustu ta dakar.
13 A azin muy mantu ya
mafulotan na alikkad, ikid
na magillaw, ikid na maga-
tattug, ikid na mangipaita ta
awan ta kapkappyan na, ikid
na makitapil, ikid na man-
gahugu.
14 A pagbalinan muy ya
bari muy ta bari ni Afu Hesus,
petta awemuy nonotan ya
karagatan na bari muy nga
dulay.

14

*Ya Pagdaduman Na Man-
gurug*

1 A am angarigan ta itta ya
takday mangurug nga mayat
makidagga tekamuy nga me-
dyo makurang ya amu na ta
kurugan tam a pagdulotan
muy la, a awemuy kadibati
gafu ta takwan ya pangurug
na.
2 Te ya kadwan kiden man-
gurug a pahig da ta dulay
am mangigup kid ta bilsag,
a ya laplappa kiden la ya
makan da. Ammi ta kadwan
a makan da hala ya ngamin
pagdaduman na kanan.
3 A ya mangan mantu
ta ngamin a awena mina
idadula ya awan mangigup,
a kumanen hapa ta awanen
mangigup ta bilsag, te awena
mina paliwatan ya mangigu-
pen, te azo ikatalak na kid na
Namaratu gafu ta pangurug
da te Afu Hesus.
4 A awetam mantu pali-
watan ya kabagis tam gafu
ta takwan ya pangurug na,
te itta hud ya turay tam
petta mangpaliwat kitam?
Te Namaratu hapa la ya
dafu tam ngamin, a intu
hapa la ya makkamu tekitam
am magtayuk kitam ono
am matukalit kitam, ammi
magtayuk kitam hala, te i
Afu Hesus ya mangpatayuk
tekitam.
5 A magdaduma hapa ya
kadwan kiden mangurug
gafu ta itta ya ngilinan da
nga araw. Te ya kadwan a
takday la na araw ya ngilinan
da ta pangdayaw da ta
Namaratu, ammi ta kadwan
a sa ngilinan da ya ngamin
kiden araw. A mabalin la
ngamin, ammi mappya ta
awena magduwaduwa na
nonot tam gafu ta yen ya pilin
tam.
6 A ya magngilin ta takday
la na araw a ngilinan na gafu
ta yen ya pangdayaw na ta
Namaratu, a kumanen hapa
ta magngilin ta ngamin ki-
den araw. A ya mangan ta
ngamin a dayawan na hapa
ya Namaratu, te pakimallak
na hapa ya kanan na. A
kumanen hapa ta awanen
mangigup, te pangdayaw na
hapa ya awena pangigup, a
makimallak hapa yen.
7 Te maski am matolay ki-
tam ono am masi kitam a

bakkan haman ta kwa tam ya
bari tam, te kwa ni Afu Hesus.
8 Te am matolay kitam a
magserbi ya katolay tam te
Afu Hesus, a am masi kitam
a magserbi hapa ya pasi tam
tentu, pettam kumanen am
matolay kitam ono am masi
kitam a kwa na kitam hapa
la.
9 Yen haman ta nasi i
Afu Hesus otturu natolay
hala pettam intu ya dafu na
nagpasi kiden pase matolay
kiden.

Dulay Ya Mangpaliwat

10 A gafu ta kumanen a
awan mina ta mangpaliwat
ta kabagis na en, a awan
mina ta mangidadula, te
sa maayagan kitam haman
ta atubang na Dyos, petta
imbestigaran na tekitam.
11 Te yen hapa ya uhohug
na ta lebru na en,
"**Gafu ta iyak ya Dyos
nga awan masi a
kakurugan ta sa
mamalentud sangaw
ya ngamin tolay ta
atubang ku,
a ibosag da sangaw
teyak ya ngamin
tinarabaku da,**"
kunna.
12 A kakurugan mantu ta ma-
malentud ya tagtakday teki-
tam ta atubang na Namaratu
ewan, te pabida na tekitam
ya gafu na tinarabaku tam ta
katolay tamin.
13 A mappya mantu ta awe-
tam paliwatan ya kabagis
tam gafu ta kanan na ikid
na ngilinan na. A ikari tam
hapa ta awetam tarabakun
ya gagangayen tarabaku tam
am pahig na kabagis tam
ta dulay, petta aweda hapa
makaliwat gafu tekitam.
14 Te ya kuman na
nepasikkal ni Afu Hesus
teyak a amuk ta awan ta
mehangat na kanan, ammi
am pahig na tolay ta itta
ya mehangat a mehangat
mantu la tentu.
15 A am kanam hala ya
pahig na kabagis mu ta
mehangat, otturu paruban
na hapa kanan a maperdi
mantu ya pangurug na
gafu ta pangam, te awem
haman ninonot ya kabagis
men. Awem mantu kanan
ya pahig na kabagis mu ta
mehangat, te intu hapa ya
takday nga iddukan ni Hesus,
a dulay mantu am perdim ya
pangurug na ta Hesusen nga
nangsaka tentu.
16 A maski am anu ya map-
pya teko a am dulay hapa
ta kadwan a mapmappya ta
bay-am hapa la talo am du-
lay sangaw ya pagbalinan na
mappya en teko.
17 Te bakkan ta intu
nonotan tam ya kanan ikid
na inuman ta pagturay na
Namaratu tekitam am awa
matunung na nonot, ikid na
makikappya ta kabagis tam
kiden, ikid na makipagtalak
gafu ta itta ya Kahalwa na
Namaratu tekitam.
18 A am yen kid mina ya
pakolangan tam a mappya
hapa ya pagserbi tam te
Hesus, a matalak hapa ya
Namaratu tekitam, yaga
dayawan na kitam hapa na
ikāttolay tam kiden.

19 Mappya mantu,
kahkahulun, ta intu la
tarabakun tam ya mangatad
ta kappyanan na tagtakday
tekitam ikid na mangpadakal
ta pangurug tam kontodu
pangurug na kahulun tam
kiden.
20 A awetam mina perdin
ya tarabaku na Namaratu ta
kahulun tam kiden gafu ta
kanan. Mappya haman ya
ngamin na kanan, ammi du-
lay am magliwat ya kabagis
men gafu ta nakāmen.
21 Mappya ta awetam
mangigup ta bilsag ikid
na awetam uminum ta
binarayang ikid na awetam
mangwa ta kompormi na
makkwa tam am mabalin
ta yen kid sangaw ya mang-
patawag ta kabagis tam.
22 Te maski am anu ya map-
pya tekitam gafu ta pangurug
tam ta Namaratu a awetam
mina yen iparayag ta kabagis
tam kiden, te mapmappya ta
Namaratu la ya makkamu ta
tarabaku tam. A am awetam
sagappyan ya amu tamen ta
dulay tekitam a matalak ki-
tam hapa, te awan sangaw ta
kapopoyungan na nonot tam.
23 Ammi am mag-
duwaduwa ya nonot tam
gafu ta kanan tam a nakali-
wat kitam, te kinan tam
haman ya awena sagappyan
na pangurug tam. Te maski
am anu ya itta ta nonot tam
ta tarabakun tam am awena
sagappyan na pangurug tam
a liwat tam mantu am idulot
tam ya ikayat tam nga kwan.

15

*Ya Pagtatakday Na Man-
gurug Kiden*

1 A ikitam hapa nga
masikan mangurug a map-
pya ta makipagattam kitam
ta kadwan kiden nga malo-
gon maabak ya pangurug da.
A bakkan la ta bari tam ya
nonotan tam,
2 te nonotan tam hapa
am anu ya kappyanan na
kabagis tam kiden, petta
magsikan hapa ya pangurug
da.
3 Intu mina nonot tam ya
kuman na nonot na Dafu
tamewan Hesus, te awena
ninonot ya kappyanan na
bari na en, awa naattaman
na hud la ya zigat gafu
tekitam. Te ya nesurat ta
lebru na Namaratu gafu
tentu a
“**Iyak hapa la, Afu, ya
nagattam ta pamad-
padulay na tolay
kiden teko,**” kunna.
4 A yen mina ya pagnono-
tan tam, te ya ngamin kiden
nesurat ta popolu kiden araw
a nesurat kid hapa gafu teki-
tam, pettam metuldu kitam.
Te am attaman tam ya zigat
tam ikid na itug tam ya ituldu
na surat kiden tekitam a itta
ya ikatalak tam ta uffunan na
kitam na Namaratu ewan.
5 A gafu ta intu hala ya
mangatad ta sikan tam ikid
na pakaattam tam, ampade
intu hapa ya manguffun
tekamuy, petta magtatakday
kam ta pakikahulun muy te
Hesus,
6 pettam kumanen hapa a
madaydayawan sangaw ya
Dyos ewan nga Dama ni Afu

Hesus gafu ta pagtatakday
muy ikid na paggagitta na
bida muy.
7 A mappya mantu,
kahkahulun, ta maski am
inya na tolay ya sakā
makigimung tekamuy a
awemuy mina dugiman, te
magkaid-idduk kam mina
ta kuman na pangidduk ni
Afu Hesus tekamuy, pettam
kumanen a pake maita
hapa ya pakedayawan na
Namaratu gafu tekamuy.

Ya Paggagittan Na Hudyo Ikid Na Hentil

8 A pake ibar ku tekamuy
ya gafu na neange ni Hesus
Kristu: Immange ta Hudyo
kiden petta ituldu na kid ta
intu hapa la ya mangidu-
lot ta nekari na Namaratu
ta dadagkal da kiden, petta
aweda pahig ta naliwatan na
kid Namaratu ewan.
9 Ammi bakkan la ta Hudyo
kiden ya gafu na neaange na,
te nesipat na hapa ya Hen-
til kiden, petta dayawan da
hapa ya Namaratu gafu ta
kallak na tekid. Te ya takday
uhohug ta surat kiden gafu te
Hesus a intu yan:

"**Mehulunak sangaw ta Hentil kiden ta pangdayaw ku ikid na pagkansyon ku teko,**" kunna ta Nama-
ratu.
10 A ya mekaduwa en hapa na
surat gafu ta Hentil kiden a
intu yan:

"**Ikamuy Hentil, makipa-gayayat kanan hapa ta tolay kiden na Na-maratu,**" kunna.
11 A ya mekatallu en para a

"**Ikamuy ngamin Hentil, dayawan muy ya Namaratu ewan, te sa magdayaw mina ya ngamin tolay tentu,**" kunna.
12 A ya mekappaten para ya
inuhohug ni Isayas:

"**Itta sangaw ya meanak nga simsima ni mina Dyesi, a intu hala sangaw ya magturay ta Hentil kiden, a intu hapa ya ikatalak da petta mekerutan kid,**" kunna.
13 A Namaratu ewan mantu
ya Dyos tam nga nangatad
ta ikatalak tam. Ampade
intu hapa ya mangipasi-
nap tekamuy ta talak muy
ikid na mappya na nonot
ta pangurug muy tentu,
pettam dumakal para ya
pangikatalak muy tentu gafu
ta pangpasikan na Kahalwa
na en ta nonot muy.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Tarabaku Na

14 A ta kuman na iyak
la takday a awan ta pag-
duwaduwan na nonot ku
tekamuy, kahkahulun, te
mangurugak ta mappya ya
ngamin nonot muy, ikid
na addu ya amu muy petta
makapagintultuldu kam.
15 Ammi gafu ta nepatarabaku
na Namaratu teyak a neturad
ku la ya mangisurat ta
netabarang kin tekamuy
petta awemuy hapa kali-
watan.
16 Te iyak ya turin ni Hesus
Kristu nga mangipadangag
ta damag na en ta kagitta

muy kiden Hentil. A gafu ta
pangipadangag ku a kuman
nak hapa na padi nga man-
giatang ta Namaratu ewan, te
ya ngamin kiden mangurug a
yen kid ya kuman na iatang
ku tentu, te sagappyan na kid
hala gafu ta nabaggawan ya
nonot da ta pangurug da ikid
na tarabaku na Kahalwa na
en tekid.
17 A kuman na iparayag ku
mantu ya tarabakuken ta Na-
maratu, te bakkan haman ta
iyak ya gafu na, te kahulun
ku haman i Afu Hesus nga
manguffun teyak.
18 A awek mantu ibar ta
malalaki yak, ammi awek
hapa ilemad ta nangu-
rug ya addu na Hentil ta
nepadangag ku tekid, te
itta haman i Hesus teyak
nga nangpasikan teyak ta
ngamin inuhohug ku. A
kumanen hapa ta ngamin
kiden tinarabakuk,
19 te nehulun hapa ya
pakapangwa na Kahalwa na
Namaratu ta nepangipadan-
gag ku tekid, a inuffunan
nak nga maguhohug ikid na
mangwa ta pakaitan da ta
kalalaki na Namaratu. A
pake nepadangag kun ya
damag na pangikerutan ni
Hesus ta ili na Herusalem
ikid na ngamin kiden ili ta
lehut na en, a maski abat ta
iten Iliriko.
20 Te intu la pakolangan
ku ya mangipadangag ta
damag ni Hesus ta ngamin
kiden lugar nga awan para
la nakadangag ta ngagan ni
Hesus Kristu, te awek ikayat
magmula ta dana namulan
na takwan.
21 A gafu ta kumanen a
nedulot kun ya kuman na
linavun ni mina Isayasen ta
surat na en, te ya uhohug na
en a

“**Ya awan kiden nakadan-
gag tentu ta idi a
nadangag dan, a amu
dan ya awena en
nepakamu tekid,**”
kunna.

22 A yen ta namingaddu
yak hapa natalantan nga
umange tekamuy.
23-24 Ammi ta ayanin a na-
balin na ya tarabakuk ta isin
kid na lugar, a itta ya ikata-
lak ku ta magsibalak teka-
muy am eyak sangaw ta lu-
gar na Espanya, te addet ta
pake nabayag a pake ikayat
ku magpasyar tekamuy. A
sangaw am nabalin na ya
pagkāan-anap tam a mappya
hapa am uffunan dak am
magtugutak, petta makadu-
lotak ta eyan ken.
25 Ammi ta ayanin a eyak
bit ta ili na Herusalem, te
iangek bit la ten ya masapul
na mangurug kiden ten.
26 Te ya mangurug kiden
nga taga Masadonya ikid na
Giresya a nakanonot kid nga
magkontribisyon ta pobre ki-
den nga mangurug ta ili na
Herusalem, te pake ikayat da
manguffun.
27 A kustu hapa te nak-
agatut kid haman ta map-
pya tekid, te ya Hentil kiden
nga taga Masadonya ikid na
Giresya a nesipat kid na ta
uhohug na Namaratu gafu ta
Hudyo kiden mangurug ta ili

na Herusalem. A yen ta mangatad kid ta Hudyo kiden ta
ngamin masapul da.
28 A sangaw am mabalinak
mangitulud ta kontribisyon
da kiden, a magsibalak hapa
sangaw tekamuy kapyek san-
gaw magdulot ta lugar na Es-
panya.
29 A ikatalak ku hapa ta sa
mapasinapan kitam sangaw
ta bendisyon ni Afu Hesus am
dumatangak tekamuy.
30 A itta hapa ya adangan
ku tekamuy, kahkahulun,
gafu te Afu Hesus, ikid na
Kahalwa na Namaratu nga
magpakāidduk tekitam. Te
ya ikayat ku a uffunan dak
haen ta pakimallak muy ta
Namaratu,
31 petta awenak sangaw
an-anun na awan kiden
mangurug ta iten Hudeya, a
petta matalak hapa sangaw
ya mangurug kiden ta ili na
Herusalem gafu ta itta ya
isirak ku sangaw tekid.
32 A yen ya ikayat ku ta
pakimallak muy, petta am
uray na Namaratu a mag-
dulotak na sangaw tekamuy,
petta matalakanak ikid na
mabannayanak hapa ta pag-
pasyar ku tekamuy.
33 A ya Namaratu ewan nga
mangatad ta ngamin mappya
tekitam a makkamu hapa
tekamuy.

16

Ya Pakikumusta Ni Pablu Ta Taga Roma Kiden

1 A kumanen hapa ipaka-
muk tekamuy ya kabagis
tamin Fibi nga mangitulud
ta suratin tekamuy, te intu ya
takday babbay nga mangu-
ffun ta mangurug kiden ta ili
na Senkareya.
2 A mappya ta pagdulotan
muy, te kabagis muy hapa
nga nedagga te Dafu tame-
wan Hesus. A ipaita muy
hapa ya pangidduk muy
tentu ta kuman na gagangay
na mangurug. A maski am
anu ya masapul na tekamuy
a yen haen ya iuffun muy
tentu, te addu hapa ya
inuffunan na ta mangurug
kiden ta isin, kontodu iyak.
3 A kumanen hapa makiku-
musta yak teg Persila
ikid ni Akila, te kahulun
ku kid nga nakipagban-
nag ta tarabaku ni Hesus
Kristu,
4 yaga nesagapil da hapa ya
angat da teyak.
A pake matalakak mantu
tekid, ammi bakkan
la ta iyak am awa
ngamin kiden mangu-
rug ta Hentil kiden.
5 A makikumusta yak hapa
ta mangurug kiden nga
maggagimung ta bali da,
ikid ni Epeneto nga pake
matakit ta nonot ku, te
intu ya imunnan nangu-
rug te Hesus ta lugar na
Asya.
6 A makikumusta yak hapa
te Mariya nga masikan
nagbanbannag ta pan-
guffun na tekamuy,
7 kumanen hapa ta kahu-
lun ku kidina An-
dronikas ikid ni Hunyas
nga sakā balud ku kiden
ta idi.

Yen kid na tolay ya ispot na turin ni Hesus,
a napolu kid nangurug
ammi teyak.
8 A makikumusta yak
hapa teg Ampliato nga
iddukan ku hapa ta
pakikahulun mi te Afu
Hesus,
9 ikid ni Urbanus nga
kahulun tam makipag-
bannag ta tarabaku ni
Hesus, ikid na iddukan
ken Istakis,
10 ikid ni Apeles nga pake
nangipasikkal ta pan-
gurug na te Afu Hesus,
ikid na ngamin kiden
makidama te Aristob-
ulo.
11 A makikumusta yak
hapa ta kahulun ku
sina Herodyon, ikid na
mangurug kiden ta bali
ni Narsisu,
12 ikid nig Trifina
ikid ni Trifusa nga
makipagbannag hapa
ta tarabaku na Dafu
tam,
ikid na iddukan kina Per-
sida nga masikan mag-
tarabaku te Afu Hesus.
13 A makikumusta yak
hapa teg Rufus nga napili
na mangurug, ikid na
hina na en, te nekwenta
nak hapa ta anak na.
14 A makikumusta yak
hapa teg Asinkritu, ikid
ni Fugonte, ikid ni Her-
mes, ikid ni Patrubas,
ikid ni Hermas, ikid na
kadwan kiden kabagis
tam nga magyan tekid.
15 A makikumusta yak
hapa teg Pilologo, ikid ni
Hulya, ikid nig Neriyo,
kontodu kabbayan na
en, ikid ni Olimpas,
ikid na kadwan kiden
mangurug nga makipag-
gimung tekid.
16 A ya pake ipasikkal ku
tekamuy ngamin a magim-
padpadulot kam ta kuman
na magkakabagis am kada
maggagimung kam. A ya
ngamin kiden mangurug nga
maggagimung ta kadwan ki-
den lugar a makikumusta kid
hapa tekamuy.

Ya Mapozan Na Tabarang Na Tekid

17 A ya mabidak para teka-
muy, a pake riknan muy am
itta ya mangkulkulaw teka-
muy ikid na magpakattway
tekamuy gafu ta aweda ku-
rugan ya kuman na netuldu
tekamuy. Mappya ta lillikan
muy kid,
18 te bakkan ta Dafu tame-
wan Kristu ya pakidafun
da am awa bari da hapa
la. A gafu ta malalaki ya
uhohugan da a maayayyaw
da ya awan magnonot.
19 A matalakanak tekamuy
te amu na ngamin tolay ya
pangurug muy, ammi ikayat
ku para ta malalaki kam ta
ngamin nga mappya, petta
awemuy mapenam ta dulay.
20 A ya Namaratu ewan nga
mangatad ta ngamin na map-
pya tekitam a intu sangaw ya
mangpasikan tekamuy petta
maabak muy ya tarabaku ni
Satanas ta agyan muy. Am-
pade mehulun hapa ya kallak
ni Afu Hesus Kristu tekamuy.

21 A ya kahulun ku kiden
sin nga makikumusta hapa
tekamuy a i Timotyo, ikid ni
Lusyo, ikid ni Dyason, ikid ni
Sosipatro nga kagittak kiden
Hudyo.
22 (**A maski iyak Tersyu
nga sekritaryo ni Pablu,
a makikumusta yak teka-
muy gafu ta Dafu tamewan
Hesus**).
23-24 A makikumusta
hapa kan tekamuy i Gayus,
kontodu ngamin kiden
makigimung ta bali na in, a
iyak, Pablu, ya sangaili na.
A kumanen hapa makiku-
musta kan tekamuy i Irastu
nga tusarero ta ili in ikid na
kabagis tam Kwartu.

*Ya Pangdayaw Na Ta Na-
maratu*

25 A ta ayanin Namaratu
ewan hapa la ya makkamu
mangpasikan tekamuy ta ku-
man na megitta ta Damag ni
Hesus Kristu nga nepadan-
gag ku tekamuy. A intu la
nepadangag ku ya ngamin
uray na Namaratu ewan nga
nelemad na ta idi,
26 ammi ta ayanin a pake
nepalawag na tekitam gafu ta
surat na aglavun kiden. A
yen hapa ya nepadangag ku
ta ngamin tolay petta mangu-
rug kid, te yen ya nebilin na
Namaratu ewan nga awan ta
addet na.
27 Intu hala ya malalaki na
Dyos nga madaydayawan ad-
det ta addet gafu te Hesus
Kristu. Amen!

Ya Mapolu En Surat Ni Pablu Ta Taga Korinto Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta mekaduwa na pangisaned nig Pablu ta damag ni Hesus a nagdulot kid ta ili na Korinto nga kadakalan na ili ta lugar na Giresya. A ya tolay kiden nga magyan ta Korinto a magge dipuru Hentil kid nga maguhohug ta agsitang na Giregu. Ammi itta hapa ya assang la na Hudyo, a kada Sabadu a makigimung kid ta kapilya da. A ta datang nig Pablu ikid ni Silas ta isin na ili a immange kid bit nakigimung ta kapilya na Hudyo kiden te kagitta da kid nga mangurug ta Namaratu, ammi aweda para nadangag ya damag ni Hesus. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** kapitulo 18 a mabasam hapa ya pagpasyar nig Pablu ta isin na ili.

A gafu ta medyo nabayag ig Pablu ta isin a nangurug hapa ya kadwan kiden Hudyo te Hesus, ammi pake nagsoysoy ya kadwan, a yen ta nagtalekudan na kid nig Pablu petta ipadangag da ya damag ni Hesus ta Hentil kiden. A nangurug hapa ya pake addu tekid. A sangaw nagdulot ig Pablu ta kadwan kiden ili nga mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

A ta gafan nig Pablu a timulyat hapa ya kadwan kiden mangituldu ta ili na Korinto, a yen hapa ya datang na dulay ta mangurug kiden ta iglesya, te nagkakattway kid na gafu ta mangituldu kiden tekid. A intu para dulay te aweda pake naurnos ya paggagimung da. A ta nepakadamag ni Pablu ta kaddu na problema da a yen ta nagsurat tekid petta pake tabarangan na kid. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-3 Tekamuy ngamin nga iglesya na Namaratu ta ili na Korinto,

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga pinatudunan na Namaratu ewan petta turin nak ni Hesus Kristu. A intu hapa kahulun ku i Sostinu nga takday kabagis na mangurug kiden. A ikamuy, kahkahulun, ya negitta na Namaratu ta tolay na kiden, te negungay na kam gafu ta pangurug muy te Hesus Kristu. A gafu ta tolay na kanan a nesipat kanan hapa ta ngamin kiden tolay na nga magdayaw te Afu Hesus ta ngamin kiden lugar, te intu hapa la ya dafu tam ngamin.

4 A am kada makimallakak ta Namaratu ewan a pake matalakak hapa tentu gafu

tekamuy, kahkahulun, te nesipat na kanan ta allak na en gafu te Afu Hesus.

5-6 A matalakak hapa tentu gafu ta nepasikkal na tekamuy ya damag ni Afu Hesusen nga netuldu mi tekamuy. A gafu ta nedagga kam te Hesus a pinasinapan na kam hapa ta amu muy ikid na pakauhohug muy ta uhohug na en.

7 A awan mantu ta kurang na neatad Kahalwa na Namaratu ta pakapangwa muy, te malalaki kam la mangipaita ta ngamin kiden pakapangwa na Kahalwa na en addet ta lattog na Dafu tamen Hesus nga indagan tam.

8 A intu hapa la ya mangpasikan tekamuy addet ta pagaddetan na, petta awan sangaw ta pangihuyan na tekamuy ta araw na lattog na tekitam.

9 A mekatalak hapa ya Namaratu nga mangpasikan tekamuy, te intu hapa la ya nangalap tekamuy petta mesipat kam ta Anak na en Hesus Kristu nga dafu tam.

Ya Itabarang Ni Pablu Ta Magkakattway Kiden

10 Itta hapa ya pakikekallak ku tekamuy, kahkahulun, gafu ta ngagan na Dafu tamewan Hesus, te mappya ta paggagittan muy ya nonot muy ikid na uhohugan muy, petta awemuy mina magkakattway am awa magtatakday kam mina ta ngamin nonotan muy ikid na pagbabidan muy.

11 Te ya nadamag ku teg Klowe gafu tekamuy a magkakattway kam kan gafu ta pagtatapil muy.

12 A kuman na magtatapil kam, kunku, te ya uhohug kan na kadwan a "**I Pablu ya dagdagan mi,**" kunda kan. A ya uhohug kan na kadwan a "**I Apolos ya dagdagan mi,**" kunda kan. A ta kadwan paha a "**I Pedru ya dagdagan mi,**" kunda kan. A pahig na kadwan ta malmalalaki kid paha, te "**Intu la dagdagan mi i Hesus Kristu,**" kunda kan.

13 A kuman na napispissang mantu ya bari ni Afu Hesus gafu ta pagkakattway muy. Ammi i Pablu hud ya nagappa en nangikaru ta liwat muy? A i Pablu hud ya nesipatan muy tekamuyen nagzigut?

14-16 Matalakak te bakkan ta iyak ya nangzigut tekamuy, petta awan ta mangibar ta iyak ya nesipatan na ta nepagzigut na. Intu la amuk nga zinigut ku i Krispu ikid ni Gayus. Ay on, zinigut ku hapa ig Istebanya ikid mamattama. Ammi maski kunna ten a bakkan ta iyak ya nesipatan da am awa i Afu Hesus. A awan ta amuk ta zinigut ku ta kadwan kiden.

17 Te bakkan ta yen ya pake nangidoban ni Hesus Kristu teyak petta mangzigutak ta tolay, te intu la patarabaku na teyak ya mangipadangag ta damag na nepangikaru ni Afu Hesus ta liwat tam kiden. A awek hapa pake

inasinan ya paguhohug ku
ta pangipadangag ku, talo
am aweda pake nonotan ya
pakapangwa na pasi ni Afu
Hesus gafu ta kalalaki na
paguhohug ku.
18 Te ya metawag kiden
nga itta ta dalan na kaperdi
da a idadula da ya bida na
nepangikaru ni Hesus ta pasi
na en, ammi tekitam nga itta
ta dalan na pangikerutan na
Namaratu a naparuba tanan
ya pakapangwa na gafu ta
pangurug tam ta bida na pasi
ni Hesusen.
19 te ya uhohug na Nama-
ratu ta lebru na en a
"**Abakan ku ya kalalaki na
masistema kiden, a
melogot kid sangaw
gafu ta sistema da,**"
kunna.
20 A awan mantu ya
pagkappyanan na kalalaki
na masistema kiden, ikid
na nakaadal kiden, ikid na
malalaki kiden makidibati.
Te ya kalalaki na Namaratu
ewan a pinagbalin na ya
kalalaki da ta awan ta
kapkappyan,
21 petta bakkan ta kalalaki
da en ya gafu na pakkamu da
tentu. A gafu ta ilogot na kid
na kalalaki da en a ikayat na
Namaratu ta mekerutan kid
mina gafu ta pangurug da ta
ipadangag mi tekid. Ammi
kadulayan na te pahig na
kadwan ta awan ta kapkap-
pyan na ipadangag mi.
22 Te ya Hudyo kiden a ipa-
pilit da ta itta mina ya ipaita
na Namaratu ta pakapangwa
na tekid petta kurugan da. A
ya Giregu kiden hapa a intu
la kurugan da ya megitta en
ta amu da en.
23 Ammi intu la ipadan-
gag mi i Hesusen nga
Mangikerutan tekitam gafu
ta pagappa na en ta krus.
A ya ipadangag mi en ya
magpābbag ta nonot na
Hudyo kiden, a pahig na
Hentil kiden ta awan ta
kwenta na.
24 Ammi maski kunna ten
a itta hala ya kappyanan na
tekitam mangurug nga in-
alap na Namaratu nga Hudyo
pase bakkanen ta Hudyo, te
ya pasi ni Hesus ya pakka-
mun tam ta kalalaki na Na-
maratu ewan ikid na paka-
pangwa na en.
25 A maski am idadula na
tolay kiden ya damag na
pangikaru ni Hesus ta liwat
tam kiden a malmalalaki
hala ya idadula da en ammi
ta kalalaki da. A pahig da
hapa ta makafuy ya Dyos
nga ipadangag mi, ammi ya
pahig da en ta makafuy a
masmasikan haman ammi ta
kasikan na tolay.

*Ya Kasasaad Na Pinili Na
Namaratu*

26 A yen mina nono-
tan muy, kahkahulun, ya
kasasaad muy ta nepan-
galap na Namaratu teka-
muy, te manmano tekamuy
ya malalaki ta kuman na
pangikwenta na tolay, a man-
mano tekamuy ya itta turay
na, a manmano tekamuy ya
anak na maba-nang.
27 Ammi maski awan kan
ta kalalaki muy ta kuman na
pangikwenta na tolay a ika-
muy hala ya pinili na Nama-

ratu ewan, petta mamatan ya
kadwan kiden nga pumahig
ta itta ya kalalaki da. A
pinili na ya makafuy petta
mamatan ya masikan kiden.
28 A maski ya awan kiden ta
saad da nga idadula na kad-
wan kiden a yen kid ya pinili
na Namaratu, petta imitta ya
awan, a imawan hapa ya itta,
29 pettam kumanen hapa a
awan pulus ta meparayag na
tolay ta atubang na ewan.
30 Ammi gafu ta kalalaki
na en a nedagga na kitam te
Hesus Kristu, petta intu ya
kalalaki tam, te intu hapa la
ya nekwenta na Namaratu ta
katunung tam, ikid na kap-
pya tam, ikid na nepagpaga
tam ta liwat tam kiden.
31 A yen ya gafu na uhohug
na suraten ta
"**Awetam mina dayawan
ya bari tam, te intu
mina dayawan tam
ya Dafu tamewan
gafu ta allak na
tekitam,**" kunna.

2

*Ya Gagangay Na Pangi-
padangag Ni Pablu*

1 A ta kuman na iyaken,
kahkahulun, teyaken
umange nangipadangag ta
damag na Namaratu teka-
muy a awek naguhohug ta
malalaki ikid na maumag na
uhohug tekamuy,
2 te ya itta en hapa la ta
nonot kin a awan ta takwan
na pakolangan ku ta ipadan-
gag ku tekamuy am bakkan
te Hesusen ikid na nepasi na
en ta krus gafu tekitam.
3 A teyaken nangituldu
tekamuy a kuman na maka-
fuyak, a medyo nagpapilpi-
gak hapa gafu ta burung ken
ta paguhohug ku tekamuy.
4 A yen ta awek nakauho-
hug tekamuy ta malalaki na
uhohug nga mangayayyaw
tekamuy, te intu la nekata-
lak ku ya pakapangwa na
Kahalwa na Namaratu petta
intu hapa la ya mangi-
pasikkal ta uhohugan ku
tekamuy,
5 pettam kumanen a
bakkan mina ta kalalaki na
tolay ya pangurugan muy
am awa pakapangwa na
Namaratu ewan.

*Ya Kalalaki Nga Iatad Na
Kahalwa Na Namaratu*

6 Ammi maski kunna ten
a itta hala ya malalaki na
bida nga ipadangag mi ta
nagtuyag kiden nga mangu-
rug, ammi bakkan ta kuman
na gagangayen kalalaki na
tolay, a bakkan hapa ta ku-
man na kalalaki na akkimo-
hayan kiden nga magturay ta
arawin yan, te maperdi kan
sangaw ya pakapangwa da.
7 Ammi intu la ipadangag
mi ya kalalaki na Namaratu
nga nelemad na tekitam ta
idi. Te ta kawan para la
na ngamin kiden napadday
a dana nanonot na ta ikallak
na kitam, petta mesipat ki-
tam ta kalalaki na en gafu ta
pasi ni Hesus Kristu.
8 Ammi ya akkimohayan
kiden na anitu nga magturay
ta arawin yan a aweda amu
ya itta ta nonot na Namaratu,
te am amu da mina a aweda

mina nepapapasi ya Dafu
tamewan nga sekalalaki,
petta awena mina nagdulot
na uray na Namaratu ewan.
9 Ammi ya uhohug na tak-
dayen surat ta lebru na en a
"**Addu ya neparan na
Namaratu gafu ta
mangidduk kiden
tentu nga awena
maita na tolay, ikid
na aweda madan-
gag, ikid na aweda
manonot,**" kunna,
10 Te ya Kahalwa na Na-
maratu ya mangituldu ta
neparan na en tekitam,
te intu hapa la ya mangi-
pakamu ta ngamin kiden
nelemad na Namaratu.
11 Ta kuman na ikitam to-
lay a awetam haman amu
am anu ya itta ta nonot na
kagitta tam tolay am aweda
ibar tekitam. A kumanen
hapa ta Namaratu, te awe-
tam amu ya nonot na am
bakkan ta Kahalwa na en ya
mangipakamu ta nonot tam.
12 A bakkan mantu ta ku-
man na anitu ya mangituldu
tekitam, te napasinapān ki-
tam hud la ta Kahalwa na
Namaratu ewan, petta awe-
tam mina makilavun ta ku-
man na awan kiden mangu-
rug, am awa amu tam mina
ya ngamin kiden neparan na
Namaratu nga iatad na teki-
tam.
13 A yen hapa ya bidan
mi tekamuy, ammi bakkan
ta intu uhohugan mi ya
seasinen nga uhohugan na
malalaki kiden maguhohug,
te intu la uhohugan mi
ya ituldu na Kahalwa na
Namaratu tekami. A yen
hapa ya ipasikkal mi ta
ngamin kiden pagyanan na
Kahalwa na en.
14 Ammi ya tolay kiden
nga awan para la nauli ya
nonot da a aweda kurugan
ya ituldu na Kahalwa na
Namaratu, te awan ta kwenta
na tekid. A aweda hapa
maawatan, te awena ma-
balin am awena iparikna na
Kahalwa na Namaratu tekid.
15 Ammi ya tolayen nga
pinasinapan na Kahalwa
na Namaratu a marikna na
ya ngamin gafu ta Kahalwa
na Namaratu tentu. Ammi
awan ta makarikna tentu, te
ya uhohug na suraten a
16 "**Itta hud ya makkamu ta
nonot na Namaratu,
petta iparikna na
mina tentu?**" kunna.
Ammi mabalin ta marikna
tam ya nonot na te itta teki-
tam ya nonot ni Hesus Kristu.

3

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagkattway Da

1 Ammi teyaken nangit-
uldu tekamuy, kahkahulun,
a kuman na awemuy haman
negitta ta pinasinapan na
Kahalwa na Namaratu, te ku-
man kam para la na abbing,
te dagdagan muy haman ya
kuman na gagangay na awan
kiden mangurug.
2 A yen ta awek nepakan
ya kuman na bilsag na uho-
hug na Namaratu tekamuy
am awa gattak na la en, te
kuman na awemuy para la
makalintuk ta matuyag na
bida. A maski ta ayanin awe-
muy para la malintuk,

3 te intu para la dagdagan muy ya kuman gagangayen nonot muy ta idi gafu
ta magimpaspassil kam, ikid
na magintaptapil kam. Parigan muy mantu la ya gagangay na awan kiden mangurug.
4 Te ya uhohug na takday a
"Awan ta takwan na ikayat ku mangituldu teyak am bakkan te Pablu," kunna.
"I Apolos hapa ya ikayat ku," kunna hapa na takday.
A megitta kam mantu ta
kuman na awan kiden mangurug.
5 Ammi itta hud ya kwenta
mi ni Apolos, te daddoban
kami la na Namaratu ewan
nga mangituldu tekamuy
ikid na nangurugan muy
te Afu Hesus, ammi intu
la tinarabaku na tagtakday tekami ya kuman na
nepatarabaku na Dafu tamen
tekami.
6 Iyak ya kuman na nagmula en, a i Apolos ya kuman na nagsibug, ammi Namaratu hapa la ya nagpatuhu
ikid na nagpadakal ta mula
kiden.
7 A awan bale mantu am
inya ya nagmula ikid na
nagsibug, te Namaratu ewan
hala ya mangpadakal ta mula
kiden.
8 A kumanen naggitta hala
ya nagmula en ikid na nagsibugen, a azo masagolyatan
kid sangaw ta megitta ta
tinarabaku da.
9 Te ikami ni Apolos a maggitta kami nga magtarabaku
ta patarabaku na Namaratu
tekami, a ikamuy ya kuman
na uma na.

Ya Keangarigan Na Mangurug Kiden

A ta kuman na takday para
keangarigan a ikamuy hapa
ya kuman na bali nga nepapatayuk na Namaratu.
10 A gafu ta pangpasikan na
teyak a kuman nak hapa na
malalaki na kalapintero nga
mangitunglak ta kuman na
arigi na bali na en, a ikamuy
hapa sangaw ya mangibalin
ta bali en. Ammi mappya
ta pake appiyan na tagtakday
tekamuy ya pangibalin na ta
bali en,
11 te awena mabalin ta talin
na ya netunglak ken, te awan
ta takwan na pakapatayukan
na bali na Namaratu am
bakkan la te Hesus Kristu.
12-13 A pake pilin muy
mantu ya ibalin muy ta bali
en, te maparuba sangaw
ta afuyen talo am malogon
maapang. Te am kuman na
magdalikompormi na kayu
ikid na hulu ikid na gahut ya
ibalin muy a kenga sangaw
ya ngamin nagbannagan
muy. Ammi am kuman na
balituk ikid na pirak ikid
na mangina kiden batu ya
ibalin muy a magnayun hala
sangaw.
A pake mepasikkal
mantu sangaw am anu ya
tinarabaku na tagtakday
tekitam nga mangurug. Te
am ittan sangaw ya araw
na datang ni Afu Hesus a ya
kuman na afuy na en sangaw
ya mangparuba ta ngamin
tinarabaku tam, petta maita

am itta ya kappyanan na ono
awan.
14 A am angarigan
ta awena maapang na
tinarabaku tam ta pang-
paruba ni Afu Hesus a
maatadan kitam hala san-
gaw ta sagolyat tam.
15 Ammi am kuman na
maapang ya tinarabaku na
kadwan a kenga mantu
sangaw ya ngamin nagban-
nagan da, a magge mesipat
kid hapa sangaw ta kaapang
na tinarabaku da en, ammi
melillik hala sangaw ya
kahalwa da gafu ta pangurug
da.
16 A yen mina ya nono-
tan muy, kahkahulun, te ika-
muy mangurug ya kuman na
bali na Namaratu ewan, te
magyan hala tekamuy ya Ka-
halwa na en.
17 Ammi am itta tekamuy
ya kuman na mangtapang
ono mangkutkutet ta bali na
en a Namaratu hapa sangaw
ya mangpa-gang tentu, te ne-
duma na ya bali na en petta
magserbi tentu. A ikamuy ya
nekwenta na ta bali na.

Ya Kakurugan Na Kalalaki

18 Awemuy mantu
paayayyaw, kahkahulun,
gafu ta kalalaki na sistema
muy, te am intu ikatalak
muy ya gagangayen sistema
na tolay a mapmappya ta
iwarad muy petta kuman
kam na makilavun, petta
malalaki kam sangaw ta
sistema na Namaratu ewan.
19 Te maski am anu ya
kalalaki na sistema na tolay
a awan ta kwenta na ta uray
na Namaratu, te ya nebar na
ta takdayen surat a

"**Sikwatan na Namaratu ya malalaki kiden gafu ta sistema da en hapa la,**" kunna.

20 A ya uhohug na takday ha
na surat a

"**Amu na Namaratu ya nonot na malalaki kiden, a awan kan ta kapkappyan na nonot da,**" kunna.

21-22 A yen ta ibar ku teka-
muy, kahkahulun, ta awan
mina ta magparayag gafu ta
pinili na en nga mangituldu
tentu. Te maski am Pablu,
ono Apolos, ono Pedru, a
sa magserbi kami ngamin ta
kuman na tagabu muy. A
maski am anu ya pinaratu na
Namaratu ta paglelehutin a
sa mesipat kam ta ngamin.
Parefu kam seangat, a parefu
kam sangaw masi. Sa mesi-
pat kanan ta arawin yan, a
kumanen hapa sangaw ta du-
matang.
23 Ammi maski am kwa muy
ya ngamin a kwa na kam ni
Hesus, a kwa na Namaratu
ewan i Hesusen.

4

1 Mappya mantu, kahkahu-
lun, ta ikwenta da kami ta
daddoban la ni Hesus Kristu,
te ikami ya nekatalak na nga
mangipadangag ta awena en
nepakkamu na Namaratu ta
popolu kiden dadagkal.
2 A gafu ta nekatalak na
kami a mappya mantu ta idu-
lot mi la idulot ya ngamin
patarabaku na tekami.

3 Ammi am takwan ya
uray muy teyak a awek la
burungan, te awan bale
teyak am anu ya uray muy,
kumanen hapa ta uray na
kadwan kiden, te maski
am inya na tolay a awan
haman ta makkamu nga
magimbestigar teyak, te
awek hapa imbestigaran ya
barikin.
4 Awan ta amuk ta pangil-
ogot ku ta Namaratu, ammi
maski kunna ten a bakkan ta
yen ya mangibar ta kawan
na liwat ku, te Namaratu
la ya makkamu am kustu
ya tarabakuken tentu ono
awan.
5 Mappya mantu ta awe-
tam ka-ma la padulayan ya
ikattolay tam ta awena para
la datang na Dafu tamewan,
te am dumatang na a intu
sangaw ya mangpalattog ta
ngamin kiden melemad, a
ibar na sangaw ya ngamin ki-
den razon na nonot tam. A
yen sangaw ya pakadangag
tam ta uray na Namaratu ta
tagtakday tekitam.

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagparayag Da

6 A intu nabidak tekamuy,
kahkahulun, ya gagangay mi
ni Apolos, petta ikami mina
ya parigan muy, petta intu
la dagdagan muy ya kuman
na nesurat ta lintigen, pet-
tam kumanen a awemuy san-
gaw magparayag gafu ta pilin
muy nga mangituldu teka-
muy.
7 Te itta hud ya katunun-
gan muy nga mangidaduma
ta tolay? A maski am itta ya
amu muy nga awena amu na
kadwan a bakkan hud ta Na-
maratu ewan ya nangiatad
ta amu muy? A am kaku-
rugan ta intu ya nagafun na
a anu kawagan na mantu ta
iparayag muy?
8 Kuga malalaki kam pon,
te amu muy na ya ngamin, a
awemuy masapul ya ituldu
mi. Mappya te ittan tekamuy
ya ngamin pakapangwa na
Kahalwa na Namaratu, a
napnapolu kanan ammi
tekami nga magturay ta ku-
man na ari. A am kakurugan
mina ta magturay kanan a
matalakak hapa, te nabalin
na mina ya pangituldu mi
tekamuy a makipagturay
kamin hapa tekamuy.
9 Ammi ta kakurugan a
awena para la mabalin, te
ikami nga turin ni Hesus
a kuman na pinaakban na
kami na Namaratu ammi
ta kadwan kiden tolay, te
nagbalin kamin haman ta
kuman na nabalud kiden
nga ipabuya da kapye da
papasin, te maita haman na
ngamin tolay kontodu anghel
ya pagdakat na katolay mi.
10 Addet* ta ayanin a
kanayun makurang ya
kanan mi ikid na inuman
mi, a napispissang ya pag-
barawasi mi, a napalpaluk
kami, a awemi makaintak
te awan ta kabukodan na
pagdulotan mi.

* **4:10** Nauli ya katunud na bida kiden ta bersikulo 10 addet ta 13, petta matarus ya bida. Te ya bida ta bersikulo 10 ta kadwan kiden Bibliya a dumagdag ta bersikulo 12, a nagbalin ta bersikulo 13,

11 A mazigatan kami
nga magapag ta magserbi
tekami, te magbanbannag
kami haman. A am itta
ya mangigaged tekami a
sagolyatan mi ta mappya.
A am matapangan kami a
attaman mi la.
12 A am mapadpadulay
kami a mappya la ya itabbag
mi. Nagbalin kamin ta
kuman na hugta na kadwan
kiden tolay, te ikwenta da
kami ta kuman na tapang na
paglelehutin.
13 Awan kami kan ta nonot
gafu ta pangipadangag mi ta
damag ni Hesus, ammi map-
pya tekamuy te senonot kam
de, te awan haman ta mang-
tapang tekamuy. Makafuy
kami kan, ammi tekamuy a
maturad kam de, ikid na ma-
dayawan kam, a ikami ya
medadula.
14 A maski am isurat ku
ya kumanin na uhohug
tekamuy a awemuy mina
pahig ta amāmatan ta kam, te
tabarangan ta kam la gafu ta
ānāk ta kanan nga iddukan
ku.
15 Te maski am addu ya
mangituldu tekamuy a iyak
hapa la ya nekwenta ta dama
muy, te nagbalin kam ta ku-
man na ānāk ku kiden gafu
ta pangurug muy ta damag
ni Hesus Kristu nga nepadan-
gag ku tekamuy.
16 A ikayat ku mantu ta
makigitta kam teyak.
17 A yen ta dinob kun i Tim-
otyo nga mangituldu teka-
muy, te intu hapa ya kuman
na anak kin nga iddukan ku
ikid na ikatalak ku gafu ta
pangurug na te Afu Hesus. A
ibar na ha sangaw tekamuy
ya ngamin kiden gagangay
na tarabakuk ikid na pangu-
rug ku te Hesus ta kuman
na itulduk ta ngamin kiden
mangurug ta ngamin eyan
ku.
18 Ammi ya kadwan kid-
ina tekamuy a nagparayag
kid na, te ibar da kan ta
awek maturad nga magtoli
umatubang tekid.
19 Ammi eyak hala sina
ta mavit am ituluk ni Afu
Hesus, a pasikkalan ku
sangaw am itta ya makkwa
na magparayag kidina nga
megitta ta uhohugan da.
20 Te am kakurugan ta
nesipat kid na hapa ta
pangikerutan na Namaratu
a bakkan mina ta uhohug
da la ya mangpasikkal am
awa tarabaku da en gafu ta
pakapangwa na Namaratu
tekid.
21 A ikamuy mantu ya
mangnonot am imanu san-
gaw ya paguhohug ku ta
datang ku tekamuy, te am
usutān muy la ya kuman na
parayag muyen a mappya
sangaw ta ihuya ta kam.
Ammi am nagbabawi kanan
a maita muy sangaw ya
pangidduk ku tekamuy ikid
na kasippat na nonot kin.

5

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagkillu Na Nonot Da

1 A ya takday para na
dulay nga nadamag ku
tekamuy a ya kagitta muyen
mangurug ya mangdorug

kan ta bakkanen ta atawa
na. Ammi pake kaamamatan
para ya liwat na te intu kan
kadallawan na ya atawa
na dama na en. Addu ya
mangadallaw ta awan kiden
mangurug, ammi awan para
ta nadangag ku tekid nga
mangadallaw ta atawa na
dama na ta kuman na itta en
tekamuy.

2 A anu haman ta iparayag
muy para la ya pangurug
muy am ituluk muy la ta
makigimung tekamuy ya
mangadallaw? Mapmappya
hud la ta magdamdam
kam mina, a dugiman muy
mina ya nakaliwatina nga
makigimung tekamuy.

3-5 A maski am awanak
tekamuy a kuman na itta
yak hala tekamuy gafu ta
pakimallak ta kam. A gafu
ta pinatudunan nak hapa
ni Afu Hesus a uray kun
ta pa-gangan muy mina
ya nakaliwatina. Te am
nagkakampat kanan sangaw
a itta yak hapa tekamuy gafu
ta pakapangwa ni Afu Hesus,
a yen ta ibar ku tekamuy ta
ituluk muy ya nakaliwatina
te Satanas petta pagzigātan
na ya bari na en, talo am
magbabawi sangaw, pettam
kumanen a mekerutan san-
gaw ya kahalwa na en ta
araw na datang ni Afu Hesus.

6 Awan mantu ta kapkap-
pyan na parayag muy am itta
para la ya dulay tekamuy.
Awemuy hud manonot ta am
tagorayan muy la ya dulay na
tarabaku ta makigimung kid-
ina tekamuy a umalasig hala
sangaw tekamuy ngamin.

7 Mappya mantu ta azin
muy ya dulayen tekamuy,
petta awan sangaw ta
pakadulayan muy. Te yen
ta neatang ni Hesus ya bari
na en gafu tekitam, petta
sa mabaggawan kitam ta
kadulay tam.

8 A mappya mantu ta am
kada maggagimung kitam
a pake nonotan tam ya
nepangikaru ni Afu Hesus
ta liwat tam kiden, a awe-
tam tagorayan ya dulay ta
pakikahulun tam, te mappya
hud la ta pagtalekudan tam
ya dana en gagangay tam,
petta mangdayaw kitam ta
matunung ikid na mappya na
nonot.

9 Nonotan muy mina ya
nesurat ku tekamuy ta idi,
te "**Awemuy la makikahu-
lun ta tolayen nga man-
gadallaw,**" kunku paen.

10-11 Ammi bakkan ta
intu bidan ku ya awan
kiden mangurug, am awa
kagitta muyen mangurug
nga magliwat. Te am intu
mina lillikan muy ya ngamin
kiden mangadallaw ikid na
maginggum, ikid na mag-
takaw, ikid na makimallak
ta takwan na dyos a masapul
mantu ta e kam ta awan ta
totolay. Ammi intu hud la
bidan ku ya kagitta muyen
mangurug nga magliwat, te
maski am mangadallaw ono
maginggum, ono makipag-
dayaw ta takwan, ono ma-
madpadulay, ono magillaw,
ono magtakaw a awemuy
la sumisi-ged tentu, ikid na
awemuy makikkanan tentu.

12-13 Ammi ya awan kiden
mesipat ta pangurug tam a
bakkan haman ta iyen kid ya
pa-gangan tam, te Namaratu
hala sangaw ya makkamu ta
isina kid. Ammi ya mesi-
pat kiden tekamuy ta paggag-
imungan a mappya ta yana
kid ya pa-gangan muy am du-
lay ya tarabakun da. Yen
ta dugiman muy mina ya
nakaliwaten nga kinan ku
petta awena mesipat teka-
muy.

6

*Ya Tabarang Ni Pablu Ta
Mangidarum*

1 A itta hapa ya tabarang
ku tekamuy gafu ta pangi-
darum muy. Te am itta kan
ya pangpaliwatan muy ta
kabagis muy a idarum muy
kan. Ammi anu kawagan na
ta emmuy idarum ya kabagis
muyen ta atubang na awan
kiden mangurug? Mappya
mina ta kagitta muy kiden
mangurug ya makkamu
magimbestigar tentu, ikid na
magnonot ta pangpa-gang da
tentu.
2 Awemuy panaw amu ta
ikitam tolay na Namaratu
ya kauffunan na sangaw
nga mangibbal ta ngamin
kiden tolay ta paglelehutin?
A am amu tanan sangaw ya
mangibbal ta ngamin tolay
a awan hud ta amu muy
petta ikamuy sangaw ya
magimbestigar ta assang la
na problema muy?
3 A awemuy de amu ta iki-
tam hapa sangaw ya mag-
imbestigar ta anghel kiden
ta langit? A awetam hud
mantu amu ya magimbesti-
gar ta ikattolay tam ta lu-
takin?
4 Am itta mantu ya mag-
paimbestigar ta kabagis na
en a aweda mina ange ta
atubang na awan kiden me-
gitta ta nonot muy.

5 A bidan ku ya kumanin
tekamuy petta mamat kam
mina, te awan hud ta senonot
tekamuy nga makkamu mag-
imbestigar ta pagtatapilān na
magkakabagis?
6 Ammi ta kuman na ika-
muyina a idarum na takday
ya kabagis na en, a pake
dulay para te idarum na ta
atubang na awan mangurug.
7 Ammi maski am inya san-
gaw tekamuy ya mangabak
ta idarum na en a dana
naabak haman gafu ta
nedarum na ya kabagis na
en. Mapmappya mina ta
attaman muy la ya ma-
maddayen ta dulay ikid na
magdarogas tekamuy ammi
ta sakā mamadday kam hapa
ta dulay.
8 Ammi ta kuman na
ikamuyina a magliwat kam
haman ta kadwan kidina
tekamuy, a darogasan muy
kid hapa maski am kagitta
muy kiden mangurug?

9 Kuman na awemuy de
manonot ta maski am inya
ya mamadday ta dulay a
awena sangaw mesipat ta
pangikerutan na Nama-
ratu. A awemuy mantu
paayayyaw, te addu sangaw
ya madugiman. Te ya maga-
tattug, ikid na makipagkultu

ta sinang tolay, ikid na
mangadallaw, ikid na bakla,
10 ikid na magtakaw, ikid
na maginggum, ikid na mag-
illaw, ikid na mamadpadu-
lay, ikid na tulisan, a awan
sangaw tekid ta mesipat ta
pangikerutan na Namaratu
ewan.
11 Kumanen haman ya
gagangay na kadwan kiden
tekamuy ta idi. Ammi teka-
muyen nagzigut a nedagga
kam te Afu Hesus gafu ta
pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu, a nekwenta
na Namaratu ta matunung
kam na tolay. A takwan na
mantu ya kasasaad muy, te
binaggawan na kam ni Afu
Hesus ta liwat muy kiden, a
negungay na kam ta dulayen
ta paglelehutin.

Ya Pagserbi Na Bari Tam Kiden

12 Gafu ta inubadan na
kitam na Namaratu a "**Ma-
balin mantu ta kwan ku
la ya ngamin ikayat ku,**"
itta ya kumin. Ammi bakkan
haman ta kappyanan tam ya
ngamin ikayat tam. A maski
am awan ta mehangat teyak
a awek ikayat megalut maski
ta awanen mehangat teyak.
13 Ta kuman na uray na
kadwan a awan kan ta
ihangat na Namaratu nga
kanan tam, te pinadday
na kan ya sirat tam nga
makagiling ta ngamin ikayat
tam nga kanan. A gagangay
kan ta kunna ten, te awena
kan magnayun na sirat
tam ikid na kanan tam, te
paggittan na kid sangaw azin
na Namaratu. A yen hapa
ya razon da ta pangadallaw
da. Ammi killu ya razon da,
te bakkan haman ta iyen ya
nepamadday na Namaratu
ta bari tam petta kadallawan
tam ya ngamin karagatan
na bari tam, te gagangay ta
magserbi kid mina te Afu
Hesus, a i Hesus hapa ya
magserbi ta bari tam kiden,
petta matolay kitam sangaw.
14 Te maski am masi ki-
tam a tolayan na kitam hala
na Namaratu ewan ta paka-
pangwa na en ta kuman na
nepangtolay na te Afu Hesus.
15 Kuman na awemuy de
manonot ta pinakabari ni
Hesus Kristu ya bari tam
kiden. A mappya hud ta
igungay tam ya bari tam
tentu petta idagga tam ta bari
na makikadallawen? Madi
haman.
16 Te am makidagga ya to-
lay ta akikadallawen a mek-
wenta kid na ta tatakday la
na bari. Te ya uhohug na
Namaratu ta lebru na en a

"**Am nagatawan ya lalaki
en ikid na babbayen
a mekwenta kid na ta
tatakday la na bari,**"
kunna.

17 Ammi ikitam nga nesipat
te Afu Hesus a nedagga hapa
ya kahalwa na ta kahalwa
tam.
18 A mappya mantu ta
adayunan muy ya maki-
dorug ta awemuy atawa,
te maski am anu ya pagli-
watān na tolay fwera la ta
pangadallaw na a awena
mazigman na bari na. Ammi
ya makidorug ta awena en

atawa a pagliwatān na hapa
la ya bari na en,
19 te nonotan muy yan: ya
bari muy kidina ya kuman
na bali na Kahalwa na
Namaratu, te nesipat na ya
Kahalwa na tekamuy petta
pagyanan na kam.
20 A bakkan mantu ta
kwa tam ya bari tam, te
ginātāng na haman na Na-
maratu, te nekaru na kitam
ta nepangsaka ni Afu Hesus
tekitam. Mappya mantu ta
Namaratu ya madayawan
gafu ta tarabaku na bari tam
kidin.

7

*Ya Ituldu Ni Pablu Ta Na-
gatawa*

1 A ta ayanin a tabbagan
ku hapa ya pohut muyen nga
nesurat muy teyak. Ya kap-
pyanan na lalaki a awena
mina si-gedan ya babbay.
2 A gafu ta addu ya masanat
mangadallaw, a mapmappya
mantu ta itta ya atawa na
tagtakday lalaki, a kumanen
hapa ta tagtakday babbay.
3 A mappya hapa ta iatad
na babbayen ya katunungan
na lalaki en, a kumanen hapa
ta lalaki en.
4 Te ya babbayen a bakkan
la tentu ya makākwa ta bari
na en am awa atawa na en
hapa, a bakkan hapa ta lalaki
en ya makākwa ta bari na en
am awa babbayen hapa.
5 A maski am bagu na-
gatawa ono am nabayag na
nagatawa a aweda mina
iituk ya bari da ta atawa
da. Ammi am ikayat muy
ta immangan muy bit la
ya pagdorug muy petta
mapmappya ya pakatagop
muy ta pakimallak muy a
mabalin hapa am naggitta ya
nonot muy. Ammi mappya
hapa ta awemuy pabayagan
ya awemuy pagdorug talo
am sanatan na kam ni
Satanas a e kam makidorug
ta takwan gafu ta awemuy
pakaguwad ta bari muy.
6 Ammi maski ibar ku yan
tekamuy a bakkan haman ta
kuman na pakkwa na Nama-
ratu tekamuy, ammi ibar ku
la ya kuman na mappya ta
uray kin hapa la.
7 Pake ikayat ku ta megitta
mina ya ngamin tolay teyak
nga awan maglahām, ammi
amuk hapa ta magdaduma
ya neatad na Namaratu ta
tagtakday tolay.
8 A ya uray ku hapa ta awan
kiden ta atawa ikid na balu
kiden a mappya am idulot da
mina ya awan mangatawa ta
kuman na iyak.
9 Ammi am aweda
maguwad ya bari da a
mapmappya mantu ta maki-
atawa ya babbay, a man-
gatawa hapa ya lalaki, te
mapmappya ta itta ya atawa
da ammi ta umalzub ya
pagattug da.
10-11 A itta hapa ya ibar ku
ta nagatawa kiden, ammi
bakkan la teyak ya nagafun
na, te dana nebar ni Afu
Hesus, te intu nebar na ta
awena mina makigungay
na babbay ta atawa na en,
kumanen hapa ta lalaki
en. Ammi am angarigan
ta dana negungay a map-

pya ta awena ha sangaw
makiatawa, ammi am ikayat
na makiatawa a mappya
ta makikappya ta dana en
atawa na.
12-13 A ya ibar ku ta kad-
wan kiden tekamuy a uray
ku la, te awan ta nebar ni
Afu Hesus teyak. Am an-
garigan ta itta tekamuy ya
dana nagatawa ta awan man-
gurug a awena mina maki-
gungay tentu am ikayat na la
makidagga na awanen man-
gurug.
14 Te ya awanen mangurug
a mesipat hapa ta bendisyon
na Namaratu ta pagatawa da
gafu ta atawa na en man-
gurug. Te am bakkan mina
ta kunna ten a awena mina
mesipat na anak da kiden
ta bendisyon na Namaratu,
ammi ta kakurugan a mesi-
pat kid hala.
15 Ammi am angarigan ta
ikayat na awanen mangurug
ya makigungay ta atawa na
en mangurug a pagurayan na
la ten, te am kunna ten ya
ikayat na a maubadan mantu
ya mangurugen ta pagatawa
da, ammi ikayat na Nama-
ratu ta magmappya kid mina.
16 Te am babbayen ya
mangurug a nonotan na
mina ya atawa na en talo
am mekerutan hapa sangaw
gafu tentu, a kumanen hapa
ta lalaki en.

*Ya Metabarang Ta Mang-
pauli Ta Kasasaad Da*

17 Mappya mantu ta am
anu ya kasasaad na tagtak-
day mangurug ta nepan-
galap na Namaratu tentu a
awena mina pagtalekudan
ya kasasaad na en nga
neatad na Namaratu tentu,
te yen ya itulduk ta ngamin
kiden paggagimungan na
mangurug.
18 A am angarigan mantu ta
Hudyo ka gafu ta kabanggit
mu a awem pagtalekudan ya
kaHudyom. A am bakkan ka
ta Hudyo gafu ta awem na-
banggit a awem pahig ta ma-
banggit ka mina petta mag-
balin ka ta Hudyo.
19 Te awan ta kwenta na
kabanggit mu, ono kawan
na kabanggit mu, te intu la
mekwenta ya pangurug tam
ta patarabaku na Namaratu
tekitam.
20 A maski am anu ya
gagangayen tarabaku na
tagtakday tekamuy ta nepan-
galap na Namaratu tekamuy
a idulot muy la ten.
21 Te am dana tagabu kan
ta nepangalap na Namaratu
teko a makitagabu ka la.
Ammi am pagurayan na ka
na dafumen a maguray kan
hapa.
22 Te maski am makitagabu
ka ta tolay a inubadan na ka
ni Afu Hesus ta pakitagabum
ta dulay. Ammi ya awanen
nakitagabu ta tolay ta nepan-
galap na Namaratu tentu a
nagbalin hala ta kuman na
tagabu ni Afu Hesus.
23 A gafu ta mangina ya
nepangsaka ni Afu Hesus
tekamuy a bakkan mina ta
tolay ya pakitagabun muy
am awa Namaratu ewan.
24 A maski am anu ya
kasasaad muy ta nepangalap
na Namaratu tekamuy a

yen la ya idulot muy ta
kuman na pakitagabu muy
ta Namaratu ewan.

Ya Ituldu Na Ta Awan Ki-
den Nagatawa

25 A ta ayanin a tabbagan
ku hapa ya pohut muyen
gafu ta awan kiden ta atawa.
Awan ta nebar ni Afu Hesus
teyak, ammi ibar ku la ya
uray kin, te mekatalak hapa
ya itulduk tekamuy gafu
ta panguffun ni Afu Hesus
teyak.
26 A ta kuman na uray kin,
gafu ta ittan ya zigat tam, a
mappya ta idulot na tagtak-
day mangurug ya kasasaad
na en.
27 Te am itta ya atawa na
a awena mina igungay, a am
awan ta atawa na a awena
mina magapag ta atawa na.
28 Ammi am ikayat na man-
gatawa a awan ta liwat na,
kumanen hapa ta babbay,
ammi itta hala sangaw ya zi-
gat da nga mehulun ta pa-
gatawa da, a yen ta ilillik ta
kam mina ta zigat.
29 A ya ikayat ku uhohugan
ta isin, kahkahulun, a tana-
gay na ya pagaddetan na
katolay tam ta paglelehutin
yan. A ya seatawa en a
nonotan na mina apolu am
anu ya mesmesasita ammi ta
pagatawa na.
30 A ya magdamdam a
nonotan na mina am anu
ya mesmesasita ammi ta
pagdamdam na. A ya
magayayaten a nonotan na
mina am anu ya mesmesasita
ammi ta pagayayat na. A ya
aggatanganen a nonotan na
mina am anu ya mesmesasita
ammi ta gatangan na.
31 A kumanen hapa ta
ngamin kiden magserbi
tekitam ta lutakin, te tanagay
kid na imawan.
32 Ikayat ku mantu ta awan
ta pakapoyungan muy, te ya
lalaki en nga awan ta atawa
na a awan ta nonotan na am
bakkan la ta patarabaku ni
Afu Hesus tentu, petta mata-
lak hapa tentu.
33 Ammi ya seatawa en
a addu ya nonotan na ta
magserbi tekid ta pagkatolay
da, petta mamamallak na ya
atawa na en.
34 A yen ta nagkattway
ya nonot na, te duwa ya
pakolangan na. Kumanen
hapa ta babbay, te ya awanen
ta atawa a nonotan na ya
ikayat ni Afu Hesus petta
intu la tatakday ya pagserbin
na bari na ikid na angat
na. Ammi ya babbayen
nga seatawa a addu hapa
ya nonotan na ta magserbi
tekid ta pagkatolay da, petta
mamamallak na ya atawa na
en.
35 A maski bidan ku yan
tekamuy a awena ta ihangat
ku ya pangatawa na lalaki
ikid na pakiatawa na bab-
bay, ammi uffunan ta kam
la ta kappyanan muy, petta
awan mina ta pakatabtaban-
gan muy ta pangurug muy te
Afu Hesus.
36 A am angarigan ta itta
ya balatang nga awena
pakiatawan na dadagkal
na kiden, otturu nonotan
da sangaw ta aweda mina
ihangat, a mappya hapa am

pakiatawan da, te awena
dulay.
37 Ammi am itta ya seanak
na balatang nga awan nekari
ta takwan na lalaki, te natur-
turay para la ta ikayat na gafu
ta anak na en, yaga naiggat
ya ninonot na ta awena paki-
atawan ya anak na en, a ma-
balin ta idulot na la ya uray
na en.
38 Kustu mantu ya man-
gatad ta balatang na en,
ammi mapmappya ya awan
mangatad gafu ta zigatin nga
maangange.
39 A ya babbayen nga
seatawa a dulay am maki-
gungay ta atawa na en,
te mappya ta idulot da ya
pagatawa da addet ta masi ya
takday tekid. Ammi am nasin
ya lalaki en a mabalin ta
makiatawa ha ya babbayen
ta ikayat na, ammi mappya ta
intu atawan na ya kagitta na
en mangurug te Afu Hesus.
40 Ammi ta kuman na uray
ku a dakdakal para ya talak
na am awenan makiatawa. A
kustu hapa de ya uray kin
te itta hapa ya Kahalwa na
Namaratu teyak nga mang-
panonot.

8

Ya Metuldu Gafu Ta Kanan Nga Neatang

1 A ta ayanin a tabbagan ku
hapa ya uhohug muyen gafu
ta kanan neatang ta sinang
dyos kiden. “**Awan ta dulay
am mangan kami, te sa
amu tam haman ta tulad
ya atangan da kiden,**”
kummuy. A kakurugan yana,
ammi bakkan haman ta
amu tamen ya mangatad ta
kappyanan na kadwan kiden
kabagis tam nga makurang
ya amu da, te mapmappya ta
nonotan tam ya pangidduk
tam tekid. Te am intu la
ikatalak tam ya amu tam
a yen sangaw ya gafu na
parayag tam. Ammi ya
pangidduk tam ta kabagis
tam kiden ya mangpasikan
ta pangurug da.
2 Am itta ya magparayag
gafu ta amu na a makurang
mantu ya amu na.
3 Ammi am itta ya mangid-
duk a kakurugan ta itta ya
amu na.
4 A ya ikayat ku uhohugan
tekamuy gafu ta pangan muy
ta neatang da ta sinang dyos
kiden a amu tam ta tulad
ya sinang dyos da kiden, te
tatakday la ya Dyos.
5-6 A maski am addu kan
ya dyos ta langit ikid na lu-
takin nga ibar na kadwan ki-
den tolay ta dafu da a teki-
tam mangurug a amu tam
ta tatakday la ya Dyos, a
intu hala ya Dama tam nga
makkamu ta ngamin, a iki-
tam ya magserbi tentu. A
amu tam hapa ta tatakday la
ya dafu tamewan nga Hesus
Kristu, te intu ya pinagpad-
day na Namaratu ta ngamin,
a matolay kitam hapa gafu
tentu.
7 Ammi maski kunna ten
a awena para la netug na
kadwan kiden mangurug ya
kuman na amu tam, te pahig
da para la ta kakurugan
ya sinang dyos kiden gafu
ta napenam kid ta idi nga
nangan ta atang. A am

mehulun kid hapa makikkan
ta neatang gafu tekamuy a
aweda ikwenta ta gagangay
la na igupan am awa nonotan
da hud la ta atang, a intu
la nonotan da ya pagliwat
da ta Namaratu, te medyo
makafuy para la ya pangurug
da.
8 Ammi awek ibar ta
matalak ya Namaratu teki-
tam gafu ta kanan tam, te
awan bale tentu am anu
ya kanan tam. Te maski
am mangan kitam mina ta
neatang a bakkan ta iyen ya
pangkatupagan na tekitam.
A am awetam mangan a
bakkan hapa ta iyen ya
pangsagolyatan na tekitam.
9 Ammi maski kunna ten
a mappya ta pake nonotan
muy ya kwammuy talo am
magamamangaw sangaw ya
makafuyen mangurug gafu
tekamuy.
10 Te am angarigan ta
maagayagan ya takday teka-
muy ta kapilya na sinang
dyos da petta makikkan ka
tekid a mabalin ta maita
na ka sangaw na takday
kabagis mu nga makafuy
mangurug. A gafu ta iko ya
takday makkamu ta ngamin
kappyanan, a tumurad hapa
sangaw ya kabagis men
ange makikkan tekamuy ta
neatang maski am pahig na
ta dulay.
11 A gafu ta amumen a pin-
erdim ya nonot na kabagis
men nga nekerutan ni Hesus
Kristu, te tumurad magliwat
gafu teko.
12 A gafu ta pinerdim ya
nonot na kabagis men nga
makafuy a nakaliwat kan
tentu, otturu nakaliwat kan
hapa te Hesus.
13 Am mabalin mantu
ta tumurad magliwat ya
kabagis ku gafu ta kanan ku
a awek na mantu mangan ta
neatang, petta bakkan ta iyak
ya gafu na pagliwat na.

9

I Pablu Mina Ya Parigan Da

1 Ammi anu haman ta
kunna ten ya nonot ku?
Awenak hud inubadan ni
Afu Hesus petta magurayak
mina ta ngamin ikayat ku?
A bakkanak hud ta turin ni
Afu Hesus? A awena hud
nakipaita ni Hesus teyak ta
kabalinan na pasi na? A
bakkan hud ta ikamuy ya
pakaitan ta tarabakuk gafu
ta panguffun ni Afu Hesus
teyak?
2 A maski am awena ibosag
na kadwan ta turin nak ni
Afu Hesus a dana amu muy,
te iyak ya gafu na pangurug
muy tentu, a ikamuy mantu
ya pakaitan ta turin nak.
3 Ammi gafu ta itta teka-
muy ya awan mangurug ta
turin nak a imbestigaran dak.
A yen ta pake ipasikkal ku,
petta nonotan da mina.
4 Pahig muy de ta awan
ta turay ku gafu ta awek
nakitandan tekamuy. Ammi
maski kunna ten a awan hud
ta katunungan mi ni Barn-
abas nga mangibar ta pagto-
lay mi gafu ta bannag mi ta
ituldu mi kiden?
5 A awan hud ta katunun-
gan mi nga mangihulun ta

atawa mi petta mesipat kid
hapa tekami ta kuman ni Pe-
dru ikid na kadwan kiden
turin hi Hesus ikid na kabagis
na kiden?
6 A pahig muy de ta mag-
bannag kami ni Barnabas ta
takwan na tarabaku gafu ta
awan ta katunungan mi nga
makitandan ta ituldu mi ki-
den.
7 Ammi am itta ya
magserbi ta kadwan a awan
hud ta katunungan na
nga mangibar ta iuffun na
tentu? Ya suddalu en hud ya
makkamu magpaga ta armas
na kiden? A awena hud
mabalin ta magkakkap ya
nagmula en ta nemula na en?
A am magtaron ta kalding
awena hud kakkapan ya
gattak na en?
8-9 Ammi bakkan la ta
gagangay na tolay ya mangi-
pasikkal ta isin, te dana
yen haman ya netuldu na
Namaratu ta lintig na en nga
nepesurat na te Moses;

"**Am pagaggikan muy ya anwang muy a awemuy busalan, petta makakan hapa,**" kunna paen.

Ammi bakkan ta intu la
bidan na ya kappyanan na
anwang,
10 am awa kappyanan na to-
lay hapa. A nepesurat na yan
gafu ta pangkenga na tekami
nga ange mangipadangag
ikid na mangituldu ta uho-
hug na en. Te gagangay ta
ikatalak mi hapa ya meatad
tekami gafu ta bannag mi
ta kuman na ange kiden
magaradu ikid na maggapas.
11 Ikami mantu ya kuman
na nangimula ta uhohug
na Namaratu tekamuy, te
pagkappyanan na kahalwa
muy. A madi hud am
mesipat kami hapa tekamuy
ta pagkappyanan na bari mi?
12 Intu* mina pagnonotan
muy ya magtaron kiden ta
simbaan na Namaratu ta
idi, te nesipat kid nangan
ta neatad na tolay kiden ta
simbaanen. A ya nangatang
kiden hapa ta agyan na
simbaanen a nangan kid
hapa ta nepeatang na tolay
kiden tekid.
13 A kumanen hapa tekami
nga mangipadangag ta
damag ni Hesus, te nebar
na ta pagtolayan mi mina ya
pangipadangag mi.
14 Te maski am itta ya gatut
muy ta mappya ta kadwan
kiden mangituldu tekamuy a
dakdakal para tekami. Ammi
maski kunna ten awemi
haman ibar ta mauffunan da
kami mina, te mapmappya ta
attaman mi ya zigat mi nga
magapag ta magserbi tekami,
petta am ipadangag mi ya
damag ni Hesus tekid a awan
ta magpabbag ta nonot da.
15 A yen mina ya nonotan
muy, te maski am itta mina
ya kesipatan ku tekamuy a
awek la ibar. A bakkan ta
iyen ya pagsurat ku tekamuy
ta ayanin petta itta mina ya
iatad muy teyak, te mapmap-
pya ta masi yak mina ta bisin

* **9:12** Ya bida ta bersikulo 12 ta kadwan kiden Bibliya a yen ya nagbalin ta bersikulo 14 ta isin petta matarus ya bida.

ammi ta patandanak nga
mangipadangag ta damag ni
Hesus. Te am patandanak
mina a kuman na awan
sangaw ta meparayag ku.
16 Te maski am ipadangag
ku ya damag ni Hesus a
awena mabalin ta yen ya
iparayag ku, te yen haman
ya kuman na gatut ku tentu,
a kakallakak na sangaw am
awek ipadangag ya nebar na
en teyak.
17 Am angarigan ta dana
uray ku mina nga ange
mangipadangag a mabalin
ta indagan ku ya metandan
teyak. Ammi bakkan haman
ta kunna ten te itta haman
ya gatut ku ta nangikerutan
teyak, a mappya mantu ta
idulot ku ya nekatalak na en
teyak.
18 Anu mantu ya sagolyat
ku? Intu la sagolyat ku ya
talak ku gafu ta awek ipa-
paga ya pangipadangag ku
ta damag ni Hesus, a yen
ta awek mangibar ta meatad
teyak gafu ta pangipadangag
ku.
19 A maski am awan ta to-
lay nga mangpatagabu teyak
a kuman na makitagabu yak
hala ta ngamin tolay talo am
itta ya maagagay ku tekid nga
dumagdag te Afu Hesus.
20 Te am itta yak ta kagittak
kiden nga Hudyo a dagdagan
ku hapa ya gagangay da ki-
den. A kurugan ku hapa ya
lintig da kiden nga nesirak
ni mina Moses tekid, petta
mayat kid hapa magdangag
ta ipadangag ku tekid. Ammi
maski kurugan ku ya lintig
da a bakkan ta yen ya ikata-
lak ku ta mangtolay teyak.
21 A am itta yak hapa
ta Hentil kiden nga awan
makkamu ta lintig na Hudyo
kiden a makigitta yak hapa
tekid, talo am itta hapa
ya mapadagdag ku tekid.
Ammi awek dumagdag ta
pagsoysoy da ta Namaratu,
te kanayun kurugan ku ya
patarabaku ni Afu Hesus
teyak.
22 A am itta yak ta man-
gurug kiden nga medyo killu
para la ya pangurug da a igit-
tak hapa ya barik tekid, petta
malogon kid hapa magdan-
gag ta itulduk tekid. Te maski
am anu ya gagangay na tolay
a igittak la ya barik tekid talo
am mekerutan kid mina gafu
ta ipaitak tekid.
23 A yen ta kanayun nono-
tan ku am anu ya mappya
ta damag ni Hesus, petta itta
hapa ya talak ku gafu ta man-
gurug kiden ta ipadangag ku.
24 Pake nonotan muy mina
ya gagangay na magbabilag
kiden ta pagkainnabak da,
te maski am sa magbilag
kid a ya mangabaken la
ya maatadan ta sagolyat.
A kumanen hapa mina
tekamuy, te mappya ta pake
ikakinan muy ya mangidulot
ta pangurug muy petta itta
hapa sangaw ya sagolyat
muy.
25 Te am magtrening ya
magbilag kiden a azin da
ya ngamin kiden dulay nga
magpakafuy ta bari da. A
addu hapa ya attaman da
ta mazigat, petta maatadan

kid sangaw ta barobu na
mangabak. Ammi intu la
sagolyat da ya don na lanut
nga magkatang sangaw.
Ammi tekitam nga man-
gurug a maatadan kitam
sangaw ta sagolyat nga
magnayun.
26 Am para iyak hapa la a
awek mantu parigan ya mag-
bilagen nga awan makkamu
ta datangan na, te pake patu-
nungan ku hud la ya ku-
man na agbilag ku. A awek
hapa parigan ya magboksing
ta bakkabakkan,
27 te penaman ku ya
barikin ta zigat, a iturayan ku
ta mappya. Te am awek hapa
isipat ya barikin ta itulduk ta
kadwan a mabalin ta melogo-
tak hapa ta pagaddetan ku.

10

Ya Tabarang Ni Pablu Gafu Ta Sinang Dyos Kiden

1 Mappya ta nonotan muy
hapa, kahkahulun, ya pakel-
ogot na dadagkal tam kiden
nga pinohet ni mina Moses ta
lugar na Egipto ta palungu na
araw. Te tekiden nagtugut a
sa nasigongan kid ta kulam
na Namaratu, a sa nakadakit
kid hapa ta nepaggungay na
bebayen.
2 A gafu ta pagyan da ta
addun na kulamen ikid na
hahat na danumen nga nag-
gungay a yen ya kuman na
nepagzigut da ta pangurug
da te Moses.
3 A sangaw sa nangan kid
hapa ta nanna en nga neatad
na Namaratu tekid ta kala-
fukanen,
4 a sa uminum kid hapa ta
danumen nga pinagarut na
ta batu en nga ginulak na ta
sagakud na en. Ammi tak-
wan na batu ye-yen, te pakai-
tan ta nehulun hapa i Hesus
Kristu tekid ta awena en para
la nagbalin ta tolay.
5 Ammi maski sa nesipat
kid ta isin kid na bendisyon a
pake assang la tekid ya pinag-
dulot na Namaratu ta bagu
en lugar da, te nasesenut nasi
ya kadwan kiden, a neku-
tukutet ya bari da ta kala-
fukanen.
6 A iyen kid mina ya nono-
tan tam, petta awetam mina
karagatan ya dulay ta kuman
na ikid.
7 A awemuy hapa makipag-
dayaw ta sinang dyos kiden
ta kuman na ikid, te ya nebar
ni mina Moses ta surat na en
gafu tekid a

"**Nekabalin da nangatang ta sinang dyos da en a nagtogkok kid, kapye da nangan ikid na uminum ta neatang da en, kapye da nagsasala ikid na nagalikkad ta dulay,**" kunna ta surat na en.

8 Awetam mantu makidallaw
ta kuman na kadwan tekid,
te pina-gang na kid na Nama-
ratu, a nagpasi ya dwafulu-
tallu ribu tekid ta takday la
na araw.
9 A awetam hapa paruban ya
Namaratu ta kuman na kad-
wan kiden, te addu ya nag-
pasi tekid ta dagat na ulag ki-
den nga dinob na Namaratu
tekid.

10 A awetam hapa libakan ya
Namaratu gafu ta zigat tam ta
kuman na kadwan kiden, te
pinapasi na kid na anghelen
nga dinob na Namaratu.

11 A ya ngamin kiden du-
matang ta dadagkal tam ki-
den ta idi a nepalubus na yen
na Namaratu gafu tekitam,
te nepesurat na hapa ya ne-
tuldu na tekid, petta itta hapa
ya pagnonotan tam, te tana-
gay na ya pakadatang tam ta
pagaddetan na lutakin yan,
a abikan na ya pangpa-gang
na Namaratu ta awan kiden
makanonot.

12 A am pahig muy ta
awemuy maayayyaw gafu ta
malalaki ya pangurug muy
a pake imugudan muy mina
talo am melogot kam hapa.

13 Ammi maski am
anu ya naparuba muy
nga pakaayayyawan ono
pagzigātān a gagangay
haman ta yen ya pinaruba
na ngamin tolay. Ammi
mekatalak hala ya Namaratu
nga manguffun tekamuy, te
awena ipalubus ta maparuba
kam ta awemuyen maatta-
man, te maski am anu ya
pakaparuban muy a daggan
na Namaratu ya pakaattam
muy, petta itta ya pagalikin
muy ta pagliwatan.

14 A mappya mantu,
kahkahulun, ta umadayu
kam ta pangatangan da ta
sinang dyos kiden.

15 A* pake nonotan muy
hapa ya ikayat ku uhohugan
tekamuy, te awek haman
ibar ta kakurugan ya dyos da
kiden nga atangan da, anna
awek hapa ibar ta dumatang
sangaw ya dulay tekamuy
gafu ta pangan muy ta iatang
da en,

16 ammi awek ikayat ta
mesipat kam ta anitu, te am
itta ya iatang da a ya anitu na
sinang dyos kiden ya ātāngān
da.

17 Gafu ta senonot kam a
nonotan muy mina am kustu
ya ibar ku tekamuy gafu ta
inuman tamen ikid na kanan
tamen ta kada paggagimung
tam.

18 Te ya inuman tamen
nga pakimallak tam a yen
ya pakesipatan tam ta daga
ni Hesus Kristu. A ya panen
hapa nga pagbabingayan
tam kapye tam kanan a yen
ya pakesipatan tam ta bari ni
Hesus.

19 A gafu ta tatakday la
ya panen nga kesipatan tam
a yen hapa ya mangatad ta
pagtatakday tam maski addu
kitam.

20 Kumanen haman ta idi ta
Hudyo kiden nga nangatang
ta Namaratu, te am kada nan-
gan kid ta neatang da tentu
a nesipat kid hapa ta Nama-
ratu.

21 A am makipaginum kam
mantu ta panadamdaman
tam ta daga ni Afu Hesus
a had kummuy para ange
makipaginum ta kwa na
anitu kiden? Kumanen hapa
am makikkanan kam ta
neatad ni Afu Hesus a had

* **10:15** Ya bida ta bersikulo 19, ikid na 20 ta kadwan kiden Bibliya a yen ya imunnan ta isin, petta matarus ya bida. A ya bida ta bersikulo 15 ta kadwan Biblya a yen ya nagbalin ta bersikulo 17 ta isin.

kummuy para makikkanan
ta neatang da en ta anitu?
22 Ikayat muy hud ta man-
gahugu ya Dafu tam? A ma-
balin hud ta magamma muy
ya pangpa-gang na tekamuy?
23 Ta kuman na uray muy
a "**Awan ta mehangat teki-
tam,**" kummuy. A kakuru-
gan hapa yana, ammi map-
pya ta nonotan tam mina am
anu ya mappya. Te maski am
mepalubus ya ngamin teki-
tam a itta hapa ya awanen
manguffun tekitam, ikid na
awanen manguffun ta ikatto-
lay tam.
24 A mapmappya hud la ta
nonotan tam ya kappyanan
na ikattolay tam, te bakkan la
ta kappyanan na bari tam.
25 A am ikayat muy gu-
matang ta igupan muy ta da-
pun, a mabalin hapa, ammi
awemuy la pohutan am dana
neatang da,
26 te dana amu muy ta kwa
na Namaratu ya ngamin pa-
glelehutin kontodu ngamin
magyan ta utun na lutakin.
27 A am agagayan na
kam na awan mangurug
petta mangan kam ta bali
na a e kam la mangan am
ikayat muy, a awemuy hapa
pohutan am itta ya dana
neatang da.
28 Ammi am itta ya
makanonot nga mangibar
tekamuy ta "**Dana neatang
da yan,**" kunna, a mappya
mantu ta awemuy kanan, te
petta awena sangaw pahig ta
usut kam magliwat gafu ta
pangan muy.
29 Bakkan mantu ta nonot
muy ya burungan ku am awa
nonot na nangibaren teka-
muy. Am iyak a awek la
kanan, te am kanan ku ya
pahig na en ta dulay a padu-
layan na mantu ya mappya
teyak.
30 A maski am pakimallak
ku apolu ya neatang da en
kapyek kanan a padulayan
nak hala sangaw gafu ta pan-
gan ken, ammi awek ikayat ta
mapadulay ya mappya teyak.
31 Mappya mantu ta maski
am anu ya tarabakun tam,
ikid na kanan tam ikid na
inuman tam a dana nonotan
tam mina ya Namaratu, petta
intu ya madayawan gafu ta
ipalubus tam ta bari tam.
32 A awetam hapa pagu-
rayan ya amu tam am ikazig-
man na nonot na ikattolay
tam, kompormi am Hudyo,
ono Hentil, ono kagitta tam
kiden mangurug.
33 Ya kuman na gagangay
ku ta bari kin a maski am
anu mina ya ipalubus ku ta
barik a dana nonotan ku bit
am anu ya mappya ta uray
na kadwan kiden tolay, te
bakkan la ta kappyanan ku
ya nonotan ku am awa kap-
pyanan na ngamin, talo am
mekerutan kid hapa.

11

1 A mappya mantu ta iyak
ya parigan muy, te parigan
ku hapa i Afu Hesus.

*Ya Gagangay Mina Na
Babbay Ta Paggagimungan*

2 A matalakak hapa teka-
muy, kahkahulun, gafu ta

kanayun nonotan muy ya netulduk tekamuy, ikid na idulot muy la ya patarabaku ni Hesus nga netulduk tekamuy.

3 Ammi mappya ta ipasikkal ku para tekamuy ya gagangay na kaurnos tam, te ya kasasaad ni Afu Hesus a intu ya ulu na lalaki en, a ya lalaki hapa ya ulu na babbay, a Namaratu ewan ya ulu ni Hesus.

4 A yen ta am makimallak ya lalaki ta paggagimungan ono am mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu, a awena mina panyawān ya ulu na kapye na makimallak, te iamamat na haman ya ulu na en.

5 Ammi am babbayen ya makimallak ono mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu a awena mina azin ya nepanyaw na ta ulu na, petta awena iamamat ya ulu na. Te am awena mapanyawān na babbay a megitta hala ta makikadallaw nga nausipan ya ngamin huk na.

6 A am awena ikayat panyawān ya ulu na a mapmappya mantu ta mausipan. Ammi dulay haman am mausipan ya babbay, te mangamamat haman, a yen ta panyawān na mina ya ulu na.

7 Ammi madi am matappanan ya ulu na lalaki gafu ta intu ya pakaitan ta kalalaki na Namaratu ewan, ammi ya babbay ya pakaitan ta kalalaki na lalaki en,

8 te bakkan ta babbayen ya nagafun na lalaki en am awa lalaki en ya nagafun na babbayen.

9 A bakkan ta lalaki en ya pinaratu na Namaratu ta kahulun na babbay, te ya babbay ya pinaratu na ta kahulun na lalaki.

10 A yen ta mapanyawān mina ya babbay, te yen ya pakaitan ta mepalubus makimallak ikid na mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu, petta awena mina ballāwan na anghel kiden.

11 Ammi maski kunna ten magkauf-uffun hala ya lalaki ikid na babbay gafu ta azo nesipat kid te Afu Hesus,

12 te ya napopolu en babbay a nagafu hala ta lalaki en, ammi ta ayanin a ya babbay ya pagafun na lalaki, a Namaratu hapa ya nagafun na ngamin.

13 Mappya ta ikamuy hapa ya mangnonot ta uhohug kin tekamuy, te mappya hud am makimallak ya babbay ta Namaratu am awena mapanyawān na ulu na en?

14 Intu mina pagnonotan muy ya gagangay na tolay kiden addet ta idi, te mamat haman ya lalaki am adanuk ya huk na kiden,

15 ammi am adanuk ya huk na babbay a yen ya lugar na pakadayawan na, te yen ya neatad na Namaratu nga magserbi ta tappan na ulu na.

16 A am itta ya magsoysoy ta netabarang kin a anu mabalin ku, te intu la ipasikkal ku ya dana gagangay tam, a yen haman ya dagdagan da ta kadwan kiden iglesya.

Ya Pangan Da Ta Panadamdaman Da Te Afu Hesus

17 A itta hapa ya takday
gagangay muy nga awek
dayawan, te am maggag-
imung kam a bakkan haman
ta mappya ya tarabakun muy
am awa dulay.
18 Te ya nadamag ku teka-
muy a magkakattway kanan
kan ta pangan muy, te itta ya
mangan, a itta hapa ya awan
makakan. A medyo kurugan
ku hapa ya nadamag ken,
19 te gagangay ta maggru-
pogrupo ya tolay kiden am
itta ya madigiman ta kad-
wan.
20 A gafu ta kunna ten
ya gagangay muy a perdin
muy mantu ya pakikkan muy
ta netuldu ni Afu Hesus, te
bakkan haman te Afu Hesus
ya nonotan muy ta pangan
muy am awa pagbattug muy
la.
21 Te ya kadwan kiden a
dana unnanan da kanan ya
balun da en, a awan na ta
isipat da ta kadwan kiden. A
gafu ta kumanen a mabisin
hapa ya kadwan, ikid na
mellaw ya kadwan.
22 Anu awemuy hud dana
mangan ikid na uminum ta
bali muy? Kuman na idadula
muy ya iglesya na Namaratu,
te amāmatan muy haman ya
kahulun muy kiden nga na-
panglaw. Anu hud mina
ya uhohugan ku tekamuy?
Mappya hud ta dayawan ta
kam? Awek dayawan ya
tarabakun muy, te bakkan ta
kunna ten ya netulduk teka-
muy.
23 Intu nesirak ku tekamuy
ya kuman na netuldu ni Afu
Hesus ta ituldu na kiden ta
hiklam na nepangitalaba ni
Hudas tentu.
24 Te nagibbal i Hesus ta
pan kapye na nepakimallak,
kapye na ha ginadgadwa. A
"**Ye-yan ya barik nga ma-
papasi sangaw gafu
tekamuy. Kanan
muy mantu, te
panadamdaman
muy teyak,**" kunna.
25 A ta nekabalin da nangan
ta panen a inibbalan na hapa
ya naginuman da en, a
"**Ye-yan na inuman ya
dagak nga mangi-
pasikkal ta bagu en
tulag na Namaratu
tekamuy. Am kada
uminum kam ta
isin a nonotan dak,**"
kunna.
26 A yen ta kada mangan
kam ta isin na pan ikid na
uminum kam ta isin na inu-
man a yen ya mangipasikkal
ta pasi ni Afu Hesus addet ta
pagtoli na sangaw tekitam.
27 Ammi am itta sangaw ya
mangan ikid na uminum ta
panadamdaman tam te Afu
Hesus ta idaduma na ya ikat-
tolay na kiden a sakā meka-
bat ta namapasi kiden ta bari
ni Hesus ikid na mangiburud
ta daga na en.
28 Mappya mantu ta dana
appiyan muy ya nonot muy
petta awan ta idaduma muy,
petta kustu sangaw ya pan-
gan muy ikid na paginum
muy.
29 Te am itta ya mangan
ikid na uminum ta awena

paggagittan ya ngamin kiden
mangurug a padatangan na
ya pangpa-gang na Namaratu tentu.
30 Yen haman ta nagkafuy
ikid na nagtatākit ya kadwan
kiden tekamuy, yaga nasi
para ya kadwan.
31 Ammi am dana riknan
tam mina ya nonot tam petta
pakappyan tam a melillik kitam ta pangpa-gang na tekitam.
32 Ammi maski am pagangan na ya mangurug a
awena ta ikatupag na am
awa patunungan na la, petta
awena ikabat ta pangpa-gang
na ta awan kiden mangurug.
33 A mappya mantu,
kahkahulun, ta am magkakampat kam nga mangan ta
panadamdaman tam te
Afu Hesus a awan mina ta
madugal, a maginsipsipat
kam.
34 Am itta ya madugal, a
dana mangan mina ta bali
na en petta awemuy sangaw
pagbalinan ya pagkakampat
muy ta pagliwatan muy, a pagangan na kam sangaw na
Namaratu ewan. Itta para
mina ya itulfuk ta isin kid na
bida, ammi bidan ku sangaw
tekamuy am makaange yak
ta agyan muy.

12

Ya Magdaduma Na Mabalinan Na Mangurug

1 A ta ayanin a ipalawag
ku ya magdaduma na pakapangwa na Kahalwa na Namaratu nga iatad na tekamuy, te awek ikayat ta makilavun kam.
2 Ammi dana nonotan muy,
kahkahulun, ya gagangay
muy ta idi ta awemuy para
la pakkamu ta Namaratu,
te netawag kam tentu gafu
ta anitu kiden nga nangayayyaw tekamuy petta
makimallak kam ta sinang
dyos kiden.
3 A yen ta pake ipalawag ku
yan tekamuy: am itta ya magbida nga napasinapān ta Kahalwa na Namaratu a awena
mabalin ta padulayan na i
Hesus. Ammi am ibosag na
i Hesus ta intu ya Dafu tam
a ya Kahalwa na Namaratu
mantu ya nagafun na uhohugan na.
4 A magdaduma hapa ya
pakapangwa na mangurug
kiden, ammi tatakday la ya
pagafun da, te ya Kahalwa
na Namaratu ya mangatad
ta pakapangwa na tagtakday
tekid.
5 Magdaduma hapa ya
pagserbi da, ammi tatakday
la ya Dafu da nga magpatarabaku tekid.
6 A magdaduma hapa ya
tarabaku da, ammi Namaratu hala ya mangpasikan
tekid ngamin.
7 Mapasinapān mantu
ya tagtakday mangurug ta
pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu petta itta
ya makkwa na ta pagkappyanan na ngamin.
8 Te ya iatad na ta takday
a ya uhohug na sirib na
Namaratu.
A iatad na ta takday para
ya pangipakkamu na ta
kakurugan.

9 A itta para ya pasinapān na Kahalwa na
en ta pake masikan na
pangikatalak na ta iatad
na Namaratu tentu.
A itta para ya maka-
pagmappya ta mag-
daduma na takit gafu
ta pangpasikan na Ka-
halwa en.
10 A itta para ya pasinapān
na nga makapangwa ta
kuman na pakapangwa
na Namaratu.
A itta para ya pasinapān
na nga mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu
ta maggagimung kiden.
A itta para ya pasinapān na
petta malasin na am Na-
maratu ono anitu ya pa-
gafun na uhohugan na.
A itta para ya pasinapān
na petta makauhohug
ta Namaratu ta magdad-
uma na agsitang.
A itta para ya pasinapān na
petta ibar na ya ikayat
na bidan na takdayen
nga nagsitang ta mag-
daduma na agsitang.
11 A maski am magdaduma
ya makkwa na tagtakday
mangurug a ya Kahalwa na
Namaratu ya mangpasikan
tekid ngamin, te isaned na ya
ikayat na iatad ta tagtakday
tekid.

Ya Gagangay Na Bari Ni Hesus Kristu

12 A naatadan mantu ya
tagtakday tekitam ta paka-
pangwa tam gafu ta ikitam ya
lugar na bari ni Hesus Kristu
ta lutakin. Te ya gagangay
na bari na tolay a addu ya
ramyenta na kiden, ammi
maski addu kid a tatakday
kid la na bari. A kumanen
hapa ta bari ni Afu Hesus.
13 Te maski am anu ya ka-
tolay tam a sa nesipat kitam
ta Kahalwa na Namaratu
ta nepagzigut tamen, petta
magbalin kitam ta kuman
na tatakday la na bari. A
kompormi am Hudyo kitam,
ono bakkan kitam ta Hudyo,
a kompormi am tagabu ki-
tam ono awetam magtagabu,
te sa napasinapān kitam
ta Kahalwa na Namaratu
petta tagtakday kitam ta
pakapangwa na en.

14 Ya kasasaad mantu na
bari tam a bakkan ta tatak-
day la ya ramyenta na, am
awa addu ya ramyenta na ki-
den.
15 A am angarigan ta
madamdam mina ya takki,
te "**Awek mekwenta ta
bari te bakkanak haman
ta kamat,**" am kunna, a
killu haman ya razon na, te
mappya ta itta hapa ya takki
na bari.
16 A am madamdam hapa
ya bangbang, te "**Awek
haman mekwenta ta bari,
te bakkanak haman ta
mata,**" kunna, a killu ha yen,
te mappya ta itta hapa ya
bangbang na bari.
17 Te am angarigan ta sa
pumassil mina ya ngamin ki-
den ramyenta na bari ta mata
kiden petta dipuru mata kid a
itta para mantu ya pakadan-
gag na bari en? A am dipuru
bangbang mina ya ngamin
bari a itta para mantu ya
pakalab na?

18 Ammi mappya, te Nama-
ratu hapa la ya makkamu
ta pagyanan na tagtakday
ramyenta na bari petta
mappya ta kuman na ikayat
na en.
19 Te am angarigan ta tatak-
day la ya ramyenta a awena
mantu mekwenta ta bari, te
kamat am kamat, ono mata
am mata.
20 Ammi mappya te bakkan
ta kunna ten, te addu haman
ya ramyenta na, ammi tatak-
day la ya bari.
21 A dulay hapa am idadula
na mata ya kamat. "**Oh,
aweta ka masapul,**" awena
mina kumin. A awena
mina idadula na ulu ya
takki, "**Aweta ka masapul,**"
awena mina kumin.
22 Te ya ramyenta kiden
nga ikwenta tam ta makafuy
a yen kid ya pake mesasita.
23 A ya ramyenta tam ki-
den nga ikwenta tam ta dupal
a yen kid ya pake paispotan
tam, a ya ramyenta tam ki-
den nga ikamat tam a tap-
panan tam kid.
24 Ammi ya ramyenta tam
kiden nga ispot a pagurayan
tam kid. Ammi pinag-
dadagga na Namaratu ya
ngamin kiden ramyenta na
bari tam petta dakdakal
ya pakesipatan na awanen
ispot,
25 pettam kumanen awan
mina ta medadula ikid na
awan mina ta madugiman,
am awa magintartaron ya
ngamin kiden ramyenta na
bari.
26 Te am matakitan ya
takday ramyenta tam a sa
matakitan ya ngamin bari
tam, a am madayawan ya
takday ramyenta tam a
matalak hapa ya ngamin bari
tam.
27 A yen mina ya pagnono-
tan muy, te ikitam ngamin
nga mangurug a nagbalin ki-
tam ta bari ni Hesus Kristu,
a ya tagtakday tekitam ya ku-
man na takday ramyenta na
bari na.
28 A Namaratu hapa la ya
makkamu ta pakesaadan
na tagtakday tekitam, te
intu apolu netun na ya
turin kiden ni Afu Hesus,
a mekaduwa ya mangiuho-
hug kiden ta ipakkamu na
Namaratu, a mekatallu ya
mangituldu kiden. A sangaw
netun na hapa ya maka-
pangwa kiden ta kuman
pakapangwa na Namaratu,
ikid na makapagmappya ta
magdaduma na takit, ikid na
makkamu kiden manguffun,
ikid na makkamu kiden
mangibar ta mappya, ikid
na makauhohug kiden ta
magdaduma na agsitang.
29 A bakkan mantu ta sa
turin kid, anna bakkan ta
sa ikid ya mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu,
anna bakkan ta sa ikid ya
mangituldu, a bakkan ta
sa ikid ya makapangwa ta
kuman na pakapangwa na
Namaratu.
30 A bakkan ta sa ikid ya
makapagmappya ta takit,
anna bakkan ta sa ikid ya
maguhohug ta magdaduma
na agsitang, anna bakkan
ta sa ikid ya makkamu
mangibar ta ikayat na uho-

hugan na nagbida en ta
magdaduma na agsitang.
31 A ta kuman na ikamuy
ta ayanin a passilan muy
ya malmalalaki na paka-
pangwa. Ammi mapmappya
ta ituldu ta kanan ta kap-
pyanan na para na paka-
pangwa.

13

*Ya Pangidduk Tam Ya Mal-
malalaki Na Tarabaku Tam*

1 Maski am amuk ya
maguhohug ta ngamin kiden
aguhohug na tolay ikid na
anghel kiden, ammi am
awek mangidduk a awan ta
kappyanan na paguhohug
ku, te masitangak la ta
kuman kanitol na gasa ono
lata.
2 A maski am malalaki yak
mangiuhohug ta ipakkamu
na Namaratu, ikid na
maawatan ku ya ngamin
kiden uray na Namaratu
nga nelemad na ta kadwan,
ikid na masikan hapa ya
pangikatalak ku ta Namaratu
petta mahantud ya bage-
tay kiden, ammi am awek
mangidduk a awan mantu ta
kappyanan na kalalakik.
3 A maski am sa isaned ku
ya ngamin itta teyak ta po-
bre kiden, ikid na isagapil ku
mina ya ngamin barik petta
itta sangaw ya iparayag ku,
ammi am awek mangidduk a
awan na sangaw ta sagolyat
ku.
4 A ya gagangay hapa na
mangidduk
A malogon magattam ikid
na mangikallak.
A awena pumassil ikid na
magparayag.
5 A awena pātā-nāngan ya
bari na, ikid na awena
paakbanan ya ikattolay
na kiden.
A awena maginggum.
A awena malogon magpo-
ray, ikid na awena pan-
panan ya takit na nonot
na.
6 A awena matalak ta du-
lay, te matalak hud la ta
matunung.
7 A awena maglibak, ikid
na awena padulayan ya
tarabaku na kadwan, am
awa ikatalak na ta map-
pya kid.
A ikatalak na ta mappya ya
ngamin dumatang,
a attaman na ya ngamin ki-
den zigat.

8 A maski am anu ya
kalalaki na amu tam a itta
hala sangaw ya pagaddetan
na, ammi awan sangaw ta
pagaddetan na pangidduk
tam. Te ya mangiuhohug
ta ipakkamu na Namaratu
a awan sangaw ta iuhohug
na. A ya makauhohug ta
magdaduma na agsitang
a magimmang sangaw. A
kumanen hapa sangaw ta
mangipakkamu ta kakuru-
gan,
9 te makafuy para la ya
pakkamu tam, kumanen
hapa ta pangiuhohug tam ta
ipakkamu na Namaratu.
10 Ammi am dumatang na
sangaw i Hesus a ulin na san-
gaw ya pakkamu tam petta
masikan, a yen sangaw ya
pakkamu tam ta ngamin.

11 Ta kuman na iyaken
ta kaabbing ken a naguho-
hugak ta kuman na abbing,
te ya pagnonot ku ikid na
pagrazon ku ta idi a kuman
na gagangay na abbing.
Ammi teyaken dimmakal na
a inawek na ya gagangay na
abbing.
12 A kumanen hapa teki-
tam ta ayanin, te kuman na
mali-bag para la ya amu tam
ikid na maita tam. Ammi
sangaw am ittan i Hesus a
pake amu tam ya ngamin
ipaita na Namaratu tekitam,
te makiatubang tekitam. As-
sang la ya amu tam ta ayanin,
ammi maawatan tam san-
gaw ya ngamin ta kuman na
pakkamu na Namaratu teki-
tam.
13 Sa magimmang mantu
sangaw ya ngamin makkwa
tam nga neatad na Kahalwa
na Namaratu tekitam, a intu
la magnayun ya pangurug
tam, ikid na pangikatalak
tam, ikid na pangidduk tam
ta ikattolay tam. A ya tallu
kidin yan ya idulot tam
mina, ammi intu dakdakal ya
pangidduk tam.

14

Ya Metabarang Ta Makauhohug Ta Takwan Na Aguhohug

1 Mappya mantu ta ikak-
inan muy ya mangidduk,
ammi mappya hapa am kara-
gatan muy ya pakapangwa
na Kahalwa na Namaratu,
aglalo ta pasinapān na
kam petta iuhohug muy ya
ipakkamu na tekamuy, petta
mapasikan ya kadwan kiden
mangurug.
2 Ammi ya makauhohug ta
magdaduma na agsitang a
bakkan haman ta tolay ya
kabida na am awa Namaratu
ewan. A awena maawatan
na tolay kiden ya ikayat na
uhohugan, te ya kahalwa na
en ya magbida, a melemad ta
kadwan kiden.
3 Ammi ya mangiuhohug
ta ipakkamu na Namaratu a
intu kabida na ya sakā tolay
na kiden, petta dumakal ya
amu da ikid na pangurug da
ikid na talak da.
4 Ya makauhohug ta mag-
daduma na agsitang a bari
na en hapa la ya uffunan
na, ammi ya mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu a uf-
funan na ya ngamin iglesya.
5 Ikayat ku ta sa makauho-
hug kam mina ta magdad-
uma na agsitang, ammi
ikaykayat ku para ta iuho-
hug muy ya ipakkamu na
Namaratu, te dakdakal ya
panguffun na ammi ta tak-
wan na agsitang, malaksid
am itta ya mangibar ta
ikayat na uhohugan, petta
mauffunan hapa ya ngamin
kiden maggagimung.
6 A am angarigan,
kahkahulun, ta eyak mina
makigimung tekamuy, anna
ka-ma yak la maguhohug ta
takwan na agsitang a itta hud
ya kappyanan na paguhohug
ku tekamuy? Mapmappya
ta itulduk ya uhohug na
en tekamuy, ono uhohugan
ku mina ya ipakkamu na
Namaratu tekamuy, petta
maawatan muy.

7 Intu mina nonotan muy
ya gagangay na maggitara
ono magpata-gung, te am
magrarabak ya sitang na
gitara en ono pata-gungen a
meduma sangaw ya magkan-
syon ono magtalip.
8 A am tumakwan hapa
ya sitang na amaryungen ta
pagpakampat da ta suddalu
kiden a amu da hud ta e kid
na mina makigubat?
9 A kumanen hapa teka-
muy, te am intu uhohugan
muy ya awena maawatan na
tolay a awan ta makkamu am
anu ya ibar muy, a kuman na
magbida kam ta paddaden.
10 Kakurugan ta itta ya
addu na aguhohug ta pa-
glelehutin nga maawatan na
kadwan kiden tolay,
11 ammi am awek
maawatan ya aguhohug
na maguhohugen teyak
a "**Kuman na aguhohug
na mamanuk,**" kunku, a
kumanenak hapa tentu.
12 A gafu ta pake ikayat
muy ta mapasinapān kam
ta pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu a mappya ta
intu karagatan muy ya paka-
pangwa na en nga mangguf-
fun ikid na mangpasikan ta
ngamin kiden maggagimung.
13-15 A am itta yak ta
aggagimungan a hehitan nak
na Kahalwa na Namaratu
nga maguhohug ta takwan
na agsitang a ya kahalwakin
la ya maguhohug, te pakimal-
lak na tentu, ammi awena
haman maawatan na nonot
ku am anu ya uhohugan
ku. A gafu ta kumanen a
makimallakak la tentu ta
amu na kahalwakin, ammi
makimallakak hapa sangaw
ta amu na nonot ku, petta
maawatan na kahulun ku
kiden nga maggagimung. A
kumanen hapa am magkan-
syonak, te am kansyonan
ku ya amu na kahalwak a
kansyonan ku hapa sangaw
ya amu na nonot ku. Yen ta
am itta sangaw ya hehitan
na Kahalwa na Namaratu
nga makimallak ta takwan
na agsitang nga bakkan ta
agsitang na en hapa la a
magadang hapa mina ta
panguffun na Namaratu
tentu petta meuhohug na
hapa ya inuhohug na en
ta agsitang na ikattolay na
kiden, petta sa maawatan na
ngamin kiden maggagimung.
16 Te am itta ya maguho-
hug ta takwan na agsitang ta
pangdayaw na ta Namaratu
a awena haman amu na kad-
wan kiden am anu ya inuho-
hug na petta onan da hapa.
17 Te maski am mappya
ya pangdayaw na a awan
haman ta iatad na ta kadwan
kiden.
18 Matalakak ta Namaratu
ta kanayun maguhohugak
hapa tentu ta magdaduma na
agsitang, te maski mamen-
gaddu yak de ammi tekamuy.
19 Ammi am itta yak
ta maggagimung kiden a
ikaykayat ku hud la ya
magbida ta maski lilima la
na uhohug nga maawatan
na nonot ku kontodu nonot
da ammi ta magbida yak ta
mafuluribu na uhohug ta
takwan na aguhohug.
20 Mappya mantu,

kahkahulun, ta awemuy magnonot ta kuman na agnonot na abbing. Te am intu la pakolangan muy ya pakauhohug muy ta magdaduma na agsitang a megitta kanan mantu ta abbing nga mafulotan matalak ta mammay na en. Mappya ta megitta kam ta abbing nga makilavun ta dulay, ammi am maggagimung kam nga mangdayaw ta Namaratu a mappya ta magnonot kam ta kuman na agnonot na dadagkal.

21 Nonotan muy mina ya nebar na Namaratu ta popolu kiden dadagkal nga nepesurat na te Isayasen, te ya uhohug na en tekid a

"**Maningbangngag ye-yan kid na tolay te aweda dangdangagan ya uhohug ku tekid.**

A doban ku mantu sangaw ya makagubat tekid nga maguhohug ta takwan na aguhohug, talo am yen sangaw ya pagnonotan da.

Ammi maski kunna ten awedak sangaw dangdangagan," kunna.

22 A ya ikayat na uhohugan na suraten, am itta ya maguhohug ta magdaduma na agsitang nga awena maawatan na magdangag kiden a bakkan haman ta mangurug kiden ya pagserbin na am awa awan kiden mangurug, petta pagnonotan da ta pangpa-gang na Namaratu tekid. Ammi am itta ya mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu a bakkan ta awan kiden mangurug ya serbi na am awa mangurug kiden, petta pagnonotan da ta panguffun na Namaratu tekid.

23 A pake ipasikkal ku para am had kunna, te dipende ta uray na awan kiden mangurug nga umange nagpasyar tekamuy. Te am angarigan ta sa nagkakampat ya ngamin kiden mangurug ta lugar muy, anna sakā mehulun hapa ya kadwan nga awan mangurug, a am sa maguhohug kam ta magdaduma na agsitang a anu sangaw ya uray da? Ibar da hud ta Namaratu ya gafu na? Awan, te ibar da sangaw ta sa maguyung kanan.

24 Ammi am angarigan ta sa mangiuhohug kam ta ipakkamu na Namaratu ta agsitang muyen hapa la a maawatan na hapa na awanen mangurug, a manonot na sangaw ya liwat na ta awena mangurug, te napalattog na ya liwat na kiden gafu ta uhohugan muy, a magtalaw na hapa ta pangpa-gang na Namaratu tentu.

25 A gafu ta naukadan ya ngamin nelemad na ta nonot na a magtakab hapa magdayaw ta Namaratu, a ibar na sangaw ta itta kad ya Namaratu tekamuy.

Ya Gagangay Mina Na Pagserbis Na Mangurug Kiden

26 Anu mantu ya mappya, kahkahulun? Mappya ta

am nagkakampat kanan
ta paggagimungan muy a
makiserbis ya tagtakday
tekamuy ta kuman na amu
na gafu ta pakapangwa
na Kahalwa na Namaratu
tekamuy. Ya makkamu
magkansyon a iserbis na
ya pagkansyon na. A ya
makanonot ta ituldu na a
isipat na hapa ya ituldu na.
A ya makanonot ta bagu
nepakkamu na Namaratu
tentu a bidan na hapa. A am
itta ya hehitan na Kahalwa
na Namaratu nga maguho-
hug ta takwan na agsitang a
mabalin ta magsitang hapa
basta itta hapa ya mangibar
ta ikayat na uhohugan, te
mappya ta mauffunan ya
ngamin kiden magdangag.
27 A am itta mina ya
maguhohug ta takwan
na agsitang a mappya ta
duduwa kid la ono taltallu
kid la, a mappya hapa ta
matubtubbat kid. A mappya
hapa ta itta ya takday nga
mangibida ta uhohugan da.
28 Ammi am awan ta
makkamu mangibida ta
uhohugan da en a mappya
ta aweda la magsitang ta
agyan na paggagimungan, te
maguhohug kid ta nonot da
en hapa la ikid na Namaratu.
29 A am itta mina ya
mangiuhohug ta ipakkamu
na Namaratu a mappya ta
duduwa kid hapa ono taltallu
kid, ammi mappya hapa ta
pake dangagan na kadwan
kiden petta marikna da am
kustu ya ibar da.
30 A am angarigan ta itta
ya iparikna na Namaratu ta
takdayen nga imatuttud ta
pagbida para la na takday a
mappya ta magimmang na
ya napolu en petta ipadangag
na takdayen ya neparikna na
Namaratu tentu.
31 Te mabalin ta sa
mangiuhohug kam ngamin
ta ipakkamu na Namaratu,
petta sa makaadal kam anna
sa mapasikan kam. Ammi
mappya ta matubtubbat
kam,
32 te maski am Kahalwa
na Namaratu ya magpauho-
hug tekamuy a gagangay ta
iguwad muy mina ya bari
muy,
33 te awena ikayat na
Namaratu ta maggagindan
kam masitang, am awa mau-
rnos kam mina ta kuman
na gagangay da ta kadwan
kiden iglesya,*
34-35 (-)
36 te bakkan haman ta ika-
muy ya nagafun na uhohug
na Namaratu, anna bakkan
ta ikamuy la ya nagdulotan
na.
37 A am kakurugan ta itta
tekamuy ya napasinapān ta
Kahalwa na Namaratu, ono
makkamu mangiuhohug ta
ipakkamu na en a dana amu
na mina ta intu la nesurat ku
tekamuy ya uray na Nama-
ratu.
38 A am itta ya awan man-
gurug a awena mantu kuru-
gan na Namaratu.
39 A mappya mantu,

* **14:33** Nealit ya bersikulo 34, 35 petta dumagdag ta bersikulo 40, te gagangay ta bersikulo 36 ya tulfu na bida en ta bersikulo 33.

kahkahulun, ta karagatan
muy ya mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu,
anna awemuy ihangat ya
maguhohug ta magdaduma
na agsitang,
40 ammi mappya ta pake
pakappyan muy ya pagser-
bis muy petta masinukud ya
ngamin tarabakun muy.

Ya Gagangay Mina Na Babbay Ta Paggagimungan

(v 34) *A*†*kumanen hapa mappya ta awena magbida na babay kiden ta paggagimungan, te mehangat kid nga manabtabang petta timuluk kid mina ta lalaki kiden nga mangituldu, te yen hapa ya nebar na lintig na Namaratu.* (v 35) *A am itta mina ya pohutan da ta lalaki da kiden a pohutan da sangaw ta bali, te mamat am isimmu da ya magsitang ta paggagimungan.*

15

Ya Pangipasikkal Na Ta Katolay Ni Hesus

1 A ta ayanin, kahkahulun,
a pidwan ku ha bidan teka-
muy ya mappya en damag
nga nepadangag ku tekamuy
ta idi. Intu hala ya nekatalak
muy ta nepakadangag muy,
2 a am dulot muy la
idulot ya pangurug muy
a mekerutan kam, ammi
intu dulay am kampon la ya
pangurug muyen.
3 A ya pake nepadangag ku
tekamuy ta idi a yen hala
ya netuldu teyak, te ya ku-
man na nebar ku tekamuy a
nekaru ni Hesus Kristu ya li-
wat tam kiden ta pasi na en,
petta magdulot ya uhohug
na Namaratu nga nesurat ta
palungu na araw.
4 A ta nekabalin na pasi ni
Hesusen a netanam da hapa.
Ammi ta mekatallu en na
araw a natolay hala, petta
magdulot ha ya kuman na
nesurat na aglavun kiden.
5 A tentu en natolay a
nakipaita kan te Pedru, a
kumanen hapa ta kadwan
kiden turin na.
6 A sangaw ha ta mittan
a nakipaita kan ta nasurok
ta limagatut na kabagis tam
kiden nga nagkakampat, a
addu kid para la matolay
abat ta ayanin, ammi nasin
ya kadwan.
7 A sangaw ha ta mittan a
nakipaita kan te Santiago, a
kumanen kan ha ta ngamin
kiden turin na,
8 a iyak hapa ya kapozyanan
na nakipaitan na. Ammi
iyak ya kuman na naladaw
nangurug,
9 te dana tinapangan ku ya
imunnan kiden mangurug, a
yen ta iyak ya pake kadu-
layan, a awek mina mek-
wenta ta turin na.
10 Ammi gafu ta allak na
Namaratu teyak a pinagturin
nak hapa ni Hesus. A mappya

† **14:40** Ta kuman na uray na kadwan kiden nga makkamu ta nagafun na suratin yan a bakkan kan te Pablu ya nagsurat ta bersikulo 34, 35, am awa netulfu kan hala na takday nangiparig ta surat ni Pablu. A bakkan kan ta Pablu ya nagsurat ta duwa kidin bersikulo, te awena kan negitta ta nesurat na ta kapitulo 11 gafu ta paguhohug na babbay ta iglesya.

hapa te awena nelogot na
allak na en teyak, te iyak
ya masmasikan magbannag
ammi ta kadwan kiden turin
na. Ammi bakkan haman
ta iyak ya namaspasikan
ta barik am awa Namaratu
ewan.
11 Ammi awan bale am
inya tekami ya masmasikan,
te intu la mesasita ya ipadan-
gag mi en nga pasi ni Hesus
Kristu ikid na nepagtolay na
en, a yen hapa ya kinurug
muy.
12 A gafu ta ipadangag mi
ya nepagtolay ni Hesus a anu
kawagan na mantu ta tak-
wan ya bidan na kadwan ki-
den tekamuy, te bidan muy
kan ta awena sangaw mato-
lay na masi.
13 Ammi am kakurugan
mina ta awena matolay na
masi a awena mina natolay
ni Hesusen.
14 A am kakurugan mina
ta awena natolay ni Hesus a
awan mantu ta kapkappyan
na ipadangag mi, yaga awan
hapa ta kapkappyan na pan-
gurug muy.
15-16 A am kakurugan mina
ya bidan muyen ta awena
sangaw matolay na masi
a awena mantu natolay ni
Hesus, a nagbalin kamin
hapa ta matulad na mangi-
padangag, te ipadangag mi
ta tinolay na Namaratu ya
awena haman tinolay.
17 A am kakurugan mina ta
awena natolay a awan mantu
ta kapkappyan na pangikata-
lak muy ta nasi para la en, te
seliwat kam para la.
18 A maski ya kabagis tam
kiden nga nagpasi a kakallak
kid na mantu,
19 te am ikatalak tam ta ma-
tolay kitam gafu ta pangu-
rug tam te Hesus, ammi awe-
tam sangaw matolay ta pasi
tam a ikitam mantu ya pake
kakallak ammi ta ngamin to-
lay, te ilogot na kitam na kin-
urug tam.
20 Ammi mappya te bakkan
haman ta kunna ten, te
kakurugan ta natolay hala i
Hesus, a ya nepagtolay na en
ya ikatalak tam ta matolay
hapa sangaw ya ngamin
kiden mangurug, te kuman
na masmasidug kid para la ta
tanam da kiden.
21-22 Te am gagangay ta sa
masi kitam gafu ta nesipat
kitam ta liwat ni Adan a sa
matolay kitam hapa sangaw
gafu ta nesipat kitam te
Hesus Kristu, te am tolay
ya nagafun na pasi tam a
gagangay ta tolay hapa ya
pagafun na pagtolay tam.
23 Ammi mappya ta inda-
gan tam ya araw tam, te i
Hesus ya napolu en tinolay
na Namaratu, a sangaw am
magtoli a tolayan na hapa ya
ngamin kiden nesipat tentu.
24 A sangaw ta pagaddetan
na ngamin a ituluk ni Hesus
ya ngamin kiden iturayan na
ta dama na ewan Namaratu,
petta intu ya makkamu ta
ngamin. Ammi mappya ta
dana abakan ni Hesus ya
ngamin kiden katapil na nga
magturay ikid na mangibbal
ikid na makapangwa.
25 Te mappya ta intu bit la
ya makkamu ta ngamin ad-

det ta pangabak na ta ngamin
kiden katapil na,
26 a ya pasi en ya
kapozyanan na abakan na,
27 te ya uhohug na suraten a
"**Nepaturay na Namaratu ya ngamin ta anak na en petta intu ya makkamu ta ngamin,**" kunna.
Ammi iturayan na sangaw ya
ngamin fwera la ta Nama-
ratu, te intu haman ya nangi-
paturay ta ngamin tentu.
28 A sangaw am nepaturay
nan ya ngamin te Hesus a
ipaturay hapa ni Hesus ya
bari na en ta dama na en
nga nangipaturay ta ngamin
tentu, pettam kumanen
a Namaratu hala sangaw
ya makkamu ta ngamin a
magserbi hapa sangaw ya
ngamin tentu.
29 A kumanen hapa, am
kakurugan mina ta awena
sangaw matolay na masi
ta kuman na uray muy a
anu kawagan na mantu ta
magzigut kam ha gafu ta
nagpasi kiden nga awan
nakazigut ta katolay da
en? Te am aweda sangaw
matolay a anu mantu ya
kappyanan na pagzigut muy
gafu tekid?
30 A kumanen hapa tekami,
te awemi mina isagapil ya an-
gat mi ta kinanghahaw am
awemi ikatalak ta matolay
kami hala sangaw.
31-32 Awek magtulad,
kahkahulun, ta kanayun itta
yak ta ngahab na avut gafu
ta tarabakukin. A maski ta
isin Efeso a pake nazigatanak
gafu ta nakitapil kiden teyak
ta kuman na maporay na
atu. Ammi awan bale, te
itta ya ikatalak ku te Afu
Hesus ta sa mahahulun
kitam sangaw ta atubang na
ewan. Ammi am kakurugan
mina ta awena sangaw
matolay na masi a awek hud
melogot gafu ta tarabakukin?
A am kakurugan mina ta
melogotak a mapmappya
mantu ta parigan ku ya nonot
na magayayat la magboda ta
kinanghahaw talo am tana-
gay kan na ya pasi na. "**Te am masi yak na a awan na sangaw ta pangamamuk,**"
kunna.
33 Ammi awemuy mina
paayayyaw, kahkahulun, ta
mangitawag kidina tekamuy,
te am makilelet kam ta awan
mangurug a parigan muy
hapa sangaw ya gagangay da.
34 Magnonot kanan mina
ta mappya na nonot, petta
awemuy sangaw magliwat,
te ya kadwan kidina tekamuy
a makilavun kid para la ta
Namaratu, a yen mina ya ika-
mat muy.

Ya Gagangay Na Bari Na Matolayen

35 Ammi mabalin ta itta
ya mangpohut teyak gafu ta
kasasaad na nagpasi kiden,
te
"Am kakurugan ta matolay hala sangaw ya masi a had kunna, a anu hud ya neduman na bari da," kunna.
36 Ammi kumanen ya salud-
sud na awan makanonot, te
awena manonot ya gagangay

na imula na ta lutakin, te ya
imula na en a awena haman
magtuhu am awena bit mal-
abag.
37 A maski am anu ya im-
ula na, kompormi am am-
may ono takwan na hukal a
awena haman negitta ta tuhu
na en sangaw, te sisibukal la
na hukal ta nekamula na en,
38 ammi takwan sangaw ya
tuhu na en. Te dana ne-
tun na Namaratu ta hukal en
ya mayan na tuhu na en, a
kumanen hapa ta tagtakday
hukal, te magdaduma hapa
sangaw ya tuhu da.
39 Kumanen hapa ta magin-
dumohuma na sebilsag, te ya
bilsag na tolay a bakkan ta
kuman na bilsag na anwang,
a takwan para ya bilsag na
mamanuk kiden, a takwan
para ya bilsag na ikan kiden.
40 A takwan para ya bari na
bitwan kiden ta langitewan,
te ya kalalaki na itta kiden ta
langit a magduma ta kalalaki
na itta kiden ta lutakin.
41 A ya kalalaki na bilagewan
a magduma hapa ta kalalaki
na hulanen, a takwan para ya
kalalaki na bitwan kiden, a
magdaduma para ya kalalaki
na tagtakday bitwan.

42 A yen mina ya pagnono-
tan muy, te am matolay san-
gaw ya nagpasi kiden a mag-
duma sangaw ya bari da.
Te ya bari tam kidin nga
metanam a malabag kid san-
gaw, ammi am tolayan na
kid sangaw na Namaratu a
aweda sangaw malabag, te
magnayun kid la.
43 Am metanam ya bari
tam kidin a dakat kid na, te
awan na ta angat da, ammi
am matolay kid sangaw a
malalaki kid, te masikan kid
na.
44 A ya bari tam kidin nga
metanam a gagangay kid la
bari, ammi am matolay ki-
tam sangaw a maatadan ki-
tam ta takwan na bari nga
megitta ta Namaratu ewan.
Te am makapadday ya Nama-
ratu ta gagangay la na bari a
makapadday hapa ta takwan
na bari nga megitta tentu.
45 A yen hapa ya uhohug na
takdayen surat te

“**Ya napolu en Adan, a nato-
lay ta gagangay la na
angat,**” kunna,

Ammi te Hesusen a intu ya
kuman na napozan nga Adan
nga mangatad ta magnayun
na angat.
46 A yen ta imunnan ya
gagangayen bari tam, a
sangaw ta pangtolay na
tekitam a maatadan kitam ta
bari tam nga magnayun.
47 A ya napolu en Adan a na-
gafu ta lutak, ammi ya tak-
dayen na Adan a nagafu ta
langit.
48 A am anu ya katolay na
taga lutaken a kumanen
hapa ya katolay na ngamin
kiden nagafu tentu. A am
anu ya katolay na taga
langitewan a kumanen hapa
ya katolay na ngamin kiden
nesipat tentu.
49 Gafu ta negitta ya bari tam
ta taga lutaken a megitta ki-
tam hapa sangaw ta bari na
taga langitewan.
50 Te ya gagangayen bari tam,

kahkahulun, nga sebilsag
ikid na sedaga a kakurugan
ta aweda sangaw mesipat ta
pangikerutan na Namaratu,
te awena mabalin ta mag-
nayun ya gagangayen nga
malabag.

51 A dangagan muy mantu
ya ibar kin tekamuy nga
awena amu na tolay kiden
ta idi, te awetam haman sa
masi, te itta para la sangaw
ya matolay ta datang ni
Afu Hesus. Ammi maski
kunna ten a sa mauli ya
ngamin kiden mangurug nga
matolay kontodu nasi.

52 Te am magsitang sangaw
ya kapozyanan na amaryung
a alistu kitam mauli ta ku-
man na kalistu na pagkimay
na mata tam. A am nagsitang
na sangaw ya amaryung na
en a sa matolay ya ngamin ki-
den nagpasi nga mangurug,
te maatadan kid sangaw ta
bari da nga awan masi. A
ikitam nga matolay para la
a sa mauli kitam hapa nga
megindan ta pagtolay na nag-
pasi kiden.

53 Te ya bari tam kidin
nga malabag a mappya ta
matalin kid ta awan mal-
abag, a ya gagangayen masi
a matalin sangaw ta mag-
nayun.

54 A am dumatang na san-
gaw ya kumanin a yen san-
gaw ya pagdulot na uhohug
na suraten te

“**Awan na sangaw ta pasi,**
te nangabak na ya
Namaratu ewan.

55 **Had para mantu ya**
pangabak na pasi? Awan
na, te awan na ya dagat na
pasi,” kunna.

56 Te ya dagat na pasi tam
a intu hala ya liwat tam ki-
den, a abakan na kitam na
liwat tam gafu ta lintig en nga
mangpapa-gang tekitam.

57 Ammi dakal ya talak tam
ta Namaratu ewan, te inuffu-
nan na kitam petta ikitam ya
mangabak ta pasi tam gafu
ta pangurug tam te Hesus
Kristu nga dafu tam.

58 A iyen kid mina ya
nonotan tam, kahkahulun,
petta awena matampa na
pangikatalak tam ta Nama-
ratu. A ikakinan tam la
ya ngamin patarabaku ni
Afu Hesus tekitam, te maski
am anu ya tarabakun tam
ta pangurug tam tentu a
amu tam ta awena sangaw
melogot na pagbannag tam.

16

Ya Ituldu Ni Pablu Ta Il-
imut Na Maggagimung Kiden

1 A ta ayanin a itta hapa ya
ibar ku tekamuy gafu ta il-
imut muy ta pobre kiden nga
mangurug. Mappya ta pari-
gan muy ya kuman na nebar
ku ta mangurug kiden taga
Galasya,

2 te kada Liggu a
maguknud mina ya tagtak-
day tekamuy ta lugar na
ilimut na. Te am anu ya ikari
muy ta meatad muy a yen
ya uknudan muy, pettam ku-
manen a aweta kam sangaw
sanedan ta ilimut muy am
dumatangak tekamuy gafu
ta dana nauknud muy na.

3 A sangaw am dumatan-
gak a magpili kam ta ikayat

muy idob nga mangitulud ta
ilimut muy, a doban ku kid
sangaw ta ili na Herusalem,
te maski ihulun da hapa san-
gaw ya surat ku nga mangi-
pakamu tekid.
4 A am mappya sangaw ta
eyak hapa ta ili na Herusalem
a maski mehulun kid hapa
sangaw teyak.
5 Gagangay ta eyak hala
magpasyar tekamuy, ammi
magsibsibalak hapa ta kad-
wan kiden mangurug ta lu-
gar na Masadonya, kapyek
dumatang tekamuy.
6 A mabalin ta mabayagak
hapa tekamuy maski addet ta
kabalinan na agirid, talo am
itta sangaw ya iuffun muy
teyak am magdulotak san-
gaw ta kadwan kiden lugar
nga imeyan ku.
7 Ammi awek bit la magsi-
bal tekamuy ta ayanin, te
awek ikayat ta mavitak la
tekamuy, te ikayat ku ta
mabayagak tekamuy am
ipalubus ni Afu Hesus.
8 A magyanak mantu la bit
ta isin ili na Efeso addet ta
pyesta na Pentikostes,
9 te maski am addu ya mak-
itapil teyak ta isin a addu
hapa ya mayat magdangag ta
itulduk tekid.
10 A am angarigan ta
dumatang sangaw i Timotyo
tekamuy a pagdulotan muy
ta mappya, petta awena
mamat mangituldu teka-
muy, te kagittak hapa nga
magtarabaku ta uhohug na
Namaratu.
11 A maski awena para
la laklakay a awan mina ta
mangidadula tentu. A am
kanu sangaw ya pagtugut
na tekamuy a uffunan muy
hapa, petta awena sangaw
matalantan nga dumatang
teyak, te indagan mi na
kabagis kidin ya datang na.
12 A ya kabagis tamin
Apolos a pake nepapilit ku
ta mehulun mina ta kabagis
tam kiden nga magtoli
tekamuy, ammi awena kan
matagop ta ayanin, a ange
kan sangaw am matagop na.
13 A mappya hapa ta
imugudan muy petta awena
magkafuy na pangurug
muy, te mappya hud la
ta pasikanan muy petta
maturad kam ta kuman na
awan magtalaw,
14 ammi mappya hapa ta
ipaita muy ya pangidduk
muy ta ngamin tarabaku
muy.
15-18 Matalakak hapa teg Is-
teban, ikid ni Portunatu, ikid
ni Akayku, ta enda en pag-
pasyar teyak, te maski aweta
kam maita a ikid ya kuman
na tali muy nga manabta-
bang ta damdam ku teka-
muy, a kumanen hapa ta
damdam muy teyak. Dana
amu muy, kahkahulun, ya
pangurug nig Isteban, te ikid
ya napopolu kiden nangu-
rug ta agyan muy ewan ad-
det ta Akaya, a pake malo-
gon kid hapa nga manguffun
ta kadwan kiden mangurug.
A ikayat ku ta pake nonotan
muy yen kid na tolay, a dan-
gagan muy hapa ya ituldu da
tekamuy, kumanen hapa ta
kadwan kiden kagitta da nga

magtarabaku ta uhohug na
Namaratu.
19 A ya mangurug kiden ta
kadwan kiden iglesya ta lu-
gar na Asya a makikumusta
kid hapa tekamuy. A ig Akila
ikid ni Persila ikid na man-
gurug kiden nga maggimung
ta bali da a makikumusta
kid hapa tekamuy gafu ta
makikahulun kitam ngamin
te Afu Hesus.
20 A ya ngamin kiden
kabagis ta isin Efeso a
makikumusta kid hapa teka-
muy, a mappya ta kanayun
magkakumkumusta kam
hapa ta kuman na magkak-
abagis nga magkaid-idduk.
21 A ya napozanen nga
nesurat ta isin a ya kamat kin
hapa la ya nagsurat.
22 Ampade dumatang na
mina ya dafu tamin Hesus,
ammi am itta tekamuy ya
awan mangidduk tentu a
mappya ta megaged mina.
23 Ampade i Afu Hesus ya
makkamu tekamuy ngamin.
24 Iddukan ta kam ngamin
gafu ta pakikahulun tam te
Hesus Kristu.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Ta Taga Korinto Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta nepagsurat ni Pablu ta napolu en surat na ta iglesya ta ili na Korinto a medyo nagdamdam hapa talo am namatan kid gafu ta pangihuya na en tekid ta surat na en. A gafu ta burung na tekid a dinob na i Tito nga ange mangrikna tekid, petta ipadamag na sangaw tentu am ginawat da ya surat na en, ono am nagporay kid gafu ta pangihuya na en tekid.

A ta pagyan ni Pablu para la ta lugar na Masadonya a nagtoli hapa i Tito nga ange mangipadamag te Pablu gafu ta iglesya en ta Korinto. A mappya kan hapa te nagawat da kan ya surat na en, a nagbabawi kid kan hapa ta tinarabaku da en nga dulay, a matalak kid kan hapa ta surat ni Pablu tekid. Ammi intu kan dulay te itta kan ya kadwan kiden nga mamadpadulay te Pablu, a nebar da kan ta awan ta turay na nga mangihuya tekid, te bakkan kan ta kakurugan na turin ni Hesus awa sinang turin la.

A gafu ta nepadamag ni Tito te Pablu a nagsurat ha i Pablu tekid petta pake ipasikkal na ya nepangpatudun ni Hesus tentu. A pake nepasikkal na para ya ngamin kiden zigat na nga naattaman na gafu ta pangipadangag na ta uhohug na Namaratu tekid, petta pake nonotan da mina ya pangidduk na tekid. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-2 Tekamuy ngamin nga iglesya na Namaratu ta ili na Korinto, kontodu ngamin kiden tolay na Namaratu nga magyan ta lugar na Akaya.

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus Kristu ikid na pinatudunan na Namaratu ewan. A ya kabagis tamin Timotyo ya kahulun kin hapa nga magsurat tekamuy.

3 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus Kristu, te intu hapa ya Dama tam nga mangikallak tekitam, ikid na Dyos tam nga kanayun manguffun tekitam.

4 A pasikanan na ya nonot tam ta ngamin kiden zigat tam petta amu tam hapa sangaw mangpasikan ta nonot na kadwan kiden mazigatan, te pasikanan tam kid ta kuman na nepangpasikan na Namaratu tekitam.

5 Te am mesipat kitam ta zigat ni Afu Hesus gafu ta pakikahulun tam tentu a kumanen hapa ta pangpasikan na ta nonot tam.

6 A tekami en nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekamuy a addu ya zigat

mi, ammi naattaman mi
hala petta mauffunan kam
ikid na mekerutan kam.
A maski nazigatan kami a
pinasikan na Namaratu ya
nonot mi petta ikami hapa ya
mangpasikan ta nonot muy
am mazigatan kam hapa ta
kuman na zigat mi.
7 A awemi hapa magbu-
rung tekamuy, te maski am
mazigatan kam ta kuman na
zigat mi a amu mi ta mesi-
pat kam hapa ta kuman na
pangpasikan na Namaratu ta
nonot mi.

*Ya Zigat Nig Pablu Ta Lu-
gar Na Asya*

8 A bidan ku yan tekamuy,
kahkahulun, petta amu muy
hapa ya zigat mi tekami
en dumatang ta lugar muy
kontodu ngamin na lugar na
Asya, te pake nagsurok ya
dammat na zigat mi addet
ta awemi ikatalak ta matolay
kami.
9 "Gagangay de ta ipasi tam
sangaw ye-yan na zi-
gat," kukummi.
Ammi mappya hala yen,
petta bakkan ta bari mi ya
ikatalak mi am awa Nama-
ratu ewan nga mangtolay ta
nasi.
10 A mappya hapa te
nekerutan na kami hala
ta zigat mi en nga magge
nasin mi, a amuk ta kanayun
ikerutan na kami. A yen hapa
ya ikatalak mi ta ikerutan na
kami hala sangaw am e kami
mangipadangag.
11 Ammi mappya ta uffunan
da kami hapa ta pakimal-
lak muy. Te am addu ya
makimallak a addu hapa
sangaw ya matalak ikid na
magdayaw ta Namaratu am
madangag da ya pangikallak
na tekami gafu ta pakimallak
muy.

*Ya Pangipasikkal Ni Pablu
Ta Kappya Na Nonot Na*

12 A mappya ta pakimal-
lak da kami, kahkahulun, te
ya talak mi a awan ta dulay
ta nonot mi, awa kanayun
ipaita mi ya matunung na
nonot ta atubang na ngamin
tolay, aglalo tekamuy. A intu
la gagangay mi ya kuman na
amu mi ta gagangay na Na-
maratu, te bakkan haman ta
sistema na tolay ya nekatalak
mi am awa panguffun na Na-
maratu tekami.
13 A teyaken nagsurat
tekamuy ta idi a awemuy
mina pahig ta nelemad
ku ya ikayat ku uhohugan
tekamuy, te nalawag haman
ya ikayat ku uhohugan, a
malogon hapa mabasa.
14 A maski am awemuy
pake naawatan ya kadwan
nga nesurat ku tekamuy ta
idi a ikatalak ku hala ta sa
maawatan muy sangaw ya
ngamin, petta matalak kam
sangaw tekami ta kuman na
katalak mi tekamuy ta araw
na ange ni Afu Hesus.

15 A gafu ta nekatalak ku
ya pangikatalak muy tekami
a dana uray ku ta magpasyar
yak tekamuy apolu kapyek
magdulot ta takdayen eyan
ku, petta mamidwa mina ya
pagpasyar ku tekamuy.

16 Te ya uray ken teyaken
a magsibalak mina nga mag-
pasyar tekamuy kapyek mag-
dulot mina ta Masadonya,
otturu magsibalak ha mina
sangaw ta pagtolik tekamuy,
petta uffunan dak ha nga
medob ta lugar na Hudeya.
17 Ammi awek amu am
pahig muy de ta nag-
duwaduwa ya nonot kin gafu
ta awek nedulot ya uray ken?
A pahig muy de ta parigan ku
ya nonot ikid na sistema na
manguyoyung, petta "**On, e
yak,**" kunku tekamuy, ammi
ta nonot kin hapa la a "**Awek
la ange,**" kunku de.
18 Ammi pagasingan ta
Dyos nga awan magtulad
am tulad ya uhohug ku
tekamuy, te am "**On,**" kunku
tekamuy, a awek otturu
aweyan ta nonot kin hapa
la, te maski am anu ya
uhohugan mi tekamuy a
awemi haman ikihu ya tulad
ikid na kakurugan,
19 am awa intu la parigan
mi i Hesus Kristu nga Anak
na Namaratu ewan nga
nepadangag mi ni Silas ikid
ni Timotyo tekamuy. A
awena mabalin ta manguli
ya nonot na Namaratu teki-
tam petta mekihu ya "**On**"
ikid na "**Bakkan**".
20 Te ya ngamin kiden
nekari na Namaratu tekitam
a magdulot kid hala magdu-
lot gafu te Hesus.

A yen ta "**Amen**" kun tam
ta pakimallak tam ta nga-
gan ni Hesus, petta Nama-
ratu hala ya madayawan, te
ya "**Amen**" kun tam a yen ya
pangikatalak tam ta magdu-
lot hala ya nekari na en teki-
tam.
21 A Namaratu hapa ya
kanayun mangpasikan teki-
tam petta magtatakday kitam
ngamin ta pakikahulun tam
te Hesus Kristu, te pinasina-
pan na kitam ta Kahalwa na
en.
22 A ya Kahalwa na en hapa
ya sinyal na Namaratu teki-
tam, te intu ya imunnan ta
ngamin kiden nekari na teki-
tam, a ikatalak tam ta itta
para la sangaw ya iatad na
tekitam.

*Ya Pangipalawag Ni Pablu
Ta Ketalantan Na*

23 Ammi anu kawagan na
ta awek nedulot ya uray ken
nga umange tekamuy? Pa-
gasingan ta Dyos am tulad ya
uhohug ku tekamuy, te am
nedulot ku mina ya umange
tekamuy a gagangay ta ne-
huya ta kam mina gafu ta
tinarabaku muy, ammi awek
nekayat ta mamatan kam ta
atubang ku ta pangihuyak
tekamuy.
24 Ammi maski itta ya
pangihuyan ku tekamuy
bakkan ta ikami ya dafu
na pangurug muy am awa
ikayat mi hud la manguffun
ta pangurug muy petta
dumakal para ya talak muy,
te amuk ta masikan ya
pangikatalak muy te Hesus.

2

1 A yen ta awek bit la
immange tekamuy, te awek
ikayat ta madamdam kam
gafu ta pangtabarang ku

tekamuy ta kuman na ika-
muyen ta napolu en neangek
tekamuy.
2 Te am pagdamdaman
ta kam a awan na sangaw
ta mangatad ta talak ku,
te am madamdam kam a
madamdamak hapa.
3 A yen ta nesurat ku ya
itta en ta nonot ku tekamuy,
petta dana pakappyan muy
mina ya agangwa muy, pet-
tam kumanen am makaange
yak mina tekamuy a awek
hapa magdamdam gafu
tekamuy, am awa matalakak
mina. Te ya talak ku a nagafu
hala ta talak muy, petta
gisatalak kitam.
4 A teyaken nagsurat
tekamuy a nagtangitak hapa,
te kuga madamdamak, a
matakit hapa ya nonot ku
ta nepangihuyak tekamuy
ta surat ken, ammi awek
haman negakkad ya mag-
padamdam tekamuy am awa
ikayat ku hud la ta amu muy
mina ya sikan na pangidduk
ku tekamuy.

5 Ammi ya nangamāmaten
teyak ta pagyan ku tekamuy
ta idi a bakkan la ta iyak ya
namatan am awa sa ikamuy
hapa; malaksid ta kadwan
tekamuy, te awek ikayat ta
matadam ya paguhohug ku
tentu.
6 Ammi gafu ta parefu ya
nonot na kadwan kiden teka-
muy ta pangpa-gang da tentu
a gustun yen.
7 A mappya hapa ta pako-
man muy na, a pasikanan
muy hapa ya nonot na talo
am pake mepallat sangaw ya
damdam na.
8 A mappya hapa ta
ipasikkal muy ya pangidduk
muy tentu.
9 Te yen ta nagsuratak teka-
muy ta kwa en sina, te pang-
parubak la tekamuy, petta
amuk mina am malogon
kam mangidulot ta ngamin
netabarang tekamuy.
10 A am pakoman muy ya
nakaliwatina a pakoman ku
hapa. Ammi maski am anu
ya pakoman ku a pakoman
ku hala petta amu muy ta
awek mina pakoman am
bakkan te Hesus Kristu ya
mangituldu ta pagpakomak,
11 petta awan sangaw ta ib-
balan ni Satanas ta panguy-
oyung na tekitam, te dana
amu tam haman ya gagangay
na.
12 A teyaken umange ta lu-
gar na Masadonya a nagsi-
balak ta ili na Troas petta
ipadangag ku ya damag ni
Hesus tekid ten, te kuman na
naukadan ya lugar da kon-
todu bangbang da ta pan-
gitulduk ta uhohug ni Afu
Hesus.
13 Ammi kuman na awena
nakaintak na nonot ku,
te nekatalak ku hapa ta
dumatang i Tito nga nagafu
mina tekamuy, petta itta
mina ya madamag ku teka-
muy. Ammi awek haman
nasimmu i Tito en, a yen ta
nagtugutan ku ya itta kiden
ta ili na Troas, te nagdulotak
na ta Masadonya talo am yen
sangaw ya pakasimmun ku
tentu.

*Ya Pangipasikkal Ni Pablu
Ta Pakaturin Na*

14 Ammi maski am had
sin na lugar ya eyan mi nga
pangipadangagan a pake
matalakak ta Namaratu
ewan gafu ta pakikahulun
mi te Hesus Kristu, te intu
ya kanayun mangiunnan
tekami ta kuman na kapi-
tan mi nga mamaspasikan
ta patarabaku na tekami.
A mesaned ya damag na
kalalaki na ta kuman na
bangog ta ngamin kiden
lugar gafu tekami.
15 Te ikami nga mangi-
padangag ta damag ni Hesus
a kuman kami na bangog
na en nga makamamallak ta
Namaratu ewan. A kuman
na malab da kami hapa
na mangurug kiden nga
mekerutan pase awan kiden
mangurug nga megaged.

16 Ta kuman na uray na
megaged kiden a kuman
kami na mahuyuken nga
mangiaswang ta pasi da
nga magnayun. Ammi ta
mekerutan kiden a kuman
kami na mabangogen nga
mangiaswang ta angat da
nga magnayun. A itta hud
ya makauroray mangidulot
ta kumanin na tarabaku?
17 Addu haman ya mayat
mangisaned ta uhohug na
Namaratu petta itta ya
magamid da ta pirak. Ammi
bakkan haman ta kumanen
tekami, te matunung la
ya nonot mi. A gafu ta
makikahulun kami te Hesus
a maguhohug kami ta kuman
na itta kami ta atubang na
Namaratu ewan, te intu ya
nangidob tekami.

3

1 Ammi maski am uho-
hugan ku ya kumanin a
awemuy pahig ta dayawan
ku ya bari mi tekamuy
petta pagdulotan da kami, te
masapul muy hud ya surat
nga mangipasikkal tekami
ta kuman na kadwan kiden
nga umange tekamuy? A
masapul mi hud ya surat
muy nga mangipasikkal
tekami ta kadwan kiden
mangurug?
2 Ikamuy hapa la ya kuman
na surat nga mangipasikkal
tekami, te kuman na nesurat
ya netuldu mi en ta nonot
muy, a malogon mabilbig
hapa gafu ta agangwa muy,
pettam kumanen a amu na
ngamin tolay ya ituldu mi
gafu tekamuy.
3 A gafu ta pangurug muy
a nalawag ta itta hapa ya
kuman na nesurat ni Hesus
Kristu ta nonot muy gafu ta
nepadangag mi en tekamuy,
a awena malogon maazi ta
kuman na nesurat na lapis, te
pake nekurnit na Kahalwa na
Namaratu ta nonot muy. Ta
idi a nekurnit na Namaratu
ya lintig na kiden ta batu,
ammi ta ayanin a nekurnit na
kid ta nonot na tolay.

4 A awek mina bidan yan
am awa Namaratu ewan ya
ikatalak mi gafu ta panguf-
fun ni Afu Hesus tekami.
5 A awan hapa ta kalalaki
mi nga pahig mi ta mesigud
tekami, te awan haman ta
mabalin mi am awena kami
uffunan na Namaratu ewan.
6 A intu hapa la ya
mangpasikan tekami petta

makkwa mi ya mangipadan-
gag ta bagu en tulag na nga
pepadangag na ta ngamin
tolay. Ammi ya tulag na en
nga ipadangag mi a bakkan
ta kuman na dana kiden
lintig na nga nesurat ta batu,
te ya lintig na kiden ta batu
ya mangitulud ta pasi tam,
ammi ya bagu en tulag na ya
mamaspasikan tekitam petta
mabalin kitam mangidulot ta
lintig na kiden gafu ta angat
na Kahalwa na Namaratu
tekitam.

Ya Pagduman Na Lintig Ikid Na Bagu en Tulag

7-8 A ta nepangituldu ni
Moses ta lintig na Namaratu
nga nekurnit na ta batu
a nagdangang ya mukat
na en gafu ta pakapangwa
na Namaratu tentu. A
awena pake aitan na Istralita
kiden gafu ta sikan na en,
maski nagkulkulsap sangaw.
Kakurugan ta dakal ya
pakapangwa na Namaratu
nga nehulun ta pangatad na
ta lintig na kiden, ammi dak-
dakal para ya pakapangwa
na nga mehulun ta pangatad
na ta Kahalwa na en tekitam.
Te ya lintig na kiden ya
mangatad ta pasi na tolay
kiden, ammi ya Kahalwa na
en ya mangatad ta magnayun
na angat gafu ta damag ni
Hesus Kristu nga ipadangag
mi tekamuy.

9 A am dakal ya paka-
pangwa na Namaratu nga
nehulun ta lintig na en nga
mangibar ta pakaliwat tam,
a gagangay ta pake dakdakal
para ya pakapangwa na en
nga mehulun ta damag na
pagpakoma na tekitam, te
ikwenta na ta matunung
kitam.

10 A gafu ta pake dakdakal
ya pakapangwa na nga
mehulun ta bagu en tulag na
a kuman na awan na mantu
ta kalalaki na pakapangwa
na en nga nehulun ta dana
en tulag na.

11 Te am kakurugan ta sep-
pakapangwa ya imunnanen
nga awan mabayag a gagan-
gay ta pake dakdakal para
ya pakapangwa na nga mag-
nayun.

12 Pake dakal mantu ya
pangikatalak mi ta bagu en
tulag na, a yen ta awemi ika-
mat am awa pake ipadangag
mi ta mappya.

13 A awan ta ilemad mi ta
kuman ni mina Mosesen, te
ya iningwa ni Moses a kada
nabalin nangituldu ta lintig
na Namaratu ta tolay kiden
a nagumomuk ta ga-gamit
petta aweda it-itan ya pagad-
detan na dakaren nga awan
magnayun.

14 Ammi intu dulay, te ku-
man na mangudal ya nonot
da, te aweda naawatan ya
serbi na umomuk na en. Te
maski addet ta ayanin am
kada basan na Hudyo kiden
ya dana en tulag a aweda
maawatan ya ikayat na uho-
hugan, te itta para la ta nonot
da ya kuman na umomuk ni
Moses.

A aweda mantu amu ta
newasan ya dana en tulag
gafu ta pasi ni Hesus Kristu,

15 te maski ta ayanin
am mebasa ya surat kiden

ni mina Moses ta paggag-
imungan da a kuman na
natappanan para la ya nonot
da, te killu ya pangawatan
da.
16 Ammi am magbabawi
kid mina petta mangurug kid
ta Dafu tamewan a maazi
hapa ya kuman na tappan
na nonot da, a maawatan da
ngamin.
17 Ammi ya Dafu tamewan
nga kinan ku a intu hala
ya Kahalwa na Namaratu, te
maski am inya ya pagyanan
na Kahalwa na en a awan na
ta magsalin tentu, petta mal-
ogon umabikan ta Namaratu.
18 A ikitam ngamin nga
umabikan tentu a awetam
umomukan ya mukat tam ta
kuman ni mina Mosesen ta
idi, petta pake maita hala ya
kalalaki na pakapangwa na
Dafu tamen nga magalinu
tekitam, te awena haman
magkulsap na kalalaki na
en tekitam am awa sumikan
hud la, a masesenut kitam
hapa nga megitta tentu gafu
ta Kahalwa na Namaratu nga
magyan tekitam.

4

1 A gafu ta kallak na
Namaratu ewan nga mag-
patarabaku tekami a awena
matampa na talak mi ta
tarabaku mi in.
2 A inawe min hapa ya
kuman na gagangay na
kadwan kiden nga kaama-
matan. A awemi ayayyawan
ya magdangag tekami, te
awan ta ilemad mi, a awemi
hapa patakwanan ya ibar
na uhohug na Namaratu am
awa pake bidan mi hud la
ya katunung na, petta ma-
paruban na kami na ngamin
tolay am matulad kami na
mangaskasaba, te Namaratu
hapa ya magdangag ta bida
mi.
3 Ammi ta kuman na uray
na kadwan a kuman na mali-
bag kan ya ipadangag mi,
te awena kan maawatan na
tolay kiden. A gagangay
ta awena maawatan na
kadwan te kuman na inumo-
mukan da ya nonot da, a yen
kid ya awan mekerutan.
4 A gafu ta aweda mangu-
rug a kwa na kid mantu na
dyos na awan kiden man-
gurug. A kuman na pinag-
daram na ya nonot da, petta
aweda maawatan ya ikayat
na uhohugan na damag na
kalalaki ni Hesusen, a yen
ta aweda kurugan ta intu
hala ya kagitta na Namaratu
ewan.
5 A bakkan hapa ta bari
mi ya ipadangag mi am awa
Hesus Kristu, te intu ya dafu
na ngamin tolay. A ikami ya
magserbi tekamuy ta kuman
na tagabu muy gafu te Hesus.
6 Te ya Namaratu ewan
nga nagpadakar ta sugira-
men ta nepagparatu na ta
ngamin paglelehutin a intu
hala ya nagpadakar ta nonot
mi petta amu mi ya kalalaki
na en nga itta te Hesus Kristu.

*Ya Kalalaki Na Namaratu
Ta Banga Na Lutak*

7 Ammi kuman na awemi
megitta nga mangipadangag
ta kalalaki na en, te kuman
kami na banga na lutak nga
pagyanan na balituk. Ammi

uray hala na Namaratu ta
ikami ya mangipasikkal ta
kalalaki na petta bakkan ta
ikami ya dayawan na tolay
kiden am awa kalalaki na en
nga seppakapangwa.
8 Te ya pagdakat mi a mazi-
gatan kami ta kompormi
na zigat, ammi awena kami
mapatuluk, te pasikanan na
kami na Namaratu ewan. A
mapopoyung kami, ammi
matalak kami la.
9 A matapangan kami,
ammi awena kami iwagak
na Dyos mi, a kuman na
mewarad kami ta lutak,
ammi awemi haman masi.
10 A kanayun dagdagan na
kami na pasi na bari mi ta ku-
man na pasi ni Hesus, petta
maita hapa ya pagtolay ni
Hesus ta bari mi.
11 Te maski matolay kami a
kuman na magyan kami la ta
ngahab na pasi gafu ta pangi-
padangag mi te Hesus. Ammi
maski kunna ten, petta maita
hala ya pagtolay ni Hesus
tekami.
12 A gafu ta pangipadangag
mi ta damag ni Hesus a yen
de sangaw ya ipasi mi, ammi
mappya tekamuy te yen ya
pagtolayan muy.

Ya Ikatalak Na Masi

13 A ya uhohug na takday
surat ta Kansyon Kiden a
"**Nangurugak, a yen ta naguhohugak,**" kun na nagsuraten.
A gafu ta mangurug kami
hapa ta kagitta na pangurug
na nagsuraten a yen ta bidan
mi hapa ya pangurug mi.
14 Te amu mi ta maski am
masi kami a mesipat kami
hala te Afu Hesus. Te ya
nangtolay te Afu Hesus a to-
layan na kami hapa, a sa
mahahulun kitam sangaw ta
atubang na ewan.
15 A maski am anu ya zigat
mi ta tarabaku mi a mappya
la, te magserbi hala teka-
muy kontodu ngamin kiden
makadangag, pettam kuma-
nen am mesaned ya damag
na allak na Namaratu ta
addu na tolay a madayawan
hapa sangaw ya Namaratu,
te addu hapa sangaw ya
matalak tentu.
16 A yen ta awena matampa
na talak mi, te maski am
masesenut maralay ya bari
mi a mapabagu hala ya nonot
mi ikid na kahalwa mi ta ki-
nanghahaw.
17 Te ya zigat mi kiden ta
ayanin a kuman na mavit la
ikid na malampaw, te yen
kid sangaw ya pangsagoly-
atan na Namaratu tekami ta
magnayun na bendisyon nga
dakdakal ammi ta ngamin.
18 A yen ta awemi nono-
tan ya maita na mata tam,
te awena haman mabayag, te
intu hud la nonotan mi ya
awan maita nga magnayun
ta agyan na Namaratu ewan.

5

1 Te ya bari tam kidin ya
kuman na bali nga pagyanan
tam ta pagtolay tam para la ta
lutakin. A amu mi ta maski
am nakutkutet na ya bali
tamin a itta hala sangaw ya
takwan na pagyanan tam nga
awena pinadday na tolay, te
iatad na Namaratu ewan. A
awena sangaw makutkutet,

te magnayun la ta langitewan.
2 A gafu ta isin a kuman
na manalasigak kami te ma-
banta kami ta bali mi in, a
pake karagatan mi ya bagu
na bari mi ta langitewan,
3 pettam kumanen am ittan
ya bagu na bari mi a awena
kuman na nauhagan na ka-
halwa mi.
4 Te am itta kami para la ta
bari mi kidin a manalasigak
kami gafu ta zigat na bari mi
kidin. Gagangay ta awemi
ikayat ya masi am awa ikayat
mi hud la ta takwan mina ya
bari mi, pettam kumanen a
matalin ya bari mi in masi ta
magnayun na bari.
5 A mappya te Namaratu
ewan hala ya nangiparan
tekitam ngamin, petta itta
hala sangaw ya kumanen
na bari tam, te ya Kahalwa
na en nga magyan tekitam
ya mangipasikkal ta ngamin
kiden nekari na tekitam.
6 A gafu ta itta ya Kahalwa
na Namaratu tekami a awena
matampa na talak mi, awa
mappya la ya ikatalak mi.
A kanayun nonotan mi ta
am itta kami para la ta bari
mi kidin a kuman na adayu
kami para la ta Dafu tame-
wan,
7 a maski awemi maita
a mangurug kami ta itta
tekami.
8 A gafu ta kumanen, a
ikaykayat mi hud la ya masi,
petta itta kamin ta agyan na
Dafu tamewan.
9 Ammi maski am mato-
lay kami ono am masi kami
a intu la karagatan mi ya
makamamallak tentu,
10 te gagangay ta sa
mauknud kitam sangaw
ta atubang na ewan petta
paruban na kitam ngamin,
te maatadan ya tagtak-
day tekitam ta kuman na
tinarabaku tam ta pagtolay
tamin kompormi am mappya
ono dulay.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Tarabaku Na

11 A gafu ta kumanen
a medyo mahigal kami
ta pangipadangag mi ta
damag ni Hesus, petta awemi
ayayawan ya magdangag
tekami. A yen ta ipasikkal
mi hapa ya kappya na
nonot mi ta tolay kiden nga
magdangag tekami. Ammi
maski am anu ya kasasaad na
nonot mi a dana amu haman
na Namaratu ta awemi
mangayayyaw, a matalakak
hapa am kunna ten ya uray
muy tekami.
12 A maski am isurat ku yan
tekamuy awena ta padayaw
kami tekamuy am awa ibar
ku la ya nonot mi ikid na
gagangay mi tekamuy, petta
yen sangaw ya itabbag muy
ta kadwan kidina nga mag-
parayag, te bakkan ta nonot
da ya paispotan da am awa
pangayayyaw da ta tolay.
13 A am kakurugan ta
maguyung kami ta kuman na
ibar na kadwan a Namaratu
mantu ya makkamu tekami.
Ammi am kakurugan ta
matunung hala ya nonot
mi ikid na gagangay mi a
ikamuy ya mangibar.

14 Te ya kuman na mang-
pasikan tekami a bakkan
haman ta uray mi am awa
pangidduk ni Hesus, te
ya dana nonot mi a nasi
haman ya takday la na
tolay nga nangisagapil ta
bari na tekitam ngamin. A
nekwenta mantu ta nasin
hapa ya ngamin tolay gafu
ta pasi ni Hesusen, pettam
kumanen a matolay kitam la
nga magnayun.
15 Ammi yen ta nasi i
Hesusen nga nangsagapil ta
ngamin tolay pettam ikitam
nga matolay gafu tentu a
awetanan mina idulot ya
uray tam am awa uray
na nangsagapilen tekitam
ikid na natolay hala petta
mekerutan kitam.

16 A yen ta awemin igitta
ya tolay ta kuman na kato-
lay na en ta idi. A kuma-
nen hapa te Hesus Kristu, te
idi a negitta mi i Hesus ta
kuman na gagangay na to-
lay, ammi bakkan ta kunna
ten ya pangigitta mi tentu ta
ayanin, te natolay hala ta pasi
na en.
17 A am itta mantu ya
nedagga te Hesus Kristu a
nagbalin na ta bagu na tolay,
te newasa nan ya dana en
nonot na ikid na gagangay
na, a kuman na bagun ya
nonot na ikid na gagangay
na.
18 Ammi Namaratu hapa la
ya naguray nanguli tekitam.
Te gafu ta nepangikaru ni
Hesus ta liwat tam kiden a
pinakoma na kitam, a nek-
wenta na kitanan ta kofun
na kiden. A neatad na hapa
tekami ya tarabaku mi nga
mangipenam ta tolay kiden
tentu.
19 Te ya ibar mi tekid a i
Hesus Kristu ya pinakabari
na Namaratu ewan nga
nangikaru ta liwat na
ngamin tolay, petta maazi ya
pangikatupagan na Nama-
ratu tekid, a awenan sangaw
ikwenta ya liwat da kiden
tentu. A ikami ya nekatalak
na nga mangipadangag
ta pagpakoma na ikid na
pagpakofun na tekid.

20 A ikami mantu ya
pinakabari ni Hesus Kristu,
te ikami ya kuman na simuk
na Namaratu ewan nga
mangagagay ta tolay kiden.
A gafu ta pinakabari na kami
ni Hesus a

"Magkofun kanan ta Na-
maratu ewan," kummi ta
pagagagay mi tekid.

21 "Te ya awanen ta li-
wat ya siningiran na Nama-
ratu gafu ta liwat tam kiden,
petta mesipat kitam ta katu-
nung na en gafu ta pangikata-
lak tam ta nangikaru en teki-
tam," kummi hapa.

6

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Zigat Da

1 Makipagtarabaku kami
mantu ta Namaratu ewan
gafu tekamuy. A yen ta
adangan mi tekamuy ta
awemuy andarakatan ya
allak na Namaratu tekamuy.

2 Te ya uhohug na en ta idi
nga nesurat ni Isayas a

“**Gafu ta pakimallak muyen teyak a dinangag ta kam ta kustu na araw na pangikallak ku tekamuy. A yen hapa ya araw na nepanguffun ku tekamuy, petta mekerutan kam,**” kunna.

A yen mina ya nonotan muy, kahkahulun, te bakkan la ta idi ya pagdangag na ikid na pangikerutan na ta tolay na am awa ayanin, te ayanin ya ikayat na en araw nga pangikallak na ikid na pangikerutan na tekamuy.

3-4 A awan hapa ta iningwa mi nga magsalin ta pangurug muy, te kanayun nepaita mi hud la ta daddoban kami la na Namaratu ewan, petta awan ta pangpaliwatan muy ta tarabaku mi.

A addu hapa ya pangipasikkal mi ta daddoban na kami, te attaman mi la ya kompormi na zigat,

5 ikid na paluk, ikid na mebalud, ikid na makitapil, ikid na magbannag, ikid na awan masidug, ikid na bisin.

6 A intu para mangipasikkal ya kappya na nonot mi, ikid na pakkamu mi ta Namaratu, ikid na pagattam mi, ikid na kasippat na nonot mi, ikid na panguffun na Kahalwa na Namaratu tekami, ikid na pangidduk mi nga awan malalab.

7 A awemi pulus magladdud, am awa ipaita mi hud la ya pakapangwa na Namaratu ta ngamin uhohugan mi ikid na tarabakun mi. A awan ta ikkaman mi am bakkan la ta katunung na nonot mi ikid na agangwa mi.

8 A ya medagga para ta kasasaad mi a itta ya mangpātā-nāng tekami, ammi itta hapa ya magpaakban. Itta ya mangdayaw tekami, ammi itta hapa ya mamadpadulay. A maski am kustu ya uhohugan mi a mangayayyaw kami kan.

9 A ibar na kadwan para ta awan ta makkamu tekami, ammi amu na kami na Dyos kontodu addu na tolay. A kuman na kanayun itta kamin ta ngarab na pasi, ammi matolay kami la. A pa-gangan na kami na Namaratu petta metuldu kami, ammi awena kami papasin.

10 A addu hapa ya pagdamdamān mi, ammi itta la itta ya talak na nonot mi. A napanglaw kami hapa, ammi addu ya nagba-nang gafu ta netuldu mi tekid, te maski awan ta ba-nang mi ta paglelehutin a kwa mi hala ya ngamin nga pinadday na Namaratu ewan.

11 A iyen kid ya bidan ku tekamuy nga taga Korinto petta amu muy ta awan ta ilemad mi tekamuy, te dakal ya pangidduk na nonot mi tekamuy.

12 A awan ta kurang na pangidduk mi tekamuy, ammi ya nonot muy kiden hapa la ya nagpakurang ta pangidduk muy tekami.

13 A mappya mantu ta padakalan muy hapa ya nonot muy tekami ta kuman

na nonot mi tekamuy, te
ikwenta ta kam ta kuman na
anak ku kiden.

Ya Mangurug Kiden Ya Bali Na Namaratu

14 A ya takday para
itabarang ku tekamuy a
awemuy mina makikahulun
ta tarabaku na awn kiden
mangurug, te itta hud ya
paggagittan na matunung
ikid na killu? A had kukunna
magdadagga na madakar
ikid na masugiram?
15 A mabalin hud ta itta
ya pakitaratun ni Hesus ikid
ni Satanas? A yen mina ya
pagnonotan muy, te mabalin
hud ta mesipat ya awan man-
gurug ta kesipatan na man-
gurug?
16 A mabalin hud para ta
itta ya sinang dyos ta bali na
Namaratu? Te ikitam nga
mangurug ya kuman na bali
na sigatolay na Dyos, te ya
uhohug na en a
"**Magyanak tekid, a mak-
ihulunak tekid, te
iyak ya Dyos da nga
makkamu tekid,
a ikid ya tolay ku
kiden.**
17 **Adayunan muy mantu
ya awan kiden man-
gurug petta awemuy
mekabat tekid.
A awemuy si-gedan
ya mangatad ta
pakadulayan muy,
a matalakak hapa
sangaw tekamuy,**
18 **te iyak sangaw ya
dama muy, a ikamuy
sangaw ya anak ku
kiden,**"
kun na Namaratu ewan
nga makapangwa ta
ngamin.

7

1 A gafu ta yen kid na
kappyanan ya nekari na
Namaratu tekitam, kahkahu-
lun, a mappya ta azin tam ya
ngamin kiden mangatad ta
pakadulayan na bari tam ikid
na nonot tam. A kanayun
itug tam hapa ya talaw tam
ta Namaratu ewan, petta
megitta kitam ta katunung
na.

Ya Talak Ni Pablu Ta Taga Korinto

2 A ta kuman na dana
nebar kun tekamuy,
kahkahulun, a padakalan
muy mina ya nonot muy
tekami, te awan ta liwat mi
tekamuy. A awan hapa ta
bigad muy gafu tekami, ikid
na awan ta inuyoyungan mi
tekamuy.
3 A maski am ibar ku yan
a awemuy pahig ta paliwatan
ta kam, te ya kuman na nebar
ku ta idi a pake matakit ya
nonot mi tekamuy, te am
uray mina na Namaratu a
ikayat mi makipagyan teka-
muy addet ta awetam masi.
4 A gafu ta damag ni Tito
tentu en nagafu tekamuy
a dakal ya pangikatalak ku
tekamuy, a dayawan ta kam.
A maski addu ya zigat kin a
matalak la ya nonot ku, te
natabtabang na ya damdam
kin gafu tekamuy.
5 Te ta idi tekami en
bagu nakadatang ta isin
Masadonya a awan ta
nakabannayan mi am awa

nazigatan kami para la gafu
ta makitapil kiden tekami
ikid na burung na nonot mi
tekamuy.
6 Ammi mappya, te ya
Namaratu ewan nga mang-
pasikan ta nonot na mag-
damdam a pinasikan na ya
nonot mi ta datang ni Tito
nga nagafu tekamuy.
7 Ammi bakkan la ta datang
na en ya nekatalak mi am
awa nepadamag na tekami,
te binida na ya talak na gafu
tekamuy, te madamdam kam
kan nga makaita teyak.

A pake nafulotan mantu
ya talak ku, te masikan kam
kan nangipasikkal teyak ta
naglibak kidina teyak.
8-9 Ammi ta kabalinan
na nepagsurat ku teka-
muy a nadamag ku ta
nagdamdamān muy ya
nesurat ken. A maski am
mavit la ya damdam muy
a nagdamdaman ku bit
hapa ya nesurat ken nga
nagpadamdam tekamuy.
Ammi ta ayanin a awek
na madamdam am awa
matalakanak hud la, ammi
bakkan ta intu ikatalak ku
ya pagdamdam muy am
awa pagbabawi muy ta
liwat muy, te ya kumanen
na damdam ya ikayat na
Namaratu. A mapmappya
mantu ta kunna ten petta
awemuy sangaw melogot
gafu tekami.
10 Te am magdamdam ki-
tam ta kuman na ikayat na
Namaratu a mappya ya pag-
balinan na, te mekerutan ki-
tam gafu ta pagbabawi tam,
a awetam pagdamdaman ya
pagbabawi tamen. Ammi ya
pagdamdam na awan kiden
magbabawi a intu la pagbal-
inān na ya pasi na kahalwa
da.
11 Ammi mappya ya pag-
balinān na pagdamdam
muy, te itan muy awa
pake nakanonot kam, te
nagburung kam gafu ta
dulayen tekamuy, yaga naka-
poray kam ta nakaliwaten,
a nagdamdam kam hapa
tekami. A yen ta malogon
kam hapa nangipasikkal ta
kappya na nonot muy, a
neafura muy ya mangpa-
gang ikid na magpatunung
ta nakaliwaten. A iyen kid ya
mangipasikkal ta awan na ta
liwat muy, te napakappyan
muy na ya dulayen tekamuy.
12 A teyaken nagsurat teka-
muy a bakkan ta intu ni-
nonot ku ya nagliwaten ono
nagliwatan na en, am awa
ikamuy, petta maita na Na-
maratu ya pakigittan muy
tekami anna mepasikkal ya
pangurug muy ta Namaratu
ewan.
13 A gafu ta mappya ya
nepasikkal muy a naban-
nayan hapa ya nonot mi.

Ammi pake nadaggan para
ya talak mi gafu ta talak ni
Tito, te nabannayan hapa ya
nonot na gafu tekamuy.
14 A yen ta matalakak ta
talak ni Tito tekamuy, te ne-
dayaw ta kam tentu ta awena
en para la umange tekamuy,
a mappya te awedak nelogot,
te amu nan ta kakurugan ya
pangdayawan mi tekamuy, a

kumanen hapa ta ngamin ki-
den binida mi tekamuy.
15 A yen ta dumakal
hapa ya idduk na nonot
na tekamuy, te manonot
na ya pangidulot muy ta
uhohug ku tekamuy, ikid na
pagpadulot muy tentu gafu
ta amat muy tentu.
16 A yen ta pake matalakak
na, te awan na ta burung
ku tekamuy, te amuk na ta
mekatalak kam.

8

Ya Ilimut Na Mangurug Ta Mazigatan

1 A ya takday para na
mabidak tekamuy, kahkahu-
lun, a ipakkamuk tekamuy
ya pangidduk na iglesya
kiden ta lugar na Masadonya
gafu ta pangpasikan na
Namaratu tekid.
2 Te maski pake mazigatan
kid ta pagpobre da a nasurok
haman ya neatad da ta kad-
wan kiden mazigatan gafu ta
talak da ta Namaratu.
3 A pake naitak ta neatad
da ya addet na meturad da,
otturu nesipat da hapa ya
nesirak da en nga magserbi
mina ta bari da. A awan
haman ta nangpersa tekid
am awa ikid hapa la ya nagu-
ray,
4 te dana nebar da tekami
ta sakā manguffun kid hapa
ta kagitta da kiden mangurug
ta lugar na Hudeya.
5 A pahig mi ta assang
la mina ya iatad da, ammi
pake nasurok haman. Ammi
dana neatad da ya bari
da ta Namaratu kontodu
ikami, te "**Yen ya uray na
Namaratu,**" kunda, kapye
da neatad ya ilimut da en.
6 A yen ta nebar ku hapa te
Tito ta pedulot na mina teka-
muy ya ilimut muy nga dana
en nekari muy ta idi.
7 A gafu ta malalaki ya pan-
gurug muy te Hesus, ikid na
pakkamu muy ta Namaratu,
ikid na pangituldu muy, ikid
na pangidduk muy tekami,
ikid na pangkenga muy a
mappya ta ipaita muy hapa
ya kalalaki na panguffun
muy ta mazigatan kiden.
8 Ammi maski ibar ku yan
tekamuy a bakkan haman ta
bilin ku tekamuy, am awa
bidan ku la ya pangkenga na
kadwan kiden, talo am ikayat
muy hapa parigan ya pangid-
duk da ta mazigatan kiden.
9 A intu mina pagnonotan
muy ya allak ni Hesus Kristu,
te pake naba-nang ta idi ta
langitewan, ammi nagbalin
ta napanglaw na tolay gafu
ta pangidduk na tekamuy,
pettam kumanen a magba-
nang kam ta magnayun na
ba-nang gafu ta kapanglaw
na en.
10 A ya ibar ku mantu teka-
muy a mappya ta ibalin muy
ya pinegafwanan muyen
ta takdayen sina darun,
maski te ikamuy haman ya
imunnan nakanonot nga
maguknud ta iuffun muy.
11 A maski am anu ya meat-
tam muy a mappya ta yen ya
iatad muy, petta idulot muy
ya negafu muyen.
12 Te am itta la ya ayat
muy nga mangatad a intu la

ikayat na Namaratu am anu
ya meattam muy.
13 Te awek ikayat ta ikamuy
ya mazigatan petta maban-
nayan ya kadwan kiden, am
awa parefu kam mina.
14 A gafu ta itta ya sobra
muy ta ayanin a mappya am
yen ya iuffun muy ta maku-
rang en, a sangaw am itta ya
sobra da a yen hapa sangaw
ya iuffun da tekamuy gafu
ta kurang muy, pettam ku-
manen a parefu kam mina
mauffunan.
15 Ta kuman na nebar ni
Moses ta surat na en a
"**Umange nagimana ya
tolay kiden ta kustu
ta kanan da, a ya
nakaalap ta addu a
awan ta surok na,
a ya nakaalap ta
assang la a awan ta
kurang na,**" kunna.

*Ya Pangdayaw Ni Pablu Ta
Kahulun Na Kiden*

16 A matalakak hapa ta Na-
maratu ewan, te neatad na te
Tito ya kagitta na nonot mi
nga mangkenga tekamuy.
17 A pake matalak hapa nga
medob tekamuy, te maski am
awek mina dinob a pake na-
gafura nga umange, te dana
nanonot na hala ya magtoli
tekamuy, petta uffunan na
kam nga mangiparan ta ki-
nan ken nga ilimut muy.
18 A pehulun ku tentu
ya takday kabagis tam
nga dayawan na ngamin
kiden mangurug gafu ta
pangaskasaba na ta damag
ni Hesus Kristu.
19 A mappya para te intu
ya pinatudunān na man-
gurug kiden taga kadwan
kiden iglesya, petta mehulun
tekami. A mappya ta intu
ya manguffun tekami nga
mangisaned ta ilimut muy
ta pobre kiden ta ili na
Herusalem, petta maita da
ya kappya na nonot mi,
a madayawan hapa i Afu
Hesus.
20 A gafu ta pake dakal ya
nelimut na mangurug kiden
a awemi ikayat ta itta sangaw
ya mangpaliwat tekami gafu
ta pangisaned mi,
21 te ikayat mi hud la ta
mappya ya tarabaku mi ta
uray na Namaratu ewan pase
tolay kiden.
22 A doban ku hapa ya
takday para kabagis mi nga
mehulun teg Tito, a addu
hapa ya nepangparubak
tentu ta addu na tarabaku,
te pake pasikkalan ku am
malogon, a mappya kad. A
ta ayanin gafu ta talak na
tekamuy a pake ikayat na
hapa manguffun.
23 Dana amu muy i Tito, te
intu ya kahulun ku nga man-
guffun teyak ta tarabakuken
tekamuy. A ya kadwan ki-
den kabagis mi nga mehulun
tentu a ikid ya dinob na man-
gurug kiden taga kadwan ki-
den iglesya, a madayawan
hapa i Hesus Kristu gafu ta
tarabaku da.
24 Mappya mantu ta ipaita
muy ya pangidduk muy
tekid, petta amu na nangidob
kiden tekid ta kakurugan ya
pangdayawan mi tekamuy.

9

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Ilimut Da

1 Gagangay ta awek mina bidan ya ilimut muy ta tolay kiden na Namaratu,

2 te dana ikayat muy haman, a yen ta nedayaw ta kam ta mangurug kiden taga Masadonya.

> "Nonotan muy ya taga Korinto kiden awa namegafu kid na maguknud ta ilimut da abat ta takdayen sina darun," kunku tekid.

A addu hapa ya mayat tekid gafu ta malogon kam.

3 A yen ta dinob ku hapa ya kabagis kidina nga manguffun sangaw tekamuy, petta dana nakaparan kanan ta kuman na nebar ku ta taga Masadonya kiden, petta awek sangaw melogot ta nepangdayaw ku tekamuy.

4 Te am angarigan ta mehulun sangaw teyak ya kadwan kiden taga Masadonya, anna awemuy para la neparan ya nekari muyen a mamatak na sangaw te nelogot dak, ammi bakkan la teyak ya mamatan am awa ikamuy hapa.

5 A ta kuman na uray ku a mappya ta apolu ange ya kabagis kiden ammi teyak, petta uffunan da kam nga mangiparan ta nekari muyen, pettam kumanen a dana ittan ta datang ku tekamuy, a maita sangaw ta awemuy napersa am awa naguray kam la mangatad gafu ta ayat na nonot muy.

6 Te ya iangarig ku tekitam; a am magmula kitam ta assang a assang hapa sangaw ya maapit tam, ammi am addu ya imula tam a addu hapa sangaw ya maapit tam.

7 A mappya mantu ta dana magnonot ya tagtakday tekamuy am piga ya meatad na, a awena mina pagdamdamān ya pangatad na ta kuman na napersa am awa mangatad setalak, te yen ya ikayat na Namaratu.

8 A maski te intu hapa la ya makeatad ta ngamin mawag muy petta kanayun kustu, a maski surokān na para ya iatad na tekamuy, petta dakal hapa ya meuffun muy ta ngamin kiden tarabaku nga mappya.

9 Te ya uhohug na suraten gafu ta mangurug ta Namaratu a

"**Kanayun mangatad ya mangurugen ta kuman na magpurwak, te atadan na ya pobre kiden, a kanayun nonotan na Namaratu ya allak na tekid addet ta addet,**" kunna.

10 A gafu ta Namaratu ewan ya kanayun mangatad ta imula muy ikid na kanan muy a daggan na para ya neatad na en tekamuy petta itta hapa ya kuman na ipurwak muy ta mazigatan kiden, otturu pakaddun na para, petta imaddu hapa sangaw ya iatad muy,

11 te pagba-nangan na kam petta kanayun mangikallak kam hapa ta kadwan. A addu

hapa sangaw ya matalak ta
Namaratu gafu ta ilimut muy
nga petulud muy tekami.
12 Te am isaned mi san-
gaw ya ilimut muy a duwa
sangaw ya pagbalinān na, te
malampawan ya tolay kiden
ta zigat da, yaga addu sangaw
ya magdayaw ta Namaratu
gafu ta neatad muy.
13 A ya panguffun muy
mantu ya mangipasikkal ta
pangurug muy, a dayawan
da sangaw ya Namaratu gafu
ta idulot muy ya pangurug
muy ta damag ni Hesus
Kristu, te yaga mepasikkal
ya pangidduk muy tekid
kontodu ngamin kiden man-
gurug.
14 A dakal hapa sangaw
ya pangidduk da tekamuy, a
pakimallak da kam hapa san-
gaw gafu ta panguffun na Na-
maratu nga nesurok na teka-
muy, petta mesaned hapa
tekid.
15 A mappya hapa ta
kanayun dayawan tam ya
Namaratu ewan, gafu ta
kallak na en tekitam nga
awan ta addet na.

10

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Kasasaad Na

1-2 A petta awek sangaw
makaporay tekamuy am
eyak sangaw tekamuy a
yen ta makikekallakak na
tekamuy ta suratin ta kuman
na kasippat ni Hesus Kristu,
petta pake itug muy mina
ya tabarang na surat kin
tekamuy. Te ya uhohug na
kadwan kidina tekamuy a

"Mamat haman i Pablu
am itta sin ta atubang tam,
ammi am adayu tekitam a
kuga maturad," kunda kan.

Ammi gagangay ta maka-
porayak sangaw ta kadwan
kidina, te ibar da haman ta
intu la pakolangan mi ya
pagkappyanan na bari mi
ta kuman na awan kiden
mangurug.
3 Ammi maski am gagan-
gay kami la na tolay a bakkan
haman ta pagkappyanan mi
ya nonotan mi, te kuman
na itta kami haman ta gubat
gafu ta patarabaku na Nama-
ratu tekami. Ammi ya ikka-
man mi kiden a bakkan ta
kuman na ikkaman na awan
kiden mangurug,
4 te seppakapangwa ya
ikkaman mi nga neatad na
Namaratu ewan. A yen kid
ya pangperdi mi ta bida
na katabbag mi kiden nga
mangsalin ta uhohug na
Namaratu.
5 A abakan mi ya ituldu da
nga tulad, ikid na ngamin ki-
den ipabbag da ta ituldu na
Namaratu nga iparayag da. A
fulatān mi ya nonot da petta
mangurug kid te Afu Hesus.
6 A am nabalin kanan
mangidulot ta ngamin
patarabaku ni Hesus teka-
muy a pa-gangan mi hapa
sangaw ya masoysoy kidina
nga awan magbabawi.
7 A yen kid mina ya
nonotan muy petta amu muy
am inya ya kakurugan na
turin ni Hesus Kristu. Te
am itta ya mangikatalak
ta intu ya turin ni Hesus
a pake nonotan na mina

am anu ya mangipasikkal
tentu, te masmasikan para
ya mangipasikkal tekami.
8 A maski am ipasikkal ku
la ya pakapangwa mi nga
neatad na Namaratu tekami
a awek la ikamat, te neatad
na haman ta panguffun mi
petta magserbi ta pangurug
muy, te bakkan ta pangperdi
mi tekamuy.
9 A ibar ku yan tekamuy
petta awemuy pahig ta
tātālawan ta kam ta surat ku
kiden.
10 Te ya uhohug kan na kad-
wan kidina a

> "Kuga mefulot ya po-
> ray na surat kiden ni
> Pablu, ammi am itta sin ta
> atubang tam a kuman na
> makafuy nga maguhohug,
> a kuman na awan ta
> kwenta na uhohugan na,"
> kunda kan.

11 Ammi ya ibar ku hapa
tekid a maski am anu ya
nesurat kin a kumanen hala
sangaw ya uhohugan ku ta
atubang muy.
12 Ammi maski am setu-
radak sangaw nga maguho-
hug tekamuy a awek kad
meturad nga makigitta ta
mangiparayag kidina ta bari
da. A killu ya nonot da, te
ya nonot da en hapa la ya
pangita da ta katunung na
bari da.
13 Ammi tekami a awemi
ikayat pasurokan ya
tinarabaku mi ta kuman
na itta kidina tekamuy, te
intu la bidan mi ya addet na
nepatarabaku na Namaratu
tekami, a uray na ta ikamuy
hapa ya mesipat ta ituldu mi.
14 A gafu ta nesipat na kam
ta ituldu mi a finulatan mi
kam hud awa uray na Nama-
ratu ta mangurug kam gafu
tekami, te ikami haman ya
napolu nakadatang ta agyan
muy nga nangipadangag ta
damag ni Hesus tekamuy.
15 A awan mantu ta fu-
latan mi ta tarabaku na
takwan, ammi am dumakal
na sangaw ya pangurug muy
a ikatalak mi ta umalawa
hapa sangaw ya lugar na
pagtarabakun mi ta sakā
Hentil muy kiden.
16 Te am kanu sangaw ya
addet na tarabaku mi teka-
muy a ikayat mi ipadangag
ya damag ni Hesus ta kadwan
kiden lugar ta unnan muy,
te awemi ikayat magfulat ta
dana tinarabaku na takwan.
17 Te ya uhohug na takday
surat a
"**Awetam mina iparayag ya
bari tam, te intu la
mina iparayag tam
ya Dafu tamewan
gafu ta kallak na en
tekitam,**" kunna.
18 A yen mina ya nono-
tan muy, te ya sagappyan
muy mina a bakkan mina ta
mangpatudun ta bari na en,
am awa ya pinatudunan na
Namaratu.

11

*Ya Pagpatunung Ni Pablu
Ta Taga Korinto Kiden*

1 A awek mina idulot ya
kumanin na bida, te kuman
na bida na awanen ta nonot.
Ammi attaman dak hala,
2 te iahugu ta kam haman
ta kuman na pangiahugu
na Namaratu tekitam. A

gagangay ta mangahugu yak,
te iyak haman ya kuman
na nangiatawa tekamuy te
Hesus Kristu. A am igawat
ta kam sangaw tentu ta ange
na sin a ikayat ku ta awan
ta takwan na atawa muy am
awa intu la tatakday.
3 Ammi maburungak teka-
muy talo am maperdi ya
pangidduk muy te Hesus
gafu ta pangayayyaw ni Sa-
tanas tekamuy ta kuman na
nepangayayyaw na ulagen te
Eba nga atawa ni Adan.
4 Te am itta ya umange
tekamuy nga mangituldu ta
takwan na Hesus nga awemi
netuldu tekamuy a awemuy
kid haman ihuya am awa
ikayat muy haman danga-
gan. A am ituldu da teka-
muy ya takwan na ispiritu
nga bakkan ta Kahalwa na
Namaratu nga magyan teka-
muy, ono am patakwanan da
ya damag ni Hesus Kristu nga
kinurug muy ta idi a pakolan-
gan muy hud la ya ituldu da.
5 A maski am malalaki
kid a dakdakal ya paka-
pangwak nga mangituldu
tekamuy ammi ta isina kid
nga ape magmalmalalaki
ammi teyak.
6 A maski am awek
malalaki maguhohug a awek
haman makilavun ta kuman
na kadwan, te amuk haman
ya kakurugan nga netuldu
na Namaratu teyak, a dana
nepasikkal kun yan tekamuy
ta ngamin kiden netulduk
tekamuy.
7 Ammi awek amu am liwat
ku tekamuy gafu ta awek
nangibar ta iuffun muy teyak
gafu ta pangitulduk teka-
muy. Te immalinnakak hud
la ta kuman na makitagabu
tekamuy, petta ikamuy mina
ya umata-nang nga magbalin
ta anak na Namaratu ewan.
8 A kuman na nagtakawak
ta kadwan kiden iglesya gafu
tekamuy, te ya neatad da en
teyak a yen haman ya nealap
ku ta kanan ku ta nepagyan
ken tekamuy, petta makauf-
funak tekamuy.
9 A maski itta ya maapag
ku ta nepagyan ken tekamuy
a awek haman inadang teka-
muy, te ya kabagis kiden taga
Masadonya ya nangihulun ta
neuffun da teyak. A yen
ta awek hapa sangaw maga-
dang tekamuy petta awemuy
mazigatan gafu teyak.
10 Te am adangan ku mina
ya masapul ku tekamuy a
awan na sangaw ta iparayag
ku gafu ta awekin matan-
danan ta pangipadangag ku
ta damag ni Hesus. A gafu ta
kakuruganen nga netuldu ni
Hesus teyak awek ipalubus
ta maperdi ya iparayag kin,
petta amu na ngamin tolay ta
lugar na Akaya ya gagangay
kin.
11 Ammi anu kawagan ta
awek mangibar ta iuffun
muy teyak? Gafu ta aweta
kam de ikayat? Bakkan, te
amu haman na Namaratu ta
pake ikayat ta kam, a yen ta
aweta kam pagzigātan.
12 A awek hapa sangaw
ulin ya kuman na gagangay
ken, te awek ikayat megitta
ta kadwan kiden nga mangi-

dayaw ta tarabaku da tekamuy, petta aweda sangaw mebar ta kagittak kid hapa,
13 te sinang turin kid haman, a intu la tarabakun da ya mangayayyaw, te ape pagbalinan da ya bari da ta turin ni Hesus.
14 A anggem, te maski ya dafu da en Satanas a ape pagbalinan na hapa ya bari na ta anghel na Namaratu ewan.
15 A kumanen hapa ta daddoban na kiden, te pagbalinan da ya bari da ta kuman na mangituldu ta katununngan. Ammi dulay sangaw ya pagaddetan da te megitta hala ta tinarabaku da.
16 A ta kuman na inuhohug ken a awedak haen igitta ta awanen ta nonot, ammi maski am awanak ta nonot a attaman dak hala, petta dangagan muy ya iparayag kin ta kuman na kadwan kidina nga mangituldu tekamuy.
17 (Ya uhohugan ku ta ayanin a bakkan te Afu Hesus ya nagafun na te maguhohugak haman ta kuman na awanen ta nonot, te iparayag ku ya awan ta kwenta na.
18 Ammi gafu ta ikayat muy de dangagan ya mangiparayag ta kalalaki na bari da a parigan ku kid hapa talo am ikatalak dak hapa.)
19 Ta kuman na uray muy a dana amu muy ya mappya; a anu kawagan na mantu ta pakolangan muy ya mangituldu kiden nga manguyoyung tekamuy?
20 Te pātā-nāngan da ya bari da ammi tekamuy, a pagbalinan da kam ta kuman na daddoban da, a uyoyungan da kam, a afutan da ya pagtolayan muy, a amāmatan da kam para, ammi attaman muy kid haman.
21 Ammi tekami en nagyan tekamuy, kahkahulun, a mamatak haman nga manguyoyung tekamuy. Ammi am liwat ku yen a pakoman dak on?

Ya Iparayag Ni Pablu

A idulot ku la bit ya maguhohug ta kuman na awanen ta nonot, te maski am anu ya iparayag na kadwan kidina a meparayag ku hapa.
22 Ibar da ta Hebreyu kid, a Hebreyu yak hapa. A simsima kid kan na Istralita kiden, a simsima dak hapa. A simsima kid kan ni mina Abraham, a simsima nak hapa ni Abraham.
23 A ibar da hapa ta daddoban kid ni Hesus Kristu, ammi malmalalaki yak para. A maski am maguhohugak na ta kuman na maguyung a kakurugan haman, te mazmazigat haman ya tinarabakuken, te namengaddu yak nabalud gafu ta pangipadangag ku te Hesus, a namengaddu yak hapa napaluk. A awek amu tekid ammi kanayun itta yak ta ngahab na pasi.
24 te namenglima ya pagpaligat na kagittak kiden Hudyo teyak ta sagtallufulu siyam na paligat.
25 A namengtallu hapa ya nepagpaluk na taga Roma ki-

den teyak ta kayu. A mittanak hapa nawarad ta batu addet ta masi yak. A namengtallu hapa nalammad ya bapor kiden nga nagluganan ku, a mittanak hapa ta danumen nga gumafgafut ta kompormi na kuma-baw addet ta tangagaw a tāhiklaman.

26 A gafu ta kanayun makatugtugutak makaalalit a kuman na nesaldak ya angat ku ta karayan nga naglayus, ikid na gakkad na tulisan, ikid na gakkad na kagittak kiden Hudyo, ikid na gakkad na Hentil kiden. A addu ya nasimmuk nga dulay ta ili pase adayu ta ili, ikid na bebay, ikid na ape makikabagis.

27 A kanayun mabanbannagak ikid na mazigatanak, te awek nakakasidug ta addu na hiklam, a namengaddu hapa ya bisin ku gafu ta kawan na kanan ku ikid na inuman ku, a ta kadwan a nala-batak ta sanawen gafu ta kurang na ulolat ku.

28 A bakkan la ta isin kid na zigat ya naattaman ku, te kinanghahaw a kuman na agtun ku ya burung ku ta problema na iglesya kiden ta kadwan kiden lugar.

29 Am itta ya makafuy tekid a awek hud marikna ya kafuy na. A am itta ya naayayyaw tekid a awek hud magporay ta nangayayyawen tentu.

30 Ammi maski am bidan ku yan kid na zigat ku a bakkan mina ta isin kid ya iparayag ku, te awan ta iatad na. Am mabalin ta iparayag ku ya kasasaad na barik a mapmappya ta iparayag ku ya pagkafuy ku.

31 A madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus, te amu na ta awek magtulad.

32 A nonotan muy ya pagkafuy ken teyaken umange ta ili na Damasku. Te ya gubernadoren ten nga kahulun ni Ari en Aretas a dinob na ya ange mangilakap teyak ta ruwangan na ili en petta gafutan dak.

33 Ammi awedak nagafut te netagu dak na kabagis kiden ta umag na kuribut, kapye dak neuriyay ta lawan na batu en alad, a nakatammangak na.

12

1 A awan ta iatad na tekamuy am idulot ku bidan ya kasasaad na bari kin, ammi mappya ta bidan ku hala ya nepakkamu ni Afu Hesus teyak gafu ta nagmatakaren teyak.

2 Ta mekamafulu appat na darun ta idi a ka-ma la naalapak ta utun ta lawan na langitewan, ammi awek amu am kahalwaken la ya naalap ono kontodu bari kin, Namaratu ewan la ya makkamu.

3 Ammi amuk ta naalapak ta pake ispot na lugar ta lawan na langitewan, a Namaratu la ya makkamu am kahalwaken la ya naalap ono kontodu bari kin.

4 A itta hapa ya nadangag ku nga awek mepadangag, te awena mabalin ta tolay ya

mangipadangag ta nadangag
ken.
5 Pake matalakak gafu ta
nakkwa teyak, ammi awan ta
dayawan ku ta bari kin am
bakkan la ta pagkafuy kin.
6 Ammi maski am bidan
ku mina ya nakkwa teyak a
awek megitta ta maguyung,
te kakurugan haman. Ammi
awek la bidan ya kuman
na nagmatakar teyak, petta
awan sangaw ta mangdayaw
teyak, te mapmappya hud
la ta intu nonotan da ya
maita da ta gagangay ku ikid
na madangag da ta itulduk
tekid.
7 A gafu ta ngamin ki-
den nepakkamu na Nama-
ratu teyak ta langitewan
a nepalubus na ta itta ya
dakal na pagzigātān ku nga
nagafu te Satanas, petta
awek magparayag gafu ta
nepaita na teyak.
8 Namillu yak nakimallak
te Afu Hesus, petta azin na
mina ya pagzigātān kin,
9 ammi ya uhohug na teyak
a

"Awem la, te kustun san-
gaw ya panguffun ku teko,
te gafu ta pagkafuy mina
a mapasinapan ka ta paka-
pangwak," kunna teyak.

A yen ta ikatalak ku ya
pagkafuy ku, petta mapasi-
napanak ta pakapangwa ni
Hesus Kristu.
10 A gafu ta itta i Hesus
teyak a pake matalakanak
mantu ta pagkafuy ku, ikid
na mangtapang teyak, ikid
na ngamin kiden pagzigātān
ku, ikid na mamadpadulay
teyak, ikid na kapopoyungan
ku, te am awan ta mabalin ku
a pasikanan nak ni Hesus.
11 Kakurugan ta nagbida
yak ta kuman na awan
makanonot, ammi pinersa
dak garay, te awedak garay
sinarangitan ta namadpadu-
lay kiden teyak. Gagangay ta
ikamuy mina ya nangibida
ta kappyak tekid, te maski
am awan ta kalalakik a awek
haman naak-akban ammi
ta sinang turin kidina nga
mangpātā-nāng ta bari da.
12 Te teyaken nagyan teka-
muy a addu haman ya ne-
paitak tekamuy, petta pan-
gurugan muy ta turin nak
ni Hesus Kristu, te nasip-
pat kami tekamuy, a addu
hapa ya naita muy ta paka-
pangwa na Namaratu gafu ta
tarabakuken tekamuy.
13 A itta hud mantu ya ne-
duman muy ta iglesya kiden
ta kadwan kiden lugar? Intu
la amuk ta liwat ku teka-
muy ya aweken nepagadang
ta iuffun muy teyak, ammi
awena hud mabalin ta pako-
man dak?

Ya Pangidduk Ni Pablu Ta Taga Korinto

14 A ta ayanin a mekatallun
yan na eyak pagpasyar teka-
muy, ammi aweta kam san-
gaw pagzigātan, te bakkan ta
intu karagatan ku ya panguf-
fun muy teyak am awa ya
pangituluk muy mina ta bari
muy te Afu Hesus. Te bakkan
mina ta anak ya makkamu ta
kasapulan na naganak tekid
am awa ya naganak mina ya
makkamu ta kasapulan na
anak na kiden.

15 A maski am igastuk
mina ya ngamin kwak a
ikayat ku la petta magserbi
ta kappyanan na kahalwa
muy. Te maski isagapil
ku para ya angat ku gafu
tekamuy am yen ya ikayat
muy. Ammi am padakalan
ku ya pangidduk ku tekamuy
a mappya hud ta paassangan
muy ya pangidduk muy
teyak?
16 Ammi ya uhohug na kad-
wan kiden nga umange man-
gituldu tekamuy a
"Kakurugan ta awan ta
inadang ni Pablu tekamuy,
ammi sistema na la yen,
petta maayayyaw na kam
nga mangatad ta pobre ki-
den, ammi intu hala san-
gaw ya mangalap ta iatad
muy," kunda tekamuy.
17 Ammi anu hud ya naita
muy teyak ta panguyoyung
ku tekamuy? A inuyoyungan
na kam hud na dinob ku teka-
muy?
18 Dinob ku i Tito ikid
na takday kabagis tekamuy
petta uffunan da kam ta
ilimut muy ta pobre kiden,
a anu hud ya naita muy ta
panguyoyung da tekamuy?
A awek hud negitta tekid?
Awek hud parigan ya itulduk
ta dinob ku kiden tekamuy?
19 Anu mantu ya uray muy
ta ngamin kiden mabidak
tekamuy? Pahig muy de ta
sagappyan ku ya gagangay
ku tekamuy petta map-
pya ya nonot muy teyak,
ammi bakkan ta kunna ten,
kahkahulun, te nesurat ku
yan tekamuy petta magserbi
ta kappyanan muy, a uho-
hugan ku yan ta atubang na
Namaratu ewan, te itta yak te
Hesus Kristu.
20 A nesurat ku yan teka-
muy, te maburungak talo am
madatangan ta kam sangaw
nga mangwa ta awan ta
kapkappyan, a pagka-ma
muy sangaw ya poray ku
tekamuy. A maburungak
tekamuy talo am madatan-
gan ku sangaw ya magin-
taptapil, ikid na magimpas-
passil, ikid na magporay,
ikid na maginggum, ikid na
magimpadpadulay, ikid na
magingliblibak, ikid na mag-
parayag, ikid na awemuy
masinukud.
21 A maburungak para talo
am mamatanak sangaw ta
atubang na Namaratu gafu
ta kadwan tekamuy. Te am
awena para la nagbabawi na
kadwan kiden tekamuy nga
manguyoyung ta atawa na
kadwan ikid na mangwa ta
awan ta kapkappyan a pake
madamdamak sangaw ta
atubang na Namaratu ewan.

13

Ya Kapozyanan Na Tabarang Ni Pablu Tekid

1 A am dumatangak san-
gaw tekamuy, anna itta para
la ya nakaliwat a mappya ta
mapa-gang kid, ammi map-
pya ta itta sangaw ya duwa
ono tallu na mangipasikkal
ta liwat da, te yen haman
ya uhohug na Namaratu ta
lintig na en.
2 A ta mekaduwa en
neangek tekamuy ta idi

a dana tinabarangan ku
ya nakaliwat kiden kon-
todu kadwan kiden nag-
gagimung, a pidwan ku kid
ha tabarangan ta ayanin ta
suratin yan ta kuman na
iyaken, te ya uhohug ken
tekid a

> “Am itta para la sangaw
> ya awan nagbabawi ta
> pagliwatan na ta datang ku
> tekamuy a awan sangaw
> ta malillikan ta pama-gang
> ku tekid,” kunku paen.

3 A gafu ta ikayat muy
pasikkalan am paguhohugan
nak ni Hesus Kristu a maita
muy sangaw ya pakapangwa
na, te awena makafuy
mangpa-gang tekamuy am
awa masikan.
4 Te maski am kuman na
makafuy ta nepasi na en
a natolay na hala gafu ta
pakapangwa na Namaratu
tentu. A maski ikami, kuman
na makafuy kami hapa am
itta kami ta atubang muy,
te parigan mi ya gagangay
ni Hesus, ammi itta hapa
ya pakapangwa mi nga
mangpatunung tekamuy, te
mesipat kami ta pakapangwa
na Namaratu gafu ta nesipat
kami ta katolay ni Hesus.

5 A kumanen bakkan mina
ta iyak ya paruban muy
am awa bari muy hapa la,
petta maamu muy mina
am kakurugan ya pangurug
muy. Pasikkalan muy mantu
am anu ya itta ta nonot
muy, te am kakurugan ya
pangurug muy a awan hud i
Hesus Kristu tekamuy, intu la
dulay am sinang mangurug
kam la.
6 A am pake magnonot kam
a ikatalak ku ta yen san-
gaw ya pakkamun muy ta
bakkan kami ta sinang turin
ni Hesus.
7 A pakimallak ta kam ta
Namaratu ewan ta awemuy
sangaw pidwan ya kuman
na kadulay muyen. Ammi
awena ta ikami mina ya ma-
dayawan gafu tekamuy, te
maski am aweda kami ik-
wenta ta turin ni Hesus a
ikayat mi la ta mappya ya
tarabakun muy.
8 Te maski am anu ya kaku-
rugan a awena haman ma-
balin ta ilemad mi, a mappya
mantu ta ibosag min.
9 Te maski am pahig na
kadwan kiden ta makafuy
kami nga mangtabarang
tekamuy a matalak kami
la basta masikan kam nga
mangidulot ta kappyanan.
A yen ta pake pakimallak ta
kam, petta pakappyan muy
ya nonot muy.
10 A yen ta isurat ku yan ta
kawan kin para la tekamuy
pettam sangaw am dumatan-
gak tekamuy a awek sangaw
makaporay tekamuy, te ya
pakapangwakin nga neatad
na Namaratu teyak a bakkan
ta iyen ya pangkutkutet
ku tekamuy am awa pang-
pasikan ku tekamuy.
11 A ya napozanin nga
uhohug ku tekamuy,
kahkahulun, a Namaratu
ya makkamu tekamuy.
Pakappyan muy ya nonot
muy a nonotan muy ya
ngamin tabarang kin teka-
muy. Pagtatakdayan muy

ya nonot muy, petta mappya
la ya pagkakāhulun muy, a
magyan tekamuy ya Nama-
ratu ewan nga mangidduk
ikid na mangatad ta kamap-
pya na nonot muy.
12 Ipaita muy ya pagingid-
idduk muy,
13 a makikumusta tekamuy
ya ngamin kiden mangurug
ta agyan kin. Ampade ma-
pasinapan kam ta pangud-
fun ni Afu Hesus Kristu, ikid
na pangidduk na Namaratu
ewan, ikid na pakikahulun
na Kahalwa na en.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya lugar na Galasya a pake alawa na lugar, a addu hapa ya ili na kiden. A ya ili kiden na Antiokya ta Pisidya, ikid na Ikoniya, ikid na Listra, ikid na Derbe, a yen kid na ili ya pinasyar nig Pablu ikid ni Barnabas ta gafu na pangipadangag da ta damag ni Afu Hesus. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** ta kapitulo 13 ikid na 14 a yen ya pakabasam ta tarabaku nig Pablu ta isin kid na ili, ikid na pangigafgafu da ta iglesya ta tagtakday na ili.

A ta nepagtugut nig Pablu ta lugar na Galasya a awena la mabayag a itta ya kadwan kiden nga tumulyat ta gafan da nga mangituldu ta takwan na bida, yaga pinadpadulay da i Pablu en, te nebar da ta awena turin ni Hesus. A ta nepakadamag ni Pablu ta takwan na ya kurugan na netuldu na kiden a yen ta nagsurat tekid petta pake tabarangan na kid. Te ya tumulyat kiden ta gafan nig Pablu a mangurug kid kan hapa te Hesus, ammi gafu ta Hudyo kid a ipapilit da hapa ya dana en gagangay da nga magbanggit ikid na mangihangat ta kadwan kiden na kanan. A gafu ta Hentil kan ya taga Galasya kiden a makurang kan ya pangurug da am aweda hapa mabanggit. Ammi ta kuman na netuldu na Namaratu te Pablu a tulad ya netuldu na sakā Hudyo na kiden, a yen ya pake nepasikkal na hapa ta surat na in ta taga Galasya kiden.

1-5 A ya nagsuratin tekamuy a iyak, Pablo, nga turin ni Hesus Kristu ikid na Dama tamewan Namaratu. Ampade Namaratu ikid na Dafu tam Hesus Kristu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la. Makikumusta hapa ya ngamin kidin kahulun ku sin nga mangurug.

A gafu ta uray na Namaratu a nesagapil ni Hesus ya bari na en tekitam petta mekerutan kitam nga megungay ta dulay kiden tarabaku na awan mangurug ta Namaratu. Te ya paglelehutin nga pagyanan tam ta ayanin a napannu garay ta tolay kiden nga awan makkamu ta mappya.

Ya Pangpaliwat Na Ta Taga Galasya Kiden

A awemuy mina pahig, kahkahulun, ta tolay ya nangidob teyak, te awan haman ta nangisaad ikid na nangidob teyak am bakkan la te Afu Hesus ikid na Dama tamewan Namaratu nga nangtolay tentu ta pasi na en.

6 A yen ta nagsuratak tekamuy te pake nakagtutak gafu ta pagsunsun muy, te awemuy para la nabayag mangurug a pagtalekudan muy haman

ya nangikallaken tekamuy
gafu ta damag ni Hesusen.
Matalak kam paen ta damag
na allak na en tekamuy, a ta
ayanin a mangurug kanan ta
takwan na damag nga awan
negitta ta nepadangag mi en
tekamuy.
7 A ta kuman na mariknak a itta de ya namopoyung
tekamuy, te pagkilluyan da
ya Damag ni Hesus Kristu.
8 Ammi maski am ikami
mina ono anghel nga taga
langit ya mangipadangag ta
takwan tekamuy nga awan
negitta ta nepadangag mi en
tekamuy ta idi a mappya ta
igaged na kami na Namaratu
ewan.
9 A pake ipasikkal kun ha,
te am angarigan ta itta mina
ya mangipadangag tekamuy
ta takwan na damag nga
awan negitta ta kinurug
muyen ta idi a Dyos sangaw
ya mangpa-gang tentu.

Ya Nagafun Na Nepadangag Ni Pablu

10 "**A anu haman ta
kumanin ya uhohugan ni
Pablu en**," kummuy de? A
onay, te petta awemuy mina
kurugan ya ibar na tumulyat
kiden ta gafan ken tekamuy,
te ibar da kan ta intu la
ipadangag ku ya makamamallak ta tolay a bakkan ta
Namaratu ewan. Ammi am
kakurugan mina ta kunna
ten a awek mina negitta ta
daddoban ni Hesusen, anna
awek mina nebar ta ayanin
ta igaged na Namaratu ya
mangipadangag ta takwan
na damag nga awan negitta
ta ipadangag ku.
11 Ammi ya pake ipasikkal
ku tekamuy, kahkahulun,
a ya damag ni Hesus nga
nepadangag ku tekamuy a
bakkan haman ta nonot na
tolay ya nagafun na,
12 te bakkan ta tolay ya
nakadangagan ku, a bakkan
hapa ta tolay ya nangituldu
teyak, te yen haman ya
nepakkamu ni Hesusen
teyak.
13-14 A dana amu muy
haman ya gagangay ken
ta idi teyaken para la dimmagdag ta relisyon na Hudyo
kiden, te pake inabak ku
ya addu na sakā Hudyok
kiden ta relisyon mi, a pake
masikanak dimmagdag ta
netuldu na dadagkal mi
kiden. A yen ta masikanak
hapa nakitapil ikid na
nangpazigat ta iglesya na
Namaratu, petta maperdi
mina.
15 Ammi gafu ta dana
pinili nak na Namaratu ewan
ta kawan ken para la, a
nekallak nak hapa,
16 te nepakkamu na ya
Anak na en Hesus teyak petta
kurugan ku, a pinatudunan
nak nga ange mangipadangag ta agyan na Hentil
kiden. A maski am nepaita
na Namaratu ta killu ya
pangurug ku tentu ta idi a
awek nagapag ta nangituldu
teyak,
17 anna awek umange
nakibibida ta turin kiden
ta ili na Herusalem nga
imunnan nesaad ammi
teyak, awa iyak hapa la ya
immange ta kalafukanen

ta iten Arabya, petta iyak
hapa la ya makanonot ta
ituldu na Namaratu teyak. A
sangaw nagtoli yak ha ta ili
na Damasku.

Ya Testimonyo Ni Pablu

18 A ta kabalinan na tallu
darun a umange yak ha
ta ili na Herusalem petta
magkaaamu kami ni Pedru,
a nagyanak tentu addet ta
mafulu lima na araw.
19 A awek naita ya kadwan
kiden turin fwera la te San-
tiago nga kabagis na Dafu
tamen Hesus.
20 A pagasingan la ta Dyos
am awena kustu na nesurat
kin ta isin tekamuy.
21 A ta nekabalin na kuma-
nen a umange yak hapa ta
iten Siriya ikid na Silisya.
22 Ammi ya kahulun tam
kiden nga taga Hudeya nga
mangurug te Hesus a awedak
para la amu, te awedak para
la naita.
23 Ammi nadamag da
la ta mangurug na hapa
ya nakitapil tekid ta idi,
anna ipadangag nan hapa
ya damag ni Hesus nga
pinadpadulay na ta idi.
24 A dinayawan da hapa ya
Namaratu ewan gafu teyak.

2

Ya Neange Ni Pablu Ta Ili Na Herusalem

1 A ta nepagpasa na mafulu
appat na darun a umange
yak ha ta ili na Herusalem,
ammi hinulun nak ni Barn-
abas, a inalap ku hapa i Tito
ta kahulun mi.
2 A umange yak ta atubang
na turin kiden ikid na
kalalaklakayan kiden gafu
ta nepaita na Namaratu
teyak. A pake nepasikkal
ku tekid ya damag ni Hesus
nga nepadangag ku ta Hentil
kiden, petta damagan ku
tekid am anu ya uray da,
te awek ikayat ta kenga ya
nagbannagan ken ikid na
pagbannagan ken para la.
3 A mappya hapa, te mata-
lak kid teyak. A dana amu da
hapa ta Hentil i Tito en nga
nehulun teyak, ammi maski
kunna ten a aweda haman
nepapilit ta mabanggit mina.
4 A yen hapa ya ikayat mi
dangagan tekid, te ta idi a
itta ya umange nakigimung
tekami nga ape pumarig
tekami, petta pang-itan da
tekami am magpabanggit
kami ta Hentil kiden nga
mangurug. A gafu ta mangu-
rug kamin te Hesus a nebar
da haman ta makurang ya
pangurug mi gafu ta awemin
dagdagan ya lintigen nga
netuldu ni Moses ta kuman
na ikid. A yen ta kinasaba da
kamin petta pagtagabun da
kami ha ta lintigen.
5 Ammi maski kunna ten a
awemi pulus timuluk tekid,
pettam kumanen a awan
ta mekihkihu ta damag ni
Hesus nga ipadangag mi ikid
na isirak mi tekamuy.

Ya Pagkakattway Na Turin Kiden

6 A maski am anu ya
kalalaki na sakā turin ku
kiden nga magtaron ta
iglesya ta ili na Herusalem,
a awan bale teyak am anu ya
kasasaad da, te awan haman

ta idaduma na Namaratu
tekami. A maski am ikid ya
dayawan na kadwan kiden
a awan haman ta neatad da
teyak petta daggan da mina
ya amuk ikid na itulduk,
7 te naawatan da ta iyak ya
nesaad na Namaratu ta ange
mangipadangag ta damag
ni Hesus ta Hentil kiden, a
kumanen hapa te Pedru ta
Hudyo kiden.
8 Te ya nanguffun te Pe-
dru ta pangipadangag na ta
Hudyo kiden a intu hala ya
nanguffun teyak gafu ta Hen-
til kiden.
9 A gafu ta naita da ya pan-
guffun na Namaratu teyak,
a ya uhohug nig Pedru ikid
ni Santiago, ikid ni Hwan
teyak, te ikid ya kuman na
makkamu, a

"Mappya mantu ta ika-
muy ni Barnabas ya mangi-
padangag ta Hentil kiden, a
ikami ya umange ta Hudyo
kiden," kunda,

a nagaalimano kamin
hapa, petta mepasikkal ya
pagkaap-appya mi.

10 "A nonotan muy hapa
ya pobre kiden nga man-
gurug ta isin Herusalem, te
uffunan muy kid," kunda
hapa.

A "**On,**" kunku hapa, te yen
haman ya dana nonot ku.

Ya Pangihuya Ni Pablu Te Pedru

11-12 Ammi sangaw ta me-
dyo nabayag a umange hapa
i Pedru nagpasyar tekami ta
ili na Antiyoka. A mappya bit,
te nakikihkihu hapa ta Hentil
kiden, a nakikkanan bit hapa
tekid. Ammi ta datang na
kadwan kiden Hudyo nga di-
nob ni Santiago, a nakigun-
gay haman i Pedru, a awenan
abikanān ya Hentil kiden, te
alikin na ya paglibak na sakā
Hudyo na kiden nga awan
nakikihu ta awan kiden na-
banggit. A gafu ta madi ya
tinarabaku na en a nagsa-
sitangan ku hapa ta atubang
na,
13 te yaga dumagdag hapa
tentu ya kadwan kiden
Hudyo, a yen ta nehulun
hapa i Barnabas tekid.
14 A teyaken nakaita ta
nedaduma da ya kadwan
kiden mangurug a nags-
asitangan ku i Pedru ta
atubang na kadwan kiden,
petta madangag da hapa,
te kuman na nelemad na
haman ya ituldu na damag ni
Hesus tekitam. A ya uhohug
ku tentu a

"Maski am Hudyo ka, Pe-
dru, agu ta nagtalekudam
paen ya relisyon na Hudyo
kiden gafu ta mangurug
kan te Hesus? A anu kawa-
gan na mantu ta ipersam
na ya nagtalekudamen ta
Hentil kiden, te awem kid
na pakipulpulapulan gafu
ta aweda hapa mabang-
git?" kunku tentu.

Ya Gafu Na Katunung Tam

15-16 A yen mina ya pake
nonotan muy, te ikami
Hudyo a dana amu mi ya
lintig na Namaratu addet ta
kaabbing mi, te bakkan kami
ta kuman na Hentil kiden
nga awan makkamu ta lintig
na en. Ammi maski kunna

ten a amu min ta bakkan ta
tarabakun tam ya ikwenta
na Namaratu ta katunung
tam, te intu la ikwenta na ya
pangikatalak tam tentu. A
yen mantu la ya ikatalak mi
ya nepangikaru ni Hesus ta
liwat mi, petta ikwenta na ta
matunung kami, te bakkan
haman ta pangidulot tam ta
lintig na en ya mangatad ta
katunung tam.
17 A gafu ta ikayat mi man-
gurug te Hesus petta matu-
nung kami ta pakaitan na
Namaratu a dana nebosag
mi ta nakaliwat kamin hapa
nga megitta ta Hentil kiden.
Ammi nagbalin kami hud ta
makaliwat gafu ta pangurug
mi te Hesus? Bakkan ta
kunna ten.
18 Ammi am angarigan ta
tolin ku ha ya lintig na Na-
maratu nga nagtalekudan ku
ta idi petta yen ya ikatalak
ku ta mangatad ta katunung
ku a makaliwatak ha ta Na-
maratu ta netuldu na en nga
mangatad ta katunung ku.
19 A yen ta kuman na nasi
yak na ta lintig na en petta
matolayak ta kuman na ne-
tuldu na Namaratu teyak. Te
ya lintig na en hapa la ya
pakkamun ku ta awan ta ma-
balin ku ta ibar na en am
bakkan ta Namaratu ewan
hapa la ya manguffun teyak.
20 A gafu ta nesipatak ta
pasi ni Hesusen ta nekelansa
na en ta krus a ya katolay
kin a bakkan mantu ta tolay,
te i Hesus ya nagtolay teyak.
A ya angat kun ta ayanin a
angat ku gafu ta pangikata-
lak ku ta Anak na Nama-
ratu nga mangidduk teyak,
te nesagapil na ya bari na
en teyak petta melillikak ta
pama-gang na Namaratu ta
ngamin kiden nagliwat.
21 A awek mantu ilemad ya
kallak na Namaratu teyak, te
am angarigan ta matunung
mina ya tolay ta pangitan na
Namaratu gafu ta pangidulot
na ta lintig na en a kenga
mantu ya nepasi ni Hesus, a
kuman na awan ta serbi na.

3

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

1 Ammi ikamuy taga
Galasya a kuman na awan
ta nonot muy, te maski
am pake nepasikkal ku ya
pasi ni Hesus tekamuy nga
nangikaru ta liwat tam kiden
a nepalubus muy haman
ta itta ya nangayayyaw
tekamuy, te pahig muy
na ta matunung kam ta
pakaitan na Namaratu gafu
ta pangidulot muy ta lintig
na magpabanggit.
2 A itta mantu ya pohut ku
tekamuy, te tekamuyen nan-
gurug te Hesus a itta hud
ya tinarabaku muy petta ma-
pasinapān kam ta Kahalwa
na Namaratu? A nagdulot
hud ya Kahalwa na en teka-
muy gafu ta nedulot muy ya
lintig na en? Awa intu la
nangidulotan na tekamuy ya
pangikatalak muy ta damag
ni Hesus nga nepadangag mi
tekamuy.
3 A itan muy mantu ya
kawan na nonot muy, te
nekatalak muy biten ya

Kahalwa na Namaratu ta gafu na pangurug muy, ammi ta ayanin a pahig muy haman ta itta ya sikan muy nga mangidulot ta uray muy hapa la.

4 A bakkan la ta ye-yen ya pakaitan ta kawan na nonot muy, te nonotan muy para ya ngamin naattaman muy ta idi ta nakitapil kiden tekamuy gafu ta pangikatalak muy te Hesus, ammi ta ayanin a kuman na awan ta serbi na pagattam muyen, te pumahig kanan haman ta nakitapil kiden tekamuy ta idi. Ammi mabalin hud ta awan ta serbi na pagattam muyen?

5 A intu mina pagnonotan muy ya kadwan kiden kahulun muy nga itta ya pakapangwa da, te bakkan ta pangidulot da ta lintigen ya nepangatad na Namaratu ta Kahalwa na tekid petta itta ya pakapangwa da, te intu la ya nangatadan na ya pangikatalak da ta damag ni Hesus.

Ya Keangarigan Ni Abraham

6 A mappya ta nonotan muy hapa ya kasasaad ni mina Abrahamen, te ya uhohug na suraten gafu tentu a intu yan:

"**Kinurug ni Abraham ya nebar na Namaratu tentu a yen ta nekwenta na Namaratu ta matunung i Abrahamen,**" kunna.

7 A maski am inya mantu ya mangikatalak ta nekari na Namaratu ewan a yen hapa ya ikwenta na ta matunung ta kuman ni mina Abrahamen.

8 A ya uhohug na Namaratu te mina Abraham a

"**Gafu ta iko, Abraham, a pake magasat hapa sangaw ya ngamin tolay ta ngamin kiden lugar,**" kunna.

A ta nepaguhohug na Namaratu ta isin te mina Abrahamen a intu netuldu na ya damag ni Hesus ta kawan na en para la, a nepesurat na hapa petta dana mepasikkal ya uray na en gafu ta Hentil kiden, te dana negakkad na ta isipat na kid hapa te mina Abrahamen am parigan da hapa ya pangurug na.

9 A maski am inya mantu ya mangidulot ta pangurug na ikid na pangikatalak na ta allak na Namaratu a yen hapa ya mesipat ta bendisyon na Namaratu nga nekari na te mina Abrahamen gafu ta pangurug na en hapa.

Ya Mapa-gang Gafu Ta Lintigen

10 Ammi ya awanen mangidulot ta pangikatalak na ta allak na Namaratu gafu ta intu ikatalak na ya pangidulot na ta lintig na en a yen sangaw ya mapagang gafu ta awena sa idulot ya ikatalak na en. Te ya takday para uhohug ta lebru na lintigen a

"**Mapa-gang sangaw ya ngamin tolay nga awan mangidulot ta ngamin kiden**

nesurat ta lebru na lintigen," kunna.

11 A kakurugan mantu ta
awan ta matunung ta pakai-
tan na Namaratu gafu ta
pangidulot na ta lintig na
en, te ya uhohug ni mina
Habakuk nga aglavun na
Namaratu a

"**Ya mangikatalak ta allak na Namaratu tentu a yen ya ikwenta na ta matunung, a mato-lay hapa sangaw nga magnayun,**" kunna.

12 A ya usut mangidulot ta
lintig na en petta matunung a
awan ta ikatalak na am awa
agangwa na la. Ammi nono-
tan na mina ya takday uho-
hug na en nga,

"**Idulot muy la ya ngamin lintig ku nga neatad ku tekamuy, a ma-tolay kam sangaw,**" kunna.

13 Ammi gafu ta sa nagliwat
kitam haman ta lintig na en a
yen ta itta ya pangtaguhalin
na tekitam. Ammi yen ta
sinaka na kitam hapa ni Hes-
usen, te intu ya netali tekitam
nga tinaguhali na Namaratu
tentu en nagappa ta kayu en,
te yen hapa ya uhohug na
takday surat,

"**Am itta ya nebesin ta kayu a yen ya pakaitan ta nagtalekudan na Na-maratu,**" kunna.

14-17 A pake nonotan muy,*
kahkahulun, am inya ya
sakā nesipat na Namaratu
ta nepangikari na te Abra-
hamen, te "**Iko ikid na simsimam,**" kunna. A
awena mantu sakā nesipat
ya ngamin kiden simsima na
am awa tatakday la. A awan
ta takwan na ikayat na uho-
hugan am bakkan te Hesus
Kristu. A yen ta immange i
Hesus petta metali tekitam
ngamin, petta mesipat hapa
ya Hentil kiden ta allak na
Namaratu nga nekari na te
mina Abrahamen, pettam
kumanen hapa a pasinapān
na kid ta Kahalwa na en gafu
ta pangikatalak da te Hesus.

A ya pake ipasikkal ku ta
isin a ya tulag na Namaratu
te mina Abrahamen a yen
ya napolu ammi ta nepan-
gatad na ta lintig na en ta
simsima kiden ni Abraham,
te nagpasa ya appatagatut
tallufulu na darun. Ammi
maski napozan ya lintig na
en a bakkan ta yen ya tali
na tulag na en te Abraham,
te masmasikan ya tulag na
en, te dana nepagasingan na
haman. Am angarigan ta
ikitam tolay ya mamadday
ta tulag ikid na nabalin na
naperman ya tulag tam a
awena sangaw mabalin ta
mauli. A kumanen hapa ta
tulag na Namaratu te mina
Abrahamen, te awena ma-
balin ta maazi.

18 A gagangay hapa ta
kunna ten ya iningwa na
Namaratu, te ya nekari na
te mina Abrahamen ikid na
simsima na kiden a allak na
la tekid, te awena para la

* **3:14-17** Nauli ya katunud na bersikulo kiden ta isin petta matarus ya bida. A kunna sin ya katunud da: 16, 14, 17, 15.

nebar ya lintig na en. A am
angarigan ta isipat na kitam
mina ta nekari na en te mina
Abrahamen gafu ta nedulot
tam ya lintig na en a bakkan
mantu ta allak ya gafu na am
awa pangidulot tam hud la ta
lintig na en.

Ya Serbi Na Lintigen

19 Anu kawagan na mantu
ta nedagga na Namaratu ya
lintig na en? Anu hud ya
serbi na? A yen ta nedagga na
petta itta ya mangipasikkal ta
liwat na tolay kiden. Ammi
ape netunglak addet la ta
neaange na kinan na en sim-
sima ni mina Abrahamen, te
intu ya pake nangidulot ta
nekari na Namaratu te Abra-
ham. A pake naturturay para
ya nekari na Namaratu te
Abraham ammi ta lintig na
en, te ta nepanggawat na to-
lay kiden ta lintig na en a
bakkan haman ta Namaratu
ya nangigawat awa dinob na
hud la ya anghel na kiden, a
ikid ya nangigawat te Moses
kapye na kid netuldu ta tolay
kiden.
20 Ammi ya nekari na Na-
maratu te Abraham a awan
ta takwan na nangiuhohug
tentu am bakkan ta Nama-
ratu ewan hapa la.

21 A anu mantu ya
maawatan tam ta lintig na
en? Kuman na ikatupag
na de ya nekari na en te
mina Abraham? Bakkan ta
kunna ten, ammi magduma
ya pagserbi da. Te am
angarigan ta neatad na ya
lintig nga mangtolay mina
tekitam a mabalin mantu ta
matunung kitam tentu gafu
ta pangidulot tam ta lintigen.

22 Ammi bakkan haman ta
kunna ten, te ya lintig na en
ya mangibar ta liwat tam,
petta mangurug kitam te
Hesusen nga mangikerutan
tekitam, pettam kumanen
a mesipat kitam hapa ta
nekari na Namaratu te mina
Abrahamen.

23 Ammi ta awena en para
la neaange ni Hesusen a
awan haman ta amu na
tolay kiden ta kurugan da
am bakkan la ta lintigen.
A kuman na negalut kid
mantu ta lintigen addet ta itta
ya mangituldu tekid, petta
mangurug kid te Hesus.

24 A ya lintigen mantu ya
manggamma tekid ta kuman
na mangtaronen ta abbing,
te taronan na kid addet ta
ketta sangaw ni Hesusen, te
am mangurug kid tentu a ik-
wenta na Namaratu ta matu-
nung kid na.

25 A gafu ta mangurug ki-
tanan tentu a awetanan mas-
apul ya manggamma teki-
tam.

26 A ta ayanin a ānāk kanan
na Namaratu nga negitta
tentu gafu ta pangikatalak
muy te Hesus.

27 Te tekamuyen nagzigut
gafu ta pangikatalak muy
tentu a kuman na nabari-
wasin kam ta nonot ni Hesus.

28 A ta kuman na pangitan
na Namaratu tekamuy a
awan ta nagdaduman muy,
te bakkan kanan ta Hudyo
ikid na Hentil, ikid na lalaki
ikid na babbay, ikid na
tagabu ikid na magpatagabu,

te sa naggagitta kam haman
gafu te Hesus.
29 A gafu ta nedagga kanan
te Hesus a mekwenta kanan
hapa ta simsima ni mina
Abrahamen, a kwa muy hapa
ya ngamin na nekari na
Namaratu tentu.

4

Ya Kasasaad Na Awan Para La Makkamu Te Hesus

1 A pake bidan ku para ya
keangarigan na abbing nga
taronan na mangtaronen, te
am angarigan ta itta ya isirak
na dama na abbingen tentu a
awena bit ibbalan na abbin-
gen ta kaabbing na para la. A
maski am kwa na ya ngamin
kiden isirak na dama na en
tentu a negitta bit la ta tagabu
en nga awan ta kwa na,
2 te takwan bit la ya
makkamu magtaron tentu
ikid na kwa na kiden addet ta
arawen nga nebar na dama
na en.
3 A kumanen hapa tekami
nga Hudyo ta idi ta awemi
en para la pakkamu ta kustu,
te ya lintig na Namaratu nga
nesirak na dadagkal mi kiden
tekami a yen ya kuman na
nagturay tekami ta idi.
4 Ammi ta pakadatang na
arawen nga nebar na Nama-
ratu a yen ya nepangidob na
ta Anak na en Hesus, ammi
neanak hala na tolay. A sa
nedulot na hapa ya ngamin
nebar na Namaratu ta lintig
na en,
5 petta ipasikkal na ta intu
ya makabalin nga mangsaka
ta tolay kiden nga iturayan
na lintigen, pettam kumanen
a alapan na kami hapa na Na-
maratu ewan ta pake ānāk na.
6 A gafu ta nesipat na
kam hapa nga Hentil a amu
muy ta anak na kanan gafu
ta pagyanan na kam na
Kahalwa na en nga nagyan
ta Anak na en Hesus, a yen
ta “**Amang Namaratu** ”,
kuntam hapa ta pakimallak
tam tentu.
7 A gafu ta allak na Na-
maratu tekitam a bakkan ki-
tanan mantu ta kuman na
tagabu nga iturayan na lintigen, te pake ānāk na kitam
na Namaratu ewan, a gafu ta
anak na kitam a isipat na ki-
tam hapa ta ngamin kwa na.
8 A ya kasasaad muy ta
idi ta awemuyen para la
pakkamu ta Namaratu a
kuman na nakitagabu kam
ta magdaduma na pakimal-
lakan nga bakkan ta Dyos.
9 Ammi ta ayanin gafu ta
amu muy na ya Namaratu
nga nakipakkamu tekamuy
a anu kawagan na ta ikayat
muy magtoli ta nagtalekudan
muyen? Te kuman na ikayat
muy ha patagabu ta maka-
fuy ikid na awan makauffun
tekamuy.
10 A gafu ta magtalaw
kam para la ta lintigen
nga nagtalekudan muy a
ngilinan muy haman ya
kadwan kiden araw, ikid na
hulan, ikid na darun, ikid na
magdaduma na pyesta.
11 A yen ta nagburungak na
tekamuy te kuman na kenga
de ya pagbannag ken teka-
muy.

Ya Kapopoyung Ni Pablu

Ta Taga Galasya Kiden

12 A yen ta pake ipasikkal
ku tekamuy, kahkahulun, ta
parigan dak mina ta ayanin,
te nagbalinak hapa ta ku-
man na ikamuy Hentil, te
nagtalekudan kun haman ya
gagangay na sakā Hudyok ki-
den petta mangurugak te Afu
Hesus.
13 A teyaken nangipadan-
gag ta damag na en ta
neangeken tekamuy a map-
pya haman ya nepagpadulot
muyen teyak, te amu muy ta
umange yak ta agyan muy
gafu ta takit na barikin.
14 A nazigatan kam hapa
gafu ta takit ken, ammi maski
kunna ten a awedak haman
nedadula, ikid na awedak
nagtalekudan, te pinagdulot
dak ta kuman na anghelak na
Namaratu ewan, ta kuman
na pagpadulot muy mina te
Hesusen.
15 A pake matalak kam
paen teyak, te magge kilotan
muy ya mata muy kiden ta
talak muy teyak, petta iatad
muy kid mina teyak. A anu
hud mantu ya liwat ku ta
nagdulay na ya nonot muy
teyak?
16 Pinagbalin dak de
ta ikatupag muy gafu ta
nabidak ya kustu tekamuy?

17 Ammi ya mangayayyaw
kiden nga magpakolang teka-
muy a dulay ya pagpakolang
da, te ikayat da ta makigun-
gay kam tekami, petta ikid
hapa la ya pakolangan muy.
18 A mappya hapa ta itta ya
magpakolang tekamuy am
mappya la ya pagpakolang
da ta kuman na iyaken ta
kettaken tekamuy.
19 Ammi gafu ta nagsun-
sun kam, anak ku, a mazi-
gatanak ha ta kuman na ma-
ganak, te kuman na pidwan
ku ha ya tarabakuken teka-
muy, petta pake kustu mina
ya pangurug muy te Hesusen
nga mangikerutan tekamuy.
20 Ampade itta yak mina
tekamuy ta ayanin petta sang
malapat mina ya paguhohug
ku tekamuy, te magburun-
gak gafu ta kapopoyung na
nonot ku tekamuy.

Ya Keangarigan Na Duwa Kiden Babbay

21 A itta para ya damagan
ku tekamuy, te am ikayat
muy ha megalut ta lintigen a
amu muy hud am anu san-
gaw ya kasasaad muy?
22 Intu mina pagnonotan
muy ya duwa kiden anak ni
mina Abrahamen nga binida
ni Moses ta surat na en. Te ya
takday a kuman na tagabu, te
anak haman na tagabu na en,
ammi ya takdayen a bakkan
ta tagabu, te anak na pake
atawa na en Sara.
23 A ya anak na tagabu
na en a neanak hala ta ku-
man na gagangayen meanak.
Ammi ya anak na pake atawa
na en a intu hala ya neanak
gafu ta nekari na Namaratu
tekid, a awan mina yen am
bakkan ta uray na Namaratu
ewan.
24-25 Ammi ya bida na duwa
kiden babbay nga naganak
a maumag hapa ya ikayat
na uhohugan, te ikid hala
ya kuman na keangarigan na

duwa kiden tulag na Namaratu ta tolay. Te ya babbayen nagtagabu nga nagngagan te Hagar a intu hala ya keangarigan na lintig na en nga neatad na ta Istralita kiden ta agyan na Bagetayen Sinay ta iten Arabya, te ya babbayen ikid na lintigen a kuman na naggitta kid naganak ta tagabu.

A ya tolay kiden taga Herusalem nga dumagdag para la ta lintigen a ikid ya kuman na anak ni Hagar, te naggitta kid magtagabu.

26 Ammi ikitam nga mangurug te Afu Hesus a bakkan kitam ta tagabu, te kuman na anak kitam ni mina Sara en nga pake atawa ni Abraham. A yen ta awetam parigan ya tolay kiden nga taga ili na Herusalem ta lutakin, te ya ili na Herusalem ta langitewan ya kakurugan na lugar tam.

27 A ya linavun ni mina Isayasen ta surat na en a ad-addu sangaw ya anak na ili en ta langit ammi ta ili ta lutakin, te ya uhohug na en a

"**Magayayat kan, iko nga awan nakaanak,**
a pake gimihawa ka,
te maski nabaybay-an ka a ad-addu sangaw ya anak mu nga iatad na Namaratu
ammi ta anak na gagangayen maganak nga seatawa," kunna.

28-29 A ikitam, kahkahulun, nga mangurug te Hesus, a naggitta kitam te mina Isaken nga neanak ni mina Sara en, te sa nagbalin kitam ta ānāk kiden ni mina Abrahamen gafu ta nekari na Namaratu tentu. Ammi intu para nonotan muy ya kasasaad na duwa kiden anak ni Abraham ta idi, te ya neanaken ta kuman na gagangayen meanak a tinapil na i Isaken nga neanak ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu. A kumanen hapa tekitam ta ayanin, te tapilan na kitam hapa na dumagdag kiden ta lintigen.

30 Ammi awetam mina burungan yen, te ya nesurat ta dan na tulag a

"**Patugutam la ya tagabu ina ikid na anak na, te awena mabalin ta mesipat ya anak na tagabu ta kesipatan na anak na awan magtagabu,**" kunna.

31 A yen mantu ya ibar ku tekamuy, kahkahulun, petta maawatan muy mina ya kasasaad muy. Te ikitam nga mangurug te Afu Hesus a awetanan negalut ta lintigen ta kuman na ānāk kiden na tagabu. Te bakkan haman ta ānāk na tagabu ya mesipat ta nekari na Namaratu te mina Abraham am awa anak na awanen magtagabu.

5

Awetam Timuluk Ta Magpatagabu Tekitam

1 A awetanan mantu megalut ta lintigen, te inubadan na kitam ni Afu Hesus. A gafu

ta naubadan kitam a awe-
tam hapa timuluk ta mag-
patagabu kiden mina teki-
tam, te magintak kitam hud
la ta nakaubadan tamen.
2 A pake nonotan muy ya
ibar kin tekamuy: te am pa-
banggitan muy ya bari muy
gafu ta yen ya ikatalak muy
ta mangikerutan tekamuy a
awan mantu ta pakesipatan
muy te Hesus.
3 A pake ipasikkal ku
para tekamuy ta am itta
tekamuy ya pabanggit gafu
ta yen ya ikatalak da nga
mangikerutan tekid a map-
pya mantu ta sa idulot da
ya ngamin nesurat ni mina
Moses ta lintigen.
4 Te am pahig da ta matu-
nung kid sangaw ta pan-
gitan na Namaratu gafu ta
pangidulot da ta lintig na en a
nakigungay kid na mantu te
Hesusen nga Mangikerutan,
te awedan ikatalak ya allak
na Namaratu tekitam.
5 Ammi ikitam nga
mangikatalak ta panguffun
na Kahalwa na Namaratu
tekitam a itta ya ikatalak
tam ta matunung kitam ta
pangitan na Namaratu gafu
ta pangikatalak tam te Hesus.
6 Te am nedagga kitanan
te Hesus a awan bale am
nabanggit kitanan hapa ono
am awetam nabanggit, te
intu la ikayat na Namaratu
ta ipasikkal tam ya pangurug
tam gafu ta pangidduk tam
tentu.
7 A mappya haman ya pan-
gurug muy ta idi, ammi anu
haman ta netuluk muy ya
manabtabang tekamuy petta
awemuy ikatalak ya kaku-
rugan nga netuldu mi teka-
muy?
8 Te ya ipapilit na man-
abtabang kiden tekamuy a
bakkan haman ta Namaratu
ya nagafun na, te takwan
haman ya nangayagan na
tekamuy.
9 A am ituluk muy ya
mangituldu ta killu tekamuy
a pake sumaned sangaw ya
ituldu da ta ngamin kiden
tekamuy.
10 Ammi maski am kunna
ten ya uhohugan ku tekamuy
a ikatalak ku la ta pagnono-
tan na kam ni Afu Hesus
petta megitta ya nonot muy
ta kuman na nonot ku. A
maski am inya ya manabta-
bang ta pangikatalak muy te
Hesus a Namaratu sangaw
ya makkamu mangpa-gang
tentu.
11 A pahig de na kadwan
kidina ta iyak para la ya
takday nga mangipasikkal
ta mabanggit mina ya tolay.
Ammi am kakurugan mina
ta kunna ten a anu kawagan
na mantu ta tapilan nak para
na sakā Hudyok kiden nga
magpabanggit ta tolay? Te
am ipadangag ku mina ta
mekerutan ya tolay gafu ta
kabanggit na en a awedak
na mina tapilan. Ammi
yen ta ikatupag dak la gafu
ta intu la ipadangag ku ya
nepangikaru ni Hesus ta
liwat tam kiden tentu en
nagappa ta krus.
12 Ammi ya ikayat kin mina
ta magpabanggit kiden nga
mamopoyung tekamuy a
kaponan da mina ya bari da

te ikaykayat da ta nagalgal ya
bari da.

Naubadan Kitam Petta Magserbi Kitam Ta Kappyanan

13 Ammi tekamuy,
kahkahulun, a inalap na kam
na Namaratu ewan petta
maubadan kam ta nakegalu-
tan muyen. Ammi maski am
naubadan kanan a bakkan
mina ta yen ya pambar muy
petta intu tarabakun muy
ya angzen ta awa ikayat
na bari muy, te mappya ta
magintagtagabu kam la ta
pagkaid-idduk muy.
14 Te ya uhohug na Nama-
ratu ta lebru na en a
"**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu ta barim,**" kunna.
A am tarabakun muy mantu
ya kuman na inuhohug na in
ta isin a mekwenta ta kinu-
rug muy ya ngamin lintig na.
15 Ammi am idulot muy la
ya magtatapil, ikid na gin-
dukdukmar, a itan muy san-
gaw awa maperdi sangaw
ya pakikahulun muy te Afu
Hesus.

Ya Gagangayen Nonot Tam Ikid Na Kahalwa Na Namaratu

16 Mappya mantu,
kahkahulun, ta petuldu kam
ta Kahalwa na Namaratu
nga magyan tekamuy, petta
awemuy sangaw karagatan
ya inaman na bari muy.
17 Te ya inaman na bari
tam tam a tabtabangan na
ya ikayat na Kahalwa na Na-
maratu, a ya ikayat na Ka-
halwa na en a tabtabangan
na hapa ya inaman na bari
tam, petta awetam idulot ya
gagangayen tarabakun tam.
Te ya bari tam kidin ikid
na Kahalwa na Namaratu a
magkakatkatupag kid.
18 A gafu ta ittan ya Ka-
halwa na Namaratu tekamuy
nga mangituldu ta mappya a
awan mantu ta serbi na linti-
gen tekamuy, te awan haman
ta panguffun na.
19 Ammi am tumuluk kam
ta bari muy nga iminam
ta awan ta kapkappyan a
intu sangaw tarabakun muy
ya mangadallaw, ikid na
magnonot ta dupal na nonot,
ikid na magatattug,
20 ikid na mangiatang ta
sinang dyos, ikid na mag-
anitu, ikid na mangikatu-
pag, ikid na makitapil, ikid
na mangahugu, ikid na
mafulotan magporay, ikid
na maginggum, ikid na
makikattway,
21 ikid na makipassil,
ikid na magillaw, ikid na
mafulotan magragsak, ikid
na kadwan para na kumanin.
A pake itabarang ku teka-
muy ta kuman na nabidak
tekamuy ta idi ta am itta ya
mangwa ta kumanin kid na
tarabaku a aweda sangaw
mesipat ta pangikerutan na
Namaratu.
22 Ammi am kurugan
muy ya Kahalwa na Nama-
ratu nga magyan ta bari
muy a mappya sangaw ya
patarabaku na tekamuy,
petta intu la tarabakun
muy ya mangidduk, ikid na
matalak, ikid na makikap-

pya, ikid na magattam, ikid
na mangikallak, ikid na
mangatad.
23 A uffunan na kam hapa
petta mekatalak kam, ikid
na masippat kam, a petta
iguwad muy hapa ya bari
muy ikid na nonot muy. A
am yen kid na tarabaku ya
pakkwa na tekamuy a anu
hud para ya serbi na linti-
gen tekamuy, te awan haman
ta lintig nga mangihangat ta
isin kid na tarabaku.
24 Te ya ngamin kiden tolay
nga nedagga te Afu Hesus a
nesipat dan hapa ya bari da
kiden da ta nagappan ni Hes-
usen, kontodu ngamin kiden
pinassilan da.
25 A gafu ta ittan tekitam ya
Kahalwa na Namaratu nga
mangtolay ta kahalwa tam
a mappya ta sigida parigan
tam ya ituldu na tekitam.
26 A awetam hapa mag-
parayag, te awan sangaw ta
iatad na am awa pakidibati
tam, ikid na pagimpaspassil
tam.

6

Ya Pagpatunung Tam Ta Bari Tam Ikid Na Kahulun Tam

1-2 A maski am anu ya
problema muy ikid na zigat
muy, kahkahulun, a map-
pya ta magkauf-uffun kam,
petta medulot muy ya lintig
ni Hesusen, te "**Magkaid-
idduk kam**," kunna. A am
angarigan ta itta ya med-
datangan muy nga magliwat,
a ikamuy nga napasinapān
ta Kahalwa na Namaratu ya
ange mina mangtabarang
tentu. Ammi mappya ta
malapat ya pangtabarang
muy tentu, te am awemuy
hapa nonotan ya bari muy
a mabalin ta masanat kam
hapa magliwat.
3 Te am pahig tam ta
malalaki ya amu tam ta awan
haman ta kalalaki tam a
ayayyawan tam hala ya bari
tam.
4 A mappya ta paruban
na tagtakday tekitam ya
tarabaku tam am kagitta
na pakkwa na Namaratu
tekitam. Ammi awetam mina
kagittan ya bari tam ta bari
na kadwan petta amu tam
ya kappyanan, te yen ya
gafu na magparayag. Ammi
am megitta ya tarabaku tam
ta pakkwa na Namaratu
tekitam, a yen sangaw ya
mangatad ta talak na nonot
tam.
5 Te am anu ya patarabaku
na Namaratu ta tagtakday
tekitam a yen mina ya
tarabakun tam.
6 A ikamuy hapa nga
metuldu ta uhohug na Nama-
ratu a mappya ta isipat muy
hapa ya mangituldu teka-
muy ta magserbi tekamuy.
7 A awemuy pahig ta
maayayyaw muy ya Nama-
ratu, te maski am anu ya
imula na tolay a kumanen
hala sangaw ya apitan na.
8 A am intu la imula tam ya
inaman na bari tam a awan
mantu sangaw ta takwan na
maapit tam am awa pasi tam
nga magnayun. Ammi am
intu imula tam ya ikayat na
Kahalwa na Namaratu teki-

tam a intu sangaw maapit
tam ya magnayun na angat
gafu ta Kahalwa na en nga
magyan tekitam.
9 A mappya mantu ta awe-
muy mahulat mangipaita
ta mappya, te am awemuy
magkafuy a itta hala sangaw
ya apit muy nga mappya am
awemuy mahulat magindag.
10 A yen ta kanayun ipaita
muy mina ya mappya ta
ngamin tolay ta ketta para
la na araw muy, aglalo ta
kahulun muy kiden nga
mangurug.

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Magpabanggit Kiden

11 A ya isurat kun tekamuy
ta mapozan a itan muy awa
pake dakal ya letra na kiden
petta pake nonotan muy ya
ibar kin:
12 YA MANGIPAPILIT KI-
DEN TA MABANGGIT KAM
MINA A IKAYAT DA TA ITTA
MINA TA BARI MUY YA
PAKAITAN TA PAKIDAGGA
MUY TEKID, PETTA MALIL-
LIKAN DA YA PANGIKATU-
PAG NA SAKA HUDYO DA
KIDEN TEKID GAFU TA
AWEDA IKATALAK YA PASI
NI HESUSEN.
13 Ammi maski am nabang-
git kid ta kuman na nebar na
lintig na Namaratu a aweda
haman kurugan ya kadwan
kiden nebar na. A ikayat da
ta mabanggit kam hapa ta ku-
man na ikid petta matalakan
kid gafu ta nagalgal ya bari
muy kiden.
14 Ammi teyak hapa la a
annun ku ikatalak ya nagal-
gal ta barikin? Te awan ta
takwan na ikatalak ku am
bakkan la ta Dafu tamewan
Hesus nga nangikaru ta liwat
ku kiden ta nagappan na en.
A gafu ta nesipatak hapa ta
pasi na en a matabeng teyak
ya ngamin kiden pakolangan
na awan kiden mangurug, a
matabeng hapa ya pakolan-
gan ku tekid.
15 A maski am nabanggit ya
tolay, ono awena nabanggit,
a awan haman ta pagduman
da, te intu la mekwenta ya
bagu na nonot.
16 A Namaratu hapa
sangaw ya mangikallak ta
ngamin kiden mangpahig ta
isin na lintig petta mappya
kid la, te yen kid ya Istralita
na Namaratu nga kakuru-
gan.
17 A awek na sangaw
ikayat ta itta sangaw ya
mangihuya teyak ta kuman
na awek turin ni Hesus, te
ya ngamin kiden piglat ku
ta barbarikin nga neatad na
mangikatupag te Hesus a yen
kid ya pakaitan ta iyak hala
ya turin na nga kakurugan.
18 A ya Dafu tamewan
Hesus nga Mangikerutan
tekitam, ampade intu hala ya
makkamu tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Efeso Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya takday para na ili nga nangipadangagan nig Pablu ta damag ni Hesus a intu hala ya ili na Efeso. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** kapitulo 19 ikid na 20 a mabasam hapa ya pagpasyar nig Pablu ta isin na ili, te medyo nabayag hapa ta isin na ili nga mangituldu ta uhohug na Namaratu. Ta damo na ange na en ta isin a magge nagtatapil ya tolay kiden gafu tentu, te ye-yen na ili ya mayor na pangpaddayan da ta sinang dyos na dyos da en Artemis. A gafu ta nangurug ya pake addu na tolay ta nepadangag ni Pablu a nagtalekudan da ya sinang dyos kiden nga ilaku na pandayān kiden. A ya dafu na pandayan kiden a intu ya nangsanat ta tolay kiden petta pa-gangan da mina i Pablu. Ammi mappya te aweda nasi-ged, a nagtugut hapa.

A ta nepagsurat ni Pablu ta mangurug kiden ta ili na Efeso a nabalud ta ili na Roma. A ye-yen na surat ya pake mangipasikkal ta kadakalan na bendisyon na Namaratu tekitam mangurug gafu te Hesus Kristu. A ya nesurat ni Pablu a intu yan:

1-2 Tekamuy nga tolay na Namaratu taga Efeso nga mangikatalak te Hesus Kristu;

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus gafu ta uray na Namaratu ewan.

Ya Bendisyon Na Namaratu Ta Itta Kiden Te Hesus Kristu

3 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama na Dafu tamen Hesus Kristu, te pinasinapan na kitam ta magdaduma na kappyanan na pakapangwa na en gafu ta itta kitam te Hesus. A yen kid na kappyanan ya magserbi tekitam ta lugar na ewan nga awan maita.

4 A gagangay ta pinasinapan na kitam, te ta kawan para la na lutakin a dana uray na Namaratu ta isipat na kitam te Hesus, petta awan sangaw ta pagkurangan tam am awa megitta kitam hala tentu nga meduma ta gagangay la na tolay.

5 A gafu ta idduk na tekitam a dana nekari na ta magbalin kitam ta anak na kiden gafu ta pangsaka ni Hesus tekitam, petta idulot na hapa ya uray na en tekitam.

6 A nekwenta na kitam ta anak na petta madayawan hapa ya kalalaki na allak na

en tekitam, te nesipat na kitam ta Anak na en Hesus nga matakit ta nonot na.
7 A ta pasi na Anak na en
a nasaka na kitam ta daga
na en, te nekaru na ya liwat
tam kiden petta mapakoma
kitam.
8 A pake nasurok para ya
allak na Namaratu tekitam,
te pinasinapan na kitam para
ta kuman na amu na en, petta
maawatan tam ya ngamin al-
lak na tekitam.
9 A nepakkamu nan hapa
tekitam ya uray na en nga
nelemad na ta idi, petta mag-
dulot ya bendisyon na en nga
nekari na tekitam gafu te
Hesus Kristu.
10 Te ya uray na en
nga magdulot sangaw ta
maatubang na araw a i Hesus
sangaw ya pagdadaggan na
ngamin kiden nawatwatek ta
lutakin kontodu langitewan.

11-12 A ta kuman na ikami
hapa nga Hudyo a ikami ya
popolu kiden pinili na petta
medagga kami te Hesusen.
Te addet ta nekapadday na
ngamin kiden napadday a
dana nekari na ta ikami ya
kabukodan na kwa na nga
matakit tentu. A gafu ta man-
gurug kamin a nagdulot na
ya ikayat na Namaratu ewan
tekami, petta intu sangaw ya
madayawan gafu tekami nga
napopolu kiden nangikata-
lak te Hesus. Te maski am
anu ya makmakkwa ta utun
na lutakin a pagbalinan na ya
ngamin ta kuman na ikayat
na en.
13 Ammi bakkan la ta ikami
nga Hudyo am awa ikamuy
hapa nga bakkan ta Hudyo. A
gafu ta nedagga kanan hapa
te Hesus a sininyalan na kam
hapa na Namaratu ewan.
Te tekamuyen nakadangag
ta kakurugan ta uhohug na
Namaratu a kinurug muy
ya damag na pangikerutan
na tekamuy. A gafu ta
pangurug muy a neatad
na ya Kahalwa na en petta
kuman na sinyal na tekamuy,
te yen ya nekari na ta ngamin
kiden mangurug tentu.
14 A ya Kahalwa na en hapa
ya mangipasikkal tekitam
ta itta hala sangaw ya iatad
na Namaratu tekitam, petta
pake maubadan kitam ta
ngamin kiden dulay, petta
Namaratu hapa ya ma-
dayawan gafu ta ngamin
allak na tekitam.

Ya Pakimallak Ni Pablu

15 A teyaken nakadangag
ta mangurug kanan te Afu
Hesus ikid na iddukan muy
ya tolay na kiden,
16-17 a awek mahulat man-
gibosag ta talak ku ta Na-
maratu gafu tekamuy. A
gafu ta intu hala ya Dyos
ni Afu Hesus ikid na Dama
tam nga seppakapangwa a
kanayun pakimallak ta kam
hapa tentu, petta padakalan
na para ya amu muy tentu
gafu ta Kahalwa na en, te
intu ya mangatad ta malalaki
na nonot, petta amu muy ya
nelemad na ta awan kiden
mangurug.
18 A adangan ku para
ta pake pagdakaran na ya
nonot muy, petta pake amu
muy ya ikatalak muy tentu

gafu ta pangalap na en
tekamuy, a petta amu muy
hapa ya kalalaki na pagba-
nang na en nga isipat na ta
tolay na kiden,
19-20 a kumanen hapa ta
kalalaki na pakapangwa
na en nga mamaspasikan
tekitam nga mangurug. A
pake malmalalaki ya paka-
pangwa na ammi ta ngamin
kiden makapangwa, te yen
ya nepangtolay na te Hesus
ta nepasi na en, kapye na
pinātā-nāng ta langitewan. A
ta ayanin a umatogkok na ta
kanawan na Namaratu ewan
nga makipagturay tentu ta
lugar na ewan.
21 A tentu en nakapag-
togkok ta iturayan na Nama-
ratu ewan a pake napātā-
nāng na ammi ta ngamin
kiden anghel ikid na anitu
nga itta ya turay da ikid na
pakapangwa da. A naatadan
hapa ta ngagan na nga
pake malmalalaki ammi ta
ngamin kiden ngagan ta
ayanin ikid na maatubang.
22 Te intu ya pinagturay na
Namaratu ta ngamin kiden
naparatu ta ngamin paglele-
hutin, yaga intu hapa ya ne-
saad na ta kuman na ulu na
ngamin kiden mangurug ta
paglelehutin.
23 Te ya pagdadagga na
ngamin kiden mangurug
ya mekwenta ta bari na
en, te ikitam ngamin nga
mangurug ya kedaggan ni
Hesusen, a intu hapa ya
makalannat ta tagtakday
mangurug ta ngamin kiden
lugar.

2

*Ya Pagkappyanan Na Al-
lak Na Namaratu*

1 A ta kuman na ikamuyen
ta awemuyen para la nepan-
gurug a dana nasin ya ka-
halwa muy gafu ta pagsoysoy
muy ta Namaratu ikid na li-
wat muy kiden.
2 A intu la tinarabaku
muy ya kuman na gagangay
na tolay kiden nga awan
makkamu ta Namaratu, te
kinurug muy ya akkimo-
hayan na anitu kiden nga
itta ta paglelehutin, te anitu
en hala ya mamaspasikan ta
tolay kiden nga magsoysoy ta
Namaratu.
3 A kumanen haman
tekitam ngamin ta idi, te
intu la tinarabaku tam ya
dulayen nga kinaragatan na
bari tam, te maski am anu
ya kinaragatan na bari tam
ikid na nonot tam a yen ya
tinarabaku tam. A gafu ta
dulay ya gagangay tamen
ta idi nga nesigud tekitam a
awan ta inindagan tam am
bakkan la ta pangpa-gang
na Namaratu tekitam, te sa
naggagitta kitam na ngamin
tolay.
4 Ammi gafu ta pake maid-
duk ya Namaratu ewan ikid
na malogon mangikallak, a
nekallak na kitam hala ta
pangidduk na tekitam.
5 A pake dakal hapa ya id-
duk na tekitam, te maski am
nasi kitam para la gafu ta
pagsoysoy tam tentu a tino-
lay na kitam, te nesipat na
kitam ta nepangtolay na te

Afu Hesus. A nekerutan kitam mantu gafu ta allak na
Namaratu tekitam.
6 A gafu ta nesipat kitanan
ta nepagtolay ni Hesus a
nesipat kitanan hapa ta
agtogkokan na en ta lugar
na Namaratu ewan, petta
makipagturay kitanan hapa
tentu ta ngamin,
7 petta am dumatang na
sangaw ya kaarawan na
pagturay ni Hesus a ikitam
hapa sangaw ya pakaitan na
kalalaki na allak na Namaratu ikid na pangidduk na
en tekitam gafu ta pakesipat
tam te Hesus Kristu.
8 A bakkan mantu ta
kalalaki tam ya gafu na
pangikerutan na Namaratu
tekitam, te allak la na tekitam
gafu ta pangikatalak tam te
Afu Hesus.
9 A bakkan hapa ta
tarabaku tam ya gafu na
pangikerutan na tekitam,
petta awan na sangaw ta
meparayag tam ta atubang
na ewan.
10 Te maski am anu ya
kalalaki tam nga mangwa ta
mappya a Namaratu haman
ya nagafun na gafu ta pakesipat tam te Hesusen, te dana
neparan na ya tarabakun
tam nga mappya, petta yen
ya idulot tam.

Ya Pagpadagga Na Namaratu Ta Hudyo Ikid Na Hentil

11 A yen ta nonotan muy
mina, kahkahulun, ya katolay muy ta idi, te Hentil kam
haman ta nekeanak muy, a
awemuy nabanggit ta kuman
na Hudyo kiden. A yen ta
ikatupag da kam, te ibar da
ta awan ta kwenta muy ta
Namaratu gafu ta awena kan
nasinyalan na bari muy ta
kuman na netuldu ni Moses
ta lintigen.
12 A gafu ta kumanen
a awan ta nekatalak muy
ta mesipat kam sangaw te
Hesus Kristu, te awemuy
haman nesipat ta Istralita
kiden nga tolay na Namaratu.
A gafu ta Hentil kam a
awemuy hapa nesipat ta
tulag na en te mina Abrahamen. A awan mantu ta
nekatalak muy ta idi, te awan
haman ta Dyos muy nga
makkamu mina tekamuy ta
paglelehutin.
13 Ammi ta ayanin gafu ta
itta kanan te Hesus a neabikan na kam ta Namaratu,
te ya daga na en ya nangikaru
ta liwat muy kiden.

14 I Hesus mantu ya nangpamappya tekitam ngamin
nga Hudyo pase bakkanen
ta Hudyo, te inazin na ya
pagingkatkatupag tam, a
pinagdagga na kitam.
15 Gafu ta lintig na Namaratu nga neatad na ta
Hudyo kiden a neduma da
ya bakkan kiden ta Hudyo.
Ammi gafu ta lintigen hapa
a azo makaliwat ya Hudyo
pase Hentil kiden ta Namaratu. Yen ta nasi i Hesus ta
nagappan na en, petta ikaru
na ya liwat da kiden, azo
Hudyo ikid na Hentil, pettam kumanen azo awedan
sangaw masi-ged na lintigen.
A gafu ta awan ta masi-ged
na lintigen a newasan gafu
ta pasi ni Hesus. A gafu ta

kumanen a pinaggagitta na
Namaratu ya Hudyo ikid na
Hentil kiden. Naggitta kid
nakaliwat, a naggitta kid
hapa nasaka gafu ta pasi ni
Hesus. Namaratu mantu ya
nagpatatakday ta Hudyo ikid
na Hentil petta magbalin kid
ta kuman na tatakday na
tolay nga bagu.
16 A gafu ta sa nekaru
ni Hesus ya ngamin kiden
liwat na Hudyo kiden pase
Hentil kiden a mabalin ta
azo magkofun kid na ta
Namaratu, te awan na ta
pangikatupagan na tekid.
17 A ta neange ni Hesus
talutakin a nepadangag na ya
damag na pakikofun na Na-
maratu tekamuy Hentil nga
awan nakkamu tentu, a ku-
manen hapa ta Hudyo kiden
nga nakitulagan na ta idi.
18 Te am mangurug kitam
te Hesus a sa pasinapān
na kitam ta Kahalwa na
Namaratu, kompormi am
Hudyo kitam ono Hentil
kitam, petta sa makaabikan
kitanan ta Dama na ewan
gafu ta Kahalwa na en nga
iatad na tekitam.
19 A yen ta awemuy na san-
gaw madugiman makidagga
ta tolay kiden na Namaratu,
te sa nagdadagga kitam
haman, a sa magkakahulun
kitam nga makidama ta
Namaratu ewan.
20 A sa nekwenta na kitam
ngamin ta kuman na bali na
en nga pagyanan na, te ya
popolu kiden turin ni Hesus
ikid na aglavun kiden nga
nangiuhohug ta ibar na Na-
maratu a yen kid ya kuman
na arigi na bali na en, a
nedagga kanan hapa tekid.
Ammi i Afu Hesus ya mayor
na arigi,
21 a intu ya tunudān na kad-
wan kiden ramyenta na bali.
A masesenut mapatayuk
ya bali en petta magbalin
ta kuman na kapilya nga
pagyanan na Namaratu
ewan.
22 A gafu ta timunud kanan
hapa te Afu Hesus a nedagga
kanan hapa ta paddayan na
en bali nga pagyanan na Na-
maratu gafu ta Kahalwa na
en nga magyan tekitam.

3

*Ya Nepakamu Na Nama-
ratu Te Pablu*

1 A ta ayanin a itta yak ta
agbaludanin gafu ta pangi-
padangag ku ta damag ni
Hesus tekamuy Hentil. A
kuman nak mantu na pin-
abalud ni Hesus gafu teka-
muy.
2 Te dana amu muy haman
ta iyak ya nekatalak na Na-
maratu nga mangipadangag
ta allak na en tekamuy Hen-
til.
3-5 A ta kuman na nesurat
kin ta ayanin ta assang la a
itta ya nepakkamu na Nama-
ratu teyak nga awena amu
na popolu kiden dadagkal, te
nelemad na tekid. Ammi ta
ayanin a ikami nga turin ni
Hesus ikid na aglavun kiden
a nepakkamu nan ya uray
na en tekami gafu ta Ka-
halwa na en. A am nabalin
kanan sangaw magbasa ta
surat kin a amu muy sangaw
am had kunna pangawatan

ku ta dana nelemad na Namaratu gafu ta bari ni Hesus Kristu.

6 Te ya nepakkamu na tekami a bakkan la ta Istralita kiden ya tolay na Namaratu, te nesipat nan hapa ya kadwan kiden tolay nga bakkan ta Istralita gafu ta pangurug da ta damag ni Hesus, petta sa magkakahulun kid medagga ta bari ni Afu Hesus, petta parefu kid makagamid ta bendisyon na Namaratu nga nekari na te mina Abraham gafu ta pangikatalak da ta damag ni Hesus.

7 A gafu ta allak na Namaratu teyak a pinasikan nak na pakapangwa na en, petta magbalinak ta daddoban na en nga ange mangipadangag ta damag ni Afu Hesus.

8 A ta kuman na uray kin hapa la a iyak ya kuman na kaaassangan na ngamin kiden tolay na Namaratu, ammi iyak hala ya inatadan na ta allak na pakapangwa na en, petta ipadangag ku ya kadakalan na bendisyon ni Hesus nga awena mabilbilang ta ngamin kiden Hentil.

9 A iyak hapa ya pinatudunan na petta pake ipalawag ku tekid ya uray na Namaratu ewan nga nelemad na ta idi addet ta ayanin.

10 A yen ta pinagdadagga na Namaratu ya ngamin kiden mangurug te Hesus, petta magbalin kid ta takday la na iglesya nga pakaitan ta magindumohuma na kalalaki ikid na pakapangwa na Namaratu ewan, te yen ya ipakkamu na ta ngamin kiden anghel ikid na anitu nga seppakapangwa ta lugar na ewan.

11 Yen ya dana uray na Namaratu nga nekari na ta kawan para la na ngamin kiden napadday, a ta ayanin a nagdulot na hapa gafu ta Dafu tam ewan Hesus Kristu.

12 A gafu ta pangikatalak tam tentu a itta ya ikatalak tam ta awetam madugiman nga umabikan ta Namaratu ewan petta adangan tam ya ikayat tam tentu.

13 A yen ta ibar ku tekamuy ta maski am nabaludak gafu ta pangipadangag ku te Hesus tekamuy a awemuy tampan ya talak muy ta nepadangag ken tekamuy, te yen haman ya mangatad ta pakedayawan muy ta atubang na Namaratu ewan.

Ya Pakimallak Ni Pablu Ta Mangurug Kiden

14-15 A gafu ta isin a magtumagak nga makimallak ta Dama tam ewan, te intu ya nagafun na ngamin kiden tolay ta lutakin pase langitewan.

16 Te pake pakimallak ta kam ta isipat na kam na Namaratu ta pagba-nang na kalalaki na ewan, petta pake magsikan ya nonot muy nga makkamu tentu gafu ta pakapangwa na Kahalwa na en nga magyan tekamuy,

17 a petta pake metunglak hapa i Afu Hesus ta nonot muy gafu ta pangikatalak

muy tentu. A adangan ku
para ta pake magramut ya
pagkaid-idduk muy,
18 petta sa maggagitta kam
kontodu ngamin kiden tolay
na Namaratu nga makaawat
ta kadakalan ikid na pagad-
detan na uray na Namaratu
ta iglesya na en.
19 A ikayat ku para ta
pake marikna muy hapa ya
idduk ni Hesusen tekamuy
nga awetam sa maawatan, a
petta sa mapasinapān kam
ta kuman na kadyos na
Namaratu ewan.
20-21 Ampade intu mina
ikid ni Afu Hesus ya kanayun
madaydayawan addet ta
addet gafu tekitam nga
iglesya na en. Te maski
am anu ya manonot tam ta
adangan tam tentu a mabalin
ta pake surokan na para gafu
ta pakapangwa na en nga
mangpasikan tekitam.

4

Ya Pagtatakday Na Bari Ni Hesus Kristu

1 Gafu ta kabalud kin a
matalakak magattam ta zigat
na patarabaku ni Hesus
Kristu teyak. A yen ta
makikekallak ak tekamuy,
kahkahulun, ta iduldulot
muy hapa ya megitta ta
patarabaku ni Hesus teka-
muy.
2 Ammi awemuy mina
pātā-nāngan ya bari muy
ta kahulun muy kidina,
awa mapmappya hud la
ta masippat kam tekid. A
magkaat-attam kam ikid na
magkatultuluk kam gafu ta
pagkaid-idduk muy.
3 Te mappya ta awemuy
magtatapil am awa pake ken-
gan muy hud la ya pagkak-
abagis muy, te pinagtatakday
na kam na Kahalwa na Na-
maratu.
4 Te ikitam ngamin nga
nedagga te Afu Hesus a
tatakday kitam na bari, a
tatakday hapa ya Kahalwa
na Namaratu nga magyan
tekitam ngamin. A tatakday
la hapa ya ikatalak tam gafu
ta nepagagagay na Namaratu
tekitam.
5 A tatakday la hapa ya
dafu tam ngamin, te i Hesus
la tatakday ya kurugan tam
ngamin, a intu hapa la ya
gafu na nepagzigut tam.
6 A tatakday la hapa ya
Namaratu tam nga ingagan
tam ta Dama tam, te intu ya
makkamu tekitam ngamin
ikid na magyan tekitam ikid
na mangpasikan tekitam.
7 Ammi ya tagtakday
tekitam a magdaduma ya
kalalaki tam nga neatad ni
Hesus tekitam, te inatadan
na ya gintatakdayan tekitam
ta kuman na ikayat na en nga
iatad tekitam.
8 Ta kuman na uhohug na
Namaratu ta takdayen surat
a
"**Tentu en timullu ta utun a
addu hapa ya naabak
na ta katapil na ki-
den, a ya ginubatan
na tekid a neatad na
ta tolay na kiden,**"
kunna.
9 A gafu ta timullu i Hesus
ta kuman na kinan na

suraten, a gagangay ta dana
umakban bit addet ta umag
na lutakin,
10 te umakban haman
kapye na timullu, a pake
napātā-nāng hapa ammi ta
ngamin kiden magyan ta lan-
git, petta intu ya makkamu ta
ngamin paglelehutin gafu ta
pakapangwa na en.
11 A gafu ta neatad na
en ta tagtakday tolay na
a nagbalin ya kadwan ta
turin na kiden nga makkamu
manguknud ta mangurug
kiden. A nagbalin ya kadwan
ta aglavun nga mangiuhohug
ta ibar na Namaratu. A ya
kadwan para ya mangisaned
ta damag na pangikerutan
na Namaratu. A ya kadwan
para ya magpastor nga
mangituldu ta mangurug
kiden ta lugar da.
12-13 A yen kid ya nesaad
ni Hesus ta iglesya na en
petta ituldu da ya sakā to-
lay da kiden nga mangurug,
petta ikid hapa ya mangit-
uldu ta kadwan. A mappya ta
kunna ten petta dumakal ikid
na magsikan ya pangurug
na ngamin kiden nedagga ta
bari ni Hesus Kristu addet ta
magsibukal ya pangurug tam
ikid na pakkamu tam ta Anak
na Namaratu, petta magbalin
kitam ta kuman na tatak-
day la na tolay nga awan ta
pagkurangan na nga megitta
ta ngamin kiden kalalaki ni
Hesus.
14 A mappya para ta kunna
ten petta awetam sangaw
megitta ta abbing nga awan
angzen dagdagān ta ngamin
metuldu nga tulad, te addu
haman ya mangayayyaw
gafu ta tulad da kiden.
15 Ammi tekitam a intu
la uhohugan tam ikid na
tarabakun tam ya kakurugan
gafu ta pangidduk tam
ta ikattolay tam, pettam
kumanen a dakalān tam ya
ulu tamewan Hesus addet ta
megitta kitam tentu.
16 A intu hapa la ya
mangpahehit ta tagtakday
ramyenta na bari na en, petta
maginguf-uffun kitam. Te
am kustu ya pagtarabaku na
tagtakday ramyenta na bari
na a sa dumakal ya ngamin
barbari na, a magtuyag hapa
gafu ta pagingid-idduk na
ramyenta na kiden.

*Ya Metabarang Ta Mangu-
rug Kiden Nga Bari Ni Hesus*

17 A ya ibar ku tekamuy
ikid na ipasikkal ku gafu
te Afu Hesus a awemuy
na sangaw tarabakun ya
kuman na gagangay muyen
ta awemuyen nepangurug,
te intu la nonotan na awan
kiden mangurug ya awan ta
kapkappyan.
18 A nagsugiram ya nonot
da gafu ta aweda nesipat ta
angat na Namaratu ewan. A
yen ta makilavun kid hapa
tentu gafu ta aweda metug.
19 A awan hapa ta amat
da, te ipaita da haman ya
pagattug da ta pakaitan na
tolay, petta tarabakun da ya
kompormi na kadulayan nga
karagatan da.
20 Ammi tekamuy a bakkan
haman ta kunna ten ya
naamu muy ta pangurug
muyen te Hesus Kristu,

21-22 te am kakurugan ta
netug muy ya kakurugan nga
itta te Hesus nga netuldu
tekamuy a dana naazin
mantu ya gagangayen nonot
muy nga iminam magliwat,
te yen haman ya nangatad
ta kadulayan muy ta idi gafu
ta naayayyaw na kam na
dulayen nga ininaman muy.
23 A ta ayanin a ittan
ya bagu en nonot muy
nga neatad na Namaratu
tekamuy,
24 te ya tagtakday teka-
muy a nagbalin kanan ta
kuman na bagu na tolay nga
pinaratu na Namaratu, petta
megitta kam tentu gafu ta
katunung na gagangay muy
ikid na kappya na nonot muy.
25 A gafu ta nagtalekudan
muy na ya tulad, a map-
pya mantu ta kanayun bidan
muy ya kakurugan ta kabagis
muy kiden, te sa magkakahu-
lun kitam nga nedagga ta
bari ni Afu Hesus.
26-27 A am magporay kam
a awemuy magliwat, te map-
pya ta awemuy idulot ya pag-
poray muy addet ta furab
petta awena makaabikan na
Satanas tekamuy.
28 A ya iminam magtakaw a
mappya ta iwasa nan ya mag-
takaw, petta ange magapag
ta mappya en na pangallun,
petta itta hapa sangaw ya isi-
pat na ta awan kiden makaa-
pag.
29 A awan mina ta
uhohugan muy ta dulay
am awa mappya mina,
petta magserbi ta kap-
pyanan, petta mauffunan ya
makadangag.
30 Awemuy mantu pag-
damdaman ya Kahalwa na
Namaratu, te intu haman
ya kuman na sinyal na
Namaratu tekitam, petta
melasin na kitam sangaw
ta araw na pangalap na
tekitam.
31 A yen ta azin muy mina
ya maglussaw ikid na mafu-
lotan magporay ikid na mak-
itapil ikid na mamadpadulay
ikid na kompormi na dulay.
32 A magingkalkallak kam
ikid na magingid-idduk kam.
A magimpakpakoma kam
hapa ta kuman na nepag-
pakoma na Namaratu teka-
muy gafu ta nepangikaru ni
Hesus tekamuy.

5

Ya Gagangay Mina Na Anak Kiden Na Namaratu

1 A gafu ta anak kanan na
Namaratu ewan nga iddukan
na ta mappya a mappya ta
makigitta kam hapa tentu,
2 te magkaid-idduk kam
mina ta kuman na pangid-
duk ni Hesus tekamuy. Te
nesagapil na ya bari na
en tekitam, petta magserbi
ta kuman na iatang na ta
Namaratu nga mabangog
nga mangmamallak tentu.
3 A gafu ta tolay kanan
na Namaratu ewan a awan
mina ta manguyoyung ta
awena atawa, a awan mina
ta maglaham ikid na mang-
passil ta awena atawa, te
bakkan haman ta kunna ten
ya tarabaku na mangurug.

4 A dulay hapa am bidan
muy ya kaamamatan ikid na
awan ta kapkappyan na bida,
te intu hud la bidan muy
ya mappya en nga pakaitan
ta talak muy ta Namaratu
ewan,
5 te pake nonotan muy
yan: ya magatattug, ikid na
mangibida ta paglaham na,
a awena sangaw mesipat ta
pangikerutan ni Hesus ikid
na Namaratu, kumanen hapa
ta maginggum, te ya kaba-
nang na ya kuman na dyos
na nga mangikerutan tentu.
6 A awemuy hapa
paayayyaw ta magladdud
kiden nga mangsansanat
tekamuy, te kakurugan ta pa-
gangan na Namaratu ya mag-
soysoy kiden nga mamadday
ta dulay na tarabaku.
7 A mappya mantu ta awe-
muy lumelet tekid,
8 te maski am kagitta da
kam ta idi nga nagsugiram
ta nonot, a madakar kanan
haman gafu ta ketta ni Afu
Hesus tekamuy. A mappya
mantu ta maita ya dakar muy
gafu ta tarabakun muy,
9 te ya dakaren ya man-
gatad ta ngamin kappyanan
ikid na katunungan ikid na
kakurugan.
10 A mappya hapa ta pake
pasikkalan muy am anu ya
ikayat ni Afu Hesus,
11 petta awemuy mekabat
ta itta kidina ta sugiram nga
mamadday ta awan ta kap-
kappyan. Mapmappya hud
la ta mamadday kam ta map-
pya, petta pagnonotan da ta
kadulay na gagangay da,
12 te kaamamatan hapa
am isaned tam bidan ya
tarabakun da en nga ilemad
da.
13 A maski am ilemad da
mina ya tarabaku da a ya
dakar na kappyanan muy ya
mangipasikkal tekid ta kadu-
lay na tarabaku da, petta
manonot da sangaw. Te ya
ngamin kiden madakaran a
pake maita kid ta mappya.
14 Yen ta itta ya takday uho-
hug na Namaratu nga ku-
manin:
“**Mahukal kanan, ikamuy
nga makilavun ta
kuman na masidug.
Imivwat kanan ta
pasi muy, a pag-
dakaran na kanan
ni Hesus Kristu,**”
kunna.
15 A mappya mantu,
kahkahulun, ta appiyan
muy ya gagangay muy petta
awemuy mina parigan ya
mapāpāwang ta nonot am
awa makanonoten mina,
16 te awemuy mina sense-
nan ya pangwa muy ta
patarabaku na Namaratu
tekamuy, te ittan ya dulay ta
kinangrarawin.
17 A awemuy hapa mak-
ilavun, te nonotan muy am
anu ya patarabaku ni Afu
Hesus tekamuy.
18 A awemuy mina mag-
illaw, te yen haman ya
mangpaturad tekamuy
nga mamadday ta dulay.
Mapmappya hud la ta ma-
pasinapān kam ta Kahalwa
na Namaratu,
19 te magkakansyon kam ta
uhohug na Salmo kiden, ikid

na kadwan kiden kansyon
muy ta Namaratu. Kumanen
hapa ta adade ikid na not am
yen ya iatad na Kahalwa na
en tekamuy. Te mappya ta
magkakansyon kam ikid na
magtokar kam ta Namaratu
ewan ta talak na nonot muy.
20 A mappya hapa ta
kanayun ibosag muy ya talak
muy ta Dama muy ewan
Namaratu gafu ta ngamin
allak na tekamuy, te nesipat
na kam te Dafu tamen Hesus
Kristu.
21 A magintultuluk kam
hapa gafu ta ikamat muy i
Afu Hesus.

Ya Gagangay Mina Na Nagatawa

22 A ikamuy babay nga
seatawa a mappya ta timuluk
kam ta atawa muy ta kuman
na itattuluk muy mina te Afu
Hesus,
23 te ya lalaki en ya pangulu na babbayen ta kuman
ni Hesusen ta tolay na kiden, te ikid ya nekwenta ta
bari na en, a intu hapa ya
mangikerutan tekid.
24 A ta kuman na itattuluk
na mangurug kiden te Hesus
a kumanen hapa mina ya
itattuluk na babay kiden ta
atawa da kiden ta ngamin
ibar da.
25-27 A ikamuy lalaki a iddukan muy hapa ya atawa
muy ta kuman na pangidduk
ni Hesusen ta iglesya na en,
te nesagapil na ya bari na
en tekitam, petta magbalin
kitam ta kuman na atawa
na. A yen ta dana binaggawan na kitam ta liwat tam
kiden ta nepangibosag tam
ta pangurug tam tentu ikid
na pagzigut tamen ta danum.
A gafu ta pangbaggaw na en
tekitam a neduma na kitam
ta gagangay kiden na tolay,
petta megitta kitam tentu. Te
sangaw am magtoli a kuman
na iboda na kitam, a pake
ispot kitam hapa, te awan
sangaw ta mansa tam, ikid
na duping tam, ikid na kompormi na kadulay tam.
28-29 A kumanen hapa mina
ya pangidduk na lalaki kiden ta atawa da kiden, te ya
mangidduk ta atawa na en
a mesipat hapa ya bari na
en. A mappya mantu ta igitta
da ya atawa da ta kuman na
bari da, te ikatupag da hud ya
bari da am awa taronan da
haman petta kengan da.
30 A kumanen hapa ya
pangkenga ni Afu Hesus
tekitam, te bari na kitam.
31 A nonotan muy hapa ya
uhohug na Namaratu ta lebru na en, te ya nebar na a
"**Am mangatawa ya lalaki a kuman na makigungay ta dakal na kiden, te makidagga ta atawa na en, te magbalin kid na ta tatakday la na tolay,**"
kunna.
32 A ya ikayat na uhohugan
ta isin a medyo maumag
hapa, ammi ta kuman na
pangawatan ku a intu bidan
na ya gagangay ni Hesus ikid
na iglesya na en.
33 Ammi kumanen hapa
tekamuy nga lālāki, te mappya ta iddukan na tagtakday

lalaki ya atawa na en ta kuman na pangidduk na ta bari na en hapa la, a mappya hapa ta dayawan na tagtakday babbay ya atawa na en.

6

Ya Itabarang Ni Pablu Ta Anak Ikid Na Tagabu

1 A ikamuy anak a kurugan muy ya hina muy ikid na dama muy gafu ta sa mangurug kam te Afu Hesus, te gagangay haman ta kunna ten tekitam nga mangurug.

2 Te ya uhohug na Namaratu ta suraten a
"**Ikamat mu ig hinam ikid na damam,**" kunna.

A ye-yen hapa na uhohug ya napolu en lintig na nga nehulunan na kari na,

3 te ya netulfu na ta lintigen a
"**petta mappya ya makkwa teko ikid na mabayag ya pagtolay mu ta utun na lutakin,**" kunna.

4 A ikamuy seanak a awemuy pagporayan ya anak muy kiden gafu ta pagpatunung muy tekid, te mapmappya hud la ta ituldu muy kid ta mappya na tabarang ta kuman na netuldu ni Afu Hesus.

5 A ikamuy tagabu a kurugan muy ya dafu muy kiden nga itta ta lutakin, a ipaita muy ya talaw muy tekid ikid na lagpat muy ikid na kappya na nonot muy, te ikwenta muy kid ta kuman na dafu muyen Hesus.

6 Ammi awemuy mina parigan ya ape mangmamallak tekid, te maski am aweda taronan ya tarabaku muy a idulot muy la ya patarabaku da tekamuy ta kuman na pakitagabu muy te Afu Hesus, petta medulot muy ya ikayat na Namaratu tekamuy gafu ta kappya na nonot muy.

7 A maglologon kam mantu nga makitagabu tekid, te awemuy ikwenta ta tolay ya pakitagabun muy am awa i Afu Hesus.

8 Te nonotan muy ta maski am anu ya tarabakun muy nga mappya a kumanen hapa sangaw ya pangsagolyat ni Afu Hesus tekamuy, a kumanen hapa ta ngamin tolay kompormi am tagabu ono bakkan ta tagabu.

9 A ikamuy hapa nga makātagabu a nonotan muy ya tagabu muy kidina, te mappya mina ya nonot muy tekid, a awemuy kid tātālawan, te nonotan muy ta intu hapa dafu muy ya dafu da en ta langitewan, a awan hapa ta idaduma na tekamuy.

Ya Kakurugan Na Katapil Na Mangurug

10 A ya napozanin nga mabidak tekamuy a pasikanan muy ya nonot muy gafu ta pagdadagga muy te Afu Hesus, te intu pagsikanan muy ya pakapangwa na en.

11 A iserbi muy hapa ya ngamin kiden neatad na Namaratu ta ikkaman

muy, petta makkwa muy
sangaw ya manggamma ta
pagsistema ni Satanasen
tekamuy.
12 Te bakkan haman ta
tolay ya katapil tam am awa
anitu kiden ikid na dafu
da kiden nga seturay ikid
na seppakapangwa, ikid
na masikan kiden akkimo-
hayan ta paglelehutin nga
magpasugiram ta nonot na
tolay, ikid na addu para na
magdaduma na anitu nga
awetam maita nga mamad-
day ta dulay.
13 A mappya mantu ta
kanayun ihulun muy ya
ngamin kiden ikkaman muy
nga neatad na Namaratu
tekamuy, petta awemuy
sangaw magsunsun ta ketta
na dulay am awa idulot muy
hud la ya pakigubat muy
addet ta nangabak kanan.
14 A mappya mantu ta dana
nakaparan kam nga maga-
tubang ta katapil muy kiden
ta kuman na suddalu, te ala-
pan muy apolu ya kakuru-
gan, te yen ya mekwenta ta
pagsintaron muy nga mag-
ibbal ta pantalon muy. A
itug muy hapa ya mappya
na nonot, te yen ya kuman
na barawasi na landuk ta
radang muy.
15 A malogon kam hapa
mangipadangag ta damag ni
Hesus, te yen ya kuman na
pagsapatos muy.
16 A intu para idagga muy
ta isin kid ya pangikatalak
muy ta Namaratu, te yen ya
kuman na kalasag muy nga
mangpasi-gat ta tulad ni Sa-
tanas, te ya tulad na kiden ya
kuman na pana na afuy.
17-18 A pake itug muy hapa
ta ulu muy ya pangikatalak
muy ta pangikerutan na Na-
maratu, te yen ya kuman na
taddung na landuk. A pake
gikuman muy ya uhohug
na Namaratu nga igawat na
tekamuy ta pangkattab muy,
te am makimallak kam ta
kuman na ituldu na Kahalwa
na en tekamuy a ipanonot
na ya uhohug na Namaratu
tekamuy petta kuman na
pangkattab muy ta mang-
paruba en tekamuy. Te map-
pya ta kanayun makimallak
kam ikid na magadang kam
ta panguffun na Namaratu
ewan tekamuy. A pake
imugudan muy makimallak
talo am magamamangaw
kam am dukmaran na kam ni
Satanas. A pakimallak muy
hapa ya ngamin kiden tolay
na Namaratu,
19 aglalo teyak, petta awek
sangaw mamat nga maguho-
hug am awa pasikanan nak
mina na Namaratu ewan,
petta mepadangag ku ya
damag na en nga melemad
para la ta tolay kiden.
20 Te maski am itta yak ta
agbaludanin a ikayat ku ta
idulot ku hala ya nekatalak ni
Afu Hesus teyak, petta itta ya
turad ku nga mangipadangag
ta kuman na ikayat na.

Ya Kapozyanan Na Ibar Na

21-22 A ya nangitulud ta
surat kin tekamuy a ya
kabagis kin Tikiku, te intu
ya pake iddukan ku, a
mekatalak hapa manguffun
ta patarabaku ni Afu Hesus

teyak. A intu ya dinob
ku tekamuy petta ibar na
tekamuy ya kasasaad kin ta
isin, a petta intu hapa sangaw
ya mangpasikan ta nonot
muy.
23 Ampade Dama tame-
wan Namaratu ikid ni Afu
Hesus Kristu ya mangatad
ta kamappya na nonot muy,
ikid na mangpasikan ta
pangidduk muy gafu ta
pangurug muy tentu.
24 Ampade ikallak na hapa
ya ngamin kiden mangidduk
ta Dafu tamen Hesus ta kaku-
rugan na idduk.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Pilipos Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan ya takday na surat ni Pablu tentu en para la nabalud ta ili na Roma. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** kapitulo 21 addet ta 28 a amum sangaw ya gafu na nekebalud na en. A tentu en para la nabalud a nangidob hapa ya mangurug kiden taga Pilipos ta ange mangitulud ta iuffun da tentu, te ikid ya napnapolu kiden mangurug te Afu Hesus ta lugar na Masadonya ta nepangipadangag nig Pablu ta ili da.

A gafu ta kallak da te Pablu a yen ta nagsurat hapa tekid, te pake madamdam tekid. A pake tinabarangan na kid hapa ta aweda ipalubus ya ange kiden manabtabang ta pangurug da te Afu Hesus, te ya kadwan kiden Hudyo nga mangurug a nepapilit da ta awena kustu na pangurug na taga Pilipos kiden am aweda hapa mabanggit.

Am ikayat mu hapa basan ya bida na pagpasyar ni Pablu ta ili na Pilipos a itam ya kapitulo 16 ta **Tarabaku na Turin Kiden**.

1-2 Tekamuy taga Pilipos nga nedagga te Afu Hesus Kristu, kontodu magtaron kiden tekamuy ikid na kauffunan da kiden.

Ampade ikallak na kam ngamin na Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak Pablu, ikid ni Timotyo nga daddoban ni Hesusen.

Ya Pakimallak Ni Pablu Tekid

3-5 Am kada nonotan ta kam, kahkahulun, a pake matalakak ta Namaratu ewan, te intu nonotan ku ya ngamin neuffun muy teyak gafu ta pangipadangag ku ta damag ni Hesus, te awena la magimmang na neuffun muy teyak addet ta gafu na pagyan ku tekamuy addet ta ayanin. A am kada makimallakak a pakimallak ta kam hapa setalak.

6 A gafu ta Namaratu hapa la ya namepegafu ta mappya na tarabaku tekamuy a itta hapa ya ikatalak ku ta pedulot na hala tekamuy addet ta dumatang sangaw i Afu Hesus.

7 A maski am kunna ten ya nonot ku tekamuy a kustu hala, te amuk ta itta yak hapa ta nonot muy, te nesipat kanan hapa ta pangpatudun na Namaratu teyak ta pangipasikkal ku ta damag ni Hesus, a kumanen hapa ta kabalud kin.

8 A kakurugan para ya talak ku tekamuy, te maski Namaratu ewan hapa ya makkamu ta kasikan na damdam ku tekamuy ta kuman na takit na nonot ni Afu Hesus tekamuy.

9 A am kada pakimallak ta kam ta Namaratu ewan a

"Pake padakalam, Afu, ya pangidduk da ikid na amu da ikid na pakarikna da ta kakurugan,

10 petta amu da hapa pilin ya kappyanan," kunku. Te am itta yen kid tekamuy a awan sangaw ta kadulayan muy ikid na pakehuyan muy ta araw na pagimbestigar ni Hesus Kristu tekitam,
11 te dana pinasinapan na kanan ta magdaduma na kappyanan nga nagafu te Hesusen, a yen ta pake maita hapa sangaw ya kalalaki na Namaratu ewan gafu tekamuy.

Ya Kappyanan Na Kabalud Na

12 Mappya hapa, kahkahulun, ta ipakkamuk tekamuy ya pagbalinan na dimmatang teyak, te gafu ta kabalud kin a mauffunan hapa ya pakesaned na damag ni Hesus.

13 Te ya ngamin kiden umange nagpasyar teyak, kontodu ngamin kiden suddalu nga magtaron, a nadangag dan hapa ya damag ni Hesus teyak, te amu dan ta mabaludak gafu ta pangurug ku tentu.

14 A ya kappyanan na para a pake pinagturad ni Afu Hesus ya addu na kahulun tam kiden gafu ta kabalud kin, te awedan magtalaw mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

15-17 Itta hapa ya kadwan kiden nga mangipadangag ta damag ni Hesus gafu ta pumasil kid teyak, a ikihu da ya pamadakat da teyak ta pangipadangag da, petta madaggan mina ya zigat na kabalud kin, pettam kumanen a ata-nang kid mina ammi teyak. Ammi mapmappya ya razon na kadwan kiden, te ikayat da manguffun mangipadangag gafu ta pangikayat da teyak, te amu da ta iyak ya pinatudunan na Namaratu nga mangipasikkal ta damag ni Hesus.

18 Anu mantu ya mappya? Mappya ta matalakak tekid ngamin, te maski am anu ya razon na pangipadangag da, am matunung ya nonot da, ono maski am killu, a mepadangag hala ya ngagan ni Hesus, a yen ya ikatalak ku.

19 A idulot ku la ya talak ku, te maski am anu ya zigat kin a amuk ta mappya hala sangaw ya pagbalinan na teyak gafu ta pakimallak muy ikid na panguffun na Kahalwa ni Hesus teyak.

20 A itta mantu ya ikatalak ku ta awek sangaw melogot, te kanayun iturad ku ya ngamin kiden zigat, aglalo ta ayanin, ta kuman na iyaken ta idi, pettam kumanen a madayawan hapa i Afu Hesus gafu teyak, te maski am masi yak ono am matolayak la.

21 Te am iyak hapa la, a awan ta kwenta na katolay ku am awek magserbi te Hesus, a am masi yak mina a mapmappya yen, te itta yak na tentu.

22 Ammi am angarigan ta mabayagak para la a addu

sangaw ya mabalin ku ta
mappya na tarabaku. A yen
ta awek amu am had sin
mina ya mapilik tekid duwa,
23 te kuman na mapopoyun-
gak magpili. Te ya ikayat ku
ta kadwan a pagtugutān kun
mina ya bari kin yan, petta
itta yak mina te Hesus, te
mapmappya yen teyak.
24 Ammi ta kadwan a
mapmappya tekamuy am
awek bit la magtugut petta
mauffunan ta kam para la.
25 A yen mantu ya pakka-
muk ta awek bit la magtugut,
te mappya ta magyanak la bit
tekamuy, petta mauffunan ta
kam nga magpadakal ta talak
muy ikid na pangurug muy.
26 A mappya para ta kunna
ten, petta kustu sangaw du-
makal ya talak muy te Hesus
am itta yak na ha tekamuy.
27 Ammi maski am itta
yak tekamuy ono awan a
mappya ta kanayun ipaita
muy ya megitta ta netuldu
ni Hesusen, petta am an-
garigan ta makaange yak
sangaw tekamuy ono am
awan a madamag ku ta
magdadagga ya nonot muy
ikid na mahulhulun kam nga
mangipasikkal ta pangurug
muy te Hesus.
28 A awemuy la magta-
law ta makitapil tekamuy,
te ipadangag muy la ya
pangurug muy tekid, te
ya kawan na talaw muy
tekid ya mangipasikkal ta
kaperdi da sangaw ammi
megindan kam mekerutan. A
Namaratu hala ya makāuray
ta isin,
29 te maski neatad na ta
mangurug kam te Hesus, a
neatad na hapa ta mazigatan
kam gafu tentu.
30 A yen ta nesipat kanan
hapa ta nagzigatan ken ta
kettaken tekamuy, ikid na
pagzigātān ku ta ayanin.

2

Ya Pangipasikkal Na Ta Umalinnak Kid

1 Am kakurugan mantu
ta itta ya turad muy gafu
te Hesusen, ikid na awan
ta damdam muy gafu ta
pangidduk na ikid na takit
na nonot na tekamuy, ikid na
magkakahulun kanan gafu
ta Kahalwa na Namaratu
tekamuy,
2 a paggagittan muy mantu
ya nonot muy, ikid na
pagkaid-idduk muy, petta
pake matappag mina ya talak
ku tekamuy. Te am anu ya
nonot na takday a nonot muy
ngamin mina,
3 pettam kumanen awe-
muy pumasil ta kahulun
muy kiden, ikid na awemuy
iparayag ya awan ta kap-
kappyan. Te mapmappya
hud la ta umalinnak kam,
petta awemuy pahig ta
malmalalaki kam ammi ta
kadwan.
4 A bakkan la mina ta
kappyanan muy ya nonotan
muy, te isipat muy hapa
nonotan ya kappyanan na
kadwan kiden tekamuy.
5 Kumanen mina ya nonot
muy, te kumanen hapa ya
nonot ni Hesusen ta kuman
na uhohug na kansyon in
yan:

6 Maski am Dyos i Hesus Kristu,
ikid na kadakalan na magturay,
Awena kinenga ya kadyos na en
inawe na hala ya uray na en.

7-8 Neburud na hala ya kadyos na en,
a magbalin ta tolay,
Masippat ya nonot na nga umalinnak,
petta magserbi tekitam nga manguffun.

Neduldulot na la ya ngamin uray na Dama na ewan,
te nesagapil na ya bari na ta ikattolay na kiden,
Pinapasi da la ta kuman na makaliwat,
A tumuluk la ta pasi na ta nagappan na en,

9 Yen ta pinata-nang na Namaratu ewan,
ta saad na magturay nga kadakalan,
te inatadan na ta saad na nga ata-nang
nga at-ata-nang ammi ta ngamin magturay,

10 petta sa makidafu ya ngamin tentu
nga itta ta langit ikid na lutak,
pase ngamin nga itta ta umag na lutak
gafu ta agturay ni Hesus,

11 a petta sa mangibosag kid mina
ta intu la Dafu tam i Hesus Kristu,
petta Dama na en Namaratu ya madaydayawan,
gafu ta uhohug na ibosag da en.

Ya Tarabaku Mina Na Mangurug

12 Yen mantu ya gafu na, kakabagis, ta itug muy la mina ya uhohug ku, tekamuy, aglalo ta kawan kin tekamuy, te kanayun kumanen haman ta ketta ken tekamuy ta idi. Te mappya ta afuran muy appiyan ya pakikahulun muy, petta awena maperdi.

13 Te itta haman ya Namaratu tekamuy nga mangpasikan ta nonot muy, petta itta ya ayat muy nga mangidulot ta ngamin pakkwa na tekamuy.

14 A am anu ya tarabakun muy, a awemuy mantu la maglalibak ikid na makitapil,

15 petta awan ta pakehuyan muy, petta ispot kam la nga ānāk na Namaratu ewan. Te gafu ta itta kam para la ta paglelehutin ikid na mekihkihu kam ta tolay kiden nga magkillu ikid na magdupal ta nonot, a ikamuy mina ya mangipaita ta pagkappyanan tekid ta kuman na zilag nga mangpadakar ta sugiram.

16 A mappya mantu ta pagdakarān muy kid ta uhohug na Namaratu, te yen ya mangtolay tekid.

Mappya ta yen kid na tabarang ya pake itug muy, petta itta sangaw ya pangikatalakan ku tekamuy ta araw na pagimbestigar

ni Hesus tekitam, te am
pasikkalan na sangaw ya
mappya na tarabaku muy a
yen sangaw ya pakkamuk ta
awek nelogot ta pagbannag
ku tekamuy.
17-18 A maski am papasin
dak mina a matalakak hala,
te am angarigan ta kuman
na atang ya pangurug muy
ta Namaratu a mappya ta
medagga hapa ya pasik, petta
magserbi ya angat ku ta
kuman na binarayangen nga
meburud ta atangen, pettam
kumanen a sa makipa-
gayayat kitam ngamin ta
neatang tam ta Namaratu
ewan.

*Ya Bida Na Gafu Te Timo-
tyo Ikid Ni Pafuditu*

19 A am uray ni Afu Hesus
a itta ya ikatalak ku ta
ange i Timotyo tekamuy, te
doban ku ta mavit, petta
am anu sangaw ya madan-
gag na tekamuy a ibar na
hapa sangaw teyak, petta
sang matabtabang hapa ya
damdam ku tekamuy.
20 Awan haman ta tak-
wan nga medob ku mina
tekamuy, te intu la ya amuk
nga megitta ta nonot ku nga
mangidduk tekamuy.
21 Te ya kadwan kidin ta
isin a intu la karagatan da
ya magserbi ta kappyanan da
hapa la, te kuman na aweda
la tagopan ya ikayat ni Hesus.
22 Ammi te Timotyo a dana
amu muy ya kappya na, te ku-
man kami la na mattama nga
magtarabaku mangisaned ta
damag ni Hesus.
23 A ikatalak ku mantu ta
madob ku sangaw tekamuy
ta mavit, ammi dangagan
ku bit am anu ya dumatang
teyak.
24 Ammi am uray hapa ni
Afu Hesus teyak a itta hapa
ya ikatalak ku ta awena la
mabayag a doban nak hapa
tekamuy.
25 Ammi ya nonot ku te Pa-
fuditu nga dinob muy teyak
a pagtolin ku tekamuy, te
kuga madamdam na teka-
muy. Mappya ta dinob muy
teyak, petta pinakabari muy
nga manguffun teyak, te ne-
hulhulun la teyak ta kuman
na kabagis ku nga mangguf-
fun ta tarabaku kin, yaga
kahulun ku hapa nga mag-
attam ta zigat ta kuman na
magsuddalu.
26 Ammi madamdam na
tekamuy, a naburungan
hapa, te amu na ta nadamag
muy ya pagtakit na en. A
yen ta naburungan talo am
burungan muy hapa.
27 A kakurugan ta nagtakit,
a magge nasi, ammi nekallak
na hala na Namaratu ewan,
a nagmappyan. Ammi kallak
na Namaratu hapa teyak ta
awena nasi, te nelillik na ya
medagga mina ta damdam
kin.
28 A mesasita mantu ta
doban ku i Pafuditu tekamuy,
pettam kumanen a mata-
lakan kam hapa am maita
muy, ikid na lumampaw
hapa ya burung kin tentu.
29 A am dumatang na
mantu tekamuy a pagayay-
atan muy ta kuman na

pagayayat muy te Afu
Hesus. A ipaita muy hapa
ya pangdayaw muy tentu,
kumanen hapa ta ngamin
kiden megitta tentu,
30 te nesalda na haman ya
angat na gafu ta patarabaku
ni Hesus tentu, a magge nasi
petta idulot na ya neuffun
muy teyak nga awemuy med-
ulot ta idi.

3

*Ya Matunung Nga Kakuru-
gan*

1-2 A ya pake mesasita,
kahkahulun, a idulot muy la
ya talak muy te Afu Hesus.
A pake itan muy hapa ya
ange kiden magpabanggit
tekamuy, te kuman kid na
atu kiden maguyung, te
dulay ya tarabakun da, te
ipapilit da ya pakabigad
na bari muy. A maski am
nabidak yen tekamuy ta idi
a mappya ta isurat ku ha, te
kappyanan muy hapa.
3 Te ikitam nga mangurug
te Hesus a ikitam ya kaku-
rugan na simsima ni mina
Abrahamen nga nakitulagan
na Namaratu, te dayawan
tam haman ya Namaratu ta
kuman na ituldu na Kahalwa
na en tekitam. A maski am
anu ya kalalaki na bari tam
ikid na nagafun tam a awan
ta takwan na ikatalak tam
ta mangikerutan tekitam am
bakkan la te Hesus Kristu, te
awetam ikatalak ya bari tam.
4 Am angarigan mina ta
mekerutan ya tolay gafu ta
kalalaki na ikid na bigad na
ta bari na en a gagangay ta
iyak mina ya mangikatalak
ta kalalaki na barik, ammi
awek.

A maski am anu ya
pangikatalak na kadwan
kiden tolay ta bari da a
dakdakal para mina ya
pangikatalak ku ta barik,

5-6 te ya dadagkal ku kiden
a gingginafu da hala
ya Istralita kiden nga
popolu kiden tolay na
Namaratu.
A gingginafuk para ya tolay
kiden ni Bendyamin nga
pake madaydayawan na
Istralita.
A teyaken neanak a bi-
nanggit dak hapa ta
mekawalu en araw, te
yen haman ya nebar
na Namaratu ta popolu
kiden dadagkal mi.
A ya dana agsitang ku a
Hebreyu hapa, te yen
haman ya dana agsitang
na Istralita kiden.
A addet ta kaabbing ku
awan pulus ta tinaliban
ku ta ngamin kiden lintig
na Namaratu,
petta mekwenta yak
mina ta matunung ta
atubang na ewan.
A nedagga yak hapa ta
pinpinanga na Pariseyu
kiden nga pake ma-
fulotan mangidulot ta
ngamin kiden lintig na
Namaratu.
A pake masikanak hapa
nga nangipasikkal ta
pangurug ku ta relisyon
ku ta idi,
te pina-gang ku ya man-
gurug kiden te Hesus

nga nakikattway ta
relisyon mi.
7 A ye-yen kid na tarabaku
ya pake nekatalak ku ta idi,
te pahig ku ta kappyanan
ku kid, petta yen kid mina
ya pangikwentan na Nama-
ratu ta mappya yak na tolay.
Ammi nagtalekudan ku kid
na, a nekwentak kid na ta
newarad, petta intu la kap-
pyanan ku i Hesus.
8 A maski am anu ya kap-
pyanan ku ta idi a ikwen-
tak na ta newarad te pake
mapmappya hud la ya pakka-
muk te Afu Hesus. A gafu
ta intu a nekwentak na ya
kuman na kappyanan ken ta
duping, a nagtalekudan kun,
petta magamid ku ya kap-
pyanan ni Hesus.
9 A newarad kun mantu
ya kuman na kappyanan ken
ta idi, petta medagga yak
la tentu, pettam kumanen a
igitta nak na Namaratu ewan
ta mappya na tolay gafu ta
ikatalak kun i Hesus. Te awek
na ikatalak ta kappyanan ku
ya pangidulot ku ta lintig na
en, te makurang haman.
10 A awan mantu ta takwan
na karagatan ku am bakkan
la te Hesus, petta pake
mesipatak tentu ikid na
pakapangwa na en nga nang-
tolay tentu. A isagapil ku ya
barik tentu ta nagzigatan na
en, petta megitta yak tentu ta
pasi na en,
11 talo am mesipatak hapa
sangaw ta tolayan na kiden.

Ya Karagatan Ni Pablu

12 Awek ibar ta nadatangan
kun ya kuman na ngamin
katunungan ni Hesus, ammi
pake pakolangan ku am had
kunku megitta tentu, talo am
magamid ku sangaw ya gafu
na nepanggamid na teyak.
13 Am iyak hapa la,
kahkahulun, a awek ibar ta
nagamid kun yen, ammi tak-
day la ya kwan ku, baybay-
an ku ya itta ta gafan ku, te
masikanak mang-atubang
ta patarabaku na Namaratu
teyak ta ayanin.
14 A kuman na parigan
ku la ya magkain-inabak
kiden magbilag addet ta
pagaddetan na dalan da, te
agumanan ku mangalap ta
isagolyat na Namaratu ewan
teyak am ayagan nak sangaw
ta utun, petta pake mesipatak
sangaw ta ngamin kalalaki ni
Hesus.

Ya Tabarang Ni Pablu Tekid

15 A maski am pahig muy,
kahkahulun, ta awan ta
kurang na pangurug muy a
mappya ta parigan muy la
mina ya kuman na nonot
kin. Ammi am takwan
ya nonot muy a mappya
ta Namaratu hapa la ya
makkamu mangipaita ta
kustu tekamuy.
16 Ammi maski am had sin
ya nagaddetan tanan ta pan-
gurug tam a mappya ta idulot
tam la, petta awetam mag-
sunsun.
17 Mapmappya, kahkahu-
lun, ta parigan dak mina nga
dumagdag ta kuman na ne-
tuldu mi en tekamuy,
18 te addu haman ya ape
mangurug ta kuman na

nebar ku tekamuy ta idi,
a pidwan ku ha ibar ta
ayanin. Itangtangit ku para
ta intu la parigan da ya
awan kiden mangikatalak
ta nepangikaru ni Hesus ta
liwat da kiden.
19 Ammi awan ta takwan
na pagaddetan da am bakkan
la ta pangtaguhali na Nama-
ratu ewan, te ya sirat da hapa
la ya dyos da, a iparayag da
para ya kāāmāmatān, te intu
la nonotan da ya katolay da ta
lutakin.
20 Ammi ikitam nga kaku-
rugan na mangurug a intu
nonotan tam ya katolay
tam ta langitewan, te yen
ya agyan ni Afu Hesus nga
mangikerutan tekitam. A
ipa-na tam ya datang na
tekitam,
21 te intu sangaw ya man-
guli ta bari tam kidin nga
makafuy ikid na malogon
masi, petta megitta kid ta
kalalaki na bari na en. Te intu
haman ya seppakapangwa a
pagbalinan na ya ngamin ta
kuman na ikayat na.

4

1 A yan ya gafu na tabarang
ku tekamuy, kakabagis,
te ikamuy ya kuman na
sagolyat ku nga pake id-
dukan ku ikid na ikatalak
ku ikid na kadamdamān ku.
A pake itug muy mantu ya
pangurug muy te Afu Hesus.

Ya Kapozyanan Na Tabarang Na

2 A ya tabarang ku hapa
teg Eyodya ikid ni Suntuke
a azin muy ya kalussaw muy,
a pagdaggan muy ya nonot
muy, te magkabagis kam
haman gafu te Afu Hesus.
3 A ikamuy nga mekatalak
ikid na makigitta teyak a
tabarangan muy haen ya
duwa kidina babay, petta
magmappya kid, te kagittak
kid haman nga nangisaned
ta damag ni Hesus, te
nakihebing kid teyak nga
nanguffun ta idi; sa ikid nig
Klemente ikid na kadwan
kiden katarabakuk nga awan
kid sin na ngagan, ammi itta
hala ya ngagan da ta lebru na
mangtolayen tekitam.
4 A mappya mantu,
kahkahulun, ta sigida mata-
lak kitam gafu ta nedagga
kitanan ta Dafu tamewan.
A ulin ku ha petta awemuy
kaliwatan, Magayayat kanan
la.
5 A maski am anu ya
problema muy a awemuy
hama magimpalpaliwat, te
mangikalkallak kam mina, te
tanagay na ya datang ni Afu
Hesus tekitam, a intu sangaw
ya makkamu ta makaliwat.
6 A maski am anu ya du-
matang tekamuy a awemuy
la burungan, te makimallak
kam la Namaratu ewan. A
ibosag muy hapa ya talak
muy tentu gafu ta kallak na
tekamuy,
7 te maski am awemuy amu
am had kunna a mapasi-
napan kam hala ta kagitta
na nonot na Namaratu nga
awan magburung, te intu
hapa la ya mangtaron ta
nonot muy ta pangikatalak
muy te Hesus.
8 A ya mesasita para,

kahkahulun, am intu karagatan muy ya mappya ikid
na pangdayaw na ngamin
tolay tekamuy a awan mina
ta nonotan muy am bakkan
la ta kakurugan, ikid na
malalaki, anna matunung,
ikid na awan ta kadulayan,
ikid na ispot, ikid na ma-
dayawan.
9 A ya ngamin kiden netul-
duk ikid na nesirak ku teka-
muy nga kurugan tam a pari-
gan muy kid la hapa, kuma-
nen hapa ta ngamin naita
muy ikid na nadangag muy
teyak, a itta la ya Nama-
ratu ewan tekamuy nga man-
gatad ta pagintak na nonot
muy.

Ya Talak Ni Pablu Ta Neuf-
fun Da Tentu

10 A pake matalakak
hapa te Afu Hesus gafu ta
nakanonot kanan ha nga
mangikallak teyak ta kuman
na ikamuyen ta idi. Ammi
maski am awan ta nepetulud
muy teyak abat ta nabayag
a awek haman pahig ta
newarad dak, te amuk ta
nonotan dak hala, te mazigat
hapa ya pangitulud muy ta
iuffun muyen.
11 A awemuy hapa pahig ta
bidan ku yan gafu ta mazi-
gatanak, te maski am anu ya
kasasaad ku a matalakak la,
te mapenamak na ta ngamin
dumatang teyak.
12 Te nariknak ya zigat
na makurangan, a nariknak
hapa ya gasat na masurokan,
te itta ya kabattug ku, a itta
hapa ya pagbisin ku. Ammi
maski kumanen a matalakak
la ta ngamin dumatang
teyak,
13 te makkwak la ngamin
gafu ta pangpasikan ni Afu
Hesus teyak.
14 Ammi maski kunna ten a
mappya hapa yen tekamuy te
inuffunan dak ta zigat kin.
15 A maski addet ta
nepangipadangag ku ta
damag ni Hesus tekamuy ikid
na nepagtugut ku ta lugar
na Masadonya a ikamuy la
taga Pilipos ya kabukudan
nangidob ta iffun muy teyak.
16 A maski teyaken nagdu-
lot ta ili na Tesalonika nga
nagafu tekamuy a namidwa
kam haman nagpetulud ta
iuffun muy teyak.
17 Ammi maski am bidan
ku yan tekamuy a awemuy
pahig ta itta ya karagatan
ku ta iatad muy para teyak,
te intu la karagatan ku ya
kuman na mayan na nemu-
laken gafu ta panguffun muy
teyak, petta ikamuy hapa ya
mesipat ta isagolyat na Na-
maratu tekitam.
18 Ammi am iyak hapa la a
ittan ngamin teyak, a awan
na ta masapul ku, te na-
surok na ya neatad muy nga
netulud ni Pafuditu teyak.
A ikwentak hapa ya neatad
muyen ta kuman na maban-
gog na atang nga makama-
mallak ta Namaratu ewan.
19 A maski am anu ya mas-
apul muy a ya Dyos ewan nga
makkamu teyak a intu hapa
ya makkamu tekamuy gafu
ta itta kam te Hesus. A isipat
na kam hapa ta kaba-nang na
kalalaki na ewan.

20 Ampade madaydayawan
ya Dama tamewan Namaratu
addet ta addet.

Ya Pakikumusta Ni Pablu Tekid

21 A kumanen hapa
makikumusta yak ta ngamin
kiden mangurug te Hesus ta
agyan muy, a makikumusta
hapa tekamuy ya kahulun ku
kidin,
22 ikid na ngamin kidin
mangurug taga ili na Roma,
aglalo ta magtarabaku kiden
ta bali na Ari in.
23 Ampade i Afu Hesus ya
makkamu tekamuy. Yen la
ya addet na surat kin teka-
muy.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Kolosas Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya takday para na surat nga nesurat ni Pablu ta kabalud na en para la ta ili na Roma a intu yan. Ammi ya pagduman na ta kadwan kiden nagsuratan na a aweda para la nagkāit-ita nig Pablu ikid na mangurug kiden ta isin na ili. Ya nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekid a i Paparas nga kofun ni Pablu. A ta kabalud ni Pablu para la ta ili na Roma a immange hapa i Paparas nagpasyar tentu, a binida na ya problema na iglesya ta ili na Kolosas. Te ya problema da kan a itta kan ya takwan na mangituldu nga immange nagpasyar tekid, a takwan kan hapa ya relisyon da nga netuldu da ta tolay kiden. A ya netuldu da kan a dakdakal kan ya anghel kiden ammi te Afu Hesus, a yen kid mina ya pakimallakan da.

A gafu ta binida ni Paparas te Pablu a nagsurat hapa i Pablu ta mangurug kiden ta ili na Kolosas, petta pake ipasikkal na ya kakurugan tekid, a neatad na ya surat na en te Paparas petta enna itulud ta iglesya. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-2 Tekamuy nga tolay na Namaratu taga Kolosas ikid na kabagis mi nga mangikatalak te Hesus Kristu.

Ampade Dama tam Namaratu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus gafu ta uray na Namaratu ewan. A kahulun ku hapa ya kabagis tamin Timotyo.

3-4 Pake matalak kamin, kahkahulun, ta Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus gafu ta nadamag mi tekamuy, te mangurug kam kan hapa te Afu Hesus, ikid na iddukan muy kan hapa ya tolay na kiden. A yen ta am kada makimallak kami a ibosag mi hapa ya talak mi ta Namaratu gafu tekamuy.

5 A gafu ta pangurug muy ta kakurugan nga nadangag muy ta damag ni Hesus nga nepadangag ni Paparas tekamuy, a ittan ya ikatalak muy ta iatad na Namaratu tekamuy ta lugar na ewan, a yen ya indagan muy setalak gafu ta nadangag muy ikid na kinurug muy.

6 A ya bida ni Hesus nga nepadangag ni Paparas tekamuy a sumaned na hapa ta ngamin paglelehutin. A pake umaddun hapa ya mangurug te Hesus gafu ta damag na en, te magbabawi kid ta tarabaku da en nga dulay. A mappyan hapa ya tarabakun da ta kuman na ikamuyen ta idi tekamuyen nakadangag ta kakurugan

ikid na nakkamu ta allak na
Namaratu tekamuy.
7 A i Paparas nga nangi-
padangag ta allak na Nama-
ratu tekamuy a intu hala
ya sakā tagabu mi nga pake
abikan tekami. A mekatalak
hapa nga mangidulot ta
patarabaku ni Hesus Kristu,
petta mauffunan kam hapa.
8 A A mappya hapa te
iddukan da kami kan gafu
ta pagkasipsipat tam ta
Kahalwa na Namaratu.
9 A addet ta nepakadamag
mi ta pangurug muy ikid na
pangidduk muy a kanayun
pakimallak mi kam petta
pasinapān na kam na Na-
maratu ta malalaki na nonot
gafu ta Kahalwa na en, petta
pake amu muy ya uray na en
tekamuy,
10 petta megitta ya
tarabaku muy ta dafu muyen
Hesus anna matalakan hapa
gafu tekamuy. A intu para
adangan mi ta Namaratu
ewan ta am dumakal ya amu
muy tentu a uffunan na kam
hapa palattogan ya mappya
na pagbalinan.
11 A adangan ku para ta
pake mapasinapān kam ta
pakapangwa na en, petta
itta ya turad muy ikid na
talak muy nga magattam ta
ngamin dumatang tekamuy.
12 A mappya mantu ta
ibosag muy hapa ya talak
muy tentu, te intu ya Dama
muy nga nangpakustu teka-
muy, petta mesipat kam ta
isagolyat na ta ngamin kiden
tolay na nga itta ta iturayan
na dakar.
13 A isipat na kitam ta
dakar na en, te dana pinohet
na kitam ta sugiramen nga
nangigalutan ni Satanasen
tekitam. A nealit na kitanan
ta pangikerutan na Anak
na en nga pake iddukan
na, petta intu ya makkamu
tekitam,
14 te intu ya nangikaru ta
liwat tam kiden petta ma-
pakoma kitam.

I Hesus Ya Kagitta Na Namaratu Ewan Nga Nangikerutan Tekitam

15 A gafu ta awetam maita
ya Namaratu ewan a ya Anak
na en Hesus ya pake pakai-
tan tam ikid na pakkamun
tam tentu. A intu hapa ya
makkamu ta ngamin kiden
napadday,
16 te intu hapa la ya
pinagpadday na Namaratu
ta ngamin kiden maita tam
pase awetam maita ta lutakin
ikid na langitewan, kontodu
magdaduma na anghel nga
seturay ikid na kadwan ki-
den makapangwa, petta intu
hapa la ya madayawan gafu
ta ngamin kiden pinadday
na.
17 Ta kawan para la na
ngamin kiden napadday a
dana ittan i Hesus ta hebing
na Dama na en, a ta ayanin
a intu hapa ya mangibbal
ikid na magtaron ta ngamin,
petta magdanang kid la nga
awan makutukutet.
18 A intu hapa ya kuman
na ulu tam, te ikitam ngamin
mangurug ya bari na ta lu-
takin. A gagangay ta intu
ya ulu tam nga mangtolay

tekitam, te intu ya imunnan
magnayun tentu en natolay
ta pasi na en, petta magbalin
ta kātā-nangān na ngamin.
19 A gagangay hapa ta intu
ya kātā-nangān na ngamin, te
dana uray na Namaratu ta
intu ya pagyanan na ngamin
kalalaki na kadyos na ewan,
20 petta intu ya pinakabari
na nga mangazi ta kazigman
na ngamin kiden nakigun-
gay tentu ta lutakin pase lan-
gitewan, petta makikofun kid
tentu. Te ya daga na en
nga nagarut ta krus a yen ya
nepangikaru na ta liwat tam
kiden, petta magkakahulun
kitam na Namaratu ewan.

Napakoma Kitanan Gafu Ta Pasi Ni Hesus

21 A ikamuy hapa nga
adayu ta Namaratu ta idi, a
kuman na katapil na kam
ta idi gafu ta pagsoysoy na
nonot muy ikid na kadulay
na tinarabaku muy.
22-23 Ammi ta ayanin a
pake magkakahulun kanan
na Namaratu ewan gafu te
Hesus, te nesipat na kam ta
bari na en tentu en nasi, petta
megitta kam hapa ta kappya
na en. A am idulot muy
la idulot ya pangurug muy
tentu, petta pake metunglak
ta mappya a awan na sangaw
ta pakaliwatan muy ikid na
pangihuyan na tekamuy am
igawat na kam sangaw ta
Namaratu ewan. A mappya
mantu ta awemuy pagtaleku-
dan ya nekatalak muyen
nga nekari na Namaratu
tekamuy ta damag ni Hesus.
Te awan haman ta takwan
na ikatalak tam ta mekerutan
kitam am bakkan la ta damag
ni Hesus nga mepadangag ta
ngamin tolay ta paglelehutin,
te iyak, Pablu, ya nekatalak
na nga mangipadangag ta
damag na en.

Ya Zigat Ni Pablu Nga Manguffun Ta Mangurug Kiden

24 A maski am mazigatanak
gafu ta pangipadangag ku ta
damag ni Hesus a matalakak
la, te amuk ta mappya ya pag-
balinan na tekamuy, te ku-
man na lannatan ku ya zi-
gat kiden ni Hesus ta barikin
hapa la gafu ta iglesya na nga
pinakabari ni Hesus ta pa-
glelehutin.
25 Te iyak ya nekatalak na
Namaratu ewan nga manguf-
fun ta iglesya ni Hesus, petta
pake ipasikkal ku tekamuy
ya uray na Namaratu ta uho-
hug na en.
26-27 Te addet ta pake
palungu na araw a itta ya
uray na Namaratu ewan nga
awena amu na tolay kiden
ta idi pase anghel na kiden.
Ammi ta ayanin a pake
mepalawag ta tolay na kiden,
petta ikitam nga bari na en
ya pakaitan na ngamin tolay
ta pagba-nang na kalalaki na
en nga nelemad na ta idi, te
ya pagba-nang na kalalaki
na en a intu hala i Hesus
Kristu nga magyan tekamuy,
a intu hapa ya ikatalak muy
ta mesipat kam hapa sangaw
ta kalalaki na en.
28 A yen hala ya ipadangag
mi ta ngamin tolay. A
pake ituldu mi kid, anna

tabarangan mi kid ta mappya
na uhohug, petta awan mina
ta pagkurangan da gafu ta
ituldu mi tekid, am awa pake
mekustu kid hud la gafu te
Afu Hesusen nga magyan
tekid.
29 A yen ta ikakinan ku ya
tarabakukin tekid gafu ta
pangpasikan na Namaratu
teyak ta pakapangwa na en.

2

1 A pake ibosag ku teka-
muy, kahkahulun, ta ikak-
inan ku la ya tarabakukin
gafu tekamuy, kontodu
mangurug kiden ta ili na
Laodisya, a kumanen hapa ta
ngamin kiden nga awan para
la nakaita teyak,
2 petta magsikan mina
ya nonot muy gafu ta
pagdadagga muy ikid na
pagkaid-idduk muy, a petta
pake maawatan muy para
ya uray na Namaratu ikid ni
Hesus Kristu nga awena amu
na tolay kiden ta idi.
3 Te ya ngamin kiden nele-
mad na Namaratu ewan ta idi
a i Hesus ya kuman na tulbik
tam nga manghukat ta nele-
mad na en, petta amu tam ya
uray na en, te intu hala ya
nangatadan na Namaratu ta
ngamin kiden pepakamu na
tekitam.
4 A yen ya ibar ku teka-
muy petta awemuy mina
maayayyaw, talo am maay-
ayu na kam mina na kadwan
tolay ta kaispot na uhohugan
da nga tulad.
5 A maski am awanak
tekamuy a itta hala ya nonot
ku tekamuy, a matalakak
tekamuy gafu ta pagtatakday
muy ikid na pangurug muy
te Afu Hesus nga netug muy
ta nonot muy.

Matolay Ya Mangurug Gafu Te Hesus Kristu

6 Gafu ta mangurug kanan
te Hesus Kristu nga nesaad
na Namaratu ta dafu na
ngamin a mappya mantu ta
idulduldulot muy ya patarabaku
na tekamuy.
7 Mappya ta pake itug muy
ya pangurug muy ta damag
ni Hesus nga netuldu ni Pa-
paras tekamuy, petta awena
sangaw mahantud am awa
dumakal la dumakal. A map-
pya hapa ta kanayun ibosag
muy ya talak muy ta Nama-
ratu gafu ta allak na ikid na
idduk na tekamuy.
8 A imugudan muy hapa
talo am itta sangaw ya man-
gitawag tekamuy ta takwan
na relisyon nga ituldu da
tekamuy. Te am bakkan ta
kuman na nesirak ni Hesus
Kristu a tulad mantu, a
awan ta iatad na tekamuy, te
nagafu ta nonot na tolay nga
netuldu na anitu kiden tekid.
9 A imugudan muy mantu
talo am metawag kam te
Hesus, te awan ta takwan
na pagyanan na ngamin
kadyos na Namaratu ewan
am bakkan la ta intu.
10 A gafu ta nedagga kam
hapa tentu a itta mantu
la tentu ya ngamin masa-
pul muy, te intu ya kātā-
nangān na ngamin kiden
seppakapangwa kompormi
am anghel, anitu ono tolay.

11 A gafu ta nedagga kanan
te Hesus a sinyalan na kam,
petta itta ya pakaitan ta kwa
na kam na Namaratu. Ammi
ya sinyal muy a bakkan ta ku-
man na kabanggit na Hudyo
kiden, te intu nasinyalan ya
nonot muy, te newasa muy
ya gagangayen nonot muy ta
nekesipat muy ta pasi ni Hes-
usen.
12 A gafu ta nesipat kanan
ta pasi na en a nesipat
kam hapa ta neketanam na
en ta nepagzigut muyen.
Ammi tekamuyen lumattog
ta danumen a nesipat kam
hapa ta nepagtolay na en, te
intu nekatalak muy ya paka-
pangwa na Namaratu ewan
nga mangtolay tekamuy ta
kuman na nepangtolay na te
Hesus ta pasi na en.
13 Ta idi a nasin ya kahalwa
muy gafu ta liwat muy ki-
den ikid na kadulay na nonot
muy. Ammi gafu ta pasi ni
Hesus a pinakoma na kitam
na Namaratu ta liwat tam ki-
den a nesipat na kitam ta pag-
tolay ni Hesusen.
14 Te ya pasi na en ya
nepangpurid na Namaratu
ta ngamin kiden liwat tam
ta lintig na kiden, te dana
nelista na kid ta kuman
na gatut tam tentu. A ta
nepangilansa da te Hesus ta
nagappan na en a uray na
Namaratu ta sakā nelansa
hapa ya lista na liwat tam
kiden petta ikaru na kid.
15 A gafu ta nekaru na ya
liwat tam kiden a naabak na
hapa ya Satanas ikid na anitu
kiden nga kanayun mamad-
padulay tekitam, te pinerdi
na ya pamadpadulay da teki-
tam. A ta nepangipabuya da
ta pangpapasi da te Hesus a
intu nepabuya na Namaratu
ya pangabak na te Satanas
ikid na anitu na kiden gafu ta
pasi ni Hesus.

Naubadan Kitam Ta Ituldu Na Anitu Kiden

16 (v 16,20a) Gafu* ta
pangabak ni Hesus ta anitu
kiden a naubadan kanan
hapa ta ituldu na anitu
kiden, te nesipat kanan ta
pasi ni Hesus. A yen ta
awemuy mina nonotan ya
ibar na kadwan kidina nga
mangihuya tekamuy gafu ta
kanan muy ikid na inuman
muy. A am ibar da ta ngilinan
muy mina ya dana kiden
pyesta na Hudyo kiden, ikid
na bagu na hulan da, ikid
na araw na agimmang da a
awemuy la ikaskasu,
17 te bakkan haman ta iyen
kid ya pake kakuruganen nga
ituldu na Namaratu tekitam,
te yen kid la bit ya neunnan
na Namaratu ta popolu kiden
dadagkal petta kuman kid la
na keangarigan na awanen
para dumatang. Ammi gafu
ta ittan i Hesusen a intun ya
kakurugan.
18 A awemuy hapa ituluk
ta ayayyawan da kam na
mangipapilit ta pakikultu
da, te ikayat da ta timuluk
kam hapa nga makimallak
ta anghel kiden, te intu la
dagdagan da ya naita da ta
tarinap da, a iparayag da

* **2:16** Ya gadwa na bersikulo 20 a netulfu ta isin petta matarus ya bida.

ya amu da. Ammi awan ta
kappyanan na amu da, te
nagafu hala ta dana en nonot
da nga dulay.
19 A kuman na newasik da
mantu ya ulu da en, te naki-
gungay kid na haman te Hes-
usen. Ammi gagangay ta
intu ya kuman na ulu tam,
te intu haman ya pagafun
na angat tam ikid na sikan
tam, petta dumakal mina ya
ngamin bari na en ta kuman
na ikayat na Namaratu ewan.
Te ya ngamin kiden urat na
ikid na nagtotopan na tulang
na kiden ya magingufuffun
hapa petta dumakal ya bari
na ta kuman na idagdakal na
gagangayen bari tam.
20 (v 20b) A gafu ta
naubadan kanan ta ituldu na
anitu kiden a awemuy mina
makigitta ta kadwan kiden
tolay nga pasikanan na anitu,
te negungay na kam haman
ni Hesus. A awemuy mantu
pegalut ta lintig da kiden
21 te addu haman ya
ihangat da nga mappya;

> “Awemuy kanan ya
> kumanin, maski awemuy
> la si-gedan, te makaliwat
> kam,” kunda.

22 Ammi ya ihangat da en
a uray na Namaratu ta
magserbi tekitam. A awe-
muy mantu kurkurugan ya
ngamin madangag muy nga
mehangat, te bakkan haman
ta Namaratu ya nangihangat
am awa tolay.
23 Ta kuman na uray da a
mappya ya lintig da kiden,
te uffunan da kid kan nga
mangurug, ikid na umalin-
nak, ikid na mangiguwad ta
bari da. Ammi ta kakurugan
a awan haman ta iatad na
tarabakun da, te padakalan
na hud la ya pagkaragat na
bari da.

3

*Ya Kappyanan Na Pake-
sipat Tam Ta Nepagtolay Ni
Hesus*

1 A ta kuman na inuhohug
ken ta idi, kahkahulun, a
nesipat kanan haman ta
nepagtolay ni Hesus, a tak-
wan na mantu ya lintig muy,
petta intu mina karagatan
muy ya itta en ta Namaratu
ewan, te yen haman ya agyan
na dafu muyewan Hesus
nga makipagturay tentu ta
ngamin paglelehutin.
2 A awemuy la mantu
nonotan ya ngamin kiden
karagatan da ta lutakin nga
awan mabayag, te mapmap-
pya ta intu nonotan muy
ya neatad na Namaratu
tekamuy ta lugar na ewan
nga magnayun,
3 Te nasi kanan haman
ta nekesipat muy te Hesus,
ammi nesipat kanan hapa
ta nepagtolay na en, a sakā
neappiya bit la ya angat muy
ni Hesus ta Namaratu ewan.
4 A am makipaita ha san-
gaw i Hesus a sakā mepaita
kitam hapa tentu nga megitta
ta ngamin kalalaki na, te intu
hapa la ya katolayan tam.
5 A mappya mantu ta iwasa
muy ya gagangayen nonot
muy nga magkaragat ta kwa
na lutakin, petta awemuy
mangadallaw, ikid na maga-
ttug ta awemuy atawa, ikid

na magattug ta sakā lalaki
muy ikid na sakā babbay
muy, ikid na maglaham. A
awemuy hapa maginggum,
te ya maginggum ya kagitta
na makidyos ta sinang tolay
nga dyos.
6 A yen kid na tarabaku
ya gafu na pangpa-gang na
Namaratu ta ngamin kiden
makaliwat.
7 A sakā nakihulun kam
hapa tekid ta idi ta isin kid na
tarabaku,
8-9 ammi ta ayanin a nag-
talekudan muy na, a map-
pya ta awemuy kid tolin. A
awemuy mantu ipasinap ya
pagporay muy, ikid na mak-
itapil, ikid na mangikatupag,
ikid na mamadpadulay, ikid
na maguhohug ta dulay na
uhohug, ikid na magladdud
ta sakā tolay muy, te newasa
muy haman ya gagangayen
nonot muy kontodu tarabaku
muyen.
10 A gafu ta nauli kanan
neanak a ittan ya bagu na
nonot muy nga megitta ta
nonot na Namaratu, petta du-
makal la dumakal ya amu
muy tentu ta pakangangayin.
11 A ya ngamin kiden
nauli neanak nga Hudyo
ikid na bakkan ta Hudyo,
ikid na nabanggit ikid na
awan nabanggit, a awan ta
idaduma na Namaratu tekid,
te maski am anu ya katolay
da a awan ta kwenta na, a
kumanen hapa ta awanen
para la mepenam, ikid na
awan ta adal, ikid na tagabu
ikid na awena en magtagabu,
te intu la mesasita i Hesus
Kristu nga magyan tekitam.
12 A gafu ta sa pinili na
kam ngamin na Namaratu
ewan, a neduma na kam
ta kadwan kiden tolay ta
pangidduk na tekamuy. A
mappya mantu ta ipaita
muy ya pakipagrikna muy
ta ikattolay muy kiden, a
kumanen hapa ta pangidduk
muy tekid, ikid na kasippat
muy, ikid na pagattam muy
tekid, ikid na pangikallak
muy.
13 A magimpakpakoma
kam hapa am itta ya liwat na
takday ta kadwan tekamuy,
te mappya ta magimpak-
pakoma kam ta kuman
na nepagpakoma na Dafu
tamewan tekamuy.
14 Ammi ya pagkaid-idduk
muy ya pake mesasita, te yen
ya magpasibukal tekamuy
petta mappya ya kauknud
muy.
15 A am itta ya problema
muy nga magpakattway
tekamuy a pataliban muy
la, te intu nonotan muy
ya pagpatatakday ni Hesus
tekamuy, a yen mina ya
tulukān muy, te yen ta inalap
na kam na Namaratu ewan
petta magtatakday kam ta
kuman na magkakabagis.
A nonotan muy hapa ya
ngamin kiden bendisyon na
Namaratu tekamuy, te ibosag
muy ya talak muy tentu.
16 A mappya hapa ta
kanayun mapasinapān ya
nonot muy ta uhohug ni
Hesusen, petta mappya
ya uhohugan muy ta pag-
intultuldu muy ikid na

pagintabtabarang muy. A
magkakansyon kam hapa
setalak ta Namaratu ewan
ta magdaduma na kansyon.
Kumanen hapa ta adade ikid
na not am yen ya iatad na
Kahalwa na en tekamuy.
17 A maski am anu ya
tarabakun muy ikid na
uhohugan muy a mappya
ta nonotan muy ya ngagan
ni Afu Hesus petta intu
ya madayawan, a ibosag
muy hapa ya talak muy ta
Namaratu ewan gafu tentu.

Ya Metuldu Ta Nagatawa Kiden Ikid Na Magtagabu

18 A ikamuy babay nga
seatawa a mappya ta timuluk
kam ta atawa muy ta kuman
na mekustu ta pangurug muy
te Afu Hesus.
19 A ikamuy lalaki a
iddukan muy hapa ya
atawa muy, a awemuy kid
pagzigātan.
20 A ikamuy ānāk a kuru-
gan muy ya hina muy ikid
na dama muy ta ngamin
patarabaku da tekamuy,
petta matalak hapa ya Nama-
ratu ewan tekamuy.
21 A ikamuy seanak a
awemuy pagporayan ya ānāk
muy kiden ta pagpatunung
muy tekid, talo am matampa
ya talak da.
22 A ikamuy tagabu a ku-
rugan muy ya dafu muy ki-
den nga itta ta lutakin ta
ngamin patarabaku da teka-
muy, ammi awemuy mina
parigan ya ape mangmamal-
lak tekid, te maski am aweda
taronan ya tarabaku muy a
idulot muy la ya patarabaku
da tekamuy gafu ta talaw
muy ta Dafu tamewan Hesus.
23 A maski am anu ya
patarabaku da tekamuy
a maglologon kam la, a
ikwenta muy ta bakkan ta
tolay ya pakitagabun muy
am awa i Afu Hesus,
24 te nonotan muy ta maski
am anu ya tarabakun muy
nga mappya a intu sangaw ya
makkamu nga mangsagolyat
tekamuy ta kuman na nekari
na Namaratu ewan, te mek-
wenta te Hesus Kristu ya pak-
itagabun muy.
25 Ammi ya mangwa ta du-
lay a maatadan hala sangaw
ta kuman na iningwa na en,
te awan ta idaduma na Na-
maratu ewan.

4

1 A ikamuy hapa nga
makātagabu a atadan muy ya
tagabu muy kiden ta mappya
en nga mekustu tekid, te
nonotan muy ta itta hapa
ya dafu muy nga magyan ta
langitewan.

Ya Kapozyanan Na Ituldu Na

2 A ya ibar ku tekamuy
ngamin a malogon kam
mina nga makimalmallak ta
Namaratu ewan, a awemuy
kaliwatan ya mangibosag
ta talak muy tentu gafu ta
allak na ikid na bendisyon na
tekamuy.
3 A am kada makimallak
kam a pakimallak dak hapa,
petta atadan nak na Nama-
ratu ta araw ku nga mangi-
padangag ta uhohug na en,
petta mepalawag ku ya uray

na en nga nehulun te Hesus
nga nelemad ta idi.
4 A maski am yen ya gafu
na kabalud kin ta ayanin a
pakimallak dak hala petta
itta ya lugar ku nga mangi-
palawag ta kadwan kiden to-
lay ta agyan kin.
5 A ya ibar ku para tekamuy
a kanayun nonotan muy
am anu ya mappya nga
tarabakun muy ikid na
uhohugan muy ta awan
kiden mangurug, te awemuy
mina ipapa-na ya mangipaita
ta kappyanan na pangurug
muy.
6 A am kada maguhohug
kam a ipaita muy hapa ya
masippat na nonot petta
awena matabeng na uhohug
muy, te gagangay ta kunna
ten petta amu muy am had
kunna mina na tabbag muy
ta ngamin tolay.

Ya Kapozyanan Na Pakikumusta Nig Pablu

7-8 A ya nangitulud ta surat
kin tekamuy a ya kabagis
kin Tikiku, te intu ya pake
iddukan ku, a mekatalak
hapa nga manguffun ikid
na makipagtagabu teyak ta
patarabaku ni Afu Hesus. A
intu ya dinob ku tekamuy
petta ibar na am imanu
yak ta agyan kin, petta amu
muy ya kasasaad kin ikid na
ngamin tarabakuk, a petta
intu hapa ya mangpasikan ta
nonot muy.
9 A intu hapa kahulun na i
Onisimu nga kalugaran muy.
Intun hapa ya takday kabagis
ku nga mekatalak ikid na
iddukan ku hapa. A ikid
duwa ya pakadangagan muy
ta ngamin makkwa teyak ta
agyan kin.
10-11 A makikumusta hapa
tekamuy i Aristarku nga sakā
balud kin, ikid ni Markus nga
kasinsin ni Barnabasen, ikid
ni Hesusen nga nengagan
ta Husto. A dana nesurat
kun tekamuy ya tabarang
ken gafu te Markus, a am
dumatang sangaw tekamuy
a pagdulotan muy la. A ya
tallu kidin la ya sakā Hudyok
kidin nga makipaguffun
teyak ta tarabakukin nga
mangituldu ta pangikerutan
na Namaratu ewan, a dakal
hapa ya talak ku tekid.
12 A makikumusta hapa
i Paparasen nga kalugaran
muy ikid na tagabu ni Hesus
Kristu. A pake ikakinan
na hapa ya makimallak ta
Namaratu gafu tekamuy,
te intu adangan na ta pake
magtuyag ya pangurug
muy ikid na awan mina ta
kapopoyungan muy gafu ta
patarabaku na Namaratu
tekamuy.
13 A ibar ku la yan teka-
muy, te pake napasikkal kun
hapa ta dakal ya lagpat na
nga magtarabaku gafu teka-
muy ikid na itta kiden ta ili na
Laodisya ikid na Hirapolis.
14 A ya makikumusta para
tekamuy a i Doktoren Lukas
nga iddukan ku hapa ikid ni
Demasen.
15 A ibar muy hapa
ta makikumusta kami ta
kabagis ku kiden ta ili na
Laodisya, kumanen hapa te
Nimpas kontodu mangurug

kiden nga maggagimung ta
bali na en.
16 A am nabalin muy san-
gaw mangbasa ta suratin yan
ta atubang na kabagis kiden a
pabasa muy hapa sangaw ta
maggagimung kiden ta ili na
Laodisya, a kumanen hapa
basan muy sangaw ya surat
ken tekid.
17 A ibar muy hapa te
Arkipo ta awena mina kali-
watan ya tarabaku na en nga
nekatalak ni Afu Hesus tentu,
te mappya ta iduldulot mina.
18 A iyak hapa la, Pablu, ya
nagsurat ta kapozyanan na
uhohug ta isin. Namaratu
ewan ya makkamu tekamuy,
a nonotan dak hapa gafu ta
kabalud kin. Awan na.

Ya Napolu En Surat Ni Pablu Ta Taga Tesalonika Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Am basam apolu ya kapitulo 16 ikid na 17 ta **Tarabaku Na Turin Kiden** a amum sangaw ya bida na pagpasyar nig Pablu ta ili na Tesalonika, tekiden nagtugut ta ili na Pilipos. Ye-yan na ili ya mayor na ili ta lugar na Masadonya. A ya lugar na Masadonya ya nedagga hapa ta lutak na Ari en taga ili na Roma.

Tallu liggwan la ig Pablu ta ili na Tesalonika nga nangipadangag ikid na nangituldu ta uhohug na Namaratu ikid na damag ni Hesus. Ammi gafu ta mangurug ya kadwan kiden Hudyo ikid na Hentil a nangahugu hapa ya Hudyo kiden nga awan nangurug, a nakitapil kid na te Pablu. A gafu ta dulay ya negakkad da tentu a napersa nagtugut, a nagdulot na ta ili na Atenas ikid na Korinto, a yen ya nagindagan na te Timotyo gafu ta nesirak na ig Timotyo ikid ni Silas ta ili na Tesalonika.

A ta datang ni Timotyo te Pablu a nepadamag na tentu ya kasasaad na mangurug kiden ta ili na Tesalonika, yaga nebar na hapa tentu ya kapopoyung da gafu ta kahulun da kiden nga nagpasi. A yen ta nesurat ni Pablu ya suratin yan tekid, te addu ya ipasikkal na tekid, petta masikan ya pangurug da, ikid na pangikatalak da ta katolay na kahulun da kiden nagpasi. A ya pake nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1 Tekamuy taga Tesalonika,
nga mangurug ta Dama
tamewan Namaratu ikid ni
Afu Hesus Kristu:
Ampade sa ikallak na kam
na Namaratu ewan, petta
mappya kam la.
A ya nagsurat tekamuy,
kahkahulun, a ikami Pablu,
a Silas, ikid ni Timotyo.

Ya Pangdayaw Da Ta Pangurug Da

2 Am kada makimallak kami, kahkahulun, a
kanayun pakimallak mi kam
hapa. A "**Mappya hapa yen**
teko, Afu, te inuffunam
hapa ya taga Tesalonika
kiden," kummi hapa tentu,
3 te intu nonotan mi ya
pangipasikkal muy ta pangu-
rug muy, ikid na pagbannag
muy gafu ta pangidduk muy,
ikid na pagattam muy gafu ta
pangikatalak muy ta datang
ni Afu Hesus tekitam.
4 A amu mi hapa, kahkahu-
lun, ta dana pinili na kam na
Namaratu gafu ta pangidduk
na tekamuy,
5 te ya damag ni Hesusen
nga nepadangag mi tekamuy
a bakkan la ta uhohug
na tolay, te itta hapa ya
pakapangwa na gafu ta
Kahalwa na Namaratu nga
nangipasikkal ta inuhohug
mi en tekamuy, petta ku-
rugan muy. A maski te

naita muy hapa ya gagangay
mi ta pagyan mi en teka-
muy, a amu muy ta intu la
tinarabaku mi ya magserbi
ta kappyanan muy.
6 A mappya hapa, te
nakigitta kam tekami ikid
ni Afu Hesus, te maski am
inuyoyungan na kam na
awan kiden mangurug gafu
ta pangurug muy ta uhohug
mi en tekamuy, a matalak
kam la ta dakal na talak
nga neatad na Kahalwa na
Namaratu tekamuy.
7 A yen ta ikamuy mina
ya parigan na ngamin ki-
den mangurug ta lugar na
Masadonya ikid na Akaya,
8 te gafu ta pangurug muy a
negitta kanan hapa ta kuman
na kampana, te pake nakaa-
dayun ya ngahal na uhohug
ni Afu Hesus gafu tekamuy
addet ta ngamin kiden babali
ta lugar na Masadonya ikid
na Akaya. A gafu ta pake ne-
saned hapa ya damag na pan-
gurug muy addet ta ngamin
paglelehut a kuman na awan
ta mabida mi ta isin kid na
lugar, te dana amu dan.
9 A bidan da hapa tekami
ya talak muy nga magpadu-
lot tekami ta ange mi en
tekamuy, te amu dan ta
nagtalekudan muy ya sinang
dyos kiden, petta magserbi
kam ta sigatolay na Dyos nga
kakurugan.
10 A amu dan ta indagan
muy hapa ya datang na anak
na en nga tinolay na ta pasi
na en, te magafu sangaw ta
langit. A intu hala i Hesus nga
mangililli k tekitam ta pama-
gang na Namaratu ewan,
petta awetam mekabat ta
awan kiden mangurug.

2

Ya Pangipasikkal Da Ta Tarabaku Da en Tekid

1 A maski am anu ya bidan
na kadwan kiden tekami,
kahkahulun, a dana amu
muy haman ta awena kupat
na nepangipadangag mi
tekamuy.
2 Te maski tinapangan da
kami ta ili na Pilipos gafu
ta pangipadangag mi tekid
a neturad mi la idulot ya
pangipadangag mi tekamuy.
A addu hapa ya nakitapil
tekami ta agyan muy, ammi
pinagturad na kami la na Na-
maratu ewan, petta ipadan-
gag mi hapa ya uhohug na en
tekamuy.
3 A awan hapa ta in-
ayayyaw mi ta maski am inya
tekamuy, ikid na awan hapa
ta ininggu man mi tekamuy,
te bakkan haman ta dulay ya
nepangagagay mi tekamuy,
am awa mappya haman.
4 Te gafu ta ikatalak na
kami na Namaratu ewan a
pinakimohayan na kami nga
mangipadangag ta damag ni
Hesus. A bakkan mantu ta
tolay ya mamallakan mi ta
uhohugan mi, te intu hud la
uhohugan mi ya kuman na
ikayat na Namaratu ewan, te
intu haman ya mangparuba
ta nonot mi.
5 A amu muy hapa ta
awemi naguhohug ta kuman
na ape magdayaw tekamuy,
te bakkan kami haman ta

kuman na maging-aappya
na tolay nga mangilemad ta
paginggum na, te Namaratu
ewan ya mangipasikkal ta
kappya na nonot mi.
6 A gafu ta turin kami ni
Afu Hesus a kakurugan ta itta
ya mabalinan mi nga man-
galap ta iuffun muy, ammi
inawemi hapa, te bakkan ta
intu kinaragatan mi ya pang-
dayaw na tolay tekami, te
maski am ikamuy ono kom-
pormi na tolay.
7 Ammi maidduk kami hud
la tekamuy ta kuman na kaid-
duk na magpasusu ta anak
na.
8 A gafu ta idduk mi teka-
muy a matalak kami la nga
mangisipat ta pagkappyanan
mi tekamuy, te bakkan la
ta uhohug na Namaratu ya
nekayat mi isipat tekamuy, te
maski ya ngamin bari mi ikid
na angat mi, te meribu ya id-
duk mi tekamuy.
9 Te intu mina nonotan
muy, kahkahulun, ya pag-
bannag mi en hapa tekami
en nangipadangag ta damag
ni Hesus tekamuy, te maski
hiklam pase araw a nangallu
kami hapa ta magserbi
tekami, pettam kumanen
awemuy mina mazigatan
gafu tekami.
10 Amu haman na Dyos
pase ikamuy ta awan pulus
ta nangihuyan muy tekami,
te mappya ikid na matunung
ya katolay mi ta atubang muy
nga mangurug.
11 A amu muy para ta tin-
abarangan mi ya tagtakday
tekamuy ta kuman na pan-
gituldu na dama ta ānāk na
kiden,
12 te pake nepasikkal mi
ikid na nemamallak mi ta
intu la mina tarabakun muy
ya megitta ta Namaratu
ewan, te intu haman ya
nangagagay tekamuy, petta
mesipat kam ta iturayan na
ikid na kalalaki na.

Ya Talak Da Ta Pangurug Na Taga Tesalonika Kiden

13 A kanayun matalak kami
hapa ta Namaratu gafu ta
malogon kam nagdangag
ta uhohug na Namaratu, te
awemuy negitta ya nepadan-
gag mi en ta uhohug na
tolay am awa uhohug na
Namaratu, te kakurugan
haman. A yen ta nauli
hapa ya nonot muy ikid na
agangwa muy, te itta ya
pakapangwa na uhohug na
en nga manguli tekamuy nga
mangurug.
14 A yen ya gafu na,
kahkahulun, ta nekabat kam
hapa ta kuman na zigat na
tolay kiden na Namaratu nga
taga Hudeya nga mangurug
te Hesus, te ya pangpazigat
na kalugaran muy kidina
tekamuy a kumanen hapa
ya nepangpazigat na Hudyo
kiden ta kagitta da kiden taga
Hudeya nga mangurug te
Hesus.
15 Ammi gagangay haman
ta kunna ten, te ya Hudyo ki-
den hapa la ya namapasi ta
aglavun kiden ta palungu na
araw gafu ta pangipadangag
da ta uhohug na Namaratu
tekid, a sangaw netubbat da
hapa papasin i Afu Hesus, a

ta ayanin a tapilan da kami
hapa. Kuman na ikatupag
da haman ya Namaratu kon-
todu ngamin tolay,
16 te salinan da kami mina,
petta awemi mina ipadan-
gag ya pangikerutan ni Hesus
ta Hentil kiden. A gafu ta
tarabaku da a kanayun dag-
gan da ya liwat da kiden petta
pake mapannu kid. Ammi
nagaddet na ya pagattam na
Namaratu ewan tekid, te du-
matang na ya pama-gang na
tekid.

Ya Damdam Nig Pablu Tekid

17 Ammi ta kuman na
ikami, kahkahulun, a pake
madamdam kami tekamuy
gafu ta pa nakigungay kami
tekamuy, ammi maski am
awemi kam maita a itta kam
hala ta nonot mi. A yen ta
pake karagatan mi ya ange
tekamuy, petta maita mi
kam, te pake madamdam
kami tekamuy.
18 A gafu ta karagatan mi
ya ange tekamuy a kanayun
kami gumanwat, aglalo
teyak Pablu, ammi sinalinan
na kami garay ni Satanas.
19 A gagangay ta madamdam
kami tekamuy, kahkahulun,
te awan sangaw ta takwan na
ikatalak mi ikid na iparayag
mi ikid na sagolyat mi ta
atubang ni Afu Hesus am
bakkan la tekamuy.
20 Te am ittan sangaw i
Afu Hesus a pake matalak ya
nonot mi gafu tekamuy, te
ikamuy sangaw ya iparayag
mi.

3

Ya Gafu Na Nepangidob Na Te Timotyo

1-2 A gafu ta awek maatta-
man ya awek pakaange teka-
muy, a "**Maski am awan
ta kahulun ku ta isin Ate-
nas a mappya ta doban ku
i Timotyo, petta intu ya
manguffun tekid,**" kunku,
te intu hala ya kabagis mi ikid
na katarabakun mi ta Nama-
ratu nga mangipadangag ta
damag ni Hesus. A yen ta di-
nob ku nga mangpasikan ikid
na mangtabarang tekamuy,
3 petta awena mina
matampa na pangurug muy
gafu ta pagzigātān muy, te
dana amu muy ta nekari
kitam nga mesipat ta zigat
gafu ta pangurug tam.
4 Yen haman ya binida mi
tekamuy ta ketta mi en para
la tekamuy, te dana neunnan
mi ta mazigatan kitam san-
gaw gafu ta pangurug tam,
a ta ayanin amu muy na ta
dumatang na tekamuy.
5 Ammi gafu ta awek
pakadamag tekamuy a awek
neattam, a yen ta dinob ku
i Timotyo tekamuy, petta
ipadamag na sangaw teyak
am umanu ya pangurug
muy, te nagburungak hapa
talo am naayayyaw na kanan
ni Satanas, a nelogotak na
mina ta banbannag ken
tekamuy.
6 Ammi mappya, te bagu
dumatang na i Timotyo, a
matalakak ta nepadamag na
en, te masikan kān la ya pan-
gurug muy ikid pangidduk
muy. A nebar na hapa ta

kanayun nonotan da kami,
te madamdam kam kān nga
makaita tekami ta kuman na
damdam mi hapa tekamuy.
7 A yen ya gafu na,
kahkahulun, ta maski am
mazigatan kami gafu ta
makitapil kiden tekami a
natabtabang na ya damdam
mi gafu ta damag na pangu-
rug muy.
8 Te am amu mi ta netug
muy la ya pangurug muy te
Afu Hesus a yen ya kuman na
mangtolay tekami.
9 A maski am dakal ya
pangdayaw mi ta Namaratu
gafu tekamuy a kuman na
makurang para la, te am
makimallak kami tentu a
kuman na awan ta pagpaka-
balat mi ta neatad na tekami
nga talak mi gafu tekamuy.
10 Ammi kanayun maki-
mallak kami ta araw ikid na
hiklam, petta mapalubusan
kami mina nga ange ha
tekamuy, petta pake pannun
mi hapa ya magkurang para
la ta pangurug muy.
11 A mappya mantu ta
Dama tam Namaratu ikid
ni Afu Hesus ya mangazi
ta mangsalin tekami, petta
makaange kami tekamuy.
12 A mappya ta padakalan
na hapa ya pagkaid-idduk
muy, kumanen hapa ta
ngamin tolay, petta nasurok
ya pangidduk muy ta kad-
wan ta kuman na pangidduk
mi tekamuy.
13 A yen kid ya adangan
mi tentu, petta masikan mina
ya nonot muy nga mangwa
ta mappya, petta awan san-
gaw ta pakehuyan muy ikid
na pagkurangan na kappya
muy ta atubang na Namaratu
ewan am ange ig Afu Hesus
ikid na ngamin kiden kahu-
lun na nga anghel.

4

Ya Kadwan Kiden Itabarang Na Tekid

1 A itta hapa ya itabarang
mi tekamuy, kahkahulun,
gafu ta pagkakahulun tam te
Afu Hesus. A maski te dana
amu muy haman ya netuldu
mi en tekamuy petta intu
tarabakun muy ya ikayat na
Namaratu ewan. A gafu ta
yen hala ya tinarabaku muy
a mappya ta idulot muy la ta
kuman na tarabaku muyen
hala.
2 Te amu muy hapa ta intu
la netuldu mi tekamuy ya ku-
man na netuldu ni Afu Hesus
tekami, petta awan ta kadu-
layan muy,
3 te ikayat na Namaratu
ewan ta magserbi ya bari tam
ta pagkappyanan.
4 A yen ta awemuy mina
makidorug ta awemuy
atawa, te mappya ta amu
na tagta-day tekamuy ya
manggamma ta bari na,
petta intu la tarabakun
na ya kappyanan ikid na
madayawan.
5 A awan mina ta magatat-
tug ta kuman na agangwa na
awan kiden makkamu ta Na-
maratu,
6 te awan mina ta ange
makisalnuk ta barawasi na
kagitta na en tolay. Dana
nebar mi haman ikid na
nepasikkal mi tekamuy ta
Namaratu ewan sangaw

ya mangpa-gang ta ngamin
kiden mangwa ta kumanen
na kadulayan.
7 Te bakkan ta intu nepan-
gagagay na tekitam ta mag-
atattug kitam, am awa me-
gitta kitam mina ta kappya
na ewan.
8 A am itta tekamuy ya
magsoysoy ta itabarang kin,
a bakkan haman ta tolay ya
pagsoysoyān na am awa Na-
maratu ewan, te intu haman
ya nangatad ta Kahalwa na
en tekamuy, petta megitta
kam tentu.
9 A awek na uhohugan
tekamuy ta iddukan muy
mina ya kabagis muy, te dana
netuldu na kam na Namaratu
ta magkaid-idduk kam.
10 A kakurugan hapa ta id-
dukan muy ya ngamin kiden
kabagis ta ngamin paglelehut
na Masadonya, ammi map-
pya hapa ta padakalan muy
para ya pagkaid-idduk muy,
11 te mappya ta magin-
tak kam, petta awemuy
tabtabangan ya tarabaku na
kadwan. Te dana netabarang
mi haman ta magbannag
magtarabaku ya tagtakday
tekamuy ta katunungan na
tarabaku na hapa la,
12 pettam kumanen a
dayawan na kam hapa
sangaw na awan kiden
mangurug gafu ta maita da
ta awemuy ange magadang
ta kahulun muy kiden ta
magserbi tekamuy.

Ya Pangipasikkal Da Ta Kasasaad Na Nagpasi Kiden

13 A itta hapa ya tak-
day ipasikkal mi tekamuy,
kahkahulun, petta awemuy
makilavun gafu ta kasasaad
na kahulun muy kiden
nagpasi, petta awemuy hapa
madamdam tekid ta kuman
na damdam na awan kiden
ta ikatalak.
14 Te am mangurug kitam
ta natolay hala i Hesus ta
nepasi na en a kumanen
hapa mina ta nangurug
kiden tentu nga nagpasi, te
tolayan na kid hala sangaw
na Namaratu ta kuman na
nepangtolay na te Hesus.
15 Te ya uhohug ni Afu
Hesus nga nesirak na tekami
ikid na ipadangag min teka-
muy a ikitam kān mangurug
nga matolay addet ta ange
na tekitam a awetam kān
mapmapolu ammi ta nagpasi
kiden.
16 Te am dumagut sangaw
ya Dafu tamewan nga ma-
gafu ta langit a madangag
tam kān sangaw ya ngahal
na kadakalan na anghel ki-
den ikid na amaryung na
Namaratu, kapye na maga-
yayag hapa ni Afu Hesus.
A mapolu kān magtolay ya
ngamin kiden nagpasi nga
nedagga tentu,
17 a ikitam nga matolay ad-
det ta datang na Dafu tame-
wan a sa igindan na kitam
hapa ta tinolay na kiden, a
ka-ma la patullun na kitam ta
kulam kiden, petta dafungan
tam i Hesus ta utun kapye
tam hulunan ta lutak. A mag-
nayun kitanan sangaw tentu.
18 A mappya mantu ta ye-
yen kid na uhohug ya sigida
bibidan muy petta matabta-
bang hapa ya damdam muy

ta awan kiden tekamuy.

5

Ya Pagka-ma Na Datang Ni Hesus

1 A kumanen hapa awemi ibar tekamuy, kahkahulun, am kanu na araw ya datang na Dafu tamewan,
2 ammi maski, te dana amu muy haman ta ka-ma la dumatang ta kuman na iange na tulisan ta hiklam.
3 Te sangaw am pahig na tolay kiden ta awan ta dulay, ikid na awan ta burungan da, a yen sangaw ya datang na pakadulayan da, te pagka-ma da sangaw ta kuman na maganaken am pagka-ma na ya zigat na paganak na, a awedan sangaw malillikan ya pama-gang na Namaratu tekid.
4 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun, te awemuy magyan ta sugiram ta kuman na awan kiden mangurug, a am magka-ma sangaw ya panglavvu na Namaratu ewan ta kuman na ange na tulisan a awena kam sangaw madatangan,
5 te sa itta kam ngamin ta dakar, a intu tarabakun muy ya mappya.
6 A gafu ta awetam magyan ta sugiram a mappya mantu ta awetam pasidugan ya iange na Dafu tamewan, petta awetam mekabat ta awan kiden mangurug. Te mappya ta imugudan tam la sehahukāl, petta awetam megitta ta mellaw.
7 Te ya magyan kiden ta hiklam ikid na sugiram a intu la amu da ya magillaw ikid na masidug.
8 Ammi gafu ta magyan kitam ta dakar a mappya ta kanayun mahukal la ya nonot tam, petta awetam megitta ta mellawen. A afuran tam ya pangurug tam ikid na pangidduk tam, te yen kid ya mangikerutan tekitam. A itug tam la ya pangikatalak tam ta pangikerutan ni Afu Hesus tekitam,
9-10 te bakkan ta pamagang na Namaratu ya nekari na tekitam, am awa pangikerutan na tekitam gafu ta nepangsaka ni Afu Hesus tekitam ta pasi na en, pettam kumanen a maski am dana nasi kitam ta datang na, ono am matolay kitam la a makipagtolay kitam hala sangaw tentu.
11 A yen ta awemuy mina magimmang magimpatpaturad ikid na magimpaspasikan ta pangurug muy.

Ya Napozan Na Tabarang Da Tekid

12 A ya adangan mi hapa tekamuy, kahkahulun, a nonotan muy ya mangtaron kiden tekamuy nga nesaad ni Afu Hesus, te yen kid ya mangituldu ikid na mangtabarang tekamuy.
13 A pake ipaita muy mantu ya pangdayaw muy ikid na pangidduk muy tekid gafu ta bannag da tekamuy. A sa pagdadaggan muy hapa ya ngamin nonot muy, petta awemuy magimpaspasil.

14 A ya kadwan kiden
para itabarang mi tekamuy,
kahkahulun, a ihuya muy ya
matalakag magtarabaku, a
paturadan muy ya magtalaw
ikid na magburung, a uffu-
nan muy ya makafuy, a ipaita
muy ya pagattam muy tekid
ngamin.
15 A am itta ya mangwa ta
dulay tekamuy a itan muy
ta bakkan ta dulay ya isupa-
pak muy tentu, te intu mina
apagan muy am anu ya kap-
pyanan na tagtakday teka-
muy, a kumanen hapa ta
ngamin tolay.
16-18 A ya ikayat na para
na Namaratu tekamuy gafu
ta itta kam te Afu Hesus a
kanayun pagayayatan muy
ya kallak na tekamuy, a
pakimallak muy ya ngamin
tentu, a maski am anu
ya dumatang tekamuy a
"**Mappya hapa yen teko,
Afu, te iko ya makkamu
teyak,**" kummuy.
19-22 A kumanen hapa am
itta ya maguhohug ta paggag-
imung muy nga pasinapān
na Kahalwa na Namaratu
a awemuy la ihuya, ikid
na awemuy idadula ya
uhohugan na. Ammi maski
am inya ya maguhohug a
pake pasikkalan muy am
mappya ya uhohugan na,
petta itug muy. Ammi am
kuman na itta ya kadulayan
na a lillikan muy.
23 A ya Namaratu ewan
nga mangatad ta ngamin
kappyanan, ampade intu ya
mangpatatakday ta nonot
na tagtakday tekamuy, petta
awan sangaw ta pakehuyan
muy, am awa mappya la ya
ngamin kahalwa muy ikid
na nonot muy ikid na bari
muy addet ta dumatang i Afu
Hesus.
24 A gafu ta mekatalak hapa
ya nangalapen tekamuy a
idulot na la idulot ya ikayat
mi in tekamuy.
25 A mappya hapa,
kahkahulun, ta pakimallak
da kami,
26 a pakikumusta muy
hapa ya ngamin kiden
kahkahulun mi ta agyan
muy.
27 Peafurak hapa tekamuy
gafu ta Namaratu ewan ta
basan muy ya suratin yan
ta ngamin kahkahulun muy
kidina.
28 Ampade i Afu Hesus
Kristu ya makkamu teka-
muy.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Ta Taga Tesalonika Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta nepagsurat ni Pablu ta napolu en surat na ta nangurug kiden taga Tesalonika, a awena la nabayag a nadamag na ta mapopoyung para la ya nonot da ta araw na iange ni Afu Hesus, te itta ya nangibar ta nagpasan ya ange na en, a awenan mantu magtarabaku na kadwan kiden gafu ta kapopoyung da. A yen ta nesurat ni Pablu ya mekaduwa in surat na tekid, te pake ipasikkal na ta itta bit ya imunnan dumatang kapye na umange i Afu Hesus, yaga pake tabarangan na ha ya awan kiden magtarabaku petta magtarabaku kid mina, petta magdadagga ya pagkakahulun da. A ya nesurat na en a intu yan:

1-2 Tekamuy taga Tesalonika, nga mangurug ta Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu:

Ampade sa ikallak na kam na Namaratu ewan, petta mappya kam la.

A ya nagsurat ha tekamuy, kahkahulun a iyak, Pablu, a kahulun ku hapa ig Silas, ikid ni Timotyo.

Ya Pangdayaw Na Ta Pangurug Da

3 A pake matalak kami ta Namaratu gafu tekamuy, kahkahulun, te pake dumakal para ya pangurug muy ta Namaratu gafu ta tarabaku na en ta nonot muy, a kumanen hapa ta pagkaididduk muy. A yen ta sigida ibosag mi hapa ya talak mi tentu, te kuman na gatut mi tentu ta mappya.

4 A gafu ta attaman muy la ya zigat muy, ikid na idulot muy hapa ya pangurug muy ta ketta na makitapil tekamuy, a yen ta idayaw mi kam hapa ta tolay kiden na Namaratu ta kadwan kiden lugar.

5 Ammi ya pagattam muy ta makitapil kiden tekamuy a yen ya mangipasikkal ta matunung hala sangaw ya uray na Namaratu tekamuy, te uray na ta ikamuy ya megitta mesipat ta pangikerutan na en gafu ta pagattam muy ta zigat na pangurug muy. Ammi ikid hapa la sangaw ya pagangan na gafu ta pakitapil da tekamuy.

6 Te mappya ta uray na Namaratu ta ibalat na ya pakitapil da tekamuy,

7 petta mabannayan kam hapa. Te sa mabannayan kitam sangaw am makipaita ha sangaw i Afu Hesus nga magafu ta langitewan, te ihulun na hapa ya dakal na afuy ikid na anghel na kiden nga seppakapangwa.

8 A yen sangaw ya pangbalat na ta awan kiden makkamu ta Namaratu kontodu ngamin kiden nga awan nangurug ta damag ni Afu Hesus.

9 A attaman da sangaw
ya pangpa-gang na tekid,
te magnayun kid la sangaw
mazigatan addet ta addet am
madugiman kid medagga te
Afu Hesus ikid na kalalaki na
pakapangwa na en.
10 Te am dumatang sangaw
i Afu Hesus a pake mepaita
ya ngamin kalalaki na gafu ta
anghel na kiden nga mehu-
lun tentu, a madayawan
hapa gafu ta ngamin kiden
mangurug tentu. A ikamuy
hapa ya mesipat tekid gafu ta
kinurug muy na ya nepadan-
gag mi en tekamuy.
11 A yen ta kanayun paki-
mallak mi kam hapa ta Na-
maratu ewan, petta uffunan
na kam nga megitta ta nang-
agagayan na tekamuy.
"Atadam kid hapa, Afu,
ta sikan da, petta medu-
lot da ya ngamin igakkad
da nga mappya, ikid na
ngamin tarabakun da nga
megitta ta pangurug da,"
kummi hapa ta pakimallak
mi,
12 pettam kumanen a ma-
dayawan hapa ya ngagan
ni Afu Hesus gafu tekamuy,
a madayawan kam hapa
gafu tentu. A magdulot
hala sangaw yen gafu ta
panguffun na Namaratu ikid
ni Afu Hesus tekamuy.

2

Ya Masikan Na Pumasil Ta Namaratu

1 A itta hapa ya pake
ipasikkal ku tekamuy,
kahkahulun, gafu ta iange
sangaw ni Afu Hesus ikid
na pangdafung tam tentu ta
utun.
2-3 Te yen ya pakikekallak
mi tekamuy ta awemuy
la mapopoyung ikid na
malangga gafu ta takwan na
bida nga madangag muy. Te
am itta ya madamag muy
ta nagpasa kān ya araw na
iange na Dafu tamewan, a
awemuy la kurugan, petta
awemuy maayayyaw. Te
maski am had sin ya pagafun
na madamag muy, am yen
ya mepadangag tekamuy,
ono am linavun na tolay,
ono am nesurat mi kān,
a awemuy la kurugan, te
tulad haman. Te am tanagay
na ya datang ni Afu Hesus
ta lutakin a mapolu bit
magtalekud ya addu na tolay
ta Namaratu ewan, kapye
na hapa lumattog na tolayen
nga masikan mamadday ta
dulay. Ammi magaddet ta
pagtaguhalin na Namaratu,
4 te ikatupag na ya Nama-
ratu ikid na ngamin kiden
na dyos, a pake pātā-nāngan
na hapa sangaw ya bari na,
petta maguray makidayaw
ta pangdayawan na tolay
kiden ta Namaratu ewan, te
ipadangag na sangaw ta intu
hapa la ya Dyos.
5 Ammi dana amu muy
haman ye-yen na bida, te
yen ya kanayun nabidak
tekamuy ta kettaken para la
tekamuy.
6 A dana amu muy mantu
am inya ya manggubat ta
ayanin, petta dana iparan na
ya paglattog na tolayen nga
mamadday ta dulay, te itta

sangaw ya araw na.
7 Te ya mamepegafu en ta
dulay a magdaggun na mag-
tarabaku ta melemad, a intu
hala ya manggubat ta ayanin
addet ta ittan ya tolayen nga
masikan mamadday ta du-
lay,
8 (v 8a) a yen hapa sangaw
ya pakipaita na ta ngamin to-
lay.*
9 Ammi Satanas ya mamas-
pasikan tentu petta itta ya
pakapangwa na nga mamad-
day ta addu na pakaitan nga
mangayayyaw ta tolay kiden.
10 A gafu ta addu sangaw
ya pangayayyaw na nga du-
lay a malogon maayayyaw ya
gagangay kiden magimper-
perdi, te aweda haman ikata-
lak ya kakurugan na Nama-
ratu nga mangikerutan mina
tekid.
11 A gafu ta aweda ikata-
lak, a ipalubus na Nama-
ratu ta maayayyaw na kid na
masikan na mangayayyaw,
petta kurugan da ya tulad,
12 (v 12,8b) pettam ku-
manen a sa pa-gangan na
kid sangaw, gafu ta pake
ikaykayat da ya mangwa ta
dulay ammi ta mangurug ta
uhohug na en. Ammi am
makipaita hapa sangaw i
Afu Hesus nga magafu ta
langit, a papasin na hapa
ya mamaddayen ta dulay
gafu ta dangang na bari na
en ikid na pakapangwa na
uhohugan na.

*Ya Pangkenga Na Nama-
ratu Ta Tolay Na Kiden*

13 Ammi mappya tekamuy,
kahkahulun, te pake iddukan
na kam na Namaratu ewan,
a dakal hapa ya talak mi
tentu gafu tekamuy, te addet
ta awena para la pakapad-
day na paglelehutin, a dana
nekari na ta mekerutan kam.
A negungay na kam hapa na
Kahalwa na en, petta mangu-
rug kam ta uhohug na en.
14 A yen ta inagagay na kam
hapa gafu ta damagen nga
nepadangag mi tekamuy,
petta mesipat kam hapa ta
kalalaki na Dafu tamewan
Hesus nga Mangikerutan.
15 A mappya mantu,
kahkahulun, ta pake mag-
intak kam te Hesus, ikid na
pake itug muy ya ngamin
netuldu mi tekamuy ta ketta
mi en tekamuy, a kumanen
hapa ta surat mi in tekamuy.
16 A mappya tekitam,
kahkahulun, te ya Dafu
tamewan Hesus nga
Mangikerutan ikid na Dama
tamewan Namaratu, a ikid
hapa la ya nangipasikkal ta
pangidduk da tekitam. Te
gafu ta kallak da en tekitam
a itta ya mangpaturad ta
nonot tam nga magnayun, a
itta hapa ya ikatalak tam ta
matolay kitam.
17 Ampade padakalan da
para ya turad muy ikid na
sikan muy, petta mappya
sangaw ya ngamin tarabaku
muy ikid na uhohugan muy.

3

*Ya Pakimallak Da Mina
Teg Pablu*

* **2:8** Ya gadwa na bersikulo 8 a netulfu ta bersikulo 12 petta matarus ya bida.

1 A ya takday para,
kahkahulun, a pakimallak
da kami haen, petta alistu
mina ya pangisaned mi ta
uhohug na Dafu tamewan,
petta umaddu hapa ya man-
gurug tentu ta kuman na
nepangurug muy.
2 A pakimallak da kami
hapa, petta melillik kami ta
dulay kidin na tolay, te addu
hapa ya mangikatupag ta ku-
rugan tam.
3 Ammi mekatalak hala
ya Namaratu ewan nga
makkamu tekitam ngamin,
a pake itunglak na kam hapa
te Afu Hesus, ikid na ikerutan
na kam ta mangigakkaden ta
dulay tekamuy.
4 A amu mi hapa ta idu-
lot muy la idulot ya tabarang
mi in tekamuy gafu te Afu
Hesus.
5 Ampade ituldu na kam
hapa nga mangidduk ta ku-
man na pangidduk na Nama-
ratu ewan tekitam, a petta
magattam kam hapa ta zigat
ta kuman na nepagattam na
en gafu tekitam.

Ya Tabarang Da Ta Awan Kiden Magtarabaku

6 A itta hapa ya ibar mi
tekamuy, kahkahulun, gafu
ta turay ni Afu Hesus nga
neatad na tekami, te am itta
ya kabagis muy nga mata-
lakag magtarabaku ikid na
awan mangidulot ta kuman
na netuldu mi en tekamuy, a
mappya ta adayunan muy.
7 Te dana amu muy haman
ta intu mina parigan muy ya
kuman na gagangay mi en, te
awemi haman matalakag ta
pagyan mi en tekamuy,
8 a awan hapa ta inadang
mi tekamuy ta kanan mi am
awa pinagan mi haman, te
nagbanbannag kami hapa
nga nagtarabaku ta araw
pase hiklam, petta awemuy
mazigatan gafu tekami.
9 Maski am itta ya mabali-
nan mi nga mangalap ta iuf-
fun muy tekami a inawemi,
te nangallu kami hud la ta
magserbi tekami, petta ikami
hapa mina ya parigan muy.
10 Te intu mina nonotan
muy ya lintigen nga nesirak
mi tekamuy:

> “Ya awan magtarabaku
> a awemuy pakanan,”
> kummi.

11 A yen ta bidan mi ya ku-
manin tekamuy, te ya kuman
na nadamag mi tekamuy a
itta para la kan ya matalakag
magtarabaku, a intu la kan
tarabakun da ya manabta-
bang ta tarabaku na kadwan.
12 A yen kid na tolay ya
tabarangan mi gafu ta tu-
ray ni Afu Hesus Kristu, te
ya ibar mi tekid a magintak
kid mina, te magtarabaku kid
mina, petta ikid hapa la ya
makkamu ta kanan da.
13 Ammi ya ibar ku ta
kadwan kidina tekamuy,
kahkahulun, a mappya ta
awemuy mahulat mangwa ta
kappyanan.
14 Ammi am itta tekamuy
ya awan mangurug ta uho-
hug mi nga nesurat ta isin
a takkilalan muy mantu, a
pagurayan muy la petta ma-
mat.

15 Ammi awemuy la ik-
wenta ta katupag muy, te
tabarangan muy hud la ta
kuman na takday kabagis
muy.

Ya Mapozan Na Ibar Da

16 A ya Dafu tamewan nga
pagafun na ngamin kap-
pyanan, ampade intu hapa
la ya makkamu tekamuy ikid
na mangatad ta pagintak na
nonot muy ta ngamin kiden
tarabaku muy.
17 Kumusta kam hala,
kahkahulun. Iyakin Pablu ya
nangisurat ta pakikumustak
tekamuy, te kumanin ya
pagpermak ta ngamin kiden
surat ku petta amu muy ta
surat ku.
18 Ampade i Afu Hesus ya
manghulun ikid na mangu-
ffun tekamuy ngamin.

Ya Napolu En Surat Ni Pablu Te Timotyo

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta neange ni Pablu ta lugar na Asya ikid na Masadonya petta mangipadangag ta damag ni Hesus a itta hapa ya duwa na kahulun na, Timotyo ya ngagan na takday, a intu hala ya nekwenta ni Pablu ta kuman na anak na, te malogon dumagdag ta ngamin netuldu ni Pablu tentu. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** ta kapitulo 16 a yen sangaw ya pakabasam ta nepangihulun ni Pablu te Timotyo.

A ta nepagsibal da ta ili na Efeso a nesirak ni Pablu i Timotyo petta intu ya makkamu magtaron ikid na mangituldu ta mangurug kiden, te magdulot i Pablu ta kadwan kiden ili. A sangaw nagsurat hapa te Timotyo, te ituldu na para gafu ta tarabaku na en nga magtaron ikid na mangituldu. Ammi ya netuldu na te Timotyo a kappyanan tam hapa petta amu tam ya ikayat na Namaratu tekitam. A timunud mantu sin ya surat na en te Timotyo.

1-2 Anak ku, Timotyo.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la, te iko ya igittak ta anak ku ta kakurugan gafu ta pangurug mu te Afu Hesus.

A ya nagsurat teko a iyak, Pablu, te turin nak ni Hesus Kristu gafu ta uray na Namaratu ewan nga mangikerutan tekitam, ikid ni Hesusen hapa nga ikatalak tam, te naggitta kid nga nangidob teyak.

Ya Patarabaku Na Te Timotyo

3 A ya pakikekallak ku teko, Aleng, teyaken nagtugut nga umange ta Masadonya a

> “Magyan ka la ta isin ili na Efeso, petta matabarangam ya kadwan kidin mangituldu, petta aweda ituldu ya awan kustu,” kunku.

4 A ibar mu mantu tekid ta awedan mina pakolangan ya magmagannud na bida nga pinarparatu na palpalungu kiden tolay, ikid na aweda mina paangtolin pagbabidan ya pagkakahulun na palpalungu kiden. Te awan ta iatad na kumanin kid na bida am bakkan la ta pagtatabbagan na tolay kiden. A awan mantu ta meuffun da ta pangurug da petta idulot da mina ya uray na Namaratu tekid.

5 A mappya ta yen ya metabarang tekid, petta pake itug da mina ya pangurug da, ikid na mappya na nonot, pettam kumanen a mappya sangaw ya pangidduk da ta Namaratu ewan ikid na ikattolay da.

6 Te ya kadwan kidina a kuman na umadayu kid na ta isin kid na kappyanan, a intu

la nonotan da ya bida kiden
nga awan ta kapkappyan,
7 te karagatan da ya mangi-
tuldu ta lintig kiden na Na-
maratu, ammi aweda haman
maawatan ya uhohugan da
ikid na ipasikkal da.
8 Amu tam haman ta map-
pya ya lintig na Namaratu,
ammi dulay am awetam amu
ya gafu na nepangpadday na
ta lintig na.
9 A mappya mantu ta
nonotan tam ya pagserbi na
lintig na kiden, te bakkan
haman ta mappya kiden na
tolay ya inatadan na tekid, te
pinadday na kid hud la gafu
ta awan kiden makkamu ta
mappya, ikid na masoysoy,
ikid na awan makkamu ta
Namaratu, ikid na minagli-
wat, ikid na nagdupal ta
nonot, ikid na mangidadula
ta kwa na Namaratu, ikid na
manguyoyung teg hina na
ikid ni dama na,
10 ikid na mamapasi, ikid
na mangadallaw, ikid na
magatattug ta kagitta da en
lalaki ikid na kagitta da en
babbay, ikid na magsibrung
ikid na maglaku ta tolay,
ikid na magladdud, ikid na
magdarogas, ikid na ngamin
kiden nga awan mangurug
ta kuman na netuldu tamen
nga kakurugan.
11 Te awan haman ta
takwan na netuldu tam
am bakkan la ta mappya
en damag na pakapangwa
na Namaratu ewan nga
mangbendisyon tekitam, te
yen haman ya nepangitalak
na teyak petta ipadangag ku
ta ngamin tolay.

Ya Testimonyo Ni Pablu

12 A matalakak hapa ta
Dafu tamewan Hesus nga
Mangikerutan tekitam ikid
na mangpasikan teyak, te
iyak ya nekatalak na ikid
na pinatudunan na, petta
magserbi yak hapa tentu ta
kumanin na tarabaku.
13 Ta idi a pake dulayak na
tolay, te padpadulayan ku
ya ngagan ni Hesus, ikid na
pagzigātan ku ya mangurug
kiden tentu, a masikanak
nagporay. Ammi maski
kunna ten a nekallak nak
hala na Namaratu ewan, gafu
ta awek para la nangurug te
Hesus ta idi, ikid na awek
garay naamu ta dulay ya
tarabakuken.
14 A pake nasurok mantu
ya kallak na en teyak, te
inatadan nak ta pangurug
ku tentu, ikid na pangidduk
ku ta tolay na kiden gafu te
Hesus Kristu.
15 Ya uhohug na bida en a
"Umange i Hesus ta pa-
glelehutin petta ikerutan
na ya minagliwat," kunna.
A kakurugan hapa ye-yen na
bida, te maski am iyak ya
kadakalan na dulay,
16 a nekallak nak hala, petta
iyak ya pakaitan ta kadakal
na pagattam ni Hesusen, pet-
tam kumanen a iyak mina
ya pagnonotan na awan ki-
den para la mangurug, te
maatadan kid hapa sangaw
ta magnayun angāt am man-
gurug kid.
17 Ampade madaydayawan
ya Namaratu ewan addet ta
addet, te intu la tatakday ya
magnayun na Ari nga awan

masi ikid na awan maita.
Amen.

Ya Patarabaku Ni Pablu Te Timotyo

18 A ya ibar ku hapa teko,
Aleng Timotyo, a nonotam ya
dana linavun na lalaklakay
kiden ta tarabakum, te intu
linavun da ya nagafu ta Na-
maratu ewan. A dagdagam
mantu ya binida da teko, pet-
tam yen kid ya mangpaturad
teko ta pakigubat mu ta du-
lay.
19 Ammi mappya ta pake
ibbalam ya pangurug mu
ikid na mappya na nonot ta
pakigubat mu, te ya kadwan
a aweda dangdangagan ya
mappya na nonot, a yen ta
naperdin hapa ya pangurug
da.
20 Ig Himenyo ikid ni
Alehandru ya nekabat hapa
tekid, a yen ta pinagurayān
ku kid nga umange te Sa-
tanas, petta mapa-gang kid
magbida ta dulay.

2

1 A ya popolu in patarabakuk
tekamuy a kanayun pakimal-
lak muy ya ngamin magdad-
uma na tolay ta Namaratu
ewan petta mekerutan kid.
A maski am anu ya adangan
muy tentu, a ibosag muy
hapa ya talak muy tentu
gafu ta dangagan na ya
pakimallak muy.
2 A isipat muy hapa paki-
mallak ya ari kiden ikid na
ngamin kiden magturay teki-
tam, petta mappya ya pagtu-
ray da ta ngamin kiden lugar
tam. Te am mappya ya pag-
turay da a awetam sangaw
magburung ta itta ya man-
guyoyung tekitam, te malag-
pat kitam la nga mangidulot
ta ngamin patarabaku na Na-
maratu tekitam.
3-4 Mappya yen, Aleng, nga
mangpakustu ta Namaratu
ewan, te intu haman ya
mangikerutan tekitam, a
ikayat na ta mekerutan hapa
ya ngamin tolay nga awan
makkamu tentu, petta amu
da hapa ya kakurugan
5 nga itta takday la na Dyos,
ikid na takday la na mangi-
pakoma tekitam ta Dyos. Intu
hala i Hesus Kristu nga ne-
gitta ta tolay.
6 A ta datang na arawen
nga nebital na Namaratu a
nesagapil ni Hesus ya bari na
en tekitam petta masaka na
kitam.
7 A maski am pahig na
kadwan kiden ta tulad
a kakurugan haman, te
iyak ya turin ni Hesus nga
pinatudunan na nga ange
mangipadangag ikid na
mangituldu ta kakurugan
ta awan kiden makkamu ta
kakurugan na Dyos.

Ya Metabarang Ta Mag-gagimung Kiden

8 A ya ikayat ku mantu ta
lālāki kiden a ikid mina ya
makimallak ta ngamin kiden
paggagimungan, ammi map-
pya ta awan ta ikatupag da
ikid na tapilan da, petta awan
ta pagmansan na pakimallak
da.
9 A ya tabarang ku hapa
ta bābāy kiden, a intu la
mina pagbarawasi da ya
gagangayen na barawasi, te

aweda mina pake paispotan
ya bari da ikid na huk da ta
sigal, ikid na balituk, ikid na
mangina en na ga-gamit,
10 te mapmappya hud la ta
intu paispotan da ya nonot da
ikid na tarabaku da, te yen ya
mekustu ta babbay nga man-
gurug ta Namaratu.
11 A mappya ta bābāy ki-
den hapa ya umalinnak ikid
na magdangag ta bida petta
metuldu kid hapa.
12 Te awek ituluk ta ma-
mautun ya babbay ammi ta
lalaki, te mappya ta umalin-
nak hapa ya babbay.
13 Te bakkan haman ta bab-
bayen ya napolu naparatu,
am awa lalaki en,
14 a bakkan hapa ta lalaki
en ya napolu en naayayyaw,
am awa babbayen, a yen ya
nagliwatan na.
15 Ammi maski nagliwat
a mekerutan hala, te na-
ganak na hapa ya babbay
ta mangikerutan tentu. A
mekerutan mantu ya bābāy
am idulot da la ya pangurug
da, ikid na pangidduk da, ikid
na kappya na bari da ikid na
nonot da.

3

*Ya Magpastor Ta Mangu-
rug Kiden*

1 Itta ya uhohugan da nga
“Mappya am itta ya mayat
magpastor, te mappya
yen na tarabaku,”
kunda. A gustu hapa
yen.
2 Ammi am inya ya mag-
pastor a awan mina ta
pangihuyan na tolay kiden
tentu, te tatakday la ya atawa
na, a iguwad na ya nonot na
ikid na bari na. A mappya
mina ya paghehit na, te
makānnonot, a matalak hapa
magpadulot ta bali na, a
malalaki hapa mangituldu ta
kadwan.
3 A awena magillaw, ikid na
magporay, ikid na makitapil,
te masippat hud la ikid na
maidduk, a awena maging-
gum ta pirak.
4 A mappya hapa ya pag-
taron na ta ānāk na kiden,
petta aweda masoysoy am
awa mangurug kid ta ngamin
mebar tekid.
5 Te ya awan makkamu mag-
taron ta ānāk na kiden ta
bali na a had kukunna mantu
taronan ya itta kiden ta bali
na Namaratu.
6 A awena mina mesaad ta
magpastor am bagu la na
mangurug, te talo am mag-
parayag sangaw a mekabat
hapa ta pama-gang na Nama-
ratu te Satanas.
7 A mappya hapa ta intu la
mesaad ya amu na awan ki-
den mangurug ta mappya na
tolay, pettam bakkan sangaw
ta iyen ya pakasikwatan na ta
sikwat ni Satanas.

*Ya Kauffunan Na Magpas-
tor*

8 A kumanen hapa ta man-
guffun kiden ta magpastor, te
mappya ta itta hapa ya pake-
dayawan da gafu ta aweda
magtulad, ikid na magillaw,
ikid na maginggum ta pirak.
9 A mappya ta pake itug
da ya ngamin nepakkamu na
Namaratu tekitam ta kuru-
gan tam.

10 Ammi am inya sangaw
ya mapili a mappya ta dana
maparuba kid la bit am
mappya kid na manguffun,
a am maita sangaw ta awan
ta pakehuyan da a kustu ta
mesaad kid na.
11 A kumanen hapa ta
atawa da, te mappya ta
itta hapa ya pakedayawan
da gafu ta aweda mamad-
padulay, ikid na iguwad
da ya nonot da ikid na
bari da. A mekatalak kid
hapa mangidulot ta ngamin
tarabaku da.
12 A am inya sangaw ya
mesaad ta kauffunan na
magpastor a mappya ta tag-
takday kid la ta atawa, ikid
na mappya hapa ya pagtaron
da ta ānāk da kiden ikid na
ngamin kiden magyan ta bali
da.
13 Te am mappya ya pan-
guffun da a dakal hapa san-
gaw ya pangdayaw na kad-
wan kiden mangurug tekid,
a dumakal hapa ya talak da
ikid na turad da ta pangurug
da te Hesus Kristu.
14-15 A ta kuman na iyak
hapa, a ikatalak ku ta
makaange yak teko ta mavit,
ammi am angarigan ta
matalantanak sangaw nga
umange, a dana nesurat kun
ye-yan kid na tabarang teko,
petta ituldum kid hapa ta to-
lay kidina, petta amu da mina
ya ikayat na Namaratu ta
tarabakun da gafu ta pangu-
rug da ikid na paggagimung
da. Te ikitam mangurug ya
pagyanan na siggatolayen na
Dyos, a gagangay ta ikitam
magdadagga ya makkamu
ikid na mangipasikkal ta
kakurugan nga neatad na
tekitam.
16 Te awan ta makelemad
ta malalaki ya nangipasikkal
ta relisyon tam, te ya bida na
kansyonen gafu te Hesus a
"**Negitta haman ta tolay,**
a pinagappa da ta
kayu.
Tinolay na Kahalwa na Na-
maratu,
a naita na turin na ki-
den.
Nepadangag da ta ngamin
kiden lugar,
a kinurug na tolay ki-
den.
A ta ayanin a napātā-n**ā**ng
na hapa ta langite-
wan," kunna.

4

Ya Makigungay Ta Kaku-
rugan

1 A itta para ya ipakkamu
na Kahalwa na Namaratu
nga madakar, te am um-
abikan kan na sangaw ya
pagaddetan na arawin yan a
makigungay kan sangaw ya
kadwan ta kinurug tamin, te
yen kan sangaw ya pakolan-
gan da ya ituldu na seanitu
nga mangayayyaw tekid.
2 Te itta kan sangaw ya
tolay kiden nga magim-
mamappya mangituldu ta
tulad na anitu kiden, te awan
ta marikna da ta allak da.
3 A ihangat da kan sangaw
ta mangatawa ya tolay, ikid
na mangan ta kadwan na
kakkanan. Ammi ya ihangat
da sangaw na kakkanan a
yen haman ya neatad na Na-
maratu ta kanan tam, aglalo

tekitam nga makkamu ikid
na mangurug ta kakurugan.
A mabalin mantu ta kanan
tam ngamin am isipat tam
hapa ibosag ya talak tam
tentu gafu ta neatad na en
tekitam.
4 Te ya ngamin kiden
pinaratu na Namaratu ta
kakkanan a mappya haman,
a awan mina ta aweyan tam,
te ikatalak tam hud la mina,
a ibosag tam mina ya talak
tam tentu gafu ta kallak na
tekitam.
5 Te maski am anu ya
kanan tam a nekwenta ta
mappya gafu ta uhohug na
Namaratu ikid na pakimal-
lak tam tentu.

Ya Tarabaku Na Mappya Na Mangituldu

6 A am ituldum mantu yen
kid na tabarang ta kabagis
tam kidina a magbalin ka
hapa sangaw ta mappya na
mangituldu ta dalan ni Hesus
Kristu, aglalo am kanayun
pakanam hapa ya nonot mu
ta uhohug na en nga dinan-
gag mu ikid na kinurug mu
abat ta ayanin.
7 Ammi awem la dangdan-
gagan ya magdalikompormi
na bida nga awan megitta ta
Namaratu, te mapmappya
hud la ta ipenam mu ya
nonot mu ta patarabaku na
Namaratu teko.
8 Awan ta dulay am
ipenam tam ya bari tam ta
zigat, ammi mapmappya ta
ipenam tam ya nonot tam
ta patarabaku na Namaratu
tekitam, te itta ya iatad na
ta pagkatolay tam ta lutakin,
yaga itta hapa ya iatad na ta
pagkatolay tam ta agyan na
Namaratu ewan.
9 Mappya mantu ta pake
itug tam ye-yen na uhohug, te
kakurugan haman.
10 A yen ta pake ikakinan
tam mina ya mangidulot
ta pakkwa na Namaratu
tekitam, te intu ikatalak
tam ya siggatolayen na
Dyos nga mangikerutan ta
ngamin tolay, aglalo tekitam
mangurug.
11 A mappya mantu ta itul-
dum ye-yen kid na tabarang,
a petug mu kid hapa ta tolay
kidina.
12 A am angarigan ta itta
ya mangidadula teko gafu ta
kaabbing mu a awem la pa-
nunnutan, te ipaitam la ya
mappya ta ngamin aguhohug
mu ikid na agangwam ikid na
pangidduk mu ikid na pangu-
rug mu, petta parigan da ya
kappya na nonot mu.
13 A ta awek para la ange
tekamuy a ikakinam ya pan-
gibasam ta Uhohug na Nama-
ratu ta maggagimung kidina,
kumanen hapa ta pangitul-
dum, ikid na pangitabarang
mu.
14 Te mappya ta awem
baybay-an ya pakapang-
wam, te yen haman ya
neatad na Namaratu teko
gafu ta linavun na lalaklakay
kiden ta nepangipotun da ta
kamat da teko.
15 Pake ikakinam mantu ya
ngamin kidin patarabakuk
teko, a yen kid la ya tagopam,
petta maita na ngamin tolay
ya nepagmappya na nonot
mu ikid na agangwam.

16 Pake nonotam ikid
na ikakinam ya ngamin
tarabakum ikid na ituldum,
petta mekerutan ka, a ku-
manen hapa ta mangdangag
teko.

5

Ya Metabarang Gafu Ta
Nabalu Ikid Na Laklakay

1-2 A ya kadwan para na
tabarang ku teko, Aleng,
am laklakay mina ya
tabarangam a igittam la
ta damam; a am bakbakat
a igittam ta hinam, a am
kagittam abbing a igittam ta
kabagis mu, a am babbay a
igittam ta wagim petta awem
makanonot ta dulay tentu.

3 A itam hapa ta mauffunan
ya babbālu kiden nga bābāy
nga awan makaapag ikid na
awan ta mang-uffun.

4 Ammi am itta ya anak
da ono afuk da a mappya ta
yen kid ya mang-uffun tekid,
te ya ikayat na Namaratu a
dana nonotan na anak kiden
ya isubalit da ta dadagkal da
kiden, te kumanen hapa ya
pangidulot da ta pangurug da
ta Namaratu.

5 Ammi ya balu na bab-
bay nga kakurugan ta awan
ta kahkahulun na a mappya
ta yen ya uffunan na mag-
gagimung kiden, te awan ta
takwan na ikatalak na am
bakkan la ta Namaratu ewan,
a yen ta idulot na la ya maki-
mallak tentu ta araw pase
hiklam, te adangan na ya
magserbi tentu.

6 Ammi am itta ya balu nga
intu la tarabakun na ya mag-
apag ta ikayat na bari na en a
megitta hala ta awan mangu-
rug, te maski am magatoto-
lay para la ya bari na a dana
nasin ya kahalwa na.

7 A yen mina ya itabarang
mu ta babbālu kiden, petta
awan sangaw ta pakehuyan
da gafu ta tarabakun da.

8 Ammi am awetam id-
dukan ya kahkahulun tam
kiden nga mazigatan, aglalo
am anak tam kiden ikid
na dadagkal tam kiden,
a yen mantu ya pakaitan
ta nagtalekudan tanan ya
pangurug tam, a pake dulay
kitam ammi ta awan kiden
mangurug.

9 A kumanen am melista
ya babbālu kiden, petta uffu-
nan na kid na maggagimung
kiden, a intu la melista ya
babakbakat kiden nga awan
nangadallaw ta nepagatawa
da en nga nakadatang ta an-
namafulu na darun.

10 A mappya ta ma-
dayawan kid hapa gafu ta
kappya na tarabaku da, ikid
na nagpadakal kid ta abbing,
ikid na matalak kid nag-
padulot ta ange magpasyar,
ikid na nagbaggaw kid ta
duping na kagitta da kiden
mangurug, ikid na nang-
uffun kid ta mazigatan, ikid
na nangipaita kid ta mappya
ta ngamin kiden tarabaku da.

11 Ammi ya babbālu kiden
nga awan para la pake bak-
bakat a awem ilista yen kid,
talo am masmasikan sangaw
ya ayat da ta lalaki ammi te

Afu Hesus a makiatawa kid
ha. A am yen sangaw ya pag-
babawi da ta kari da en te
Hesus,
12 a makaliwat kid sangaw
gafu ta aweda nedulot ya
dana kari da en tentu.
13 A dulay para am mauf-
funan yen kid, te kwan da la
sangaw ya makakalkalay ta
babali na kadwan. A bakkan
la ta iyen, te angzen kid ta
awa bidan ta awan kustu ta
babali.
14 A ikayat ku mantu
ta makiatawa ha mina ya
babbalu kiden nga awan
para la pake bakbakat,
petta maganak kid, ikid na
mangituldu kid ta ānāk da
kiden, pettam kumanen a
awan sangaw ta panglibakan
na awan kiden mangurug
tekitam gafu tekid.
15 A mappya ta yen ya
metabarang tekid, te dana
tumawag na ya kadwan
kiden babbalu te Hesus, a
dumagdag kid na te Satanas.
16 A kumanen am itta ya
takday mangurug nga itta
ya kahkahulun na kiden
nga balu, a intu mina ya
mang-uffun tekid, te awena
kid mina ipaagtu ta iglesya,
petta gustu sangaw ya iffun
da ta babbālu kiden nga
kakurugan ta awan ta mang-
uffun tekid.

*Ya Metuldu Gafu Ta Lala-
laay Kiden Magtaron*

17 A ya lala-laay kiden
nga makkamu ta iglesya
gafu ta tarabaku da nga
mangipadangag ikid na
mangituldu ta uhohug na
Namaratu a mappya ta itta
hapa ya mesubalit tekid nga
mehulun ta pangdayaw na
tolay kiden tekid.
18 Te yen haman ya lintig
na Namaratu nga nesurat ni
mina Moses.
"**Awem busālān ya baka am
madama magaggik,
petta mangan hapa,**"
kunna.
A ya takday para surat na a
"**Gagangay ta matandanan
ya magbannag mag-
tarabaku,**" kunna.
19 A am angarigan ta itta
ya magpaliwat ta takday lak-
lakay a awem la kurugan ya
ipaliwat na malaksid am itta
ya duwa ono tallu na mangi-
pasikkal.
20 A am kakurugan ta nagli-
wat a ihuyam ta atubang na
maggagimung kiden, petta
magtalaw hapa ya kadwan
kiden.
21 A ya ibar ku para teko ta
kettayan na Namaratu ewan
ikid ni Hesus Kristu ikid na
anghel na kiden a idulot mu
yan kid na tabarang, a igit-
tam ya ngamin tolay ta nonot
mu, te dulay am itta ya idad-
umam.
22 A kumanen hapa am itta
mina ya isaad mu ta mag-
pastor a awem aggutan ipo-
tun ya kamat mu tentu, talo
am intu isaad mu ya seliwat
para la, a mekabat ka hapa
sangaw ta liwat na kiden.
Mappya ta magpalan ka petta
awem mekabat ta dulay,
23-25 a pake appiyam ya
pagpilim, te ya liwat na kad-
wan a melemad bit, a awe-
tam amu abat ta mabayag.

Ammi ya liwat na kadwan
a awena melemad, te dana
amu tam ta awena para la
nebar tekitam. A kumanen
hapa ta tarabaku na tolay, te
am mappya a malogon maita.
Ammi maski am awena mal-
ogon maita a awena haman
melemad ta kanayun.

A mappya hapa, Aleng, ta
bakkan la ta danum ya inu-
mam gafu ta takit na sirat
mu nga magtotoli. A yen ta
parubam ya binarayang.

6

Ya Metabarang Ta Tagabu Kiden Ikid Na Maba-nang

1 A ya itabarang ku hapa
ta tagabu kiden mangurug, a
mappya ta ipaita da ya amat
da ta dafu da, pettam kuma-
nen awan sangaw ta pang-
padulayan na dafu da ta Dyos
tam ikid na ituldu tam.
2 A am angarigan ta
magkakabagis ya tagabu
ikid na makattagabu tentu
gafu ta pangurug da te
Afu Hesus, a bakkan mina
ta yen ya pagrazonan na
tagabu en ta awena kurugan
ya makattagabu tentu, te
mapmappya hud la ta pake
ikakinan na ya pagtarabaku
na tentu, te panguffun na
haman ta kagitta na en
mangurug nga iddukan na
Namaratu.
3 A sa ituldum ikid na
itabarang mu ye-yan kid na
uhohug ta tolay kidina. A am
itta sangaw ya mangituldu ta
takwan gafu ta aweyan na ya
netuldu ni Afu Hesus ikid na
megitta ta relisyon tam,
4 a gagangay mantu ta
magparayag, a awan ta amu
na. A gafu ta itta ya ayat
na nga makitabtabbag ikid
na makidibati ta kebalinan
na uhohug, a yen sangaw
ya pamegafwanan na ketta
na magimpaspassil, ikid na
magingkatkatupag, ikid na
magimpadpadulay, ikid na
magimpalpaliwat, ikid na
makitaptapil.
5 A yen kid na tarabaku
ya gagangay na nagdupal ki-
den ta nonot, a aweda amu
ya kakurugan, te pahig da
ta magba-nang kid gafu ta
relisyon da.
6 A kakurugan ta dakal ya
pagba-nang tam am matap-
pag ya nonot tam gafu ta pan-
gurug tam ta Namaratu.
7 Te awan haman ta nehu-
lun tam ta nekeanak tam, a
awan hapa sangaw ta ihulun
tam am masi kitam.
8 Ammi am kustu ya kanan
tam ikid na pagbarawasi tam
a matappag kitam.
9 Ammi ya magkaragat ta
pagba-nang na a malogon
masikwatan gafu ta intu
karagatan na ya magmagan-
nud na awan ta kapkappyan,
a yen kid sangaw ya mangi-
talaba tentu petta umadayu
ta Namaratu, a melogot
sangaw ta pangtaguhalin na
Namaratu.
10 Te ya pagkaragat na to-
lay ta pirak a yen ya man-
gatad ta ngamin dulay. A yen
ta umadayu hapa ya kadwan
kiden ta kinurug da en, te
ya pagkaragat da ta pagba-
nang da. A ta ayanin a ku-
man na itta ya kimaddug ta

nonot da gafu ta nagtalekudan da ya pagkappyanan na kahalwa da.

Ya Metabarang Te Timotyo

11 A yen ya gafu na, Aleng, ta awem la parigan ya kuman na nonot da, te daddoban ka na Namaratu ewan. Intu hud la karagatam ya mappya na tarabaku, ikid na kagitta na nonot na Namaratu, ikid na pangurug mu tentu. A ikakinam hapa ya mangidduk, ikid na magattam ta zigat, ikid na magattam ta kagittam kiden na tolay.

12 Ta nepangagagay na Namaratu teko a mappya hapa ya nepangipasikkal mu ta pangurug mu, te addu hapa ya nakadangag teko. A maski am anu ya pagzigātām a ikakinam la ya pangurug mu ta kuman na masikan makiunnan, petta magamid mu sangaw ya magnayun na angat nga nekari na Namaratu teko ta nepangagagay na en teko.

13-14 A magbilbilinak hapa teko, Aleng, ta kettayan na Namaratu ewan nga mangtolay ta ngamin, ikid ni Hesus Kristu nga naturad nangipasikkal ta kustu ta atubang ni Gubernador Pilato, te ya bilin ku teko a pake appiyam ya ngamin patarabakuk teko, petta awan sangaw ta kuman na mansam ikid na pakehuyam addet ta ange ni Afu Hesus tekitam.

15 A Namaratu ewan ya makkamu am kanu sangaw ya iange na sin, te intu la tatakday ya malalaki na mangituray; intu ya Ari na ngamin kiden ari, a Dafu na ngamin kiden magturay,

16 te intu la tatakday ya Dyos nga awan masi, a magyan ta zilag nga awena maabikanan. A awan ta tolay nga nakaita tentu, te intu ya Dyos nga awena maita. A mappya te itta hapa tentu ya ngamin kalalaki ikid na magnayun na pakapangwa.

Ya Mapozan Na Metabarang

17 A ya itabarang mu hapa ta maba-nang kidina a aweda mina fulotan ya magparayag, ikid na aweda mina ikatalak ya pagba-nang da nga awena magbayag tekid. Te mapmappya hud la ta Namaratu ewan ya ikatalak da ta makkamu tekid, te iburud na la tekitam ya ngamin magserbi tekitam ta ikatalak tam.

18 A ibar mu tekid ta kanayun mangikallak kid mina, petta masurok ya pangwa da ta mappya ta kuman na kasurok na pagbanang da, te am siayayat kid mangatad ikid na mangisipat,

19 a mekwenta ta kuman na neappiya ya kaba-nang da ta mabayag na araw, pettam kumanen a kwa dan sangaw ya kakurugan na angat nga awan maafut.

20 A iko hapa, Timotyo, a pake appiyam ya tarabakum nga nekatalak na Namaratu teko, a awem parigan ya maguhohug ta awan mappya ta Namaratu. A pagurayam

la ya makitulyat ta uhohugan
na, te maski ibar da ta itta
tekid ya kakurugan a tulad
ya amu da.
21 Te ya kadwan kiden nga
nehulun tekid a netawag kid
na ta kinurug tam. Yen la ya
addet na itabarang ku teko.
Namaratu ya makkamu
tekamuy ngamin.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Te Timotyo

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya mekaduwa in surat ni Pablu te Timotyo a nesurat na tentu en nabalud ta ili na Roma. Ye-yan kan ya napozan na surat na kapye da pinapasi. Dana narikna na ta abikan na ya pasi na a yen ta nagsurat ha te Timotyo petta daggan na ya netabarang na en tentu ta napolu en surat na. A mappya te nakadatang hapa tekitam ya surat na in yan petta madangag tam hapa ya mappya na tabarang.

1-2 Anak ku, Timotyo.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la, te iko ya igittak ta anak ku nga iddukan ku.

A ya nagsurat ha teko, Aleng, a iyak, Pablu, te turin nak ni Hesus Kristu gafu ta uray na Namaratu ewan, petta ipadangag ku ya magnayun na angat nga nekari na ta ngamin kiden nedagga te Hesus.

Ya Damdam Ni Pablu Te Timotyo

3-4 A pake matalakak ta Namaratu ewan, te intu hala ya Dyos ku nga pakidafun ku ta mappya na nonot ta kuman na dadagkal ku kiden ta idi. A am kada makimallakak tentu ta araw pase hiklam a kanayun nonotan ta ka hapa, te pake madamdamak nga makaita teko, petta imagagtay mina ya talak ku teko, te yaga manonot ku hapa ya zigu na matam tekita en naggungay.

5 A matalakak hapa, te manonot ku ya pangurug mu te Afu Hesus nga pake netug mu ta nonot mu, te negitta hala ta pangurug nig kako men Loyda ikid ni hinamen Yunis. A matalakak ta itta hapa teko ya kagitta na pangurug da.

6 A yen ta ipanonot ku hapa teko ya pakapangwam nga neatad na Namaratu teko ta nepangipotun ku ta kamat ku teko, petta pidwam mina pagatangan.

7 Te ya Kahalwa na en nga neatad na Namaratu tekitam, a awena kitam paamatan am awa pasinapān na kitam hud la nga mangidduk ikid na magattam ta zigat gafu ta pakapangwa na en tekitam.

Ya Pangpaturad Ni Pablu Te Timotyo

8 A mappya mantu, Aleng, ta awem ikamat ya ngagan na Dafu tamewan Hesus, a kumanen hapa teyak maski am itta yak ta agbaludan gafu ta pangipadangag ku tentu. Te mapmappya ta ikatalak mu ya pakapangwa na Namaratu nga mangpaturad teko, petta makipagzigat ka hapa nga mangipadangag ta damag ni Hesusen.

9 Te intu mina nonotam, Aleng, ya kallak na Namaratu tekitam, te maski awan ta iningwa tam ta mappya

ta nakagatutan na tekitam
a inagagay na kitam hala,
petta melillik kitam sangaw
ta pama-gang na ta dulay.
Te ta kawan para la na pa-
glelehutin, a dana nekari na
ta ikallak na kitam, petta
megitta kitam tentu gafu te
Hesus Kristu.
10 A ayanen la ya nepangi-
pasikkal na ta kallak na teki-
tam, te dimmatang na i Hes-
usen nga Mangikerutan teki-
tam, a naabak na ya pasi,
otturu nepasikkal nan teki-
tam ya pakapangwa na en
nga mangtolay tekitam, petta
magnayun kitam.
11 A iyak hapa ya turin na
en nga pinatudunan na Na-
maratu ta ange mangipadan-
gag ikid na mangituldu ta
damag ni Hesusen.
12 A maski am yen ya gafu
na zigat kin ikid na kabalud
kin, a attaman ku la seta-
lak, te awek haman ikamat
ya patarabaku na en teyak.
Te amuk haman ya Dyos ku
ta itta ya pakapangwa na nga
magtaron ta nekatalak ken
tentu, petta magdulot hala
ngamin addet ta pagaddetan
na arawin yan.
13 A ya kakuruganen hapa
nga nadangag mu teyak a yen
hapa ya ihulhulum ta pan-
gurug mu ikid na pangidduk
mu te Afu Hesus.
14 A ya nesirak teko ta itu-
ldum, a ikwentam ta mang-
ina, a mappya ta yen ya ap-
piyam ta nonot mu ta kuman
na ipaita na Kahalwa na Na-
maratu nga magyan tekitam.
15 A dana amum ya in-
gwa na kahulun ku kiden
ta isin Asya ta sa nagtaleku-
dan dak teyaken nabalud. A
nehulun hapa tekid ig Figelu
ikid ni Hermogines.
16-18 Ammi matalakak te
Onsiforu, te awenak neka-
mat ta kabalud kin. Te
datang na en ta isin nga
ili na Roma a nekakinan
na ya magapag teyak, a
mappya te naapagan nak
hapa. A kanayun nagpatotoli
nagpasyar teyak ta agyan
na nakabaludan kin, a pake
nabannayan ya nonot ku
gafu ta idduk na en teyak.
A dana amum hapa ta dakal
ya panguffun na en teyak ta
idi ta ili na Efeso. Ampade
sagolyatan na sangaw ni Afu
Hesus ya kallak na en teyak
ta pagaddetan na arawin
yan, kumanen hapa tekid
ngamin nga mamattama.

2

Ya Mappya Na Suddalu Ni Hesus Kristu

1 A iko hapa, Aleng, a map-
pya ta pauffun ka te Afu
Hesus, petta pagsikanan na
hapa ya nonot mu nga man-
gurug ikid na mangidulot ta
ngamin tarabakum.
2 Te mappya ta ituldum
hapa ya kadwan kiden
mekatalak ikid na megitta
mangituldu, petta mangit-
uldu kid hapa ta kadwan
para. A ya ngamin nadangag
mu ta itulduk a yen hapa ya
ituldum tekid, te yen haman
ya amu na ngamin kiden
mangurug ta kinurug tam.

3 A makipagzigat ka hapa
ta kuman na zigat na sud-
dalu nga nedob makigubat,
te kuman na suddalu kitam
ni Hesus Kristu.
4 A gafu ta suddalu na
ka hapa a nonotam ya
gagangay na suddalu ta
awena patabtabang ya bari
na ta tarabaku na awan
magsuddalu, te intu hud la
nonotan na ya patarabaku na
nangpasuddalu en tentu.
5 A nonotam hapa ya kean-
garigan na magkainnabak
kiden, te maski am inya
sangaw tekid ya mangabak
a awena sangaw maatadan
ta sagolyat malaksid am
kinurug na ya ngamin kiden
lintig na nagpainnabak tekid.
A kumanen hapa tekitam,
te mappya ta idulot tam
ya ngamin kiden lintig na
mangpatarabaku en tekitam.
6 A ta kuman na takday
para keangarigan, a ya
malagpaten magmula a yen
la sangaw ya makaapit.
7 A nonotam mantu, Aleng,
ya ngamin kiden keangari-
gan kin, te Namaratu san-
gaw ya mangatad ta pan-
gawatam.
8 A pake nonotam, Aleng,
ta awan ta takwan na damag
nga nekatalak ku teko am
bakkan te Hesus Kristu nga
natolay hala ta pasi, te intu
hala ya Mangikerutan nga
simsima ni mina Ari en
Dabid.
9 A ye-yen na damag ya
gafu na nepangibalud da ikid
na nepangkawad da teyak
ta kuman na pake dulayak
na tolay. Ammi maski
nakawadanak a awena
nakawadan na uhohug na
Namaratu.
10 A yen ta attaman ku la
ya ngamin kiden zigat nga
magpadagdag ta tolay kiden
nga pinili na Namaratu,
petta mesipat kid hapa ta
pangikerutan ni Afu Hesus
ikid na kalalaki na ewan nga
magnayun.
11 Kakurugan hapa ya uho-
hugan da en:
"Am nesipat kitanan ta
pasi ni Hesus
a kumanen hapa sangaw
ta katolay na.
12 A am mesipat kitam ta
kuman na zigat na en
a kumanen hapa sangaw
ta pagturay na en,
ammi am pagtalekudan
tam
a pagtalekudan na kitam
kan hapa, te yen
haman ya nebar na.
13 A maski am angarigan
ta awetam kurugan ya
nebar na en
a kurug ta awena
magladdud," kunda.

*Ya Mappya Na Mag-
tarabaku Ta Namaratu Ewan.*

14 A yen kid na uhohug ya
ituldum ta tolay kidina, a
pake tabarangam kid hapa
ta kettayan na Namaratu ta
aweda mina pagtatapilān
ya kebalinan na uhohug
nga awan ta kappyan, te
matampa sangaw ya pangu-
rug na magdangag.
15 Ammi teko a ikakinam la
ya patarabaku na Namaratu
teko, a pake appiyam hapa
ya gagangay na pangituldum
ta uhohug na en, petta awem

sangaw mamatan, am awa
dayawan na ka na Namaratu
gafu ta tarabakum.
16 A awem ituluk ta itta ya
magbida ta awena megitta ta
Namaratu ewan, te yen san-
gaw ya mangiadayu ta tolay
kiden tentu.
17 A sangaw am dumakal
ya bida da a kumalasig ta
addu na tolay ta kuman na
gurid, aglalo ta ituldu nig Hi-
menyo ikid ni Filetu,
18 te gimungay kid na
ta kakuruganen, a ibar da
haman ta nabalin na ya
pangtolay na Namaratu ta
nagpasi kiden, te bakkan
kan ta bari tam ya tolayan
na am awa kahalwa tam ta
nepangurug tamen. A pake
mapopoyung na ya kadwan
kiden mangurug gafu ta
ituldu da en nga nagkillu.
19 Ammi maski am itta ya
gimungay ta kinurug tam a
maladda hala ya pagyanan
na Namaratu tekitam, te
pasikkalan na am inya ya
kakurugan na mangurug
tentu. A am inya sangaw ya
mangngagan ta Namaratu
ewan a mappya ta pagtaleku-
dan na ya dulay.
20 Am itam ya umag na bali
na maba-nang a maitam ya
magdaduma na pinggan ikid
na pangitunan nga pirak ikid
na balituk, ammi nalaka ya
kadwan, te kayu kid la ikid na
lutak. Ya ispot na pinggan ya
idasar na am itta ya sangaili
na, ammi ya medyo dakat ki-
den ya magserbi ta anganan
na atu ikid na bahuy.
21 A kumanen hapa teki-
tam, te am baggawan tam ya
nonot tam a mappya sangaw
ya pagserbi tam ta kuman na
ispot na pinggan, te negitta
kitam ta dafu tamewan, petta
pagserbin na kitam ta map-
pya na tarabaku.
22 A mappya mantu, Aleng,
ta magpalan ka, petta awem
mekabat ta gagangayen
karagatan na babbagu kiden,
te intu mina karagatam ya
magserbi ta kappyanam ikid
na pangurug mu, a kumanen
hapa ta pangidduk mu ikid
na pakikahulum ta tolay
kiden nga makimallak ta
Namaratu ta mappya na
nonot.
23 A awem la kimabat ta
pagtatabbagan na kadwan
kiden nga awan ta kap-
kappyan, te dana amum
haman ta yen kid na bida ya
mangatad ta pagtatapilān da.
24 A dulay am kimabat
hapa ya daddoban na Nama-
ratu, te mappya ta ipaita tam
ya allak tam ta ngamin tolay,
te masippat kitam mina
nga mangituldu tekid, ikid
na magattam ta makubbit
metuldu.
25 A am itta ya makitapil
tekitam a mappya ta tabba-
gan tam ta malapat, talo am
yen sangaw ya pagpanonot
na Namaratu tekid ta pag-
babawi da, petta amu da san-
gaw ya kakurugan.
26 Te am magtoli sangaw ya
nonot da a makaibbat kid na
sangaw ta sikwat ni Satanas,
te dana sinikwatan na kid
ta pangayayyaw na en tekid
petta kwan da ya ikayat na.

3

Ya Gagangay Na Dulay Na Tolay

1 A pake nonotam hapa ya
ibar kin teko, Aleng, te du-
matang sangaw ya dakal na
pagzigātān am tanagay na ya
pagaddetan na kaarawanin
yan,
2 te pake umaddu sangaw
ya maituk, ikid na mag-
inggum ta pirak, ikid na
maparayag, ikid na mangi-
dadula, ikid na maguhohug
ta dulay, ikid na magsoysoy
ta naganak tekid, ikid na
awan ta amat da, ikid na
awan matalak ta nangikallak
tekid,
3 ikid na awan mangikallak,
ikid na mamadpadulay, ikid
na awan mangiguwad ta
bari da, ikid na magporay
ta ikattolay da, ikid na
mangikatupag ta mappya,
4 ikid na mangitalaba, ikid
na ka-ma la mamadday ta
dulay, ikid na mangiparayag
ta amu da, ikid na pake
magkaragat ta pagayayat da
ammi ta Namaratu ewan.
5 A agingkakurug kid
sangaw ta Namaratu, ammi
aweda kurugan ta itta ya
pakapangwa na.

Mappya ta lillikam ye-yen
kid na tolay, a am angarigan
ta e kid sangaw tekamuy a
awem kid pagdulotan,
6 te mangayayyaw kid, a
simarok kid ta bali na kad-
wan, petta maayayyaw da
ya babay kiden nga malapat
ta nonot. A malogon kid
maayayyaw, te dana nagbu-
rung kid hapa ta kaddu na
liwat da.
7 A yen ta kanayun kid
magdangag ta dalikompormi
na mangituldu, ammi aweda
haman melasin ya kustu en
mangituldu ta kakurugan.
8 Ammi ya mangayayyaw
kiden nga mangituldu ta tu-
lad a kanayun soysoyan da ya
kakurugan. A naggagitta kid
nig mina Hanes ikid ni mina
Hambres nga nagsoysoy te
mina Moses ta idi, te nagkillu
ya nonot da. A awan ta kap-
kappyan na pangurug da te
takwan haman ya kurugan
da.
9 Ammi maski te melogot
kid hala sangaw ta kuman
nig mina Hanes ikid ni mina
Hambres, te maita sangaw
na ngamin tolay ya kawan na
nonot da.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Timotyo

10 Ammi mappya teko,
Aleng, te dana amum ya
gagangay na itulduk ikid na
agangwak ikid na igakkad
ku ta pagtolay kin, a yen
kid hapa ya pinarigam, a
kumanen hapa ta pangurug
ku ikid na pangidduk ku, ikid
na pagattam ku ta zigat.
11 A dana amum hapa ya
ngamin kiden nagzigatan ku
nga inattaman ku ta idi gafu
ta pangikatupag da teyak ta
ili na Antiyoka, a kumanen
hapa ta ili na Ikoniya, ikid
na ili na Listra. Ammi maski
nekatupag dak a nekerutan
nak hala ni Afu Hesus ta
ngamin negakkad da teyak.

12 A maski am inya ya
mangidulot ta pangurug na
te Hesus Kristu a gagangay ta
itta ya mangpazigat tentu,
13 te dumulay la dumulay
sangaw ya dulay na tolay,
a kumanen hapa ta minan-
gayayyaw. Ammi maski am
mangayayyaw kid a dana
naayayyaw kid hapa.
14 Ammi teko, Aleng, a
mappya ta idulot mu la ya
ngamin naadal mu ikid na
kinurug mu, te amum ta
awena nagtulad na nangit-
uldu en teko.
15 A maski addet ta kaab-
bing mu a dana amum ya
surat kiden na Namaratu nga
mangatad ta amum petta
mekerutan ka ta pangurug
mu te Hesus.
16 Te ya ngamin kiden
uhohug nga nesurat ta Bib-
liya a neaswang na kid na
Namaratu, a pagkappyanan
tam kid, petta metuldu
kitam ta kakurugan, ikid na
mehuya kitam ta dulay, ikid
na matabarangan kitam ta
mappya, ikid na metuldu
kitam ta ngamin patarabaku
na Namaratu tekitam.
17 A yen ya pagserbi na
surat na kiden petta ikitam
nga daddoban na Namaratu
ewan a awan sangaw ta
pagkurangan tam, te dana
netuldu kitam, petta amu
tam ya mangwa ta ngamin
kappyanan.

4

1 Itta para ya takday ibar
ku teko, Aleng, ta kettayan
na Namaratu ewan ikid
ni Hesus Kristu, aglalo te
tanagay na ya datang na ta
lutakin, petta intu ya magari
ikid na magimbestigar ta
ngamin kiden tolay kontodu
nagpasi kiden.
2 A mappya mantu ta ikak-
inam ya mangipadangag ta
uhohug na Namaratu. A
bakkan la ta mappya na araw
te maski am dulay na araw,
te mappya ta kanayun naka-
paran ka nga mangipasikkal
ta kakurugan, ikid na mangi-
huya ta magsoysoy, ikid na
mangpaturad ta makafuy, a
masippat ka hapa ta pangit-
uldum tekid ngamin.
3 Yen kid ya pakkwak teko,
te dumatang na sangaw ya
araw am aweda magdangag
ta matunung na metuldu, te
intu la tagasingatan da dan-
gagan ya karagatan na bari
da. A magkalkalasig kid san-
gaw ta addu na mangituldu,
te intu apagan da ya mangi-
tuldu en ta tagasingatan na
bangbang da.
4 A gafu ta kumanen a
pagtalekudan da sangaw
ya kakurugan, te tumawag
kid sangaw magdangag ta
magmagannud na bida nga
tulad.
5 A yen ya gafu na, Aleng,
ta idulot mu la ya matunung
na nonot, a attamam hapa
ya pagzigātām. A idulot mu
la ya tarabaku na mangi-
padangag ta damag ni Hesus,
petta magdulot ya ngamin
patarabaku na Namaratu
teko.
6 Te awanak na sangaw, te
itta yak na de ta ngahab na
avut, a magtugutak.

7 Ammi maski te nedulot
kun ya ngamin kabalinan ku
ta pakigubat ken, a nadatang
kun ya pagaddetan ken, a
awek kad nawakay ya kuru-
gan tam.
8 A awan na mantu ta
nonotan ku am bakkan la
ta sagolyat ku nga neparan
na Namaratu teyak, petta
megitta yak ta katunung na
ewan. Te am dumatang na
sangaw i Afu Hesus a matu-
nung sangaw ya pangitan na
teyak, a sagolyatan nak ta
neparan na Namaratu teyak,
a kumanen hapa sangaw ta
ngamin kiden magindag ta
ange na tekitam.

Ya Adangan Ni Pablu Te Timotyo

9 A mappya hapa, Aleng, ta
alistum ya ange teyak,
10 te nagtugutan nak ni De-
masen, a umange ta ili na
Tesalonika, te intu la nono-
tan na ya kappya na bari na
en ta katolay na in yan. A
awan hapa i Kresenti te im-
mange ta iten Galasya, a i Tito
hapa ya immange ta lugar na
Dalmasya.
11 I Lukas la ya nasirak
teyak. Alapam hapa i Markus
ta kahulum, te mappya san-
gaw ya panguffun na teyak ta
tarabaku kin,
12 te dinob ku i Tikiku ta ili
na Efeso.
13 A sangaw am e kam sin
a alapam hapa ya ulolat ken
nga nesirak ku ta bali ni
Karpo ta ili na Troas. A ala-
pam hapa ya surat ku kiden,
aglalo ta papeles kiden, te
pake masapul ku kid.
14-15 A pake magpalan ka
hapa am maitam sangaw ya
agpaddayen Alehandru, te
masikan nakitapil ta idi gafu
ta nepadangag tamen. Addu
hapa ya iningwa na teyak
ta dulay, ammi Namaratu
sangaw ya mangibalat tentu.
16 Ta damo na nepangi-
darum da teyak a awan ta
nangipasikkal teyak, te sa
newagak nak na kahulun ku
kiden, ammi maski kunna
ten a mappya am pakoman
na kid na Namaratu.
17 A maski newagak dak a
hinebing nak ni Afu Hesus,
a pinasikan nak nga pake
mangipadangag ta uhohug
na en ta Hentil kiden nga
nangibalud teyak, pettam
madangag da hapa. A nelillik
nak hapa ta nangigakkad
kiden ta dulay teyak,
18 a ikatalak ku ta sigida
ikerutan nak ta ngamin du-
lay addet ta alapan nak ta pa-
gariyan na en ta langit. Map-
pya ta intu ya pake maday-
dayawan addet ta addet.
19 A kumanen hapa pakiku-
mustam ig Persila ikid ni Ak-
ila, a kumanen hapa teg Onsi-
foru ikid nga mamattama.
20 Nasirak i Rastu ta ili na
Korinto, a nesirak ku hapa i
Tropimo ta ili na Miletu te
nagtakit.
21 Alistum mantu ya ange
sin ta kaatubangan na
agiridin. A makikumusta
hapa teko ig Ubulo, ikid ni
Pudente ikid ni Lino, ikid
ni Klawdya, ikid na ngamin
kiden kahkahulun tam ta
isin.

22 Ampade Namaratu ya makkamu teko, ikid na manguffun tekamuy ngamin sina.

Ya Surat Ni Pablu Te Tito

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta awena para la nebalud ni Pablu ta ili na Roma a dana nagsurat te Tito, te intu ya takday pastor nga nanguffun te Pablu ta kuman ni Timotyo en. A nesurat na yan te Tito petta amu na am had kun na pagpastor na.

1-4 Anak ku, Tito.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la.

A iyak, Pablu, ya nagsurat teko, te kuman na anak ta ka ta kakurugan gafu ta naggitta kita nga mangurug te Afu Hesus.

A dana amum, Aleng, ta iyak ya daddoban na Namaratu ewan ikid na turin ni Hesus Kristu, te dinob dak nga ange mangipadangag ta tolay na kiden nga pinili na, petta mangurug kid, a petta pake itug da hapa ya kakurugan nga negitta ta Namaratu ewan. A yen ta ikakinan ku ya tarabakuk tekid te ikatalak ku ya Namaratu ewan nga awan magtulad ta isipat na kid ta magnayun na angat ta kuman na nekari na en ta pake nabayag na araw. A ta datang na arawen nga dana pinili na a pake madakar ya nekari na en gafu ta uhohug na en nga nepepadangag na teyak, te iyak hapa la ya pinatudunan na nga ange mangipasikkal ta pangikerutan na tekitam.

Ya Patarabaku Ni Pablu Te Tito

5 A ta nepangisirak ku teko ta fugu na Kareta a

> "Magyan ka la sin, Aleng, petta uffunam ya mangurug kiden nga mangappiya ta paggagimung da, te mappya ta isaad mu ya kalalaklakayan kiden nga mangtaron tekid ta tagtakday na lugar," kunku.

6 A am itta mantu ya isaad mu a mappya ta mapili ya awan kiden ta pakehuyan da, ikid na tagtakday ta atawa. A dana itam hapa am mangurug ya ānāk da kiden, ikid na awan ta pakehuyan da gafu ta aweda manguuyoyung ikid na aweda masoysoy.

7 Te ya mangtaron ta tolay kiden na Namaratu a intu hala ya pinakabari na Namaratu, a mappya ta awena ipersa ya ikayat na en, ikid na awena malogon magporay, ikid na awena magillaw, ikid na awena hapa makitapil, ikid na awena maginggum ta pirak.

8 A mappya hapa ta malogon magpadulot ta ange magpasyar, ikid na malogon mangwa ta ngamin na pagkappyanan, ikid na makānnonot, ikid na matunung, ikid na mangiguwad ta nonot na ikid na bari na.

9 A mappya hapa ta pake itug na ikid na ipasikkal na ya kakuruganen nga negitta ta gagangayen ituldu tam, petta itta ya ibar na nga mappya

ta ituldu na kiden, ikid na
itabbag na ta masoysoy kiden
tentu.
10 Te addu garay ya ma-
soysoy ta taga Kareta kidina,
ikid na maguhohug ta awan
ta kapkappyan, ikid na man-
gayayyaw, aglalo ta Hudyo
kidina nga mangpabanggit ta
bagu kiden mangurug.
11 A mappya mantu ta
gammam yen kid, te gafu
ta ituldu da en a addu ya
makikattway ta kakurugan-
nen nga dadagkal kontodu
anak da kiden. Ammi ya
taga Kareta kidina a malogon
kid la mangituldu ta tulad
gafu ta tandanan na kid na
mangidob tekid.
12 Ya bida na takday kagitta
da nga nagtabarang tekid ta
idi a

> "Kanayun magtulad
> ya taga Kareta kidin, a
> kuman kid na maguyung
> na atu. Matalakag kid mag-
> tarabaku ammi madugal
> kid," kunna.

13 A kakurugan hapa ya
uhohug na en, a yen ta pake
ihuyam kid, sa ikid na man-
gituldu kiden kontodu ituldu
da kiden, petta appiyan da
mina ya pangurug da,
14 petta awedan sangaw
dangdangagan ya bida kiden
nga pinaratu na Hudyo
kiden, a kumanen hapa ta
ibar na makigungay kiden ta
kakurugan.
15 Te am mappya ya nonot
na tolay a mappya hapa ya
ngamin gakkad na, ammi ya
dulay kiden ta nonot ikid na
awan mangurug a balittagan
da ya ngamin ta dulay, te
ya nonot da hapa la ya mag-
padulay.
16 Ibar da haman ta amu
da ya Namaratu, ammi ya
tarabaku da ya mangitalaba
tekid, te nagdupal kid, ikid
na masoysoy kid, a awan ta
makkwa da ta mappya.

2

Ya Petuldu Ni Pablu Te Tito

1 Ammi iko, Tito, a mappya
ta ituldum ya megitta ta map-
pya en metuldu nga kakuru-
gan.
2 A pake ituldum hapa ya
lala-laay kidina ta aweda
mina magillaw, te iguwad
da mina ya nonot da ikid
na bari da, petta mappya
ya pangurug da, a kumanen
hapa ta pangidduk da, ikid
na pagattam da ta zigat.
3 A ituldum hapa ya baba-
baat kidina ta aweda mina
mamadpadulay, ikid na mag-
illaw, petta mappya hapa ya
paghehit da ta kuman na me-
gitta ta Namaratu. A map-
pya mina ya ngamin ipaita da
ikid na ituldu da ta kaaassan-
gan da kiden nga babay,
4 petta parigan da kid hapa
nga mangidduk ta atawa da
ikid na anak da kiden,
5 ikid na mangiguwad ta
nonot da ikid na bari da. Te
aweda mina magpasyar ta
babali ta kaddun na lalaki, te
magintak kid la mina ta bali
da nga magtarabaku ta map-
pya na tarabaku, ikid na tim-
uluk kid ta atawa da. A map-
pya ta yen kid ya metuldu
ta babay kiden, pettam awan
sangaw ta mamadpadulay ta

uhohug na Namaratu gafu
tekid.
6 A ituldum hapa ya
māssikan kidina nga lālāki,
petta iguwad da ya nonot da
ikid na bari da.
7 Te iko mina, Tito, ya
mangipaita ta mappya tekid,
pettam yen sangaw ya
parigan da. A am ituldum
kid a pake ipaitam hapa ta
matunung ka na tolay nga
makānnonot.
8 A appiyam hapa ya uho-
hugam, petta awan sangaw
ta pakehuyam, te am awan
ta pangihuyan na makitapil
teko a mamatan hapa gafu ta
pagsoysoy na teko.
9 A ya tagabu kidina hapa
nga mangurug a ituldum
kid hapa, petta timuluk
kid la ta dafu da kiden ta
ngamin patarabaku da tekid.
A aweda mina masoysoy,
te pagtalakan da mina ya
dafu da kiden ta mappya na
tarabaku.
10 A aweda kid mina pag-
takawān, te ipaita da mina
ta pake mekatalak kid gafu
ta aweda pulus magakut.
Te am mappya ya ipaita
da ta ngamin paghehit da
a yen sangaw ya pakaitan
ta mappya hapa ya ituldu
tam gafu ta Dyos tam nga
mangikerutan tekitam.
11 Te ya allak na Namaratu
ewan nga mangikerutan ta
ngamin tolay a nepakkamu
nan tekitam,
12 petta metuldu kitam
nga mangazi ta ngamin
kiden gagangay tam nga
awan negitta tentu, ikid na
ngamin kiden karagatan tam
ta paglelehutin yan, petta
mappya ikid na matunung
ya paghehit tam ta katolay
tamin para la.
13 A gafu ta allak na en
nga nepakkamu na tekitam
a indagan tam hapa ya
ikatalak tamen na araw nga
datang ni Hesus Kristu nga
seppakapangwa. Intu hapa
la ya Dyos tam nga malalaki
ikid na Mangikerutan teki-
tam,
14 te nesagapil na ya angat
na tekitam, petta sakān na
kitam ta mamagliwaten teki-
tam. Te baggawan na hapa
ya nonot tam, petta pagbali-
nan na kitam ta tolay na nga
mangipasikkal ta mappya na
tarabaku.
15 A yen kid mantu ya it-
uldum ta tolay kidina, Aleng,
a awem ituluk ta idadula da
ka, te ipaitam mina ya turay
mu ta pangituldum ikid na
pangtabarang mu tekid.

3

Ya Gagangay Mina Na Mangurug

1 A pagnonotam hapa ya
mangurug kidina petta ku-
rugan da ya magturay kiden
tekitam ikid na ngamin kiden
lintig na gubyernu, te map-
pya ta dana nakaparan kid
nga magtarabaku ta kakuru-
gan na tarabaku.
2 A ibar mu hapa tekid ta
aweda mina mamadpadulay
ikid na makitapil ta ikattolay
da, te ipaita da mina ya kasip-
pat da ikid na kaalinnak da ta
ngamin tolay.

3 Te maski ikitamen ta
idi a sa naggagitta kitam
nga awan makkamu ta kap-
pyanan, te nasoysoy kitam,
ikid na naayayyaw kitam
hapa, te tinagabu na kitam na
ngamin kiden kinaragatan
tam. A napannu hapa ya
nonot tam ta passil ikid na
pangigakkad tam ta dulay, te
ya nangikatupag tekitam a
nekatupag tam kid hapa.
4 Ammi ta pakkamu tamen
ta allak na Namaratu ewan
ikid na idduk na tekitam a
yen ya nekatalak tam petta
ikerutan na kitam.
5 A bakkan mantu ta
tarabaku tam nga mappya
ya gafu na nangikerutan na
tekitam am awa allak na la
tekitam, te binaggawan na
kitam ta liwat tam kiden
ta nepangzigut da tekitam
ta danum, a nauli kitam
neanak.
6 A pinasinapan na kitam
para ta pakapangwa na
Kahalwa na en gafu ta
nedagga kitam te Hesusen
nga mangikerutan tekitam.
7 Te ya allak na Namaratu
tekitam a nebar na ta matu-
nung kitanan gafu te Hes-
usen, a pinagbalin na kitam
ta anak na kiden nga mang-
alap ta iatad na tekitam, petta
itta ya ikatalak tam ta mato-
lay kitam ta magnayun.

8 Kakurugan ya ngamin in-
uhohug ku ta isin, a ikayat ku
ta pake ipasikkal mu yan kid
ta tolay kidina nga mangurug
ta Namaratu, pettam ikakin-
nan da hapa ya magtarabaku
ta kakurugan na tarabaku, te
petta magserbi kid hapa ta
kappyanan na ngamin tolay.
9 Ammi am itta kam ta pag-
gagimungan a awem mina
ituluk ta pagtatabbagan da
ya awan ta kapkappyan,
ikid na pagkakahulun na
palpalungu kiden tolay, ikid
na lintig kiden nga nesirak ni
Moses ta dadagkal tam kiden,
te awan haman ta iatad na
inen kid na bida am awa
pagtatapilan hud la na tolay
kiden.
10 A am itta ya mang-
pakāttway ta maggagimung
kiden a ihuyam. A am awena
dangdangagan ta kabalinan
na takday ono duwa na
pangihuyam a padayum la,
11 te amum na ta killu ya
nonot na, te gagangay na la
ta magliwat. Ammi ya liwat
na sangaw ya mangitalaba
tentu.

Ya Napozan Na Uhohug

12 A kumanen hapa am
idob ku sangaw teko i
Artemas ono Tikiku a alistum
ya ange mangdafung teyak ta
ili na Nikopolis, te magyanak
sangaw ta ten abat ta kabali-
nan na agirid.
13 A alistum hapa uffunan
ya kabagis tamin Zenas nga
abugadu, ikid ni Apolos ta
ngamin masapul da, petta
makadulot kid ta eyan da.
14 Ammi bakkan mina
ta iko la ya manguffun, te
ituldum hapa ya kabagis tam
kidina petta malogon kid
hapa manguffun ta masapul
na kadwan kiden, petta
itta hapa ya pagserbi da ta
kappyanan.

15 A ya ngamin kidin kahu-
lun ku ta isin a makikumusta
kid teko, a pakikumustak
hapa ya kofun ku kidina
mangurug.
Namaratu ya makkamu
tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Te Pilimon

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya surat ni Pablu te Pilimon a intun yan, a nesurat na kan ta nekebalud na en ta ili na Roma. I Pilimon ya takday kofun ni Pablu ikid na kabagis na nga nagyan ta ili na Kolosas. A ya tagabu na en Onisimu a nagtakaw kan ta pirak ni Pilimon, kapye na netammang, a nakaadayu addet ta ili na Roma. Awena nebar am had kunna ammi nesimmu kan ni Onisimu i Pablu ta nakabaludan na en, a yen hapa ya nepakadangag na ta damag ni Hesus te Pablu, a kinurug na hapa. A gafu ta pagtolin ni Pablu i Onisimu te Pilimon a yen ta nesurat na ye-yan na surat te Pilimon petta pakoman na mina i Onisimu, te bakkan na la ta tagabu na am awa kabagis nan hapa gafu ta pangurug na te Afu Hesus.

Ya kallak ni Pablu te Onisimu ikid ni Pilimon a kumanen hapa ya kallak ni Afu Hesus tekitam gafu ta liwat tam kiden ta Namaratu ewan.

1-3 Kofun ku, Pilimon nga kahulun ku nga magtarabaku ta Namaratu ewan,

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu, petta mappya ka la. A kumanen hapa ta kabagis tamina Appya, ikid ni Arkipo nga kuman na sakā suddalu tam, ikid na ngamin kiden maggagimung ta balimina.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu ikid na kabagis tamin Timotyo, ammi iyak ya nabalud ta ili na Roma in gafu ta pangipadangag ku te Hesus Kristu.

Ya Talak Ni Pablu Te Pilimon

4 Pake matalakak ta Namaratu, kabagis, am kada pakimallak ta ka,

5 te kanayun mepadamag teyak ya pangurug mu ikid na pangidduk mu te Afu Hesus, a kumanen hapa ta ngamin kiden tolay na Namaratu.

6 A yen ta pakimallak ta ka para, petta pake dumakal para ya pangurug mu ikid na pakkamum ta ngamin kiden bendisyon na Namaratu tekitam, pettam madayawan hapa i Hesus Kristu gafu ta panguffum ta kahulun tam kiden mangurug.

7 A gafu ta pangidduk mu ta idi, kabagis, a nabannayan hapa ya nonot na tolay kiden na Namaratu, a yen hapa ya pake mangpatalak ikid na mangpasikan ta nonot ku.

Ya Adangan Ni Pablu Te Pilimon

8-10 A yen ta itta hapa ya adangan ku teko, kabagis, te maski itta ya saad ku nga neatad ni Hesus a awek ibar ta doban ta ka, te makikekallakak la teko gafu ta pagkaid-idduk ta. A gafu ta laklakayak na hapa nga nabalud gafu te Hesus a adangan ku teko ta ikallak

mu sangaw ya dinob ken teko ta ayanin, te nagbalin ta kuman na anak ku ta kabalud kin. Intu hala ya tagabumen Onisimu nga nagtammang teko ta idi.

11 A ta idi a kuman na awan ta serserbi na teko te madi ya tarabaku na, ammi ta ayanin a nangulin a makauffun na teko, a kumanen hapa teyak.

12 A ta ayanin a pagtolin ku teko, ammi pake madamdamak sangaw tentu,

13 te ikayat ku mina ta magyan la teyak, petta intu mina ya pinakabarim nga manguffun teyak ta kabalud kin.

14 Ammi awek la bit alapan am awek ibar teko, te awek ikayat ta mapersa ka manguffun am awa nonot mu hapa la.

15 Mabalin de ta nepalubus na Namaratu ya nepagtammang na teko ta mavit la, petta matabarangan ta uhohug na Namaratu, pettam kumanen a magdanang la sangaw magyan teko.

16 Ammi maski tagabum a awem mina igitta ta kuman na tagabu am awa naturturay ammi ta tagabu, te iddukam mina gafu ta kabagis mun nga mangurug te Hesus Kristu. Gagangay ta kabagis kun nga iddukan ku, ammi dakdakal mina ya idduk mu tentu ta ayanin, te tagabum nga magkabagis gafu ta pangurug na te Afu Hesus.

17 A kumanen am ikwenta nak hapa ta kahulum a pagdulotam la i Onisimu ta kuman na pagpadulot mu mina teyak.

18 A am itta ya liwat na ono gatut na teko, a iyak sangaw ya singiram.

19 Itam, te iyak, Pablu, ya pake nagsurat ikid na nagperma ta isin, a kustu ta iyak sangaw ya magpaga. Ammi awem de naliwatan, kabagis, ta dakdakal para ya gatut mu teyak, te itta ya magnayun na angat mu gafu ta nesipat ken teko.

20 A mappya mantu, kabagis, am isubalit mu hapa teyak ya adangan kin teko gafu ta pagkahulun ta te Afu Hesus. Nonotam mantu yan, petta mabannayan hapa ya nonot ku.

21 A yen ta nagsuratak teko, te itta ya ikatalak ku ta nasursurok sangaw ya pangwam ta kuman na nebar kin teko.

22 A ya takday para manonot ku a mabalin de am iparanan nak ta pagyanan ku ta balimina, te ikatalak ku ta makatoli yak sangaw tekamuy gafu ta pakimallak muy teyak.

23 A itta hapa sin i Paparasen nga kahulun ku nabalud gafu ta damag ni Hesus Kristu, a makikumusta kan tekamuy.

24 Magpakumusta hapa ya kauffunan ku kiden, ig Markus, ikid ni Aristarku, ikid ni Demas, ikid ni Lukas.

25 A mappya am ikallak na kam ngamin ni Afu Hesus petta mappya ya kahalwa muy.

Ya Surat Ta Hebreyu Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Awan kan ta makkamu am inya ya nagsurat ta Hebreyu kiden, te awena haman netun na nagsuraten ya ngagan na. Ammi ta uray na kadwan a Pablu ya nagsurat, te ya suratin yan a gagangay na agsurat na. A ta uray na kadwan para a Apolos ya nagsurat, a ta kadwan para a Lukas. Ammi kompormi am inya na tolay ya nagsurat, te amu tam haman ta Kahalwa na Namaratu ya nangituldu ta nesurat na.

A ya nagsuratan na kiden a Hebreyu kid, te Hebreyu ya agsitang da, ammi Hudyo ya pangingaganan da tekid gafu ta relisyon da. Ammi ya kadwan kiden Hebreyu a nangurug kid hapa te Afu Hesus, te amu da ta intu hala ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu ta dadagkal da kiden. Ammi gafu ta mangurug kid na te Hesus a nekatupag na kid na sakā Hudyo da kiden nga awan nangurug, a tinapil da kid. A pake nazigatan hapa ya kadwan, te nabalud kid, a nagubatan ya kwa na kadwan, a namatan ya kadwan. A gafu ta pake nazigatan kid a kuman na ikayat da magbabawi ta pangurug da te Hesus, petta magtoli kid ta relisyon na Hudyo kiden, te yen ya pake nepapilit na nakitapil kiden tekid. A yen ta nagsurat ya nagafun na suratin yan, te tabarangan na kid, ikid na paturadan na kid, petta idulot da mina ya pangurug da te Hesus, te am magsunsun kid kan a melogot kid. A ya ngamin nesurat na ta isin a yen ya ipasikkal na tekid petta amu da ta kakurugan ya kinurug da en.

Ya Pinaguhohug Na Namaratu Ta Tolay

1 A ta napopolu en araw am itta ya ibar na Namaratu ta dadagkal tam kiden a ya aglavun kiden ya pinaguhohug na ta addu ikid na magdaduma na bida.

2 Ammi ta arawin yan a ya Anak na en ya pinaguhohug na tekitam. A intu hala ya pinagpadday na Namaratu ta ngamin paglelehutin, yaga intu hapa ya nesaad na ta magturay sangaw ta ngamin kiden napadday.

3 A gafu ta Anak na Namaratu a intu hapa ya pakaitan ta kalalaki na Namaratu ewan, te ya kalalaki na Namaratu a kumanen hapa ta Anak na en. A tentu en nabalin nangikaru ta liwat na tolay kiden a nagtoli hapa ta langitewan, a nagtogkok na hapa ta kanawan na Namaratu, te makipagturay hapa tentu. A ta ayanin a intu hapa ya magtaron ta ngaminin paglelehut kontodu langit ta pakapangwa na uhohug na.

Naturturay I Hesus Ammi Ta Anghel Kiden

4 A maski am anghel kiden ya dinob na Namaratu
nga mangidagut ta dana en
uhohug na a pake naturturay para ya Anak na en, te
malmalalaki ya saad na nga
neatad na Namaratu ammi ta
saad da.
5 Te ya uhohug na en tentu
a
"**Ikon ya Anak ku, a ta arawin yan a ipasikkal ku ta iyak la ya damam,**" kunna tentu.
Ammi awan haman ta nebar
na ta anghel na kiden ta kumanin na uhohug. A kumanen hapa ta takday para na
bida na:
"**Iyak ya dama na, a intu ya anak ku,**" kunna.
A bakkan haman ta anghel ya
ikayat na en bidan.
6 A ta nepangilattog na Namaratu ta mementu en anak
na ta lutakin a
"**Mappya ta intu ya dayawan na anghel kiden,**" kunna.
7 Ammi ya uhohug na suraten
gafu ta anghel kiden a
"**Doban na Namaratu ya anghel na kiden ta kuman na masikan na paddad, a pagserbin na kid ta kuman na afuy,**" kunna.
8 Ammi takwan ya
kasasaad na Anak na en, te ya
uhohug na takday para surat
tentu a intu yan:
"**Iko Afu Dyos ya magnayun magturay. A matunung hapa ya turay mu ta ngamin kiden iturayam,**
9 **te pake ikatalak mu ya mappya en, ammi ikatupag mu ya dulay.**
A ya Dyos mu Namaratu ya nangpili teko,
a pinasinapan na ka ta talak nga dakdakal ammi ta neatad na ta kahulum kiden," kunna.
10 A mepasikkal para ta
naturturay i Hesus ammi ta
anghel kiden, te ya uhohug
na takday para na surat a
"**Iko, Afu, ya namadday ta lutakin ta gafgafu na ngamin,**
a ya kamat mu kiden hapa la ya nangpadday ta langitewan.
11-12 **Ammi sa imawan kid hala sangaw, te sa magdan kid ta kuman na ga-gamit,**
a lukutam kid sangaw ta kuman na barawasi petta matalin kid.
Ammi teko a magnayun ka la, a awem sangaw manguli ikid na awem sangaw maglaklakay addet ta addet," kunna.
13 A ya takday para uhohug
na Namaratu nga mangipasikkal ta Anak na en a
"**E ka sin makipagtogkok ta kanawan kin, te abakan ta ya katapil mu kiden, petta iko sangaw ya magturay ta ngamin,**" kunna.
Ammi itta hud ya anghel
nga nangibaran na ta kumanin?

14 Te ya anghel kiden a
ispiritu kid nga daddoban
na Namaratu, te doban na
kid nga ange manguffun ta
ikerutan na kiden.

2

Ya Metabarang Tekitam

1 A gafu ta naturturay ya
Anak na Namaratu ewan
ammi ta anghel kiden a
mappya ta pake itug tam
ya nepadangag na tekitam
talo am umadayu kitam ta
inuhohug na en.
2-3 Ta idi a pina-gang na
Namaratu ya awan kiden
nangurug ta lintig na kiden
nga nedagut na anghel kiden,
a papa-nun tam mantu
makalillik ta pangpa-gang
na am awetam tagopan ya
allak na Anak na en Hesus
nga mangikerutan tekitam.
Te pake mapmappya haman
ya nepadangag ni Hesusen
ammi ta nepadangag na
anghel kiden. Te intu hapa
la ya napolu nangipadangag
ta pangikerutan na tekitam
tolay, a ya nakadangag kiden
tentu ya nangipasikkal hapa
tekitam,
4 otturu nedagga na Na-
maratu ya pangipasikkal
na ta nepadangag da en,
te pinasinapan na kid ta
pakapangwa na Kahalwa
na en, petta ihuga da ya
addu na pakaitan, ikid na
magdaduma na pagpaka-
latan, te magdaduma hapa
ya kalalaki na Kahalwa na
en nga nesaned na tekid ta
kuman na ikayat na en tekid.
5 Te maski am anghel kiden
ya dinob na nga mangidagut
ta lintig na kiden a bakkan
haman ta ikid ya pinili na
nga magturay ta bagu na pa-
glelehut nga umangange. Te
ya kuman na inuhohug ku
ta ayanen a tolay haman ya
pinasinapan na ta kalalaki na
ikid na pakapangwa na Ka-
halwa na en petta ikid ya
magturay.
6 A yen hapa ya uhohug na
suraten ta lebru na Nama-
ratu;
“**Anu haman ta tolay ya
nonotam, Afu? A
anu haman ta sim-
sima ni Adan ya
pakapoyungam?**
7 **Te nepaakbam bit la
ammi ta anghel ki-
den, ammi inatadam
hapa ta kalalaki
na ikid na paka-
dayawan na,
te pinagturay mu ta
ngamin kiden pinad-
day mu,**” kunna.
8 A gafu ta sa peturayan
na Namaratu ya ngamin ta
tolay, a awan mina ta awan
meturayān na. Ammi ta ku-
man na kakurugan a awan
para ta maita tam ta tolay nga
magturay ta kuman na uho-
hug na suraten.
9 Ammi ya maita tam nga
magturay a intu hala i Hesus.
Te dana naak-akban bit la
hapa ammi ta anghel kiden,
a gafu ta allak na Namaratu
tekitam a nazigatan i Hesus
nga nakisagapil tekitam to-
lay petta kakkapan na ya pasi
tam, petta matolay kitam. A

gafu ta nazigatan i Hesus ta
pakisagapil na tekitam a yen
ta sinagolyatan na Namaratu
ta kalalaki na ikid na dayaw
na nga magturay ta ngamin.
10 Te ya uray na Namaratu
ewan nga makkāmu ikid na
mangpadulot ta ngamin a
masapul ta dana mesipat
kitam te Hesus, petta sa
peturayan na ya ngamin
tekitam ta kuman na kinan
na suraten. A mappya mantu
ta dana mazigatan ya nesaad
na en nga mangikerutan
tekitam, petta kustu ya
pangikerutan na tekitam.

I Hesus Ya Kabagis Tam

11 A ya nangbaggawen teki-
tam kontodu sa ikitam nga
binaggawan na a tatakday la
mantu ya dama tam. A yen ta
awena mamat ni Hesus nga
mangibar ta kabagis na ki-
tam,
12 te yen haman ya uhohug
na ta lebru na Namaratu;
"**Ipakkamu ta ka, Afu, ta
kabagis ku kiden,
a dayawan ta ka
hapa ta kettayan na
kahulun ku kiden
nga maggagimung,**"
kunna.
13 A ya takday para na uho-
hug na a
"**Nakigitta yak tekid nga
mangikatalak ta Na-
maratu,**" kunna.
"**A itta kamin ikid na wā**gik
**kiden nga neatad na
Namaratu teyak,**"
kunna ha.

*I Hesus Ya Nangikaru Ta
Liwat Tam*

14 A gafu ta sebilsag ikid
na sedaga ya pakapadday
na wāgi na kiden a yen ta
nakigitta hapa i Hesus ta
kuman na katolay da, petta
ikaru ya liwat da ta pasi
na en. Te ya pasi na en ya
nepangabak na te Satanas
nga mangapasi tekid,
15 pettam kumanen a
maubadan ya ngamin kiden
pinagtagabu ni Satanas,
te pinersa na kid haman
makitagabu tentu addet ta
kaassang da en gafu ta talaw
da ta pasi da.
16 A amu tam haman ta
bakkan ta anghel kiden ya
pakapopoyungan ni Hesus
am awa simsima kiden ni
mina Abraham.
17 A mappya mantu ta
negitta ta kabagis na kiden,
pettam kumanen a magbalin
hapa ta kadakalan na padi
da nga makipagrikna ikid na
mangikallak tekid ta atubang
na Namaratu, te intu ya
mangikaru ta liwat da kiden.
18 A gafu ta dadana nagat-
tam ta addu na pagzigātān
ikid na pangayayyawan a
malogon hapa mangikallak
tekitam am ikitam ya
maayayyaw ikid na mazi-
gatan.

3

*Naturturay I Hesus Ammi
Te Moses*

1 A gafu ta kumanen a
ikitam, kahkahulun, ya
magkakabagis nga megitta
ta Namaratu ewan, te pinag-
balin na kitam ta kabagis
na Anak na en. A mappya

mantu ta pake nonotan tam i
Hesusen, te intu hala ya turin
na Namaratu ewan. A gafu ta
pangurug tamen a intu hapa
ya pinakabari tam ta atubang
na Namaratu ewan.

2 Ta idi a i mina Mosesen
ya nesaad na Namaratu ta
magturay ta tolay na kiden, a
mekatalak hapa i Moses nga
magtaron tekid ta kuman na
magtaron ta bali, te ya bali
na Namaratu a intu hala ya
tolay na kiden. A mekata-
lak hapa i Hesus ta kuman
ni mina Moses, te sa nedulot
na ya ngamin patarabaku na
Namaratu tentu.
3-4 Ammi maski am had sin
na bali a gagangay ta itta ya
namadday ta bali en, ammi
ya namaddayen ta ngamin
kiden napadday a kagitta
hala na Namaratu. A yen
ta naturturay i Hesus ammi
te mina Mosesen, te intu
haman ya namadday ta bali
na Namaratu, ammi i Moses
ya takday la na tolay nga
nagyan ta bali na.

5 Ya kasasaad mantu ni
mina Moses a tagabu la na
Namaratu nga mekatalak
magtaron ta bali na, te intu
la nepasikkal na ta tolay
kiden ya mebida sangaw ta
mabayag para na araw.

6 Ammi ta neange ni Hes-
usen nga Mangikerutan teki-
tam a intu ya mekatalak nga
magturay ta bali na Nama-
ratu gafu ta Anak na. A
ikitam hapa ya bali na nga
pagyanan na am idulot tam
la idulot ya pangikatalak tam
ta nekari na en tekitam.

7 Te ya uhohug na Kahalwa
na Namaratu ta idi a
“**Am arawin yan ya
pakadangag muy ta
uhohugan na Nama-
ratu tekamuy**
8 **a awemuy pag-
banadan ya nonot
muy ta kuman na
dadagkal muy ki-
den ta idi tekiden
nagsoysoy ikid na
nangparuba teyak ta
agyan na kalafuka-
nen.**
9 **Te maski am kanayun
naita da ya kalalaki
na pakapangwak ta
las-ud na appatafulu
na darun
a parparuban dak la.**
10 **A yen ta nagporayak
hapa tekid, a**
*‘Kuga pagtalekudan nak
na tolay kidin yan, a
gagangay ta aweyan
da la ya itulduk tekid,’*
kunku.
11 **A gafu ta pagporay ku
tekid a**
*‘Bakkan na sangaw ta Na-
maratu ya ngagan ku
am makasarok ye-yen
kid na tolay ta pakipag-
bannayan ku,’* kunku.”

*Ya Metabarang Ta Mag-
banad Ta Nonot*
12 A mappya mantu,
kahkahulun, ta imugudan
muy, petta awan tekamuy
ta dulay na nonot nga awan
mangurug, te yen sangaw
ya mangiadayu tekamuy ta
siggatolay na Dyos.
13 A magkapatpaturad
kam mina ta kinangha-
haw ta ketta para na araw

muy, petta awan sangaw ta magbanad ta nonot na gafu ta pakaayayyaw na ta pagliwatan na.

14 Te am awetam pake kengan ya pangikatalak tamen te Hesus petta idulot tam la ta addet ta addet a awan sangaw ta kesipatan tam tentu.

15 A yen ta nonotan tam mina ya ikayat na uhohugan ta danen surat ta Bibliya;

"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy a awemuy pagbanadan ya nonot muy ta kuman na dadagkal muy kiden ta idi tekiden nagsoysoy teyak,**" kunna.

16 A inya hud ya nakadangag ta uhohug na Namaratu otturu nagtalekud tentu am bakkan ta dadagkal tam kiden nga pinagbakwit ni mina Moses ta lugar na taga Egipto kiden?

17-18 A inya hud para ya nangipagasingan na ta aweda sangaw makipagbannay tentu am bakkan ta ikid hapa la nga nagtalekud tentu. A inya hud ya nagporayan na ta addet ta appatafulu na darun am bakkan ta ikid hapa la, te gafu ta nagliwat kid a sa nagpasi kid ta kalafukanen.

19 A yen mantu ya pakkamun tam ta nagamma kid simarok ta pakipagbannayan na Namaratu gafu ta aweda nedulot ya pangurug da.

4

Ya Talak Na Nonot Na Namaratu

1 A gafu ta nelogot ya napopolu kiden dadagkal a pake magburung kitam mina talo am itta hapa sangaw ya melogot tekitam, te itta para la ya pakipagbannayan nga nekari na Namaratu ta mayat simarok.

2-4 A awan hapa ta pambar tam, te itta haman ya nadangag tam nga mappya ta kuman na nadangag na popolu kiden dadagkal. A ikitam nga nakadangag ikid na mangikatalak ta tinarabaku ni Hesus a nakasarok kitanan ta nekari na Namaratu tekitam. Ammi ya napopolu kiden dadagkal nga nakadangag ta nebar na Namaratu tekid a awan ta neuffun na nadangag da en tekid gafu ta aweda haman nekatalak. A gafu ta pagporay na Namaratu tekid a nebar na te mina Moses ta

"**Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid na tolay ta pakipagbannayan ku,**" kunna.

A yen ta negungay na Namaratu ya mekapitu en araw petta ngilinan na tolay kiden, petta yen ya pagnonotan tam ta simarok kitam mina ta pakipagbannayan na en. Te ya ikayat na uhohugan gafu ta mekapitu en araw a

"**Nagimmang ya Namaratu ta mekapitu en araw, te matalak na gafu ta sa nabalin na ya ngamin kiden**

tinarabaku na,” kunna.
A maski am sa nebalin na Namaratu ya ngamin a aweda haman kurugan ta mesipat kid hapa ta ngamin kiden tinarabaku na.
5 A yen ta nebar na ta
“**Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid na tolay ta pakipagbannayan ku,**” kunna.
6-7 A gafu ta nangilogot ya napopolu kiden nga nagsoysoy ta nadangag da en a pinidwa ha na Namaratu ya nekari na en, petta mesipat ya mayaten mesipat. Te tentu en nabayag addet ta nepasi na popolu kiden dadagkal a nepeuhohug na te mina Dabiden ya ikari na en ta kuman na nebar kun ta ayanen;
“**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy a awemuy pagbanadan ya nonot muy,**” kunna.
A gafu ta nepeuhohug na te Dabiden a netunglak na ya takwan na araw, petta simarok kitam mina ta pakipagbannayan na Namaratu ewan, te am arawin yan kan ya pakadangag tam ta uhohugan na tekitam a yen kan mina ya pakesipat tam ta pagbannayan na.
8 Te maski am nakadatang ya napopolu kiden ta lugar na Kanaan nga nangitulu-dan ni mina Hoswe tekid a bakkan haman ta iyen ya pakesipat da ta nekari na Namaratu, a yen ta nebar na Namaratu ya takwan na araw tekitam, petta simarok kitam mina tentu.
9 A yen mina ya pake nonotan tam, te ya iatad na Namaratu nga pagbannayan na tolay na kiden a megitta hala ta kabannayan na en ta mekapitu en araw, te nagimmang na gafu ta sa nabalin na ya nepangparatu na ta paglelehutin.
10 A am itta ya makipagbannay ta Namaratu a pagkamagan na ya gagangayen tarabaku na ta kuman na Namaratu ewan.
11 A gafu ta kumanen a awetam mina pagbanadan ya nonot tam ikid na magsoysoy ta uhohugan na Namaratu tekitam ta kuman na napopolu kiden, te afuran tam la ya makipagbannay ta Namaratu, petta awetam sangaw melogot.
12 Te ya uhohug na Namaratu a sitatolay haman ikid na seppakapangwa, te kuman na itta ya tadam na nga matmatadam ammi ta magdwaakub na kampilan, yaga malogon suminap addet ta umag na nonot tam ikid na kahalwa tam, ikid na umag na ngamin barbari tam ikid na tulang tam kiden. A pasikkalan na hapa am anu ya nonotan tam ikid na igakkad tam,
13 te awan ta melemad tam ta Namaratu am awa umapārān ya ngamin kasasaad na pinaratu na kiden. A intu sangaw ya

mangita tekitam am kustu ya
tinarabaku tam.

Ya Kadakalan Na Padi Tam

14 A yen ta pake itug tam
mina ya pangurug tam, te
itta ya kadakalan na padi tam
nga nakasarok ta agyan na
Namaratu ewan, a intu hala
ya anak na en Hesus.
15 A amu na hapa makipa-
grikna ta pagkafuy tam,
te naparuba na hapa ya
kuman na ngamin kiden
nangayayyaw tekitam, ammi
naattaman na la petta awena
makaliwat.
16 A gafu ta intu ya padi
tam nga sumagapil tekitam
ta atubang na Namaratu
ewan a mappya ta iturad
tam la ya simarok ta bali
na ewan petta makimallak
kitam tentu ta pake atubang
na ewan, te intu hala ya Dyos
nga makkamu ta ngamin, a
malogon hapa mangikallak,
petta mauffunan kitam am
itta ya masapul tam.

5

1 A ya netunglak ta
kadakalan na padi ta idi a
dana pinili na Namaratu,
kapye na nesaad, petta intu
ya pinakabari na ikattolay na
kiden ta atubang na Nama-
ratu, te intu ya nangigawat ta
iatad da ikid na peatang da
ta Namaratu gafu ta liwat da
kiden.
2 A gafu ta addu hapa
ya pagkurangan na ta ku-
man na ikattolay na ki-
den, a maalumemak hapa
magtabarang tekid am an-
garigan ta tumakwan kid
gafu ta pakilavun da.
3 A gafu ta itta hapa ya
pagkurangan na a gagangay
ta itta hapa ya iatang na gafu
ta liwat na kiden hapa la ta
kuman na iatang na ta liwat
na tolay kiden.
4 A maski am inya ya
kadakalan na padi ta idi
a awena haman naguray
nagpadi, te inindagan na ya
pagpili na Namaratu tentu
ta kuman na nepagpili na te
mina Aronen.
5 A kumanen hapa te Hes-
usen, te bakkan ta intu ya
nangpātā-nāng ta bari na ta
kadakalan na padi, te Nama-
ratu ya nangpātā-nāng tentu.
Te ya napolu en uhohug na
Namaratu tentu a

"**Ikon ya Anak ku, a iyak la
ya damam,**" kunna,

6 kapye na hapa nebar ta

"**Ikon ya padi nga mag-
nayun ta addet ta ad-
det, te nesaad ta kan
ta kuman na pagpadi
ni Melkisadeken ta
idi,**" kunna.

7 A ta ketta para la ni Hesus
ta lutakin a pake masikan
makimallak tentu en magge
masi, te neayag na ya paki-
mallak na, yaga netangit
na para ta Namaratu ewan
nga makkamu mangikerutan
tentu. Ammi gafu ta malol-
ogon hapa timuluk ta pasi
na en a dinangag na hapa na
Namaratu ya pakimallak na
en.
8 A maski am Anak na
Namaratu a mappya ta

pinaruba na hapa ya ma-
gattam ta zigat na petta
mapenam mangidulot ta
pangurug na.
9 A gafu ta awan pulus
ta pagkurangan na a nag-
balin hapa ta magnayun na
mangikerutan ta ngamin ki-
den mangurug tentu,
10 te pinagbalin na Nama-
ratu ta kadakalan na padi ta
kuman na pagpadi ni Melk-
isadek ta idi.

Ya Metabarang Ta Awan Para Maketug

11 A addu para la mina ya
ipasikkal ku tekamuy gafu te
Melkisadeken, ammi mazi-
gat melawlawag tekamuy,
te kuman na nagbangngag
kanan.
12 Gagangay ta ikamuy
na mina ya mangituldu ta
kadwan, te nabayag kanan
haman nakadangag, ammi
kuman na masapul muy para
la ya mangituldu ha tekamuy
ta imunnanen metuldu ta
uhohug na Namaratu, te ku-
man na mapasusu kam para
la, te awemuy para makan
ya kuman na matuyag na
kanan.
13 A gafu ta kuman na gat-
taken la ya maattaman muy a
awemuy para la amu ya pag-
duman na matunung ikid na
killu.
14 Ammi ya matuyagen
ta nonot, a masapul na
ya matuyag na kanan, te
napenam na magnonot, a
marikna na ya pagduman na
matunung ikid na killu.

6

1 Ammi gafu ta nabayag
kitanan mangurug a taliban
tam la bit ya mapopolu kiden
metuldu ta bagu kiden man-
gurug, te mappya ta pagtuya-
gan tam ya pangurug tam
ta kadwan kiden metuldu, te
nabalin na haman netunglak
ya kuman na arigi na pan-
gurugan tam, a yen ta awe-
tanan mina totolin bibidan
ya napopolu kiden netuldu
tekitam nga pagbabawi tam,
ikid na pamegafwanan na
pangurug tam ta Namaratu,
2 ikid na pagzigut tam,
ikid na pangisi-ged tam ta
bendisyon, ikid na pagtolay
sangaw na nagpasi kiden,
ikid na pangpa-gang na
Namaratu nga awan ta addet
na. Taliban tam bit la yen kid
na metuldu, petta nonotan
tam ya kadwan kiden para
metuldu nga mangpatuyag
ta pangurug tam.
3 A am uray hapa na Na-
maratu a yen ya itulduk teka-
muy, petta awemuy sangaw
magtalekud,
4 te am itta ya magtalekud
ta pangurug na en a awena
mabalin ta magtoli ta nag-
talekudan na en. Te dana na-
paruba nan haman ya dakar
na Namaratu a bendisyon na
en, a naparuba nan hapa
ya panguffun na Kahalwa na
Namaratu tentu,
5 ikid na kappyanan na
uhohug na Namaratu, yaga
nakakkapan na para ya
pakapangwa na Namaratu
nga umaddu sangaw ta
pakapatayuk na iturayan na.
6 Ammi am pagtalekudan

na mina a awena mantu ma-
balin ta magtoli, te neama-
mat nan haman ya Anak na
Namaratu, te kuman na pina-
gappa na la ta krus.
7 Te ya nonot na tolay a
kuman na lutak. A am dana
naaradun ya lutaken kapye
na mamulan, a bendisyonan
na hapa na Namaratu ta
udanen petta malapat. A am
lumattog hapa sangaw ya
mayan na lutaken a ittan ya
magserbi ta makālutaken ta
kanan na.
8 Ammi am angarigan ta
intu la sangaw lumattog ya
sit ikid na kompormi na
kadat, a awan ta serbi na
lutaken, a igaged nan mantu
na makālutaken kapye na
tungradan ya mayan na en.
A kumanen hapa ta tolay.
9 A maski am bidan ku
yan tekamuy, kahkahulun, a
awek ibar ta ikamuy ya ku-
man na lutaken nga awan ta
serbi na, te amuk ta ispot ya
ipaita muy gafu ta pangurug
muy, a yen ya mangipasikkal
ta mekerutan kam.
10 A matunung hapa ya
Namaratu, te awena kali-
watan ya tarabaku muy ikid
na pangidduk muy tentu, te
maita na hala ya panguffun
muy ta kahulun muy kiden
mangurug.
11 Ammi pake ikayat ku
para ta idulduloot na tagtak-
day tekamuy ya kuman na
dana kalogon muyen addet
ta addet, petta magdulot
hapa sangaw ya ngamin
ikatalak muy ta iatad na
Namaratu tekamuy.
12 A nabidak yan tekamuy
petta awemuy la matalakag,
am awa parigan muy mina
ya imunnan kiden nangurug
nga nakagamid ta nekari na
Namaratu gafu ta pangurug
da ikid na nepagattam da ta
zigat da en.

*Ya Pagpagasingan Na Na-
maratu Ta Kari Na En*

13-14 A intu mina nonotan
muy i mina Abraham ta idi,
te ya uhohug na Namaratu
tentu a
"**Pagasingan teyak am
aweta ka sangaw
bendisyonan, a
pakaddun ku hapa
sangaw ya simsimam
kiden,**" kunna.
A gafu ta awan ta atata-nang
ammi ta Namaratu ewan, a
yen ta ngagan na en hapa la
ya nepagasingan na ta idulot
na la idulot ya nekari na en te
Abrahamen.
15 A gafu ta naattaman ni
mina Abraham ya magindag
a nagamid na hapa ya nekari
na Namaratu tentu.
16 A am angarigan ta to-
lay mina ya magpagasingan
ta ipasikkal na en a inga-
gan na ya ngagan na Nama-
ratu ewan gafu ta atata-nang
ammi tentu. A maski am anu
ya ipasikkal na, am ngagan
na Namaratu ya ipagasingan
na a yen na hapa ya kurugan
na kadwan kiden.
17 A kumanen hapa ta
Namaratu, te gafu ta itta
ya nekari na a ikayat na
ipasikkal ya nekari na en ta
nangikarin na kiden, petta
mangurug kid ta awena san-
gaw ibabawi ya nekari na en
tekid. A yen ta ipagasingan

na ya ngagan na en petta
mepasikkal ya nekari na en.
18 A gafu ta awena magladdud na Namaratu, a awena
mantu mabalin ta ibabawi
na ya nekari na en ikid na
nepagasingan na. A ya duwa
kiden iningwa na Namaratu
ya pakaturadan na mina na
nonot tam, te gafu ta umahat
kitanan ta Namaratu ewan
a paturadan na kitam, petta
pake itug tam ikid na idulot tam ya pangikatalak tam
tentu.
19 Te am ikatalak tam ya
uhohug na Namaratu tekitam a yen ya kuman na kegalutan na kahalwa tam, petta
awetam magattāt ta pake sodan tamen ta agyan na Namaratu ewan.
20 Te yen ya imeyan ni Hesusen petta pinakabari tam ta
atubang na Namaratu ewan,
te nagbalin ta kadakalan
na padi nga magnayun
ta kuman na pagpadi ni
Melkisadek ta idi.

7

Ya Pagpadi Ni Melkisadek

1-2 A ya kasasaad ni
Melkisadek ta idi, a intu
ya ari ta lugar na ili na
Salem, yaga padi hapa na
Namaratu ewan. A ya ikayat
na uhohugan na ngagan
na en Melkisadek a, "**Ari
na Katunungan,**" kunna.
Ammi "**Ari na Kappya**" ya
takday para ngagan na gafu
ta intu hala ya ari ta lugar na
Salem.
3 Ammi awan ta makkamu
am had sin ya nagafun na
pagpadi na, te awena haman
nesurat am inya ya dama
na ikid na hina na ikid na
dadagkal na kiden, kumanen
hapa ta nekeanak na ikid na
pasi na. A gafu ta kumanen
a meangarig hapa ta Anak
na Namaratu, te kuman na
awan ta pagaddetan na pagpadi na.
4 A* nonotan muy mantu
ya kadakal na turay ni
Melkisadek, te intu hala ya
inatadan ni Abrahamen ta
pagkafulu na ngamin kiden
nagubat na ta kwa na ari
kiden, te enna dinafung i
Abrahamen tentu en nagtoli
nga ange namapasi ta ari
kiden, a binendisyonan na
hapa.
5 Dana amu na ngamin
tolay ta naturturay ya
mangbendisyon ammi ta
bendisyonan na en, a yen ya
mangipasikkal ta naturturay
i Melkisadek ammi te mina
Abraham, a naturturay hapa
ya pagpadi na en ammi ta
pagpadi na magLebi kiden
ta ayanin, te ya magLebi
kiden a simsima kid ni mina
Abrahamen, te ya dadagkal
da en Lebi a afuk ni Abraham
ta tud.
6 A ya magLebi kiden a itta
hapa ya turay da, te ya takday lintig na Namaratu ya
mangibar ta ikid mina ya
maatadan ta pagkafulu na
bannag na sakā Hudyo da kiden gafu ta pagpadi da, ammi

* **7:4** Ya katunud na bersikulo 4 addet ta 10 a medyo takwan ammi ta katunud da ta kadwan kiden Bibliya, te nauli ya katunud da ta isin petta matarus ya bida.

sa simsima kid hala ni mina
Abrahamen nga binendisy-
onan ni Melkisadek ta idi.
7 Ammi naturturay para
ya pagpadi ni Melkisadek,
te takwan ya nagafun na
pagpadi na ta idi, te awena
negitta ta nagafun na pag-
padi na magLebi kiden, te
awan kid para la ten, a awan
para la ya lintigen nga nang-
papadi tekid. Ammi gafu ta
padi i Melkisadek a intu ya
inatadan ni Abrahamen ta
pagkafulu na kwa na kiden.
Ammi binendisyonan na
hapa i Abrahamen, te intu ya
nakitulagan na Namaratu ta
palungu.
8 A maski am awan para
la ya magLebi kiden nga
simsima ni Abrahamen ta
nepangdafung ni Melkisadek
tentu a itta kid para la ta bari
ni Abrahamen, a sakā nesi-
pat kid hala ta pangatad na ta
pagkafulu na nagbannagan
na te Melkisadeken.
9 A maski am ikid ya
maatadan ta pagkafulu na
nagbannagan na tolay kiden
a dana nangatad kid haman
te Melkisadeken.
A yen ta naturturay ya pag-
padi ni Melkisadek ammi ta
pagpadi na magLebi kiden.
10 A pake maita para ta
naturturay i Melkisadek, te
ya magLebi kiden a aweda
haman magdanang, te nasi
kid la. Ammi te Melkisadek a
nepasikkal ta matolay la.

Ya Pangtali Na Namaratu Ta Pagpadi Na MagLebi Kiden

11 A maski am nesaad ya
magLebi kiden ta pagpadi da
a awan haman ta mabali-
nan da nga manguffun ta to-
lay kiden petta matunung kid
mina ta Namaratu. A yen
ta inazi na ya pagpadi ni
Aron ikid na kahulun na ki-
den nga magLebi, a takwan
na ya nesaad na nga mag-
padi ta kuman na pagpadi ni
Melkisadek ta idi.
12 A gafu ta natalin ya
magpadi kiden a gagangay
ta matalin hapa ya lintigen
nga nangpapadi tekid, te
ya lintigen nga nedagut ni
mina Mosesen ta idi a yen
ya nangatad ta pagpadi na
magLebi kiden.
13-14 Ammi ya tali da en nga
magpadi nga binida na Na-
maratu ta suraten a bakkan
haman ta tribu ni Lebi ya na-
gafun na, te amu tam haman
ta tribu ni mina Huda ya na-
gafun na Dafu tamen Hesus,
a bakkan ta yen ya nagafun
na padi kiden ta idi. A gafu
ta awan ta nabida ni Moses ta
lintigen ta isin na tribu tentu
en nangipalawag ta tarabaku
na padi, a yen ta nebar na
Namaratu ya bagu na lintig
nga mangpapadi te Hesus.
15 A gafu ta ittan ya
bagu na padi nga negitta te
Melkisadek, a yen para ya
mangipasikkal ta pagkurang
na pagpadi na magLebi
kiden.
16 Te bakkan ta lintig na
magLebi kiden ya nangpa-
padi te Hesus, te ya gafu na
pagpadi na a ya pakapangwa
na angat na nga awan ta ad-
det na,
17 te yen haman ya uhohug
na Namaratu ta suraten;

"**Iko ya padi nga magnayun addet ta addet te mesaad ka ta kuman na pagpadi ni Melkisadeken,**" kunna.
18 A naazi mantu ya danen
lintig gafu ta itta ya kurang
na, te awan ta neatad na,
19 a awan ta pakauffun
na ta tolay kiden petta
umabikan kid mina ta Nama-
ratu. Ammi ta ayanin gafu ta
damag ni Hesus a dakdakal
ya ikatalak tam ammi ta
nekatalak na dadagkal kiden,
a intu ya manguffun tekitam
petta makaabikan kitam ta
Namaratu.
20-22 A pake mapmappya
mantu ya bagu en netu-
lag na Namaratu tekitam
ammi ta dana en netulag
na ta dadagkal tam kiden,
te i Hesus ya makkamu
mangidulot ta netulag na en
tekitam. A gafu ta intu ya
kadakalan na padi tam a itta
hapa ya nekari na Namaratu
tentu, te ya uhohug na
Namaratu tentu a
"**Nepagasingan ku ta padi ka nga magnayun, a awek na sangaw ibabawi,**" kunna tentu.
Ammi ta nekesaad na
imunnan kiden nagpadi a
awan haman ta nekari na
Namaratu tekid.
23 Ammi nakiduma para i
Hesus ta imunnan kiden nag-
padi, te aweda haman nag-
danang ta pagpadi da te nasi
kid, a yen ta matubtubbat ya
magLebi kiden nga magpadi.
24 Ammi te Hesus a awena
magimmang magpadi te
magnayun la addet ta addet.
25 A yen ta itta ya mabali-
nan na nga mangikerutan
ta mappya ta ngamin kiden
umabikan ta Namaratu gafu
tentu, te magnayun sitato-
lay ta atubang na Namaratu
ewan, petta pakimallak na ki-
tam.
26 A i Hesus mantu ya
kadakalan na padi nga
makauffun tekitam te kagitta
hala na Namaratu ewan, a
awan ta liwat na ikid na
pakehuyan na, te awena
mekabat ta magliwat kiden, a
ta ayanin a neata-nang hapa
addet ta utun na ngamin
kiden magyan ta langit.
27 A awena hapa masapul
ta kanayun mangatang ta ku-
man na imunnan kiden nga
kadadagkalan na padi. Te
ye-yen kid a kanayun nan-
gatang kid bit gafu ta liwat da
kiden, kapye da nangatang
gafu ta liwat na tolay kiden.
Ammi te Hesus a mittan la
ya nepangatang na tentu en
nangiatang ta bari na ta pasi
na en.
28 Ammi ta idi a ya lintigen ya nangpapadi ta tolay maski am itta ya pagkurangan na. Ammi ta ayanin a itta ya nekari na Namaratu a nepagasingan na para ta intu magpadi ya Anak na en nga magnayun magpadi, te awan pulus ta pakehuyan na.

8

I Hesus Ya Pinakabari Tam

1-3 A kumanin mantu ya pake ikayat ku uhohugan tekamuy: ittan ya kadakalan na padi tam ta kuman na nebar kun ta ayanin, a

mappya ta neatang na ya bari
na en ta Namaratu gafu ta
liwat tam kiden, te maski am
inya ya mesaad ta kadakalan
na padi a gagangay ta itta
ya iatang na. A ta ayanin
a nesaad ya kadakalan na
padi tam ta kanawan na
dama na en nga magturay
ta langitewan. A intu hapa
ya pinakabari tam ta pake
agyan na Namaratu ewan, te
bakkan ta agyan na gagangay
na kapilya nga paddayan na
tolay ta lutakin.

4 A ta ketta para la ni Hesus
ta lutakin a awena mabalin
ta magpadi ta gagangayen
kapilya, te ya magLebi kiden
la ya magpadi ikid na man-
gatang ta kapilya in yen ta
kuman na nebar na lintigen
nga mangpapadi tekid.

5 Ammi ye-yen na kapilya
nga nagtarabakun na padi ki-
den a bakkan ta yen ya kaku-
rugan na agyan na Nama-
ratu, te yen la ya neunnan
na Namaratu ta kuman na
keangarigan la na agyan na
en ta langit. Te ya uhohug
na Namaratu te mina Moses
tentu en ange namadday ta
gagangayen kapilya a

"**A pake itam, Moses,
am paddayam ya
kapilya en, te me-
gitta mina ta kapilya
en ta langit nga
nepaitak teko ta
utun na bagetayen,**"
kunna.

*Ya Bagu En Tulag Na Na-
maratu*

6 A ya tarabaku ni Hesus
ta ayanin ta pake agyan
na Namaratu ewan a
pake mapmappya ammi ta
tarabaku na nagpadi kiden ta
lutakin, te pake mapmappya
hapa ya bagu en tulag nga
idulot na ammi ta napolu en
tulag nga nedulot na popolu
kiden nagpadi. A kakurugan
ta mapmappya ya bagu en
tulag, te pake mapmappya
hapa ya ikari na Namaratu
nga mehulun tentu ammi ta
napolu en tulag na.

7 Te am angarigan ta awan
mina ta kurang na napolu
en a awena mina netali ya
mekaduwa en.

8 Ammi kuman na nehuya
na ya napolu en tulag na gafu
ta tolay kiden, te ya uhohug
na en tekid a

"**Itta sangaw ya araw am
mamaddayak ta
bagu na tulag ku ta
Istralita kiden ikid
na taga Huda kiden.**

9 **Ammi bakkan sangaw ta
kuman na dana en
tulag ku ta dadagkal
da kiden teyaken
nangiuhet tekid ta
lugar na Egipto,**

**te aweda haman kin-
urug ya tulag ken
tekid, a yen ta
pinagorayan ku kid
hapa,**" kunna.

10 "**A ya tulag ku sangaw ta
tolay ku kiden a**

**Iyak hapa la sangaw ya
mangipasinap ta
lintig ku kiden tekid,**

**te isurat ku ta nonot
da, petta malogon
kid sangaw mangu-
rug.**

A iyak sangaw ya Dyos da nga makkamu tekid,
a ikid sangaw ya tolay ku nga mangurug teyak.
11 **A awena sangaw masapul ta magintultuldu kid.**
A awan sangaw ta,
'O, nonotam ya Namaratu,' **kumin,**
te amu nak sangaw na ngamin kiden tolay ku
nga abbing ikid na dadagkal, ikid na pobre ikid na nabanang.
12 **A amu dak sangaw te ikallak ku kid sangaw ta pagliwat da,**
te awek na sangaw nonotan ya liwat da kiden teyak," kunna.

13 A gafu ta bidan na ya bagu na tulag, a ikwenta na ya napolu en ta dadan na nga awan ta kapkappyan. A ya nagbalinen ta dan ikid na makafuy a tanagay na imawan.

9

Ya Kasasaad Na Kapilya En Ta Lutak

1 A gafu ta napolu en tulag na Namaratu ta popolu kiden dadagkal a itta ya kapilya da ta lutakin nga nepapadday na Namaratu tekid, a itta hapa ya kuman na lintig na pangdayaw da.

2 Duwa hapa ya silid ta kapilya en, a dana neparan da ya napolu en silid, te yen ya pagyanan na medyo atanang na zilag nga pitu ya panga na, ikid na lamesa en nga tinunan da ta mafulu duwa na pan. A ya nengagan da ta isin na silid a, "**Mangilin na Silid.**"

3 A ya mekaduwa en silid, a itta ta lingad na zingzingen nga ga-gamit, ammi pake makanag. A ye-yen na silid ya nengagan da ta "**Pake Mangilin na Silid**".

4 A itta hapa ya angiatangan na balituk nga pangapangan da ta hutaw nga mabangog, ammi itta ta taakub na zingzingen. A ta umag na Pake Mangilinen Silid a itta ya nengagan da en "**Lakasa na Tulag**" nga nahungun ta balituk. A ta umag na lakasa en itta ya banga en nga balituk, ikid na sarukud ni mina Aron nga nagsaringit ta idi, ikid na duwa na batu nga dampig nga nasuratan ta lintig kiden na Namaratu. A ya "**mana en**" nga kuman na pan a itta ta umag na banga en.

5 A ya kalab na lakasa en, a yen ya nengagan da ta "**Pakapakoman na Liwat Kiden**". A itta hapa ya duwa na sinang ayam nga balituk nga sepayak, a nagtayuk kid ta kalab na lakasa en nga nagatubang. A yen kid ya nengagan da ta "**Kerubim na Kadakaran**", te ya nagtangnganan da en ya pakaitan ta dakar na Namaratu. Ammi bakkan ta ayanin ya pangipalawag ku ta isin kid.

6 A sangaw am sa neparan
ya ngamin kiden masapul
da ta umag na kapilya en
a simarok hapa ya padi
kiden ta napolu en silid ta
kinanghahaw, petta idulot da
ya gagangayen tarabaku da.
7 Ammi intu la makasarok
ta mekaduwa en silid ya
kadakalan na padi, ammi
mittan la ta kada darun. A
awena mabalin ta simarok
am awan hapa ta ihulun na
ta daga na pinarti da en,
petta iatang na ta Namaratu
gafu ta liwat na ikid na liwat
na tolay kiden nga aweda
negakkad.
8 Ammi gafu ta keangari-
gan la ya gagangayen kapilya
ta idi a itta ya ikayat na uho-
hugan na Kahalwa na Nama-
ratu tekitam, te gafu ta ketta
para la na zingzingen nga
ga-gamit ikid na napolu en
silid, a ikayat na uhohugan
ta awena makasarok na mag-
dalikompormi ta atubang na
Namaratu.
9 A ya kasasaad mantu
na kapilya en ta idi a yen
ya pakaitan tam ta itta ya
pagkurangan na dana en
tulag na Namaratu tekid, te
ya ngamin kiden neatang
da ikid na neatad da ta
pangdayaw da ta idi a aweda
nakabaggaw ta nonot na
tolay kiden, te narikna da
para la ya liwat da.
10 A ya pangurug na popolu
kiden dadagkal ta dana en
tulag a nagserbi la bit ta
pagkappyanan na bari da, te
magdaduma ya pagbaggaw
da, a nehangat kid mangan
ta kadwan kiden kanan ikid
na inuman. Ammi yen kid
ya nepakkwa na Namaratu
tekid addet ta pangatad na ta
bagu na tulag.

Ya Sarok Ni Hesus Ta Kakuruganen Kapilya

11 A gafu ta ange ni Hesus
Kristu a intun ya kadakalan
na padi tam nga magserbi
tekitam ta ngamin kiden kap-
pyanan. Te awena haman
simarok ta gagangayen
kapilya nga pinadday na
tolay am awa kadakalanen
kapilya ta langit nga pake
mapmappya ammi ta pinad-
day na tolay.
12 A nagdulot na ta pake
agyan na Namaratu ewan,
ammi awena magpatotoli
simarok ta kuman na kad-
wan kiden ta gagangayen
kapilya am awa mittan la ya
sarok na, te bakkan haman
ta daga na kalding ikid
na baka ya neatang na ta
kuman na imunnan kiden,
am awa daga na en hapa
la. A ye-yen na daga ya
pake nangikaru ta liwat tam
kiden, petta netunglak na ya
pangikerutan na tekitam nga
magnayun addet ta addet.
13 Ta idi a ya daga na kald-
ing ikid na baka ya neatang
da gafu ta liwat na tolay ki-
den, a ya iningwa da hapa
am itta ya kazigzigmanan na
tolay a dana nekihu da ya
danum ta laffu na baka nga
naapang kapye da iwarsi ta
tolayen.
14 A am yen kid na atang
ya nakaazi ta kazigman na
bari da ta idi, a kontimas

ta mapmappya ikid na mas-
masikan ya daga ni Hesusen.
Te gafu ta pangurug na ta
Kahalwa na Namaratu nga
nagyan tentu a neatang na
ya bari na en ta Namaratu
nga awan ta pakehuyan na.
A ya daga na en mantu ya
pake makabaggaw ta nonot
tam ta tinarabaku tam ki-
den nga awan ta kapkap-
pyan, petta intun tarabakun
tam ya pakkwa na Namaratu
tekitam.
15 I Hesus mantu ya
nangkustu ta bagu en tulag
na Namaratu tekitam, petta
maatadan ya tolay na kiden
ta magnayun na bendisyon
ta kuman na nekari na en
tekid. Te gafu ta pasi na en a
sinaka nan ya tolay na kiden
nga nakaliwat ta ketta para
la na dana en tulag na.

Ya Mangkustu Ta Tulag Na Namaratu

16-17 A ta kuman na kean-
garigan, am itta ya mamad-
day ta papeles nga mangibar
ta ngagan na mangalap san-
gaw ta kwa na kiden a awan
para la ta kwenta na papele-
sen am matolay para la ya na-
maddayen. Ammi am nasin
a masapul ya papelesen, te
yen ya mangibar ta ngagan
na mangalap ta kwa na ki-
den.
18 A kumanen hapa ta da-
nen tulag na Namaratu, te
awan para la ta kwenta na
am awan ta daga na nasi nga
mehulun ta tulag na en.
19 A ya iningwa mantu ni
mina Moses en ta idi tentu
en nabalin nangipadangag ta
ngamin kiden lintig na Na-
maratu ta tolay kiden, a nag-
paparti hapa ta urbun na
baka ikid na kalding. A nek-
ihu na hapa ya daga da ki-
den ta danum, te nangalap
hapa ta darag na du-dut na
kalneru, kapye na igalut ta
kulang na kuman na bihaw,
kapye na isabbung ta daga
kiden. A sangaw newarsi na
hapa ya daga kiden ta lebru
na lintig kiden kontodu tolay
kiden.
20 "**Ya daga in yan ya
mangidulot ta nakit-
ulagan na Namaratu
tekitam,**" kunna hapa
tekid.
21 A sangaw winarsin na
hapa ya kapilya en, kontodu
ngamin kiden masapul da ta
pangdayaw da.
22 A gafu ta lintig na en ta
idi a gagangay ta metun ya
daga na ayam ta kadwan ki-
den usaran da, a am awan ta
nagarut ta daga a awan hapa
ta mapakoman ta liwat na.
23 Ammi ya gagangay
na pangdayaw da ta idi,
ikid na kapilya en, ikid na
ngamin kiden masapul da a
bakkan ta yen kid ya lugar na
kakurugan na pangdayawan
tam, te kuman kid la na
keangarigan. A mabalin
hapa ta daga na ayam ya
nangkustu ta keangariganen,
ammi ya mangkustu ta
pangdayaw tam ta langit a
awena mabalin ta daga na
ayam, te masapul ya daga
na tolay nga awan pulus ta
pakehuyan na.
24 Te bakkan haman

ta gagangay na kapilya
nga pinadday na tolay ya
simarokan ni Hesusen am
awa pake agyan na Na-
maratu ewan nga kakuru-
gan. A ta ayanin a intu ya
pinakabari tam ta atubang
na ewan.
25 A ya takday para gagan-
gay na kadakalan na padi ta
idi a kada darun simarok ta
Pake Mangilinen Silid petta
ipaita na ya daga en nga ape
nangikaru ta liwat na tolay
kiden, ammi bakkan haman
ta daga na, am awa daga
na ayam. Ammi te Hes-
usen a daga na en hapa la,
a bakkan ta namengaddu ya
pangiatang na ta bari na, te
mittan la.
26 Te am namengaddu
mina a gagangay mantu ta
namengaddu nasi addet ta
nekaparatu na paglelehutin.
Ammi ta kakurugan a negitta
ta tolay ta mittan la ta pagad-
detan na araw kidin, petta
pake azin na ya pagliwat tam
gafu ta pangiatang na ta bari
na en.
27-28 A gafu ta mittan la
ya pasi na tolay kapye na
imbestigaran na Namaratu
ewan, a gagangay ta mittan la
hapa ya pangikaru ni Hesus
ta liwat tam kiden kapye na
hala magtoli ta isin. Ammi
bakkan ta intu sangaw iange
na ya mangikaru ha ta liwat,
am awa alapan na ya tolay
kiden nga matalak magindag
tentu.

10

Ya Kakurugan Na Bendisyon Na Namaratu

1 A ya ngamin kiden
netuldu ta lintig kiden nga
nesurat ni Moses a bakkan ta
yen kid ya pake kakurugan
nga pakkwa na Namaratu,
te kuman kid na alinu na
kakurugan nga neunnan na
Namaratu. Te ya pake kaku-
rugan a dumatang sangaw
ta maatubang na araw. Te
maski am namengpiga ya
pangiatang da ta kuman na
neatang da kiden ta kada
darun, a awan haman ta
neatad da ta tolay kiden
petta matunung kid mina ta
Namaratu.
2 Te am angarigan ta
nagmappyan mina ya nonot
da a neimmang da mina ya
neatang da kiden. A am
kakurugan mina ta kustu
ya nekabaggaw na nonot
da kiden a aweda mina
nanonotan ya liwat da kiden.
3 Ammi gafu ta kanayun
kid nangatang ta kada darun
a yen ya nakanonotan da ta
itta para la ya liwat da.
4 On, te awena mabalin ta
daga na baka ikid na kalding
ya mangazi ta liwat da kiden.
5 A yen ta umange ya Anak
na Namaratu ta lutakin, te ya
nebar na ta dama na en a
"**Yen ta dinob nak, te
bakkan ta kuman na
iatang da kiden ya
ikayat mu.**
**A neatad mu teyak ya bari
na tolay, petta yen ya
meatang teko,**
6 **te bakkan ta daga
na ayam ikid na
naapang na bilsag ya
ikayat mu.**

7 **A ya inuhohug ken teko, Dyos ku, a**

'Itta yak mantu sin, te kompormi ya pakkwam teyak,
a malogonak la ta kuman na linavun da teyak ta surat kiden,' **kunku.**"

8 A ya napolu en uhohug na ta isin a bakkan kan ta magmagannud na atang ya ikayat na Namaratu, maski am yen kid ya neatang da gafu ta lintig na kiden,

9 te nedagga na ya mekaduwa en uhohug na ta "**Itta yak mantu sin te kompormi la ya pakkwam teyak,**" kunna. A yen ya pakkamun tam ta inawe na Namaratu ya pangatang da ta idi petta intu metali ya pakeatang na Anak na en.

10 A gafu ta malogon i Hesusen ta nepakkwa na Namaratu tentu a napakoma kitanan gafu ta nepangiatang na ta bari na en, a maski am mittan la ya nepangiatang na.

Ya Neatang Ni Hesus

11 A ya kuman na tarabaku na padi kiden ta idi a kinanghahaw nangiatang kid, te kanayun pidwan da la ya kuman na neatang da kiden. Ammi awan haman ta naazi na neatang da kiden ta liwat na tolay kiden.

12 Ammi te Hesusen a mittan la ya nepangiatang na ta bari na a kustun yen addet ta addet. Te tentu en nabalin nangatang a nagtogkok na hapa ta kanawan na Namaratu ewan, te makipagturay hapa tentu.

13 A itta la ten magaindag addet ta sa naabak ya ngamin kiden katapil na.

14 A gafu ta tatakday la na atang a sa nekaru ni Hesus ya ngamin kiden liwat na ngamin kiden mabaggawan, petta awan pulus ta pakehuyan da addet ta addet.

15 A yen hapa ya dana nepasikkal na Kahalwa na Namaratu gafu ta nepeuhohug na ta aglavunen, te ya uhohug na en a

16 "**Sangaw ta maatubang na araw a mamaddayak ta takwan na pakitulag ku ta tolay ku kiden,**
a iyak hapa la sangaw ya mangipasinap ta lintig ku kiden tekid,
te isurat ku ta nonot da, petta malogon kid sangaw mangurug," kunna.

17 A ya uhohug na en para a

"**Awek na sangaw nonotan ya liwat da kiden,**" kunna ta suraten.

18 A gafu ta sa pinakoman na ya ngamin kiden liwat tam a awenan masapul ta itta para ya meatang nga mangikaru ta liwat tam.

Umabikan Kitam Ta Namaratu

19 A gafu ta nagarut ya daga ni Hesus ta pasi na en a yen mina ya ikatalak tam, kahkahulun, ta sa makasarok kitanan ta pake

mangilin na silid nga agyan
na Namaratu ta langitewan.
20 Te ya zingzingen nga ga-
gamit nga nagsalin ta gagan-
gayen kapilya, a napissang
na, te yen ya keangarigan na
bari ni Hesusen nga napapasi
gafu tekitam. Ammi gafu ta
natolay hala a nehukat na
tekitam ya bagu na angen
tam nga katolayan tam hapa.
21-22 A gafu ta intu hapa ya
kadakalan na padi tam nga
magturay ta bali na Nama-
ratu a pake umabikan kitam
mantu la ta Namaratu ewan.
A awetam pagduwaduwan
ya nonot tam, te pake itug
tam hud la ya pangikatalak
tam tentu, te gafu ta daga na
en a pake nabaggawan na
ya nonot tam ta tinarabaku
tamen, a naulin hapa ya
gagangay na bari tam ta
nepagzigut tamen.
23 A awetam hapa pag-
popoyungan ya nonot tam,
am awa pake idulot tam hud
la ya pangikatalak tamen nga
nebosag tam ta pangurug
tamen, te mekatalak hapa ya
Namaratu nga mangidulot ta
nekari na en tekitam.
24 A nonotan tam hapa am
had kuntam magkapatpatu-
rad, petta awetam taliban ya
magkaid-idduk ikid na map-
pya na tarabaku.
25 A awetam la parigan ya
gagangay na kadwan nga
magabsen ta paggagimmung
tam, te mapmappya hud la
ta magimpaspasikan kitam,
aglalo te maita tam haman ta
abikan na ya araw na datang
na Dafu tamen.
26 Te am naparuba tanan
ya kakurugan, otturu pag-
talekudan tam a awan
na sangaw ta takwan na
mangazi ta liwat tam.
27 A awan hapa sangaw ta
takwan na pakesipatan tam
am bakkan la ta kattatalawa-
nen na panglavvu na Nama-
ratu nga mangapang ta kat-
apil na kiden.

Mapa-gang Sangaw Ya Magsunsun

28 Intu mina nonotan muy
ya nakkwa ta nakaliwat
kiden ta idi, te am itta ya
awan nangurug ta lintig
kiden nga ginawat ni Moses
ta Namaratu, ikid na itta
hapa ya duwa ono tallu na
nangipasikkal ta liwat na,
a pinapasi da la, aweda
nekallak.
29 A kontimas mantu ta
madmadammat sangaw ya
pangpa-gang na Namaratu ta
magtalekuden ta Anak na en,
te nedadula nan haman ya
daga na en nga nangbaggaw
tekitam, yaga nagtalekudan
na para ya allak na Kahalwa
na Namaratu tekitam.
30 Te amu tam haman ya
nebar na en ta

"**Iyak sangaw ya mangibalat, a pa-gangan ku sangaw ya makaliwat,**" kunna.

A kumanen hapa ya inuho-
hug na ta takday para na
surat;

"**Pa-gangan sangaw na Namaratu ya tolay na kiden nga makaliwat,**" kunna.

31 A kattatalawan mantu ya
makasimmu ta pangpa-gang
na sitatolay na Dyos.

Ya Pagattam Na Mangu-
rug

32-33 Mappya, kahkahulun,
ta nonotan muy ya kasasaad
muyen ta gafu na pangu-
rug muy, te tekamuyen
nadakaran gafu ta uhohug na
Namaratu a nasimmu muy
hapa ya addu na zigat. Te
namatan kam ta atubang na
addu na tolay, a nedadula
da kam, yaga tinapil da kam
para, ammi masikan kam
la nagattam. A ta kadwan
a nesipat muy hapa ya bari
muy ta kahulun muy kiden
nazigatan,
34 te nakipagrikna kam
hapa ta mangurug kiden nga
nabalud gafu ta pangurug
da. A naattaman muy hapa
setalak ya nepakagubat na
kwa muy kiden, te dana amu
muy ta itta hala sangaw ya
magamid muy ta mapmap-
pya na kwa muy nga awan
mawakay.
35 A awemuy mantu
iwarad ya turad muy, te yen
sangaw ya pakasagolyatan
muy ta dakal na sagolyat.
36 Te mappya ta magattam
kitam la petta idulot tam
ya ikayat na Namaratu, a
maatadan kitam hapa san-
gaw ta nekari na en tekitam.
37 Te ya uhohug na en ta
suraten a
"**Assang la na araw kapye**
na dumatang na
ikatalak tamen nga
dumatang, te awan
ta talantan na.
38 **A yen sangaw ya ma-**
tolay ya ikwentak
ta matunung gafu
ta pangikatalak na
teyak.
Ammi am itta ya mag-
talekud ta nekatalak
na en a awek na
sangaw pakolan-
gan," kunna hapa na
Namaratu.
39 Ammi awek ibar, kahkahu-
lun, ta itta tekitam ya mag-
talekud ikid na melogot,
te ikitam ya mangidulot
ta pangikatalak tam petta
mekerutan kitam.

11

Ya Bida Na Malalaki Kiden
Nangurug

1 Am kustu ya pangurug
tam a yen ya ikatalak tam
ta maatadan kitam hala san-
gaw ta ngamin kiden inda-
gan tam, te ya pangurug tam
ya mangipasikkal ta itta ya
awetamen maita.
2-3 A ya pangurug tam hapa
ya pakkamun tam ta napad-
day ya ngamin paglelehutin
gafu ta uhohug na Namaratu,
te ya ngamin kiden maita a
nagafu kid ta awan maita. A
yen ta sinagappya na Nama-
ratu ya popolu kiden tolay
gafu ta nangurug kid tentu.

Abel

4 Ta kuman ni mina Abel,
a nepaita na ya pangurug na
tentu en nangatang ta Nama-
ratu ewan, te mapmappya ya
neatang na ammi ta neatang
na kaka na en Kain, a yen ta
sinagappya na Namaratu, a
nekwenta na ta matunung i
Abelen gafu ta pangurug na.

A maski am nasin a itta la ya
ipasikkal na tekitam gafu ta
pangurug na en.

Enok

5 A kumanen hapa te Enok,
te gafu ta nangurug a awena
nasi, te inalap na Namaratu
siggatolay. A aweda naa-
pagan ya bari na en te in-
alap haman na Namaratu.
A maski ta awena en para
la pakaalap a itta ya nangi-
pasikkal ta pake matalak ya
Namaratu tentu.
6 A am awetam kurugan ya
Namaratu a yen ya pakka-
mun tam ta awena kitam
hapa ikatalak, te maski am
inya ya mayat umabikan ta
Namaratu a melogot hala
sangaw am awena kurugan
ta intu ya kakurugan na Dyos
nga mangikallak ta ngamin
kiden makimallak ikid na
mangdayaw tentu.

Nowe

7 A ta kuman ni mina Nowe
en hapa a dana nebar na
Namaratu tentu ta itta san-
gaw ya dakal na layus ta
lutakin. A maski awan ta
pakaitan ta maglayus a kin-
urug na hala ya uhohug na
Namaratu tentu, te namad-
day ta dakal na na kuma-
baw ta danum ta kuman na
nebar na Namaratu tentu,
petta mekerutan kid nga ma-
mattama. A ya pangurug na
en hapa ya mangipasikkal ta
awan ta pambar na awan ki-
den nangurug nga nalimat
ta layusen. Ammi te Nowe
a nekwenta na Namaratu ta
matunung na tolay gafu ta
pangurug na.

Abraham

8 A kumanen hapa te mina
Abraham, te pinatugut na
Namaratu ta dana en lugar
na, petta ange ta takwan na
lugar nga ikari na Namaratu
ta kwa na. A maski awena la
amu am had sin ya eyan na a
kinurug na la ya uhohug na
Namaratu tentu.
9 Ammi ta datang na ta lu-
taken nga nekari na Nama-
ratu tentu a dana itta ten
ya makākwa. Ammi gafu ta
idulot na ya pangurug na
en a nakipagyan la tekid ta
kuman na magpasyar la, te
nagyan la ta tolda na la-las.
A kumanen hapa ta anak na
en Isak, ikid na afuk na en
Hakob, te nesipat kid hapa ta
nekari na Namaratu tentu.
10 A naattaman na la ya ku-
manen na bali na, te inind-
agan na ya takwan na ili nga
magnayun nga pinadday na
Namaratu ewan.
11 A maski am pake bak-
bakat i mina Sara en nga
atawa ni Abrahamen, a na-
ganak kid hala ta pake kabak-
bakat na en gafu ta pangurug
ni Abraham, te nekatalak na
ya uhohug na Namaratu, te
nekari na ta itta sangaw ya
anak da.
12 (17,18) "**Ya*anak mina
Isak ya nekariken
teko nga mangidulot
ta bendisyon ku
teko, petta pake**

* **11:12** Ta kadwan kiden Bibliya a takwan ya katunund na bersikulo 12 addet ta 21, te ya bersikulo 12 ta Agta a intu hala ya 17 ikid na 18 ta kadwan kiden Bibliya. A ya 13 == 17; 14 == 19; 16 == 20; 17 == 21; 18 == 13; 19 == 14; 20 == 15; 21 == 16.

umaddu sangaw ya simsimam kiden,”
kunna na Namaratu
tentu.
13 Ammi tentu en dim-
makal na i Isaken a pinaruba
na Namaratu i Abrahamen,
te nebar na ta enna iatang
ya anak na en tentu. A gafu
ta mangurug a enna papasin
ya mementu en anak na nga
neatad na Namaratu tentu,
14 (19) te nekwenta na
ta itta ya pakapangwa na
Namaratu nga mangtolay ta
nasi. A kuman na nasi hala i
Isaken kapye na hala natolay,
te pinapasi na mina na
dama na en am awena mina
ginamman na Namaratu.
15 (12) A kumanen maski
awan mina ta anak ni Abra-
hamen gafu ta kalaklakay na
a intu hala tatakday ya naga-
fun na addu na tolay ta ku-
man na kaddu na bitwan ki-
den ta langit ikid na kaddu na
ginat kiden ta pingit na bebay
nga awan mabilang.

Isak

16 (20) A kumanen hapa te
mina Isak, te gafu ta kinu-
rug na ya nekari na Nama-
ratu tentu a linavun na ta itta
sangaw ya bendisyon na Na-
maratu ta anak na kiden ni
Hakob ikid ni Esaw.

Hakob

17 (21) A kumanen hapa te
mina Hakob, te gafu ta nan-
gurug hapa a linavun na ta
itta hapa ya bendisyon na Na-
maratu ta duwa kiden afuk
na nga anak ni Hose. A
tentu en masi a nagtahelig
ta sagukud na en nga nang-
dayaw ta Namaratu.
18 (13) Ammi sa nagpasi ig
Abraham ikid ni Isak ikid ni
Hakob ta aweda para la pak-
agamid ta nekari na Nama-
ratu tekid, ammi nedulot da
la ya pangurug da addet ta
pasi da, te kuman na naita da
ya pakagamid da ta mabayag
para na araw, te nebosag da
ta aweda magnayun ta lu-
taken nga nagyanan da am
awa magpasyar kid la.
19 (14) A gafu ta kumanen
ya ibosag da a ikayat da uho-
hugan ta indagan da para ya
takwan na pagyanan da nga
kakurugan.
20 (15) Ammi bakkan ta
intu kinaragatan da ya
lutaken nga nagtugutan da ta
idi, te am yen mina ya itta ta
nonot da a gagangay ta tinoli
da mina.
21 (16) Ammi ta kakuru-
gan a intu kinaragatan da
ya mapmappya na pagyanan
ammi ta nagtugutan da en,
te itta hala ta Namaratu ya
ikayat da en. A yen ta ikata-
lak na kid hapa, a awena ma-
mat nga mangibar ta ikid ya
tolay na kiden, a yen ta itta
ya neparan na ta kuman na
ili da.

Hose

22 A kumanen hapa te mina
Hose, te gafu ta kinurug na ya
uhohug na Namaratu te mina
Abrahamen a nanglavun
hapa tentu en masi, te
linavun na ya pagtugut na
sakā Istralita na kiden ta
lugar na Egipto, a nebar na
hapa tekid ta ihulun da hapa
sangaw ya tulang na kiden.

Moses

23 A kumanen hapa ta
dadagkal kiden ni Mosesen,
te gafu ta pangurug da a
aweda nagtalaw ta lintig na
ari na Egitano kiden, a yen
ta aweda pinapasi ya asitay
da en Moses ta nekeanak na
en, te netagu da hud la addet
ta tallu hulan, te naita da ta
malalaki na abbing.
24-25 A gafu ta nangurug
hapa i mina Moses tentu
en dimmakal a inawe nan
ya makipagragsak ta dulay
nga awan mabayag, a yen
ta nagtalekudan na ya anak
na ari en nga nangamaw
tentu, te ikaykayat na hud
la ya makipagzigat ta sakā
tolay na kiden nga pinili na
Namaratu.
26 A negakkad na mantu
ya makisagapil ta sakā tolay
na kiden nga pagafun na
sangaw ni Hesus Kristu,
te nekwenta na ta pake
mapmappya sangaw ya iatad
na Namaratu tekid ammi ta
ngamin kiden pagba-nangan
ta lugar na Egipto, a yen ta
kanayun ninonot na hapa ya
mesagolyat tentu.
27 A gafu ta pangurug na a
nagtalekudan na ya lugar na
Egipto. A maski nagporay ya
ari en a awena nagtalaw, te
neturad na la, te kuman na
naita nan ya Namaratu nga
awan maita.
28 A gafu ta pangurug
na a pinegafwanan na ya
napopolu en Simana na Is-
tralita kiden, te nagparti kid
ta kalneru kapye da newarsi
ya daga na en ta irwangan
na bali da, petta awena kid
si-gedan na anghelen nga
medob mamapasi, te papasin
na ya kadakalan na anak
ta tagtakday bali ta ngamin
lugar na Egipto.

Istralita Kiden

29 A gafu ta nangurug hapa
ya Istralita kiden a sa du-
makit kid ta Bebayen Darag,
te pinaggungay na Namaratu
ya danum na en, petta an-
gen da ya mamaga na lu-
tak. Ammi ta nepangdagdag
na armado na Egiptano ki-
den ta Istralita kiden a sa
nagkalimat ya Egiptano ki-
den, te nagtoli ya danum na
bebayen.
30 A kumanen hapa ta
pakigubat na Istralita kiden
ta ili na Heriku, te gafu ta
pangurug da a linelehut
da ya batu en alad nga
makanag addet ta pitu araw,
a sa nakutkutet ya ngamin
aladen, a simarok na ya tolay
kiden petta magubatan da ya
ili en.

Rahab

31 A kumanen hapa te
mina Rahab nga nakisweldu
ta pakidallaw na, te gafu
ta pangurug na hapa a
awena nekabat ta awan
kiden nangurug nga nagpasi
ta ili na Heriku, te dana
pinagdulot na ya umange
kiden nagsisim ta ili en ta idi.

Ya Kadwan Kiden

32 A mabalin ta addu para
mina ya mabidak, ammi
awek matagop ya mangibida
teg mina Gidyon, ikid ni mina
Barak, ikid ni mina Samson,
ikid ni mina Hepta, ikid ni
mina Dabid, a i mina Samwel,
ikid na aglavun kiden ta idi.

33 Te ya kadwan a naabak
da ya nakigubat tekid gafu
ta pangurug da. A ya kad-
wan para a matunung hapa
ya pagturay da, a ya kadwan
a nagamid da ya nekari na
Namaratu tekid. A gafu ta
nangurug hapa ya kadwan a
namunitan ya simuk na leon
kiden nga mamapasi mina
tekid.
34 A ya kadwan para nga
nefukuk ta dakal na afuy a
aweda naapang gafu ta nan-
gurug kid. A nakalillik ya
kadwan ta mamapasi mina
tekid, a ya kadwan a gagan-
gay ta makafuy kid, ammi
simikan kid. A naatadan
hapa ya kadwan ta kalalaki
da nga makigubat, a pinabi-
lag da ya armado na katapil
da kiden.
35 A gafu ta nangurug hapa
ya kadwan kiden babay a na-
tolay hala ya kahulun da ki-
den nasi.

Ammi ya kadwan kiden
a nabalud kid gafu ta pan-
gurug da, a napalpaluk
kid addet ta nasi kid. A
naibbatan kid mina am
nagtalekudan da mina ya
pangurug da, ammi inawe
da te ikaykayat da hud la
ya masi petta mapmappya
sangaw ya katolay da ta
pagaddetan na arawin yan.
36 A gafu ta nangurug ya
kadwan a naattaman da la
ya medadula, ikid na napal-
paluk, ikid na nakawadan,
ikid na nabalud.
37 A ya kadwan a napapasi
kid ta warad, a naggadwa ya
kadwan nga naragadi, a na-
papasi ya kadwan ta kampi-
lan. A pake kakallak para ya
kadwan kiden nangurug, te
awan ta pagbarawasi da am
awa la-las la na kalneru ikid
na kalding, te napanglaw kid.
A nazigatan kid gafu ta naki-
tapil tekid,
38 te napersa kid la kumal-
kalasig ta kompormi na lugar
ikid na bagbagetay kiden nga
awena pagyanan na tolay. A
nagyan kid la ta kweba kiden
ikid na kompormi na avut ta
lutak. Ammi yen kid na to-
lay nga malalaki mangurug a
awan ta megitta tekid ta pa-
glelehutin.
39 A sa madayawan mantu
ye-yan kid na tolay gafu ta
kalalaki na pangurug da,
ammi maski kunna ten a
sa nagpasi kid hala. Ammi
aweda para la naalap ya
nekari na Namaratu tekid
gafu tekitam,
40 te mapmappya ta uray
na Namaratu ta aindagan da
kitam nga mapozan, petta
maggagindan kitam sangaw
maatadan ta ngamin kiden
nekari na tekitam ngamin.

12

I Hesus Ya Parigan Tam

1 A gafu ta pake addu ya
napopolu kiden tolay nga
nangipasikkal ta pangurug
da, a mappya ta makigitta
kitam hapa tekid, te gi-
rawan da kitam ta kuman
na magbabilag kitam ta
adayu na pagbilagan. A
azin tam mantu ya ngamin
pakasalinan tam, aglalo ya
pagliwatan tam nga nape-
naman tam, te idulot tam la

idulot ya pangurug tam ta
ngamin ibar na Namaratu
tekitam addet ta pagaddetan
tam.
2 A gafu te Hesus ya
mangiunnan ikid na man-
gibalin ta pangurug tam
a awetam mantu ilipay
ya mata na nonot tam ta
takwan, te iita tam hud la
tentu, petta intu hapa ya
maparigan tam, te malogon
la nagattam ta zigat na
krus, ikid na keamamat na
ta pagpaappa da en tentu,
te itta ya nekatalak na ta
matolay hala sangaw. A yen
ta imatogkok na ta kanawan
na Namaratu ewan nga
makipagturay tentu.
3 A yen mina ya pagnono-
tan muy, kahkahulun, petta
awemuy sangaw matampa
ikid na magtabeng nga ma-
gattam ta zigat na pangurug
muy. Te ya Dafu tamewan
nga awan pulus ta pake-
huyan a pake mazmazigat
ya naattaman na gafu ta
nangikatupag kiden tentu.
4 A maski am anu ya zigat
na pangurug tam a itta hud
tekitam ya magarut ta daga
na gafu ta lillikan na ya pagli-
wat na.

Ya Pangpatunung Na Namaratu Ta Anak Na Kiden

5 A am kuman na
magtabeng ya nonot muy
gafu ta zigat muy a naliwatan
muy de ya tabarang na
Namaratu ta suraten nga
mangibar ta anak na kam;
“**Anak ku,**” kunna, “**awem
pahig ta awan ta gafu
na am ihuya ta ka, a
awem la magtabeng
am pa-gangan ta ka,**
6 **te ya ngamin kiden id-
dukan ku a patunun-
gan ku kid hapa, a
ya amuk ta anak ku
a paligatan ku para,**”
kunna.
7 Awemuy mantu pagsun-
sunān ya zigat muy, petta
metuldu kam, te am ituldu
na kitam na Namaratu a ik-
wenta na kitam ta anak na. A
itta hud ya abbing nga awena
patunungan na dama na?
8 Te parefu haman ya
ngamin kiden anak ta pan-
gituldu na dama da. A am
awena kam mina ituldu na
Namaratu a bakkan kam
mantu ta anak na, te kuman
kam na lavwag.
9 A nonotan muy para ta
itta ya gagangay kiden dama
tam nga mangituldu tekitam,
a malogon kitam haman tim-
uluk tekid. A mappya mantu
ta pake malogon mina ya itu-
luk tam ta Dama na kahalwa
tam petta matolay kitam san-
gaw.
10 Te ya gagangay kiden
dama tam a ituldu da kitam
abat ta assang la na darun
ta kuman na mappya ta uray
da, ammi ya ituldu na dama
tam Namaratu a magserbi ta
kappyanan na nonot tam ikid
na kahalwa tam, petta mesi-
pat kitam hapa ta kappya na.
11 A am pa-gangan na ki-
tam a kakurugan ta awetam
matalak, te madamdam ki-
tam haman. Ammi sangaw
am nabalin na a matalak ya
nonot tam gafu ta nagtunung

na ya gagangay tam, te netuldu kitam gafu ta pangpagang na tekitam.

12 Mappya mantu, kahkahulun, ta awemuy magtabeng, te pasikanan muy ya pagkafuy muy.

13 A angen muy hapa ya katunungan na dalan, petta awena sangaw magpanganāt na kuman na pilay kiden nga dumagdag tekamuy, am awa magmappya kid mina.

14 A kumanen hapa afuran muy ya makikappya ta ngamin tolay, a pakappyan muy ya nonot muy petta megitta ta nonot na Namaratu, te ya awan megitta ta kuman na nonot na a awena sangaw mesipat tentu.

15 A mappya hapa ta magintartaron kam, petta awena sangaw melogot na panguffun na Namaratu tekamuy, petta awan hapa sangaw ta magtuhu ta dulay na nonot ta agyan muy. Te am kumalasig sangaw ya kumanen a umaddu hapa sangaw ya magtarabaku ta dulay.

16 A itan muy hapa ta awan sangaw tekamuy ta mangadallaw, ikid na mangidadula ta bendisyon na Namaratu ta kuman ni mina Esawen nga kaka ni mina Hakob. Te ya bendisyon na dama na en a gagangay ta meatad mina te Esaw, ammi naalap na hud la na wagi na en Hakob, te netali ni Esaw ta takday la na pamurab.

17 A sangaw ta kabalinan na a pake kinaragatan na ya iatad na dama en, ammi awan ta meatad na tentu, te neatad nan ta wagi na en Hakob. A maski tinangtangitan na para ya bendisyon na, awena mabalin ta ibabawi na dama na en te awena ikayat ni Esaw ya mangibosag ta liwat na en.

Ya Kasasaad Na Dimmatangan Tam

18 A yen mina ya pagnonotan muy, kahkahulun, petta awena melogot na panguffun na Namaratu tekamuy, te ya dimmatangan muy a bakkan haman ta kuman na Bagetayen Sinay nga dimmatangan na Istralita kiden ta idi tekiden nakadangag ta ngahal na Namaratu, te itta paen ya kattatalawan na afuy ikid na sugiram ikid na masikan na paddad.

19 A gafu ta nahighigalan kid ta sitang na amaryung ikid na ngahal na Namaratu a aweda neattam ya magdangag. A nebar da te Moses ta intu ya ange magdangag petta ibida na sangaw ya uhohug na Namaratu tekid,

20 te kuga nagtalaw kid gafu ta nebar na en ta

"**Maski am tolay ono ayam ya mangilubeg ta bagetayin a papasin muy sangaw ta warad,**" kunna.

21 A gafu ta pake kattatalawan ya naita da a nakatalaw hapa i Moses.

"**Kuga magapilpilpigak ta talaw ku,**" kunna.

22 Ammi tekamuy, kahkahulun, nga mangurug te Afu Hesus a bakkan ta

kumanen ya dimmatangan
muy, te nakadatang kanan
hud la ta pake pagyanan na
siggatolay na Dyos. Intu hala
ya kinan da en '**Bagetayen
Ziyon,**' ikid na bagu en ili na
Herusalem ta langit.
23 A nesipat kanan hapa
ta rinibribu na anghel nga
magkakampat magayayat ta
atubang na Namaratu. A
intu hapa kahulun muy ya
ngamin kiden anak na Nama-
ratu nga nelista ta langit, kon-
todu kahalwa na mangurug
kiden nga awan na ta pagku-
rangan da.
24 A nesipat kanan hapa
ta Namaratu ewan nga
kata-nangan na kwes nga
magimbestigar sangaw ta
ngamin tolay. A nesipat
kanan hapa te Hesusen nga
nangidulot ta bagu en tulag
na Namaratu. A nabaggawan
kanan ta daga na en, te
mapmappya ya ibar na daga
na en ammi ta daga ni mina
Abelen.

Ya Iturayan Nga Awan Mawalwag

25 A mappya mantu ta pake
dangagan muy ya uhohugan
na Namaratu tekamuy ta
ayanin, te am pina-gang
na ya dadagkal tam kiden
nga awan nangdangag ta
tabarang ni mina Mosesen
a talaga ta pake pa-gangan
na kitam para am awetam
dangagan ya tabarang na
Namaratu ewan.
26 A ta nepaguhohug na
Namaratu tekid ta agyan na
Bagetayen Sinay a nawalwag
hapa ya lutakin gafu ta nga-
hal na en, ammi ta ayanin itta
ya ibar na ta kumanin:
"**Sangaw am mittan,**"
kunna "**a bakkan la ta
lutakin ya walwagan
ku am awa langit
hapa,**" kunna.
27 A ya ikayat na uhohugan
ta isin a sa maazi sangaw
ya ngamin kiden pinadday
na nga malogon mawalwag,
petta intu la sangaw masirak
ya awanen mawalwag.
28 A gafu ta nesipat kitanan
ta iturayan na Namaratu nga
awan mawalwag, a magserbi
kitam mantu tentu setalak ta
kuman na ikayat na. A ipaita
tam hapa ya amat tam ikid na
pangdayaw tam tentu.
29 Te ya poray na Dyos tam
a kuman na afuy, te afutan na
ya apangan na.

13

Ya Kadwan Para Na Tabarang

1 A kumanen hapa iduldu-
lot muy la ya pagkaid-idduk
muy ta kuman na magkak-
abagis,
2 ikid na awemuy hapa tal-
iban ya magpadulot ta ange
magpasyar tekamuy, te ya
pinagdulot na kadwan ta bali
da ta idi a aweda naamu ta
anghel kid.
3 A makipagrikna kam
hapa ta kahulun muy kiden
nabalud, a uffunan muy kid
ta kuman na ikayat muy
am ikamuy ya nabalud. A
kumanen hapa ta nazigatan
kiden a uffunan muy kid

hapa ta kuman na ikayat
muy ta bari muy.
4 A ikamuy nga seaatawa
a kengan muy ya pagatawa
muy, petta awan mina ta
makaliwat ta atawa na, te Na-
maratu sangaw ya mangpa-
gang ta ngamin kiden man-
gadallaw ikid na makidorug
ta aweda en atawa.
5 A awemuy hapa maging-
gum ta pirak, te matalak kam
hud la ta itta tekamuy, te
nonotan muy ya uhohug na
Namaratu ta
"**Pulus ta aweta ka sangaw
ilogot, anna pulus
ta aweta ka san-
gaw pagtalekudan,**"
kunna.
6 A yen mina ya pagturadān
na nonot na tagtakday teki-
tam, pettam kumanen a
"Awek na sangaw mag-
burung, te Namaratu
haman ya manguffun
teyak. A anun ku mantu
burungan ya igakkad na
tolay teyak," kun tam
sangaw.
7 A kumanen hapa, awe-
muy kaliwatan ya nangit-
uldu kiden ta uhohug na
Namaratu tekamuy ta idi,
a nonotan muy hapa ya
agangwa da ikid na pangu-
rug da te Hesus Kristu, petta
maparigan muy hapa.
8 Te awena haman manguli
i Hesus, te ya kasasaad na ta
idi a kumanen hala ta ayanin,
a kumanen hala sangaw ad-
det ta addet.
9 A kumanen hapa, awe-
muy la dangdangagan ya
magmagannud na metuldu,
aglalo am awena negitta
ta nadangag muy te Hesus
Kristu, petta awemuy san-
gaw metawag. Te ya kuman
na ituldu na kadwan a
"**Mappya ta kanan muy
ya kumanin, te
mehangat ya kad-
wan kiden kanan,**"
kunda.
Ammi bakkan haman ta
kanan ya mangpasikan ta
nonot tam ikid na pangurug
tam am awa pakapangwa
na Namaratu tekitam. Te ya
kanan na dumagdag kiden
ta lintig kiden nga dan a
awan haman ta iatad na
ta kappyanan na nonot da
addet ta ayanin.
10 Ammi tekitam nga mangu-
rug te Afu Hesus a takwan
ya kesipatan tam nga awena
kesipatan na dumagdag para
la ta dan kiden na lintig, te
aweda kurugan.

Gumungay Kitam Ta Dana En Lintig

11 A ya kuman na iningwa
da ta idi ta ketta para la
na napopolu en kapilya, am
nabalin na ya kadakalan na
padi nga nangiatang ta daga
na ayam kiden ta umag na
Pake Mangilinen Silid a in-
alap da ya bari na ayam ki-
den, a neadayu da kid ta ba-
bali kiden, kapye da kid ina-
pang.
12 A yen hapa ya keangari-
gan na iningwa da te Hesus,
te neange da hapa ta lawan
na ili, petta adayu ta simbaan
da en, kapye da pinapasi. A
gafu ta daga na en a nekaru
na ya liwat tam kiden.

13 A gafu ta nasi i Hesus ta
adayu ta agyan na simbaan
da en a mappya ta dagda-
gan tam hapa, te gumungay
kitam hapa ta dan kiden na
lintig, petta medagga kitam
tentu, a mesipat kitam hapa
ta kuman na nekeamamat na
en.
14 Te maski am pagzigātan
da kitam ta isin a awan bale,
te bakkan haman ta lutakin
yan ya pagyanan tam mag-
nayun. A yen ta indagan
tam ya ili na Namaratu nga
patayukan na sangaw teki-
tam.
15 A gafu ta itta ya
kadakalan na padi tam ta
agyan na Namaratu ewan a
itta mina ya iatang tam tentu
nga magnayun, a intu hala
ya pangdayaw tam ikid na
pangibosag na simuk tam ta
ngagan na.
16 A awetam hapa taliban
ya mangwa ta mappya ikid
na mangisipat ta awan kiden
ta kwa, te yen kid hapa na
tarabaku ya ikwenta na Na-
maratu ta iatang tam tentu
nga pake ikayat na.
17 A kumanen hapa timu-
luk kam ta pinakadakal muy
kiden, a idulot muy la ya ibar
da tekamuy, te taronan da ya
kahalwa muy ta kuman na
pakkwa na Namaratu tekid,
te paruban na kid hapa san-
gaw am kustu ya pangtaron
da. A mappya mantu ta mal-
ogon kam mataronan, petta
aweda magdamdam am awa
matalak kid mina, te am pag-
damdaman muy kid a melo-
got kam hapa sangaw.
18 A pakimallak dak hapa,
te maski am kumanin ya
nesurat ku tekamuy awan
ta amuk ta dulay ta nonot
ku gafu tekamuy, te ikayat
ku ta mappya ya ngamin
tarabakuk.
19 A pake karagatan ku ta
pakimallak dak, petta awan
sangaw ta ketalantanan ku,
te ikayat ku ta mavit ya pag-
tolik tekamuy.

Ya Mapozan Na Uho-hug

20-21 Ya Namaratu ewan
nga mangatad ta ngamin
kappyanan tam, a tinolay
na ya Dafu tamewan Hesus
gafu ta daga na en nga
nangidulot ta bagu en tulag
na Namaratu tekitam. A
gafu ta natolay a intun ya
kadakalan na mangpastor
ta tolay na kiden. Ampade
Namaratu mantu ya man-
gatad ta ngamin masapul
muy, ikid na mangpasikan
tekamuy, petta makkwa muy
ya ngamin uray na ikid na
ikayat na tekamuy gafu te
Hesus Kristu. Ampade intu
hapa ya madaydayawan
addet ta addet. Amen.
22 A yen ya ikayat ku,
kahkahulun, ta attaman
muy la ya netabarang kin
tekamuy ta suratin yan, te
apisi haman la na surat.
23 A ya ibar ku para teka-
muy a nakauhet na i Timotyo
ta agbaludanen, a am mavit
dumatang ta isin, a duwa
kami sangaw maghulun ange
magpasyar tekamuy.
24 Pakikumustan ta
kam ngamin, ikamuy

kadadagkalan kontodu kadwan kiden mangurug. Makikumusta hapa tekamuy ya kahulun tam kiden taga Itali.

25 Ampade Namaratu ya makkamu tekamuy. Onay!

Ya Surat Ni Santiago

Ya Gafu Na Suratin Yan

I Santiago ya takday wagi ni Hesus nga neanak ni Mariya, ammi takwan ya dama da, te Namaratu ya nangihuga ta paketarun ni Hesus, ammi te Santiago a putut ni Hose en.

A ta awena para la nepasi ni Hesus a awena bit kinurug ni Santiago ta intu hala ya Anak na Namaratu ewan, ammi ta nekatolay ni Hesus ta nepasi na en a yen ya nepangurug na tentu, te nakipaita i Hesus tentu ta nekatolay na en. A sangaw a nagbalin hapa i Santiago ta takday na pastor ta mangurug kiden ta ili na Herusalem. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** ta kapitulo 15 ikid na 21 a yen hapa ya pakabasam ta tarabaku ni Santiago.

A gafu ta pastor i Santiago a yen ta nagsurat ta mangurug kiden ta kadwan kiden lugar, aglalo ta Hudyo kiden nga nangurug, petta pake itug da mina ya pangurug da. A intu ipasikkal na ta surat na in ya kakurugan na mangurug, te maski am ibar tam ta mangurug kitam, awan kān ta kwenta na am awan ta tarabakun tam nga mangipasikkal ta pangurug tam. Ya itta mantu ta akban ya nesurat ni Santiago.

Ya Serbi Na Pagzigātān

1 Tekamuy nga tolay na Namaratu nga nesaned ta ngamin kiden lugar.

Ampade Namaratu ya makkamu tekamuy.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Santiago, nga takday daddoban na Namaratu ewan ikid ni Afu Hesus Kristu.

2 A am angarigan kahkahulun ku ta mesipat kam ta magdaduma na pagzigātān gafu ta pangurug muy a ikwenta muy la ta pagayayatan muy hala.

3 Te ya nonotan muy mina a am itta ya zigat muy nga mangankanna ta pangurug muy a padatangan na hapa ya pagattam muy.

4 A mappya ta idulot muy la ya pagattam muy, petta maazi ya ngamin na dulay ta nonot muy, pettam kumanen awan sangaw ta pagkurangan muy.

5 A am angarigan ta itta tekamuy ya mapopoyung gafu ta pagzigātān na a magadang mina ta katunungan na nonot ta Namaratu ewan, te awena haman ihuya, te malogon haman mangatad ta ngamin kiden makimallak tentu.

6 Ammi am magadang kam tentu a mappya ta awemuy pagduwan ya nonot muy, te mappya ta ikatalak muy hud la ta itta ya iatad na tekamuy, te ya magduwa ta nonot na a meangarig ta palung na bebay nga awan makaintak gafu ta paddaden.

7 A am kunna ten ya nonot
na a awena mina pahig ta itta
ya iatad na Namaratu tentu,
8 te magingaappya haman,
te awena pagtatakdayan ya
nonot na.
9 A kumanen hapa am
mazigatan ya mangurug gafu
ta pobre a matalak hala mina
te pata-nangan na sangaw na
Namaratu ewan.
10 Ammi ya maba-nangen
a awan sangaw ta ikatalak
na am bakkan la ta pang-
paakban na Namaratu tentu,
te gagangay ta imawan hala
sangaw ya maba-nang kiden
ta kuman na lappaw kiden.
11 Te am imata-nang na ya
bilagen a yen ya mangkatang
ta kadat kiden, a mahunnak
na hapa ya lappaw kiden, a
maperdi ya kappya da en.
Kumanen hapa sangaw ya
makkwa ta maba-nang kiden
ta kasikan da para la nga
maguknud.
12 Nagāsāt mantu ya ma-
gattam ta pagzigātān na, te
sangaw am nepasikkal nan
ya pakaattam na a masagoly-
atan sangaw ta magnayun na
angat, te yen ya dana nekari
na Namaratu ta ngamin ki-
den mangidduk tentu.
13 Ammi am itta ya
masanat magliwat gafu ta
pagzigātān na en a awena
mina ibar ta Namaratu ya
mangsanat tentu, te awena
mabalin ta Namaratu ya
mamagliwat ta tolay, yaga
awena mablin ta intu ya
masanat na dulay.
14 Magliwat ya tolay gafu
ta tagasingatan na ya dulay,
te ya ikayat na en ya man-
gagagay tentu ta kuman na
makikadallaw, a kuman na
bengbengan na ya bari na ta
agyan na pagliwatan na.
15 A sangaw am natarun na
ya ikayat na en a maganak
na hapa sangaw ta liwat na, a
am dumakal sangaw ya liwat
na en a yen ya mangapasi
tentu.
16 Awemuy mantu
paayayyaw ya bari muy,
kahkahulun ku,
17 te awan haman ta ma-
gafu ta Namaratu ewan am
bakkan la ta mappya ikid
na mekustu tekitam. Te ya
namaddayen ta bitwan ki-
den nga awan maul-uli mag-
dakar ta langitewan a awena
hapa mauli, a awena ma-
balin ta ul-ulin na ya iatad na
tekitam.
18 A gafu ta kabukodan na
en na nonot a pinagbalin na
kitam ta ānāk na kiden gafu
ta uhohug na en nga mangi-
pasikkal ta kakurugan, pet-
tam kumanen a ikitam mina
ya kaispotan na ngamin ki-
den pinadday na.

*Ya Gagangay Na Maning-
bangngag*

19 A mappya hapa,
kahkahulun ku, ta kanayun
nakaparan kam mina nga
magdangag ta ituldu na
Namaratu tekamuy gafu ta
zigat muy, petta awemuy
hama magporay.
20 Te bakkan haman ta pag-
poray muy ya mangidulot
ta patarabaku na Namaratu
tekamuy.

21 Hantudan muy mantu ya
ngamin dulayen nga nape-
naman na bari muy, a tim-
uluk kam la ta Namaratu,
petta metug muy ya uhohug
na en nga nepemula na ta
nonot muy, te yen sangaw ya
mangikerutan tekamuy.
22 A am kada magdangag
kam ta uhohug na Namaratu,
a mappya ta kwam muy ya
madangag muy. Te am awe-
muy kwan a awan mantu ta
serbi na pagdangag muy, te
uyoyungan muy hud la ya
bari muy.
23 Te am itta ya man-
ingbangngag ta uhohug na
Namaratu a parigan na
mantu ya magispero nga
awan makanonot ta maita na
en,
24 te pa itan na la bit ya
gagangay na mukat na en,
kapye na magdulot ta eyan
na, a awenan manonot ya
naita na.
25 Ammi ya magtalekkurug
mangdangag ikid na man-
gitug ta uhohug na Nama-
ratu, petta awena sangaw
kaliwatan, a yen hala sangaw
ya mapasinapan gafu ta
pangurug na ta nadangag
na en, te ya uhohug na
Namaratu ya kakurugan na
lintig nga mang-ubad tentu.
26 A am pahig tam ta kustu
ya pangurug tam ta Nama-
ratu ta awetam magafut ya
hila tam, a uyoyungan tam la
ya bari tam, te awan ta serbi
na pangurug tam am awetam
hapa magafut ya hila tam.
27 Ammi ya mangurugen
nga awan pulus ta pangi-
huyan na Namaratu tentu
a intu hala ya kanayun
mangikallak ta ulila kiden
ikid na babay kiden nabalu
ta pagzigātān da, yaga awena
hapa paalasigan ya bari na
ta kadulay na kadwan kiden
tolay.

2

Ya Mangidaduma Ta Tolay

1 Am gagangay, kahkahu-
lun, ta kurugan muy ya
ikayat na Dafu tam ewan
Hesus Kristu nga sekalalaki,
a madi am mangidaduma
kam ta tolay.
2 Te am angarigan ta itta ya
ange makigimung tekamuy
nga napanglaw nga mag-
barawasi ta napispissang,
ikid na maba-nang nga mag-
barawasi ta mangina ikid na
magsakalang ta balituk,
3 a am
"Ye Apo, magtuttud kan
ta bangku in," kummuy ta
maba-nangen,
ammi ta pobre en a "E ka
magtayuk ta suli ewan, o
magtuttud ka ta lutak," kum-
muy,
4 a dulay mantu ya itta ta
nonot muy, te dulay ya pangi-
daduma muy ta sakatolay
muy kidina.
5 Nonotan muy mina,
kahkahulun ku, ta intu pinili
na Namaratu ya pobre kiden,
te yen kid ya maba-nang ta
pangurug da tentu. A ikid
hapa sangaw ya isipat na ta
pagariyan na, te yen ya dana
nekari na ta ngamin kiden
mangidduk tentu.
6 Ammi tekamuy a amāmatan
muy haman ya pobre en

nga pinili na Namaratu,
a dayawan muy hud la
ya maba-nang kiden nga
mangpazigat tekamuy, ikid
na mangidarum tekamuy.
7 A yen kid para ya mamad-
padulay ta ngagan ni Hes-
usen nga nesipatan muy.
8 Intu mina nonotan muy
ya kadakalan na lintig ta Bib-
liya, te
"**Iddukam mina ya kagit-
tam tolay ta ku-
man na pangidduk
mu hala ta barim,**"
kunna.
A am pake kurugan muy
mantu ye-yen na lintig a
mappya hapa,
9 ammi am idaduma muy
ya tolay a dulay mantu ya
tarabakun muy, a nakaliwat
kanan ta lintig na Namaratu.
10 Te maski am kurugan
muy ya ngamin lintig na ki-
den fwera ta takday la a mek-
wenta mantu ta nakaliwat
kam ta ngamin kiden lintig
na.
11 Ta kuman na angari-
gan a "**Awemuy la man-
gadallaw,**" kunna. A
"**Awemuy hapa igakkad ya
mamapasi ta tolay,**" kunna
para. A maski awem man-
gadallaw, am magpapasi
ka a nakaliwat kan mantu
ta ngamin kiden lintig na
Namaratu.
12 Neatad na ya lintig
na kiden tekitam petta
awetanan megalut ta dulay.
A mappya mantu ta pilin
muy ya uhohugan muy
ikid na tarabakun muy,
petta awemuy makaliwat, te
paruban na kitam sangaw
na Namaratu petta maita na
am kinurug tam ya lintig na
kiden.
13 A am ittan sangaw ya
araw na pangparuba na
tekitam a awan sangaw
ta kallak na ta awan ki-
den nangikallak, ammi ya
pangikallak tam ta sakā
tolay tam kiden a yen ya
mangsalin ta pangpa-gang na
tekitam.

*Ya Kakurugan Na Mangu-
rug*

14 A ya ikayat na uhohugan
ta isin a awan ta kappyanan
na pangurug tam am awan ta
tarabakun tam nga megitta
ta pangurug tam. A mabalin
hud ta mekerutan kitam am
awan ta tarabakun tam nga
megitta ta pangurug tam?
15 Te am angarigan ta itta
ya takday kabagis muy nga
makurang ta ulolat na ikid na
kanan na,
16 a am
"Namaratu ya makkamu
teko petta awem mala-bat
ikid na mabisin," kummuy
tentu,
a anu mantu ya serbi na
inuhohug muyen am awan
ta neatad muy ta magserbi
tentu?
17 Am awan mantu ta
tarabakun tam nga megitta
ta pangurug tam a awan
mantu ta serbi na pangurug
tam, te nasin.
18 A angarigan la ta itta
mina ya makitabbag teyak,
"Bakkan ta kuman na
inuhohug mina, te mag-
duma haman ya gafu na
pangikerutan na Nama-
ratu ta tagtakday tolay, te

ya kadwan a mekerutan kid gafu ta pangurug da, a ta kadwan a mekerutan kid gafu ta tarabakun da nga mappya," am kunna mina.

Ammi ya tabbag ku hapa, a had kukunna mantu mepasikkal na pangurug na kadwan am awan ta tarabakun da nga megitta ta pangurug da? Ammi ya kadwan kiden nga mappya ya tarabaku da a malogon mepasikkal ya pangurug da, te tarabakun da haman ya patarabaku na Namaratu tekid, a yen ya mangipaita ta pangurug da.

19 Am mangurug ka ta itta ya takday la na Dyos a mappya hapa yen, ammi am yen la ya abat na kurugam a awan mantu ta pakidumam ta anitu kiden, te amu da hapa ta takday la ya Dyos, ammi pa-gangan na kid hala sangaw, a yen hapa ya pagpapilpig da ta talaw da tentu.

20 Awan mantu ta nonot mu am pahig mu ta mekerutan ka maski am awan ta mangipasikkal ta pangurug mu.

21 Intu mina pagnonotam i mina Abrahamen, te nangurug kan hapa ta Namaratu, ammi kinankanna na Namaratu ya pangurug na, te nebar na haman ta iatang na mina ya anak na en Isak tentu. A gafu ta nangurug a enna hala papasin ya anak na en, ammi ginamman na hapa na Namaratu. A gafu ta iningwa na a nekwenta na Namaratu ta matunung la na tolay.

22 Yen mina ya pakaitam ta naggagitta ya pangurug na ikid na tarabaku na, a nagdulot ya pangurug na gafu ta tinarabaku na en.

23 A gafu ta tinarabaku na en hapa a nagdulot hala ya uhohug na takdayen surat ta Bibliya, te

"**Kinurug ni Abraham ya uhohug na Namaratu tentu, a nekwenta na Namaratu ta matunung gafu ta pangurug na en,**" kunna.

A yen ta "Kofun na Namaratu" ya nengagan da te Abraham.

24-25 A kumanen hapa ta babbayen mina Rehaben nga nagkakalamet ta idi, te nekwenta na Namaratu ta matunung gafu ta pangurug na, te inuffunan na hapa ya tolay kiden na Namaratu nga umange nagilalap ta lugar na katapil da kiden, te pinagdulot na kid ta bali na petta magtagu kid, otturu pinagtammang na kid ta takwan na dalan. Maamum mantu ta matunung ya tolay gafu ta tarabaku na, te maski am mangurug kān, am awan ta tarabaku na nga megitta ta pangurug na a awena mantu megitta ta matunung.

26 Ta kuman na bari na tolay nga awan ta angat na a mekwenta ta nasin, a kumanen hapa ta pangurug tam, te mekwenta ta nasin am awan ta tarabakun tam.

3

Ya Kadulayan Na Simuk

1 Mappya hapa, kahkahu-
lun, ta manmano la tekamuy
ya magbalin ta mangituldu,
te amu muy ta masmasikan
sangaw ya pagimbestigar
na Namaratu ta mangituldu
ammi ta ituldu na kiden.
2 Te gagangay ta sa maga-
mamangaw kitam ta kadwan
uhohugan tam, ammi am itta
ya awan magamamangaw ta
uhohugan na a yen ya pake
matunung na tolay, te amu
na gamman ya ngamin bari
na.
3 Ya kuman na panggamma
da ta kabayu a itun da ya
busāl ta simuk na petta timu-
luk ta eyan da.
4 A nonotan muy para
ya panggamma da ta dakal
na selayag, te maski am
umanu ya kadappug na
ikid na kasikan na paddad
nga mangitu-bang tentu a
meturung hala ta ngamin
ikayat na piloto na en gafu
ta lapag na en nga alaassang.
5 A kumanen hapa ya hila
na tolay, te maski alaassang
a mapegafwanan na hala ya
pake dakal na dulay gafu ta
mauhohug na.
6 Nonotan muy hapa ya
gagangay na afuy, te maski
am alaassang bit ya gatang
na a dumakal la dumakal
abat ta maapang ya pake
alawa na talun. A kumanen
hapa ya hila na tolay, te am
pinagatangan ni Satanas, a
sumaned sangaw ya afuy na
en ta ngamin tolay. A ya hila
tam mantu ya kadakalan na
dulay ta bari tam, a mekabat
hapa ya ngamin barbari tam
ta kadulay na en.
7 A pake nonotan muy
mina ya pagduman na hila
tam ikid na simaron kiden
ta talun nga mamanuk, ikid
na ulag, ikid na ikan kiden
ta bebay, te malmalogon
magamma ya simaron kiden
ammi ta hila tam kiden, te
itta haman ya makagamma
tekid.
8 Ammi awan para la ta to-
lay nga nakagamma ta simuk
na, te kuman na simuk na
madagat, a yen ta awena
makaintak nga maguhohug
ta dulay.
9 A nonotan muy hapa ya
pagimmamappya na simuk
tam, te dayawan tam bit ya
Namaratu ewan, kapye tam
padpadulayan ya tolay kiden
nga pinaratu na nga negitta
tentu.
10 Itta hud mantu ya
kapkappyan na simuk tam,
kahkahulun, am magserbi
ta pangdayaw tam ta Nama-
ratu kapye na magserbi ta
pamadakat tam ta tolay?
11 Te mabalin hud ta
magdagga ya mamit ikid na
mapet ta takday la na huhun?
12 A magmayan hud ya
agmayanan na dupat ta
apapet pase dupat? A naita
muy hud para ya tabungaw
nga magmayan ta dupat
pase tabungaw, awa awan
haman. A kumanen mantu
ta simuk tam, te am gagangay
ta mappya a awena mabalin
ta azo imuhet ya mamit ikid
na mapet.

Ya Mappya Na Sistema

13 Am inya kān tekamuy
ya makānnonot ikid na

makkamu mangituldu a
mappya mantu ta ipasikkal
na ya kappya na nonot na
gafu ta mappya na tarabaku,
a awena mina magparayag
am awa umalinnak hud la
mina ta kuman na gagangay
na makānnonot.
14 Ammi am magkapas-
passil kam ikid na magkain-
ināb̄āk kam a awemuy mina
iparayag ya sistema muy, te
dupal haman,
15 te bakkan ta Namaratu
ya nagafun na sistema muy
am awa bari muy hapa la ikid
ni Satanas, te negitta hala ya
sistema muy ta awan kiden
makkamu ta Namaratu.
16 Te maski am had ya
kettayan na magkapaspassil
ikid na magkain-ināb̄āk a
yen hapa ya agyan na awan
maurnos ikid na ngamin
kadulayan.
17 Ammi am intu mina
sistema na tolay ya kuman
na sistema na Namaratu a
makillat mantu ya nonot
na, a awena makitapil, a
maalumemak, a maketug ta
mauhohug tentu, a makipag-
takit, a mangikallak, a awena
mangidaduma ta tolay, a
awena maglemad na nonot
na.
18 A yen kid ya gagangay na
mangpakappya ta kahulun
na kiden, petta awan mina ta
magtatapil, a umaddu hapa
sangaw ya mayat pumarig ta
kappyanan na.

4

*Ya Tarabaku Na Maing-
gum*

1 A nonotan muy para am
anu ya gafu na pagtatapil
muy ikid na paggagera muy
am bakkan ta paginggum na
bari muy, te kuman na itta ya
gera ta bari muy kidina gafu
ta ngamin kiden ikayat da.
2 Itta ya ikayat muy ta
maalap muy, ammi awemuy
maalap. A gafu ta awemuy
maalap ya passilan muy ikid
na ingguman muy a yen
ta magingkatkatupag kam
ikid na magtatapil kam, a
sangaw magimpappapasi
kanan. Ammi awemuy
haman maalap ya ikayat
muy te awemuy haman
adangan ta Namaratu.
3 Ammi maski am adangan
muy a awena iatad, te dulay
ya pagadang muy, te intu la
adangan muy ya magserbi ta
pagayayat na bari muy.
4 Nagbalin kanan mantu ta
kuman na mangadallaw, te
kuman na newarad muy ya
Namaratu petta makidorug
kam ta takwan. Awemuy
hud amu ta am passilan muy
ya kuman na pakolangan na
awan kiden mangidduk ta
Namaratu a nagbalin kanan
hapa ta katupag na?
5 Ammi pahig muy de ta
awan ta kwenta na uhohug
na en ta Bibliya ta
"**Iahugu na kitam na Ka-
halwa na en nga
magyan tekitam,**"
kunna.
6 Ammi maski iahugu na ki-
tam na Kahalwa na Nama-
ratu, a mappya ya iatad na
tekitam petta awetam mina
nonotan ya dulay, te ya nebar

na hapa ta takday para na surat a
"**Uffunan na ya umalinnak, ammi salinan na ya mangpā**tā-n**ā**ng **ta bari na,**" kunna.
7 Kappyanan na mantu ta timuluk kam ta Namaratu, a atubangan muy ya Satanas, petta pagbilagān na kam.
8 Te am umabikan kam ta Namaratu a abikanan na kam hapa.
A ikamuy magliwat a pagimmangan muy mantu ya pagliwat muy, a ikamuy magduwa ta nonot muy a pagtakdayan muy.
9 Awemuy mina magayayat ikid na magkakatawa ta ketta para la na liwat muy, te mapmappya hud la ta madamdam kam gafu ta liwat muy kidina.
10 Te am umalinnak kam ta atubang na Namaratu a pātānāngan na kam hapa sangaw.

Ya Mangsalnuk Ta Lintig Na Namaratu

11 A kumanen hapa awemuy mina magimpadpadulay, kahkahulun ku, te ya mamadpadulay ikid na mangpaliwat ta kahulun na en mangurug a makaliwat ta lintig na Namaratu, te ugtulān na haman ya lintig na en tekitam. A am ugtulān muy mantu ya lintig na Namaratu a awena mabalin ta kurugan muy, te ugtulān muy haman.
12 Ammi itta hud ya aamu muy petta mangpaliwat kam ta ikattolay muy, te Namaratu haman la ya makkamu mamadday ta lintig ikid na mangpaliwat ta awan mangurug, a intu hapa la sangaw ya mangnonot am inya ya pagangan na ono tolayan na.

Ya Pagparayag Na Awan Timuluk Ta Namaratu

13 A kumanen hapa dangagan muy ya ikayat ku uhohugan ta kadwan tekamuy, te ya uhohug na kadwan tekamuy a

> "Magtugut kami ta arawin ono lakwat, te e kami ta takday na lugar, te magyan kami ten abat ta takday darun petta magapag kami talo am addu sangaw ya maapagan mi," kummuy.

14 Ammi awemuy haman amu am anu ya dumatang tekamuy ta lakwat. A awemuy hapa amu ta kuman na lappat la ya angat muy nga pāpāngam la limitap.
15 Mapmappya hud la ta kumanin ya uhohugan muy:

> "Am ipalubus na Namaratu a matolay kami sangaw, a mangwa kami sangaw ta kumanin," kummuy mina.

16 Ammi ya kuman na uhohugan muyen, a pagparayag muy haman, a dulay ya magparayag.
17 Nebar kun mantu ya mappya tekamuy, petta amu muy, a am awemuy tarabakun ya amu muyen nga mappya a liwat muy mantu yen.

5

Ya Kelogot Na Magdarogas

1 A ikamuy maba-nang a
dangagan muy ya ibar ku
tekamuy, te pagka-ma muy
sangaw ya pagtangit muy
ikid na panalasigak muy ta
pangpazigat na Namaratu
tekamuy,
2 te sa mekutukutet sangaw
ya ngamin kaba-nang muy, a
afutan na ulolag ya ga-gamit
muy kiden.
3 On, te dana nagatattay
haman ya pirak muy ikid
na balituk muy nga awemuy
neuffun ta awan kiden ta
kwa, a ya pagatattay da
sangaw ya mangipasikkal
ta kainggum muy ikid na
kaituk muy, a magbalin hapa
sangaw ta kuman na afuy
petta kanan na ya bilsag
muy. Maski am tanagay na
ya pagaddetan na arawin
yan a masikan kam para
maguknud, ammi intu la
uknudan muy ya liwat muy
ikid na pakapa-gang muy.
4-6 Itan muy ya kaba-nang
muy awa yen hala ya lugar
na nesirak muy ta nag-
tarabaku kiden tekamuy, te
dinarogas muy kid. A kuman
kam na pagtolay na ari, te itta
haman ya ngamin tekamuy
nga pakolangan muy ikid na
pagayayatan muy. A addu
hapa ya nedarum muy ikid
na pinapasi muy ta awan
kiden ta liwat, maski aweda
nakitapil tekamuy. Ammi
Namaratu ewan hala ya
nakadangag ta panalasigak
da, a intu hala sangaw
ya mangibalat, te kuman
kanan na bahuy nga pake
mataba, ammi awemuy amu
ta pinagtaba muy ya bari
muy ta pakaparti muy.

*Ya Pagattam Na Mangu-
rug*

7 Ammi ikamuy, kahkahu-
lun, nga mazigatan a awe-
muy hama ibalat ya liwat na
mangpazigat kiden tekamuy,
te indagan muy la ya pag-
toli na Dafu tamewan, te intu
sangaw ya mangibalat. Intu
mina pagnonotan muy ya pa-
gattam na magtalun kiden, te
attaman da la ya magindag ta
araw na paggapas da, ammi
dana indagan da ya imunnan
na udan ikid na mapozan na
udan.
8 A kumanen mina hapa
tekamuy, te attamam muy la
ya magindag ta Dafu tame-
wan, a pake itunglak muy ya
pangurug muy tentu, te tana-
gay na ya pagtoli na.
9 A awemuy hapa
magkamulmulmug gafu ta
pagzigātān muy, kahkahulun
ku, petta awemuy sangaw
mapaliwatan, te tanagay na
ya iange na magimbestigar
tekitam.
10 Intu mina nonotan muy,
kahkahulun, ya aglavun
kiden na Namaratu nga
nangiuhohug ta ibar na en ta
idi, te masikan kid nagattam
ta nangpazigat kiden tekid. A
mappya ta parigan muy hapa
ya kuman na nepagattam da
en,
11 te dana uray tam haman
ta pake nagāsāt ya nagat-
tam kiden ta zigat. A dana
amu muy ya pagattam na
laklakayen Hob ta palungu
araw, te pake nazigatan hapa

gafu ta pangikatalak na ta
Namaratu. Ammi maski ne-
tuluk na Namaratu ta nazi-
gatan a amu tam ta mappya
ya uray na tentu, te kabali-
nan na zigat na en a pake
pinasinapan na Namaratu, te
pake maidduk ya Namaratu a
malogon hapa mangikallak.

Ya Gagangay Mina Na Magkari

12 A ya pake mesasita,
kahkahulun ku, a awemuy
mina magpagasingan, te
am itta ya ikari muy a
awemuy mina ikabkabat
ya Namaratu, a awemuy
mina ikabkabat ya kuman na
ikabkabat na kadwan kiden
tolay, te "**On,**" kummuy la
am onan muy, a "**Awek la
O,**" kummuy am aweyan
muy, petta awan sangaw ta
pangpaliwatan na Namaratu
tekamuy.

*Ya Kappyanan Na Paki-
mallak Tam*

13 A kumanen hapa am
itta ya mazigatan tekamuy
a mappya ta makimallak ta
Namaratu ewan. A am itta ya
matalak a magkansyon mina
magdayaw tentu.
14 A am itta ya magtakit
a paayagan na mina ya
kalalaklakayan kiden ta
iglesya, petta luggudan da
mina ta denu kapye da
sangaw pakimallak ta Dafu
tamewan.
15 Te am pake itug da hapa
ya pangikatalak da ta paki-
mallak da a yen sangaw ya
pagmappya na magtakiten,
te pagmappyan ni Afu Hesus,
yaga pakoman na hapa san-
gaw ta liwat na kiden am an-
garigan ta yen ya nepagtakit
na.
16 Mappya mantu ta tagtak-
day tekamuy ya mangibosag
ta liwat muy kiden ta kahu-
lun muy kidina, a pakimallak
muy hapa ya tagtakday teka-
muy, petta magmappya kam,
te ya pakimallak na mappya
na tolay a seppakapangwa
hapa.
17 Intu mina nonotan muy
ya laklakayen mina Eliyas ta
palungu araw, te kagitta tam
tolay hapa, ammi tinalekku-
rug na nakimallak ta awena
mina magudan, a awena kad
nagudan abat ta tallu darun a
annam na hulan.
18 A sangaw tentu ha
nakimallak a nagudan ha
ta masikan a limattog ha ya
nagtuhu kiden, a nagmayan
kid.

*Ya Mangpadatang Ta
Metawag*

19 A takday para la ya
mabidak tekamuy, kahkahu-
lun ku. Am angarigan ta
itta ya takday netawag ta
kinurug tam a mappya sina
ta itta ya ange mangpadatang
tentu,
20 te nonotan muy yan; am
nedatang nan ya netawa-
gen a mekerutan hapa ya
kahalwa na en gafu ta
pakapakoma na ta kaddu na
liwat na kiden.
A yen la ya addet na.

Ya Napolu En Surat Ni Pedru

Ya Gafu Na Suratin Yan

Am nabasam ya Mappya en Damag ni Hesus Kristu nga nesurat ni Matyu, ikid ni Markus, a Lukas, anna Hwan, a dana amum am inya i Pedru, te intu ya takday na popolu kiden ituldu ni Hesus ta katolay na en para la addet ta pasi na en. I Pedru hapa ya nangilemad te Hesus ta nepanggafut na suddalu kiden tentu, ammi sangaw nagbabawi a nagtangit. A ta nepakipaita ni Hesus ta ituldu na kiden ta nekatolay na en, a yen hapa ya nepangibar na te Pedru ta parigan na hapa sangaw ya kuman na pasi hala ni Hesus am madatang na ya kala-laay na (Itam ya **Hwan 21**).

Am basam hapa ya **Tarabaku na Turin Kiden** nga nesurat ni Lukas ta kapitulo 1 addet ta 15, a yen hapa ya pakabasam ta tarabaku ni Pedru ta kabalinan na netattullu ni Hesus ta langit. I Pedru ya takday na pastor ta ili na Herusalem, a masikan hapa mangipadangag ta uhohug na Namaratu, a namidwa hapa nabalud gafu ta pangipadangag na.

A yen ta nesurat ni Pedru ya suratin yan, te paturadan na ya kadwan kiden mangurug nga mazigatan gafu ta pangurug da.

1-2 Tekamuy nga mangurug te Hesus Kristu, nga nesaned ta lugar kiden na Pontu, ikid na Galasya, ikid na Kapadosya, ikid na Asya, a Bitinya.

Ampade padakalan na Namaratu ewan ya allak na tekamuy, petta itta la itta ya ngamin mappya tekamuy.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pedru, nga turin ni Hesus Kristu.

A nesansaned kam ta pagyanan muy kidina, te kuman na awemuy haman lugar, ammi maski te ikamuy ya pinili na Namaratu ewan ta awemuyen para la pakeanak, te dana negakkad na ta kwa na kam. A yen ta negungay na kam hapa na Kahalwa na en, petta mangurug kam te Hesus, pettam kumanen a mabaggawan kam ta liwat muy kiden gafu ta daga na en ta nepasi na en.

Ya Neparan Na Namaratu Ta Anak Na Kiden

3 Dayawan ku la ya Namaratu ewan nga Dama na Dafu tamewan Hesus, te gafu ta dakal ya allak na tekitam a nauli kitam neanak. A yen ta itta ya ikatalak tam ta magnayun kitam gafu ta natolay hapa i Hesus ta pasi na en.

4 A gafu ta ānāk kitanan na Namaratu ewan a atadan na kitam hapa sangaw ta lugar na kwa tam nga awan maperdi ikid na awan mawakay, te neappiya na la bit ta lugar na ewan.

5 A mappya hapa te pataronān na kitam ta pakapangwa na en gafu ta

pangurug tam tentu, pettam
awetam sangaw megungay
tentu addet ta pagaddetan na
arawin yan, te yen sangaw ya
pangipaita na ta kustu en na
pangikerutan na tekitam nga
dana neparan na tekitam.

6 A yen mina ya nonotan
muy ikid na ikatalak muy,
te am uray na Namaratu ta
dana mazigatan kam la bit
ta kompormi na pagzigātān a
attaman muy la,
7 petta mepasikkal hapa ya
mekustu ta pangurug muy
ta kuman na pake balituk.
Te maski ya gagangayen na
balituk a dana lutun da ta
afuy petta maazi ya nekihu
en nga duping. A am kunna
ten ya pangpasikkal da ta
pake balituken a kumanen
hapa ta pangurug muy, te
pake ad-addu ya iatad na
pangurug muy ammi ta
balituk, te maperdi hala
sangaw ya balituken, ammi
am mepasikkal ta kakurugan
ya pangurug muy a yen
sangaw ya mangatad ta
pakedayawan muy ikid na
kalalaki muy ta arawen nga
datang ni Hesus tekitam.

8 A maski am awemuy para
la naita i Hesusen addet ta
ayanin a iddukan muy hala,
te intu ya kurugan muy. A
pake dakal hapa ya talak muy
tentu nga nagafu ta Nama-
ratu nga awemuy mebosag.
9 A gafu ta pangurug muy
tentu a melillik ya kahalwa
muy ta mekaduwa en pasi.

10-11 A ya aglavun kiden
na Namaratu ta palungu na
araw a dana binida da ya al-
lak na Namaratu nga ipaita
na tekitam, te itta tekid ya
Kahalwa na en nga nang-
palavun ta pangikerutan na
tekitam. Ammi maski kunna
ten a pake pakanonnonotan
da ya linavun da en, te nek-
abalin da nanglavun ta pasi
na Mangikerutanen ikid na
pangpata-nang na Namaratu
tentu a pake ikayat da para
dangagan am kanu na araw
ikid na had kunna.
12 Ammi nepakkamu na
Namaratu tekid ta aweda la
bit maita ya linavun da en,
te magdulot kan sangaw ta
mabayag para na araw.

A ikitam mantu nga sim-
sima da kiden ya nagdulotan
na ta ayanin. Te ya napolu
kiden nangipadangag ta
uhohug na Namaratu teka-
muy a napasinapān kid
ta Kahalwa na Namaratu
nga nagafu ta langit, a intu
nepadangag da tekamuy ya
ketta na mangikerutanen
nga linavun na aglavun
kiden ta palungu na araw.
Pake dakal mantu ya allak na
Namaratu tekitam, te maski
ya anghel kiden a ikayat da
hapa dangagan am anu ya
itta ta nonot na Namaratu
gafu ta pangikallak na en
tekitam tolay.

*Ya Patarabaku Na Nama-
ratu Tekitam*

13 A mappya mantu ta
iparan muy ya nonot muy,
petta awemuy megitta ta
mellawen. A pake ikatalak
muy la ya kallak na Nama-
ratu nga ipaita na sangaw ta
ange ni Hesus tekitam.

14 A malologon kam mina
ta Namaratu ta kuman na
ānāk, petta awemuy tolin ya
kuman na kinaragatan muy
ta idi ta awemuyen para la
pakkamu ta kustu.
15 Ya gagangay na Nama-
ratu ewan nga nangalap
tekamuy a meduma, te awan
ta karagatan na ta dulay,
at kumanen mina hapa
tekamuy.
16 te ya nepesurat na en ta
idi a

"**Mappya ta meduma kam,
te meduma yak,**"
kunna.

17 A gafu ta "**Amang,**" kum-
muy ta Namaratu ewan a
mappya mantu ta italaw muy
ta katolay muyin para la ta
lutakin, te am uknudan na
kitam sangaw ta atubang na
ewan a awan sangaw ta idad-
uma na tekitam, te atadan na
sangaw ya tagtakday tekitam
ta kuman na tinarabaku tam.
18-19 Te dana amu muy,
kahkahulun, ta yen ya
nepangsaka ni Hesus tekitam
petta maubadan kitam mina
ta dana en gagangay tam
nga dulay nga pinarigan tam
ta dadagkal tam kiden. A
bakkan ta intu nepangpaga
na tekitam ya kuman na
pirak ikid na balituk nga
kanayun maglaka, am awa
daga na en hapa la nga
awan manguli. Te intu hala
ya Kalneru na Namaratu
nga negitta ta kaispotan na
kalneru nga awan pulus ta
zinnay na nga neatang na
popolu kiden dadagkal petta
mekaru ya liwat da kiden.
20 Ammi maski ta idi ta
awena en para la pakapad-
day na paglelehutin a dana
uray na Namaratu ta Anak na
en sangaw ya mangsaka teki-
tam, a yen ta umangen hapa
ta lutakin ta pagaddetan na
araw kiden petta mekerutan
kitam hapa.
21 A gafu ta tinolay na
Namaratu ya Anak na en
a pinata-nang na ta hebing
na ewan, a itta ya ikatalak
tam ta intu hapa sangaw ya
mangtolay tekitam gafu ta
pangurug tam tentu.
22 A gafu ta kinurug muy
ya kakurugan, kahkahulun,
a nabaggawan na hapa ya
nonot muy, petta mangidduk
kam hapa ta kakurugan na
pangidduk. A mappya mantu
ta ikakinan muy ya magkaid-
idduk ta kakurugan na idduk
nga nagafu ta nonot muy,
23 te bakkan kanan haman
ta kuman na gagangay na
tolay. Te gafu ta uhohug na
Namaratu ya nemula na ta
nonot muy a nauli kanan
neanak, te bakkan haman
ta kuman na gagangayen
hukal nga masi, te magnayun
haman, a tolayan na kam.
24 Te ya uhohug na takday
aglavun a

"**Kuman na kadat ya tolay
kiden,
a kuman na sabong ya
kaispot da,**

**te imawan kid hala san-
gaw ta kuman na
kadat kiden nga
magkatang, ikid na
lappaw kiden nga
magkahunnak,**

25 **ammi ya uhohug na Namaratu a magnayun la,**” kunna.
A ye-yen na uhohug ya mappya en damag na Namaratu nga nepadangag da tekamuy.

2

1 A gafu ta nauli kanan neanak a mappya ta azin muy ya ngamin kadulay muy, te awan mina ta magladdud, ikid na magimmamappya, ikid na pumassil, ikid na mamadpadulay.

2-3 Te am mappya ya nepakakakkap muy ta idduk na Namaratu ewan tekamuy a mappya ta sigida karagatan muy ya uhohug na en ta kuman na bagu en neanak nga kanayun magsusu. Te ya uhohug na en ya kuman na mappya na gattak nga awan ta kihu na. A yen sangaw ya mangpadakal ta pangurug muy petta megitta kam ta kadakalan na ānāk na Namaratu ewan.

Ya Batu Na Namaratu

4-5 Ya* kuman na keangarigan ni Hesus a intu hala ya kuman na seangat na batu nga nesaad na Namaratu ta bali na, te maski am newarad na tolay kiden a intu hala ya negitta na Namaratu ta mapili ikid na kaispotan na batu. A gafu ta nedagga kanan tentu a magbalin kam hapa ta kuman na seangat na batu, petta mapadday kam ta bali na Kahalwa na Namaratu.

6 Te ya uhohug na Namaratu nga nesurat ta Bibliya na dadagkal tam kiden a
“**Itta sangaw ya isaad ku ta mapili ikid na kaispotan na batu, petta megitta ta mayor na batu ta bali kin.**
A maski am inya sangaw ya mangurug tentu a mesipat hapa sangaw ta dayaw na en,” kunna.

7 A ikamuy mantu nga mangurug te Hesus a itta hapa ya dayaw muy, ammi ta awan kiden mangurug a nelogot kid, te ya nesurat na takday aglavun na Namaratu ta idi a
“**Ya batu en nga newarad na magbali kiden, a netoli hala na Namaratu,**
a nagbalin ta mayor na batu ta bali na en,
a intu hapa sangaw ya ketumpapan na awan mangurug,” kunna.

8 A gafu ta soysoyan da ya uhohug na Namaratu a nagdulot hapa ya nebar na en, te netumpap kid ta batu na en.

9 Ammi ikitam, kahkahulun, ya tolay kiden na Namaratu nga pinili na, a nesaad na kitam hapa ta padi na kiden nga makipagturay ikid na mangiatang ta pangdayaw tam tentu gafu ta pangurug tam te Afu Hesus, te yen kid na atang ya pake ikatalak na. A pinagbalin na kitam ta tolay

* **2:4-5** Ya gadwa na bersikulo 5 a netulfu ta bersikulo 9 petta natarus ya bida.

na, petta ipadangag tam hapa
ya kalalaki na en, te neuhet
na kitam ta sugiramen, ikid
na nealit na kitam ta dakar
na en nga ispot.
10 Ta idi a kuman na awan
ta kwenta muy ta Namaratu,
a awemuy nesipat ta kallak
na, te awemuy nesipat ta to-
lay na kiden. Ammi ta ayanin
a nekallak na kanan, te tolay
na kanan.

*Ya Gagangay Mina Na To-
lay Na Namaratu*

11 A gafu ta tolay kitam
na Namaratu, kahkahulun,
a bakkan mantu ta paglele-
hutin ya pake lugar tam, te
kuman na magpasyar kitam
la ta isin. A yen ta itabarang
ku tekamuy ta awemuy pas-
silan ya itta ta paglelehutin
nga karagatan na bari muy,
te yen kid sangaw ya makigu-
bat ta kahalwa muy petta
melogot kam ta Namaratu
ewan.
12 A mappya ta ipaita muy
hapa ya ispot ta atubang
na awan kiden mangurug,
te maski am angarigan
ta padpadulayan da kam
gafu ta awemuy megitta
tekid a maita da hala ya
pagkappyanan na agangwa
muy. A am kanu sangaw ya
panghukāl na Namaratu ta
nonot da a mabalin ta mag-
babawi kid, petta mangurug
kid hapa tentu.
13 A gafu ta mangurug
kanan te Afu Hesus a mappya
hapa ta timuluk kam la ta
ngamin kiden magturay nga
nepesaad na tekamuy, aglalo
ta kadakalan na magturay,
14 ammi kumanen hapa ta
turin na kiden, te yen kid
ya daddoban na nga ange
mangpa-gang ta makaliwat,
a intu dayawan da ya matu-
nung.
15 A uray mantu na Nama-
ratu ta mappya ya tarabakun
tam, petta awan ta kuttagu
mabida na tinarabitab kiden
nga manglibak tekitam.
16 Te maski inubadan na
kam ni Hesus ta lintig kiden
ni Moses, a bakkan mina ta
yen ya pambar muy petta
mangwa kam ta dulay, te
daddoban kam haman na
Namaratu ewan.
17 A mappya mantu ta
ipaita muy ya amat muy ta
atubang na ngamin tolay,
iddukan muy ya kabagis muy
kiden mangurug, italaw muy
ya Namaratu, a dayawan
muy hapa ya kadakalanen
magturay ta lugar muy.

*Ya Gagangay Mina Na
Magtagabu*

18 A ikamuy hapa mag-
tagabu ta tolay a malogon
kam la ta dafu muy kidina,
a masippat kam la tekid.
Ammi bakkan la ta maallak
kiden ikid na maidduk
kiden tekamuy, te maski ya
maporay kiden hapa.
19 Te maski am awan ta li-
wat muy tekid, am attaman
muy ya pangpazigat da teka-
muy gafu ta pangurug muy
ta Namaratu a madayawan
kam hapa.
20 Ammi am itta ya liwat
muy tekid a itta hud ya pake-
dayawan muy gafu ta atta-
man muy ya pagpaluk da

tekamuy? Ammi am angarigan ta mazigatan kam gafu
ta mappya a attaman muy
hapa, a pake dakal hapa ya
talak na Namaratu tekamuy.
21 Te yen haman ya
nepangalap na Namaratu
tekitam petta tarabakun tam
mina ya mappya maski am
pagzigātān tam, te nazigatan
hapa i Hesusen gafu tekitam.
A yen mina ya pangnonotān
tam, petta parigan tam hapa,
22 te awan haman ta in-
ingwa na ta dulay, ikid na
awan ta inuhohug na ta awan
kustu.
23 A maski inamamat da a
awena tinabbag. A tekid para
la nangpazigat tentu a awena
nanatalaw awa Namaratu la
ya nekatalak na, te intu san-
gaw ya mangpa-gang tekid ta
kuman na mekustu en tekid.
24 A ta nepagpaappa da
tentu ta kayu en a nesagapil
na kitam gafu ta liwat tam ki-
den, petta awetanan sangaw
magliwat, am awa mangwa
kitam hud la ta mappya gafu
ta pakesipat tam tentu, te
ya bigad na kiden ya nam-
agmappya tekitam.
25 Ta idi a kuman kam na
kalneru kiden nga netawag
ta dafu da, ammi ta ayanin a
nagtoli kanan ta dafu muyen
nga mangtaron ta kahalwa
muy.

3

Ya Metabarang Ta Seatawa

1-2 A ikamuy hapa babay
nga seatawa a timuluk kam
hapa ta āttawa muy, te maski
am aweda para la mangu-
rug ta uhohug na Namaratu a
mabalin ta mauli ya nonot da
gafu ta kappya na tarabaku
muy ikid na talaw muy ta
Namaratu, maski awan ta
mauhohug muy tekid.
3 A bakkan mina ta kaispot
na huk muy ikid na barawasi
muy ya pake pakolangan
muy, te bakkan ta yen ya
kakurugan na ispot.
4 Mapmappya hud la ta
nonotan muy ya masippat
ikid na magintak ta nonot
muy, te ye-yen na ispot
ya awan magdan, ikid na
dayawan na Namaratu
ewan.
5 Kumanen ya kaispot na
popolu kiden babay nga
nangikatalak ta Namaratu
ta idi, te timuluk kid hapa ta
āttawa da.
6 Ta kuman ni mina Sara
en a timuluk hala ta atawa
na en Abraham, te nekwenta
na ta dafu na. A am mappya
hapa ya tarabakun muy gafu
ta awan ta burungan muy ta
dulay a negitta kam hapa te
mina Sara en.
7 A ikamuy hapa lālāki
a nonotan muy ta pake
makāfuy ya bari na āttawa
muy ammi ta bari muy, a
iddukan muy kid mantu,
te mesipat kid hapa teka-
muy ta magnayun na angat
nga neatad na Namaratu
tekamuy. A iddukan muy
kid mina petta awan ta
mangsalin ta pakimallak
muy.

*Ya Metabarang Ta Mazi-
gatan*

8 A ya mabidak hapa teka-
muy ngamin a pagdadaggan
muy ya nonot muy, ikid
na magkaid-idduk kam ta
kuman na magkabagis, a
makipagrikna kam ta kahu-
lun muy kidina, ikid na
magkapaspasensa kam.
9 A awemuy la ibalat ya
dulayen, te atadan muy hud
la ta mappya, te yen ya gafu
na nepangalap na Namaratu
tekamuy petta maatadan
kam hapa ta mappya.
10 Te ya uhohug na Nama-
ratu ta lebru na en a
"**Ya mayat matolay ikid
na makagamid ta
mappya a mappya ta
awena maguhohug
ta dulay ikid na
awena magladdud,**
11 **am awa pagtalekudan na
mina ya ngamin du-
lay, petta mangwa ta
mappya.**
**A pake apagan na mina
ya pakikappya na ta
sakā tolay na kiden,
petta yen la ya nono-
tan na,**
12 **te kumanen hapa ya
taronan na Nama-
ratu, a dangagan na
hapa ya pakimallak
na.**
**Ammi ta mangwa en ta du-
lay a pagporayā**n **na
hapa,**" kunna.
13 A am malogon kam
mantu nga mangwa ta
mappya a itta hud sangaw
mangigakkad tekamuy?
14 Ammi maski am angari-
gan ta mazigatan kam gafu ta
mappya ya tarabakun muy a
matalak kam mina, te pasi-
napā̃n na kam na Namaratu
ewan. A awemuy mantu ita-
law ya makitapil tekamuy,
ikid na awemuy burungan ya
kwan da tekamuy,
15 te mapmappya ta dana
itug muy ikid na bikulan muy
ya talaw muy ta dafu muye-
wan Hesus. A dana naka-
paran kanan mina talo am
itta sangaw ya mangibar ta
gafu ta pangurug muy tentu,
petta itta ya tabbag muy.
16 Ammi itan muy ta awe-
muy pasinapā̃n ya dulay ta
nonot muy, te malapat mina
ya tabbag muy.

A isipat muy hapa ya
alinnak na nonot, petta
maski am padpadulayan da
kam a awemuy la pasinapā̃n
ta nonot muy, te mas bali
mamatan kid am maita da
ya kappyanan na pangurug
muy te Hesus.
17 A am uray na Namaratu
ta mazigatan kam gafu
ta mappya ya tarabakun
muy a matalak kam la, te
mapmappya haman yen
ammi ta mazigatanen gafu
ta tarabaku na en nga dulay.
18 Te intu mina pagnonotan
muy i Hesusen tentu en nasi
nga nangikaru ta liwat tam
kiden. Ya awanen ta liwat
ya nazigatan, te netali teki-
tam nagkillu, petta padatan-
gan na kitam ta Namaratu
ewan.

Nasi ya bari na en, ammi
natolay hala nga sekahalwa.
19 A intu ya kahalwa nga
sumagapil ta bari ni mina
Nowe ta palungu araw tentu

en nangaskasaba ta sakatolay na kiden nga nakaliwat.
20 Kinaskasaba na kid ni Nowe ta pamadday na para la ta dakalen lugan nga kuma-baw nga nebar na Namaratu, petta itta ya umahatan da mamatama ta ketta na layusen. A nagattam hapa ya Namaratu nga mangipa-na ta pagbabawi na tolay kiden. A gafu ta aweda ikayat a sa nalimat kid ta layusen, a walwalu la na tolay ig Nowe en nga natolay ta luganen kuma-baw.
21 A ya pakalasat na walu kiden ta layusen a yen hapa ya keangarigan na nepagzigut muy ta danum, te gafu ta pagzigut muyen a nesipat kam hapa ta pasi ni Hesus ikid na katolay na en petta mekerutan kam. Te am nabalin na nagzigut ya nedagga te Afu Hesus a bakkan ta bari na en ya nabaggawan am awa nonot na en gafu ta kari na en ta Namaratu ewan.
22 A gafu ta natolay hapa i Hesusen a ittan ta lugar na Namaratu ewan nga makipagturay hapa tentu, a timuluk hapa tentu ya ngamin kiden anghel ikid na magturay nga seppakapangwa.

4

Ya Kappyanan Na Pagzigātān

1 A gafu ta netuluk ni Hesus ya bari na en ta pagzigātān a mappya hapa, kahkahulun ku, ta itug muy ya kuman na nonot na en. Te ya timuluk ta pagzigātān na bari na ta kuman ni Hesusen a awenan sangaw nonotan ya dulay,
2 petta maski am mabayag para la ya katolay muy a awemuy la tarabakun ya kuman na ikayat na bari muy ta idi, te intu la tarabakun muy ya ikayat na Namaratu ewan.
3 Pake nabayag kam garay ta idi nga namadday ta dulay ta kuman na awan kiden mangurug, te intu la tinarabaku muy ya magalikkad ta awan ta kapkappyan, ikid na magatattug, ikid na kanayun magilellaw, ikid na magdugal, ikid na mefulot ta pagayayatan, ikid na makipagdayaw ta kompormi na sinang dyos nga bakkan ta Namaratu.
4 Ammi gafu ta newasa muy ya kumanen a pagpakalat na kanan na kahulun muy kiden ta idi gafu ta awemuy na makihulun tekid nga ange magtabur ta katapangan na bari da, a padpadulayan da kanan hapa.
5 Ammi maayagan kid hala sangaw ta atubang na Namaratu ewan, te pagpagan na kid ta liwat da, te dana negakkad na ta imbestigaran na ya ngamin tolay, kompormi am matolay kid para la ono am dana nasi kid.
6 A yen ya gafu na ta nepadangag ya pangikerutan na Namaratu ta nagpasi kiden ta katolay da en para la, petta maski am masi kid ta kuman na gagangay na tolay, a mabalin ta matolay kid hala

nga megitta ta Namaratu ewan.

7 A ta ayanin a tanagay na ya pagaddetan na arawin yan, a mappya mantu ta appiyan muy ya nonot muy, a gamman muy ya bari muy, petta makimallak kam.

8 A pake ipasikkal muy hapa ya pagkaid-idduk muy, te ya pangidduk tam ta ikattolay tam ya mangfurid ta liwat da tekitam maski am addu.

9 A matalak kam la mina nga magkapadpadulot ta bali muy,

10 te maski am anu ya neatad na Namaratu ta tagtakday tekitam nga makauffun hapa ta kabagis tam kiden a mappya ta yen hapa ya iuffun tam tekid, petta mappya kitam na magtaron ta magdaduma na peuffun na Namaratu tekitam.

11 Am itta ya malalaki mangaskasaba a mappya ta uhohugan na ya megitta ta uhohug na Namaratu. A am itta ya manguffun ta kadwan a mappya ta ikatalak na ya pangpasikan na Namaratu tentu, pettam kumanen a Namaratu hapa sangaw ya madayawan gafu ta ngamin tarabakun muy ta pangurug muy te Hesus Kristu. Te gagangay ta intu ya madayawan ikid na magturay addet ta addet. Onay!

12 A awemuy hapa sangaw pagpaka-latan ya ketta na madammat na pagzigātān muy, te gagangay ta itta ya mangankanna ta pangurug tam.

13 Mapmappya hud la ta matalak kam la, māsi mekabat kam hapa ta kuman na zigat ni Afu Hesus, petta mefulot hapa sangaw ya talak muy ta pagtoli na tekitam, te yen sangaw ya pakepaita na ngamin kalalaki na ikid na pakapangwa na ta ngamin tolay.

14 A am padpadulayan na kam na awan kiden mangurug gafu ta pangurug muy te Hesus a matalak kam mina, te yen ya pakaitan ta pasinapān na kam na Kahalwa na Namaratu nga seppakapangwa.

15 Ammi awan mina tekamuy ta mamapasi ikid na magtakaw ikid na kompormi na mamadday ta dulay, petta bakkan ta yen kid ya gafu na pangikatupag da tekamuy.

16 Ammi am pagzigātan da kam gafu ta pangurug muy te Hesus a awemuy ikamat, te mas bali ibosag muy tekid ya pangdayaw muy ta Namaratu gafu ta mesipat kam ta ngagan ni Hesus.

17 Te nonotan muy, kahkahulun, ta namegafun ya araw na pangankanna na Namaratu ta itta kiden ta bali na, a am igafu na apolu ya tolay na kiden a anu sangaw ya pagbalinan na awan kiden mangurug ta uhohug na.

18 Ta kuman na takday uhohug ta lebru na Namaratu a

“**Gafu ta mazigat mekerutan ya mappya kiden na tolay a pake**

kakallak sangaw ya dulay kiden tolay nga awan mangnonot ta Namaratu," kunna.

19 A am uray mantu na Namaratu ta mazigatan ya kadwan kiden tekamuy ta ayanin a mappya ta idulot da la ya mappya na tarabaku, a ipataron da ya kahalwa da ta Namaratu ewan, te awena ilogot ya mangikatalak tentu.

5

Ya Metabarang Ta Manaron

1 A ikamuy hapa nga kalalaklakayan ta iglesya a itta hapa ya ibar ku tekamuy, te kagitta dak hapa laklakay, a iyak hapa ya takday nakaita ta pangpapasi da te Afu Hesus, a kahulun dak hapa sangaw nga mesipat ta kalalaki na en am magtoli tekitam.

2 A ya ibar ku tekamuy, a taronan muy ya mangurug kiden ta agyan muy, te kwa na kid na Namaratu ewan. A awemuy mina makulbit magtaron, malagpat kam mina gafu ta Namaratu ya manguffun tekamuy.

A awan mina ta magtaron gafu ta karagatan na ya tandan, te malagpat la mina magtaron gafu ta talak na.

3 A awemuy hapa igitta ya taronan muy kidina ta kuman na daddoban muy kid, te mapmappya hud la ta maski am anu ya ituldum tekid a mapolu kam hapa, petta parigan da kam.

4 A am magtoli sangaw ya kadakalan na manaron tekitam a atadan na kam hapa sangaw ta sagolyat muy nga ispot nga awan magdan.

5 A ikamuy hapa nga medyo aassang a kurugan muy ya ibar na laklakay kidina, te taronan da kam hapa. A sa maggagitta kam hapa nga mangipaita ta alinnak na nonot ta gintatadayan tekamuy, te ya uhohug ta Bibliya a

"**Uffunan na Namaratu ya umalinnak, ammi ikatupag na ya magparayag,**" kunna.

6 A am angarigan mantu ta kuman na madammat ya kamat na Namaratu tekamuy a umalinnak kam la, te itta la sangaw ya pangpata-nang na tekamuy.

7 A maski am anu ya kapopoyungan muy a ibar muy la ngamin tentu te intu ya makkamu tekamuy.

8 A mappya hapa ta imugudan muy, talo am dukmaran na kam sangaw ni Satanas, te intu hapa ya katapil tam nga makakalkalasig ta kuman na maguyung na atu, te apagan na ya dukmaran na.

9 Mappya mantu ta pake itug muy ya pangurug muy te Hesus, petta masikan kam nga mang-atubang te Satanas. A awemuy pahig ta ikamuy la ya pagzigātan na, te maski ya kagitta muy kiden mangurug ta ngamin paglelehutin a mazigatan kid hapa ta kuman na pagzigātān muy.

10 Ammi am attaman muy
la ya zigat muy abat ta sang
maba-bayag a paglampawan
na kam na Namaratu ewan.
Intu hala ya Dyos muy
nga mangatad ta ngamin
kappyanan. A yen ta inalap
na kam petta mesipat kam
hapa ta kalalaki na en nga
magnayun gafu ta itta kam
te Afu Hesus. A patuyagan na
hapa ya pangurug muy, petta
masikan kam mang-atubang
ta ngamin kiden mangsalin
tekamuy,
11 Mappya te magnayun la
tentu ya ngamin kalalaki.

Ya Mapozan Na Uhohug Na

12 A nesurat kun ya apisi
in surat tekamuy, te ye-
yan ya itabarang ku ikid na
ipasikkal ku tekamuy, petta
amu muy ya panguffun na
Namaratu nga kakurugan.
A mappya ta pake itug muy
ta nonot muy, petta ikatalak
muy.

I Silas hapa ya mangitulud
ta surat kin tekamuy, te intu
hala ya kabagis ku nga awan
mangilogot.

13 A ya mangurug kidin
ta isin na ili nga megitta
ta dan na ili na Babilon,
a makikumusta kid hapa
takamuy, te kahulun muy kid
hapa nga pinili na Namaratu.
A makikumusta hapa ya
anak kin Markus.

14 A am kada maggag-
imung kam a magkaalimano
kam ta talak muy. Nama-
ratu ya makkamu tekamuy
ngamin nga nedagga te
Hesus Kristu. Yen la ya addet
na mabidak tekamuy.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pedru

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya mekaduwa in surat ni Pedru a nesurat na ta mangurug kiden ta lugar na Asya en Assang, te nadamag na ta tabtabangan na kid na mangituldu kiden ta awan kustu. A yen ta nagsurat tekid, petta amu da ya kustu ikid na awan kustu, petta awena mina maperdi na pangurug da. Pake nepasikkal na tekid ta itta sangaw ya mangidadula ta pangurug da, te yaga idadula da hapa sangaw ya pagtoli ni Afu Hesus. A yen kān ta magpalan kid mina, petta aweda maayayyaw nga mangurug ta takwan.

1-2 Tekamuy ngamin nga mangurug te Hesus Kristu,

Ampade dumakal ya kallak na Namaratu tekamuy, petta itta la itta ya ngamin mappya tekamuy gafu ta pakkamu muy tentu ikid ni Afu Hesus. A gafu ta matunung ya Dyos tamewan ikid ni Hesus nga mangikerutan tekitam a pinasinapan na kam ta kagitta na pangurug mi.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Simon Pedru, nga daddoban ni Hesus Kristu, ikid na takday turin na nga mangipadangag ta uhohug na en.

Ya Panguffun Na Pakapangwa Na Namaratu

3 A gafu ta pakkamu tam ta Namaratu ewan a pinasinapan na kitam ta pakapangwa na en petta maatadan kitam to ngamin masapul tam nga mangpasikan tekitam, petta tarabakun tam ya megitta tentu, te yen ya nepangalap ni Hesus tekitam petta mesipat kitam hapa ta ngamin kalalaki na.

4 A gafu ta pangalap na en tekitam a itta hapa ya nekari na nga pake dakal ikid na mappya, a am yen kid ya kurugan muy a mesipat kam hapa ta kuman na nonot na Namaratu ewan, petta malillikan muy ya dulayen nga karagatan na awan kiden mangurug.

5 A yen ta idagga muy mina ya mappya na tarabaku ta pangurug muy.

A am ikakinan muy ya mappya na tarabaku a nonotan muy hapa am anu ya mekustu.

6 A am manonot muy ya mekustu a gamman muy muy hapa ya bari muy.

A am magamma muy ya bari muy a maattaman muy hapa ya mazigat.

A am maattaman muy ya mazigat a idulot muy hapa ya megitta ta Namaratu ewan.

7 A am idulot muy ya megitta ta Namaratu a iddukan muy hapa ya kabagis muy kiden nga mangurug.

A am itta ya pangidduk muy ta kabagis muy kiden a daggan muy para

ta kuman na pangidduk
na Namaratu petta awan
ta idaduma muy.
8 Am yen kid na kappyanan
ya itug muy ta nonot muy
ikid na kanayun idulot muy
ta mappya a yen ya mangi-
pasikkal ta awemuy maku-
pat ta pakkamu muy ta Dafu
tamewan Hesus Kristu.
9 Ammi am mangurug kān ya
tolay ta awena ipaita ye-yen
kid na kappyanan a negitta
hapa ta kuman na daram, te
kuman na intu la maita na
ya pake abikan tentu, a nali-
watan nan ya gafu na nek-
abaggaw na ta liwat na kiden.
10 A yen ya gafu na,
kahkahulun, ta pake ikak-
inan muy mina ye-yen kid
na tarabaku, petta awemuy
sangaw melogot, te yen kid
ya mangipasikkal ta nepang-
pili ikid na nepangalap na
Namaratu tekamuy.
11 Te am idulot muy la ya
kumanin a pagdulotan na
kam hapa sangaw sedayaw
ta magnayun na iturayan na
Dafu tamewan Hesus nga
mangikerutan tekitam.
12-13 A maski am dana amu
muy ya kuman na nabidakin
tekamuy ikid na netug muy
ya kakurugan nga netuldu
tekamuy a mappya hala ta
kanayun itotolik ibida teka-
muy ta katolay kin para la,
14 te amuk ta tanagayak na
nga imunnan tekamuy ta ku-
man na nebar ni Afu Hesus
teyak ta idi.
15 A yen ta nesurat ku
yan, a isirak kun hapa
tekamuy, pettam kumanen
am awanak sangaw a itta
hala ya pangnonotan muy ta
nabidak tekamuy.

*Ya Mangipasikkal Ta Pag-
toli Ni Hesus*

16 A ya kuman na nepadan-
gag mi en tekamuy ta idi a
magtoli hala sangaw sin i Afu
Hesus nga seppakapangwa
ta kuman na gagangay na ari.
Ammi bakkan ta intu binida
mi tekamuy ya kampon la na
bida nga pinaratu na masis-
tema na tolay, te ikami hapa
la ya pake nakaita ta dakar
na kalalaki na en tentu en
pa nanguli ta utun na bage-
tayen.
17-18 Te naghahulun kami
ta bagetayen, a pinagdakar
na Namaratu ya bari na en ta
kuman na bilag, a dinayawan
na hapa, te nadangag mi ya
ngahal na Namaratu ewan
nga nagafu ta langit;
"**Ye-yan ya Anak ku nga
matakit ta nonot ku,
te pake matalakanak
tentu,**" kunna tekami.
19 A itta hapa ya pake
mangipasikkal para ta pag-
toli na sangaw tekitam, te
ya lavun na aglavun kiden
na Namaratu nga nesurat da
ta palungu na araw a yen
kid ya nangiunnan ta itta
sangaw ya malalaki na ari
nga magafu ta Namaratu
ewan. A ya uhohug da
en mantu ya kuman na
hilag muy nga magpadakar
ta sugiram, petta yen ya
pake kurugan muy addet ta
magkarawan. Te am ittan
sangaw ya araw na ange na a

intu hapa la ya mangpadakar
ta nonot muy.
20 A mappya hapa ta dana
nonotan muy ya nagafun na
linavun na aglavun kiden
ta idi, te bakkan haman ta
nonot da hapa la ya nagafun
na linavun da,
21 te aweda haman nagu-
ray nanglavun, am awa
pinaglavun na kid na
Kahalwa na Namaratu,
petta intu neuhohug da ya
nepeuhohug na Namaratu
tekid.

2

Ya Mangituldu Kiden Ta Tulad

1 Ammi maski kunna ten
itta hapa ya sinang aglavun
ta idi nga naglavun ta tu-
lad. A kumanen hapa ta
ayanin, te maguray hapa san-
gaw ya kadwan kiden teka-
muy nga mangituldu ta tu-
lad, te isaned da hapa san-
gaw ya takwan na bida ta to-
lay kidina, a yen sangaw ya
mangperdi ta pangurug da,
te yaga ilemad da sangaw ya
Dafu tamewan Hesus ta intu
ya nangsaka tekid, a yen ta al-
istu sangaw ya pangpa-gang
na tekid.
2 Ammi intu dulay te addu
hapa sangaw ya dumagdag
tekid, a paruban da ya
ngamin magdaduma na
dulay. A medadula hapa
sangaw ya pangurug tam
gafu ta kahulun tam kiden
nga dumagdag tekid.
3 A gafu ta mainggum hapa
ya sinang mangituldu kiden
a paruban da kam sangaw
nga ayayyawan ta tulad na
bida, petta magamid da ya
iuffun muy tekid.

Ammi pahig da ta awena
magdulot na pangpa-gang
na Namaratu tekid, te
masidug kan na. Ammi kuga
makilavun kid, te aweda
manonot ya iningwa na
Namaratu ta araw ni mina
Nowe en.
4 Te awena haman tinal-
iban ya anghel kiden nagli-
wat, awa pinatugut na kid ta
agyan da en, a nefukuk na
kid ta lugar na pake masugi-
ram addet ta araw na pake
pangpa-gang na tekid.
5 A kumanen hapa ta
napopolu kiden tolay nga
awan nagtalaw ta Namaratu
ta araw ni mina Nowe en,
te awena kid nekallak, awa
pinaglayus na ya ngamin
paglelehut da, a sa nagkali-
mat kid fwera la teg mina
Nowe en nga nangipadangag
ta katunungan, ikid na pitu
kiden kahulun na.
6 Kumanen hapa ta tolay
kiden ta ili na Sodom ikid
na Gomora ta araw ni mina
Abraham, te tinungradan na
Namaratu ya ngamin ili da,
a sa naapang kid, pettam ku-
manen a ikid kān sangaw ya
pagnonotan na tolay kiden
nga awan magtalaw ta Na-
maratu.
7-8 Ammi dana nelillik na ig
Lot nga panganakan ni Abra-
hamen, te mappya kān na to-
lay, a sigida matakit kān ya
nonot na gafu ta naita na ikid
na nadangag na ta kailiyan
na kiden, te intu la tarabakun
da ya awan ta kapkappyan, te
sa magatattug kid ta kagitta

da kiden lalaki ikid na kagitta
da kiden babay.

9 A yen kid na bida ya
mangipasikkal ta pangpa-
gang na Namaratu, te amu
na ikerutan ya mamat kiden
tentu ta pagzigātān da, yaga
amu na hapa pagzigātan ya
magtarabaku kiden ta dulay
addet ta datang na araw na
pake pangpa-gang na tekid.
10 A pake mepallat hapa
sangaw ya pangpa-gang na ta
sinang mangituldu kiden, te
mafulotan kid magatattug ta
ngamin karagatan na bari da
nga dulay.

"Annun mi hud mangu-
rug ta magturay tekami,"
kunda,

te pake ipaita da para ya
parayag da ikid na turad
da, te padpadulayan da ya
seppakapangwa kiden, petta
maita ta awan ta talaw da
tekid.
11 Ammi maski am pake
naturturay para ya paka-
pangwa na anghel kiden na
Namaratu a aweda haman
padpadulayan ya maski al-
alinnak ammi tekid, am awa
gamman da kid la ta uhohug
na Namaratu.
12 Ammi takwan ya nonot
na sinang mangituldu kiden,
te padulayan da ya aweda
maawatan. A kuman kid
mantu na ayam kiden nga
awan makanonot, te intu la
tarabakun da ya karagatan
na bari da. A awan mantu
ta serbi na pakeanak da en
am bakkan la ta pasi da, te
isipat na kid hala sangaw na
Namaratu ta pangpa-gang na
ta seppakapangwa kiden,
13 petta maatadan kid hapa
ta kuman na tarabaku da en
dulay.

A yen kid hapa ya
mangpali-bag ta pang-
dayaw muy, te ikayat da
makigimung tekamuy, ammi
tagasingatan da para la ya
magalikkad ta dulay maski
ta araw.
14 A gafu ta aweda para la
matappag ta pagliwatan da a
intu la itan da ya kadallawān
da. A gafu ta malalaki kid
hapa manggamid ta ngamin
ingguman da a sisteman da
para ya makafuy mangurug.
Pa-gangan na kid malat na
Namaratu,
15 te nagtalekudan da ya
dalan na katunungan, a
netawag kid na. Intu parigan
da i mina Balam nga anak
ni Bosar, te ya iningwa ni
Balamen a kinaragatan na
ya itandan na mamagliwat
tentu,
16 ammi ya kabayu na en
nga nagtakayan na a yen ya
nangballaw tentu ta pagliwat
na en, te naguhohug ta ku-
man na tolay, a ginamman na
ya dafu na en ta pagguyung
na en.
17 Awan mantu ta pagkap-
pyanan na tolay kidin yen,
te kuman kid na huhun nga
awan ta danum na, a kuman
kid na kulam kiden nga me-
payad ammi awan ta udan
da. A kakurugan ta yen kid ya
nangiparanan na Namaratu
ta lugar na pake masugiram,
18 te kuga maparayag ya
agbibidan da. A ipasikkal
da hapa ya gagangayen dulay

nga napenaman na tolay ki-
den, petta maayayyaw da ya
bagu kiden nagbabawi, petta
masi-watan kid ha ta nag-
talekudan da en. Te ya ibar
da tekid a
19 “Am kurugan muy ya
ituldu mi tekamuy a malu-
fut sangaw ya galut na
magturay kiden tekamuy,”
kunda tekid.
Ammi aweda garay
marikna ta galutan na kid
hapa na dulay na nonot, te
maski am anu ya kapenaman
na tolay a kegalutan na hapa.
20 Te am angarigan ta
aweyan da ya dulayen nga
napenaman da ta idi gafu
ta mangurug kid na te Afu
Hesus a naubadan kid na.
Ammi am tolin da ha ya
nagtalekudan da en a nasi-
watan kid ha, a pake dulay na
ya kegalut da ammi ta aweda
en para la pangurug.
21 Mapmappya mina para
ta awan ta amu da, te gafu
ta kinurug da ya uhohug na
Namaratu nga nepadangag
tekid, kapye da ha sangaw
nagtalekudan,
22 a nagdulot hala tekid ya
kuman na bida na dadagkal
kiden;
“Kinān na atu ya neadwa
na en, a ya bahuyen
nazigut a umange ha
nagtabur,” kunda.

3

Ya Pagaddetan Na Arawin Yan

1 Ye-yan, kahkahulun,
ya mekaduwa na surat ku
tekamuy, te hukalan ku
ya nonot muy, petta pake
nonotan muy ta mappya
ya dana netuldu tekamuy;
kumanen hapa ta napolu en
surat ku.
2 Ikayat ku ta awemuy
kaliwatan ya linavun na
aglavun kiden na Namaratu
ta idi, ikid na inuhohug ni
Afu Hesus nga nepadangag
na turin na kiden tekamuy.

3 Ya pake mapopolu mina
nga amu muy a am tanagay
na ya pagaddetan na arawin
yan a itta sangaw ya ange
tekamuy nga mangidadula ta
kurugan muy, te yeyan kid
sangaw ya mafulotan maga-
tattug ta ngamin karagatan
na bari da nga dulay.
4 Ya ibar da sangaw a
“Agu ta nekari ni Hesus
ya pagtoli na ta isin, petta
ulin na ya paglelehutin?”
kunda sangaw.
“A had agyan na mantu?
Te abat ta nekamulu na lu-
takin yan awan kad para
la ta nauli ta kasasaad na
tolay. A itta para la ngamin
ta kuman na idi ta ketta
na gingginafu tam kiden,”
kunda sangaw.
5 Ammi pamakukun da la,
te aweda ikayat nonotan ya
nakkwa ta lutakin yan ta
palungu araw. Te gafu ta
inuhohug na Namaratu ta idi
a ittan ya langit ikid na lutak,
ammi danum ya nagafun na
lutakin, a sangaw danum
hapa ya nangtolay ta ngamin
nagtuhu ta lutak.
6 Ammi danum ha ya nang-
perdi ta lutakin kontodu
tolay kiden gafu ta dakal

na layus ta ngamin paglele-
hutin.
7 A gafu ta uhohug na Na-
maratu a nabayag ya lutakin
ikid na langitewan abat ta
ayanin, te ibaybayag na kid
addet ta araw na panguknud
na ta awan kiden nagtalaw
tentu, te yen sangaw ya
pangpa-gang na tekid, te
tungradan na sangaw ya
ngamin lutakin kontodu
langitewan.
8-9 A ta kuman na uray
na kadwan a pahig da ta
italantan na Dafu tamewan
ya pagtoli na en nga nekari
na, ammi awan, te ya kuman
na mavit tekitam a mabayag
ta Namaratu, a ya kuman
na mabayag tekitam a mavit
la tentu. Awena mantu
ta italantan ya ange na, te
attaman na la ya kabayag
na gafu tekamuy, te pa-
nagan na bit ya awan para
la magbabawi ta pagliwat
da, te awena ikayat ta itta ya
maperdi ta maski takday la
tekid.
10 Ammi sangaw ta datang
na araw na pangpa-gang na
Dafu tamewan a yen sangaw
ya pagka-ma na tolay kiden
ta kuman na tulisan ta hik-
lam, te ka-ma la magsitang
ya "**Du du du du du,**" kumin
ta pake masikan, te imawan
sangaw ya langitewan, a sa
maapang ya ngamin kiden
seppakapangwa nga dulay ta
langit kontodu lutakin ikid
na ngamin kiden napadday
ta lutak.
11 A gafu ta sa imawan
sangaw ya ngamin paglele-
hutin a anu mantu ya map-
pya tekitam petta awetam
hapa sangaw melogot? Map-
pya, kahkahulun, ta sigida
idulot tam ya kuman na me-
gitta ta Namaratu ewan,
12 a ikakinan tam la ya
patarabaku na tekitam ta
pangipa-na tam tentu, a yen
sangaw ya pagalistu na ange
tekitam. A maski am sa
maapang sangaw ya lutakin
ikid na langitewan ta afuy,
13 a itta hala ya ikatalak
tam ta bagu na lutak ikid
na bagu na langit nga nekari
na tekitam, a yen sangaw ya
pagyanan na ngamin katu-
nungan.
14 A gafu ta aindagan
muy ya kuman na nekari
na Namaratu tekitam, map-
pya, kahkahulun, ta pake
makikappya kam tentu, a
appiyan muy ya agangwa
muy, petta awan sangaw ta
pangihuyan na tekamuy ta
ange na.
15 A ikwenta muy ya pa-
gattam na Namaratu ta ku-
man na iatad na ta awan ki-
den para la mangurug, petta
mekerutan kid mina. Ku-
manin hapa ya nesurat na
kabagis tamen Pablu teka-
muy ta kuman na netuldu na
Namaratu tentu,
16 te yen hapa ya bidan
na ta ngamin kiden surat na.
Ammi mazigat maawatan ya
kadwan kiden bida na. A
gafu ta aweda maawatan na
aging-aamu kiden na tolay
ikid na magbalabalittag ta
nonot, a pagkilluyan da ya
bida na kiden, a kumanen
hapa ta kadwan kiden surat
na Namaratu, ammi melogot

kid hala sangaw te killu ya
pangurug da.
17 Mappya, kahkahulun ku,
te dana amu muy na ya du-
matang sangaw ta kumanin
kid na tolay, a yen ta palanan
muy kid mina, petta awemuy
hapa sangaw maayayyaw ta
tulad da, talo am yen sangaw
ya pakekulzatan muy.
18 Mapmappya hud la ta
ikatalak muy ya kallak ni
Afu Hesus nga mangikerutan
tekitam, a padakalan muy ya
amu muy tentu. Ampade
intu ya madaydayawan ad-
det ta addet. Onay!

Ya Napolu En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya ngagan na nagsurat ta isin a Hwan, a intu hala ya takday ituldu ni Hesus ta pagyan na en para la ta lutakin. A ta paglaklakay ni Hwan a nesurat na ye-yan na surat, petta metuldu ya mangurug kiden ta kakurugan, te addu ya nangisaned ta pagkilluyan, a nangitawag kid. Dumagdag mantu sin ya nesurat ni Hwan.

Ya Uhohugen Nga Nagbalin Ta Tolay

1-4 Nagsuratak tekamuy, anak ku, gafu ta "**Uhohug na Namaratu**" nga nagbalin ta tolay, te nagpeta haman tekami, a naita mi ikid na nadangag mi, a pake binilbig mi ta mappya, yaga nasamgad mi para ya bari na en. Ammi ta awena para la nepagpeta tekami a dana ittan. Maski ta kāwān para la na nekahukal na paglelehutin a dana ittan te Dama na ewan Namaratu. Ammi tentu nagpeta tekami a pinasikkal mi ta mappya am anu ya katolay na, a amu min ta intu hala ya Uhohug na Namaratu nga mangatad ta magnayun na angat.

A yen ta nagsuratak tekamuy petta amu muy hapa ya naita mi ikid na nadangag mi, pettam kumanen a mesipat kam hapa tekami ta pakikahulun mi ta Namaratu ewan ikid na Anak na en Hesus Kristu, te am mesipat kam hapa a pake kustu ya talak mi.

Ya Gagangay Na Namaratu

5 A ya nadangag mi en te Hesus, a yen ya ipadangag ku tekamuy, te ya gagangay kan na Namaratu ewan a pake madakar kan, te awan kan pulus ta pagsugiram na.

6 A am ibar tam ta makikahulun kitam tentu ta magtugtugut kitam para la ta sugiram a nagtulad kitam mantu, te awetam haman tarabakun ya megitta ta inuhohug tam.

7 Ammi am intu angen tam ya dakaren nga dakar na Namaratu ewan a sa makikahulun kitam, a ya daga na anak na en Hesus ya mangbaggaw ta ngamin kadulay tam.

8 Am pahig tam ta awan ta dulay tekitam a kuman na pagladdudān tam mantu ya bari tam, te awetam haman amu ya kakurugan.

9 Ammi am ibosag tam hala ya liwat tam kiden ta Namaratu, a mekatalak hapa nga mangpakoma tekitam, a matunung hapa ta pangpakoma na tekitam, te baggawan na para ya ngamin kadulay tam.

10 Ammi am ilemad tam ta awan ta nagliwatan tam, a ikwenta tam mantu ya Namaratu ta magtulad, te awetam haman kurugan ya uhohug na en tekitam.

2

Ya Panguffun Ni Hesus

1 Yen ta nagsuratak tekamuy, ānāk ku, petta awemuy mina magliwat, ammi am itta tekitam ya magliwat a itta hala i Hesusen nga mangisagapil ta bari na en tekitam ta atubang na Dama na ewan Namaratu, petta pakoman na kitam. A mappya hapa, te awan pulus ta pagkilluyan ni Hesus,
2 a intu ya nangikaru ta liwat tam kiden, kontodu liwat na ngamin kiden tolay ta paglelehutin.
3 A am kurugan tam ya ngamin patarabaku na tekitam a yen ya pakkamu tam ta kofun na kitam na Namaratu.
4 Ammi am itta ya mangibar ta "**Magkofun kami na Namaratu,**" kunna, ta awena kurugan ya patarabaku na Namaratu tentu, a magtulad haman, te intu la uhohugan na ya awan kustu.
5 Ammi am itug tam la ya uhohug na Namaratu a pake netug tanan hapa ya pangidduk na Namaratu tekitam, a yen ya pakkamu tam ta itta kitam tentu.
6 A am itta ya mangibar ta "**Itta yak na ta Namaratu,**" kunna, a mappya mantu ta tarabakun na ya kuman na tinarabaku ni Hesusen.

Ya Bagu Na Bilin

7 Amu muy, kahkahulun, ya bilin ni Hesus nga nesirak na tekitam, te
"**Magkaid-idduk kam la ta kuman na pangidduk ku tekamuy,**" kunna.
A awan mantu ta takwan na isurat ku tekamuy am bakkan hala ta dana en bilin ni Hesus nga nadangag muy ta gafu na nepangurug muy.
8 Ammi ibar ku ta kuman na bagu ya bilin na en, te kuman na ayanen la ya pakkamu tam ta ikayat na uhohugan na pangidduk na en tekitam, a ayanin la hapa ya pakaparig tam ta kuman na pangidduk na en tekitam, te imawan na ya sugiram na nonot tam a madakaran kitanan ta kakurugan na dakar.
9-11 Ammi am "**Madakar hala ya nonot ku,**" itta ya kumin, ta ikatupag na para la ya sakā tolay na a kurug ta masugiram para la ya nonot na, te dādagdagan na sugiramen, a awena amu ya dadayuman na, te kuman na pinagdaram na sugiram na en. Ammi ya mangidduk ta sakā tolay na a yen ya magyan ta dakar, a awena sangaw metumpap magliwat.

12-14 A ta ayanin a nagsuratak tekamuy ngamin mangurug, te pinakoman na kam na Namaratu ta liwat muy kiden gafu te Hesus, a amu muy ya Namaratu nga ikwenta muy ta Dama muy. A nagsuratak hapa tekamuy nga kalalaklakayan, te amu muy hapa ya Anak na Namaratu nga dana itta addet ta pake gafgafu na ngamin. A nagsuratak hapa tekamuy bābbāgu, te masikan kam, a inabak muy ya Satanas nga mamagliwat mina tekamuy,

gafu ta netug muy ya uhohug
na Namaratu ta nonot muy.
15 A ya ibar ku para teka-
muy a awemuy la pakolan-
gan ya gagangayen ta pa-
glelehutin yan, ikid na awe-
muy la pakolangan ya ku-
man na pakolangan na tolay
kiden nga mapenam ta pa-
glelehutin, te maski am inya
ya mangpakolang ta isin kid
a awena netug ya pangidduk
na Dama na ewan.
16 Te ya pangpakolang na
tolay kiden ta ngamin kiden
karagatan da, ikid na pang-
pakolang da ta ngamin kiden
maita da, ikid na pagparayag
da ta kalalaki da a bakkan
ta yen kid ya patarabaku na
Namaratu, te nagafu kid hala
ta nonot na tolay, a yen kid
ya tarabakun na mapenam
kiden ta paglelehutin yan.
17 Ammi imawan hala san-
gaw ya paglelehutin yan kon-
todu ngamin kiden pakolan-
gan na tolay kiden. Intu la
magnayun ya mangidulot ta
ikayat na Namaratu ewan.

Ya Pumasil Te Hesus

18 Nadamag muy, kahkahu-
lun, ta itta sangaw ya
masikan na mangikatupag
te Hesus am tanagay na
ya pagaddetan na arawin
yan. Ammi maski ta ayanin
a addun ya mangipopolu
mangikatupag tentu, a yen
ya pakkamu tam ta tanagay
na ya pagaddetan na arawin
yan, te ikayat da ulin ya
pangurug muy te Hesus.
19 Ikid paen ya nakikahu-
lun tekitam ta idi, ammi
nakigungay kid na. A yen ta
aweda nagdanang tekitam te
aweda negitta tekitam. Te
am kagitta tam kid mina a
nagyan kid mina tekitam,
ammi gafu ta nakigungay kid
na a yen ya pakkamu tam ta
awetam kid kahulun.
20 Ammi mappya tekamuy,
kahkahulun, te itta hala ya
Kahalwa na Namaratu teka-
muy, a pinasinapan na kam
petta amu muy ya ngamin
kakurugan.

21 A bakkan mantu ta yen
ya nepagsurat ku tekamuy
gafu ta awemuy amu ya
kakurugan, te amu muy
haman. Ammi nagsuratak
hala tekamuy, petta idulot
muy la ya amu muy, te amu
muy ta awan ta pagkilluyan
na kinurug tamen, te kaku-
rugan la ngamin.
22 Inya hud ya mangisaned
ta tulad am bakkan ta awan
kiden mangurug ta kadyos ni
Hesusen, te

"Bakkan te Hesusen ya
Mangikerutan,"
kunda.

A yen kid mantu ya
mangikatupag te Hesus, te
azo aweyan da ya Namaratu
ikid na Anak na en.
23 Ammi ya awan mangurug
te Hesus a adayu hapa
ta Dama na ewan Nama-
ratu, ammi ya mangurugen
te Hesus a yen hapa ya
pagyanan na Namaratu.
24 Mappya mantu, kahkahu-
lun, ta pake itug muy ya
nadangag muy ta gafu na
nepangurug muy, te am itug
muy yen ta nonot muy a
kahulun na kam mantu na

Namaratu ewan ikid na Anak
na en Hesus,
25 a atadan na kam sangaw ta
magnayun na angat nga dana
nebar na tekitam.
26 Nesurat kun ya kumanin
na uhohug tekamuy gafu ta
kadwan kiden nga umange
mangayayyaw tekamuy.
27 Ammi mappya te itta
hala ya Kahalwa na Nama-
ratu nga makisagapil teka-
muy, a maski am awan ta to-
lay nga mangituldu tekamuy,
te intu hala ya mangituldu
tekamuy ta ngamin, a awan
ta pagkilluyan na ituldu
na, te kakurugan haman
ngamin. A mappya mantu ta
idulot muy la ya pangikata-
lak muy te Hesus ta kuman
na netuldu na Kahalwa na
Namaratu tekamuy,
28 pettam kumanen am
magpeta ha sangaw i Hesus
tekitam a awemuy sangaw
mapalan tentu am awa
matalak kam tentu.
29 Amu muy ta matunung
la ya ngamin gagangay ni
Hesus, te Anak haman na Na-
maratu ewan. A am matu-
nung hapa ya gagangay tam
a yen ya mangipasikkal ta
ānāk kitam hapa na Nama-
ratu ewan.

3

*Ya Anak Kiden Na Nama-
ratu*

1 Itan muy, kahkahulun,
awa pake dakal ya pangid-
duk na Namaratu tekitam, te
ibar na haman ta ānāk na ki-
tam, a kustu hapa ya ibar na
te kakurugan haman. Ammi
ya awan kiden mangurug a
aweda malasin ta ānāk kitam
na Namaratu gafu ta aweda
garay malasin ya Dama tam.
2 Maski ta ayanin,
kahkahulun, a ānāk kitanan
na Namaratu ewan, a awena
para la maita am anu sangaw
ya pagbalinan tam. Ammi
sangaw am makipaita teki-
tam a megitta kitam hapa
tentu, te pake maita tam ta
mappya.
3 Gafu ta itta ya ikatalak
tam ta kumanin, a mappya ta
a azin tam la azin ya ngamin
dulay tekitam petta mappya
kitam la ta kuman na kappya
ni Hesusen.
4 A ya awan magimmang
magliwat a makaliwat mantu
ta lintig kiden na Namaratu,
te intu liwat na tolay ya
awena en pangurug ta lintig
na kiden.
5 Amu muy ta awena pulus
nagliwat ni Hesus, te umange
haman ta isin petta ikaru na
ya liwat tam kiden.
6 A am kurug ta itta ki-
tam la te Hesus a awetanan
mantu magliwat. Ammi ya
awan nagimmang magliwat
a awena mantu amu i Hesus,
a awena para la amu ya gafu
na neange na en ta lutakin.
7 Awemuy mantu paayayyaw,
ānāk ku, te intu mekwenta
ta matunung na tolay ya
mangipaita katunung na.
8 Ya maggakkad para la
magliwat a kahulun mantu
ni Satanas, te kanayun nagli-
wat haman ya Satanasen
maski abat ta gafu na en.
Ammi yen ta nagpeta ya
Anak na Namaratu tekitam
tolay, petta perdin na ya

tarabaku ni Satanas ta tolay
kiden.
9 A am mauli meanak ya
tolay petta magbalin ta anak
na Namaratu a aweyan na
mantu ya magliwat, te itta
haman ya nemula na Nama-
ratu tentu nga mangpasikan
tentu. A awena mabalin ta
magliwat, te putut haman na
Namaratu ewan.
10 Malasin tam mantu am
inya ya ānāk na Namaratu
ikid na ānāk ni Satanas, te ya
tarabaku da ya pangilasinan
tam tekid. Te ya awan
mangidulot ta mappya ikid
na awan mangidduk ta sakā
tolay na kiden a bakkan
mantu ta anak na Namaratu
am awa anak na Satanas.

Ya Gagangay Na Awan Mangidduk

11 Mappya, kahkahulun, ta
magkaid-idduk kitam, te yen
haman ya kanayun nepadan-
gag ni Hesus ikid na ikami
addet ta palungu.
12 Te awetam mina pari-
gan i mina Kainen nga du-
magdag te Satanas, te pina-
pasi na haman ya wagi na
en Abel. Ammi anu kawa-
gan na ta pinapasi na? A on
te nekatalak na Namaratu ya
negawat na wagi na en Abel,
ammi tentu a nagtalekudan
na Namaratu ya negawat na
en te awena kustu.
13 A awemuy mantu zi-
gatan, kahkahulun, am
ikatupag na kam hapa na
awan kiden mangurug, te
naggagitta kid haman ni
mina Kainen.
14 Ammi ikitam mangurug
a iddukan tam ya sakā to-
lay tam, a yen ya pakkamu
tam ta nagtalekudan tanan
ya pasi tam ikid na simarok
kitanan ta pagtolayan tam.
Ammi ya awan mangidduk a
ittan para la ta agyan na pasi.
15 Te maski am inya ya
mangikatupag ta ikattolay na
a mekwenta hala ta mama-
pasi, a yen ya pakkamu
tam ta awena mesipat na
mangikatupag ta magnayun
na angat, te megitta haman
ta mamapasi.
16 Ya pangidduk ni Hesus
tekitam ya pakkamu tam ta
kakurugan na mangidduk, te
nesagapil na ya angat na teki-
tam petta matolay kitam. A
am kakurugan ta mangidduk
kitam a isagapil tam hapa ya
angat tam ta kabagis tam ki-
den, petta matolay kid hapa.
17 A am itta teko mantu ta
maitam ta awan ta kahulum
mangurug, am pulus na la
ta awem nonotan, a had
kukunna mantu magbalin
na pangidduk na Namaratu
teko, te gagangay haman ta
mangidduk.
18 Mappya mantu, ānāk ku,
ta bakkan mina ta kamkam-
pon la ya pangidduk tam am
awa kakurugan mina, pet-
tam kumanen a megitta hala
ya tarabakun tam ta inuho-
hug tam.
19 Te am kunna ten ya
pangidduk tam a yen ya
pakkamu tam ta matunung
kitam, a matalak la sangaw
ya nonot tam ta pakimallak
tam ta Namaratu ewan.

20 A maski am paliwatan na
kitam na nonot tam a dak-
dakal haman ya amu na Na-
maratu tekitam, a intu hala
sangaw ya makkamu teki-
tam.
21 A am awena kitam pali-
watan na nonot tam a map-
pya, petta matalak kitam la ta
pakimallak tam tentu.
22 A maski am anu ya adan-
gan tam tentu a iatad na hala
sangaw, gafu ta kurugan tam
ya ngamin patarabaku na
tekitam, ikid na tarabakun
tam ya makamamallak tentu.
23 A ya ikayat na mantu ta
tarabakun tam a mangurug
kitam ta Anak na en Hesus
Kristu ikid na magkaid-idduk
kitam, te yen ya nebilin na
tekitam.
24 Ya ngamin kiden man-
gurug ta bilin na kiden
tekitam a yen kid mantu
ya makikahulun tentu, a
makikahulun hapa ya Na-
maratu tekid. A amu tam ta
makikahulun ya Namaratu
tekitam gafu ta Kahalwa na
en nga magyan tekitam.

4

Ya Mangituldu Ta Tulad

1 Mappya, kahkahulun, ta
awemuy hama kurugan ya
ngamin kiden ange mangi-
tuldu tekamuy, maski am
Kahalwa kan na Namaratu
ya magpauhohug tekid, te
mappya ta pake pasikkalan
muy bit am kurug ta Nama-
ratu ya nangidob tekid ono
awan, te addun ya sumaned
ta paglelehutin nga sinang
paguhohugan na Namaratu.
2 Pake dangagan muy bit
am anu ya ibosag da gafu
te Hesus, te yen sangaw
ya pangilasinan muy ta
magpauhohug tekid, te am
Hesus kān ya Mangikerutan
ikid na kagitta na Namaratu
nga negitta ta tolay, a yen ya
pakkamu muy ta Namaratu
ya magpauhohug tekid.
3 Ammi am bakkan ta
kunna ten ya ibosag da gafu
Hesus a yen kid hala ya
paguhohugan na katapil ni
Hesus nga mangikatupag
tentu. Nadangag muy haman
ta itta sangaw ya masikan
na mangikatupag te Hesus,
ammi dana ittan haman ya
paguhohugan na kiden.
4 Ammi mappya, ānāk ku,
te ānāk kanan na Namaratu
ewan, a naabak muy ya
mangituldu kiden ta tulad, te
masmasikan ya Kahalwa na
en nga manguffun tekamuy
ammi ta manguffunen ta
awan kiden mangurug.
5 Ya awan kiden mangurug
te Hesus a yen ya mangdan-
gag ta mangituldu kiden ta
tulad, te sa ikid hala, a intu la
ituldu da ya megitta ta nonot
na awan mangurug.
6 Ammi ikitam nga man-
gurug te Hesus ya ānāk na
Namaratu ewan, a dangagan
na kitam hapa na ngamin
kiden makkamu ta Nama-
ratu. Ammi ya awan kiden
makkamu ta Namaratu a
aweda ikayat mangdangag
tekitam. Yen mantu ya
pakkamu tam ta napasina-
pan kiden ta kakurugan ikid
na napasinapan kiden ta

tulad.

Ya Pangidduk Na Namaratu

7 Ya pake itabarang ku ha tekamuy, kahkahulun ku, a mappya ta sa magkaid-idduk kitam, te Namaratu ya mamepegafu ta pangidduk. A ya ngamin kiden pinagbalin na ta anak na a yen kid ya gagangay mangidduk ikid na makkamu tentu.

8 Ya awanen mangidduk a awena mantu amu ya Namaratu, te maidduk haman.

9 A pake nepasikkal na hapa ya pangidduk na tekitam, te dinob na ya mementu en anak na ta agyan tamin lutak, pettam kumanen a matolay kitam hapa gafu tentu.

10 A maski am iddukan tam ya Namaratu a bakkan ta yen ya gafu na pangikerutan na tekitam am awa pangidduk na en tekitam, te dinob na haman ya Anak na en, petta ikaru na ya liwat tam kiden.

11 A gafu ta meribu ya pangidduk na Namaratu tekitam, ānāk ku, a ittan mantu ya gatut tam ta mappya tentu, a yen ta magkaid-idduk kitam mina.

12 Awan para la ta tolay nga nakaita ta Namaratu, ammi am magkaid-idduk kitam a itta hala ya Namaratu tekitam, a magbalin hapa ya pangidduk na tekitam gafu ta pagkaid-idduk tam.

13 A maski awetam maita a amu tam ta magkakahulun kitam na Namaratu gafu ta Kahalwa na en nga magyan tekitam.

14 Ta nepangidob na Namaratu ta Anak na en ta paglelehutin a ikami ikid na sakā turin ku kiden ya nakaita tentu, a intu hala ya ipadangag mi ta ngamin tolay, te intu hala tatakday ya makkamu mangikerutan tekitam.

15 A maski am inya mantu ya mangibosag ta Anak na Namaratu i Hesusen a yen mantu ya makikahulun ta Namaratu, a makikahulun hapa ya Namaratu tentu.

16 A ikitam mantu nga mangurug te Hesus ya makkamu ta pangidduk na Namaratu, te kinurug tam ya pangidduk na en nga nepaita na tekitam gafu ta Anak na en.

Namaratu hapa la ya mamepegafu ta mangidduk. A am inya mantu ya mangidduk ta ikattolay na kiden a yen ya makikahulun ta Namaratu, a Namaratu hapa ya makikahulun tentu.

17 A gafu ta makikahulun kitam ta Namaratu ewan a nagbalin na hapa ya pangidduk na tekitam, pettam kumanen a awetam sangaw magtalaw ta araw na pangimbestigar na tekitam, te maski ta ketta tam para la ta lutakin a kagitta na kitam ni Hesus ta pakikahulun na ta Dama na en.

18 Am nagbalin na ya pangidduk na Namaratu tekitam a awetam sangaw magtalaw ta uray na tekitam, te ya pangidduk na en ya mangazi ta talaw tam. Am itta ya magtalaw a awena

para la nagbalin na pangidduk na Namaratu tentu, te intu la nonotan na ya pangpa-gang na Namaratu tentu.
19 A gafu ta Namaratu ya napolu nangidduk tekitam a gagangay mantu ta iddukan tam hapa.
20 A am itta ya mangidduk kan ta Namaratu ta ikatupag na para la ya ikattolay na a tulad mantu ya ibar na, te papanun na hud iddukan ya Namaratu ewan nga awan maitita, am awena amu iddukan ya mait-ita na?
21 Te itta haman ya bilin na Namaratu tekitam ta am iddukan tam ya Namaratu a mappya ta isipat tam hapa ya kagitta tam tolay.

5

Ya Mangabak Ta Dulay

1 A ya ngamin kiden mangurug te Hesus ta intu hala ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu ewan a yen kid mantu ya putut na Namaratu. A am kakurugan ta iddukan tam ya nagputut tekitam a gagangay ta isipat tam hapa iddukan ya kadwan kiden putut na.
2 A amu tam sangaw am matunung ya pangidduk tam tekid am pake iddukan tam hapa ya Namaratu, te ipaita tam tekid ya kuman na nebilin na Namaratu tekitam.
3 Te awan ta takwan na pakaitan na pangidduk tam ta Namaratu am bakkan ta pangurug tam ta bilin na kiden. A bakkan haman ta pagzigātān tam ya bilin na kiden,
4 te ānāk na kitam haman, a itta ya mabalinan tam nga mangabak ta dulay ta paglelehutin, te ya pangurug tam ya pangabak tam ta dulay.
5 Inya hud mantu ya mangabak ta dulay ta paglelehutin am bakkan ta ikitam nga mangurug te Hesus nga Anak na Namaratu ewan.

Ya Mangipasikkal Te Hesus

6 I Hesusen ya mepasikkal nga Mangikerutan tekitam gafu ta danum ikid na daga, te nesagapil na ya bari na tekitam ta pagzigut na en ta danum, a kumanen hapa ta nepagarut na daga na en. A bakkan mantu la ta pagzigut na en ya nangipasikkal tentu am awa pasi na en hapa.
7 A ya Kahalwa na Namaratu ya takday para mangipasikkal tentu, te ipasikkal na ya kakurugan.
8 Tallu mantu ya mangipasikkal te Hesus, te ya nepagzigut na en, ikid na nepasi na en, ikid na Kahalwa na Namaratu, a naggagitta hala ya pangipasikkal da.
9 Am itta ya ipasikkal na tolay a kurugan tam haman, a kontimas na ta am itta ya ipasikkal na Namaratu tekitam, te dakdakal haman ya pangipasikkal na, a ya nepasikkal na te Hesus a Anak na kan.

10 A ya awan mangurug
ta pasikkal na Namaratu
a pinagbalin na mantu ya
Namaratu ta nagtulad, te
awena haman kinurug ya
nepasikkal na ta Anak na
en. Ammi ya mangurug
ta pasikkal na en a itta
hapa ta nonot na en ya
mangipasikkal ta kinurug na
en.
11 A ya pasikkal na Nama-
ratu tekitam a iatad na kāṇ
ya magnayun angat, ammi
mehulun kāṇ ta Anak na en.
12 A ya nagpadulot mantu
ta Anak na en a kwa na
hapa ya magnayun na an-
gat. Ammi ta awanen mag-
padulot tentu a awena mantu
mesipat ta angat na en.

*Ya Kappyanan Na Pangu-
rug Tam*

13 Nesurat ku ye-yen kid
na uhohug tekamuy, ikamuy
nga mangurug ta Anak na
Namaratu ewan, petta amu
muy ta ittan ya angat muy
nga magnayun.
14 A am itta ya pakimallak
tam ta Namaratu ewan nga
megitta ta uray na en a itta
hapa ya ikatalak tam ta dan-
gagan na kitam.
15 A am amu tam ta dan-
gagan na kitam ta pagadang
tam tentu a amu tam hapa ta
iatad na ya inadang tam.
16 A am angarigan ta itta
ya makaita ta takday kabagis
na nga magliwat a pakimal-
lak na mina, malaksid am
liwat na ya pagtalekud na
te Hesus, petta magbabawi
mina, te pakoman na hapa
na Namaratu, petta awena
sangaw melogot. Ammi am
angarigan ta intu liwat na
ya pagtalekud na te Hesus a
awan ta serbi na pakimallak
muy tentu, te awena haman
mapakoma na magtalekud te
Hesus.
17 Kompormi ya mangwa
ta dulay, a gaganay ta
nakaliwat, ammi mabalin ta
mapakoma ta liwat na petta
awena, mina masi, ammi itta
ya takday liwat nga awan
mapakoma.
18 Amu tam haman ya
putut kiden na Namaratu ta
aweda igakkad ya magliwat,
te gafu ta putut kid na
Namaratu a taronan da ya
bari da petta awena kid masi-
ged ni Satanas.
19 A amu tam hapa ta iki-
tam mangurug ya kahulun
na Namaratu, a ya kadwan
kiden tolay ya ibbalan ni Sa-
tanas.
20 A amu tam para ta itta
tekitam ya Anak na Nama-
ratu, a pinagnonot na kitam
petta amu tam ya kakurugan
na Dyos. A itta kitanan ta
kakurugan na Dyos, te itta ki-
tanan ta Anak na en Hesus
nga mangikerutan tekitam.
A awan ta takwan na Dyos
nga makeatad ta magnayun
na angat am bakkan tentu.
21 A kappyanan na mantu,
ānāk ku, ta lillikan muy ya
mangikatalak ta sinang dyos.
Yen la ya addet na.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan na surat ya nesurat na laklakayen Hwan ta takday na iglesya, a bidan na ta magkaid-idduk mina ya mangurug kiden, ammi aweda mina ipalubus ta mangituldu ya awan mangurug ta Anak na Namaratu i Hesus. Dumagdag mantu sin ya surat na in.

1 Ya nagsurat tekamuy, kahkahulun, a iyakin nga laklakay na pastor.

A nagsuratak tekamuy kontodu ānāk muy kidina nga iddukan ku ta kakurugan na idduk. Ammi bakkan la ta iyak ya mangidduk tekamuy, am awa ngamin kiden makkamu ta kakurugan nga nepadangag ni Hesus Kristu tekitam.

2 A gagangay ta mangidduk kitam gafu ta itta tekitam ya kakurugan nga netuldu ni Hesus, a yen ya netug tam petta itta la itta ta nonot tam addet ta addet.

3 A am idulot tam la ya mangurug ta kakurugan, ikid na magkaid-idduk a ya Dama tam Namaratu ikid na Anak na en Hesus ya manguffun ikid na mangikallak tekitam, ikid na mangatad ta pagintak na nonot tam.

4 Pake matalakak gafu ta nadamag ku ta kadwan kiden tekamuy, te dagdagan da la kan ya kakurugan nga nebilin na Namaratu tekitam.

5 A ta ayanin itta ya itabarang ku tekamuy, ammi bakkan ta bagu na bilin ya itabarang ku am awa dana en bilin nga nadangag tam addet ta gafgafu na pangurug tam. Mappya mantu ta magkaid-idduk kitam, te yen haman ya nadangag tam addet ta idi.

6 Te am iddukan tam ya kabagis tam kiden a ikayat na uhohugan ta kurugan tanan mantu ya ngamin kiden bilin na Namaratu, aglalo ta magkaid-idduk kitam, te yen haman ya nadangag tam addet ta palungu.

7 Te umaddun garay ya mangisaned ta tulad da ta ngamin paglelehutin, te aweda haman kurugan ta Mangikerutan i Hesusen nga kagitta ta Namaratu ikid na nagbalin ta tolay. Ye-yen kid ya mangitawag ta tolay, te ikatupag da i Hesus.

8 Mappya mantu ta magpalan kam, petta awena sangaw makenga na ngamin banbannag mi ta pangituldu mi en tekamuy, ikid na maatadan kam hapa ta ngamin isagolyat na Namaratu tekamuy.

9 Ya awan kiden magdanang ta dana kinurug da te Hesus anna daggan da ya netuldu tekid, a awan mantu ta kesipatan na Namaratu tentu. Ammi ya mangpadanang la ta kurugan tamen a yen mantu ya pagyanan na Namaratu

ikid na Anak na en.
10 A am angarigan mantu
ta itta ya ange makigimong
tekamuy nga mangipadan-
gag ta takwan na uhohug
nga awan negitta ta kurugan
muyen a awemuy mantu la
pagdulotan ta agyan muy,
maski awemuy la baran,
11 te am baran muy a meka-
bat kanan hapa ta dulay gafu
ta tarabaku na.
12 A addu para mina ya ibar
ku tekamuy, ammi awek la
isurat ta ayanin, te eyak san-
gaw tekamuy sina, a mag-
babida kitam sangaw maga-
atubang, petta kustu sangaw
ya katalak tam.
13 Makikumusta hapa ya
kagitta muy kidin mangurug
ta isin. A yen la ya addet na.

Ya Mekatallu En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan na surat ya nesurat na laklakayen Hwan ta kofun na en Gayus, a dayawan na ya pangurug na ikid na panguffun na ta kadwan kiden mangipadangag, ammi tabarangan na hapa ta awena mina parigan ya kuman na pagparayag ni Dyotrepes.

1 Teko, Gayus,
A ya nagsurat teko a iyakin nga laklakay na pastor, te iddukan ta ka ta kakurugan na idduk.
2 A pakimallak ta ka hapa, kofun, petta itta mina ya ngamin kasapulam, anna mapmappya la mina ya barimina ta kuman na kappya na kahalwam.
3 Te matalakak ta datang na kahulun tam kiden nga nagafu teko, te binida da ya pangurug mu ta kakurugan nga nepadangag ni Hesus tekitam, te neitan da kān ta ihulhulum la ya pangurug mu.
4 Awan ta kadakalan na katalak ku am awa ya pakadangag ku ta ānāk ku kiden ta ihulhulun da ya pangurug da.
5 Mappya hapa, kofun, ya panguffum ta kabagis tam kiden, aglalo ta awem kiden amamu ta idi,
6 te binida da hapa ya pangidduk mu tekid ta iglesya in ta isin. A am angarigan ta magsibal kid ha teko a mappya hapa am ikallak mu kid ha. A uffunam kid ta eyan da ta kuman na megitta ta magtarabaku ta uhohug na Namaratu,
7 te malagpat kid nga ange mangipadangag ta ngagan ni Afu Hesus, a aweda ikayat ta pangalapan da ya awan kiden mangurug nga pangipadangagan da.
8 A mappya mantu ta ikitam mangurug ya manguffun ta kumanin kid na tolay, petta mesipat kitam hapa ta pangisaned da ta uhohug na Namaratu.
9 Itta hapa ya nesurat ku ta iglesya ta agyamina, ammi pumasil garay i Dyotrepes teyak, a awenak dangdangagan, te pagbalinan na ya bari na ta pinakadakal muy.
10 Ammi am angarigan ta eyak sangaw tekamuy a palattogan ku sangaw ya ngamin tarabakun na ikid na pamadpadulay na teyak. Ammi awena para la matappag ta isina, te awena haman pagdulotan ya kahulun tam kiden nga ange mangipadangag, yaga ihangat na para ya mayat magpadulot tekid, a dugiman da kid nga makigimung.
11 Mappya mantu, Kofun, ta awem parigan ya kumanin na tolay nga mangwa ta dulay, te intu la parigam ya mappya. Te intu kahulun na Namaratu ya mangwa ta mappya, ammi ya mangwa ta dulay ya awan makkamu ta

Namaratu.
12 I Dimitriyu ya pake
dayawan na ngamin tolay,
te pake dagdagan na hapa
ya kakurugan nga kurugan
tam. A maski iyak hapa ya
mangipasikkal ta kappya na
nonot na, a amum ta awek
mina bidan am awek amu ta
kustu.
13 Addu para mina ya ibar
ku teko, ammi awek kayat
isurat ta ayanin,
14 ammi maski te magkaita
kita ta mavit, a magbida kita
sangaw magatubang.
15 A mappya na nonot mina
ya itta teko, a makikumusta
hapa ya kofun ku kidin ta
isin, a kumanen pakikumus-
tam hapa ya kofun ku kiden
ta isina. Yen la ya addet na.

Ya Surat Ni Hudas

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya nagsuraten ta suratin yan a kabagis ni Santiago, a ikid duwa ya wagi ni Hesus, te takday la ya hina da, ammi takwan ya dama da. Te ya dama na duwa kidin a Hose nga atawa ni Mariya, ammi bakkan ta tolay ya dama ni Hesus, te natarun i Mariya ta awena en para la nakidorug ta lalaki.

A ya nesurat ni Hudas ta isin a kuman na binida ni Pedru ta mekaduwa en surat na, ammi napnapolu kan ya surat ni Hudas ammi ta surat ni Pedru. A mappya ta pake nonotan tam ya nesurat na, te kakurugan ta addu ya mangisaned ta takwan na uhohug nga magpabbag ta uhohug na Namaratu. A ta kuman na uhohug ni Hudas ta isin na surat a pake isarangit tam kan mina ya kakurugan nga nadangag tam gafu te Hesus, te addu garay ya itta ta paglelehutin nga mangitawag. A ya nesurat ni Hudas a intu yan:

1-2 Tekamuy ngamin nga dumagdag te Hesus Kristu. Ikamuy ya naayagan na Namaratu ewan gafu ta pangidduk na tekamuy, a taronan na kam petta awemuy umadayu te Hesus Kristu.

Ampade padakalan na para ya allak na ikid na idduk na tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Hudas, nga daddoban ni Hesus Kristu ikid na wagi ni Santiago.

3 A teyaken nakanonot nga magsurat tekamuy, kahkahulun, a dana uray ku ta pake ipalawag ku mina ya pangikerutan na Namaratu tekitam. Ammi ya nariknak ta ayanin a mappya ta isurat ku ya pangpaturad ku tekamuy, petta isarangit muy ya pangurugan tam nga nesirak ni Hesus ikid na turin na kiden tekitam tolay na Namaratu, te dulay am talin tam ya nesirak da tekitam.

4 A mappya ta isarangit tam, te itta garay ya simarok tekitam nga ape mangurug nga awan magtalaw ta Namaratu ewan. A balittagan da ya allak na en nga netuldu tekitam, petta sumi-gat, te petta idulot da ya dulayen nga karagatan na bari da. A aweda mantu pake mangurug te Afu Hesus ta intu la tatakday ya dafu tam. Ammi addet ta pake nabayag a dana nesurat ya pama-gang na Namaratu ta isin kid na tolay.

5 A yen ta pake pagnonotan ta kam, te maski dana amu muy ya mabidak ta ayanin a ikayat ku ta dangagan muy ha petta nonotan muy. Te ya popolu kiden dadagkal nga nekerutan na Namaratu nga pinohet na ta lugar na Egipto a nagpasi ya kadwan kiden gafu ta aweda nekatalak ya nangikerutan tekid.

6 A kumanen hapa ta
anghel kiden nga nagliwat ta
pake idi para, te nagtugutan
da ya lugar na pagturayan
da nga neatad na Namaratu
tekid, petta mangatawa kid
ta babbay na tolay. Ammi
ta ayanin a nefukuk na kid
ta lugar na pake masugiram
petta indagan da ya pama-
gang na tekid.
7 A kumanen hapa ta to-
lay kiden taga ili na Sodom
ikid na Gomora ikid na ka-
hebing da kiden nga ili ta
araw ni mina Abrahamen,
te nangadallaw kid, a na-
gatattug kid ta sakā lalaki da
ikid na sakā babay da, a yen
ta pa-gangan na kid na Na-
maratu ta afuy na en nga
awan maazap, petta itta ya
pagnonotan tam gafu tekid.

8 Ammi ya sakā ange ki-
den makigimung tekitam a
intu hala parigan da ya na-
gatattug kiden nga pina-gang
na Namaratu ta idi, te intu
la dagdagan da ya tarinap
da kiden, a pagzigmanan da
mantu ya bari da hapa la
gafu ta pagattug da ta sakā
tolay da. A aweyan da hapa
ya pagturay ni Afu Hesus
tekid, yaga idadula da para
ya anghel kiden nga mal-
malalaki ammi tekid.
9 Ammi ya anghel kiden
nga idadula da a pake dak-
dakal ya amat da ammi tekid,
te intu nonotan muy i Mige-
len nga kadakalan na anghel
kiden, te duwa kid ni Satanas,
a nagkagubatan da ya bari
ni mina Mosesen ta nepasi
na en. A gafu ta mamat
i Migelen nga mamadpadu-
lay a awena nehuya i Sa-
tanas ta dulay na uhohug am
awa "**Namaratu sangaw ya
mangpa-gang teko,**" kunna
hud la tentu.
10 Ammi ya ape kiden man-
gurug nga sakā makigimung
tekitam a idadula da ya
aweda maawatan. A kuman
na intu la amu da ya gagan-
gay na ayam kiden nga awan
magnonot. Ammi yen hala
ya nangatad ta kadulayan da
ikid na perdisyon da.
11 A kakallak sangaw yen
kid na tolay, te parigan da
para i mina Kain nga anak
ni mina Adan nga timakwan
ta netuldu na Namaratu. A
gafu ta ingguman da hapa ya
pagba-nang da a parigan da
hapa ya liwat ni mina Balam.
A yen ta mekabat kid hapa
sangaw ta kuman na pama-
gang na Namaratu teg mina
Kora en nga nagsunsun ta
nepagturay ni mina Mosesen
tekid.
12 Ammi ya kadulay da
para a li-bagan da ya pag-
dayaw muy ta Namaratu
ewan, te makisipat kid
tekamuy ta pangan muy
ta panadamdaman tam te
Hesus, ammi tagasingatan
da para la ya magalikkad ta
dulay. Ape magtaron kid
hapa ta mangurug kiden,
ammi intu la taronan da ya
bari da kiden hapa la. A
awan mantu ta kapkappyan
da, te kuman kid na kulam
kiden nga ape mangatad
ta udan ammi mepayad
haman. A mamidwa kid
masi, te kuman kid na kayu

kiden nga nahantud gafu ta
aweda nagmayan ta araw na
pagmayan da mina.
13 A meangarig kid hapa ta
palung kiden ta bebay nga
awan makaintak, a lumattog
hapa ya tapang na agangwa
da ta kuman na lukbak na
palung kiden. A tumaktak-
wan kid hapa ta kuman na
bitwan kiden nga magal-alit
ta pagyanan da. A yen ta
magnayun kid sangaw ta lu-
gar na pake masugiram nga
neparan na Namaratu tekid.

14 A ye-yan kid na tolay
ya binida hapa ni Enoken
nga mekānnamen simsima
ni Adan, te ya uhohug na
ta nepanglavun na ta pama-
gang na Namaratu tekid a

"**Dangagan muy, ange san-
gaw ya Dafu tam,
a mehulun hapa tentu
ya awan bababang
na anghel,**

15 **te paruban na sangaw ya
ngamin tolay,
a ipasikkal na ya
liwat na ngamin
kiden nakaliwat
nga iningwa da ta
nepagsoysoy da ikid
na nepanglibak da
tentu,**" kun ni Enoken.

16 A kustu hapa ya nebar
na en, te kanayun maglibak
haman ya tolay kidin yan nga
sakā makigimung tekitam, te
paliwatan da para ya Nama-
ratu gafu ta zigat da, a dagda-
gan da ya ngamin kiden du-
lay nga karagatan da. A pake
mefulot ya parayag da, a aga-
gayan da hapa ya kadwan
tolay petta makkwa da ya
ikayat da tekid.

17 Ammi mappya, kahkahu-
lun, ta nonotan muy ya
linavun na turin kiden ni Afu
Hesus Kristu,

18 te ya nebar da a

"**Am tanagay na ya pa-
gaddetan na arawin
yan a itta sangaw ya
mangidadula teka-
muy gafu ta kurugan
muy, te ikayat da
dagdagan ya dulayen
nga karagatan na
bari da,**" kunda.

19 A ye-yen kid hapa na tolay
ya mangpakāttway ta mangu-
rug kiden, te idaduma da ya
kadwan, ammi ikid haman
ya meduma, te awan ya Ka-
halwa na Namaratu tekid, a
yen la nonotan da ya pagka-
tolay da ta lutakin.

20 Ammi tekamuy,
kahkahulun, a mappya ta
magkauf-uffun kam mina
nga mangpasikan ta pangu-
rug muy ta Namaratu ewan,
a kanayun makimallak kam
ta kuman na ituldu na
Kahalwa na en tekamuy.

21 A awemuy hapa uma-
dayu ta pangidduk na Nama-
ratu tekamuy, te mappya ta
attaman muy ya magindag
ta pagtoli ni Afu Hesus, te
yen sangaw ya pangidulot
na ta allak na en tekamuy,
petta itta ya pagtolay muy
nga magnayun.

22-23 A am itta ya
mapopoyung gafu ta aweda
amu am anu mina ya kuru-
gan da a pake ituldu muy kid
ta mappya, petta mekerutan

kid nga meadayu ta afuy na
pangtaguhali na Namaratu
ewan. A ya kadwan kiden
nga kuman na napafuyak ta
pagliwatan da a uffunan muy
kid hapa petta magbabawi
kid, ammi imugudan muy
hapa talo am mapafuyak
kam hapa ta fuyak da en.
24 A Namaratu ewan
ya makkamu manguffun
tekamuy petta awemuy
magamamangaw magliwat.
A intu hapa ya makkamu nga
mangazi ta ngamin mansa
muy, petta igihawa muy ya
talak muy am iatubang na
kam ta dakar na en.
25 Ampade madaydayawan
ya mementu en na Dyos
nga mangikerutan tekitam
gafu ta Dafu tamewan Hesus
Kristu. Intu la tatakday ya
atata-nang na Dyos nga mag-
turay ikid na makapangwa
ta ngamin addet ta idi addet
ta sangawin addet ta addet.
Amen.

Ya Nagmatakar Te Hwan Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya nagsuraten ta isin na surat a intu hala ya Hwan nga nagsurat hapa ta damagen gafu te Hesus Kristu, ikid na tallu kiden surat nga apisi. Ammi ta nepagsurat na ta suratin yan a pake laklakay, a nafukuk ta Fugu na Patmos gafu ta pangipadangag na ta damag ni Hesus. Te ya pinakadakal na gubyernu na Roma a aweda nangurug ta Namaratu, te takwan ya dyos da, a aweda ikayat ta itta ya mangipadangag ta takwan na dyos. A yen ta nefukuk da i Hwan.

Ammi kallak na Namaratu te Hwan, te maski nafukuk a addu ya nepaita ni Afu Hesus tentu, petta amu na ikid na isurat na ya dumatang ta lutakin ta pagaddetan na arawin yan. A ya nesurat ni Hwan a intu yan:

Ya Nagafun Na Suratin Yan

1 Ye-yan ya bida nga pinagmatakar ni Hesus Kristu teyak, te dana nebar na Namaratu tentu, petta yen ya pakkamun na tolay na kiden ta dumatang sangaw ta paglelehutin, te mappya ta mavit ya datang na. A dinob ni Hesus ya anghel na en teyak, petta ipakkamu na ya pinagmatakar ni Hesus teyak.

2 A iyak mantu ya mangipasikkal ta Uhohug na Namaratu ikid na ngamin nepakkamu ni Hesus teyak, a naitak ikd na nadangag ku ya ngamin nagmatakar teyak.

3 A itta hapa sangaw ya bendisyon na Namaratu ta ngamin kiden mangbasa ta ngamin nalavun ta isin, kumanen hapa ta ngamin kiden mangdangag ikid na mangitug ta ngamin nesurat ta isin, te tanagay na ya araw na datang na.

Ya Uhohug Na Nagsuraten

4-6 A iyak i Hwan, a ye-yan mantu ya surat ku tekamuy ngamin nga maggagimung ta pitu kiden kapilya ta lugar na Asya.

Ampade kanayun pasinapān na kam na Namaratu ewan ikid na Kahalwa na en ikid ni Hesus Kristu. Te ya Namaratu ta idi a intu hala ta ayanin, a intu hala sangaw ya umange. A ya Kahalwa na en hapa ya kahulun na nga makapangwa ta ngamin. A i Hesus hapa ya mekatalak nga nangipasikkal ta kakurugan, ikid na napopolu en natolay ta pasi, ikid na katanangan ta ngamin kiden magturay ta paglelehutin.

Ampade intu ya madaydayawan ikid na masikan magturay addet ta addet, te gafu ta pangidduk na tekitam ikid na daga na en a naubadan kitam ta liwat tam kiden. A pinagbalin na kitam hapa ta kuman na padi

na kiden, petta magserbi kitam nga makipagturay tentu, ikid na mangiatang ta pangdayaw tam ta Dama na ewan Namaratu. Onay!

7 A pake nonotan muy yan! Te dumatang na sangaw i Hesus, a hulunan na kulam kiden na Namaratu, a sa maita da sangaw na ngamin tolay ta utun na lutak, kontodu namapasi kiden tentu. A magagayoy sangaw ya ngamin tolay ta ngamin paglelehutin gafu ta ange na, te ihulun na ya pangpagang na ta lutakin. A kurug ta dumatang sangaw yan. Onay!

8 A ya uhohug na Namaratu nga Dafu tamewan a

"**Iyak ya mangigafu ikid na mangibalin ta ngamin,**" kunna.

Te intu hala ya itta ta idi, a intu hala ta ayanin, a intu hala sangaw ya umange nga seppakapangwa ta ngamin.

Ya Bida Ni Hwan Ta Naita Na En

9 A iyak, Hwan, ya takday kabagis muy nga nedagga te Afu Hesus, a kahulun dak hapa nga mesipat ta iturayan na kiden, ikid na magattam ta pagzigātān gafu ta pangurug tam. A ta kuman na iyak ta idi a nafukukak ta fugu na Patmos gafu ta pangipadangag ken ta uhohug na Namaratu ikid na nepakkamu ni Hesus teyak.

10 A ta araw na Liggu, nga araw na Dafu tamen, a napasinapānak ta Kahalwa na Namaratu, a itta ya nagmatakar teyak, te nadangag ku ya masikan na ngahal ta talekud ken ta kuman na kasikan na amaryung.

11 A ya uhohug na teyak a

"Isurat mun ya maitam," kunna. "A petulud mu sangaw ya surat mu ta mangurug kiden ta pitu kiden iglesya nga itta ta iten Efeso, ikid na Ismirna, ikid na Pergamo, anna Tiyatira, ikid na Sardis, ikid na Piladelipya, ikid na Laodisya," kunna.

12 A naglipayak hapa, petta itan ku am inya ya maguhohug teyak, a naitak ya pitu na hilag nga balituk.

13 A ta naghahatan na hilag kiden a itta hapa ya kuman na tolay nga nagbarawasi ta adadanuk na barawasi addet ta takki na kiden, a nagbanda hapa ta ga-gamit ta kuman na balituk ta radang na en.

14 Pake furaw ya huk na ta kuman na kafuraw na dagwak, a kuman na bagkang na afuy ya mata na kiden.

15 A ya takki na kiden hapa a kuman na baronsi kid nga gumatang ta kuman na bagkang. A ya ngahal na en hapa ya kuman na adug na dakal na tapaw.

16 A ya ibbalan na hapa ta ziwanan na en a pitu na bitwan, a tentu naguhohug a intu imuhet ta simuk na ya kampilan nga maggwaakub ya tadam na, a pake makillat hapa ya mukat na ta kuman na kasikan na bilag.

17 A ta nepakaitak tentu a

napaidda yak na ta kuman na
nasi ta takki na kiden. Ammi
nepotun na ya ziwanan na en
teyak, a

"Awem la magtalaw,
iyak ya nangigafu ta
ngamin, a iyak hala san-
gaw ya mangibalin,

18 a iyak ya matolay mag-
nayun, te nasi yak ta idi,
ammi itam, matolayak hala,
a awek na sangaw masi, a itta
teyak ya tulbik na pasi ikid na
pagyanan na nagpasi kiden.

19 Isurat mu mantu ya
ngamin maitam, te ibar na
ya itta ta ayanin, ikid na du-
matang sangaw," kunna.

20 "A ya pitu kiden
bitwan nga naitam ta
ziwanan kin a yen kid ya
keangarigan na daddoban
kiden na Namaratu ta pitu
kiden iglesya. A ya pitu
kiden hilag nga balituk a
yen kid ya keangarigan
na tarabaku na daddoban
na kiden nga mesaned ta
tagtakday iglesya," kunna.

2

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Efeso

1 A ya uhohug na en para
teyak a

"Isurat mu yan ta dad-
doban na Namaratu nga
magtaron ta iglesya ta ili na
Efeso:

'Iyak ya mangsaned
mangita ta pitu kiden
hilag ikid na mangibbal
ta pitu kiden bitwan.

2 Amuk mantu ya
tarabaku muy ikid na pag-
banbannag muy ikid na
pagattam muy. A amuk hapa
ta aweyan muy ya mangwa
kiden ta dulay, te pinaruba
muy ya ape turin kiden ni
Hesus a amu muy ta nagtulad
kid.

3 A amuk hapa ta
awemuy mahulat, te naturad
kam la nga magattam ta zigat
gafu ta pangurug muy teyak.

4 Ammi itta hapa ya
pangihuyan ku tekamuy,
te awemuy na mangidduk
ta kuman na ikamuyen ta
palungu.

5 Mappya mantu ta
magbabawi kanan, te nono-
tan muy mina ya gagangay
muyen ta awemuyen para
la pakaliwat, a yen mina ya
idulot muy. Te am awan
a eyak sangaw sina, a pa-
gangan ta kam petta awemuy
sangaw magserbi ta kuman
na hilag ta agyan muy.

6 Ammi itta ya mappya
tekamuy, te naggagitta kam
teyak nga mangikatupag ta
tarabaku na Nikoleta kiden.

7 A am kakurugan
hala ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu
ta dangagan muy ye-
yen kid na uhohug na
Kahalwa na Namaratu
ta iglesya kiden. A ya
ngamin kiden mangabak
ta dulay a yen kid
sangaw ya pakanan ku
ta mayan na kayu en
mangtolay nga itta ta
lugar na Namaratu,' "
kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Ismirna

8 A ya nepesurat na hapa ta
daddoban na Namaratu nga

magtaron ta igleysa ta ili na
Ismirna, a intu yan:
"Iyak ya nangigafu ikid
na mangibalin ta ngamin,
te nasi yak ta idi, ammi na-
tolayak hala.
9 A amuk ta mazigatan
kanan ikid na pobre kam,
ammi ta kakurugan a maba-
nang kam gafu ta pangurug
muy teyak. A amuk ta pad-
padulayan na kam na Hudyo
kiden gafu ta pangurug muy
teyak, ammi tulad kid na
Hudyo, te itta kid haman ta
kapilya ni Satanas.
10 Ammi pake nonotan
muy yan, te itta sangaw ya
pebalud ni Satanas ta kad-
wan tekamuy. A uray na
Namaratu ta mazigatan kid
abat ta mafulu araw, petta
maparuba kid, ammi awe-
muy sangaw burungan ya zi-
gaten nga magge ittan teka-
muy, te idulot muy la ya pan-
gurug muy maski addet ta
pasi muy, a atadan ta kam
sangaw ta magnayun angat
ta sagolyat muy.
11 "A am kakurugan hala
ta itta ya bangbang muy a
mappya mantu ta danga-
gan muy ye-yen kid na uho-
hug na Kahalwa na Nama-
ratu ta iglesya kiden. A ya
ngamin kiden mangabak
ta dulay a aweda sangaw
mekabat ta mekaduwa na
pasi," kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Pergamo

12 A ya nepesurat na hapa
ta daddoban na Namaratu
nga magtaron ta iglesya ta ili
na Pergamo, a intu yan:
"Iyak ya seuhohug nga
kuman na kampilan nga
maggwaakub ya tadam na,
13 a dana amuk ta addu
ya dumagdag te Satanas ta
agyan muy, te pinapasi da ya
kahulun muyen Antipas nga
mekatalak nangipasikkal
teyak. Ammi mappya te
awemuy newagak ya pan-
gurug muy teyak maski ta
pangpapasi da en ta kagitta
muyen nangurug.
14 Ammi itta hapa ya
pangihuyan ku tekamuy, te
ya kadwan kidina tekamuy
a dagdagan da ya dulay ta
kuman na netuldu ni mina
Balamen. Te ya tarabaku ni
Balam a netuldu na ya Ari
en Balak ta pangayayyaw
na ta Istralita kiden, petta
mangan kid ta neatang ikid
na mangadallaw kid.
15 A palpalugudan muy
para ya kadwan kidina nga
dumagdag ta ituldu na Niko-
leta kiden.
16 Mappya ta ulin muy
ya nonot muy, petta maazi
ya mangatad ta kadulayan
muy, te am awan a alistu yak
sangaw umange tekamuy,
a pa-gangan ku sangaw
ya makaliwat kidina ta
matadam na kampilan nga
magafu ta simuk kin.
17 "A am kakurugan hala
ta itta ya bangbang muy a
mappya mantu ta danga-
gan muy ye-yen kid na uho-
hug na Kahalwa na Nama-
ratu ta iglesya kiden. A ya
ngamin kiden mangabak
ta dulay a pakanan ku kid
sangaw ta kanan nga awan

maita nga magafu ta langit, yaga atadan ku hapa ya tagtakday tekid ta furaw na batu nga nasuratan ta bagu na ngagan da, a awan sangaw ta makkamu ta ngagan da fwera la ta makāngaganen," kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Tiyatira

18 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na Tiyatira, a intu yan:

"Iyak ya Anak na Namaratu nga nagmata ta kuman na bagkang, ikid na nagtakki ta kuman na baronsi.

19 A amuk ya ngamin tarabaku muy gafu ta pangidduk muy ikid na pangurug muy teyak, ikid na panguffun muy ta ikattolay muy kiden, ikid na pagattam muy ta ngamin pagzigātān muy. A amuk hapa ta dakdakal ya tarabaku muy ta ayanin ammi ta idi.

20 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku tekamuy, te pagurayan muy haman ya mangituldu ta dulay nga negitta ta babbayen mina Dyezabel ta idi. Te igitta na ya bari na ta paguhohugan na Namaratu, ammi ayayyawan na haman ya tolay ku kidina, petta mangadallaw kid ikid na mangan kid ta neatang.

21 Pinagurayan ku la ya babbayina addet ta ayanin talo am magbabawi mina ta pakikadallaw na, ammi awena ikayat.

22 Pagbalinan ku mantu ya agiddan na pangadallaw na ta agiddan na magtakit, a sa mazigatan hapa sangaw ya kadallaw na kidina gafu ta pagkakadallaw da. Te am angarigan ta aweda magbabawi ta patarabaku na babbayina,

23 a sa papasin ku sangaw ya dumagdag kidina tentu, petta yen sangaw ya pagnonotan na iglesya kiden ta iyak ya makaita ta nonot na tolay, a iyak hapa sangaw ya mangatad ta tagtakday tekamuy ta kagitta na tarabaku muy.

24 "Ammi ta kadwan kidina tekamuy ta ili na Tiyatira nga awan dumagdag ta ituldu na babbayina, ikid na awan makkamu ta kinan da en 'mazigat maawatan' nga nagafu te Satanas, a awek daggan ya tarabaku muy,

25 te ikayat ku ta itug muy la ya amu muy nga mappya addet ta datang ku tekamuy.

26 "A ya ngamin kiden mangabak ta dulay ikid na mangidulot ta uray ku tekid addet ta masi kid a atadan ku kid sangaw ta turay da ta kuman na turay kin nga neatad ni Damakewan teyak, petta ikid hapa sangaw ya makkamu ta ngamin kiden tolay ta paglelehutin.

27 A masikan hapa sangaw ya pangpa-gang da ta katapil da kiden, te pagangan da kid sangaw ta kuman na pagtappok na

barreta ta kalamba.
28 A atadan ku kid hapa
sangaw ta kalalaki da ta ku-
man na kalalaki na daram-
magan.
29 "A am kakurugan hala
ta itta ya bangbang muy
a mappya mantu ta dan-
gagan muy ye-yen kid na
uhohug na Kahalwa na Na-
maratu ta iglesya kiden,"
kunna.

3

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Sardis

1 A ya nepesurat na hapa ta
daddoban na Namaratu nga
magtaron ta iglesya ta ili na
Sardis a intu yan:
"Iyak ya mangibbal
ta pitu kidin bitwan ta
ziwanan kin, a itta teyak ya
Kahalwa na Namaratu nga
makapangwa ta ngamin.
A dana amuk hapa ya
gagangay na tarabaku
muy, te maski am ibar da ta
magatotolay ya pangurug
muy a masin haman.
2 A mahukal kanan
mantu, a pasikanan muy
ya itta in para la tekamuy
petta awena hapa mekavut,
te ya kuman na pangitan mi
ikid na Namaratu ewan ta
tarabaku muy a addu para
la ya pagkurangan na.
3 Magbabawi kanan
mantu ta katalakag na nonot
muy, a nonotan muy ya
nepadangag da tekamuy
ta idi nga kinurug muy,
te yen mina ya itug muy.
Te am awemuy mahukal a
pagka-ma muy sangaw ya
iangek tekamuy ta kuman na
tulisan, te awemuy sangaw
amu ya araw na datang ku
tekamuy.
4 "Ammi matalakak ta
kadwan kidina tekamuy,
te aweda tinapangan ya
bari da ikid na nonot da
ta dulay, a yen kid sangaw
ya mehulun teyak nga
magbarawasi ta furaw, te
megitta kid.
5 Te ya ngamin kiden
mangabak ta dulay a mag-
barawasi kid hapa sangaw
ta furaw, a awek sangaw
azin ya ngagan da ta lebru
na matolay kiden am awa
dayawan ku kid hud la ta
atubang ni Damakewan ikid
na anghel na kiden.
6 "A am kakurugan ta
itta ya bangbang muy a
mappya mantu ta dangaga-
gan muy ye-yen kid na uho-
hug na Kahalwa na Na-
maratu ta iglesya kiden,"
kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Piladelipya

7 A sangaw nebar na hapa
ya isurat ku ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta
iglesya ta ili na Piladelipya, a
intu yan:
"Iyak ya kagitta na
Namaratu ewan nga awan
mangilogot, a iyak ya
mangibbal ta tulbik na
pangikerutan na Nama-
ratu nga dana nebar na te
mina Ari en Dabid. Am
itta ya pasarokan ku ta
pangikerutan na Nama-
ratu a awena mabalin ta
madugiman, a am itta

ya dugiman ku a awena
mantu mabalin ta simarok.
8 A dana amuk hapa ya
tarabaku muy, a nonotan
muy ta itta ya hinukatan
ku ta sarokan muy nga
awena melitup. A maski am
assang la ya mabalinan muy
a mappya te kinurug muy
ya uhohug ku, te awedak
nelemad.
9 Ammi ya Hudyo kiden
nga mangipapilit ta ikid ya
tolay na Namaratu a matulad
kid, te nedagga kid haman
ta kapilya ni Satanas. Ammi
pake ipasikkal ku sangaw ta
ikamuy ya pake matakit ta
nonot ku, petta magamid kid
sangaw nga ange mamalen-
tud ta atubang muy.
10 "A gafu ta kinurug muy
ya uhohug ku tekamuy
nga magattam ta zigat na
pangurug muy a ilillik
ta kam hapa sangaw ta
kadakalan na zigat nga
dumatang ta ngamin pa-
glelehutin, te yen sangaw
ya pangparubak ta ngamin
kiden awan mangurug.
11 Tanagay na ya angek
tekamuy, a pake itug muy
mantu ya pangurug muy, a
awemuy hapa paayayyaw
petta awemuy sangaw mel-
ogot ta isagolyat ku tekamuy.
12 A ya ngamin kiden
mangabak ta dulay a pake
itunglak ku kid sangaw ta
kuman na arigi ta bali na Na-
maratu ewan, petta aweda
sangaw maazi addet ta addet.
A imarkak hapa sangaw ya
bagu en na ngagan ku ta
tagtakday tekid, kumanen
hapa ta ngagan na Namaratu
ewan, ikid na ngagan na ili
na Namaratu nga umakban
sangaw magafu ta langit. Yen
sangaw ya Bagu na Ili na
Herusalem.
13 "A am kakurugan ta
itta ya bangbang muy a
mappya mantu ta danga-
gan muy ye-yen kid na uho-
hug na Kahalwa na Na-
maratu ta iglesya kiden,"
kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Laodisya

14 A ya nepesurat na hapa
ta daddoban na Namaratu
nga magtaron ta iglesya ta ili
na Laodisya a intu yan:
"Iyak ya awan magtulad,
te iyak ya mekatalak nga
mangipasikkal ta kustu,
ikid na nangigafu ta
ngamin kiden pinaratu na
Namaratu ewan.
15 A ya amuk hapa teka-
muy gafu ta tarabaku muy
a kuman na matabeng kam
teyak. A mapmappya ta awe-
muy mangurug ammi ta ape
mangurug kam.
16 Ammi gafu ta
matabeng kam a ilutab ta
kam.
17 A ibar muy haman
ta maba-nang kam, ikid na
mappya la ngamin kasasaad
muy gafu ta awan pulus ta
pagkurangan muy. Ammi
ta kakurugan a awemuy
haman amu ta kakallak kam
ta kuman na nadisgrasya en,
te kuman kam na pobre, ikid
na daram, ikid na nauhagan.
18 Ya tabarang ku mantu
tekamuy a e kam mina teyak

nga gumatang ta kakurugan
na balituk, ikid na furaw
na ga-gamit, ikid na uru na
mata muy, petta maba-nang
ya kahalwa muy, a matap-
panan ya liwat na bari muy,
a makaita kam hapa.

19 "Ibar ku yen tekamuy,
te ya ngamin kiden id-
dukan ku a ihuyak kid, ikid
na tabarangan ku kid, a
mappya mantu ta afuran
muy ya magbabawi.

20 A pake nonotan muy
yan! te itta yak na ta irwan-
gan muy nga mangbar teka-
muy. Am itta ya makadangag
ta ngahal ku ikid na mag-
padulot teyak a magdulotak
hapa, a makiatubangak
tentu.

21 A ya ngamin kiden
mangabak ta dulay a isipat
ku kid nga makipagturay
teyak, petta parigan dak
hapa ta pakipagturay ku te
Damaken gafu ta pangabak
ken.

22 "A am kakurugan hala
ta itta ya bangbang muy
a mappya mantu ta dan-
gagan muy ye-yen kid na
uhohug na Kahalwa na Na-
maratu ta iglesya kiden,"
kunna.

4

*Ya Naita Ni Hwan Ta Lan-
git*

1 A ta kabalinan na a
naglipayak, a itta ya kuman
na irwangan nga sehahukat
ta langit, a nadangag ku ha
ya ngahal na nagbida en
teyak ta damo, a kuman na
amaryung ya ngahal na.

"Gimon kan ta isin, te
ipaitak hapa teko ya du-
matang para," kunna.

2 A ka-ma la napasinapānak
ta Kahalwa na Namaratu, a
kuman na itta yak na ta lan-
git, a naitak ya imatuttud ta
agtuttudan na ari.

3 A pake makillat ya bari na
en ta kuman na ispot kiden
batu nga madakar ikid na
darag. A itta hapa ya hunglun
ta lehut na agtuttudan na en,
ammi medyo azul ta kuman
na batu na esmeralda.

4 A itta hapa ya dwafulu
appat na lala-laay nga gi-
tuttudan, te linehut da ya
ari en, a tagtakday kid hapa
ta kuman na agtuttudan na
ari. Sa magbarawasi kid ta
dipuru furaw, a nagsangngat
kid hapa ta balituk.

5 A sangaw magaldug hapa
ya kilat ikid na masikan na
dalak ta agyan na agtuttudan
na ari en, a itta hapa ya
pitu na hilag ta atubang na
nga umal-alzub, te yen kid ya
pakaitan ta Kahalwa na Na-
maratu nga makapangwa ta
ngamin.

6 A ta atubang na ari en
a itta hapa ya bebay nga
kuman na sarming, te pake
mali-mang. A ta bikat na en
hapa itta ya imatayuk ta ap-
pat na kuman na ayam nga
seangat ta kada suli na ag-
tuttudan na ari en. A addu
hapa ya mata da ta ngamin
atubang da ikid na addag da.

7 A ya takday ayam a ku-
man na bari na tigre, a ku-
man na baka ya mekaduwa
en, a ta mekatallu en itta ya

kuman na mukat na tolay, a
ya mekappaten a kuman na
hukkawen nga imubbar.
8 Ammi sepayak kid
ngamin, te tagannam kid
hapa ta payak. A addu hapa
ya mata da maski ta sirat na
payak da. A aweda haman
magimmang magkakansyon
ta araw pase hiklam;
"Mangilin la mangilin ya
Dafu tamin Namaratu
nga makapangwa ta
ngamin.
Intu la ya Dyos ta idi,
a intu hala ta ayanin,
a intu hala sangaw ya
umange," kunna kan-
syon da.
9 A am kada dayawan da ya
itta ta agtuttudan na ari nga
matolay la magnayun,
10 a sa maggagindan hapa
magtumag ya dwafulu ki-
den appat nga lala-laay ta
atubang na en, a azin da hapa
ya sangngat da kapye da
itabnak ta atubang na en, a
magkakansyon kid na hapa:
11 "O, Afu Dyos mi, awan ta
meatad mi nga megitta
teko
am bakkan la ta pang-
dayaw mi ta kalalakim
ikid na pakapangwam.
Te iko haman ya gafu na
ngamin,
a iko ya makāuray ta paka-
padday da ikid na ka-
tolay da," kun na kan-
syon da.

5

Ya Kalneru En Nga Nakaukad Ta Papel

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak hapa ya papelen
nga nalukut nga inibbalan
na ari en, a nasuratan hapa
ya nagdwaakub, ammi nale-
hutan ta pitu na dirkat petta
awena maukadan.
2 A sangaw naitak hapa ya
masikan na anghel nga na-
gayag ta masikan:
"Inya ya itta turay na
nga mangazi ta dirkat ki-
den, petta maukadan ya
papelin," kunna,
3 ammi awan haman ta
makkamu ta ngamin langit
ikid na lutak, ikid na umag
na lutak nga mang-ukad ta
papelen.
4 A nakatangtangitak na
hapa te awan ta naapagan
da ta mang-ukad ikid na
mangbasa ta papelen.
5 Ammi tinabtabang nak
hapa na takdayen la-laay.
"Awem na la magtangit,
te itam, itta ya Akkimo-
hayan na Tribu na Huda
nga simsima ni mina Ari en
Dabid. Intu ya makkamu
mangazi ta dirkat kiden
ikid na mang-ukad ta pape-
len, te intu ya nangabak ta
pasi na," kunna teyak.
6 A itan ku ya netuldu na
en a kalneru haman nga
imatayuk ta nagtatangn-
ganan na ari en ikid na
appat kiden ayam ikid na
lala-laay kiden, ammi itta
hapa ya bigad na ta kuman
na bigad na atangen nga
pinarti da. A pitu ya tarkud
na kiden, kumanen hapa ta
mata na kiden. Ammi ya
mata na kiden ya pakaitan

ta Kahalwa na Namaratu
nga makapangwa ta ngamin,
ikid na makkamu ta ngamin
makmakkwa ta ngamin
paglelehutin.
7 A imabikan ya Kalneru en
ta ari en, a ginawat na ya pa-
pelen ta kamat na en.
8 A ta nepanggawat na ta
papelen a nagtatumag na
hapa ya appat kiden ayam
ta atubang na Kalneru en,
a dinayawan da. Kumanen
hapa ta dwafulu kiden appat
na lala-laay, ammi tagtakday
kid ta kuman na gitara
ikid na diyug nga balituk,
a napannu ya diyug da
kiden ta kuman na hutaw
nga naapang, a magasok.
A ya asok na hutawen ya
pakimallak na tolay na kiden
na Namaratu.
9 A sa nagkakansyon hapa
ya lala-laay kiden ta bagu na
kansyon ta Kalneru en:
"Iko la, Afu, ya makaalap ta
papelen nga nalukut,
ikid na mangazi ta dirkat
na kiden.
Te iko ya nasi,
a ya dagam ya nepangsakam
ta tolay kiden na
Namaratu
ta ngamin kiden nasyon
ikid na lugar ikid na
ngamin kiden agsi-
tang.
10 A pinagbalim kid ta padi na
Namaratu,
petta makipagturay kid
hapa tentu
ta ngamin paglele-
hutin," kunda.
11 A sangaw naglipayak, te
nadangag ku ya ngaral na
adaddu na anghel. Aweda
haman mabilang, te nasurok
ta rinibribu kid. A kinali-
hung da ya ari en, ikid na ap-
pat kiden ayam, ikid na lala-
laay kiden.
12 A nagkakansyon kid
hapa ta masikan:
"Malalaki ya Kalneru en nga
pinapasi da.
Intu la ya madaydayawan ta
ngamin pangdayaw,
te itta ya ngamin tentu nga
pakapangwa, ikid na
pagba-nang,
ikid na kalalaki, ikid na
kasikan, ikid na
bendisyon" kun na
kansyon da.
13 A sangaw tumubbat
hapa ya ngamin kiden sean-
gat ta langit, ikid na lutak,
ikid na umag na lutak, ikid
na umag na bebay, te sa
magkakansyon na ya ngamin
kiden pinaratu na Namaratu:
"Madaydayawan ya itta ta ag-
tuttudan na ari,
ikid na Kalneru en ta
ngamin pangdayaw.
Ikamuy la, Afu, ya malalaki
magturay ikid na
dayawan mi addet ta
addet," kunda.
14 A sangaw tumubbat
hapa magdayaw ya appat
kiden ayam. "**On ay!**" kunda.
A nagtatumag hapa ya lala-
laay kiden nga magdayaw.

6

Ya Pangazi Na Ta Dirkat Kiden

1 Itan ku ha ya Kalneru en a
azin na ya napolu en dirkat ta
papelen nalukut, a nagayag
na hapa ya takday ayam ta

kuman na adug na dalak. “**E kan,**” kunna.

2 A nepagka-mak la ya nagtakay ta furaw na kabayu nga sehutug, a inatadan da hapa ta sangngat na, te yen ya pakaitan ta pangabak na, a umange makigubat ikid na mangabak ta katapil na kiden.

3 A tentu en ha nangazi ta mekaduwa en dirkat ta papelen a dadangagan ku hapa ya ngaral na mekaduwa en ayam, te “**E kan,**” kunna.

4 A limattog ha ya nagtakay ta kabayu nga pake darag. A inatadan da hapa ta dakal na kampilan, kapye na nedob nga ange mamadday ta gubat ta ngamin paglelehutin, petta magimpappapasi ya tolay kiden.

5 A tentu en ha nangazi ta mekatallu en dirkat a “**E kan,**” kunna ha na mekatallu en ayam. A limattog ha ya nagtakay ta ngisit na kabayu, a nagibbal hapa ta agkilun.

6 A ka-ma la itta ya nagayag ta agyan na appat kiden ayam:

> “Ya itandam ta tangagaw a tākaltek na baggat, ammi am mait a tallu kaltek, ammi awem ulin ya paga na mantika ikid na binarayang,” kunna ta magtakayen.

7 A tentu en ha nangazi ta mekappaten dirkat a nadangag ku hapa ya nebar na mekappaten ayam, te “**E kan,**” kunna hapa.

8 A limattog ya nagtakay ta kabayu nga medyo ngila. A ya ngagan kan na nagtakayen a Pasi, a dumagdag hapa tentu ya magngaganen ta Tanam. A itta ya turay na duwa kiden, petta papasin da ya pagkappat na ngamin kiden tolay ta paglelehutin gafu ta gubat, ikid na agbabisin, ikid na takit, ikid na kadwan kiden simaron ta lutak nga magkan ta tolay.

9 A tentu en ha nangazi ta mekalima en dirkat a naitak ya angiatangan. A ta addun na angiatanganen a naitak hapa ya kahalwa na mangurug kiden nga pinapasi da gafu ta pangurug da ta uhohug na Namaratu ikid na pangipadangag da te Hesus,

10 a magayayag kid hapa ta masikan:

> “Ay Afu Dyos mi, iko ya matunung na Dyos nga awan mangilogot. A anu mabayag ka, Afu, nga mangpa-gang ta mamadday kiden ta dulay, petta mebalat mina ya pangpapasi da tekami?” kunda.

11 A ya nebar na Namaratu tekid a

> “Magimmang kam la bit addet ta sa nedagga tekamuy ya kadwan para na kahkahulun muy nga mapapasi sangaw ta kuman na ikamuy,” kunna tekid,

yaga inatadan na ya tagtakday tekid ta furaw na gagamit.

12 A tentu en ha nangazi ta mekānnamen dirkat, a kama la naglunig ta masikan, a pake nagsugiram na ya bila-

gen, yaga nagdarag ya hulan
ta kuman na daga.
13 A negindan hapa ya bit-
wan kiden nga nagkahunnak
ta lutak ta kuman na kahun-
nak na mayan na kayu nga
nakawanan.
14 A sangaw lumitap
hapa ya langit ta kuman
na pakalukut na papel, a
nawawalwag hapa ya bage-
tay kiden ikid na fugfugu
kiden ta bebay addet ta naazi
kid ta agyan da.
15 A ya akkimohayan kiden
ta paglelehutin, ikid na mag-
turay kiden ta suddalu, ikid
na maturad, ikid na maba-
nang, ikid na ngamin kiden
magtagabu pase awan kiden
magtagabu, a sa magtatagu
kid ngamin ta kweba kiden
ikid na hahat na batu kiden ta
bagetay kiden.
16-17 A nagayayag kid hapa
ta talaw da, a binaran da ya
bagetay kiden ikid na batu
kiden,

> "Igsilan da kami, petta
> awena kami maita na
> imatuttuden. A tappanan
> da kami, petta awemi
> mekabat ta pagporay na
> Kalneru en," kun na ayag
> da,

A kunna ten ya iayag da,
te ye-yen ya kadakalan na
pangpa-gang na Namaratu
ikid na Kalneru en. A itta hud
ya maketurad ta pagporay
da.

7

*Ya Tolay Kiden Nga Mi-
narkan Na Anghel Kiden*

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak hapa ya appat
na anghel nga gitayukan ta
kadadugu na paglelehutin,
te gamman da ya paddad
kiden ta amyanan, ikid na
abagatan, ikid na lalassan-
gan, ikid na lalammadan,
petta awan pulus ta paddad
ta ngamin na lutak ikid na
talun, ikid na bebay.
2 A sangaw itta ya takday
para na anghel nga nagafu
ta lalassangan, a inibbalan
na ya pagmarka na ta tolay
na kiden na Dyosewan nga
awan masi. A pake magayag
na hapa ya anghelen ta ap-
pat kiden anghel nga nedob
mangperdi ta lutakin ikid na
bebay.

> 3 "Awemuy bit perdin ya
> lutakina ikid na talun ki-
> den, ikid na bebay kiden,
> te dana markan mi bit ya
> mukat na tolay na kiden na
> Namaratu ewan," kunna.

4 A nadangag ku hapa ya
bilang na minarkan da, a
tagmafulu duwa ribu kid
ta tagtakday na mafulu
duwa kiden tribu na Istralita
kiden, petta 144,000 kid
ngamin (mamemfulu duwa
ya mafulu duwa ribu),
5 te 12,000 ya minarkan da
ta tribu ni Huda, a 12,000 ta
tribu ni Ruben, a 12,000 ta
tribu ni Gad,
6 a 12,000 ta tribu ni Aser, a
12,000 ta tribu ni Naptali, a
12,000 ta tribu ni Manasa,
7 a 12,000 ta tribu ni Simyon,
a 12,000 ta tribu ni Lebi, a
12,000 ta tribu ni Isakar,
8 a 12,000 ta tribu ni Zabulon,
a 12,000 ta tribu ni Hose, a
12,000 ta tribu ni Bendyamin.

Ya Tolay Kiden Taga Ngamin Kiden Nasyon

9 A ta kabalinan na kumanen naglipayak a ‘**Adadi**’**!** ta kaddu na totolay kiden; aweda mabilbilang. Bababang kid taga ngamin kiden lugar ikid na nasyon, ikid na agsitang, a gitayukan kid ta atubang na ari en ikid na Kalneru en. Sa nagbarawasi kid hapa ta dipuru furaw, a tagtakday kid hapa ta kuman na don na anaw.

10 A gisaayag kid ta masikan:

“Madaydayawan ya Dyos tam nga makkamu ta ngamin, ikid na Kalneru en, te malalaki kid nga mangikerutan,” kunda.

11 A tumubbat hapa mangdayaw ya anghel kiden nga nangkalihung ta ari en ikid na lala-laay kiden ikid na appat kiden ayam, te gisatumag kid ta atubang na ari en a dinayawan da ya Namaratu:

12 “Dayawan mi ka, Afu, te malalaki ka na Dyos nga seppakapangwa. Mappya hapa yen, Afu, te iko ya mangatad ta ngamin bendisyon. Madaydayawan ka, Afu, addet ta addet,” kunda.

13 A ya uhohug hapa na takday la-laay teyak a

“Amum de am inya ya tolay kiden nga magbarawasi ta furaw, ikid na had sin ya nagafun da?” kunna.

14 “Ay, awek amu, Ser. Iko de ya makkamu,” kunku hapa.

A ya nebar na teyak a

“Yan kid ya nagafu ta lutak nga nakaattam ta kadakalan na pagzigātān. A nagfuraw ya barawasi da kiden, te binaggawan da kid ta daga na Kalneru en.

15 A yen ta itta kid sin ta atubang na Namaratu, a kanayun kid magserbi tentu ta bali na in ta araw pase hiklam, a intu ya kanayun pagsigongan da.

16 A awedan sangaw mazigatan ta bisin ikid na kawan na inuman da, ikid na patu na bilag,

17 te itta ya Kalneru en ta atubang na agtuttudan na Namaratu a intu ya mangtaron tekid, a itulud na kid sangaw ta huhunen nga mangtolay tekid, a Namaratu sangaw ya mangfurid ta zigu na mata da.” kunna.

8

Ya Mekapitu En Dirkat

1 A ta nepangazi na Kalneru en ta mekapitu en dirkat a nagimmang ya ngamin magsitang ta langit, a awan pulus ta nagsitang addet ta gadwa na oras.

2 A sangaw naitak hapa ya pitu na anghel nga imatayuk ta atubang na Namaratu, a inatadan na ya tagtakday tekid ta kuman na amaryung.

3 A ya mekawalu en anghel a nagibbal hapa ta kuman na palapala na balituk, a neatad na tentu ya addu na hutaw nga mabangog am maapang, petta ikihu na ya asok na

hutaw kiden ta pakimallak
na ngamin kiden tolay na Na-
maratu ta agyan na angiatan-
gan na balituk nga itta ta
atubang na Namaratu.
4 A tentu en nangiburud ta
hutaw kiden ta afuyen a tim-
ullu ya asok na en nga nehu-
lun ta pakimallak na mangu-
rug kiden ta atubang na Na-
maratu.
5 A sangaw pinannu na
anghelen ya palapala na en ta
bagkang na afuy nga inalap
na ta angiatanganen, kapye
na nepurwak ya afuy kiden
ta lutak. A kima-ma la hapa
ya dalak ikid na magaldug
ikid na kilat ikid na lunig.

Ya Pagsitang Na Amaryung Kiden

6 A ta kabalinan na kuma-
nen a neparan na pitu kiden
anghel ya amaryung da ki-
den, te pagsitangan da kid.
7 A ta pagpasitang na
mapolu en a namegafu nagu-
dan ta araru nga nakihun ta
afuy ikid na daga, a naapang
ya pagkatallu na lutaken
kontodu kayu kiden ikid na
kadat kiden.
8 A ta pagpasitang hapa
na mekaduwa en anghel ta
amaryung na en a ka-ma la
imalzub ya kuman na dap-
pug na bagetay, kapye na
newasik ta bebay, a nagbalin
hapa ya pagkatallu na bebay
ta daga,
9 a nagpasi ya pagkatallu
na ayam kiden ta be-
bay, a naperdi ngamin ya
pagkatallu na lugan kiden ta
danum nga sekarga.
10 A ta pagpasitang na
mekatallu en anghel ta
amaryung na en a ka-ma la
imalzub hapa ya dakal na
bitwan ta langit ta kuman na
hilag, kapye na nahunnak ta
lutak ta agyan na pagkatallu
na karayan kiden ikid na
huhun kiden.
11 A ya ngagan na bitwa-
nen a '**Mapet,**' kunna, a nag-
pet hapa ya pagkatallu na
danum kiden ta lutakin, a
nagpasi hapa ya addu na to-
lay nga uminum ta danum
kiden.
12 A ta pagpasitang na
mekappaten anghel ta
amaryung na en a nagdullam
ya pagkatallu na bilag ikid na
hulan ikid na bitwan kiden,
a nagkafuy ya pagdakar da
petta aweda magdakar ta
pagka-lu na araw ikid na
pagka-lu na hiklam.
13 A teyaken hapa nagli-
pay a naitak ya hukkaw nga
umuubar ta tangngan na lan-
git a namillu nagsitang ta
masikan:

> "Kakallak, kakallak,
> kakallak sangaw ya awan
> kiden mangurug nga
> magyan ta lutak. Te
> sangaw am magsitang
> ya tallu kiden amaryung
> nga tanagay pasitangan
> na anghel kiden a pake
> kakallak kid," kunna.

9

1 A ta pagpasitang na
mekalima en anghel ta
amaryung na en a naitak ya
takday anghel nga nagafu
ta langit, ammi nagsunak ta

kuman na alislisang na bitwan. A tentu en nagtabnak ta lutak, a itta hapa ya tulbik na ta kalab na pake adadalamen avut.
2 A tentu en nanghukat ta kalab na avuten a tumurayuk na ya napuskul na asok nga nagafu ta avuten, a nagsugiram ya bilag ikid na langit gafu ta asoken.
3 A sangaw itta hapa ya adaddu na dudun nga nagafu ta asoken, a tekiden nagtatabnak ta lutak a itta ya dagat da ta kuman na dagat na manggagama.
4 Ammi nebar na Namaratu ta aweda si-gedan ya kadat kiden ikid na kayu kiden ikid na mula kiden, te intu la kagatan da ya tolay kiden nga awan ta marka na Namaratu ta mukat da.
5 Ammi awena mepalubus ta papasin da ya tolay kiden, te pagzigātan da kid la abat ta lima hulan gafu ta dagat da en ta kuman na dagat na manggagama.
6 A am dumatang sangaw ye-yan na zigat a ikakayat na tolay kiden ya masi ammi aweda haman masi.
7 A ya pakaitan na dudun kiden a kuman kid na kabayu kiden nga pagtakayan na ange kiden makigubat, te itta ya kuman na sangngat na balituk ta ulu da, ammi ya mukat da ya kuman na mukat na tolay.
8 A itta hapa ya huk da ta kuman na huk na babbay, a adanuk hapa ya ngipan da ta kuman na tong na tigre.
9 A ta radang da hapa itta ya siksik da ta kuman na balayang, a am imubar kid a pake magsitang ya payak da kiden ta kuman na pagsitang na adaddu na kalesa na gubat nga gergeran na kabayu kiden.
10 Itta hapa ya iffut da ta kuman na iffut na manggagama, a yen ya agkagat da petta taltalamanan da ya tolay kiden abat ta lima hulan.
11 Itta hapa ya ari da nga magturay tekid, a intu ya anitu nga mangtaron ta adadalamen avut. Abadon ya ngagan na ta agsitang na Hebreyu, ammi Apalyon ya ngagan na ta agsitang na Giregu, (a ya ikayat na uhohugan tekitam a Angapasi).
12 A yen ya addet na mapolu en akattatalawan na pagzigātān, ammi itta para duwa nga dumagdag.
13 A ta pagpasitang na mekānnamen anghel ta amaryung na en a nadangag ku ya maguhohug ta agyan na appat kiden tarkud ta kadadugu na angiatanganen nga itta ta atubang na Namaratu,
14 a ya ibar na ta mekānnamen anghel nga nagpasitang ta amaryung a

> “Ubadam ya appat kiden anitu nga negalut ta dakalen karayan nga Karayan na Yufurates,” kunna.

15 A naubadan hapa ya appat kiden anitu, te dana negalut kid addet ta isin na oras, ikid na araw, ikid na hulan, ikid na darun, kapye

da naubadan petta ange kid
mamapasi ta pagkatallu na
tolay kiden.
16 A nadangag ku hapa
ya mangibar ta kaddu na
suddalu da nga nagtakay
ta kabayu, te dwagatut a
milyon* ya bilang da.

17 A ya pakaitan na kabayu
kiden ikid na magtakay ki-
den nga nagmatakar teyak
a itta ya netappan na mag-
takay kiden ta balayang ta
radang da nga pake darag
ikid na ngisit ikid na ngila.
A ya ulu na kabayu da kiden
a kuman na ulu na leon, a
neaswang da ya afuy ikid na
asok ikid na asok na burbura.
18 A nasi hapa ya
pagkatallu na tolay kiden
gafu ta afuyen ikid na asoken
ikid na burbura en nga
neaswang da.

19 Te ya simuk da ya agyan
na angapasi da yaga iffut da
hapa, te kuman na ulag seulu
ya iffut da kiden, a yen hapa
ya agkagat da ta tolay kiden.

20 Ammi ya kadwan kiden
tolay nga awan nasi ta
isin kid na pagzigātān a
aweda haman nanonot ya
magbabawi ta tarabaku da
en nga dulay, te nedulot da
la ya makimallak ikid na
mangdayaw ta anitu kiden
ikid na sinang dyos da kiden,
ammi intu dinayawan da ya
awan makaita ikid na awan
makadangag ikid na awan
makahehit, te pinadday da
kid haman ta balituk ikid na
pirak ikid na baronsi, ikid na
batu, ikid na kayu.
21 A aweda hapa nag-
babawi ta pamapasi da
ikid na paganitu da ikid
na pagdalluk da ikid na
pangadallaw da ikid na
pagtakaw da.

10

*Ya Anghelen Nga Nangib-
bal Ta Lalalebru*

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak ya takday ha na
anghel nga seppakapangwa
nga nagafu ta langit. Itta ya
hunglun ta utun na ulu na
en, a nahungun ya bari na
ta kulam. Nagdakar hapa ya
mukat na ta kuman na bilag,
a ya takki na kiden ya ku-
man na duwa na arigi nga
umagātang.
2 Itta hapa ya lalalebru
sehahukat ta kamat na en.
A nesabbung na ya takday
takki na ta bebay, a ya
takdayen takki na ya nelubeg
na ta lutak.
3 A sangaw pake nagsitang
ta masikan ta kuman na
pagsitang na leon. A tentu en
nagsitang a namempitu hapa
nagdalak.
4 A ta pagsitang na dalak
kiden a magge isurat kun
mina ya nebar na dalak ki-
den, ammi ginamman nak na
takday maguhohug ta agyan
na langit.

"Awem la isurat ya nebar
na dalak kiden, te mele-
mad," kunna.

5 A ya anghelen nga naitak
nga imatayuk ta bebay ikid

* **9:16** A ya takday milyon a intu hala ya mafulu na maribu

na lutak, a inuyad na ya ka-
mat na ta langit,
6 kapye na nagayag:
“Pagasingan ta Nama-
ratu ewan nga awan masi
ikid na namadday ta lutak
ikid na bebay ikid na langit
kontodu ngamin kiden
magyan tekid: awan na
sangaw ta talantan.
7 Te am kanu sangaw na
araw ya pagsitang na meka-
pitu en amaryung a yen kid
na araw ya pangibalin na Na-
maratu ta ngamin gakkad na
en nga nelemad na ta idi,
ammi dana nepakkamu na
ta pinaguhohug na kiden,”
kunna.
8 A sangaw naguhohug ha
teyak ya nagsitangen ta lan-
git ta idi:
“Em alapan ya lalalebru
en ta kamat na anghelen
nga imatayuk ta lutak ikid
na bebay,” kunna teyak.
9 A umange yak mantu ta
anghelen, a inadang ku ya le-
bru en. A ya uhohug na hapa
teyak a
“Alapam na ay, a kanam.
Mamit sangaw ta simuk
mu ta kuman na tahu,
ammi am nalintuk mun
a matakit sangaw ya sirat
mu,” kunna.
10 A ginawat ku mantu ya
lebru en ta kamat na en,
a kinān ku, a mamit kad
ta kuman na tahu, ammi ta
nepaglintuk ken a matakit
haman ya sirat kin.
11 A sangaw nadangag ku ya
maguhohug teyak:
“Mappya ta manglavun
ka hapa sangaw, te intu
lavunam ya dumatang san-
gaw ta addu na tolay ikid
na dafu da kiden,” kunna.

11

*Ya Duwa Na Mangi-
pasikkal*

1 A ta kabalinan na ku-
manen a itta ya nangatad
ta sarukud teyak, petta pa-
grukud ku.
“Em rukudan ya sim-
baan na Namaratu ikid
na angiatangan na en, a
bilangam hapa ya ngamin
maggagimung,
2 ammi awem rukudan
ya bagawen ta lehut na
simbaanen, te yen ya meatad
ta tolay kiden nga awan
makkamu ta Namaratu, a
gubatan da sangaw ya ili na
Namaratu, te pagyanan da
sangaw abat ta tallu darun
annam na hulan.
3 A doban ku sangaw
ya duwa na mangipasikkal
nga magbarawasi ta kustal,
a ipasikkal da sangaw ya
peuhohug ku tekid addet ta
maribu dwagatut annama-
fulu araw (1260)*,” kunna.
4 A ya duwa kiden mangi-
pasikkal nga nebar na teyak,
a intu hala ya duwa kiden
kayu ikid na duwa kiden hi-
lag nga magindag ta atubang
na Dafu na paglelehutin
nga binida na aglavunen
Zikaraya ta palungu na araw.
5 A am itta sangaw ya
mangigakkad ta dulay tekid
a apangan da kid sangaw

* **11:3** Intu hala ya tallu darun a annam na hulan.

ta afuyen nga iaswang da,
te kunna ten sangaw ya
pangpapasi da ta makitapil
tekid.
6 A gafu ta pakapangwa
da en a ilitup da sangaw
ya langit petta awena san-
gaw magudan ta araw na
pangipasikkal da, a pagbali-
nan da hapa ya danum kiden
ta daga. A am kanu ya ikayat
da a padatangan da hapa ya
kompormi na zigat ta lutakin.
7 A am mabalin kid sangaw
mangipasikkal a itta sangaw
ya pake maporay na simaron
nga imuhet ta adadalamen
avut, a ange sangaw maki-
tapil ta duwa kiden, a am
naabak na kid a papasin na
kid hapa.
8 A magyan la sangaw ya
bari da kiden ta kalsada ta
dakalen ili nga nangpapasin
da ta Dafu da en Hesus ta
idi, ammi meangarig hapa
ye-yen na ili ta kuman na lu-
gar na Sodom ikid na Egipto
gafu ta kaddu na liwat na to-
lay na kiden.
9 A magyan la sangaw
ya bari na duwa kiden ta
kalsada abat ta tallu araw
a gadwa, te awena sangaw
ituluk na tolay kiden ta
metanam ya bari da, petta
itta ya pakaitan na ngamin
kiden tolay ta paglelehutin.
10 A pake matalakan san-
gaw ya awan kiden mangu-
rug nga magyan ta lutak gafu
ta pasi na duwa kiden, a ging-
at-atad kid sangaw gafu ta
pagayayat da ta pasi na duwa
kiden nga nangpakakallak
tekid ta idi.
11 Ammi am nagpasan san-
gaw ya talluhaw a gadwa
a tolayan na kid ha na Na-
maratu, a magtayuk kid, a
pake italaw na kid sangaw na
ngamin makaita tekid.
12 A itta sangaw ya maga-
yag tekid ta langit, “**Gimon
kanan ta isin,**” kunna san-
gaw, a timullu kid sangaw ta
langit ta umag na kulam, a
tatangadan na kid sangaw na
katapil da kiden.
13 Kabalinan na igon da a
itta sangaw ya pake masikan
na lunig, a maperdi sangaw
ya pagkafulu na ili in yen, a
magpasi sangaw ya pitu ribu
na tolay ta lunigen. A ya
awan kiden nasi ta lunigen
a pake makatalaw kid san-
gaw, a ibar da sangaw ta pake
masikan ya Dyos ta langit.
14 Yen ya addet na
mekaduwa en akattatalawan
na pagzigātān, ammi al-
istu sangaw dumagdag ya
mekatallu.

Ya Mekapitu En Amaryung

15 A ta kabalinan na kuma-
nen a pinagsitang na meka-
pitu en anghel ya amaryung
na en, a dadangagan ku
ya addu na magsitang ta
masikan ta langit:

“Nangabak na ya Dafu tamin
Namaratu ikid na
pinili na en magturay.
A ta ayanin na i Hesus Kristu
ya makākwa ta ngamin
kiden iturayan ta pa-
glelehutin,
a intu la ya magnayun
magturay,” kunda.

16 A ya dwafulu en appat
na lala-laay nga sakā makipa-
gari ta Namaratu a nagtatu-
mag kid hapa ta atubang na
en mangdayaw tentu.
17 “Mappya hapa yen teko,
Afu Dyos, te iko
ya makapangwa ta
ngamin.
Iko ya Dyos ta idi, a iko hala ta
ayanin.
A matalak kamin teko, te
nepaitam ya kadakal
na pakapangwam,
a mamegafun ya pagtu-
ray mu ta ngamin pa-
glelehutin.
18 Kakurugan ta nakaporay
ya awan kiden mangu-
rug teko,
ammi nepaitam hapa ya
pagporay mu tekid.
A ittan ya araw na
pangimbestigar mu ta
nagpasi kiden,
ikid na pangsagolyat mu
ta ngamin kiden
pinaguhohug mu,
ikid na tolay mu kiden
nga magtalaw teko nga
pobre ikid na naba-
nang.
A ayanin hapa ya araw
na pangpa-gang mu
ta ngamin kiden
nagperdi ta lutakin,”
kunda ta pangdayaw
da tentu.
19 A ta kabalinan na ku-
manen a nahukatan ya sim-
baan na Namaratu ta langit,
a maaita ya lakasa en nga ne-
taratu na Namaratu ta tolay
na kiden. A ta nekahukat
na simbaan na en a nakak-
ilkilat, ikid na nakadaldalak,
a naglunig hapa ikid na na-
gararu ta masikan.

12

Ya Pagmatakar Na Babbay Ikid Na Lamag

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a itta ya magduma na
pakaitan ta langit. Naitak ya
babbay nga pake makatulang
ya barawasi na ta kuman na
bilag, a kuman na imatayuk
ta hulan. A ta ulu na en a itta
ya sangngat na nga sebitwan
ta mafulu duwa na bitwan,
2 ammi tanagay na maga-
nak, a “**Agi, agi,**” kunna ta
takit na paganak na.
3 A sangaw takwan ha ya
nakipaita ta langit, te itta ya
pake dappug na lamag nga
darag, ammi pitu ya ulu na
ikid na mafulu ya tarkud na,
a itta hapa ya kuman na
sangngat na ari ta tagtakday
ulu na.
4 Nesi-bat na ya iffut na en
a netapal na ya pagkatallu
na bitwan kiden ta langit, a
nagkahunnak kid ta lutak. A
sangaw nagtayuk ya lama-
gen ta atubang na babbayen
maganak, te kanan na mina
ya anak na en am imuhet.
5 A naganak ya babbayen
ta lalaki nga mekari magtu-
ray ta ngamin kiden nasyon
ikid na tolay ta lutakin ta
masikan na turay. Ammi nel-
ogot ya lamagen, te napat-
ullu ya anak na babbayen ta
Namaratu ta agyan na agtut-
tudan na en.
6 A nakabilag hapa ya
babbayen addet ta lugar
nga kawanan na totolay,

te magtagu ta lugaren nga
dana neparan na Namaratu
tentu, petta mataronan
addet ta maribu dwagatut
annamafulu araw.*
7 A sangaw nagbattak hapa
ya gubat ta langit, te sa nag-
tatapil ig Migel ikid na sakā
anghel na kiden ta lamagen.
Tumubbat hapa nagtapil ya
lamagen ikid na anitu na ki-
den teg Migel,
8 ammi naabak kid hala, a
awan na ta lugar da ta langit,
9 a yen ta napatugut kid, a
nehunnak kid ta lutak. Ya
nagngagan ta lamag a intu
hala ya ulagen ta palungu
araw nga nagngagan hapa
ta Dyablo ikid na Satanas,
te intu ya mangayayyaw ta
ngamin tolay ta paglelehutin.
A yen ta sa nehunnak kid ta
lutak, sa ikid na anitu na ki-
den.
10 A sangaw nadangag ku
hapa ya masikan maguho-
hug ta langit:
"Namegafun ya pagturay na
pinili na en magturay
ta masikan na pagturay,
a napatayuk na ya pagariyan
na Namaratu
ta utun na lutak.
A nabalin na ya pangikerutan
na Namaratu
ta kabagis tam kiden,
te newarad ta lutak ya katapil
da en
nga nangidardarum
tekid ta atubang na
Namaratu
ta araw pase hiklam.
11 A naabak da mantu gafu ta
daga na Kalneru en
ikid na pangibosag da ta
uhohug na en,
te aweda kinenga ya angat da
en
maski abat ta pakapa-
pasi da.
12 Magayayat kanan mantu,
ikamuy nga magyan ta
langit.
Ammi kakallak kanan
nga magyan ta lutak
ikid na bebay,
te dumagut na tekamuy ya
Dyablo Satanas, a me-
fulot ya poray na,
te amu na ta assang na ya
araw na," kunna.
13-16 A gafu ta nehunnak ya
lamagen ta lutak a dinagdag
na ya babbayen naganak ta
lalaki, a nangipurdad hapa
ya lamagen ta danum ta
kuman na karayan, petta
mealud mina malimat ya
babbayen ta danumen.
Ammi inuffunan na lutak ya
babbayen, te nagbangrak,
a lumitap ya danumen ta
umag na lutak. A inatadan
na Namaratu ya babbayen
ta payak na ta kuman na
dappug na hukkaw, petta
makaubar addet ta takday lu-
gar nga kawanan na totolay
nga neparan na Namaratu
tentu, petta awena masi-
ged na lamagen, a yen ya
nangtaronan na Namaratu
tentu abat ta tallu darun a
gadwa.
17 A gafu ta pake nagporay
ya lamagen ta babbayen, a
nangunungan na ya kadwan
kiden anak na petta gubatan
na kid, te ikid ya mangurug

* **12:6** Intu hala ya tallu darun a annam na hulan.

ta ibar na Namaratu ikid na
mangipasikkal ta damag ni
Hesus.
18 A nagtayuk ya lamagen
ta pingit na bebay nga di-
natangan na.

13

*Ya Simaron Nagafu Ta Be-
bay*

1 A sangaw naitak ya pake
kahighigalan na simaron nga
imuhet ta bebayen. Pitu ya
ulu na ikid na mafulu ya
tarkud na, a itta hapa ya
sangngat na ari ta tagtakday
tarkud na. A nasuratan hapa
ya tagtakday ulu na ta kuman
na ngagan na Dyos, te ugtu-
lan na ya kasasaad na Nama-
ratu.
2 A kuman na dappug
na atu ya simaronen nga
naitak, ammi takwan ya
takki na kiden te kuman
na takki na mungaw, ammi
dadappug hapa, a adanuk
hapa ya lu na kiden. A ya
simuk na en hapa a kuman
na simuk na leon. A ya
simaronin yan ya inatadan
na lamagen ta kalalaki na
ikid na pakapangwa na, petta
intu ya magturay ta ngamin
iturayan na lamagen.
3 A ta kuman na naitak
a itta ya dakal na bigad ta
takdayen ulu na simaronen,
a yen ya pakalasinan ta
magge nasi ta idi, ammi gafu
ta nagmappyan ya bigad na
en a natolay hala. A gafu
ta kumanen a dumagdag ya
ngamin tolay ta simaronen
ta pagpaka-lat da tentu.
4 A daydayawan da hapa
ya lamagen gafu ta paka-
pangwa na en nga neatad na
ta simaronen, yaga dayawan
da hapa ya simaronen.
"Inya hud ya megitta
ta simaronen, itta hud ya
makabalin nga mangabak
tentu," kunda.
5 A pinagsikan hapa na
lamagen ya simuk na simaro-
nen petta maguhohug ta
maparayag ikid na dulay na
uhohug, a nepalubus hapa
magturay ta lutak addet ta
tallu darun a gadwa.
6 A awena nagimmang ma-
madpadulay ta Namaratu, te
pinadpadulay na ya ngagan
na kontodu pagyanan na ta
langit, ikid na anghel na ki-
den.
7 A nepalubus hapa na Na-
maratu ta pa magturay la bit
ya simaronen ta ngamin ki-
den tolay ta ngamin kiden
lugar ikid na agsitang, petta
pakākāllakan na hapa ya tolay
kiden na Namaratu.
8 A gafu ta kumanen a sa
magdayaw ya ngamin kiden
tolay ta simaronen, fwera ta
tolay kiden nga dana nelista
ta lebru na Kalneru en nga
napapasi, te ta awena para
la nekapadday na paglele-
hutin a dana nesurat ya nga-
gan da ta lebru na en petta
maatadan kid ta magnayun
na angat.
9 A am kakurugan hala ta
itta ya bangbang muy a map-
pya mantu ta dangagan muy
yan:
10 Am inya sangaw ya
mebalud gafu ta

awena makidafu ta simaronen a timuluk la mebalud.
A am inya sangaw ya mapapasi gafu ta awena makidafu ta simaronen a timuluk la mapapasi.
A yen ta pake maturad mina ya tolay kiden na Namaratu, petta idulot da la ya pangu-rug da.

Ya Simaronen Nga Nagafu Ta Lutak

11 A sangaw naitak ya takwan na kahighigalan na simaron nga imuhet ta lutak. Duwa ya tarkud na ta kuman na tarkud na kalneru, ammi magsitang ta kuman na agsitang na lamag.

12 A ye-yen hapa ya pinatudunan na napolu en simaron nga sebigad ta idi ammi nagmappyan, te neatad na ya turay na en tentu, petta intu ya kuman na pinakabari na. A persan na ya ngamin tolay, petta dayawan da ya napolu en simaron.

13 A itta hapa ya paka-pangwa na napozanen simaron petta palattogan na ya addu na pakaitan nga masikan nga pagpaka-latan na tolay kiden, te maski paghunnakan na ya afuy ta lutak nga magafu ta langit petta maita na ngamin tolay.

14 A gafu ta palattogan na kiden nga pakaitan a maayayyaw na hapa ya ngamin kiden tolay nga magyan ta lutak nga awan mangurug, petta mamadday kid ta sinang simaron ta kuman na kagitta na napolu en simaron nga sebigad.

15 A gafu ta pakapangwa na en hapa a ihuga na ya angat na sinang simaronen petta matolay ikid na makauho-hug ikid na makapapasi ta ngamin kiden tolay nga awan mangdayaw tentu.

16 A ya ngamin kiden tolay nga ata-nang ikid na alinnak, ikid na maba-nang ikid na pobre, ikid na magturay ikid na magtagabu a sa persan na kid sangaw nga mamarkan ta ziwanan na kamat da ono mukat da,

17 pettam kumanen awan sangaw ta makalaku ikid na makagatang am awan tentu ya marka na ngagan na simaronen ono bilang na ngagan na.

18 A ya malalaki en magnonot a mappya ta pake lavunan na mina am anu ya ikayat na uhohugan na numero na ngagan na, te ngagan hala na tolay, a 666 ya numero na.

14

Ya Kalneru en Ikid Na 144,000

1 A sangaw tumangadak a naitak ha ya Kalneru en nga imatayuk ta kinan da en Bagetay Zayon, a nehulun hapa tentu ya 144,000 kiden tolay, a nasuratan hapa ya tagtakday mukat da ta ngagan na Kalneru en ikid na ngagan na Dama na en.

2 A dadangagan ku hapa ya masikan na adug ta kuman na dakal na tapaw ikid na dalak, ammi pake dangagan

ku a adaddu kid na magkansyon ikid na maggitara.

3 A gisakansyon kid hapa ta bagu na kansyon ta atubang na Namaratu, ikid na appat kiden ayam, ikid na lala-laay kiden. A awan ta makkamu ta kansyon da en fwera la ta 144,000 kiden, te nekaru na Kalneru en ya liwat da kiden.

4 Ye-yen kid na tolay ya awan nakaliwat ta Kalneru en ta kuman na mangadallaw, te aweda ikayat medagga ta takwan, am awa dagdagan da la ya Kalneru en ta maski had ya eyan na. Yen kid ya sinaka na Kalneru en, a neatad da ya bari da ta Namaratu ikid na Kalneru en.

5 A awan pulus ta uhohugan da ta awan kustu, te pake matunung kid la.

Ya Damag Na Tallu Kiden Anghel

6 A sangaw naitak ya takday anghel nga umuubar ta utun, a ipadangag na ya Damag ni Hesus nga awan mauli ta awan kiden mangurug nga magyan ta lutakin, petta maski am anu ya katolay da ikid na agsitang da, ikid na gubyernu da a pake madangag da.

7 A masikan hapa ya pangbar na tekid,

"Magbabawi kanan, a mangurug kanan ta Namaratu, te tanagay na ya araw na pangpa-gang na ta makaliwat. A mappya ta dayawan muy, te intu ya namadday ta langit ikid na lutak ikid na bebay pase ngamin kiden pagafun na danum," kunna.

8 A tumubbat hapa magsitang ya mekaduwa na anghel,

"Naperdin ya ili na Babilonya, pinerdin na Namaratu ya kadakalanen na ili, te ya umili kiden ya nangayayyaw ta kadwan kiden tolay ta kuman na nangpagilellaw, petta mekabkabat ya tolay kiden ta pakikadallaw da ta takwan na dyos," kunna.

9 A sangaw tumubbat hapa ya mekatallu na anghel,

"Am itta sangaw ya makidafu ikid na mangdayaw ta maporayen simaron ikid na sinang simaronen, ikid na magpamarka ta mukat da ono kamat da,

10 a Namaratu hapa sangaw ya magporay tentu, a penuman na kid hapa sangaw ta binarayang na pangpa-gang na tekid te kuman na iburud na sangaw tekid ya pagporay na nga awan pulus ta laok, te pake masikan la.

"A pake kakallak kid hapa sangaw gafu ta afuy ikid na burbura ta pakaitan na Kalneru en ikid na anghel kiden.

11 Te maski araw ikid na hiklam aweda mabannayan ta pagzigātān da, gafu ta pangdayaw da en ta simaronen ikid na sinang simaronen, ikid na pagpamarka da en ta ngagan na en tekid. A awena sangaw

magimmang na afuyen nga
mangpagattam tekid addet
ta addet,” kunna.
12 A yen mina ya pangnono-
tan na tolay na kiden na Na-
maratu, te am idulot tam ya
pangurug tam ta uhohug na
Namaratu ikid ni Afu Hesus
a attaman tam la bit ya du-
matang tekitam gafu ta awe-
tam pakidafu ta simaronen.

13 A ta kabalinan na ku-
manen a nadangag ku ya
maguhohug teyak ta langit:

“Isurat mun yan.
Mamegafu ta ayanin a
nagāsāt ya ngamin kiden
masi nga mangurug te Afu
Hesus,” kunna.

“On, kustu,” kunna hapa
na Kahalwa na Namaratu
teyak, “Nagāsāt kid te
magimmang kid na ta
ngamin banbannag da,
te yaga masagolyatan kid
hapa sangaw ta tinarabaku
da,” kunna.

*Ya Pakauknud Na Itta Ki-
den Ta Lutakin*

14 A sangaw itan ku a itta
ya furaw na kulam, a pagtut-
tudan na Tolayen Taga Lan-
git, a nagsangngat hapa ta
balituk, yaga nagibbal hapa
ta matadam na kumpay.
15 A sangaw limattog ya
takday anghel nga nagafu ta
umag na simbaan na Nama-
ratu, a binaran na ya imatut-
tuden ta kulamen,

“Aran, maggapas kan, te
dumatang na ya araw na
aggapas, te nalutun ya am-
may kiden ta lutakewan,”
kunna.

16 A newaradiwad na ya kum-
pay na en ta lutaken, a na-
balin na nagapas ya mayan
na lutakin.
17 A sangaw imuhet ya
takday para na anghel ta
simbaanen ta langit, a nag-
ibbal hapa ta matadam na
palataw.
18 A dumagdag para ya
takday anghel nga nagafu
ta agyan na angiatanganen.
Yen hapa ya makkamu ta
afuy, a binaran na hapa ya
anghelen nga nagibbal ta
palataw,

“Aran, e kan magpa-pat
ta unas kiden ta lutak, te
mabalin kid na malutu,”
kunna.

19 A newaradiwad na ya
palataw na en ta unas kiden,
te kuman na unas ya tolay
kiden nga awan mangurug,
a sa inuknud na kid petta
iange na kid ta kuman na ag-
dapilan na Namaratu, petta
mapa-gang kid.
20 A sa napapasi kid ta
lawan na ili ta agdapilan
na Namaratu, a nagarut ya
daga da kiden ta kuman
na karayan addet ta 320 na
kilumetru, a adalam hapa
addet ta awang na kabayu.

15

*Ya Pagpazigat Na Anghel
Kiden*

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak ya takwan na
pakaitan ta langit nga pake
pagpaka-latan, te itta ya pitu
na anghel, a ikid hapa ya
makkamu mangiburud ta
pitu na pagzigātān ta tolay

kiden ta lutak. A am nabalin
na sangaw ye-yen kid na
pagzigātān a yen sangaw ya
addet na pangpa-gang na
Namaratu.
2 A itta hapa ya naitak
ta kuman na bebay nga
kuman na nekihu ya sarming
ikid na afuy. A ta pingit
na bebayen a gitayukan
hapa ya ngamin kiden tolay
nga nangabak ta simaronen
ikid na sinang simaronen,
te aweda nagpamarka ta
numero na ngagan na en. A
tagtakday kid hapa ta kuman
na gitara nga neatad na
Namaratu tekid.
3 A gisakansyon kid hapa
ta kansyon ni Mosesen nga
tagabu na Namaratu ta idi
ikid na kansyon na Kalneru
en. A kunna sin ya uhohug na
kinansyon da en:
"O Afu Dyos nga maka-
pangwa ta ngamin, a
dakal ikid na malalaki,
Afu, ya ngamin
tarabakum.
Iko la, Afu, ya Kadakalan na
Ari nga magturay ta
ngamin,
a mappya ikid na kustu
ya ngamin iningwam.
4 A inya hud para ya awan
magtalaw ikid na mag-
dayaw teko, Afu,
bakawa iko la ya map-
pya.
A sa ange sangaw teko ya to-
lay taga ngamin kiden
lugar, petta dayawan
da ka, Afu,
te naita da ya kappya
na ngamin kiden
tinarabakum," kun na
kansyon da.
5 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak ta naukadan ya
mayor na silid na Namaratu
ta simbaan na en ta langite-
wan.
6 A limattog na hapa ya pitu
kiden anghel nga mangibu-
rud ta pagzigātān ta lutakin.
Sa nagbarawasi kid ta pake
furaw, a nagbanda kid ta ga-
gamit nga pake makillat ta
kuman na balituk.
7 A ya mekappaten ta ayam
kiden nga itta ta bikat na ari
en a enna nesaned ya diyug
na balituk ta tagtakday ta
pitu kiden anghel. A ya tag-
takday diyug da a napannu ta
pagporay na Namaratu ewan
nga awan masi.
8 A magananwan la a
napannu hapa ya simbaanen
ta asok gafu ta kalalaki na
Namaratu ikid na paka-
pangwa na en, a awan ta
makasarok ta simbaanen
addet ta kabalin na pitu
kiden pagzigātān nga iburud
na pitu kiden anghel.

16

Ya Diyug Na Pagporay Na Namaratu

1 A sangaw nadangag ku
hapa ya masikan magayag
ta umag na simbaanen, te
doban na ya pitu kiden
anghel.
"E kanan, te emmuy ibu-
rud ya pagporay na Nama-
ratu ta lutakewan nga itta
ta diyug kidina," kunna.
2 A umangen ya takday
anghel, a neburud na ya
mayan na diyug na en ta
lutak, a sa naggagurid na ya
tolay kiden nga namarkan

ya mukat da ta numero na
simaronen ikid na nagdayaw
ta sinang bari na en. A pake
matakit ikid na mahuyuk ya
gurid da kiden.

3 A sangaw enna neburud
na mekaduwa en anghel ya
mayan na diyug na en ta be-
bay. A nagbalin ya bebayen
ta daga, ta kuman na daga na
nasi. A sa nagpasi ya ngamin
kiden ikan ikid na ayam ta
bebay.

4 A sangaw enna neburud
na mekatallu en anghel ya
mayan na diyug na en ta
ngamin kiden karayan ikid
na wer ikid na ubbug, a sa
nagbalin ya ngamin danum
da kiden ta daga.

5 A nadangag ku hapa ya
uhohug na anghelen nga ma-
naron ta danum kiden:
“Matunung ka hala, Afu
Dyos, te iko ya Dyos ta
idi,
a iko hala ta ayanin.
A kustu hapa ya pangpa-gang
mu ta isin kid na tolay,
6 te yen kid ya nang-
pagarut ta daga na
tolay mu kiden ikid
na pinaguhohug mu
kiden ta idi.
A ta ayanin a pinenum mu
kid hapa ta daga.
A yen ya mappya na
balat,” kunna.

7 A itta hapa ya tumabbag
ta agyan na angiatanganen:
“On, Afu Dyos, iko ya
makapangwa ta ngamin, a
mappya ikid na kustu ya
ngamin pangpa-gang mu,”
kunna.

8 A sangaw enna neburud
na mekappaten anghel ya
mayan na diyug na en ta
bilag, a pake nadaggan ya
patu na en addet ta naapang
ya tolay kiden ta patu na en.

9 Ammi maski naap-apang
kid ta patu na bilagen aweda
haman nagbabawi, ikid na
aweda nebosag ya kalalaki
na Namaratu nga makkamu
ta isin kid na pagzigātān awa
pinadpadulayan da hud la.

10 A sangaw enna nebu-
rud na mekalima en anghel
ya mayan na diyug na en ta
agtuttudan na simaronen, a
nagsugiram na ya ngamin ki-
den lugar ta pagturayan na
simaronen, a nginalngal na
tolay kiden ya hila da kiden
gafu ta zigat da.

11 Ammi aweda haman
nagbabawi ta liwat da kiden,
te pinadpadulay da la ya
Dyos ta langitewan gafu ta
gurid da kiden ikid na takit
da kiden.

12 A sangaw enna nebu-
rud na mekānnamen anghel
ya mayan na diyug na en ta
karayan na Yufurates, a nab-
basan na petta makadakit ya
ngamin armado na ari kiden
nga magafu sangaw ta lalas-
sangan.

13 A sangaw naitak ha ya
lamagen, ikid na simaro-
nen nga imuhet ta bebay
ta idi, ikid na simaronen
nga imuhet ta lutak nga
mangisaned ta laddud ni
Satanas. A imuhet hapa ya
matapang na anitu ta simuk
na tagtakday tekid ta kuman
na bulprag.

14 A itta hapa ya paka-
pangwa da, petta ihuga da
ya pagpaka-latan. A enda
hapa agagayan ya ngamin
kiden ari ta paglelehutin,
petta sa magkakampat ya
ngamin kiden suddalu da ta
takday lugar, petta ange kid
makigubat ta Namaratu.
15-16 A ya ngagan na lu-
garen nga pagkakampatan
da sangaw a 'Armagidon,'
kunna ta agsitang na He-
breyu. A yen sangaw ya
lugar na pakilabanan da ta
Namaratu ewan, te yen san-
gaw ya kadakalan na araw
na pakilaban na Namaratu
tekid. A ya uhohug hapa ni
Hesus a

"Dangagan muy, te
pagka-ma muy sangaw
ya datang ku ta kuman
na ange na tulisan. A
pake nagasgāsāt sangaw
ya sehahukal ikid na
sebarawasi nga mangipa-
na teyak. Ammi ta masidug
kiden nga awan nag-
barawasi a kakallak kid,"
kunna.

17 A sangaw ta pangipur-
wak na mekapitu en anghel
ta mayan na diyug na en
a pehulun na ta paddad, a
itta ya masikan nagsitang ta
simbaanen ta agtuttudan na
Namaratu. "**Nabalin na,**"
kunna.
18 A ka-ma la nagsitang
hapa ya kilat kiden ikid na
dalak kiden, a naglunig hapa
ta pake masikan. A yen
sangaw ya kadakalan na
lunig addet ta nekaparatu na
tolay kiden,
19 te naggungay ya lutak
ta ili na Babilonya nga
kadakalan na ili addet ta
nagtallu ya nagyanan na
ili en. A negindan hapa
naperdi ya ngamin kiden ili
ta paglelehutin, te yen ya
balat na Namaratu ta ili na
Babilonya, a sa ipenum na ya
ngamin pagporay na tekid.
20 A sa lumitap hapa ya
fugfugu kiden ta bebay, ikid
na bagetay kiden ta lutak.
21 A naggagindan nagkahun-
nak ya dadappug kiden araru
ta tolay kiden, taglimafulu
kilu ya kadammat da, ammi
pinadpadulay da la ya Na-
maratu gafu ta araru kiden,
te akattatalawan ye-yen na
zigat.

17

*Ya Babbayen Nga Nag-
takay Ta simaron*

1 A sangaw umange hapa
teyak ya takdayen anghel
nga nagibbal ta diyug, a ya
nebar na teyak a

"E ka sin, te ipaitak
teko ya babbayen nga
makikadallaw nga pa-
gangan na Namaratu,
ammi intu hala ya
kadakalan na ili nga ne-
saad ta nagminangan na
addu na karayan," kunna.

2-3 A inalap na anghelen ya
kahalwak ta pake adayu na
lugar nga adayu ta tolay, a
yen ya nagyanan ku teyaken
nakaita ta babbayen, a nag-
takay hapa ta pake darag na
simaron nga maporay. A
ya uhohug para na anghelen
teyak a

"Ya babbayewan ya pangadallawan na ari kiden ta paglelehutin, a kuman na nellaw hapa ya ngamin tolay ta binarayang na pakikadallaw na en tekid," kunna.

A ya simaronen nga nagtakayan na babbayen a pitu ya ulu na ikid na mafulu ya tarkud na, a napannu hapa ya bari na en ta addu na ngagan na Dyosewan, te ikayat na ugtulan ya kasasaad na Namaratu.

4 A ya babbayen hapa a nagbarawasi ta kuman na burik na ubi ikid na pake darag. A napannu hapa ya barawasi na en ta magdaduma na magadildilab ta kuman na balituk ikid na ispot kiden batu. A kuman na mangigawat hapa ya babbayen ta paginuman na balituk, ammi napannu haman ta ngamin kadulayan, te intu ipenum na ya pakikadallaw na.

5 A nesurat hapa ya ngagan na babbayen ta mukat na en:

BABILONYA KADAKALAN IKID NA HINA NA NGAMIN MAKIKADALLAW IKID NA MAMADDAY TA NGAMIN DULAY

Ammi melemad ya ikayat na uhohugan na ngagan na kiden.

6 A kuman na nellaw hapa ya babbayen, te pake nagragsak gafu ta pagarut na daga na pinapasi na kiden, te bababang ya pinapasi na ta mangurug kiden te Hesus.

A ta nepakaitak ta babbayen ikid na nagtakayan na en nga pitu ya ulu na ikid na mafulu ya tarkud na a "**Ahu, anu panaw yewan,**" kunku.

7 Ammi ya anghelen nga naguhohug teyak a pake nepasikkal na ya babbayen teyak:

"Awem pahig am anu yewan kid, te pake ipadangag ku teko, petta amum," kunna.

8 "A ya simaronina nga nagtakayan na babbayina a itta ta idi, te awan haman ta ayanin, ammi tanagay na ha magtoli, te magafu sangaw ta avuten ta pake umag na lutakin. A sangaw am lumattog na a intu sangaw ya dayawan na tolay kiden nga awan nelista ta nakelistan na matolay kiden ta awena para pakapadday na paglelehutin. Te am maita da ta limattog na a

'Imawan haman ta idi a anu kawagan na ta itta ha,' kunda.

Ammi awena sangaw mabayag, te mewarad hala sangaw ta pangpa-gangan na Namaratu tentu.

9-10 "A am itta ya mayat makkamu ta kebalinan na simaronen nga pagtakayan na babbayen a mappya ta pake makanonot, te ya pitu kiden ulu na a yen kid ya keangarigan na pitu kiden bagetay nga pagyanan na babbayen, ammi keangarigan kid hapa na pitu na ari. Ammi awan na ya lima kiden, te dana naazi kid na,

a magturturay para la ya
mekānnamen. A awan para
la ya mekapitu en, ammi
sangaw am ittan a awena
mabayag.
11 “A ya bari na simaro-
nen nga pagtakayan na
babbayen a intu hala ya
keangarigan na mekawalu
na ari, ammi ta idi a intu
hala ya mekapitu ta pitu
kiden. A awan na yen ta
ayanin, ammi ta idi itta.
A lumattog hala sangaw
kapye na mewarad ta
pangpa-gangan na Nama-
ratu tentu.
12 “A ya mafulu kiden
tarkud nga naitam ta
simaronen a yen kid ya
pakaitan ta itta sangaw ya
mafulu na ari nga awan
para la mesaad ta iturayan
da, ammi makipagturay
kid sangaw ta simaronen
abat ta takday la na oras.
13 A tatakday la sangaw
ya nonot da, te idagga da
sangaw ya turay da ikid na
kalalaki da ta pagturay na
simaronen.
14 A yen kid sangaw
ya maghahulun makilaban
ta Kalneru en, ammi intu
hala sangaw ya mangabak
tekid, te intu ya pake mas-
masikan ammi ta ngamin
kiden ari ikid na ngamin
kiden magturay. A kahulun
na hapa ya ngamin kiden
tolay nga pinili na ikid na
inalap na. A mesipat kid
hapa ta pangabak na gafu ta
aweda mangilogot,” kun na
anghelen teyak.
15 A ya binida na en para
teyak,
“A ya karayan kiden nga
naitam nga magar-arut ta
pagyanan na babbayen
makikadallaw a yen kid
ya keangarigan na tolay
kiden ta addu na lugar ikid
na maguhohug ta addu na
agsitang.
16 Ammi ya mafulu
kiden ari nga meangarig
ta tarkud ta simaronen, a
maghahulun kid sangaw na
simaronen, te ikatupag da
sangaw ya babbayen nga
makikadallaw, a sa perdin
da sangaw ya ngamin kwa
na, petta magbalin sangaw
ta kuman na nauhagan, yaga
afutan da sangaw ya bilsag
na kapye da sangaw apangan
ta afuy.
17 Kumanen sangaw ya
tarabakun da, te Namaratu
ya mangpatakday ta nonot
da, te petta maggagitta kid
mangatad ta pagturay da ta
simaronen, pettam kumanen
a sa dumatang sangaw ya
ngamin gakkad na Namaratu
addet ta sa mebalin ya inuho-
hug na en.
18 “A ya babbayen hapa
nga naitam ta naperdi a
yen ya keangarigan na
kadakalanen na ili nga
nakitagabun na ari kiden
ta paglelehutin,” kunna.

18

*Ya Kaperdi Na Ili Na Ba-
bilonya*

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak ya takwan na
anghel nga umakban ta lu-
tak, te nagafu ta langit. A

pake dakal hapa ya turay na
te nadakaran ya lutaken gafu
ta kalalaki na bari na en.
2 A sangaw a nagayag ta
masikan:
“Awan na, awan na ya Ili
na Babilonya nga
kadakalan na ili.
Te nagbalin na ta pagyanan
na anitu kiden,
ikid na ngamin kiden
espiritu nga dulay,
ikid na mamanuk nga
magkan ta bilsag na
nasi.
3 Pina-gang na Namaratu ya
ili in
gafu ta sa pinagillaw na ya
ngamin tolay
ta binarayang na
pakikadallaw na en
tekid,
a gafu ta pinagliwat na hapa
ya magturay kiden ta
pakikadallaw na tekid.
A nagba-nang hapa ya
maglaku kiden gafu
ta pagkaragāt na tolay
kiden ta pakikadallaw
na en tekid,”
kun na anghelen teyak.
4 A sangaw nadangag ku
hapa ya takwan na maguho-
hug ta langitewan:
“Ikamuy tolay nga magyan
teyak, umadayu kanan
ta makikadallawina,
petta awemuy mekabka-
bat ta liwat na kidina
ikid na pangpa-gang
ku tentu,
5 te nahuttul na ya liwat na
kiden abat ta langit,
a iparan na Namaratu ya
pangpa-gang na tentu.
6 Aran, Afu, ibalat mu ya li-
wat na ili ina,
te atadam ta kuman na
neatad na ta kadwan,
ammi doblem ya pangpa-
gang mu tentu,
te ya dulayen nga
nepenum na ta kad-
wan a masmasikan ya
ipenum mu tentu.
7 Am anu ya kasikan na pag-
parayag na ikid na pa-
gragsak na ta idi
a kuman en hapa ya
iatad mu ta zigat na
ikid na damdam na,
te kuga maparayag ya nonot
na.
‘Anu hud ya burungan
ku bakawa ari yak
haman na babbay, a
awek haman nabalu,
te addu ya lālākik
kiden,’ kunna.
8 A yen ta gulpe sangaw ya
ngamin kiden zigat na,
te sa maggagindan ya
bisin, ikid na pasi, ikid
na damdam ta takday
la na araw.
A maapang sangaw ta afuy,
te masikan ya Nama-
ratu nga mangpa-gang
tentu,” kun na anghe-
len teyak.
9 A pake madamdam
mantu sangaw ya ari kiden
nga nangkadallaw ta ili en
ikid na nakipagragsak tentu,
te am maita da sangaw
ya asok na ili en a pake
makatangtangit kid na.
10 A umadayu kid hapa san-
gaw tentu nga makatangtan-
git, te yaga magburung kid
sangaw ta mekabkabat kid
hapa ta pangpa-gang na Na-
maratu ta ili en.

"Agayoy, agayoy, ta ili tamewan nga Babilonya. Piga la ya pangpa-gang na Namaratu tentu, pade awa malalaki na ili," kunda sangaw.

11-13 A makatangtangit hapa sangaw ya maglaku kiden, te awan na sangaw ta gumātāng ta ilaku da nga balituk, ikid na pirak, ispot na batu, perlas, gagamit, bangog, kayu, tulang, baronsi, landuk, kanela, rikado, binarayang, denu, arena, baggat, baka, kalding, kabayu, lugan, yaga tolay para nga pagtagabun da.*

14 (-)

15 Ta idi a nagba-nang kid ta ngamin kiden nelaku da ta tolay kiden ta ili na Babilonya, ammi sangaw gafu ta naperdin ya ili en a magyan kid la ta adayu nga makatangtangit, te yaga magburung kid hapa, te mekabkabat kid hapa ta pangpa-gang na Namaratu.

16 "Agayoy, agayoy, ta ili tamewan,
pade awa ispot paen ya pagbarawasi na tolay na kiden ta darag ikid na asul.
A ispot paen ya nesigal da kiden, ikid na aritut da kiden nga balituk ikid na perlas, ikid na mangina na batu.

17 A piga la ya kaperdi na ngamin pagba-nang na ikid na kalalaki na," kunda sangaw.

A kumanen hapa sangaw ya damdam na itta kiden ta bapor da kiden ta bebay, ya kapitan da ikid na magtarabaku kiden kontodu ngamin makilugan,

18-19 te am maita da hapa sangaw ya asok na ili en ta adayu, a makatangtangit kid hapa sangaw gafu ta damdam da ta ili en.

"Agayoy, agayoy, ta ili tamewan.
Itta hud ya takwan na ili nga malalaki ta kumanewan?
Te intu paen ya nangalapan tam ta pagba-nang tam gafu ta karga na bapor tam kiden nga ginatang da.
A piga la ya kaperdi na in," kunda sangaw.

20 Ammi ikamuy nga magyan ta langit a magayayat kanan, te pina-gang na Namaratu ya nakaliwat. Sa magayayat kanan, ikamuy tolay na Namaratu, ikid na ikamuy turin na ikid na paguhohugan na, te pina-gang nan ya dulayen babbay gafu ta iningwa na en tekamuy.

21 A sangaw itta ya masikan na anghel, a inakkat na ya dakal na batu ta kuman na kadakal na aggilingan, kapye na newarad ta bebay. A ya nebar na en hapa a

"Kumanin sangaw ya pagang na ili na Babilonya,

* **18:11-13** Ya bersikulo 14 a yan ya tulfu na uhohug na anghelen, a nehahat mantu ta bersikulo 21 ikid na 22 petta nagdadagga ya ngamin bida na anghelen.

te medangkak sangaw ta lutak, a awan na sangaw.

(v 14) A awan na sangaw ya ngamin kiden karagatan na tolay na kiden,

te imawan na sangaw ya ngamin pagbanang na ili in ikid na kalalaki na, a aweda sangaw metoli tentu.

22 Awan na sangaw ta sitang na gitara, ikid na tokar,

ikid na kansyon ta agyan na kalsada na kiden ikid na babali.

A awan na sangaw ta magtarabaku tentu,

ikid na mamadday ta gagangayen paddayan na tolay, a awan na sangaw ta magbayu.

23 A awan na sangaw ta hilag nga magpadakar tentu,

te awan na sangaw ta sitang na magayayat ta kuman na magboda.

Kumanin sangaw ya dumatang ta ili in, te ya maglaklaku kiden tentu ya nagbalin ta kuman na ari kiden ta paglelehutin,

a inayayyaw da ya tolay kiden gafu ta sistema na paglaku da.

24 A intu para liwat na ya pasi na tolay kiden na Namaratu,

ikid na aglavun na kiden, pase ngamin kiden napapasi ta lutakin," kunna.

19

Ya Magayayat Ta Kaperdi Na Babilonya

1 A ta kabalinan na kumanen a nadangag ku ya kuman na agsitang na adaddu na tolay ta langit, a gisakansyon kid:

"Haleluya! Malalaki ya Namaratu ewan,

te intu ya mangikerutan nga seppakapangwa.

2 A matunung kad ya pangpagang na,

te pina-gang nan ya makikadallawen nga nangpadakat ta ngamin paglelehutin

ta pakikadallaw na ta tolay kiden.

A nebalat nan hapa ya nepamapasi na ta tolay na kiden," kunda.

3 "Haleluya! Te magnayun la magasok ya nagdakaten ili addet ta addet," kunda ha.

4 A ya dwafulu kiden appat na lalaklakay ikid na appat kiden ayam ta bikat na agtuttudan na Namaratu a gitumagan kid ta atubang na en, a dinayawan da.

"Kakurugan, madaydayawan ya Namaratu," kunda.

5 A sangaw itta ha ya takday magsitang ta bikat na agtuttudan na Namaratu,

"Ikamuy ngamin nga daddoban na Namaratu a dayawan muy.

Kumanen hapa tekamuy nga magtalaw tentu nga magturay pase awan magturay.

Sa dayawan muy ya Dyos tam,” kunna.

6 A sangaw nadangag ku hapa ya awan bababang na tolay, te gisasitang kid ta kuman na adug na dakal na tapaw ikid na masikan na dalak:

“Haleluya! Madaydayawan ya Dyos nga makapangwa ta ngamin,
te magturay na ta ngamin.
7 Magayayat kitanan! A dayawan tam ya Dafu tam,
te dumatang na ya araw na boda na Kalneru en, a neparan ya atawa na en.
8 Te pinagbarawasi na Dyos ta furaw ikid na magadildilab na ga-gamit,” kunda.

(Ya furaw na ga-gamit ya keangarigan na mappya kiden tinarabaku na tolay kiden nga mangurug ta Namaratu ikid ni Afu Hesus.)

9 A sangaw itta ya anghel nga naguhohug teyak,

“Isurat mun yan:

‘Nagāsāt ya ngamin kiden magawi ta boda na Kalneru en, te mesipat kid na ta pagpamakan na,’ ” kunna.

“Te kakurugan yan kid na uhohug na Namaratu,” kunna ha.

10 A nagtumagak na ta atubang na anghelen, te dayawan ku mina, ammi ginamman nak,

“Bakkan mina ta iyak ya dayawam, te Namaratu la mina, te daddoban nak la na Namaratu ta kuman na iko ikid na kagittam kiden aglavun nga mangipasikkal te Hesus, a yen ta paglavunan nak na Kahalwa na Namaratu, petta iyak ya mangipasikkal te Hesus,” kunna.

Ya Nagtakay Ta Furaw Ta Kabayu

11-16 A ta kabalinan na kumanen a naitak ta kuman na nahukatan ya langit, a “**Hu, hu**”, itta ya dumagut nga magtakay ta pake furaw na kabayu, a natultulfu hapa ya addu na sangngat na ari ta ulu na en, te ya duwa na ngagan na nga nesurat ta salnuk na en ikid na uffu na en a:

KATA-NANGAN NA ARI IKID NA KADAKALAN NA MAGTURAY

A kuman na bagkang na afuy ya mata na kiden, te awan ta melemad tentu. A awan pulus ta pagkilluyān na, te kustu ya ngamin ibar na, a matunung hapa am ange makilaban ta katapil na kiden. A itta hapa ya ngagan na nga nesurat ta bari na, ammi intu hapa la ya makkamu am anu ya ikayat na uhohugan. Ammi amu na ngamin tolay ta intu ya Kakurugan nga mekatalak. A ya pangingaganan da tentu a ‘**Uhohug na Namaratu**’, kunda, te itta ya matadam na kampilan nga imuhet ta simuk na en, te yen ya pangkattab na ta tolay kiden

ta ngamin kiden lugar, a pagangan na kid hapa ta kuman na magpaluk ta landuk.

A timunud hapa tentu ya armado kiden nga nagafu ta langit, a ginsātakay kid hapa ta furaw kid na kabayu, ikid na nagbarawasi kid hapa ta dipuru furaw na gagamit. A gidaddagan hapa ya barawasi na ari en, te ilublubeg na ya katapil na kiden ta kuman na mangpalsok ta darag na ubas, te intu ya mangidatang ta pangpagang na Namaratu ewan nga seppakapangwa ta ngamin gafu ta pagporay na.

17 A naitak hapa ya takday anghel nga umatayuk ta bilagen, a pake nagayayag ta mamanuk kiden umuubar ta langit:

"E kanan sin te magkakampat kanan, te magpamakan ya Namaratu ewan.

18 E kanan sin te mangigup kanan ta bilsag na ari kiden ikid na suddalu kiden pase kumander da kiden, ikid na bilsag na kabayu pase magtakay kiden.

Kakkapan muy ya bilsag na ngamin tolay nga tagabu pase awan nagtagabu, ikid na alinnak pase ata-nang," kunna.

Ya Kaabak Na Simaronen

19 A sangaw naitak ha ya simaronen ikid na magturay kiden ta lutak ikid na suddalu da kiden, te sa nagkakampat kid petta makilaban kid na ta nagtakayen ta furaw na kabayu ikid na suddalu na kiden.

20 Ammi naabak ya simaronen ikid na kahulun na en nga mangisaned ta laddud ni Satanas.

(Ya nagladduden a intu hala ya namadday ta pagpaka-latan ta idi, petta ayayyawan na ya tolay kiden nga nagpamarka ta ngagan na simaronen, ikid na nagdayaw hapa ta sinang simaronen.)

A ginafut da ya simaronen ikid na kahulun na en nagladdud, a azo newarad da kid seangat ta alugen nga seafuy ikid na seburbura.

21 A ya kadwan kiden kahulun na simaronen a sa pinapasi na kid na nagtakayen ta furaw na kabayu ta kampilanen nga imuhet ta simuk na en. A nagbasubasug ya mamanuk kiden nga magkakan ta bilsag da.

20

Ya Maribu Na Darun

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya takday para na anghel nga dumagut ta lutak, te nagafu ta langit. A nagibbal hapa ta dakal na kawad ikid na tulbik na Adadalamen Avut.

2 A ginafut na ya lamagen, ya kinan da en ulag nga nangayayyaw ta tolay kiden addet ta palungu araw, intu hala ya Satanas ikid na Dyablo.

3 A kinawadan na anghelen, kapye na nehunnak ta Avuten, kapye na hapa tinulbikan petta awena

makalattog, te mappya ta
mabalud abat ta maribu
na darun petta awenan
sangaw maayayyaw ya tolay
kiden. Ammi sangaw am
nagpasan ya maribu na
darun a mapalubusan nga
lumattog, ammi mavit la.

4 A sangaw naitak hapa ya
addu na tolay nga imatuttud
ta agtuttudan na ari, a
inatadan na kid na Namaratu
ta turay da, petta ikid na
ya kahulun na kiden nga
magturay ta ngamin paglele-
hutin. A naitak hapa tekid
ya kahalwa na tolay kiden
nga naputulan gafu ta pangi-
pasikkal da te Hesus ikid na
uhohug na Namaratu, te yen
kid ya awan nangdayaw ta
simaronen ikid na sinang
simaronen ikid na awan
nagpamarka ta ngagan na
ta mukat da ono kamat da.
Ammi sa natolay kid hala
petta makipagturay kid te
Hesus Kristu addet ta maribu
na darun.

5 A yen kid ya napolu nga
tolayan na Namaratu ta pasi
da, ammi ya kadwan kiden
tolay nga nagpasi a aweda
sangaw matolay addet ta
maribu na darun.
6 Ammi mapmappya ya
mesipat kiden ta apolu en
pangtolay na Namaratu, a
pake matalakan kid sangaw,
te awena kid sangaw masi-
ged na mekaduwa na pasi, a
magserbi kid la ta Namaratu
ikid ni Hesus Kristu, te
magbalin kid ta padi na, a
makipagturay kid tentu abat
ta maribu na darun.

Ya Kewarad Ni Satanas Ta Afuyen

7 A sangaw am nagpasan ya
maribu na darun a ipalubus
na Namaratu ta lumattog ya
Satanas ta nakebaludan na
en.
8 A kuga ange ha sangaw
mangayayyaw ta tolay kiden
ta ngamin kiden lugar ta
ngamin paglelehutin. A
sansanatan na sangaw ya to-
lay kiden nga taga Gog ikid na
Magog, petta magkakampat
kid nga mangiparan ta gubat.
Pake adaddu kid sangaw ta
kuman na kaddu na ginat
kiden ta bebay.
9 A sumaned kid sangaw
manglehut ta ngamin na lu-
takin, a sa lehutan da san-
gaw ya kampo na tolay kiden
na Namaratu ikid na ili en
nga iddukan na. Ammi mau-
danan kid sangaw ta afuy a sa
maapang kid.
10 A ya Dyablo nga nan-
gayayyaw tekid, a mewarad
hapa sangaw ta alugen nga
seafuy ikid na seburbura nga
newaradan na simaronen ta
idi ikid na turin na en nga
nangisaned ta laddud ni Sa-
tanas. A pake kākāllak kid
ta araw pase hiklam addet ta
addet.
11 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak ya imatuttud ta
pake dakal ikid na furaw na
agtuttudan na ari, a ka-ma
la imawan ya lutaken pase
langitewan gafu ta ketta na
imatuttuden ta furaw na ag-
tuttudan.
12-13 A sangaw naitak hapa
ya nagpasi kiden, ngamin
ata-nang pase alinnak, a

gitayukan kid ta atubang
na imatuttuden ta furaw na
agtuttudan, te ya ngamin
kiden nagpasi ta bebay ikid
na lutak a sa imuhet kid ta
tanam da kiden. A sangaw
naukadan hapa ya lebru
kiden nga nakesuratan ta
ngamin kiden tinarabaku
na nagpasi kiden ta katolay
da en. A naukadan hapa ya
takday para na lebru nga
nakelistan na matolay kiden.
A gafu ta lebru kiden a yen
ya pakaitan ta tinarabaku
na tagtakday, petta amu na
Namaratu am anu sangaw ya
pangpa-gang na tekid.

14-15 A ya ngamin kiden nga
awan ta ngagan ta nakelis-
tan na matolay kiden a sa
mewarad kid ta alugen nga
seafuy. Ya alugen nga seafuy
a yen ya mekaduwa na pasi,
te yen sangaw ya kewaradan
na nagpasi kiden nga magafu
ta tanam kiden.

21

Ya Bagu Na Lutak Ikid Na Langit

1 A ta kabalinan na kuma-
nen a naitak ya bagu na lan-
git, ikid na bagu na lutak,
te imawan ya dana en langit
ikid na lutak, a awan na hapa
ya bebayen.

2 A naitak hapa ya ili na Na-
maratu, ya nengagan na en ta
Bagu na Herusalem, a umak-
akban ta lutak, te nagafu ta
langit ta kuman na ispot na
nobya nga umange mangda-
fung ta atawa na en.

3 A sangaw nadangag
ku hapa ya maguhohug ta
masikan ta bikat na agtut-
tudan na Namaratu,

"Itan muy awa mag-
dadaggan ya Nama-
ratu ikid na tolay, te
makipagyan na ya Nama-
ratu tekid ta takday lugar,
te sa tolay na kid.

4 A intu hapa la sangaw
ya mangpurid ta zigu na
mata da kiden, te awan
na sangaw ta masi ikid na
madamdam ikid na magtan-
git, ikid na magtakit, te awan
na ya danen kasasaad na
paglelehutin," kunna.

5 A sangaw naguhohug
hapa ya imatuttuden ta
agtuttudan na ari,

"Itan muy awa sa naulik
ya ngamin petta bagu,"
kunna.

A ya nebar na teyak a

"Isurat mun ya nadan-
gag mu, te kakurugan na
uhohug," kunna.

6 A sangaw naguhohug ha
teyak,

"Nabalin na. Iyak ya
nangigafu ikid na nan-
gibalin. A ya ngamin kiden
makainum a atadan ku
kid ta inuman nga awan
mapagan nga magafu ta
huhunen mangtolay,

7 te gagangay ta yen
ya kwa na ngamin kiden
nangabak, a iyak sangaw ya
Dyos da, a ikid sangaw ya
ānāk ku.

8 "Ammi ya ngamin
kiden magtalaw, ikid
na mahigal nga man-
gatubang, ikid na mangilo-
got, ikid na natapangan ta
dulay, ikid na mamapasi,

ikid na mangadallaw, ikid na maganitu, ikid na makimallak ta sinang dyos, ikid na ngamin magladdud, a sa mewarad kid sangaw ta alugen nga seafuy ikid na seburbura, a yen ya mekaduwa na pasi,” kunna.

9 A sangaw umange ha teyak ya takday ta anghel kiden nga nagibbal ta duyug kiden, a ya uhohug na teyak a

“E ka sin, te ipaitak la teko ya Nobya en nga makiatawa ta Kalneru en,” kunna.

10 A inalap na ya kahalwaken ta utun na dakal na bagetay nga ata-nang. A sangaw netuldu na teyak ya Bagu en Herusalem nga ili na Namaratu, a imak-akban, te nagafu ta langit.

11 A pake madakar ya ili en gafu ta kalalaki na Namaratu tentu, te magadildilab ta kuman na batu en sarming nga makillat.

12 A nagibawān hapa ya ili en ta makanag ikid na ata-nang na gibaw, a mafulu duwa ya sasarokan na kiden, a tagtakday kid hapa ta anghel nga maggwardya. A nasuratan hapa ya tagtakday sasarokan ta takday ngagan, te itta ngamin ten ya ngagan na mafulu duwa kiden tribu na tolay kiden nga Istralita.

13 Itta ya tallu na sasarokan ta daya, tallu ta amyanan, tallu ta abagatan, a tallu ta laud.

14 A ya kuman na kepundasyon na gibawen a mafulu duwa na batu, a nasuratan hapa ya tagtakday batu ta takday ngagan na mafulu duwa kiden turin na Kalneru en.

15 A ya anghelen nga naguhohug teyak a nagibbal hapa ta pagrukud na nga balituk, te rukudan na ya ili en kontodu gibaw na en ikid na sasarokan na kiden.

16 A kalpig ya kasasaad na ili en a naggagitta ya kadanuk na ikid na kalawa na. A tentu en nagrukud ta ili en a 12,000 (mafulu duwa ribu) na hekterya ya kadanuk na, kumanen hapa ya kalawa na pase kata-nang na.

17 A tentu en nagrukud ta gibaw na ili en a inalap na ya kuman na pagrukud na tolay. A 144 (magatut appatafulu appat) na metru ya kātānāng na gibawen.

18 A ya batu na gibawen a kuman na batu nga darag nga mali-mang. A dipuru balituk hapa ya bali kiden ta ili en, ammi magalinu kid ta kuman na sarming.

19 A ya mafulu duwa kiden pundasyon nga pagtayukan na gibawen a naispotan kid hapa ta magdaduma na batu nga ispot, te itta ya darag, ikid na asul, ikid na ngila, ikid na māta, ikid na ngisit.

20 A itta hapa ya nagkakihu ta burik na.

21 A ya mafulu duwa kiden sasarokan a perlas ya tagtakday tekid, te ya takday perlas ya takday na sasarokan. A dipuru balituk hapa ya kalsada na ili en

a magalinu ta kuman na
sarming.
22 A ta kuman na naitak
a awan ta simbaan ikid na
kapilya ta ili in yen, te agyan
na Namaratu ikid na Kalneru
en a aweda masapul ya sim-
baan.
23 A aweda masapul ya
bilag ikid na hulan, te ya
Kalneru en ya kuman na
hilag da, a ya kalalaki na
Namaratu ya magpadakar ta
ngamin na ili en.
24 A ya dakar na en ya an-
gen na ngamin tolay, a ya ari
da kiden hapa a idagga da ya
lugar na pagturay da ta ili na
Namaratu.
25 A awena sangaw maser-
ran ya sasarokan kiden, te
awan na sangaw ta hiklam
ten,
26 a iange da hapa ya
ngamin kaba-nang da ikid na
kappya da ta ili en.
27 Ammi mehangat sangaw
simarok ya awan mappya ta
Namaratu, ikid na mangwa
ta kaamamatan ikid na
magladdud, te intu la ma-
pasarok ya nesurat ta ngagan
na ta lebru na Kalneru en nga
mangatad ta magnayun na
angat.

22

*Ya Karayan Nga Mangto-
lay*

1 A sangaw nepaita na
anghelen teyak ya karayan
nga mangtolay nga nagafu
ta agyan na agtuttudan na
Namaratu ikid na Kalneru
en, te kuman na laswadan,
a pake mali-mang ta kuman
na sarming, a nagarut hapa
ta tangngan na kalsada na ili
en.
2 A ta magdwaakub na
karayanen a itta ya kayu nga
mangtolay, a magmayan kid
ta kada hulan. A ya don da
kiden ya mangatad ta sikan
na tolay kiden ta ngamin
kiden lugar,
3 te ya ngamin dulay ta idi
a awan na. Namaratu ikid na
Kalneru en ya magturay ta ili
en, a kanayun daydayawan
na kid na tolay da kiden,
4 te aitan da sangaw ya
mukat na Namaratu, a
mesurat hapa ya ngagan na
en ta mukat da kiden.
5 Awan sangaw ta hiklam,
a aweda sangaw masapul ya
hilag ikid na bilag, te ya Dafu
da Namaratu ya mangdakar
tekid, a makipagturay kid
hapa tentu addet ta addet.
6 A sangaw nebar na teyak,
“Kakurugan yan kid
na uhohug, te ya Nama-
ratu nga nangpalavun ta
aglavun na kiden a dinob
na ya anghel na en teko
petta ipaita na am anu
sangaw ya dumatang ta
mavit, petta mepadangag
hapa ta tolay na kiden,”
kunna.
7 A ya uhohug hapa ni
Hesus a
“Itan muy awa tanagay
na ya datang ku tekamuy,
a pake matalakan sangaw
ya ngamin kiden mangitug
ta uhohug kiden nebida ta
lebru in yan,” kunna.
8 A iyak, Hwan, ya
nakadangag ikid na nakaita
ta ngamin nabidak ta isin.
A teyaken nakadangag ikid

na nakaita a nagtumagak ta
atubang na anghelen nga
nangipaita tekid teyak, te
dayawan ku mina.
9 Ammi ya uhohug na teyak
a
"Bakkan mina ta iyak ya
dayawam, te Namaratu la
mina, te daddoban nak la
na Namaratu ta kuman na
iko ikid na kagittam kiden
aglavun ikid na ngamin ki-
den mangitug ta uhohug
na lebru in yan," kunna.
10 A sangaw nebar na
anghelen teyak,
"Awem sangaw ilemad
ya bida kiden nga nesurat
mu ta lebru in yan, te yen
kid ya nepalavun na Na-
maratu teko, a awena la
mabayag a magdulot.
11 Te ya mangigakkad
nga mangwa ta dulay, ikid na
nagdupal ta nonot a idulot
da la ya kuman na gagangay
da en, a ya mangigakkad nga
mangwa ta mappya, ikid na
mangnonot ta mappya na
nonot a idulot da la idulot ya
mappya," kunna.
12 A ya uhohug hapa ni
Hesus teyak,
"Dangagam, te tanagay
na ya datang ku, a ihu-
lun ku hapa ya isagolyat
ku, te atadan ku sangaw ya
ngamin tolay ta kuman na
megitta ta tinarabaku da.
13 Iyak ya mapolu ikid na
mapozan, te iyak ya nangi-
gafu ta ngamin ikid na man-
gibalin.
14 Mapasinapān ya
ngamin kiden nangazi ta
duping ta ga-gamit da kiden,
te mabalin da simarok ta ili
en ikid na mangan ta mayan
na kayu en nga mangtolay
tekid.
15 Ammi mehangat
simarok ya kuman na atu
kiden ikid na maganitu, ikid
na mangadallaw ikid na
mamapasi, ikid na makimal-
lak ta takwan na dyos, ikid na
magladdud, ikid na ngamin
kiden mangayayyaw.
16 "Iyak, Hesus, a dinob
ku ya anghel ken teko,
petta ibar mu sangaw ya
ngamin naitam ikid na
nadangag mu ta iglesya
kiden ta tagtakday lu-
gar. Iyak ya simsima
ni mina Ari en Dabid, a
iyak ya nengagan da en
Darāmagan nga magdakar
ta magkarawan," kunna.
17 "E kanan sin," kun na
Kahalwa na Namaratu,
"E kanan sin," kunna
hapa na atawa na Kalneru
en,
"E kanan sin," kunna
hapa na ngamin nakadan-
gag.
Te maski am inya ya
makainum, ikid na kom-
pormi ya mayat, a ange
mina uminum ta danumen
mangtolay te awan ta paga
na.
18 A pake tabarangan ku
ya ngamin makadangag ta
uhohug kiden nga nesurat
ta lebru in yan, te am itta
ya mangidagga ta nesurat ta
isin a Namaratu sangaw ya
mangidagga ta zigat na kiden
ta kuman na nesurat ta isin.
19 A am itta ya mangazi
ta nesurat ta lebru in yan a

Namaratu hapa sangaw ya mangazi ta billay na, petta awena mesipat ta kayu en mangtolay ikid na ili na Namaratu nga nabida ta lebru in yan.

20 I Hesus ya mangipasikkal ta ngamin nesurat ku ta isin,

"Kakurugan ta dumatangak na ta mavit," kunna.

Kustu Afu, dumatang kan mina.

21 Ampade i Afu Hesus ya manguffun ikid na mangikallak tekamuy ngamin. Awan na.